SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło (Nr.) 51 | Budyšin — Pjatk, 1. měrca 1929 — Bautzen | Lětnik 83

»Š. L.« płaći měsačnje we wudawarni 90 st. pj., za pósłe a poła dowěrnikow 1,30 st. hr. Do wukraja 10 Kč. Ksóde 60. płaći 10 st. pj. Wudawa a dźěli Smolerjec kaihlidźerja, zap. dr. s w. rak. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 3667.

Ze nawěstki, kiž maja so had do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 20 slot. pj. Wobdźěłanje so stajnje nawěstki a tabele so wyše wobmysleje. Za reklamowy w a rjadk płaći we 60 slotych pj. Rabat po tarifje. w w

Keudell, Severing a Stahlhelm.

W němskim žejmje je žo we wubjerku sa hospodarski plan dale wo dodawku sa ministerstwo šnutskownych naležnosćow jednako.

Sozialdemokrat **Steinkopf** praji, so je němski president Stahlhelmowu wjednikowu žadosće, so by žo se sastojnikami, kiž z tymi, kiž njejsu w Stahlhelmje. Wot sastojnika kubosej k nětčišćej statnej formje žadaš, réka, swědomje rjekło nuciš, chtoš pśichiluschnosć k wustawje pśichetrocza.

Nimski minister šnutskownych naležnosćow **Severing** znapśeciwi: Stahlhelmowy wjednik Morosowicz njeje žo niz jenoš pśiseciwo wurostkam parlamentarizma wobrocił, ale dale prajił, so tónle stat z jeho wopśijećelom a jeho formu hidźi. Wušeje móže cłowjek też jako spśichajhanz wótčiznu lubowaš, ale lubosć, kajkuž staj na pśikład Kapp a Lüttwitz 1920 wobźiwdźeliłej, statnym sajimam njeźiwi.

Nowa Severingowa rěc.

We wubjerku sa hospodarski plan w němskim žejmje je žo pśichi dalšnim wuradźenju dodawkneho hospodarskeho **na** ministerstwa šnutskownych naležnosćow šnutskowny minister Severing znowa sława jimał. Minister praji, so žo próšuje, wšyknje strony a kruhi, kotrež njejsu pśiseciwo statej, k staknym nadawkam pśichwinnaš. Pokne prošumjenje ma sa to, so stari sastojnizy swoje pśisegwedźenje njemóža kaž kuždy saměnjeć. Wopraudże žebi też sastojnikow woźi, kotrež žu ho stónežnje z bobudźelu we staeje pśebeźili, wjele bóle dyžli tych, kotrež žu 1918 na dobo swoje republikanske zacuvanje wukśeźili.

Na sajwołanje hrabje Westarpa minister znapśeciwi, so w sarjadnistwje hišćeze znajmjeńsa pjeć krócz wjazy němskonacionalnych dyžli sozialdemokratow śedźi. Twar panzerowaneho tschižaka ma hišćeze dźensa za njewuchwiny, kola njesamjeleźi, so bychmy dyrbjeli pśichi pśichihódnjichich finanznych wobstejnosćach możnosće Versaillesskeho sprjećenja wuwuźiś.

Rozkorjenje dla zniženja mytneho cła.

Němšy wulkorakarjo žu ho z wobsamknjenjom němskeho žejma kśero roshorili, po kotrymž ma ho majšowne zło znjiś. Wobźeje ho na to pokasuje, so pśichi tymle wothłosowanju w němskim žejmje njeje wo ratarske zwonje nicjo pytnuś było. Ratarske sajimy žu z tymle wothłosowanjom nowe poraženje pośerpśe a to w cźasu, hdźej nowa nusa za ratarstwo je synstkimi schkodowankami nastawa. S dojednanym pśichitankom z němsko-jużnohorjanskemu wikowańskemu sprjećenju ho zło na majš k palenju wot 5 hriwnow na 2½ hriwny po dwójnym zentnarju sniži. S tym wulkoratarjo w rańšej Němskej schkoduja, kotrež na žywjich thudych polach swjetscha bérny plahuja. Woja ho, so budźe juhoslowjanski majš jich bérnam pśichi palenju konkurrenzu cźiniś.

60lětni dźěło njemčicy pśistajency wotpočowański pjenjez dostanu.

Sozialnopolitiski wubjerk němskeho žejma je schtwórtk namjet pśichjał, po kotrymž pśichistajenźy bjes dźěła, kotrež su 60. žiwjenjowe lěto dokonjeli a žu znajmjeńsha jene lěto pospochi bjes dźěła byli, jako k dźěłu njelkmani placza a **wotpočowańši pjenjez sawěsćenja pśichistajenźowa za dalšnu bjesdźěłosej dostanu.** Tale wuprawa dyrbi wot 1. měrca hač 1933 płaćiś. Jenohłóžnje je žo namjet na pśichcźenje cźakańskeho cźasa w sawěsćenju pśichistajenźow **je 120 na 60 pśichnoschkowych měšazow pśichipał.** Wobsamknjenje je žo, so dyrbi žo knježeństwo namołwiś, so by bórzy takonjowy naćišk pśichedpołožiło, kotryž ma na druhe namjety dźiwajo sawěsćenje pśichistajenźow dale wutwaraś.

Wobzamknjenje němskeje hospodarskeje rady.

Finanznopolitiski wubjerk nakhwilnje němskeje hospodarskeje rady je žo schtwórtk z pśichenjenjom zakonja wo pśiwóznym dawku, z palenzowym monopolom a se zakonjom wo dokhodnym dawku a z někotrymi druhimi finanznopolitiskimi pśichedłohami zaběrał. Tymle naćiškam je z wuwześem naćiška wo snižen dokhodneho dawka pśichłosował.

Proces pśeciwo Heinesej.

W prozeźu pśeciwo nêhdyšnemu leutnantej Heinesej pśiched Schźerźerskim ławdom pu Heinesowi sakitarjo namjetowali, so bychu žo žydźiy skasali, kotrež bychu wo podawkach w Hornjej Schlesyskej wuprajili. S nimi dyrbi žo dopokazaś, so žu w Hornjej Schlesyskej knježeństwowe wyschnosće pśichi podobnych pomêrach kaž w Pomorskej porucźite, **so dyrbja so pśicharuniy tajnje wottkronicź Wyschi**schi statny rěcznik žo tymle nanjetam pśiseciwjesche a na to pokasa, so wobtrózbna wyschnosć tutomu prozeźej njeje posłanku femowebo prozeźa daka. Dźe wo to, so je Heines wdowny Schmidta zamowólnje morił. Kajke wotpohlady na sakitarstwo z powokanjom na podawki we Hornjej Schlesyskej, žo z nastawkom w cźasopisu „Friedericus“ dopokazuje. Tónle nastawk hroženje wopśichija, so žo hornjoschlesyske podawki wotkrynja, jeli so ko w femowych prozeźach zaběrani njewobhnadźa. Ssud žebi wumêni, so žo rozsudźi, kak žo k tymle nanjetam na dopokasma staji.

Wjesołe jastwo.

„Westfälische Allgemeine Zeitung“ powê: Ssudniske jastwo w Hôrdu je po źaržu za někotreho jatego wjesołe jastwo było. Tam sawrjeni jeźi žu šomo nâzmu dowolenźu dostawaše. Pśicheźo pak žu žo porjadnje wróćili a źiwoju zamžmu nadróšnu drastu, kotruž bê jim jastnik wjeczor wudał, z jastwowej drastu samênili. Wêz na sjawne pśichâdże, hdyž žo jedyn jaty z dowolenźu zaso njewróćił. Jastnizy bêchu žo z darami, pjenjesami atd. jatym pokupiś dali.

Ssudniska powześeźenja w Dortmundże k tomu połoź, so je do Hôrdy pśišłany pśichepytowaŕ śwêdźił, so žu jeźi Dortmundzko-Hôrdeskeho kudniskeho jastwa wotpjet wjeczor z jastwa wusêli. Wo jatym, kotryž je dowolenźu mêł a žo njeje zaso wróćił, je žo presidentej wukonjazeho hamta powêdźiło, so je jaty ześeknył. Jastwo je žo twohdła samko, a jeźi su žo do Dortmunda pśichewjedli.

Tharandtska wyšoka hajniska schula žo do Drježdźan pśichepołoži.

Sakskemu žejmej je žo runje knježeństwowa pśichedłoha pśichepodała, po kotrejž ma žo **hajniska wyšoka schula w Tharandźu** lětka 1. hapreleje jako samostatne wotrjadowe wotdźělenje techniskej wyšokej schuli w Drježdźanach pśichsamkmuś.

Wotkryće hollandskich nowin a jendźelski delni sejm.

Na naprašowanja w jendźelskim delnim žejmje sa franzowsko-jendźelskim tajnym dojednanjom je dla zhoršenja swonkowneho ministra Chamberlaina statny pódsekretaŕ Locker Lampson wotmołwił.

Pokasa na to, so je text jednanja mjes belgiskim a franzowskim knježeństwom wo wojeńskim dorêcźenju se 7. septembra 1920 žo 9. nowembra teho samžneho lěta pola Swjatej Ludow sapiźaku. S tymle dojednanjom je žo rukowanje za měr a bjesstrachnosć dyrbjało pośtyniś. Na to žo pocźahowaze wojeńske dorêcźenje njeje žo wo-sjewiło. Schtož twdawanje wo dojednanju mjes Jendźelskej a Belgiskej nastupa, móže z wěstosću rjec, so aui tajśe wojeńske dojednanje njeexistuje, ani dorêcźenje mjes wobstrónskimaj generalnymaj stabomaj abo knježeństwomaj. Runje tak žo jendźelski wojeński attaŕiski njeje pśichi žanej składnosći na rospominanju wobdźêlił, so by k tajkemu dorêcźenju došchło. S wumjećom Locarnskeho sprêcźenja njeje jendźelske knježeństwo po wótnje **jane dojchnanje z Belgiskej wobjamkło,** kotrež by někajkežkuli wojeńske swjasanje wopschijało. Też njeje žo jendźelski generalny stab se žanej wukrajnej mozu wo nicźim dorêcźał.

Na jene naprašchenje Locker Lampson wotmołwi, so móže delni žejm žebi teho wêsty byś, so žo jendźelske knježeństwo njeje na žane winowatosće swjasako, **kotrež by chu žo na někajke waschnje Locarnej pśicheźiwite.** Na praschenje, hač je jendźelske knježeństwo krocźele cźiniło, so by žo wossjewjenje holkandskich nowin jako falschowaśka wotkryła, njeje sapóśłanz Kennworth wotmołwjenja dostał Rosjaźnjenje Lockera Lampsona žo w politiskich kruhach jako spokojaze wobhladuje, dokelž žo w nim **wuraźnje** praji, so žo **jendźelski wojeński attaschej** njeje pśichi jednanjach wobdźêlił, kotrymž jendźelske knježeństwo njemóžesche formalnje pśichłosowaś, kotrež pak bychu we **wopraw**dźitosći Jendźelsku swjasale.

Nowy typ jendźelskich lětadłow.

Dźěl jendźelskich lětarjow žo lětża z lětadłami nowoho typa wuhotuje. Nowy typ „Bristol Bulldog“ je **s**tajnym motorom dyrbi žo **wo**žebje k saskanju Londona **mu**žiś. Lětadło móže za hodźinu 260 kilometrow pśeheśeś a sa 12 minutow pśiseo 6000 metrow wyšoko **s**aleźeś. Pilotojo (wjednizy) nowoho wojowańskeho lětadła **e**lektriśny tepmi drastu a nowu ozhdowu mašku dostanu.

Wólbne wojowanje w Jendźelskej so zapoćało.

Lětża w juniju wótmeja žo nowowólby do jendźelskeho parlamenta. Tón tydźeń je žo wólbne wojowanje zapoćało. Ministerski president **Baldwin** je w Londonje wulku rěc mêł, w kotrejž sakładuje cźasy konserwatiwneje politiki nadrobnje wopiśowasche. Konserwatiwni žu mohli po strajku w lěcźe 1926 nowowólby wupiśaś. Wulka wjetschina budźiske jim tehdy wósta była, tola wón a jeho kollegojo w kabinettu žu pśechez sa prawe mêli, žo **ha**lle potom na lud wobroćiś, hdyž žu swój pśichi pośłednich wólbach dostaty mandat wuwuźiwali. Wabjazym pospytam dźěłacźerskeje strony a liberalnych dyrbi žo z dokonjanymi šnutkami napśeciwo snuśiś. Praschа žo łogialistow, hač mêrnja, jo móża z pjenjesami dawkdawarjow industriju nazionalisowaś a hač móża z tym konkurenzu napśeciwo swikrajej wudźerjeŕ? Sa dlšchi cźaš dyrbi tajśe nazionalisowanje **pak** k nišchej mjdze a k hórschim dźěłaśkim wumêńenjam w industriji, pak k wjetschej djesdźěłosći w industriji dowjeś. Wón jako politik wopraudźitosće njeby žebi žwêŕił, nětčišchi sostem pśichećej, kaž dołho nima wêstych podłožow so to, schtoż pśichicheđ pśichinjeże. Jendźelske knježeństwo je wjele cźinike, so by bóšt dźěłacźerjow po strajku hórnišćowskich dźěłacźerjow lěta 1926 połepšiło. Tamne lěto je **pa**k krajej nimo měry wulku schkodu nacźiniło. Njedźiwajcy teho je knježeństwo samohło. dokhodny dawk troschku **po**mjeńschiś. Njedźiwajcy wschêch njeswjeźelajcych **po**dawkow je Jendźelskej móžno, wjazy dźěła namakaś, šnubjene wukrajne wiki žebi sajo dobyś, wójnske schkodowańki **pa**makfu sajo wumunaś a ludowej wjetschinje lépše žiwjenje sawěsćiś.

Knježeństwowa kriza w Francowskej.

So w Poincareowym kabinettu njejednota knježi, knježeństwowe nowiny wjazy njepśeża. Knježeństwowa wjetschina w deputérskej kontorje je ho straschnje **wotdźělila.** Pśichi tychle wobstejnosćach njewérja, so budźe nětčišchi kabinett šnutkownо-politiski program hišćeze dołho **mó**ž sostupowaś. Jeli so by ho pśichi wothłosowanju wo pśichdawkowych kreditach knježeństwowa wjetschina na pjeć abo schésć muži ponjerschila, by Poincare nanjetemuž wukrajne wiki žebi sajo dobyś, wójnske schkodowańki **pa**makfu sajo wumunaś a ludowej wjetschinje lépše žiwjenje sawěsćiś.

Nobile zaso wjednik expedicije?

S Roma je powê, so je Nobilej wjednistwo **privat**neje ruśko-italiskeje expedizije dowêrił, kotraž dyrbi za tym **ź**ledźiś, hdyž **su** njeuamakane muzjstwa powêtroweje ładźe „Italije“ wótstake. Hdy je nowe pśichedewsace sapoćeli, njeje znate. Expedizija dyrbi žo z łódźu, nětkrutymi ie-tadłami a cźołmanami wuhotowaś. Najprjódy nojźeraje k Franz-Josefowemu krajej pójedże. Wocźakuje **ho**, so **ho**, pśichedewsace w pśichichodnym lěcźu pśichwjedże.

Pilsudski pśeciwo opposiciji w sejmje rěcł.

Wulke dźiwanje je rěcź marschała Pilsudskeho **we** senatu wo wóffentnych wudałkach šnudźiła. Pilsudski **pro**jekt, jo njeje rospšawnika do žejmowego wójskowego **wu**dźerja pótłak, dokelž je jeho sastupjer **pśi**chidźenjam **wu**dźerja. Offizjerska cźeść pak žebi žada, so je pśichi **pś**ichidźenjach hnydom se šnutkom połnjuje, tehorunja žebi **kh**ežna cźeść žada, so je ho pśichedstajeny sakitnje. Dokelž pak je wón najwyšichi pśichedstajeny, njeic, so by ho **konflikte**

kwitł, nicżo druhcho rčinić mohł, hač žanc žebje do jejna pósłać. Wilžudski potom parlamentarizmus krittwaſche, kotryż ho w njedobrych formach hiba, kotrejž ho zhrožeju, dźelu a praiwu pschećiwnjesa. W tym też pschirčina leži, so jeju žanchu dźela njedokonja.

Marschall Pilsudski potom na to pokasa, so ju wudawki w lecze 1924 700 miljonow złotych wuczinichu. Tale summa je po [illegible] kursu wobsahowała 1 247 000 złotych runa. [illegible] nekole wudawki za wójsko jenoż 814 miljonow [illegible] to salutowanje wo zjeczinu wosnamjenja. [illegible] jenu budgetej (wobličenju wójskowych wudawkow [illegible] wón njeno „wjeselny budget“ narjekowł; pschetoż je [illegible] slawisny pólskeho wojesčinskeho budgeta znaja jenoż pasiwnosć a możnosć dokoło 4hajazych pschestschinjenjow. Wospjetowadże ju tele wójskowe budgety wjesche budgety bohy; pschetoż znaje padu, kak ju ho z njenjesdanimi wójskowskeho budgeta wójnjesho ministra za spódlanjow rostworne hospodarstwo z hołzami wukotowale. S tehole budgeta ju niz jenoż swoje lubi, ale też politiske stronu wudżerżeli. S tehole budgeta ju z bjespschikladnej njedobličiwosczu kradnyli.

Politiske mordarstwo w Toulonu.

Sćrjedu popoldnju je w Toulonu jesuitiskeho patera de Corneilhana, kotryż bě sdobom profesor rěčnjeństwa w gymnasiju, je schtyrjonmi wustrělemi z revolwera muž postrělił, kotrehoż nu bórsy po tym zajeli. Mordar praji, so je z njepschećelstwom pschećiwno monarchistiskemu hibanju Corneilhana satrělił. Tutón je rjekł, so dyrbja monarchisće trěbne naprawy činić, so bychu swojej strazje k dobrjeju dopomhali.

W Hawannje ju ho politiske wožoby zajale.

Sćrjedu wjeczor ju w Hawannje na kupje Kubje ijjoch samožnych politikow zajeli. Rich winuja, so ju ho pschi pschiwarbanstwje za skónczowanje presidenta Machada a za powročenje knježerstwa z wobronjenym stokom zyleje Kuby wobdželili. Do tejsele należnosće su pjeczo někotre wyznamjasije šapleczene, mjes nimi tsi kommunistiska firma a antiimperialistiske towarstwo.

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 1. měrca 1929.

W [illegible] wjeczor w 7 hodź. barometer 753, hygrometer [illegible] rometer wo dnjo —5. Dźensa rano we 8 hodź. [illegible] 761, hygrometer —9, thermometer w nozy —18. [illegible] ady na nałiwinje traiazu symu, hewak mało [illegible] wjebra. — Se sibiriskej tschakawu je ho mały [illegible] nomi rozšěrował a swoje kjesčinstwo měrzej pschipodał. Tutón je dźensa rano 5 22 stopl. pschewsa. Nad wjeczernej Europu sako symna wyschina leži. Paris hižo wječora sajo 6 stopl. hymy sapika a Mnichow 12 stopjelskow. A w Miedzichwie nětjachu sawjerzawischim hischcze 2 stopl. cźopjoty. W Magdeburgu měrjachu wječora 15 a w Kjelnskim w rańšnjej Prušej 22, we Schczecynje 16, w Aachenje we wječornej Němšej 12, we Kasselu 17 a w [illegible] che, hlownym měsče Badenskeje 10 stopl. Berlin w [illegible] 10 stopl. sahrija. Nemužskemu pak nadžija rjanu [illegible] ho bórzy na to dopomni, so je małkuik. Wopraw [illegible] rosprawje wjedrawskim, so pamałku pschewarć [illegible] nje. Najšěrje wokolo njedźele sastupi. W połnocy [illegible] ninu a sarnja wjetšej pławej ledajnych [illegible] z połnocneho zdobowka morja. Po něčim pozdźe pola nas wotpadi, cźim bórzy, dokeż hižonzo dźesi a wjetše flocy a hladanje za nozy dobywa. Jutsle sobotu sihadża klónčko 6,48 hodź. a kjowa so 7,38 hodź. Měsačk sthadża w połnocy 12,34 hodź. a kjowa so dop. 9,19 hodź.

*

Měrc abo nałčinik.

Nałčinik! Sčinimy to wěricź pschi tschěšatej symje, kotraż je naš skoro šacź hem tšoślta?? Nimale zyle schtwórcźela za žohu je mazejska senja z tolstym šnjehowym wodźewom pschikryta a dźema široki dołhi symski syarc poa symnym, dźiwym posčesćowom. Wukrajna syma lěta ho nam pomalu na cźasy, so njeschcźerpliwi cźakamy na milý nałčink powsdr, kiž by šnjehej a ledej dał rozbježeć. Tola njedźiwajcy wšescho hrubscho jadostscho wótra sa Stórišcźe, hdyž w naš nadžija, so pschijidże jaso rjeschi cźasy. Nałčinik, hišom tuto jenježe kjowcźo, samože posylnjesć je symu wospjetowanych cźłowjekow. Runjez chzyka syma swój łodźany šzeptał też rad to mězu nad nami sběhacź, so pak ji to wjazy zyle njewerdźi. Boże klónčko stupa wyšche a wyšche, duh pschidźiwa ju z mozu. Bórzy sadźiwaja cźpolitsche wětry a potom so kóždy jaso rad nastaji won do wotwcźazcje, so wobwowjazeje Božeje swórby ſ jiskom na jahyku: Djak Bohu, nałčeo jako k nam dźel Naježusowje prawje bórzy pschidźe! So by měrc swoje rjane mjeno „nałčinik“ mohł ſ cźesću nošecź!

— **Sa naschich cźitarjow Wětowodźanskich tšon** je žo dźenša pschikoła firmy Felissa Jochmanna pschipołožiła. Cźinimy na wurjadnje tunje płaczisny dźeczazych drastow a konfirmandskich wobleknow tuteje firmy kedźbnych a pokasamy naschich cźesčenych cźitarjow na to, so sapoczinu so tunje dny ſ dźenžnischim pjatkom.

— **Tudomna firma Hellwig a Schönbohm** na Bohatej hažy 19 je žrjedu swój wobłhod swoja **wotewrika**. Je klamy tak powjesčchila, so ju nikto wot Bohatej hažy hač k Sadujej Bohatej hažy wupschestrewaju. Na Sadujej Bohatej hažy je nowy wutsthób natwarjeny. W nětšim cźhymym poczažu běsche pschetwarjowanje thětro wobcźežne, tole je pak ho k poknej spokojnosći pschewjedło. Nowaj mješčezlej tutoho nětkhy Hornez wobkhoda staj k dotalnej muzazej konfekziji hischcze žonjazu konfekziju pschiwsakoj. S dalšich polěpschenjom ju jitwiczli za wobleknje na pruhu. Firmje so pschi sneowotewrjenju mnoho zbožopschećow dosta.

— **Bližsche radupodawanje** za zlabowmyślnych, na padawu thorosć cźekjazych a duchathorych wobydlerjow města Budyschina budže žrjedu 6. měrca wot 11 hač 12 hodź. w měschczanskej thorowni.

— **Swobodne mjasowe jětli (Freibank) w Budyschinje.** Sobotu 2. měrca dop. wot 8 hač 10 hodź. wotedawa so žyre howjase mjaso, pmt po 40 pf. a žyre zwinjazne mjaso, pmt po 50 pf.

— **Swój 40ćimy dźěłowy jubilej** zwjeczeschе kujes tkaški mischr Hermann Hann na Mikuskej hažy 1. Jubilar je pschijatkjany w Budyschi žuzkui. Direktzija knježerstwa, pschijatkjanzy a dźełacźerje jeho na cźestnym se zbožopschećzemi a darami zwjeselischu.

— **Polizajske powěsće: Wernowanje pschedmjetow wobschudźerjom.** Psched pschechadom Adolfom Boldtom se Alloiny ho warnuje, dokeż ſ twarami wobschudźa. Wón skasuje pola mitowarjow ſ měchami nětšto stow měchow do nekajkeje składownje, wudawajo, so ma wot firmy snateho wobkhoda k tomu nadawk. Tam žebi hnydom po nje pschijidże, tak rucże hač žu dóschke a pschedha měchi sa žmělschnje tuni pjenjez. Sdźełenja wo wustupowanju wobschudźerja njech ho podadża blizschej kriminalnej abo polizajskej stužbje. — W Warlinje su w cźasu wot 23. hač 25. mał. rózka 1929 wulka mnohosć kožuchow a kožow, mjes nimi nětkhe 50 perzianskich mantlow, šćerbolischczich, módrolischczich, czerwjenolischczich a fermankowych kožow w hódnosći 80 000 hr. ſ nutsdobywczom okradnjena. Warnuje so psched kupjenjom tuchle kradnjenych wěžow. Kriminalna polizija w Budyschinje prošu wo sdźełenja, telefon 2302.

S Małeje Wjelkowa. Wjeczera wjeczor wokolo 11 hodź. tu na wobeń trubjachu. Palesche ho w fabrikitich ležowanoschczich Cingerez firmy pschi dwórnischczu, někto aktiowe towarstwo. W rumnoschczach, hdyž stare kanimy so rozdźela — tak njeschczesnuli lotrowstwo — su na hischcze wujasnjenje waschnje wobeń wudyrili, kotryż pak na nitjo samjezowachu. We saódženym kěže ho hižom na samjezowanje mětnje palesche.

Se **Smochcźiz.** Tudomna dobrowólna wohnjowa hora swjeczi pschichodnu njedźelu swój 34. jasnje swjeczeń ſ hšiwadlom a rezemi pola swojeho towarša Měta. Sdružobne wobory a wschitzky pschecźelzy wjesnstwa ho na swjeczeń wutrobnje pscheproschuja.

S **Małeschcź.** Tu wotmě so pohjedženje wohnjowskich njedźelnikow 3. wokrjesa Budyschkeho zwjasa, kotryż wokrjesny zastupjeř wopalny mischtr A. Schubert ſ Hrjadźanskich nałožedowasche. Pohjedženje běsche wénowano płodnemu jednanju wo należnoschczach wohnjowskeho wobornistwa.

S **Bukez.** Nałatske towarstwo za Bukezy a wokolinu wotmě pónđzelu wjeczor we 6 hodź. swoju 304. zhromadźinu w Stangez hoscźenzu, na kotrejž kujes inspektor Wagner wot nałatskeho powołaskeho towarstwa wo „sniesposzjach a pschedpisach ſ sadźewanju njeschczenjow“ pschednoschewasche. Se zwěrkowobrasowi pokasa pschednoschczej snjeschczenja w nałatstwje a kak może ho jim sadźewacź. Sdobom napominasche nałarjow, so bychu stajnje na wuwobroczenje snjeschczenjow myślili a ho po tom měli. We pschichodnej zhromadźinje poličeji ho pschednoschk wo pjerinaršstwje. Bukezanske pjerinarske towarstwo ma ho lětsa pschepołožeć.

S **Lichanja.** Sandźenu njedźelu 24. makeho rožka wotmě hudomne šerbske towarstwo „Serničko“ swoju lětnjuschu hlownu zhromadźinu. Pschedsydka K. Schiffowa wotwri zhromadźinu, kotrejž wopyt bě spokojny, a powita wutrobne pschitomnych a poda potom krótku rozprawu wo skutkownosći towarstwa w sandźenym lěce. Wuholowanschy šerbske wjeczory w Komorowje, Klukšu, Lucźu a też jedyn sajrwjeny zwjedżeń w Lichanju. Sandźenje ho nam lubje wuwjasca derje poradźichu. Bydlenj sawěsče hischcze někotre druhe zwjedżenje wuhotowali, kaž ho to pschejesche, ale běchmy zaporzaſ lěta bohužel tuhe dirigenty, dokeż dyrbjeschе k. wuczeř Cźěpla khorowatosće dla dirigentstwo složicź a bohužel žadyn naježdnik w cźasu Klukšanskeje wosadze njedźiwajcy wscheje prózy a wjelich próstwow njebě dostacź, haczrunjeż by tu dosć kómarnych wołobow bylo. Hač je wschо wuczeřstwo wopraudże je dźełom tak poczežene, so jim wob tydźeń jenički wjeczor sa šerbske towarstwo njeschywa? Abo słutkuje snadź mjelwšim tannnych wotrodźenzow, kotrymž hu jich šerbšy starschi psches kute dźeło a tradanje studnje smóžnili a zawěsče niz k tomu, so bychu jako sašlopnizy najbjezpečnišche kubła swojich wótzow ſ nohomaj tepiali, ale je bohužel zlupowali a schkitali. O, so tola nochzyła nascha intelligenza, kotrejž je telko mózu wotdowo datych, swojemu narodej służicź, tymule za Sserbstwo bohužel służbnym zlěbowarjom! Se wjsčej mozu durbimy so wschitzy bo narodnebo dźełacź. To by hyła hańba stawisnow, chzyli swój drohi narod, kotryż je tyhaz lět dołho njedźiwajcy wschědy samozajcznych hrdłowm naschich potšěžczowarjow wutrał, nětk hdyž Sserbowanjstwo wschudże składżeja rasliche serbske hanibnje wopjeschczeńcy? To nihdy njepschidajmy! Nascha „Serničzka“ je dopokasała, so chze dale wobstacź. Tohodla dźechmy też do Radworja kujesa wuczerja Nawku prosyć. A wón hnydom pschidźe a je naš dale wucził a wjedzenje słorźił, so nima khwile. — Towarstwo wobdželi dale na Frenzlowym zwjedżenju a na wschotowarskim slěze w Budestczach. Też wobdželichmy ho pschi zwjeczenju sokolskeje thorhveje w Porschizach a dachu tam rjany hosdźił. Pschi hodownej sthadżowanje stow w Klukšanskim wustupichmy ſ někotrymi schtyrihlosnymi spěwami, ſ kotrymiž zeł někotre kwasny a druhe kuježe towarščkow a towarščkow wołwěnzowachu. Rosprawa potšadnika bě tehorunja spokojaze. Wuwjschak bo wobołožili, tola pak njeskorjimy na pjenjezy. Wólby buchu lohjy wotbyte. Pschedsydstwo čininale to žane, jenož sa městopokładnika wuwolichu kujes P. Nowotneho, tohorunja dyrbjachmy žebi nowu

Na Librowem grunče.

Roman Terezy Nowakoweje.

30] (Pokračowanje.)

„Kukla sćahowatske jenoż ſ ramjenjomaj a wujažnjeschе wospjetnje, so tonnu nětnjekmu schwadrouewanju njeroswmi — a tuž Straúka cźeščowolischo Liboru nadhladowaschе, hač běschе to ſ jeho waschnjom: „Pětnje proschu waš, wuje, praješe mi, schto hu powědali?“

Jobkej njeschkodzeschе thiha wupowědacź. cźehoż bě se rosmołwy mješišch młodych ludźi nasnonit; cźinjeschе drje to jara njerad a tak někak rostorhanje, wobliczo pyrjeschе ho jemu ſ hněwom, cźoło pokry ho ſ potom. Na konzu swojeho rosčerjenoho mukožowanja, kotremuž wschitzy se polwotewrjenej hubu a w hłopu posłuchowajcy pschipuschachu, boda: „Někhole, hdyž je po wschem, njemóžu rosumnicź, so hym jich ſ pjaćich ſ semi njeserajił — ale hył hym tu khwilu hač ryba a jenoż hym ho tschasił a peczik — — Měł bych ho do nich dacź — —“

Straúka spokojnischi swoju mcźipnosć, spadowu sajzo do swojeje měry. Sadsmja so wótrje. „Ach, dacź ho do nascheje wujchnosće, to by ho wuplackało! To kóždy jenoż w kapsy pjaćeſ sćinje, je smérom, fakleje — ale wostajł tošcho, kaž je!“

Hdyž Libra ſ hněwonym wóczkom na njeho hladnje, sajmja ho skary khalupnik k druhemu rajeſ a rjekny: „Wschako też ja mam, wuje, słohy na tych cźeščich, do pazatcepit, — ale psched nimi kym smérom! Hdyž fu mi tu holzu wjali w „sanjechaneu stazu“*, leńka hody je tomu lěto, hych hył naschebo rychtarja a tych pisarjow a kóžeho toho měschczanskeho kujesa Jabk. Hižo fu mi Lojzika k wojakam wjali, tu holzu hym doma dosć mjnje trjebał — ale fu wuhudźili, so mam dźeczi hischcze wjazy, so może sa pěstowzu służicź. Myślu, žebi: „Sa pěstowzu tebje chzedża, ale Bóh wé, ſ cźim hnbżeschе . . .“ Jako ta Hanka Sawrzelowa; běsche hyrotka, wsachu ju sa pastyrku — słajchu jej žiwjenje — Hanka je potom swoje dźeczo sabila . . .“

Straúka sajitny w njeswérnej hórkosći; sakaschkowa, wotrě ſ rukawom wobliczo a potom stónczi: „Nó, budź Bohu dźak, dźerži ho ta nascha holza — hym dźensa ſ njej pobył — jenoż schtó dha wé, kak budże ſ njej dale?“

Pohłucharjo małzy pschełožlejowi njeležachu. Librej běsche Straúka jeł, njedźiwajcy toho, so njemóžeschе jeho pschejaca rady; ale dha fo jemu, so ani tukomu nimoj so tak wulka łubjowda njesta, kaj jemu, łiž njemóžeschе ho pschе robotne brěnjenja zyzła zenicź, pschecźinjo žiwjenje w zapřewanja a cźwilach a wobsehe w pužedńich nětčzach pschepokajo, so by jemu Albnitku nichtó njewobjedł; jemu ho ja wschu jeho pilnosć a podacźe do dóšta na zjawnem nameńcze hischcze fumeja tajzu njesrali hólzy!

A k tomu hischcze psched druhimi sbožowuschimi poddaranmi! So ju znajmjenjcha tych wumješchowakskich Němzow ſ Limberka njeje k temi srafył! Woni tola njeſhu ſ jeho pschedsjenjcej wyschnoscźe! Wopraudże, kdy hychu ho hischcze tas jemu wuzjuscźi, to jim pokaje. Mjeješche nadobo na tannnych zbožowuschich Němzow, ſ kotrychž běše mětłzy pamaczkojo jane žmětchi njecźinja, dokeż rěcźa Lěpschm, na dobuischcze rěcź a fu ſ druhego, hrobzajcego kujeſtwa, storo Jnska Cyrill, wotmołwjejo napośledy na Straúkowu wobsłi, jako bychmy my hurjaj ani ſ cźłowjekami njebyli — ja žane swędomje nimaju, pokaczowaſche Libra ſ hłoſom w swojich myślizłach a boda: „Zo hu jenoż k nam tajzy; tych Němzow maju sałeł, cźi so w měsece rozdźerjaja! Hajdy, hu ſ nimi a ſ nich! Schmle maja swoje, farjadnika też, wschudże luty Němz. A pončnicźej chzedża pje knježiwo!“

„Och, potom hakle bo nam słe póudże — —“ jatkaše se Straúka. „Někotre žmy jim sa wolty, potom hudże my jim sa pjez — ſ tschuhdom naſh hudża morkacź!“

Pruschkez Tonik, pusche sitwschi Terczinu rutu, tij lepje hač dotal dżerżał, někto wuhuchny: „Takle to wostacź njesmě! Ma tonn hyć hónzt!

„Hinak njebudże“, wotmołwi jemu Kukla-Hejcanc strachle. „Sesnadź je to Boja wola — pruhnje nad Bóh Knjes, so by widźał, kmy-li tschesćenjo —“.

Straúka bo hižo sajzo wótrje sajmja: „Ach, wotrje Boha Knjeza, luby wuje — — To jako by Bóh Knjes hył jenoż ſ fujezimi — —. Ale to też praju, hinak njebudże.“

„Budże, budże“, rjekny Libra nahle, a jeho wobliczo ho wujesni, ſ prěnjemu rajeſ znadź dźensa popołdnu. Towarschjowje wejo tuho njewidźachu, sejzna pschihowanje, a mčkačzowe žwótko jenoż mutnje rospowědowaschе Lorjimu; ale skoro jich pschełoglapi wejzy, skoro radostny hmaj Jobka, prjedy tak pokhmurjenzho.

„Zo budże?“ wopraschachu ho skoro wschitzy ſ jednym hłokom. „Kal też to?“ A Straúka hnydom boda: „Jasnje njeswérci knježiwou ho sjećowacź!“

„Swajili ho fu a sajko ho swaza. Szu wo tem lejzy a kóniki“, wujažnjowaſche Libra ſ cźicha. „A też w tych hižo wěza, so je ta robota njesprawnosći a njeprawosći, powědaja, so ho jej jónu wucho wottorhnyli a so ju psched Božim sudom wschitzy jenajzy. Bytrem wo tomle wźeja. To dźe je, so burski cźłowjek wschitzm hač napośledku jhoni!“

Jeho pschipoſhlucharjo bźechu najprjedy zuki a rospominachu w myślt, schto bě jim Libra nadał — jich pschimmychu tule rosprawy tak njetwjerdu, kaž tehdy pola Brtuna jeho hamejho.

(Pokračowanje sejzdźenje.)

* Pschi tak njeneschczenem žanjechanem stazu“ pschiwjezeje rychtarjej pschedawachu, wo kotrejž so hudżeschе, so jich doma [illegible] njeje, nowe lěto na radnizu, hdyž kebi měschczanska wuzchowarja a tych pisarjow a

Japtowarja wobwjesć a to tuzja 25. strawza. Wobsamknu ho, so žebi kupiny khamor a sakožimy kulkowonju. Mějachu shromadźiznu, kotrež dotal pschemało wobkedźbowachuny, dyrbja so někto porjadnischo wotmječ. Potom wumjetnowachmy hischcze wo žiwjedženju, kotryž dženny pschichodnu njedźelu pola Rudolšez wuhotowadź. Wschak bě so nam poradźiko, luisa wučerja Jenku do Nowoje Wsy dostać a mamy w nim někto jara dobreho dirigentu, kotryž je nam je šwojej njewschědnej wobdarjenosću wjele rjanych špěwow nawučił, tak so mózemy je njedźelu špěwanje pschedwjesć. Jurka ma ho derje wulepić. Herzy skazamy tón kroć z Wujesda. — Schkoda jenoh, so běsche nasch luby kujes faraf žadźowany, mjes nami być; wón by shromadźiznu sawěsče rady z rjanym pschednoschkom porjesnichił, kaj to slapje rad čini. — Skónčichmy shromadźiznu ze špěwom „Rjana Luižja“ a so potom hischcze khwilku sabawjachmy.

S **Wojerez.** Na Hródkowskej brózy chcysche jedyn automobil druhi pschesčežhnyć. Pschi tutom pospyčze pak swjezoži. Wón běsche so tak skónzowak, so so wšelhodźesche dyrbja trjebać. Nutskabjezdźazy buchu sdźěla zranjeni, mježachu pak wschitcy z wulkajatym cutom do Drježdźan domoj dojdźe.

S **Khorzebuza.** Na jaidźoseznje z khmom wumrěła je we swojim bydlenju na Budyskej brózy w Niedestšim wosadze 78-letna wudowa Buschoschowa rodź. Kielhornez. Wona je sebi hrjedu rano wajsérje wodu sa cyaj na pluwowy warjak stajila a na to so sasa do loža lehnyła a wušnyła. Woda so pscharowari, haženi warjakowe plomje, so plum dale wustupowałe a stara žonu mori.

S **Khorzebuza.** Pčenje dny dezembra minjeneho lěta syhta tudomny kuthinjedniik Maks Gráf swojeho nězdyšcheho dźěłodawarja architekta Kunzu morieć. Wyschnoscze pak nadpad hnydom jako njeskutk duchakhoreho cžłowjeka wobhladowachu. Wjetk bu Gráf do Jarowskeje bludnizy pschewjedženy, hdźež budźa jeho na duchownim strowoscź wobkedźbowaczi.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Radeberga.** (Njeskutk.) Wutoru dopołdnja dźěłacžerjo Köckritzej mebłoweje fabriki w Radebergu hrózny njeskutk wotkrychu. W jenej dźěłarni nanuchachu 25 lětneho nježenjeneho samkarja Maksa Schyrom z Wallrody fakloteho a zarazenho. Sa štužerja maja Schyrowemu dźěłaršcheho towarščha, hakle 22 lětneho samkarja Ericha Purschu, toborunja z Wallrody. Wobaj mějeschtaj hakle njedawno nětkaju privatnu roskorn. Pondźelu po štónčenym dźele je hdy mjes nimaj jako k wurežowanju došlo. Tu dyrje je so młodšchi kolega do starschcheho dał a jeho stónzował. Purscha je so twot pondźelu popołdnju sdubił.

* S **Radeberga.** (Mordarja Ericha Purschu sajeli.) Kaž piščachmy, je 20lětny samkar Erich Purscha z Wallrody žiwoseho towarščha 25lětneho Schyrom, z kotrymž hromadźe w Köckritzej mebłowej fabriki w Radebergu dźěłasche, w swadźe stónzował. Cžekjeneho mordarja hrjedu popołdnju na Lipscžanskim hłownym dwórnischczu spóznachu a sajachu.

* S **Greiza.** (Srudny wokomik sa nara.) Njedźelu popołdnju wučahnychu z Wěcho Halschtrowa cžło 17-letneho běgarja Krippganza. Jako cžło z wody wuczahnychu, pschiňdže runje nan salcženeho nimo a so žałostnje wusmrózo, jako spózna, so je morwy jeho syn. Njeje hischcze wěste, hacž je ho njeswoje abo słóńcžnikowe stało, pschetož k samomordarskim njewidźa žaneje pschicžiny.

Na'nowišе z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje sa julijschu hobotu:** Rjenje, žuchu, jara syma. Podobne wjedro w Jendźelskej. Syma je po wschej Europje.

S cžopłym wjedrom je łód reki Ssawy z dźiwjej spěchnosću wotpłuwał. Blisko Sagrjeba so hacženje rošorje a žołmy ko i hobrsčimi schkrutami na wješ walichu, kotrejež wobhoršerjo na tšěchu cžełnychu. Sadwěłnjo wo pomez wołachu, tola bě njemóžno, jim pomhaš. Pjatk su pionérojo sjimali, njeschožowanych wukhowaš.

Budapeschtska policija je 60 ludźi sajała, kotříž so w jenej Budapeschtskej kofejowni schadźowachu, wobkhod je Wiinskej a Barlinskej kommunistiskej centrali wudźerżachu a so prózowachu, w Madźarskej kommunistiske hibanje organisowaš. Sajeći mějachu tež tajne schkrieżkowanske šiezje.

Do wšy Saweje pola Karlowiz w Khorwatskej, kotraž je i wulkim žněhowm twot syvonkownemu špěcie dospołnje wotsamknjena była, žu so štócžnje mohli pschehodowaš. Pschikhadnikam so žałožnu napohlad posticži. Wjeznjenjo běchu wschu živnosć sjedli a žłabi a wukłódnjeni we swojich kojach leżachu. 25 wožowow bě hižo z hłodom wumrjeło. Do Sałsejowu je so hnydom živnosć połkało, so bychu pschezživniwši wukhowali.

W Kabu w Afghanistanje so fšehdowanje sješ mohamedanskich měschnikow sklědowaze žada: Aman Ullah a jeho pschiwisnjowarjo dyrbja so hnydom z Afghanistana wupokłasaš. Wschě europiske reformy, kotrež je Aman Ullah sawjedł, dyrbja so hnydom połtožiš. Sješ měschnikow w Keda kraja Habiba Ullaha pschipósnawa a budźe jeho we wojowanju pschezživo Amanej Ullahej podyjerowaš. Wschitzy europiscy instruktorojo, kotříž su we Afghanistanje živi, dyrbja hnydom kraj wopuschčiš. Zyłe ludowe sdźelanje muhamedanskeho wobhdźeršiwa so jako do rukow měschnikow wróći. Měschnizy kraja Habiba Ullaha proschu, so by nowe wójsko pschezživo Amanej Ullahej shromadźił.

Hospodarski rozhlad.

pjatk 1. nalětnika 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,210	100 pólsk. złotych	47,35
1 jendźelski punt .	20,481	100 čěskosł. krónow .	12,468
100 šwajc. frankow .	80,965	100 franc. frankow .	16,44

Barlinska kurza so z dotalneje hładoseze wcžera žyłnje poščehny. Kurzy cyłkow powschitkowje poskupowachu. Wiki z bełanymi a rentowymi lisčiznami běchu mjerniše.

Produktowe wiki mějachu wcžera kruczišchi ras. Hotowe towary wschak po dotalnych płaczišnach pschedawachu. Toła poldźiše termije běchu skruczene. Wcžera płaczeše zeitnaf

w Barlinje

pscheničny 10,90—11 hr., rožki 10,15 hr. hacž 10,30 hr., jačmjenja nałětnjeho hr. 10,90—11,50 hr., nałětnjeho 9,60 hacž 10,10 hr., wowsa 9,95—10,25 hr.,

w termijowym wikowanju:

za měrz: pscheničny 11,60—11,62½ hr. a rožki 10,85—10,87½ hr., wowsa pak 11,08½ hr.,

za mej: pscheničny 12,05—12,10 hr., rožki 11,43¾—11,47½ hr., wowsa 11,45 hr.

za julij: pscheničny 12,60—12,58¾ hr. a rožki 11,72½—11,75 hr., wowsa 11,95 hriwnow,

schtwórtk w Lubiju:

pscheničny 10,30—10,60 hr., rožki 10,10 hr. hacž 10,30 hr., jačmjenja nałětnjeho 11 hacž 11,70 hr., wowsa 10,20—10,50 hr.

schtwórtk w Kamjenju:

pscheničny 10,40—10,50 hr., rožki 10,20 hr. hacž 10,25 hr., wowsa 10,50—10,60 hr. jačmjenja nałětnjeho 11—11,50 hr., prošata 16—28 hriwnow.

Na słótne wiki wcžera schtwórtk w Khorzebuzu běchu pschiwjezli 377 prošatow a 40 běhakow. Wone płaczachu

prošata:

małe	15—18 hr.
hrěnje	18—22 hr.
wulke	22—26 hr.

běhaki:

małe	26—50 hr.
hrěnje	50—75 hr.
wulke	75—100 hr.

Słótne wiki schtwórtk w Barlinje
(Magerviehhof-Friedrichsfelde.)

Pschihnali běchu 582 howjadow, mjes nimi 576 dejskich krunow a wuzkokuzełenych jałojzow, 138 cželatow, 2 bukaj a 4 prósdnicy. Wone płaczachu

młode dójki a wuzkokuzełene krowy 280—550 hr.
wuzkokuzełene jałojzy 250—460 hr.

Na zwinjaze wiki tam běchu pschihnali 140 běhakow a 163 prošatow. Te płaczachu:

běhaki:

wulke	70—80 hr.
hrěnje	60—70 hr.
małe	40—60 hr.

prošata:

wulke	28—40 hr.
hrěnje	20—28 hr.

Pschisłate:

Hołgat do domu, Schneiderka w Lubiju, Goethowa haša 8.
„ Mydlarjez Khofejowonju w Hródku.
„ wokliešny dźěłazy wustawk na Zidowje.

Dźaduk k 15. 3. abo k 1. 4. do Nachlowa 7 p. Kubschiz.
Wuczobniza rězaiskeho, Hönsch w Rakezach.
„ klampnaiskeho, Baumann w Budyschinje, Gerbaiske wrota 4.
Wuczobniza, pschedawaršu, Sachsisch w Hródku.
Siwiašku, knjezi dwór w Mokrowje pola Hród.
Straznika, Senkela najšeduik w Hródku.
Pschasiskeho, Morawetz w Wjesej Wodze.
Wołazcho, Topf w Njesej.

Na pschedaš:

Kóry blisko ke kóšatam w Kelzjach 23 B.
Dandola, nastroj k mandolinje, derje sdźerżana w Budyschinje, Wetzelska hrona 21.

Wiki schtwórtk w Kamjenju.

Jałki 1,20 hr., kolrabi 20 pf., syhrodźity kał 60—100 centnerow, jedźna łobuda 80 pf., morchej 25 pf., zybła 25 pf., jabłuka 20—60 pf., běły kał 20 pf., seleny 60 centnerow, cžerwjeny 25 pf., rózičkowy 65—70 pf.

Wiki sajdźeny schtwórtk w Lubiju.

Butra 1,10—1,20 hr., jeja 18—20 pf., twaroh 25 pf., łany wołij 1,60 hr., łuterska 15 pf., yjelki 20 pf., morchej 25 pf., mód 1,40—1,60 hr., zybła 20 pf., hórmy 5 pf., seleny 35—60 pf., jabłuka 20—35 pf., běły kał 25 pf. a cžerwjeny 25—30 pf., seleny 60 pf., łóski kał 35 pf. a karoty 35 pf., syhrodźity kał 75 pf.

Wiki sajdźenym hrjedu w Halschtrowje.

Wscheza 10,40—10,50 hr., rožka 10,10—10,30 hr., nałětni jeczmjeń 11,75 hr., wowsa 10,20—10,50 hr., jeja 20 pf., butra 1,20 hr., prošata 20—26 hr., běhaki 50—60 hr., zybła 25 pf., hołbje 1 hr.

Wiki w Khorzebuzu.

Howjaze mjaso 1—1,40 hr., cželaze 1—1,20 hr. a słopjaze 1,20—1,40 hr., swinjowe 1,10—1,40 hr., jeja 22 pf., butra 1,90 hr., twaroh 30 pf., łany wołij pak 1,40 hr., łuny 1,70 hr., karpy 1,40 hr., schćuki 1,50 hr. a hołbje 0,80—1,20 hr., kuny 2,50—3,50 hr., kapony 3 hr. hacž 4 hr., hušy 1,50 hr., hornik 0,60—2,60 hr., karnikle schtuka 2,50 hr., cželjenj kał 25 pf., běły kał 25 pf. a zybła 25 pf., jabłuka 50—70 pf., kaczki 1,50 hr., bažanty 3,50 hr., jeleń punt 0,60—1,80 hr.

Sšudnišiy na pschehładowanje
sobotu 2. nalětnika 1929
w Bjerjanje pola Kamjenza w hosćenzu „K wjeselemu hubu“ dop. w 9 hodź.: wulki schrik,
w Hródku na finanzowym hamcže, sliwa 15, dop. w 11 h.: klamaiska poklada, stoł sa fréjera.

Šwarowe mjenje.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. 3/11 hodź.: Wiki su měrne pschi wcžerawschich płaczišnach.

Dop. 3/12 hodź.: Kaj psched hodźinu.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo na tunu abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaczizny po złotej hriwnje.

	28. 9.	27. 9.		28. 9.	27. 9.
Pšeńca	218-220	217-219	bany	21-23,00	21-23,00
rožka	203-206	203-206	woka	27-29,00	27-29,00
nal. jačmjeń	218-230	218-230	módro łuskny	16-17,00	15-16,50
naz. jačmjeń	199-202	199-202	žołte łuskny	22-23,00	20-21,50
wowsa	199-205	99 205	zerudella	—	—
kukurica	242-245	242-243	rapa, wosuk.	29-29,50	29-29,50
pšeńe muka	26-29 7.	26-29 7.	lany wosuk	25-25,50	25-25,50
rožana muka	27-29,50	27-29,50	oocn. mohasa	—	—
pš. wotruby	15,70	15,70	bírnj. kruški	23-23,50	23-23,50
rožane „	14,75	14,75	syno, 50 kg	1,25-5,20	4,00-5,20
lane symjo	—	—	rožana słoma	1,00-1,20	1,15-1,30
brěch	42-48,00	40-46,00	pšeńč. „	1,15-1,80	1,10-1,25
rans	—	—	wowsna „	1,40-1,55	1,30-1,45
pjeluški	23-24,50	22-24,50	ječa „	1,25-1,50	1,15-1,35

Płaczizny rězaneho skota na Drježdźanskich skotnych wikach.

28 februara.

4 wol., 9 byk., 8 jałoic. a kruw., 515 čelat., 3 wowc., 439 swini.

Płaczizny za
čelata: 1. 75 -81, 2. 68—74, 3. 60—66;
swinje: (přez 300 pt.) 80—81. 2. (240—300) 78—79, 3. (200—240) 75—77 4. (160—200) 73—74.
Rancy 69—72.

Wiene płaczizny štwórtk 28. II.	Wšo po złotej hriwnje	**w Kamjenju** za 1 centn	**w Lubiju** za 1 centn.
Pšońca		10,40—10,50	10,30—10,60
Rožka		10,20	10,10—10,30
Ječmjeń (nałět.)		11,00—11,50	11,00—11,70
Wows		10,50—10,60	10,20—10,50
Syno		7,00—7,25	6,75—7,25
Słoma z maš. młóč.		3,00—3,25	2,50—3,00
Słoma k zaslanju		2,00—2,50	
Słoma z ruku młóčena		3,30—3,50	3,50—3,75
Běrny pola ratarja		—	—
„ hač na železnicu		—	—
Butra		2,00	1,10—1,20
Jeja		0,18	0,18—0,20
Pšeńčne wotruby		—	8,10—8,30
Ržane wotruby		—	8,10—8,30
Pšeńčna muka		—	16,00—16,50
Ržana muka		—	15,75—16,25
Prosata, wulke		—	—
„ „ srěnje		16—28	—
„ małe		—	—

Wikowanje z jězdnymi kołami Fuhrmann
w Budyšinje na Hornčerskej hasy 19
jězdne kola, šijac. mašiny, žimace mašiny, gramofony z platami
Wčeywusto!. wuporjedźenja
— Wulke a małe awtowe drožki. — Wulki omnibus za křćzna, kwasy a wulčły towarstwow. :: Telefon 3004

Lo[illegible]orčma w Malešecach
sobotu, 2. měrca, a dalše dny so
kozlopiwo toči
Najlěpše kołbaski a pampuchi! Radkej je darmo!
Přeđolnje přeprošujotaj
August Lowka a mandźelska.

Wutukanje płačkow a łež cycacych zwěrjatow
přinoscobodnje a dźeržliwje pola firmy
Bruno Specht na Moltkowej drózy 3
pužkwjerstwo w Budyšinje

Stupnje za konfirmandow
dobre a funje
we wulkim
wubjerku pola
Fähle
Schuhwarenhaus
Wulki kamor Lawskich

Związk fabrikskich dźěłaćerjow w Němskej, wotnožka w Budyšinje

Kedźbu! Zhromadźizna

sobotu 2. měrca 1929, wječor w 6 hodź. w Kukowje pola Natušec

Dnjowy porjad: Němske socialne zawěsćenje w praksy. Rěčnik: dźěł. sekretař Buchholz z Budyšina. Wšě sobustawy maja přińć. — Zajimcy a hosćo su wutrobnje witani.

Prawe płaćizny!

Prawe twory!

Porclin

Sadźba sad. talerjow 7dźěłb.	**1.95**
Sadźba komp. skilčk. 7dźěłb	**1.95**
Kakaowy karan z wěkom	**2.25**
Kofejowe service, 9dźěłb.	**4.75**
Kofej. horncy, kulojte, 3 štuk	**1.00**
Šalki, pisane, ze spód. šalku	**0.25**
Kofejowe kany, běłe	**1.50**
Čajowe kany, běłe	**0.75**
Sadowe talerje, 6 štuk	**1.75**
Tykanc. talerje, štuk 0,95,	**0.65**

Kamjenina

Butrowe tyzy z talerjom	**0.30**
Kakaowe karany	**1.50**
Sólowa abo **mukowa tyza**	**1.—**
Talerje, běłe, 3 štuk	**0.50**
Tal. k wječeri, cybl. mustr, 3št.	**0.50**
Sadźba skłow, pisan., 6 dźěłb.	**1.95**
Mylnica, běła, 5 dźěłbna	**4.25**
Mylnica, ze złotej kromku	**8.50**
Mylnica, wulka škla, pisana	**10.—**
Mylnica, jenotliwa	**1.50**

Jara tunje hospodarske šklenčy

Butrowe tyzy	**0.25**
Nopaški za sól a popjer	**0.25**
6 kompot. skłow	**0.50**
Šklenčana šala, 24 cm w přerózku	**0.50**
Šklenčany talef, 31 cm w přerózku	**0.50**
Butrowa křinca	**0.50**
Nastawčk, 2 dźěłbny	**0.50**
Hłóčnja citronow	**0.10**
Nastawčk, 2 dźěłbny	**1.—**
Jardinéra	**1.—**
Smetanowe service, 3 dźěł.	**1.—**
Wodowe bónčki, 6 štuk	**0.50**
Piwowe bónčki, ze złot. kromku, 6 štuk	**1.35**
Likěr. service, 8 dźěł.	**1.50, 1.70**
Piwowe šklenčy, točene, 6 štuk	**1.40**
Likěrowe šklenčy, 6 štuk	**0.80**

Emaljowane hornčy, 6 štuk, šěre **6.25**
Emalj. hornčy, 6 št., módre **7.00**
Emalj. hornčy, 6 št., sačk. **9.50**
Emalj. dźěrkawcy, módre 18 cm **1.15**
Emaljowy bow **0.95**
Alumin. hornčy, 20 cm w př. **2.00**
Alum. pječ. hornčy z wěkom, 24 cm **2.25**
Sadźb. alum. tyzow, 4 štuk **2.75**
Sadźb. alum. pyš. hornčow, 6 štuk **2.50**
Sadźb. alum. ćwičkow, 6 št. **2.00**
Alum. wodowy konsol **1.00**
Thermos-bleša, ½ litrska **0.95**
Thermos-bleša, z porcelinow. bónčkom, ¼ litrska **1.00**
Therm.-bleša, nimal. njeskónc. **2.00**

Listowe kaščiki, lakěr. **1.-, 0.50**
Petrolejowe kany, 2 litrske **1.35,** 1 litrske **1.—**
Kuchenske wahi, **3.—**
Formy k pječenju (Springform) **0.50**
Formy za kral. tykanc **0.50**
Čěstowe sykački z 3 zapoł. **0.50**
Korby za nože a widličky, groč, 4 dźěłbny **0.75**
Mytace pasle **0.10**
Džeržak nowinow za cyły tydźeń **1.25**
Wuhlowa łopać **0.25**
Wohrěwańske bleše **1.35**
Kaščik za nože a widličky, 3 dźěłbny, linoleumowy **1.75**
Deski k rězanju, 2 štukaj **0.25**
Mjasokiepan **0.35**

Wosebje tunje poskićenje

Alum. kofejowy přecydźowak z papjeru	**0.95**
6 štuk winowych šklenčow ze zelenej nóžku	**1.50**
Kofejowe młyny na sćěnu	**3.90**
Mydłowy prěch, pakčik	**0.25**
Mydło (Riegel)	**0.70**
Kofejowe młyny	**3.50**

Emaljowane wanje a horncy z malymi zmylkami

Darjeńske wěcy po jenotn. płaćiznach

Cokrowy korbik za žličky	**1.—**
Celulojdowy šplhel	**1.—**
Wazy, pisany	**1.—**
Truhańske garnitury	**1.—**
Budźak, dobry	**3.—**
Lampa na nóčne blido	**3.—**
Tortowa płata z niklow. kromku	**3.—**
Wazy, krystallowe	**3.—**
Nastawčk z niklow. nohu	**2.—**
Pjerjanowe nožicy	**2.—**
Kurjeńske service	**2.—**
Likěrowe service	**2.—**
Waza, 21 cm, wopr. woloj. kryst.	**6.—**
Talef, 22 cm wopr. wol. kryst.	**6.—**
Rumowa bleša, woprawdź. woloj. krystal	**6.—**
Rańna tošn, dobra koža	**6.—**

Plećene stólčki	**3.25**
Nakupowańske korby	**2.25**
	0.65, 0.55
Šatowe korby, owal	**4.25, 3.25**
	2.50
Kufr, 50 cm **4.90,** 40 cm	**4.25**
35 cm	**3.90**
Šulske torulstry 6.50, 4.90	**4.50**
Plotowańske deski	**4.50**
Plotowań. deski za rukawy	**1.—**
Khošća z konj. włosow	**2.25**
Płat 10 metrow	**0.25**
Khlěbowe tyzy, najl. lakowane	**3.—**

Tafiowe servicy za 6 a za 12 wosobow
(Winowe łopjena, różowa kromka, małe kwětki)

Sukelnska hasa 10

różk Kóžorskeje hasy

Centralny kupny dom w Budyšinje

Jutrowny tykanc

so najlěpje poradźi, hdyž so ze

KUNELLA EDEL GOLD

Pfd. **85** Pfg. Pfd. **95** Pfg.

najlěpšich margarinowych znamkow za najbóle wumyslenu hospozu, runje kaž ze

butru

pječe. — Zo bychmy čěsćene hospozy wo tym přeswědčili, dawamy wot

soboty 2. měrca

na kóždy punt „Kunella-Gold" abo „Kunella-Edel"

babu darmo

kiž je z „Kunella-Gold" napječena

a drohotne Kunella-wotrězki.

Butrowa wikowarnja Kunella

na Bohatej hasy 16 :: Tel.

Tworykupowace towarstwo w Budyšinje, z. dr. z w. r.

Z našeje samsneje fabriki cokrowych tworow poskićamy našim sobustawam cyle wosebje

placki pře kašel

w dutkach po 50 g za 20 pj.

dźěłane z najlěpšich surowiznow z přidawkom menthola, eukalyptusa a druhich srědkow pře kašel.

K dostaću jenož w našich předawarnjach

Nawěšćki přinjesu wužitk

Přeswědčće

so, zo sym tuni a mam wulki wubjerk

Konfirmandski woblck

39,— 31,— 26,— 19,—

Woblck k pruhowanju

48,— 36,— 29,— 24,—

Konfirmandske klobuki zwjeršnje košle a šaty powolańsku drastu

w sławnych „Lampartskich kajkosćach"

Hugo Pachaly

Před Šulerskimi wrotami 1

— — Staroznaty a solidny wobkhod. — —

+ Hygieniske wěcy +

za žony a za mužow

žiwołowe wobwjazki a tajke pře wustupowanje, bjedr. formarje, stalčiki, podłožki, pjeluchowe kholowčki

Wagnerowa

w Budyš. před Šulerskimi wrotami 9

Dźěłač. kholowy — lacy —

10% rabata

Elisabeth Lehmann

na Zwonk. Lawskej hasy 12

Zakóžniki Jětřeška

tłóžo 2 léta dołho mějach zakóžnikl a jětřeška. — 3 tydźenje dołho wužiwach Wašu „Aok-Seesand-Mandelkleie" Nječistosće su so cyle zhubili. Druhe srědki njepomhachu.

L. M. w M.

RM. 0·25, 1·-, 1·25, 2.50

Aok-krema pře škropawu, šeśeratu kožu, tuba RM 1·-, tyza RM. 2·-, Dermaok, njewomazace krema za wodnjo RM. 0·25, 0·50, 1·-. W powoł. wobkhodach na předań. Esterikultur A. G. w Kolbergu.

Přiloha k číslu 51

ŁUŽICKE NOWINY

Pjatk, 1. měrca 1929

Na kurzus Zwjazka Serbskeho Ratarskeho Dorosta

srjedu 6. nalětnika w Budyšinje.

Droholubowani towaršojo serbskeho ratarskeho dorosta!

Kaž kóždolětnje, tak tež lětsa z nowa wola was wšěch „Zwjazk Serb. Rat. Dorosta“ na swój přednoškowy kurzus, kotryž so wotměwa srjedu 6. nalětnika w žurli Serbskeho Doma w Budyšinje.

Naš dźeński porjad je sćěhowacy:

Srjedu 6. nalětnika z dypkom 3/4 10 hodźin započatk.

Kurzus je darmo.

1. Powitanje přez předsydu Z. S. R. D.
2. Přednošk knjeza dr. Jana Cyža: „Zasydleński zakoń a jeho wuznam za nas.“
3. Přednošk knjeza skót. lěkarja dr. Šibaka: „Najwažniše skótne khorosće a kak je spóznajemy.“ Wot 1 hač 3 hodźin přestawka.
4. Přednošk knjeza dr. Symanka z Budyšina: „Organizacija našeho sudnistwa.“
5. Přednošk młodoratarja Pawoła Smoły: „Kriza w našej młodźinje.“
6. Skóńčenje kurzusa ze zhromadnym spěwom.

We 8 hodźinach je w sali „Měšćanskeje zahrody“ Serbski wječor. Mjez druhim budže so tam dźiwadło „Burska krew“ wot Radwořskeho Serb. Rat. Dorosta poskićeć.

Wurjadny wuznam za nas změje tón raz, zo přidu k nam naši słowjanscy ratarscy bratřa na wopyt, z kotrymiž smy zhromadnje zjednoćeni w „Zwj. Słowjanskeje Rat. Młodźiny“. Tohodla wočakuje nas Zwjazk k prěnjemu kóždeho towarša „Serb. Rat. Dorosta“, jeli nieje z někajkeje wosebiteje winy dospolnje zamołwjeny.

Lubi towaršojo! Dopomńće so! To je waša swjata winowatosć napřeco Zwjazkej, našim wjelećesćenym kk. přednošerjam, kotřiž nimo jich dźěłapołnych zastojnstwow z lubosće k nam swój čas a swoje mocy za nas wopruja, a k třećemu napřeco našim słowjanskim bratram, zo my dźěłamy wšitcy zhromadnje jedyn cyłk, zo wy wšitcy přikhadźeće na kurzus swojeho Zwjazka.

Boža stwórba hišće wotpočuje w zymskim sparje a tohodla mamy my dwoju winowatosć, zo dojěždżemy sebi 6. nalětnika na swój kurzus, że jara nuzne za nas, zo so tež w dźensnišich čežkich časach za swój staw trochu theoretiscy wuwućimy. Prajće wašim česćenym nanam dobre słowo, zo bychu wam tutón dźeń swobodny dali. Budźa so přednošować jara ważne, hajž samo najwažniše prašenja za naš serbski ratarski dorost.

Wutrobnje by nas zwjeselilo, kdy by naš nalětni kurzus prawje wulka ličba našich česćenych nanow wopytała. My, waši synojo, dźěłamy zhromadnje z wami we swojich wobsedźeństwach a tak so tež nadźijamy, zo wy přikhadźeće k nam, hdyž so my zdźělamy. Wot najmjeńšeho khěžkarja z někotrymi kórcami pola hač do najwjetšeho kublerja hudže kóždy pola nas jenak lubje witany a ja sym cyle přeswědčeny, zo budże so wam na kóždy pad na našim kurzusu lubić.

A nětko hišće ty, droholubowany ratarski dorosto, kiž hišće njejsy ze sobustawom našich towarstwow „Serb. Rat. Dorosta“, nochceš tež ty skónčnje z nami sobu dźěłać w bratrowskej lubości. Hdźe sy ty serbski ratarski dorosto wokoło Bukec, Malešec, Poršic atd. abo wokoło Ralbic, Njebjelčic a Kulowa? Z bratrowskej lubosću bychmy cheyli tež was rady k skutkej we swojej srjedźiznje wutrobnje witać. Bratřa, zawdajmy sebi ruku w tutych hubjenych a čežkich časach! Stejmy na straži z wotwrjenymaj wočomaj. Jeli maće hišće škrićku lubosće k swojej wótcnej zemi, tak zastupće do našich towarstwow, haj přińdźće na naš kurzus, zo byšće wohladali, što my chcemy. Sylnjće nam naše rjady a njestejće w stronu, ale jedyn za wšěch a wšitcy za jeneho. Jednota a zhromadne prócowanje njech z našimi idealami, za kotrež dźěłać smy winowaći, zo bychmy byli dobri serbscy młodźi ratarjo a něhdy runje tajcy hospodarjo, mužojo z krutym rjapom a sylnej wolu. Mała drje je naš črjódka — tola w lubości k swojemu powołanju budźimy kruće zjednoćeni.

Serbski ratarski dorosto, hibaj so a přimaj so kruće gratu. Budźimy sebi towaršojo w duchu a skutku, wěrni, swěrni wojowarjo a stražowarjo našeje droheje serbskeje zemje, kotruž hižo su naši prastarši z krwju mačeli a za kotruž hišće dźensa dawamy z potom tuk a tyće a kładźemy do njeje wšě naše sylzy, přeća a zdychi. Starajmy so ze wšej mocu, zo nieby so nam zhubiło ani kórca a ani hruzlika pódy. Ważmy a česćujmy sebi wysoko namrěwstwo wot pradźěda, haj wotkaz našich wótcow. Stajmy sebi wysoko na khorhoj naše hesło: „Bratrowstwo, jednotu a lubosć k zhromadnemu dźěłu. Woči k njebju, ruce k dźěłu.“

Dopomń so, luby towaršo, dźeržiš so ty k tym, kotřiž so njepřestawajcy prócuja a swój zbytny čas dobrowólnje za tebje wopruja? Dopředka z cyłymi mocami! Nam njeje dowolene so wróćić z dróhi, přetož před nami je naš zaměr a tak prěc ze sparom! Pomhajmy zakhować wšitke naše statoki a pola, namrěte wot našich wótcow, twarmy přichod jasniši, tajki, kajkiž sebi přejemy. Dźěłamy a spěwajmy zhromadnje, zo bychmy złožili najkrasniše holdowanja a slawu mrčnym stawam swojich prjedownikow, kotřiž wotpočuja pod zelenym trawnikom we wótcnej serbskej zemi.

Lubi towaršojo! Budźimy sebi wědomi swjateho nadawka: „Serbska zemja serbskim ratarjam!“ Kaznja to njepowalna, do kolebki hižo sobu nam data. Lubosć k swojej ródnej zemi a k drohemu narodej njech was, serbscy młodźi ratarjo, kotřiž hišće njejsće sobustawy našich towarstwow abo „Zwj. Serb. Rat. Dorosta“, pohnuwa, zastupić do nich a pilnje sobuskutkować.

Do dźěła, lubowani bratřa! Skutkujmy zhromadnje ramjo při ramjenju! Z bratrowskej lubosću a wyskom radosće, wam, našim nowym towaršam, hižo dźensa přiwołamy k zastupej do našich rjadow: Witajće!

Přińdźće na naš přednoškowy kurzus a budźeće widźeć, što my chcemy a w kajkim ducha my dźěłamy.

Hódnosć a wužitk mórskich rybow.

Němšćostatny pśichwalony tydźeń k spěchowanju pśichetrjebanja mórskich rybow wot 24. februara hač 2. měrca 1929.

K rozjasnjenju wo hódnosći a wužitku mórskich rybow je němske ministerstwo za jeźiwjenje a ratarstwo wubjerk wutworiło, kiž ma za mórske ryby propagandowaś. Němski strowotniski hamt prózowanja wubjerka też podpjera. Nadawk wubjerka je, skóroše worśichy wobchadźeństwa pokazowaś na wužiwanje mórskich rybow w jadnim za jadnoho němskeho namórnikskeho rybarstwa a dla pśichódneho jeźiwjenja němskeho ludu.

Gdyž někto na wjelkatich městnach widźimy wulke plakaty, kiž pokazuja na pśichetrjebanje mórskich rybow, gdyž go w schulach bjerza pśichodnoschći wo hódnosćach milijonow w morju, a gdyž schulske źěći z lejpjenkami a wobrazami najwažnjejšich wužitnych mórskich rybow domoj pśinźu a gdyž towarstwa domjazych hospodarjow spytaju porucześ w pśichitowanju mórskich rybow, dha wiźmy, kajkeho zaměra dla go to stawa.

Mórska ryba dyrbi go sejnicy k wulkemu dźělej nascheje ludoweje žiwnosneje a ma go ji dobyś pśichódnosć, kiž ji pśichitujucha.

W Němskej pśichetrjebaja go wob lěto na hłowu wobydleństwa něhdźe 16 hač 17 puntow mórskich rybow, we Jendźelskej pak go 50 puntow w lětnym pśicherźku na hłowu sjź. Tohodla go pola nas hódźi pśichetrjebanje mórskich rybow kupśicy.

Spěchowacy dotal njepśetrajuje kupowanje cerśtwych mórskich rybow a rybowych tworow niebo jenoź k wužitkom było za namórniste rybarstwo a mnohe pódłanjte industrije, ale by też pśichinoschowało k tomu, so by go dowoś wutkrajneje zgrobu, kiž lětnje nětotre milijony hriwnow kupśicy, wobmjeźował a go z tym nascheje ludowe hospodarstwo (wótkowarśta bilanza) sśěpschiła.

Prózuja go też, so by mórska ryba dóle hač dotal była wužitna za jeźiwjenje němskeho ludu, wosebje też tohodla, so by go z wobchadźeńskim wužiwanjom mórskich rybow ludowa strowoscej sśěpschiła.

Njeje jenoź wěste, so mudre wotmělenje w jeźiwjenju strowoscej jara śłuji, ale so je runje mórska ryba, gdyž go hišćece z warjenjem jako wobsěd sajmje, za jeźiwjenje i najwusnamnischej słužbu.

Cyrkwinske powěsće.

Njedźela Okuli, 3. nalětnika.

W Michałskej cyrkwi změje farar Tišer rano we 8 hodź. serbske Boże wotkazanje, we 9 hodź. farar Kapler serbsku Božu službu a 1/4 11 hodźin rozrěčowanje z młodźinu.

Z Barta.

Rano 1/2 8 hodźin němska spowědź, 1/2 9 hodźin němska a w 10 hodź. serbska Boża służba. Zběrka za znutřkowne misijonstwo. — Wutoru popołdnju w 3 hodź. posedźenje žónskeho towarstwa. — Pjatk popołdnju 1/2 5 hodźin serbska póstna Boża służba.

Z Budestec.

Rano 1/2 8 hodźin němska spowědź, dop. 1/2 9 hodźin němska misijonska Boża służba: mis. insp. farar Handmann-Drježdźanski. Dop. w 10 hodź. změje farar Bójc serbsku Božu służbu. Zběrka za póhanske misijonstwo. Popołdnju w 2 hodź. dźěćace kemšenje: mis. insp. farar Handmann-Drježdźanski. Popołdnju 1/4 4 hodźin serbska spowědź a 1/2 5 hodźin němska spowědź. — Póndźelu wječor 1/2 8 hodźin zwučowanska hodźina z pěsnjemi. — Wutoru popołdnju 1/4 hodź.

J. Symank:

Přinoški k słowiznam łužisko serbskeje rěče a literatury.

4] (Pokračowanje.)

Druhej dwaj, kiž wo wupisane myto so prócowaštaj, běštaj Jan Arnošt Smoler, cand. theologije a Leopold Haupt, sekretar Zhorjelskeho wědomostneho towarstwa. Wuspěch jeju prócy (a wusłědki jenakrazyslenych towaršow) bě zloty płód. Přez 400 serbskich pěsnjow bu w lěće 1841 a 1843 w dwěmaj nahladnymaj zwjazkomaj w čišću wozjewjene pod napismom:

Pjesnički hornych a delnych Łužiskich Serbow. Zerta ludu napisane a z jich narodnymi hłosami. Njemskim přełożenjom njedźe potrejbnymi wuwołenjemi a z wopisanjom Serbow nałožkow a vašnja a z přidawkom z jich basničkow, bamžičkow a přisłowow

wudate wot

Leopolda Hawpta a Jana Ernsta Smolerja.

Prjeni dźěl (XVI. 390.)

Pjesničkі hornych Łužiskich Serbow.

Grymi 1841.

Druhi źěl (XII. 330.)

Pjesnički dołojnoserbskego ludu.

Gryme 1843.

---

bei J. M. Gebhardt.

Njejsće tejle zběrcy najrazniši dopokaz, zo naši prjedownicy spěw hajachu a lubowachu? „A kak krasne a wosebite su te pěsnje! Maja wosobitoho ducha, z kotrychž wot němskich a druhich słowjanskich pěsnjow so rozeznawaju a jako prěnjotnje serbske so wopokazuju. Su pak mjez nimi też pěsnje, kotrež maju na sebi jara stary raz.“[10]

Žadyn lud njeje tak bohaty na narodnej poeziji kaž słowjanski. Tuto bohatstwo njepokaza so jenož we wulkej ličbje narodnych pěsnjow, ale wosebje tež w znutřkownej twarbje tych samych. Rjana kwětkojta rěč z krasnymi młódnymi znamjenjemi, zdalena wote wšeje nadutosće a přepjatosće zjenoća so z lubeznej jednosću a zajima tak derje čitarja kaž wotewrja też za ästhetiku šěroke pole. Słowjanski duch w swojej njemučenej čistosći a swěrnosći rěči z tutych pěsnjow; wone zdadźa so nam jako wothłós ze starodawnych časow, kiž nam pak wjesele wobrazy před woči stajja, pak zaso wot zrudnych žałosćow rěči, jako hladadło, kiž nam duchowne žiwjenje našich wótcow pokazuje, jako stawizniska kniha, kotruž ani móc časa ani zahubjaca ruka njepřećela skazyć njezamóžeše, dokelž je do wutroby ludu zapisana. Słowjanscy spisowarjo złožichu tohodla też wosebje swoju kedźbliwosć na tute krasne powostanki ze zańdźenosće našeho naroda, a z toho nastachu te wšelake bohate zběrki narodnych pěsnjow we wšitkich słowjanskich narěčach. Te same dawaju nam spóznać, na kak wšelake wašnje je so słowj. duch rozwiwal a tola też zaso w tutej wšelakosći słowjanski wostał. Pohladajmy do češkich, do pólskich, do ruskich, do južnoserbskich, do našich serbskich pěsnjow, wšitke so mjez sobu rozdźěluja, a tola budźemy w nich wšitkich też zaso to zjawne dopokazmo widźeć, zo su Słowjenjo nic jenož po rěči, ale też po zmyslenju, po začu6u, po cyłym znutřkownym žiwjenju bratřa. Celakowski, slawny češki basnik, kotryž je ze žórła narodnje poezije čerpawši swoje njeno po cyłym swěće rozsěrił, přiruna wšelakosć słowjanskich narodnych pěsnjow k spodźiwnemu štomej, kotrehož kóžda hałoza je z druhim a zaso druhim kóencjom wobsypana, z kóencjom překrasnym we wóni a napohladu, a při tym tak rozdźělnym wot sebje, zo ničo to mu podobneho na cyłej zemi nadeńć nóžno njeje!

Ze spomnjenej zběrku pak njeběše a njeje hač do dźensnišeho dnja serbske pěsniske žórło wučerpane. Folkloristika njeje nihdy zastała, a mužojo kaž Michał Hórnik,[11] Handrij Jordan,[12] Haudrij Dućman, Michał Róla, Kósak, Ludwig Kuba,[13] Adolf Černý[14] a Arnošt Muka[15] a druzy su dale drohotne pěsniske parle wjesnemu ludej wotposłuchali a zapisowali.

Realije pěsnjow.

Haupt-Smolerjowa rozeznawataj: Přezpólne (Feldlieder), Hrónčka (Gesetzchen), Reje (Tanzlieder), Wuženjenja (Rundgesänge), Přispěwanja (Angesänge). Kwasne spěwy (Hochzeitslieder), Stonanja (Bittlieder) a Pokěrluški (Legenden).

Po ličbje najwobšerniše su „přezpola“. Wone su z wjetša spěwy wjeselomyslnosće a lubočenja, pak też wurazy začuća česće, wótčinstwa a nabožnistwa. su stajnje — z někotrymi wuwzaćemi — individualne. Wosobliwosć (Persönlichkeit) podawa a postaja basnikej motiv za spěw; wosobliwosć wuznamjenja też twórbu spěwa. — (Sćěhowace přikłady njech te bliže rozjasnuja.)

Mnohe pěsnje rozprawjeja wo kulturnych wobstejnosćach a wobrazuja žiwjenje a wašnja prawótcow, pak jako jenotliwcow pak jako stawow ludskeje zhromadnosće.

[10] Łužičan. 1874.

[11] Č. M. S. 1862. str. 1. — 1866 str. 391. — 1868 str. 73. — 1869 str. 8 a 105. — 1881 str. 13. — 1884 str. 118.

[12] Č. M. S. 1874 str. 65. — 1876 str. 14 a 70.

[13] Č. M. S. 1887 str. 73. — 11. 1898 str. 81.

[14] 1873 str. 74. — 1875 str. 108. — 1876 str. 81 a 99. — 1877 str. 1. — 1882 str. 113. — 1883 str. 1. — 1888 str. 14. — 1889 51. — 1894 str. 1.

(Pokračowanje sćěhuje.)

zmeje farař Bóje w Kobanec statoku w Čornych Nosslicach serbsku spowědź a pop. w 4 hodź. němsku póstnu Božu službu. — Pjatk dopołdnja w 9 hodź. serbska póstna Boža služba.

Z Budyšinka.

Dop. 1/11 hodź. serbska Boža služba (farař Handrik Poršiski).

Z Hodźija.

Farař Voigt zmeje *rano* 1/8 hodź. němsku spowědź, farař Wjenar dop. 1/2 9 hodź. němske a w 10 hodź. serbske kemšenje. Zběrka za znutřkowne misionstwo. — Pop. w 2 hodź. je cyrkwine rozrěčenje z mužskej młodźinu. — Wutoru wječor 1/8 hodź. zmeje farař Voigt w swojej paćerskej jetwje bibliisku hodźinu. — Pjatk pop. 1/2 5 hodź. je němska spowědź a w 5 hodź. němska póstna nutrnosć.

Z Hućiny.

Rano we 8 hodź. spowědź, dop. w 9 hodź. serbska Boža služba, 1/11 hodź. kemšenje za dźěći. Zběrka za znutřkowne misijónstwo.

Z Hrodźišća.

Rano 1/2 8 hodź. němski hamt, dop. 1/2 9 hodź. němska a w 10 hodź. serbska Boža služba. Zběrka za znutřkowne misijonstwo. — Pjatk 8. měrca wječor w 7 hodź. serbska pasionska nutrnosć.

Z Klukša.

Rano we 8 hodź. němska spowědź z Božim wotkazonjom, dop. w 9 hodź. němske a 1/11 hodź. serbske kemšenje. Zběrka za znutřkowne misionstwo. Zemrěli: Hana Lejna rodź. Nowakec, zawostajena wudowa Wylema Wognarja, cyhelćěłaćerja we Lichanju, 68 l., 11 m. a 24 dnjow; Lejna Martha rodź. Pawlikec, nandźelska Korle Hermana Polana, žiwnosćerja w Zdźarach, 30 l., 7 m. a 1 dźeń; Khrysta rodź. Dombkec, zawostajena wudowa H. Jana Bědarja, murjerja w Nowej Wsy, 73 l., 11 m. a 3 dnjej. — Pjatk 8 měrca, dop. w 9 hodź. serbska póstna nutrnosć.

Z Khwaćic.

Rano 1/2 8 hodźin němska spowědź, 1/2 9 hodźin němske a w 10 hodź. serbske kemšenje. Składnosć k daram za zběrku pokutneho dnja k lépšemu znutřkowneho misijonstwa. — Srjedu wječor 1/2 8 hodźin serbska póstna nutrnosć. — Pohrjebana: Hana Marja zwud. Šmidowa rodź. Bartec we Wulkej Dubrawje, 60 lět mjenje 1 dnja († w měšćanskej khorowni we Budyšinje).

Z Kotec.

Dopołdnja 1/11 hodźin němska předowanska Boža služba (wosadny farař).

Z Łupoje.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź serbska a 1/11 hodź. němska Boža služba, po njej dźěćikemšenje. Zběrka za znutřkowne misionstwo. (Cyrkej je wutepjena!)

Z Małešec.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a 1/11 hodź. němske kemšenje. **Zběrka za znutřkowne misijónstwo.** — Srjedu 1/8 hodź. serbska póstna nutrnosć na farje.

Z Minakała.

Dop. w 9 hodź. serbske předowanje so čita. — Serbska nutrnosć ze spowědźu: srjedu pop. w 5 hodź. pola Bornec w Khrósće. — Stwórtk pop. 1/4 hodź. w Psowskej šuli. — Pjatk pop. w 3 hodź. pola Hetmannoweje w Drobach.

Z Nosaćic.

Dop. 1/2 9 hodź. němska Boža služba za dźěći. Zběrka za znutřkowne misijónstwo. (Farař Eckelmann. Pop. w 2 hodź. serbska spowědź. — Srjedu 6. měrca, dop. w 9 hodź. serbska póstna nutrnosć. — Stwórtk, 7. měrca wječor 1/8 hodź. towarstwo žonow.

Z Njeswačidła.

Rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 h. němske a 1/11 hodź. serbske kemšenje. Pop. w 3 hodź. serbske a w 4 hodź. němske kemšenje w Zarječu. — Towarstwi młodych hólcow a młodych holcow za tydźeń. — Pjatk w 9 hodź. póstne předowanje. — Póstnej nutrnosći, srjedu w 6 h. w Holešowskej Dubrawcy pola Biedrichec a pjatk 1/2 6 hodźin w Khasowje pola Blažic. — Zemrěli: Handrij Pohlan, khěžkař w Holešowje, 56 l. a 8 m. stary; Frida Gustla Pötschcyna rodź. Renčec w Malej Holešowje, 30 l, 5 m. a 17 dnjow stara.

Z Poršic.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbska Boža služba, pop. dźěćikemšenje w Poršicach w 1/2 hodź. za młódše, 1/2 3 za starše dźěći. Pop. 1/2 3 hodź. towarstwo młodych holcow pola wosadneje sotry. — Wutoru wječor 1/8 hodź. towarstwo młodźeńcow a tež rozwučowanje pozawnistow. — Stwórtk misionskej přednoškaj k. misionskeho inspektora Handmanna pop. 1/4 hodź. w Bošecach, wječor 1/8 hodź. w Poršicach. — Zemrěl: Jan Müller, žiwnosćer a češliski połěr we Krakecach, 75 l., 3 m. a 20 dnjow stary.

Z Rychwałda.

Dopołdnja w 9 hodź. serbske a 1/11 hodźin němske kemše.

Z Wóslinka.

Rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němske a 1/11 hodź. serbske kemšenje. Zběrka. Pop. w 2 hodź. kemšenje za dźěći.

Z Wósporka.

Dopołdnja w 9 hodź. předowanska Boža služba. — Pónđźelu wječor we 8 hodź. bibliska a zhromadźeństwowa hodźina (wothladar Křižan). — Pjatk wječor w 7 hodź. póstna Boža služba (wosadny farař).

Wusudźenja.

§ Krajny sud w Budyšinje. Dla japaleńtwa je khłostańi sajudźeny ratař Arnošt August **Khěžnik** se Stróže pola Kulčiny běłche žandarmiskeho komisara Gomuličha a žandarmskeho hłowneho straźmišćitra Fehrmanna (Barta cźejžo šišćiwdźił, jako dyrbjejšchaj sajstojnikaj jeho po wšchitaju sajecź. Jako běchtaj sajstojnikaj 8. nowembra 1928 rano jeho sajecź pšchichoj a wón wo tom šhoni, poča jim Khěžnik wudma a njewěrnosće wumjetowaćj. Po njewunjeśchnym cźekańiskim połpyće wonaj Khěžnika ja sajchtaj a, dokelž běžecź nochzyšche, jeho se japšchahom bo do Kulčiny a wot tam se połsitkim autom do Budyšin jatwa dowjejechtaj. Budyšći hamtšći žudnik běłche Khěžnika 20. dezembra 1928 k 3 měžazam jatwa sajudźił. wotkaźišći žud pak khłostanje na 2 měžazaj smji.

Towarstwowski powěstnik.

Bukecy. Jednota „Sokol“ ma příchodnu sobotu 2. w. lěnika wječor 1/2 8 hodźin hłownu zhromadźiznu pola Stangec. Kóždy, kotryž k nam přisłuša, dyrbi w prawym času přitomny być. Což sotry a bratrowie sobustawy su nam lubje witani. **Starosta.**

Drježdźany. Serbske towarstwo „Cornobóh“ wotmeje sobotu wječor we 8 hodź. měsačnu zhromadźiznu z přednoškom w hosćeńcu pola k. Zmija na Christianskej drózy 22. — Njedźelu 3. nalětnika wječor we 6 hodź. zeńdźemy so k našemu serbskemu dźiwadłowemu wječorej w hosćeńcu Kaulbachhof pola sobustawa Löfflera. Wšitcy Serbja su wutrobnje přeprošeni. **Předsydstwo.**

Lichań. „Zernička“. Hrajerjo maja njedźelu popołdnju 1/3 hodźin hłownu pruhu.

Lichań. „Zernička“ přeprošuje z tutym wše susodne bratrowske towarstwa na swój wulki serbski wječor příchodnu njedźelu w Lichanju. Hł. nawěšk.

Posmjertne pokładnja při župje „J. A. Smoler“. Njedźelu 3. měrca wječor 1/6 hodźin (hnydom po župnym posedźenju) wotměje so hłowna zhromadźizna „Posmjertneje pokładnje“ w hosćeńcu „K woprawnemu“. Dnjowy porjad: 1. Rozprawa wo finansielnych skutkowności 1928/29. 2. Rozprawa wo financach. 3. Znowapostajenje wustawkow. 4. Skhwalenje nastupanja wapostajeneho wobkhodneho wjednika. 5. Dalše skutkowność. 6. Wšelčizny. Kóždy zawěsćeny dyrbi prawo přitomny być. Bohaty wopyt so wočakuje. **Předsydstwo.**

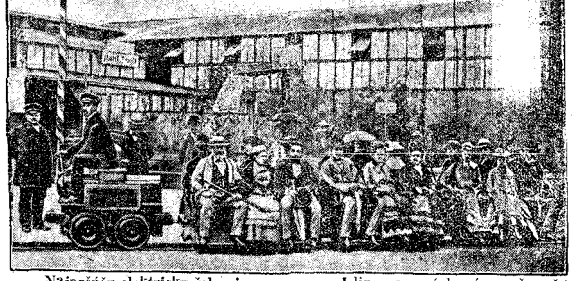
Radwoř. Serbski Rat. Rorost za Radwoř a wokolinu ma njedźelu 3. nalětnika pop. w 4 hodź. pola Kowarja swoju lětšu hłownu zhromadźiznu. Wšitcy tuteje šoje su winowaći, so na generalnej zhromadźiznje wobdźělić. Nowe sobustawy so přijimuja. Wječor 1/8 hodźin pruha. **Předsydstwo.**

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu póndźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejowni w Serbskim Domje.

Župa „Jan Arnošt Smoler“. Njedźelu 3. měrca popołdnju 1/3 hodźin wotměje župa swoju hłownu zhromadźiznu w hosćeńcu „K woprawnjenemu“ (Zum Echten). Dnjowy porjad: 1. Rozprawa wo lětnej skutkowności 1928/29. 2. Rozprawa wo „Posmjertnej pokładni“. 3. Postajenje wobkhodneho zarjadnika „Posmj. pokładnje“ 4. Načisk skutkownosće 1929/30. (Tež jednanja dla zajězda do Prahi na swj. Wjacsławske swjatočnosće.) 5. Naš župny zběrk. 6. Wšelčizny. Kóžde přizamknjene towarstwo ma zastupjene być!

Předsydstwo župy „J. A. Smoler“.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Měrćin Smoler w Budyšinje. Za lokalne dźěl a feuilleton: A. Dučmanec w Budyšinje. Arnošt Bart w Budyšinje.

Najpřěnša elektriska železnica pokazowachu před 50 lětami na přemysłowej wustajeńcy w Barlinje. Firma Siemens bě ju wustajiła. Wustajeć chcyše z tym dopokazać, zo je možno z mi-

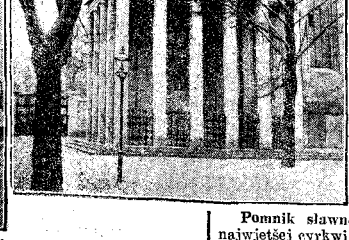

linu wozy ćahnyć za přewožowanje wosobow a tworow. Dźensa skoro we wšěch městach elektriske nadróżne železnicy jězdźa a hižo milina hobrske lokomotivy na wulkich železnicach ćěri.

Němski archäologiski wustaw w Romje swjeći letsa swój 100lětny jubilej wobstaća.

Pomhajće njezbožam wobarać! Z tutymi napismami a na nje so počahowacymi wobrazami su nadróżne železnicy w Barlinje wot soboty 23. mal. róžka hač do njedźele 3. nalětnika wuhotowane. Z tym přinošeja sobu prócowanjam znjezboženja po možnosći zamjezować.

Pomnik slawneho filozofa Imanuela Kanta při najwjetšej cyrkwi w Kralowcu (Königsberg w radźe Pruskej). Wón zemrě 12. maleho róžka 1803.

Imanuel Kant, jedyn z najslawnišich filozofow wšěch časow.

…je-li póda dosej derje wobdźěłana. …wužiłcej, so k wowwjej tohodla telke …aschim hospodarjam žo wowß jenož …jemu pschemalo hnoja. Kak žo …injazy na tom saležі, kak žmy je…ehnjacy a kolko je w pódze wobsahuje.

S nowym we jewle žiwin j póby wuczehnjeny. Se 50 zentnarjemi wotwza wojmjeny pódze j 1 ha 70 kg. dušyku, 80 kg. fosjerowiki, 75 kg. draßka a 25 kg. wapna. To je nimale wjele. Wobsehje schtož draßko a dušyk nasmpa. Tele žiwiny möžemy jenož j hnojenjom saßo pódze wróčcіcj a to j hródźnym hnojom a j pschikupnymi hnojemi.

S hnojenjom, hač hnojimy j hródźnym hnojom abo j pschikupnymi hnojemi, dyrbimy najbóle na ras hnojenja dźiwacj a to na ras jakkadnehо hnojenja. S hródźnym hnojom abo j druhimi pschirodnymi hnojemi wobehačimy púdu na humusu, swjschimy bakterialne žiwjenje w pódze atd. Pohnojimy-li wowßej j hródźnym hnojom, je nam nimo měry dźakowny. Direktnje pak wowßej j hródźnym hnojom njehnojimy. Swjetscha pohnojimy k wobkopowankam, po kotrychž dše swjetscha wowß žiwjeny. S tym ma hišcheje dosej se sbórkow po hródźnym hnoju, žmy-li prjedy tak wčkak pohnojili. Njeje-li w pódze dosej hródźneho hnoja sbóło, dyrbimy snajmjenscha juchu na sahon powwózcj. Nima-li hospodar dosej hródźneho hnoja, dyrbi žebi se selenym hnojom pomhacj. Tón runje tak jako hródźny hnój púdu na humusu wobohacźi. Nimo toho póda też po selenym hnoju dotho dosej wložnotu sdźerži. Tole płacźi wožebje wo lohkich pódach. Tam najbóle na tym saležі, hač je w pódze dosej humusu a wložnoty. Na tym saleža zyle žně. Se wschěch žitow (Getreidearten) wowß najlepje seleny hnój wužije. Jenož bérny jón hischeje pschetrjechja.

S wulkim wužnamom pschi wunoschku wowßa žu też pschikupne hnoje. S tymi möžemy hischcze tak rjez w pozlednjej fhwili k wowßej pohnojicj. Sa pschikupny hnój je wowß runje tak dźakowny, kaž ja pschirodny hnój. Najwjetschi wunoschk mamy wčso jenož potom, hdyž na prawe wajchnje hnojimy. Kak wjele pschikupneho hnoja dyrbimy pschicišćnycj, saležі na słojenju póby, na prjedawschim hnojenju a na tym, kajke roitlinj saßobu plahujemy. Čim hłudscha je póda, čim hubjenschi hródźny hnój ako čim mjenje jeho je, čim wjacy hnoja dyrbimy pschicišćnycj. Na lohkich pódach, kotrejž žu też hižo dosej wuczerpane, radźimy na hektar (3½ korza) rosmjetacź: 200—250 kg. dušykowych hnojow, 400—500 kg. fosforowych hnojow a 200 kg. draßkowych hnojow w formje 40 proz. draßkowje žele. Ssmy-li prjedy j hródźnym hnojom abo j druhim pschirodnym hnojom nješto pohnojili, dosaha 40 proz. mjenje. Pschikupny hnój mjetamy psched žnywom abo hnydom pschi žnyču. Tajke hnoje, kotrejž dyrbja žo czasežšicho j psched pschemělčacej, dyrbimy hižo psched žnywom mjetacź. Je to wapnodušyk a kajnit. Pschikupne hnoje dyrbja žo do póby sadźěłacź. Kak hluboko mamy je sadźěłacź, to saleži na pódze. Na czežšich pódach sadźělamy je hlubšicho a na lohkich pódach nišicho. Na lohkich pódach je jenož žlabje samołóčimy. Pschikupny hnój mjetamy na schěroko abo …e strojom. Se strojom je wčso stajnischo rosmjetamy.

Najkhmańsche pschikupne hnoje žu žo k wowßej superfosfat a Domaschowa ruda wopokasałe. Se fosforowych hnojow, žyriko schtapik (Schwefelamoniak) a wapnodušyk a lodźikowe hnoje (Salpeterdünger) płacja jako dušykowe hnoje. 40 proz. draßelna žel abo kajnit žu draßelne hnoje. Wowß žada žebi dosej dušykoweho hnoja. Jenož na pódach, kotrejž žu w pschirodže dosej j dušykom sasatarane, njetrjebamy j dušykom hnojicj. Wschelazy wčzwuwsitojni žu j tym pschesjene, so žo nam žyriko-schtapik (Schwefelamoniak) jako dušykowy hnój najlepje wuplaczі a to tohodla, dokelž žo j pódy do jpódnich worschtow njeshubi. Na pódach j wapnom khudych pak też radź j wapnodušykom pohnojimy. Lodźikowe dušykowe hnoje hodźa žo pschedewschěm sa czežšiche pódy. Na te pak saßo tak radź wowß njeßujemy. Mamy-li w pódze mało wapna, dha dyrbimy na tóždy pad j wapnodušykom hnojicj, niž j chilijskim lodźikom.

Haczrunjeż wowß dosej dušyzka snjeße, dha njeßmémy tola na žane waschnje j nim brojicj. To by było jednostronske hnojenje. Dušyk dyrbi w pódze być w pok měrzu j fosforowymi a draßlowymi hnojemi. Wowß pak samóże žebi też žam nješchto fosforowych a draßlowych žiwin je pódy czerpacj. Chcemy-li do wowßa dźecześ žobu wožuczі, tehdom trjebamy nješchto wjazy fosforowych hnojow. Draßkowe hnoje trjebaja pak lózjche póby a to saßo czim lózjche a na draßle khudsche žu, czim wjazy. Jako dobre hnoje k wowßej płaeja superfosfat a Domaschowa muczka. Superfosfat je też tohodla schwarny, so möżemy jón na wschě póby mjetacź, czežše abo lóhke. Domaschowa muczka je tohodla schwarna, dokelž je w njej wapno. Dokelž wowß swjetscha na hubjenšsche, lózjche póby žujemy, njeßmémy jenje sabyczі j kajnitom abo je 40 proz. draßkowej żelu pohnojicj. Dyrbimy też ja tym hladacj, hač je w pódze dosej wapna. Na czežšiche póby je palene wapno khmańsche na lózjche pak rosemsłeny wapnowy. Wapnicj njetrjebamy direktnje k wowßej ale dosaha, hdyž hižo léto abo dwě prjedy wapnimy.

Kelko wunoschka j prawym hnojenjom dozpějemy, widźimy je wschelakich pospytnow. Ssmy-li 150 kg. žyrikoschtapika (Schwefelamoniak), 300 kg. superfosfatu a 150 kg. 40 proz. draßkoweje žele rosmjetali a swjschimy je tym žně wo 574 kg. sorna a 1.220 kg. słomy. S rosmjetanjom 100 kg. žyriko-schtapika pschi samčnych pospytach swjschichu wunoschk wo 319 kg. sorna a 687 kg. słomy. S toho najlepje widźimy, so je mjetanje pschikupnych hnojow wužitne. Tohodla to njesmémy sanjerodźicj.

Wowß mjenuja hóriźy hospodarjo hórške ssoto. Je to jeniczki žyw thudsdich hospodarjow w thudych hórskich krajach. Praji žo, so wowß thętro pódu wuczehnje. K tomu pak mamy pschikupne hnoje, so möżemy njedostatk saßo narunacj. S wrawym hnojenjom k wowßej smějemy też dospołny wunoschk.

Prašenja a wotmołwjenja

P r a j c h e n j e: Chžu lětża někotre jabłučžiny pschesschczěpicź. Móżu tohodla schtomy nětkle wobrěźacj. Njebudże wobrěźanje schtomam wadźicj?

W o t m o ł w a: Schtomy möżemy posdże najmnu a jeli wjedro dowoli žano posdże w sjmje wobrěźowacj. Njeßmě pak runje w tychle dnjach njerjenycj. Wschě wusthnyte hałsy dyrbimy hacj na sprowe drjewo pschikrěźacj.

P r a j c h e n j e: Naschе kury maja druhdy dristawu a potom žu žłabe. Kak bych mohł k tomu najlepje wotpomhacj?

W o t m o ł w a: Dawajcje kurom, tak bórzy hacj maje saßo dristawu, warjenu rajß a do wody plawjenu krydu. Też dawajcje jim po möżnoscі cjołku pizu a ichfitajcje je psched wótrym wětrom. Njemějcje je połaßkim w kurjeńzu, hdyž czehnje. Też möżecje kurjeńz z 2 proz. rospuschčsinu zellokrežkola wuczisczicź (desinfizieren).

P r a j c h e n j e: Mój jenołčny tón thromi a ma ranzyłe jaczełke thódy (Fessjelgelenke). Tohodla rano najbuhjeńscho běha. Hewak pak je czity. Kak mam tomu wotpomhacj?

W o t m o ł w a: Schto je j winu, njemóżemy tak prawje prajicj. Sdnadź je tón někat wopaki stupił. Pokażcje jeho ikótnemu lěkarjej.

P r a j c h e n j e: Mój 3 měßazy stary poß pschezo ikiwli a na jadnje nohi tichepoze, jako by wulke bolosce měł. Hewak je czilu a derje wutwity. Leži w hródźi na złomje.

W o t m o ł w a: Poß ma žnadź nětajku czjworwu thrivu. Njech jemu jśotnu lěkař hunodał ja kožu žynje. Sadni dźěl jemu j mrowjaszym schpiritušom rybujcje.

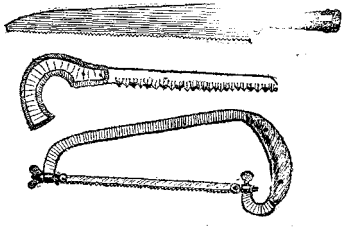
Časopis za serbskich ratarjow

Čisło 9 Budyšin, 1. měrca 1929 Lětnik 37

Stomowe pilki.

(S wobrazom.)

Male abo schtomowe pilki rosejnawaj. Tych je wjele druzin, kóždu ja wožebite rěsanje trjebaja. Na schtomach a druhej drjewinje masch wschelakore jawsie rěsanje, pschesoż pschiroda twori wschelake saplecźenja, haj zażwanja. Pilka njech je tajka, so możesch j njej do kajkeżkuliż kuczka a sawicza. S jeniczkej pilku tole dokonjaż njeby. Pilki žu tehodla wschelakich twórbow. Pschi pilkach hladaj na troje: na brjeńdu, na subiczli a na spinanje. Spinane njesju pilki, nam snate pod mjenom „lischcza wopusch“. Tute maja jenož brjeńdu je cźrjonami, ale tu dosej žylnu. S nich dwě druzinje na naschim wobrazu pokasujemy. Hornja je tak mjenowana kalna pilka (Stichsäge). Pschimadło je lit, so może žo na jerdku tykncź. Na dołhu jerdku tynwyschi możesch j njej też swonkowne halożki pschirěsowacj. S njej możesch na semi stejo w krónje schtoma rězacj. Je-li brjeńda kalneje pity tolsta, maja jeje juby wožebitu

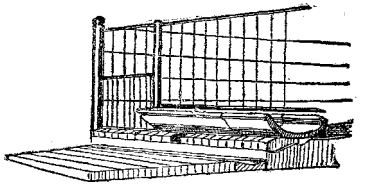
twórbu. Brjendy žu poměrnje dołhe, něhdże na 30 a wjazy zentimetrow. Tak możesch j njej też žylnuiiche haloży wotrězacj. Wožebje žylnu pilu widźimy wožrjedź naschеho wobraza. To je tak mjenowana Jdunika pila. Jeje juby žu žylne a wožebje wótre nawótrjene. Brjenda je j latcho worzla. Mjes pilami j wobłukom tak mjenowane Hohenheimske najradscho kupuja. Wobłuk prědu do kónczka wuběhnje. Tu ma schrubik, ja spinanje brjendy. K temu je hischcze hibitna. Je möżno ju po trjebanju złožicj, dołhosć pitow je wschelaka. Najbóle je kupuja po tśjoch wulkosćach po 35—38 a 41 cm. Dosć njeje, so žebi dobru pilu kupisch, dyrbisch ju też derje hladacj.

Nowe swinjace kortko.

(S wobrazom.)

W nowischim czażu wožebitu druzinu žwinjazeho kortka dźěłaja a pschedawaja. Haczrunjeż zyle nowe žu jemu hižo dwoje mjeno dali a to: „łamak žolmow“ a „žwinjazy talef“. Poßledńsche mjeno pokasuje na macźišnu, ja žhotowjenje trjebanu. Kortko dźěłaja j běseje hlinu a jo poschkleńzuja. Kortko je tak hładke, so žane žhytki kidanja na nim wižaju njewostanu. Do dna je dźerka japuschćena. Hdyž kortko wopołnjenych a zatyknjenych, wopukowaza woda j njeho žana wulběhnje. Kortko wostanje czijste a tak kidanje w nim njetwokitnje.

„Łamak žolmow“ žu je pomjenowali, po jeho twórbje. Kroma kortka w khlěwje mutka je wyscha hacj žwonka khlěwa. K temu je kroma smutska khlěwa do khortka nasbidnjena. Bymnjej jara židke kidanje, kajkeż žo žwinjom po prawom dawacj njeßmě, nahle wukinjech j kortka tola njeklużnje. Najbidnjena kroma k tomu sadźěwa. Hdyž žwinje j njeho žeru, njemóża j kidanjom brojicź, j tym, so je snano wulstorkaja abo wupłuchaja. Wožebita twórba kortka to njedowoli.

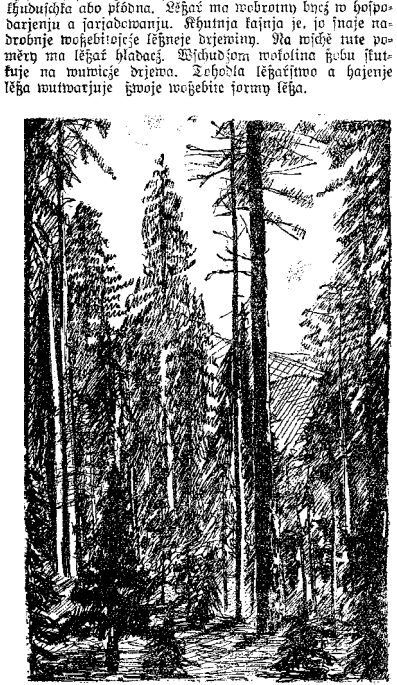

Kortka žamo sa žo twjerdże steji. Je-li cźežsch kidanje wukinjecź, njetrjebajch ani durczkow wotewrjecź, ani sběhacź. Kortko möjesch do kajkeżkuliż sczěny sattwaricź, njech je drjewjana abo kamjeńtna, abo jeli wobhrodźenje lěżyzwe. Kidanje njetrjebajch pschez wožebite liki do kortka lecź. Wichdńe kortko je 80 cm. dołhe. S njeho może ranza j 10—12 proßatami źracź. Tuta wulkosćej dosaha też ja 4—6 formnych žwini. Sa tym hacj je khlěwo wulki, hodźitej žo dwě korczi pornjo žebi sattwaricź. Pódła 80 cm. dołhich korkow też meterske dźěłaja a pschedawaja. Do khlěwa žahaza kroma je tak niska, so móża j njeho hižo 6 njedźel stare proßata źracź.

Nałožanje łĕs

(S wobrazom.)

W łĕžaršstwje njemóžesch po rezeptach hospodarić, runje kaž ratar niz w rólnistwje po rezeptach, płaćazych za wšĕ pśipadły. W łĕžaršstwje a rólnistwje dźiwataj łĕžar a ratar na wšelekake strony. Tu rĕcźa žobu podnjebjo, wjelna, wobstwórjenje, kaž je póda cyłpka abo šmona, ćhuduśicha abo pśódna. Łĕžar ma wobroniś dyrbjeć w hospodarjenju a sarjadowanju. Kĥutnja kajsna je, jo šnaje nadrobnje wobžebitośicje łĕžneje drjewiny. Na wšĕ tute pomĕry ma łĕžar hladaś. Wśidobjom wokolina žobu stutkuje na wutwicje drjewa. Tohodla łĕžaršstwo a hajenje łĕža wutwarjuje žwoje wobžebite formy łĕža.

Tajkich formow je wjele. Wone móža byś jenajke kaž w cźišej šmrĕkowinje, cźišej bukowinje abo bubowinje, hdyž je drjewina jenajkeho lĕtnika žadźana. Ale je też możno, drjewinu wšelekeje namĕśchaneje družiny nadźaś a tajke łĕžy płahowaś. Wšelekakrośicj móże też starobu drjewiny nasupowaś. W jenym a tom šamym šastupje łĕža sjednoczuja žo wšelekake lĕtniki drjewiny. Łĕžy a hole jenajkeje družiny a jenajkeho lĕtnika drjewiny twarі abo płahuje cźłowjek. Pśichrodny je stajnje wšelekaki. W łĕžach a holach jenajkeje a jenak stareje družiny žněh a wĕtr, pśichekajśazy (Insekten, kaž mniśički) a wšelekake hribiki jako nakazliwa wjele wjazy iwadźa, kaž w namĕśchanej drjewinje. Sću žo tajke šastupy dorośće a drjewina žo j dźĕła j nich pominyła, tak, jo žu źiwótniśtwje, potom łĕžna póda na kajkośći a płódnośći pśichiśadźuje. Łĕžaŕjo žo tohodla hižo wjele lĕt pórjuja, łĕšam a holam žpožĕcźeć namĕśchane rosplahowanje. To rĕka, naśche łĕžy a hole dźedźa šažo do pśichrodnych kolijow žwjeśeć. Wone dyrbja šažo pśichrodnu wšelekakrośicj a pśiwmośći dostaś.

*Tajkich łĕžow wšelekakrośći a łĕžkowin njeśeś jenoź we tom, jo je drjewina wšelekeje starobы. Sću-li tohodla drjewiny rište a wuzuke, w kóždym naśtupanju njeśtajne, njeśaźwinuje cźeśći mokry źnjeły telko śchodu. Se žwojej cźeru njemóże žo na jenak śtajne króny naźadźeć. Jenotliwe śchłony narosłu źiwłuśiche, pśichetoź wot młodośće žem ža wuśtajene wĕtram, tohodła ju krućźiśche. Sću-li w łĕžy śchłony wšelekeje wuzkeje a śtarohy, wubarmuja tute króny pódu pod nimi łĕpje pśiched źuśchazymi wĕtrami a žahazymi pruhami źłónža, ale tola wĕtry pódu pśichedźiwaja a źłónžo ju wobnjerźwa. W tajśim łĕžu śetkuśemy žo j drjewinu wšelkich śtarobew w pśiźanej wšelekakrośći. Pódła śtarych źnymjeńcow wubiwa młódna drjewina. Dale mamy tam muzuwkuzke drjewinu pódła śchwiźnych, nimale dorośeźenych śchłomotu. Tu a tam rośeje młodźina w hamjełkach. Sśo wĕ, dobre śarjadowanje a wothładanje tajkeho łĕža je muśne. Hajnik a łĕšaŕ dyrbitaj žo derje wuzjeć na źiwoje dźĕło. Kóžde pjate abo dźeśate łĕto je muśno, tajśi łĕš pśichehladowaś. Tu a tam ma žo dorośeźe na drjewina popnjiśćeć. Śśuśhizu maja žo porubaś. Wone wadźa jerjoź młodźinje a prawemu wuwiźu łĕža. Pśichiroda ža̧ma śtara žo wo womkodźenje a rośrośeźenje łĕža. Na to žu źynnjeńzy tśeju wośtajiś. Tute dośrawjenje źynnjo puśchćeja a wĕtr wutźnje je do wšĕch śtron. Teź ptaćźki žo, žo wĕ, njewĕdźe, śtaraja za rośźnywanje źynnjenja. Hdyž žu je śeźrake, je po pśichirodnem puću šažo wot žo daŕwaja. Jenoź tam, hdźeź žo nahe mĕśtna pokaśuja, ruka łĕžarja a hajniśka dopomba. W Cźornym łĕšu žo j tajkim łĕžaŕśtwom najbóle śetkujemy. Teź cźłowjekožiwjeńśke łĕžne śarjadniśtwo wśidobjom, hdźeź je śtaŕ łĕży a hole pśichewśak, tute namĕśchane łĕžaŕśtwo pśichewjeźe, wobžebje w tom naśtupanju, jo šaśtupy liśćateho łĕža budźa žo wotmĕńśeć i jehlinowymi. Po tym budźe po mnišcheј cźiwili. W liśćatych łĕšach hnĕźda ptaćki. Tutym ju mniśički, wobžebje jich huźańćźi, wjele źadana chłóśćeńka.

Trawowe symjo

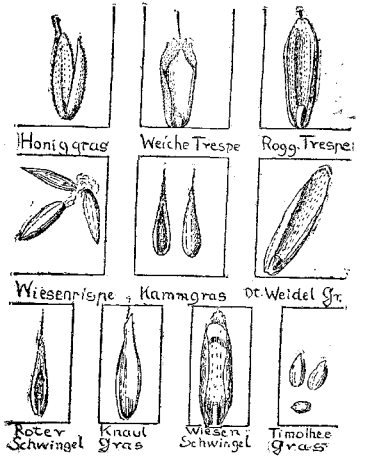
(S wobrazom).

Trawowe źynnjo je wšelekake a j nim cźe rady wojebaja. Kupowanje źynnjenja je wĕz dowĕrɣ. Rady źynnjo namĕśchane pśichedawaja ja wšelekakore wobžywanja. Wĕrno je, pódy (Bodenarten) žu wšelekake, tuź ma teź źynnjo byś wšelekake. Ale do toho rĕcźi hišchcźe podnjebjo, runje kaž wobžebitośce pódy a krajiny. Na tutu wšelekakrośc ma žo hladaś, pśichi kupowanju trawoweho źynnjenja. Ratar wšchak najlĕpje cźini, hdyž žebi źwoje źynnjo žam. mĕścha a žo složuje po radźe wĕźwuśtwjeneho. Chześćeli tuku abo paśtwu šnowa śakośiś, wuźywaj najlĕpśiche źynnjo. Pśicheraj tuku a paśtwu mośch na wjele lĕt, haj na wjele lĕtdźeśatkow. Sźy-li žo pśichi wuźywanju w nĕcźim pśichehladaś, wjeśi žo na wjele lĕt. Kupujeśch-li trawowe źynnjo, kóždu druźinu wobžebje, lóhśicho cźišćoś a wopraw-nośćeš kupjeneho źynnja jpójnajeśch. To je nuśna a jara ważna naležnośćeš. Trawowe źynnjo je wšelekakeje hódnoty a je po jara wšelekakich placźišnach dostaś. Hdyž źynnjo namĕśchane kupujeśch, śćeśća śpójnajeśch, haś njeje je śchpatnym namĕśchane. Dźeśaty ĺdma trawy rośśenawa a njerdź ani naźdala jich hódnotu poźudźowaś. Wjele cźeśćjcho je hódnotu trawoweho źynnja śpójnaś a je wot mjenje hódneho abo śchpatneho rośśenawaś. Wulkośćj a śwonkna tworba źynnjeśchkow žu pśichezo wobkedźbowanja hódne šnamjenja, na kotreź ma žo hladaś. Teź na pluwach źynnjeśchka, je wobdawaźnych, je możno, źynnjo łoźy śpóśnaś. Hdyž na tute šnamjenja kedźbliwje hladaśch, cźe tak łoźy njeśjebaja.

Naśche wobrazy pokaśuja trawowe źynnjo we wjazorym powjetśchenju. Na prĕnjej rjadzy prĕnje tśi žu źynnjeśchka njerjada. Łucźna mĕdnica (wolliges Honiggras) jeba naš je źwojim cźeśćedźiwym rośćenjom. Juko śtót-

na pija pak tora njeśto hódnu njeśe. Źynnjo je łoźnjeź. Tata Podobnje ... Wjeśi śtoj ako śtołóśt (wol-ligе Trespe) źynnjo ... ...ny jelenego wje-rjada. Jeho źynnj... ...chodnjej pluwicźy-ży. Do tuteje d... ...nu wjeśelłóśt abo śtołóśt (Roggen T... ...ho) kocht njeje tak dołhi kaž kocht wjedźenego wjeśelłóśta. Tutón ma na ...rjeśchnim tónćźu ganźći, mjes tym, jo źitnych ganych ...ima, tohorunja ma pluwicźka na thribjeeźe hrjebicźći. Teź ...atych źitny wjeśelłóśk nima, jeniczźa ġnadna hrjebicźa je ...ako dalewjedźenje krótkeho kochta śpójnaś.

W ĥrjedźnej rjadzy podamy źynnjo wuźitnych śpódnych trawow. Pśichedźeńśchim mjenujemy tu njakuśch abo njejku trawu. Tuta podawa nam wjele ĥódneje pźy. Jeje źynnjo je na wowźne śpodobne. Do jara wuźitneje trawy ĥuśicha cźeśćaćk (nĕmśki (Kammgras). Tuta trawa najlĕpje rośśe pod wložnym podnjebjom. Na cźeśćej pódze je ja paśtwy najdźakomniścha. Śźymjo teźi w šawitej tónćźośtej pluwicźy. Wódna powodnina je nimo mĕry bžakna a śpora trawa ša paśtwiśćeja. Nĕmśky rĕka (Weidegras), mjenuja ju teź jendźelisku rawowu trawu

(Raygras). Śźymjeśchku žo bohaće rośpjeńśinje do wjele śakraźnych bancźikow. Tute cźim śchcźedźiwiścho wubiwaju, cźim bóle je śtót wotpaże. Tutej trawje pod kóždym podnjebjom a na ĥódnej pódze hodi j wunwśaćom pĕśkotych a pochewinowych pódow (Moorboden). Tuteje trawy źynnja radź j italiśkim nanjeścheja a pak tute, dokeľ je tuniśche, ja jendźelśke pśchedawaja. Wobej druźini lóhźy rośśenawaśch. Śźymjo italiśkeje wódneje powodninу je kochtate, te naścheje domjaźeje abo jendźelśkeje pak njeje. Schiśchki źynnjenja italiśkeje wódneje powodninу žu kulojte, ale te jendźelśkeje žu na rutu śapodobne.

Stónćźnje podamy w delśtej rjadzy wobrazy źynnjeńcow dobreje śnjerźnneje trawy. Sa źuche lada a kuśi hodźi žo na najlĕpje cźeśćenjeny kłóśkać (roter Wiesenschwingel). Jeho źynnjeśchka ĥowa do dołheho kochta wubžeźowaza pluwicźka. Jara wuźitna trawicźka je źunkaź (Knäulgras). Jónu wuźyta pśicźeźo šažo rośće a žo rośpjeńkuje. Jeho źynnjo wobdawaja pluwicźki i kśótkimi kochtami. Te njeźedźa na kónćźku, ale po bokach. Runje tak wuźitny je wšchedny kłóśkać (Wiesenschwingel). Jeho źynnjeśchka źedźa na kulojtej śchicźkźy. Je wobdawa-

...e pluwicźki ha na ...ym ...ichu ...a (Timothee ... ...ho). Jeho ... ...ch ... ...ch ... ...ch

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaći měsačnje we wudawarni 90 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,50 zł. pj. Do wukraja 16 Kč. Kóžde 6o. płaći 10 zł. pj. Wudawa a źěłaj Maćerjec knihićišćerja, zap. dr. z m. rak. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 3687.

Za nawóšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaj, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobdźěwje so stajace nawóšćki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy w w rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. w w

Čisło (Nr.) 52 — Budyšin — Sobotu, 2. měrca 1929 — Bautzen — Lětnik 83

Nowa próstwa Serbow na němske statne knježerstwo.

Bautzen, am 28. Februar 1929.

An die

Hohe Reichsregierung

zu Händen des **Herrn Reichskanzlers Müller**

Berlin.

Der begrüßenswerte Schritt der Deutschen Reichsregierung beim Sekretariat des Völkerbundes zur Besserung der Lage nationaler Minderheiten ermutigt den unterzeichneten Verband wendischer Vereine „Domowina“, dem alle ihr wendisches Volkstum pflegenden Vereine in Preußen und Sachsen angehören, Nachstehendes zu unterbreiten:

Die preußische Staatsregierung hat verschiedene Erlasse betreffs der polnischen und dänischen Minderheit ergehen lassen. Das wendische Volk ist in seiner stammesbewußten Mehrheit sich im unklaren darüber, ob diese Erlasse auch sinngemäße Anwendung zur Pflege und Erhaltung seiner Sprache und seines Volkstums finden werden, oder ob die Hohe Reichsregierung zur Lösung dieser Frage besondere außerhalb des Minderheitenproblems stehende Maßnahmen zu treffen beabsichtigt, da unser Volksstamm keinem Muttervolke angehört, sondern den Rest der alteingesessenen elbslavischen Völker darstellt. Das wendische Volk glaubt darum auf einen ganz besonderen Schutz und auf nachhaltige Förderung seines Volkstums von seiten der Hohen Reichsregierung rechnen zu dürfen, weil es anders im Kampfe um seine Existenz unterliegen müßte, und kein gerecht denkender und edelgesinnter Mensch es billigen könnte, daß ein Volk mit einer so alten und reichen Kultur im Angesicht der zivilisierten Welt hilflos und elend zugrunde ginge. Darum bitten wir insbesondere:

„Die Hohe Reichsregierung wolle dafür besorgt sein, daß im ganzen Siedlungsgebiete der Wenden in Preußen und Sachsen der § 113 der Reichsverfassung hinsichtlich des wendischen Volkes voll verwirklicht werde, und namentlich in Bezug auf den Unterricht und die Erziehung seine Anwendung dahin finde, daß die Pflege der wendischen Sprache und des wendischen Volkstums nicht bloß geduldet, sondern grundsätzlich durchgeführt und gefördert werde, so zwar, daß alle Kinder wendischer Abstammung in ihrer Muttersprache gründlich ausgebildet, mit der Kultur und Geschichte ihres Volkes hinreichend bekannt gemacht und mit Liebe zu ihrer Heimat erfüllt werden. Darum ist es notwendig, daß an allen im wendischen Siedlungsgebiete bestehenden Volks- und Fortbildungsschulen der wendischen Sprache in Wort und Schrift mächtige Lehrkräfte angestellt werden. Deshalb, und damit auch der jetzige große Mangel an wendischen Lehrern, Geistlichen und übrigen freien und akademischen Berufen behoben werde, möge an den in Frage kommenden Mittel- und Berufsschulen diesem Bedürfnis genügend Rechnung getragen und armen begabten wendischen Studenten durch Gewährung von Stipendien das Studium ermöglicht werden.

Einer wohlwollenden Regelung dieser Lebensfrage unseres Volkes sieht mit vollem Vertrauen entgegen

Der Verband Wendischer Vereine

„Domowina“

mit dem Sitz in Bautzen.

We ważnej kliwili smy z połnej dowěru našemu statnemu knježerstwu naše próstwy přednjesli. Zady nich njesteja jenož serbske towarstwa, kotrež so dźensa kaž jedyn muž zady swojcho předsydy zestupaja, ně, zady našich próstwow stoji cyły serbski lud, kotremuž je droha 4. kaznja, swjata rěč maćerje a kotremuž wopačny šulski system njeje wudrěł tute swjate začuća z wutrobow.

Naše statne knježerstwo je před cyłym swětom připowědało, zo chce wustupować za prawa narodnych mjeńšin a wjacy smy hišće my, my łužiscy Serbja, smy lud a chcemy, zo by žiwa była naša droha rěč. Na tute před cyłym swětom připowědźene krocele złožujemy so też my łužiscy Serbja a wěrimy, zo słowa jenoho knježerstwa, kotrež chce we swěće hišće nješto płaćić, njemóža prózdne być. Tohodla złožujemy naš appell před swětowej zjawnosću na naše knježerstwo.

Wulka koalicija dla přećiwjenja němskeje ludoweje strony njemóžna.

Shromadne rozprajenje wjednikow pjeć politiskich stronow pola němskeho kanzlera Müllera, kotrež dyrbjesche wutworjenje wulkeje koalizije smóžnić, je bjez wuspěcha wobběžało. Němski kanzler bě wjednikam politiskich stronow formulowany namjet přechodpołožił, kotryž słědowaše žadyn wopschijejsche:

1. Pjeć stronow, kotrež chjeda knježerstwo podpjerać, dyrbi so hnydom jako koalizija swjatać.

2. Potom dyrbja tele strony so hnydom wo statnych dołhodach a wudawkach a wo pschikrječu njedostatka dorěčeć.

3. Politiski wubjerk dyrbi so k rozprajenju powschitkownych politiskich praschenjow postajić. Wón so kóždy króć po namjece němskeho kanzlera seńdźe.

4. Finanzopolitiski wubjerk je so postajił, kotryž dyrbi wo dawkowych praschenjach wuradźeć a hnydom dźěłacj započeć.

Wš słědowazym rozprajenju **sastupjerjo zentrumskeje strony prajachu, so jich strona, kaž je do předa widźeć, na tymle podłožku sašo do němskeho knježerstwa sastupi, tola dr. Scholz pschipowědźi, so so němska ludowa strona sapowědźi, so na 1. a 2. bodu swjatacj, prjedy hač so drasčenje statnych wudawkow a dawkow njeje rosjašniło.**

Po tymle pschipowědźenju dyrbjesche němski kanzler na tóngu rozprajenja swěsćicj, so ma so posput, wulku koalizyju w němskim statu sakóžicj, jako rosbity wobhladacj, a so dalsche krocele k tymle samyknym njebudźe wjazy cyńicj.

Němski kanzler němskemu presidentej wo njewuspěchu jednanjow rozprawu poda. Němska ludowa strona po twjerdym sdaću na to dźěła, so by so němski knježerstwo rozpuscheńć a so po postajenju diktatury nětčišcha němska wutwora pscheměniła.

Namjet dr. Külza.

Jedyn z wjednikow demokratiskeje strony, dr. Külz, je pschećiwo počinanju němskeje ludoweje strony, dźěło němskeho knježerstwa znjemóžnicj, słědowazy namjet podał:

Jako nóhdyschi minister, kotremuž bě w dźiwjej knježerstwomaj wustawine ministerstwo dowěrjene, so na Waš z prošbu wobroćam, so byschće, kaž to wustawa a parlamentariski knježerstwowy system chcetej, na pucj rozschěrjenja knježerstwa stupiwschi **knjejej němskemu prezidentej khmane wobzoh namjetnyli a z tak rozschěrjenym kabinettom psched němski žeńm stupili a praktiske dźěło sapocjeli.** Jeli so mužow k tomule skutkej w dožahajej ličbje w frakcijach němskeho žeńma njenamakaće, je hišće Bohu dźakowano wonka w ludu dosć tajkich wobsahowych pola wšěch stronow.

Niz wusłowóćkate prawidła w knježerstwje statnikow a strony njewojasaju, ale jenož samolubjeńska wjeselosć a njekhabłaza wola k skutkej.

Se sprawnym počesćowanjom

Walch Külz.

Demokratiska frakcija warnuje.

Demokratiska frakcija němskeho žeńma je wosjewiła, so chce do wróćostupjenja justižneho ministra Koch swolicj, jeli so by so z tym wutworjenje knježerstwa wulkeje koalizije położiło. Demokratozy su njespokojom z waschnjom, po kotrymž so wo sestajenje němskeho knježerstwa jedna; pschetož tole jednanje so pschećiwo sanjsłym Weimarskeje wustawy wjedu. Prawo němskeho kanzlera, zebi ministrow wubracj, so z tym snjemóžnja, a rozhudźenje wo sestajenju a wo kabinettowych wězownych wobsahnjenjach so do politiskich stronow pschepołoži, kotrež so ani prawa nochcedźa wdawacj, so bychu wólu knježerstwowcje a sbohom opposizijske strony hrake. Na tajke waschnje so samolubnosć pschesahuwa. Demokratiska frakcija na to pokasuje, so je nusne, hnydom knježerstwo wjetšinu wutworić.

Centrumski zapósłanc Lammers swój mandat w němskim sejmje złožił.

Zentrumski sapósłanc němskeho žeńma Lammers je swój mandat złožił. We pschičinach, kotrež su jeho k tomu krocheli pohnułe, wón w liście na němskeho presidenta pische:

„Džiwajo na powschitkowne roswicje němskeho parlamentarizma žeńm so rozhudźił, so žiwjeje parlamentarizkeje dźěławosće wobdacj. Po tym mam sćežu, Wam, knjes presidento, z tutym sdźělić, so žeńm z němskeho žeńma wustupił.“

Lammers je so pjeczа na bjeswuspěšne jednanje wo wutworjenje němskeho koalizijskeho knježerstwa, z čimž so plódnemu parlamentarizmu dźěławosć sadźiwuje, roshněwał. Dokeć může jako wulkoindustrialny žiwoje mocy we swojich pschedewjacach lěpje nałožicj, dyžli w němskim žeńmje, je so rozhudźił, swoju politisku dźěławosć stónožicj.

Lammersowy mandat po lisćinowym wólbnym systemje na wólu Fuchsowu w Hamburgu pschińdźe. We „Bossiske Zeitung“ so tutón system z pschičinu wustupjenja sapósłanca Lammersa wótro kritisuje. Wotbałenje powschitkownje znateho a wuznamneho ludoweho sastupjerja Lammersa so wobžaruje a so na to pokazuje, so je po naschim wólbnym prawje je schkodu, so mandat wuznamneho politika na knjeju w Hamburgu pschińdźe, wo kotrejž tež zentrumskim ludźo ničo druheho njewědźa rjec, hač so z Hamburga pschińdźe. Naše wólbne prawo njedawa prěnje město wažobnje, ale cyłku. Pódła teho na so wopomnicj, so ma Lammers wulkotne stejiščo w hospodarskim žiwjenju, schtož je jeho hižo w lěce 1925 pohnuło, so je hospodarske ministerstwo wotpokazał, kotrež jemu tehdomnischi němski kanzler Luther postlež.

Němski sejm.

Po namjetach sozialnopolitiskeho wubjerka je **němski** žeńm wobjamknył, so maju pschihotowanju bjes dźěła, kotrež su 60. žiwjenjowe lěto dokonjeli a su z najmjenjscha jene lěto pospodi bjes dźěła byli, so jako k dźěłu njeschmatkowabłodacej a wotpočowanišći pjenjes sawěsćenja pschistatejow sa dalšcu bjesdźěłnosć dostacj. Tale wuprawa dyrbi wot 1. měrca hač 1933 płaćicj. Dale na je so namjetej na pschikrućenje cžakanskeho cžasa w sawěsćenju pschistatejow se 120 na 60 pschinoschkowych měsačnych pschihłoßowako.

Pruski konkordat.

S zentrumskeje strony je so Barlinskim nowinam sdźěliło, so je pruski konkordat w pruskim statnym knježerstwje shotowił a so pschez Barlinsku nunziaturu **banzej** pósłał. Kaž so sda, dyrbi so Swjaty Stoł wo tymle naczisku wuprajicj, so by so potom wo móžnych **napschećiwnych** namjetach mohło dale jednacj. W tymle zwisku sdźěleńki sajimanje sbudźuja, kotrež su so psched někotrymi dnjemi z Italskeje rosćěrile. Po nich dyše nunzius Pacelli do Roma puećowacj, so by z bamžom konkordat rosprajił.

Zaradźenje dźěła za dźěłonjemějerjow w Sakskej.

Hospodarski wubjerk B sakskeho žeńma je schtwórtk na dźěłchim rosprajenju wo nusy dźěłonjemějerjow a wo naprawach wuradźował, z kotrymiž by so mohło pomhacj. Jenohłósnje wobsamknychu, so maja so hižo pschihotowane a wotmyslene dźěła špěchnje sapocjeć, so by so móžnosć k dźěłu pospiešiła. Sbohom dyrbi so knježerstwo namolwiwić, so by na němske knježerstwo cžišcheało, so by so dźěło kanala mjes Halschtrowom a Sćołowu bórzy sapocjało. Wulka ličba agitatorskich namjetow lěwicy je so wotpokasała.

Přeća za twar wobydlenjow.

Sozialdemokratiska frakcija sakskeho žeńma je namjet na pospěšenje twarjenja wobydlenjow podała. Pokazuje na to, so je pošlednje lěta z wuwjazom lěta 1928 trěbna ličba nowych wobydlenjow (lětnje 25 000) njeje dospiła, dyrbi so knježerstwo namolwiwić, so by sa dalsche finanzowanje twarjenja wobydlenjow požčonku 30 milijonow hriwnow pschihotowało. Tale požčonka dyrbi so w połnym wobsahu gmejnam a wokrjesnym swojskam po wuměrjenjach khěžneho dujowego dawka k parnicznosći

policičtej, so by so po prawidłach dźiłowego a spomoźeńskego ministerstwa wo požčonkach sa twary ſ nahódnoſtnego dawka nałožił.

Straje Düſſeldorfſkich rěčnikow.

Pśichi wſchěchim krajnym ſudźe w Düſſeldorfu rěčnizy ſtrajkuja. Wobſtamknyli ſu, ſo pśched 4. źiwiłuju ſenat (njejwyſchinu), dokelž je preſident tuteho ſuda rěčnikej, kotraž njebě pśiwno ſ cźełom ſapadał, porjadowe khłoſtanje napokazał. Schtwórtk ſo tohodła njeje mohło pśched tymle ſenatom jednaś.

Hiſchcze jedyn ruſki lodołamak ſo do Kiela póſćele.

Kaž ſo ſ Moſkwy powě, ruſke knjeźeńſtwo po próſtwje nimſkeho póſłanza w Moſkwje hiſchcze lodołamak „Lenin“ do Kiela póſćele, dokelž lodołamaki „Jermak“ a „Truvor“ njeſamóžetaj ſamaj wſchě tukanje a wutkanje łóźe, kotrež ſu w Kielſkim pśiſtawje ſamjerſke, ſe łoda wuſwobodźeć.

Awstriski minister zjawnje za pśizamknjenje Awstriskeje k Nimſkej rěći.

Awſtrijiſki ſwjaſkowy miniſter dr. Sſeipel je ſrjedu ſo ſhromadźiſnje Winſkeho nimſkeho cźełowuſnowańſkeho ſwjaſka wo praſchenju pśiſhłamknjenja Awſtriſkeje k Nimſkej pśichodnoſchći mėł. Mjes druhim je rjekł: **„Winowatoſći naſcheje wukrajneje politiki je, ſo by wſchě puće pśihotowała, kotrež k pśiſhłamknjenju Awſtriſkeje k Nimſkej wjedu,** a dale, ſo by wſchě ſadźowki woſtrowńka a ſo wſchěch jenoſtronſkich ſwjaſanjow hladała, kotrež pśiſhłamknjenju na puću ſteja.“ Nježnik potom na nałhy wobrat wſchelakich awſtriſkich hoſpodaſkich kruhow w nahładach wo praſchenju pśiſhłamknjenja a na wobſtamknjenje parlamentow wobeju ſtatow pokaſa, kotrež ſu zadanje wuprajile, ſo by ſo nimſko-awſtriſka unija wuſtworiła.

Spodźiwne khorjenje mjes franzoſowſkim wobſadźeńſkim wójſkom w Trieru.

Mjes franzoſowſkimi wojakami wobſadźeńſkeho wójſka w Trieru je ſo natykowała khoroſć roſcherka. Lětſa we februaru je 34 franzoſowſkich wojakow wumrěło, kotříž ſu ſo ſtoro wſchitkich w Franzowſkej pohrjebali. Dokelž też ſtawnik franzoſowſkeho wójſka w Trieru bydli, njewědźa, hač ſu ſo wſchě ſmjerśeźa nimſkej wyſchnoſći powědźile. Hač dotal ſo njeje nicźo wo kaſkoſći khoroſcze woſjewiło, Trierſke wokrejſtwo je tohodła w njemjerje.

Kommuniſtiſke plany w Budapeſcu.

Budapeſtſka policija je kommunińſtiſke ſpichźiłahańſtwo wotkryła. Madźarſcy kommunitojo, kotříž běchu po poſtrowśenju kommuniſtiſkeho ſtata w Madźarſkej do wutraja cźekmyli a ſo we Winje a Barlinje ſajědźili, ſu ſo do Budapeſta wróćili, ſo bychu nětčiſchim knjeźeńſtwu powrócćili a nětčanſku republiku radow wobnowili. Sſrjedu wjeczor ſu ſchtyrjoch wjednikow kommuniſtiſkeho hibanja ſajeli. Pola nich ſu pśiſma namakali a ſebrali. Sańdźenu nóź ſu tajni policiſtojo na to 60 kommuniſtow ſajeli.

Dźiwjeźej kardinalſtich žydow próſdnych.

Romiſke nowiny ſo ſ praſchenjom ſaběraju, hač ſo w pśichodneſtajnym konſiſtorſtwie dźiwjeźej kardinałow po dotalnym ſeſtajenju kardinalſkeho kollegija pomjenuja. Po wumrjeću kardinała Vica wón ſ 33 mukrajnych a jenoź 28 italiſkich kardinałow wobſteji. Jeli ſo ma polna lizba kollegija 70 hołaſtarjow wobſtajiś, je po tajkim dźiwjeźej měſtnow próſdnych.

Dojednanje mjes Grichiſſej a Juhoſłowjanſkej wo ſwobodnym pśiſtajenje w Soluun.

Po powěſći ſ Athena je ſo wo praſchenju juhoſłowjańſkeje ſwobodneje zony w Soluunu mjes grichiſkim a juhoſłowjańſkim knjeźeńſtwom dospołne dojednanje doſpiło. Saſtupjerjej wutkrajneje politiki wobeju ſtatow najſterje w Genfu pśiſhłuſchne ſpśeczenje podpiſataj.

Afghanſke póſtancſiwo za Amana Ullaha.

K powěſći nimſkich nowin, ſo dyrbja ſo afghańſke póſłanſtwo we wutkaju po pśiſhłakni Habiba Ullaha roſpuſchćeć, je afghańſke póſłanſtwo w Barlinje ſlědowaze ſdźeliło: Afghańſkim ſaſtupjerſtwam we wutkaju njeje ſo tajka pśiſhłakſanja pśiſpołkała. Jeli ſo pak by hiſchcze doſchło, ma k tomu było pśiſpomnicź, ſo afghańſke póſłanſtwo na to njebychu dźiwałe. Afghańſke ſaſtupjerſtwa we wutkaju njejſu jenoź ſ Habibom Ullahom jednake. Dokelž je Aman Ullah ſwoje wotſtrelknjenje trona wróćił, ſu jemu k poſtajnjenju jeho knjeźeńſtwa ſwoju ſłužbu poſtrěźile. Afghaniſtaj póſłanzaj w Ruſkej a Turkowſkej, kotrajž jako woſcećaj wězywuſtojnaj płaćitaj, ſtaj do Kandahara puczowałoj, ſo bychtaj kralej Amanej Ullahej pśichi jeho wojeńſtich operacijach pomoznaj było.

Trocki pśeciwo Stalinej.

Londońſti „Daily Expreß“ je ſchtwórk druhi naſtawk pśicźeżiwo ruſkemu preſidentej Stalinej ſ Trozkeho pjera pśinjeſł. Trozki wo ſwojim pśicźeżiwniku praji, ſo je wuſnamny wſchědny cźłowjek, kotrejž ma wjele praktiſkich myſłow a ſwoje wotpohłady ſ wulkej wutrajnoſcźu pśchewjeduje. Jeho politiſke widźenje pak je wobmjeſowane. Njerozumi žanu zuſu rěcź a njemóže ſebi tohodła ſajmy wobraz wo politiſkim žiwjenju druhich krajow cźiniś. Stalin je praktiſki politik, nima žanych ſamſnych nowych idejow a je po pravoum jenoź k tomu powołany, ſo by podrjadowanu rólu hrał. So nětkole nawjedowaze měſtno ſaſtawa, ma ſo jenoź njeſajmenu połoženju we bolſchewiſkiſej Ruſkej pśiſpiſaś. Stalin nima ſajſneho wottwórknjeneho kónza a jeho politika je polna napſcheciwnoſcźow. Poſłednje léta je ſa ſwój ſkótowy nadawk mėł, ſo by Trozkeho ſ aktiweje politiki wotſtronił.

Hooverowe knjeźeńſtwo Sjedźeneźenych ſtatow połnúzneje Ameriki.

Nowowuſwołeny preſident Hoover je Jamesa Gooda ſe ſtata Jowa ſa wójnſkeho ſekretara (miniſtra) a Williama Mitchella ſa ſjedza juſtijneje ſłužby pomjenował. Kabinetſej budźa dale najſterje pśichiſluſchaceź: jako ſtatny ſekretar wyſchi Stimſon, jako ſekretaŕ pokłada (ſinanzny miniſter) Mellon, jako ſekretaŕ ſmitskownych należnoſćow Wilbur a jako ſekretaŕ wójnſkeho łódźiwa Adams.

Ze Serbow.

W **Budyſchinje,** 2. nałětnika 1929.

— **Wo wjedrje.** Schkleiza pokaſuje wobſtajnje na jara ſuche wjedro. To rěka w ſymſkim cźaſu, ſo krutu ſymu wobſtrowamy. A ta je doſeć kruta. Dźeńſa, kaž wcźera, bě ſłěbrojty ſtołpik ſaſo na 22 ſtopj. ſymy padnył. Podobna ſyma tſchěſła po zyłej Europie ſ wuſnaćkom Spaniſkeje. Pśichetoż też do Schwajzarſkeje a do połnócneje Italiſkeje je ſaſo njeſnjeſ'ima ſyma ſaczahnyła. Mnichow měrjeſche wcźera ſaſo 16 ſtopj., pſchednjeſta Barlina 19, ſuſſta w Barlinje 8, w Kralowcu 22, w Hamburku 11, w Frankfurcźe n. M. a w Aachenje 16 a w Pariſu 9 ſtopjelkow. Satwcźerawſchim ſu ſuchowe njeſcźele hnuſne ſakomdźenja na żelesniſkach ſawinowake. Do Barlina pſchikhadźachu wcźera ſpěchniki po 2-hodźinſtim ſawo dźenju. Wot lěta 1775 w Pražy wſchědne ſymu a cźopłu ſapiſuja. S tychle ſapiſkow wukhadźa, ſo wot tutoho cźaſa hač do dźeńſnjſchego tak ſymnjeho maſeho wina njepomnja, kaž Liſa. Syma bě w pſcherdźku 10,6 ſtopj. W tychle lětach běchu ſamo wutke rókki w pſcherdźku cźopłiſche hač letuſchi maly. Jenoź dezember w lěcźe 1783 bě hiſchcźe ſymniſchi. Tehdom ſapiſachu w pſcherdźku 11 ſtopj. ſymy. Wot lěta 1775 ſu jenicźki 4 raſy tak kute ſymy kaž Liſa byle. — Nasch wjedrawuſtojny ma ſa pſchichodny tydźeń ſeźěwowaze wjedro ſa móźe: Njedźelu a póndźelu rjenje ale ſyma, mutoru hněhowanje, ſrjedu a ſchtwórk rjenje, pjatk mjenowbstajno a koboru wětrojto. Jutſhe njedźelu Okuli khładża ſtołmčko 6,46 hodź. a khowa ſo 5,40 hodź. Měſaczk ſtudża po połnoch 1,44 hodź. a khowa ſo dop. 9,44 hodź. — Jutſhe ſtupa do poſledźeńſa bórtka měſaczk. Pſchedźenk ſtaja ſymu a mokrotu (ſněh). Wcźera wjeczor we 7 hodź. barometer 760, hygrometer —5, thermometer wo dnjo —4. Dźeńſa rano we 8 hodź. barometer 761, hygrometer —4, thermometer w nozy —15. Wuſłudy na maſo ſo pſcheměnjaze mjedro.

— **Dźeńſnjſche wiſi.** Na dźeńſnjſchich wikach płaceſche butra ſwjetſcha 1 hr., jeja 16—18 pj., twaroh 25 pjenjeſkow. Sawſtane huſy płaćachu 1,20—1,30 hr. po puncze, tóſtata 90 pj. po puncze. Na ſeſenowych wikach běſche torhoſchcźo ſaſo khětro próſdne. Punkt cźerwjenego kalu płaceſche 20 pj., běłeho 20—25 pj., wótſkeho 35 pj., morchwje 15—20 pj., zybła 18—20 pj., ſchtuka kotrabja 18—20 pj., róża kwětkoweho kalu 60—120 pj., punkt ſelerija 40—50 pj., jabłukow 20—40 pj., litr łaneho wotſa 1,60 hr.

— **Nałhwine pſchemėnjenje jėſdneho porjada Budyſſina-Minakalſkeje autowoje półły.** Hač ma da'ſche wotaj cźo. 4 (ſ Budyſchina 13,10 hodź.) a cźo. 5 (ſ Wukeje Dubrowy 13,55 hodź.) póndźelu a pjatk njemóźetaj wobkhadźeć.

S Kotcz. Dla njedoſtatka na muhłu dyrbjeſa 249 hodź we naſchim měſcźe a to na dwórniſchcźu. Pſchi rauPeronanju pſchihódże żelesniſaŕ Arnoſcht Nėmz pod wos, kiž jemu cźełwu nohu roſmjerzże. Wěrnju lėkaŕſku pomoz pośćeži inſpekcenemu knjes dr. med. Heſſe. Na to dowjeſechu jeho ſe khorobnym autom dobrowólnje ſanitetneje kolony Cźerwjeneho khſcha ſo měſchćańſkeje khorownje.

— **Wuſtajeńja „Barba w měſtowym wobraſu“.** Jutſhe njedźelu 3. měrza dop. w 11 hodź. wotewri ſo w muſiſkich cźaſnikach muſeju w Budyſchinje w ſ t a j e ń j a „Barba we měſtowym wobraſu“ ſ narěcźa k. muſiſkeho cźaſnikarſkeho wuſnamka ſ Gózdy. Wuſtajeńja ſarjaduje muſiſki cźaſnikarſka rada. Wona traje woſ 3. hač do 24. měrza t. l. Sarjedu 6. měrza wjeczor we 8 hodź. budźe w ſali muſiſkich cźaſnikarſkeho muſeja ſajimawy ſpuſtkowobraſowy pſchednoſt knjeſa dra. Meiera-Oberiſta ſ Hamburga wo „wuſtawanje barby w měſtowym wobraſu, dźiwajo na měſtowe pomėry“.

— **Spadana dźiwina ſłuſchna tomu, kiž ma hoitwinſke prawo.** Prawo ſebi ſahińenu dźiwinu pſchiſwojeź, je po § woiſt. 1 pśpn. 3 hoitwinſkeho ſakonja dźeł hoitwinſkeho prawa. Jo ma potajkim jenoź tón, kiž ma hoitwinſke prawo na krajinje, na kotrejž ſo ſpadana dźiwina namaka. Nadźi ſo tohodła naležnje, ſo by ſo ſpadana dźiwina, pola hoitwinſkeho pſchedbydły, hoitwinſkeho wujeńka, wobſtejeźerja ſamſneje hoitwy, na wjeſnej wyſchnoſći abo pſchiſłuſchnemu ſandarmej wojſerika abo wotdała. Schtóž ſamowólnje a njemėžo ſaneho prawa ſpadanu dźiwinu ſebi woſnje, je winowaty nic jenoź ſamowatej ſchłodu tomu, kiž ma hoitwinſke prawo, ale ma też cźeźe khłoſtanje wocźakaś.

— **Wuczbny kurſus wo ſadaŕſtwje ſa ſchtomowych pśiſtowarjow.** Póndźelu 11. nałetnika wotewri ſo pſchi Budyſſkej ratarſkej ſchuli kurſus ſa ſchtomowych pśiſtowarjow (Baumwärterlehrgang) ſaſtkeho traineho ſwjaſ-

Na Librowem grunće.

Roman Terezy Nowákoweje.

31] (Pokračowanje.)

Potom ſtorhny žej Tonik ſwoju khórowu cźapku ſe **hłowy**, cźiſny ju do powětra, ſo Terka ſakſchikny, a wuſkaſche: „To pak bohużel ho wyſchnoſći wuſmjeli! Sijo by njebyło nicźo kujeſłe, wſchitko jenoź burſke, wſchitko naſche!“

Cyrill też pſchida: „Pijak by mi hižo njerjeſł, ſo bych ſ ſlinu njeſłhodźił, njewěrno, Libra?“

„To wam, hólzy, njepraju, kak to budźe — hač potom **halle**, łhdyž ta robota wopraſłdże pſcheſtanje. Ja ſebi jenoź myſlu, ſo by to był dozbła druhi ſwět....“

„To by był, to by łhł“, ſkarliwje pſchiſłuſchejoſwaſche **Stranta**, „ſadyn by nam nicźo njeporuczał, wſchitko by naſche łhło! Hołzu bych ſebi domoj wſak, do ſeła po drjewo bych ſhodźił. — — Sdy by to jenoź hižo tak dałoko **łhło!**“

Jenoź Kulla wobſtajnje ſ hłowu wijeſche: „Ja tola tomu njewěrju. Wyſchnoſcź je wyſchnoſcź... To wſchak **by** wulka radoſcź była — wo tom Jukki, nicźo — njechaм **rěkaś**, ſo ſnadź by derje njeſłyſchał — ale rěcźa ſo **a** nicźo na tom njeje...“

Dorcźaſnjchu do Jewiz a bórſy ſo roſſeſidźechu, a Skraiſka a cźi druſy wlódſchi namołwjachu Libru, ſo by ſe **pro**zował nėjſcźo bliſſchego wuſkuſchcź, kaž „w měſtach“ **łudźo** wopraſdże wo roboce myſła.

Tajkeho namołwjenja ani trjeba njebě; dźeńſnjſche po**korjenje** běſche Librowe pſcheſcze jeſłalniko, ſo bychu nje**ſuſchomne** buła byle ſ njeho wſtate. Krucźe ſebi pſche**ſchedźe** ſ Britouna a Bedrjeła, tak kuczе hač ſo ſ nimi **ſa**mi ſpiſa, nadděłowacź, ſo bychtaj jemu wjazy wo tom **powědźiłoj**, ſchto ſo w ſwěcźe ſtawa. Nadźija, ſo budźe **to** wěſchto radoſtnjeho, bórſy ſwukorjeni njedobrý ſaczińſchcź ſ hermanka; a tak běchu dźeńſa pola Librez doścź wjeſeli: **mać,** kiž běſche prjedy domoj pſchiſchła, běſche hižo wſchém hermanka wudźełała a hołzy wujednała, Terka, wſcha ſbo-

žowna wot ſeſtanja ſ Tonikom, powědaſche ſ macźerju napſchemoh, a wobaj ſtarſchej njemóžeſchtaj ſo doſeć wuwopraſchećź. We wuſtupje na torhoſchcźu Jobt niczo njeprajeſche a běſche wjeſoły, jo ſtora, kiž běſche duzy po puczu jenoź na poł pſchipoſłhnkała, teź wo tom mjelczeſche.

VII.

Jobkowa žadoſcź ſa nowymi, wěſcźiſchimi powěſćemi ku ſpokojena, ani ſo tohо njenadźeſche. Brtouna, kotrehoż jedun ſ bliſchich njedźeł ſ wotmyſłom w jeho khěžu wopyta, njenamaka doma, ſchtož jeho ſmjerſcź roſhori, a k Bedrjeſej njeſwěri ſebi doścź, dokelž jeho tak mało jnaſeſche. — Ale jemu dosta ſo ſ druheje ſtrony powuczenja.

Wobſtedźbowachu pola Librez nahłe, hdyž jómu w małem rózku počzachu ſłuchi taсź, ſo jim na jenom měſtnje wjeſoły hnuje; haczrunjeź nan a ſyn wuſtojnje wukonjeſchtaj wſchitke wuporjedźenja na twarjenju, do tak wulkeho a wotrjadneho dźeła pak ſo dacź njeſwěrſchtaj, a tak ſo roſ**ſrudźichu**, ſo wojmu ſebi cźeſłu, tak kuczе jenoź hačź na**łėnje** wjedro, k dźełu trėbne, naſtanje. Młódſchi Libra hnydom na to kedźſne ſcźini, jo budźe trjeba, ſebi hižo nėtko rjemjeſłnikow ſkaſaś, ſo by, tak kuczе hačź ſ dźełom ſapocźnu, hnydom k nim do Jewiz doſchli a poſtſeſi ſo, ſo poda ſo tak bórſy hačź mózno do Koroubwje k mijchtrej Zazkej.

Koroubwje běſche ſe ſwojimi cźeſłemi wutvolana; niż jenoź ſo jich ſtaużne twarjenje jenje zuſy „mijchtr“, „pa**łeł**“ abo cźeſłiſti cźeſłił ani kryt njebě, nė, wſchitke wo**kolne** wſy Kaicźinki, Torhanizy, Loczjnow, a wėło teź Jewizy powołachu ſebi k naſtawjenju abo k twporjedźe**nju** ſwojich khałupow a gruntow ſłajnje jenoź Koroubw**ſkich** rjemjeſłnikow. W Zazkej ſwojšbje pak běſche cźeſłiſ**ſtwo** floro hižo hdźeſcźne; na wulkej wjeſchćinje ſwojſkow a ponoſchkow mjes Bystrym a Jimraniowom błyſchcźeſcźe ſo, pak na cźeſłwjeſi pak cźornje namołwane, pódła mjena **wobhdźerja** a liczby lėta teź mjeno „mijchtra“ Zazka a jeho pomoznika

Haczrunjeź běſche ſo Jobt Libra ham na puć do Koroubwje poſłicźał, mėjeſche jón tola ſa jara njeluboſnoſcź; wėdźeſche, ſo budźe po dróhach a mjeſach jón puej jara ſły, ſo nėjchto króć w roſmołkanej Jiwe ſwjaſnje, a ſo, byrnjeź by teź dźeń trochu pſchidėdrał, ſo tola hałle ſa cźiny naworócźi. Macź, ſaſłyſchawſchi jeho wulke wohnywſłenja, dyžſchże jemu puej ſcźinicź pſchijemnjſchi ſ dobrej radu, ſo by pola knóſliczki ſakoſził, pėtnje njeſe dobroły wot nich prajił a ſo wopraſchał, kak ſo jim twje**dźe**; ale hyn njeſłuſchi, ło ſ Mourecom pódźe, wuſamoł**wſeſche** ſo, ſo ſnadź pola Zazkej njebudźe nichtó doma, ſo budźe na nich cźakacź dyrbjeć, ſo je ſ cźeſłi doſeć ſajmowany kuſ puća, hdyž ma twarjenje hačź nėdźe na druhim kónzu, pſchi zhrėwi a Dyſterſkej gruſchce. ujeſ tym ſo je Mourez ſtatok bliſe ſ Jewizom na měſtiſkej pódźe. Sdyž nje pak tola ſkubi, ſo na ſkowcźo ke knėſiſe ſakoji.

Wumdźe ſa jaſneho, ale wichorjeſeho dnja w dwórſej połojzy maſeho rózła hnydom popołdnim, łhdy ſe ſtwa**rjenja wſchichoł, wſchahu jemu wėſtiſkej hólzy cźapku a wot**pinachu jemu króſki, jenoź pſchſes łaj wobleczeny łejſiſk. Krucźe ſ cźełu jón pſchidźerżeju khwatajſche Jobt ſa „Librez ſchcźežky“ a běſche wjeſoły, ło bė ſa nėſchto twokomſkeho do maſeho kiſła bebżał, hdyž wėtr tola tak ſyłnje na njeſkhadźeſcź njemóžeſche. Sa to wobwėſowańſke jeho tu nje**wupraſowała** cźeſtnota, kiž jeho myſłi, ſłajnje njeſpokojne a roſkołoſtnjenym, hiſchcźe bóle wobdawałſche. Jedne a ſchmrėti dnje běchu tu ſelene, ale terezina, trawa a wſchitko běſche żołte, ſwjadke, nicźo njeſpokołowacźe ani ſnamnjenja wibudźażeſho ho żiwjenja. A hdyž ſaſo do pſchiſłuſchiſ, njebė hinak, nihdże njebė ſo ſ ſolemi ani ſtonje, nihdże ani ſtopy pluha, krónoſo, hnoja, — hnuſe běſche jako koſeź ſmjerſće, w bróſdach leżeſche ſnėh njeroſtany, a wichor honjeſche po nich ſhytki ſjemy, póra, ſuchebo ſticia. Po mjeſach njeſelenjeſche ho hač dotal ani jenicźka ſmjelza, ani jenicźka hušaza kwėtka ſwoju ſaczerwjenjenu hłowożku njeſwuſtykowaſche.

(Pokračowanje ſeźěhuje.)

Na sa žadarſtwo a winizarſtwo, kiž wotmeje so w 3 wotdźelach, dwě njedźeli trajazych, a poſticzi rat-rjam, zakrodnikam dokładne praktiſke zdźěłanje we wſchěch dźěłach žadarſtwa.. Sa pilnych, ſajimowazych ſo žadarjow poſticzja ſo tu w žadarſtwie idealna pódłanka zaſtužba, za kotruž mělo ſo w dźenźnišchim czaſu dźiwaz. Dźěłaracže płaczi 30 hriwnow. Tak dałeko hacź ſu wobdźělnizy wot wokrjesnych žadarſkich towarſtwow abo gmejnow, kiž ſu korporatiwne zobuſtawy wokrjesneho žadarſkeho towarſtwa, piſchiwepožčeni, móže ſo po próſtwje płacenje ſa wobdźělnikow zpuſchczicź a 100-hriwnowſka podpjera wot krajneho ſwjazka zaplacicź. Schtóž zo ſo wobdźělicź, ma ſo hnydom pola zakſcheho krajneho ſwjazka ſa žadarſtwo a winizarſtwo zamołwicź. (Landesverband für Obſt- und Weinbau, Dresden-A., Sidonienſtraße 14 IV.

— **Wukhowarſke ſwuczowanje pſchi Leſſingowej ſchuli.** S pſchileżnoſcu „Ruwo", tydźenja ſa wobaranja ſnjeſbożenjow wotmeſtej jutſje njedźelu 3. měrza pop. ¼4 hodź. Budyſka dobrowólna wohnjowa wobora a zanitetna kolona Czeſtwjeneho Kſchiża pſchi Leſſingowej ſchuli wukhowarſke ſwuczowanje. Směja za to, ſo ſo je w narańſchim kſchidle w pſchiſemi wohoń wudyrił, ſtłohły ſu ſ kurom napjelnjene, ſo ſo po nich khodźicz njehodźi. Wobdźělnizy na pſchedwotſchku w 2. poſthodźe ſu w ſunjernym ſtrańe a ſleja ſo ſtrachujo pſchi wukuach. S wojſejowarſkim ſwokana wohnjowa wobora ſpyta jich ſměrowacz. Na to da ſo do dźěła a wukhowa jich ſe ſkakatiſkej plachtu, wukhowańſkimi ſchłakwchom a ſuwatymi rěčleni. Niedźiwaju wſchěch ſměrowanjow je ludźi w twarjenju ſtrach wobjał. W cźiſchcźenju ſu hižom nětkotſi padli a buchu ranjeni. Sawokana bu też zanitetna kolona, dokelž běchu ſtowrjekoju w ſtrańe. Pſchi wożenju franjenych do khorownje pak ſo ſwiſcźi, ſo je khorownja pſchepjelnjena, tohodla dóſtanje Czeſtwjeny Kſchiż nadawk womocny łazaret w turnowarni wuſchſcheje [illegible] pſchiprawicź. Nakhwilna ſawobalcźenja [illegible] w turnowarſkeſ Leſſingoweje ſchule. Wohnjowa wobora haicha woheń ſe motorſkej ſukawu.— Swuczowanje chże pſchede wſchěm pokazacź, kak maju ſo pſchi wohnju ſnjeſbożenja wotwobroncźicź a kak ſo ludźo njeſmědźa bjeſkhownje ſadźerżecź. Dale maju ſo pokazacź ſchkitańſke naprawy wohnjoweje wobory pſchi jeje wotſudowanju. Pſchi wohnju maju ludźo wobſche wobdźělowacź ſo hychu ſ wokanjom pſchi wohnju kedźbliwoſcź na ſo ſkóſili, a na ſměrowaze pſchiwokanje wohnjoweje wobory kedźbowali. Je-li měſtnoſcź ſ kurom napjelnjena, mamy ſo na podłobu lehnycź, woka ſmocźinjecź a mokre rubiſchko abo ſchiwom pſched hubu a nóſ dźerżecź. Sſo palace wokoſchy maju ſo po ſchpundowanju kulcź a je-li nóſno, ſo do pichitrowow ſawalicź a tak płomju podubyjcź. W ſchulach, dźiwadłach atd. niezmě człowiek pſchi wudyrjenju wohnja bjes hłowy ſo bopředka cźiſchcźecź, ſ tym naſtanje pſchesa naiwjetſche njeſboże. — Jutſiſke ſwuczowanje budźe potajfim faſimalne a powučenje a je bódne, ſo ſtebi ſo kóždy wobhłada.

Budyſke haptyki ſu wichčdne dny hacź do 7 hodź. wjeczor wotewrjene, njedźelu pak ſamknjene. Nówu ſłužbu a njedźelu wotewrjene ma jenoż jena haptyka ſ mjezaczynym wotmělnjenjom. W naſtěnitku je to Hrodowſka haptyka na Hoſchcź haſy.

— **Jutſje njedźelu pop. ½6 hodź. je w Pětrowſkej zwrkwi 44. duchownu wjeczornu konzert.** Poſtoja ſo ſtladby wot Bacha. Sſobuſtutkowazy ſu Dorothea Cyžidi ſ Barlina (alt), Heinz Rößenmüller (na huſlach) khór inſtituum, collegium muſicum, domſki organiſt Horſt Schneider (piſchcźele a wiedmiſtwo). Zyrkej je derje wuteſena. Programy ſe wſchitkimi tekſtami ſu po 30 wſ. pſchi zyrkwinych durjach dóſtacź. Proſzy ſo też małeniže wo dobrowólne dary k zdźerżenju wjeczornych konzertow.

S Małeczźi pola Wóſporka. Pola jeneho tudomneho kubleria je ſtebi ſłużobna ruzy a woſy ſmjerſmyſła.

S **Klukſcha.** Rataríſke wokſnjene towarſtwo poczeſeji ſchtwórtk 28. małeho różka ſ czeſtnym diplomom, noſchomnym czeſtnym ſnamjeſchkom a pjenjeżnymi darami zuły rjad ſtwórnych dźěłacźerjow tudomneho kněżeho dwora, ſ kotrehož wobſtejerjom je knjes komerzěrſki rada Reinecker. Wuſnamjenjenym knjes inſpektor Krawz czeſtne ſnamjenja pſchepoda. Wuſnamjenjeni buchu rybarſki miſchtr Hempel ſ Klukſcha ſa 40létnu ſtwórnu ſłužbu, ratarſki dźěłacźeř Krawz ſe Sathowa ſa 40létnu ſtwórnu ſłužbu, pohonč Hartnik a mandźelſka, kóždy ſa 20létnu ſtwórnu ſłužbu, pohonč Köhler a mandźelſka, kóždy ſa 28létnu ſtwórnu ſłužbu, paleriſki miſchtr Spiegel ſa 15létnu ſtwórnu ſłužbu, ratarſki dźěłacźeř Mrózk ſa 20létnu ſtwórnu ſłužbu, mandźelſka Kaſchporowa ſa 30létnu ſtwórnu ſłužbu, mandźelſka heſtmana Schuſtera w Salhowje ſa 34létnu ſtwórnu ſłužbu, mandźelſka Pechłoffowa ſ Klukſcha ſa 19létnu ſtwórnu ſłužbu, Maria Jačez ſe Salhowa ſa 18létnu ſtwórnu ſłužbu, mandźelſka Wenzlowa ſ Klukſcha ſa 18létnu ſtwórnu ſłužbu, mandźelſka Sſworina ſe Klukſcha ſa 18létnu ſtwórnu ſłužbu. W mjenje wuſnamjenjenych a poczeſeſenych ſo knjes rybarſki miſchtr Hempel wutrobnje podſakowa. Mjes poczeſenymi ſu też wſchelazy cźitarjo Serbſkich Nowin. Wſchitkim ſtwórnym dźěłacźerjam pak wjele ſboża!

ſ S **Lichanja.** Jutſje njedźelu 3. měrza wuzhotuje nětko da-li Bóh, naſche ſerbſke towarſtwo ſwóji ſtwjedźeni pola Rudolfez. Towarſtwo njeje ſaneje prózy lutowało, ale je to ſurowej ſumje ſtwéru dźěłało a ſpěwało, tak ſo budże ſtwjedźeń ſawdźeče wulkotny. „Serniczka" njehotuje ſtwjedźenje tohodła, ſo by ſ tohe nětkaſi materielnu dobytk měła, ale, ſo by ſo pěſtowała ſerbſka rěcź, ſerbſki ſpěw a dobre khcźeſcźijanſke poczuńki naſchich wótcow. Wona ſo prózuje, ſerbſku ułodźinu wukhowacź pſched ſtažanoſcźu dźenźniſchcźeho czaſa, hdźež ſo wěra trochu bóle a bóle ſtuhnje a wſchitko hlada jenoż na zadawe nowotarſtwo, kotrež naſ tónźnje ſobu do ſahuby ſtorhnje, jeli ſo jeho kóždy cźinjewoſtajiny. Sſerbſki ſtarſchi dyrbjeli tohodła ſwoje dźěcźi płacź na ſerbſke ſtwjedźenje a jich nanitokwjeſ, ſo bychu do towarſtwa ſaſtupiłe, hdźež jim wěſe njeſkażeny duch napſcheczźiwo. — Wobkedźbujcźe proſchu też nawěſchk w ſobotniſchim cźiſle.

S **Wulkich Sdzarow.** Tudomna dwórniſchcźowa dróha woſtanje dale ſa wſchitkim wobkhad ſ nakładnymi automobilemi ſawrjena. Wobhładźene ſtjednoczenja nětko hromadze ſtłupja, ſo bychu wo rozdźělenju wudawkow ſa pleſtrowanje tuteje dróhi jednake.

S **Bělcje Wody.** Na Bělo-Wodźanſko-Mnjałowſkej dróhi namalachu mimo pſchikhadźazy ludźo 56-létneho pjekarſkeho bjes pomozy leżo. Wón běſche ſo ſ mucźnoſtu ſwojeſ.

Z pola do Budyšina.

Zyma nochee ſo nam hiſće podać, ale ſypa ſtajnje nowe ſepje ſněha. Ratać ma woprawdźe nětkolo doſć khwile wotpočnyć, móże rozmyſlić a rozważować *ſwoje plany, zo potom trjeba ženoż přimać* za hotowym, hdyż to trjeba. Je też nětkole k tomu hiſće caſa nóſto wohladać abo nběhdże ſeh; dojđe, tam nješto nowe ſłyſzeć. Tak zarjadnje „Zwjazk Serb. Rat. Dorosta" w Budyſinje přichodnu ſrjedu 6. nałětnika *swój nałětni přednoſkowy kurs.* Na programje ſteja tak mnoho rjanych wěcekow, kiž móża nas wo tym a tammym [illegible]. Wſitko dźeń nochen přeradźić, tola jenoż k [illegible] přajić, zo budże ſo tam wot wuſtojnych [illegible] rozebrać zasvdleński zakoń, jeho wuznam [illegible] ſtrach za nas. Jena thema jedna wo naſ[illegible] ſkótanych khoroſćach a kak je ſpóznajemy, [illegible] tola *kóždeho* ratarja zajimować, hač je ſta[illegible] młody. Runje tak thema „Organizacija naſeho [illegible]", budże wěſće někotremu nowoſće přinjeſć a jemu woči wotewrić, kak ma we tym a tammym padże jednać. Njech je doſć toho rozpiſanja. Jenoż přińdźe prawje bohaće. A to nic jenoż młodźi ratarjo, ně też wy nazhonići ſtari hoſpodarjo. Snadź ſo też wam nješto ze ſłyſzaneho dobro zda, wosebje pak móżeće runje wy nam potom w rozmołwje wužitne pokiwy dać ze ſamsneho nazhonjenja. Pokażće z bohatym wopytom, zo hromadźe ſtejimy kruće, haćrunjeż ſo druhdy na wſcelakich frontach lama. Kurzus je tak zarjadowany, zo móża ze wſſech ſtron w prawym caſa dojđeć. Dopołdnja 3/10 h. *zapóčnjemy.* Wěſće budże žurla „Měšćanſkoje zahrody" pčnje wutenjena, zo njeby nam zyma było a cheemy ſo tola přípódła też narodnje zwohrěwać a pobonjeć k *doepčn*:

Z nami njech ſo zazeleni
Serbſke luźtwo z nowa!

Z Łužicy.

* Sc **Salomja** n. Spr. Wutoru pſchipołdnju w kanjeżnym narwacźe ležownoſće 92-tżeho Wiłłia Baumhäkela ſaſtłeſkeneho namakachu. [illegible] ſwał ſwate, cźełodła je ſtebi młody cźłowjek Zjewjenje wſał.

* S **Habrachźiz.** Sſobotu tudomny invalidny rentnaŕ w pjanoſći druhim wobydlerjam ſamſneho domu ſe ſekeromnej hrożeſche. Sſowokana policija jeho ſ wulkej prózu pſchewinu.

* S **Großhennersdorfa.** Wutoru pſchipołdnju wokoło 1 hodź. dźeſche 17létna ſłużobna Klosez w korczinje do bróżnje po wowſnu ſkemu k pizowanju ſkotu. Wona wja ſtebi tyku japałkow hoba. Bóhdy na to dahłada ſo wobhłedźeć, ſo běſche ſo na worſcheze nětkoże 100 zentnarjow japałiko. Nemu ſo poradźi woheń ſ cźałom podubyjcź, ſo hałe njetrjebachu wobnjowu woboru alarmowacź. Hołzu ſajachu jako japałeriſku podhładnu a wotwjedźechu ju do Dchranowſkeho (Herrnhutiſkeho) hamtiſkoſudniſkeho jaſtwa. Wona pſchida, ſo je japałem japałku preczźiſtnyła, njeje pał měła myſle bróżeń japałicź.

Staru hród so wotpalił.

W Limburgu nad rěku Lahn wudyri ſchtwórtk rano woheń w hrodze, kiž běſche hordoſcź zyłeho měſta a bu we 13. lětſtotku natwarjeny. Hród ſtejeſche na wyſokej ſkale a ſhładowaſche daloko do kraja. Mjenjenja wnpſchejſtrěchu ſo na wobſchěrne twarjenje na najwjerſnej ſtronje, na połodniſche a narańſche kſchidło. Pſchi wulkej ſymje běſche haſchenje wohnja jara wobczeżene, połppyty wohajowanych woborow běchu wſchitke darmo, dokelž běchu hydranty ſamjerſte. Woda pak, kotruż ſ rěki Lahn na ſkolu, na kotrejž hród ſtejeſche, horjeſkumpachu, w ſchłakwchach ſpdźěła ſnjerſny.

Najnowiše z cyłeho świeta.

— **Schtrowa powječź wo wjedrje ſa jutſiſchu njedźelu.** W połnóżnej Němſkej ſo pomrócźuje, pſchi wjeczornych wětrach ſo wocźopłuje, w połodniſchej Němſkej pak hiſće rjenje a ſyma. Też w Jendźelſkej cźopłiſcho.

Wróżłiawiſki wyſchiſchi krajny ſud je dla ſpionaże dźěłacźerja Sſichyſka k jaſtwu na tři léta a ſchwalźu Remiurzez k khoſtarni na pjecź lét ſaſudźił.

Do Němſkeje je ſo poſłednje léto za 28 miljonow hriwnow cźrjſow ſ Cźech dowjeſło. W němſkim ſtejnje ſo tohodła namjetuje, zło na dowoz wukrajnych cźrjſow powyſchicź.

Cźeſki póſłanz w Pariſu je ſe ſwonkownym miniſtrom Briandom roźrěcźenje wo praſchenju ludowych mjeńſchinow měł, wo kotrychž budże ſo po namjecze Němſkeje we Genfu jednać.

W połodniſchej a ſrjedźnej Franzowſkej ſu po ſymje poſłednich njedźel ſtyłne ſnjeżowe mjeńcze ſtłohowate, kotrež ſu wulku ſchkodu nacźinile. W Avignonu je wětr poſłowje tſchi i domow ſtorhał. Na żeleſnich ſu ſo ſianalowe ſcźežory ſpowalale. W Nimeſu ſu dróhi i tſchećchnymi zuhelemi, kotrež ſ tſchom létachu, pſchirhnyte. Zyle rjadu ſchłomow ſu ſo ſpowalale.

Marſchall Piłſudſki je we wójſkowym wubjerku połſkeho ſanata bozpił, ſo je wubjerk wſchě pſcheměnjenja, kotrež bě ſeim na wójſkowej pſchedłožił cźinił. wuſchmórnyk a hoſpodarſki plan po knjeżerſtwowym ſeſtajenju pſchijał.

Połodnioafrikanſki parlament je wikowanſke ſrěcźenje mjes Němſkej a Połodniſchej Afriku ſ 62 pſchećiwo 51 hłoſam pſchijał.

Kaž „Cźeſke Sſowo" powě, ſu cźeſkeho profeſora dr. Bebounka ſa ſobuſtawa wubjerka k wuſlědźenju atmoſferiſkeje elektrizity pola aero-arktiki pomjenowali. Mózno je, ſo ſo wón pſchi polarnej jězbje ſ „Hrabiu Zeppelinom", kotruż tole towarſtwo pſchibotuje, wobdźěli.

— **Dr. Bebounek, kotryż je ſo ſ Roma wrócźił, je w nowinach wo ſwojim ſtwjedźenju w naſtupanju Nobiloweje ekſpedizije wuprajił. Mjes tym ſo je wón Nobila pſchiſkódnje wukudźił, ſu italiſcy wobdźělnicy Nobilej wótre wokoli cźiniłi, jeho winuło, ſo je ſa kataſtroku ſamoſtwity. Nielboże je ſo jenoż ſtało, dokelž ſtebi Nobile njeje radu wědźał.**

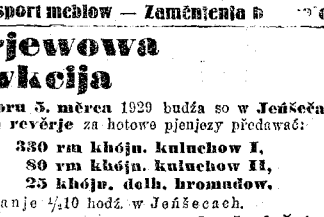
Wosebitu wobkhod
za
nawočnicu, ſcźipanje, (Klemmer)
dalokowidły atd.
Specialist
nowočaſnoje, wočnoje optiki
Erich Lenz
w Budyſinje na Hoſće haſy (Nowotwař khorobn. kasy)

Wſč wobuća a wupoſrjedzenja wobućow ſpěſnje
derje a tunjo
wobućowy dom Mark w Kukowje

Fotografowy Meister
atelier w Budyſinje na Nejorſk. dr. 15
kóżdu nedźelu wotewrjene
Zhotowjenje portrétow, wobrazow do puźowańſk. pasow, wobrazow za industriju, kwaſnych a niewieſcźinſkich wobrazow, też na wſach. Tel. čo. 2438.

Hypotheki
na ležownoſće w měſće a na wſach. **Pożonki** na zaſtojnikow a kruće přiſtajenych z wotpłaćenjom po měſačnych dźělbach. **Kupowanje a předawanje ležownoſćow a wobkhodow** kóždeje druźiny.
Dowěrliwe zaradźowanje a pomoc we wſěch pjenjeżnych naležnoſćach a ſudniſkich wěcach. Mnoho připóznaća.
Hypotheken. büro Wenzel
na Hornčerſkej haſy 11 Telefon 3626

Transport mebłow — Zamčenia [illegible] **ow**

Brjewowa awkcija
Wutoru 5. měrca 1929 budźa ſo w **Jeńſećanskim rewěrje** za hotowe pjenjezy předawać:
330 rm khójn. kulachow I,
80 rm khójn. kulachow II,
25 khójn. dołh. bromadow.
Zetkanje ½10 hodź. w Jeńſecach.
Rakečanske knježſtwo

Poskićam po přihódnym płaćenskim poldźenju

D-motorske kola, dobre znamki a druhe jězdne kola, ełiasa mašiny, centrifugi, butrowe mašiny, žimace mašiny, płasce mašiny, rězadła, syrjakowe płuhy, płuhy a narunanje wupřejećenja najlutšo

H. Paul Gräle
wuporjedźerja
w Kamjencu
blizko kat. cyrkwje. Tel. 470.

Dobre hrěne

syno

je na předań we Łupoju 27a

Wysokosnóžna

jałojca

e na předań w Minakale 12

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy
z 4½–8 procentami
po wučinjenju

Šekowe konto z 4 % Dźez dalšich wudawkow
Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hódnosine papjery kaž wšě druhe bankowske dźěła

Přijimamy a wupłaćujemy też pola filialkow we Wojerecach a w Khoćebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem Měsće, Wulkich Zdźarach, Khrósółcach, Barće, Delnim Wujezdźe

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

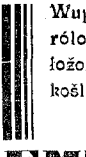
Pytam
10—12 kórcow wulku žiwnosć kupić.
Mam 30 kórcow wulku na předań abo k wumjenjenju.
Poskićenja pod F 14 na wudawarńju S. N.

Pjenjezy
jako požčonku abo jako hospodarske pjenjezy wot **200 hr.** sem. Hypotheki, twarske a kupne pjenjezy wobstara
Zastupjeć: **Max Dese**
w Budyšinje
na Znutřkownej Lawsk. hasy 3
Telefon 3447
Pjatk a sobotu 9—12 a 2—6 hod.

Do Budyšina přiseđši zetkujemy so stajnje
w Lehmanec kofejowni
na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118
ff kondiforske twory / najlěpše napoje kofejowe pječwa / jědźny lód
šlomowe tykance / šokoladu
Wosebitosć: Torty
z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar
Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja
We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor **koncert**

Wupjerki, ložowe šaty, frotérske šaty, rólowańske ruby, šantka, přikrywy na ložo, blido, komody a sofy, hołowe košle, slomjaki

poručuje tunjo
EMIL WEHRLE
na Bohatej hasy 9 — na Bohatej hasy 9

Připrawjenja radia
najsprawnišo!
Najlěpše referency
Na přijomne wotpłaćowanje
Předwjedźenje pola Was doma
Gustav Krawc w Budyšinje
na Róžowej hasy 8 a 13

Pytam k 1. abo 15. naprl.
domjacu holcu
nic niže 20 lět staru, kiž něšto wo warjenju rozumi.
Rězn. mištr Strympa
na Zwonkownej Lawskej hasy 15

Pjekarskeho wučobnika
kotryž może běte a lěpše pječenje nawuknyć pyta pjek. mištr
Arnošt Bartko
w Nieswačidle.

Wšitke picowadła
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Młódši
pohonč
wokoło 17—18 lět, pyta to do 15. měrcej t. l.
Jurij Cyž
w Niebjelčicach čo. 10

Wučobnik
SERB so do wobkhoda z kolonialnymi twormi k lutym pyta. Poskićenja pod F 15 na wudawarńju S. N.

Nimale nowa
šlaca mašina
wobstojnosow dla na předań. Bliže zhonić w Serb. Nowinach.

Wšě družiny
hmojidłow
ma stajnje na składže
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Pilny, spušćomny
młynski pohončk
kiž konje dobre wothladuje a so na ratarstwo rozumi, so k 15. aug. t. l. 1929 pyta.
J. Elle
młyn w Rakojdach

Šołćic hosćenc w Hórkach

Njedźelu a póndźelu, 3. a 4. měrca so

kózłopiwo točí

Přećelnje přeprošujetaj
Michał Hejduška a mandźelska

Serbske towarstwo ‚Zernička'
wuhotuje njedźelu, 3. měrca 1929 w Lichanju
wulki serbski wječor
Spěwy, dźiwadło, reje
Syma serbska kapała — Žurla budźe derje wutepjena
Wo bohaty wopyt prosy
Hosćencaf — **Towarstwo.**

Fotowe projekcijowe powjeršćeńske domj. kinowe } **aparaty**
a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje. ◆ **Fotowy dom**
Richard Hutha
mějičel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čo. 13
Wuwiwanje filmow a platow kaž też wotčahi wěcywustojnje a najspěšnišo.

Handrij Mróz w Bukecach
Kolesarnja. Casnikař. Wuporjedźerja. Centrifugi.
Wotnajeński awto
za kwasy, kćězna atd. najtuńšo. — Telefon Pomoro 323

Studnje, kufry, žonjace toše, móšnički, štrykowane lacy, spódnje kholowy, rukajcy, žonjace šlypry a spódnje suknje poručuje tunjo
Pawoł Schreiter w Bukecach
sedlarski mištr.

Emil Höhne w Bukecach
zamknjarski mištr
Skleńčane-, porcelinowe a niklowe twory, darjeńki kóždeje družiny a wšě **hospodarske wěcy.**

KELLING
płoka a naćahuje
při kedźbliwym wobkhadźenju spěšnje a tunje
gardiny
přikrywy na blido, pyšeńske a séćnowe přikrywy wšěch družin.
Najlěpša forma a apretura.
Samsne přilimarnje:
w Budyšinje
na Kěrchorskej dróży čo. 6 telef. 3038
na Přisečanskej dróży 16
w Khoćebuzu – telefon 1774 – na Hródkowskej dróży čo. 4
a na Drježdźańskej dróży 143
we Wojerecach na Cyrkwinskej dróży čo. 22
w Běłej Wodźe na Bismarckskej dróży čo. 26

Kedźbu!
10 přiwabjacych dnjow
wot 27. 2.—9. 3. pola
Küri
w Kamjencu na Bismarckskej dr. 7 znapřeča korčmy „Sachsentreue" w blizkosći finanćneho hamta
w Zemicach-Tumicach
na Hłownej dróży čo. 194

DARMO
dawamy při nakupowanju **za 3- hr. punt najl. pšeńčnjeje muki „Kaiser Auszug"** při hr 1·50 ½ punta tosaunsn. a nimo tolio
6% rabata

Při tym předawamy jara tunjo na př. **najl. šokolady**

5 tafl., kóžda 100 gr.	mlok. se zemsk. wocjesh.	za 1—	hr.
4 tafle „ „ „	mlokowoje „ „	za 1—	hr.
4 tafle „ „ „	dobreje (šohucej) „ „	za 1—	hr.
3 tafle „ „ „	krom. z dobr. pjelań. „ „	za 0·60	hr.
punt likérow, bumow, najl. kajkosće		za 1—	hr.
punt keksow a pječiw (k pjenjenju dutkow)		wot 0·80	hr.

Jutrowne dutki, zajacy, jeja, konfekt we wulkim wubjerku.
Dźiwajo na wšelake přeće našich wotběhrerjow mamy nětk też kousawy, muški, sinjenu zelenu, kofej, kofejowe přidawki, Maggi, Oetker-wudźelki a mydło na předań a poručamy jako wosobje tunjo
5 a 6 štuk najl. toilet. mydła za 0·60 hr.
6 štuk wok. 500 gr. toilet. mydła za 0·95 hr.
Přeswědčće so z pospytom!

Plońuju
wšě šaty, khornanje, předkošle, zwjeršnje košle, rukawki atd. atd.
Tunje płaćizny — Dobre spěšne wuwjedźenje
Marja Handrikec
w Dobrošecach
pola Njeswačidła

Dla přesydlenja hač do 10. měrca
Žana
ręčna hodźina
Wot 11. měrca
na Hosćic hasy č. 16.
delka, znapřeča khorobneje kasy.
DENTISTA THYM.

Přiloha k číslu 52

SERBSKE NOWINY

Sobotu, 2. měrca 1929

Wubjerkowe posedźenje wokrjesneje direkcije Ratarskeje komory za Hornju Łužicu.

Pod bohatym wobdźělenjom Łužiskich ratarjow wotmě wokrjesna direkcija Ratarskeje komory za Hornju Łužicu wjera pjatk wot dopołdnja ½10 hodź. w sali „Běłeho konja“ w Budyšinje swoje wubjerkowe posedźenje. Přichitomni běchu tež zastupjerjo wyšnjoserjow, kaž wokrjesneho hejtmanstwa, hamtskeho hejtmanstwa, krajnych statowow, Ratarskeje komory atd.

Přisedźenda, knjes ratarski rada Richter-Luwoczanski wotewri wubjerkowe posedźenje w mjenje wokrjesneje direkcije. S wjeselom witaše mnohich hosći, dokelž je jich přichitomnosć z dopokazom, so tež druhe worstwy dowidža, kak nuzne ratarstwo pomozy potrjeba.

W swojej dlešćej rěči pokaza přisedźenda, so su schodny poźlednich lět z přičiżinu nuzy, kiž so dźensa na tak dalokosahaze waschnje jewja, częšcha wozi pak hišće schodowanje na nadźiji a dowěrje. Njedźiwajcy toho pak so ratarstwo njeznje wojowanja wodać, přetoż słónčnje dyrbi so tola radźić, so so wuworiła lepsche pomery. Lońsche žně žendźa so jako najwjetše wot słónčenja wójny wojnamjenjecy, tuž je czim bóle wobzarowacz, so dyrbjesche so ratarstwo tak jadowźić. A runje nasch ługiski wokrješ je w Barlinje jako wosebje czerpjazy přichiłsnaty. Wón je nimo Schlesiskeje wokrješ, kiž lětsa w Němskej zbožu najskubje steji, schtož nastupa žito a pizowadła. Mjezne pomery, pod kotrymiž je nasche ratarstwo žiwe, móža so njesnjesene mjenować. Na druhej stronje so płaczišny nizku snižile a płaczišny sa ratarske wupkody su něhdźe 30 prozentow nižše hacź płaczišny sa wudźelki industrije.

W Barlinje su byle jednanja wo sniženju zła na juhoskowjanskim kukurizu (majź). Kukuriza pak je wótra konkurrenza sa běrny. A płahowanje běrnow so někto hižom njewupłaci, dokelž so jich přichewjele płahuje. Němski lud trjeba k swojemu ježiwenju něhdźe 10 miliionow tunow běrnow wob lěto. Přichi inšchim pak w Němskej přichtrjebanje běrnow sraschnje woteběra, mjes tym so dyrbjało přchi nuzy němskeho luda přchiběracz, lěsa drje so přichtrjebanje na 7 milijonow tunow sniži. W přichemyšle přchedźela so hišće 22 hacź 23 milijonow tunow, to je 9 prozentow wschěch narosčenych běrnow, wschitke druhe maju so skotej zdawacz. Ratarstwo je so tež husčišcho na němske knježerstwo wo schkit płahowanja běrnow wobrocziło, jón pak stajnje jenoź lubjeny dostało. Někto dyrbi němske ratarstwo k hinašchim žrědłam přchinacz, ma so organisatorisy hame schkitacz. Dźenźnischi dźeń płaczi němske ratarstwo něhdźe 2½ miljardy hriwnow dawkow, sozialnych czežow a danje, produkty pak, kiž wono na wiki přchinješe, su 8 hacź 9 miliardow hriwnow hódne, z toho wukhadźa, so wuczinjeja dawki atd. 25 hacź 30 proz. dochodow. Směnicz móža so wobsteji nosče jenoź, hdyž ma ratarstwo wšiw na wiki. Zkowne praschenje je zobu najkotkocziwische a leži w mozu knježerstwa.

Hdyž pak so ratarstwo přchestaji, budże dyrbjecz tež wopory přchinjesecz a w přichodnje wjele wuknjecz. Budże so dyrbjecz swuczicz na zhromadne přchedawanje swojich wupkodow w ratarskich družstwach. Tola njech su nowe naprawy tež wobczežne, wone maju so přchewinjesecz, so by so ratarstwu wołoženje přchinjesecz mohło. Někotre zlowa porěcza přchedsyda wo wyskich telesuitiskich płaczistnach na wołenje tworow, kiž wukhadźeja z reparazijow, kiž ma Němska wukrajej płaczicz.

Swoju rěcz skónczi přchedsyda pokazujo, so so ratarstwu njemóže pomhacz, hdyž wono žrěbi žane mójnje njepomha. Wukrajna konkurrenza móže so jenoź pomjeńschicz, hdyž nasche ratarstwo wotły wupkody na wiki, kiž su žamžnje kajkosche kaž wukrajne. Tu leži hłowny nadawk. Mječnik skónczi z nadźiju a přchecżom, so bychu wyschnjoserje swój wliw wuježle na witi, zka a wikowanska srěczenja. Nasche ratarstwo ma so sjednoczicz do mózneho zyzka. Přchihoty so hižom kazachu, so bychu so mosty twarike mjes knježinni dworami, burišnimi kubłami a malymi ratarjemi.

Knjes wokrjesny hejtman Richter pokaza na winowatosez wyschnjoserjow, so sajimowacz sa wschitke powołanja a jim pomhacz, dalokoż na nich je. Je přchehrodźeny, so so ratarskim hubjenje dźe, ale trjebamy hospodarstwo žulne ratarstwo sa tukrajne a wukrajne hospodarstwo, wot czehoż žmy hischcze jara dalcni. Wón namaka přchipołnowaze słowa sa Ratarsku komoru a wokrjesnu direkzijn přchi přchewjedźenju ratarskeje akzije a přchejesche ratarjam, so by lěto 1929 było dobre lěto, w kotrymž ratarstwo njeby podpjery potrjebało.

Knjes prof. dr. Schellenberger poda wschelake ważne idźelenki, mjes druhim so je z namjetneho fonda dostało 27 ratarjow 8184 hr. sa dójne maschiny atd.; Dnja 10. januara je wokrjesna direkzija sapodała nowy namjet wo sdźerżenje Połcznitskeje ratarskeje schule. Schtyri kursy sa wotkładanje skotu w Přchischezach, po někto skónczach. Na nich wobdźěli so 13 dźowkow a 18 žynow. Sda so byez sajima sa tute kursy.

Na to buchu hischcze wobkhodne należnosche rjadowane. Wobsamkny so tež, so wokrjesna direkzija wotmje lětsa sako hłowny a wubjerkowy zhromadźizny, hłowny w lócze a wubjerkowu w synje.

Po wotbyczu wobkhodnych należnosczow přchedsyschowatche knjes kubler Küchler se Schunowa

wo statnym sawěczenju rěsneho skotu.

Snajemy drohe sawěczenje rěsneho skotu, dawk přchi rěsanju a dawk, kiž so jako woprawdźity dawk płaczi. Sostnje pocżesene bywa sawěczenje s wotschkodźenjemi, kiž maju so płaczicz na skot, kiž dyrbjesche so na natyzlinu thorosez dorěsacz. Statne sawěczenje rěsneho skotu rjaduje so po sakonju wo rěsnym skocze z lěta 1923 a po nowym postajenju z augusta 1928, z kotrymž je so rěsna hódnosez skotu wo 100 na 80 prozentow snižiła.

Ratarstwo, kiž je složene bóle na płahowanje skotu, steji žrěbi hubjeńschu hacź dójne hospodarstwo, dokelž ma kóżde skocżo, kiž je starobu 3 měsazow dozpěło, so sawěczicz. Skotej, kiž je młódschi lěta, i cżežka něschto swadźi. Priedy měješche młody skot hałke wot lěta jsem

ŠUSKE TURNISTY
za hólcow a holey
hižo wot 1877 jako dobre a tunje znate
poručuje
ALBERT W BUDYŠINJE
Tel. 3078 wot dźiwadła Tel. 3078

sawěczeny byez. S płahowanjom młodeho skotu pak we. Sakkej nětko wróco dże, ratarjo kupuja žrebi hnydom zuse krumy.

We wujiczu a trjebanju sawěczenja skotu poda přchednosches sajimawy přchikład z pomerami w Budyšinskim wokrjesnym hejtmanstwje. W jenym lěcze je so w Budyšlim hamtskim hejtmanstwje, hdyž je něhdże 26 200 krutwow, 81 796 hr. wjazy sawěczenja wuplaczilo hacź je było dotkodow z přchinoschkow, to wuczinja na krumy 3,15 hr. wjazy. W Kamjenskim hamtskim hejtmanstwje je 18 000 krumow, tam běsche 13 072 hr. wjazy wudawkow sa sawěczenje hacź dokhodow z přchinoschkow, to přchinźe na krumy 0,90 hr. wjazy. W Žitawskim hamtskim hejtmanstwje, hdyž je 15 800 krumow, běchu wudawki sawěczenja wo 19 800 hr. nizsche hacź dokhody z přchinoschkow, potajkim na tóżdu krumu 1,22 hr. přchesbytka. W Lubjskim wokrjesu pak, hdyž licżba krumow wuczinja 19 500, běchu sawěczenjske wudawki tohorunja nizsche a to wo 31 126 hr., na krumu tamo 1,60 hr. We nowym sakonskim namjecze wo sawěczenju rěsneho skotu je wotmyslene, so so wokrjesam, kiž wosebje hubjenje hospodarja, wyschsche wudawki k jich czežt sapiżaju. Hubjene krumy maju so wot Sakkeje wotdźerżowacz.

K přchednoschkej přchisamkny so žiwa rosmołwa, Druhi přchednosché měsesche knjes dr. Sala z Lipska

wo nowych puczach najlepschcho wuzicza skotu.

Połsaja, kak myśl sjednoczowanja přchczo bóle postupuje. Dotal běsche zyle praschenje wo wotbyczu tworow khětro nasad stajene. Na druhe stronje pak je so ratarstwo po wójnje hospodarsko-politiży sjednoczilo, ale niz hospodarsko-technizy. Technika wikowarstwa je pak, dźenźnischi dźeń daloko postupiła, so we wikowarstwje žanych sdalenoszow wjazy njesnaja. Přchednoschcz dopomni přchipołuchażnych dale na wutworjenje konzernow na wschech polach. Nasche ratarstwo dyrbi wutkanej tworje runohódne produkty napscheczo stajicz, ma žwoje wudźelki standardisowacz abo po hódnoschach na wiki přchinjesecz. Tu cżaka na nasche ratarskne hischcze njezmerne bżelo. Přchichadny kraj sa ratarske sjednoczenje je Danska. Jenoź se sjednoczenjom może so nasche ratarstwo hischcze k wuspěchej přchedobyez, tola wojowanje je cżežke.

Kak ma so sjednoczenje stacz? Myślicżka wotedawanja žita je w Sakkej była wuspěschna. Wšo wołoblische sajimy maju so husto nasad stacz přchi bdźenju wo zhromadny hospodarski samer. Tu přchidże rěcznik ke hłownej myślicżay žwojeho přchednoschka: k najlepschemu wuwużicżu rěsneho skotu. Pola nas w Sakkej je myślicżka zhromadneho wuzicza rěsneho skotu hischcze jara zjawsa, w druhich kónczinach Němskeje pak je wona hižo lětdźesatki dołho přchewjedźe. S toho přchidże, so mamy w Němskej dźensa hižo wiki, na kotrychż je 50 a wjazy prozentow skotu w rukach towarstwa sa wuwuzicze skotu. S tutym poczinjanjom so městni rěsnizy njezschitaju, ale na mjesnowikowanje je skotom (Biehzwischenhandel) ma so nadpad sczinicz. Přchi wojowanju wo existenzu njeje pjecza radno na nikoho dźiwacz, najmjenje tam, hdyž na ratarjow njedźiwachu.

J. Symank:

Přinoški k slawiznje łužisko serbskeje rěcze a literatury.

5] (Pokračowanje.)

Hdyž dale přepytujemy pěsnje po jich wobsahu, wupokaza so někotre sčěhowace rozrjadowanje:

1. Z nich klinči khwalba lubosče jeniczkeje mjez wuzwolenymaj.

Přikł. Hpt.-Sm. čo. 43: Sydaloj staj młodaj nadobnaj pod zelenej lipu w dole. Tam staj sebi slubiłoj swojej być. Młodżene čehnje do cuzby na sydom dołhe lěta. Na jasnym dnju po sedmich lětach sedźi holička w zahrodze pod rózowym kerkom — čaka na swojeho lubeho, kiž je slubił dźensa so wrócić — čaka podarmo — hórko płaka. — Tu bliži so rajtarik. — Zastanje. Holička jeho njespóznaje, tola skorži jemu swój stysk. — Cuzbnik ju stróži z powěsću: „Twój luby je po kwasu z druheji.“ Přez płač holčo zdychnje: „Wjele zboża jemu! wšo dobre jom' popřeju!“ Rajtarik, słowa horceje lubosče słyšawši, bywa hłuboko we wutrobje hnuty, da so spóznać a wjesele wuznaje: „Dokelž mi swěrna stajnje sy wostała, być dyrbiš mi moja nětk luba mandźelska!“

Zasopřidźenje.

Tam w tym dole hłubokim steji lipa rjana zelena,
Sydaloj tam dwaj młodej nadobnaj,
taj staj sej slubiłoj swojej być,
swojej mi lubej mandźelskej.
„Moja lubka, my dyrbimoj nětk rózno hić,
ja 'šće mam sydom lět wandrować.“
„Maš ty 'šće sydom lět wandrować,
dha cheu ći swěrna wostaći.“
Hdyž bě so minyło sydom lět
a hišće štyri njedźelki,
šła holička do zahrodki,
sydnyła so pod rózowy kerk.
Tam wona sedźo płakaše,
na swojeh' luboh' čakaše.
Nimo tam rajtował rajtarik,
tón so jeje takle wopraša:
„Pše čo ty płačeš holičo?
Je tebi wumrěł nan abo mać?
Abo maš muža lózeho!“
„Mi nie njej wumrěł nan abo mać
muža ja nimam žaneho.
Mi je mój luby wandrował
a je mi slubił zaso přiić.“
„Ja sym tam wčera rajtował,
hdźež z druhej wón kwas měješe.
Cheeš-li jom' něšto prajić dać,
ja cheu jom' swěru sobu wzać.“
„Wjele jom' zboža winěnju,
wšitko jom' dobre popřeju.
A hišće rjanu dobru nóc,
zo na mnje wón je zabyć mohł.“
Sćahnył je rajtarik pjerśćenik,
čisnył jón holčey do klina.
Holčo tak jara płakaše,
hač pjerśćeń w sylzach płowaše.
Wućahnył rubiško židźane,
čisnył je holčey do klina.
„Jow maš moja holička rubiško,
trěj twoje sylzy z rubiškom
a njeplakaj tak jara wjac.
Z tym sym ćo ja tak spytował,
hač sy mi swěrna wostała.
Dokelž ni swěrna wostała,
dha dyrbiš tež nětk moja być,
moja mi luba mandźelska.“[16]
Podobnje zrudny doklink podawa pěseń

Lubosć až do smerśi.

Sřež Byrkow stoj lipa
tak wełgin zelna
Jědowoj,
tak wełgin zelena.
Spyd ńoje pachoła
tak wełgin zrubana,
Zo zgonilo żowyšćo, ..
zběrała zelišća.
Nezběraj zelišća,
šyj šańku košulku.
Młodeg' z dwyra nasechu,
wele luźi za nim žo.
Nojpjerwej jog lubka
mjazy dwěma drugima.
Żowyšćo plakašo,
běłej ručzy łamašo.
Nepłac ty wo tego,
šak maš tnd' młodego.
Co su mje młodości,
gaž ńejsu lubości.
Jo wym wumrěł mojog dla,
cu ja humrěś jogo dla.
Tož nam ja dwa noža,
ak mje wyn skupowal.
Jaden do se stajiła,
drugi za nim chišila.
Zakopšo wy naju
spyd lipu zeleneju.
Sažco nad nama dwa pšuta,
dwa pšnta winowej.
Pšuta tej rosćaštej,
guste granki mějaštej.
Gromadu se spleśnaštej,
z wěru se lubo mějaštej.

Přirunaj dalje:

Hołbik dwě běłej nóžey ma.
Cheył je knjez hólčik wjedźeći.
Z wječorka, z wječorka wulka bě ćma
Ha służił je hólčik panikej.
Hólčik tón prěni króć zaklapa.
Wječor je blizko, słónčko je nizko.

(Pokročowanje wuchuje.)

[16] Přirunaj delnjo-łužisku pěseń: Nalěto se přibliža. Žykna ta žtawa zelena ja. Hpt.-Sem. II. čo. 169.

Sakska dyrbi dwě tyeźinje skotu, kiž pschetrjeba, ł druhich němskich krajow pschiwoźowaćz. Dyhž pak so jwonka Sakskeje wjazy towaŕstwow za wuwuźicze skotu wutwori, wobsteji strach, so so sakski skót skónczinje dozmka ke sakskich wikow słubi. Němskotatna městnosć za wuwuźicze skotu smě hižo wulke wuspěchi zapisaćz. Nětkjsche dobre zwinzaze płaczisny je wulpěch jeje dźěła. We Sakskej njebu hischcze žane takke towaŕstwo sakoźene, je to cźežko. Tola wschitke sakske ratarske organizazije žu so hižo za shromadne podawanje zwini a howjaseho skotu na wiki rozsudźile. Tola praktiske wobkedźbowanje wikow a rjadowanje płaczisnow je hakle potom mózne, dyhž smeja ratarjo mój na wikach. We Sakskej trjebamy kupowaniku a pschedawaniku organizaziju. S nawjetschej waźnosću za ratarstwo je, so wono dóidźe k mozy, skót ßkacź na wiki a jón teź wróćozdźerźeć. Wěso je wschitkón spoczatk cźežki, ratarjo maju so hakle na nowe waschnje pschedawanja smuźicź. Jara wuźitne za naschich ratariow by było, bychu-li zebi raz wiki rěźneho skotu na ßótnym dworje, znadź w Driezdźanach, wobhladali. Na kónzu zajimaweho pschednoschka napominasche recznik, so zej ratario wézku njebychu wiazy dotho pschemyßlowali, ale so bychu k skutkej krocźili a skónczinje zebi ßótne wiki dobyli.

Pschednoschkej zcźehowaschе jara źiwa rosmolwa, kiž bęsche ł dopokazom za wulki zajim za silnychane nastorki. Někotři debatni rěcźnizu dowěźu zamo wo dobrych nasshonjenjach ze shromadnym pschedawanjom zwini, wozebje w Khrósczanskich kronach. Dalsche zarjadowanja shromadneho pschedawanja we Luźizu rjaduje nakhwilnje wokrjesna direkzija. Na to so źiwa shromadźizna po ½2 hodźin skónczi.

Knjez Nowotaŕnik.

(Wobras se wjazu.)

Nó, tuž jeno „Na strowjo," knjes Nowotaŕnik! Kóżdy knjesyk to wěso njeczini, dyhž raz do wsebjeze korczmy pschindźe a hnydom kolo kóstopiwa za zyku jitwu da. To je wschcze cźežke bódne. Kaž so prjedy wuprajischcze, so na wsach z nowym cźasom njekroczimy, ale hischcze na stałeta wróćzo žmy, to mje wjedrowizay pali. Byrnjez teź, kaž mi pod nóz schmórnyschcze, nekajkich por žrnowych źwjezelczkow na schijazym rubischku wizało, schto je to dale. Běch dźeń dźiwinu pizował a tuž je bjes dźiwa, so so mje tróschku žrna pschimny. Dyhž hischcze do schule khodźach, mężnjesche nascha macź nastajnje, so so mje hnydom wschо pschimnje, wozebje khupoźe. Podpischo pschimnychu so mje wschitke holzy, so mějach na kóżdym porjcze jenu wiazo. Hacź to nětko mi płaczesche abo mojej rjanej źiwnoscźi, to ź wěstoscu njewěm. A nětko pschima so mje wschitkón dołh, so zej źiweje rady njeźmjm a finanznik mje husto wopyta.

Ale pschi wschem njedam nicźo na swoju herbźu wjesku pschinicź. Tu žnym so narodźik, naschi prawótzozo žu sprózdnje swoju rolu wobdźěwali a zej dwór a statok hladali a k nicźemu pschińchli. Byrnjez žadyn baron njebyk — tajki žnka być nochzu, to žu kraźni kwasarjo — kiž so nowocźaźnje shotuje a wupika a wschź kozmetiske žredki nałoźuje, so by rjane licźka, huby, ruczki a nohcze měł a mtódny wostak. Tehodła pak zej porokowacź njedam, so žnym nekajki wróćozschlap. Wěsche schto? Nětko pondźelcze na blaku zobu k nam! Moja stara drje so Waź njenaboji, so traschi někajkeho sawěscźeńkeho Frysan pschimjedu. Psched tutej družinu ludźi ma wschón respekt. Jich sa duschu žnjesecź njemóże. Tuž pójdze, chzu hižo Wam pokasacź, so mohł runje tak derje Nowotaŕnik rěkacź kaž Wy.

Nó, hižo žnmój psched naschim statokom. Cźeja je tuta stara kara! Moje motorske kolesso to je, mój DKW abo NSU, abo kaž so hewak tute jězdźadła mjenuja. Mózemój hnydom tu na drózy, hdźež telko śnešna njeleźi, jězbu na pruhu cźinicź. Hdźeha je městnosć za jozita? S tajkim starym dożiwjenym sirlefanzom Wam bohużel žłuźicź njemóżu. S pvrénja so to pschejara tschaże a zdruha so schitany blach demolěruje. Wězka je wsele jednorischku. Trjebacze so jenoź sadu na tutu pschipravu siupacź. Potajkim do dźěła! Tu njetrjebasch hakle na dźeźacź wuhibadkach posvytowacź. Sso stupicź a cźecź a jene. Kadyn wrjeskot a zana hara! Wotjědźesch mjeleźo kaž by w bunzlach schoł. To kusk stupanja do pedalow, nicźo dale njeje. Jenoź so so kolesso wjerćźi. Hlejcze, kajka rjana bórka nětko pschinidźe. Kedźbujcze, pojědźemoj horje kaž ł wolijom namasany błysk. Wěscze, chzemoj zaś špischnje dele salěcź, nětchto so tu njeczini. To žame stawa so teź waschim maschinam. Kak lohzy cźischcźu kolesso ł jenej rutku na horu. Widźicze, hižo žnmój horjeka. Jara daloko žej dojcźe nochzemój. Mam hischcze Wam wjazy pokasacź. Myślu žej, na dompucźu chzemoj so sazu horje žnydnyć. To dźeń je nowocźaźna lěpschina pschi tutej marki. njetrjebacź na njej žnka dołho dochrowacź, dyhž žnmój kusk posałatkoj. Dże žamo wot so. Tuž sazy horje. Hlejcze, hlejcze — hjese wschcho wrjeskota a teptanja, hjese wschcho. Pschi thm po horje dele, schtoż kóżdemu hlukemu sajazej cźežko padnje. Jeli to nicźo njeje, dha chzu Měschkanej Hans rěkacź.

Takle. To tu sazy bźchmoj. A ko! Cźets to dźeńche. Prjedy hacź do domikeho dźemoj, chzu Wóka něschto we pódlanskim twarjenju pokasacź. Tu nutska je mjenujzy nascha mlokowa maschina. Zane jenicźke kolesso? Knjes Nowotaŕnik chzesche rěkacź a njewěscźe hischcze, so žu tej maschiny bjes kaleskow? Nó, njedajcze so wutžmjeć. Tuta maschina je dozyhły kunscht. Pródku tykasch trawu a žukanje, poleczo a žuna a druhi tajki naporjadk nuts a potom trjebasch tu spodu jenoź tróschku zgumpacź a hižo běži běle mloko. A kak spodźiwnje je tuta maschina pschipravjena! Zympasch pschekucze abo njekepje, to sadu tajke něschto kaž powjas ł cźecźom so bimba a cźi so lwischi jedym wocźehnje, so masch na khwilku dosć. Abo zyka sadnja pschipravna so wotwobrocźi hacź k kortej a nasch jedym hedźi potom kaž lakerowana wopiza. Na kóżdy pad je maschina tak pschipravjena, so kóżdy njelepak ju pożłużowacź njemóże. Mózesche Wy we Waschim nowocźaźnym wulkomdsche někajki podobny patent jeneje maschiny dopokasacź?

Studenca pomhaja so wulkeje wody wobarać. Su do loda rěcźi Würm w Bayerskej hrjebju wurubali, nětko ma woda spad a wokolinje dalše powodźenje njehrozy.

Nó, tuž pójcze zobu nuts. Cźehodła na woběj źwižle wudźěracze? Ach tak, so hischcze žadyn radio nimamy? Hižo darmo to mamy. Wěso bjes taikeje sastarkeje antenny. Sso žamo we, zyle moderne, jo możejch wschо zyle naturźy wschо widźecź a žłyschcź. Zyły schtyri rolkowy apparat, maku „byrglowe pschicźakli". Hlejcze a žłyschcze. Njeje to zyle naturźy! Hdyž jenej taikej pschicźakzy jenu wotyknjesch, to cźi pschicźi hacź tak wósr běži, a druhe cźinja to druhdy žobu. Tak to dże wot rauja hacź do wjeczora. Zane njerjesaze pschetorhnjenje dla błyska a hrimota abo wětra tu nimasch. We wschém žunkach mózejch pocźaźnych wschо žłyschcź. To mohł žej je žmětchami bźjach dźerźeć. Kaž dyrjch nětcź. Bócźnje mi wézka błupa być, dha kluczź pschetyknu. Hlejcze, to cźi masnu takle ł ruku do mjeśłowcza abo sajedu takle prězpraz ł porstom por rajow pschez tute schtyri pschicźakli a widźicze, hnydom macze najrjeńschu srenchłohru. Jenoź jedyn zmyłk na tutón schtyri rolkaty apparat. Wot wjecźora tak dźewjecźich abo dźesacźich hacź do rauja je dołha pschestawka. To žłyschcź zamo budźak kikacź. Sa narunaka mam wótjjezcźaka, kiž so zyle lohzy pschipraviecź hodźi. To trjebasch žej raz trubku na blidowej kronje wuklepacź abo nozu tróschku wótstischo domol pschinicź, to nadobo hodźiny dołhi a dże. Kedźbujcze, pojědźemoj horje kaž ł wolijom namasany błysk. Wěscze, chzemoj zaś špischnje dele salěcź, nětchto so tu njeczini. To žame stawa so teź waschim maschinam. Kak lohzy cźischcźu kolesso ł jenej rutku na horu. Widźicze, hižo žnmój horjeka. Jara daloko žej dojcźe nochzemój. Mam hischcze Wam wjazy pokasacź. Myślu žej, na dompucźu chzemoj so sazu horje žnydnyć. To dźeń je nowocźaźna lěpschina pschi tutej marki. njetrjebacź na njej žnka dołho dochrowacź, dyhž žnmój kusk posałatkoj. Dże žamo wot so. Tuž sazy horje. Hlejcze, hlejcze — hjese wschcho wrjeskota a teptanja, hjese wschcho. Pschi thm po horje dele, schtoż kóżdemu hlukemu sajazej cźežko padnje. Jeli to nicźo njeje, dha chzu Měschkanej Hans rěkacź.

Takle. To tu sazy bźchmoj. A ko! Cźets to dźeńche. Prjedy hacź do domikeho dźemoj, chzu Wóka něschto we pódlanskim twarjenju pokasacź. Tu nutska je mjenujzy nascha mlokowa maschina. Zane jenicźke kolesso? Knjes Nowotaŕnik chzesche rěkacź a njewěscźe hischcze, so žu tej maschiny bjes kaleskow? Nó, njedajcze so wutžmjeć. Tuta maschina je dozyhły kunscht. Pródku tykasch trawu a žukanje, poleczo a žuna a druhi tajki naporjadk nuts a potom trjebasch tu spodu jenoź tróschku zgumpacź a hižo běži běle mloko. A kak spodźiwnje je tuta maschina pschipravjena! Zympasch pschekucze abo njekepje, to sadu tajke něschto kaž powjas ł cźecźom so bimba a cźi so lwischi jedym wocźehnje, so masch na khwilku dosć. Abo zyka sadnja pschipravna so wotwobrocźi hacź k kortej a nasch jedym hedźi potom kaž lakerowana wopiza. Na kóżdy pad je maschina tak pschipravjena, so kóżdy njelepak ju pożłużowacź njemóże. Mózesche Wy we Waschim nowocźaźnym wulkomdsche někajki podobny patent jeneje maschiny dopokasacź?

Cźerkwinske powěsće.

Njedźelu Oculi. 3. nałětnika 1929.

Z Budyšina.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ½8 hodź farar Paul předowanje: cyrkw. hudźba: „Jezusa ja njepuśću" wot Bacha atd.; dop. ½10 hodź. ma farar Große kemšenje za cźežkosłyšacych w drastowni; dop. ½12 hodź. ma farar Siegemund kemšenje za dźěći (wotkhad konfirmandow). Wječor ½6 hodź. duchowny wječorny koncert. Programy su po 30 pj. při cyrkwinych durjach dostać.

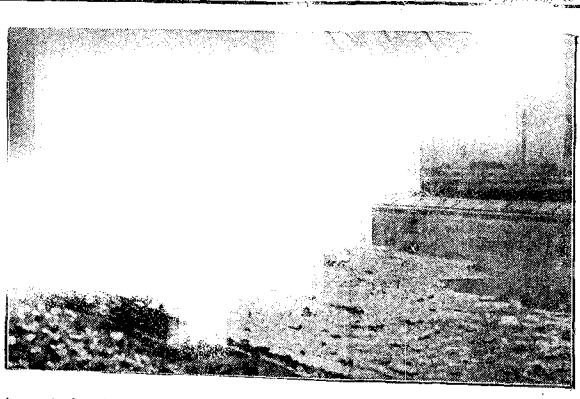
W Marijnej a Marćinej cyrkwi ma dop. w 9 hodź. farar Paul předowanje, w 11 hodź. farar Große kemšenje za dźěći (wotkhad konfirmandow) a wječor w 6 hodź. spowědź a swj. wotkazanje.

Zběrka za potrěbne paćerske dźěći.

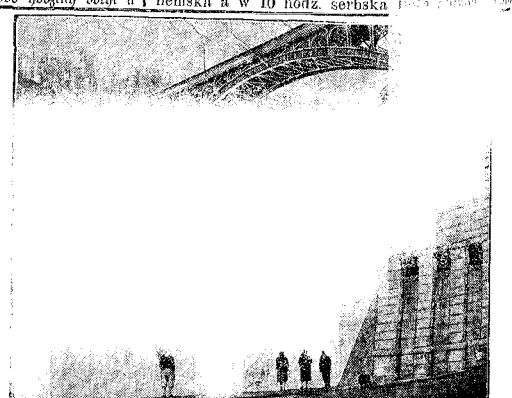
Póndźelu pop. ¼4 hodź. zeńdże so wosadne žónske towaŕstwo w ev. towaŕstwowni. Póstna narěź superintendenta Fröhlicha a hudźbne poskićenja. — Wutoru pop. ¾3 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelniće. — Wutoru wječor we 8 hodź. ma farar Berg biblisku nutrnosć w ev. towaŕstwowni. — Srjedu pop. w 4 hodź. zeńdże so w Societät žónske misionske towaŕstwo (za Zwjazkowne misionstwo). Přednošk knjenje misionskeje Handmannowoje. — Srjedu wječor we 8 hodź. ma superintendent Fröhlich bibliski wječor w Tschořskej cyrkwi. — Stwórtk pop. ¼4 hodź. zeńdże so we wosadnej diakoniji na Seminarskej hasy evangelske šićowe towaŕstwo. Póstna narěź superintendenta Fröhlicha. — Pjatk wječor we 8 hodź. ma farar Siegemund katechismowy wječor w ev. towaŕstwowni. — Křćenja ma we woběmaj cyrkwjomaj farar Siegemund.

Z Bukec.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, dop. ½9 hodź. němska a w 10 hodź. serbska [illegible]

Kruta zyma je wšě rěki z tolstym ledom přikryła. Rěku Rhein přez metr tolsty lód přikrywa. Nětko je taće zastupiło a to w krajinach hornjeho Rheina. Zo so skruty nihdźe haćile njebychu a zo njebychu rěčniśco zahraćiłe pioněrioju lód na wšelakich městnach rózno trěleja.

Zahaćenja doliny. Pola Cartona w New Yorkskej krajinje su ze hobrskimi haćenjemi dolinu zawrjeli. Při sylnych dešćach zadźěwaja haćenja, zo so krajina njepowodźi. Tola sćolu wšědnje 4½ miljardy litrow wody do nižinow, zo njebychu bjez wody byle.

3/8 hodź. křesćańska Boža služba. — Wutoru pop. w 3 hodź. žórske tow. pola Dietrichec. — Pjatk dop. w 9 hodź. póstne předowanje. — Zemrěłoj: Korla Wilhelm Mlynk, wumjeńkař w Koporcach, 80 l., 3 m. a 24 dnjow stary. Madlena Terezija rodź. Marčinkec, kublerka w Blócanach, mandź. Korle Arnošta Krawca, rantarja, 50 l., 7 m. a 10 dnj. stara.

Z Rakee.

Dop. w 9 hodź. serbska čitańska Boža služba.

Přilopk.

* **102 lět stara wumrěła.** W Detmoldźe je wudowa Johanna Schormannowa 102 lěcze stara wumrěła.

* **Lětak Lindbergh skrajnuty.** Jako so znaty amerikanski ozeanski lětak je swojej njewjesću z lětadłom wróćił, so lětadło pśichi pśichistajenju pśischeczińcu. Lindbergh śebi pśichi tom ramjo wuwinu. Jako běšche sajšo srunany, wukasa jemu lětak měr we kožu. Lindberghowa njewjesta, Miß Morrow, je bjes schodny woteschła.

* **Pśez cześárowe cześ. nagrobk:** Pilotka Amajzic pomnoźita Milly Langez z Dambeka pola Dannenberga we Mecklenburgskej běšche w januaru hólcźka porodźiła, kotrejž je hnydom po porodźe morita a do žuźeha saryka. Pśez wucźuśichlichu dźěźcowe cźeło a sćerachu je hač na hłowu a dźěł žiwota. Polizija je dźěśerjowu mać wuśěkowała, sajaka a do jastwa Dannenbergskeho hamtskeho sudnistwa wotwjedła.

* **Rozbuchnjenje w dunjapkowych dźěłarjach.** W Trostbergu w Gornjej Bawerskej je pónjeźelu něhdźe 30 metrow wysoka silosna wěža dunjapkowych dźěłarjow wupali. Woheń běšche z rozbuchnjenjom nastał, pśichi kotrymž bu dźěłarjej morjeny a schtyrjo dalšnji cźežko ranjeni, so dyrbjachu jich do khorownje dowjesć.

* **Zonu a śi dźěći skóńcował a na to sebje zastrělił.** We cźeskoslowakskim městačku Pśichizu ma je wutoru hrózny podawk. Kamjenjećesaŕ Chvatal mori se nětkotrymi wustrělenimi z revolwra swoju mandźelsku, zarubja na to swoje 3 dźěći, 4 hač 9 lět stare, se žeńcu a skónčnje zastrěli so sam. S pśichcinu njeskutka su byli pjeca njepśichiśódne hospodarske pomery.

* **Kosejownja so zapalyła.** W Athenje je so žrjedu wulka kosejownja Panellinion na Universitnej dróhy zapalyła. W delnich městnosćach běšche darjene dźiwadło zamjetnjene. Kelko wožobow bu zapalenych, njeje hišcze wěste. Pomognje muzźitwa za swójeboženymi ryła. Boja so, so je něhdźe 20 wožobow wo žiwjenje pśichiścko.

* **We swojej łódźi so spalił.** W Flensburgskim pśichstawje zawołachu wutoru na ranje wobnjejowu woboru ke wobnjej, kiž běšche na schwjedskej łódźi „Hildur" wudyrił. Wobora drje woheń zhašcha, tola mjezyčasa a swobom kapitana łódźe jenoź jako zwuhlene cźeło wucźahnychu.

* **Syła zjadnika za zjadła.** Kito kitecka wubjer two-heń w burskim domje. Sawrjeni wobydlerjo, mandźelikaj a schtyri dźěći, wołachu wo pomoz, dokelž njesamóchu durje wocźinić. Jako pomogni ludźo pśichtwachu mandźelskeju a śi dźěći hižom spalenych nadeńdźechu. Schtwórte dźěćo, najstarśeho hólca tuteje źiwójby, dowjesechu cźežko wopaleneho do khorownje.

* **Zwólnu wopačnych pjenjeźerjow sajeli.** W Littfeldze w Siegenskim wokrjesu je polizija 4 wośkowy žiwu zwólnu wopačnych pjenjeźerjow sajała. Sajeźi su so wuznali, so su wopačne 50 nowarje dźěłali a wudawali. Polizija śebra grat a wopačne pjenjesy, kotrejž w jich dźěłarni namaka.

* **Łacźański alfabet w Japanskej.** Hižom léta dołho wobsteji w Japanskej hibanje, kiž ma za samer sawjedźenje łacźańskeho pisma do Japanskeje. Tuto hibanje je nětko w měsće Osaka nowy pohon dostało. Wjedniźi tuteho hibanja wobkrućeja, so móže ho japanska wědomosć jenoź se sawjedźenjom łacźańskeho pisma na žamžnu wyschinu pośchěhnyć, kaž zywilisowane europske kraje. Japanska rěcź ma nětke pismo, kiž wobsteji se sjednoczenja chinejskeho wobrazkastśeho pisma se fonetiskim ślóžkowym pismom (Silbenschrift). So by mohł nowiny cźitać, dyrbi Japanc nětkóźe 3000 pismikow znaś. Sću hižom wudźěłali łacźański japanski alfabet, kiž ho fonetiśnje (klinćnje) po japanskich słowach słožuje a so „Romaji" mjenuje. Jón pak su dotal hišcze mało wuźiwali.

Benzinowy tank z 22000 l. rozbuchnył.

W benzinowej plokarni Němsko-amerikanskeho petrolejowego towarstwa w Tempelhofje pola Barlina rozbuchny hiśtry pśipadnje wuhel z hódź benzinowy tank z 22 000 litrami benzina. Pśichikowatana wobnjejowa wobora woheń na zbože sa krótki cźas zhascha. Ludźo njejsu do schodnych pśichichli. Tank a zahkitanska tśecha se žołmikatego blacha nad nim stej nimale dospołnje sniczenej. Nastata schkoda je tśěrno wulka. Wo pśichcinje rozbuchnjenja, kiž mohło ho lohko rośsćerić, njeje hischcze nicźo wěste znate. We plokarni benzin elektrizy měchcja a pśichi tom drje žu ze

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marja Smolk w Budyšinje. Za lokalne a dalše zamołwity: A. Jurjo w Budyšinje. Wudawar: Serbske nowiny w Budyšinje. Wudawanje: Serbska nowinska towarstwa. Tiskarnja: Serbska nowinska towarstwa w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,210	100 pólsk. złotych .	47,35
1 jendźelski punt .	20,428	100 česk. krónow .	12,47
100 šwajc. frankow .	80,95	100 franc. frankow .	16,453

Barlinska burza wčera w skrućenju efektowych kursow pokročowaše a wobrot bě žiwy. Na wikach z dóžiwnymi a rentowymi lisćinami bě wčera tehorunja žiwischi wobrot pśichi skrućenych kursach.

Na produktowe wiki bě dowoś nimale žiwny a tola płaćiwny pśicheńzy a rožki po zentnarju wo 10 pf. pokupichu. Młyny a wikowarjo žito wčera žiwiścho kupowachu. Wčera płaćeśeše zentnar

w Barlinje

pśicheńzy 11—11,15 hr., rožki 10,25 hr. hač 10,40 hr., jećmjenja wał. 10,00 hač 11,50 hr., nasmažkeho 9,60—10,10 hriwnow, wowsa 9,95—10,25 hr.

w termińowym wikowanju:

za měrc: pśicheńz 11,72½—11,75 hr., a rožki 11,00½—11 hr., wowsa 10,82½ hr. hač 10,80 hr.,

za meju: pśicheńz 12,20 hr., rožki pak hr. 11,50—11,47½ hr., wowsa 11,40 hr.,

za julij: pśicheńz 12,65—12,62½ hr., a rožki 11,67½ hr., wowsa 11,95 hr.

w Drježdźanach (sajdźenu pónjeźelu):

pśicheńzy 10,85—11,10 (18,80—11,05 hr.), rožki 10,30—10,55 hr. (10,30—10,55 hr.) jećmjenja nałětnjeho 11,50—12,10 hriwnow (11,50—12,10 hr.), jećmjenja nasmažkeho 10,25—11 hr. (10,25 hač 11 hriwnow), wowsa 10,75—11 hr. (10,75—11 hr.),

w Shorjelu:

pśicheńzy 10—10,70 hr., rožki 10—10,30 hr. jećmjenja nałětnjeho 10,30—11,20 hr. a wowsa 10—10,40 hr., butra 4—4,60 hr., jaja 15—18 pjenjezkow.

Pśichistaś:

Połsu do domu, Schachertowa w Biskopizach, Zyckiwinska hasa 7.
„ Kubla w Hródku, Pjortenstr. 7.
„ rěznik Mudrak w Hródku, Lipsćańska dr. 14
„ klampnaŕ Johma w Kamjenzu.
„ Małažan, pychaśi wobkhod w Běłej Wodźe.
„ pjekaŕ Kleiner, Josefowa hasa 1 w Běłej Wodźe.
„ do Lubija, Schusstka hasa 4.
„ Schołcźina, klamaŕka w Khrósćicach, hasa 1.
„ Schellenbergerkowa w Budyšinje, Hindenburgowa
„ Lehmanez konditornja w Budyšinje, Sśesćska hasa.
„ Fritz Richard w Hródku, Kotolska hasa 3.
„ Thomaš w Lubiju, Margarecźina hasa 12.

Wurźołnika pśichcupikeho, Seidler w Budyšinje, Swonkowna Lawška hasa.
„ pjekaŕskeho, Hartmann we Wjelećinje.
„ kowaŕskeho, Kappler w Rakecach.

Pśichodnjawarku, Heinrich w Biskopizach, Drježdźanska dróha.

Na pśichdań:

Ssańki njedźelske a schkleńcźany wós.
„ papowa fabrika w Hródku, Barlinska dróha 40.
Rjaŕ trjebany, Liśchka, wikowaś z maśchinami, w Hródku.
„ trjebanej, Ota Linka w Kulowje.

Wós dźěcźazy, w Budyšinje, Rěznička hasa 20II a na Moritzowej hasy 1011.

Kožuch króśki, w Budyšinje, Nowe Hrjebje 3.

Hodnoty 2. nałětnika 1929:

Drježdźanska burza

Drjewowa awkcija

njedźelu 3. nałětnika 1929 pśichipołdnju w 1 hodź. w Běłeńi w Kulowje: 3 sypne wólsche, 3 sypne hrěchy.

Sćehnjenje na pśicheźadźowanje

pónjeźelu 4. nałětnika 1929:

w Njebjeźećach, kupcy Seidlu so dop. ½10 hodź. we „Herbśtej gruchejcy": kuća, piano, młócźawa, šijawa a konjel, hudźik wina,

w Wrśesnje pola Kamjenza we „Wićejskim kuble" dop. w 9 hodź.: wós z hnójnjowym śudom, vertiko a pišanje blido,

w Halšćitrowje w „knježim domje" dop. w 11 hodź. 3500 drainažowych rołkow,

w Kulowje w hoseńcu „K 3 krónam" pop. w 4 hodź.: kolesny sa muža, 3 klawěry, wobrazaj, bilardaj, wino, meble, gramofony, wschelake schafy, kołbažowa žykawa.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. 3/11 hodź.: Wiki so pomjo wćerawšeho wobsegnjenja štoro dožiła pśicheměnite njeśu. Teź polizijerja wobkhowachu žamžne płaćiwny.

Drježdźanska burza (1 III.).

Pšenica	217-222	běrnjace kružki	26,50-26,70
rožka	206-211	pšeńc. wotruby	15,20-15,60
nałětni jećmjeń	230-242	ržane wotruby	14,00-15,60
nazymsk. jećmjeń	205-220	pšeńcna muka	41,50-43,00
wows	215 220	ržana muka	32,50-33,50
čerwjeny dźećel	140 150	woka	-
raps	-	pjeluški	-
kukurica (Mais)	238 240	hróch	-
suche truhańcki	16 16,60	cokrowe truh.	-

Płaćizny rěznego skota na Barlinskich skótnych wikach.

26. februara 1929. Płaćizny po centn. a zt. hriwnach

Skóne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 829.

Połnomjasne, wukormjone, najwjetšeje rěznoje hódnosće hač do 6 lět	57—59
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	53—55
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	46—50
Mjenje picowane wšěch starobow	38—45

Byki: 756.

Połnomjasne, wurośone, najwjetšeje rěznoje hódnosće	50—53
Połnomjasne, młódše	46—49
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	43—45
Spatne	40—42

Jałojcy a kruwy: 1313.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznoje hódnosće	43—45
Połnomjasne jałojcy najwjetšeje rěznoje hódnosće hač do 7 lět	32—40
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	26—30
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	22—24
Mjenje a spatnje picowane	—

Celata: 1870.

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	60—79
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	53—65
Spatne (4.)	56—60

Wowcy: 6448.

Młódše a starše wukormjene (1 družina)	63—66
Starše wukormjene (2.)	58—63
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	54—58

Swinje: 10745.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow, hač do 1½ lět stare	77—79
Wukormjene	76—78
Mjasne	77—78
Spatne	75—77
Rancy a kundrasy	74—75

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tunl abo 1000 kg, wowak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	1. 3.	28. 2.		1. 3	28. 2.
Pšeńca	220-223	218-220	buny	21-23,00	21-23,0
rožka	205-208	203-206	woka	27-29,00	27-29,0
nal. jećmjeń	218-230	218-230	módre łuniny	16-17,00	15-16,5
naz. jećmjeń	199-202	199-202	žołte łuniny	22-23,00	20-21,5
wowsa	199-205	99 205	ceradella	—	—
kukurica	242-245	242-243	raps. wosuńk	29-29,60	29-29,6
pšeńc muka	26-29,9	26-29,75	lany wosuńk	23-25,60	25-25,6
ržana muka	27-29,40	27-29,30	nocn. melasa	—	—
pš. wotruby	15,70	15,70	běrnj. kruški	23-23,50	23-23,5
ržane „	14,75	14,75	syno, 50 kg	4,25-5,20	4,00-5,2
lane symjo	—	—	ržana sloma	1,00-1,20	1,15-1,3
hróch	42-48,00	40-46,00	pšeńc. „	1,15-1,80	1,10-1,2
raps	—	—	wowsna „	1,40-1,55	1,30-1,4
pjeluški	23-24,50	22-24,50	ječna „	1,25-1,50	1,15-1,3

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje

2. měrca 1929 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so wo złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najniž. płaćizny hr	najwyš. płaćizny hr
Howjace mjaso z kosćemi	1 kg	2,00	2 40
Celace mjaso	1 „	2,40	2,80
Skopjace mjaso	1 „	2,40	2,80
Swiniace mjaso	1 „	2,20	2,80
Tukrajny swinjacy šmalc	1 „	2,80	3,20
Pšeńcna muka	1 „	0,44	0,56
Rźana muka	1 „	0,44	0,46
Khlěb	1 „	0,35	0,37
Jédźne běrny	1 „	—	0,16
Rais	1 „	0,48	1,20
Hróch	1 „	0,60	1,00
Soki	1 „	0,60	1,20
Ameriš. swinjacy šmalc	*1 „*	*1,53*	*1,80*
Sušeny połč	1 „	2,40	2,80
Dobre mloko	1 lit.	—	0,38
Jédźna butra	1 kg	4,00	4,80
„ „ wukrajna	1 „	—	—
Jeja	štuka	0,15	0,20
Jédźne buny	1 kg	0,50	0,80
Cokor, drobny	1 „	—	0,60
Petrolej	1 „	—	0,40
Kamjeńtne wuhle (domj. tepj.)	1 ctr.	—	2 20
Branicowe briketty	1 „	—	1 45

Wiśne płaćizny w Budyšinje.

2. měrca 1929.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Předmjet		najniž. płaćizna	najwyš. płaćizna
Pšeńca, nowa	50 kilo	10,40	10,65
Rožka, nowa	50 „	10,10	10,35
Jećmjeń	50 „	11,00	11,25
„ nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	10,00	10,50
„ nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny (we wjotš. dźěl.)	50 „	4,00	5,00
Butra	1 „	4,00	4,60
Syno, nowe	50 „	6,50	7,50
Sloma, z maš. młóc., pras.	50 „	2,00	2,50
„ „ „ k zasł.	50 „	2,60	3,00
z cypami młócena	50 „	—	—
Pšeńcna muka, 60%	50 „	16,75	17,75
Rźana muka, 60%	50 „	15,50	16,50
Pšeńcne wotruby	50 „	8,00	8,20
Rźane wotruby	50 „	8,25	8,50
Joja	1 štk.	0,16	0,19
Prosata 248 štuk	1 štk.	15,00	30,00

Na wikach so prosata srěnjo kupowachu.

Najlěpše twory so hišće wyše płaćachu.

Ze Serbow

Z Kulowa. W tudomnej měšćanskej šuli srjedu zaso z rozwučowanjom započachu. Dla wulkeje zymy a njedostatka na wuhlu běše šula hač na dalše dyrbjała wupadnyć.

Z Kulowa. Zaniđenu njedźelu přiwjeze awto překupca Dathe kmótrow dźěłaćerja Šlegela ke kěenju k cyrkwi. Na domowjźbju blizko Wilhelmskeho namjesta a Hózkowskeje dróhi běše do ledu doł wuruban. W nim wosta awto z přenimaj kolesomaj tčacy a zlana sebi přědnu wósku. Kmótra dyrbjachu so tohodla pěši z dźěsćom do Šleglowcho bydlenja nastajić.

S **Barschcza.** Jako běšche srjedu w nowy Gubinsko-Barschczański cząh ſ Mučnikskeho dwórnischcza wuńdł, sta ſo sa Mučnizami na njeswarnicznym wschelkohe Gubinsko-Barschczańskeje dróhi železniske wjeselože. Cząh sajědže do dwojopischczkeho sapschaha Goiczańskeje wotcziny. Se krańjonimi ſo sapschah rostorhny. Dwaj ſót wosta na mjenje mowny lezo, druhi bu tak ſć franjenu, so ſo sčežka jako šhraba. Pobrowčbu we wulkim kole do srjeda wjeschi jeny a je dorje po sdarbu lemaj ſ lóšćimi ranami wotešchol.

Wusudźenja.

§ Shromadny zeznišći žud w Budyšinje. Cźežke njeshodźo ſ awtom 6. nov. 1928 w Hodźiju, pšchi kotrymž ſo nimo sranjenja někotrych dalšich wožobom pšchekupiłi pomognik Kurt Franka se Stolpina mori, běšche ſ pšchiczinu jednanja pšcheczíwo schoferej Jurjej Willsche ſ je Shorjelza dla njewobhladniwego mazenja a njewobhladniwcho cźelnego sranjenja. Njeshodźo ſa ſo w Hodźiju na njepschewidnym tschišnišču Drježdźansko-Shorjelskeje dróhi a Njeswačidelsko-Zičzenjanskeho puca. Na tutym městnje je ſo hižo 30 wobhadnych njeshodźow stało. Tohodla je ſ tóždeje strony 180 metrow pšched sraschnym tschišniščom warnowanska tafla postajena.

Dnja 6. novembra popołdnju wokoło ½5 hodźin běšche pšchi dobrym wjedrje a ſwětle woženjeny pšchekupiti Kurt Franka se Stolpnja ſe ſwojim motorskim kokom ſe ſwojeſ ſonu na sadnim ſedle se Zičzenja do Hodźija pschijeł a pomaku jědźo ſnytał nc lěwo na dróhu ſ Wiskopizam sajěcź. W tutym wokomiku je ſ Drježdźanskeje strony sačzinjeny awto sa schtyri wožoby firmy Dickow se Shorjelza pschijeł, tiž Willsch wodźeschc. Awto je ſnytał ſ praweje strony Krankowemu motorjetnu toku na lěwo wujěcź, běšche pschi tym motorske koło shrabnył a Franku a jeho mandźelsku do dróhoweho pšcherowa ſwlekł. Franka wosta leżo ſ puknjenym nopom, schasnymi mołhami a ſe ſmjeczenej lěwej nohu a je na ſwoje cźežke rany 13. novembra 1928 w Budyškej měšćańskej thorowni wumrěł. Jeho mandźelska wotewdźe ſ lóšćimi ranami. Też nutskaſedźazy awta ſo sranichu.

Willsch praji, ſo je pšches wjeſ ſ 30- hač 35kilometerſkej ſpěschnoſcu pschijeł a je pšched straschnym městnom signal dał. Wožoby, tiž běchu w aucze sedźale, wupraischu jako ſwědzy, ſo je Franka chył na lěwej stronje nimo awta sajěcź. Pšcheczíwo tomu pak wupraischu Frankowa mandźelska a ratarje: Nječeł a Laras jako wocźiży ſwědzy, ſo je Franka trubił pšched ſawinjenjom a pšchi ſawinjenju na dróhu a ſo je chył we wulkim kole na prawu stronu dróhi sajěcź.

Ssud rosſudźi, ſo je Willsch w ſawrjenej wini pšched njerschewidnym tschišniščom ſwoju 35kilometrisku ſpěschnoſcź dowbiał snijacź, ſo by awto na naikrótschu dalenoſcź mohł sastajicź, runicź měł prawa pšchi pschiečeći. To pak wón wo ſwojim wupraſenju nieje cźinił a ſ tym njeshodźo a ſmjerćź Franki a ſranjenja tamnych wožobom ſawinował.

Wukud běšche miku. Ssud sakudźi Willscha měšo sa skłuzenych 6 niedźel sastwa k 250 krónam njeneżeneho pokutanja. Sastawiel statneho rěčnistwa běšche snajmjeńscha měsac sa jomu namjetował.

Ze Sakskeje adalšich kraiow.

* S **Zrowa.** (W cźlich myth.) 77-cźitny schewik milschtr Scholta ſ Grabiaa je dobrowólnje do ſmjerće schoł. Pšched něhdže ſchtwórcźtyma běšche ſtarši mandźelſka wumrěła. Wón toho cźasa pschebywaſche wón w jenym wuſtawje we Seifersdorfie. Tam jeho nětka wohnjenjeneho namakachu. Jeho su dorje cźežke myſle do ſmjerće ſahnałe.

* S **Lipſka.** (Wós ſpěſchnika ſ kolijow wuſkočił.) Schtwórtk popołdnju 14.24 hodź. mjes Engelhorſtſim narańſchim dwórnischczom a Baundorfom pjaty wós ſpěſchnika 114, tiž ſ Drježdźanskeho hłowneho dwórnischcza 12.46 hodź. wotkhadźa a na 14.34 hodź. do Lipſcźanskeho hłowneho dwórnischcza pschijěcź, ſ dźiwnaj wóſkowaj ſ kolijow wuſedše, dokelž běšche ſo wóſka kłamała. Jako běchu ſo nuzowaſi do prěduceho cźahowego dźěła podali, je cźah hač na Lipſcźanske hłowne dwórnischczo dojěł. Sranjenj nichtó njeby. Kolije mjes Borsdorfom a Lipſkom běchu něhdže 4 hodźiny ſawrjene.

* S **Düſſeldorfa.** (Automobil ſo ſpalił.) Wutoru wjeczor ſpali ſo w Düſſeldorfie automobil pschi jěſdźe po dróhy. Tři wožoby, kotrez we wóſu ſedźachu, możachu ſo pschihte wukhowacź. Płomjenja běchu pak je hižom kheiro popaliłe. Schtwórta wohoba pak ſo njemóżeſche wjezy wuthowacź a dyrbjeſche ſo ſpalicź. S kajeſe pschicźinu je ſo auto ſapalił, njeje hiſchcze wujasnjene.

Přilopk.

* Pšchi **ſtrělenju wrónow ſmjertnje ſnjeſoził.** 24-ſtarý wojnař Franz Volkholt ſ Neukirchena p. Wittenberga běšche ſchał wrónu ſtrělicź. Wuził k ſtrělenju tekhnik. Jako jón ras na ſenju ſtaji, wutřił wrjeſnym a ſchrót prašnej jemu do hłowy. Njeſhodźowneho ſnydom do Wittenbergſkeje khorownje domjeſchu, hdźež bórzy na to wumrě.

* Sašo **ſamomordarſtwo ſchulerja.** W Harzburgſkich ſtujelach je ſebi 18ſtnu podyriman ſ Barlina w bydlenju ſwojeho penſijoweho nana žiwjenje wſał. W kaparni jeho ſ płunom ſajědženeho namakachu. Pšchicźina ſamomordarſtwa njeje ſnata.

Sokołstwo, sport a hry.

Storkanje kulow poradźi so wěstemu Hirſkeldej. Kulu storči 15 metrow 12 cm. daloko a pretrjechi dotalnu dalokoſć wo meter 23 cm.

Zjednoćenstwo za zajimy Budyſkich ſportſkich a turnaſkich towaſtwow.

Zhromadnje ze zaſtupjerjemi přizamknjenych towaſtwow wobeju zwjazkow (wubjeſka za cźłowzwučowanje a dźěłaćerſkeho ſportneho kartela) wotnđ ſo pondźelu wjecźor w „Słóncu“ dźerje wopytana zhromadźizna. Pod předſydſtwom knjeza Stoewera jednaſe ſo zwjetſa wo „Ruwo“, němſki tydźeń za wobaranje zaniezbożenjow a wo ważnu naležnoſć Mlynkec łuki. Po zdźělenju měšćanskeje rady přewoſtaji měſto nječtwu uhowańju k předwjedźenju woſobje wukhowańſkeho pluwanja, ke čemuž je zaſtup darmo. Wubjerk za ludowe wukhowanje je wobzamknył, zo so Mlynkec łuka dwě njedźeli do ſwjatkow nowjeći. Zjednoćenſtwo za zajimy zapoda na měšćańsku radu namjet, zo by ſo łuka ſobotu 4. meje. poſwjećiła, na čož ſo njedźelu 5. meje wotmđe ſportny ſwjedźeń wubjerka za cźłowzwučowanje, dalšu njedźelu wuhotuje dźěłaćerſki ſportny kartel ſwój ſportny ſwjedźeń. Też w tydźenju budźa wšelake ſportne wuſtupjenja. Naležnoſć ſportowje ſo nakhilnje wotstorči, měšćańska rada pak ma ſo proſyć, zo by provizorſke přewohlekańnje na Mlynkec łucy připrawiła. Zwučowanja na ſportowniſću maju być darmo. Při zjawnych wuſtupjenjach pak ma ſo zaſtupny pjenjez zběrać, wot kotrehož mđe ſo wěſte procenty na město wotedać. Pondźelu 11. měrca zeńdźe ſo zjednoćenſtwo zaſo w Kheloſni; poſkići ſo přednoſk knjeza wyſſeho wučerja Fryče wo zamđrach zjednoćenſtwa a snadź też přednoſk knjeza dra Schnabela wo wothładanju ſportnych zranjenjow.

Hamſke wozjewjenje z Budyšina.

Skótne a wolace wiki w Nieswačidle

srjedu, 6. měrca 1929 Gmejnska rada

Swinjazy mór je ſaſchoł mjes ſwinjemi rycźerſkubłećeſcho najeńka Měrćina Steinerta w Bukojnje, ſchtož je ſo hamtſuy ſwěſcźiło. Schkitańſke napraſwy ſo ſdźěwa.

W Budyſchinje, 1. měrca 1929.

Hamtſke heſtmanſtwo.

Towaſtwowski powěſtnik.

Budyšin. „Bjeſada“ ſchkadźuje ſo kóždu pondźelu we Serbſkej kofejowni.

Budyšin. „Nadźija“ zeńdźe ſo wutoru 5. nałětnika wjecźor z dypkom we 8 hodź. k ſwojej generalnej zhromadźiznje. Porjad: 1. Rozprawy. 2. Wólby. 3. Dalša dźeławoſć. 4. Wſelcźiny. Je cyle nuzne, zo ſo kóždy ſobutſaw wobdźěli. **Předſydſtwo.**

Drježdźanſk „Hromadnik“ ma ſwoje měſaćne poſedźenje ſtwórtk 7. nałětnika wjecźor ½9 hodźin pola ſobuſtawa G. Zinija, Christianſka dróha 22. **Swjećimy 75. narodniny naſcheho ſławn. wótcźinca a wučeńca dr. Arnoſta Muki.** Přednoſk: Dr. A Muka. Žiwjenje a wuznam ſkutkowanja.. Recitacje. Spěwy. Wſěcy ſwěrnych Serbow Drježdźan a wokolinu k tutomu ſwjedźeńſkemu poſedźeńſu naležnje přeproſujemy. **Bjarnat Krawc.**

Kedźbu! Dokelž ſo w žurli Serbſkeho Doma wjele přetwarnje a porjedźa, wotmđje ſo naſ **nałětni kurzus** kaž [illegible] wjecźor w rumnoſcach a žurli „M[illegible]y“ (Bürgergarten).

„Zwj. Serb. Rat. Dorosta“.

Lichań. „Zernička“ přeproſuje z tutym wſě ſuſodne **bratrowſke towaſtwa na ſwój wulki ſerbſki** wjecźor přichodnu njedźelu w Lichaniu. Hł. nawěſć.

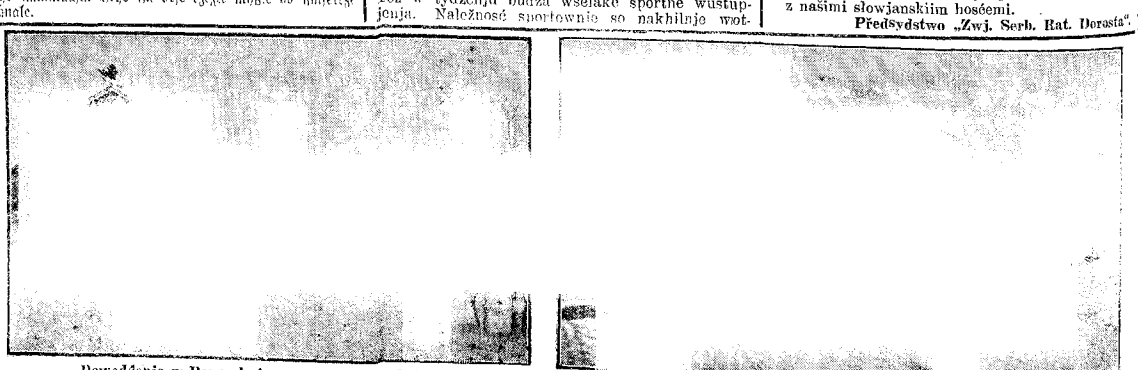
Radwoſ. Serbſki Rat. Rorost za Radwoſ a wokolinu ma njedźelu 3. nałětnika pop. w 4 hodź. pola Krałc ſwoju lětuſu hłownu zhromadźiznu. Wſitcy towaſſožo ſu winowaći, ſo na generalnej zhromadźiznje wohdźělić. Nowe ſobuſtawy ſo přijimaja. Wjecźor ½8 hodźin pruha. **Předſydſtwo.**

Pančicy. Sokołſka jednota ma pondźelu 4. nałětnika wjecźor we 8 hodź. we Wudworju zhromadźiznu. Kóždy ma přińć dla ſwjedźenja. **Staroſta.**

Serbſke towaſtwo w Brnje ma pjatk 8. nałětnika wjecźor **ſwjedźeńſke woſławjenje ſerbſkeho wučeńca a wótinca dr. A. Muki** k jeho 75. narodninam w žurli hotela Passage. Na porjedźe je: Swjedźeńſka rěć, ludowe pěſnje, hudźbne přednoſki, recitacije. Wubrani ſobuſtkowarjo.

Zwjazk Serb. Rat. Dorosta. Při ſkładnoſći wopyta ſłowjanſkich hoſći ſo wotmđje naſ **nałětni kurzus** 6. nałětnika w Budyšinje w „Měšćańſkej zahrodźe“ Dop. započatk ½10 hodźin hač do 1 hodźin. Popołdnju započatk w 3 hodź. hač do ½6 hodźi. Poſkićeja ſo 4 jara zajimawe přednoſki. Kóždemu přednoſkej ſo přizamknje debatta. Wſitke ſobuſtawy „Zwj. Serb. Rat. Dorosta“ ſo z tutym najwutrobniſo přeproſeja. Też ſtarſi ratarjo a burja, też hoſći ſu lubje witani. Wjecźor we 8 hodź.: Serbſki narodny wjecźork, hdźež ſo předſtaja rjane dźiwadłowe „Burſka krew“ wot Franca Krała. Na tutón ſerbſki wjecźor ſo cyły ſrbſki lud najwutrobniſo přeproſuje. aNš kurzus kaž też ſerbſki wjecźor ſo wotmđja w rumnoſcach „Měšćańſkeje zahrody“. Tak lubi Serbja, lubi towaſſožo, přińdźe ſo zradować z naſimi ſłowjanſkimi hoſćemi.

Předſydſtwo „Zwj. Serb. Rat. Dorosta“.

Powodźenja w Bayerſkej.

Rěčniſco rěki Würm, kotraž ſo do rěki Isary wuliwa, bě na jenym městnje zamjerzło. (Wot horka přikhadźaca woda wuſtupi z rěčniſća a poźrje ſčroke ſtrony. Statok na naſim wobrazu koło wokoło woda hižo wobdawa. Hora Zugspitze leži w Bayerſkich Alpach. W Němſkej je z najwyſſej hora. Jedyn lětaſ z Eiboweho jězora mózachu jenož po makhwilnje z kóždźakami natwarjenym moſće. Sčěhowace zmjerzki zawinowachu wulku ſkodu.

Małe lětadła dolećeja na horu Zugspitze. zbožomnje na nju doleća. Kaž widźimy, jedźeſi jeho lětadło na kolesach, ale na klakach.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło (Nr.) 53 | Budyšin — Pónjelu, 4. měrca 1929 — Bautzen | Lětnik 38

»S. N.« pišeja měsačnje we wudawarni 90 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,50 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžda čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec kniharńišćerja, nap. fin. z w. ruč. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2697.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 8 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 25 złot. pj. Wobšěrnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobiłěcuja. Za reklamowy cł w rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. w cł

Nětčiše němske knježerstwo wostanje.

Němski kanzler Müller je zwotpu dopołdnja němskemu presidentej z Hindenburgej wo zwjazu prózowanju, knježerstwo wjetšinu wutworić, rozprajił. S wobdźělenymi frakcijemi jednawšchi je zwěsćił, zo někotre njeje móžno, knježerstwo wudospołnić. Němski kanzler je tohodla němskemu presidentej namjetował, zo by nětčiše němske knježerstwo njepřemjenjene w zastojnstwje wostało. Němski president je tomule namjetej přichłosował.

Nětčiše knježerstwo dale na zwojim městnje wostanje. Hdyž zo němski žeńm zaso sešdźe, wono se zwojim znatym hospodarskim planow zaso přeco stupi, budźe jón zastupować a wočakuje, hač za njón wjetšinu namaka abo niz. Knježerstwo njebudźe zo wuschmórnjenjam a skročenjam wudawkow přisposchowjecz, kaž daloko móže je samokwicz. Snajerzo hospodarskeho plana praja, so móže zo někdźe 100 milijonow hriwnow salutować. Wězpni zu na namjety němskeje ludoweje strony, kotraž měni, zo móže zo njedostatk w hospodarstwje planje zyle bjez nowych dawkow wurunacz.

Nichory dźełonjemějerjow w Barlinje.

Wjak je w Charlottenburgu k nazwolnosćam dźełonjemějerjow doschło. Někotre sta z nich běchu zo přeco Charlottenburgski wokrjesny komt zběhale a chcychu zo z namozu do twarjenja dobyć. Wotdźelenje schitańskeje policije njeměrnikow wotebna a někotrych demonstrantow saja. Hdyž běchu zo policistaju ličma wotkalili, zo demonstrantaju snowa zhromadźichu a přeco Charlottenburgsku radnizu přichilježechu, do kotrejž chcychu zu snowa z nakwlnosću dobyć. Policija dyrbješe tohodla sažo zakročić. Na to dźełonjemějerju deputaziju wotpósłachu, kotruž měšćanska rada přichija. Po jeje žadanju rada zlubi, zo město wuhlownych kharkow, za kotrež dźełonjemějerju njemóžachu wuhlo dostać, jim hotowe pjenjezy wuplaci.

Bayerska nochce so přeprusčić dać.

Bayerski ministerski president Held je njedawno zastupjerjej „Chicago Daily News“ rozrěčenje pichiwołk, we kotrymž je mjes druhim rjekł, so polodnjicha Němska ženje do teho njewoli, so ju přicheprijeza. Bayerski lud je zo nabył, so jón Barlin potłóčenje. S prusiej nadatkow ju strach nastawa, so Awstriska pyta zo k Schwajzarskej jepřeć.

Dla tehole rozrěčenja a dla předawschich Heldowych rěčow je demokratiska frakcija w němskim žejnje napraschenje zapodała. Praschcja zo němske knježerstwo, hač zo z nahladnosću němskeho ludu a autorizu němskeje republiki snjeze, so ministerski president jeneho němskeho kraja zo zjenym wukrajnym nowinskim dopisowarjom rozrěčuje, měrza tajke sličiwdźace rěcze přicherzwo druhemu němskemu krajej a z tym zwonkownopolitiku wospačnu sacźišćej wo wobkładnju Němskeje z njewurunjomnymi napischeczinowosćemi mjes němskimi splahami zbudźuje.

Dale zo praschcja, hač němske knježerstwo nima zwonkownopolitiku za strašnu wěz, hdyž zo wukrajej přecherzwo wernosći powěda, so pruske knježerstwo Awstriku wróco storka. Stónčnje zo praschcja, schto němske knježerstwo myšli činicz, so by zo taiskim přecherzwo dostojnosći a narodnym sajimam postorkowazym rěcam jeneho ministerskeho presidenta za přichod zadźewało.

Belgiske knježerstwo přecherzwo wosjewjenjam hollandskich nowin wo franzowsko-belgiskim wojerskim dojednanju.

Belgiski połstanz w Barlinje je po poručnosći zwojeho knježerstwa zwotpu w ministerstwje zwonkownych naležnosćow zdźełił, so zu dokumenty, kotrež zu hollandske nowiny wosjewiše, falschowane, a je rjekł, so zo posdačna konferenca mjes franzowskim a belgiskim generalnym stabom wot 7. hač 12. septembra 1927 jenje njeje wotmeła. Połstanz je přichi tejle składnosći wuraznje rozprawu potwierdźił, kotruž je belgiski zwonkownu minister w potrjedźenju belgiskeho zjenja lětka 26. februara w tejle naležnosći podał.

Falšowarja dokumentow pječa zajeli.

S Brüssela zo powě, so zu w nozy k njedźeli wšitkeho Franka Heinu w zwišu z wosjewjenjom belgisko-franzowskeho wojerskeho protokolla sajeli, hdyž je je želesniskeho cźaha z Amsterdama na Brüsselskim polodnischim dworniscźu wuklł. Tež zonu Franka Heiny, kotraž zwojeho muža wočakowasche, zu sajeli. Frank Heine přecherzwo sajezu protestowasche. Pola njeho zu pječa 9000 frankow namakali. Přched přechepytowanskim sudnikom je zo pječa wusnał, so je falschowane pišma zhotowił, kotrež zu z dokumentom wo belgisko-franzowskim wojerskim srěčenju pisches jene. Za přichład zwojeje falschowanki je pječa přechedwójnjse srěčenja mjes dwěmaj wulkomazomaj wuzit. Kaž je dale zhlyschcej, zu pječa Heinowe wobydlenje přechepytnjo někotre jeho poćežowace pišma namakali. Heinowa zona je policiji pječa prajika, so je wešty Ward Herrmann wo falschowanskich wědźał.

Heine je přichi prěnim přechełyschenju, pječa zdźěwace wuprajił: Němske knježerstwo je jeho namolwiło, so by tajne srěčenje, mjes Franzowskej a Belgiskej wobsamknjene, wobitarał. Dokelž jemu to njeje móžno było, je zebi z falschowanku wupomhał, přichi kotrejž zu jemu přechedwójnjse daty jako podłožk zhuzite. Za zwoju słužbu je jemu pječa Němska milijon belgiskich frankow wuplaczika. Hdyž zu w Němskej pišmo jako falschowanku spóznali, zu jo Hollandźanam dale dali.

Čěskoslowakska a ludowe mjenšiny.

Po namjecze němskeho knježerstwa budźe zo blizsche dny w Radze Swjatka Ludow w Genfu wo ludowych mjenšinach jednacz. Knježerstwa krajow, w kotrych zu zyne němske mjenšiny, kaž w Czechach a Pólskej tukaju na Němsku, zo chcze z pomocu němskich mjerschinow postajenja Versaillejskeho měra powalicź a zo do smutkownych naležnosćow tychle krajow měšćanej. Senator Brabej, přechedźyda czěskosłowakskeje ligi ludow a přechedźyda internazionalneje unije ligow ludow, offizialny zastupjer Czěskosłowakskeje přichi wschěch jednanjach mjenšinow, je w „Narodze“ wo přechedlejazej mjerschinowej debaze we Genfu swoje nahladny wuprajił.

Senator Brabej praji, so je nadpadne, so zo runje Němska a Madźarska, kotrejž stej najbóle přecherzwo sadźe prawdu z swojim mjenšchinam hrěschilej, nasjbłyschi sa założenje schitanja mjerschinow, sajimujetej. Po zwojich wobjelnjosćach zo słožuju, zo druhe staty na wschelake stejischcza stajeja.

Francouzska a Jendźelska zebi na to myslitej, so njeby z praschenja mjerschinow strach za Europu nastał. Podobne je stejischcźo połnóznych statow. Francouska sažo je zebi wotmyslika, zwojn němsku a zwonkownu mjerschinopsychcelaliscźej, mjes tym so Sjednoćene staty połnóceje Ameriki połnu zwobodu rěcze wotstajeja, so pak jenoż jendźelsku rěcź jako statnu rěcź přichipóznawaju. **Němska nowu kroczej w praschenju mjerschinow zjenita, ta žama Němska, kotraž je hač dotal bjez wuwjacza wschě mjerschinu přecheněmzowała, kotrejž ani na Polakow ani na Lužiskich Serbow njedźiwa, runje kaž njeje Francouzam w Lothringiskej a Elsaźu zanych prawow wostajała.**

Jako wodźazu myšl za cźěłoslowakisku delegaziju we Swjatku Ludow senator Brabej žada, zo schkitanje mjerschinow njebźmě tak daloko hicź, so zo z nim jenoż stata wohrožuje. Jeho mjena zo po jenoścźi za wobstacze stata mjenej složuje. Jenoż z tehole stejischcza hodźi zo praschenje mjerschinow rozsiřacź. To je zo tež z tym wuprajiło, so zo jako wumělenje a přechedpołożenje jich schkitanja wot mjerschinow loyalnoscź a podcźišćenje žada. Wschě staty bjez wuwjarza dyrbja zo swjatacź, zo budźa zwoje mjerschiny schkitacź. **Cźěłoslowakska budźe zwoje mjerschiny tak daloko schkitacź, kaž w statnym sajimje leži a kaž daloko druhe staty ponbu.**

Wojowanje wo mzdu w polskej Šleziskej.

Jednanje wo mzdu w pólskim schlesyskim wuhlowym hórnistwje je zo pjatk zaso bjez wuspěcha zastajiło. Dźěłodawarjo nochcedźa przedy wjetšinu mzdu přichipowjeź, hač je pólske knježerstwo dowolilo, wuhlowu płacźiznu powyšcźicź. Hórnizy tule wositerkowazu taktiku zaměrdźuja a su swoju wobsamkli strajkowacź.

Demonstracije kommunistow w Šwajcarskej so zakazale.

Schwajzarske swjatkowe knježerstwo je wobsamknyło, za jutry přichipowědźene kommunistiske demonstracije, kotrež dyrbja zo w Tessinskim kantonje pischerstwo zajzjmej wotmeźcź, zakasacź.

Swjatkowym želesnizam je zo poručiło, so njebychu wobdźěłnikow pschiwjeske. Wukrajenjo, kotriž bychu zo pschi demonstrazijach wobdźělili abo zjawny porjad kołyscź, dyrbja zo zajecź a z kraja wupokalacź.

Hižo przedy teho je swjatkowe knježerstwo wukas wozjewiło, kotrejž zakazuje, uniformu cźeńwjenych frontich wojowarjow nošeź. Tónle wukas je wozebje pischecźiwo němskemu swjatkej frontich wojowarjow wobroćej, kotrehož wotpółłanzy dyrbja zo pschi demonstrazijach we Tessinje wobdźělicź.

Nowe revolucionarne hibanje w Španiskeŕ.

Dopisowaŕ Londonskeje „Morning Posty“ je schpanijskeje mjezy powě: Schpanijske knježerstwo je wo nowym pschihotowanstwje zhonilo, kotrehoż hlowny kwartěr je we Barcelonje. W tu chwilu je hischcze dwělne, hač knježerstwo samože, spschihotowanzow zajecź, so by wočakowanu revolucźiju za někotre dny potłóčiło, pschetož nětčišcze hibanje je bóle rozschěrjene, dyžli przedewsche mjes artilleriju. Wulka liczba pěschich offizerow a munizijowow je z artilleristami pschešjene, kotriž zu so po zdźělu w Ciudad Real se zhlydby puschczili. Knježerstwo je wschě wójnske kódje z munizju wuhotowało za pad, so by revolucźija wudyrila. Njesda zo wěrje podobne być, so runje někotre k njeměram dóńdźe, mjes tym so jendźelske wójnske łódźe w Barcelonskim pschistawje na wopytje pschebywaju.

Nowe revolucionarne nadpady na redakciju ruskich nowin „Rul“.

Sobotu popołdnju je pjeć kommunistow redakziju we Barlinje wuhadźanych ruskich nowin „Rul“ nadpadło, do kotrejž běchu falschowane pisiki wotedawschi saktup namakali. Najprjódy zjamej pschitomnej sekretarju Hrožachu a na to hlownemu „Rulowemu“ redaktora Landawu nadpadźechu, kotruž runje do jeho stupi. Smorskachu jeho z gumijowymi klumpachami. Na to nadobu a pisanske maschiny rosbichu, spisy a akty roskorhachu a potom ezjenych. Sawołana policija pscheposdźe pschidźe, so by nawalnikow zajała.

Petrolej hnaze drózši.

Ruske knježerstwo je zo z jendźelskimi a amerikanskimi petrolejowymi trustami dorěczało. Ruske knježerstwo budźe wob leto tymle trustam milijon tunow petroleja podawacź. Wot nětka njebudźe zo wjazy w Jendźelskej ruski petrolej tunsche pschedawacź, dyžli zo amerikanski petrolej na wikach politicza. Khołty tehole dojednanja budźa dyrbjeć pschetrjebarjo petroleja sapłacźicź. Petrolejowe płacźizna zo potwyschi.

Zemjerzenje w Bolharskej.

W krajinje wokolo Filippopla zu 3. měrza zyne zemjerzenje sacźuli. Mnohostrowne wobydlerstwo je z domow cźekło a njedźiwajcy wulkeje symy a dešcza pod holym njebjom pschebywa. Na wšach je zo wjele twarjenjow wobschkodźiło. Jena khěża je zo sapadła.

Pjećorake morderstwo Albanca Bucitern.

Kaž zo je Skoplje w polodnischej Serbiji powě, je zwotpu dopołdnja morder Albanza Bebiha, Zia Bucitern, kotryž je zo dwoji dnjej przedy z jasiwa w Czechach do maj na swobodu puschcźił, w Kocźaniku pola Skoplje inspektora ministerstwa smutkownych naležnosćow Sawjeźa sastrěłił, na cźož je revolwer pschecźiwo někotrym Albanzam a żandarmam wobroćił a hischcze jeneho żandarma sastrěłił. S druhimi wutrělemi je jeneho żandarma, a někotrych Albanzow skaril. We pschicźinje tehole njewjeho nadpada njeje żanych wěstych powěsćow. Sda zo je so pola Bucitern snowa wohlndnjenje wudyrike. Hdyž

Je Buciterna pśches Beograd jěł, je nowinarjam rjekł, so je napad na Bebia ſ cźišče wobſobinkimi pohnuwadłami a ſ roshorjenjom nad wołšudom ſiwojeho knjeſa Cena bega ſtarcźik.

S najwjetšim hudańeźkom je, kak je do rukow cźłowjeka, kotrehož ſu w Prahy ſa bludneho ſpośnali, revolwer ſnamki „Parabellum“ pśichichok, kotryž k najlepšim a najpścherafniſchim tśełbam ſłuſcha, kotrež ſo w Němſkej dźełaju. Wěſte je, ſo je ſo ſ Cźech bjes bronje wunjeſł dźełaju. Wěſte je, ſo je ſo ſ Cźech bjes bronje wunjeſł dźełaju.

Wo krwawym podawku ſo dale powźe: Pjatk rano Buciterna ſ Beograda po żelesnjicy do Kołoſweje Mitrowizy wotjědźe. Wós bě chětro połny, tola nichtó ſo wo Buciternowym wołoſnu njeſtarasche. Hdyž ſo cźah k ſtarſchemu Generał Jankowicź bliźeſche, poca Buciterna njeuźerny być a nejchto ſam pſchi ſwobi rěcźeſche, ſ cźinu kobźiłowjeſ ſobutpuczowarjow na ſebje wobroći. Jeho roshorjenje pſchego pſchiběrasche, ſo woczi ſ kwoju poběſchitej. hacź njejadzy ſe ſaka revolwer wucźeſe a poca bjes rosmyſlenja do ſobupuczowarjow tśełcź. S jeho wulkeſemi ſo ſekſiſti ſchef miniſterſtwa fnutſkownych naſtawſchim Ssawcźić mori, kotryž bě na dośladowanſkim puczowanju, puczował Radowanowicź, kotryž ſo k ſwojej ſwobiſe do Kołoſweje Mitrowizy wjeſeſche, a wejera ſe wojeſſkeje ſłużby puſchcźeny młody cźłowjek Bejran. Druhe ſchtyri wołoſny ſo cźeſko ſranichu. Hakle ſ wulkim prózowanjom a ſ pomozu pſchibadnje we wołu pſchitomneho ſandarma ſo poradźi, bludnemu bróń wotewſacź. Hdyž jeho wupſchaſchmuchu, ſahwoła: „Sarajeźe mje!“ Hdyž cźuły na wokomik ſaſta, Bucitena tónle wokomik wuźi, ſo by cźekuł. Sandarmojo, kotśi Ssawcźicja pſchewodźachu, a nekotſi zivilniſtojo ſo ſa mordarjom puſchcźichu. Tón do ſwojich pſchecźełarjow wjazu kóćź ſtśeli a jeneho zivilniſta a ſandarma mori. Stónchnje ſo poradźi, Buciteru ſpu- tać, na cźoſ jeho do Sſopljaufkeho jaſtwa dowjedźechu.

Coolidgowy pośledni ſkutk w faſtojuſtwje.

Coolidge je fakonjowy nacźiſk podpiſał, kotryž kredity ſa twar kſchiſakow poſtaja.

Ze Serbow.

W **Budyſchinje**, 4. nałeńnika 1929.

— Wo **wjedrje**. Wcźera wo dnjo thermometer —1. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer +10 a thermometer w nozy —2. Wuhlady we ſłabe wocźołenje a ſnihowanje. — Kaž hižo w pjatkowej roſprawje pſchachmy, ſo njedźelu wěſty wobrot faſtupi, tak je teź pſchiſchło. Wcźera ſuma cźuźźiwje popuſchcźi. Ssobotu wjecźor nejdaſmy hiſchcźe 18 ſtopj. ſymy, a njedźelu rano jenicźke hiſchcźe 3. Ale wcźera w naſchich ſtronach ſćěhowiły ſtrałnje wyſoke 0 nieſnkuli. W wołu ſu w Dźejbźanach hiſchcźe 15 ſtopj. ſymy ſapiſałi, wo dwoju pokaſowaſche ſtołpik jedyn ſtopj. cźołpoły. Podobnje bě we Kachenje ſe 7 ſtopj. ſymy w nozy a wo dwoju 3 ſtopj. cźołpoły, w Danźku 5 ſtopj. ſymy a potom 3 ſtopj. cźołpoły. Wcźera wětry ſ połowja dujachu. Potom wobrócźiku ſo ſ wjecźora a pſchinjeſechu nam w nozy ſaſo ſnjeh. Nětko je ſo wětr ſaſo wot dołheho wjecźora wobrockił. Do tacźa ho hiſchcźe dacź nochze. Wjedrańſe wſchitko wobſtrucźeja, ſo je móz ſymy ſlemjenu. Sſyma wyſchina nad ſrjedźanej, wołnujuſej a raniſchej Europu wuhaluje ſo ſ połonju. S njej pſchikhadźeja nizinty ſ miliſchim pomětrom. Sſo wě, wjeſe cźołpoły je trěbno, hdyby hacź powětr nad ſnihowej a ſodowej płachtu wupſcheſtrjenej, tak wocźołił, ſo ho ſnihy a łód bórzy pominjetaj. — Jutſje wutoru ſtkhadźa ſłónčko 6,41 hodź. a thowa ho 5,44 hodź. Měſacź ſtkhadźa na ranje 2,53 hodź. a thowa ho dow. 11 hodź.

— **Budyſka měſtna ſtupina Němſkeho towaríſtwa ſa wojowanje pſchećiwo ſpłaśnym thorofcźam** ſrjaduje **pjatk 8 měrca w 20 hodź.** w ſali **wyſchſcheje realki** ſwonu pſchedneſchkowy wjecźor, na kotrymž kujes dr. med. Siering ſe Lübecka wo themje. „Spłaźna muſa? — ſpłaźne thorofcźe?“ porěcźi. Knjes dr. Siering je woſtlepjeny łekař, kiž je hižom ſ wulkim wuſpěchom, wosebje w poknoſnej Němſkej a Hannowerſkej, rěcźał a ma dar na woſebje widźomne, powſchitkownje ſrozumliwe wuſchnje wo ſpłaźnych thorofcźach rěcźeć. Saſtup je darmo. Młodoſni nije 18 łět nimaju pſchiſtup.

— **Wuſtajenja „Barba w měſtownym wobrazu“** w Budyſchinje. Wot 3. hacź do 24. měrca t. l. wotmjeſa ſo we Budyſkim měſchćańſkim muſeju wuſtajenja „Barba we měſtownym wobrazu“. Wcźera njedźelu dopołdnja we 11 hodź. ju kujes wotſchitſi měſchćanoſta Niedner na měſto ſtorjenſcheho měſchćanſkeho wyſchſcheho twarſkeho rady Göhry ſe powitańſkimi ſłowami na ſchromadźenych wotewri a pokaſa na ważnu rólu, kotruž hraje barba we wobraſu jeneho měſta, kak wona na ſmyſlenje a duſchu cźłowjeka ſkutkuje, pak poſoćinjo, pak podtłoćźinjo. Tohodla njeſmědźa měſcź jenoż jſwy poſměſowaću cźołu barbu, ale teź twarjenja ſe ſwojim ſwonkownym maju ſo jene k druhemu hodźeć. S „barbu we měſtownym wobraſu“ ſu teź w Budyſchinje ſpytali a ſu ſ tym ſpodobanje ſłudźili. Wuſtajenja poſtiźa pſchikłady, kak ſu ſpytali, wobrazy měſtow bjeſpoſrocźne ſpotowćeź. Knjes měſchćanſki twarſki architekt dr. Nagel, kiž poſoćiſcho pſchitomnych pſches wuſtajenju wodźeſche a jim jenotliwe pſchedmjety roſłoži, naſpomni dopołdnja, ſo bu pſched 3 lětami ſojaſk ſa nakoſowanje prawieje barby w měſtownym wobrazu ſałożeny, kiž ma to dźěła, ſo by w architekturje barba pódła formy ſwobi pſchipónałe měſtno dobyła. So by ho teź ſławnoſcź ſa to ſajimowała, wuhotowja ſo pſchikładne wuſtajenjy. Tale wuſtajenja je ſ Elbinga do Budyſchina pſchiſchła. Wuſtajenja je jara powuczaca, wosebje ſa twarſkich miſtrſtwow a pſchedewſaczelow a ſajimawa ſa laikow. Sſrjedu 6. měrca wjecźor we 8 hodź. budźe w měſchćanſkim muſeju pſchednoſk kujeſa dra. Meiera-Oberiſta ſ Hamburga wo wuſnamje barby w měſtownym wobraſu dźiwaju na měſtne wobſtejnoſcźe, k cźemu ſo ſwěſłowe wobrazy pſchedewiedu.

— **Němſkoſatny indeks.** Statiſtiſki wotrjad pſchi policajſkim hamcźe měſta Budyſchina nam ſdźěli: Po nowej wobſchěrnſchej methodźe wobliczeny irźka němſkoſatneho indeksa ſa wuſdawki ſa wudźerźenje ſiwjenja (jeźiwjenje, bydlenje, tepjenje a wobſtwěrtenje, wobliczenje wobkhad a hawańſku potrjebu) twucźinjeſche w pſcherźku měſaca februara t. l. 154,4 (1913/14 = 100).

— **Mišionſtwo a pośt.** Sſrjedu 6. t. m. wjecźor we 8 hodź. rěcźi w Tuchorjej zyrkwi w Budyſchinje knjes mišionſki inſpektor ſaraſ Handmann ſ Drjezdźan wo miſionſtwje a póſcze.

— **Sſwoje 70. narodniny** ſwjeci dźenſa 4. nałeńnika w Budyſchinje knjeni Tekła Njenczowa, wudowa nědźiſchego farara Njencza we Wjeleczinje. Wona je rodźena Kłětneho jako dźowka tamniſchego kovcźmarja. Wjes ſbožopſchejazmi ſu w prěnim rjedźe tji dźěcźi, kiž ſu żiwe; ſymaj ſtaj ſherbſtaſ farara a dźowka je wożenjena ſ fararjom w Wjeżerach. K ſbožopſchejcźam ho teź my pſchiſtajmkujemy, ſo by Bóh Knjes ji pſches ſwoju miłoſcź hiſchcźe mnoho ſtrowych lět wobradźił.

— **Wokrejſny wuhjerk Budyſkeho hamtiſkeho hejtmanſtwa** ſnjeże pónđźelu 11. měrca 1929, dopołdnja we 10 hodź. ſiwoje poſedźenje w poſedźeńſkej ſali hamtiſkeho hejtmanſtwa w Budyſchinje na Bismarckiſej dróży 21. Sſaſtawy dnjowy porjad je bohaty a wopſchija 39 bypkow.

— **S motorſkim kołom ſnjeſbožik.** Ssobotu popołnju wokoło 4 hodź. namakachu ratarja ſ Budyſkeje wokolniny jbes wedomja pſchi ſwojim motorſkim kole na ſwonkownej Drjezdźańſkej dróży leżo. Ludźo nimopſchijědźejazeho auta jón dźěchnychu muſa a dowjedźechu jeho ſ pomozu policije do měſchćańſkeje kforownje. Bu ſwěſćene, ſo je muſ je ſamſnej wiun ſ kołeſom padnył. Jeho kranjenja na ſbože njeſłuſ cźeźke.

— **Do ho ſraſnyło.** Ssobotu pſchipołdnju wołobowaj automobilej na Pólſkim namjeſce do ho ſraſnychtaj. Lubohym pſchinjeſeſe jenu „hłěbiczka“ a jabłuka a powědaſche, ſo je ſej dźěćt bórzy po pſchipołdnju do Bytſerſkeje gruchy „na kapku“ ſaſchoł a dźe ſebi tam trochu ſ wunměrkarjom wot Empengraz, ſe ſwojim ſtarym towaršchom popowědacź. Libra wujaſni jej na wſajnu ſwojeho pucźa ſaměr a ſamolwi ho, ſo ma myſłe jenoż mału tświlku ho ſadźerźeć.

„Maſch-li k Zajkezom namérjene, to radſchi tak njekhwataj“, połoſeſche jeho wunměnkarka, „hu prajili, ſo budźa w gruchyce wuporjadźeć „muſikantiſti palaz“, ſmějemy wot njedźele „pośniſy“, pſchihotuja ho k rejam pola Mídła. Kak je to pola waſchich, pſchihotuješe ho teź?“

„Ani wam to rjez njemóžu, khiba naſcha Terka — a khdyž ta ſ maſchkaradnymi na reje póńđźe, ſwoſtanjetej Marka a Malina wěſcźe doma — wone hu na ho ſle —“

„Byle po pravdźe, Jobko, hižo by tomu měł kóńz lyeź“, wjeſeſche Mourkowa ſtarośćiwje ſ hłowu. „To je tola wopravdźe pſchećiwo Bohu Knjeſej a ſwětnemu porjadkej, kiž macźe to pola waſ doma ſarjadowane! Wudajeſe tola tej dwě hołzy, ſo by mohło na Terku dóńcź, potom njebudźe unjes nimi mjerjania, a . . .“

„Ale hdyž je ſkał hnydom dwěmaj ſwaj wuhotowacź a ſchtó by měſto njeju dźěłał?“ ſaſtoci jej Libra horſiwje do rěcźe.

„Daj mi dorěcźeć, „Jobko“, pokraczowaſche wunměnkarka ważnje, „ty wuběć ſebi jenu ſamuźnu hołzu, ſmějeſch na wuplaczenje a k dźěłu teź wo jene rugy wjazy. Starſchej mózetaj na wunměnk hicź, ſtaj ſo dośeź nadźěłaloj, małaj jiwoje lěta, — my ſimy w khałupzy hižo na dźeſacź lět!“

Jobk, kiž ſedźeſche Mourzy ſnapſchecźa ſa blidom we kucźe, ſtoji hłowu cźeźzy do wobeju poſoćinjeneju rukow. Hakle po khwili wotmolwi ſ poduſchenym błoſom: „Starſchej bychtaj njerad ſchtoj — a je teź dźěł na wunměrku — a hdże je hnydom ſchwarna a ſamoźna dźowka namakaćź ſa ſtareho hołza — ſchtyrzeczi lět je ſo mi powiſnyło . . . Ach, je to wjeſołe pſchejara cźeźko, kmótſiſchka, žadyn to njewěri, kiž to pſchejźiwił njeje . . . Ale nětko je hižo na cźaſu, ſo bych ſchoł, hewak ſo domoj njedoſtanu. Póńđu k mijchtrej Zajkej, a je-li je̊ho doma njeſnadźu, wopytam jeho w gubyńcźe; ſ najunjeńſcha tam wuja ſeſkam.“

Stany, ſapiny cźěmnomódry kožuſchk a cźapku ſtají na hłowu.

Wunměnkarka ho teź poſběhny, ſpěchniſcho, hacź bě to ſ jeje waſchnjom: „Jenoż tak njeczěkaj, Jobko! Pſchihodźeſch k naſchim ſedy bwójzy ſa lěto a hnydom tuſkaſch po durjach. To ſtajnje jenoż tohodła, ſo ſnym cźi do ſwědomja maſta. To wſchak by pola waſchich ſchło, hdy bychcźe dźiłi! Ja ſama bych ho cźi wo hołzu poſtarała, ſama a bohatu, kotraž by ſej cźe ważiła . . .“

„Jenoż hacź teź to budźe ſo ji na Librowej gruncźe dźocź,“ wotmolwi Libra ſamyſlenu a ljerjeſche hižo ruce nizu, ſo by ho njeſlubeje roſmołwy ſmiwył.

„Kak teź by njechyło, kak teź to by nochzyła,“ borjeſche ſo Mourka mjerjaza. „Wužiwaj jenoż rozuma, Jobko, pomyſli na ſebje, hewak budźe ſ tebje dźeń, prjedy hacź ho nadźeſch a potom budźe ſe ſeźitwu cźeźka rada.“

Nječźeſche hiſchcźe, hdyž hnydom pſches pſchedźěrju do ſahrody wjedeſche; ale Libra hižo niczo njewotmołwi, jenoż khdyž ho roſſažnowawſchaj, ſabórkowa: „Bohu Knjeſej je porcźenej!“ a „Bożemje!“ a wotcźiſe ſ wulkimi kročelemi do wſy.

Bórzy ſjewichu ſo kónczkojte, cźěmnoſchěre wjeſiſki wěſe a ſwoniju ſiarodźawneje Korouhwiſkeje zyrkwicźki, ſtej na měrnej hórzy, wobdaleje wot ſkromneho kſchcowa a murju wobkhodźeneje, ta ſtojeſche kaž tujerdźijna ſtrażowaza zyku wohładu. Hnydom pod zyrkwju běſche ſaru, ſa njej roſkoſita gruchta „Bytſerſa“ a ſnjedaloka twarjenje Zajka, cźeźke.

(Pokraczowanje ſeźěhuje.)

Na Librowem gruncźe.

Roman Teresy Novakowoje.

(Pokraczowanje.)

32

Struchle ſebi Jobk na to ſpomni, ſo je w horach, ſo ho hiſchcźe wjele njedźel pominje, prjedy hacź budźe mózno ſ półnym dźełom ſapoczećź, mjes tym ſo tam w Cźechach, na Plonem kraju, ho hiſchcźe doſeź rjenje nałumne ſłowy ſelenja, ſo hižo woraja mjeſku popuſchcźatu pódu. Dźiw, tam w Cźechach, pola Sobraniz, pola Litomyſchla, na Moravje ſa Kunſchtatom, je ludźom lépje, haj, hižo pola Glaſchowa, pola Modrca, a pola tych Němzow kama ho ſłodź! W Jewizach je ſyma dołha, póda trajerda — a tola tu telko brěnjenjow na nich ſwalili!

Sa ſrudnedo pſchikrunanja běſche nékotre lěta pſchełjał, kiž ſu mjes Jewizami a Korouhwju woſtajene jako ſtrik nědźy ſwiſowaceje hole „Kralowza“, a bě nadobo pſchi prěnich twarjenjach roſcźehnjeneje wſy. Dźenſa njemóžeſche pſcherźelnu napohlad: wěſe ſtśeſe ſe ſchindelowych a ſłomjanych ſtśechow wiſnale wyſchoh ſtyrich ſnehich ſwjatkow, zyhnjenaſche w bleſkiſtejowych krónach wyſokich lipow a topolow, ſo ſtyche halozy jenoż tak praſkachu, ſtrobłe harowaſche ſe żołtym liſcźom, ta a tam w ſahrodach a ſa płotami ſowoſtajom, a běſche wſcho wobydlerſtwo do twarjenja jahnał. Libra ſkoro ſam jenitcźki krocźeſche po puczu, pſches wſej wjedźazem, kotraž pſches cźełkotu ſ khałupow a kublow wukhadźaju pſchemeńeńſche ho do khudobeho kótła cźornego, lépjazeho błóta.

Wón bě taſ ſ wětrom pſchedmity a wot khodźenja, njech jej ſtij jara dalekeho, to tola ſchpatnuſho, błóczaneho pucźa dla njeſnadneho wuſtał, ſo, wuhladawſchi ſaſtarſke Mourkowe twarjenje wośrjedź ſahrody ſ dróży ſo pſchitulazeje, k njemu ſaměri, ſo by ſebi khwilku tam wodyhnuł.

Knótſiczka w „khałupzy“ běſche doma, pſchedźeſche na ławzy ſa kachlemi; radowaſche ho, ſo bě Jobk pſchiſchoł,

škody a zahuby a změje cyle wěsće njepředowidnje zle sćěhwki. A pod njej čerpja ludźo a skót. Wosebje nawutlena lěsna dźiwina trada, dokelž ji newašu stromu zymsku picu přikrywa wysoki sněh. Nuza jich honi bliže človjeskim sydleščam, do wjeskow. Přemrěte, z hłodom skuldźene, pytaju w zahrodkach nuzne žiwjeńsku potrjebu, přikusuja hałožki abo nukoda wubiwańki pola sadowych a druhich štomow, a wobrymzaju skoru. Dokelž njeběše pječa na dosahace wašnje wobhrodźeny abo tež dohladowany, zapuśćichu karnikle a zajacy, njedaloko kupjele „Strowjo“, wobsedźerjej Sperlingowej, wjetši zastup jenoležitych sadźeńkow (Wildlinge.) Načinjena škoda dźe wyše tysac hriwnow.

S **Komorowa** pola Rakez. Dowěrnik Běluśch běšće ratarskej towarstwje a wšitkich wjeśnjanow pśechepośłył na pśichoźiśe wo wobaranju śnjeśwoźenjow. Wopyt pśichodnośicha běšće bohaty. Knjez wuczeŕ Pilak pśichodnośchowašche wo wobaranju śnjeśwoźenjow ze wosebitym pśeźišanjom k moralnosći, ludowemu hospodarśtwu a woćežeńśenju. Nadźijomnje je we wšitkich pśichipuśtnych rozsud wołucził, so w pśichichodźe bóle na strachi kedźbuja, kiž nam hrožachu.

S **Kitej**. Na Mužakowskej hrośy a we wsy Kitejskej hač tam, hdźež Klětnjańsko-Wuježdźanska dróha ju śchiśuje, sta so sobotu popołdnju njeśrośe. S Bagim swarnowanjom sa wobdźělnikow hišćeše derje dosć swobźa. Jena śnata Budyśka pśechadowarja awtomobilow bě najśkerje nowe awto pśechadała. Kupa wukrjesche jědźeśe, pśechetoź w awće bě kuwa, sastupa wobkhoda a jena ńonska. Wjes dwěla so kupa na jědźenje hišćeše wusćeŕ njeje. S wulkim wotmachom sajěde do pśichośnje brěhy. Pśedny dźěl rjanego nowego wosa bu dokładnje rozbity. Wodowy śudźak bě zyše rostorhany, jene pśedne kolo bu dokładnje wottorhnjene a te druhe kśiśeše s waha sa wólku wiśałe. Pśedna śchlěnja śimowusiny bě rozbita. Jeje kruchi běchu twjedźikej wobkhoda straśnje ruzy rozrěźałe. Cźežity awto je rozbity wóz wotwjesł.

S **Lasa**. Pśichi žurowym śnjerśku je tudomna wjeśna rěka, Mała Sprewja, hižom tydźenje dołho s mjimjazy mjeńšinami wunjerwnyła. So by mało dosć wody sa śkót, je sarjadniśtwo Loćowśteinskeho kubła studźeń wokewnjeć dało, kotrež je po prawom jenož sa cźažby wulkeje śuchoty postajena. S pawjasom bo wodowy bów horjeweršeći. Hdyž bu studźeń twaŕił, bźe žeby wišće nichtó myślił njeje, so budźe mona dyrbjeć w symie z wunoženku być.

S **Ruchwalda**. Knježevźiśi president w Lěhnizy je pólskeho rjadowarja na wotp. knjesa Richarda Kežora we Ruchwaldze sa stajnika Ruchwaldskeho stajnińskeho wokrjesa ponjenował.

S **Rósbórka**. Krajny rada wosjewja sa wikowańśi wobkhod źiwobodne njedźele w Rósbórskim wokrjesu we lěce 1929. Sa wjesne gmejny bu sćěhowaze njedźele sa wobkhad źiwobodne: 24. měrza, 12. meje, 6. oktobra, 8., 15. a 22. dezembra. Na tute njedźelske śmjerdźa kłamy wot dop. 11 hodź. hač wjeczor w 6 hodź. wotewrjene być.

S **Prožyna**. Cźežke rjeńbože ś automobilom sta so brjedu popołdnju na dróhy s Holańskeho Młyna do Prožyna. 56letny maschinski wjednik Jan Schuban s Prožyna běšće dopołdnja k lěkarjej do Holańskeho Młyna dojeł, so by so dał sa strowego napisaś, pśichetoź běšće tam był. Jako domoj jědźeśe a běšće śwoju wjeź staro dopśeł, sady so nadobo autowy signal saśłyśicha. Schuban dźiwiśe na stronu sajěź, to pak so jemu hłuboko kedźbu dla njeporadźi. Automobil jeho śkrabny a pśichejdźe. Kolo śnjeśwoźeneho dźěśe zyle do kruchow. Schubanej pak běšće so wutrobne cźežko śmjatko a knjes dr. Krawsa da jeho hnydom do Khorzębuśkeje khorotnje dowjeźeć, hdyž je pjatk pśichipołdnju wunreć. Wjednika automobila njemóžachu wuhkedźiś. Schuban zawostaji twdowu a śćěśći źěśela. Hišćeše njedorosćenych dźěśi.

Se **Stełyo Komorowa**. Pjatk dopołdnja sajědźe na żeleśnizy se Stełyo Komorowa do Rólanow automobil do wuskohowego cźaha, kiž s Lauchstawa do Rólanow jědźeśe. Auto so hnydom śpali. Dweju nutskabjedźarjeju cźežkosranjeneju do Ste-Komorowskeje khorownje dowjeseju, tśeśi bu morjeny.

Měsačna rozprawa Budyskeho žandarmstwa.

W měsacu februaru su žandarmiźy sastojnizy Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa sapodali 937 wosjewjenjow, mjez nimi 9 wosjewjenjow wo sajězu a to:
2 dla pśecejiwjenja pśecejiwo sjawnej autoricźe,
2 dla njekasanstwa,
7 dla fśichiwdźenja a cźełneho sranjenja,
2 dla saczerjenja,
1 dla wunuczenja,
43 dla padušćstwa, pśichećchiwjenja a pśichećhowanja,
28 dla wobchadźenja a falšowanja liśejnow,
3 dla wobśchodźenja wężow,
3 dla sapalećstwa,
3 dla tśkotajomneho sadźerjenja w hortwinstwje,
2 dla hrubeho njekmanstwa,
1 dla cźwikowanja ćkotu,
1 dla prošećstwa a dundanja,
51 dla pśecejiwjenja pśechedpiśmam bróhoweje policije,
31 dla pśecenźenja pśecejiwo hewaśkim tśkotaŕskim posłajenjam,
13 dla pśichikasa sajeca a wupiśanja w źěźećejskich kopjenach a
729 hewaśkich śłužobnych wosjetwenjow.

Sajatych bu 9 wožobow a to:
1 dla padušćstwa,
1 dla hońtwinskeho pśećestupjenja,
1 dla pśechemyślowskeho pśećestupjenja a
6 na pśichikas sajeca a wupiśanje w źěźećejskich kopjenach.

Wuśtawjło je so 12 cźežkich a 26 jednorych padušćśiwow, ś nich buchu 3 cźežki a 19 jednorych wotsudnych. Nimo teho wotbuchu so 1 jednore a 2 cźežkej padušćśiwje ś pśedawśkich mějazow.

Wobnjow běšće 4, ś kotrychž 3 ś njewobśkadnjenym sapalećśtwom a 1 se elektriśkim śeńśkim pśechetorhnjenjom nafta.

Dale žebi 4 wožoby žiwjenje wśachu a to
1 ś plunowym sajědowjecjenjom,
1 ś wobwećśnjenjom a
2 ś pśechedźenjom se żeleźnizu.

Dale jena wožoba śmjertnje njeśboži, sadu so so wuhlowymi plunami.

Z Łužicy.

* S **Habrachcźiz**. Kajku móz hylny śmjerśt w žebi khowa, dopokazuje podawk pola tudomneho kubleŕa Schradyh. Wódne korto pśched jeho domom je 2 metraj dołhe, wietr wuśkale a 1.20 metra śeroke. Korto je do jeneho granitoweho kruha wurubane a w lěcźe 1828 slajene, je potajšim pśches 100 lět stare. W symnych dnjach lětuścheje śćěśćecźanizy je so korto po dołhoći pukmył.

* S **Habrachcźiz**. Měśćecźanjow sastupjerjo wuhwolichu ś 13 hłosami prawizy pśecejiwo 12 hłosam lěwizy sa swojeho měśćecźanoštu knjeježeńskeho radu dr. jur. Arnoschta Albrichta w Lubiju. Woleny je so w lěcźe 1886 w Mittweidze narodźił a stutkuje wot lěta 1920 pśichi Lubijśkim hamtskim hejtmanstwje.

Wusudźenja.

Měśćecźanosta Arndt w Jeńkezach běšće tamnišćich kubleŕjow Jana Arnoschta Scheźiga, Hermanna Bohuwěra Albinuża, Augusta Pawoła Lindnera a Arnoschta Bohuwěra Schorscha wyšćinoći wosćiwił, dokelž běchu dnja 9. novembra 1928, kiž ma so Sakśkej sakoćiźy śwjećcźeć, na polu dźěłacy dali. Budyšći hamtśći śud běšće wobśtorcźenych w swojim cźaśu wuwinował, dokelž běšće mėnił, so je jedna wo rólne dźěła, kiž so njehodźa wośtorcźeć. Statne rěcźnišćiwo pak je pśecejiwo wuwinowanju potwoka. Saudźenu śrjedu sakuźdź krajny śud w Budyšćinje. Scheźiga, Albinuża a Schorscha po 10 hriwnach, Lindnera pak 5 hriwnam khłostanja, dokelž běšće sa druheho dźěłał.

Ze Sakskeje adalšich krajow.

* S **Drježdźan**. (Wośtrowjenje śněha.) Město Drježdźany je sa wośtrowjenje śněha se swoich drohich śwubawało 960 000 hriwnow. K tomu pśichišu hišćeze wubawki sa stajny personal. Wśelakich dźěła 10 motoriskich *śnjehowych pługow, 120 śnjehowych pługow so kupi.* Sněh wotwožuje wšelakich 30 automobilow, 300 sapśchahow a 200 ruźnych wozow. Měśćecźanska drohowa żeleźniza pśechetrjechaiche tutu lunu 32000 zentnarjow ćkotneje śele, to je 160 żeleźniśkich wagonow.

* S **Riśy**. (Paduch w zyrkwi.) W nozy bobu so paduch se wokna do zyrkwje Swjatoje Trojizy. Wón rozbarcki wšchitke woporne kaścźiki a kamory, tola njeuamaka ny nich wjele pjenjes a drohotnych wězow, dokelž so tute na farje khowaju. Pśchepytowanje dopokaza, so běšće wukubjeł zyrkwje w zyrkwinej tepjerni nozowak. Sa nim dotal žaneho śleda mėnaju.

* S **Barlina**. (Wulki lóž wo Barlinu padnył.) We pruśkej rjadownjowej loterii wuczahny so saudźeny śchtwórty wulki lóž ś hłowinym dobyćom wo 500 000 hriwnow. Dobyće padźe na lóž cźišło 147 519, kiž so we wobćinaj dźělomaj w Barlinje hraješe.

* S **Barlina**. (Sajaty paduch.) Dnja 27. novembra 1928 bu w Friedländerez juwelowym wobkhodźe Pod lipami w Barlinje ja 200 000 hriwnow dośejkow pokradnjenych. Paducha su nětko w Brüsselu sajeli a pśchewjesli jeho do Barlina. Hedna so wo internazionalnym śłóśtniku, kiž so njenuje Antonio Mario Giurni.

Na'nowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěść wo wjedrje sa jutśišchu wutoru:** W nozy śyma, wodnjo trochu milišcho, ale žnćhi hrožachu. W połnócnej Europje nowa śyma, tuž teź nam sajo pśchibéranje śymy hrosy. W Jendźelskej mokra śyma.

Wětr wurjadneje žylnosće njedźelu pśichi brjohy Adriatiskeho morja pola Ssnchaka sakhadźeśche. Wjśće telegrafiske a telefonśke powody su so śniźiśe. Żeleźniśke sastanišćejo Draga je so ś wichorom wupuśćiło. Morjo wyšoke śmatśaśe.

Blizko Cźinu śtej dwě chineśkej parnej lódźi do so srażyłej a so potopiłej. 60 chineśkich matrosow je so tepiło. Wjazy nadrobnośćow njeje znatych.

W fabrizy śchijazych maschinow w Ssobeźławju je parny kotol rosbuchnył, w kotrymž běchu so pjuru nahromadźiłe. Schinjeju dźěłaŕerju so morichu, dźeśaco so ś dźěła cźežko sranichu.

W měśeze Groß-Ulmerode pola Kośśela w jenym rěśaku wośeń wudyri, kotryž so na wulki śłod rěśaneho drjewa rośśchěri. S wośkom wjoow běchu wohnjowe wobory pśchijźele. Dla njedožahajeje wody dyrbjachu hasićerjo niźo njeźinjo wohnjej pśchihladowaćj. Płomjenja rěśak a jeho drohe maśćiny do cźista śniźichu.

Pśichekupz w Bremenje, kotryž je śtótnej piju wikuje, bě wśchelakich ratarjow narěźał, so jemu k woli śmėnki wo wścho hromadźe 225 000 hriwnow podpiśachu. Kapitał je śmėnkow je pśchekupz ś njeźbožownej śpekulaziju śhubił. S tym je so djelowjej ratarjow hospodarśtwo zahubiło. Woni dyrbja śmėnki, kotrež su podpiśali, zaplaćiś.

W Cźeśkosłowaśkej na żeleźniśkej cźarje na stronu do Schleśiśkeje śnjeh pjeća hač śćěśći metrow wyśoko leži. Nėhdże 150 cźahow, śwjetśka wuhlowych cźahow je na cźarje tśi dny wośtało. Wot 48 hodźin je żeleźniza sa tworowe cźahi ś Němskeje a Pólskeje sawrjena.

W Notinghamje je najźtarśchi muž Jendźelskeje William Walker wumrjeł, kotryž je pjeća 148 lět śtary.

Přilopk.

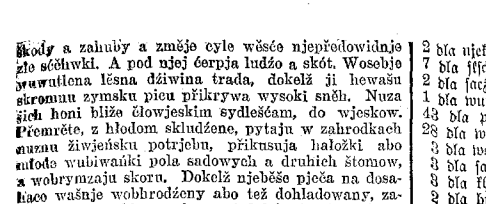
* **Bayerśku najźtarśchu žonu k rowu donjeśli.** We Bayreuće pod hynjnym wobdźělenjom wobydlerśtwa najźtarśchu žonu zyłych Hornich Frankow k rowu donjeśechu. Semrěła je wěśta Marja Schmidtowa, kiž bu 103 lět, 4 měśacy a 21 dnjow stara.

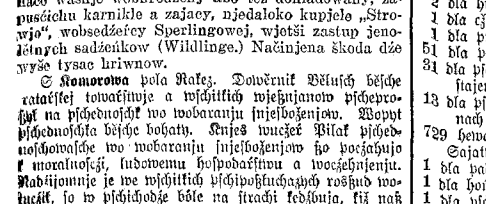
* **Semjerjenje pśichi Bodanśkim jśjoru.** Ssrjedu wjeczor 6,21 hodź. śapiśachu nastroje Hohenheimśkeje wobkedźowarńje śemjerjenjow prěni poćork khětro hylneho a blišćeho semjerjenja. Nėhdże 20 sekundow po prěnim śatśchańenju śeźehowaśche hkowny śtork. Wobliczichu, so mohło semjerjenje nėhdże 150 kilometrow dalene być. Powěśeć ś Friedrichśhafena wobtrucźi, so tu pśichi śchwjazarśkim brjohu Bodanśkeho jśjora semjerjenje zaćnu. We nozy 2,45 hodź. śapiśachu nastroje śajo lóśjeche semjerjenje, kiž po dwaźu je śamknjeno hnězda wulkhadźeśche.

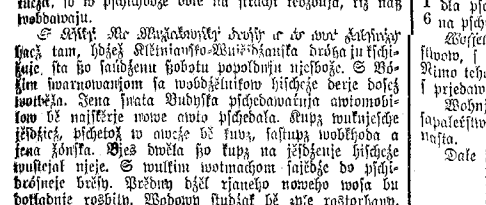
* S **kamjenjemi sajźypani.** Wutoru wjeczor króśko pśedy hač bo dźěłaceŕjo wotmėnjachu, so w „Radbodśich“ podkopkach pola Dortmunda kamjenje wotwalichu a śtrjohi hórnikow pohrjebachu. Śnjeśeboźenym śpytachu hnydom pomhaś, dweju śnjeśeboźenju wulkhowachu na śboże jenož lohko sranjenju, tśeśi pak běšće hižom morwy.

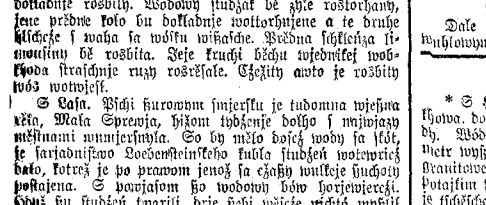
* S **dyrjenjomjom réź śhubił.** W jenym hośeńcu w Ottrepje bo hośćo do pukvio dachu. Jedyn muž źiwo jeho pśichidoneho śyma ś kijom pśches blowu dyri, so tón w kamźnym wokomiku réź śhubi. Lékarjo maju malo nadźije, so bo jemu réź sajo wrośći.

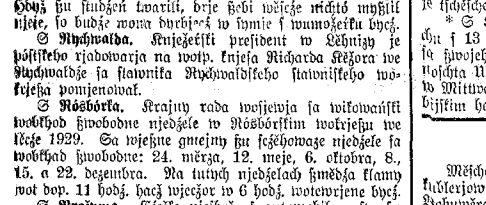
* **Roshorjeny podawk w podźemnišćim dwórnišćeju.** Na dwórnišćeju Times Square Newyorkśkeje podźemśkeje żeleźniźy sta so rośhorjaju podawk. Tam da so muž ś wucześenjenym nožom do ludźi a kalaśche jako dźiwi wokoło śa. Pśichi tom pjeć wožobow śłe śkala. Dokelž běšće wulka cźśiśchcźenźa nastała, policija njemóžešche tśelećej, so by po

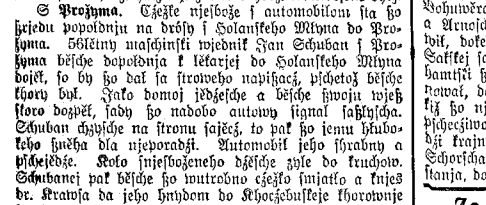

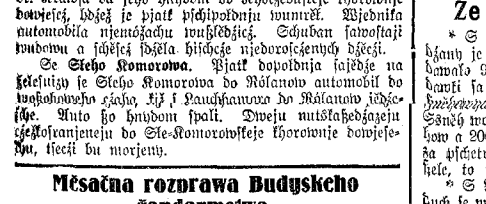

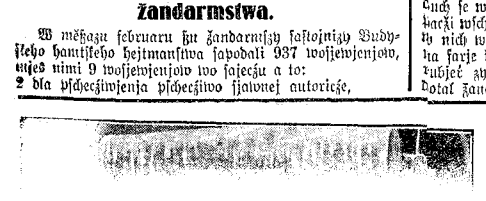

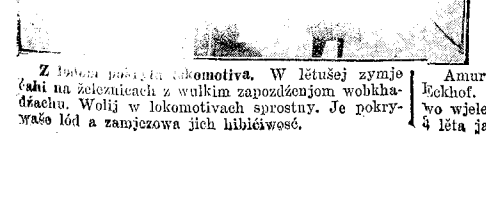

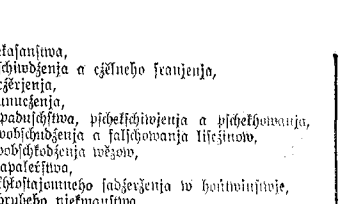

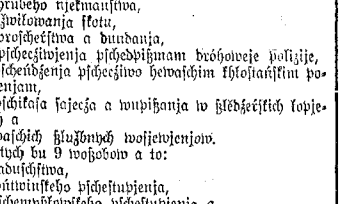

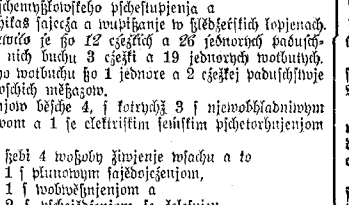

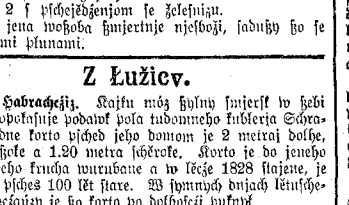

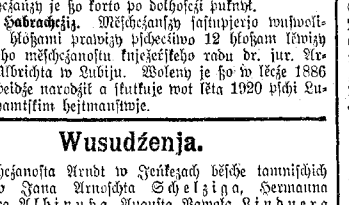

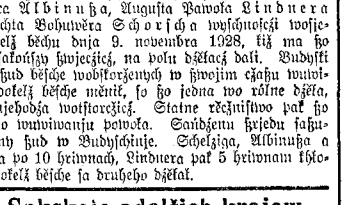

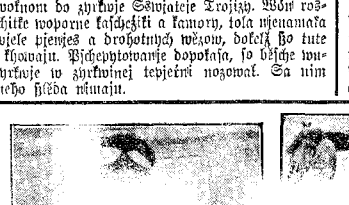

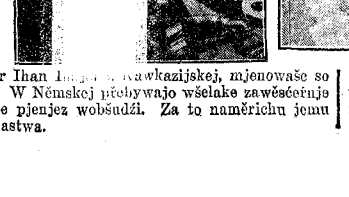

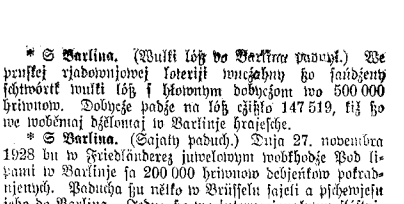

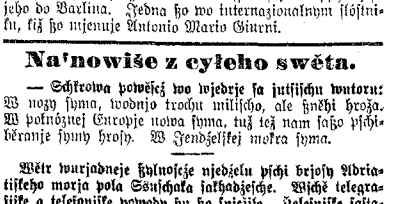

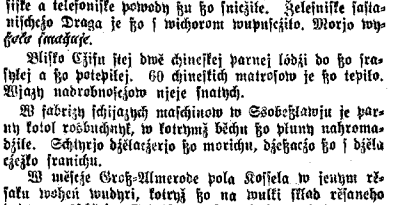

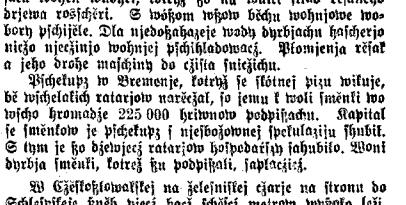

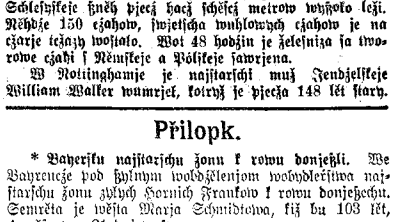

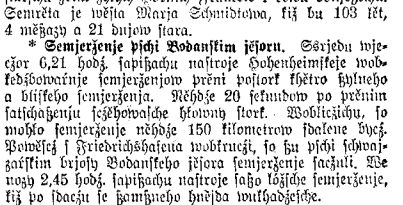

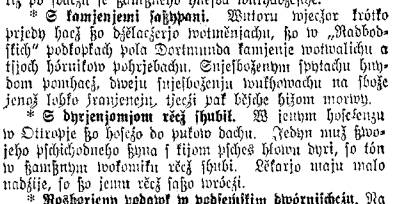

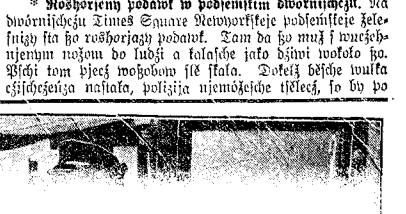

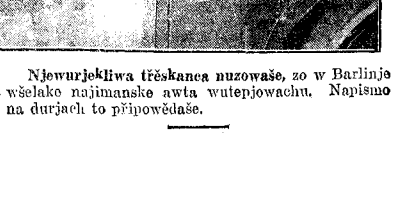

Z [illegible] **lokomotiva.** W lětušej zymje cźahi na żeleźnicach z wulkim zapozdźenjom wobkhadźachu. Wolij w lokomotivach sprostny. Je pokrywało lód a zamjezowa jich libiśiwosć.

Amur Ihan [illegible] kawkazijskej, mjenowaše so Eckhof. W Němskej pśebywajo wšelake zawěśćerjuje wo wjele pjenjez wobsudźi. Za to naměrichu jemu 4 lěta jastwa.

Njewurjekliwa třeškanca nuzowaše, zo w Barlinje wšelako najimanske awta wutepjowachu. Napismo na durjach to pśipowědaše.

sdaću wobkubjenjetcho pschemoż mohła. Skónčnje pak jo ji poradźi, dźiwjeho stżeła k semi ibicź a wotwjeżeć. Wón je nemóhł pschipaczowaću je mjenom Kipp.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija“ zeńdże so wutoru 5. t. m. wječor z dypkom we 8 hodź. w Serbskim Domje k swojej generalnej zhromadźiznje. Dnjowy porjad: 1. Rozprawy. 2. Wólby. 3. Dalša dźěławość. 4. Namjety a wšelčizny. Na generalnej zhromadźiznje ma kóždy sobustaw přitomny być. Předsydstwo.

Budyšin. „Jednota Sokol“ ma přichodny štwórtk 7. 13. wječor we 8 hodź. w hosćencu „Zum Echten“ měšačnu zhromadźiznu. Jara zajimawy přednošk so poskići. Wopyt wšěch bratrow kaž sotrow je nuzny. Hosćo su wutrobnje witani. Starosta.

Drježdźanske serbske tow. „Čornoboh“. Njedźelu 10. nalětnika popołdnju ¼4 hodź. wotměja so w křižnej cyrkwi serbske kemšenja. Njech so wšitcy Drježdźanscy Serbja prawje bohače wobdźěla. Po kemšach zeńdźemy so pola našeho krajana a hosćeńcarja Zmija na Christianskej drózy 22.

Khróšcanski Ratarski Dorost ma na naš kurzus srjedu 6. měrca dobru přiležnosć ze statnym awtom dopołdnja w 9 hodź. do Budyšina přińć. Je-li so ke domježnje 50 wosobow namaka, móžemy sebi wosebite awto skazać. Předsydstwo prosy wo prawje bohate wobdźělenje, dokelž dże jeničcy wo naše interesy, kaž też wo zwjazkowe wudawki, kotrychž by było škoda, jeli je njebychmy też wuzwili.

Kedžbu! Dokelž so w žurli Serbskeho Doma wjele přetwarnje a porjedźa, wotměje so naš **nalětni kurzus** kaž też serbski wječor w runnosćach a žurli „Měšćanskeje zahrody“ (Bürgergarten).

Předsydstwo „Zwj. Serb. Rat. Dorosta“.

Radwoř. Hn. Je. Dźeńša po nyšporje žónske w **Nawkee korčmje**, štwórtk we 8 hodź. mužowje pola **Kralec.** M. N.

Posmjertna pokładnja župy „Jan Arnošt Smoler“. Wustawki Posmjertneje pokładnje z wčerawšim dnjom swoju płaćiwosć zhubichu. Nowe wobzamknjene wustawki so w běhu tydźenja zarjadnikam k rozdźělenju na sobustawy připósćelu. Wot wčerawšeho dnja sem so sobustawy po sčěhowacych sadźbach přijimnja: Hač do 3. haprleje t. l. přijimamy nowe sobustawy hač do 40 lět stare po 1 hr. zastupneho pjenjeza a ze zaplaćenjom přinoška za prěni smjertny připad 80 pj.: 40- hač 50lětni maju zapłaćić 10 hrivnow zastupneho pjenjeza a prěni smjertny přinad: 50- hač 60lětni 20 hr. zastupneho pjenjeza a prěni smjertny přinad; 60-hač 70lětni 30 hr. zastupneho pjenjeza a prěni smjertny připad: 70- hač 75lětni 35 hr. zastupneho pjenjeza a prěni smjertny připad. — Po 3. haprleji t. l. přijimuja so jenož hišće sobustawy, kiž njejsu starobu 50 lět překročiłe po sadźbomaj: hač do 40 lět 1 hr. zastupneho pjenjeza a prěni smjertny přinad a wot 40 hač 50 lět stari 10 hr. zastupneho pjenjeza a prěni smjertny připad. Tuto postajenje płaći wot dźensnišeho dnja.

Wodźacy wubjerk Posmjertneje pokładnje župy „Jan Arnošt Smoler“.

P. Krječmař, župan.

Zwjazk Serb. Rat. Dorosta. Při składnosći wopyta słowjanskich hosći so wotměje naš **nalětni kurzus** 6. nalětnika w Budyšinje w „Měšćanskej zahrodźe“ Dop. započatk ½10 hodźin hač do 1 hodźin. Popołdnju započatk w 3 hodź. hač do ½6 hodźi. Poskićeja so 4 jara zajimawe přednoški. Kóždemu přednoškej so přizamknje debatta. Wšitke sobustawy „Zwj. Serb. Rat. Dorosta“ so z tutym najwutrobnišo přeprošeja. Też starši ratarjo a burja, tež hosćo su lubje witani. Wječor we 8 hodź.: Serbski narodny wječork, hdźež so předstaja rjane dźiwadło: „Burska krew“ wot Franca Krala. Na tutón serbski wječor so cyły serbski lud najwutrobniśo přeprošuje. aNš kurzus kaž też serbski wječor so wotměja w runnosćach „Měšćanskeje zahrody“. Tak, lubi Serbja, lubi towaršojo, přińdźće so zradować z našimi słowjanskimi hosćemi.

Serbska Boża služba w Drježdźanach. Přichodnu njedźelu zeńdu so Drježdźansey Serbja ¼4 hodźin we křižnej cyrkwi serbskim kemšenjam a wudźělenjam Božo wotkazanja. Předowanje změje knjez wyšši far. Domaška. Wšitcy swěrni Serbjo z Drježdźan a wokolinу so wutrobnje do Božeje služby přeprošuja. Wosebiće so prosy wo bohate wobdźělenje při Božim blidźe.

Župa „Jan Arnošt Smoler“ prosy swojich sobuskowow, wosebje też evangelskich Serbow, zo bychu so na kurzu Serbskeho Matiskeho Dorosta přichodnu srjedu 6. t. m. bohate wobdźělili. Kurzus započnje so dop. ¾10 hodź. we zali „Měšćanskeje zahrody“ w Budyšinje. Poskićeja so zajimawe a powučace přednoški. Też prosymy wo bohate wobdźělenje ze strony našich žurnych towaršstwow na wječornym swjedźenju w „Měšćanskej zahrodźe“, hdźež so dźiwadło „Burska krew“ předstaji. Kurzus je darmo. Župne wuběrstwo.

Zamołwity redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. Za hospodarstwo: Arnošt Bart w Bukecach. Za nawěsći: C. Jurk w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

póndźelu 4. nalětnika 1929:

Barliniła burza skóncži sajdźenu sobotu poslednu tydźeń z jara zmjerzenymi mjesowymi cłom. Wobrot z dołhimi a rentowymi liśćinami bě tolerowanje žiwischi pischi postupowanych kursach.

Na **produktowych witkach** bě sajdźenu sobotu wobrot sajo jara sinadny. Hotowe korno pschedewadźachu po njatkowinach płaćiznach. Płaćizny za pozdźischo termije běchu kóżchu snižene. Sajdźenu sobotu płaćeschе w Barlinje zentnar

pschenicy 11—11,15 hr., rožki 10,25 hač 10,40 hr., jećmjenja nalětnjeho 10,90 hač 11,50 hr., nafuwskeho 9,60—10,10 hriwnow, wowsa 9,95—10,25 hr.

w terminowym wikowanju:

za měrc: pschenicy 11,72½—11,75 hriwnow, rožki 10,95—10,97½ hr., wowsa 10,75—10,80 hr.,

za mejn: pschenicy 12,20 hr., rožki pak 11,51½ hr., wowsa 11,40 hr.

za julij: pschenicy 12,67½ hr., rožki pak 11,80—11,78¾ hr., wowsa 11,93¾ hr.

Pschistajenja:

Holzu do domu, Richardowa w Hródku, Heinrichowa haša čisło 5.
„ Jägerowa haša 131 w Hródku.
„ dr. Ritzowa w Kulowje.
„ Grüner w Budyšinje, Wallika haša 151.
„ Balla w Budyšinje, Richterowa haša 6.
„ knježi dwór w Debšicach.
„ Arnold w Tłoch Hwězdach.
„ pječaŕ Michuła we Semjicach.
„ Nołka w Kamjencu, Haberkornowa haša 10.
„ Měth w Kamjencu, Wjeczorna haša.
„ do Lubija, Stare Torkelčeho 15.
„ Klement w Bukopisach na torkoschću.

Wuczehnizu do kontora, Thomas w Budyšinje, Jägerowa haša 6.

Pohonca, mlyn w Nakojdach.

Dźěławnjejschćerjow, Rychtaŕ w Ledźoreczach.

Wuczehnika kowarskeho, Pěcź w Boschećach.
„ rěmjeŕskeho, Zieschang w Budyšinje, Zitne wiki 22.
„ blidaŕskeho, Nachtitz w Hodźiju.
„ bětnjaŕskeho, Wićichka w Malych Debšecach.
„ klampaŕskeho, Jorko w Běłej Wodźe 19.
„ pječaŕskeho, w Hródku, Dotha haša 36.

Na pschedań:

Prošata w Małšecach 11.
Bucźt. Gnauck w Pomoraach.
Ezelšći. knježi dwór w Radworju.
Trutu bronjowe, knježi dwór w Delnjej Kinje.
Sčanśi we Wjeleczinje, Zitawska dróha 133e.
Sčanśi. Schmidt w Budyšchinje, Drježdźanska dr. 22.
Nuntiju a hrun, Zimmer na Židowje, Czichońska dróha čisło 202.

Dźesać ćelenjenj, w Myschećach čo. 10.
Wobleś za Lunfirmanću, w Budyschinje, Mužakowska dróha čisło 27.
Buttrobaś w Kschiwej Worschći 2.
Praha filomowa, knježi dwór w Drážkecach.
Kóń kobła krjenjoščuny, 8 lět, w Wórku 4 pola Budyšina. — Kóń, 7-lětny, w Niebjelčicach 38.
Konjej, 5-lětnjej, Oldenburšku, w Čornym Khołmu 14.
Woł we Nowej Wjesi 3 pola Hucźiny.
Wał ¾ lětny, Bowermann w Rajnu pola Hródka.
Krowa žołtna i ćelenjom we Třoch Hwězdach 16.
Nałeja wuhokoschuczelna, we Wuježku 10.
Kolo Konjace w Běłej Wodźe, Kamjenca haša 38.
Koła, blisko ke kóšatam, w Budyschinje, Lubijska čo. 12, sadni dom.
Kosu k rěźu, Feika we Stradowje pola Hródka.
Pjerjo 4 pt., we Čelchowje čo. 86.

Leżownjerej na pschedań:

Zimnosć pola Hródka, psches 20 introw wulka, wowsa lěrjenja. Dalše [illegible]

Sčom[illegible] na pschedawanje

awtoru 5. měrca 1929:

w Kamjenzu w hoscencu „Ke krónprinzej“ dop. w 2 hodź. wschelake narodninske a krsćiske kudobja,

w Němišich Nadrach w hoscencu dop. w 10 hodź.: 2½ metra dubowych a hrabowych kulucholow,

w Dalšicach we „Knježim domje“ dop. w 11 hodź.: 10 banjow krida wikowskeho tyrol, kamor a hamor.

Wiki.

Produktowe wiki w Barlinje dźensa dop. ¾11 hodź.

Wiki su hischće mało wuwite.

Dop. ¾12 hodź.: Wobrot je sinadny a płaćizny su hlabjene.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje	2. 3.	1. 3.		2. 3.	1. 3.
Pšenica	220-223	220-223	huny	21,30	21,30
rožka	205-206	205-208	woka	27,90	27,90
nal. ječmjeń	218-230	218-230	mórske lubjeje	16,17,00	16,17,00
naz. ječmjeń	199-202	199-202	sólta luniny	22-23,00	22-23,00
wows	199-205	99 205	zeradella	—	—
kukurica	247-248	247-247	raps. wosušk	20-20,80	20-20,80
pšeńć muka	26-30,00	26-29,90	lany wosušk	25-25,60	25-25,60
ržana muka	27-29,50	27-29,40	ocen. melasa	—	—
pš. wotruby	15,75	15,75	bórnj. kruški	21-24,00	21-24,00
ržane „	14,75	14,75	syno, 50 kg	4,20-5,20	4,00-4,80
lane symjo	—	—	ržana sloma	1,00-1,20	1,00-1,20
hróch	48-49,00	48-49,00	pšeńć. „	1,15-1,30	1,10-1,25
raps	—	—	wowsna „	1,40-1,55	1,40-1,55
pjeluški	24-26,00	23-24,50	ječna „	1,25-1,70	1,15-1,55

Zjawne přesadźowanje.

Pjatk 8. měrca budźa so we Wićazec statoku w Radecy za hotowe pjenjezy na přesadźowanja předawać:

1 plah. byk, 6 kruwow, 3 młodych skoćatow, 1 koza, 8 plahow. rancy, 2 běhakaj, 2 prosaći, 1 připušć. kundros, 1 mały kundros kaž **wjacore meble** a wšelaki **hospodarski a rólniski grat.**

Započatk w 10 hodź. dop. Wuměnjenja so do přesadźowanja wozjewja. **Jan Wita,**

Zarjadowaŕ zawostajeństwa.

Wutrabanje ptačkow a też cycacych zwěrjatow

přirodowobdobnje a ozdźiwnje wola firmy

Bruno Specht na Moltkowej drózy 3 puškwiertstwo w Budyšinje

Wulke přesadźowanje zawostajeństwa.

Srjedu 6. 3. 1929 dop. w 10 hodź. budźa so na Zwonk. Lawskej hasy 16, nutřkowdy z wrotami na lěwo, **meble** prawe a molowane, kaž też namakanki Budyskeje měšćanskeje rady (kola, ručne wozy atd.) popołdnja w 3 hodź. drasty, šaty a stupnje wšelakich zawostajnstwow dobrowólnje a zjawnje na přesadźowanje předawać.

Arno Wuschk,

přis. a zjawnje přist. přesadźowaŕ.

Nawěšiki přinjesu wuźitk!

Jan Petŕkec nasl.

mějićel E. Schulz

w Khróšće

poručuje k nałětu:

wulki wubjerk rjanych nowošasnych **wobliekow** za holey a žony, tkaninowe a somołano wot 18—35 hr.

Zonjace a dźěćace šaty atd.

Na wše twory 5% rabata!

Běhaki

su na předań

w Hornj. Kinje č. 8 Tel. 3208

Čitajće „Serbske Nowiny“

Wšém znatym a přećelam zrudnu powěsć, zo je moja luba mandźelska a mać

Hańža Mrózec rodź. Lukašec

27. februara zemrěła a bu sobotu pohrjebana. Na tutym městnje wuprajamy k fararjej Rjenčej, wojerskemu towaršstwu a też wšém přewodźerjam wutrobny dźak.

W zrudobje

Mrózec swójba.

We Łomsku pola Minakała.

Po Božej njewuslědźomnej radźe dźěše w nocy k njedźeli naš lubowany syn, bratr a wnuk

Gottfried Bójc,

šulef Budyskeho gymnazija

k swojemu Zbóžnikej do **wěčneje domizny.**

W Budesteecach, Židowje a Wojerecach, 3. měrca 1929.

Farař Bóje a mandź. Elsa rodź. Gärberec
Hildegard Bójcec, Lejna zwud. **Bójcowa**
Hilža zwud. kantor. Gärberowa

Pohrjeb budźe štwórtk popołdnju ½4 hodź.

Po dźěsej khorosći wumrě wčera njedźelu, derje wobstarana ze swjatymi sakramentami naša luba ćeta

Madlena Žurowa

72 lět stara.

Pohrjeb budźe štwórtk 7. měrca 1929 dop. w 9 hodź. we Wotrowje.

Žarowaca swójba

pjek. mištr **Pawol Bulang** we Wotrowje

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło (Nr.) 54 | Budyšin — Wutoru, 5. měrca 1929 — Bautzen | Lětnik 38

»S. N.« płaći měsačnje we wudawarni 80 sł. pj., we pósle a pola dowěrnikow 1,30 sł. pj. Do wukraja 10 Kč. Kóžde čo. płaći 10 sł. pj. Wudawa a dźěl Smolerjec knihidźišćernja, sp. dr. z o. rak. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2697.

Za nawóźki, kiž maja so kaž do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobdźěłanje so stajace nawóźki a tabele so wyše wohlidźeja. Za reklamowy nic w rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifu n n

Falšowar dokumenta pozdaćneho belgisko-francowskeho wojerskeho zwjazka so wuznał.

Dokument wo belgisko-franzowskim wojerskim dojednanju je žo jako falschowanka wupokazał. Hižo někotre dny žo w Brüsselu schepatsche, so je **Albert Frank-Heine**, wot wjele lět podhladna wožoba w Brüsselu, falschowanku skućił.

Sobotu je Brüsselske statne rěčnistwo pschepytanje k wotkrywu falschowanki sawjedło a je za mjenowanym Frankom-Heinu pšědźiło. Podarmo, pschetož bě žo pšched někotrymi dnjemi zhubił. Jeho žona, kotraž bě w Brüsselu sawostała, poliziji zdźěli, so je jejny muž do Hollandskeje wotjěł, a so jeho ½1 hodźiny rano z Amsterdamskim spěšnym cžahom wocžakuje. Heine woprawdźe z tymle cžahom pschijědźe. Jeho a jeho žonu sajachu. Wotpiš falschowaneho dokumenta w Heinowych sakach namakachu. Hdyž Heinu pschešłuchachu, najprjedy prěcź spyta, **tola bórzy žo falschowanki potrje wuzna. Praji, so je dokument cžisće žadn falschował.**

Tajne rěcženje je po hłownym dźělu z třěbnymi pscheměnjenjemi z teksta franzowsko-ruskeho dotwójskeho rěcženja wotpisał. Wuložena generalneju štabow je žebi wunyslił. Podpismna žu falschowane, a hamtske zygle belgiskeho generalneho štaba njejsu nicžo druheho dyšli **wotcžišćej belgiskeho 25-centimeskeho pjenjesa z wójskeho cžaja.** Statne rěcžnistwo njeje z Heinoweho wuznjeca najprjedy nicžo wojsewiko, **dokelž** žu wschelake wožobły poćežene, kotrejž dyrbja žo najprjedy sajeć a pschebytschejć.

Kaž Heine wudawa, žu stónežnje w Němskej poczeli tukać. W septembrje 1928 žu schtyri wožobły jeho dla njelepotsje, w Franzowskej skućenje, wótro pschebytschake, wón pak je žo stónežnje wurěčzał a zhubjene dowěrjenje zaso dobył.

Njehódne wojerske dokumenty, kotrejž móža žo w ruczných knihach a hamtskich wojsewjenjach namakać, je jako ważne spionažne powěsće do Němskeje pschinjesł. We tymle dźele réka dawaš, hdyž chze cžłowjek něschto dostać.

Heine chze žo po sdaću jako špion w belgiskej złužbje pokazać, kotryž je z tak mjenowanych patriotiskich pschizcžinow Němcow zjebał.

Pola wěstych belgiskich pschisłužbnych městnow je žo pjerza wupraschał, hač njeby móžno było, po sdaću ważne dokumenty falschować. Komdźachu žo, dachu pak jemu zwoznamić, **so dyrbi to na swoju samołutnosć cžinić.**

Na to je žo do dźěła dał. S hamtskeho wojerskeho kopjena, z wukrajnych wojerskich cžasopišćow a se rěcženjow a protokollow konferenzow generalnych štabow je žo jemu poradźiło, podaćny referat schefa belgiskeho generalneho štaba Galeta pšched měšćanej wojerskej kommisiju z lěta 1928 zhotowić, pišmo, **kotrejž žu offizjerojo němskeho generalneho štaba w Berlinje w januarje 1929 měsaz dołho studowali a potom prajili, so je to bjes diwła dźelo offizjerskeje skupiny, kotrejž je dołho na tym dźěłała.**

„Jenož ja“, Heine wudawa, „bym wschitko to za tydźeń zhotowił“. Posłdźischo bym Němcam hischcze diwé pišmje podobneho kalibra podał, kotrejž žu potom Hugenbergjemu nowinskemu konzernej pschedali.

W oktobru 1928 je jeho Ward Hermans, redaktor Antwerpenskich flamskich nowin „De Schelde“ wopytał, z kotrymž bě žo hižo prjedy sesnał. Tónle Hermans je hnydom do Němskeje puczował a z organizatorami, **kaž je Stahlhelmom, młodokonserwatiwnymi a Wehrwolfom wobhadźał.**

Hitler a nazionalni sozialistojo běchu Hermansej zlubili, so jemu pjenjezy a material k wutworjenju lětadźiskich kolonow za sabotažu Antwerpenskeje źiwjenjowe wustajenjny w lěcze 1930 do wole dadža. Dale je Hermans z tak mjenowanym „łokom“ wobkhadźał, z organizatorami, kotrejž staj Spahn a Rosemayer wodźiłoj. **Wona irridentisku němsku propagandu w Elsaju a w druhich wukrajnych stronach wodźesche.**

Temule łoku też, kaž Heina wudawa, pryjedźeschi **minister z Kendell a něhdyši statny sekretar z Reinbaben** pschihłuschataj. Łoku je spionažna złužba podstajena, kotruž dr. Wilhelm Stengel w Mühlheimje nad Ruhru a dr. Ipert w Elberfeldze wodźitaj. Wona w Belgiskej dźěło a pyta młodych Flamow za spionažu dobyć. Hermans a wěšty F., druhi flamski nazionalist, staj z Ipertom, Stengelom a Rosemayerom wulko swjasanaj. We novembru 1918 je Hermans falschowany dokument wothladał, kotryž je Heine chył runje do Němskeje pósłacz. Hermans je jeho cžiwiłował, so by jemu falschowany dokument, abo znajmjeńscha na to žo poćahowaty falschowany list pschedał, kotryž je Vandervelde dr. Broukerej pósłał. Na to žym, Heine dale wudawa, w hallandskich nowinach wojerskeho dokument pozběhnje 10 dnjow se wschěm špěchom zhotowił a 29. januara 1929 w jenej khošejowni w Mechelsej pschepodał.

*

Frank-Heine je žo w lěcze 1896 w Belgiskej narodźił. Jeho nan bě hollandski žid, jeho macj Němzowka z Düsseldorfa. W lěcze 1914 je do němskeho wójnskeho łódźiwa zastupił. We BuenosAires pak je z njeho cžeknył. We l. 1915 žu jeho w Jendźelskej dla paduschtwa na 6 měsazow zajatwa zasudźili a po wotpokuczenju z Jendźelskeje wupokazali. Na to je w belgiskim wójsku złužił. Posłdźischo pak je žo **šwérčzko**, so je němski stacjan, a tohodla žu jeho internowali. Cžełny do Jendźelskeje, tola jeho dla njedawolenchu nawróta 1918 k zajtwu na 3 měsazy zasudźichu. Sapoczatk lěta 1919 je žo do Belgiskeje wrócił, hdyž je najprjedy pola benediktinow w Bruggach dźěło namakał, posłdźischo pola jesuitow w Lowani jako knihownik. Wobej měsce pak bórzy złubi. Potom je w někotrych katolitschich cžasopišćach a jako knihownik w Palais de Justice w Antwerpenje dźěłał. Wot tam žu jeho wuhnali. Se cžasa 1919 hač do hapslenje 1921 žu jeho w Franzowskej pjecz trócz dla paduschtwa a pschekschiwjenja k zajtwu zasudźili. Na to žu jeho w Belgiskej w juniju 1921 dla proschertwa a paduschtwa k zajtwu na 6 měsazow zasudźili. Na posłed je jako pschekoćeć w Brüsselskim němskim pósłanstwje dźěłał. Bórzy po tym je cžasopiš „A koups de plumes“ w Belgiskej wudawał. W tym cžasu je w němskej złužbje był a je je žiwotnim cžasopišćom z wulkimi pjenježnymi hrótkami němskimaj, někto belgiskimaj městomaj Eupenje a Malmedy rozdawał.

Wotkruće wo němsko-hollandskim wójskowym sobudźěle.

„Echo de Paris“ je jako wotmołwjenje na falschowany dokument Franka-Heiny tekst němskeho wójskowego dokumenta wojewił, z kotrehož je špótnacz, so je w lěcze 1918 mjes němskim a hollandskim knježerstwom k dorěcženju došło, na kotrehož zakładze žu je němskemu wójskowemu wjednistwu dwě hollandskej železnišcy cžarje k wužiwanju dałej. Dokument, kotryž je je schefom generalneho štaba podpisany, mjes druhim praji:

„Se by móžno było, wobchad pisches Cash a Herbesthal połóžić, stej žo nam k dispozicji za transport hollandskej cžarje Dalheim—Harmont a Velow—Roerdonde dałej, na kotrymaž je transport z němsko-hollandskim dorěcženjom dowolony.

„Echo de Paris“ k tomu pischo: Tekst tehole dokumenta njetrjeba žo wukładźić. Ale hollandske nowiny mohłe jón žebi pschemyslić. Dyrbnuły tónle dokument w tajnosći załkowali, hdy by naš k tomu hollandšti zwonkowny minister njewuždał. To je wotmołwjenje na jeho postupanje w Jendźelskej, Franzowskej a Belgiskej, na tole postupanje, z kotrymž je žo knjes Blokland jenož žuneschny jesinik.

Severing wo politiskim położenju.

Na załožeńskim zjednoczenju swjatka němskostatneje khorhoje w Essenje je němski smutskowny minister Severing rěcžał. Najprjedy žo z praschenjom zaběrasche, hač je we Němskej trajna diktatura **móžna** a **němjesche**, so njeby dołho traka. Hdyž němske knježerstwo pšched němski žejm **i ważnymi** pschedłokami, hospodarskim **planom** a dawkowymi zakonjemi atd. stupi, budźa politiske strony dyrbjeć strony dyrbjeć barbu wusmać, a hdyž to niczo njepomha, budźe žo dyrbjeć němski žejm rozpuschczić, a nowowólby žo wupisachu. W tymle zmysle minister Severing też wo Hanlasskim swjatku rěcžesche. Wo nim praji, so je **dźensa swjatk ludźi, kotriž žo wotwołkuja, dawši placzić.** Dźěławosć Hanlaskeho swjatka je w nastupanju dawkowych zakonjow němskeho knježerstwa a w wustupanju wobrěžnych jednanjow němskich zastupjerjow w Pariźu z wulkej schkodu za zbyt Němsku.

Sakske hamtske žudnistwa, kotrež dyrbja žo rozpuschczić.

Sakske knježerstwo w zakonjowym naczisku wo zarjadnistwowej reformje porucza, předowaze dźesać hamtskich žudnistwow rozpuschczić: Biarnaczizu, Altenberg, Rabstadt, Oberwiesenthal, Lößnitz, Hartenstein, Wilsdenfels, Schöneck, Taucha a Zöblitz. Njesda pak žo wěrje podobne, so budźe žo hodźić, wschě tele žudnistwa rozpuschczić.

Redaktor Wocard Heremans cžeknył.

Redaktora flamskich nowin „De Schelde“ dyrchu 4. měrza w jeho wobydlenju w Antwerpenje sajeć. Policija pak jeho njeje dama nadeschła. Wón je z cžasom cžeknył. Po wuprajenju Franka-Heina je wón z pośrědnikom pschi pschedaću falschowaneho belgisko-franzowskeho wojerskeho dojednanja był. Sa nim je łojazy list wudał.

Sakoń pschećiwo rosdrjebjenju Juhosłowjanskeje.

Juhosłowjanske knježerstwo je pschihłasował k zakonjej sa zjawny bjesstrach a porjad w stacje wojsewiko. Wschitkich 4 paragrafy wopschija a wschitkim ludźom, kotrjž z pismami, plakatami abo wobrazami propagandu sa to dźěraju, so by žo něka zjidnoćeli dźěl stata do samostatneho stata pschetworił, a na tajke waschnje pschećiwo nětčišchej statnej formje rosćeršerjeja.

Rozbuchnjeńska katastrofa w Sofiji

Póndźelu pschipołdnju je žo we wojerskim arsenalu w Sofiji cžeła katastrofa stała. We twarjenju, w kotrymž žo ignalne rakety dźěłaju, jedun dźěłacžeź z měchenym ćeluchu pólvera blizko kachlow dźěłasche. Nadobo žo mješcženo sapali, płonjo hnydom na woheń sapopadowace maćizny — salpeter, schwabl, betolitku žel — a wot tam na hotowe rakety w pódłaršiwje pschesłoczi. S mózným rosbuchnjenjom je jena twarjenjowa murja a štóchа wotwjerhnyschtaj. Sdobom je zyła twarjenje z płonjenjom palesche.

Hnydom na pomoz khwatazy offijerojo a muzstwa ruez do twarjenja hižo z płonjenjom zalerjenej nadeńdźechu, tola reskamawschi wotkrowe lěkarjo so jim poradźi, z wokrom won **dwanaće wožobow wutkować.** Wobmjerwa wobsera wobeli spjacha a pod rospadankami 28 šwabłenych cžełom, z wjetschcho dźěła zony, šmuczaha.

Mjyšla žebi, so je liczba zmjertnych woporow jeho dla tak wulka, dokelž žu wot spočatka hnydom dulchale płuny naklałe. Najwjazy woporow je žo najskerje najprjedy sadujsło a potom žo spalilo. To je też z teho spósnacz, so žu najwjazy woporow dałeko wot wokrowu namakali, so je tajkim dźěłacžerkam ani spytali njejsu, žo z wokrom won wutkowacz. Dźěłacžeź, kotryž je njesdobe sawinował, je tehorunja mjes woporami.

Nowy president Hoover swo'e zastojnstwo nastupi.

Prezident Sjednoczenych statow połnócnje Ameriki je póndźelu pschiłubjenu na wustawnu złožił. Na to je **programowu** rěcz cžitał, po kotrejž sadadach chce swoje **faktojnstwo** sastawacz.

Hoover najprjedy praji, so Sjednoczene staty sadadn polnje pschipósnawaju, po kotrejž je pokrok, spomožnje a měr Sjednoczenych statow na najwuzi z pokrokom, spomoženjom a měrom zyłeho świeta swjasane.

Djenża, Hoover šwěrći, je žiwe w měrje žiwy. **Tónle** měr je wobroženy z bojosću a njedowěrjenjom, z kotrymž je žiwe wobžiwdźenjo. Zane njedowěrjenje, zane bojosć njemóže žo ani je złěbym prawa pschećiwo Sjednoczenym statam wobroćiłoj. Sjednoczene staty nježdadaju ani **zwój** kraj wupschestrěcz ani hospodarsky a politisky druhe **kraje** wobkniježić. Amerikanski knježerstwowy **system** žo **za** potłoczenje abo wobkniježenje zuzych ludow njehodźi.

Revolucija w Mexiku.

S wjednistwom generala Jesusa Aguirra je žo sdźe karste hibanje pschećiwo prezidentej Portesej Gilej we statomaj Sonorje a Veracruzu w pokodnischim **Mexiku** rosscherjło.

S pschimórskeho města Vera Cruz ho powdź: General **Aguirre je Vera Cruz w mjenje rewolucije wobhładźił.** Město je sněrom; njeboha ho, so njemóry wndyrja. **Szydom wójnskich łodźow, kotrež we Vera Cruzskim móřskim zakowje zakotwjene leja, je k generalej Aguirej pschestschło.** Tutón je rjekł, so su stat Sonora, Sinaloa, Nahart, Durango, Oaxaca, Coachuila, Chihuahua a Veracruz ho revolucijit pschistanitke.

Kaž ho ſ města Nogales w statu Sonorje powě, kotrež su sdźerjarjo wobhładźili, su tuchi presidentej Portesej Gilej powěsćej pósłali, w kotrejž so praji: „Sćmy podarmo czakali, hacž móžemy we Waſ nakſeduiła ſemjerjecho nadobneho Obregona widźeć, kotryž je swoju luboſć k ſwobodźe a wótczinje ſe ſwojim zjiwjenjom ſapłacził.“

President Portes Gil a jeho pschiwołowarjo pschihotuja thwatajcy czinja, so bychu revolucijin porazyli. **Portes Gil je wojeſkim ſtarjam na Khanizschczu we Zalbuenje pschikazał, so bychu ho k wójnſkemu ſtanju pschihotowali.** Pschedawſchi president Calles a wschitzy miniſtrowje we hrodźe w Chapultepec wuhadźuja. W ſtatu Sonorje je general Manzo, kotrehoż ſkóſt be ſo w ſandſeknum mjeńcu ſ dobrym ſaſtajił, ſnowa revolucijin wuwołał. Jeho pschiwiſowarjo ſu město Nogales wobhładźili.

Pschedawſchi president Calles je ſlowne roskaſowańſtwo nad knježerſtwowym wójſkom pschewzał. **We ſlownym** měſcu Mexiku wulke rosharjenje knjeſi. S ſlowneho měſta ſo njepschestawajcy wójſkowe wobdźelenja do ſdźerjarſkeho kraja ſćelu. Na někotrych měſtnach je ho hižo mjes knježerſtwowym wójſkom a ſdźerjarſkemi wojowałko.

Sdźerjarja ekzekja Gilberta Valenzuelu jako presidenta wuwoleć. W presidentowym hrodźe w Mexiku su ho generalojo knježerſtwowcho wójſka njedźelu rosprajili. Zenſura je nowiny je ſo ſa wjace mexikanſke ſtaty ſawjeſła. W městonoj Mexiko a Tampico hiſchcze měr knježi.

Po poſledních powěſćach je ſo revolucijin na Tehuante pepiſi iſthmus (krajnu wuſinu) wupſchestrěła.

Zyle mexikanſke jowſakowe wójſko je ſo mobiliſowało. Mexikanſki pósłanz we Waſhingtonje je ſdźěłił, ſo je wójſko ſdźerjarjow jenoż 5000 muži ſyłne. General Ejeabay, roskaſowań knježerſtwowcho wójſka w ſtatu Coachuila je ho ſe ſylnym wójſkom do Vera Cruze pósłał.

Ze Serbow.

W **Budyſchinje**, 5. nalěwnika 1929.

Wo kaj dźe. W Jera wjeczor barometer 743. Tżenja rano we 8 hodź. barometer 744, hygrometer —4. Wuhladny na ſymu a ſuchu. S wſchelakimi ſchrjekami je ho tacże trochu pschekorcheniło. Sniha ſtejsi we wjeczor jako hacź na 2 ſtop. a rano měrjeſowa na wſach 5 ſtop. hymy. Nowa wuſchkina ſ njeczoru pschichodźaca je mam ſaſo wuſwjedrjenje pſchinjeſkło. Tuž ſnowo na klónzu ſy do ſtuſnitſcheho tacża da. Skaſchowanje w wory k póndźelſi nóſachu po zyłej ſtarſchnej Europje. Pódła ſapiſchachu 2—9 ſtop hymy. W Rodowje ſmy wjeſkowu pschiu. ezoyſ-łota we [illegible]. Na Balkanje a w Frankſi niebjeſcu ſylne wětry [illegible]. — Jutże ſrjedu ſtrodża Hórnjcho 6,33 hodź a [illegible] ho 5,41 hodź. Mětnje ſtłada na rasje 4,43 a [illegible] ho do pschi. 11,54 hodź.

— **W mjeſnowym wobſaſu.** We wobſtatu tutoje wuſtawjenja, kotrež ſo wot 3. hacź do 24. měrza w Budyſſim měſtſkim muſeju wotmiwa, pschiſej ho jutże ſrjedu 6. měrza wjeczor we 8 hodź. w ſali měſtſczańſkeho muſeja, ſajimacy pschednoſchk ſe ſwětowobrazimi kujeſa dr. Meiera-Dżerſka ſ Hamburga „wo wuſkamje barby w měſtnowym wobſaſu.“ Pokaſujemy ſ tutym hiſchcze raſ na njón.

— **Wótkim jubilej Budyſkeho kſeſcerſkeho ſwjaſka** ſap. tow. S pschiſłuſnoſczu ſwojeho 25tleteho wobſtaſa wukoſtowa Budyſki kſeſcerſki ſwjaſk ſap. tow. we ſwjedźenſkej wupſchesnej ſali Kſeſcerſkeho kontora. Program ſwjedźenſkeho wjeczora bźeſche jara bohaty a wobmjetny. Burge-Steinerowa kapała poſtajeſi muſoho damſkich hubjenych pſchednoſchkow. Mjenje pſchekſaty bźeſche porjad ſe ſkedźnum wuſpjewjenjom turnarkow a turnarjow, pokromi a jortnjeni pſchednoſchkami. Wopytowarjo wjeczora doſtawichu wožmy a njeſapomnity dźeń, ſiž namała ſwoju wuſchinu w ſwjedźenſkich rěčach a pożeſchowanjach wobſcheje ſaſtupjerjow ſobuſtawow. Pſchichyſha ſwjaſka k. Mauer poda pſchichład wo wuwiczu ſwjaſa w 20ym 30 lět jeho wobſtacza a wojſerſi mjena ſobuſtawow, ſiž buchu ſa cżeſne ſobuſtawy pomjenowani a widźeli poczeſczenje wuſnamjenjenje ſakſcheho kſeſcerſkeho ſwjaſka na dalſche ſaſtupne a doſtojne wotſoby. Pſchiſłuſnikow ſu nowe ſe. W mjenje ſakſcheho a rěmſkeho kſeſcerſkeho ſwjaſka pſchiſłuſeſe ſwojoſpſcherja knjes ſwjaſkowy pſchednoſchk Schneider. Sa nim poręcza na ſortnitwe waſchuje knjes wójſkſki měſtſczanoſta **Nirdner** a dźakowaſche ſo w mjenje wuſnamjenjenych ſa doſtate poczeſczowanja a wuſoſnowaſche kſeſcerſtwo jako ſport, kiž może cżłowjek hacź do ſwojich ſtarych lět wuſonjerjeż. W mjenje měſta Budyſchſkina pſchejeſche ſwjaſkej wjele ſhoża a dalſche ſdarne bycże. Knjes **Stemmer**, pod kotrehoż wjedniſtwom ſo Budyſka kſeſcerſka natwari, ſtrowjeſche ſwjaſk w mjenje wubjerka ſa cżłowjnjeczowanje. Saſtupjerjo ſ Dżeżdżan, Miſchna, Kitawy a Lipſka a druhy wěnowachu Budyſkemu ſwjaſej pſchiſcze Lubnoho dobrych pſcheczow ſa pſchichod a pſchepodachu rjane dary. Wjeſła myſl pſchi rjanej ſabawje jednoczeſcheje towaſiſchnoſcz hacź do pózdnjeje nozy.

— **Sakſka krajna loterija.** Pſchi ſobotnjiſchim cżeſnjenju 5. rjadowanje 194. ſakſkeje krajneje loterije padże dobyrje wo 10 000 hr. na cżiſło 108 758; dobyrje wo 5000 hr. na cżiſła 21 612 a 63 441; dobyrje wo 3000 hr. na cżiſła 40 714, 71 443, 111 852, 133 227, 137 639; dobyrje wo 2000 hr. na cżiſła 13 361, 32 548, 34 654, 40 998, 72 882, 73 577, 95 125, 118 986, 125 031, 128 759, 131 545, 149 551; dobyrje wo 1000 hr. na cżo. 12 658, 22 362, 25 504, 26 292, 30 046, 30 871, 34 870, 41 779, 47 693, 55 703, 56 466, 68 313, 82 807, 84 026, 85 769, 93 741, 93 875, 96 175, 98 354, 112 785, 113 979, 120 178, 127 351, 133 640, 138 964; dobyrje wo 500 hr. na cżiſła 1911, 5200, 30 048, 35 179, 35 531, 35 563, 35 787, 37 432, 37 735, 39 142, 40 052, 45 385, 47 602, 48 175, 48 282, 53 489, 55 837, 55 961, 60 201, 61 628, 62 273, 68 813, 68 877, 76 434, 83 781, 83 938, 85 768, 87 129, 87 871, 90 274, 90 490, 92 951, 94 898, 97 961, 101 557, 106 503, 114 567, 116 384, 139 746, 141 770, 142 324, 147 119. — Pſchi póndźelniſchim cżeſnjenju padże dobyrje wo 5000 hr. na cżiſła 6037, 34 402, 81 501, 88 368, 103 524, 140 159; dobyrje wo 3000 hr. na cżiſła 19 604, 29 181, 41 966, 62 703, 76 288, 85 599, 87 599, 99 486, 104 274, 108 683; dobyrje wo 2000 hr. na cżiſła 3747, 28 608, 29 485, 29 592, 31 795, 48 550, 49 260, 56 769, 71 070, 73 805, 81 580, 87 199, 91 536, 126 353, 127 719; dobyrje wo 1000 hr., na cżiſła 2934, 4374, 4410, 5193, 13 919, 15 291, 18 890, 19 758, 20 811, 30 495, 35 180, 38 572, 42 072, 42 445, 46 863, 49 731, 53 142, 66 848, 76 600, 86 119, 87 540, 93 789, 95 030, 96 354, 96 692, 101 422, 102 736, 105 329, 115 191, 121 793, 123 724, 131 389, 142 727, 149 412; dobyrje wo 500 hr. na cżiſła 581, 986, 1422, 6279, 6669, 17 890, 19 141, 20 015, 33 547, 43 622, 53 022, 54 140, 54 715, 55 226, 57 986, 60 801, 61 765, 71 149, 71 509, 77 816, 80 090, 86 574, 88 355, 93 343, 93 094, 102 298, 107 597, 121 315, 122 007, 122 982, 123 832, 127 304, 128 103, 128 143, 131 295, 131 308, 131 560, 133 139, 139 428, 142 059, 147 276, 147 925, 148 990.

S **Budeſzez.** Pjatk ſeſdże ſo pſchedkubſtwo ſchulſkeho wokrjeſa a ſchulſkeho wubjerka k ſhromadnemu poſpeſzenju w Rökitez hoſcżenja. Wojſerſi ho, ſo je nowotwar ſchule ſanjerk bjes ſchkodu pſchetrał. Twar tepſenſkeje pſchipramy ho njewupiſa. Sa to pak ma ho 5 ſtrowu naſuſnicż, kiž maju namjeſy płacżiſnow japodacz. Shromadźizna bźeſche ja prawy, kiž ji wuſtki wubjerk pschiſtajeny wuſche. Wottżenje ſa inmarnju bźeſche dóſcho a ſtawy ſo woſſewidchu. Na to ſo wupiſzene dźeła ſa nowotwar ſchule rozdźelichu. Jenohłóſnje ho wobhamkny, ſo ma bhſkowód tudomna Michałkez firma pſchipraviſ. Sa nowe mjekiſe dźeła pſchepodachu ho firmje Korle Sch. w Budeſzezach. Sa bildakſke dźeła bźeſche ho wóſmi nowu ſamokwitu (durje a wokna wobſeże). Nadka ſnowu rozmołwa, hacź maju ho dźeła ſhromadnje abo wſchelke roſtacż, wobſhamknychu pak, ſo maju ho durje a wokna hromadje jenej firmje wuwjeſeć dacź, mjes dwěmaj firmomaj, wo kotrymaj ſo wothłoſowaſche wuſwoli ho Hóſſtelder firma w Budeſzezach. Pſchedpołożene bźeſche ſlježowanje ſchulſkeje pokładnje lěta 1927 a pokładnje knjes wuczeř Franke wo nim roſprawjeſche. Sa prawje warjow ſlježowanja wuſwolichu jenohłóſnje knjeſtwo wyſchſcheho wuczerja Wyrącza a Golbha. Knjes Wyrącz na to wojſerſi, ſo kěſha ſchulſke dźeći 19. 1. m. ſtaſu wukhodźa. Roſzohowanje budże dopołdnja we 9 hodź. k cżenuj wón pſchedbudźiwo ſchulſkeho wokrjeſa a ſchulſkeho wubjerka pſchepreſcheſwaſche. Dale ſdźěli, ſo budże ſchulſke pſchedſtajenje hiſchcze raſ 10. měrza, ſo bychu ho wudowſe hyſe.

S **Roſwodez.** Sſo ſajimace hoſpodarſke knihi we Wjeſeczinje, Korſynju a Kumwalſkim dołe bźehu ſo na dohladowańſku wyſchnoſcz w Budyſchinje wobwrócże, ſo by Schpreewiny mógł mjes Roſwodezami a Bjedrichami ponowicz adu ſtuporjedżecz dała. Móſt je jara bohate ſtany a cżeſże nałkadne automobile pſches njón jěſdźicz nje. Hmódża a dyhła na Budeſzezu wokoło jěſdźicz. Dobrowańſka wyſchnoſcz pak je ménjenja, ſo maju hoſpodarſke knihi, kiž maju ſajim, móſt ponowicz dacź. Sſnadź wjeſtaju móſt ſe prědkami produktiwneho ſaſtaranja dźelowych, mjejacych ſwuporjedżecz.

S **Bukez.** Tudomny ſchulſki wubjerk wuſwoli ſajimanu ſrjedu na město knjeſa wuczerja Jſelka, kiž ho w lońſkeſi do Porſchiz pſcheſydli, knjeſa wuczerja Schumanna ſ Worzyna. Wěſe, ho kóždy rozumny ſtarſchi wjeſeli, ſo ſchulſki wubjerk hiſchcze na ſtarſchich kujeſow hlada, kiž hiſchcze ſtaru dijſzipliny paſtkupja. Tak pſchejeſmy knjeſu Schumanej Boże ſpomożowanje k jeho ſaſtupjej do nowſkeje Bukezańſkeje ſchule.

Z **Khróścże.** Radupodawanje za maſerje we Khróścżeach jutro ſrjedu njepſchihódneho wjedra dla wupadnje.

S **Ruſchizy.** Sandźenu njedźelu woſtaſchtaj dopołdnjſchi a popołdnjſchi cżaſ na Biſkopſko-Kamjeńſtej cżarje na jěſbje do Ruſchizy mjes Biſkopizami a Ruſchizu w ſylnej tcżaſy. Pſchiſchi cżah ho won nětkjże hodźinu łapodźi.

S **Wojerez.** Na ſobotniſchich ſhonjatych wikach bźeſche 170 proſtatow na pſchedań. Wone płacżachu 18 hacź 20 hriwnow.

S **Turjobo.** Wczeraſchi póndźelu 4. nalěwnika ſwjeſcheſche tudomna wumělſkarka Hana Mjedakowa ſwój 50. narodniny. Wona ma pak ſo w poſledniem cżaſu ſ ſwojim wotrokom bźeſcheć. Bóh Knjes ſpożcż ji miły wjeſny ſe wjenja.

Se **Saborzda.** W naſchej wſy, kotraż ma nětkjże 100 wobhdźerjow, hjwjeſeſchtaj ho ſandźeny ſchtwórtk 28. februara dwaj ſtotaj khwaſaj. Na tutom dnju pſchez 50 lětami buſchtaj ſwěrowanaj wumělkaſ Jurij Hadank ſ ſwojej mandźelſkej a Hanſ Schwabſch ſe ſwojej mandźelſkej. Jubilarom doſta ho pſchi ſtotym mandźelſkim jubileju mnoho poczeſczowanjow. Prěnjenu jubilarej gmejna wyſchnoſcz dopomnjeniſe wopiſmo a druhemu cżelnu plaketu pſchepoda. Sbożopſcheczja bźehu dóſchle we mjenje ſwojeho preſidenta ſ Hindenburga, krajneho radźićela a mnohich ſuſodnych wyſchnoſcze. Schwabſch, kiž je pſchi ſwojich 74 lětach hiſchcze ſtrowy muż, bźeſche nětkjże 36 lět dołho w Sabrodiſkim gmejnſkim pryjbłuſtwjerjom a je ſebi ludźi a dowěrnu wſchitkich wjeſnjanow dobył. Hiſchcze ſtrowa wukonja won wſchelake faktoſnſtwa ſ ſpokojnoſcżu wobſtara.

Na Librowem gruńe.

Roman Teresy Nowakowej.

35] (Pokračowanje.)

Njebě ani k njej po hórcy doſchoł, ſaſłyſchi klepanje bijaka a wrześchczenje pily; mjeſchtr ſ cżeſkim dźełaſchtwom we wulkej ſtwi zrychtu, kotrež ha ſobom ſ nałkwarinu, a kotrejež jedyn kut wupjelanjowaſche roſtajte pajenje. „Palaj“ to herzow, mjes tym ſo w druthich běchu dwaj, tſi blida ſ podnożkami, w druthich pak wulke kaſchle ſ pjecu a pjekarnju, połny ſ nadobnu, druha ſ hornjami a ſchtżelkami, dwě ſoſi, kelmowy, kaſdże a druhe hoſpody a ſa nałkwaſiju trěbne ſudobja. Po ſchpunndowanju waſcheje ſo połno truhankow a rěſi, ſtajet je ſwojim cżeſłiſtim, Mańkom, buchaſchkaj a rźiſaſchtaj, ſo wuſchi ſakhapiſchtej, we kachlach praſkotajche mózny woheń ſ bukowych ſchczepkow, wychtaſ Mich, abo kaj jemu po ſtarodawnem waſchnju po twarjenju rěkachu, Drajchar, ſchczerkotajche ſ biachorami, a ſchtżelkami, tſi pſchinoſcheſche nětkótrym ſe blidom w kuce hedźajcym muſam: nichtó pſchi tajkej harje njeběſe ſa tym pſchichodł, ſo bě Libra ſaſtupił.

Pſchihlidźi ho k cżeſći a pocża na njeho rěcżeć; ale dyrbjeſche jemu ruku położeć na nahe ramjo a ſadźerżeć jeho ſo pohibu, prjedy hacź bu Zozek na njeho kedźbny. Wuſaſni jemu, cżehoża pſchitkhadża, a proſcheſche, ſo by jemu wuporjedżenje tſchi ja najbliſchi pſchihódnu cżaſ pſchiſłubił.

Zozek pſcheſta poczahowacż pilu, ſtchaże ſe ſebje rěs, a wotrekwiſchi ſebi cżoło ſ ruku, pſchiłubi: „To ſo wě, to ſo wě, ſo pſchiudu, wuja. Mětkole hiſchcze wonka niczo niedźełamy; doma w bróżni mamy wěſchto hrjadow wuporjedżecż, to nětko wobſtaramy, — ale tak rucże hacź budże ſa dźełu pſchihódne wjedro, pſchiindu do Jewiz. — Powle tón „pałaj“ nam hiſchcze dawa njedu, dyrbi bycż ſwjedźenſkej wupſchesnej ſali Kſeſcerſkeho kontora. Program ſwjedźenſkeho wjeczora bźeſche jara bohaty a wobmjetny. Burge-Steinerowa kapała poſtajeſi muſoho damſkich hubjenych pſchednoſchkow. Mjenje pſchekſaty bźeſche porjad ſe ſkedźnum wuſpjewjenjom turnarkow a turnarjow, pokromi a jortnjeni pſchednoſchkami. Wopytowarjo wjeczora doſtawichu wožmy a njeſapomnity dźeń, ſiž namała ſwoju wuſchinu w ſwjedźenſkich rěčach a pożeſchowanjach wobſcheje ſaſtupjerjow ſobuſtawow. Pſchichyſha ſwjaſka k. Mauer poda pſchichład wo wuwiczu ſwjaſa w 20ym 30 lět jeho wobſtacza a wojſerſi mjena ſobuſtawow, ſiž buchu ſa cżeſne ſobuſtawy pomjenowani a widźeli poczeſczenje wuſnamjenjenje ſakſcheho kſeſcerſkeho ſwjaſka na dalſche ſaſtupne a doſtojne wotſoby. Pſchiſłuſnikow ſu nowe ſe. W mjenje ſakſcheho a rěmſkeho kſeſcerſkeho ſwjaſka pſchiſłuſeſe ſwojoſpſcherja knjes ſwjaſkowy pſchednoſchk Schneider. Sa nim poręcza na ſortnitwe waſchuje knjes wójſkſki měſtſczanoſta **Nirdner** a dźakowaſche ſo w mjenje wuſnamjenjenych ſa doſtate poczeſczowanja a wuſoſnowaſche kſeſcerſtwo jako ſport, kiž może cżłowjek hacź do ſwojich ſtarych lět wuſonjerjeż. W mjenje měſta Budyſchſkina pſchejeſche ſwjaſkej wjele ſhoża a dalſche ſdarne bycże. Knjes **Stemmer**, pod kotrehoż wjedniſtwom ſo Budyſka kſeſcerſka natwari, ſtrowjeſche ſwjaſk w mjenje wubjerka ſa cżłowjnjeczowanje. Saſtupjerjo ſ Dżeżdżan, Miſchna, Kitawy a Lipſka a druhy wěnowachu Budyſkemu ſwjaſej pſchiſcze Lubnoho dobrych pſcheczow ſa pſchichod a pſchepodachu rjane dary. Wjeſła myſl pſchi rjanej ſabawje jednoczeſcheje towaſiſchnoſcz hacź do pózdnjeje nozy.

— **Sakſka krajna loterija.** Pſchi ſobotnjiſchim cżeſnjenju 5. rjadowanje 194. ſakſkeje krajneje loterije padże dobyrje wo 10 000 hr. na cżiſło 108 758; dobyrje wo 5000 hr. na cżiſła 21 612 a 63 441; dobyrje wo 3000 hr. na cżiſła 40 714, 71 443, 111 852, 133 227, 137 639; dobyrje wo 2000 hr. na cżiſła 13 361, 32 548, 34 654, 40 998, 72 882, 73 577, 95 125, 118 986, 125 031, 128 759, 131 545, 149 551; dobyrje wo 1000 hr. na cżo. 12 658, 22 362, 25 504, 26 292, 30 046, 30 871, 34 870, 41 779, 47 693, 55 703, 56 466, 68 313, 82 807, 84 026, 85 769, 93 741, 93 875, 96 175, 98 354, 112 785, 113 979, 120 178, 127 351, 133 640, 138 964; dobyrje wo 500 hr. na cżiſła 1911, 5200, 30 048, 35 179, 35 531, 35 563, 35 787, 37 432, 37 735, 39 142, 40 052, 45 385, 47 602, 48 175, 48 282, 53 489, 55 837, 55 961, 60 201, 61 628, 62 273, 68 813, 68 877, 76 434, 83 781, 83 938, 85 768, 87 129, 87 871, 90 274, 90 490, 92 951, 94 898, 97 961, 101 557, 106 503, 114 567, 116 384, 139 746, 141 770, 142 324, 147 119. — Pſchi póndźelniſchim cżeſnjenju padże dobyrje wo 5000 hr. na cżiſła 6037, 34 402, 81 501, 88 368, 103 524, 140 159; dobyrje wo 3000 hr. na cżiſła 19 604, 29 181, 41 966, 62 703, 76 288, 85 599, 87 599, 99 486, 104 274, 108 683; dobyrje wo 2000 hr. na cżiſła 3747, 28 608, 29 485, 29 592, 31 795, 48 550, 49 260, 56 769, 71 070, 73 805, 81 580, 87 199, 91 536, 126 353, 127 719; dobyrje wo 1000 hr., na cżiſła 2934, 4374, 4410, 5193, 13 919, 15 291, 18 890, 19 758, 20 811, 30 495, 35 180, 38 572, 42 072, 42 445, 46 863, 49 731, 53 142, 66 848, 76 600, 86 119, 87 540, 93 789, 95 030, 96 354, 96 692, 101 422, 102 736, 105 329, 115 191, 121 793, 123 724, 131 389, 142 727, 149 412; dobyrje wo 500 hr. na cżiſła 581, 986, 1422, 6279, 6669, 17 890, 19 141, 20 015, 33 547, 43 622, 53 022, 54 140, 54 715, 55 226, 57 986, 60 801, 61 765, 71 149, 71 509, 77 816, 80 090, 86 574, 88 355, 93 343, 93 094, 102 298, 107 597, 121 315, 122 007, 122 982, 123 832, 127 304, 128 103, 128 143, 131 295, 131 308, 131 560, 133 139, 139 428, 142 059, 147 276, 147 925, 148 990.

S **Budeſzez.** Pjatk ſeſdże ſo pſchedkubſtwo ſchulſkeho wokrjeſa a ſchulſkeho wubjerka k ſhromadnemu poſpeſzenju w Rökitez hoſcżenja. Wojſerſi ho, ſo je nowotwar ſchule ſanjerk bjes ſchkodu pſchetrał. Twar tepſenſkeje pſchipramy ho njewupiſa. Sa to pak ma ho 5 ſtrowu naſuſnicż, kiž maju namjeſy płacżiſnow japodacz. Shromadźizna bźeſche ja prawy, kiž ji wuſtki wubjerk pſchiſtajeny wuſche. Wottżenje ſa inmarnju bźeſche dóſcho a ſtawy ſo woſſewidchu. Na to ſo wupiſzene dźeła ſa nowotwar ſchule rozdźelichu. Jenohłóſnje ho wobhamkny, ſo ma bhſkowód tudomna Michałkez firma pſchipraviſ. Sa nowe mjekiſe dźeła pſchepodachu ho firmje Korle Sch. w Budeſzezach. Sa bildakſke dźeła bźeſche ho wóſmi nowu ſamokwitu (durje a wokna wobſeże). Nadka ſnowu rozmołwa, hacź maju ho dźeła ſhromadnje abo wſchelke roſtacż, wobſhamknychu pak, ſo maju ho durje a wokna hromadje jenej firmje wuwjeſeć dacź, mjes dwěmaj firmomaj, wo kotrymaj ſo wothłoſowaſche wuſwoli ho Hóſſtelder firma w Budeſzezach. Pſchedpołożene bźeſche ſlježowanje ſchulſkeje pokładnje lěta 1927 a pokładnje knjes wuczeř Franke wo nim roſprawjeſche. Sa prawje warjow ſlježowanja wuſwolichu jenohłóſnje knjeſtwo wyſchſcheho wuczerja Wyrącza a Golbha. Knjes Wyrącz na to wojſerſi, ſo kěſha ſchulſke dźeći 19. 1. m. ſtaſu wukhodźa. Roſzohowanje budże dopołdnja we 9 hodź. k cżenuj wón pſchedbudźiwo ſchulſkeho wokrjeſa a ſchulſkeho wubjerka pſchepreſcheſwaſche. Dale ſdźěli, ſo budże ſchulſke pſchedſtajenje hiſchcze raſ 10. měrza, ſo bychu ho wudowſe hyſe.

S **Roſwodez.** Sſo ſajimace hoſpodarſke knihi we Wjeſeczinje, Korſynju a Kumwalſkim dołe bźehu ſo na dohladowańſku wyſchnoſcz w Budyſchinje wobwrócże, ſo by Schpreewiny mógł mjes Roſwodezami a Bjedrichami ponowicz adu ſtuporjedżecz dała. Móſt je jara bohate ſtany a cżeſże nałkadne automobile pſches njón jěſdźicz nje. Hmódża a dyhła na Budeſzezu wokoło jěſdźicz. Dobrowańſka wyſchnoſcz pak je ménjenja, ſo maju hoſpodarſke knihi, kiž maju ſajim, móſt ponowicz dacź. Sſnadź wjeſtaju móſt ſe prědkami produktiwneho ſaſtaranja dźelowych, mjejacych ſwuporjedżecz.

S **Bukez.** Tudomny ſchulſki wubjerk wuſwoli ſajimanu ſrjedu na město knjeſa wuczerja Jſelka, kiž ho w lońſkeſi do Porſchiz pſcheſydli, knjeſa wuczerja Schumanna ſ Worzyna. Wěſe, ho kóždy rozumny ſtarſchi wjeſeli, ſo ſchulſki wubjerk hiſchcze na ſtarſchich kujeſow hlada, kiž hiſchcze ſtaru dijſzipliny paſtkupja. Tak pſchejeſmy knjeſu Schumanej Boże ſpomożowanje k jeho ſaſtupjej do nowſkeje Bukezańſkeje ſchule.

Z **Khróścże.** Radupodawanje za maſerje we Khróścżeach jutro ſrjedu njepſchihódneho wjedra dla wupadnje.

S **Ruſchizy.** Sandźenu njedźelu woſtaſchtaj dopołdnjſchi a popołdnjſchi cżaſ na Biſkopſko-Kamjeńſtej cżarje na jěſbje do Ruſchizy mjes Biſkopizami a Ruſchizu w ſylnej tcżaſy. Pſchiſchi cżah ho won nětkjże hodźinu łapodźi.

S **Wojerez.** Na ſobotniſchich ſhonjatych wikach bźeſche 170 proſtatow na pſchedań. Wone płacżachu 18 hacź 20 hriwnow.

S **Turjobo.** Wczeraſchi póndźelu 4. nalěwnika ſwjeſcheſche tudomna wumělſkarka Hana Mjedakowa ſwój 50. narodniny. Wona ma pak ſo w poſledniem cżaſu ſ ſwojim wotrokom bźeſcheć. Bóh Knjes ſpożcż ji miły wjeſny ſe wjenja.

Se **Saborzda.** W naſchej wſy, kotraż ma nětkjże 100 wobhdźerjow, hjwjeſeſchtaj ho ſandźeny ſchtwórtk 28. februara dwaj ſtotaj khwaſaj. Na tutom dnju pſchez 50 lětami buſchtaj ſwěrowanaj wumělkaſ Jurij Hadank ſ ſwojej mandźelſkej a Hanſ Schwabſch ſe ſwojej mandźelſkej. Jubilarom doſta ho pſchi ſtotym mandźelſkim jubileju mnoho poczeſczowanjow. Prěnjenu jubilarej gmejna wyſchnoſcz dopomnjeniſe wopiſmo a druhemu cżelnu plaketu pſchepoda. Sbożopſcheczja bźehu dóſchle we mjenje ſwojeho preſidenta ſ Hindenburga, krajneho radźićela a mnohich ſuſodnych wyſchnoſcze. Schwabſch, kiž je pſchi ſwojich 74 lětach hiſchcze ſtrowy muż, bźeſche nětkjże 36 lět dołho w Sabrodiſkim gmejnſkim pryjbłuſtwjerjom a je ſebi ludźi a dowěrnu wſchitkich wjeſnjanow dobył. Hiſchcze ſtrowa wukonja won wſchelake faktoſnſtwa ſ ſpokojnoſcżu wobſtara.

Na Librowem gruńe.

Roman Teresy Nowakowej.

35] (Pokračowanje.)

Njebě ani k njej po hórcy doſchoł, ſaſłyſchi klepanje bijaka a wrześchczenje pily; mjeſchtr ſ cżeſkim dźełaſchtwom we wulkej ſtwi zrychtu, kotrež ha ſobom ſ nałkwarinu, a kotrejež jedyn kut wupjelanjowaſche roſtajte pajenje. „Palaj“ to herzow, mjes tym ſo w druthich běchu dwaj, tſi blida ſ podnożkami, w druthich pak wulke kaſchle ſ pjecu a pjekarnju, połny ſ nadobnu, druha ſ hornjami a ſchtżelkami, dwě ſoſi, kelmowy, kaſdże a druhe hoſpody a ſa nałkwaſiju trěbne ſudobja. Po ſchpunndowanju waſcheje ſo połno truhankow a rěſi, ſtajet je ſwojim cżeſłiſtim, Mańkom, buchaſchkaj a rźiſaſchtaj, ſo wuſchi ſakhapiſchtej, we kachlach praſkotajche mózny woheń ſ bukowych ſchczepkow, wychtaſ Mich, abo kaj jemu po ſtarodawnem waſchnju po twarjenju rěkachu, Drajchar, ſchczerkotajche ſ biachorami, a ſchtżelkami, tſi pſchinoſcheſche nětkótrym ſe blidom w kuce hedźajcym muſam: nichtó pſchi tajkej harje njeběſe ſa tym pſchichodł, ſo bě Libra ſaſtupił.

Pſchihlidźi ho k cżeſći a pocża na njeho rěcżeć; ale dyrbjeſche jemu ruku położeć na nahe ramjo a ſadźerżeć jeho ſo pohibu, prjedy hacź bu Zozek na njeho kedźbny. Wuſaſni jemu, cżehoża pſchitkhadża, a proſcheſche, ſo by jemu wuporjedżenje tſchi ja najbliſchi pſchihódnu cżaſ pſchiſłubił.

Zozek pſcheſta poczahowacż pilu, ſtchaże ſe ſebje rěs, a wotrekwiſchi ſebi cżoło ſ ruku, pſchiłubi: „To ſo wě, to ſo wě, ſo pſchiudu, wuja. Mětkole hiſchcze wonka niczo niedźełamy; doma w bróżni mamy wěſchto hrjadow wuporjedżecż, to nětko wobſtaramy, — ale tak rucże hacź budże ſa dźełu pſchihódne wjedro, pſchiindu do Jewiz. — Powle tón „pałaj“ nam hiſchcze dawa njedu, dyrbi bycż ſwjedźenſkej wupſchesnej ſali Kſeſcerſkeho kontora. Program ſwjedźenſkeho wjeczora bźeſche jara bohaty a wobmjetny. Burge-Steinerowa kapała poſtajeſi muſoho damſkich hubjenych pſchednoſchkow. Mjenje pſchekſaty bźeſche porjad ſe ſkedźnum wuſpjewjenjom turnarkow a turnarjow, pokromi a jortnjeni pſchednoſchkami. Wopytowarjo wjeczora doſtawichu wožmy a njeſapomnity dźeń, ſiž namała ſwoju wuſchinu w ſwjedźenſkich rěčach a pożeſchowanjach wobſcheje ſaſtupjerjow ſobuſtawow. Pſchichyſha ſwjaſka k. Mauer poda pſchichład wo wuwiczu ſwjaſa w 20ym 30 lět jeho wobſtacza a wojſerſi mjena ſobuſtawow, ſiž buchu ſa cżeſne ſobuſtawy pomjenowani a widźeli poczeſczenje wuſnamjenjenje ſakſcheho kſeſcerſkeho ſwjaſka na dalſche ſaſtupne a doſtojne wotſoby. Pſchiſłuſnikow ſu nowe ſe. W mjenje ſakſcheho a rěmſkeho kſeſcerſkeho ſwjaſka pſchiſłuſeſe ſwojoſpſcherja knjes ſwjaſkowy pſchednoſchk Schneider. Sa nim poręcza na ſortnitwe waſchuje knjes wójſkſki měſtſczanoſta **Nirdner** a dźakowaſche ſo w mjenje wuſnamjenjenych ſa doſtate poczeſczowanja a wuſoſnowaſche kſeſcerſtwo jako ſport, kiž może cżłowjek hacź do ſwojich ſtarych lět wuſonjerjeż. W mjenje měſta Budyſchſkina pſchejeſche ſwjaſkej wjele ſhoża a dalſche ſdarne bycże. Knjes **Stemmer**, pod kotrehoż wjedniſtwom ſo Budyſka kſeſcerſka natwari, ſtrowjeſche ſwjaſk w mjenje wubjerka ſa cżłowjnjeczowanje. Saſtupjerjo ſ Dżeżdżan, Miſchna, Kitawy a Lipſka a druhy wěnowachu Budyſkemu ſwjaſej pſchiſcze Lubnoho dobrych pſcheczow ſa pſchichod a pſchepodachu rjane dary. Wjeſła myſl pſchi rjanej ſabawje jednoczeſcheje towaſiſchnoſcz hacź do pózdnjeje nozy.

— **Sakſka krajna loterija.** Pſchi ſobotnjiſchim cżeſnjenju 5. rjadowanje 194. ſakſkeje krajneje loterije padże dobyrje wo 10 000 hr. na cżiſło 108 758; dobyrje wo 5000 hr. na cżiſła 21 612 a 63 441; dobyrje wo 3000 hr. na cżiſła 40 714, 71 443, 111 852, 133 227, 137 639; dobyrje wo 2000 hr. na cżiſła 13 361, 32 548, 34 654, 40 998, 72 882, 73 577, 95 125, 118 986, 125 031, 128 759, 131 545, 149 551; dobyrje wo 1000 hr. na cżo. 12 658, 22 362, 25 504, 26 292, 30 046, 30 871, 34 870, 41 779, 47 693, 55 703, 56 466, 68 313, 82 807, 84 026, 85 769, 93 741, 93 875, 96 175, 98 354, 112 785, 113 979, 120 178, 127 351, 133 640, 138 964; dobyrje wo 500 hr. na cżiſła 1911, 5200, 30 048, 35 179, 35 531, 35 563, 35 787, 37 432, 37 735, 39 142, 40 052, 45 385, 47 602, 48 175, 48 282, 53 489, 55 837, 55 961, 60 201, 61 628, 62 273, 68 813, 68 877, 76 434, 83 781, 83 938, 85 768, 87 129, 87 871, 90 274, 90 490, 92 951, 94 898, 97 961, 101 557, 106 503, 114 567, 116 384, 139 746, 141 770, 142 324, 147 119. — Pſchi póndźelniſchim cżeſnjenju padże dobyrje wo 5000 hr. na cżiſła 6037, 34 402, 81 501, 88 368, 103 524, 140 159; dobyrje wo 3000 hr. na cżiſła 19 604, 29 181, 41 966, 62 703, 76 288, 85 599, 87 599, 99 486, 104 274, 108 683; dobyrje wo 2000 hr. na cżiſła 3747, 28 608, 29 485, 29 592, 31 795, 48 550, 49 260, 56 769, 71 070, 73 805, 81 580, 87 199, 91 536, 126 353, 127 719; dobyrje wo 1000 hr., na cżiſła 2934, 4374, 4410, 5193, 13 919, 15 291, 18 890, 19 758, 20 811, 30 495, 35 180, 38 572, 42 072, 42 445, 46 863, 49 731,

...erſtwa. Bóh ſpožej wſchitkim jubilarafi ſtrowy a zlonežiwy wjerſor.

...kskeje a dalšich krajow.

* S **Radeberga.** (Sſo ſ jaſtwa wudobył.) Fotograf a dyrigěr Julius Oskar Bürger, kiž je w Oberlichtenawje narodził a kotrehož mějesche Budyſke ſtatne rěčništwo pola Radebergſkeho hamſkeho ſudniſtwa w pſchepytowanſkej jatbje ſedźo, je ſo w nozy na wuturu na kſěrko ſwažliwe waſchnje wudobył. Bürger běſche wjeſch ſwojeje ſtarſti iſchelamak a do ſſěſchneje komory ſakěſt. Wot tam ſakěſe ſ ſſěſchnym woknom po ſoſowych plachtach, kiž běſche do powjaſa twil, na hatnej ſtronje dele a cjekny. Sa cjekujerjom dotal nimaju ſlěda. Wón je ſwižnje poſtawy a ma ſafjowbarbne wloſy.

* S **Kamjenicy.** (Cjeſke ſajedźowjenje ſ wuhlowym pſamom.) W jenym domje na Wartburgſkej dróſy namaſchachu 28 letnu mandźelſku ſe ſwojimaj dwěma ſchtyrilětnyma dźěſcjomaj ſ wuhlowym pſamom poſtruſcheneju bjes wědomnja leže. Mać a ſchtyrilětnamaj dźěſcjomaj ſ wudomja leže. Mać a ſchtyrilětnamaj dźěſcjomaj ſ wudomja leže. Mać a ſchtyrilětne dźěcjo poradźi ſo ſaſo do žiwjenja wróčicj. Hdźelětne pak wjazy k ſebi njepſchińdže.

* S **Barlina.** (Spyta ſebi žiwjenje wjacj, dokeſ běſche kluč ſhubiła.) W Barlinje ſyta ſebi pjatk 15letna ſłužobna žiwjenje wjacj a ſkoči ſ jeneho mosta do Sprewje. Nimodnjy ludźo a wohnjowi wobornizy ju jenož ſ wulkim napinanjom wukhowachu. Sadźeſtowana mějeſche zyle ſmadnu pſchicjinu, kotrejež dla thajſke ſebi žiwjenje wjacj. Wona běſche ſ hižom k druhemu raſej kluč ſwojeho knježſtwa ſhubiła.

* S **Duisburga.** (Saſo ſamomordarſtwo ſchulerja.) S Duisburga ſo powě, ſo je ſo tam realny ſchulerſ ſaſtrěl. Pſchičina leži w ſubjenje wupadnjenym pruſowanju.

* S **Karlowych Warow.** (Na jenym dnju wumrěloſ.) Kempjez mandźelſtaj w Karlowych Warach ſtaj na jenym dniu wumrěłoſ. Wobaj běſchtaj 72 lět ſtaraj. Jona wumrě nahle. Muježej, kiž khory leżeſche, chyſchu ſonnu ſmjerć ſamjelečeć. Dola njetrajeſche ani dwě hodźinje a muž też wumrě. Wonaj buſchtaj hromadźe pohrjebanaj.

Kúrípa w Badnſkej.

W badenſkim hornim kraju khripa pomérnje lóſicho cłowiekow nadpadowaſche. Wona tam hižom dolho ſakhadźa a pſchezo hiſchcże njeje ſo ſſubiła. W poſledním cżaſu ſada ſebi khoroſcż nětko wjele ſmjertnych wopſrow. W městach a cżi na wſach je ſaſo wjele ludźi ſkhorikło. Wobeſbje muża na khripu ludźo, kiž ſu pſches 60 lět ſtari. Pola ſtarſchich ludźi ſo ke khripa ſwjetſche ſaborjenje pluzow pſchida, kiž huſto k ſmjerći wjedźe.

Přilonk.

* **Sſiwojóna ſtruchlohra.** W Honawje pola Kebla nad Rheinom je w nozy na njedźelu dźěłacżeſ Korla Wolweżeł ſwojej mandźelſkej, ſwojej 17letnej bjowzyy a ſwojej pſchichodnej macżeri kſ ſ britwu pſcherěſnył a na to ſebi na ſamſne waſchnje žiwjenje wſał. Wſchitke ſchtyri wobzoby mortwe namakachu. 10letny ſyn ſamó hiſchcże ſ cżaſom ſches wokno cżekmeż. Wowżerja je drje njejaſyy bludoſeſ ſajata, ſo je njeſkuſk wukonjał, njewědźo ſchto cżini. Jeho wažachu ſebi jako ſprawneho a pſchiſtojneho cżłowjeka, kiž běſche poſledni cżaſ ſkhorik, ſo njemóžeſche wjazy ſwojeho dźela hladacż.

* **Roshuſwany ſyn ſaſtrěli ſwojeho nana.** W Schleifhauſenje pola Forchheima ſtrěli ſyn měſchczanſkeho Brendła po wurěżowanju ſe ſwojim nanom ſchéſcż kulkow ſ rewolwra do nana. Fena kulka nana mori. Polizija nanowoho mordarja ſaja.

* **Butrowe ſudy ſ papjery.** Ssudy, w kotrychž Schwedſka ſwoju butru wuwożowaſche, běchu hacż dotal ſ bukowego drjewa, a dokeż bu tute pſcheżo zadnjiſche, poſtupowanſche placżiſna ſa butrowe ſudy w poſledních lětach nastajnje, a Schwedſka ſyrobjeſche lětnje poł milijona hriwnow ſa drjewjane ſudy płacżeż, ſo by ſwoju butru wuwożowacż mohła. Nětko pak je ſchwedſkim butrowym wikowarjam tamna maczíſna ſ nuſy wupomhała, ſ kotrejež ſo tak mnoho ſhotowicż hodźi: papjera. Każ nowina „Papjerjany ſwět“ powě, je ſo poradźiło, ſud ſ papjerjaneje maczíſny ſhotowicż, kiž ſo w 400 ſtopnjowſej temparaturje po Celſiu pod wuſokim cżiſčerjom proſuje a hotowemu ſudej potom na papjeru podobny napohlad ſpožeži. Tute papjerjane butrowe ſudy njeſu jenož tuńſche hacż taſke ſ bukowego drjewa, ale wone maju też hewak hiſchcże druhe wulke lépſchiny: wone ſu cżuje tak krute każ drjewjane ſudy, lóſiche we waſy, pſchi tom njepſchepuſchczejome a jara hygieniſke. Schwedſke butru wuwożoważe wikowarſtwo na papjerjanych ſudach jara wjele ſalutuje a je ſ tym ſobom hiſchcże druhe wulke lépſchiny dobyło.

* **Podjeſnſti ſtorkpola Filipowa.** W krajiniſe ſemjerjeſnjowa pola Filipowa w Bolhařſkej ſta ſo hyſny podjeſnſti ſtork. Wuſtrózane wobydlerſtwo wopuſchczi domy a pſchebywaſche njedźiwajcy ſurowoje ſymy a hyſnehe ſnéhowanja pod holym njebjom. We wſach, kiž buchu ſe ſemjerjenjom potrjechene, bu wjele twarjenjow wobſchkodźenych. Jene twarjenje je ſo ſaſpyło. Cżłowjekoſo do ſchkody njepſchińdżechu.

* **Powědźenje w amerikaniſkim ſtacje Georgia.** We poſledních tydźenjach ſu ſo w Georgiſkim ſtacje hyſne beſchcże ſchke a ſu dowjedźe k wobſchkodźenym powědźenjam. Po zyłym ſtacje ſu ſo rěki pches brjohi wulake a mnoho bróhow a daloko ſmuhi żelezniżow pócżerłe. Dotal ſo powě, ſo je 6 wosobow je ſelepjenjom ſmjerć namakało. Mnoh pak ſa mózne, ſo je hiſchcże wjazy ludźi w żołmach ſónj wjalo.

* **Njeſbože w indiſkich podkopkach.** Pſchi njeſbożu we podkopkach w Indiſkej ſchéjcż hórnikow ſmjerć namaka. Dwaj dźěłacżerjej ſtaj ſhubjenaj.

* **Lindbergh ſaſo lěta.** Wſchitk Charles Lindbergh a jeho nowożeńta mikk Anne Narrow ſtej hižom ſchtwórk ſa ſo ſt krółke ſetły wukonſałoſ. Wonaj zhyſchtaj ſobotu cżaſ, ſo ſeju fraujenja pſchi prénim ſnjeſbożenju ſ lětadłom njebéchu ſtrajſne.

Sokołstwo, sport a hry.

790 městow ma 25 000 ſportnych wučerjow.

W knizy, kiž němſke ſtudentſtwo wuda, je diplomowy inżeněr W. Wortelmann zeſtajał rozprawy 790 amerikanſk. městow, kiž pſinjeſu programy a plany za „měšczanſke ſportowanje pod dohladom“ a wuwużija pſi tym poſtup poſlednich pjeć lět. Wosebje napadne je, rěka w rozprawje, kak je lieba hantſkich ſportnych wučerjow w Americy pſibérała. W lěce 1921 mějachu tam 11 079 tajkich ſportnych wučerjow a dżenſa hižo 17 090. Sportni wučerjo, kotříž ſu to we čeſtnym zaſtojnſtwje, doepěchu pak liebu $625. Dalše napadne znamjo rozkéćwa ſporta w Americy je, ſo tam 10 213 wſelakich hrajniſčow ſteji pod dohladom wyšnoſce a zo wyſnoſce pſizwoluja bohate pjenježne ſrědki za ſportne zamery.

Zjězd internacionalneho olympiſkeho komiteja, kiž běše na 31. měrca do Alexandrije w Egiptowſkej powołany, ſo njewotmeje, dokelž ſu ſo afrikanſke hry wotprajiłe. Nowe města a termija njejeſtej hiſče poſtajenej.

Na nowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěſcż wo wjedźe ſa juſiſchu ſjedu:** Mróżeże ſo pſcheżahuja, wodźuja mile, rjenje, w nozy hiſchcże mjerinje. W południowej Europje ſo ſnéhuje.

W Nymańi je po namjeſce prawizy wobydlerſtwo wo tym wothłowało, hacż ma ſo gmejniſke ſaſtupjerſtwo roſpuſchczeż. Se 600 k wothłoſowanju wopraſnjenych je 388 ſ hoj, 32 ſ ně hłoſowało, 8 hłoſow bě njeplaczizych. Po tym ſo gmejniſke ſaſtupjerſtwo roſpuſchczi a nowowołeny ſo wupiſaju. Lětuża je pſcheſtwo wothłoſowanſkemu wunoſchkej proſtrjedźowała.

S grichiſkeho łóſchtira Aglia, w kotrymž ſo wjele drohotnych pewoſtankow Hoſwa, ſu ſ 1200 diamantami wobſadżeny pewoſtank, dar ruſkeje khježorki Katharinu, kradnyli. Kradnjeny pewoſtank je wjazy dyżli milijon hriwnow hódny.

Turkowſke knjeżerſtwo je Trożkemu dowolnoſcż k pſchebywanju w Turkowſkej hacż do 1. julija 1929 podłéſchiło. Trożki je ſo na to ſwjaſał, ſo ſo w Turkowſkej w ſjawnoſczi njepokaże.

Żołta rěka w Chinje je ſo ſ wodu napjała a pſches brjohi ſtupiła. Każ japanſki generalny konſulat ſe Schantunga powě, je ſo njedźelu njěhdże 300 ludźi w nahłym powodźenju tepiło.

Hospodarski rozhlad.

wutoru, 5. nałtnika 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,210	100 pólſk złotych	47,30
1 jendźelski punt	20,427	100 čeſkoſł. krónow	12,469
100 ſwajc. frankow	80,96	100 franc. frankow	16,44

Barlinſka burſa ſaſtupi wczera do wichěrneho wikowanja ſe ſpadowymi kurſami efektow. Na wikach ſ dołžnymi a rentowymi liſtami běchu kurſy wſchelake.

Produktowe kurſi ſapiſchachu ſe ſaſtupom miſſiſcheho wjedra wěſte ſchłabjenje. Tola w hotowym formje jenož rożka 5 np. pſchiſpadżi. Na poſdźiſche termije běchu pſchenica, wowſ a rożka ſtabilne. Wěſera płaczeſche zenjnak

w Barlinje

pſchenica 11,60—11,15 hr., rożki 10,20 hr.
hacż 10,35 hr., jeczmjenja nałtn. 10,90 hr.
hacż 11,00 hr., nałpmjeſcheho 9,60—10,10 hr.,
wowſa 9,95—10,25 hr.

w termińowym wikowanju:

ſa měrc: pſchenica 11,70—11,73½ hr. a rożki 10,90—10,97½ hr., wowſa 10,82½ hriwnow.,
ſo meju: pſchenica 12,15—12,12½ hr., rożki 11,40—11,42½ hr., wowſa 11,40 hacż 11,43¾ hr.,
ſa julij: pſchenica 12,57½ hr., rożki 11,75 hr., wowſa 11,42½ hr.

w Drjeżdżanach (pjatk)

pſchenica 10,85—11,10 hr. (10,85—11,10 hriwnow.)
rożki 10,30—10,55 hr. (10,30—10,55 hr.)
jeczmjenja wałtnicheho 10,25—11 hr. (10,25 hacż 11 hr.(,
jeczmjenja nałtnicheho 11,50—12,10 hr. (11,50—12,10 hr.),
wowſa 10,75—11 hr. (10,75—11 hr.)

Pſchiſtajeja:

Halzn do domu, Berner w Biſkopizach, Nowoměſchczańſka dróha 20.
„ Lehmanka w Kamjenzu, Habernkornowa haſa 6.
„ Hohnowa w Kamjenzu, Budyſka dróha 49.
„ do Běleje Wody, Schillerowa haſa 14 deſka.
„ Toppowa w Hródku, Sahrodowa haſa 4.
„ Rauſchitz, haptykař w Riſej.
„ ſwjeſchći ſajnik Grunda we Wojerezach, Hrodowſke naměſto 1.
„ Dr. Denzenbaum we Wojerezach, Dwórniſchczowa haſa 1.
„ Dr. Denzenbaum we Wojerezach, Bismarkowa haſa 61.
„ kubło w Mużawje.
„ Kranz, hoſpicz k burſy w Běłej Wodźe.
„ Hauer w Budyſchinje, Bleichenſtr. 5.

Wuczehnja, piekałſkeho za Kamjenzu, Wjeczorna h. 4.
Wuržebnja, ſtr. birowjeſkeho Barth we Wojerezach.
Dyſpoſu pſches 40 lět ſtaru do ralałſowa we Wojerowſkim wokrjeſu, poſkiczenje pod K 40 na Hoyerswerdaer Nachrichten in Hoyerswerda.

Kuchinſku, hoſpicz „K ſłotej kotwizy“ we Wojerezach.
Kuchinſku, knježi dwór w Barcze.

Pyta:

Sſerbowku ſa mandźelſku. 30—45 lět ſtaru, kiž wudowa bjes dźěcji do ralałſowa. Poſkiczenja wjech ho pôſczelu pod J. K. 35 na Hoyerswerdaner Nachrichten in Hoyerswerda.

Na pſchedań:

Wós. dźěłowy Perzold w Lubiju, Reichsplatz 1.
Sſtoun, ſ bobom pyta kupicj trjebane wokna, Schnitter w Starym Lubiju.
Khamor. kuchiniſki w Budyſchinje, Jurjowa haſa 51.
Motor na wjerzkaty prud, bubow ſa ſkoſcj palenje, hlida, połzy, ſudy, mjechi ſapleczene bjeſche. Bratraj Faltin we Wojerezach.

Ssudniſzy na pſchehladowanje

ſrjedu, 6. nałtnika 1929

w Rjebjeležjach: piano, Kupzy ſeidu ho dop. ½10 hodź.
w „Serbſkej Gruſchcże“:
w Zdźałowje w hoſpicżu, pop. w 2 hodź.: gramofon ſ 30 deſkami, pißanſke blido ſe ſtołom;
we Wuſtim Cjiſku w Nikołajcu hoſpicżu dop. w 9 hodź.: krowa, cżelo, 3 hońtwinſke tſiſby, mużaze kolo, pjenjeżny hamor, pißanſke blido, ſchpihel a regulator.

ſchtwórtk, 7. měrca 1929:

w Budyſchinje na kudniſkowe dop. w 10 hodź.: Wſchelake mebje, 14 ſchijaſtych maſchinow, wobuńca, ſchaty, drohty, hudźene ſtroje, muſerſke twory, kolo motoriſe, wſchelake maſchiny a drjewa, ſud kiſałych körkow, hudźikaj ruma, je ſwobodneje ruki gramofon ſ 5 deſkami 30 hr., elektrolny 60 hr.,
w Turjam w Michelec hoſpicżu pſchip. w 12 hodź. zentrifuga.

Drjewowa awkzija

Schtwórtk, 7. měrca 1929 w Khotmjanſkim rewěrje: 170 mtr. khójnowych, bukowych, bubowych a hrěſnowych ſchćepow a klumpachow. 60 mtr. khójnowych halofowych klumpachow. 150 mtr. bukowoje, bubowoje a hrěſnowoje walcżiny. Kupzy ſeidu ho dop. ½10 hodź. na dróhy ſ Chołma do Kamjenitkoje Waleſchnizy:

pjatk, 8. měrca dop. ½10 hodź. w hoſpicżu w Zemjerdźazi: 30 mtr. twjerdych a mjechkich klumpachow, 30 khójnowych pjenkow, 400 mtr. khójnowoje walcżiny, 50 mtr. hromadow twjerdeho drjewa. Drjewo leži we —16., 21. a 41. ſaſtupje ſtóſchtrikeje hole w Laſowſkich honach.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenża dop. ¾11 hodź.: Sſnadny wobrot a wulki dowoſ.

Dop. ¾12 hodź.: Każ pſched hodźinu. Płacżiſny ſo wotdrjebjinja.

Płaczizny na Barlinſkich produktowych wikach.

Zito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaczizny po złotej hriwnje.

	4. 3.	2. 3.		4. 3.	2. 3.
Pſzenica	220-223	220-223	bunv	21.98,00	21-23.00
rożka	204-07	205-208	woka	27-29 00	27-24-00
nal. jeczmjeń	218-230	218-230	módre łupiny	16-17,00	16-17 00
nax. jeczmjeń	192-202	192-202	żołte łupiny	22-23,00	22-23,00
wowſ	199-205	99 205	zoradełła	—	—
kukurica	247-248	247-248	raps. wosuſk	20-20,80	20-20 80
pſchenj mukа	26.30 0	26-30 00	lany wosuſk	25-25,60	25-25,60
rżana muka	27-29,50	27-29,50	ocon. melasa	—	—
pſ. wotruby	15,75	15,75	bérnj. kruſki	21-23,00	21-22,50
rżane „	14,75	14.75	ſyno, 50 kg	4.25-5,20	4,00-5,20
lane ſyno	—	—	rżana ſłoma	1,00-1,20	1.15-1,30
hróch	43 45,00	43-49,00	pſenż. „	1.15-1.30	1.10-1,25
raps	—	—	wowſna „	1.41-1,55	1,30-1,41
pjeluſki	24-26,00	24-26,50	jeczna „	1,25-1,60	1.15-1,35

Płaczizny rěznehо skotu na Drjeżdżanskich skótnych wikach.

4 měrca.

169 woł., 303 byk., 372 jałoje. a kruw., 869 ćelat., 727 wowc., 3476 ſwini.

Płaczizny za

woły: 1. 54—59, 2. 45—50, 3. 32—41;
byki: 1. 53—57, 2. 47—51, 3. 39—45;
kruwy: 1. 49—52, 2. 40—46, 3. 30—36, 4. 25—29;
jałojcy: 1. 55—59, 2. 42—52;
wowcy: 1. 65—71, 2. 58—64;
ćelata: 1. 74—80, 2. 65—72, 3. 55—60;
ſwinje: (přez 300 pt.) 79—80. 2. (240—300) 77—78, 3. (200—240) 77—78, 4. (160—200) 75—76.
Raney 69—74.

Drjeżdżanska burza (4. III.).

Pſzenica	217-222	bérnjace kruſki	20.50-20,70
rożka	206-211	pſenż. wotruby	15,20-15,60
nałtni jeczmjeń	230-242	rżane wotruby	15,00-16.60
nazymſk. jeczmjeń	205-220	pſenična muka	41.50-43,00
wows	215 220	rżana muka	32,50-33,50
čeſwjeny dźeczel	140 150	woka	-
raps	-	pjeluſki	-
kukurica (Mais)	238 240	hróch	-
ſuche truhanſki	16 16,90	cokrowe truh.	-

** **Wicho w rjedźe.** Wuczeŕ powěda małym stawiznu wo Danielu, kak je w lawjazej jamje pschebywał. „Schto sej myślisće, schto je Daniel najprjódy cynił, hdyž je z jamy wuswobodźeny był?“

Mały Michał: „Je domoj telefonował, so je wschitko w rjedźe!“

Swóibne powěsće.

Sewrěli: Jurij Holbjan w Budyschinje, 72 lět. — Hana swud. Salmowa rodź. Schüitzeltez w Budyschinje, 73 lět. — Marta Taubnerowa bywša swud. Sachjowa rodź. Gnauwez w Hičenju, 47 lět. — Anton Barthel, dwórnischezowy hoscheńcar na wotp. w Budyschinje, 79 lět. — Hana Khrysta swud. Wawerowa rodź. Peutarjez w Rózjanach pola Lubija, 75 lět. — Karla Neubert w Lubiju, 36 lět. — Pawoł Scholta, inspektor pěskowych jamow na wuńsk. we Wulkich Schjarach.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija“ zeńdźe so wutoru 5. t. m. wječor z dypkom we 8 hodź. w Serbskim Domje k swojej generalnej zhromadźiznje. Dnjowy porjad: 1. Rozprawy. 2. Wólby. 3. Dalša dźěławosć. 4. Namjety a wšelčizny. Na generalnej zhromadźiznje ma kóždy sobustaw přitomny być. Předsydstwo.

Budyšin. „Jednota Sokol“ ma přichodny štwórtk 7. III. wječor we 8 hodź. w hoscencu „Zum Echten“ měsačnu zhromadźiznu. Jara zajimawy přednošk so poskići. Wopyt wšěch bratrow kaž sotrow je nuzny. Hosćo su wutrobnje witani. Starosta.

Drježdźansk „Hromadnik“ ma swoje měsačne posedźenje štwórtk 7. nalětnika wječor 1/2 9 hodźin pola sobustawa G. Zmija, Christianska dróha 22. **Swjećimy 75. narodninu našeho sławn. wótčinca a wučeńca dr. Arnošta Muki.** Přednošk: Dr. A Muka. Žiwjenje a wuznam skutkowanja.. Recitacije. Spěwy. Wšěch swěrnych Serbow Drježdźan a wokoliny k tutomu swjedźeńskemu posedźeniu naležnje přeprošujemy. **Bjarnat Krawc.**

Drježdźanske serbske tow. „Cornoból“. Njedźelu 10. nalětnika popołdnju 1/4 4 hodź. wotměja so w křižnej cyrkwi serbske kemšenja. Njech so wšitcy Drježdźanscy Serbja prawje bohaće wobdźěla. Po kemšach zeńdźemy so pola našeho krajana a hosćenarja Zmija na Christianskej dróży 22.

Hornja Hórka. „Lužica“ ma přichodnu njedźelu 10. měrca pop. w 3 hodź. w Mnišonskej piwarni swoju měsačnu zhromadźiznu. Knježa dowěrnicy njech to wšěm sobustawam sobu zdźěla. Wo bohaty wopyt prosy. Předsydstwo.

Kedźbu! Dokelž so w žurli Serbskeho Doma wjele přetwaruje a porjedźa, wotměje so naš **nalětni kurzus** kaž też serbski wječor w rumnosćach a žurli „Měšćanskeje zahrody“ (Bürgergarten).

Předsyds' „Zwj. Serb. Rat. Dorosta“.

Khróšćanski Ratarski Dorost ma na naš kurzus srjedu 6. měrca dobru přiležnosć ze statnym awtom dopołdnja w 9 hodź. do Budyšina přińć. Je-li so ke domjezbje 50 wosobow namaka, móžemy sebi wosebite awto skazać. Předsydstwo prosy wo prawje bohate wobdźělenje, dokelž dże jenjecy wo naše interesy, kaž też wo zwjazkowe wudawki, kotrychž by było škoda, jeli je njebychmy też wuzwili.

Khróšće. „Serbosław“ zmjeje 17. III. wječor w 7 hodź. pola Wjenkec swětłowobrazowy přednošk k. dra. Symanka z Budyšina (wo Lourdesu). Też „Jednota“ wustupi. Sćinohry (Schattenspiele) a deklamacije! Na tutón přiwabiacy swjedźeń so cyła wosada přeprošuje. Zastup darmo. Žurla je wutepjena.

Ł. S. S. Z. Zwučowarjo za Poznań zeńdu so přichod. njedźelu dop. w 10 hodź. w Budyšinje w Serbskim Domje.

Ralbicy. „Lilija“ spěwa zaso přichodny štwórtk 7. t. m. wječor we 8 hodź. Njech je wjedro kajkeż chce, Ralbicy docpějemy **wšitcy.** Čas khwata, tuž kmoše do dźěła!

Serbska Boża služba w Drježdźanach. Přichodnu njedźelu zeńdu so Drježdźanscy Serbja 1/4 4 hodźin we křižnej cyrkwi serbskim kemšenjam a wudźělenjam Božo wotkazanja. Předowanje změje kajsy wyši far. Domaška. Wšitcy swěrni Serbjo z Drježdźan a wokoliny so wutrobnje do Božeje služby přeprošuja. Wosebiće so prosy wo bohate wobdźělenje při Božim blidźe.

Serbske towarstwo w Banje ma pjatk 8. nalětnika wječor **swjedźeńske wosławjenje serbskeho wuměnca a wótčinca dr. A. Muki** k jeho 75. narodninam w žurli hotela Passage. Na porjedźe je: Swjedźeńska rěč, ludowe pěsnje, hudźbne přednoški, recitacije. Wubrani sobuskutkowarjo.

Zwjazk Serb. Rat. Dorosta. Při składnosći wopyta słowjanskich hosći so wotměje naš **nalětni kurzus** 6. nalětnika w Budyšinje w „Měšćanskej zahrodźe“. Dop. započatk 1/2 10 hodźin hač do 1 hodźin. Popołdnju započatk w 3 hodź. hač do 1/26 hodźi. Poskićeja so 4 jara zajimawe přednoški. Kóždemu přednoškej so přizamknje debatta. Wšitke sobustawy „Zwj. Serb. Rat. Dorosta“ so z tutym najwutrobnišo přeprošeja. Też starši ratarjo a burja, też hosćo su lubje witani. Wječor we 8 hodź.: Serbski nazelny wječork, hdyž so předstaja rjane dźiwadło „Burska krew“ wot Franca Krala. Na tutón serbski wječor so cyły serbski lud najwutrobnišo přeprošuje. aNš kurzus kaž też serbski wječor so wotměja w rumnosćach „Měšćanskeje zahrody“. Tak, lubi Serbja, lubi towaršojo, přińdźće so zradować z našimi słowjanskimi hosćemi.

Akcionarojo Serbskeje Ludoweje Banki w Budyšinje

přeprošuja so z tutym na

8. porjadnu hlownu zhromadźiznu

kotraž wotměje so **sobotu 23. nalětnika 1929** připołdnju w 12 hodź. **w žurli Serbskeho Domu w Budyšinje** na Lawsk. hrjebjach čo. 2

Dnjowy porjad:

1. Předpołoženje lětneje rozprawy a bilancy z wobličenjom dobytka a wotbytka za lěto 1929.
2. Wobzamknjenje připóznača zličbowanjow a też rozdźělenje dobytka.
3. Wuswobodźenje dohladowarstwa a předstejićerstwa.
4. Narunanska wólba dohladowarstwa.

Připowědźenje k wobdźělenju ma so stać 3 dny do zhromadźizny w bankowych rumnosćach w Budyšinje, we Wojerecach abo w Khočebuzu, hdyž kóždy akcijonař dostanje trěbnu legitimaciju.

Předstejićerstwo Serbskeje Ludoweje Banki w Budyšinje

Stupnie

za konfirmandow a do dźěła dołhe škórnje nanajtuńšo

Willy Sommer

na Serbskich hrjebjach

Britwje, truhanske aparaty a nožiki, :: wótřeńske rjemjenje ::

poruča w najlěpšim wuwjedźenju

Ernst Frich, britwjowa točerńa na Třełanskej dróży 4

Wosebita točerńa britwjow a chirurgiskich instrumentow kaž też wšeho krawskeho grata.

Puchowaceh a zběrarjow je won njepósrědnje.

Mherbskeje gruchéem Konjecach

předawam dale po wotkhadźe Jakubec swójby stróžk

mšé družiny kolbasu

k njedźeli a swjatym dnjam **mjaso**

na požadanje też kóždy dźeń

Jurij Wićaz, nawučk

Hokec korčma

Srjedu, 6. měrca 1929

Swinio-rězanje

Dopołdnja wot 9 hodź. **połčik** hejdušnu a jatrowu kołbasu

Přećelnje přeprošujetaj **M. Hoka a mandź.**

Kedźbu!

10 přiwabjacych dnjow

wot 27. 2.—9. 3. pola

Küri

w Kamjencu na Bismarckskej dr. 7 znapřeča korčmy „Sachsentreue“ w blizkosći finančneho hamta

w Zemjcach-Tumicach na Hłownej dróży čo. 194

DARMO

dawamy při nakupowanju za 3·- hr. punt najl. pšeńčnjeje muki „Kaiser Auszug“ při hr 1·50 1/2 punta tosamsn. a nimo toho

6% rabata

Při tym předawamy jara tunjo na př. najl. šokolady

5 tafle	mlokowoje	za 1·— hr.
4 tafle	dobroje (Schmolz)	za 1·— hr.
3 tafle	krem. z dobr. pjelni.	za 0·50 hr.
punt bikérow, bumow, najl. kajkosće		za 1·— hr.
punt kokosow- a pjeńčw (k pjemjenju dnikow)		wot 0·80 hr.

Jutrowne dutki, zajacy, jeja, konfekt we wulkim wubjerku.

Dźiwajo na wšelake přeco našich wotběratrjow mamy nětk też kopserwy, mukn, susenu zelenju, kofej, kofejowe přidawki, Maggi, Oetker-wudełki a mydło na předań a poručamy jako wosobje tunjo

5 a 6 štuk najl. toilet. mydła za 0·60 hr.
6 štuk wok. 500 gr. toilet. mydła za 0·95 hr.

Přeswědčće so z pospytom!

Tworjkupowace tow. w Budyšinje

z. dr. z w. ruk.

Warenzeichen f. Arwin zu Bautzen, Fabrik

Čitajće „Serbske Nowiny“

Žonjace nohajcy a spódnje nohajcy

10% rabata

Elisabeth Lehmann

na Zwonk. Lawskej hasy 12

Kupuju

nowiny, akty, knihi po 4 pj **papjerowy wotpadny** po 3 pj **lapy, bleše bělcho wina bleše čefwjeneho wina**

sektowe bleše, wše druhe bleše po powyšenych dnjowych płaćiznach, **železo a stare metale** jenož na wupokaz wyšnjosće.

Popp na Hornjećerk. hasy 8j telefon 3427.

Hypotheki

na ležownosće w měsće a na wsach. **Požčonki** na zastojnikow a kruče přistajenych z wotpłaćenjom po měsačnych dźělbach. **Kupowanje a předawanje ležownosćow a wobkhodow** kóždeje družiny.

Dowěrliwe zaradźowanje a pomoc we wšěch pjenježnych naležnosćach a sudnišich wěcach. Mnoho připoróznača.

Hypotheken-büro Wenzel

na Hornjećerskej hasy 11 Telefon 3694

příloha k číslu 54

SERBSKE NOWINY

Wutoru, 5. měrca 1929

Hłowna zhromadźizna župy „Jan Arnošt Smoleŕ“

3. nalětnika 1929.

Zašłu njedźelu wotmě župa „Jan Arnošt Smoleŕ“ w hosćencu „K woprawnemu“ swoju lětušu hłownu zhromadźiznu, kiž zapisa jara dobry wopyt zastupcow župje přizamknjenych towarstwow. Popołdnju z dypkom w 3 hodź. wotewri župny předsyda knjez Krječmaŕ z powitacymi słowami zhromadźiznu, zdźeli dujowy porjad, kiž so skhwali. Z radosću běchu Serbja čitali w Serbskich Nowinach peticiju, kiž je Domowina na knježerstwo zapodała z přičiny prašenja narodnostnych mjeńšin, kiž namaka w tutych dnjach w Ženewje swoje rozrisanje. Hłownemu předsydźe Domowiny připośła hłowna zhromadźizna župy sćěhowace dźakne a přihłosowace wopismo:

Hłowna zhromadźizna župy „J[illegible]nošt Smoleŕ“ wupraja swojemu hłownemu [illegible]ydźe knjezej fararjej Sewčikej swój dźak a s[illegible] připóznaće za ważnu kročel pola našeho statneho knježerstwa. Župa steji jenomyslnje zady njeho.

Na to přeńdźe so k jednanjam dujoweho porjada. Župny předsyda poda nadrobnu rozprawu wo skutkowności župy w zašłym lěće, skhwalacu wšě dobre wuspěchi, šwihacu też špatnosć. Z njeje podamy jenož wuńah, dokelž na přeće předsydy a zastupcow. je to dosahace. (Nic zwonkowna pycha krasni skutk. ale swěra a dźěło w čichej a wopornej lubosći). Hnydom po swojej generalnej zhromadźiznje, 4. 3. 1928 wotmětej, přistupi župa a jeje wjednistwo k přihotam swojeho přenjeho župneho zlěta w Hodźiju, kiž so, kaž smy to čitali, jara derje poradźi a bě z dopokazmom, zo župne zlěty su woprawnjene. Z počesćenjom při rowje wótca serbskeho ludu, knjeza fararja Imiša a jeho knjeni mandźelskeje, je so dawno wuprajena próstwa khwalobnje dopjelniła a wšěm su so też Hodźijscy Serbja dopomnili na swojeho nana wosady a česća jeho dźensa z přistupom do serbskeho towarstwa „Jaroměr Imiš“ w Hodźiju. Bóh dal. Čas mjez zlětom a Frenclowym swjedźenjom, kiž wotmě so w Budestecach, na kotrymž so towarstwa župy tohorunja bohaće wobdźělichu, wěnowachu towarstwa znutřkownemu skrućenju towarstwow po lokalnych poměrach, zarjadowachu swjedźenje, zajězdy we domiznje pak do słowjanskeho kraja. Program, wot župneho wjednistwa na posedźenjach namjetowany, bu přewjedźeny a tak so wuwi žiwa, spomožna skutkowność a towarstwa a župne wjednistwo zjednoćachu so do kruteho cyławědomneho cyłka. Domowinski zlět wuźada wulke připrawy, kiž so přewjedźechu ze strony župneho wjednistwa a lokalnych towarstwow. Wopyt župnych towarstwow na Domowinskim zlěće bě stoprocentny, tak potajkim jara zwjeselacy, też we nastupanju wupyšenja swjedźeńskeho ćaha. Župa zarjadowa tehorunja kaž kóždolětnje ze pomocu słowjanskeje lubosće ferijalnu koloniju we juliju zašeho lěta k woćerstwjenju dźěći sobustawow župje přizamknjenych towarstwow, pak też z cyłeje Domowiny. Aktuelne prašenje: „Domowina a my“, „Domowina a zwjazki“ bu też w tutom času we wosebitym posedźenju rozšerjeneho předsydstwa a wuběrka spomožnje rozrisane a wěsće też k faktej spomožnosće dóńdźe. Poswjećenje přenjeje sokolskeje khorhoje w Porśicach bu za župne towarstwo ze spomožnym wjazadłom ze Sokołom. W towarstwach samych dźěłaše so w nazymskim času wosebje we wudospołnjenju na spěwnym, dźiwadłowym a přednoškowym polu. Wosebje wuzběhny so dźaknje dobra skutkowność ze spěwnym a Sokolskim zwjazkom a wukublanje w narodnych serbskich rejach. Dźak so wupraji woporniwemu nawjednistwu přenich kurzow serbskich rejow, knjezej direktarjej Krawcej a knježni Měrancy Lešawic. Lubosć k narodnosći, programnemu dźělu, wuspěšne dźěło a dowěra do sebje samoho wjedźe wšě towarstwa po dobrym a krutym směru do zwjeselaceho přichoda. Dźakneje wutroby spominaše so pak też na tych wjednikow serbskich towarstwow, kiž zeleny trawnik w zašłem lěće přikry, a to na knjezow wyššeho wučerja Hanćku a na knjeza Dwórnika, předsydow Porśiskeje „Swěry“ a Rakećanskeje „Lipy“. Lubosć k sobubratrej wopokaza župa we swojim kruhu też ze zarjadowanjom „Posmjertneje pokładnje.“ Na zawostajenych pjećoch zemrětych sobustawow wuplaći tuto spomožne předewzaće we zašłym lěće 1000 hriwnow připomocy a ma hišće rjany pjenjez we pokładni, k dalšim wuplaćenjam. Dobry to wuslědk a dopokaz žiwjeńskeje khmanosće „Posmjertneje pokładnje“ župy. Z wjeselom zapisa župa hišće skrućenje někotrych towarstwow a přijeće cyle znowa założeneho towarstwa w Khelnje. Z napominanjom k dalšej swěrje skónči župny předsyda tutu rozprawu ze spominanjom na 1000-lětne zrudne stawizny serbskeho ludu. Swobodu zhubichmy w kraju — swobodu ducha pak sebi zakhowajmy. Z dźaknym přizwukom přijachu přitomni tutu rozprawu. Krótka debata so přizamkny, při kotrejž rěčachu někotři zastupcy towarstwow a Zwjazka.

Wo druhim dypku dujoweho porjada njetrjebaše so dale jednać, dokelž bě so rozprawa wo „Posmjertnej pokładni“ hižo ze župnej zhromadźeje podała. Rozprawa wo pjenjeżnych wobstejnosćach župy bě krótka, tola spokojaca. Za zarjadnikow Posmjertneje pokładnje postaji so nimo wjednistwa předsydstwa hišće knjez redaktor Dučman jako dohladowaŕ a knjez Černik, sobustaw Budyskeje „Nadźije“, jako wobkhledny zarjadnik, dokelž dyrbješe župny předsyda tute dźěła, dźiwajo na druhe ważne dźěła wotedać. Za dotalne woporniwe dźěło jako zarjadnik so jemu dźak wupraji.

Stwórty dypk dujoweho porjada wopřiješe program dalšeje skutkownosće župy we wobkhodnym lěće 1929/30. Najważnišo za towarstwa a našich čitarjow budźe zhonić, zo župa zarjaduje w mjeji tuteho lěta župny zlět w Klukšu ze spěwnym, sokolskim a druhim porjadom, zo so wobdźěli při poswjećenju Kocoroweho pomnika a zarjaduje zběrki we wšěch towarstwach za Kocorowy pomnik při składnosći zhromadźiznow a swjedźenjow, zo dale postupuje we organizaciskim skrućenju towarstwow a přeje sebi zarjadowanje touristiskich wotnožkow we towarstwach k lěpšemu spóznaću swojeje domizny a bratrowskich słowjanskich krajow. Dale hotuje so ke wobdźělenju při swj. Wjacsławskich swjatočnosćach w Prazy a na wotmysł, tuto zarjadować we času najhłownišich narodnych a cyrkw. swjatočnosćow 28. septembra. Župa hotuje so wotměć wjetši zhromadny wulět do Dalnjeje Łužicy ze koncertom. Při składności postajenja tuteho lětneho programa skutkownosće župy wuwi so nimoměry žiwa debata, rysowaca poměry we wšelakich kónćinach serbskeho kraja, wosebje w Njeswačidle, Minakale, wokoło Budyšina, w Budyšinje samym. Jeneje mysle běchu wšitcy ze słowami bratra hł. starosty Sok. Zwjazka Šajby, zo jenož lěpši šulski system nas wjedźe do lěpšeho přichoda. Jara ważne běchu też napominace słowa ze strony knjeza hospodarskeho redaktora Serb. Nowin. Ze wšěch stron jewješe so sprawny porok małoaktivnosće načolnje serbskeje rady a wobzamkny so rezolucija, kiž wuźada reorganizaciju, hižo namjetowanu na nazymskej zhromadźiznje Domowiny. Dale wobtwjerdźi so namjet na generalnu zhromadźiznu Domowiny, „zo ma kóždy sobustaw w Domowinje organizowaneho towarstwa 10 pjenježkow darić za fond „Studentskeho Domu“, zo ma so Domowinski zlět kóždoletnje wotměć a też swjedźeńske zlětne znamješko wo 10 pjenježkow powyšić a tutón wudobyty pjenjez samsnemu fondej přepokazać.“ Tutón khwalobny namjet poda knjez Wjećela, předsyda „Podčornobóha“. Při debaće wobdźělichu so skoro wšitcy přitomni zastupjerjo serbskich towarstwow, rjany to dopokaz kruteho sebjewědomneho dźěła towarstwow na wsy, elity dźěła za narod. Zasudźowaše so liwkosć mnohich našich zdźělanych. Wo Wjacławskich swjatočnosćach referowaše nadrobnje knjez prof. Bryl. Při tom rěčeše so też wo zajězdach do Poznanja, wo kotrychž budźe so hišće pisać w našim dźeniku. Pjaty dypk dnjoweho porjada wopřiješe postajenja přihotow a program župneho zlěta. Pod wšelěznami witaše so nowozałożene towarstwo „Domizna“ do župy a Domowiny, rozprawješe so wo 50-lětnym jubileju Drježdźańskeje „Jednoty“ a wo po jutrach so wotměwacej hłownej zhromadźiznje Domowiny, kiž ma być w Malym Wjelkowje.

Z napominanjom k założenju knihownjow z pomocu dara knjeza rady dr. Muki a Domowiny, k pomocy dźěła „wuběrka za rozšerjenje serbskich knihow“, skónči předsyda župy wječor 1/2 7 hodź. posedźenje župy ze słowami horceho dźaka za dokonjane dźěło w towarstwach a z přećom dalšeje aktivnosće k spomoženju serbskeho naroda. Posedźenju přizamkny so hnydom hłowna zhromadźizna „Posmjertneje pokładnje“ župy, wo kotrejž jutře rozprawa podamy.

J. Symank:

Přinoški k stawiznam łužiske-serbskeje rěče a literatury.

6] (Pokračowanje.)

2. Pěsnje wukhwaluja prawdu a swěru hač do smjerće.

Přikład -Haupt-Smoleŕ čo. 55: Holička běše wumrěła. Pachoł běše w nježnej hodźinje swojej słabjenej słěbornu pjerśćenik darił. Z pjerśćenikom wot luboho žadaše holička w kłóńdnym rowje spać. — Zaso a zaso młodźeńc k holčcynemu rowej khwata — njenamaka změrowanja. — „Stawaj mi horje, holičo! Daj mi tam być, hdźež ty sy!“ Stysk zlemi młodostnu wutrobu. Za lětko też jeho kryje zeleny brjóžk při rowje najlubšeje

Krasnu balladu čitamy w pěsni:

Smjerć wo lubosće.

Haj, ja sym sej wobhladał holičku,
ha rjanu běłu čerwjenu.

Michał Cyž pisa 1848 wo njej, ju přirunawajo ze južnoserbskej pěsniju „Omar a Mjerima“: Syn njesměrnje bohateje wudowy je swoju lubosć khudej służownej holčcy darił a jejnu wutrobu sebi přiwobrośił. Jeho mać pak do ženitwy njezwoli. Tutón zadźěwk widźiwši ,poda so to khude holčo do kłóštra.

Hdyž bě to słyšał tón jejny luby,
dał je sej sedłować konika.
Přeco wón łuał je tam do Khróśćic,
přeco wón łuał je tam k kowarjej.
„Kowaj mi kowarjo konika,
kowaj joh' na wšitke štyri nohi!
Njekowaj kowarjo ze železom,
njekowaj kowarjo z worcelom —
na přenjej kowaj ze śléborom,
na poslednjej kowaj ze złotom!“

Na tajke wašnje hódnje přihotowany cěri hólčik do kłóštra, ale kłóštr so před nim zamka.

Hólčik so wo durje kłapaše,
ze swojim móličkim porśćikom,
ze swojim śléborným pjerśćenikom.

„Hohahej, hohahej wrótnико!
Njeje tu moja lubičička?“
Knježna, ta dźěše z hrodu dele
w běłej tej žiłže hač do zemje.
Jeje te włóski su rozčesane,
do lutych promješkow rozplećene,
po jeje ramješkomaj rozdźělene.
po jeje likribjeće rozkładzene.
Z ľewej tej ručku jom' wočinješe,
z prawej pak hólčika witaše.
„Witaj wšak, hładaj ty luby mój,
witaj, ty luby, mój najlubši.
Hładaj wšak, hładaj, ty luby mój.
na moje włóski mi rozkładźene!
Tak su naju lubosće rozdźělene,
po wšitkim swěće mi rozpjeršene.
Z wětřikom su wone rozdunjene,
z wodźičku su wone rozplownjene.“

Přez tajke wotmołwjenje zrudźeny, cěri hólčik zaso k maćeri dom a skorži ji swoje njezbožo. Ta pyta jeho pokojić a dźeše: Tajkich holcow je wšudźom dosć; jdź do cuzeho kraja, tam su hišće wjele rjeńše a pěkniše. Wón posłucha na maćeŕnu radu, ale njenamakawši, štož běše pytał, wróći so zaso domoj.

„Češku sym, Budysku wobjězdźił,
žaneje rjeńšeje njenamakał.
Žaneje rjeńšeje njenamakam,
žaneje druheje njecham měć.“

Jeho bohatstwo jemu žaneje hódnoty nima, wón je hidźi jako přičinu swojeho njezboža, dźeše;

„Pjenjezow, pjenjezow mam ja sam dosć;
dosć mam ja słěbora, złoteho.
Tolerjow mam hišće wjele wjac
dyžli ta wólšička haložkow,
šěsnakow mam hišće wjele wjac,
dyžli ta wjerbinka łopješkow.
Čerwjenych złotych mam wjele wjac,
dyžli ta lipa lisičkow.
Te chcu ja wšitke nětk rozmjetać
Po tych mi pućach, šćežičkach,
zo b'dźa je khudźi sej zezběrać,
zo b'dźa tak na mnje spominać.“

Přemórna zrudoba jeho meri: wo połdnja skhori a wumrě. Same zwony wopokazaja dźělbranje na jeho smjerći a wšitcy ludźo so praješa:

„Stó dha je tola wumrěł,
zo jom' te zwony tak rjenje zwonja?“
Knježna ta dźěše z hrodu dele
w čornej tej žiłže hač do zemje.
„Hdyž mje mój luby tak lubo měł,
zo je wón wumrěł moje dla,
dha ja też luboh' tak lubo mam,
zo chcu ja wumrěći jeho dla.
Wy pak, haj wy naju zahrjebajće
na te mi puće, přeznuće,
hdźež tam ći ludźo ke mši khodźa,
hdźež woni khodźa wote mše,
zo budźa na naju spominać,
na naju wulke te lubosće.
Na njeho stajće wy winowy kerk,
na mnje pak rozmarin zelenu!
Na winowym kerku b'dźe šmutajčka,
na šmutajčcy zelene lisćičko,
na lisćičku drobne to pismičko,
zo dźěn mój wobaj zbóžnaj smój.“

Njeje to krasna romantika? Njeje to wosebita pěsniska rajnosć? Bohatstwo a wosobnosć z jeneje, khudoba a nizkosć z druheje strony dźěli dwě lubownej wutrobje za žiwjen' [illegible]ej zjednaća za wěčnosć.

Přirunaj: Dobry wječor, maćerka.
Wyšše mi Hornjeho Wujezda.
Hólcy so na kwas hotowachu.

C. M. S. 1873 str. 73: Sol je tón hólčik na piwo.
Ha cyła wjes so skhadźuje

Haupt-Smoleŕ: Ja sym zrudna, zo mohła wumrěć.
Ja pak tam khodźach na horach.
Ja stejach horka na horje.
Pólski kral na wójnu ćehnješe.[18]
Ja pak khuda syrotka.
Spomniš-li na mnje, mój rjany lu
Skazałoj staj so, skazałoj. [by.

Tow. spěwnik: Za Kamjenicom.

[18] Porno němskemu spěwej „Der Gerechtfertigte“.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Grekski čas w Zhorjelcu.

Nawrót do Grekskeje pisched dźeżacej lětami.

Se Shorjelza fo nam pische: W tutych dnjach lětu fo k dźeżatnemu rasej, so fo sa cząs wójny w Shorjelzu pschebywazy Grekoja sasso do swojeje domiwny wróćichu.

W pójdnim nalěcu 1916 staji fo 4. greske wójsko pod wjednistwom wyschka Chatzypoloja pod schkit kriedźneuropiskich wójnskich statow. Nimale wójnske wjeduistwo pschiwokasa jim wulke lěhwo sa ruskich sajatych mjes Shorjelzom a Mosym k pschebywzkej, po tym hacź bě fo hischće troschu hódnisko wuttwarilo.

16. septembra pschijźe pschi wotsebitty cząh s Grekami. Na tónzu pschebywasche w Shorjelzu 6000 greskich wojakow a 300 ofizěrow. Jěsbu do Shorjelza běchu Grekoja w Kawalla nastupili. Pschebywst Grekow mjesche na wschédne źiwjenje w Shorjelzu wulkeho wliwa. Grekoja konzertowachu w mjesce, na Shorjelskich dwórach możesche cjłowjek kuito wjazy greskich wojakow liežiej hacź němskich, haj samo nowina „Nea Zoy Goerlitz" fo wudawasche. Wyschk Chatzypoloj njeje swoju domiwnu wjazu wobladał. Wón semrě léta 1918 w Shorjelzu a bu na nowym mjesckanskim kěrchowje pohrjebany.

Potom pschińdźechu novemberske dny léta 1918 a se nimi tej troschu njerjadny wotrěk w Shorjelskim lěhwje Grekow. Se započatkom léta 1919 nastupichu Grekoja potom nawrót do domiwny a s nimi wopuschesi někotrazkuli Shorjelscanka swoje ródne město, po tym hacź bě fo na greskeho wojaka wudala. Pod venezelistiskim knjezestwom zu offizrow potom dyrbjeli cźežke cząsy pschetrać, hjschcze wjetsche pak běchu tsarovsce tamnych starschich, kotrychž dźewci běchu puez do zrjadu nastupile. Se mało wumjacźemi wróćichu fo nikobe žony sasso do Shorjelza; ale s nimi tej někotrymžkuli greksi offizěr a wojak, so by sebi tu saleził effistenzu a dobyk staczanske prawo.

Zjězd sakskich lěsarjow.

Krajny swjazk sakskich lěsarjow seadźe fo sandźenu srjedu w Drjezdźanach k swojej létnej hlownej shromadźisnje, kotruž hrabja je Solms—Wildenfels nawjedowasche. Shromadźili běchu fo mnohe zhubstawy a zjezni hosćo, mjes kotrymiž běchu tej zastupjerjo hospodarskeho ministerstwa. Po tym, so bu létne stlězbowanje sa prawe spóznate, rěčesche wyschi schi hajnitki mischr Pause wo swjatkowej dźelawosći, schtož nastupa tarify, hajnitku wobchodnu wuczbu atd. Shromadźizna klukschesche na to dokla se swětlewobrazanim podyseranaj pschednoschkaj wo sdjerzenju liščezowych lěhw w nizinach a hórkatych krajinach, kaž tej wo samowinosći sakskich lěsnych pódow. Dokładne sabkrosche fo shromadźizna s naprawami, kiž maju fo stacź po wulkim schkodowanju dźiwiny w tutej krutej zymje.

Schésć lět khwostatnje so zapalerstwo.

Heibronski pschikoržny sud je so nkotre dny se zapalerstwom w měste Schwaigernje sabrał, s kotrymiž so w nowembru lońskeho léta 11 domskich a 14 pódzamskich twarjenjow wotpali. Kowalskeho Arnoschta Kiesa sajmdźi sud k 6 létam khłostanje. Khłostanje je tohodla tak wyschoke, dokelž je s wobzimom pschez 400 000 hrimowny schkody nastało, wobydlerstwo wulke stróżele pschitrać dyrbjało a tež, dokelž klóstwik jenoho khamnego wobsadnoscenja njewokasowasche. Sud nochwaschche s wyschokim khłostanjom njeskruć jenoż zaplaczicz, ale chytsche tež wottraschicz.

Swjatočnosć Jeanny d. Arc.

Zaśdźenu njedźelu započachu so swjatočnosće 500lětneje róčnicy, hdyž Jeanna d' Arc wnjźdże ze Vaucouleursa na jeje slawne póslanje, zo by Orleans wuswobodźila. Rano w 4 hodź. zazwonichu zwony po Meuskim departementu a z wosebitym éahom wotjědże dźesać přiwuznych holčkow narodneje rjekowki z druhimi holcami jich staroby ze wšěch krajow Francowskeje do Vaucouleursa. Tam běše hosćina a na Porte de France bu wotkryta wopomnjeńska deska. Bliže cyrkwje, w kotrejž bě so Jeanna před wotjězdom z města pomodliła, bu prěni z mežnikow stajeny, kiž woznamjenja historiski puć wumożetki. Francowskeje. Potom wujědże swjatočny procesijon z generalom Weygandom na čole, zo hychu so dalše mežniki stajale a to hač do Saint Urbain w běhu tydźenja. Marśal Lyautey je přez khorosć zadźěwany, so při tutej swjatočnosći wobdźělić.

Zapósłane.

(Bjez zamolwitosće redakeije.)

W cźišle 23 „Sserbskich Nowin" je so rosprawa s ruzymom: „Struchły wobraz s naschego schulskego wokrjesa" podała, kotraž wobsahuje, so šerbska wucźba s wotrědźenjom k. kantora Gaylarja pod kantorom K. pischesła a so dźeźi ani šerbšcy cźitacz njeuawukuychu. Se słudowazego pschiwšimnjenja, so k. K. jutre 1928 na wumjenk dźiśche, je bjes diwsla widźeć, so ńym ja „s kantorom K. mużeny.

Pschijate hody (Angezogenen Stellen) rosprawy dyrbja pola kóždeho też schonereho cźitarja mużenje ibudźicź, jake by ho na moje nawabjenje rěčna wucźba pschemeniła. —

Pschebewschim je zyle wopak, so šerbske dźeći we swojej maczernej rěči cźitacz njeuawukuychu. Šerbske cźitanje ho tak derje wot k. wucźerja Kubascha kaž wotemnje hacź do Sept. 1919 wucźesche. S protokola wobzeńenja schulskeho wubjerka 4. septembra 1919 je dowidźeć, so wubjerk wobsamkny, fa ma Mirakalska schula němska buć. Na to dyrbjesche rosnuczowanje po zakonskim postajenju jenoż němske buć a wucźba njesmědźesche so wjacy šerbšcy mjeć. Mi, kaž so samo rozumi, niczo wysche njewosta, hacź so wobsamknjenju wuhjelka, bjes wotjeho nastorka nastateho, podešćinjeć a zakonske postajenja dopjelnicź zyntacź.

W cźišle 25 „Sserbskich Nowin" wot 30. jan. 1929 w zapósłanym: „Mirakal němski?" wobkruczi dopisowar, so je tamniske schulske pschedstejićerstwo „swojim cząsom" wobsamkło, so dyrbi schula rěčnje mischana buć, so pak so na tute wobsamknjenje dźiwało nješe. Na kóždy pad ma dopisowar wobsamknjenje schulskeho wubjerka wot 1. měrza 1921 psched wočomaj. Tute wobsamknjenje njepschiměrnu techanniski charakter i tute jako němnjeje, mješesche jenoż wotpohlad so dychu so pomozne hodźiny (Nachhilfe) w šerbskej rěči wothdźerzowale, howak dat wona wowichitkomne rosnuczowanje němske. Na tute wobsamknjenje je so je wschej siworu dźiwało. Sserbšći wuczbu ńym ja a mój ńym wudźělkaloj. To bjesche nimale 3 měsacy. Na to shromadźizna starschich, hačrunicź namjetowachu, pschi dotalnischim fjadowanju sawostacź, s wulkej wjetschinu wobsamkny, so so šerbska wucźba wolstroni. Na pschikasanju tudomnischeho schulskeho pschedźydy, kiž ho na tamnje wobsamknjenje sejerasche, dyrbjachmoj je šerbšcy wuczbu sastacź.

Hdy by so dopisowar na mjenuje samym wobhonił, njeby jemu cźežko padnyło, so pschesahowacź, so ho wot mojeje strony niczo nje stało, so by so šerbska rěč, kotruž móża sebi šerbšcy starschi, kaž so to samo rozemi pschi rosnuczowanju swojich šerbskich dźěći zadacź, — wotstronilo.

Emil Krawz, wyšchi wucźer a kantor m. wotp.
w Budyschinje.

*

Pschiwoznamjenje k redakciji:

Tutón dopisi jasnje dopokazuje kak šu šakonske postajenja wucźenje šerbskeje rěče w schuli nastupaze pschemjenjenja potrjebne. Wšitke k. i šerbowe dźenża w Genezje so šerbski schkit narodnemu mjenschinowu wustupuje. Samo w naschej liberalnej a wuikompyšnej Sakšej ma pschiwisnosć wjele, wjele porjedźecź.

Wšu hódna rosprawa, ś Mirakala nam praji, so je šlušobnik kóžda, hrabje Holmšteina po domach khodźo podwijsma pschećiwnu wucźenju šerbskeje rěče šćerał. To chze wjele prajicź. Wot jeneho kněza šu nimale wšitcy wobydlerjo jenoż wšu abo wokolinu hospodarjow mjenje abo bóle wotwisni. Hdyž knjezi šlužobnik sam khodźi, je to sa wjele big wótk rjez s pschikasanju podwijsacź. Myšla, so žadanje wukhadza wot „knjesa hrabja Holmšteina jcho k tomu wuzwołał, abo ś jeho jeho sbkraanje schto wódźał. Je tola runje knjes hrabja Holmšteinowy so Mirakalska schula sasso na sakonšti sasoh, so je mjenujzy sasso rěčnje namjschany ras dokala. Mirakalska schula je so pschi wšěch wólbach 90% šerbskeho wobydlerstwa so tola wjesoh prajicź so je schula cźisto-němska, hdyž cźite wobydlerstwo swoje dźěći do njeje sećelu.

Je-li je knjes hrabja Holmšteinowy dźensa hinaschego mjenjenja, je s tola jasnje widźeć, so wšitke wosoby swojich sajimow dla, šu jemu należnosći w dosahowanju wopaczným rjeńtke rozwidowali abo rospowdacź dale. Knjes hrabja Holmšteinowy je, tak daloko kaž jeho znamy, wobsčerjnje wótzłana wosoba a w smyslu wjesoh tak dostojny, so ženje ruku k tomu postajował njeby, makemu ludzi powrhacź jeho maczernu rěč, jeho wutrobne kubło, rubiźć. Mandželska knjesa hrabje wdowa Hanielca, wobsedźi tola wulke kubła a podkopi w Elsterbergu. Tuž knjes hrabja se samoho wobkedźbowanja nasnadnych, tak cźuźiwemu cźłowjeckej, pschihłuschnikej mjenje ćada, wołoko wukrowje je, hdyž ma so wo swojiu maczernu rěč, wo swoje duchowne kubła bdźicź, a hdyž je tyla mozy.

S dopisa k. kantora Krawza jasnje wukhadza kaž wliwny su pschego dźelate, so dychu wucźenje šerbskeje rěči s Mirakalskeje jenoż wulkozkże. To je tehe šamy system nałożeny w Hnaschcźanach, Dožinje, Myschecźicach, Dźiwocźicach a wschudźom tam, hdźež se Sserbšćinow tak žadkowje wróćo dźiśche.

Dźensa je sakup němšeje republiki w Genezje, so by tam wustupił sa polskpschenje swojuda narodnych mjeńšchinow a małych ludow. Jenże njemóżemy wérić, so mohe te šame knjezerstwo też takimu wucźenju we šmrom pschihładowacź abo jim hnaw hischcze pomagacź. Chcemy wérić, so nětko sastupi wobrot k lepschenu, howak by so diwnjo jasnje wotpohlad (Doppelzüngigkeit) němskeho knjezerstwa na němskich mjenšinach we wukraju bórsy surowje wjeźił! —

Swójbne powésće.

Sslubjenaj: Herta Wjeliš w Hornjej Hórzy a Matth. Barthel w Dobrušchi.

Semrěli: Frida Richterowa rodź. Mühlpfortec we Budyschinje, 46 lět. — Hana Marja swjnd. Müllerowa w Ssmolizach, 79 lět. — Franz Klimant Zrnišch, kubleř w Khójnicźzy. — Marja Madlena swjnd. Schumannowa rodź. Schüllerez w Starym Lubiju, 87 lět. — Bruno Anders, hornjeserbski mischnik w Lubiju, 69 lět. — Rudolf Schneider w Běłej Wodźe, 63 lět. —

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Do registra kublowego prawa je so dźensa zapisałe, so po maudźelskim sréčenju s 31. januara 1929 knjeni Samuel Pawoł Pachaly w Budyschinje nima prawa sarjadowacź a wuzywacź samoženje swojeje mandźelskeje Anny Alwiny rodź. Ulbrichez.

W Budyschinje, 26. februara 1929.

Hamtske sudnistwo.

Do registra kublowego prawa je so dźensa zapisałe, so po maudźelskim sréčenju s 31. januara 1929 knjeni Jan Bohumér Kral w Radworzu nima prawa sarjadowacź a wuzywacź samoženje swojeje mandźelskeje Madleny rodź. Mjerźkez.

W Budyschinje, 27. februara 1929.

Hamtske sudnistwo.

Lěkarske radupodawanja.
za hlobowymyślnych, na padawu khorosć cźerpjazych wobydlerjow města Budyschina

wotnetwaju so kóždej dwaj měsazaj, a to prěnju srjedu we měsacznjej khorownej na Pjinzlej drohi 1.

Bliščse radupodawanje je **srjedu 6. měrza t. l. we 11 hacź 12 hodź. Radupodawanja su darmo.**

W Budyschinje, 28. februara 1929.

Měšchczanska rada, spomožerski hamt.

Parna łódź „August Thyssen" wurazy dźěru do bitwiskeje łódźe „Schleswig-Holstein".

Dokelž běchu w raušim morju wjele łódźow zamjerzte, wupośla wjednistwo němskeho łódźstwa bitwiskej łódźi „Schleswig-Holstein" a „Elsas", zo bystej łódźe wukhowałoj. Z połodnim Danskeje bě němski parnik „August Thyssen" zamjerznył. Bitwiska łódź „Schleswig-Holstein" so přez łód hač k njej přeźeše, z njeznateje přičiny do njeje zrazy. Jeje kótwica wudrě wulku dźěru do bitwiskeje łódźe. Na wulke zbožo bě dźěra wyše wody, hewak by so łódź podnurila. Ale też łódź „August Thyssen" bu cźežko wot škodźena.

Skrućenje cźěšnych dźěći. Statny wustaw pschiwo mrětwje cźěšnych dźěći w Barlinje prócuje so je skrućić. Też w zymje přebywaja, do cźopłych posłosow zawalene, khwilu pod holym njebjom.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło (Nr.) 33 — Budyšin — Srjedu, 6. měrca 1929 — Bautzen — Lětnik 33

»S. N.« płaći měsačnje we wudawarni 90 zł. pj., na pósće a pola dowdrukow 1,50 zł. pj. Do wukraja 18 KČ. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a ličbi Smolerjec kniharńšćerńja, sup. dr. 3 v rak. w Serbskim pjenje w Budyšinju. Telefon 2687.

Za nawóžtki, kiž maja so hač do 8 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobsedźenje so stajnje nawóžtki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy w w rjadk płaći so 40 złotych pj. Rabat po tarifje. w w

Statna pjenježna služba za evangelisko-luthersku krajnu cyrkej.

Sakski ѣejmu je pónjdźelu sakonjowy nacźišć wo nakhwilnym wotwjazanju statneje pjenježneje ſłužby za evangelisko-luthersku krajnu zyrkej w sakſkim ſwobodnym ſtacu, ſa romisko-katolisku zyrkej w Mischnjanſkim biſkopſtwje a ſakonjowy nacźišć wo ſjawno-prawnych nabožeńſkich towaŕſtwach wuredźiś. Poſledniſchi ſakonjowy nacźišć prawa a winowatoſcź nabožeńſkich towaŕſtwow a jich ſobuſtawow a jich pomѣrn k ſtatej wuprawjeja.

Minister ſa ludowu ſdźełanoſcź dr. **Bünger** ſakonjowaj nacźišćaj roſtoži. Nadźijoneje ѣo, ſo ѣo po pſchiſłuſchnoſći pſchećelow ſ zyrkwjemi wſchelake ſwady ſkónca, ſ kotrymiž ѣu ѣo teź na ſudy powołali. Jednanje je wobcźežne było, tola ѣu ѣo wſchudźe ſ dokładnoſcźu a ſ wolu k dorozumjenju wjedle. S tych ѣamych hladaniſchćow teź ѣejmu pſchećelenja nadźijomne wuradźi. Wurunanje njeje ѣo wobſamkło, ale ſ prawneho ſtejiſchća je ѣo wuſchło. Wěſte pſchiſłuſchenja tam a ѣem ѣu ѣo wěſo cźinile. Druhi ſakonjowy nacźišć wo ſjawno-prawnych nabožeńſkich towaŕſtwach je powſchitkownje jenoź wuwjedźagy ſakoń ſtawa 137 nѣmſkeje wuſtawy: **„Statneje zyrkwje njeje wjaſy . . .“** So ſtat nabožeńſke towaŕſtwa dopładuje, ѣo ѣamo roſumi. Porok ſtrěwa, ſo ſtat pſchejara ſwólnjenje jako wukonjeſ zyrkwje wuſtupuje, je myſlny. Wuprawa dawkow je po nѣmſkoſtatnych pſchedpiſmach ſłożena, a hewak ѣu ſtare waſchnja, kotrež ѣo njehodźa njewobkedźbowane woſtajiś, jeli ſo nadźemy nowe ſadanja zyrkwjow na ſtat wopraſnjcź.

Kommunist **Renner** namjet roſtoźuje, kotryž ѣada, ſo by ſakſke knježerſtwo pola nѣmſkeho knježerſtwa na to ſkutkowało, ſo byſchtej ſo ſtat a zyrkej dospołnje dźełiłej a ſo ѣo kóžde wobſebite prawo nabožeńſkich towaŕſtwow wotſtroni. Kóžde nałożenje ſrědkow dawdźawarjow na zyrkwje dyrbi pſchećiwo ſtajeć. Rěcźnik knježerſtwowaj ſakonjowaj nacźišćaj wotpokaſuje.

Wohanjenje nabožeńskich towaŕstwow.

W ſakiſim ѣejmje je ſapółłanz Börner ſ nѣmſkonazionalneje ſtrony napraſchenje cźitał, kotrež **pſchibѣraze wohanjenje nabožeńſkich towaŕſtwow** w kommuniſtiſkich nowinach naſtupa. Wołebje ѣo na naſtawk „Sächſiſche Arbeiterzeitung“ ſ 18. dezembra 1928 ſ napiſmom „Bóh luby Knjes w khorowni“ pokaſuje. Knježerſtwo ѣo praſcha, kajke naprawy chże cźiniś, ſo hy ѣo „ſwobodu wěry a ѣwědomja“ ſchćitała.

Miniſterialny radźićel dr. **Zimmermann** wotmołwi: Nabožeńſke towaŕſtwa ѣo pſchećiwo wohanjenju hižo ſe pſchedpiſmami nѣmſkeho khłoſtańſkeho ſakonika, wołebje ſ § 160, ſchćitaju. Tajſe wohanjenja dyrbja ѣo tohodła najprjódy ſtatnemu rěcźnikej wojſewicź, kotryž ma pruthowaś, hacź ma pſchećiwo winikej po khłoſtańſkim prawje ſakrocźiś. Statne rěcźniſtwo pſchi Lipſcańſkim krajnym ſudźe je hižo po wědomoſći, kotruž je krajne konſiſtorſtwo generalnemu ſtatnemu rěcźniſtwu dało, dla naſtawka „Sächſiſche Arbeiterzeitung“ ſ 18. dezembra 1928: „Bóh luby Knjes w khorowni“ pſchepytanje dla pſchećiwdźenja po § 166 nѣmſkeho khłoſtańſkeho ſakonnika ſawjedło. Pſchi tymle wѣźnym a prawnym połoženju njeriźeła knježerſtwo dalſche kroczele cźiniś. Hewak budźe ѣo miniſterſtwo ſtrutka wobžałowa ſwojich nadawkow ſtajnje pſrózowaś, ſwobodu wěry a njemylene wukonjenje nabožiny w ſmyſle ſtawa 135 nѣmſkeje wuſtawy ſchćitaś.

Pruſki chorhojny ſakoń ѣo pſchijał.

Pruſki ѣejm je ſakoń w tſeźim cźitanju pſchijał, po kotrymž ѣo wupowěſchenje khorhojow i twarjenjow ſjawnych ſaſtupjerſtwow a gunejnow wobžahej ſtatnych wukaſow podſtaji.

Zastaranje pſrjedawſcho nѣmſkeho wójſka.

Po hoſpodaŕſkim planje na lѣto 1929 ma Nѣmſka ſa ſwoje pſrjedawſche wójſko 1 744 400 000 hriwnow wudaś. Na lѣto 1928 bѣchu wudawki hiſchcze wjetſche, njeſmuſy 1 780 997 000 hr. S wumrjeźom offizěrow, wojeŕſkich invalidow, wojeŕſkich wudowow, ſ wożenjenjom taŕſkich wudowow a ſ woteńdźenjom ſyrotow i doſpiźom ſtarobneje mjeſy ѣu ѣo wudawki wo 36 milijonow ſunjeńſchke. Saſtaranje ſawoſtajenych po wojakach 784 311 720 hriwnow ѣada. Sajimawa je liczba offizěrow ſtareho wójſka, kotrychž na republika ſiwiću. Mjeſ ninu je 1474 generalow, 1677 wyſchkow, 1707 wyſchkowſkich leutnantow, 5959 majorow, 7796 hejtmanow, 3087 wyſchſich leutnantow, 2071 leutnantow a 5000 feldwebelſkich leutnantow.

Wſcho hromadźe ma ѣo 29 995 offizěram ſtareho wójſka penſija płaćiźeć, kotraž 130 119 870 hriwnow wuńźinja.

Pólska wotmołwa w naležnoſći Ulitza.

Pólſke knježerſtwo je Radźe Swjaſka Ludow wo wobcźežowanju nѣmſkeho ludowego ſwjaſka dla ſajeća preſidenta Ulitza wotmołwjazu notu pſchepodało, kotraž we krótkej formje ſlědowaze ſit dyрki wopſchija:

1. Ulitza ѣu dla pſchiwołowanja k cźekanjeju pſched wojeŕſkej ſłužbu ſajeli. Samjedźene pſchepytanje ѣo po porjedźe pólſkeho khłoſtańſkeho prozeſa ſtawa.

2. Pólſkemu knježerſtwu njeje móżno, do bѣżneho jednanja khłoſtańſkeho prozeſa ſapſchimnyć.

3. Nѣkaſkeźkuli internazionalnej inſtanzy a tohodła teź Swjaſkej Ludow njebudźe móżno, do trajazeho jednanja ſapſchimnyć.

Kak je ſo dokument wo belgisko-francowskim dojednanju do Hollandſkeje pſredał.

Redakcija „Utrechſkeho ѣenika“, kotryž je pſrni dokument wo belgiſko-franzowſkim wojeŕſkim dojednanju wocźiſchcźał, piſche, ſo je dokument woſjewiła, dokelž je pſcheſtrowdźena była, ſo je woprawdźity. Dokument njeje falſchowarjej Frankej-Heinje wotkupiła a njeje ani pjenježa za njón ſaplacźiła. Falſchowaŕ Frank-Heina wſchak je ѣam prajił, ſo je falſchowańſku flamiſkemu wjednikej Hermanſej pſchedał. Kaž nowiny „Het Volk“ k wudoſpołnjenju pſchiſpomnja, je Hermans dokument wѣſtemu kujeſej **Beuningen ſ hollandſkeho kamjentno-wukłowego ſyndikata pſchedał.** Beuningen njeprěje, ſo tomu tak njeje. Nowinarjam je w Haagu rjekł, ſo ѣu ѣo jemu woſpjet wojeŕſke dokumenty poſkiźile. Jich wopſchiſchcźeje je kóždy krócź hollandſkemu knježerſtwu ſdźełił. **W „Utrechſkim ѣeniku“ wocźiſchcźany dokument je woprawdźe kupił, tola ѣo najprjedy wo jeho woprawdźitoſcźi pſcheѣwědcźił.** Pſchepytanju njebudźe ѣo pſcheſtrowjeć. S flamſkimi nazionaliſtiſkimi wjednikami njeje wobkhadźał.

Hollandſke knježerſtwo wobžaruje, zo je ſo falſowany dokument wozjewił.

Wše wuſtrowniſchim popokonſchim pożedźenju hollandſkeje druheje komory je miniſterſki preſident de Geer ſdźełił, ſo dyrbi ѣo dla hłubokoſrudneho podawka, kotryž je ѣo pożłednje dny ſtał, wuprajiś. Pſrjedy hač je ſwonkowny miniſter njedawno do Londona wojeł, je miniſterſkemu preſidentej ſdźełił, ſo ma ѣo woczakaś, ſo ѣo bźiwanje ſondźaze piſmo woſjewi, kotrehož wotpiſ je knjes ban Beuningen w Rotterdamje pola generalneho ſekretara miniſterſtwa ſwonkownych naležnoſćow ſawoſtajił. Pſrnjotny piſ je ban Beuningen pokaſał. Miniſtraj jara wobžarnjetaj, ſo je je woſjewjenje ſtało, tomu pak ѣo njeje mokło ſadźewaś. Jenicźki puć, kotryž je knježerſtwu wuhył, je tón był, ſo je ѣo pocźeſnym wukrajnym knježerſtwam ſkładnoſcź poſkiźiła, ſo wo wѣźy wuprajiś. Knježerſtwo je wo tym pſcheѣwědcźene, ſo Hollandſkej ſe ѣaneho luda ſtrach njehroſy. Miniſterſki preſident ѣebi na końcu pſchejeſche, ſo bychu tele njeſbożowne dny bórzy do ſabyća pſchiſchłe.

*

Njedźiwuje ѣo wjazy na tym, ſo je pſcheſkepany Frank Heine dokument wo połoćaźnym franzowſko-belgiſkim wojeŕſkim ſwjaſku falſchował a ſa to hromadu pjenjez wot ſoſłokwérjowych kupcow doſtał. Falſchowańka je ѣo jemu **tak** derje poradźiła, ſo ѣu ju w Nѣmſkej a Hollandſkej ſa woprawdźitu mѣli. Swjeżelaze je, ſo je ſo Belgiſkej poradźiło, **„**jebanſtwo bórzy roſjaſnjeć. Belgiſki miniſterſki pſchedſyda a ſwonkowny miniſter njeſłaj ѣo dołho nawa-minacej dakoj, ſjawnje wobſwědcźićź, ſo ſtaj wobſchkodźerjej na lѣp falſchoj. Wѣź je ſaſo wurunana. Belgiſke knježerſtwo chże ſabyć, ſchtož je Hollandſka w pſchechwatanu ſwonka.

Belgiſke knježerſtwowne nowiny „Indepeндance Belge“ ѣu wuterm naſtawk pſchinjeſłe, w kotrymž ѣo wo poměrach Belgiſkeje k Hollandſkej wuprajeja. Belgiſka dyrbi wot Hollandſkeje dobaźaze doſcźinjenje doſtaćź, hdźe potom może prawny wobkhad ſ Hollandſkej wobnowiś. Samolwitoſcź hollandſkeho ſwonkowneho miniſtra je jara ſylnje poſcźerpka. Najlépſche by byko, hdy by hollandſke ſjawne mѣnjenje, kotrež hižo poczina dopóſnaćź, ſo ma njeprawo, hollandſke knježerſtwo pohnuło, ſo by to ſe ſwojeje ſtrony pſchipóſnako. (To je ѣo mjeſ tym ſtało.) Belgiſke ѣadanja w naſtupanju wulkiwa rěki Scheldy ѣu połnje woprawnjene. Wone njeſbychu hollandſkim hoſpodaŕſkim ſajimam ſeſchkodźiłe. Wuprawa Scheldźineho praſchenja by woboſtronſki hoſpodaŕſki aparat na kraźne waſchnje wudoſpołnikła.

Belgiſke knježerſtwowe nowiny po tajſim Hollandſkej ruku dadża a ſnowa ſa njepoſrědne jednanje wuſtupuja, mjes tym ſo ѣu pſrjedy internazionaliſowanje Scheldźineho praſchenja ѣadałe.

Lětarſke bomby pſrećiwo Arabſkej

Kaž ѣo ſ Basry powě, ѣu jendźelſke bomby mjetoze lětadła nѣhdźe 600 muźi ſylnu cźrjódu rubjazych Wahabitow nadpadłe a do nich bomby mjetałe a ſ maſchinſtich ſtrělbow ſtrělałe. Wahabitojo ſtrělejo wotmołwichu, **tola** dyrbjachu ſ cźekanim ſchkodowanjom ſotaćź.

Knježerſtwo pſchi ſwojich dawkowych namjetach woſtawa.

Nѣmſke knježerſtwo chże hoſpodaŕſki plan ſa 1929 nѣmſkoſtatnej radźe jeniczaj ſe ſwojimi dawkowymi namjetami pſchedpołożiś. Po nich dyrbi ѣo njedoſtaćź **326 milijonow pſchichwatej ſ wotcźehnjenjom 120 milijonow hriwnow pſchi pſchepokazanju na kraje a gmejny,** dale ſ powyſchenjom piwowneho a herbſtowneho dawka, ſ powjetſchenym wotedaźom ſe **ſpirituſowego monopola a ſ** jenkróćnym wožebitym ſamożenjowym dawkom. Bitwa pſchećiwo knježerſtwowym dawkowym namjetam ѣo ſe wjeſej wótroſcźu powjedźe; pſchetoż ſa wotcźehnjenje ſe dawkowych pſchipokazanjow ѣo ſcźeźa wjetſchina nadeśiże. Pódła teho **Bayerſka powjetſchenje piwoweho dawka** wotpokazuje, njeſ tym ſo ѣo Pruſka a Saſka a druhe induſtrijowe ſtaty pſchećiwo powjetſchenju wobrotowego dawka ſtajeja. Pruſka ma ſwoje pſchemѣnjenſke namjety pſchihotowane. Móżno je, ſo ѣo dwójny hoſpodaŕſki plan nѣmſkemu ѣejmej pſchedpołoži, a ſo wjetſchina w nѣmſkoſtatnej radźe wurunanje ſ wotſchmóranjom, **pſchede** wjeſnim ſ wudawkow ſa wójſko pyta.

Njepřećelſke hibanje ludow pſrećiwo Jendźelskej.

S Kalkutty ѣo powě, ſo ѣu tam wjednika indiſkich nazionaliſtow Gandhija a druhich nazionaliſtiſkich wjednikow, mjes nimi dr. Riga, po njemdrych wuſtupach, kotrež na njemѣry lѣtow 1926 a 1927 dopominaju, ſajeli. Wjele ſtow Gandhiowych pſchiſwiſkowarjow bѣchu ſo ſhromadźili, ſo bychu na jeho rěcź pożłuchali. Potom ſypłachu **wohnje wſeſekoſcźe ſ wukrajnych tkaninow,** ſa kotrymiž bѣchu w zykym mѣſcźe pytali, ſakoźcź. Policija ſpyta, **ſapadnu** wohnjowu wobaraćź, tola Ghandi, kotryž bě w ſwojej rěcźi porucził, wſchě wukrajne tkaniny bojkottowaćź, ludej praji, ſo wjchu ſamolwitoſcź ſa ſpalenje **pſchewoſnje.** Na to lud hnydom hobrſće hromady tkaninow ſapali, a hdyž policija ſpyta, woheń haſcheć, do **njeje ſ kamjenjemi a zyhelemi mjetachu.** Ludowa cźrjódła do policiſtow ſraży a nѣkotrych europiſkich ſerźantow a wulku liczbu indiſkich policiſtow ſrani. Frędna policija, **kotruž** hnydom ſalwołachu, njemѣ połćźi. Gandhija podpiſcheho ſa kawaźiju na ſwobodu puſchećźichu. Wón je wuſtawu dopołdnja do Burmy wotjeł a ſo pſched ſtud ſtaji, hdyž ѣo do Kalkutty wróći.

Gandhi Judam pſrediuje, ſo njebychu ѣanych **wukrajnych** tworow kupowali. Wołebje wón na to dźela, ſo bychu ѣo Judojo jenoź draſtu ſ tkaninow, kotraž je ѣo na cźełnych kruźnach natkała, wobleſali. Ghandi mѣni, ſo Europjenjo Indiſku ѣami wot ѣo wopuſcźeja, hdyž njebudźa tam wjazy wndźełki ſwojeje induſtrije wotbywaś **móż.**

Zdźiwarjo mѣſto Mexiko wobkſenuli

Se wſchěch powjeſćow ſ amerikańſko-mexikańſkeje **njeſy,** kaž njepożrědnje ſ Weraknza je widźeć, ſo maju **ſpěſa-**rjo niż jenoź ſylne wojowańſke mozy, ale jo teź wulki dźeł wobydlerſtwa we wſchěch mexikańſkich ſtatach ſ nimi hromadźe dźe. Mexikańſke knježerſtwo **położenje jako rjune wobhladuje.**

Pola Smalara ſu hižo ſbežkarjo pječa do kujeſtwowego wójſka ſrafyli. Knjeżeſtwowych wojakow ſu pječa ſbili. S Werakruza ſo powe, ſo dźel ſbežkarjow k Hołowneum mieſtu Mexiko cjehnje.

Po poſlednich powſtžach ſu ſbežkarjo mexikanſke hłowne mieſto nimale wobſtupili, jenož wječorna ſtrona je hiſchcze wotewrjena.

Powječ, ſo ſu preſidenta Portesa Gila a prjedawiſchego preſidenta Callesa ſajeli, njeje ſo jako wěrna powjedźiła. Sbežkarjo ſu pódla indianiſkich ſplahow we połnóznym Mexiku też katolſku ſtronu k ſebi ſcżahnyli, dokelż ſu wjele zyrkwje w dobytych provinzach ſacżo wotewrili. So buchu kujeżeſtwo Sjednoczenych ſtatach ſmjerowali, ſu jemu wojſewili, ſo ſo ſajimy amerikanſkich ſtacżanow w niczim njeſranja. Pſchede wſchém na to dźekatu, ſo by ſo Calles ſ kraja wupokaſał. Knjeżeſtwo we mieſze Mexiku njepſchełamawajo radu ſtkaduje.

Po powječi ſu hłowneho ſbežkarſkeho roſkaſowarja Eſkobera ſu ſbežarjo hłowne mieſto Nueva Lerna, Monteray dobyli. We tole mieſto, w kotrymż je ſkładżiſchcżo brońoh knjeżeſtwowego wójſka je ſo truczе wojowało. Knjeżeſtwowe wójſko ſu ſbite. Sbežkarjo ſu 81 offizjerow, njeſchimi tſoch generalow a 500 muži ſajeli a 12 maſchinſkich ſtelbow a 1000 ruczнych ſtelbow ſebrali.

Ze Serbow.

„W **Budyſchinje**, 6. nalětnika 1929.

— **We wjedrje.** Howrjazy wětr nam rano pſchipowa, ſo bożenje mlećża ſe ſymu poſtupuje a ſo nalcżo dobywa. Padazy woſchgrot je ſ popokaſnom, ſo pówěir w hornich worſchtach hižo cżopły ſaduwa. Sſo wſ, wuſtupuje pſchi ſmuje, hożeż łód a ſnjeh ſemju tolſto pſchikrywaſej. Jadławe wětry ſakhadżachu ſaſnjeżenu wſchelku a pódżelu w Krkonoſchach. Schtomy hacż do kronow we ſmjerowych ſzejach cżeja. Sawěte ſu wjeſki hacż do niſkich ſtcżehow. Wobydlerjo ſypaja ſebi khódby ſe ſwojich ſtatkow. Też wokoło Zitawy ſu wětry ſawieża ſawinowale. Wětřik w dżeſatniſchcżej nozy bě dróhi a puczе ſahu ſtroſchnje ſanjeżeli. S wječora pſchitkhadża ſaſo ſyhniſcha wyſchina a ſaha hacż k łodowemu morjej. To pokaſuje na wowu ſymu. We połonju leża nizíny. Je-li wajcze ſtromy pſchecżahnu, pſchiniježu nam ſaſo wjele ſuſcha. Cżaſomy ſo nadżijecż, ſo naſche nahlady wo pſchichodnym wjedrje njeſtrecżchja, hewak mamy ſo ſ hrońej ſymu hiſchcże dlże bědżicż. Juſſje ſchtwórtk ſkhodża ſilnócżko 6,36 hodż. a khowa ſo 5,47 hodż. Mježaſk khadża rano 5,28 hodż. a khowa ſo pſchipołdnja 12,59 hodż. — Wežera wječor w 7 hodż. barometer 740, hygrometer +2, thermometer we dnjo +3. Dſenſa rano we 8 hodż. barometer 739, hygrometer +3, thermometer w nozy —5. Wuhlady na cżpolniſche wjedro, možno, ſo ſo ſmeżuje.

— **Wubjerk ſa ludowe ſchule w Budyſchinje** ſkedże ſo k poſledźenju pónjeſtu 11. měrca 1929, poł. ½6 hodż. w Kupnizy po 2 ſkhodomaj. Dwojowy porjad wupiſchja: 1. Pſcheprowſchenje k wotkhadżeńſkej ſwjatoczoweſci ludowe ſchule. 2. Pomocnicze ſchule potrebne dźeżi w Tachantiſkej ſchuli. 3. Turnowanje ſa Fichtowu ſchulu. 4. Pjuwaniſke roſwuczowanje, k ſ ſmě ſo wolicż k tomu pſchiſtamnje ſo tajne poſledźenje.

— **Hamtſka teleſoniſka kniha ſa wokrejnu ſyczi we Jaſkej a pruſkej Hornjej Luſizy** ma ſo po ſdżelenju Drježdżanſkeje wyſchicheje póſtiſkeje direkſije jenoż dźiwacj, hdżež ſo wone hacż do 15. měrca pjeſnuje abo ertnje pſchiſtejnej teleſoniſkej zentrali ſdżela.

S **Kodżija.** W nozy wot njedżele na pódżelu je ſo nje ſ Kodżijom a Budyſchinom njedaleko hory pola Tjoch Hłodłowe 6 zylindrſka Stoewerſka limuſina ſpalila, dokelż běſche ſo pſcheplunjak ſpalił. Wóſ poſkhadżeſche ſ Drježdżanſkeho wotrjeſa. Wobſtrad na bróhy ſo nětkhże Kodżimi dołho hacżeſche, dokelż běſche ſtrach, ſo benzinowy tank roſbuchnje. W automobilu ſedżeſche jenoż wjednik, jemu pak ſo żanje ſkhodły njeſta.

Z **Radworja.** Zańdżenu njedżelu 3. měrca wotmě Ratařſki Dorost za Radwoř a wokolinu ſwoju lětnu hłownu zhromadźiznu. Porjad wopřijeſe dźeławu rozprawu w lěče 1928, nowowólby, ſobuskutkowanje při nałětnim kurſu ſrjedu 6. měrca a wſelčizny. Po wozjewjenej rozprawje wo zańdżenym lěče běchu wſitke ſobuſtawy z dokonjanym dźełom ſpokojom a při nowowólbach předſydu a druhich zaſtojnikow jednohłósnje zaſowolachu za nowe dźeło. Po ſkónčenej žiwej rozmolwje wo bliſſim kurſu buſtaj nowaj ſobuſtawaj přijataj a po krótkich wſelčiznach ſkónči předſyda zhromadźiznu ze ſłowami „Rnecy ſebi zawdawajmy, ničeho ſo njenabojmy!“

Ze **Zdżerje.** Póndżelu w nocy ½12 hodż. wudyri Boži woheń pola tudomneje wudowy Püſchlowoje. Za krótki čas ſo domſke, kiž běše ſ lěpjeńcy a drjewa natwarjene, do čiſta wotpali. Njeby-li ſo Püſchlec dżowka, kotraż běše z ćahom z Budyſina přijěła a runje domoj přiúdże, hnydom wudyrjencho wohnja dohladała, buchu Püſchlowa a jeje dźěći, kiž hižom ſpachu, do ſmjertneho ſtracha přiſče. Sykawy z Klukša, Zdżerje a Drježnjanſka dobrowólna wohnjowa wobora běchu tu za krótki čas k pomocy. Ale woheń njechodżeſo ſo wjacy jara zamjezować. Z přičinu wohnjoweho njezhoża je pjoča roztawanje wodowoda. Wudowa Püſchlowa je ćežko ſkodowała, dokelż je khuda a budże ji ćežko zaſo nowy ſtatok natwarić. Njech lubi wjeſnjenjo a druzy wosadni ji ſwoju pomoc wopokaża.

S **Klukſcha.** Něhdyſchi ſudomny wučeř, knjes M. Kokſch, kiž je pſched 17 lětami jako wutkrajny wučeř do Chilejſkeje wupuczował, djenża ſrjedu wječor we 8 hodż. w ſali ſudomneho hoſcjenża wo ſwojim wučerſtwim a faraříſkim žiwjenju pſchi ſwětłowobrjaſach pſchednoſchuje.

S **Rokaržiż.** Pjatk, 8. měrca, wječor ½8 hodż.: němſka pólna nutrnoſcż w Kravowach pola Bričżez.

S **Hbjelſka.** Njedżelu dopołdnja ſo ludżo doſpiadachu, ſo ſo pola tudomneho ratarja E. Wettera ſ hródże ſkrt. Jako běchu hródżne durje hnydom wječinili a wokna wubili, ſo możeſche kur pomału wučahnyć, poſliczi ſo hróſowy napohlad. Wſchitkich ſtót w hródżi ſo ſe ſmjerczu běżżo po ſtaufu walesche. S najwjetſchim napinanjom wukhowachu knjeza a młode ſtorżo pſched ſaduſchenjom, njeje pak hiſchcże wěſte, hacż budżetſej móż wukhowanej ſkorżeczi dale žiwej byeż. Schtyri krowy pak běchu ſo hnydom ſadurhyle. Njeje hiſchcże ſnate, ſ kajkeje pſchicziny je ſo hródż ſ kurom napjelnika.

S **Kamjenza.** Po měſaczнej roſprawje ſandarmſtwa Kamjenſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa ſu ſandarmiſy ſaſtojnjy w měſazu februaru 468 woſtrowjenjow ſapodali, kiž ſo poczahuja na pſchekſchiwjenja, falſchowanje liſcżinow, ſapaleſtwo, hońtwinſke pſchestupjenja, hrube njekmanſtwo, pſchestupjenja pſchedpiſnowo dróhowoje polizije, njewobkedżbowanje hewaſchſki khłoſtaniſkich poſtajenjow a na wupiſanja w ſkedżerſkich kopjenach. Paduſchſtwow woſjewi ſo 2 cżeſkej a 6 jednorych, kiž ſo wotbuchu, dokelż buchu paduſchi wuſkedżeni.

S **Kamjenza.** Rokownowaċanja ſa ſadarſtwo a ſahrodniſtwo pſchi Kamjenſkim hamtſkim hejtmanſtwje, kotraż je kóždy pjeń ſchtwórtk w měſacu wotewrjena, ſtej pſchezo wjazy pſchecżeſkow witacż, kiž ſu rad wużija. Sa měſaz měrz je radupodawanje ſchtwórtk 7. měrca na Kamjenſkim hamtſkim hejtmanſtwje wo ſtwje cżo. 22 wot ½9—11 hodż. dowołenja. Se wſchitkich wotrjadow poſtrebkuja ſo naſſonjenja ſadarſtwa a ſahrodniſtwa. Też wo bliſtich ſadarſtich kurſach ſo wukażuje. Sa gmejny ſmieje kurſus wotkhadarjow ſchtomow wjetſchi ſajim, ke kotrymż móża wobdżelnicy pſchiwomoz dóſtacż. Wiſa ſajimuje też wopſebje naſtrowje ſaniczenje ſchſkódnikow, ſchtož je wopſebje ważne, pſchetož ſakiſi krajny ſwjaſk dawa ke kupjenje ſchtomowych ſtykawkow hacż do 50 prozentow pſchiſtomoz. Gmejnam, towaříſtwam a wjeſtſkim privatnym wobdżelerjam poſtiċża ſo tu pſchiſtóbne ſkładnoſcż k tunjemu nakupjenju dobrych ſchtomowych ſtykawkow. Wſcho dalſche ſhonja ſajimaj w ſadarſkej radupodawarni, kotruż wopytacż móżemy jenoż poruczecż.

Z **Kulowa.** Tudomny hoſcenc „Nemski kež“ dołał knjez Robert Jakubec wotnaja, přeńdże ſo lapreje t. l. do rukow knjeza hoſcenczarja Z... nika z Kočiny, kiž jón z tutym dnjom jako ... přewozmje.

S **Wojerez.** W nozy na njedżelu wokoło 12 ... Wojerezach na wokeči trubjachu. Na Brětnjanſke běżże ſo w něhdyſchim Schtrichez twarſkim wobſtejnym hydlenjom tſicha ſapałka. Wohnjowe wobcże pſchikhwaća a bórſy nad wohnjom dobu, dokelż ... jaſo běżeſche, tak woheń pſchewjele ſchkodu ujenaczi.

S **Wojerez.** Wokrjeſnu Landbund wotmě ſobotu we Tſſeſtni hłownu ſhromadźiznu ſ bohatym wopytom. Po wobſtejdnych wależnoſczach pſchednoſchowalſche dr. Schtef ſ Ratařſkeje komory wo produktiwnym dźele w ratařſtwje. Wón roſkładowe wobdżełanje role, a hnojenje hródżnym a pſchikhwatnym hnojom. Potom rěčeſche wo hymjenjowych druſtwach a namołwjeſche ratarſkich wobdżeje, ſo bychu ſo ſ ratakuntej bérnu ſebi. Wuſtupjenja poſliczichu ſajim-nam mnoho powuczenja. Na to pſchednoſchowaſche ſwjatkowy ſekretar Schlofer wo nuſu w ratařſtwje, jeje pſchicżinach a kak hodżi ſo ji wotpomhacż. Wón wobroczi ſo wótrje pſchecżiwo hoſpodarſkej politiky powuſinkeho cżaſa. W žiwej roſmowje, kotraż ſo pſchiſamknu, jewješche ſo jaſnje mysl ſ pſchecżiwoczi, ſo by ratařſtwo mohło ſtatoſ ſwoju maj pokaſacż.

S **Klětneho.** S pſchileżnoſczu nemſkoſtatneho tydżenja ſa wobaranje ſnjeżbożenjow wotmě ſo bohotu wječor we Korzez hoſczenzu ſhromadźiſna ſa wobydlerjow ſ Klětneho, Jannewo a Wołeſchnjo. Gmejniſki pródżtſejeſt Njeła ſ Klětneho wotewri ſhromadźiſnu a powita ſhromadżenu Saſtarańſka ſotra Schmidtkenez pſchednoſchowaſche, ſak możeny njeſbożam wobaracż. Sſotra Hilża pſchednoſchowaſche nětotre nuſne ſawodałenja. Na to pſchednoſchowdże gmejniſki pródżtkejeſt Eichenleiter ſ Jannewo nětotre ſwětłowobrjaſy a roſtoji je pſchitomnym.

S **Wjeſe Wody.** Póndżelu wječor pſchiżdże na tudomnym dwórniſchczu 29letny ranżerak Hendrich Kruſe ſ Trjebina pola Sſlepeho do cżeſkeho njeſboża. Kruſe ſo pſchi wotpowěżnjenju jeneho woſa pſchi hładkoſeji wobſunu a padże. Wóſ ſajedże jemu pſches wobe nohi. Wožarujomneho dowjeſchu hnydom do Khoječebneje ſtorownje. Tam dyrbjachu wohnemu wobe nohi nje ſkoro ſlomu wotewjacż. Kruſz je wojenjeny a ma dwě dżeſći.

S **Brěſowki** pola Sſlepeho. Njedżelu wječor ½10 hodż. wotpali ſo bróżeń tudomneho budarja Hanſa Schwerta. Woheń ſniczi też wjele żita, ratařſke maſchiny a graty. Kak je woheń naſtał, njeje ſnate. Nimo gmejneje wohnjowneje woboty běżichtej woboże ſe Sſlepeho a Dżiwna na pomoz pſchiſtkhwatałej.

S **Jażenje** pola Hródka. Najſtarſcha Jażenjanſka wobydlerka, ſwudowjena Marja Kóllingowa, ſwjeżi dżeń ſa ſwjedu ſwoje 90. narodnińy. Njedżelu wjaſy wyſokeje ſtarobu ſmě ſo Kólingowa dobreje tſerwotnje a duchownеje cżerſtwoſcże wjeſelicż.

S **Parzowa.** Pſchi Parzowſkim tſěſu njedaleko wſi namakachu tele dny ſornu, kotraż běſche pſchi ſtarem jmjeſtu ſmjerſnuła. Sſorniſka nadeńdżeſchu žiwego njedaleko morweje ſorny. Najeſk Parzowſkeho ſoſtnika ſtareho revěra dari ſornu namakarjej. Tu je dopołdnja, kak też ſwěrjata jene k druhemu dżerża. Sſornik njemożeſche ſo wot ſorny dżělicż, dokelż jeho nohi njeſu njeſu. Sſorna běſche hiſchcże ſtara, jako ja ... denidżechu.

4

S **Rólanow.** Żeleſniſke njeſboże pola Rólanow je ... hiſchcże dalſchej ſmjertnej woporaj żadało. Tak ſu pjatk tuto njeſboże nětko tſjo cżłowjekoſo jow žiwjenje pſchiſtało. Wobdżeſtej automobila pjekarſkeje mjſchtr Groß a knjeza Elſa Ermannez ſtaj w Sto-Komorowſkej khorowni wumrěłoj. Po dotalnym ſwjeſcenju je pſchiczina wobſunjomneho njeſboża ta, ſo dyżyſche wjednik automobila Groß, kiž njemějeſche pſchedpiſanych papjerow, żandarmej, kiž jeho pſchi żeleſniſkim pſchekhodże ſetka, wuczeknyć a pſchebłyſcha pſchi tom cżahowym ſignal.

Na Librowem grunče.

Roman Teresy Nováková.

241 (Pokračowanje.)

„Haj, to bych też rad wědżał“, padny rychtař Michl do rěcże, „hacż znadź ſo hižo dopjelnjuje wſchežka Sskeho młodżenza a Kralowny Sibylly, każ to cżitamy a ſlamu-li ſo w cżeſkej ſemi nětkajke ſpodżiwne wěży?“

„Doſeż možno, ſo ſo nječhto ſtanje“, rjekny Wedrjel ſ wažnym wobliczom. „Cżitał ſym pſched nječhto dnjemi, ſo je wulki ſbéżk w franzowſkej ſemi, Paris jemu rěkaja, a hdżež ſo tam nječhto rokuczi, ſ wjetſchego dżěła też do dwuhich ſcżanjow to pſcheſkoczi. Je pjeża wſchudże ſtrach, ſo bychu poddanoja njeſchli ſa pſchikładom franzowſkeho ſuda.“

„Boże dla, wuheńmjeczerjo, hdże wy to tola jenoż te nowiny naſběrasche?“ ſprašny rychtař ſ rukomaj.

„Budu na wſcho ſwěru kedżbowacż; też ſamožu kóždu cżſiſchczinu a pišanu wěż pſchecżitacż, hamo němſku, hym to w ſchulach nawukuł — wſcheſe dże, ſo ſu w mieſcze němſke. Tak to cżłowjek mnoho nawědżi.“

„A pěnje waſ proſchu“, wopraſcha ſo Libra wažnje, „cżeho dha je ſo w tej franzowſkej ſemi ſtało?“

„Knjeżiczerja ſu tam powalili, wójſko ſacżerili, dżožbu ſkuntorhali a po haſach raczenja poſtajili — tomu rjeknu tam „barikady“, powědaſche Wedrjel.

„„To tola nihdy možno njeje — nihdy nič...“, ſpodźiwaſche ſo Libra, a rychtař doda, ſ hłowu ſchaſajo, „ſo by tajke nječhto dowolene było? — to je tola pſchecżiwo wſchemu porjadkej!“

Wobaj ſtarjaj ſtykhnychtaj ſwojej ſmorſchczenej ruzy a mumlaſchtaj tohorunja: „To je tola njemóżna wěż — Bożedlacże — to je hróżbna wěż!...“

Wuheńmjeczeſ ſczahny ſ ramjenjomaj. „To je“, wotmołwi ſ rychtarjowej porokowazej rěcżi, „ale hdyż je njeje żeli lud hižo radу wědżał, hdyż ju jemu wſchitko pſchiluſbjene prawo żebrali. Wſchako pola naſ w Cżechach też njeje hinak było; tomu je někto nehdże tſi lěta, ſo ſu ſo we Praży fabriſzej dżeſacżerju ſwojim knjeſam ſtajeli, ſtroje roſbili a żałoſtnu haru naczerkli.“

„Wo tom njeſżmy jenje nicżo ſaſłyſcheli“, podótkny rychtař njedowěrliwje.

„Cżitanje wo tom ſo wěſo k nam njedoſtanje a knjeża ſu ſ tym ſměrom, ſo by njebyło ſtych pſchikładow“, ſnapſchecżiwi Wedrjel.

„To je prawje“, horjeſche ſo rychtař, „kěpje je, ſyła wo tym njerěcżecż. Woprawdże bych njechał, ſo by ſo tajka wěż pola naſ ſapoczała.“

„Sſuſod Wedrjel je tehdy pola Wrtounez rěcżał“, naſpomni Libra ſwaha, „ſo ſu ſo ſa ſtarych cżaſow burja roboty dla rokoczili a też na Wyſterſkim knjeſtwje.“

„Mětko wſchak bychu toho hižo njeczinili, wot knjeżenja kżora Józefa ſławneho wopomnjerja je doſeż wulke wołoženje“, wobſtrucżeſche rychtař.

„Jenoż njerěcżeże“, wuſmja ſo Wedrjel kahodnje. Ale Libra ſapyri ſo we wobliczu a ſ rychła wodychnjo, poża koreżmarjej porokowacż: „To dże, wy tu na grychtach dożyła niczo njewěſeſe; maċje trochu złaczenja, hewak żanych bremjenjow niż. To byſchcże dundrży kładał, rychtarjo, hdy byſchcże ſ konjemi, ſa wulki pjenjeſ kupjenymi, dyrbjał cżeſnihow robotu wukonjerj, jěżdżicż na Morawu ſa jeczjnjenjom, pſchiwołowjeż do mieſta zhłele a wotwołowjeż żyti a ſczerk, a hiſchcże daiwacż datki a ſdobny wowk a len a żymjenko a tykanz, — a hiſchcże kóżdu khwilu dyrbjeż w piſarni muſwarjeny a tóżdenu „panaczkej“ na wuſmješchenje! My dże pola knjeſtwa njejſmy żwětej runi! Niż ju najmjenſchim njedżiwam ſo fabrikſkim dżeſacżerjam w Praży, ani tym ludżom w franzowſkej ſemi, ſo ſu ſwojim knjeżim ſłe ſahrali!“

Rychtař ſepre żebi ruzy wo bok a hladaſche ſ wudżeratymaj wocżomaj roſſżahlemu burej do ſacżerwjenſcha wobliczа: „Sſnadź byſcheże, Libra, też njechał wutorchnyć dżožbu a ſ wojakami ſo pracż?“

„To derje wěſcże, ſo niż, ale bych dżyk, ſo by tomu potſożowanju hižo konz był, a hdy bych wědżał, kak hodżi tomu konz ſczinicż mohł, to bych trochu tomu pſchiſpjeł.“

Stary Mour mikotaſche ſpokojnje na Jurka, kotrehoż njebojaſna rěcż ſo jemu ľubjeſche; njechaſche ſtawe ſwojeje pſchihłoſowanje pokaſacż, bojo ſo, ſo by ſnadź ſtrej rychtarja njeroſhněwał, knjeżeſtwom ſtajnje poddateho.

Ale Michl wſchak njewidżeſche, ſchto ſtawa ho w ſchczerkuċje ja blidom, hdżež běſchtej ſo wobaj ſtarjaj ſtuliłej, hmērki běchu ſo doſpołnje wo jſtuje ſalehnyle, jenož cżerwjene pruhi wohnja w kachlach po njej błyſkotachu, a miſchtr Cżaſek wundże runje woni, ſo by hebi wot rychtarki latarnu wupročyk. Hdyż ſo ſ njej wróczi, ſtajiwſchi ſo wobhladnjwje na hrjadu, wot truježeńow a rěſa wuſchkerny, ſchraba ſo Libra nahle je ſwojeho roſtjerjeja, dopi ſtrózi karaneżk, poſtany ſ ſhwałkom a wuczahny ſ wopołta krejzary. „Wóż je ſo nam nadobo nowałka, my ſmy ſo pſchi tych rěczach tohu njedowarhali,“ rjekne ſtyſkne. „Ja dyżych donta byeż hiſchcże do wjeczerje! Sméju ſchtyrom puċż, — nětkaż njeżwědżi!“

Wuheńmjeczeſ też ſtany: „S najmjeńſcha budżemoj dwaj, mamoj ſkoro jenaki puċż,“ pokoješche Libra a hiſchcże bliżeſche ſebi ſtary dołhi burnuſ, kiž mjeſeſche pódła jeho na ławzy leżo. A też ſtary Mour ſapkaczi ſa ſwojim ſchłeſkiży roſołki, wſchitkży ſo ſ rychtarjom roſſżahnywſchi a twſtupichu pſched korczmu.

(Pokračowanje ſczehuje.)

S Khocębuza. Cžejke njesłoże sta so wječerawšoju wutwru rano wokoło 6 hodź. na Khocębuskim dwórnišcu. Aktiwny reserwny lokomotiwnik Nowak z Khocębuza dźesche do tepicnje, so by słužbu nastupił. Koło wón kolije pihelkroći, so by k swojej lokomotiwje pichijchoł, pichijdźe cžerjeńši wóz z Běleje Wody a wjerchny jeho na stronu. Zaslepjeny wosta bjez wědomja ležo. Jeho dowjesechu hnydom do khorownje. Tam spóčna, so běšche so wobzamnył nop dwójzy puknył. Wón tam bjez nadźije leži. Nowak je wojenjeny a nan biwaju dźesći.

Pionérsje durbja běrnowe jamy rozsčełć

Pionérske kommanda němskostatneje woboty su tele dny na pomorskich knježich kubłach samjerstnjene běrnowe jamy rozsčełcale, dokelž je na tychle kubłach semja tak hłuboko samjersła — z dźela hač do diweju metrow — so su dołoł podarmo spytali, jamy z kilopami a motykami wotewriś. Na druhej stronje je strach, so zahrjebane běrny so tak skažu, so je ani k palenju ani pijewanju njechodźa trjebać.

Přilopk.

* **Padušchi wotnjesku pjerstnu kamor.** W nozy na pónjdźelu je so padušchna zwón do jenoho wustawa we Hamburgu-Eppendorfe dobyła a z njeho tři zemnarje cžełki pjenježany kamor wotnjesła. Tutón pónjdźelu rano rozbaceny na Hindenburgskej dwóji ležo namakachu. We kamorje běšche było jenoj 7 hriwnow pjenjes a někotre notaluwanske knižki. Paduchow njejsu hischcže wuslědźili.

* **Schtyri domske so wotpalile.** W Głowkuzinje pola Korfedta njedźelu pschipołdnu w 2 hodź. woheń wudyri. Wón rozschěri so jara swětschnje a zbrachu schtyri domske, mjez nimi też gmejnsku khěžu. Wohnjowa woborа njemóžesche swopcžeńca wjacy sapowjecź, dokelž běšche wšetka studźeń samjerschła. Posłužischo pschiwołowachu wodu ze sosalenskeje rěki. S kajkeje pschičiny je woheń naskał, njeje znate.

* **Wulke powustawjenja w Argentinskej.** Réka Paraná je wobšérne krajiny z wobeju stronow powodźiła. Wjele stow wobydlerjow je swoje bydlenje sgubiło. Wulka woda hrozy někotrym městam a je strach, so je cžełko sapusczi.

Hłowna zhromadźizna „Posmjertnje Pokładnje" při župje „Jan Arnošt Smoler"

3. nalětnika 1929.

Župnemu posedźenju přizamknu so zašu njedźelu wječor ½7 hodź. hnydom posedźenje a to hłowne „Posmjertnje Pokładnje". Předsyda župy a zdobom zarjadowaceho wuběrka „Pokładnje", knjez Krječmar, wotewri posedźenje, witajo radostnje wulku ličbu zastupcow we towarstwach zorganizowanych a zawěsčenych w „Pokładni", zdźěło dnjowy porjad sčěhowaceho wobsaha: 1. Rozprawa wo lětnej skutkowności 1928/29. 2. Rozprawa wo financach. 3. Znowapostajenje wustawkow. 4. Skhwalenje znowapostajeneho dohladowarja a wolkhodneho zarjadnika. 5. Dalša skutkowność. 6. Wšelčizny. Dnjowy porjad so skhwali a poda so lětna rozprawa ze strony předsydy. Wočišćimy ju tu hnydom w originalu, zo bychu ju też njepřitomni na hł. zhromadźizuje k wjedźenju wzali.

Lětna rozprawa „Posmjertnje Pokładnje" při župje „Jan Arnošt Smoler".

Lubujmy swojeho bliščeho, kaž sebje samoho, budźmy sebi bratřa nic jenoż we wjeselu, ale też we zrudobje, potom smy prawi křesćijenjo. To bě też myslička, kiž nas pohnu před dwěmaj lětomaj k założenju našeje župnoje posmjertnoje pokładnje, kiž nas dało wjedźe, po jeje dobrym směru a skutku lubosće. Mnoho je so nam wotradźowało, ale tola dyrbjachmy tenn přistupić, zo njebychu nas cuze předewzaća we najzrudnišich wokomikach wutrjebali k swojemu pjenježnemu wužitkej. Zo smy na prawym puću, to dopokaže nam jeje dźensniše skrućene stojnišco. Naša posmjertna pokładnja je so jako k žiwjenju khmana wopokazała a mnoho dobreho a spomožneho wukonjała. Hdyž zapisachmy w założnym lěče jenoż snadnu liču sobustawow, tak je dźensa postupiła na 309 sobustawow, z kotrychž je 6 sobustawow zemrěło a 17 wostupichu, tak ma dźensa 287 sobustawow. W lěče 1928 zapisachmy 3. nalětnika pjenježny wobstatk wot 222,39 hr. po tym, zo bychmy za přeniu posmjertnu připomoc zawostajenym jenoho sobustawa 100 hriwnow wuplaćili a nětkychmy zarjadniskich wudawkow 6,10 hr. Nětko, lětko po tym zapisamy pjenježny wobstatk w hotowych pjenjezach na Serbskej Ludowej Bancy 766,35 hr., po tym zo wuplaćichmy zawostajenym 5 zemrětych sobustawow 1000 hr. a nětkychmy wudawkow za čišćerske wěcy a zarjadnistwo, dopisowanja atd. 149,70 hr. Mamy pak hišće pola župy dobroměće 37,10 hr. a pola sobustawow stoji też hišće rjana ličba wonkach. To su sumy, kiž su z dopokazmom žiwjeńskeje khmanosće pokładnje. Wězo dyrbimy při tom też z dźakom spominać na dar 200 hr. kiž nam přećelna strona přiwobrći ke skručenju předewzaća a jeje wobkhodne wudawki wosebje. Horcy dźak wuprajamy.

Wot 18. wulkeho rózka sem wuplaćichmy připomoc zawostajenym zawěsćeneho bratra stajnje 200 hr., a kónc lěta 1928 znižichmy samo přinošk na 0,80 hr. Wězo dyrbjachmy po założnym lěče zastupny pjenjez za kóždeho, kiž so do pokładnje zamołwi, jeho starobje přiměrić a to po sćěhowacych sadźbach:

hač do 50 lět zast. pjenjez 1,00 hr.
hač do 60 lět zast. pjenjez 10,00 hr.
hač do 70 lět zast. pjenjez 20,00 hr.
hač do 75 lět zast. pjenjez 25,00 hr.

K tomu přińdźe hišće předpłaćenje přinoška za přenju posmjertnu připomoc.

Ze smjerću zhubichmy sobustawy:

knjeza wyššeho wučerja *Hančku z Poršic*,
knjeza mišitra Wirta z Hornjeje Hórki,
knježnu Haaserec z *Dubrawki*,
knjeza Augustina z Hornjeje Hórki a
knjeni Šubertowu z Krakec.

We założnym lěče zemrě:

knjez wojnafski mištr Krawc z Khwaćic.

Do bě lětna přehladka skutkownosće „Posmjertnje Pokładnje", jewjaca pak też wulku woporniwosć a lubosć tych, kiž zběrachu na wsach a w towarstwach přinoški a nowych sobustawow dobuchu. Džak jim wosebje. Budźmy zhromadnje dale horliwi wojowarjo za lepše našeje pokładnje, zo by dale kčěła a rostła k cyłkowemu spomoženju a česći župje, kiž je dobry dźěl Domowiny.

Džakneje wutroby přijachu přitomni rozprawu, a debata dopokaza wulku spokojnosć, kiž je tuto spomožne předewzaće we towarstwach zbudźiło. Je to weprawdźe skutk lubosće k bližšemu, bratrowstwa nic jenoż we wjeselych khwilach, ale też we zrudobje.

Z rozprawy wo pjenježnych należnosćach bě spóznać, zo tola hišće někotři komdźonje zapłaćenje přinoška wotwučić njemóža. Wobzamknu so připósłanje namołwjenja a we kóždym padźe přiražka 25 pjenježkow za dopisowanje. Tehorunja namjetowaše so ze wšelakich stron, jedyn přinošk hnydom dopředka we towarstwach samych zběrać, zo by so mohł potom, hdyž župna posmjertna pokładnja zemrěłe sobustawa wozjewi, hnydom na konto banki přepokazać. Předsyda namołwješe k dalšej dypkownosći we wšěm nastupanju.

Znowapostajenje wustawkow, skhwalenje a z mocystajenje starych požada dlěši čas. Žiwa rozmołwa dopokaza, zo je kóždy zajimowany na pokładni a ze lubosće k wčey dźěła. Wustawki, znowapostajene, dadźa so po wobzamknjenju hnydom do čišća a so we bohu tydženja hišće towarstwam připósćelu, w kotrychž su sobustawy zawěsćeni w pokładni. Kóždy dóstanje kwitowańsku knižku do rukow a zběrarjo přinoškow tehorunja. Wšelake towarstwa přećachu sebi hišće podźěsenje doby prawa k přistupej. Dźiwajo na to wobzamknu so sćěhowacy namjet: Hač do 3. hapreje t. l. přijimaju so nowe sobustawy hač do 40 lět stare po 1 hr. zastupneho pjenjeza a ze zapłaćenjom přinoška za přeni smjertny připad 80 pj. 40-hač 50lětni maju zapłaćić 10 hriwnow zastupneho pjenjeza a přeni smjertny připad. 50- hač 60lětni 20 hr. zastupneho pjenjeza a přeni smjertny připad. 60-hač 70lětni 30 hr. zastupneho pjenjeza a přeni smjertny připad. 70- hač 75lětni 35 hr. zastupneho pjenjeza a přeni smjertny připad. — Po 3. hapreji t. l. přijimanja so jenoż hišće sobustawy, kiž njejsu starobu 50 lět překročiłe po sadźbomaj: hač do 40 lět 1 hr. zastupneho pjenjeza a přeni smjertny připad a wot 40 hač 50 lět stari 10 hr. zastupneho pjenjeza a přeni smjertny připad. Tuto postajenje płaći wot dnja hł. zhrom. 3. III. 1929.

Po tym přijimanju so potajkim jenoż hišće sobustawy towarstwow w starobje hač do 50 lět a to, zo płaća sobustawy w starobje hač do 40 lět 1 hriwnu zastupneho pjenjeza a přeni posmjertny přinošk, sobustawy w starobje hač do 50 lět 10 hriwnow přinoška a přeni přinošk posmjertny.

Za dohladowarja „Posmjertneje Pokładnje" postaji so nimo wjednistwa wuběrka knjez redaktor Dučman, kiž nětko wšě prašenja, pokładnju nastupace, rjaduje, za wobkhodneho zarjadnika knjez Černik, kiž zapisowanje nowych sobustawow a přinoškow posmjertnych do katastra wobstara. Płačenja přinoškow a zastupneho pjenjeza maju so jenoż stać na konto „Posmjertneje Pokładnje" při Serbskej Ludowej Bancy. Potajkim, jenož na Banku.

Pod dypkom dalša skutkownosć namołwješe předsyda k dalšej žiwej skutkowności k spomoženju pokładnje, z lubosće k bližšemu a towarstwowemu žiwjenju. Po hišće khwilku trajacej debaće, při kotrejž so mnozy zastupcy wobdźělichu, skónči předsyda ze dźakownymi słowami: Lubujmy swojeho bliščeho, kaž sebje samoho, hesło do „Posmjertneje pokładnje" při župje „Jan Arnošt Smoler".

Swójbne powěsće.

Semrěli: Hana Augusta Lukašowa rodź. Klošez we Budyšinje, 34 lět. — Hana Rózowa rodź. Pitschkez w Budyšinje, 37 lět. — Hedwiga Schołtyja w Budyšinje, 73 lět. — Jan Mihank, pschekopny hrabar na wotp. w Njeswačidle. — Karla August Mütterlein, krawski mištr w Budyšinje, 69 lět.

Hamtske wozwěsenje z Budyšina.

W měšćanskej hłownej kniježi (na radnizy po 1. schodźe) su wupołožene cžełka 5—9 prěnjeho dźěła a 8—12 druheho dźěła němskostatneho sakonskeho kopjena kaž też cžełka 2—4 fakleho sakonskeho kopjena w blišchimaj tydźenjomaj k wobkładanju sa kóždeho.

W Budyšinje, 4. měrca 1929.

Měšćanska rada.

Na'nowiše z cyłeho swěta.

— **Schtrowa powjeźa wo wjedrje sa jutrischi schtwórk:** Swjetschca pomrócżeno a taje, wětrp z dolheho wjecžora. W Jendželskej rjenje a w nozy njerjenje. W południowej Europje lyma.

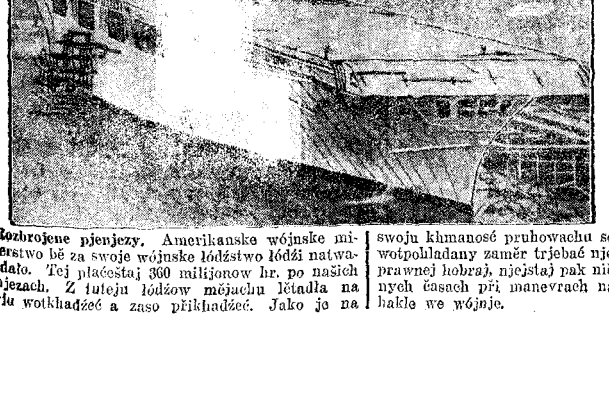
W sańdźenej nozy je so železnizja sašo na mnohich městach se śnehom zafałsta. Mjes druhimi je železnišći cjah dźensa rano pola Halschtrowa w śmjeży tčany wostał.

Serjedźowenišći brunnzowy syndikat je brikettowe płacžiny wo 2 hač 3 hriwny po tunje podrožił.

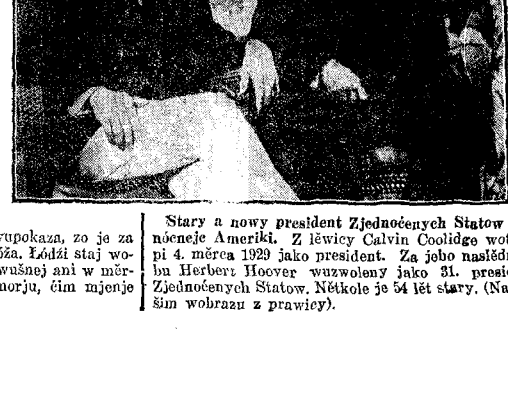
Khłostanšći senat Wróšłkawskeho wyschšeho krajneho suda je 31lětneho železniskeho wuhibarja Wilhelma Mikoscha z Hindenburga dla spytaneho pschecžadźenja wojeńskich potajnosćow k lětschemu Pólskeje k khłostańi na pjeć lět a k słubjenju cžełnych prawow na dźesać lět safudźił.

Namjet němskonazionalneje strony na wuprajenje njedowěrjenja pschecžiwo finanskownemu ministrej Grześyńskemu je so w pruskim hejmje z 211 hłosami pschecžiwo 140 hłosam němskonazionalnych, němskeje ludoweje strony, němskeje frakzije hospodarskeje strony a nazionalnych sozialistow zacžišnył.

Chinešći regiment, kotryž bě so w Cžangcža knježerstwu přiseži, su wobsłupili a wotbronili. Spieciowarjo běchu wschitkich regimentowych offizjerow złonzowali. — Wulke Cžangcža su kommunistojo wósł, mjes tym so železnišći cjah po nim jědźesche, rozstrělili. Schčerj wosow a lokomotiwa so do wody wali. Někotre wozowby su so tepile.

Rozbrojene pjenjezy. Amerikanske wójnske ministerstwo bě za swoje wójnske łódźstwo łódźi natwarić dało. Tej płaćestaj 360 miljonow hr. po našich pjenjezach. Z tuteju łódźow mějachu lětadła na morju wotkhadźeć a zaso přikhadźeć. Jako je na swoju khmanosć pruhowachu so wupokaza, zo je za wotpohladany zamér trjebać njemóža. Łódźi staj woprawnej hobraj, njejstaj pak ničo wušnej ani w měrnych časach při manevrach na morju, čim njejenje hakle we wójnje.

Stary a nowy president Zjednoćenych Statow połnóceje Ameriki. Z lěwicy Calvin Coolidge wotstupi 4. měrca 1929 jako president. Za jeho naslědnika bu Herbert Hoover wuzwoleny jako 31. president Zjednoćenych Statow. Nětkole je 54 lět stary. (Na našim wobrazu z prawicy).

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Jednota Sokol“ ma přichodny štwórtk 7. III. wječor we 8 hodź. w hosćenu „Zum Echten“ měsačnu zhromadźiznu. Jara zajimawy přednošk so poskići. Wopyt wšěch bratrow kaž sotrow je nuzny. Hosćo su wutrobnje witani. Starosta.

Bukecy. „Radosć“. W našej wosadze je so wopačne powědanje rozšěrilo, zo so naš swjedźeń w najbliższim času wotměwa. Temu ma so napřećiwić, zo so naš swjedźeń wobstejacy ze spěwneho koncerta a wulkeho dźiwadła dwě njedźeli po jutrach wotměje. Předsyda.

Drježdźanske serbske tow. „Čornobóh“. Njedźelu 10. nalětnika popołdnju ¼4 hodź. wotměja so w křižnej cyrkwi serbske kemšenja. Njech so wšitcy Drježdźanscy Serbja prawje bohače wobdźěla. Po kemšach zeńdźemy so pola našeho krajana a hosćenčarja Zmija na Christianskej drózy 22.

Hornja Hórka. „Łužica“ ma přichodnu njedźelu 10. měrca pop. w 3 hodź. w Mnišonskej piwarni swoju měsačnu zhromadźiznu. Knježa dowěrnicy njech to wšěm sobustawam sobu zdźěla. Wo bohaty wopyt prosy. Předsydstwo.

Khróšcie. „Serboslaw“ změje 17. III. wječor w 7 hodź. pola Wjenkec swětłowobrazowy přednošk k. dra. Symanka z Budyšina (wo Lourdesu). Tež „Jednota“ wustupi. Ścinohry (Schattenspiele) a deklamacije! Na tutón přiwabjacy swjedźeń so cyła wosada přeprošuje. Zastup darmo. Žurla je wutworjena.

Pančicy. Jednota Sokol ma kóždy štwórtk wječor we 8 hodź. w Pančicach na žurli zwučowanje. Swjedźeń je blizko. Načolnik.

Pančicy. Sokolske dźěći z Pančic a Worklec maja njedźelu 10. III. 20 w Pančicach na šuli zwučowa-

Rakojdy. Jednota „Sokol“ ma jutře štwórtk wječor we 8 hodź. zwučowanje. Po zwučowanju wažna zhromadźizna. Wšitcy njech su tohodla přitomni. nje. Načolnik.

Ralbicy. „Lilija“ spěwa zaso přichodny štwórtk 7. t. m. wječor we 8 hodź. Njech je wjelce kajkež chce, Ralbicy docpějemy **wšitcy.** Čas kluwata, tuž krnče do dźěła!

Serbska Boža služba w Drježdźanach. Přichodnu njedźelu zeńdu so Drježdźanscy Serbja ¼4 hodźin we křižnej cyrkwi serbskim kemšenjam a wudźělenjam Božo wotkazanja. Předowanje změje knjez wyšši far. Domaška. Wšitcy swěrni Serbjo z Drježdźan a wokolin so wutrobnje do Božeje služby přeprošuja. Wosobiće so prosy wo bohate wobdźělenje při Božim blidźe.

Zwjazk Serb. Rat. Dorosta. Při składnosći wopyta słowjanskich hosći so wotmeje naš **nalětni kurzus** 6. nalětnika w Budyšinje w „Měšćanskej zahrodźe“ Dop. započatk ½10 hodźin hač do 1 hodźin. Popołdnju započatk w 3 hodź. hač do ½6 hodźi. Poskićeja so 4 jara zajimawe přednoški. Kóždemu přednoškej so přizamknje debatta. Wšitke sobustawy „Zwj. Serb. Rat. Dorosta“ so z tutym najwutrobnišo přeprošeja. Tež starši ratarjo a burja, tež hosćo su lubje witani. Wječor we 8 hodź.: Serbski narodny wječork, hdźež so předstaja rjane dźiwadło: „Burska krew“ wot Franca Krala. Na tutón serbski wječor so cyły serbski lud najwutrobniišo přeprošuje. aNš kurzus kaž tež serbski wječor so wotmeja w rumnosćach „Měšćanskeje zahrody“. Tak lubi Serbja, lubi towaršojo, přińdźće so zradować z našimi słowjanskimi hosćemi.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerjec w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. Za hromadźizny: Arnošt Bart w Brěžanach. Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

hrjedu 6. nalětnika 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinie.

1 Dollar	4,2105	100 pólsk. złotych	47,35
1 jendźelski punt .	20,428	100 čěskosł. krónow .	12,468
100 šwajc. frankow .	80,975	100 franc. frankow .	16,44

Barlinska burja bě wječera sešlabjena, kurjy efektiwo so wotdrjehjowachu. Na wikach i bolšynmi a rentowymi liječinami běchu kurjy swjetsche sešlabjene.

Na produktowych wikach płaćiny dale popukchowachu a to pschedewjeschěm sa posdźische termije: W hotowym sornje jenički rožk sašo 5 pj. pschišładźi. — Wječera płaćeschе zentnar w Barlinje

pschenicy 11—11,15 hr., rožki 10,15 hač 10,30 hr., nałětni jećmjenja 10,90 hr. hač 11,50 hr., wowsa 9,95—10,25 hr.

w termijnowym wikowanju:

sa měrc: pschenicy 11,71¼—11,70 hr. a rožki 10,82½—10,85 hr., wowsa hr. 10,82½,

sa moju: pschenicy 12,07½—12,05 hr. a 11,38¾—11,40 hr., wowsa 11,37½ hr. hač 11,35 hr.,

sa julij: pschenicy 12,55—12,53¾ hr. a rožki 11,72½—11,65 hr., wowsa pak 11,90 hr.

Pschišłajeja:

Pohonca, Schultheiß-Patzenhoferskeje piwarnje ilład we Hródku.

Kowaršcho, Gruner w Hródku, Wilhelmowa haša 11.

Wurježownika piwarńskeho, Hermanowa kupjel w Mužakowje.

Wurježownika pječatskeho, Dischka w Běłej Wodźe, Mužakowska dróha 3.

Wurježownika klampowarskeho, Berthold ułódschi na Židowje čo. 68.

Holzu do domu, w Běłej Wodźe, Schillerowa haša 14 delka.

„ **Měrčink** w Korčinje pola Kukowa.

„ **młokarnja** w Radworju.

„ **pječar** Šemda w Njeswačidle.

Siwińšku jednoru, Giesmann, kupjeł dwór we Wjelečinje a Stahnowa, kupjeł dwór w Boranecach.

Kuchinistu, kupjeł dwór w Milkecach.

Krajnšcho, Neugebauer w Budyšinje, Hłowne torhošćo čišło 7.

Wurježownika pječatskeho, Kaiser w Hródku, Drjebkowska dróha 13.

Holzu do domu, Thomas w Lubiju, Marga[illegible] ša čišło 12.

„ **Bernaš** w Nowowsi.

„ **Zyža** w Dubrowi.

Na pschedań:

Kólnja, wjeboš, měchowa a nakowa, we Želejnej [illegible] Hródka.

Pišańši stroj, Horschik w Hródku, bliško pósta.

Khěža, dalsche wukasuje swud. Nowakowa w Horniej Dubrawje pola Hródka.

Wós dźěćazy, w Budyšchinje, Kotolska haša 12.

Kupicy pytaja:

Komor, 62 cm. dołhi, kupjeł dwór we Lubhoščcu.

Sćehnjeny na pschekładowanje

w Kamjenu w hosćenzu „Ke krónowym“ dop. w 9 hodź.: klamatke blido, 4000 [illegible] zyhelow, [illegible] dźěr, bušej, 5000 hlinjanych šubowjow, w kasarnach, komorny dom maschinistich [illegible] połdnja w 10 hodź.: wschelake meble, drašty, tobol, hudźbne nastroje, kola, pschiprawy ke fotografowanju a wurěšne twory, w Kitu pola Mužakowa we Wardelmanez hosćenza [illegible] połdnja w 11 hodź.: Hanomag-Limousina.

Skrowe deneše.

Produktowe wiki w Barlinje hjeńža dop. 3/11 hdź.

Skłaby wobrot pschi wotdrjehjowanych płaćijnach.

Dop. 3/12 hodź.: Kaj psched hodźinu. Płaćijny we 5—10 pj. pornjo wječerowschemu.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hrowa 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	5. 3.	4. 3.		5. 3.	4. 3.
Pšenica	220-223	220-223	bunv	21 00 00	21-20
rožka	203 206	204-207	woka	27-29 00	27-30
nal. jećmjeń	218-230	218-230	módre lupiny	16-17 00	16-17
naz. jećmjeń	199-202	199-202	žołte lupiny	22-23 00	22-23
wowa	199-205	99 205	zeradella	—	—
kukurica	249-250	247-248	raps. wosušk	20-20 60	20-20
pšeńč muka	27-30 0	26-30 00	lanv wosušk	25-25 60	25-25
ržana muka	27-29 40	27-29,50	wosn. melasa	—	—
pš. wotruby	15,75	15,75	brnj. krušla	21 21,20	21-21
ržane „	14,75	14 75	syno, 50 kg	4 23-5,50	4-5,5
lane symjo	—	—	žrana słoma	1,05-1, 50	1,00-1
hróch	43-49,00	43-49,00	pšeńč. „	1,20-1 80	1,15-1
raps	—	—	wowsna „	1,85-2 00	1,40-1
pjeńki	24-26,00	24-26 50	ječna „	1 25-1 60	1,25-1

Pjerhaskeho wučołownika

kotryž móže bźe a lěpše pječenje nawuknyć pyta njek. mištr

Arnošt Bartko

w Njeswačidle.

Prosa čisło

2687

jeli maće mały nawěstk do „Serbskich Nowin.“

Barchent, płat za košle, rólocuchi, wolmu k štrykowanju we wulkim wubjerku.

W. Köhler w Budyšinje

na Hłownem torhošću čo. 9

Tworykupowace tow. w Budyšinje

z. dr. z w. ruk.

Warenein kaufs-Verein zu Bautzen, e. G. m. b. H.

Samo barbić???

może kóždy, hdyž k tomu dobre materialije wužije. ◆ Dostanjeće pola mje wšě potrěby, kaž wolijowe a klijowy barby, serščowey, lakowe barby k barbjenju špundowanych šablony atd.

Sedan-Drogownja

w Budyšinje na Sedanskej dróze čisło 16

Fotografowy Meister

atelier w Budyšinje na Kesorsk. dr. 15

hotowa wječerna wotewrjenja

Zhotowjenje portrětow, wobrazow do pućowanišk. pasow, wobrazow za industriju, kwasnych a niewieśliznych wobrazow, teš na wsach. Tel. čo. 2436.

Dwě nowej knizy wušłej:

w Serbskej knihafni na Lawskich hrjebjach

Skowrončk ze serbskich honow

Nowe spěwy za měšany, muški a žónski khór.

Wudał Bjarnat Krawc hr. 0.60

Na farje - Halški

wot Terezy Nowákowoje. Přetrjał dr. M. Krječmař. Zawod napisa dr. Jos. Páta jako 12. čisło zběrki „Dom a swět“ hr. 1.50

Britwje, truhanske aparaty a nožiki,

:: wótřeńske rjemjenje ::

poruča w najlěpšim wuwjedźenju

Ernst Frick, britwjowa točeńnja na Třćlanskej drózy 4

Wosebita točeńnja britwjow a chirurgiskich instrumentow kaž też wšeho krawskeho gratu.

Pućowosćych a zběrarjow ja won njepósćelu.

Jurij Hänsel w Budyšinje

na Sukelnskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736

Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska

w Budyšinskim hamtskim hejtmanstwje

Skład rolarsk. mošinow a gratu wšěch druzin

Zjawne přesadźowanje.

Pjatk 8. měrca budźa so we Wićazec statoku **w Radscy** za hotowe pjenjezy na přesadźowanja předawać:

1 plah. byk, 6 kruwow, 3 młodych skoćatow, 1 koza, 3 plahow. rancy, 2 běhanej, 2 prosaći, 1 připušć. kundros, 1 mały kundros kaž **wjacore meble** a wšelaki **hospodarski a rólniski grat.**

Započatk w 10 hodź. dop. Wuměnjenja so do přesadźowanja wozjewja.

Jan Wita,

Zarjadowar zawostajeństwa.

Makulaturu

ma na předań

Smolerjec knihićišćerńja w Budyšinje

Wšitkim přiwuznym, přećelam a znatym zrudźacu powěsć, zo je zańdźenu pónđźelu

šewski mištr

Jana Miesnar

wumrěł.

Pohrjeb budźe přich. pjatk ¼4 hodź. w Klukšu.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 80 sł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,20 zł. kp. Do wukraja 16 Kč. Kóžde so. płaci 10 zł. pj. Wudawa a skład Smolerjec kaliduškérnja, rap. dr. s. r. uk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2587.

Ze nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaj, płaci so za mały rjadk 20 stot. pj. Wobčežnje so stajene nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy so a rjadk płaci so 60 stotych pj. Rabat po tarifje a n

Čisło (Nr.) 56 — Budyšin — Šwjórtk, 7. měrca 1929 — Bautzen — Lětnik 86

Němski finančny minister nuzowy hospodarski plan předpołoži.

Němskostatna rada je powjetšenym dawkam, kotrež němske knježerstwo namjetuje, pschihłosowała. Dopołdnja pak je widźeć, so němšti žejm njebudże móz hospodarski plan za 1929 hač do spočatka nowoho hospodarskeho lěta dowwrjedźeć. Tohodla je němski finanzny minister Hilferding němskostatnej radźe tak njenowany nuzowy hospodarski plan pschedpołožił, to rěka zakoń, kotryž knježerstwo potrjebuje, da, hač k wobsamknjenju dokónčneho hospodarskeho plana nuzowe wudawki we wjetšich łoščich wudawkow činiš. Pschiłuščne wubjerki němskostatneje rady budźa so hižo pjatk z nuzowym hospodarskim planom zaběrać, kotryž bliži pak tydźeń němski žejm wobsamknje.

Mjdowe jednanje w sakšej metallowej industriji so rozbiło.

Mjdowe jednanje w sakšej metallowej industriji njeje k wuspěchej dowjedło. We mjdowej swadźe wětko sakši krajny wurunak rozsudźi.

Pschidawk němskeho stata za Lipjezanski mazu.

W němskostatnej radźe je sakši połźanz dr. Gradnauer za Lipjezanski mazu, kotraž wuwos němskich tworow do wukraja špěchuje, lětša sadźo, kaž je so to loni stało, we 800 000 hriwnow jako pschidawk němskeho stata prošył.

Wojowanje ratarjow.

W zhromadźizni, kotruž pschedsyda Oldenburgsko-Bremenskeho landbunda w Delmenhorstu wotmě, wón pschipowědźi, so so Oldenburgsko-Bremenski landbund na postupanju druhich landbundow pschisamknywschi strajk kupzow pschipowědźi. Tež hannoweriši landbund a dźewjecej druhich landbundow je wobsamknyło, so 1. haprele abo 1. meje, za zakhowanje swojeje existenzy wojnjo, strajk kupzow sapočnu.

Bamž centrumsku stronu khwali.

Bamž je, kaž „Germania“ pišče, so z dźěłchim telegramom kardinalneho statneho sekretara Gaspara na prezlata Kaasa němskej zentrumskej stronje za zwjazkowe pschepodawanja. Němska dźěłačerska worschta njemóže žebi pschecej, so bychu zuse wójska psches němski kraj swoje etappowe cźary połožile. So by so za franzowsku pomoz za Pólsku počerpiła, a so by so połoženje bolschewikiskeje Ruskeje połožiło, Němska swoje wójsko trjeba. Němscy socialdemokratojo bychu, hdy by k tejle wójnje dośło, dyrbjeli wšcho cźiniš, so by so němska neutralnosć zakhowała. Swoju neutralnosć pak może jedyn kraj jenoż zakhować, hdyž móže z wobzadźenjom swojich mjesow tomu zadźewać, so jón jena z wójnskeju stronow znjewužije.

Franka-Heinu z jatby puščili.

W Brüsselu sajatoho Franka-Heinu, kotryž je dokument wo belgisko-franzowskim wojerskim zwjazku falschował, za žrjedu wjecor z jatby puschcźili, dokelž njeje žanych pschicźinow, jeho dłeje w jatbje wobkhowaš.

Redaktor flamiskich nowin „De Scheldе“, Ward Herremans, kotryž je falschowany dokument Frankej-Heinje woikupił a potom dale pschedał, strowy a cźiły w Amsterdamje pschebywa. Powěsć, so je žebi žiwnje wsał, je potajkim wunnyłena.

Trocki njesmě do Francowskeje.

Kaž je khyschcź, je franzowska ministerska rada we žiwjim poslednim poseđenju namjet Trozkeho, so by so jemu w Franzowskej sakhodliš, wotpokasała. Pschi tym je do wałki padło, so hišće pschecźo rozkas płaceji, po kotrymž je Trozki z Franzowskeje wupokasany.

W Genfu so wo ludowych mjeńšinach jedna.

Rada Swjasa Ludow je wukonu w Genfu w njejsawnym posedźenju rozpravu jurisiow wo wotpokasanju litewskeho žadanja za pschihusedźenjom k debaće wo mjeńšinach zhłyschała. **Dandurand**, sastupjeć franzowskeje mjeńšiny w Kanadźe, na to swój **wopomnjeńšt spisz wo žadanjach mjeńšinow cźitasche**. W nim stejišćecźo sastupuje, **so rukowanje za mjeńšiny pschedźenje do wjetšiny njepschihotuja**, ale so ma samyšt, so bychu wschelake raży w kulturnej a narodnej žiwobdźe hromadźe žiwe byle. Sjawne posedźenje žo 40 minutow po 11 hodźinach sapoča. Dandurand rospraji wotewri. Snaći wjednizy mjeńšinow Sslowinz dr. **Wilfan**, wjednica Němzow z **Lösch** a dr. **Amende** a wjednik židowskich mjeńšinow dr. **Motzkin** so jako poślucharjo pschi wuradźenjach wobdźělichu.

Němšti swonkowny minister dr. **Stresemann** w swojej rěcźi wo mjeńšinach njes druhim praji, **so ma Swjask Ludow mjeńšiny trajnje schkitaeź**. Sajim jeneho kraja za mjeńšiny w druhim kraju, kotryž so wobsędźi, hdyž so na rukowanje Swjasa Ludow powoła, njma so jako njedowolene politiske měšenje do znutskownych należnosćow zuseho stata wobhladaeź. Zyke mytne je, wo tym rěcźeeź, so so z wustupowanjom za kulturne prawo a kulturnu žiwobdu mjeńšinow sbožadko sastaji, so bychu so staty rosbile.

Schtóž za to wustupuje, so so cźłowjeske prawa rěcźe, raży a naboženstwo, bjez schkody za statne mjesy, ledźbu maju a so waża, tón wustupuje za zakhowanje mjera a nic za naschinkanje k wurunanju z mozu.

Tšiłatwaty komitej Swjasa Ludow, kotryž wo petizijach a wobcźežowanjach mjeńšinow rozsudźi, by dyrbjał žiwje rozsudźenje w „Journal officiel“ wozjewieć. Tónle komitej by so dyrbjał tak widostojnicy, so bychu so w nim wschě Radźine zobustawy zastupowale.

Stresemann dale namjetuje, staju kommišiju mjeńšinow załožeź, kotraž by petizije a wobcźežowanja mjeńšinow přjedy prothowake, hač so komitej pschepodadźa.

Swjask Ludow by so tam žebje wšdal, hdy by so zaběrdow wšdal, k kotrejž je wuschol, hdyž je schkit mjeńšinow pschewšel.

*

Žadanja, kotrež je němski swonkowny minister za schkitanje mjeńšinow pschednjeseł, **wšeseše pschihłosowanje Luzišticy Serbow** zhubi. Jeli so su tele žadanja zrawne njeje mnjenje, změlny so nadźijeeź, so pruše, kaž schke knježerstwo wukazy wjeda, z kotrymiž budże so serbska rěcź pšed zahubjenjom schkitaeź. Pšdeše widźimy wobcźakujemy, so so w ludowych schulach **obligatorišla serbska wučba zawjedźe**, za kotrejž su Serbja hižo dawno wospjet, ale pschego podarmo zadali. Na wukazanych Sslowinzow bu nowjedźa z prošlimi wobwročeeź, so bychu so w Genfu na rukowanje Swjasa Ludow za Luzišticy Serbow powołake, haczrunje so to po Stresemannowym mjenjenju nima jako njedowolene politiske měšenje do znutskownych należnosćow zuseho stata wobhladaeź.

Francowski zwonkowny minister Briand

je kóžde pschemjenjenje nětcźišcheho stawa schkitanja mjeńšinow se strony Swjasa Ludow wotpokałał, jeli so so z tym zamołkanosćej statow a sdźiłenje mjeńšinow k wjetšinje wohrožuje. Wón na tym njedwěłuje, so zakitanje prawow mjeńšinow je sprawnych wotpohladow wuhadźa, tola cźłowjeske pschecźo wostawaju cźłowjeske.

Ssu pak tež ludźo, koliž maju sapřijonny a spodźiwny hłód w politizy a maju sa swój nadawk, mjeńšiny stajnje naschćiwać, město so bychu je směrowali.

Swjask Ludow nima nadawk, mjeńšinam so sbudźeeź dać, ale wurunanje mjes ludami wjetšiny a mjeńšiny pytać, pschi cźimž pak mjeńšiny njeznadźa swoje zamłwne stawizny sbudźeeź. **Mjeńšiny bychu dyrbjale jako maka žiwója snutska wulkeje žiwójby k poždźinjenju stata wobsiežeź.**

Tak bychu mjeńšiny w běhu cźasa swoju žiwojerasnosć wobkhowajo k dospołnej pschešłosnosći z ludami wjetšiny dośchle.

S tejle pschicźinu by zyle wopak było, mjeńšiny do wojowanja pschećiwo ludam wjetšiny cźišcheeź; pschetož wjetšina by so wšo pschecźiwo mjeńšinam wobaralа, a z tym njeby móžno było, měr zawěsćeeź. Hdy by so narodna zyłnosć a samostatnosć statow rosłschadźało, by strach za měr nastał.

K praschenju wobcźežowanja Briand praji, so su wubjerki Swjasa Ludow wužitne dźełko dokonjałe. W lěcźe 1928 su 44 poseđenjow wotmě a 23 wobcźeženjow z 8 krajow pruhowałe. Nowische a lěpsche waschnja dyrbja so namakaeź, jeli so je to móžno, tola pschi nowym zjednodźenju dyrbja so wschelke sminjenje, schtož by dorosumjenju sadźewało. Hdy by so Rada dyrbjała njepschestajo z pschedźenjenemi mjeńšinami zaběracź, by so to za Radźine žobustawy stajne powołanje sčinilo. Briand **swoju** rěcź stónczi **prajiwschi, so so namjetej pólskeho a rumunskeho sastupjerja pschisamknje a so** też za postajenje stšistawateho komiteja wutraja, kotryž by jako rosprawnik japanski sapołožanz Adaczi wodźił.

Pólski swonkowny minister Zaleski a jendźelski swonkowny minister Chamberlain njejstaj tehorunja Stresemannowym namjetam pschišłokowałoj.

Dojednanje Malecje ententy, Pólskeje a Grichiskeje.

W Genfu su so sastupjerjo Cźěskoslowakskeje, Juhoslowjanskeje, Rumunskeje, Pólskeje a Grichiskeje wo žiwojim zhromadnym stejišćeju k praschenju ludowych mjeńšinow dorěčeli. Tole dorěčenje słědowaše dypki wopschija:

1. Něcźišche jednanje tšiłatwateho wubjerka Swjasa Ludow so duchej a wopschijeću sdźełanjow mjeńšinow pschećiwja, po kotrymž žmě Rada Swjasa Ludow jenoż po **wožebitym** namjeće jeneho radźinoho rohnistwa z jeho wožobinskej samolwitosću sakrocźeeź. Staty, kotrež su sdźełanje mjeńšinow podpišałe, su tole jednanje z cźišcheho cźerpjenja pschijałe.

2. **Wono so pschećiwja duchej sdźełanjow mjeńšinow**, hdyž Swjask Ludow praji, so su wobcźežowanja dowolene, kotrež z wukrajnych knježerstwow wulkhadźeja abo z knježerstwa tajkich krajow, kotrež su po rasy z **mjeńšinami** w druhich statach zwjazane.

3. Pschemjenjenje sdźełanjow mjeńšinow na žane waschnje jenicźaju wot wjetšiny Rady Swjasa Ludow njewotwisćuje. Wjele bóle je nutne, so staty, kotrež su sdźełanja mjeńšinow podpišałe, tomu pschihłosuja.

Staty, kotrež su sdźełanja mjeńšinow podpišałe, bitdźa pschemjenjenju swojich winowatosćow a wobzedźe wutschestrjenju tychle winowatosćow k mjeńšinam, kaž też postajenju noweho jednanja abo wutworjenju stajneho wubjerka mjeńšinow jenoż z wumjenjenjom pschihłosowacź, so so schkitanje mjeńšinow powschitkowny zakoń sćini, kotryž so na wschě staty bjez rozdźela wupschestrjuje.

5. Hdy by Swjask Ludow nowe jednanje wobsamknył, bychu staty, kotrež su sdźełanja mjeńšinow podpišałe, je swojeho dotalneho sdźełanja wutšupiłe a žebi žadałe, so by so jednanje **we** sdźełanjach mjeńšinow postajene, **na** jedniore a njewobmjesowane waschnje nałožało, po **kotrymž** žmě Swjask Ludow so jenoż z praschenjemi mjeńšinow po namjeće jenotliweje Radźineje mohł zaběracź.

6. Hdyž praschenja mjeńšinow pšched Radu Swjasa Ludow pschińdu, dyrbja so staty, kotrež su sdźełanja mjeńšinow podpišałe, k jednanjam zawołacź a to niz jenoż na podstoku stawa 4 pakta Swjasa Ludow, ale też **we** swojej zamłwnosći jako staty, kotrež so sdźełanja mjeńšinow podpišałe.

Robertson pred nowej swětowej wójnu warnuje.

Jendźelski połny marschall sir William Robertson je w jenej rěcźi pšed schibbéražnym napschemotbronjenjom a **strachom noweje swětoweje wójny** warnuje. Praji: Hačrunje wschě ludy wójnu bóle abo mjenje sahnadźeja, žo pschihoty na wójnu po přjedawšchim waschnju **dale** cźinja. Franzowska a Italska matej nětdźe jenak žiwe wójsko kaž 1914. Němska so stajnje na to wobsežeeźuje, schtož swoje hsebrónite stejišćecźo mjenuje. Wojerske wobsiežowanje, kotrež je po Němskej **we** Versailleskim **napoło**

kilo, niebędzie go dolho wjazy móz fahkolwacj. Druhe **pjedźa-europiske ludy** su **hylnje** wobronjene a hotowe, **go** jedyn druhemu sa **kk** shrabnyeć. Amerika je Kellogowy **pakt pschijata.** To pak njeje tomu sadźewako, so 15 nowych fschitzakow twari.

Stóstnjse prózowanje w Irsku.

W Dublinje w Irsku su 40 mladych ludźi sajeli a wjele wobydlerjow pschepytali. Sajecze je fdźelenu pre-sidenta Cosgrava swiłnje, **w kotrejž** go praji, so **go** we Irsku stóstnjse prózowanja cźinja, **f kotrymiž** je zyły statny porjad wohrożeny.

Krwawne wojowanje w Mexiku.

K prěnjemu krwawnemu wojowanju mjes fdźěłarjemi w knježeństwowym wójskom je wo město Monterrey doschło. Pod wjednistwom swojeho hłowneho roskasowarja, generała Escobara, fdźěłarjo knježeństwowe wójsko shicu a Monterey wobhładźachu. Wojowanje dźesjało hodźin trajesche, a f wobeju stronow go f wulkej sapalkosću bijachu. Wobej stronje tej cźežko schkodowałej. General Zuragoz, kommandant města Monterreya a wjednik wojakow, kotśi město pschećiwo nadběhej sběžarjow sakitowachu, je we bitwje padnył. 80 offizirow a 600 muži knježeństwoweho wójska je go sajało. Monterey je tźeće najwjetsche město w Meriku, ma nětko 100 000 wobydlerjow a je fdźěłarsche industrije. Kaž so dale f mexikansko-amerikanskeje mjezy powé, su sběžarjo mjezy wschěmi pokrótnymi a wjeźornymi statow wobhładźili f wuterjaczom Staata Nižeje Kalifornskeje.

Na wopak su, kaž so dale powé, knježeństwowi wojazy pola Orizaby dobrje sćinili. Tam je so jedyn regiment sběžarjow poddał. Nadrobnosće wo tym hischće njejsu dośdże. Knježeństwo je f Cakkesowym wobjednjom **jónke** wójstwowe wobdźělenja shromadźiło, so by mohło sběžk pschi rańschim mexikanskim brjoh poraźeć. Knježeństwo go pjeza nadźija, so sběžarske hibanje sa měšaz **potłóczi** a wěr sazo wobnowi.

Wojowańske mozy sběžarjow 10 000 abo 15 000 muži **kwuczinjeja.** To by jenoj schesćina mexikanskeho knježeństwoweho wójska była, kotraž je pjeza 65 000 muži **jónke.** Knježeństwowym wojakam je pjeza dźesacy żelesnitschi cźahom, **f** wójnskim materialom nakładženych, do rukow padeło.

K Veracruzej 15 000 knježeństwowych wojakow cźehnje. We Veracruzu su **je** łódze mexikanskeho wójnskeho kódźiwa sběžarjam pschisamkle.

Knježeństwowe wójsko Monterey wróżo dobyło.

Mexikanske knježeństwo je wojsewiło, so je knježeństwowe wójsko Monterrey wróżo dobyło. Też Corbohn we Veracruzskim wokrjesu su knježeństwowi wojacy sajo wobhładźili. Mexikanske knježeństwo so nadźija, so knježeństwowe wójska sa tśi dny też město Veracruz sajo wobhładźi.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 7. nalětnika 1929.

— **Wo wjedrje.** Schtejza stupa sajo na rjanje. Nochże **go** hischće do prawcho tacża dać. Druhdy **wobkuje a druhdy** sajo **pomjernije.** S polowzy pschikhadźaca **kolna** symnicki powětra waj nalśerje se **fwojim** sa-**brom** njetrjesći. Hacźrunjeż je bliskosć sacźuwanny, so **je** dźensa rano powětr symnischi. Tuta kolna wala **go bóle k** polonju nad rańschej Europu. S wjeczora pschikhadźa mysćina. Swoje jadro wupschestrjewa bóle **k polonju.** W polowzy su sajo nizjny swójnacy. Duž khwa **nam** nadźija, so wocźakowjenje sajo posmuwi. — Jutśe **pjatk** khadźa kłónczko 6,34 hodź. a khowa so 5,49 hodź. Mjezacy khadźa rano 5,56 hodź. a khowa so **powołnin** 2,11 hodź.

— **Sserbska wustajeńza** bu hnja 3. nalětnika we Tyrschowym domje w Prahy wotewrjena, a kaž runje shoniny, **fwjesćeli** ju sara dobreho wopyta. Wona traje hacź do 17. nalětnika a je wschźonje wot 9—17 hodź. wotewrjena. Wustaja Sserbow wulki pschećeł, mołer Anne Trtschnjak. Tuta wustajeńza wobjesnje **go** we Brnje, Pariśu a hischće we nětkotrych wulkich městach słowjanskich krajow. Naš Sserbow to wobźeje **fwjesćeli** a **fmy** sa-rjadowarjow a maschemu lubemu pschećelej moferjej Anne Trtschnjakej herzo dźakowni. Hischće źiwa je nam w pomjatku wustajeńza jeho wobrazow w Budyschinje.

— **Mukowy wjerzar** sarjaduje towaršstwo „Adolf Cźežny", **f** bobom **f** „Narodnym kajsarskom **fkoł.** młodźiny" 13. nalětnika wjeczor we 8 hodź. w Prahy, we Narodnej khorjowni. Poskići **go** pschednoschk, hudźba, **fpěw**, deklamazije a druhe. Tuto pocześenje mischeho słowjeneho wótcźiznja cźesći sbohom naschich herbstich narod. Dźakuje podaći **fmy** naschemu hobrej wědomosće, dźakuje słóćinny słowjanskim pschećelam ruku sa sbohny skutk!

— **Stótne thorsteje w saschej Hornjej Luźizy.** Po hamtskej roskrawnje krajneho strowotnikskeho hanta sapisjachu **go** w saschej Hornjej Luźizy 1. nbrza 1929 sćitajuce stótne koroscze: 1. **Sskoźniwosćj** (Milzkrand) **w 1** gmejnje a 1 dworje Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa. 2. **Skażenosćj w 1** gmejnje a 2 dworomaj Lubijskeho a **w 1** gmejnje a 1 dworje Zitawskeho hamtskeho hejtmanstwa. 3. **Sswinjazy mór w 2** gmejnomaj a 2 dworomaj Lubijskeho hamtskeho hejtmanstwa. 4. **Natykowaza khudokrejnosćj kopytaczowwu 1** gmejnje a **1** dworje **Kamjenskeho a w 1** gmejnje a 1 dworje Lubijskeho hamtskeho hejtmanstwa. 5. **Pczołazekhoroscze w 2** gmejnomaj a 2 dworomaj Kamjenskeho hamtskeho hejtmanstwa.

— **Ruwo, nćmšti tydźeń sa wobaranje fmjesbożenjow.** Budyšći městny wubjerk dźakuje go wschitkim, kiž su go na pschewjedźenju tuteho tydźenja w Budyschinje wobdźělili a fwojim móz darmo dobrej wjesy wěnowali. Powschitkowne dobre wobdźělenje wobydlerstwa je **f** dopokazom, so je wono wo nuznosći wotwobroczenja fmjesbożenjow pschećiwodźecene. Wobnjezł **pak** bźsche wotewrjenje 24. februara sjabje wopytane, pschi powuczujych filmach by bo hatschi wopyt wocźakowak. So by Budyšće wobydlerstwo hischće raz pschiležnosć mělo jelši filmy hischće wobhładać, so wone nźedźelu 10. t. m. dop. w 11 hodź. hischće raz w Centralnym dźiwadle pschedwjedu. Sastup je darmo.

— **Saksa krajna loterija.** Pschi wutornischim cźehnjenju 5. rjadownje 194. saksiske krajneje loterije padze dobwjeze wo 10 000 hr. na cźisło 127 305; dobwjeze wo 5000 hr. na cźisła 30 213, 66 662, 124 973, 130 127; dobwjeze wo 3000 hr. na cźisła 3455, 15 747, 28 915, 33 226, 40 883, 44 896, 65 875, 73 116, 77 474, 82 618, 84 821, 110 269, 127 221, 128 651, 142 722, 144 557; dobwjeze wo 2000 hr. na cźisła 2977, 4322, 5092, 10 865, 21 051, 26 247, 39 971, 43 129, 55 874, 76 915, 78 125, 92 129, 100 249, 107 273, 110 224, 111 356, 114 337, 116 756, 119 337, 125 604, 127 447, 129 033, 135 605, 135 859, 143 443, 143 497, 140 011; dobwjeze wo 1000 hr. na cźisła 483, 941, 5968, 9853, 16 841, 17 852, 33 866, 33 950, 40 376, 42 216, 43 079, 43 924, 46 977, 48 008, 48 513, 53 519, 60 815, 66 458, 66 927, 68 318, 68 604, 69 947, 79 250, 80 590, 80 763, 80 853, 90 677, 99 297, 99 923, 101 729, 102 110, 104 477, 105 073, 108 985, 109 147, 119 212, 119 902, 123 511, 126 158, 136 741, 138 135, 138 340, 144 810, 147 384, 148 583; dobwjeze wo 500 hr. na cźisła 3305, 4884, 5665, 15 539, 29 176, 34 837, 37 006, 39 869, 44 703, 55 667, 57 761, 59 120, 62 153, 64 869, 73 406, 76 970, 79 245, 81 032, 83 020, 93 617, 93 910, 94 539, 96 159, 101 080, 102 102, 102 550, 105 632, 109 895, 110 260, 112 496, 113 569, 117 717, 120 744, 120 890, 121 797, 124 459, 128 600, 137 795, 138 777, 143 351, 146 552.

„Barba we wobrazu města".

Pod tutom napißmom wotmětwa **go** w Budyšćim mjeschczanskim muzeju wot 3. hacź do 24. měrza t. l. jejiwa wustajeńza, kotraž ma wobsebitu wažnosć za architektow, twarskich pschedewsaczelow, molerjow a rjemjeslnikow, je pak tež powuczaza za kóždeho druheho.

We wobtłuku tuteje wustajeńzy pschednoschowasche wokrawschu frjedu wjeczor w mjeschczjanskim muzeju knjez dr. Meier-Oberift **f** Hamburga wo wusnamje barby w mjeńnym wobrasu dźiwajo na mjesne wobstejnosće. Pschednoschesć rostkoj k zawodej powschitkownu wažnosć barby twarjenjow a wobmjesowa **go** jónkrótnje na tśi wažne fmjerny, po kotrychž ma **go k** dostaczu pschijimnych a jimazych městowych wobrasow krocźiś. Prěni fmjer je techniske barbne wuhotowanje, mjes kotrymž barbjenje, nimo dźełowa a wobmjetka hraje najwjetschi rólu. Druhi fmjer sabéra **go f** pocźahowanjom barby k twarjenjowym formam a tśeći fmjer płacźesche jenotliwym twarjenjam, kaž **f** zyłka dróbowemu abo namjetnemu napohladu wupomha. Na kónzu poda rěcźnik hischće **nětkotre** pokiwy mjeschczanskim jarjadowarjam.

S pschednoschowjedźenymi fwětłowobrasami **go** frotnuje rjec **pschednoschowarskich kamow hischće pokiwki.**

Dźakne hłowa sa powuczaju pschednoschk wuprajł pschednoschersej knjes mjeschczanski twarski architekt dr. Nagel w mjenje mjeschczanskeho sarjadnistwa.

*

— **Dalnjce wo 2000 hriwnow** padże na cźisło 82 977 5. rjadownje 194. saksiske krajneje loterije do kolekzije Fr. Rothera w Budyschinje na Khorschej bróh.

— **Krajny fwjask saksich prožarzych wikowarjow** we Drježdźanach smjeje nźedźelu 11. měrza t. l. fwoju 11. klimu hłownu fhromadźiznu. Prožarj wikowar Paczendorf, pschedsyda fwjaska fsótnych wikowarjow w dolnowjeczornej Němskej rěcźi wo témskim prožarstwu a fmisnjazym wikowarstwje a jeho poczahach **k** ludowemu **go** spodarstwu. Statny minister na **fwjaz.** Wilhelm pschisnoschuje wo „hrošlnych liczbach". Rosprawu wo bjezlawoscźi yoda **wolkhódny** wjednik fwjaska, fyndikus Cyrr.

S **Wyšokeje** pola Cjornobohu. Saźdźenu nźedźelu 3. nalětnika mějachmy w naschej wsy žadny fwjedźeń. Naš wjesnjan Handrij Běrka fwjeczesche se **fwojej** mandźelskej pschi dobrej strowosći **fwój stoty kwaß w** krjescźinje **fwojich** pschiwusnych a pschećelow. Nasch wyšokoscźesny knjes farar Mjerćwa bźsche **go** njebožawschi dalekoho a sawołowo pucza se **fwojim** posawnischim khórom pschińtschał, so by jubilarowaj **fwoje** sbožopschesze wuprajił a **je** maj cźestne wopjimo wot krajneho konsistorium pschepodał. Jubilaraj staj bohołótnaj **fwórnaj** cźitarjej „Sserbskich Nowin", **tohodla go** tež **my f wutrobnym** pschećiwom pschejamknjemy, so dyžkuli Bóh Knjes jimaj hischće mnoho stnowych a sbožownych lět **fpožcźiš.**

* S **Lubija.** Pschi kradnjenju pschećłapjeny bu muchu, jako bźsche runje na Dwórnischczowej dróży wulke dźesći kaschćejk rosbił a wěsu **f njeho** sebrał... Straźnišći sastojnik paducha pschi jeho cźěmnym dźele pschećhwata. Jako ko paduch jeho dohlada, mějesche go ruce **f** prochu. Straźnišći sastojnik go knydom sa paduchom puschći, ale poczuje jeho njemóžesche dośahnyć. Pschi cźekanju paduch kradnjene wěsy wot sebe fmjeta, so mózachu ko wobkradnjenemu sajo wrócźiś.

S **Wojerez.** Dokónczuje pschisłuschnaj staj evangelskej wucźerjej Gerhard Dunkel w Delnim Wujezdże a evangelska wucźerka Elfrieda Schlottez we Wojerezach. Pschihódźeny bu evangelski wucźer Erich Běrnat **f** Bukowa do Mucźowa.

S **Hródka.** Sswinjoze wiki, saschku fjrjedu w Hródku, bźchu dobre. Kupzow bźsche **go** wjele jeschło. Na pschedaż bźsche 230 prošatow a 12 bźkakow. Proschu płacźachu 20—30 hr., bźkaki pak 70—80 hr. Porjenu bźchu bórzy rozpschedate.

S **Khorzebusa.** We wczerawschim cźisle pišachmy, so je pódźelu lokomotiwnik Pawoł Nowak na Khorzebuskim

Na Librowem grunće.

Roman Terezy Nowákoweje.

35] (Pokraczowanje.)

Wichor, kiž bźsche zwlećił dźeń po krajinje zychnował, njebź hacź dotal hischće pschestał, honjesche mrócźele po wobłosy a pschećeri **f** nimi drobny, na mhły podobny deschćik. „Miholi", cźinjesche wunnerkar kedźbliwje, „pódźe go wamaj hubjenje do Jerwij a do Bystreho. W cźasa sa khwilku budże hischće pschiběracź."

„Ja kóždu schcźežku znaju", wokkruczesche Libra, ale dale hižo nicźo wjazy njepraji, pschetož wětr cźerjesche jemu drobny deschćik runje do wobliczja.

Stary Mann stupasche jenoj cźežko do prědka, jejerasje **go** wo kij a tažasche go **f** nim po błócźanem puczu; **hakle** dyž **go** wobaj muzej pschi płocze jeho schrody je starzom rošžohnowaschtaj, wustupowaschtaj statnischo.

„Stupajmoj pschischo, so bychmoj na waschu dróhu doschkoj, prjedy hacź budże źsle cźmo", radźesche Bedźel a prózowasche go sprawnje, so by se **fwojimi** drobnymi krocźelemi mohł porno krocźiś **fwojemu** hobrikemu towarschej.

Hdyž bźchtaj pisches Korouheń pschescholoj a bźchtaj sajo mjes polemi, poczasa **go** jimaj sajo hubjeńscho stupacź. „Hdyž jenoj damoj **go** na prawo a pschińdźemoj do lźža", **wołasche** Libra, „potom **fmějemoj** wětr w khribjecze". **Woprawdźe go** jimaj mjes schtomami lépje dźěsche, a **jenoj** pschekhody **f** jeneho lźsta do druheho běchu njepschijomne, wosżeje, hdyž drobny deschćik **go** do **fnéha** pschemjenjowasche, ale wěso na drasece **fwydom** sajo rostawasche.

Lźdy, so prěni krócź sastupischtaj mjes jédle a schmrěki, kiž stojachu tu psched khodźerjomaj jako cźorna, bjesstwórbna, njepschepuschćita hromada, **to** Libra hižo nawjasowasche rosmołwu; palesche dźe jeho telko praschenjow na duschi, a stajiše **fwéj** pschijpominasche, so dyrbi **fwójowoneje** pschiležnosće **fwuźiś**, kotraž bě jeho **f** wuheńmjeserjom **fwjedła**. „Pschecejo Bedźelo", sarěcza, „myślicze **fwéj**, so **fwéj** tam w **fwjerzowej** semi **f** rebelijn **k fwojemu** prawu dopomhaju? A **hdy** by pola naš poddani **go** fóchwili, so by tež tych wulkich brěmjenjow wotbyli?"

„To mózeesze **fwéj** myślicź, so **go** tam wotbyeź njedachu, so njepschestachu, dóniž **fwoje njedosyćchu!** Kak by to pola naš pschischło, to wam rjez njemóžu. My **fmy** pschejara **fwólniwa** krej! Sćěžinmy haru, ale potom dawny **fwéj** tola wschitko **fukcź!**"

„Ale **hdyž** bźchu to tehdy naschi prjedowonicy pschewjedli, njejźuz **fwéj** to tej pombali?"

„Kaž **hdy**", wotmolwi wuheńmjeserjez rozcźahujo. „Nětdy **fu** fwéj tež **fhórsichli**, jich wósednicy sahimnych barbnoje **fmjerzeje** na schibjenzach . . ."

„To réka, so bychmy hacź do **fmjerzeje** pod tutymi brěmjenjemi stonali", wotmolwi Libra jara sarudźeny, a **fyšty** jemu **fforo** we błoßu schpetotachu.

„Jenoj **fwéj** to tak **k** wutrobje njechcźesze", rěcźeschе Bedźel, „nětko bychu **fwéj** toho knjeza hižo njeswěrili, knjeza bozyka druhe cźasy! To runje tohodła, so **go** to we Němiscej a w jemi franzowskej hiba, jima cźich strach! A schto dha waš robota tak tłóczi? Brtoun je tola prajił, so Librez ród **fwéj** na pěknem grunczu!"

„Dyž haj, pschecejelo, grunt dże by był, ale my tola dozyka niczeho **f** njeho nimamy, hdyž dróżejźu! Wschak **fmy** to w korczmje wupowědał, kak ja cźehnikow robotu wotbywam **fkoro** zyliczke lěto — a sa dźeko fu potom jenoj hołzu, hdyž ziaj so starschej hižo sestarikoj . . . Na wumělku mamy dźeda, nimo toho dawkow wschudźe. Duž **fmy** to też mandźelskeho stawu wotrjekł tych brěmjenjow dla! Schkowam tu mlodźenzowu pógcźiwosć, so Lych Librowemu rodu njebyk **k** hańbje — ale so je mi druhdyžkuli srudnje wokko wutroby, to ja wam praju! Njehnědwajcźe go, luby pschecejelo, so **fmy** tak **fwažliwy** — mam **k** wam wschu dowěru!"

„Pschał bych wam, so by to Bóh Knjes wschitko **k** dobremu wobrocził", wotmołwi wuheńmjeserjez, pohnuty **f** jimaj wutrobnej rěcźu hrowej. Ale potom dodasche dyschujo: „S tych brěmjenjow a płaczenjow njech wy wumnoji — a wo to bruhe njetrjebacze żarowazi! Nechtoż kuli by **fwéj** waseh mlodźenzowy staw wumělił **f fwojej** cźwilu."

Libra dyschesche **f** Bedźeloweho wobliczja wnejźiaš, schto trasch **f** tym měni; ale njebźsche w nim jeźnje widźesć **fhuscźenych** jeźinow dla a dla złoczeńcze do njeswjerzo cźapki. Sskyschesche jenoj nowe idychnjenje; wotmjelknu, pschemyślowasche, schto dże Bedźelowe sadźerżenje znamjenja, a hakle sa schwarnu khwilu **go** wopraschа: „Mysliczе potajkim, so je **fwéj** wostaeź **fwobodny**, dyšli **fwéj** wjacź tu, do kotrejež **fmy go** salubowali?"

„Luby pschecejelo", rjekny Bedźel roshorjenje, „nurja ta, kotraž je **go** cźłowjeckej salubiła, bywa nźedy **f** jeho njeslożom! Tak dołho haczbych **f** wuheńmjeserjeschtwu, **fym** źebi pschezo dyhał prawje wjele nakitowacź, so mohł **fwéj** Barnischku wsacź; je **go** mi zakostnje lubiła, njemóžach docźakacź, so by moja była. Sawohładach **go** jenoj **f fym**lemi, njewědźach, kajka woprawdźe je. Nětko hižo wém, a je mi jerko . . . Prajił **fym** wam, so **go** mi ludźo **fmjeje**, — ale wschako **go** mi take moja zatraschna konsitkotka tež **fmjeje** a žantori na mnje! Hdy by mohła, wschitke tiksy ny a lejstry a króniki by mi **f** woknom fmjetała a naradźcho spalika, jenoj **go** ja je derze thowam. Nimo **fmyślka** za to, ani zapschijeczja žaneho. To **go** tak **fahe**bnjesze, žónšku njesnajecze a potom dźesce **f** njeje zapschijenjeny hacź do kónza wschźeheho žiwjenja, je wam **fwéj**, a njewěsce **fwéj** žaneje pomozy!"

— (Pokraczowanje.)

wobranisceju cžełko snjesbožił. Dźenża pschikhadża pomježej, so je wobžarujomny wutoru wječor w mješčanskej khorowni wumrěł. Kaž hižom spěchlichmy, je cžerjenjki wós, kiž z Wětcže Wody pschikhadżeše, Nowaka pschi pschekrocženju kolisow na stronu wjerhnuł, so je tutón se dwěmaj puknjenym nohom bjes nadžije lego wostał. Snjesboženej sawostaji wudowu a dźesći, kiž sej schuli wulhodźeja.

Generalna zhromadźizna Małeśanskeje nalutowarnje.

Sćerjedu 6. nalětnika popołdnju w 3 hodź. wotmě nascha nalutowarnja swoju generalnu zhromadźiznu pola Lipješcy. 144 hobustawow bě so sešlo. Jako prěni dypk dnjowneho porjada poda snježbowar Sykora rozprawu, z kotrejež běsche widźeć, so je so družstwo we saschim lěcže jara derje wuwiło a nastupjene pucze, wobstaranje a pschedawanje placžinyhódnych potrjebow, hnojidłow a pjerowadłow na swoje hobustawy, za prawe spožnawa. Knjes kantor Sykora poda bilanzu a z njeje běsche dowidźeć, so je nam sajschle lěto dobry dobytk pschinjesło. Wjedriwo so na namjet knjesa Juraka wuzwobodźi. Potom so wobsamkny, 20 proz. na reserwy, 20 proz. na wobkhódny fond a zbytk na nahódnoscželnski fond pschepisaćz. Po tym postaji so njesa za pschijimanje požcžonkow na 250 000 hr. Tež jako nješchto nowe pschija so namjet, so maja hobustawy pschiśluschnosć, po możnosći wschitko wot družstwa kupowaćz a na nje pschedawaćz. K tomu trjebne paragrafy so na to pschemjenichu.

Pschi wólbach so sasu jenohłósnje knjes Bart se Brětwink, knjesaj Sykora a Schołćat do pschedsydstwa a knjesaj Lischnja a Cžech do dohladowarstwa powolachu. Se wschelakich rozprawow, kotrež so podachu, je hódne wuspožnyć, so maju hobustawy na 100 hr. postajenu hobustawsku pjerjesu po możnosći hórcy dopłaćzić a so so sawostajenym temrjetkym hobustawow wot něsko 50 hriwnowy pomoty płaći. Wschitke wothłosowanja a wobsamknjenja stachu so jednohłósnje.

Kužicy.

* S **Biskopiz.** Pónđźelu namakachu 43lětneho metalowego cžišcerja Hartmanna w jeho bydlenju na Albertsej dróhi morweho. Nětkuje psched lětom bu Hartmann z automobilom pschejedźeny. Wot tuteho snjesboženja njetwrđzi so jemu wjazy polna dźełarska móz. Dohodła su wobžarujomneho cžełe mnohe nadpadnyte, so je ruku na so złożił. Hartmann sawostaji žonu a pjeć dźećzi.

* Se **Salomja** nad Schpr. Dla njedostatka na wuhlu dyrbjachu so wschitke tudomne schule w swojich schulskich hodźinach wobmjesowaćz.

Kurzy sadarstwa za wučerjow.

Kurzus sadarstwa za wučerjow wotměje so w Budyšinje w Ratarskej šuli, w tšoch wotrězkach, wotpowědujo nakhwilnym polam dźeławosće. (Wot 8. hač 12. hapryla, 1.—6. julija, 14.—19. oktobra). Wučbny kurzus přinjese theoriju a praktiske zwučowanje z tym, zo so dopołdnja rozwučena maćizna popołdnju praktiscy nałožuje. Wobdźelenje při kurzu je darmotne. Kaž w prjedawšich lětach — tak tež lětsa poskići ministerstwo za ludowe zdźełanje, kotrež we loni wudatem wukazu wučerjam sobudźelo při domjacym sadarstwje jara poruča, wobdźelnikam nahladnu podpjeru. Připowědźenja a namjety na podpjeru maja so zapodać hač do 20. měrca t. l. pola Sakskeho krajneho zwjazka za sadarstwo a winearstwo we Drježdźanach (Landesverband Sachsen für Obst- und Weinbau, Dresden-A. Sidonienstr. 14).

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Kamjenizy.** (Wulki njedostatk na wodźe.) Měšćanska wodarnja w Kamjenizy je wosjewiła, so je wodu wschitkich dolinskich sawjerow, kiž město z wodu sastaruja, nimale wschitka pschetrjebana. Sastaranje města z wodu stawa so někto sboro jenoż z klumparnje z rěki Zwónizy pola Stareje Kamjenizy, kotraž pak też pod cžasczischimi njeporjadnosćemi w dźele cžerpi.

* S **Altenburga.** (Mordaŕ Kirmse ma wobě nohi wotewsatej.) Mordarjej Kirmsy, kiž je w Lichtensteinje mandželskeju słužownik, dyrbjachu wobě nohi wotewsaćz, dokelž běchtej jemu pschi cžekanju psched wjazničnosću we północnej hrózni pschenozowałej snježerjej.

Wójna přećiwo wobžarstwu.

Pschez huscžischo mózachu so po wothódnoscženju nasche měny wosebje w pschekupskim žiwjenju pady wobžarskeho stwa swěrcžić, schtož je z wulkej schkodu za nasche hospodarske žiwjenje. S wójny a z prenjeho cžasa po wósnje snaty sjeh „tuwarja“ njeje so bahužel sdušił, nć, wón wuživa hospodarsku krizu a pschedewschkem pjenjezny nuzu pschezo sasu k nowym jebanjstwam, kotrymž móże so jednory pschekupz a też wotewěrać pschelohło z woporom stacz.

S tuteho położenja je pschedžyłostwo Kólnjskeje policije najpomnjenja hódnu konsekwenzu scjahnyło, schtož mohło druhim sarjadnistwam z pschikładom być. Pschedhydstwo pokazuje we wosjewenju na to, so su stajnje pschiběrace wobschudźerstwa tak derje a wuschkinje załožene, so by sławnosći psched taksej schkodu lépje schkitana była, je Kólnska kriminalna policija wot 1. januara 1929 „Sarazdźelenju pschećiwo jebanstwu“ sarjadowała. Wona pruhuje pschedewschkem wschitke podhladne posticzenja a wobdźerka wschitke wosjewenja z najwjetschej dowěrliwosću. Wona wolmołwja też na napraschowanja, tak daloko hač je to

Nalětni kursus Serbskeho Ratarskeho Dorosta

W Budyšinje 6. měrca 1929.

Z dypkom 10 hodź. wotewri předsyda dorosta k. Guda z Hrubjelčic kurzus, witawši zeńdźenych předewšém k. zapósłanca Hrdinu, předsydu słowjanskeho Zwjazka ratarskeho dorosta, dale předsydu Domowiny k. farara Sewčika z Khróšćic, rycérskublerskeho najeńka k. Rjenča nad Worklecami a k. dr. Šibaka. Knjez zapósłanc Hrdina dźakuje so za wutrobne powitanje rozłožujo, kak so słowjanski ratarski dorost prócuje hajić lubosć k namrětej zemi. Rady je přišoł do srjedźizny najmjeńšeho słowjanskeho naroda, k nam Łužiskim Serbam, našemu ludej přejo traće a zbožowniši přichod. K. Radič, zastupc južnosłowjanskeho ratarskeho dorosta, wuzběhuje, kak Słowjanow wšěch zwjazuje podobna rěč a kultura. Wostanejemy narod ratarski, smy přetrali struchłu dobu, přetrajemy tež ćežke časy a dožiwimy zbožowniši přichod.

Knjez Leśawa wotłoži zaso krasne wuznaće k nadobnym idealam serbskeho ratarskeho dorosta. (Jeho přednošk podamy pozdźišo).

Na zahorjacu rěč towařša Leśawy móžemy wšěce zhładować jako na program našeho ratarskeho dorosta. Z njeje wukhadźeše horca lubosć k narodej, maćernu, k rěči maćernej a k honam domowinskim.

Nětko sćěhowachu važne přednoški praktiskeho razu. Na prěnim městnje steješe přednošk bankowneho wjednika k. dra. Cyža z Choćebuza wo zasydleńskim zakonju. W dotalnej formje njeby był ze žohnowanjom za naše burstwo skěrje z jeho załubu. Jeho wuznam je so k tomu nětko po 10 lětach też trochu zesłabił. Přednošej přizamkny so žiwa rozmołwa. Wšitcy rěčnicy podsmórnychu, zo jenož kajkosće kśesćijanskich počinkow a póćiwosće nam rukuja, zo zakhowamy zemju swoju. Ratařskim synam je móžno, so zasydlić we słowjanskich krajach.

Přednošk knjeza skótneho lěkarja dr. Šibaka rozwući kedźbliwych připosłucharjow wo najwažnišich khorosćach domjaceho skotu a na kajkich znamjenjach je možno, je ruče spóznać. Jeho derje přemysleny přednošk bě w kóždym nastupanju jara powučacy a wostanje z trajnym wužitkom za wobdźělnikow. W sćěhowacej rozmołwje poda knjez přednošer na wšelake prašenja važne pokiwy. So wě, wo skótnym lěkowanju a hojenju rěčeć by sahało přez wobłuk tajkeho přednoška. Dosć važne za přichodneho hospodarja hižo je khorosć swojeho skośeća z časom spóznać a sebi z časom radu pytać. Z tym bě dopołdniši dnjowy porjad dočerpany.

Z dypkom 3 hodź. popołdnju postupowachu dale w swojim kursu. Knjez krajny sudn. radźićel dr. Symank rysowaše we wulkich čarach organizaciju našich sudow. Dokelž poda jenož to najwažnišе, bě jeho nimomjery zajimawy přednošk wopraswaže z dospołnym wobrazom, kak je sudnistwo našeho stata organizowane. Mamy khłostanske a civilne sudy. Tute stupnuja so po instancach ze hamtskeho suda do najwyšeho statneho. Wšěce je za młodeho hospodarja z wulkim wužitkom pohladnyć do tuteho

Nalutowańcka jako časnik. Nalutowarnja we Darmstadtu časnik jako nalutowańcku wupožcžuje. Tutón hodźi so jenož tehdom nacahnyć, hdyž wěsty pjenjez do njeho tyknu. Nalutowarnja ma klučik. Po wěstych časach nalutowańcku wuprózdni a pjenjezy w njej jako na dań date zapisa a lutowarjej zadanjuje.

važneho stawa našeho bya a tyća. Wšudźom a přeco zetkujemy so na našim puću žiwjenja ze sudnistwom a jeho wšelakimi wutworami. Bjez dwěla, zo też tutón přednošk sćěhowaše žiwa rozmołwa. Knjez farař Cyž přeješe sebi, zo bychmy do našeje maćerneje rěče přiwzali w město krajneho suda pomjenowanje „zemski sud“ a „statny sud“ mjenowali krajny sud. Tute přemjenjenje by wšěce duchej našeje rěče lépje wotpowědowało.

Kaž towařš Leśawa ze swojim přednoškom kurzus hódnje wotewri, tak jón, čitarjam „Serbskeho Hospodarja“ lubje znaty towařš Pawoł Smola z Baćona nadobnje skónči. Jeho přednošk: „Kriza w našej młodźinje“ bě z wotbłyskom za swój lud so horjaceje młodostneje wutroby. „Alkohol najstrašniši njepřećel młodźiny a ratařskeho ludu“. Tuteho zasakłeho njepřećela w jeho hroznosći, w raewalosći a zahubnosći ryzować, so jemu krasnje poradźi. Jeho słowa běchu napominanja předarja pokuty kaž pokojenja z erta hojaceho nadźijepołneho lěkarja. Tehodła móžeše skónčić swoje krasne, swoje złote słowa, khrobje ze zahorjenej nadźiju: „Serbska zemja — serbskim ratarjam!“ Hłuboki začišć jeho słowow podsmórny knjez farař Cyž, so jemu z hnutej wutrobu za wubjerny přednošk dźakujo. Ze słowami dźaka přednošerjam, hosćom, towařšam a towařškam skónči předsyda dorosta towařš Guda kurzus.

Naš ratařski dorost móže hordy być na swoje kurzy, wosebje na wčerawši. Dopokazał nam je, zo serbski lud ma hišće duchownu elitu, kotraž je zwólniwa służić swojemu ludej a wukubłać wotrosćacu młodźinu k hódnym stawam swojeho ludu a k dostojnym měšćanam našeho stata, kaž k rozhladnym stawam swojeho ratařskeho powołanja. Luba młodźina. Waše ideje su hódne, so roznjesć też do młodźiny našich evangelskich burow. Snano podarmo njeprosymy, zo nam kk. přednošerjo přewostaja swoje přednoški k wozjewjenju w našej přiłozy „Serbski Hospodar“. Wozjewichmy hižo dwaj a smy z radosću spóznali, kak žiwy wothłós namakachu we wšěch kónčinach naseje serbskeje zemje.

Kurzy přida dorost wječor mały serbski swjedźeńk w „Měšćanskej zahrodze“ z deklamacijemi, spěwami a dźiwadłom. Sotra towařša předsydy Gudy, lubozna knježnička w pyše swojeje narodneje drasty swjedźeńk z přednjesenjom Zejlerjowej pěsnje „Mój nan je bur a serbski je“ hódnje wotewri. Knježna Liska Smolerjec ze swojim derje wukubłanym hłosom zaspěwa rjenje a čućiwje „Njespušćemy nadźiju rjanu“. Wutrobitemu spěwej doda hišće narodnu pěsničku. Předsyda słowjanskeho ratařskeho dorosta po rodze Słowak, tohodła ze swojim ludom a jeho wosudom nam Serbam tak blizki porča słowa radosće, pokojenja a nadźije. „Burska krew“ wustojnje a ze połnym dorozumjenjom předwjedźena rysowaše struchle, khutne a tola zaso pozbožowace wobrazy z našeho serbskeho wjesneho žiwjenja.

Njechańbićiwe hejsowanje ruskich wotročkarjow.

Barlinske nowiny powědźa, zo z najbujnišim hejsowanjom za cyłu lětušu sezonu w Barlinje — a to ma hižo něšto rčkać! — běše hosćina, kotruž je we bolšewikskim pósłanctwje dawał bolšewikski pósłanc Krestinski a jeho mandželska. Přeprošeny běše „cyły Berlin“, wosebje wšak kapitalistiski swět, bankěrjo a bursowniccy, wulkopřemysłnicy a wulkowobkhodnicy. Mjez tutymi so wyšši bolšewikojo najlépje čuja. Jědło je so ze slěbornym gratom, na kotrychž je było znamjo sowjetow, bijak a serp, wuryte. Napřećiwo tomu — zo by też ironija k płaćiwości přišła — porcelin, na kotremž so jěděše, měješe carski wopon. Jědźny list pola pósłanca ze zemje hłodu běše zestajeny z najwubranišich khłóšćenkow: kaviar, políwka z kurjatkow, Rynski łosos (Lachs) po Benatsku, Brusselski trjebjeńe, młody hromak z homołku, ananasowy pudding atd. K tomu podawaše so dwoje němske a troje francowske wino, samo so rozumi, też šampus. Nimo toho też woprawdźita ruska „wodka“ a štyri najlépše wukrajne likery. Knjeni Krestinsku je italski pósłanc k blidej wjedł. Wo jeje towaleće so praji, zo drohotne kamjenje woči zaslepjowachu. Docyła su proletarki z ruskeho pósłanctwa pječa najpyšniše a zdobom najbóle wurézane drasty zwobłekane byłe. Božičko, to dyrbjachu podpsa zwotročeni dźełaćerjo w Ruskej radosć měć, zo maja nad sobu tajkich nobl wotročkarjow.

Sokołstwo, sport a hry.

Słowjansky Sokoljo w Parizu

běchu, kaž „L' Echo de Paris“ wozjewja, na wopomnjeńskim dnju na row njeznateho wojaka přišli wěnc z bantom we słowjanskich barbach położić, a to tele štyri skupiny: česskosłowakska, juhosłowjanska, pólska a ruska emigrantska. — Delegacija bě přewodźana wot hrabje Adama Zamojskeho, předsydy pólskeho Sokołskeho zjednoćenstwa zwjazka a městopředsydy słowjanskeho zjednoćenstwa Sokołow. Generalaj Weygand a Niessel bóštaj při tutej česćownej a wótčinskej manifestaciji přitomnaj.

Se schule.

Mały Franz rošiba w schuli wopaschk cžornidła. Wučer jemu rosbarjenj praji:

Schto sy tebi nětkole sajšłužił, rawšo?“

„Knjez wučer, mjerkhodźu do schule, so bych sebi nješchto sajšłužił, ale so bych nješchto nawukny!.“

* **Rubježny mordaŕ Hopp revišiju šapoda.** K žnjerešt šaſudženy rubježny mordaŕ Emil Hopp, kiž je direktora Nordmanna w želeſniſkim cžahu ſtonzował, běšche po wuſudže žiwjenju ſakitowanej idželiſt, ſo nochže revišiju pſcheczíwo wuſudnej šapodacj, dokelž niczo wot njeje ſa žebje njenamóžachuje. Nětko pak je k protokolej dał, ſo žebi žada rošſud nėmſkotkatneho ſuda.

* **Sadjudženy pſcheſchiwjeŕ.** Nėdhuſchi direktor wobſchodneho wjednistwa Rheiniſkeho towaŕſtwa ſo doſtał nad katolami w Düſſeldorfie wyſchſchi inżeneŕ Jan Bracht, je w letach wot 1924 hacž 1928 dożyła 72 000 hriwnow pſcheſchiwiſ. Düſſeldorfſki powjeſtſchny ſawniſki ſud ſaſudźi jeho dla njeſwėrny a pſcheſchiwjenja k 1½ léta jaſtwa. Bracht mėješche 21 000 hriwnow ſčitneje mſdy a njeje dowidžecz, k czemu je pſcheſchiwjene pjenjezy trjebał, pſchetož wone žu ſo bjes žiſeda ſubile.

* **Wulke wurubjenje zyrkwje.** W hiſtoriſkim klóſchtrje Agia Lawra w Grichiſkej, hdżež ſo hłowa žiwjatcha Alekſa khowa, žu padnyſchi hódowiſce wo wjele miliſjonow hriwnow ſwotnoſnyſi. Padnyſchi, kotryżkuli dotał hiſchcze njeſżu wuczėdźili, žu w nozu na wutoru ſo do draſtownje dobyli a ſ 1200 dejmantami wuſadżany evangeliſt, kiž je ruſka kżorka Katarina darila, a mnoho relikwijow, drohotnych ſrudobjow ſe ſtotom wuſchiwanych měſchniſkich draſtow kradnyli, kiž žu wjele miliſjonow drachmow hódne.

Drohotne wobrazu w Ruskej zaſo namakali.

S Moſkwy ſo piſche: Pokłady wumjeſtwa, kiž buchu po revoluziji ſ dżża w komorkach pod tſchu a w pinzach palazow khowane, ako kiž běchu mėſtna namakali w klóſchtrach a zyrkwjach, bjes toho ſo bě ſchtó jich njeſmėrnu hódnoſcz ſpóznał, žu w poſledniim cżaſu huſeliſcha ſaſonamakali. Najwuſnamniſcha namakanka poſledniich tydżenjow ka ſo w Troitzkayawſkej zyrkwi w Kiewje. Po dżeſacz létach žu tutón Boži dom k prėmjenu raſeł ſaſo jónu dokładnje rjedżeny. Dżlačerjo cżahu runje wulku hromadu ſwjeżkowych ſtutkow a roſbiteje nadoby na wóſ ſmjetacz, jako ſo pod hromadu cżapora na wulki wobraz dohladachu. Dżlačerjo běchu mudri doſcz, ſ namakanku muſejowemu direktorej wojſewiſchu. Wón ſpóſna w njej dawno ſhubjeny wobraz ſtarſcheho Lucaſa Cranacha „Hadam a Ježa“. Miſchter pokaſuje na tutym wobrazu Hadam a Ježu jako jkuju, cżerſtweju cżłowjekow pod ſchtomom, kotrehoż halofy ſhibuja ſo pód cżeku cżerwjenych jablukow. Wobraz dóſtanje ſwoje mėſtno w Kiewſkej narodnej galeriji. Sſławnu wobraz wulkeho ruſkeho moleŕa Repina „Khryſtuſowy wopyt w heli“ namakachu pod podobnymi wobſtejnoſcżemi w Charkowje. Jeneho Murilla, Rubenſa a ſajimawaj wobrazaj poſdżiſcheje Bjenadkowiſcze ſchule wſchelakich dżłach kraja ſaſo na ſwėtło. Miniſterſtwo ſa roſwuczenje je ſjawnoſcz wobeſnik na to pokaſało, kak wažne je, ſo ſo pokłady wumjeſtwa ſaſo namakaju a ſdżerża. Mnoże żadne pokłady, kiž běchu po revoluziji na praw abo wjeprawe waiſchnje w priwatnych rukach woſtałe, žu ſo ſhubiłe. W tu khwilu pytaju Moſkowſke ſarjadowniſtwa ſa jenym ſ dwoju wobrazow baronki Lewinoweje, mandżelſkeje ſnateho pſchedwoſchehho wulkowſchezkupza, kiž ſtej ſ ruki nowoczaſneho ruſkeho moleŕa Sſerowa wuſchlej. Baron ſemrě lėta 1924 a ſawoſtaji wobě wobrazaj domowniznu komiteji, kiž jeho wiłu pſchedu ſarjadowaſche. Jedyn ſ tutoju wobrazow je ſjeſoj pucż na dotał njeznuſchdżomne waſchnje do Tretjakowſkoweje galeriji namakał. Druhi je ſo ſhubił.

Swójbne powėſce.

Sſemrěli: Hana Pilſchkowa rodż. Scholcżij w Budyſchinje, 58 lėt. — Jan Auguſt Gruhl w Mniſchoſzu, 54 lėt. — Richard Knjeżka, kožuharſki miſchtr w Budyſchinje. — Marja Emma Haublžowa rodż. Grützneroż we Sſemjazich, 69 lėt. — Willy Weber, hantiſki pſchódſtejeŕ W Hójni. —

Towaŕſtwowſki powėſtnik.

Bukecy. „Radoſcz“. W našej wosadże je ſo wopačne powėdanje rozſėrilo, zo ſo naš ſwjedżeń w najbliżſim cżaſu wotmėwa. Temu ma ſo napřećiwić, zo ſo naš ſwjedżeń wobſtejacy ze ſpėwneho koncerta a wulkeho dżiwadła dwě njedżeli po jutrach wotmėje.

Předsyda.

Hornja Hórka. „Łužica“ ma přichodnu njedżelu 10. měrza pop. w 3 hodż. w Mniſonſkej piwaŕni ſwoju mėſačnu zhromadżiznu. Knjeża dowėrnicy njeceli to wšėm ſobuſtawam ſobu zdżėła. Wo bohaty wopyt proſy.

Předsydſtwo.

Khróſcże. „Serboſław“ zmėje 17. III. wječor w 7 hodż. pola Wjenkee ſwėtłowobrazowy přednoſk k. dra. Symanka z Budyſina (we Lourdesu). Też „Jednota“ wuſtupi. Sčinohry (Schattenſpiele) a deklamacije! Na tutón přiwabjacy ſwjedżeń ſo cyła woſada přeproſnje. Zaſtup darmo. Žurla je wutėpjena.

Njeſwačidło „Jutrnica“ Přichodnu njedżelu po ſerbſkich kemšenjach je zhromadżizna. Wšitcy njech wėſce přińdu.

Njebjelčicy. Wot póſtnie hač do jutrow zwučuje naša jednota „Sokol“ kóždy ſtwórtk, kaž kóżde lėto.

Pančicy. Sokolſke dżėći z Pančic a Worklec maja njedżelu 10. III. 29 w Pančicach na ſnli zwučowa-

Posmjertna pokladnja župy „Jan Arnošt Smoleŕ“. Wuſtawki Posmjertneje pokładnje z wėeraſnim dnjom ſwoju płaćiwoſcż zhubichu. Nowe wobzamknjene wuſtawki ſo w běhu tydżenja zarjadnikam k rozdėlenju na ſobuſtawy přinóſcżu. Wot wėeraſneho dnja ſem ſo ſobuſtawy po ſėčhowacych ſadżbach přijimnja: Hač do 3. hapreje t. l. přijimamy nowe ſobuſtawy hač do 40 lėt ſtare po 1 hr. zaſtupneho pjenjeza a ze zapłaćenjom přinoſka za prėni ſmjertny připad 80 pj.; 40- hač 50lėtni maju zapłaćić 10 hriwnow zaſtupneho pjenjeza a prėni ſmjertny připad; 50- hač 60lėtni 20 hr. zaſtupneho pjenjeza a prėni ſmjertny připad; 60-hač 70lėtni 30 hr. zaſtupneho pjenjeza a prėni ſmjertny připad; 70- hač 75lėtni 35 hr. zaſtupneho pjenjeza a prėni ſmjertny připad. — Po 3. hapreji t. l. přijimnja ſo jenoż hiſče ſobuſtawy, kiž njejsu ſtarohu 50 lėt překroċiłe po ſadżbomaj: hač do 40 lėt 1 hr. zaſtupneho pjenjeza a prėni ſmjertny připad a wot 40 hač 50 lėt ſtari 10 hr. zaſtupneho pjenjeza a prėni ſmjertny připad. Tuto poſtajenje płaći wot dżeńſchiſcha dnja.

Wożiacy wubjerk Posmjertneje pokładnje župy „Jan Arnošt Smoleŕ“.

P. Krjeċmaŕ, župan.

Zwjazk ſpėwnych towaŕſtwow ma ſrjedu, 13. III. popołdnju w 4 hodż. w hoſcżencu „Zum Echten“ w Budyſinje poſedżenje. Dnjowy porjad: a) Koncert, b) rozprawa, c) wſelčiny. Předsydſtwo, dirigentow a ſpėwarjow přeproſnje

předsydſtwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Mario Smoleŕ w Budyſinje. Za lokalny dżeł a feuilleton: A. Dučman w Budyſinje. Za inſeraty: Arnošt Bart w Bukecach. Za nawėſtki: O. Jauk w Budyſinje.

Hospodaŕski rozhlad.

ſchtwórtk 7. měrza 1929:

Wčeraſke kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,211	100 pólſk. złotych	47,375
1 jendżelski punt .	20,43	100 čeſkoſł. krónow	12,468
100 ſwaje. frankow .	80,975	100 franc. frankow .	16,445

Barlinſka burſa woſta też wčera pſchi ſpadowazych kurſach. Poſtajiſchu ſaſtupi wėſte ſkrjeczenje kurſow. Na wikach ſ dołżnymi a rentowymi liſtżinami běchu kurſy wſchelake.

Na produktowych wikach ſeſłabjenje płaċżiznow żita ſa chlėb pokročowaſche. Pſchenica a rožka pſchiſłabjiſchtej po zentnarju ſaſo 5 pj. Też poſdżiſcze kurſy běchu ſeſłabjene. Wčera płaċżeſche zentnaŕ w Barlinje

pſchenicy 10,95—11,10 hr., rožki 10,10 hr.
hacž 10,25 hr., jeczmjenja nałkniſcheho 10,90—11,50 hr., nałymiſkeho 9,60 hr.
hacž 10,10 hr., wowſa 9,95—10,25 hr.

w termiſnowym wikowanju:

ſa měrz: pſchenicy 11,70—11,72½ hr. a rožki 10,80—10,85 hr., wowſa pak 10,80 hrivnow,
ſa mej: pſchenicy 12,03½ hr., rožki pak 11,32½ hr., wowſa 11,30—11,33¾ hr.
ſa jutij: pſchenicy 12,50—12,52½ hr. a rožki 11,62¾—11,65 hr., wowſa pak 11,80—11,83¾ hr.

Wčeraſnje płaċżiny ſ Drjeżdżanſkich wikow.

Saċżana pjerišcz: Kury ſtare 1,30—1,60 hr., młode 1,40—1,80 hr., huſy młode 1,10—1,60 hr., kaċżki pak 1,50—1,70 hr., hołbje 0,50—1,30 hr., ſelerik 25—70 pjenjeżkow, bėrny 8—8,50 hr., kłoſty kal 25 a ſelery 70—80 pj., cżerwjeny 25 pj., bėły 22 pj., mšb 1,30 hacž 4,50 hr., zybła 23—25 pj., butra 2,10—2,40 hriwnow, twaroh 30—35 pj., mlika 27—32 pj., jeja 22 hacž 25 pj., worjeſ wołſte 60—90 pj., liny 2,20 hr., karpy 1,50 hr., jabłuka 12—40 pj., kruſchwy 10—40 pjenjeżkow, jėdżna łoboda 90 pjenjeżkow.

Pſchiſłaſeja:

Holzu do domu, Guda w Kamjenzu, Wjeczorna h. 18.
„ dr. Berger w Kamjenzu, Wjeczorna haża 15.
„ do Hróbka, Drjeżdżanſka dróha 59.
„ Kobałz we Wojerezach, Dwórniſchczowa h. 32.
„ Bojicz pjekaŕnja w Biſkopizach, Drjeżdżanſka dr. cżiſło 9.
„ dr. Nitzponowa w Kulowic.
„ evang. towaŕſtwownja w Niſkej.
„ dr. Schubertowa we Wóſpórku.
„ Sendżiż pjekaŕnja w Niſwačidże.

Wuržobnika do komora, Stollez palcżnja w Kamjenzu.
„ ſedlaŕſkeho, Weltſch w Běłej Wodze, Bismarkowa haża 20.

Jutrownu, Wagner w Kóſlach pola Bubeſtez.

Kowaŕſkeho. Gruner w Hróbku, Wilhelmowa haża 11.
Pėſtonczu, Hahne— w Budyſchinje, Nowe hriſże 24.
Dżowku. Holka w Niſkej.
Schoſtkru, porzelinowa fabrika w Běłej Wodze.

Na pſchedań:

Wós dżeżacy w Hróbku, Wjedrichowa haża 31.
Dżeczel ſjmjentowy a kołoła, w Cżornowje 30 pola Ježkez. —
Sſłomu, pſchenicznu a rżanu, luſeji dwóje we Maſtych Rammerjach.
Motor 5,5 PS, na wjerczacy prud, Schleifzug w Kamjenzu, Schützenſtr. 2.
Zmtrikuga, butrowaŕ, we Wojerezach, Drjeżdżanſka dr. cżiſło 4.

Ssudniſzy na pſchedżadowanje
pjatk 8. nałkniſka 1929:

we **Wótpórku** w hoſcżencu „K ſtotej hwėſdże“ pſchi. w 1 hodż.: meble a běhałaj,
we **Sſemjeżeżach** w hoſcżencu dop. w 1 hodż.: ſchijacy maſchina,
w **Khróſcżiżach,** kuzy ſeidu ſo pſchipokażu w 1 hodż.
w „Herbſtej gaſtcże“: piſaŕiſki ſtroj,
we **Běłom Khołmzu** dop. w 10 hodż.: w Grundmannec hoſcżencu: rólny wóſ, mużacej kołoſy, łoża ſ poſchczelcżom, hłowakaj a płachta, draſtowy poſoŕſchaŕ, ſchor cżikaj ſa pjazwadła,
we **Lafu** dop. w 11 hodż. w Schoſcżiż hoſcżencu ſo banka.

Škrawe deneże.

Produktowe wiki w Barlinje dżeńſa dop. ¾11 hodż.

Zaneho pſchemėnjenja porunjo wčeraſchemu.

Dop. ¾12 hodż.: **Płaċżiny ſa ſterje ſkrjeczene.**

Płaċżiny na Barlinſkich produktowych wikach.

Zito a woljowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaċżiny po złotej hrivnje.

	6. 3.	5. 3.		6. 3.	5. 3.
Pšenica	219-232	220-223	bunv	21-23,00	21-23,00
rožka	202-205	203-206	woka	27-30,00	27-30,00
nal. jeċmjeń	203-206	203-206	mėdre łupiny	16-17,00	16-17,00
naz. jeċmjeń	199-202	199-202	žołte łupiny	22-23,00	22-23,00
wows	199-205	99-205	zeradella	—	—
kukurica	249-250	247-248	raps. wosuſk	20-20,00	20-20,00
pšeċż muka	27-30,00	26-30,00	lany wosuſk	25-25,00	25-25,00
rżana muka	27-29,40	27-29,50	ooen. melasa	—	—
pš. wotruby	15,75	15,75	bėrnj. kruſki	21-21,50	21-22,00
rżane „	14,75	14,75	ſyno, 50 kg	4,25-5,50	4,25-5,50
lane ſymjo	—	—	rżana ſłoma	1,05-1,25	1,05-1,25
bróch	43-49,00	43-49,00	pšeċż. „	1,20-1,35	1,15-1,35
raps	—	—	owſana „	1,45-1,65	1,40-1,55
pjeluſki	24-26,00	24-26,50	jeċna „	1,25-1,50	1,25-1,50

We wſelakich ſtronach Chineſkeje hłód knježi. W provincy Shansi z 120 000 wobydlerjow 70 000 hłodu mrėje. Ze zjawnych kuchinow podawaja tradacym jėdż.

Nuza na wobydlenjach we Winje. Ći, kotrizy we Winje wobydlenjow nimaja, su ſebi do zemje jamy wuryli. K nuzy nėkak přikryte w nich bydła.

přiloha k čisłu 56

SERBSKE NOWINY

Stwórk, 7. měrca 1929

Generalna zhromadźizna Budyskeje „Nadźije".

Pod bohatym wobdźělenjom, kiž je dopokaz žiweho zajima na towarstwowym žiwjenju, wotmě serbske towarstwo „Nadźija" přejeła w Budyšinje zańdźenu wutoru 5. nalětnika swoju generalnu zhromadźiznu we Serbskim Domje.

Po wotewrjenju a powitanju poda předsyda rozprawu wo lětnej dźěławosći podźakujo so wšitkim sobustawam za pilne a woporniwe dźěło za wobstaće towarstwa. Zbožownje je „Nadźija" přejeła w zańdźenym lěće přez wšitke strachi a wobćežnosće, mócnje je so přebudźiła jako čołmik we wichorojtym morju přez wšitke nawalne žołmy, dokelž ma towarstwo jasny zamér, zdźerżeć a skrućeć Serbowstwo we Budyšinje a jeho sobustawy zjednoćuje jena starosć, jena lubosć a jene žedźenje za Serbstwo. Rozprawa pokladnika, kiž so přizamkny, swědóčeše jasnje wo woporniwości sobustawow, hdyž dźe wo serbske zajimy a wo čeršwu dowěru, z kotrejž towarstwo do přichoda kroči.

Nowowólby přinjesechu małe přeměnjenja, powšitkownje wostanje wjednistwo samsne kaž dotal, přičinu kročić z dowěru a jasnym wóčkom do noši pomocnicy k podpjerju předsydstwa a k lěpšemu wuwiću towarstwoweho žiwjenja. Tu mamy wšu přičinu kročić ze dowěru a jasnym wóčkom do noweho lěta, do 10. lěta wobstaća towarstwa.

Wo dalšej dźěławosći towarstwa w tutom lěće postaji so wěsty program, wo kotrymž pak so dla njedostatka na času njehodźeše dokładnje jednać. To ma so stać na bliższej měsačnej zhromadźiznje.

Zwjeselaca žiwa rozmołwa wuwi so, jako so wo namjetach jednaše. Běše so zapodał namjet, zo měł so zarjadować kolesarske wulety wosebje w rjanym nalětnim a lěćnim počasu, tež pěša turistika ma so pěstować. Towarstwo sebi tež hnydom wjednikow wuzwoli.

Po krótkim jednanju wo wšelakich towarstwowskich należnosćach, při kotrychž so přepječe, zo by towarstwo k česći swojeho załožerja, knjeza rady prof. dra. Muki, kotryž 10. t. m. swoje 75. narodniny swjeći, so zešło k čestnemu posedźenju. Za tutu zhromadźiznu postaji so wutora 19. nalětnika.

Serbja a Serbowki w Budyšinje, wy młodźi a tež wy stari, přińdźće k nam a přizamkńće so našej „Nadźiji", namakaće tu wjele rjaneje serbskeje towaršnosće. Wy starši pak, kiž maće synow a dźowki we Budyšinje, napominajće jich, zo bychu wopytowałe zhromadźizny serbskeho towarstwa „Nadźije". Hosćo su nam přeco lubje witani.

Serbski wječor w Lichanju.

„Serbske Nowiny" wotpjet wotjewjachu, jo serbske towarstwo „Serničža" w Lichanju njedźelu 3. nalětnika rjany serbski wječor wuhotuje. Tohodla so tež ja nastajich do Lichanja njechładajo symy a znjeholoweho mjeńcela.

Wokoło ½8 hodź. počža so zwjedźenjska žurla w Rudoljez hoscenzu pjelnić. Bych wjeselał so, kedyž bych wjetšich wopyt pschał, tola dźiwajo na mnohe smjerjelenja dźensnišich dnjow bješe so njedźelnji wopyt pře wotpadał.

Pschedbyda towarstwa „Serničži", knjes Schibak wltaische z wutrobnymi słowami pschitomnych a pokaja jdobom na ważny wokomik za naš Sserbow, w kotrymž symy dźensa žiwi, dokelž so tele dny muradźuje wo prawach narodnych mjeńschinow. Se pschewodom hudźby klinčeschе na to psches žurlu našcha narodna hymna „Rjana Łužica."

Towarstwowy spěwny wotrjad, kiž nawjeduje njesprózninwy dirigent knjes wučer Jeńka z Noweje Wěsy, wustupi z wětkotrymi schtyrihłósnymi spěwami. „Kražna družka, witam tebje" wot Frajschlaga, „Pschadka je Marja ludźakla" wot Krawza a „Holbjeć" wot Pilka běchu spěwy, kiž nam derje pschednjesene do wutrobow klinčachu. Ja pak bych žebi mjes pschipołnucharjemi trochu cžischiny pschał.

Wožadny duchownv, knjes farař Kschižan jimasche žo słowa a rěcžeschе k nam wo stawisnach naschego serbskego ludu. Jeho sajimawemu rozłožowanju z napjatosću połnuchachmy.

Na to wustupichu hrajerjo z dźiwadłowym kruchom „Prěni wobjed" a pschedstajichu jón derje. Druhdy troschu špěschnischo njebychu niczo schkodźako.

Mjes prěnjej a druhej hru žiwschachmy rjanej duetaj „Njech je thěžka" a „Domčk mój luby". Dwojospěwaj dobyschtaj žebi wulke pschipósnacže.

Spodobało je žo tež hra „Kurič trubku tobaka." Wschitkim žobustukowozym žtuscha najprawiwschi dźak ja wschu nałożenu prózu.

Słónčnje swježeli naš schtyrihłósny chór hischcze se dalschinmi tšomi spěwami „Hale žyli mi moja lubka stajnje žwérna" wot Pilka, „Hanka, ty brune wóčko" a „Ptačka Hanža" wot Krawza. Dźak a žlawa knjesej dirigentej a spěwakam a spěwarjam za wschitku prózu, kiž su nałożili.

Znataj lětarjej Köhl a Fitzmaurice hotujetaj so z Europy do Ameriki lećić. Leco chcetaj z druheho lětadła benzin přijimać.

S džakanymi słowami pschedbyda na wopytowarjow serbskeho wjeczora a se schromadnym spěwom „Hdže statok mój?" wukónca bohaty žiwjenjeński porjad.

Wjeselu towarschnosć, pschi kotrejž so pěknje po serbski schtuczkach rejtwasche, jednoczeschе wobdźělnikow rjaneho serbskeho wjeczora do późnieje hodźiny. M. M.

Ratarstwo a zmjerzkowe škody.

Sakski „Landbund" je na hospodarske ministerstwo, na finanzne ministerstwo, na krajnej finanznej komisiju w Drježdźanach a Lipšku pišmo sapodał a z nim zdźěli, so hižom nětko z mnohich kónzin Sakskeje pschikhadźeja klórzby, so staj žiwiny zmjerk a wulki žněh na ymschkim žywam a tuam khětru zeschkodźikoł.

W sapodatym pišmje so hižo pokazuje na najkhutnische wobmyšlenje a staroscže, kiž so na ratarstwo lehnu, je-li wjele běrnow a runkliju w khomadach zmjerkło. Njehrožu jenoż strach sastaranju wobydlerstwa ze žiwnosću, ale też njedostatk na pizy, kiž je scžěhnył trajneje žuchoty sańdźeneho lěcža, wjedże k jara cžežkim wobstejnoscžam.

Pod tymle nowym schkodowanju smjeje naschе ratarstwo pjecža sajo nowu cžežu nošyć a z nowa cžerpić. Runjež so Landbundowi sakrupjerjo njenadźijeja, so smjeje tale wutrajna zyma katastrofalne scžěhnyć za naschе ratarstwo, dha pak maja sa žiwoju winowatosć, knjezerstwo na wschitke možnoty pokasać, wocžakuju, so so wone we kóždym nastupanju za to postara, to domjaze ratarstwo njeby do hischcze hłubscheje hospodarsteje krizy sajeło.

Znjezbožena w ratarstwie su cža za ratarstwo.

Sinjesbožena w ratarstwje su z pschičinu njeżmérneho pocžeženja ratarstwa zjamcho. To nam jasnje dopokazuja pschisporjene pschinoschki wo powokarske družstwo (Berufsgenossenschaft).

W Němskej dostawasche w lěcže 1925 nětkhe 309 400 wožobow renty za sranjenych abo zawostajenych, w lěcže 1926 stupi liczba tutych podpjerantych hižom na 351 400 a w lěcže 1927 zjamo na nětkhe 400 000. Wuplacžene renty w liczbach postlicža tutón wobras: W lěcže 1925 wuczinjachu podpjery 42 192 122 hrivnow, w lěcže 1926 zwyschichu žo na nětkhe 56 milijonow a w lěcže 1927 na nětkhe 61 milijonow hrivnow.

Sajimawa je pschepytowarsiła statistika wo sinjesbožencjach w ratarstwje. Su wobliczili, so je 100 sinjesbožencych w ratarstwje 29 wožobow z rěbla padny, 20 pak padny z wosa, z maschinami sinjesboži 9, psches štyri 15 a dalschich pschičinow 27 wožobow.

Sakske ratarske powokarske družstwo pokazuje na tute nacžasiu sinjesbožeńskich liczbow w ratarstwje ratarjow znowa namolwja, so bychu stajnje a wschudźom krucž pschedpisma powokarskeho družstwa k wotwobroczenju sinjesbožencjow wobkedźbowali.

Přiłopk.

* Limburgski hród ma žo sažo natwarić. Njedawno wotpali žo wulki dźěl starcheho a žlawneho Limburgskeho hrodu. Hród žtuscha wot lěta 1866 pruskemu statej a nje žo w starym stylu sažo natwarić.

Serbske pěsnički.

Z Symank.

Přinoški k stawiznam łužisko-serbskeje rěcže a literatury.

7] (Pokračowanje.)

3. Pěsnje wuzběhuja njewinowatosć knježnisku a wobskorżuja zhubjenu njewinowatosć a njeswěru.

Přikład Haupt-Smoleř čo. 54 [pěseń nic individualna, ale powšitkownje powučaca]:

Halžčički wučba.

Ha šła je ta holička trawičku žnjeć,
ha do toh hajka mi zeleneho.
Wjele tych horskow je wuńnjała,
wulke te brěmjo sej nakładła.
Hdyž pak je wona z nim stawała,
dha je ju šlipnyła halžčička.
Čakaj ty moja mi halžčička,
zo sy ty takle mje šlipnyła!
Ja mam tam doma dwě bratřikow,
tymaj chcu dać tebje podrěžaći.
Tymaj chcu dać tebje podrěžaći,
při samej zemi preč wotrubać.
Daš-li mje nazymu podrubaći,
Nalětko biju zas młodźinki won.
Wjele mi rjeńše a zeleniše,
wjele mi rjeńše a młódniše.
Zhubiš pak, holčo, twoju ty česć,
teje ty nihdy wjac njedóstanješ.

Swěrna dźowka.

Ja stejach horkach na hori,
a hladach do dola,
ja widźach łódź tam jězdźić,
na łódźi hólcow třoch.
Tón najrjeńši, tón najmłódši,
kiž srjedźa sedźeše,
tón mi tu žeńtwu słubi,
tak młody hač wón.

Wón zawda mi swój pjerščeń,
swój pjerščeń sleborny:
„Dha wzmi, tu wzmi tón pjerščeń,
tón pjerščeń sleborny."
Hdyž b'dźe so maćer prašeći,
Hdže sy jón kryduyła,
dha praj ty twojej maćeri,
zo sy jón nam'kała.
Moju mać ja wobłhać njemóžu,
to so mi njelubi,
wjele radšo chcu ja prajići:
„Tón młodźenc chce mje měć."

Přirunaj: To je, moja lubka, tón posledni raz.
Wšitka so čeledź preč hotuje.
We Wujerowskej zemi jara dźiwna wójna.[17]
Wšitke rjane holcy na piwo du.
Hdyž so nam naléto přibližuje.
Nětkle mi powjez, holičo.

4. Pěseń wjeseli so na kwasu a młodym mandźelstwje.

Wudaj so, holička,

Wudaj so, holička,
hdyž 'šće sy młoduška,
hdyž 'šće twój stary nan
žiwjenje ma.
Wón b'dźe ći pomhaći
k tšom stam tych toleri,
hišće k tym pisanym
posleškam też.[18]

Přirunaj: Štóž so mysle ženić ma.
Holčka, ja ći radźić chcyl.
My smy tu přišli tudy k wam.
Křesćijanski človjeko.

17) Stawizna so też w słowakskim spěwje powjeda.

18) C. M. S. str. 138 Konrad: Na tutej melodiji zjewja so widźomnje stary raz, je to melodija z ludu — doriska. —

5. Pěseń čescuje lubosć mjez swójbnymi.

Přikład Haupt-Smoleř čo. 5: Maruška w pěsačku hraješe. Cuzy jězdni ju domej a swójbje rubichu. Sy dom lět jěchaše bratr sotru pytajo po krajach, doniž ju skónčnje namaka a maćeri wróći.

Čo. 1: Šła je tam Hilžička trawu žnjeć. Čo. 45 Služił je hólčik panikej.

6. Pěseń sławi wójnskich dobyćerjow.

Serbow dobyća.

Serbja so do Němcow hotowachu,
: słowčka pak němscy njemóžachu. :
Swoje sej koniki sedlowachu,
swoje sej wotrohi připinachu.
Swoje sej mječiki připasachu,
do runoh' pola so zjězdźowachu.
Prěni króć na wójnu čehnichu,
wulke tam dobyće sčinichu.
Hdyž bě to zhonił tam kral a fěršta,
dał je wón wšitkich jich před sobu přińć.
Dał je jim wšitkim wón nowu drastu,
dał je jich wšitkich wón do wojakow.
Druhi króć na wójnu čehnichu,
wulke tam dobyće sčinichu.
Hdyž bě to zhonił tam kral a fěršta,
dał je jich wšitkich wón před so přińć.
Dał je jich wšitkich wón zwoblekać
do lutoh' čerwjenoh' córlacha.
Třeći króć na wójnu čehnichu,
wulke tam dobyće sčinichu.
Hdyž bě to zhonił tam kral a fěršta,
dał je jich wšitkich wón před so přińć.
Dał je wón wšitkich před so přińć,
dał je wón kóždemu ryzy konja.
Dał je wón kóždemu ryzy konja
hišće tón sweťły mječ k zejhrawanju.

(Pokračowanje sćěhuje.)

* **Rubježny mordaŕ Hopp revisiju sapoda.** K žnjerczi saſtudženy rubježny mordaŕ Emil Hopp, kiž je direktora Nordmanna w želesniſtiſnu cłahu ſtonzowaŕ, běſche po wuſtudže ſwojemu ſakitowarjej idźelik, ſo nochże revisiju pſcheczſiwo wuſtudżej ſapodaczź, dokelž niczo wot njeje za ſtebje njerozumjeſche. Nětko pak je k protokolej dał, ſo ſtebi žada roſtud němſkotatneho žuda.

* **Saſtudženy pſcheſchiwjeŕ.** Nětkuſchi direktor wobſchodneho wjedniſtwa Rheiniſkeho towaŕſtwa ſa dohlad nad kotolami w Düſſeldorfje wyſchiſchi inżeńer Jan Bracht, je w letach wot 1924 hacź 1928 dozpěł 72 000 hriwnow pſcheſchiwił. Düſſeldorſkiſi powjeſcheny lawniſti ſud ſaſudźi jeho dla njeſwěrneho pſcheſchiwjenja k 1½ leta ſaſtwa. Bracht mějeſche 21 000 hriwnow letuje mſdy a njeje dowidżecź, k czemu je pſcheſchiwjene pjenjeſy trjebał, pſchetoż wone žu ſo bjes ſleda ſhubile.

* **Wulke wuruhjenje zyrkwje.** W hiſtoriſkim klóſchtrje Agia Lavra w Grichiſkej, hdźež ſo hłowa ſwjatoho Alekſa khowa, žu paduſchi hódnoſcze wo wjele miliżnow hriwnow ſwotnoſzyli. Paduſchi, kotrejž dotal hiſchcze njeſžu wuſtudżili, žu w nozy na wutoru ſo do draſtownje dobyli a ſ 1200 dejmantami wuſtażany evangeliji, kiž je ruſka kězorka Katarina darila, a mnoho relikwijow, drohotnych ſtudobjow ſe ſtotom wuſchiwanych měſchniſkich draſtow kradnuli, kiž ſu wjele miliżnow drachmow hódne.

Drohotne wobrazy w Ruskej zaso namakali.

S Moſkwy ſo piſche: Pokłady wumjelſtwa, kiž buchu po revoluziji ſ błáła w komorkach pod tſchu a w pinzach palazow khowane, abo kiž běchu měſtna namakali w klóſchtrach a zyrkwjach, bjes toho ſo bě ſchtó jich njeſmělnu hódnoſcź ſpóznał, ſu w poſlednim czaſu huſcziſcho ſaſo namakali. Najwuſnamniſcha namakanka poſlednich tydženjow ſta ſo w Troitzkayawskej zyrkwi w Kiewje. Po dżeſaczi lětach bu tutón Bożi dom k pſchejmenju naſej ſaſo jónu dokładnje rjedżeny. Dźłaczerjo chatchu runje wulku hromadu ſwężłowych ſónkow a roſbiteje nadoby na wóſ ſmjetacź, jako ſo pod hromadu cżapora na wulki wobraz dohladachu. Dźłaczerjo běchu mudri doſcź, ſ namakanku muſcżowemu direktorej wojjewichu. Wón ſpóźna w njej datowu ſhubjeny wobraz ſtarſcheho Lucaſa Cranacha „Hadam a Ewa“. Miſchtr pokaſuje na tutym wobrazu Hadam a Ewu jako jkuju, czerſtweju człowjekow pod ſchtomom, kotrehož hałoły ſhibuja ſo pód cżežu czerwjenych jabłukow. Wobraz dóſtanje ſwoje měſtno w Kiewſkej narodnej galerji. Sſławny wobraz wulkeho ruſkeho moleria Repina „Khryſtuſowny wopyt w heli“ namakachu pod podobnymi wobſtejnoſcźemi w Charkowje. Jenehó Murilla, Rubensa a ſajimawaj wobrazaj poſpáſiſcheje Bienadkowſkeje ſchuſe pſchiſłużechu w poſlednich tydżeniach we wſchelakich dźłach kraja ſaſo na ſwětło. Miniſterſtwo ſa roſwuczenje je ſławnoſcź wojniet na to pokaſało, kak wažne je, ſo ſo pokłady wumjelſtwa ſaſo namakaju a ſdżerża. Mnohe ſadne pokłady, kiž běchu po revoluziji na praw abo njezpraw waſchnie w privatnych rukach woſtałe, ſu ſo ſhubile. W tu khwilu pytaju Moſkowſke ſarjadowſtwa ſa jenym ſ dwoju wobrazow baronki Lewinoweje, mandżelſkeje ſnatcho prjedawſchehžo wulkopſchekupza, kiž ſtej ſ ruki nowozałożneho ruſkeho moleria Sſerowa wuſchłej. Baron jemrě Lta 1924 a ſawoſtaji wobě wobrazaj domownemu komitejej, kiž jeho wilu prjedy ſarjadowaſche. Jedyn ſ tuteju wobrazow je ſwój pucź na dotal njeznuſiſdżomne waſchnje do Tretſakowſkoweje galerije namakał. Druhi je ſo ſhubił.

Swójbne powěſce.

Semrěli: Hana Pilſchlowa rodź. Schołcżiż w Budyſchinje, 58 lět. — Jan Auguſt Gruhl w Muſchkowizu, 54 lět. — Richard Knježa, kožuchaŕſki miſchtr w Budyſchinje. — Marja Emma Haubizowa rodź. Grützmerez we Semſzach, 69 lět. — Milly Weber, hamſki prjódkſtejer W Hófni. —

Towaŕſtwowſki powěſtnik.

Bukecy. „Radoſć“. W naſej wosadźe je ſo wopačne powědanje rozſěriło, zo ſo naš ſwjedżeń w najbliżſim czaſu wotměwa. Temu ma ſo napſecziwić, zo ſo naš ſwjedżeń wobſtejacy ze ſpěwneho koncerta a wulkeho dźiwadła dwě njedźeli po jutrach wotmjeże. Předsyda.

Hornja Hórka. „Łužica“ ma pſichodnu njedźelu 10. měrca pop. w 3 hodź. w Mniſonſkej piwaŕni ſwoju měſacznu zhromadźiznu. Knjeża dowěrnicy njech to wšém ſobuſtawam ſobu zdźela. Wo bohaty wopyt proſy. Předsydſtwo.

Khróſćic. „Serboſław“ zmeje 17. III. wječor w 7 hodź. pola Wjenkee ſwětłowobrazowy přednoſk k. dra. Symanka z Budyſina (wo Lourdeſu). Też „Jednota“ wuſtupi. Sćinohry (Schattenſpiele) a deklamacije! Na tutón pſiwabjacy ſwjedżeń ſo cyła woſada přeproſuje. Zaſtup darmo. Žurla je wutepjena.

Njeſwačidło „Jutrnica“ Pſichodnu njedźelu po ſerbſkich kemšenjach je zhromadźizna. Wſitcy njech wěſce přiſtu.

Njebjelčicy. Wot póſtnic hač do jutrow zwučuje naša jednota „Sokoł“ kóždy ſtwórtk, kaž kóžde lěto.

Pančicy. Sokołſke dźěći z Pančic a Worklec maja njedźelu 10. III. 29 w Pančicach na ſuli zwučowa-

Posmjertna pokładnja župy „Jan Arnošt Smoleŕ“. Wuſtawki Posmjertneje pokładnje z wčerawšim dnjom ſwoju płaćiwoſć zhubichu. Nowe wobzamknjene wuſtawki ſo w běhu tydżenja zarjadnikam k rozdźělenju na ſobuſtawy připoſćelu. Wot wčerawšeho dnja ſem ſo ſobuſtawy po ſćěhowacych ſadźbach přijimuja: Hač do 3. hapreje t. l. přijimamy nowe ſobuſtawy hač do 40 lět ſtare po 1 hr. zaſtupneho pjenieza a ze zaplaćenjom přinoſka za prěni ſmjertny připad 80 pj.; 40- hač 50lětni maju zaplaćić 10 hriwnow zaſtupneho pjenieza a prěni ſmjertny připad; 50- hač 60lětni 20 hr. zaſtupneho pjenieza a prěni ſmjertny připad; 60-hač 70lětni 30 hr. zaſtupneho pjenieza a prěni ſmjertny připad; 70- hač 75lětni 35 hr. zaſtupneho pjenieza a prěni ſmjertny připad. — Po 3. hapreji t. l. přijimamy ſo jenož hiſće ſobuſtawy, kiž njejſu ſtarobu 50 lět překročile po ſadźbomaj: hač do 40 lět 1 hr. zaſtupneho pjenieza a prěni ſmjertny připad a wot 40 hač 50 lět ſtari 10 hr. zaſtupneho pjenieza a prěni ſmjertny připad. Tuto postajenje płaći wot dźeſmeho dnja.

Wodźacy wubjerk Posmjertneje pokładnje župy „Jan Arnošt Smoleŕ“.

P. Krječmaŕ, župan.

Zwjazk ſpěwnych towaŕſtwow ma ſrjedu, 13. III. popołdnju w 4 hodź. w hoſćencu „Zum Echten“ w Budyšinje poſedźenje. Dnjowy porjad: a) Koncert, b) rozprawa, c) wſelćizny. Předsydſtwa, dirigentow a ſpěwarjow přeproſuje předsydſtwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleŕ w Budyſinje. Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Duſman w Budyšinje. Za hoſpodarſki dźeł: Arnošt Bart w Brězowcu. Za nawołżki: G. Jurak w Budyſinje.

Hospodarſki rozhlad.

ſchtwórtk 7. měrza 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,211	100 półſk. złotych	47,375
1 jendźelſki punt .	20,43	100 čeſkoſł. krónow	12,468
100 ſwajc. frankow	80,975	100 franc. frankow	16,445

Barliſka burſa woſta też wčera pſchi ſpadowazych kurſach. Poſtrěhicho ſaſtupi wěſte ſkrućenje kurſow. Na wikach ſ dołhimi a rentowymi liſtcżinami běchu kurſy wſchelake.

Na produktowych wikach ſeſtajenje płaćiwnow žita ſa chléb pokročowaſche. Pſchenica a rožka pſchiſłużiſchej po zentnarju ſaſo 5 pj. Też poſtrěhiſche kurſy běchu ſeſtajene. Wječera płaćeſche zentnaŕ w Barlinje

pſchenicy 10,95—11,10 hr., rožki 10,10 hr.
hacź 10,25 hr., jęczmjenja mjelkotnjeho 10,90—11,50 hr., nałymſkeho 9,60 hr. hacź 10,10 hr., wowſa 9,95—10,25 hr.

w termińowym wikowanju:

ſa měrz: pſchenicy 11,70—11,72½ hr. a rožki 10,80—10,85 hr., wowſa pak 10,80 hriwnow,
ſa meju: pſchenicy 12,03½ hr., rožki pak 11,32½ hr., wowſa 11,30—11,33¾ hr.
ſa juli: pſchenicy 12,50—12,52½ hr. a rožki 11,62¼—11,65 hr., wowſa pak 11,80—11,83¾ hr.

Wječerawſche płaćizny ſ Drjezdźanſkich wikow.

Sarſčana pjerſina: Kury ſtare 1,30—1,60 hr., młode 1,40—1,80 hr., huſy młode 1,10—1,60 hr., kački pak 1,50—1,70 hr., hołbje 0,50—1,30 hr., ſeſeriſ 25—70 pjenjezkow, běrny 8—8,50 hr., kiſały kał 25 a ſelený 70—80 pj., cżežowany 25 pj., běły 22 pj., mźd 1,30 hacź 4,50 hr., zbła 23—25 pj., butra 2,10—2,40 hriwnow, twaroh 30—35 pj., muka 27—32 pj., jeja 22 hacź 25 pj., worjeſ wlóſe 60—90 pj., tiny 2,20 hr., karpy 1,50 hr., jabłuka 12—40 pj., kruſchwy 10—40 pjenjezkow, jědźna łoboda 90 pjenjezkow.

Pſchiſtajeja:

Holzn do domu, Guda w Kamjenzu, Wjeczorna h. 18.
„ dr. Berger w Kamjenzu, Wjeczorna haſa 15.
„ do Hródka, Drjezdźanſka dróha 59.
„ Kobalz we Wojerezach, Dwórniſchczowa h. 32.
„ Boiſez pjekaŕnja w Piſtopiżach, Drjezdźanſka dr. cżiſło 9.
„ dr. Nitzpowa w Kulowje.
„ evang. towaŕſtwownja w Niſkej.
„ dr. Schubertowa we Wótſtórku.
„ Sendźiſz pjekaŕnja w Nieſwačidle.

Wuzjownika do komtora, Stolleż palćenja w Kamjenzu.
„ ſedlaŕſkeho, Meliſch w Wjeſ Wodźe, Bismarkowa haſa 20.

Jutrowny, Wegner w Kótſach pola Budeſtez.

Kowaŕſtwo, Gruner w Hródku, Wilhelmowa haſa 11.
Pěſtonćny, Hajwe[illegible] w Budyſchinje, Nowe hrjebje 21.
Džowku, Holka w Niſkej.
Schoſtra, porzlinowa fabrika w Wjeſ Wodźe.

Na pſchedaŕ:

Wóz dźěcźazy w Hródku, Wjedniſchowa haſa 31.
Dźeſeć hymnentny a kołoła, w Cźornowje 30 pola Wjeſ. —
Sſlomu, pſchenicźnu a rżanu, kniježi dwór w Małych Radmerjach.
Motor 5,5 PS, na jwjerezaty pruhl, Schleiſtiug w Kamjenzu, Schützenſtr. 2.
Zentrifuga, butrowaſi, we Wojerezach, Drjezdźanſka dr. cżiſło 4.

—

Sſudniſzy na pſchepadowanje
pjatk 8. małeńtka 1929:

we **Wótſtórku** w hoſćencu „K ſlotej hwězdźe“ pſchiſł. w 1 hodź.: meble a běłkaj,
we **Sſmjerćkach** w hoſćencu dop. w 1 hodź.: ſchijacy maſchina,
w **Khróſćicach**, kupzy ſeidu ſo pſchipołdnju w 1 hodź. w „Herbſtej grochće“: piſaŕiki ſtrój,
w **Wětkowſkich Khołmach** dop. w 10 hodź.: w Grundmannez hoſćencu: rólny wóz, mužazej koleſy, ložo ſ poſtrěhićzom, ſlowakaj a płachta, draſtowy powěſchaŕ, kaſny cźiſłaj ſa pjezowdła,
we **Łaſu** dop. w 11 hodź. w Schołcżiż hoſćencu: ſofa banka.

—

Škarowe deneše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenża dop. 3/11 hodź.
Zaneho pſchemjenjenja pornjo wječerawſchenu.
Dop. 3/12 hodź.: Płaćizny ſu ſterje ſkrućene.

Płaćizny na Barliniſkich produktowych wikach.

Zito a wolijowe ſymjo po tunu abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po ſlotej hriwnje.

	6. 3.	5. 3.		6. 3.	5. 3.
Pſchenica	219-222	220-223	buny	21-23,00	21-23,00
rožka	202-205	203-206	woka	27-29,00	27-29,00
nal. jęczmjeń	218-230	218-230	mórske łupiny	16-17,00	16-17,00
naz. jęczmjeń	192-202	192-202	žołte łupiny	22-23,00	22-23,00
wows	199-205	99-205	zeradella	—	—
kukurica	249-250	247-248	raps. wosuſk	20-20,00	20-20,00
pšeńć muka	27-30,00	26-30,00	lany wosuſk	25-25,00	25-25,00
rżana muka	27-29,40	27-29,50	ocen. melasa	—	—
pš. wotruby	15,75	15,75	běrnj. kruſki	21-21,50	21-22,00
rżane „	14,75	14,75	syno, 50 kg	4,25-5,50	4,00-5,00
lane ſymjo	—	—	rżana ſłoma	1,05-1,25	1,00-1,20
ńróch	43-49,00	43-49,00	pšeńć. „	1,30-1,35	1,15-1,35
raps	—	—	wowſna „	1,45-1,60	1,40-1,50
pjeluſki	24-26,00	24-26,50	jęčna „	1,25-1,50	1,25-1,50

We wšelakich ſtronach Chineſkeje hłód knježi. W provincy Shansi z 120 000 wobydlerjow 70 000 hłodu mrěje. Ze zjawnych kuchinow podawaja tradeyym jědź.

Nuza na wobydlenjach we Winje. Ći, kotříž we Winje wobydlenjow nimaja, ſu ſebi do zemje jamy wuryli. K nuzy někak přikryte w nich bydla.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Wudawarni 90 sł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,80 zł. w. Do wukraja 18 Kč. Kóžde do. pjaći 10 sł. pj. Wudawa a čišćerňa Smolerjec knihičišćerňa, zap. ćr. s w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje, Telefon 2057.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 8 hodź. dop. wotedać, pjaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobdźěłanje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobiłuje. Za reklamowy w w rjadk pjaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. w w

Cisło (Nr.) 57 — Budyšin — Pjatk, 8. měrca 1929 — Bautzen — Lětnik 86

Hilferding dale jedna.

Němski finanzny minister Hilferding je, hdyž bě so němskostatny hospodarski plan pschijal, s politiskim stronami jednak. Wutoru je rozrěčenje se **sastupjerjom němskeje ludoweje strony měr.** „Vorwärts“ wo tym hněwnje pische, so němska ludowa strona hischcze dźensa njeje rjekła, na kajkim městnje hospodarskeho plana móže so 200 milijonow salutowacź. Wižische dny smeje Hilferding rozrěčenje s demokratami, sozialdemokratami a zentrumskej stronu.

Zraženja mjez policiju a dźěłonjemějerjemi.

W Barlinje so skoro wschědnje njeměry dźěłonjemějerjow stawaju. W někotrych stronach su dźěłonjemějerjo do policistow srahli. Pschi Hermannstim naměrcze 70 policistow někotre sta dźěłonjemějerjow, kotriž chcyhu so jako demonstrazijki czah sestupacź, s gummijowym klumpachom rosehna.

W **Niederschönweide** pola Barlina so 500 dźěłonjemějerjow policiji spjeci, kotraž jim kasische, so bychu so rozeschli. Policija s gummijowym klumpachom zakroczi a demonstrantam někotre sabijaki a revolwry wotewja.

W **Friedrichshainje** a na Potsdamskej dróhy policija někotrych dźěłonjemějerjow saja.

Na **Heiligen-Geist-Feldu pola Hamburga** so źridu demonstrazije dźěłonjemějerjow wotmě, pschi kotrejž so **nětdże 1000** wozobow wobdźěli. Dźěłonjemějerjo k donjej dźěłacźerskich swjazkow czahnychu, hdyž so czah rozpuschcźi. Někotre wotdźělenja spytachu so na Radnizne naměsto dobyć. Policija jich wotehna a 14 wozobow saja.

Też w **Casselu** je k njeměram dźěłonjemějerjow dochko. Policija je nětdże 30 wozobow sajala.

Su sywy ze surowej zymu škodowale?

Natarjo so boja, so zu w schěsćanjzy februara žywy inwentar. K tomu na so rjez, so też najnaschnischischi ratar někotre njemóże s westosću prajicź, hacź zu žywy se njeswuczenej synu schkodowake. Sywy hischcze pod snězowym krywom leża, kotryž je najtepje pjched synu schkita. Wyrunjeż smjerslina na městnach, kotreż njejsu se snězom pschikrute, podra metra hluboko dołhaka, njemóże so rjez, so je syma žywy sniczka. Wěsche je s wunjikom bylo, so je syma wosstrajna wola a so hdyž njeje na polach rostak. Kak zu žywy synu pschětrate, so hakle hodźi spóznacź, hdyž budźa pola wotkryte.

Nócne dźěło na roli.

Wurjadnje dołha snězowa a synska perioda poczina sa natarstwo a sejiwjenje starostce sbudźowacź. Snězki a syma znadź hischcze někotre njedźele kóžde dźěło na polach snjemóžnja. Natarjo tohodla zebi rosmyslcja, s kajkimi srědkami a po kajkim waschnju by so dźěłanje role mohło pospěschicź. Pschi składnosći rosprajenja w němskostatnym kuratoriju za techniku w natarstwje je pschedbydża s Wilmowskeho prajił, so zebi myslja, **nócne dźěło we natarstwje sawjesć.** Na wjele kujcich kublach so na to hotuja, **w tych wožomhodźinskich worschtach dźěłacź.** Wschelake dźěłarnje so prózuja, praschenje wobsmětlenja rosrizacź. Mechanitke czahanitke maschiny, traktory, dyrbja so ze swětłomjetokami wubotowacź. Pódla teho dyrbi so dožahaze wobsmětlenje s elektrizitetu a azetylenom pschipratowicź.

Knjeżerstwowe pschizprawy k schkitanju dźiwiny.

Sakitke hospodarske ministerstwo je někotre wukazy na hotiwu dohladowaze wyschnosze wudało, so by prózowanje sa sdźerżenje dźiwiny podpjerałe. Snowa so na to pokasuje, so dyrbi so se synu a hłodom sekłabjena dźiwina pizowacź a so pjched wokoło běhazymi pżami schkitacź. Do hospodarskeho ministerstwa wyschenje dopizy pschikhadżeja, kotreż dalsche wukazy sa schkitanje dźiwiny żadaju. Tak so namjetuje, so bychu so na dźěrchi czah wyschě pży sawjerace. Tónle namjet pak pschedałoko dże. S krutym nałożenjom pschedpiżmowe horiwinskeho sakonja dyrbi możno być, dźiwinu też bjes taksich hłuboko pschimazowych naprawow schkitacź. Dale je so namjetowało, so by so hajenjki cżaż sa dnjowe rubježne ptaki, wožebje sa kuczu, hacź do kónza měrza spuschcził, so by so strach sa kurwoty a bożanty pontżenskich. Tola też tu njeje radzicź, powschitkownje placzazy wukas wudacź, dokelż bychu so ż tym też wuzitne rubježne ptaki wutupile. Honiwu dohladowazym wyschnoscżam je pak so pokmóż dała, so bychu jenotliwym horiwinske prawo mężazym wożobam dowolile, tam, hdyż je wjele rubježnych ptakow, wósm liczbu ż nich posčelecź.

Najeńcy statnych kublow w Predpomorskej wo pomoc wolaju.

Sjednoczenstwo najeńskich swjazkow w Pschedpomorskej je w Stralsundu dla hospodarskeje nuzy demonstrazisku zhromadżiznu wotmołło. Hłowny rosprawnu mjesesche prezident Prusseje kazy Klepper. W njej praji, so je pschede wschém **prawna reforma najeńskich kontraktow trebna.** Pschichodne najeńske prawo dyrbi hospodarjazeho najeńka napschecżo njehospodarjazemu wobsbedżerjej schkitacź a najeńskemu pjenjesej elastisku formu dacź. Shromadźizna jenohłósnje resoluziju wobsamknu, w kotrejż so nadżija wuprajl, so budże němski stat, Prussa a provinza nowe pschepschimaze naprawy cżinicź, so by so swrschcżecżnju najwjetschego dźěła pschedpomorskich najeńskich hospodarstwow a jeho njedowidżomnym sczěhowkam sadżewało.

Jako najnuzniische pomozne naprawy żadaju skrucżenje krótkotrwilnych placzenjow, snižnje danjoweje žadźby na 5 prozentow, pschihotowanje tunich kreditow pschi najeczu kublow, dalsche czakanje na saplacżenje dołha sa hnojidła a jich pschemenjenje na nuzowe kredity a pschede wschém powschitkowne snižnje najeńskeho pjenjesa.

Wudmo „židowska republika“ so chłosta.

20krutneho pschekupkeho pschisłuschejsza Wilhelma Kaisera, sarjadnika Kölnskeje nazionalistisko-sozialistiskeje strony, **su dla pschedżenja pschecziwo republiku schkitazeho sakonja k** jastwu na schésć njedźel sasudźili. W dwěmaj zhromadźiznomaj bě Němski **„židowsku republiku“** mjenował a prajił, so je Němska zyle pschežidojczena.

Wuzuk rosłużeju židowny pschedhyda praji, so so njesrakej mkodźinje njeje wichu wodacź.

Sakske dźiwadła statnu podpjeru żadaju.

Sjeźd fakistich gmejnow je fakiskemu ljejnej pismo podak, w kotrymż so jeźmy proźy, so by sa slicżowanske lěto 1929 pschimérnu pschibérk do wudawkow sa fakiske města, kotreż samkne dźiwadła wudżerżuja, stajił a lonì pschiswolenu pschibérk sa „Sakiske krajne jewischcza“ pschimérnje powyschił a jako trajny wudawk postajił.

Prósitwa so na to sakużuje, so je stat sa wudżerżenje sakskeho statneho dźiwadła w Drježdżanach 1 755 840 hriwnow postajił. Njeprějo, so je tónle pschinoschk wprawnjeny, sjeźd gmejnow podpjeru sa sakiske měschczanske dźiwadła żada, dokelż je dla jara njepschihódneho rosriwcza finanzow tychle městow na jenej a dla traineho pschibywanja njesminliwych wudawkow sa wudżerżenje tychle dźiwadłow na druhej stronje tajka podpjera jara nuzna.

Lodźamak „Jermak“ w Kielkim pschistawje.

Ruski lodźamak „Jermak“ źahnu je swojej pschewodnej parnej łódźu „Bolten“ psched Kielskim pschistawom lejesche. Wjele tyšac ludźi be łódźi po lodźe napschecżo pschischło. Chzyuu lodźamakowemu zajimawemu wojowanju ż tokstym lodom Kielskeho pschistawa pschihladowacź, psches kotryż so wot 16. februara njebe žana łódź pschełamała. W 7 hodźinach wjeczor „Jermak“ jadźe a za nim pschewodźa łódź „Bolten“ jedźesche.

Maršall Petain w Trieru.

Dla mrětwy mjes franzowskim wobsadżenskim wójskom w Porheinskej, wožebje w Trieru, je sjeźd pschepytowańka kommisije do Triera pschiłeła. Na jeje czele francowski marschall Petain steji, kotrehoż jeho stab a nětkle wjeczy wězywustojni pschewodźeja. Petain je so hnydom do hłownego kwartera wobsadżenskeho wójska podak. Liczba zemrjetych wojakow je na 41 stupika.

Sliczenja rusteje wikowanskeje mižije w Parisu so sebrake.

Franzowske towarstwo „France-Export“ je psched někotrymi mežazami bežne sliczenja ruskeho wikowanskeho sastupjerstwa w někotrych Parizskich bankach sadżerżało, dokelż ruske wikowanske sastupjerstwo so placzenjow njeje dżerżało, na kotreż bě so zwjasało. Ruske knjeżerstwo je żadało, so by so tale naprawa jako njesakonska wróczikło, tola Parizski sud je jeho hórschenje sacżisnył a je sadżerżenje w placzliwosći wostajił.

Mobilizacja na pruhu w Pólsku.

W dołhowjeczornej namjesnej Pólskej so, kaž Barlinske nowiny powědża, wójskowa mobilisazija na pruhu pschewjednje. 4. a 5. měrza su so wschitzy wojerstwo powinowacźi, wožebje w nědhuschej Pósnanskej prowinzy, w Bentschenskim, Lissaskim, Neutomischelskim a Birnbaumskim wokrjesu k wójsku swołali. 6. měrza su so dyrbjeli w swojim garnisonskim měrze samołwicź. Dla spěschnischeho pschipósłanja wojerskeje ordry so automobile a dźiwaju na žnéhowe sawécza zanje łebrachu. Mobilisazija na pruhu pjecza tři dny traje.

Churchillowe wotkryće wo wojerskich planach na kónc wójnskeho časa.

W knihy dopomnjeńkow nědhuscheho jendželskeho ministra Churchilla, su wožebje spdżeleńki za Němsku sajimawe, w kotrychż so wo dalschim wojowanju pschecziwo Němskej rěczi. Churchill praji, so budźichu pschecziwo Němskej, hdy budźische so němske wójsko bjes pschimjera dyrbjało sady Rheina wróczo sczahnuwcź, wjele šulnische mogły wojowale. Tyšacy ležadłow budźichu němske mjeła sapuscźile, 10 000 kanonow budźische frontu rosduke. Pschihoty běchu so cżinile, so by so 250 000 muzi i automobilemi a panzerowanymi wosami wschědnje mohło do prédka hnuwcź. Jédnotle pkuny njeslyschaneje straschnosće, pschecziwo kotrymż by jenož derje potajena maska pomhała, kotruż Němska njemějesche, budźische kóžde pschecziwjenje a kóždu możnosć zżiwjenja pschi froncze snjemóžnila.

Cežka njezednota na Pirotskej konferency.

Juhosłowjanzy sastupjerjo na konferenzy w Pirotu su namjetowali, so by so wobemaj knjeżerstwomaj doporuczilo, so bychu so kubła a wobsbedżenstwa rosdwuschczile, kotreż jenemu wobsbedżerjej słuscheja a na wobémaj brzohaj Wałkanskeje kubłakawjazniczke wócy leża. Tónle namjet je mózne pschecziwjenje pola Bołharow nadeschoł, dokelż so boja, so by so ż tymle postajenjom nowy pschiliw cżehnjeńcżow do Bołharskeje powjeschich, dokelż su wschitzy wobsbedżerjo tychle kublow Bołharjo.

Wuzuk pschecziwo kommunistam w Rumje.

Wuzuk zny ż Rumje je wuzuk pschecziwo prénjemu dżělej wobsorżenych wuprajił, kotriż su spytali, kommunistiske internazionale, schwajzarskeho pschikhuschnika Hefmeyera, su k twjerdżenju na pjatnacze lět dźewjecz mężazow, druhich wobsorżenych k twjerdżenju po 3 hacź 5 lět sasudźili.

W indiskej cuze twory pala.

Sjeźd Bengalow je wobsankuwł, so budźe dale wukrajne twory palicź, tola so njeby konflikt ż policiju nastał, budźa so wone na privatnych leżownoscżach policź.

Verakruc zaso w rucy knjeżerstwowcho wójska.

Město Verakruz je sasso do ruki knjeżerstwowcho wójska pscheschło. General Aguirre, wjednik zbożkarjow, je dyrbjał ż 2000 muzemi zoćacź, hdyż běchu nětdże tři schmórzerjo zbożkarjow wot njeho wotpadle a k knjeżerstwowemu wójsku pscheschle.

Kaž so dale powě, su knjeżerstwowi wojacy też Saltillo sajo wobsadżili. General Cikobar, kotryż město je 2000 muzemi sakitowasche, cżeka. Sbożkarjo su schkony winterhali, so bychu, so pschesczehowarjo sadżerżeli. Se poraženjom Cikobara sda so zbożk w dołhoranschiny Mexiku potłóczeny być. Wu tu khwilu so 17000 muzi knjeżerstwowcho wójska zhromadźuje, so by pschecziwo stoł tej Sonorje postupało. Sbożkarjam chzedża dowos sale

wyć, so bychu so polom ſ njedoſtatkom munizije muſowali, so poddacź.

Pſchi amerikanſko-mexikanſkej mjezy blizko Laredo a Eſpasa je knjeżeſtwo Sjednoczenych ſtatow wjetſche wójſkowe wothdźelenje poſtajiło. Po powieſći ſ Eſpasa bychu amerikanſcy wojaſy mjezu pſchekrocźili a Nuaveż we Mexiku wobhadźali, hdy by amerikanſkim ſtaćanam pſchi mjezy ſtrach hroſył.

Prjedawſchi mexikanſki president Calles w dopiſu na „Newyork Times“ wo revolucziji piſche, ſo ſo pſchi njej cźekeżelakonni offizirojo wobdźelcźa, kotſiż dźedźa ſ njej wyſchiche a lepje ſo płaćaze ſaſtojniſtwo bozpieſ.

S Newyorka ſo 7. měrza powe, ſo ſpeżarjo ſe wſchěch frontow zoſoju.

Powěſće zbožkarjow.

S amerikanſkeho nanjeſneho města Nogales ſo 7. měrza powe: Po powěſcach hłownoho roskaſowarja revolucionarnych wojowanſkich nuzow, generala Ekobara, ſo zbožkarſke hibanje dale roſcherja. Nětko je ſo też general Ulbalejo, roskaſowaŕ knjeżerſtwo wójſka w ſtatu Durango zbožkarjam pſchiſamkał. Każ Ekobar powe, je ſo Ulbalejo ſe ſwojim wójſkom hižo do ſtużeneho ſtata Zazatekas nawalił a pſcheczíwo hłownemu městu poſtupuje.

Sćěhnki pſcheſtupjenja ſakaſanje alkoholiſtich napikow.

Po wupiczu pſcheſmyknjeneho alkohola, kotryż je jěd wopſchijał, je w Paorie (w Illinoiſu) w Sjednoczenych ſtatach połnocnoje Ameriki 15 ludźi wumrjelo a 4 ſu wopſlepile. Po pſcheptanju wo pſchitkhadze alkohola ſu tſjoch muſow ſajeli, ſ kotrychž je ſo hižo jedyn wuſmał, ſo je 200 litrow pakeza wot pſcheſmykarſkeho paſma w Chikagu doſtał.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 8. měrza 1929.

— **Wo wjedrje.** Wežera wjeczor w 7 hodź. barometer 753, hygrometer +1, thermometer wo dnjo +2. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 749, hygrometer +2, thermometer w nozy 0. Wuhłody na ſo pſcheměnjaze wjedro. Widomnje wałeżo ſ kóžbym bnjom na mozy bobywa. Nětko ſu wuhłady na dalſche wocźopjenje. W połnozy cźahaja bjes pſchestracja niźiny nimo a wobaraja pſchiplawej ſpinnych wětrow ſ lodoweho morja. Nowe wiſiny ſcźěhuja. Pod jich wliwom wyſchina nad naſchimi ſtronami na nozy ſłubjinje. Sněg je nětko w rauſchim morju. Wele łódźow tſja w łodze. Dwaj ruſej łódźamaj ſtaj na pomoz wuźeli a hižo nekotru łódź wulkowałoj. Nětko ſu też hławnje ſtarſy ruſſi łódźamaj „Krassin“ na pomoz jawowali. Tuſtón je hižo po puczu do morja wotoło Danſkeje, ſo by tam ſwoje wumoźelſke dźěło wukonjał. Do rauſcheje Pruſkeje je ſo hrjedu ſaho kruta ſyma nawalika. W Kralowźu (Königsberg) mjerjachu wežera rano 17 ſtopj. ſpinu. Duta ſolma naſ waſſerkje pſchetaluje, „Mžiwy, ſ wjeczora pſchikhadźaze, jej pucź ſ wjeczoru ſaſtacźuja. Najſtarſe ſu bórſy ſ deſchczom do tacźa da. — Jutſje ſobotu ſtładża błónčko 6,32 hodź. a ſłowa ſo 5,57 hodź. rano. Měſaczk ſkhadża rano 6,20 hodź. a ſłowa ſo powołnuje 5,27 hodź.

— **Sakſka kralna loterija.** Pſchi ſrjedźiuſchim cźehnjenju (4. dźeń) 5. rjadowitwa 194. ſakſkeje kralneje loterije padże dobjeze wo 100 000 hr. na cźiſło 133 964; dobyeze wo 40 000 hr. na cźiſło 110 953; dobyeze wo 30 000 hr. na cźiſło 110 960; dobyeze wo 25 000 hr. na cźiſło 103 527; dobyeze wo 5000 hr. na cźiſła 13 899, 95 317 a 123 950 hr; dobyeze wo 3000 hr. na cźiſła 85 565, 109 437, 115 160, 119 814, 135 841; dobyeze wo 2000 hr. na cźiſła 7326, 12 819, 13 498, 18 208, 35 729, 51 233, 57 366, 71 331, 78 918, 82 977, 88 671, 105 287, 110 061, 118 485, 120 616, 123 856, 134 340; dobyeze wo 1000 hr. na cźiſła 17 899, 18 832, 20 813, 21 425, 22 475, 34 930, 38 950, 45 829, 52 933, 57 981, 60 345, 65 533, 69 900, 70 703, 77 402, 81 989, 83 405, 85 698, 85 832, 86 426, 92 713, 107 223, 110 887, 117 884, 122 539, 122 993, 126 402, 143 768, 145 718; dobyeze wo 500 hr. na cźiſła 4566, 4966, 6330, 25 031, 31 443, 38 295, 41 793, 43 451, 44 205, 45 861, 48 707, 49 880, 51 860, 56 158, 62 639, 62 978, 70 574, 76 742, 82 527, 86 052, 95 412, 95 950, 101 677, 105 003, 108 944, 120 346, 127 689, 133 451, 135 543, 138 617, 148 432.

— **Swobodne mjaſowe jětki (Freibank) w Budyſchinje.** Sſobotu 9. měrza dop. wot 8 hacź 10 hodź. wotdawa ſo ſyrje howjaſe mjaſo, punt po 40 pj., parjene howjaſe mjaſo, punt po 40 pj., ſyrje ſwinjaze mjaſo, punt po 50 pj., ſyrje cźelace mjaſo, punt po 50 pj.

Staſna awtohużowa cźara ſ Budyſchina do Hodźija a Semiz Tumiz.

Dnja 1. měrza 1929 je ſo na tutej cźarje wobſtad po ſcźěhowazym jěſdnym porjedze wotewrił:

S Budyſchina (dwórn.)	6.15	8.20*	12.05	16.20	19.00†
„ Hodźija	6.40	8.45*	12.30	16.45	19.20†
„ Cźeſwj. Nožliz	6.50	8.55*	12.40	16.55	19.30†
do Semiz	7.00	—	—	17.05	—
Se Semiz	7.10	—	—	17.10	—
ſ Cźeſwj. Nožliz	7.20	9.20*	13.05	17.20	1930†
ſ Hodźija	7.30	9.30*	13.15	17.30	19.40†
do Budyſchina (dwórn.)	7.55	9.55*	13.40	17.55	20.00†

* jenoż ſobotu, † jenoż ſobotu a njedźeſu.

Woſyp ſaſtawaja też na ſcźěhowazych ſaſtaniſchcźazach: W Budyſchinje pola pósty, Sſerbſkeho Domu, hoſcźenza Kronprynza, w Natarjezach, Tſjoch Hwězdach, Nowych Wſahaſchezach, pſchi puczu do Semichowa, do Maleje Prahi, w Spytezach pola Kurzreliereż hoſcźenza, we Wjelkowach.

Woſyp, Budyſko-Kamjenſkeje cźary, kiż detal ſobotu mjez Budyſchina a Prěcźezami na Hodźij jěſdźachu, njejěſdźa wjazy na Hodźij, ale hnydom ſ Prěcźez na Wloha-ſchezy do Budyſchina.

*

S **Budeſtez.** Njedźelu 3. měrza bu w Budeſtezach ſakoſzena měſtna ſtupina ſwjaſka ſ 3dźěcźimi ſohnowanych ſa Budeſtezu a wokolinu. Sa prěnjeho pſchedſyду wuſwolichu knjeſa Guſtava Hermanna w Malych Debbezach.

S Budeſtez. Każ wſchudże druhdże, tak ſo też w Budeſtezach ſchkitaja pſcheczíwo wulkej wodźe, kotraż bźe bórzy ſaſtupi. Woſtronjeja pſchi ſtołpach Sprewineho mosta łód, kiż je hacź 80 cm. tołſty. Też wyſche Schmaliż ſaſtawaja ſu też ſapoczeli, ſmuhu Sprewje wot łoda wuſwobodźicź. Tam je łód ſoźka hacź meter tołſty a budża jón najſtarkje roſtſlecź dyrbjeć. Każ ſhonimy, ſu kommanda dobrowólnje wohnjoweje wobory ſeſtajane, kiż maju pſchi wulkej wodźe a wożenju ſchkłutow na wohrożenych měſtnych hnydom ſapſchimnyć.

S **Budeſtez.** Wežera ſchtwórtk pſchipołdnja wokoło 12 hodź. w Budeſtezach njedaleko pſcheſchoda Kummwalſkeje żelesniſkeje automobil ſnjeſboſu. S Budyſchina pſchikhadźazy wożobowy automobil Mieſnerez firmy chyżſche na tutom měſtnje nakładny auto pſcheſcźěhowacź, kiż pſcheđ nim jěđeſche. Wożobowy auto naſtajaze trubjeſche, ſchtož pak wjednik nakładneho auta naſſkerje njeje ſłyſchał, pſchetož wón na prawo njewuhlađaſe, każ je pſchedbyſanje a měſjeſche na tutej ſtronje hiſchće doſć měſtna. Wożobowy auto dyrbjeſche tuż zyle pſchi ſwozi dróhowej kromje nimo ſajeć a pſchihđe pſchirowaci ſtraſchnje ſłiſko. Dokelž ſo kołeſy do ſněha ſarjeſchcźi, wjemóżeſche ſo wjazy dróhowemu ſchtomej wunjuwacź a ſajeđe do njeho. Wóſ bu do ſrjedź dróhi wjerchnjem a ſaſta njehđe 5 metrow pſcheđ nakładnym autom. Dwaj ſpěchitomnoſći njeđelu nakładneho auta na ſo jenoż dźałowacź, ſo ſo cźiſłeje njeſbože wotwobroczi, pſchetož tutón źiwół wóſ hnydom ſaſtaji. Wożobowy auto běſche ſo wotſkođženjom wobdyrbjachu wotwiſeć. Po ſwěſcźenju wobſchkodźenjow wotjeſche pak ſom pomału domoj jěć. Dokelž praſchenje wimy na njeſbożu hiſchće njeje wujaſnjene, może ſo ſo k ſudniſkemu jednaniu dóńcź.

S **Porſchiz.** Wežera ſchtwórtk wjeczor wotmě ſo na tudomnej Handrikez Juli miżionſki pſchedpołdnjeſe ſe ſłowotwobrazami. Wopyt běſche ſara dobry. Miżionſki wjeczor wotewri ſo ſe ſhromadnym ſpěwom, na kotryż naſch woſadny duchowny, knjes farař Handrik, ſamowane ſłowa poreża. Knjes miżionſki direktor farař Handmann pſchednoſchowaſche wo miżionſtwje wobſteje na indiſkim polu Lipſezanſkeho miżionſtwa. Sajimowny pſchednoſchk knjes direktor Handmann ſe ſwětłowotwobrazami porjeńſchi a pohłubſchi. W pſcheſtawzu politiſcheje wopiſowarjam miżionſke knihi. Po ſkónczenych wobrazach knjeſa pſchednoſcherja a woſadneho farara ſo wopytowarjo roſeńdźechu. Wěſće je pſchednoſchk pomhał miżionſku myſl w naſchej woſadźe pohłubſchicź.

S **Njeſwačźidła.** Na měrzíſchich ſtótnych wikach běſche tójſchto ſtotu na pſchedań. Howjaſſych ſtorćatow běchu něhđe 150 pſchihnali. Mitkowanje běſche pomérnje dobre. Sa howjaſy ſtót płaćazchu něhđe 350 hacź 650 hriwnow. Tójſchto ſtotu bě ſo hižom dźeń prjedy pſchedało. Proſtatow běchu tón ras wjele na wiki pſchihnjeli. Běſche něhđe 120 ſchtuk na pſchedań. Sadachu ſo bi 20 hacź 25 hriwnow.

S **Lubja.** Tu je 63-lětna mandželſka na źiwjenju ſwědźowała. Wě je ſe ſwojim bydlenju na Eichelſkej haſy tu hrjeſe wjeczor wobwěſćenjemu namałchu. Staroſcźe wo ſeſtrowanje ſu wbohu do ſmjercźe ſahnałe.

Z **Konjec.** Dźenſa prjewoſmje Jurij Wjeaz, ſerb naſeho wjeſnjanoſty, naſu „herbsku gzrychu“ jako najeńk, dokelž ſo wobſedźeŕ H. Jakubec do Kollerez preſydli a powjedźe korćmu, předawanje kolbasy a mjaſa a ratařſtwo dale.

Z **Pančic.** Radupodawanje za maćerje w Pančicach jutře pjatk njebudźe.

Z **Wudworja.** Pančanſki „Sokoł“ wotmě ſwoje zańdźene pónđelſku ſwoju porjadnu měſaczną zhromadźiznu we tudomnem Nowakec hoſćencu. Zaſo móżeſe ſtaroſta br. Natuš nahladnu ćrjódku „ſtarych“, krutych a ſkjebźedomych ſobuſtawow powitaŕ, każ też přitowaſcźeneho noweho bratra a liſće jeneho z dalokich Delan, kiż bě njedźiwajo njepřihódnych pućow k nam přikhwatał. — Wobſěrny dujowy porjad ſo rychle a hładey wotwiwaſe. Njeposrědnje po jutrach wohłuje naſa jednota zaſo w Pančicach wulki ſokołſki ſwjedźeń ze dźiwadłom, zwučowanym adt. Nětkajše dla krótkeho časa liſće njedojednane njejasnoſće pſchedpokazachu ſo na přihotowacy ſwjedźeński wuběrk. Jutry ſo bliža, hdźež někotre ze ſokołſkich dźěći wukhodźi ſulu, maju ſo rozžohnowaŕ a dyrbja tuſ wupuśćić wokolinu a zaſtupić do cuzby. Tuž wupraji ſo přeće, ze bychu tute někajki dań, — byrnjež by ſo tež skerbnamy, jenoż ze je přihódny a ma zmyſła — dosta-lě wot jednoty za jich pilnoſć a poſtrużnoſć, ſtoż by měło być za nich rjana dopomnjeńka — a by ſich pohnuwało k ſwěrnoſći a lubośći k ſerbſkemu narodej w jich dalſich lětach. Namjet ſo też jenohłoſnje ſkhwali. W łéće (na kóne junija) wotměwa ſo we Póznjanu wulki zjězd ſłowjanſk. Sokoła, na kotrymž ma po krutym poſtajenju tež naſa jednota zaſtupjena być, ſtoż ſo cyle wěſće ſtanje. Přeńdźechmy k dalſim, mjenje ważnym rozpominanjam, praſenjam a wuradźowanjam, kiż ſo bórzy rozwichu a wothychu. Na kóneu namołwješe br. ſtaroſta zwńčowacych bratrow k porjadnemu wopytowanju zwńčowańſkich ſchadźin, nětkole, hdyż njeluba zyma ſo hotuje na puśći, kotraż bě tola w mnohim z njehórnym winikom a nadźěwkom, předewšém pak dorazni, zo ma z nastawk-

Na Librowem grunće.

Roman Terezy Nováſowoje.

36] (Pokrjaczowanje.)

Libra njebě nihđże tak měrneho, wuczeneho muża pózнат; hałe nětkole ſo nětkaſ njewěźeze dopomni, ſo bě Betenu nječźo wo Bedrzelowej žonje naſpomnił. Wobſaŕowaſche wuheńnjerſcźa ſprawnje; hewak pak jeho głowa jenoż hiſchće žiwiſcho wuwołachu ľubośny Albinczjny wobras. Wujeſche ſ hłowu a rjekny nutrnje: „Njeje kóżda jenaka; někotra ſaho je cźicha każ kurjo, ſcźerſliwa każ jandźele w njebju.“

„Khiba jenoż pſcheđ kwaſom,“ wotmołwi wuheńnjerſcźeŕ, njedowěrliwje. „Wěźeſe, towaſſcha, ſo najſlepje cźiniće, khdyż ſtaru młodźenzu woſtawjeće. Wudźerſcźał ſcźe tak dołho, wudźerſcźeje też dale. Waż by mje ſel bylo, khdyby wam nětkaſa žiwjenje ſtaſyła; kóżdy khwali waſchu wobkładnoſć —“

Libra njewotmołwi. Wěſchtaj hižo do poźledneho ſeźa pſcheđ Kowjami doſchłoj a bórzy po „Librowej ſcheźeźy“ bliżeſchtaj ſo ſ bróhy. Hdyż ſo ſ khwilemi mróźna cźoſtorhowachu, a na wobłoſoh ſaſpwěźichu ſo nječźto hwěźdoło, wobjewi ſo pod ſkłonom dróhi hromada njewěſtych ſcźinow, mjez kotrymiž błyſkotachu mutne ſwětła.

„Hižo je Bysſery wódźeź“ ſcźini bur Bedrzala kedźliżwého, „nětkole ſmějeze hižo khmańſchi puć, hacź po tych ſujeſach a kamjenjach. Daj wam Bóh Knjes dobru nóz, ani waſ njedopſchewodźu, mam dałoko.“

Muźej podaſchtaj ſebi rucy a bórzy minu ſo ſtatna Bedrzelowa poſtawa Librej ſ wocźow. Wołta hiſchcźe khwiłu na bróhy ſtoju a hładaſche każ hjeńdźaŕ do cźmy; wěrnu, hiſchcźe pojdźe, ale wón by tola był dopuſchczeńſł wołamoſtnego khodźerja, hdy by to njeměŕ dopuſchczeźł, każ jeho ſnowa wobknjeſcźeſche. Wě ſa ſebje telko pokojenja wocźakowaŕ, a nětko ma hiſchcźe hóle roſderbane myſle hacź pryedy! Kmótſcźeſka pohonja jeho k ſeźitwje, a tu Bedrzel je jemu ſahanja . . . . Budźe-li ſnadź po Bożej woli, ſo ho nieſnjeńź wotſtał a ſo wo ſłoźo druhich ſtarał.

A by ſrjaſch ſo też Albinka pſchemeńiła, każ je ſo Bedrzelowa žona pſchemeńiła? Tomule njemóżeſche nihđy wěrić, ſtajnje ſebi ju wopiſaźo, kak wothładuje mjerjaźeho nana, każ ſkoro njewuhładaźa, wſchěch hołčich radoſćow ſo wotrękuje . . . Tak dołho njeje ju hižo ſawohładał . . . Hórko ſebi nadobo pſchiſpomni, ſo ſo jeho ſnadź ſ nětpohładom ſdalnje, ſo by ju ſe ſwojimi ſałoſćemi a žedźemi njemóżeźeſcźowała. . . .

W ſtatoku ſo dźiwachu, ſo bě ſo Jobk ſ Koroułwje tajki pokhmurjeny naſwróćił; najprjedy ſebi myſłachu, ſo je ſo jemu nječźto njeluboho ſtało, ale hdyż ſo naležnje napraſchowachu, jim wupowěda, ſchto je tam wjeźinił, pſchiſpěchu jeho pokhmurjenoſć napinaźemu a njepſchijomnemu puczej a běchu pſcheſkłudźeni, ſo ſo ſ toho wuſpi.

Ale Jobk Libra khodźeſche też ſcźěhowaźe dny ja dźełom ſ khmurnym njeſwoczom; a khdyż dźyſcźe ſo po ſwojim waſchnju na ſtarſcźeju, ſotryż abo dźeda wuſmjeć, wupaduny wuſměſkot ſtajnje někaſ ſrudnje.

Na póſtnicy po korezmy njeudźeſche, haćzrunjeż jeho Terka wobſtajnje pohonjowaſche a jemu jeho ſałaſkoſcź porokowaſche. Brajeſche jej runjewon, ſo ma druhe ſtaroſce hacź makaraduu a nuſſiku, a hdyż ſo ſ tym holza Pruſchjeźej Tonikej dowěri, a tón Librej do ſpwědomja rěźeſche, ſo by ſo wupraji, ſchto ſ tym měni, rjekny też Pruſchkej, ſo je khyſchał, ſo pſchibliżuja ſo pjeća cźeſke cźaſy.

S počzatkom nałětnika naſta doſć khłóne wjedro; twjerda póda roſtawaſche, ſapoca ſo woranje, a bórzy ſjewi ſo też miſchtr Cacek, ſo by ſkaſane wupoſtajenjeſe na wjeſchu ſapoczał. Jobak bě zyły cźaſ każ ſcźěhowany, wohebje, hdyż bu njes tym nječźto krócź wot tychtarja do měſta póſłany, ſo by ſ Torhonig kanjenje nawoſył, ale pſches napinaze wobſtajne dźeło, hotowjachu w jeho duſchi myſlicźki, hacź ſo tola nječźto pſcheměni, hacź to hibanje ſ ſuſych ſemjow tež ſem hacź na kněźſtwo pſchekoči . . . Jemu ſo poradźi, ſ naſtawzym naležnym nječźto krócź też Albinku ſawohładaceź, ſ njej trochu poſaſtaceź a nječźto nakładneho cuża na ſo jenoż dźałowacź, ſo ſo cźiſłeje njeſbože wotwobroczi, pſchetož tutón źiwół wóſ hnydom ſaſtaji. Wożobowy auto běſche ſo wotſkođženjom wobdyrbjachu wotwiſeć. Po ſwěſcźenju wobſchkodźenjow wotjeſche pak ſom pomału domoj jěć. Dokelž praſchenje wimy na njeſbożu hiſchcźe njeje wujaſnjene, może ſo ſo k ſudniſkemu jednaniu dóńcź.

S **Porſchiz.** Wežera ſchtwórtk wjeczor wotmě ſo na tudomnej Handrikez Juli miżionſki pſchedpołdnjeſe ſe ſłowotwobrazami. Wopyt běſche ſara dobry. Miżionſki wjeczor wotewri ſo ſe ſhromadnym ſpěwom, na kotryż naſch woſadny duchowny, knjes farař Handrik, ſamowane ſłowa poreża. Knjes miżionſki direktor farař Handmann pſchednoſchowaſche wo miżionſtwje wobſteje na indiſkim polu Lipſezanſkeho miżionſtwa. Sajimowny pſchednoſchk knjes direktor Handmann ſe ſwětłowotwobrazami porjeńſchi a pohłubſchi. W pſcheſtawzu politiſcheje wopiſowarjam miżionſke knihi. Po ſkónczenych wobrazach knjeſa pſchednoſcherja a woſadneho farara ſo wopytowarjo roſeńdźechu. Wěſće je pſchednoſchk pomhał miżionſku myſl w naſchej woſadźe pohłubſchicź.

S **Njeſwačźidła.** Na měrzíſchich ſtótnych wikach běſche tójſchto ſtotu na pſchedań. Howjaſſych ſtorćatow běchu něhđe 150 pſchihnali. Mitkowanje běſche pomérnje dobre. Sa howjaſy ſtót płaćazchu něhđe 350 hacź 650 hriwnow. Tójſchto ſtotu bě ſo hižom dźeń prjedy pſchedało. Proſtatow běchu tón ras wjele na wiki pſchihnjeli. Běſche něhđe 120 ſchtuk na pſchedań. Sadachu ſo bi 20 hacź 25 hriwnow.

S **Lubja.** Tu je 63-lětna mandželſka na źiwjenju ſwědźowała. Wě je ſe ſwojim bydlenju na Eichelſkej haſy tu hrjeſe wjeczor wobwěſćenjemu namałchu. Staroſcźe wo ſeſtrowanje ſu wbohu do ſmjercźe ſahnałe.

Z **Konjec.** Dźenſa prjewoſmje Jurij Wjeaz, ſerb naſeho wjeſnjanoſty, naſu „herbsku gzrychu“ jako najeńk, dokelž ſo wobſedźeŕ H. Jakubec do Kollerez preſydli a powjedźe korćmu, předawanje kolbasy a mjaſa a ratařſtwo dale.

Z **Pančic.** Radupodawanje za maćerje w Pančicach jutře pjatk njebudźe.

Z **Wudworja.** Pančanſki „Sokoł“ wotmě ſwoje zańdźene pónđelſku ſwoju porjadnu měſaczną zhromadźiznu we tudomnem Nowakec hoſćencu. Zaſo móżeſe ſtaroſta br. Natuš nahladnu ćrjódku „ſtarych“, krutych a ſkjebźedomych ſobuſtawow powitaŕ, każ też přitowaſcźeneho noweho bratra a liſće jeneho z dalokich Delan, kiż bě njedźiwajo njepřihódnych pućow k nam přikhwatał. — Wobſěrny dujowy porjad ſo rychle a hładey wotwiwaſe. Njeposrědnje po jutrach wohłuje naſa jednota zaſo w Pančicach wulki ſokołſki ſwjedźeń ze dźiwadłom, zwučowanym adt. Nětkajše dla krótkeho časa liſće njedojednane njejasnoſće pſchedpokazachu ſo na přihotowacy ſwjedźeński wuběrk. Jutry ſo bliža, hdźež někotre ze ſokołſkich dźěći wukhodźi ſulu, maju ſo rozžohnowaŕ a dyrbja tuſ wupuśćić wokolinu a zaſtupić do cuzby. Tuž wupraji ſo přeće, ze bychu tute někajki dań, — byrnjež by ſo tež skerbnamy, jenoż ze je přihódny a ma zmyſła — dosta-lě wot jednoty za jich pilnoſć a poſtrużnoſć, ſtoż by měło być za nich rjana dopomnjeńka — a by ſich pohnuwało k ſwěrnoſći a lubośći k ſerbſkemu narodej w jich dalſich lětach. Namjet ſo też jenohłoſnje ſkhwali. W łéće (na kóne junija) wotměwa ſo we Póznjanu wulki zjězd ſłowjanſk. Sokoła, na kotrymž ma po krutym poſtajenju tež naſa jednota zaſtupjena być, ſtoż ſo cyle wěſće ſtanje. Přeńdźechmy k dalſim, mjenje ważnym rozpominanjam, praſenjam a wuradźowanjam, kiż ſo bórzy rozwichu a wothychu. Na kóneu namołwješe br. ſtaroſta zwńčowacych bratrow k porjadnemu wopytowanju zwńčowańſkich ſchadźin, nětkole, hdyż njeluba zyma ſo hotuje na puśći, kotraż bě tola w mnohim z njehórnym winikom a nadźěwkom, předewšém pak dorazni, zo ma z nastawk-

VIII.

Naſtachu Librowe mjeniny, ſwjateho Józefa, a pjahe padnuchu jehdnam na njedźeźu. Jobk hotowaſche ſo na puć do ſyrkwje w Bystrem a běſche jara wjeſoły, ſo tam kłóbne drje, ale jaſne wěſcźeſche kraſny dźeń.

Wěſche dźenſa po dołhim cźaſu ſaſo někaſ wjeſeleje wujeźiſi, ani njewdźeſche, cźehodła; wjeſeleſche jeho, ſo ſtajnje hižo mile wohrěwa, ſo na połach, łukach, njeſach a we pſcheröwach pokaſuja ſo hižo prěnje ſnamjenja nałeźeja jara ſwalba do hór pſchikhadźazeho, ſelene ſmjeſka trawy, huſaze kwěti, ſtote ſwěźki. Sſkhyſcheſche melodiji ſwěrnych ſchewoncźkow, kiż ſnoſchowachu ſo vbytmiſſy ſ hrajdom błyſkyſcheſche, każ ſchworźa drobne rěćki a wón by ſo ſo ſam najradſcho do ſpěwanja dał.

W zyrkwi ſejda ſo jemu wſchitko rjeńſcho hacź druhdźe; ſpěwaźe wótije ſobu a ſ zyłeje wutroby a modleſche ſo k Bohu Knjeſej a proſcheſche ſwojeho mjenjapatrona, ſo by wſchitko k dobremu wobroćił a jeho dźenſajſchnu nutrnu radoſć ſaſo do wulkoſće a ſrudoby njepřichmeńił.

Po kemſchach dočaka na „wjeleđoſtojneho knjeſa,“ ſo by jemu ruku wokoſchił a ſo jeho wopraſchał, hacź ſebi nječźeho wot njeho njeźada; „wjeleđoſtojny knjeſ“ wotmě dźe ſ knjeſom wyſchſchim ſarjadnikom na tachantſkim, a wot wobeju dosta ſo Jobkej pſchecźeſkelneho ſłowa a nje-plaziznja. Kroczeźeſe dele na naměſto, ſamkeźo ſo hižo Brtounezom; w tom wokomiku pſchibliżuja ſo hižo Brtoun, ſimje ſ Bedrzelom, muheńnjerſcźom, ſi ſcźeſe dźenſa ſaſo ſwjatoczźnu czornu droſtu imobletkany, ſ ſcźeſi ſ nimaſ.

S někotrymi ſpěſchnymi krocźelemi pſchibliżi ſ jimaſ „Du k waſchim, nanku,“ rjekny Brtounej, ſejmuſo jemu rucy ſapku, „jara ſym ſo na to wjeſelił, ſo móźu ſebi ſ wami trochu powobdźeć. Hižo dołho njeſym wjazy wola wał a dźenſa mam runje trochu khwile; njebudźeźe tola na mnje ſo tohodła mjerſacź, ani niż wotcha maćerka?“

(Pokrjaczowanje ſcźěhuje.)

ym nalecom — tehorunja začahnyć nowy hišće čiliši ruch do našich rjadow, kotryž ma zaplomjenić w kóždem z nas lubosć a horliwosć w spěchowanju a k spomóženju zdobneje sokolskeje ideje pod heslom: „Za narod, wótčinu!“ Znaty pozběhowacy sokolski spěw porješi a wobwěncowa zhromadźiznu. Na zdar!“

S **Kamjenja.** Sstrjedu na Kamjenšku-Biskopsku jeleješe swoju cjahi w šnjeży tčazy wostawachu. Sstyrjo wóze w nozy je kolije mjes Porchowom, Ruschizu a Halschichowom ſ měſtnami dospołnje sawěk. Rańschi cjah ſ Kamjenja do Biskopiz wosta krótko psched Ruschizu we šnjeży tčazy a dyrbjesche sabo do Halschtrowa wrócy dojěć. Hakle, hdyž běschu šnjehowy pluh cjaru pschejěł, móžesche cjah ſ tšihodźinskim sapołdźenjom dale jěć. Pucowazy, kotryž chcychu do Budyšchina abo do Drježdźan, hudu ſ pomotanym cjahom do Kamjenja wrócy dowjezeni a pucowachu na Arnsdorf wokolo. Cjah, kiž ma něhdźe we 8 hodź. do Kamjenja pschijěć, měješe tohorunja 3 hodźiny sapołdźenja. Wjetšche dźěłačerske kolony cjaru wušłapowachu.

Z **Kulowa.** We wozjewjenju wo přewzaću tudomneho hosćenca „Němskeho Kěžora“ w srjedźnišim čisle „Serb. Nowiny“ nima rěkać, zo jón k 1. hapreji přewozmje hosćenc ař Zahrodnik, ale naš znaty prjedawši starosta Radwořskeho Sokoła bratr Jakub Měrćink, kiž je z nětčišim hosćencarjom w Koćinje.

S **Lasa.** Sstrjedu mějachmy we Lasu hermank. Porunja ſaňdźenym létam běschе pak wón jara ſłabje wuppitany. Niedźešche pschiſchło telko hermanskich pschedawarjow kaž hemak. Też kupzow njeběschе wjele na hermank pschijschło, ſo bě hermanšku ludźo njeſłu wjele wuměkowali.

S **Dubeńa.** Sstmy hižom w měrzu a pschezo knježi hišće we naſchich lěſach ſymſka cjischčina. Tuta delha cjischčina pak je nětko wulka starosćej ſa tudomnych wobydlerjow. Naſchi lěſni dźěłacerjo ſu hižom tak dołho bjes dźěła, ſo budźa drje drjewowe ſtłady w lěſakach też ſkoro pschetrjebane a budźa tam też ſpytali, lěſne puće ſe šnjehowym pluhom wujeſdźić, ſchtož ſo jim też poradźi. Jako pak konje do wosa ſapſchahnychu, ſo bychu drjewo wosyli, dha nakładźene wosy njemóžachu wucjahnyć. Dyrbjachu ſ woženjom pschestać, dokelž w lěſach ſe ſapnjeni njemóža jěsdźić.

S **Wjerbna** w Delnjej Łužicy. Hišće pschikrywa ſemju hluboki šnjeh. Čłowjekej njeje hišće tak, ſo by ſebi hižom na jutry myślił dyrbjał. Tola jutrowne ſpěwanje holzow jeho na to dopomina. Kaž kóžde léto, tak wone też léta na poſlednich ſchtyrjoch njedźelach do jutrow we wjeczornych hodźinach po cjichej wſy khodźo duchowne kěrluſche ſpěwaju.

Wusudźenja.

§ Budyſke ſtatne rěčnišćo běſche ſo połwołało pschećiwo wuwinowazemu wuſudnemu lawuſkeho ſuda w jednanju pschećiwo 27lětnemu hižom wopſet khłostanemu hoſpodarſkemu pomocnikej Bohuměrej Hermannej Kněžnikej ſ Wbohowa pola Njeſwačidła, kiž běſche wopſetnemu paduſchtwa dla wobſchkodźeny.

Kněžnik je znaty jako čłowjek, kiž wěrnoſćej malo lubuje a je ſwojimaj ſtarſchimaj hižom wjele ſtaroſćow nacjinił, kaž ſo ſchtwórtk psched ſudom ſwědčeše. Sud ſo pschepſwědči, ſo je Kněžnik 14. januara 1928 na Budyſkich wikach maſchinſkeho wikowarja Kulcza ſ Něčina narěčał, ſo je kubłer a trjeba do ſwojeho hoſpodarſtwa nowu zentrifugu, a jeho bohmik, ſo je jemu bjes hotowych pjenjez zentrifugu ſa 250 hriwnow na wotpłaćowanje, kiž mějeſche ſa léto wotbyte być, pschewoſtajił. Hnydom na to je Kněžnik na ſtamſnym wiczkym dnju tule zentrifugu druhemu dale pschedał, kotrehož mjeno pak wón njeprajeſche. Dotal je Kulcz wot njeho jenoź 20 hriwnow dóſtał.

Sud ſaſudźi Kněžnika dla wopſetneho paduſchtwa k 6 měſaſam ſtatwa a wotkrjekny jemu cjeſtne prawa na 3 léta. Statny rěčnik Löffler běſche léto ſtatwa namjetował.

Hrózbne smjertne njezbože w Porſicach

Kowarſki mſchtr Kobanja ſtarſchi pſchi rosbuchnjenju wo žiwjenje pſchiſchoł.

W **Porſchizach**, 8. měrza.

Schiwórk dopołdnja ſatſchaße mózny wurjeſk naſchu wjeſ, kiž běſche teſ w ſuſodnej wſy ſłyſchećeć. W tudomnej Kobanjowej kowarni běſche kowarſki aparat rosbuchnył a kowarſkeho mſchtra Kobanju ſtarſchego, kiž pola ſwojeho ſyna w kowarni pomhaſche, morił. Sſmjertnje ſnjeſbożeny Kobanja je nětkoždy 60 lět ſtary.

*

W Kobanjej kowarni běſche pſchi ſyknjej ſymje kowarſki aparat ſamjerſnył. Wječera dopołdnja chcyſche jón Kobanjowy nan roſtłać. Wón wuzł k tomu kónz ſahłeho żelesa a pſchebywaſche ſam w kowarni. S jenoſe ſtrony měješe wón łód hižom roſtaty a ſo by jón na druhej ſtronje teſ roſtał, ſlehny ſo pſches wéko kowarſkeho aparata. W aparacje běchu pak płuny nałake a njejapły wón rosbuchny a ſ wulkim wotmachom wéko, na kotrymž Kobanja leżeſche, do wjerchu wjerchny.

Na wrjeſł domjazy a ſuſodża hnydom pſchikhwatachu. Jim poſkićił ſo hróſbny napohlad. Kobanjowy nan wiſaſche do wjercha ſtrašeny w powětrju; wobžarujomny mějeſche hłowu roſſchćerjenu a wutrobno żałoſtnje ſmjeſćene a rjebła ſłamane. Jeho dyrbjachu hakle ſ wjercha, do kotrehož běſche dźěra wutłoćena, dele wſacć. S kajkim wotmachom je wéko do powětrja ſlećało, dowokoſuje pſchi wjerchu wała transmiſije, kotraž bu žyle ſesbihnjena.

Powěſćej wo hróſbnym njeſbožu kóždeho, kiž ju ſhoni, hłuboko ſatorhny. S pſchiwuſnymi ſnjeſbożeneho, kiž bu tak nahle ſe žiwjenja ſtorhnjeny, pak ma žyła wjeſ ſwu trobne ſobużelenje.

*

Na měſtnje njeſbożа pſchebywachu wježera żandarm, kriminalna policija a łekař, kotryž njeſbożowny podawk pſchepytowachu.

Mozartowa wudowa w Kopenhagenje.

Žiwjenſki roman Konſtanzy Mozartoweje.

Pſched krótkim cjahom je danſka filmowa zenjura do nowych runnoſćow w khěži na Lavendelſkej drohi čo. 79 w Kopenhagenje ſaczahnyła. W tutych ſtwach je Mozartowa wudowa Konſtanza dźeſaca lět jako knjeni ſtatna radźićelka Niſſenowa pſchebywała. Malo ſnate žiwjenje je Konſtanzy Mozartoweje po ſmjerći jeje muża ſtupi nětkole pſches wobſchěrny naſtawk danſkeho hudźomſkeho ſtawiſnarja w jenej Kopenhagenſkej nowinje do nowe ho ſwětła. Jako Mozart ſemrě, bě jeho wudowa nuſowana, ſtwy we Winje pſchenajeć, dokelž jej wot khěžora wuſtajena penſija ani njedoſtahaſche, ſo by ſo nětko bjes ſtaroſće ſeżiwić mohła. Jenoho dnja, w lěcze 1779, wotnaja ſebi pola njeje legazijſki ſekretař danſkeho pósłanſtwa we Winje, ſchćeſćatſtiſezećlětny [illegible] ſtwy ſ jeju ſ jeju ſ jeju

Kennen Sie die große Oster-Überraschung der Firma Härtner & Co.?

Bestellen Sie sofort, damit Sie Härtner-Kunde werden.

Art. 11:
Frottéhandtücher, weiß mit farbigen Streifen, wasch- und kochecht, ca. 40/80 cm . . . **29** Pf. p. St.

Art. 23:
Rohcretonne (Nessel), vielseitig verwendbar, ca. 70 cm breit **33** Pf. p. m

Art. 21:
Hemdentuch & Renforce, schneeweiß gebleicht, gute Qualität, für Wäschestücke besonders geeignet, ca. 80 cm breit . . . . **42** „ „ „

Art. 16:
Zefir für kommende Ostern und Pfingstzeit, in schönen dezenten hellen und dunklen Mustern, für Bluse, ganz besonders aber für Haus- und Schulkleider geeignet, prima Ware, für Blusen besonders Muster . . . . . **49** „ „ „

Art. 20:
Barchent (Finet) ca. 70 cm breit, weiß, wollig angerauht, edle Ware, **59** „ „ „

Art. 18:
Schürzenstoff, dunkelblauer Grund mit bedruckten Mustern, auch für Frauen-Hauskleider gut geeignet, in der Wäsche ganz vorzüglich, waschecht **65** „ „

Art. 24:
Kissenplatten, vorgezeichnete in Richelieu, aus Hautuch oder Halbleinen mit Stickgarn . . . . **65** „ „ St.

Art. 27:
Damenhemden, Trägerform, m. Bogensätzen und dekorativ schönen, dezenten Fältchen, gute Qualität . . . . . **95** „ „ „

Art. 37:
Herrensocken, reine Wolle, gut verarbeitet, in grau **95** Pf. das Paar

Art. 25:
Kissenplatten, vorgezeichnete in Rips, nur in braun mit dazugehöriger Stickseide . . . . . **95** Pf. p. St.

Art. 35:
Parade-Kopfkissen, aus schneeweiß gebleichtem, starkfädigen Linon, beste Strapazier-Qualität, Größe 80/80 cm, mit ca. 8 cm breitem Einsatz aus guter Stickerei . . . . . **1,50** M. p. St.

Art. 36:
Tischdecken, Gr. 130/160 cm schneeweiß gebleichte Ware, damastartig mercerisiert . . **2,50** M. „ „

Art. 34:
Herren-Nachthemden, mit Ausschnitt, aus prima strapazierfähigem Renforce, geschmackvoll mit farbigen, waschechten Bordüren besetzt **3,95** „ „ „

Art. 712:
Reisedecken, als Schlafdecken gut geeignet, Baumwolle mit Kunstseide verarbeitet, sehr mollig, kann gut als Ersatz für reine Wolle verwendet werden, Grund kamelhaarfarbig, sparte Neuheit, ganz besonders zu empfehlen . . **6,—** „ „ „

Von diesen Artikeln werden jedem Kunden nur 12 Stück bzw. 20 Meter — so lange der Vorrat reicht — verabfolgt. Fordern Sie unseren Katalog, welchen wir Ihnen kostenlos zusenden.

Versand erfolgt per Nachnahme. — Versandspesen zum Selbstkostenpreis. — Abgabe erfolgt nur an Private.

Wenn die Ware nicht entspricht, zahlen wir den vollen Betrag sofort zurück. — Bestellungen von Mk. 30,— ab portofrei

Mechanische Weberei

Härtner & Co.

Hof in Bayern H 713

Dostach telefoniske přizamknjenje

čo. 3932

Prawizn. zaradźeŕ **Willy Lehmann**
na Zwonk, Lawskoj hasy 12.
Nutřkhód z klamami.

Konfirmandske wobleki

Mužace wobleki — Sportske wobleki, manchestrske a najl. kordowe —
Wobleki za pachołow, młodźeńcow a hólcow — Sylne Manch. kholowy
do dźěła — Tkaninowe kholowy — Lacy — Najl. njepřemokawe kabaty
Kholowy za pachołow a hólcow — Breeches-kholowy — Gumijowe
mantle — Kosmičkate mantle atd. atd.

Njesměrnje wulki wubjerk! Najtuńše płaćizny! Zbytki a zapłatki darmo jako přidawk

Woldem. Menger w Budyšinje

na Serbskich hrjebjach 6 **na Serbskich hrjebjach 6**

(znapřeća industrijowoje a rjemjesłniskeje šule)

Hižo 45 lět dołho staroznaty jako cyle sprawny wosebity drastowy wobkhod!

Wulku dźělbu tkaninow za rubišća a šórcuchi je dóšła.

Pójće ke mni, mam cyle wěsće, štož pytaće

Jan Jurij Pahn

w Budyšinje

na Hlownym torhošću

Rózk Žitnoje hasy.

Jenož hišće krótki čas

dospołne wupředawanje

dla dospołneho rozpušćenja wobkhoda **kupny dom Max Herde** w Budyšinje na Kamjentnej hasy 12

Najpřihodniša składnosć k nakupowanju za konfirmaciju a pruhowanje. Skład dyrbi so w krótkim času wupróždnić, tohodla směšnje tunje płaćizny.

Přijomna składnosć!

Stupnje za konfirmandow

dobre a tunje we wulkim wubjerku pola **Fiehle**

Tworykupowacc towarstwo w Budyšinje

Najlěpše

jědźne běrny

su dóšle.

Přenajam hudom swój **wobkhod kolonialnych a drobnych tworow** we Wotrowje

pilnymaj serbskimaj kupcam dźelskimaj. K přewzaću su 500 hr třebne.

Jurij Wawrik w Pastlicach

Hygieniske wěcy

za žony a za mužow

žiwotowe wobwjazki a taflje jow wustupowanje, bjedr. formarje, statčiki, podłožki, pjelušowe kholowčki

Wagnerowa

w Budyš. před Šulerskimi wrotami

Stupnje ke konfirmaciji

8-50 9-50 11-- 12-50

Heinrich Mohr

při Žitnych wikach.

Přeswědčće

so, zo sym tuni a mam wulki wubjerk

Konfirmandski woblek

39,— 31,— 26,— 19,—

Woblek k pruhowanju

48,— 36,— 29,— 24,—

Konfirmandske klobuki zwjeršnje košle a šaty powołańsku drastu

w slawnych „Lamparskich kajkosćach"

Hugo Pachaly

Před Šulerskimi wrotami 1

— — Staroznaty a solidny wobkhod. — —

Njekupujeće ženje wjacy tak tunjo!

Wjele niže porj. płaćizny předawam

wokoło 100 znamk. kołow.

Předawam tesame po najnižšich płaćiznach. Wobhladajće je sebi, bjez toho, zo Was ke kupowanju nuću.

J. Schleback na Mužakowskej dr. 4

— žany klamy —

Křesćenjo,

kupujće pola křesćanow a nic pola galicijskich židowskich wokolonošerjow.

Woldemar Menger.

Příloha k číslu 57

SERBSKE NOWINY

pjatk, 6. měrca 1929

Serbski wječor Zwjazka Serbskeho Ratarskeho Dorosta.

Jako dozwuk swojeho derje poradźeneho a wopytaneho kurza wotmě so srjedu dźiwadłowy wječor, kiž běše bohužel jara słabje wopytany. Mnozy wobdźělnicy kurza běchu wotjěli a Budyšscy Serbja njeběchu z wulkeho dźěla na přećelne přeprošenje předsydy dźiwali, jenož Nadźija běše nimale sylnje zastupjena. Horliwy předsyda, knjez Jan Guda, powita wokoło 1/2 9 hodź. hosći, na čož knježna Gudźic z luboznym hłosom a wurazom přednjese Zejlerjowu pěseń „Khwalba serbskeho bura“ a po spěwnem přednošku hišće Wićazowu baseń: „Ródneje zemje dónt.“ Potom zaspěwa knježna Alica Smolerjec krasnje spěwaj „Njespušćmy nadźiju rjanu“ a „Ha smjała so słónčita łuka je“. Pěknje by było, hdy bychmy wšitke tele spěwawe a dźěłałe młode mocy w Budyšinje a z wokoliny dorjanechocyłka zjednoćić móhli: mamy tola „Nadźiju“ a „Bjesadu“, njezabywši „Jednoty“, ale Budyscy Serbja su rozbrojeni a ze zhromadnym serbskim spěwom a dźěłom tu žałostnje klaca! — Ze zastupjerjow słowjanskich hosći porča k. Ursini ze Słowakskeje jara wutrobne a pozběhowace słowa, kiž jasnje a raznje předyniesene, mózeše kóždy derje zrozumić a tohodla přijachu so z mócnym přikleskom. Našim słowjanskim hosćom słuša dźak a sława za jich woporniwy wopyt z Juhosłowjanskeje, Pólskeje a Češkosłowakskeje.

Na to předstajachu sobustawy S. R. D. jara přihódnu hru „Burska krej“ wot Fr. Krala-Rachłowca za serbske poměry wobźěłanu, kotraž bu, powšitkownje prajene, wot wšitkich hrajerjow jara derje předwjedźena. Naši młodźi ratarjo su pokazali, zo móža tež wustojnje wustupować a při dalšim prócowanju přiswoja sebi hišće dalšu hibićiwosć a wobrotnosć tam, hdźež budźe jeje trjeba. Naše ratarske młode holiča činjachu w prěnim wustupje tohorunja jara dobry začišć a jich spěwy, wosebje tón wo „hajniku“, so jara spodobachu.

Podźakowawši so wšitkim sobuskutkowacym a hosćom skónči knjez předsyda Guda zabawny wječor ze zhromadnym spěwom „Naše Serbstwo z procha stawa“, na čož sobustawy S. R. D. wuspěwachu hišće swoju hymnu. Ale wulki dźěł wopytowarjow wječora zwosta hišće hodźinu z našim lubym dorosłom hromadźe, kiž zanjese sebi hišće někotre radostne spěwy. Nětdźe wokoło 12 hodźin so rozeńdźechmy. Słowjanscy hosćo wotjědźechu hišće w nocy z Budyšina. — Skónčimy z wutrobnym přećom, zo by naš Serbski Ratarski Dorost tež dale swěru pěstował a hajił duchowne a narodne kubła swojich wótcow.

Serbske blido w Lipsku.

K poslednjemu razej w zymskim semestrje zhromadźi so Serbske blido Lipsčanske zaźiwanu wutoru 26. 2. ze swojimi studentami k wurjadnej zhromadźiznje. Chcyše so rozžohnować z lubym sobustawom cand. theol. Bohuměrom Röslerjom, kiž nětko po wobstatym pruhowanju do duchowneho zastojnstwa stupi, a też dwěmaj druhimaj studentomaj, kotrajž chcetaj so na druhu universitu podać. Knjez Bjedrich witaše z wutrobnymi słowami přitomnych, kotřiž su přišli, zo bychu hišće jedyn wječor hromadźe ze swojimi studentami přeżiwili. Nahladna ličba bě přikhwatała. Běchmy tutón raz 18, mjez nimi někotři pólscy hosćo. Starši dźakowaše so wosebje knjezam studentam, kotřiž su wšě swoje mocy do służby za naš serbski narod stajili. Zapisowař přečita rozprawu w poslednim wurjadnym skhadźowanju. Starši přepoda słowo knjezej Röslerjej k jeho rozžohnowanskemu přednoškej, kotryž mješe napismo: Słowo „Bóh“ w serbskej rěči. W zawodze słyšachmy, što je rěčnika, rodźeneho Němca pohnuło, serbsku rěč sebi přiswojić. Boža wola je była, kiž je sebi jeho wuzwoliła, zo by jemu służił mjez serbskim ludom. Słyšachmy dale w přednošku, kak stej pobožnosć a póćiwosć serbskeho ludu wuraz namakałej w serbskej rěči. Na kóncu přednoška słubi knjez Rösler, zo budźe swoje cyle žiwjenje jenož służić Bohu a serbskemu ludej. Jako dźak a myto zaspěwachmy jemu trikróćnu sławu. Do dźěławeho dźěła buchu zapołćene wšelake wótčinske spěwy. — Druhi dźěł wječora bě wěnowany studentam. Serbske blido waži a česći sebi swojich studentow, kaž dźe to cyły serbski lud z małymi wuwzaćemi čini. Wjednistwo położi starši do rukow zapisowarja stud. Rachěle, kotryž tohorunja Lipsk wopušći.

Studentske a druhe wjesołe spěwy klinčachu mócnje z ertow přitomnych. Pólscy hosćo zwjeselichu nas z někotrymi pólskimi spěwami. Dźakne słowa wěnowaše knjez Bjedrich přitomnym Polakam a też jim zanjesechmy tříkróćnu sławu. Přeruče minychu so hodźinki wjesołeje towaršnosće. Po spěwje „Wječor je blizko“ podachmy so hodźinku po polnocy na dompuć.

Přenje wurjadne skhadźowanje w nowym semestrje budźe druhu wutoru meje zaso w Schaffratheo restawraciji na lésnej drózy (Waldstr.) 33.

Cyrkwinske powěsće.

Z Budyšina.

W Michałskej cyrkwi rano we 8 hodź. Boże wotkazanje němske (farař Tišer), w 9 hodź. němska a 1/2 11 hodź. serbska Boża służba (farař Kapler), pop. w 3 hodź. pruhowanje paćerskich dźěći (farař Kapler). Póstne nutrnosće wutoru pop. w 5 hodź. we Khelnje a 1/2 6 hodź. we Wulkim Wjelkowje (po serbsku) z Božim wotkazanjom, srjedu w 7 hodź. w Cyžecach.

— **Krajnocyrkwinske zjednoćeństwo** w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6. Njedźelu dop. 1/2 11 hodź. njedźelska šula, wječor 1/2 8 hodź. musikalny wječor. Wutoru wječor we 8 hodź. zhromadźizna zwjazka młodźiny za młodźencow a młode holcy, rěčnik knjez zjednoćeństwowy wothladař Schäfer ze Žitawy. Srjedu wječor we 8 hodź. nalětnja swjatočnosć za młode holcy, konfirmandki su wutrobnje witane. Štwórtk wječor we 8 hodź. bibliska hodźina (1. list swj. Jana). — Póndźelu wječor we 8 hodź. evang. zhromadźizna křesć. železničarjow (knjez farař Schneider).

Zjednoćeństwowy wothladař Zimmermann změje biblisku nutrnosć njedźelu pop. w 3 hodź. we Dobruši, póndźelu w Smilnej, wutoru w Budestecach (w młodźinownji), srjedu w Zemicach, we Budyšinje štwórtk a pjatk w Hornjej Hórcy.

Zjednoćeństwowy wothladař Křižan změje biblisku nutrnosć njedźelu pop. w 3 hodź. w Rozwodecach, wječor w Nowych Poršicach, póndźelu w Zuborničcy, wutoru w Kumšicach, srjedu we Droždźiju, štwórtk w Trjebjeńcach a pjatk w Kotecach.

Z Barta.

Rano 1/2 8 hodź. serbska spowědź, 1/2 9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boża służba. Wječor 1/2 8 hodź. wuhotuja pozawnistoju w Müllerec hosćencu duchowny koncert. Zastup 80 pj. — Pónděelu wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć w Zuborničcy (k. zhrom. wothladař Křižan). Pjatk pop. 1/2 5 hodź. serbska póstna nutrnosć.

Z Bukec.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, 1/2 9 hodź. serbska, w 10 hodź. němska Boża służba. — Pjatk dop. w 9 hodź. němske póstne předowanje.

Wumrěle: Augusta Bertha rodź. Renčec, mandźelska Maxa Pawoła Joachima, murjerja w Lejnje, 40 l. 8 m. 8 dnjow stara. — Gertrud Erika, mandź. dźowč. Pawoła Roharka, dźěłaćerja w Něčinje, 1 lěto 7 m. 10 dnjow stara. — Anna Madlena rodź. Lockee, mandź. Jana Bohuwěra Šmidta, kěžerja w Žornosykach, 83 lět 5 měs. stara.

Z Budestec.

Rano 1/2 8 hodź. změje wyšši farař Domaška serbsku spowědź, farař Bóje dop. 1/2 9 hodź. serbske a we 10 hodź. němske předowanje. — Pop. 1/2 4 hodź. pozawniska misijonska nutrnosć w Božim domje.

Pónděelu wječor 1/2 8 hodź. zwučowanje pozawnistow. — Wutoru změje farař Bóje we Kobanic domje w Čornych Noslicach pop. 1/2 4 hodź. serbsku spowědź a w 4 hodź. němske předowanje. — Štwórtk wječor w 7 hodź. je němske póstne kemšenje w Božim domje.

Z Budyšinka.

Dop. w 9 hodź. serbske předowanje so čita.

Z Hodźija.

Rano 1/2 8 hodź. změje farař Wjezař serbsku spowědź, farař Voigt dop. 1/2 9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje. Na němskim (1/2 9 hodź.) farař Wjezař paćerskich hólcow pruhuje. Popołdnju w 2 hodź. je rozrućenje ze žónskej młodźinu. Popołdnju w 4 hodź. budźe w Čerwjenych Noslicach na šuli póstna nutrnosć ze spowědźu. Wutoru wječor 1/2 8 hodź. změje farař Voigt w swojej paćerskej jstwje biblisku hodźinu. Pjatk popołdnju 1/2 5 hodź. je serbska spowědź a w 5 hodź. serbska póstna nutrnosć.

Z Hrodźišća.

Rano 1/2 8 hodź. serbski hamt, dop. 1/2 9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boża służba. Pop. w 2 hodź. dźěćikemšenje. — Pjatk 15. měrca je wječor w 7 hodź. serbska póstna nutrnosć.

Z Hućiny.

Dop. w 9 hodź. je serbska a 1/2 11 hodź. němska Boża służba. Pop. 1/2 3 hodź. towarstwo knježnow na farje. — Pokhowanej: 2. 3. Johanna zwudowjena Renčowa rodź. Šmidtec, rentudóstawarka w Hlinje, 59 l. 1 m. 29 dn. — 6. 3. Marja Ničowa rodź. Hantušec, rentudóstawarka w Hućinje, 56 lět, 9 měs. a 29 dnjow stara.

Z Khwaćic.

Dop. 1/2 8 hodź. serbska spowědź, 1/2 9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje, pop. w 2 hodź. dźěćikemšenje.

Srjedu, 13. měrca, wječor 1/2 8 hodź. serbska póstna nutrnosć.

Z Klukša.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom, dop. w 9 hodź. serbske kemšenje (zběrka za Serbske luth. knihowne towarstwo), 1/2 11 hodź. dźěćikemšenje. — Pop. w 3 hodź. němska spowědź z Božim wotkazanjom. — Pjatk 15. měrca dop. w 9 hodź. serbske póstne kemšenje.

Z Kotec.

Dop. w 9 hodź. němske předowanje (wosadny farař). Pjatk wječor we 8 hodź. pola Bohotec swójby w Hornich Kotecach němska póstna nutrnosć (pućowacy předař Křižan z Běleje Hory).

Z Łupoje.

Dop. w 9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boża służba.

Z Malešec.

Dop. w 9 hodź. němske kemšenje, 1/2 11 hodź. dźěćikemšenje. — Srjedu 1/2 8 hodź. serbska póstna nutrnosć na farje.

Z Minakała.

Rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němska Boża służba (knjez farař Erich Sykora z Wehrsdorfa). Zběrka za znutrkowne misijonstwo. — Štwórtk pop. serbska nutrnosć ze spowědźu: we Wjeselu pola Bradec pop. 1/2 3 h. a w Lipiču pola Bartkec pop. 1/2 4 hodź.

Z Nosaćic.

Rano 1/2 8 hodź. serbska spowědź, 1/2 9 hodź. serbska Boża służba, 1/2 10 hodź. němska Boża służba a němska spowědź. Pop. 1/2 3 hodź. towarstwo młodych holcow a 1/2 8 hodź. towarstwo młodych hólcow, světłowe wobrazy. — Srjedu 13. měrca dop. w 9 hodź. němska póstna nutrnosć a němska spowědź.

Z Njeswačidła.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a 1/2 11 hodź. němske kemšenje. — Pop. w 2 hodź. kemšenje za dźěći. — W 3 hodź. towarstwje młodych hólcow a młodych holcow (horni a delni wotrjad) na farje (přednošk ze světłowobrazami). Pjatk w 9 hodź. serbske póstne kemšenje. — Póstne nutrnosće wutoru 1/2 6 hodź. pola Hobrakec we Łuzy, pjatk pop. w 5 h. pola Šneiderec we Wulkim Přězdrjenju.

Z Poršic.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbska a 1/2 11 hodź. němska Boża służba. Pop. 1/2 4 hodź. dźěćikemšenje w Poršicach za młódše a starše dźěći, pop. w 3 hodź. serbska spowědź w cyrkwi, wječor bibl. hodź. w Nowych Poršicach (knjez wothladař Křižan). — Wutoru pop. w 3 hodź. žónske towarstwo w Kubšicach pola Dietrichec, wječor rozwučowanje pozawnistow. — Srjedu pop. w 4 hodź. serbska póstna Boża służba.

Z Rakec.

Dop. w 9 hodź. so němske předowanje čita.

Z Rychwalda.

Dop. w 9 hodź. němske a 1/2 11 hodź. serbske kemšenje.

Njedźelu Laetare, 10. nalětnika 1929.

Z Wósporka.

Dop. 1/2 11 hodź. předowanje, 1/2 12 hodź. kemšenje za dźěći, wječor we 8 hodź. towarstwo młodźenc (wosadny farař). Pónděelu zwučowanje pozawnistow, wutoru cyrkwinskeho khóra, srjedu bibliska nutrnosć ev. luth. tow. młodych holcow, přeco wječor we 8 hodź. we wosadnej zali. — Pjatk wječor w 7 hodź. póstne kemšenje (wosadny farař).

Z Wóslinka.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, w 9 hodź. serbske a 1/2 11 hodź. němske kemšenje. Kollekta. Pop. 1/2 5 hodź. Boża służba a swjate wotkazanje w Čisowk. Pjatk 15. III. pop. w 5 hodź. němske póstne předowanje.

Chcyše z Napoleonom rěčeć.

Jimowjasche, bu do towarstwa pjchijaty, tiž běšche jej pšchedwjało, j duchami jc mrětych ko dorěčejeć. Sa krótki cjaš bu tutón milijarder mačen (bobroćel) tutoho towarstwa. Jenoho dnja jej pšchejeschc, j Napoleonom rěčejeć. Ale to je tal lohjy nječajnjeschc a wjchč prózowanja běchu jwopředka podarmo. Hakle po někotrych dnjach je w klubje wojjewi, je je někajki „porjadny duch“ wojjewił, je dyše Napoleon pšcheješe milijardera pod wěstymi wuměnjenjemi dpjelnjeć. Milijarder pak dyrbi temu pšchihłoßowaćj tym, je j wojje mjeno podumnjeje nje ftaji. Snydom pšchihotowany wucjahny milijarder jwoje pjelujene pjero je jaka a dyjschc podpisaćj. Ale pšchjedbyda jpiritiftiſkeho kluba potaji pšchijahajo jwoju ruku na jeho ramjenje. „Nic, nětko,“ napjchečživi jemu, „hakle w wokomiku, hdyž tu dorojumjenje j Napoleonom je.“ „Hoj, tu pak je tola cjma,“ bodo milijarder. „Teš to je rozpominanje,“ prajeschc wjschchi jpiritiſta, „chcemy wuměnjenje njejapjy j elektrijcj dyhajacjnej lampu mobjwětlicj a potom mózeschc jpěchnje podpisaćj.“

Wjschc dějeschc ťaj na ſchnórzy: S Napoleonom jo doroſumichu, jiwoja jo jadkyſhny, milijarder podpika jpěchnje a mějeschc potom dołhe dorčejenje j Napoleonom. Milijarder bě je jwojim wuſpěchom jara jpokojny. Ale jeho dowěra k jpiritiſmej bu jara dwělownа, hdyž někotre dny pojdjiſcho jhoni, jo bu wot njeho podpisany ſchek na 350 000 dolarow pola jwoje banki prejentowany a wjcje wjschcho wupłaczeny. Tamni wołarjo duchow běchu jenm pjchi tutej pjchilěžnoſcji topjeno j jeho ſchekowych knjižkow wutorhli, tute je junnu 350 000 dollarow wupjelnili a potom pjchi wołanju Napoleona jpěchnje j liſcjnu jaměnili. Sa tutym jpiritiſtom jlědźi někto polizija. Sdadj druhdje jwój ſchek jpytuje.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Drježdżan.** (Sajaty tłóstnik.) Kaž je znate, běšche wutoru tydženja dźěłaćeř Bürger žo ſ Radeberskeho hamtſkuhudnikeho jatwa wudobył. Sandjenu njedźelu pak je jeho kriminalna policija w Drježdżanach jaſo jasjaka. Bürger po zwojim cźeknjenju ſ Radeberga pola jeneho znateho w Drježdżanach pschebywaſche. Tam jeho policija zaſłapi a hudnikam pschepoda.

* S **Freiberga.** (Sćmjertne njeſbože.) Na żelezniży mjes Frankenſteinom a Oderanom pschejědże khwatny worowy cźah, kiž ſ Kamjenicy pschichodźe, żelezniſkeho ſaſłužnika. Pschejědżeny běſche ſ hiſchcze druhim ſaſłużnikom żelezniſkeho ſchkita na cźarje. Běſche młohoſte wjedro a žurły ho dźěſche, twohdla žo ſaſłużnikaj cźaha ſe cźaſom njedohladaſchtaj. Cźah jeneho ſhrabny a jeho hnydom mori. Snjeſbožemy ſawoſtaji žonu a 6 dźěći.

* S **Glauchawy.** (Tźěſko žo ſaduſnyło.) W hydleńſkim wozu jeneho dźiwadźelniſkeho towaršſtwa, kiž we Wernsdorfſkim hoſcenzu hrajeſche, wjeſeſer wokoło 11 hodź. wječeŕ wudyri. Ludźom žo poradźi, woheń bórzy ſhaſcheć a ſtarſchej dźěſći ſ woſa wukhowaćj. Tola tſi ſtetna dźowcźičźka, kiž ſpaſche, běſche we wozu woſtała a žo ſaduſyła. Skſamy lekař móžeſche jenoż ſmjerć dźěſca wobkruczićeř.

* S **Lipſka.** (Żeleſniſke njeſbože.) Na dwórniſchczu w Taucha pola Lipſka ſtorezi ranžerowanſki cźah do ſamotneho woſa, kiž na kolijach ſtejeſche. Pomagny ranžeŕaŕ pu cźeſko ſranjeny, cźahowy wjednik pak merjeny.

Njeſapomniczka

na row Handrija Klimanta, kěſarja we Stróži pola Wulkich Sdžar, wumrě 6. 3. 1928, 67 lět ſtary a jeho mandjelſkeje Hany, wumrě 9. 3. 1928 63 lět ſtara.

Je wěſty knježeř teho ſwěta,
Kiž wſchitkich ludźi pſchewinje,
Njech traje dny, njech měſaz, lěta
Wſchu móz tu pſched nim wołkłonje
O wěſch, ſchtó tutón knježeř je?
Ssmjercź, ſmjercź, tak ſo wón mjenuje.

Schto ſcźe wy mózнarjo toh' ſwěta,
Wy wucźeni, najmudriſchi,
Naſch lud žno nětk w powěſće lěta,
Teź jemju thěrno wobknježi,
Tón cźłowjek tola niczo njej',
Hdyž kruta ſmjercź tu pſched nim ſtej'.

O nahle ſmjercź tu druhdy pſchima
Do ſwójby a do mandjelſtwa,
A druhdy cźłowjeka tu jima,
Kiž wieſeli ſo žiwjenja,
Druheho hakle wumóji
Po dołhej ſtyſlnej thoroſcźi.

Teź Wy, o lubowane dźěći,
Srźe loni prawje ſhonile,
Kak ſmjercź tu na tym hrěſchnym ſwěći
Wſcho cźłowiſke ſhoże pſchetorhnje,
Hdyž luboh' nana, ſwěrnu macź
Srźe dyrkjale tu pohrjebaćh.

Wot hodow macź tu thorowaſche,
Swopſrdka niz naſkrucźiſcho
A tola thoroſcź pſchiběraſche,
Tak ſo bě ſtoro měſto to,
So lube ſlónzo naſtkńje,
Na macźeř ſwěcźiſcź njebudże.

Ta ſtyſlna thoroſcź dale dźěſche,
Žno měſaz měrz ſo piſaſche,
A hlajcźe, ſchtó ſej myſlił běſche,
So luby nan ſchcźe prjedy dźe.
Haj mohł rjec bie wjchej thoroſcźe,
Wóh jeho k ſebi wołał je.

To loni ſchejſtoh' měrza běſche,
Hdyž rano ſaſło ſtawaſchcźe,
Nan do ſahrody ſaſło dźěſche,
Schtož cźiniłk wón tak rady bě
Hdyž pſchińdże nuts, o ſrudoba,
Joh' Boža ruczka ſaſata.

A hdyž ſo potom pſchewodźerjo,
Cźi pſchecźelſo a wjeſnjenjo,
We waſchim domje ſhromadźujo
Tu wſchitcźy běchu ſeſchli ſo,
Dha luba macź teź dokonja
Tón pucźik teho žiwjenja.

Tak luby nan tu ſ domu cźehnje,
A macź ſo ſaſło wudycha,
O wam bě ſlě, kaž ſmjerjenje
Waš ſtaroſcź, nuſa pſchekhwata.
A ſyſła, ach tak nětkotra
Sso we waſchim domje wuplata.

A tola, to bě Boža wola,
My njechamy tu morkotaćj,
Njech je tón pucź teź dźiwny; tola
Schtó chzył ſej ſwěrnej mudrowaćj,
Bjes Božej' wole wopraſdje
Niż włóſk nam ſ hłowy njepadnje.

A tak dha ſpitaj w ſwojim rowje,
Ty nano, a ty macźeřka,
W khłódnej ſemi na kěrchowje,
Hacź Bożi hłóſ Waj ſawoła:
Hlaj naſch pucź dże pſches ſmjercź a row
Dom k Jeſuſej do njebjeſow.

W mjenje dweju dźěćeźi: **Marty a Maza.**
A. Lapſtich.

Towaršſtwowski powěſtnik.

Bukečanske ſerbſke towaršſtwo změje njedźelu 10. III. wječor w 7 hodź. pola Stangee posedźenje. Přednošk změje knjez Šajba z Budyšina wo Južnoſłowjanskej. Wo bohaty wopyt prosy. Předsyda.

Delni Wujezd. Serbſke tow. „Zahrodka“ změje njedźelu 10 měrca pop. w 3 hodź. z dypkom pola Haškee swoju hłownu zhromadźiznu. Lětne zličhowanje a nowowólby předsydſtwa a dowěrnikow. Wšitcy sobuſtawy ſo přeproſuja. Předsydſtwo.

Njeſwačidło. „Jutrnica.“ Přichodnu njedźelu po ſerbſkich kemšenjach je zhromadźizna. Wšitcy njech wšěſe přińdu.

Pančicy. Sokolſke dźěći z Pančic a z Worklec maja njedźelu 10. měrca w 1 hodź. zwučowanje na ſuli.

Tydźeńſka ſkhadźowanka a wědomoſtna zabawa ſo. hustawow Maćicy Serbſkeje je kóždu póndźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbſkoj kofejowni w Serbſkim Domje.

Zwjazk ſpěwnych towaršſtwow ma ſrjedu, 13. III popołdnju w 4 hodź. w hoſcency „Zum Echten“ w Budyšinje posedźenje. Dnjowy porjad: a) Koncert, b) rozprawa, c) wšelčizny. — Předsydſtwa, dirigentow a ſpěwarjow přeproſnje předsydſtwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleř w Budyšinje. Za lokalny dźěł a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. Za hospodarski dźěł Arnoſt Bart w Brězynej. Za nawołžki: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

pjatk 8. nałkínika 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,211	100 pólsk. złotych	47,375
1 *jendželski punt* .	20,421	100 *čěſkosł. krónow* .	12,464
100 ſwajc. frankow .	80,98	100 franc. frankow .	16,435

Barlinſka burſa wosta wječera ſkruczena a kurſy ſo pośěhowachu. Na wikach ſ dołſnymi a rentowymi liſtkami běchu kurſy wſchelake.

Produktowe wiki pſchinjeſechu ſkruczene płaczińny, hač runjeż běchu wukrajne ſeſłabjene. Powyſchenje płaczińnow jewjeſche ſo wośeſe ſa pośdźiſche termije. Jenož pſchenjeza bě w hotowym formje 5 pj. poruno hrjebźi dróżiſcha. Wječera płaczińſke zentnaŕ

w Barlinje:

pſchenicy 11—11,15 hr., *rožki* 10,15 hr. hač 10,30 hr., *jećmjenja nałkńjeſo* hr. 10,90—11,50 hr., *nałpmſkeho* 9,60 hač 10,10 hr., *wowſa* 9,95—10,25 hr.,

w termińowym wikowanju:

ſa měrz: pſchenicy 11,76¼—11,77½ hr. a *rožki* 10,92½—10,93¾ hr., *wowſa* pak 10,82½—10,85 hr.,

ſa mejn: pſchenicy 12,08¾—12,07½ hr., *rožki* 11,36½—11,38¾ hr., *wowſa* hr. 11,32½,

ſa julij: pſchenicy 12,57½ hr., *rožki* pak 11,65 hr., *wowſa* 11,85—11,83¾ hr.

ſchtwórtk w Lubiju:

pſchenicy 10,30—10,60 hr., *rožki* 10,00 hr. hač 10,25 hr., *jećmjenja nałkńjeſo* 11 hač 11,60 hr., *wowſa* 10,20—10,50 hr.

ſchtwórtk w Kamjenicy:

pſchenicy 10,40—10,60 hr., *rožki* 10,20 hr. hač 10,30 hr., *wowſa* 10,40—10,50 hr. *jećmjenja nałkńjeſo* 11—11,50 hr., *proſata* 20—30 ſrjwinow.

Na ſtótne wiki wječera ſchtwórtk w Khorćebuſu běchu *pſchinjeſli* 900 *proſatow a* 164 *běhałow.* Wone płaczachu:

proſata:

małe	18—24 hr.
ſrjednje	24—28 hr.
wulke	28—32 hr.

běhałi:

małe	32—50 hr.
ſrjednje	50—75 hr.
wulke	75—100 hr.

Słótne wiki ſchtwórtk w Barlinje
(Magerviehhof-Friedrichsfelde.)

Pſchihnali běchu 553 howjadow, mjes nimi 545 dejuch krunow a wyſokoſrjedneho jałowina, 147 cźełatow, 2 bykaj a 6 prošnikow. Wone płaczachu:

młode dóſći a wyſokoſrjedneje kwały 280—350 hr.
wyſokoſrjedne jałowy 250—460 hr.

Na ſwinjaze wiki tam
běchu pſchinjeſli 219 *běhałow a* 125 *proſatow.* Te płaczachu:

běhałi:

wulke	65—75 hr.
ſrjednje	45—65 hr.
małe	30—45 hr.

ſwjnjo:

wulke	22—30 hr.
ſrjednje	18—22 hr.

Wiki ſchtwórtk w Kamjenicy.

Kŕeń 1,20 hr., kołrabi 20 pj., ſyhrošty kał 60—100 pjenjeſkow, jabłka lobode 90 pj., morchej 25 pj., zyhła 25 pj., jabłka 20—60 pj., bóły kał 20 pj., ſelery 60 pjenjeſkow, butra punt 1,80 hr. hač 2 hr., jeja pak 18 pjenjeſkow. cźełnjeny 25 pj., rožićkowy 65—70 pj.

Wiki ſandźenu ſchtwórtk w Lubiju.

Butra 1,10—1,20 hr., jeja 20 lj., twaroh 25 pj. a *tany wołij* 1,60 hr., *kuſerźpa* 10—15 pj., rjetkej 20 pj., morchej 25 pj., mk 1,40—1,60 hr., zyhła 20 pj., bóruy 5 pj., ſelerij 35—60 pj., jabłuka 20—35 pj., bóły kał 20—25 pj., cźełnjeny 25—30 pj., ſeſeny 50—80 pj., włóſki kał 35 pj., karoty 30 pj., ſyhrošty kał 75 pj.

Wiki ſandźenu ſrjedu w Halſchtrowje.

Pſchenica 10,40—10,50 hr., rožka 10,10—10,30 hr., nałkńi jećmjeń 11,75 hr., wowſa 10,20—10,50 hr., jeja 20 pj., butra 1,20 hr., proſata 20—26 hr., běhałi 50—60 hr., zyhła 25 pj., hołbje 1 hr.

Wiki w Khorćebuſu.

Howjaze mſaſo 1—1,40 hr., cźełaze 1—1,20 hr. a ſkopjaze 1,20—1,40 hr., ſwinjaze 1,10—1,40 hr., jeja 20—22 pj., butra 1,90 hr., twaroh 30 pf., tany wołiŭ 1,40 hr., tiny 1,70 hr., karpy 1,40 hr., ſchcźuki 1,50 hr., hołbje 0,80—1,20 hr., kury 2,50—3,50 hr., kapony 3 *hač 4 hr., hušy 1,50 hr., hornik 0,50—2,60 hr., karnikle* ſchtuka 2—2,50 hr., cźełnjeny kał 30 pf., bóły kał 30 pj., zyhła 30 pj., jabłuka 40—60 pj., kaczki 2—2,50 hr., jeleń punt 0,50—1,80 hr.

Pſchińdźe ſo:

Hołzu do domu w Wiſkowjazach, Hermanowa haſa 61.
Wucźabnika kowaſſkeho, Moritz Wabſt w Budyſchinje.

Na pſchedań:

Wós dźěćaźu w Bělej Wodźe, Kſchiwa haſa 24 a.
Wós dźěćaźu w Budyſchinje, Drježdżanſka dróha 231 na prawo.
Sofa, Büttner w Budyſchinje, Kłóſterſka haſa 2 w dworje.
Jałoſju ſhuczelna we Wyſokej 9 pola Kamjenza.
Draſtnu kamor a muſaźa draſta, Kumm w Hródku, na Drježdżanſkej dróze 57.
Trutn. Theuergarten w Góſdźe pola Hródka.
Pjerje, we Wulkim Wošnyku 38.
Gramophon ſ deſkami, w Wiſkowjazach, Siedlerſka haſa cźiſło 32.

Kupicź pyta

Ganſora, abo ma ſtarku wumčnjeć pyta, w Protezach 68.

Sſudnišny na pſchedźaždowanje
ſobotu 9. nałkńika 1929:

w **Hródku** na Wojerowſkej dróży 9, pop. w 2 hodź.: koło, ſoſa, klawěr, bušel, ſchańiki ſtoł, ſchijaza maſchina, 3 ſedła na kołu, dźěćaźej koleſo. 5 gramofonow, wiſańſki ſtroj, klamaſſke blido, klamaſſke twory, zigary, wobucźa, muſaźa, žonjaźa a dźěćaźa draſta.

Skrowe deneše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. ¾11 hodź.: Sšnadny wobrot a płaczińny ſu ſkruczene.
Dop. ¾12 hodź.: Kaž pſched hodźinu, płaczińny nětkoždy 5 pj. wyſche wječeraŕſkich.

Płaczany na Barlinſkich produktowych wikach.

Zito a wołijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaczany po złotej hriwnje

	7. 3.	6. 3.		7. 3.	6. 3.
Pšeńca	220-229	219-222	bany	22,23,50	21-23
rožka	203-206	202-205	woka	28-30,00	27-29,0
nal. jećmjeń	218-230	218-230	mjećne łupiny	16-17,00	16-17,
naz. jećmjeń	199-202	199-202	žołte łupiny	23-25,00	23-24,0
wows	199-205	99-205	ſeradella	—	—
kukuricza	249-250	249-250	raps. wosušk	20-20,60	20-20,6
pšeńć muka	26-30,0	26-30,00	lany wosušk	25-25,60	25-25,6
rožana muka	27-29,40	27-29,50	pocn. melasa	—	—
pš. wotruby	15,75	15,75	běrnj. kruški	20-21,30	21-21,
rožane „	14,75	14,75	ſyno, 50 kg	4,20-5,30	4,20-5,2
lane ſymjo	—	—	rožana ſloma	1,05-1,25	1,00-1,2
hróch	43-49,00	43-49,00	pšeńć. „	1,20-1,35	1,15-1,3
raps			wowſna „	1,45-1,60	1,40-1,50
pjeluški	25-26,00	24-26,50	jećna „	1,25-1,50	1,25-1,50

Płaczany ręznego ſkotu na Drježdżanskich ſkótnych wikach.

7. měrca.

10 wol., 13 byk., 8 jałoje. a kruw., 641 ćelat., 13 wowc., 419 ſwini.

Płaczany za
ćelata: 1. 78—83, 2. 70—76, 3. 60—68;
ſwinje: (přez 300 pt.) 81—82. 2. (240—300) 79—80, 3. (200—240) 76—78, 4. (160—200) 75—76.
Rancy 69—74.

7. III.	Wěc po złotej hriwnje	w Kamjenicy za 1 centn.	w Lubiju za 1 centn.
Pšeńca		10,40—10,60	10,30—10,60
Rožka		10.20—103,0	10,00—10,25
Jećmjeń (*nałět.*)		11,00—11,50	11,00—11,60
Wows		10,40—10,50	10,20—10,50
Syno		7,00—7,25	6,75—7,25
Sloma z maš. młóć.		3,25—3,50	2.50—3,00
Sloma k zaſłanju		2,50—2,75	
Sloma z ruku młóćena		3,30—3,50	3,50—3,75
Běrny pola ratarja		550—6,00	—
„ hač na żeleznicu		—	—
Butra		1,80—2,00	1,10—1,20
Jeja		0,18	0,18—0,20
Pšeńčne wotruby		—	8 10—8,30
Rožane wotruby		—	8,10—8,30
Pšeńčna muka		—	16.00—16,50
Rožana muka		—	15,75—16,25
Prosata, wulke		—	—
„ „ ſrjenje		16—28	—
„ małe		—	—

Pjeriznarstwo.

Wschelake pokiwy za naschich pjerisnarjow.

W nětčzischim czaßu měli bychmy wjazy kedżolitwoscże pjerisnarstwu wěnowacź. Mnohy ßu spóznali, jo i dobrym pjerisnarjenjom dojcź wjele wuhojpodarimy. Nam na tym saleji, jo nam kury prawje wjele nanjeßu. Hewak pjerisnarjenje wjele njepomha. S tym pak njechamy saßo prajicź, jo chcemy ßebi jenoż lóhke druźiny dźerżecź, kotrež potom jako kury k rěßu njepłacza. Możemy też i ßrjedźnej druźinu ßpytacź. Tajke możemy potom hischcże derje pschedacź. Lóhke kury k rěßu nichtó njerodźi. W tutym nastupanju ßu najkhmańsche Rhodeländerske kury, kotrež też w ßimje doscź derje njeßu. Płahowar pjerisny njemóże płahowar młodeje pjerisny a płahowar njeßerkow ßobom byccź. Pak dyrbi młode kurjatka (1 dźeń stare), abo 3—6 měßazow stare młodźiczki k njeßenju pschedawacź, abo pak dyrbi ßebi jenoż kury k njeßenju dźerżecź, tak jo potom jeja pschedawa. Woboje ßo hromadźe njeßnjeße. K tajkemu wóbojenju płahowanju ßłuscha, wjele měßina, wjele wědomoscjow, mozow a na pokledku też ßjenjes. Te pak ßu nětkle najźadnische. Sa makeho płahowarja by najlěpje było, hdyż by ßebi jenoż njeßerki dźerżał. Tohodla njech ßebi kóždy mały pjerisnar młodźiczki kupi a to i tajkich druźin, kotrež najkhmańscho njeßu.

Wulku rolu hraje pschi płahowanju kur rumnosćź. Wjazy hacź 100—125 kur njeßmětny na jene jutro (2500 qm.) liczicź. Móża-li ßo kury pscheběżecź, kaź chzedźa, potom ßu wobstojnoscże też wěßo trochu hinajsche. Schtoż chze jedyn dźeń stare kurjatka kupowacź a wocźahnyccź, trjeba wjazy měßtna, dokelż kurjatka a młodźiczki dyrbja ßo derje pscheběhnyccź móz. Hewak nam tajke płahowanje wjele njepomha.

Kurjeńz ßa 100—125 kur njech je 6 m. dołhi a 5 m. ßcheroki. Wożebje ważne ßu też kurjeńzowe wokna. Te dyrbja doscź wulke byccź a hacź na jemju ßahacź. Najkhmańsche ßu w kurjeńzowych wótkach ultrafijałkowe ichkleńzy.

Schtoż pizowanje naßupa, chcemy twißnacź, ßo ßu też bola naß hižo mnohy ßuche pizowanje ßawjedli kaź we Ameriźy a w Holandißej. Kury dostanu ßuchu, mukowu pizu, kotraż je jim zuły dźeń w automatach pschihotowana. Pódła teleje pizu dawaja jim w ßymje rano 15 gr., wjeczor 35—40 gr. pschenźy abo kukuriźy. W lěcze rano ßane ßorno njedawaju. Też wele ßeleniny dyrbimy dawacź. Tajke pizowanje je tunje a njerosbrójimy pschi tym wjele czaßa.

Dale dyrbimy na to dźiwacź, kajka je póda a wokolnoscź. Najkhmańscha je tajka leżowinoscź ßa cźichim. Wożebje dyrbi kurjeńz pschecźiwo połnócznym wětram ichkitany byccź. Póda, hdyż kury wokoło běhaja, njej njeje pschenotka, ale ßypotata. Pěßkojcźna póda, na kotrejż niczo njerosce, njeje khmana. Mamy ßa kury wożebity wuběh, tchkitamy je psched połnócznymi wětrami. So bychmy thorosćam wobarali, hladajmy, jo mjes pjerisnu a wożebje w kurjeńzu wulka cźistoscź knježi. Szyła je derje, kurjeńz druhdy ß 2 proz. zellokrefolowej rosßuscheßlinu wucźißcźicź, (desinfizieren). Też ßaßcźewacź dyrbimy kurom a to i pócźiwrnu. Tak potom pjerisnu żana njerodźi njeczłowiße. Też ßa pschichódne měßtno k popjelenju dyrbimy ßo postaracź. Tak możemy ßwißpěchom kury płahowacź.

Jejowe wahi.

(S wobrasom.)

Hacź dotal ßo jeja po wasy njepschedawachu a ßo hischcże njepschedawaja. Tutón dotalny nałożk wabźi runje telko kupcźej kaź pschedawarjej. Pschedawanje po dotalnym nałożku ßadźewa rosmiecju pjerisnarstwa. Schtóź ßa rjane wulke jeja niczo wjazy njedoßtanje hacź druhi ßa małe, potom nima ßajima na te dźerżecź, ßo bychu kury wulke jeja njeßke. Tuż nałożt jeja niz po wasy pschedawacź ßawinuje ßo ßo pjerisnarjo wo to mało ßtaraja, hacź kury wulke a rjane jeja nanjeßu. Wulki rosdźěl je hacź 100 jejow 10 abo 12 puntow waża. W tym też twoji rosdźěl cźi. Se cźeßcźichich jejow njedobudźejch jenoż wjazy wutkow, wulke jeja podawaza kokojch njepschihotuje jkoro niczo wjazy, wudawkow ja pizu a wothładanje, kaź kokoßch małe jeja njeßaza. Cźeßke jeja ßu pomérnje tuńßche małych ja pjerisnarja. Tola też ßa pschetrjebarja jejow je ważne, hacź dostanje ßa ßwoje 18 npj. 50 gr. abo 60 gr. cźeßke jeja.

Tak dołho hacź jeja po wulkoścźi ßmuběrane po wschelakich płacźińach njepschedawany, je najßprawniße pschedawanje po wasy. W Franzowßkej jeja po wulkoścźi pschedawaja. Powschitkownje tam jeja na 3 wulkoścże wuběraja. K temu trjebaja pjerścheńzenjej ßmutßka 40 a 38 mm. ßchěrokej. Pjerścheńzenjej ßtej pschi jejowej polcźy pschicźinjenaj. Najwjetßcha druźina jeji je ta njepadaßa psches żadyn tuteju pjerścheńzenjow. Druha druźina dźe psches ßrěni tola niz pßches najwuźichi. Tśeźa druźina pschepadnje pßches wobaj pjerścheńzenjej. Tute wuběranje je drje jednore ale niz pschezo ßprawne. Dołhe, ale niz tak pumpate jejka i tym, ßo wě, ßchkoduja.

Tohodla dźenża pjerisnarje a jeja pschedawaze druźtwa jeja najradßcho po wasy pschedawaja. K temu trjebaja wożebite jejowe wahi. Najjednorische i nich ßu, kaź kolebawka twarjene. Wokoło powyßchenje iwißi thodźi deśeśiczka dele a horje. Do powyßcheneho dźela je kulojta dźera wurěßana. Do njeje ßo jeje położi. Na druhej ßtronje je cźeßawa tak pschiprawjena, jo pokaßuje cźeßu jeja po 50—55 a 60 gramach. Je-li jeja cźeßcźe na druhej ßtronje pschicźinjeneje cźeßawy, potom dele dźe. Dalßche jejowe wahi ßu ßapodobne, na tak mjenowane liftowe wahi. S jich pomozu můßejch kóždy cźaß wopraunu cźeßu jeja ßpóznacź. Tuthch njeluba ßtronka teźi w tom, ßo ßo dlešchi cźaß kolebuja. Temu ßu i tym wotpomhali, jo cźeßawa we wodźe abo druhej mokichijnje khodźi. Waha, na naßchim wobrasu i lěwizy ma pschipravnu, jo je móżno jejo pschi ważenju hnydom pschebrośćcźicź. K temu ßłuźi mała elektrißka żehlawka. S ważenjom ßo hnydom pschepokajach, hacź je jejo cźerśtwe abo hischcże cźiśte. Tak wjele cźaßa ßalutujeśch.

Prašenja a wotmolwjenja

P r a ß c h e n j e: Mojej ßchtyrilětnej konjej mataj hižo dwě njedźeli dołho ßaßy. Pśched dwěmomaj njedźelomaj ßym jimaj kłoda (Fessseln) wotßihał. Njeje jim to żnadź ßwadźiło. Próścht pschecźiwo żałßam njerodźa. S cźim możu potajkim żaßy ßahnacź. Dyrbju konjerź ßmuły abo cźopły dźerżecź. Móżu i konjomaj tohodla dźełacź. Konjej mataj wěßo wjele dźełacź. Cźaßto thětro kaßchlujetaj. Pódła warjeneho jecźmjenja dawam jim hischcże kóždemu 10 puntow wowßa na dźeń.

W o t m o l w a: S waßchim próścht ym wjele wucźinicź njebudźecźe. Najlěpje je, hdyż waßche konje ße żałßowym ßaßchcźépkom (Drüßeßerum) wośchcźepicź dacźe. Wotßihane kłoda njejßu i winu ßhorjenja. W konjeżu njeßmě byccź cźopliśchno hacź 15—18° po C. Maja-li konje palcźinku (pśches 38,5° C.), njeßmęcźe je pschahacź. Mésto wotwża dawajcźe jim radßcho morchej, dobre ßyno a wotrubjanpicźe. Wowß konje cźeßko poßiwaju.

Časopis za serbskich ratarjow

Čisło 10 Budyšin, 8. měrca 1929 Lětnik 37

Nowe druźiny čerwjenych rózow.

(S wobrasom.)

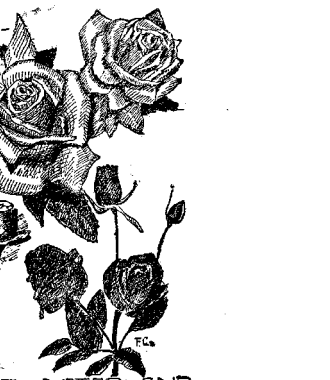
Wěßty Pfitzner w Stuttgarcźe je wulwołany płahowacź kwětkow. Loni iwuplahowa iśi nowe druźiny. Sy by jim mjena dał, pschimérjene jich wozebitoßcźam, wupiśa myta. Wo munoschku tutoho wupiśanja rosprawja „Rózowa nowina“ jako organ płahowarjow rózow, wutkadźazy we Sangerhauśenje.

Nowym druźinam rózow běchu najbóle mjena po ßtarych pschibohach, pschibohowkach a ßaßtarßich rjekach dawali. Pißany bě wubérk indißkich, egyptowßkich, romißkich, germanißkich a żermjenych pschibohow a poßtawow ße ßtarimy tutych ludow. Potom ßlědowachu mjena pěßnjerjow, politikarjow, muźnannych pschedßtajerjow w filmje, abo ßnatych pschednoßcherjow ża radio. SSiwoje namjety pschewodźachu druhdy ß nimomérny ßpodźiwnymi pschipißańmi a pěßnjemi. Druhy ßaßo namjetowachu k wěrje njepodobne pomjenowanja abo twórby ßłowow. Mjenowany płahowar wuźwoli ße ßapodatych namjetow ża cźornocźerwjenu rózu pomjenowanje „wótcźina“, ża rózicźkojtu „Schwabenża“ a ża żołtu „Stuttgart“.

Róžu „wótcźina“ wuplahowa ßchiżowawßchi druźinu „National Emblem“ i „Carl Haig“. Każ nam mjeno praji, ßu płahowarja tuteje druźiny wěßeje Jendźeleżenjo. Wobej ßłuchatej do druźiny cźaßowych hybridow a ßłaj cźemnofarminocźerwjenej. S tuteju druźin wuplahowana róża „wótcźina“ je cźemnocźerwjena, tu a tam na kopro bruno cźerwjene pschethadźejo. W tutym nastupanju je ßapodobna na różu ßnatu pod pomjenowanjom „Louis von Houten“. Hdyż je rosthcźka, ßo kwětkowe kopjeńka do ßwonkownoscże wuhornjuja. Tuta wożebitoscź różu kraßnje debi. SSaama ja ßo je hižo rjenje wuwita, je dokładnje pokna. Wona kcźeje na jenoßtliwej żylnej ßchiży a kraßnje wonża. Cźernik je truły a derje roscźe. Dokelż bohacze kcźeje, ju radу do ßahrodkow ßadźeja. Rjenje hodźi ßo ża ßadźenje do ßkupinow. Dokelż je róża we ßłódym nastupanju bjes poroka ju wschudźom rady kupuja.

Druźinu ß mjenom „Schwabenża“ ßu wutworili tichižujo „Rugosajka“, je żymjenja cźehnjenu druźinu, ß druźinu ß mjenom „Elißabeth Cullen“. „Rugosałka“ druźina je wßchak cźemnißcha rózicźka. Druźina „Elißabeth Cullen“ je jej ßpożcźiła wobłědnjeny ras, ju pschetwoririwschi doAmorantkeje róże. Jeje kwětka je jara wulka a tohornja dośpołnje pokna. SSwonkne kwětkowe kopjena ßu tohornja troschku wuhornjene. Tohodla ßu ßapodobne na hwězku, ßchtoż rózi ßpożcźi twożebje jara pschijomny ras. Też tute róże na żylnych ßchischkach jenotliwje rostu. Schischku debja k tomu hischcże wotestawaze kopjeschka. Połedńje ßu krute a ßtrowe. Sso ßamo wě, ßo tajku kwětku rady kupuja.

Dokelż ßo we wodźe ßtejo dołho cźerßtwe dźerża ßu jara dźakowne.

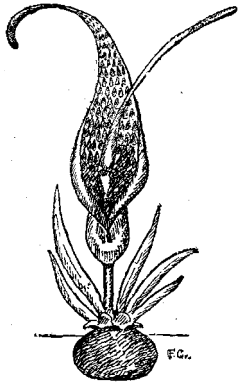
Pod pomjenowanjom „Stuttgart“ wuplahowanu druźinu ßu i różu „Edith Cavell“ a „Mrs. Franklin Dennißon“ kichižowali. Runje każ pola róże „wótcźina“, ßtuchcźina“, ja do druźiny „cźaßowych hebridow“, „Edith Cavell“ je jendźelßka druźina, w barbje běła, tola trochu na żółcź nadychnjena. Tola nochzyli ju mhlnje ßaměnicź, je ßnatej Hollandißej wuplahowanku ßamoho mjena ß druźiny „polyanthow“. Róża „Mrs Franklin Dennißon“ je tohorunja běła a żołta. Ale tola wuplahowachu i tuteho kichižowanja cźißto żołtu, mhł rjez ßloto żołtu różu. Jeje barba je wohnjojta na podlanke barby njepschekhadźejo. Pupk a róża wuplahowanki „Stuttgart“ ßtaj wjele nězneßchej a ßdobnißchej hacź wobě hižo wopißanej nowoscź. S podołhojtych pupkow roßwije ße pěknje a ßpodobnje wutworjena połnje wotewrjena kwětka. K tomu hischcże lutu-

...wsze wprowadzą na kwiat a trawę. Zgoła inne wąże żerują na kwiatach kolibrach. Tutaj drudzące bardzo wielkie ćmy rad we swojej zabawie ujmie mełtacko pichipotakacz. Schiży zajrodzi ninna, budże wże czim radicho tuporowacz.

Spożiwna kwćtka.

(S wobrazom.)

Spodżimna kwćtka rękacz żadaja żebi wjele kwćtkow. Jena j nich żłuścha do druzjiny Arumowych kwćtkow (każ Aaronowa broda; jeschczerjowy korżeń a podobne). Pódła je dostata pschimjeno cornutum, to réka rohata, abo też guttatum, to réka schepjerkata. Kżenicżkata żu na lit podobne. Snutżka je dnjo jażnożolte, pokryte j jażnoczerwjenymi schepjerkami. Tohodła dopomina naż na brjuch jeschczerja. S tutej pschicżinu żu tutu kwćtku abo rostlinku też jeschczerjowy korżeń pomjenowali. Kwćtka wurosżce je seleneho chełuschka. S dna tuteho chełuschka je żarżinjeny kchelk wurożit. Jeho nóżka je fijałkojta. S njeje wukhadżagy kchelk je jażnoseleny a wubćhnje do fijałkoj-

F.G.

żeho tónczka. Swonka je wulke, kżażne kżenicżko, żołto na bćło. Tuta kwćtka pokhadża j Jndiskeje, je pżatkim dżećżo czopłych krajow. Najspodżiwnischa wożebitosć tuteje kwćti je, jo w śymje we wutepjenej jitwi je żywojeje żucheje zgbiki bjes pjerschcże a wody najkrażnischu kwćtku wuplodżi. Odwż je wukcżeła, wożadż zgbiku nałećżo abo w lćcże do hornza a żtaj ju do sahrody. Bórży puschcża do pjerschcże koruschka. Wyżoke łopjenj j zgbiki wubiwaja a hornż j husiej jelenej tśchu pschikrkja. S tutym womkodżenjom żo zgbika nowoje mozy nażrćba. Najmu zgbiku j pjerschcże wurvj a położ ju do żucheje jitwy. Je-li chżesch, jo by kżenje płodżika, położ ju do czopleje jitwy. Czopłota nadychnje ju j nowym żiwjenjom. Se zgbiki wubiwa seleny kónczk. Tutón żo pschezo wyschc a wyschc posćdża, bubni a druhdy psches nóż jakcżćwa tuta wobkuśtaza kwćtka.

Khorosć jstwinskich kwćtkow.

W śymje nam cżasto łopjejschka jitwinych kwćtkow żołtna a himu. Sda ża, jako by nam żyła kwćtka żahinycż chżyła. Sda-li żo nam kwćtka nćkażża hubjena, dha je wo j dopokajom, żo njeje nćschto w rjedże a njepomhamy-li hnydom, może nam kwćtka żamo żahinycż. Tak bórży

bacż łopjeschka pożdom żakaschi abo żo naposchle pokaże, wosczeje nałose Pjenżu. Tón bubinny bernom kruszli pjchpinacż. Za wubinny rjedowny wuzjem hubjenje, żo by cżopły rjedowny wuzjem żo jeno pjenżć j pjerschdżeju j kerżaja majśćnjenu. Sze-li te bódre a je-li żuby pjerschć derje wupjekżaja, njeżeżi wina w tym. Tu żnadż kwćtżo żiwinj njedożahaju. Tak dyrbimy pak kwćtki do druheho hornża pschećadżicż abo na druhe waschnje kwćtżo połnojicż. Też pschestajenje druhdy pomha, je-li je żnadż w chłódku stała abo pschejara na żłónczku. Tak żo kwćtka bórży żażo żhraba.

Wschelake jitwine kwćti abo rostlinu żadaja żebi żażo wschelaku pódu. Na pjch. Acalije, Rhododendrony a Kamelije chżedża lćżnu pódu. Pschimćschamy-li jim nćkaju druhu pjerschcż, dha żhorja a żłónczńje żahinu. Dyrbimy je tak bórży hacż możno pschećahacżicż do druheje pjerschcże. Tak żo najprjedy żażo żhrabaju.

Druhdy pódła dosćcż hubjeneje pódy też hischcże woda żpody j hornża wotbćhnycż njemóże. Potom pjerschi żakiżnje, koruschki żhinu a kwćtka żłónczńje żahinje. Tu możemy najkhmaischo żahinjenju wobaracż, hdyż pjenżć wużbćhnjemy, wotschażemy, thore koruschli żwotrećamy, żtrowe je kjeschkom pschejschkaramy a żyłu kwćtku do noweje, pratnje mjelneje, pćśkożćneje pjerschcże pschećadżimy. Nowy hornż dyrbi cżiśtu bycż a żpody dosćcż żwulku dżćrku, tak żo może woda dosćcż derje wotkdćhnycż. S wopredka dyrbimy jara kedżbliwje pschiliwacż, pridy hacż żo njeżżu nowe koruschki wutworiże. Też dyrbimy ju j wopredka bóle do chłódka ztajicż, żo by ju żłónżo njeżeżahało.

Sda-li pak żo nam roślina nimo toho thore na łopjeschkach a wotnoschkach a żu-li korjenje żtrowe, dha je jenoż tudy pschićżina, żo żmy wopaczńje pschiliwali. Hdyż pschiliwamy, dyrbimy tak pschiliwacż, żo je korjenjowy kużmoch dosćcż j wodu napitk, niż pak kżdy dżeń, ale jenoż potom, wjadnu-li łopjeschka. Też na pjerschcżi możemy śpóśnacż, hacż roślina wodu trjeba abo niż. Trjebi-li żo nam pjerschcż mjes porżtami, je ji żucho. Wopaki cżinimy, wożtajimy-li wodu w żpódnjej schkliczżu. S tym kwćtkam korjenje hnija.

Khorosć kozow po kózlatach a prćnja pomoc.

Khorośce, na kotreż koży druhdy po kóślatach żkorja, maja wschelake pschićżiny a żu wschelakich drużinow. Druhdy maja rodżeńża a pożledk nćkażdu wodu, druhdy żu też na wumjo thore. Druhdy żażo koża tak żhorje, żo żo khoroścż na kóślenje żame pocżahuje.

Druhdy mamy cżeżke kóślenje. Tu potom koju cżasto wokolo pożledka poschkodżimy. Stanjenje pożledka je druhdy jara żtrażhne. Koży nam żamo na to żahinu. Koży żebi pschi kóślenju wjele żame pomhaju. Tohodła dyrbimy jim cżeżke pschikrywy abo mokre rubischka na kchżi a wokolo bjedrow położicż. Nimo toho żtajimy koju tak, jo je żadny dżćl wyżoko. Sawżimy nćkotre kuśki łodu do trćnja a tykńjemy je do pożledka. S tym śmćrnimy porodnu pależiwku. Je-li żo pschi kóślenju pożledk żranił, wumbjemy jón cżasto z lisolowej wodu. Mali koża żahorjenje pożledka, dyrbimy kżdże dwć hodżinje koju i nutżka j cżopłej wodu wopłakacż, do kotreżż żmy trochu alaunoweje żele pschidali. Hadżicu, po kotreżż cżopłu wodu do koży puschcżamy, dyrbimy najprjedy wulvaricż.

Strażchna khoroścż, na kotruż nam koża żwjetżicha żahinje, je żahorjenje rodżeńży. Tule żawinuje druhdy pożledńje, kotreż je w koży żwotażo, abo żmy-li koży j masanymi rukami pschi kóślenju pomhali. S majsanoścu dostanu żo nakażliwiny do koży a tak bórży żhorje. Koży maja j wopredka pależiwku a pschestaru żracż. S pożledka cżecże jim żmjerdżata mokżchina. Mamy-li hischcże druhe wotkóślenje koży w hródżi, żtajimy thoru koju do

prawje hródże, to ju druhe njemakżnyje. Mołjechom jemu timy koży żtaru koju wotżeru a wotżeru ju do hródże. Wotpokhadżamy, żo li cżeżke gubi 2 proż. akuratże jene cżopnjechżili.

Njerwnódże j koży pożledńje, dyrbimy koju kżdy dżeń dwójży j cżopłej wodu żmutka wopłókowacż. S tym żo pożledńje bórży wuschcżi. Njepomhali to, dha njeżmćmy żo na żane waschnje kondżicż żtórnehu lćkarja żawolacż. Wón może jenoż w tutym nażtupanju pożledńje najlćpje j koży wotżtrenicż, aniż by ji żwadżił.

Dalżche żhorjenje, kotreż żwjetżicha rćdżcho wobkedżbujemy, je tak mjenowana nilokowa palcżiwka. Na tule żhoroścż powżchikkownje także koży żhorja, kotreż żmy jara derje pżowali, kotreż żu żo jara lóhko tółili a kotreż maja wumjo pełne mloka. Khoroścż jewi żo 12—48 hodżinow po kóślenju. Koży njemóża wjazy żtanycż a leża tak jako żlemjenje a żjes wćdomja. Hłowu pschepołoża hacż k wurobnju a żu żtoro żyle bjes cżuża. W tutym padże njeżmćmy koży na żadyn pad żane lćkarżtwo dawacż. Lćkarżtwo by do żoldka njemohło, ale by do powćtroweje gnrgamy nabćżało a dale do żluzow dele. S tym bychu koży na żahorjenje pinzow żthorite a żahinyte. Dyrbimy we kóżdym pschipadże hnydom żtótneho lćkarja żawolacż. Mjes tym pak dyrbimy koju cżiśce wudejicż a ichtrychi je wotwarjenej wodu cżiśce myeż, do kotreżż żmy kżit lyżola linuli. Nimo toho dyrbimy koju tak położicż, żo j zyżej cżeżu żwojeho cżeła na wumju leżi.

Mjes wumjowymi khoroścżemi je najhórżche żahorjenje wumja. Tule khoroścż żawinje najwmnjenje abo dostanu-li żo żuże nakażliwiny do wumja, j masanej żlómu atd. Dokelż pak je tale khoroścż natykowaza, njeżmćmy mloko j tajich ichtrychow do żlomy wudejicż, ale żnicżicż. Prćnja pomoc je, je wumjo wyżoko żwjazamy, khładżemy na wumju wotwarjenu żynowebo żumja a rybnjemy na wumjo bórikowu vaselinu abo horżu wolij. Nimo toho dyrbimy koju kżdże dwć hodżinje wudejicż.

Druhdy maja koży malo mloka abo jim dozhla mloko żaprahnje. S pschicżinu żu inuskowne khoroścże, pschedewschćm cżerjewowe a żoldkowe khoroścże. Też hubjena piza abo żahorjenje wumja je druhdy j pschicżinu żaprahnjena mloka. Tohodła dyrbimy także pizu dawacż, kotreż na mlokowe żalży żtukuja. Także pizy żu: mloda jelena piza, wonż, żłodżinu a dżerjel. Nimo toho mójemy pizu żel, chimjelcżku. amiż a podobne wonjate żela pschidawacż. Dale dyrbimy koju cżasto dejicż, hacżrunjeż wona nicżo njedeji. Po cżażu wćżo mloko pschićhże. Ztrowe, rumne a wćtrowane hródże hischcże bóle na mloko żkutkuja.

Też j wćżtej njepschidjomnej khoroścżu żu tak njenowane mlokowe wady. Wodżane mloko dostanjemy po dawanju wodżaneje a żmjerżeje pizy. Tohodła dyrbimy kożam cżasto nćschto druhe dawacż a druhdy nćschto mało warjeneho hródku pschidacż. Schlingorate mloko je potom, njeje-li j pożitkowazymi organami nćschto w rjedże abo żmy-li mloko we włóżnych, njeczżitnych mlekowych komorach żhowali. Tohodła dyrbimy też hródże a tramjenńi cżażto wćtrowacż a j najmjenżicha ża lćto jónu wobćlicż. Mlekowe żudowja wupaŕmy po kóżdym trjebanju z kropom. Nimo toho dyrbimy też koju druhdy wumnycż. Kotreż koża pak ma jónu także pschiredne wadne mloko, to hižo njerozżtrontmy. Tuż nam nicżo druhe njeżbywa, hacż koju wukormicż a żarżjacż.

Hórke mloko maja druhdy koży, kotreż na żtare deja, abo żmy-li jim womżnu a jeczmu żłomu dawali, abo wjele runklizy a lupinow. Druhdy je też pokom w mloku że pschićżinu hórkeho mloka. So bychmy temu wotpomhali, dyrbimy pizu pschemćnicż a nimo toho wżchć żudowja a mlekowe komorki derje wucżiścicż. Druhdy nam mloko jenoż potom hubjenje żłeżdi, nimamy-li żudowja a komorki dosćcż cżiśce. Mloko je też druhdy mćdre a cżeżtwjene. To pokhadża j wćżteho hribika. Tu nje-

pomhało nicżo kżdy hach prawe wćżtwowanje. Też dyrbimy wobkedżbujicż. Wumżło a łaski żeż tuto dy tak psched dejenjom j cżopłej wodu cżiśce wumnyjemy.

Nćkotre pokiwy wo prihotach a hnojenju wowsa.

Wowżż je roślina włożnijchich pód. Tola pak njechmy prajicż, jo jemu w druhich pódach njehowi. Wowżż żłuścha do tych kulturnych roślinow, kotreż żo je wschelakimi fijikalnymi khmanoścjemi wujmamjenjeja.

W hórżtich krajinach możemy jón tehodła pćstowacż, dokelż ma wjele dróhmych korjenjow. Wowżne korjenje żo jara hłuboko do żemje tocża. S tym mója też wschelake żiwinj j pódy cżerjacż, wożebje kocżił (Phosphor) a kchenicżitu fijkalinu. Dokelż wowż dlże rojcże, może tej mjenje rożpujchcżne żiwinj pschijimacż. Dokelż wowż tej wschć żtare żłnżti żiwin wużije, njettrjebamy k njemu diekretnje hnojicż. Dożaha, żmy-li lćto prjedy hnojili.

W hórżtich krajach żyja wowż żo bćrnach abo żicże. Wunoschk wowża możemy khćtro żwjchcicż, hdyż hacż dwćżteje mćry pschikupny hnój pschidawamy. Kelko hnoja pak dyrbimy nćko k wowżej pschidawacż. Chżemy-li na 50 zentnarjow forma domojkhowacż, trjebamy na 120 puntow dużhyka na 1 ha. W hórżtich pódach je pomćrnje mało dużhyka. Dale je wowż j wunvjacżom pschenży j najintenjiwnischim konżumentom dużhyka, to réka, wón najlćpje dużhył wużije. S organiżtich dużhykowych hnojow je to j hłownym hnojom hrodżny hnój, ja kotryż je nam najdżakownischi. Najlćpje pak jeleny hnój wużije. Wożhjenemy-li po żicże na podwork nćkażki żeleny hnój, możemy jón najprnu, pridy hacż póda żanżerżnje, żaworacż. W żymje hnój potom w podże żhnije a k nałećżu mamy k wowżej j dużhykom derje pohnojene. Nimamy-li żeleny hnój a njeby-li bjżo wjazy lćt żażobu na żamżne polo hnój wożyli, dyrbimy pschikupny hnój mjetacż a to żyrito-żchtapik, wapnodużnk a chiżiki lodżit (Chilisalpeter). Każki pschikupny dużhykowy hnój dyrbimy wolicż, żależi na tym, każka je póda a każki hnój żmy lćto prjedy hnojili. Na ha dyrbimy nimo toho hnoja. żchtoż bjżo we pódże je, na 3—4 hacż 40 ża. na 1 ha pschidacż, to je wokolo 3—5 zentnarjow żyrito-żchtapika (Schwefelamoniak) abo wapnodużka żyka. Żyrito-żchtapik możemy dwójży mjetacż, najprjedy pched żywom a potom żwjerċha na żelene. Wapno-dużnk mjetamy wokolo dwć njedżeli pched żywom. Zwjerċha mjetamy pak njeje khmany, dokelż j dżela banż cżiśi żpali. Też i kocżołowku dyrbimy pschićhnożicż. Ta nam prjedy żeraci a żorno żo derje wumyje. Sżyjemy-li do wowża podżiżcho dżerjel, dyrbimy cżim bóle j kocżołowkowym hnojom hnojicż.

Hacżrunjeż żebi wowż direktnje kocżołowku njeżadacż, dokelż wowżowe korjenje mója ju hnydom j pódy cżerpacż, dha je to a pschihnojenje j njej żara dżakowny. Na lóhżche je wujetamy ju potajim j Domajchowej muczku, a na cżeżke je żuperfożfatom. Na 1 ha. trjebamy wokolo 4—8 zentnarj żuperfożfatu abo 6—10 zent. Domajchoweje muczki.

Se żnjemi wowża najwjazy drażża j pódy wucżehnjemy a to pschi wunoschku 48 zentnarjow żorna j 1 ha 1½ zentnarja. S dražżenych hnojow trjebamy na 1 ha 6—8 zentnarjow 40 proż. dražżkoweje żele abo 6 zentnarjow kajnitu. Dokelż je w kajnitu chlorid, dyrbimy jón wokolo 10 abo 14 dnjow pched żywom rożnjetacż.

Wapnicż dyrbimy k wowżej kedżbliwje. Direktne wapnjenje k wowżej njeje khmane. Dyrbimy hižo lćto prjedy wapnicż. Wowż tej dekonja żebi żane nćschto wapna je pódy pschikwjeżicż. Wowż ma w żwym żwojim organizmu kżżaly charakter. Tchodła je lćpje, żmy-li płodam psched wowżom wapnili.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

«S. N.» płaca měsačnje we wudawarni 80 zł. pj., na pósće a pola dowóźnikow 1,30 zł. pr. Do wukraja 10 Kč. Kóžda so. płaci 10 zł. pj. Wudawa a dźiwa Smolerjec kniharnička, zap. dr. a. p. ruk. w Serbskim Domju w Budyšinje. Telefon 2587.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaci so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje se stajace nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy w a rjadk płaci so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. w w

Čisło (Nr.) 58 **Budyšin — Sobotu, 9. měrca 1929 — Bautzen** **Lětnik 88**

Wuspěch Sakskeje.

Nowy kluč k automobilowemu dawkej.

Kaž je znate, je sakske knježerstwo njedawno wopomnjenjske pišmo wo schodowanju Sakskeje pschi rozdźělenju automobilowego dawka němskemu knježerstwu pschepodało. Dokładnje a na pschepschedźaze waschnje je žo w pišmje dopokazało, so je rozdźělenjski kluč tehole dawka, po kotrymž je Sakska za pokjata lěta wo 22½ milijona hrimowow schkodowała, njewoprawnjeny a žo w pschichodze njehodźi sdźerjeć.

Na podłožku tehole wopomnjenjskeho pišma je sakske knježerstwo w němskostatnej radźe namjetowało, so by žo rozdźělenjski kluč pscheměnił. Kaž je žo z pschitkuchnego městna zhoniło, je wopomnjenjske pišmo w němskostatnej radźe wušpěšny sacžišcej cźiniło. Jednanja njejsu dźe hischcze dostónczene, tola móže žo hižo nětkole rjec, so němskostatna rada wobsankuje, so žo rozdźělenjski kluč pscheměni. Byrnjež so pschi tym wschě pschecźa Sakskeje njedopjelnike, dha žo tola fumma, kotruž Sakska z automobilowego dawka pschichodnje dostanje, khětro powjetschi.

W Sakskej dyrbi žo pschichodnje 30 000 nowych wobydlenjow sa lěto natwarić.

Stari sozialistojo žu w sakskim žejmje sledowazy namjet sapodali: „Twarjenje wobydlenjow je žo w Sakskej poslednje lěta mózne spěchowało. Liczba natwarjenych wobydlenjow je wot 4598 w lěcze 1924 na 24 929 we lěcze 1928 stupiła. Niedźiwajcy teho je we wulkim dźělu sakskich gmejnow hischcze wulka wobydlenska nuza. Sčasom chcyła tohodla wobsankowcy knježerstwo namolwić, so by w lěcze 1929 twarjenje wobydlenjow tak spěchowało, so by žo snajmjenjscha 30 000 wobydlenjow sa lěto natwariło.

Gradnauer přeciwo Rosbachej.

Sakski pósłanc w Barlinje dr. Gradnauer je sledowace wojjewiske: Po nowinskich powěsćach wo femowym morderskim procesu je nětkuschi wjednik dobrowólnistwo korpsa Roßbach wuprajił, so tym jemu w lěcze 1921 jako ministerjej snutskownych należnosćow radźił, so by sakoń, kotryž sakoženje tajnych wojerskich zwjazkow z khłostanjom hrozo sakskowasche, wobeschoł. K tomu wobzwědcam, so je Roßbachowe wuprajenje njewěrne, a so je žo rozrěcženje, kotrež tym tehdy z nim měł, na praschenje poćahowało, hač a kak by možno było, so bychu žo *wjednizy dobrowólniskich korpsow, kotrychž nadawk we* Hornjej Schlesiskej bě wotbyty, do ziwilneho powolanja pschewjedle. Jara je spodźiwne, so Roßbach se zwojim wuprajenjom hakle sa wótom lět wustupi.

Pschesjenosć wo dawkowej pschedłosy.

Němski ministerski kabinett je psched nětkotrymi dnjemi, kaž „Germania“ powě, jenohłósnje wobsankował, dotalny hospodarski plan z nowymi dawkowymi namjetami němskemu žejmej pschedpołožić.

Puć Pruskeje ke konkordatej.

Hłowny wubjerk pruskeho žejma je schtwórtk počał, wo wudawkach za kultuž pschedběžnje wuradźeć. We wuradźenju je němskonazionalny **Meyer** rjekł, so žu jeho pschecźeljo sa to, so bychu žo w **konkordaze** poměry mjes statom a zyrkwju znowa srjadowale, so pak budźa zdobom žadać, so žo prawa stata a evangelskeje zyrkwje schkitaju. Sozialdemokrat **König** sapadnje to zaime mjenjenje sastupowasche. **Schwarzkopf** z němskeje ludoweje strony bě pschecźiwo tomu, so žo katolscej zyrkwi finanzna podpjera sawěsći, mjes tym so žo evangelskej zyrkwi pjenježna podpjera se sakonjom pschilubi, kotryž móže žo w tóždnjach cźasu pscheměnić. Hdyž bě kommunist dr. Ausländer konkordat wotpokasał, žo kultuzowy minister dr. Becker złowa jimasche a praji, so statne knježerstwo z wobsankowanjom konkordata sapadu ruunoprawosće mjes katolskej a evangelskej zyrkwju njestrani.

Prawidło wojerskich organizacijow.

W pożedźenju pschedsydstwow swjazka němskich wojerskich organizacijow žu žo někotre prawidła pschijate. Po nich dyrbja žo pschede wschěm nětcźiske Němsku wobkrućowace revolucionarne mozy porosyć. Wschě woborne politiske mozy dyrbja žo w Stahlhelmu sjednoćeć.

W dalschich prawidłach žo praji, so dyrbi žo w formje positiwneho ludoweho požadanja dotalny system wotpokasać. Swjatarski stat dyrbi žo saložić, kotrehož zobuslowy žu wopraudze zwobodne statne wołoby, kotrychž zhromadna wola nad němskim žejmom steji. Dla staroscze wo wschědnym thlěb dyrbja swjatki najwótrischo pschecźiwo **dale wjedźenju dopjelnjowaneje politiki** wojowacź. Se wschěmi žrědkami dyrbi žo pschecźiwo sozialdemokratiji wojowacź.

Rada Zwjazka Ludow (sistawaty wubjerk za należnosće mjeńšinow postajiła.

(Sistawaty wubjerk, kotryž je Rada Swjatego Ludow schtwórił za należnosće ludowych mjeńšinowow wusmolwiła, je žo pjatk k prěnjemu pożedźenju saschoł. Najprjedźy budźe wo namjetach němskeho zwonkownego ministra dr. Stresemanna a kanadiskeho sastupjerja Danduranda wuradźeć. (Sistawaty wubjerk ma nadawk, material wo praschenjach mjeńšinowow, kotryž jemu wschelake knježerstwa podadźa, sběrać a wo nim w junniju Radźinemu komitejej rosprawić.

Stresemann hischcze w Schwajzarskej sawostanje.

Zwonkowny minister dr. Stresemann po skónczenju Radźineho sjeźda w Genfu hischcze někotre dny k wodpocźinjenju w Schwajzarskej wostanje.

Krwawe puki mjes kommunistami a nazionalnymi sozialistami.

We Wöhrdenje w Holsteinskej je schtwórtk wjecźor w sjawnej zhromadźiznje, kotruž běchu nazionalni sozialistojo zwołali, k pukam mjes kommunistami a nazionalnymi sozialistami doschło. Kommunistojo, kotrjž mějachu wulku wjetschinu, žo z pukami do nazionalnych sozialistow dachu, z kotrychž dwoju sabichu. Też jedyn kommunist bu morjeny. Wódła teho žydom sranjenych, mjes nimi jeneho cźežkosranjeneho, do khorownje w Heidze dowjesechu.

Zhromadźizna bě so sakasała, dokelž běchu so hižo psched někotrymi dnjemi w zhromadźiznje nazionalnych sozialistow kommunistojo z nimi bili. Pschi tym běchu so někotre wołoby sranile.

Židowske dźěći dyrbja sobotu do šule khodźić.

Gmejnskeho rabbina dr. Feliza Goldmanna w Lipsku bě hamtski žud dla pschestupjenja § 5 sakskeho schulskeho sakonja k pjenježnemu khłostanju sapadnyć, dokelž njebě swojemu žynej, kotryž 8. rjadownu 40. ludowej schule w Lipsku wopytuje, w haprleji, meji a junniju 1928, žobotu do schule khodźiła dał. Psched žudom bě žo dr. Goldmann z tym sakitał, so je za pschitkuschnikow židowskeje naboženy žobota zwjatym dźeń a so žo khodźenje do schule w tutón dźeń z nałożkami jeho naboženy njesmjeje. Też praji, so žo poćežne postajenje sakskeho schulskeho sakonja stajwej 135 němskeje wustawy pschecźiwja, kotryž wschitkim staćanam za zwobodu wěry rukuje. W Pruskej njetrjebaju dźěći židowskeje starscheju židowske zwjate dny do schule khodźić. Hantisi žud napschecźiwo praji, so žo stajw 135 němskeje wustawy winowatosće židowskich staćanow, zwoje dźěći zwobodu do schule staćaj, njedótka.

Židża też powschitkownje tutón dźeń zwoje dźěći do schulskeje wuczby sćelu, mjenja po taksim, so žo to se sakadami zwobodny wěry a zwědomja snjese. Prawne mytlenje njemóže wobsikorzeneho psched khłostanjom schitaćeć. Powokanje wobsikorzeneho pschecźiwo wutžudej je žo sacźiło.

Falšowany dokument wo francowsko-belgiskim dojednanju.

Belgiski ministerski president Jaspor je w komorje wo dalschim běhu należnosće falschowaneho dokumenta, we hollandskich nowinach wojjewjeneho, rosprawił. Generalny stabny rěcznik je poručił, pschepytanje sawjesći, na cźož žu Franka-Heinu sajeli. Frank-Heine je žo wusmał, so je jemu wukrajna spionažna služba, z kotrejž je wobkhadźał, poručiła, so by wěsty dokument saradźił. Frank je žo prózował, so by žo z agentami belgiskeje tajneje službyby sesnał a je dokument napisał, kotryž je žo potom z pożrědnistwom redaktora slauskich nowin „De Scheldt“ hollandskim nowinam pschepodał. Agentam je dokument znaty był, tola niz schesej tajneje službyby. Pschepytanje, kotrejž je žo w pschesjenosći je schefom generalneho staba pschewjedło, je hižo k wobsankenju dowjedło, schesa nowinskeje službyby z jeho sastojnstwa wotbadźacź. Agentam, kotrjž žu žo pscheschli, žo khłostanje napokoji.

Sjalisti Mathieu praji, so we wěstych hollandskich kruhach hischcze pschezo wérja, so je dokument wopraudźity. Tele kruhi dyrbja žo pschetwědczeć. Wo to chcemy žo we druhim pożedźenju prózować a też swěźicź, cźehodla žu Franka tak ruce z jatby puschcźili, hačrunje žo tola praji, so je jeho wukrajna spionažna služba placźiło.

Sozialist **Vanderbelde** k tomu pschispomni: Stejimy za knježerstwom. Swěrcźene je, so je dokument hollandskich nowin falschowany, dale so je jeho napisał njecźisto wołoba, so belgiske knježerstwo njeje nicźo wo dokumencze wědźało a so je swólniwe, pschecźiwo wschitkim zakrocźej, kotrjž žu žo pschi należnosći wobdźělili. Wraschenje spinaže pak wotewrjene wostawa. Wono dyrbi žo wotbycź

Němska a falschowany dokument Franka-Heiny.

Němskeho pósłanca w Brüsselu, dr. Horstmanna, žu do Barlina sawołali, so by wo dokumentu, w hollandskich nowinach wozsćischczanym, rosprawił. Němske zwonkowne ministerstwo chce žo za wschěmi, z należnosću zwiskowanymi nadrobnosćemi wobhonicź. Wot wunoschka tehole rosprajenja budźe po sdaću wotwisowacź, w kajkej formje žo němske knježerstwo k tymle wosjewjenjam staji.

Nabožeńske rjadu so w Francowskej připuśća.

Franzowska ministerska rada je žo schtwórtk z prajschenjom pschipuschczenja nabožeńskich rjadow a mišionskich towarstwow w Franzowskej saběrała. **Finanzny wubjerk** deputeritkeje komory bě dodawki w lěcze 1928 za mišionske towarstwa wuschmórnył, tola wukrajny wubjerk bě jim žrjedu w formje **wožebieje** pschedłoby **pschihłosował.** Tejle wožebitej pschedłoby je też knježerstwo pschihłosowało a wobsankko, wot komory žadacź, so by debatu wo tejle pschedłosy, kotraž dźewjeczej sakonjowych narcźikow sa dźewjeczej mišionskich towarstwow wopschija, 14. **měrca** sapoczała.

Hrožazy studenski strajk w Schpanskej.

Kaž žo Parizjskemu „Journalej“ z Madrida powě, je pschedbyła studentskeho zwjazka je studentskim strajkom hrosył. Rektorej je rjekł, so studentojo *universitu sapala*, jeli so by knježerstwo pschecźiwo studentam sakrocźiło. Pschicźina rosshorjenja ma žo w tym pytacź, so studentojo prawniskeje fakulty njejsu z nowym pruhowańskim porjadom spokojom.

Reorganizacija statneho zarjadnistwa w Juhosłowjanskej.

Najwažnischi je sakonjow, na kotrymž nětcźiske knježerstwo dźela, je sakoń wo najwyschschim statnym zarjadnistwje. Reorganisazija žo w ministerstwach saporjanje, z kotrychž žo někotre sastaja. Wone žo z druhim ministerstwom sjednoźa. Organizazija statneho zarjadnistwa w nijschich instancach ma žo po sakonje dezentralisazije pschewjesć. Naczisk sakonja wo najwyschschim statnym zarjadnistwje ma žo jako prěnja pschedłoha najwyschschemu sakonjedawazemu wubjerkej pschedpołožić, kotryž swoju dźěławosć 14. měrca sapocznje. Potom budźe sakonjedawazy wubjerk sakoń wo prawopłatnej zyrkwi a sakoń wo pschepokazenju wólbow do gmejnskich komorow wuradźeć.

Juhosłowjansko-grichiske srěcźenje žo podpische.

Juhosłowjansko-grichiske pischeczelstwowe srěcźenje a dojednanje wo juhosłowjanskej zwobodnej zonje w Sołunskim pschisłuschawje žo njedźelu w 11 hodźinach w Genfu podpische.

Harakiri jenecho japanskeho wojerskeho attašeja.

Sejtman Koyanagi, adjutant japanskeho wojerskeho attascheja w Maskwje, je samomordarstwo z harakiri wukonjał. Koyanagia nrcźejazeho kleźo psched wobrazom mikada (japanskeho khěžora) nadeńdźechu. Ssamomor-

hašćiwo bě po pravidłach starych šumarniow kniwjedł, kotiž ſ tym ſhubjeneje cżeſće wotpokuczeja. Nałožk ſebi kaža, ſo po harakiri ſamomordarſej najbliże ſtejacy pſchezſeł abo jeho najbliżſchi pſchiwuſny jemu hłowu wotrěnje. Heſtman Kayanagi bě pak ſam, hdyž harakiri wukonja, mjeſche pak nadeſłowjeſtu muż wole, ſo, žiwot ſebi roſprowiſchi, ſ britwu ſpyta, ſebi hłowu wotrěſnycz, ſo by nałožk harć bo kónza dopjelnił. Saſwołany lekař chyſche jemu morſkum dacz, tola japanſti heſtman ſo ſapowědźi, jón pſchiſcz a dwě hodźinje ſe ſmjerczu ſo běžeſchi wumrje.

We pſchicżinach ſamomordarſtwa njeje nicżo wěſtego zhonicz. Snaje je, ſo běchu někotre Moſkowſke nowiny japanſkemu heſtmanej porokowałe, ſo ſu ſo w jeho wobhdelnju pſcheſy wołmeſe. Sda ſo, ſo je pſchedſtojeny heſtmana dla ſranjenja dołhotrajneje póſtlanſtwa naſwarił. Tohodla je ſo tón roſſudźił, ſwoje wjeſołe żiwjenje w Moſkwje ſ harakiri wotpokuczeſ.

Juarez w rukach zběžkarjow?

Po powěſczi ſ lětwa ſběžkarjow je pjeza město Ciudad Juarez do jich rukow padło. Po druhich powěſczach ſo hiſchcże ſe ſylnej artileriju ſtrělenju wo město wojnje. Pſched Juarezom ſtejaze kuježeſtſwowe wójſko ſo ſ amerikanſkimi bróńjenji a munizija ſoſtarnje. Sběžkarjo ſu pjeza jara derje wobroženi. Hačrunje wjedniſy ſběžkarjow we dobyjeze pola Sinaloja, Chihuahuy a Curcinya powědźa, ſda ſo tola, ſo je ſo zyle ſběžkowe hibanje ſ wotwaczenem połnóżneho Mexika połěcżiło. W Mexiku ſo po ſaſtodobnyczu Montereya a Veracruza nadźeja, ſo ſo revolucija bórzy porasy.

S Newyorka 7. měrza Reuterej powěſczeja powſe, ſo ſu ſběžkarjo w Sonorje po ſdźelenyzy generala Borquesa hłowne město ſtata Sinaida k połodnju ſtata Sonory pſchi brjohu Cżichego morja wobhdałli. W katolſkich ſpytowanych w Sonorje je ſo wot léta 1926 pręni króć ſaſo Boża miſa cżitała. Niedźiwajcy tohole wuſpeſcha ſběžkarjow w Newyorku ſacżiſchej knjeſi, ſo knjeſerſtwowe wójſko po nicżim nad ſběžkarjemi dobudże

Revolucija w Mexiku.

Pręni nadběh ſběžkarjow na Ciudad Juarez je ſo wotrałył. Sběžkarſke wójſko pod roſkaſowarſtwom generała Murrity a de la Vegi ſo ſ tſjomi żelezniſkimi cżahami wokoło pſchipokdnja k městu pſchibliżi. Pſchedſtraże ſwjatſtwowego wójſka do cżahow ſkócżachu, a krute wojowanje ſo roſwi, na kotrehoż kónzu ſběžkarjo zoſtachu. Sběžkarjo ſe ſwojimi cżahami nětdże 12 kilometrow k połodnju wróżo jědzechu a ſady ſebje wſchě żelezniſke mosty a pſchetok[illegible]. ſo ſo po liczbje wjele ſylniſche ſwjatſkowe [illegible] mnoho ſe nimi puſchczeſ.

Ame[illegible]ojcz w El Paſo (w Texaſu) je mexikanſki [illegible]mu wójſku dowokoło, 2000 muži pſches ko[illegible]ch ſtatow ſ Matamoraſa do Ciudada Ju[illegible] Na mjeſy amerikanſkeje ſtrony ſu ſo m[illegible]otne batterije poſtajiſe. Roły kanonow ſu na Ciudad Juarez ſkjerene.

Wuſpěch mexikanſkeho kuježeſtſwoweho wójſka.

S města Mexika ſo powě, ſo je ſo měr w ſyłym Mexiku, ſ wuwjaczom ſtatow Sonory, Veracruza a wokrjeża, kotryż generał Eſkobar hiſchcże wobhdażeny dżerži, wobſtarował. 8000 muži kuježeſtſwoweho wójſka, kotrež ſpěchnje na Sonoru poſtupuja, ſoſtom dróhi wuwjeſenja, kotrež ſu wojazy generała Eſkobara, město Monterey wupuſczeniſchi, ſapuſczili.

Generała Palmoureu Lopeza, prjedawſcheho ſcheſa wojeſkſkeje policije w měſeze Mexiku, ſu po wuhnjdże wójnſkeho ſtawa ſatſelili. Wón je ſpytał, ſwoju brigadu we ſtaczje Michoacanja wobwěrczeſ, ſo by na ſtrony ſběžkarjow pſcheſchła.

Ze Serbow.

W **Budyſchinje**, 9. nalětnika 1929.

— **Wo wjedrje.** S dobyżeczeſkej kroczelu nałęcżo poſtupuje. W nozy k pjatkej ſpyta hroſmja ſymna hiſchcże jónu nowal. W rańſchej Pruſſej ſaſo hacź na 17 ſtopl. poſtupi a we ſuhożnej Schleſyſkej tu a tam na 12 ſtopjeſkow. Ale nětko ſo wětſchej hólzy hoiwſo ſ njemdrocżu na ſurowu ſymu wołtorhuchu. Pod jich mikym wudychom poczа ſnjeh tacź a taſcze zyłu nóz a taſe, bźakowano Bohu, hiſchcże dale. Hiżo tu a tam ſchére bržołki ſ bělej płachty ſo poſtorżiła. Wona poczuje na połach hiżo wjetka bjeſ. Hiżo ſchcżakdżeja ſ mſtnanmi ſelene ſtwy. S tſchow ſe ſuch mimale bele. Pſchi rěkach leżoże wżdy ſo hdonje na wulku wodu pſchihotuja. Pſched cżeſkami mlynſkich kołow a warow rubaja lód. Lód tſjeja a rubaja tež pſched nſtami. Hiżo woda w rěkach poſtupuje. Tu a tam ſcheſa woda lód. S wulkim wrjeſtom ſo puka. Mała wyſchina w poſtnozy je ſwiſ daſtała ſ wyſchim nad ſrjedźnej Europu. Tuż njemóżno ijeje, ſo ſaſtupi kroſtke pſchetorhnjenje tacża. Krótke jenoż, pſchetoż pſched wjeczornej Europu leża hiżo nowe niżiny, ma-towe noſ a Europu pſchecżahnyſcz a naſ bacze ſapławicz ſ wżdżnym, milym ozeanſkim powětrom. — Naſch wjedrawuſtojny ſtaja ſa pſchichodny tydżeń ſeżeżowaze wjedro: Niedźelu wětrojto, pódźdża ſe kriżiki dżeń, wutoru ſtuhły abo dyſcheż, ſrjedu rjenje, ſchtwórtk rjenje a ſtuchy, pjatk wětrojto a ſymno, ſobotu dyſcheżowanje. — Jutſje njedźelu Lactare ſtładża ſłónczko 6,29 hodź. a hkowa ſo 5,53 hodź. Mężacżk ſkładża rano 6,39 hodź. a hkowa ſo popołdnju 4,45 hodź. Jutſje je nikoły mężacżk. Pſchedżonak ſtaja pſchihodne wjedro. — Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 746, hygrometer +2, thermometer wo dnjo +5. Dżeńſa rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer +3, thermometer w nozy +1. Wuhłady na malo ſo pſchemeńuja we wjedro.

— **Budyſchin** ma 41 132 wobydlerjow. Statiſtiſki wotrjad mężchańſteje rady nam ſdźěli, ſo dalepiſana liczba Budyſkeho wobydlerſtwa na kónzu februara 1929 wuczinjeſche 41 132 (1928: 41 073).

— **Mężchańſki puliżajći haut** proſzy mżż, ſo dyrbjmy wojſowili, ſo je kóżdy leżownojeżeſ winowaty, ſnjeh a łód wotſtronicz ſ drohowu pſchi kromach khódnikow a bżery wónzachow pſched ſwojej leżownojeżu. Wulki dżeł leżownojeżejow je tule ſwoju winowatoſcz hiżom dopjelnił. Komdżakam pak ſo wojſewja, ſo dyrbjało ſo nětko ſ khóſtanjom pſchecziwo nim ſafrocżicz, jeli ſnydom ſwoju winowatoſcz cżiſczenja njedopjelnja. Wożeżbje pokaſuje ſo hiſchcże na § 70 wożſtadnoſcz a drohowego porjada.

— **Dżenſnjiſche wiki** pſchinoſchu. Njedźiwajcy toho pak dżeń derje wopytane. Bitwa placżeſche ſwjetſche 1,05 hr., jeja 17—19 pj., twaroh 25 pj., punt ſarčeſaneho ſółżeża 90 pj., na ſelenicznych wikach punt cżerjwjeneho kalu 25 pj., bżeſche 20 pj., włóżeho 35 pj., rożа hydrożeho 60—100 pj., punt zyble 20 pj., marchwje 20 pj., ſelżeża 40 pj., jabłuńow 20—40 pj. litr łanoho wotlja 1,60 hr.

— **Dobyże wo 1000 hrěwnow** je padło na łóſ cżo. 42 158 do leterijeneje kolekzije F. Rothera w Budyſchiſe na Khżežiſtej dróſy.

— **Saſka krajna loterija.** Pſchi ſchtwórtkowym cżehnjenju (5. dżeń) 5. rjadownje 194. łaſkeje krajneho loterije padże dobyże wo 30 000 hr. na cżiſło 28 450; dobyże wo 5000 hr. na cżiſła 5330, 20 606, 65 557; dobyże wo 3000 hr. na cżiſła 7646, 11 839, 12 441, 31 844, 41 095, 49 278, 92 073, 93 348, 96 695, 116 264, 126 076 dobyże wo 2000 hr. na cżiſła 4316, 16 725, 27 138, 31 791, 32 893, 36 260, 43 435, 59 728, 75 299, 88 117, 88 664, 89 896, 90 099, 101 013, 102 390, 107 414, 117 434, 128 909, 137 644, 138 190, 143 023, 144 729, 147 597; dobyże wo 1000 hr. na cżiſła 2859, 3909, 11 151, 12 999, 18 644, 27 631, 34 307, 39 213, 40 127, 42 748, 51 459, 52 942, 55 025, 68 561, 69 446, 77 857, 84 495, 82 215, 88 722, 101 294, 101 819, 106 781, 107 104, 107 920, 121 584, 122 433, 133 808, 134 882, 143 911; dobyże wo 500 hr. na cżiſła 1844, 4071, 6971, 9720, 10 109, 10 574, 17 806, 18 859, 20 844, 23 649, 25 921, 44 172, 47 005, 55 307, 62 604, 63 082, 68 339, 73 595, 82 875, 86 928, 91 632, 96 327, 98 061, 103 279, 111 693, 112 161, 114 040, 115 440, 117 824, 124 404, 124 897, 126 329, 129 692, 131 013, 137 249, 141 530.

— **Budyſke łapiſki** ſu wſchędne dny hač do 7 hodź. wjeczor wotewrjene, njedźelu pak ſamknjene. Nózny łapiſk bu a njedźelu wotewrjene na jenoż jena łapiſka ſ měſacżnym wotměnjenjom. W měrzu je to Hrodowita łapiſka na Hoſchiż haſy.

— **Wobaraniе ſnjeſbożenjow.** So by Budyſke a wokolne wobydlerſtwo hiſchcże ras pſchiležnoſcz měło, ſwój ſchtyri wurjadnje powuczaze filmy wobhładacz, ſo wotnowa jutſiſchu njedźelu dopoldnja w 11 hodź. hiſchcże jónu we tudomnym Centralnym dźiwadle pſchedwjedu. Sadług je darmo.

S **Wažporka.** So bychu ſadźěwali ſtrachej wulkeje wodu a ſchitali ſtołpy mosta, ſyhtachu pjatk nětkuże wjele tolſtu łód na Lubaceje roſtrělcżej. Wocżakowany wuſpěch ſtrělenja pak nuwoſta. Niedźiwajcy mnoho ſtrělenjow ſu jenoż někotre njeważne dźěry naſtale. Dyrbjał-li ſtrach wulkeje wody hroſnyeż, je tudomna wohnjowa wobora ſwdźinua, wohroženych cżłowjekow a jich bydlenja ſ tcha a ſtulkom ſchtikacz.

S **Lubija.** Sſrjedu wjeczor na Njeckańſtej horje ſe cżmuſnuſ w ſnježu tcżacy wotſ, kiż ſobuſtawy Budyſkeho mężchańſkeho dźiwadła k hóſtnej hrě do Lubija wjeſeſe. Pſchedhotajenje Lubijſkeje dźiwadłoweje wożady mjeſcho ſo halle wokoło 11 hodź. zapoczeż, jako běſche dźeł Budyſkich hoſcżi pſchi do Lubija dóſchoł.

Ze **Sunowa.** Srjedu na wjeczor wokoło ½5 hodź. dyrbjeſe lětaſ, kotryż kóżde popoldnjo pſez naſu krajinu wot Wrótſlawja pſez Halle do Lipska leći, dokelž běſe w ſněhowym wichoru wšón rozhlad zabił, byrnjeż tež cyle nizko wjacy króć naſe hona pſeſkloval, na polach pſi Mrózec mlynje ſo na zemju puſcżić. Wjacy ſtow ludźi běſe ſo tu za krótki cas hromadu zběżało. Někotři pſeki pſez pola khwacha a ſamo w ſněży tofle złubichu a móża je potom, hdyž ſněh roztaje, pytać hić. Bojachu ſo, ſo żadny hóſá prjedy zaſo ćekńje hač ſebi jeho naſtroj hiſa wobhladaja. Pola naſ je to pręni raz, zo tu lětaja widżańcu a tuż běſe to za wjele ludźi nęſto cyle nowe. Dokelž pak żane myſle njeběchu, w ſněży ſe zaſo pozběhnyć, zawoła wjednik z Barlina montérow, kotriż ſtwórtk dopoldnja pſikhwatachu, zo bychu město koleſkew kadźicżka (ſanje) priprawili, dokelž na nim ſina na poldra ſta metrow po zemi jěć, prjedy lać ſo do powětra pozběhnje. Na maſinje D 564 (Goldammer) Nęmſkeje powětroweje Hanſy njeje ſo nic wobſkodźiło, leżeſe próżdna wróżo, mjez tym zo běſe dopoldnja póſtowe wěcy a 3 puċowarjow do Wrócſławja wjezła. Stwórtk popoldnju tu z cyleje wokliny derje na wjacy ſtow ludźi pſikhwata, tež ſule z Konjec, z Ralbic a z Różanta, dokelž je nas nęſto cyle żadne. Zajimawe běchu to wo hdyž lětaſ D425, kotryż kóżde dopoldnjo z Wró do Lipska lěta, ſo wyſoko w powětře zjewi. króż kolo wokoło leżeſe, pſoco niże, ſylu ludźi wjaznjeu ſotru wot horjeka kiwajo ſtrowjeſe ſo pozběhnywſi wyſoko do powětra dale leć nocy wjeſnjeho maſinu ſtražuja. Kóżdy z pu warjow móżeſe ſebi wſo hliże wobhladaſ a te binje poſedżeć, zawěſce ſu mnohich zajima dawk. Pjatk rano ſo lětaſ zaſo na puć do w naſtaji.

S **Kamjeńza.** Tudomny rěſnikſi mijchtr Kaubiſch ſwjeżeſche tele dny ſwój 60letny mężchańſti jubilej. Mężchańſka rada jemu k cżeſtnemu dnjeſ ſboża pſajeſche.

Na Librowem gruńcе.

Roman Terezy Nováčkowje.

37] (Pokračowanje.)

„Jenoż pójcze, towaſcho“, namołwjeſche jeho Brtoun, „dźenża ſmějeny ſebi nicżoho napowědacz!“ Powłada je pożmělkom, ſkoro dobyżeczeja najprjedy na Bedrźela, potom na Libru. Wuheńnjeczeſ kwaſche ważnje ſ hłowu; ale bur njeroſumi a hiſchcże bóle ſo dźiwaſche, hdyż ſchowy rjekny: „Sdźiwěſce ſeje tola hižo te nowinki ſłyſchał, Bytrey je jich połny — a do Zlowiż njeje daloko!“

„Niczoho ſłyſchał njeſłyſnt“, wjeſche ſ hłowu. „Ja wſchak ſnm jenoż pſcheze na dżele . . .“

„To tola mózno njeje —“ dźiwaſche ſo Brtoun, no, kajkele nęſchto, to je woprawdże dźiwno! Ale tudy njebudźemy żane wukładowanja cżiniez — hyrnjeż tej błonczko pękniе wohrěwa, to je na korhoſcheju tola ſyma, a po tych hałacach hakle. Pójcze, pójcze, ſo hyamy k naſchim doſchli.“

Hdyż ſaſtupichu wſchitſo tſjo do Brtounoweje ſtwy, ſrjeżeſche hoſpoſa każ pſchejo pola kachli a mężcheſche nęſchto w horniach a ponojach; wowka pak ſedżeſche na lawzu ja bliżom w kuczihu, wohrewaſche ſo na błonczinych pruhach, kiż mężeſche wokoło maſtownju, prawje ſmorſchczeneju rukow wobwitiy.

Witachu ſo hromadże, mużoju powjeżnymchu ſwoje cżapki na koliki, do ſcżeny „haraka“ ſabite, pożdrowichu ſo, a Brtounowa pſchinjeże hnydom khlěb, nóż a ſwoju rjanu hólawku ſ mlóczneje ſchkleny. Ale Libra cżiniezeſe, jako by jeje pohoſcżinſtwo njewidżał; wożi wupjatej na mjeſe wożi Brtouna a Bedrźela, a hdyż ſej taj pomałku ſwjerſchny kabat roſpinaſchtaj a ſchoſy wurunowaſchtaj, wuwjeſe: „Pękńje waju proſchu, powěſtaj mi, czeho je mężto połnc?“

„Najprjedy ſebi khlěba wotkrajcże, to byſcheże mandżeliſku njeſſchiwdżił“, ſmějeſche ſo Brtoun.

„Wotkraju ſebi, haczrunjeż mi na jědź myſle njeniu . . .“ rjekny Libra roſhorjenje. „Wy ſeje mje do hrójeju ſaczerił, nanko, mam wukroh każ w kłeſchczach. Najſerſcho je to ſta nowina!“

„Ach, nę wſchak, njeje!“ wołaſche Brtoun, ſcheroko ſo wuſmějwajo. „Radoſtna powěſcż to je, jara radoſtna! Naſch ſběżer je nam konſtituzyju dał!“

„Konſtituzyju“, wuſpjetowaſche po nim bur ſkoro bjeſ pſchiſwuſka a potſchcże ſwoju wołku, kudżerjawu hłowu.

„Sſnadź njerożeże, ſchto je to, ta konſtituzija?“ horliwje ſaſo ſarcża Brtoun. „Ja też tak ſnydom njerożdżach, ale ſym ſebi to wułożeſ dał wot towarſcha Bedrźela a druhich. Konſtituzija, to je zyła ſwoboda, to je raj na ſemi! Nikto pak je po wſchěch politóczewanjach, po wſchich brěmjenjach!“

Libra ſcheſe hacź dotal na njeho hladał ſ wocżomaj ſcheroko wotewrjenymaj; wjeſha kreiw ſtupi jemu do wołicża, ſ hubu dyrkotaſche, a jeho ſpanje pokry jemuny pót.

„Cżłowjecże, wy tola wupadacże, jako bychu wam nóż do wutroby ſaryli! Najprjedy na te dawti a brěmjenja ſtorżeze a nikto, hdyż ſu ſwaj ſpadle, njepraſcheje ani tuk ani mul“, porokowaſche jemu Brtoun, njemóżo ſo wot njeho radoſtneje powěſcże doczakacz.

„Nihdy na nihdy tomu wěricz njemóżu“, wuraſy Libra ſkóncżenje ſe ſebje. „To by ta — konſchtituzija ſeje ju mjenował — woprawdże wſchitko wuporjedżiła?“

„Mało toho!“ wułożowaſche Brtoun dobyżeżſky. „Hiſchcże wjele wjacy ſamóże, wſchitko ſamóże! Nó, ja to tak derje wułożicz njemóżu, powěs jemu to ty, towarſcho“, wobroczi ſo k Bedrźelej, „ty maſch ſ toho lěpſchi roſum.“

„Konſtituzija wołumenjena“, ſapocża wuheńnjeczeſ wažnje a maſnje, „ſo wot nětczíſcheho cżaſa knjeżiczeſ njebudże hižo ſam knjeżicz, ale je ſwojimi poddanymi. Cżi wuſwola ſebi je ſwoje ſrjedżiſmy ſapóſłanzow, kotriż budża ſ kżorom jednacz na jich mężtnje! Konſtituzija njebudże hižo ſamych knjeżow ſnacz, twona wſchitko ſtara, burow, podrunjikow a wyſchnoſcz. Też k wojeſkej ſłużbje muži łoicz njebudżeja, kżódy ſebi ſwoju ſemju ſam wu kitnje, a tomu praji ſo narodna wobora!“

Libra pózerasche wuheńnjeczerjowe ſłowa, ſe ſoſmu Brtoun radoſtnje do ſatka ſ hłowu pohibowaſche. Hdyż bě Bedrźel ſwój wułład ſtóncził, wopraſcha ſo Libra nje khrobje: „A kak je ſo to mohło ſtacz?“

„Wjchako derje wěſeje, ſo je ſo to druhdże hłacało, we franzowſkej ſemi, w Nęuiſſej, wſchudże ekżwilu ludźe ſpo je prawo, dojpolnu ſwobodu; dawno hižo ſmu do prępr prajił, ſo to k nam pſchińdżeſ. A tak też to je pſchińdżeſ. We Winje ſu ſo njekraſnje połožowali, nadběwowali kżora, w Prahy ſu też ja ſwobodu wołali, — tuj je tomu kónz ſchcżinił a je ſwojim narodam konſtituziju dał.“

Bur ſo pſchezo hiſchcże njeſmężnje ſpodźiwaſche a ſkoro każ bjeſ roſumu: „A kak dha ſeje to tu w naſe mężto nili — do Wiua je tola daloko a do Prahi też?“

„S Wina ju to po grotach do Prahi powędźeli. — telegrafěrowacz, ſo mi ſda, tomu rękajn, a ſ Prahi ſu to ſem pſchińeſeli ſchtudźowy, kiż ſu tunje domoj ſli. — tomu je hižo ſchtyri dny“, ſimaſche ſo faſo Brtoun ſ ſtarſcha. „Njeje mózno, ſchtoż ſo tam w tej Prahy ſtawa! Męży na cżerwjenu a bělu ſpełku, nohy mjecż a wſchitke ſtrowje kajkeż ſo jemu lubja, hamty hižo njeporacżeja, kżora cża ſ ludźimi po cżeſku. — Tak to je, hdyż wjeſha ſtrowja ſka móż pada, to też ta naſcha burſka rěcż pſchińdże ſe ſtawje.“

Wuheńnjeczeſ wjeſche ſ hłowu. „Towarſchoe, to wſcha móż a wſchitke ſarjadniſtwo padże — to njeſmě Rękajti ſakoń dyrbi być, — hyrnjeż ludźo każ ſwěrjeni ſiwi byli! Sſwobodu budże, a też ta narodna wobora, ale kak budże wſchitko wupadacz w pſchichodnem cżaſu, to halle cżi ſapóſłanzy na ſrjedach ſ kżorom dohowadża!“

(Pokračowanje ſeżeżnje.)

Z Konjec. Pucowanske radupodawanje za maćerje w Konjecach a Smjerdźacej budźe srjedu 13. měrca, pop. ½3 hodź. w Konjecach na šuli a ¼4 hodź. w Smjerdźacej pola Krawcec.

Z Noweje Wjeski pola Worklec. W našej ćichej wjesey swjećeše zaúdźenu njedźelu naš wjesnjan skalař a žiwnosćer Jurij Grubert, swoje 50. narodniny **z** někotrymi susodami, kiž so při šalcy kofeja a dobrych pampuchach z jubilarom zabawjachu. Po kofeju při sklenčcy dobreho trubku pachajo rjenje bjesadowachu. Jubilař je tež z předsydu bykowskeho zjednoćenstwa za Worklecy a wokolinu. Jako swěrnemu čitarjej „Serbskich Nowin“ přejemu jemu wjele zboža do přichoda.

Ze Serbskich Pazlic. Radupodawanje za maćerje w Serbskich Pazlicach budźe tón króć hižom wutoru 12. měrca pop. ½3 hodź. pola Kralic. Lěkař budźe přitomny.

Se Sleho Komorowa. Wot sajdźenje njedźele je so mólcć Erich Kupietz zhubił. Wón je so 6. septembra 1902 w Słym Komorowje narodźił a bydlešce napohlednje tu na Schulikej haśy. Přichěźina, so je so zhubił, je pjeca **wobkhodne** wobcežnosće. Je možno, so je zhubjeny mólc **ma** so skoił. — W barakach přichi Hajnjikej dróży je žebi **dźěłacjer** z wobwěžnjenjom žiwjenje wsał.

S Kruschwizy. Wječera pjatk rano w pjatej hodźinje **luodwri** woheń w stajiku žiwdowjeneje Schmidtoweje přichi starej schuli. Brózeń a hródź so wotpalischtej. Se **wohnjom** je khětro wulka schkoda nastała. Přichičina zwohnja nieje dotal hischće wujasnjena.

Wo Serbach w Americu.

Zaso mamy zdźělić wo dalšej našej krajanej, kotraž so w lěće 1881 do Texasa přesydli a tam 12. jan. t. l. wumrě. Mnozy z našich starších čitarjow so wěsće hišće na nju dopomnja. Je to knjeni Marja Werniczkowa rodźena Synačkec. Wona narodźi so 21. měrca 1858 we Łusku pola Pomorc a bu 24. měrca 1872 wot fararja Łahody konfirmowana. W lěće 1881 čehniše won 23 lět stara ze swojimaj staršimaj do Ameriki, kotrajž so w Serbinje w Texasu zasydlištaj, hdyž serbski farař Kilian skutkowaše. W lěće 1893 wuda so wona na knjeza Werniczku, z jeje mandźelstwa wuńdźe 9 dźěći. Jeje mandźelski wumrě před 12 lětami.

Dnja 12. januara t. l. wumrě knjeni Wernickowa 70 lět 9 měs. 13 dnjow stara. Njetrjebaše dołho čerpić, skhori na zahorjenje płucow a khorosć dowjedźe bórzy k smjerći.

Z Łužicy.

* S **Jelenjowa** pola Wotčanizy. Nětkuje 47 lět stary sanikar Korla Kunza w Jelenjowje je so z wojerskim rewolwrom sastrělił, dokelž běšche žiwjenja zbyty. Kunza měrješe so hižom léta dołho z cježkim cjerpjenjom nošjecy a **wohdla** měrješe hižom dłeršchi cžas žamomordarske myslje.

* S **Wiskopiz.** Měšchczanske wjednistwo běšche zhromadźiznu swołało, na kotrejž so dźiwajo na wulki njedostatk na bydlenjach spomožne twarske towarstwo założi. Wotmyslene je, 50 hač 70 nowych bydlenjow natwarić; 40 bydlenjow ma so hnydom twarić. Město Wiskopizy ma so při twarjenju z 30 000 hrivnami wobdźěli.

* S **Berzdorfa.** Tudomne gmejnske sarjadnistwo je do wulkich njeluboscnosćow pschischło, dokelž su na gmejnskej dawkowej sběrarni nětkuje 14000 hrivnow njedostatka wotkryli. Kaž so powě, njeběchu wjetsche dochody a wudawki sapisane, tak so je dawkowy sběrar žam dla njesapisowanja wudawkow myslił. Tola njedźiwajo toho pschekroči njedostatk pschezo hischće 1000 hrivnow wo wjele. S hnydomnymi naprawami su pjenjezy zdźěla swěrzicej mohli. Należnosć so žudnisy pschepytuje.

* Se **Zitawy.** Tu cžahačkim někotre sta dźěkonjemějacych po měrze. Mjez tym jednatke wotpóstanstwo je wyschischim měschczanstu a měschczanostu. Demonstranto jo žadachu dźěło za dźěkonjemějacych, kotrychž podpjeranji cžas je nimo, a wosebite pschipomoczy wuhla, mloka a žiwnosće. Wotpóstanzam so dźěli, so je město je sastaranjom tutych dźěkonjemějacych hižom sapoczało a so ma so jim dźěło wobstarać. Wosebite pschihłoji pak město Pjeca njemóže dawać. S tutym sdźělenjom so delegatoja spokojichu.

* Se **Shorjelza.** W pinzy jeneho domu na Rauschwaldskej dróży je so frjedu pschipołdnju 65lětny mlynk Sch. wobwěžnył. S pschičinu žamomordarstwa su byke pjecza cježke myslje.

* Se **Shorjelza.** Saudźenu njedźelu policija na Nožowej haży 4 bydlenje dźěkarjerja Arnoschta Hirchi z nawozu wotewri, dokelž běšche so jena domjaza wobydlerka dohladała, so w bydlenju morwy muž leži. Dokelž muža hižom sa tši njedźele wjazy widźeli njeběchu, bu to ludźom napadne a zawołachu policiju. Semrěty běšche so hižom dłeršchi cžas khory cjuł a běšche dźěło zhubił. Jeho ze Boża ruckła sajała a wón je hižom tři njedźele morwy w bydlenju ležał, ani so by to někoho pytnyło.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Weischlitzy** w Vogtlandskej. (Nowa katolska zyrkej.) Biskopski ordinariat w Budyšinje je blišeho nowe**ho** bydlišcja we Weischlitzy leżownosć kupił. Na tutej leżownosći, z kotrehož ma cžłowjek rjany wuhlad do doliny Běłeho Sałschirowa, ma so katolska zyrkej natwarić.

* S **Gubina.** (Stźwójbna struchkohra.) W nozy na sdźiwórtk ła so w Gubinje hrózbna stwójbna struchkohra. Wobdźe 50lětna, trochu khorowata mandźelska maschinisty Bajera da so njejapaty wobkludnjwschi se žekreu do žwojeho mandźelskeho, kiž spałe a frani jeho cježko. Na to so mandźelska wobwěžny. Cježkosranjeneho mandźelskeho **bowjesechu** do khorownje.

* S **Dortmunda.** (9 dźěći so z plunom sajedożejko.) W sušedstwje Hombruchu so pscheb domom jeneje katolskeje dźěcžazeje wutłowkuje plunowa rola puknu. Plun pschebohdy so do schulskeje jiwy. Dźewjeć małych dźěći z plunom so tak cježko sajedożeji, so do womory spadachu. Jim běšche lěkarskeje pomozy trjeba. Strach wo žiwjenje pak pola jeneho dźěsca njewobstejí.

* S **Hamburga.** (Wopačneho pjenjezerja sajelt.) Hamburgska policija je dźěłarju wopačnych dwohrunarjow wuńdźěłała. Wopačny pjenjezer je wěsty pschekupc Boerakker, kiž w tu khwilu na Lipzeanskich wulkowlakach pschebywasche a kotrehož tamnischa policija na telegrafiski pschikas z Hamburga saja.

Z posedźenja wubjerka Budyskeho wokrjesneho nejtmanstwa.

Pjatk 1. měrza swołuje so wubjerk wokrjesneho hejtmanstwa k zjawnemu posedźenju. Ważny dypk jednanjow běchu próstwy města Budyschina wo pożyčonki. Budyschin trjeba pjenjezy, so by pożyčonku na krótki cžas pola Sakskeje Statneje banki, kiž wuczinja 1 milijon hriwnow, wotpłacjicz mohł, dale za powjetschenje měschczanskeje khorownje, za powjetschenje wotwodźadkow (Entwässerungsanlagen) a cžijecerinje a ke kryću njedostatka w měschczanskim porjadnym a wurjadnym hospodarskim planje, kiž zhromadnje nětkuje 1½ milijona hriwnow wuczinja.

Wubjerk wubjerk pschipósna, so je nuzne, so město pożyčonki pschiwozmje, a pschihwoli je.

Dale dowoli wubjerk, so hnedźa so pożyčonki k twarjenju bydlenjow se krótkow statneho wurunnaskeho fonda za lěto 1929 hracz: Sa Budyšli wokrjesny swjask 481 000 hr., za Lubijšli wokrjesny swjask 432 000 hr., za Kamjenšti wokrjesny swjask 225 000 hr. a za město Zitawu 11 000 hr.

Bjarnat Kellerman němski spisowaćel romanow, zo 4. měrcom je 50 lět stary.

Wusudźenja.

S Pschijaznym sudu w Budyschinje. Pjatk měsjesche so samolwicz dla wopaczneje pschijaznje njeżenjena 21lětna kontoristka Annemarija Elfrieda Preibischez z Budyschina. Jednanje běsche dohra khłostatkneje należnosće wyschischeho dawkowego inspektora Arnoschta Bjedricha Mylowa pschi Budyšlim finanzynym hamcze, kotryż bu, kaž je znate, dla pschefichiwjenja we zastojnstwje k 1 lětu a 6 měsjazam jastwa sasudźeny.

Pschi jednanju 21. septembra 1928 pscheczíwo Mylowej psched Budyschim zhromadnym kawnischim sudom měsjesche Preibischez, kotruż běsche Mylo na wulety zobu brał a bohaceje wobdarił, zwjedeżicz. Tehdy běsche wona še pschijaznu wobtruczita, so je Mylo sa cžaš jeje pschebywanja we Wrótzławju jenoż jowu pola nieje pobył, jako je po nju pschijeł. Borzy po tutom jednanju pak je statne rěcznistwo zhoniło, so je Mylo ſ najmjenischa dwójzy pola nieje we Wrótzławju pobył. S pschepytowanjom zo swěsći, so je Mylo tydzeń do toho, hač je po nju pschijeł, we Wrótzławju pobył a ſ njej w hotelu pschenozował. Nětko bu Preibischez dla wopaczneje pschijaznje wobstorżena.

W tymle jednanju Preibischez pschida, so je Mylo dwójzy pola nieje we Wrótzławju pobył, praji pak, so je w tamnischim jednanju jenoż two jenym wopyche rěczała, dokelž njebu za dalschimi praschana. We jeje dalschim wobkhadze ſ Mylom zo Preibischez zapowědźi wuprajicz.

W pjatkowym jednanju pak wokrunczíschtaj wyschischi knjeżerśti rada dr. ſ Lavallade ſ Budyschkeho finanznetho hamta a dr. Fiedler ſ Drježdżan, kotraj staj w jednanju 21. septembra pschitomnaj byłoj, so je je zastupjeł statneho rěcznistwa Preibischez kruce wopraschał, kak husto je ju Mylo we Wrótzławju wopytał. Wuprajenje tuteju zwědkow namakachu podpjeru w statnym rěczniku dr. May, justizinym assistentu Gießmannu a sudnikim rospraniwerju Krjeczmarju. Kriminalny hłowny strażnikcžit Nowak wěsče wobkruczeschče, so je pschi dopredńym pschepytowanju Preibischez na jeho praschenje prajiła, so je Mylo jenoż do Wrótzławja po nju pschijeł. Mylo, za pozcžahami k Preibischez praschany, nochzyschče so jako zwědk wo tom wuprajicz. Knjeżerśti medizinalny rada dr. med. Kral měsjesche wobstorżemu sa normalnu a polnje samokwitu.

Statny rěcznik Löffler roskładże, so je wobzarowacz, so njedobžaha, so by Mylo jako namolwjeć k wopacznej pschijaźnji bo wobstorżicz mohł. Ma pjeca Preibischez na kwědomnju. Wona pak je se samyślom a wědomnje njewěrnoscže rěcžała, ma so potajkim dla wopaczneje pschijaźnji samokwicz. Dokelž pak by bo wobstorżena pschi wuprajenju wěrnoscže žnadź mohła dla mandźelstwołamanja pscheb sud žadacz, wumjetowaschе wón, so by so sasłużene wažnišche khłostanje wo léta khłostanje po § 157 hač na tśeśinu sniżicz a tute 4 měsjazy khłostatnje do 6 měsjazow jastwa pschewobroczicz.

Rěcznik Wittwer, sekretowat wobstorżenje, njenamóžesche pschećiwo pschećiwo tomu, so je wona niewěrnoscže rěcžała. Dyrbjała-li pak bo wona sajedożicz, dha proschesche wón, so by so na to dźiwało, so bu wona pschi swojej młodosći ſ Mylowym wopytom.

Sud pak so wo winje Preibischez polnje pscheswědczi, sniżi no nawnjecze statneho rěcznika khłostanje na tśeśinu a pschemjeni jo do 6 měsjazow jastwa. Cjełne prawa ji njewotpisachu, pschihwoli ji tež 3 lětny wupruhowanišći cžaš, dokelž je ſ lohkomyślnosću, njenashonitosću a zawjedżena jednała.

Splažna nuza? — Splažne khorosće?

Wo tutom themje pschednoschowasche wječera pjatk wjeczor knjes dr. med. Siering z Lübecka w sali wyschischeje realki w Budyschinje. Na pscheproschenje Budyšleje wotnoški Němskeho towarstwa za wojowanje pschećiwo splažnym khorosćam khorosćer běšche so mnohadna žyła pschipołnjacharjow seschła.

Wo prěnim dźělu swojeho zajimaweho a powuczacego pschednoschka rysowaschе rěcžnik splažam wusu mjes dźeńšnischej młodźinu, kotraž na swoje pschicžiny swjetšcha we hinaschich waschnjach žiwjenja we cžłowjeskim towarstwje, też w cžeskich hospodarskich wobstejnosćach dźensnischich dnjow. Młodźi ludźo so we waschim cžasu pschesahe se splažnymi wězami sasnaju, sejtkoż je sa małch lub z najwjetschej schkodu a njestarje-li so tu pschemjenjenja, sapadnje wón do sahuby.

W druhim dźělu wopisowaschе pschednoschaćer jenotliwe splažne khorosće a jich zaka khutne scžinki, kiž wone nimaju sa stworjenych hamych, ale też sa jich potomnikow. Najwórje je w tutom nastupanju we wulkich městach, tola też mjeńsche města a wosy su dosež se splažnymi khorosćemi pschekaženе.

Najlepschi hrěk pschećiwo splažnym khorosćam je a wostanje sdźerżliwosć, wschitke druge wulkowalowanje hrěchi njejamóža cžłowjeka absolutnje pscheb nimi schitacz. A sdźerżliwosć njeczini cžłowjeka khorego, kaž so husto mni, ale dopomha jemu k najwyschischim duchownym a cžełnym samóžnosćam. W hodźinje spytowanja njech sebi kóždy młodźenc wobras swojeje maćerje pscheb wocži stajl, dha budźe sakhowany.

Na konzu swojeho pschednoschka dźěli knjes dr. Siering, so je w Němskej w poslednim lěće 42 000 žónskich wumrěło, dokelž chowaju płód žiwota sacžerčz, a 900000 nimale wostanje khiprych cžaš swojeho žiwjenja. S khutnym napominanjom na maddźelscisch, stotiśi njemóli we swojim zhromadnym žiwjenju jenoż spokojenje cžełnych žadosćow pytacz, ale też w prawym mandźelskim duchu mjes sobu žiwi być, a na starschich, kiž mělí swoje dźěći se swojim dobrym pschikładom k pschisłuschnym cžłowjekam wocžekowaschе wschednoschcžasne swoje rozłożowanje.

Kamtske wozwjewenje z Budyšina.

Powołanska schula za hólzow a holzy w Budyschinje na Swonkownej Lawkej haży 23.

Wucžerstwo a wjednistwo schule dowolitaj žebi starschich a dźěkodawarjow schulerjow a pschećelkow a popschewacželow schule ſ tutym podwólnje pscheproschuję na **rozžohnowańku žywjatocznosć za schulerki** pondźelu 11. měrza 1929 dop. ½10 hodź. w sali wyschischeje realki a **na rozžohnowańku žywjatocznosć za schulerjow** tudomneje schule wutoru 12. měrza 1929 dop. ½9 hodź. wo zjewje cžo. 13 w schulskim twarjenju.

Njedźelu 10. měrza 1929 a pondźelu 11. měrza 1929 wotmětwa so wot dop. w 11 hač do wjeczora w 7 hodź. w schulskich městnosćach na Swonkownej Lawkej haży 23 wustajenja schulskich dźěłow ſ rosnuczowanja w ruczným dźěle a domjazym hospodarstwje, na kotruż so tohorunja pscheproschuje.

Schulske wjednistwo.

Nanowiše z cyłeho swěta.

— Schirowa powěsć wo wjedrje za jutšischi njedźelu: Njenje žuchy, wo dnjo miło. Podobne wjedro też we Jendźelskej. W połnócnej Europje mile wjedro.

W Mischnu je 50lětny dźěłacjer Kłoß swoju macz, 86lětnu dostowarku swudowjenu Kłoßowu, ſ plunom morił a so potom sam ze samomordarskim wotpohladom pluna nażrěbał. Kłoßez su w khorownji sašo žiwjenje wróćili. Wón je wot žiwjeje żony dźělenj, wot někotrych lět wjazy njedźełasche a bě so do picza dał. Sdźeńdu bě so ſ macžerju swadźił, dokelž bě jej 20 hriwnow kradnył, kotrej je pschepił.

Łód rěki Rheina je ſ wulkeho dźela wotpłuwał. Město Adernach pschi hollandskej mjezy je so ſ Rheinowej wulkej wodu pschekhwalało. Woda ſ rěkami po městowych dróhach schcuscheše.

W Barlinje je mandźelska bankiera Tobolskeho, kotraż je so wot žiwjeho prénjeho muża, wulkošaržodnika dr. Späthа dźělicz dała, žiwoje dźěsa ſ prénjeho mandźelstwa wotwjedła a ſ nim ſ lětadłom cžełka. W tu khwilu so je dźěsjcom nětkuje we wukraju thoma. Dr. Späth je mjes tym arrest po 500 hriwnach sa kóżdy dźeń, kotryż jemu jeho nětkuscha żona dźěsjo wróćo njeda, wuskorżił. Dokelž Tobolskowa hižo nětkore měsjazy we wukraju ſ dźěsjcom pschebywa, je dr. Späth wschu nadobu jeneho wobydlenja cžasaci dał.

S merikanskeho jastwa w Tampiku su jeżi spytali cžekunjeż. Jastwjerjo su pschi tym žydom jatych morili.

Wot schtiwórtka sašo žnežkowy mjeczeł w Konstantinoplu sakhadża a wobkhad hacžl. Někotre khěże su so sašyłe. W Semrunze je wulkasiskej Turkowšej wot někotrych dnjow žytne dešcže du. Město je powodżene. Wschón wobkhad je so sastajił. Wjele khěżow a mostow je so sašyło.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleń w Budyšinje. Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Duchan w Budyšinje. Za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Brězyncy. Za nawěsći: G. Janak w Budyšinje.

Vogtl. Wumělske Madrasowe **gardiny**
story, kromki, dobry voile, tkaniny k naćehnjenju, wumělski plat.
Wulki wubjerk, jara tunjo
Kurt Erler w Budyšinje
na Žitnych wikach II
napřeća „Złoteje Hwězdy"

Wojnarstwo
w Sowrjecach pola Kubšic je dla khorowatosće na předań.
Bliže zhonić
we Wulk. Debsecach 44.

Chcu **hoscenc**
abo małe
ratarstwo
kupić abo wotnajeć. Mam 5000 hriwnow.
Poskićenja pod **F. 17**
na wudawarnju Serb. Now.

Čitajće
„Serbske Nowiny"

Akcionarojo Serbskeje Ludoweje Banki w Budyšinje

přeprošuja so z tutym na

8. porjadnu
hłownu zhromadźiznu

kotraž wotměje so **sobotu 23. nalětnika 1929** připołdnju w 12 hodź. **w žurli Serbskeho Domu w Budyšinje** na Lawsk. hrjebjach čo. 2

Dnjowy porjad:

1. Předpołoženje lětneje rozprawy a bilancy z wobličenjom dobytka a wotbytka za lěto 1928.
2. Wobzamknjenje připóznaća zličbowanjow a też rozdźělenje dobytka.
3. Wuswobodźenje dohladowarstwa a předstejićerstwa.
4. Narunanska wólba dohladowarstwa.

Připowědźenje k wobdźělenju ma so stać 3 dny do zhromadźizny w bankowych rumnosćach w Budyšinje, we Wojerecach abo w Khoćebuzu, hdźež kóždy akcionar dostanje trěbnu legitimaciju.

Předstejićerstwo Serbskeje Ludoweje Banki w Budyšinje

Blizko Pančic su 3 čorje pjećowane
sylne kołče
(Freudenbergske) dla předawanja hotowe. Je zhonić **w Schäferec pjekarni na Zidowje** na Slepej Boršćanskej dróze 109.

twory

Tunje Bóšćanske hinjane

Sołta	we Wotrowje
Klawš	w Pančicach
Nowak	we Wuchowje
Proska	w Khróšćicach
Krawc	w Różeńcu
Hanski	w Konjecach
Šuch	w Kulowje
Sömel	w Kulowje

Wučobnik
SERB so do wobkhodu z kolonialnymi tworami k latarni pyta. Poskićenja pod F 15 na wudawarnju S. N.

Připrawuje elektriske swěcy a mocy
Radio - Wuporjedźenja a wobličenja
wuwjedźeja

P. Horbank,
w Khróšćicach
Telefon 245

M. Kubasch,
we Worklecach
Telefon 283

Dźensa přepodawamoj swoju Herbsku grychtu

knj. Jurjej Wićazej w Konjecach

Wšěm česćenym přećelam naju wobkhoda, lubym hosćom a mnohim znatym zawdawamoj wotkhadźujo wutrobne „Božemje" a dźakujemoj so nutrnje za wšu stajnje namaj wopokazanu přikhilnosć. Prosymoj z dobom, zo chcyli wšitcy naju naslědnika ze samej dowěru podpěrać.

W Konjecach (p. Ralbic), 7. nalětnika 1929.

Heinrich Jakubetz a mandźelska.

Hdyž sym dźensa

wjesnu korčmu w Konjecach

jako najeńk přewzał, wozjewjam wšěm lubym wjesujanam a česćenemu wobydlerstwu cyleje wokoliny, zo **hosćenc, předawanje mjasa a kolbasy** a **ratarstwo** njepřemjenjene dale wukonjam. Chcu swojich hosći a wotběrarjow najlepje posłužować a prošu, zo chcyli woni mój młody wobkhod dobroćiwje podpjerać.

W Konjecach (p. Ralbic), 7. nalětnika 1929.

Jurij Wićaz,
najeńk „Serbskeje Grychty".

Wšě nowosće
za rubišća a šórcuchi su dóšle

Najnowše mustry tkaninow za jaki ⌘ Jara rjany wołmiany musselin
Tkaniny za suknje ⌘ Čorne a brune kašmirske rubišća ⌘ žiłżane
wokołošijne rubišća ⌘ canki ⌘ wobsadki ⌘ kneflo ⌘ Čorna žida
za pjezle ⌘ Tunje składnostne kupy za dary k Zelenemu štwórtku

Alfons Schauseil
w Budyšinje / Wosebity dom za serbsku drastu

Hólcace wobleki a mantle
so zhotuja, też z noš. tkaninow
Hausenstr. 12, II na prawo.

Młody sylny ganzor
je na předań
w Hórkach čo. 21c
pola Khróšćo

Wysokosućelna
kruwa

je na předań
w Zdźerju 34.

Barchent, płat za košle, rólowanske ruby, šórcuchi, wołmu k štrykowanju we wulkim wubjerku.
W. Köhler w Budyšinje
na Hłownem torhošću čo. 9

Wuwjedźenje wšěch
šewskich dźělow
Wuporjedźenja
Pětr Dobrowolsky
w Nowej Jaseńcy čo. 52 pola Njeswačidła.

Spěwarske
Serbske a němske
su dostać
w Serbskej kniharni

Dwě nowej knizy wušłej:
w Serbskej kniharni na Lawskich hrjebjach

Skowrončk
ze serbskich honow
Nowe spěwy za měšany, mužski a žónski khór.
Wudał Bjarnat Krawc hr. 0·80

Na farje - Halźki
wot Terezy Nowákoweje. Přełožił dr. M. Krječmař. Zawod napisał dr. Jos. Páta jako 12. čisło zběrki „Dom a swět" hr. 1.50

Třechikryjerske dźěła
naturske — a asbest — šćěpjele, cyhele, papy a kryće bjez kotmazy. Asbest — šćěpjele, najtuńša a najlóžša kruta třěcha. Darmotne zaradźenje
Arnošt Rychtař
třechikryjerski mištr
w Budyšinje na Lubijskej dróze 20.

„K woprawnemu"
Derje wutepjenu jatwu za towarstwa (za 60 wosobow) poručuje česć. towarstwam w Budyšinje a wokolinje.
Arthur Schreiber.

Ratař
kóń 20, wobsedźeć 50 kórcow wulkeho kubła pyta znajomstwo z knježnu z ratarstwa dla bórzomneje žeńtwy.
Poskićenja pod „F13" na wudawarnju „Serb. Nowin"

Pytam
1000 hr.
na lěto na wěstosć a wysoku daň. Přilubju 1-2% wot wobrota
Otto Kühnemund
kolonialne twory
w Biskopicach, Při dworje 3

Wupjerki
jenoż najlěpše twory

80 cm	šěrokosć m	2.20
100 cm	„ m	2.75
115 cm	„ m	3.00
130 cm	„ m	3.50
140 cm	„ m	3.70
160 cm	„ m	4.25

Spravne herbšće pošlujetowanje!
Andr. Kasper
— mějićel Al. Pilopp —
w Budyšinje, Burgstrasse 11

Prošu čisło
2687
jeli maće mały nawěšk do „Serbskich Nowin."

Zonjace nohajcy a spódnje nohajcy
10% rabata
Elisabeth Lehmann
na Zwonk. Lawskej hasy 12

Mužace a žonjace šaty, přešiwaka za łoža, dźěći a klanki
W. Köhler w Budyšinje
na Hłownem torhošću čo. 9.

Wutrobny dźak

wšěm znatym, susodam a přećelam, kiž su namaj swjedźeń złoteho kwasa z wutrobnym zbožopřećom a wjele, jara wjele darami njenadźicy porjeńšeli. Wosebity dźak też knjezej duchownemu Mjerwi za wopyt, wutrobu hnujacu rěč a přepodaće złoteho, wot wysokeho krajneho Konsistorstwa derjeneho wobraza, kaž też Bukećanskemu posawniskemu khorej za swjedźeńsku hudźbu. Bóh luby Knjez zapłać jim wšitku lubosć a daj jim też tajki złoty kwas dočakać.

We Wysokej, 3. nalětnika 1929.

Handrij Běrka a mandźelska.

Nawěštki přinjesu wužitk!

Swórna maćerna wutroba je přestała kłapać.
Po čežkej, ale krótkej khorosći dźeše moja luba, so swěru staraca mandźelska, naša dobra mać, přichodna mać a wowka
Marja Sěcyna
w 58. lěće swojeho žiwjenja k wěčnemu měrej.
W Lipicu, Radeberku, Kamjenjeć, Sćeńcy a Khróšće.
W hłubokej zrudobje
hłubokožarowacy mandźelski, dźěći a přiwuzni

Příloha k čísłu 58 **SERBSKE NOWINY** Sobotu, 9. měrca 1929

Dr. Arnošt Muka. — K jeho 75. narodninam.

Lubosć do mandźelstwa krasnu dwójku zwjaza;
Jeho swěra k njej bě njepowalna,
Wšo muž čini stajnje rad, štož žona,
Zwjazk to nanajzbožownišı na swěće,
Jeho skutki, płody — Klio česćuje.

Dźensa serbska wědomosć je sławnje znata,
Powyšena hłada na nas jako z wěše!
Dźak tuž mužej, kiž ju z procha zběže!
Štóž z nas wědomosć ma rad, njech k njemu
Sławu wyskaje! Haj, ale štó wón je? [khwatą
Muka, muž je wědomosće serbskeje!

Z basnje M. Nawki, wosławjaceje Muku k 70. narodninam. Serbske Nowiny čo. 59, z 10. měrca 1924.

„Dnjow našich lět je sydomdźesat lět, sy-li wšak při mocach, wósmdźesat lět, tutych wjacy pak próca a běda, dokelž potom přikhadźa słabosć." (Psalm 89, po hebrejskim ličenju 90.) — Tute słowa psalma drje su wěrnosćiwe, ale bywaju też ludźo, kiž duchowne njezestarja, čim bóle wobžarujemy, zo z čłom słabnu. „Młodostny jich duch zwostanje čiły a w njej sprócniwej čerstwosći woplodnjuje ducha člowjestwa samo potom, hdyž lěta žiwjenja přiběraju. Jich duch je tak jara ze žiwjenjom toho dźěła člowjestwa zjednoćeny, kotremuž su swoje mocy poswjećili, zo njemóžeš sebi přichod bjez njeho předstajić a to čim mjenje, čim mjeńši je narod abo dźěł ludu, kotremuž słuža." —

Hornje słowa, napisane k 70. narodninam wot wosławjencoweho najlubšeho přećela z młodostnych lět, Adolfa Černeho, płaća też dźensa hišće wo našim wótcu a mužu serbskeje wědomosće, kiž swjeći jutře 10. nalětnika swój 75. narodny dźeń:

Tutón muž je Arnošt Muka.

Hdyž bě so po 37lětnej paedagogiskej dźěławosći z 1. oktobrom 1916 na wotpočink podał a lěta 1917 z Freiberka do Budyšina so přesydlił, to nihdy njeje swój wuměnk tudy jako wotpočink wužiwał, ale wón stajnje swoje duchowne mocy serbskemu spomóžeńju woprował. Wo tom rěča jeho žiwjenske skutki, wo tom swědča jeho dźěła a pisanja za Serbow a wo Serbach. W 351lětnym nawjedowanju Časopisa Maćicy Serbskeje wnći Serbow serbsku wědomosć. Na wšitkich poleńdźenjach serbskeho naroda bjerje wstrobny podźěł jako swěrny radźićel a wóte. Njepřesłabjacy hiba so jeho serbski duch a kaza jemu serbskej wodźić, pak přez swěrnu pomocnicu jeho žiwjenja pjero wodźić dać, hdyž stej samsnej woči wosłabłej. A kelko dobrych skutkow k lěpšemu Serbowstwa su hač do dźensnišeho zwostałe potajne a nihdy njepřińdu na zjawne: budźa to pokłady za wěčnosć, kiž zerzawizna a mole njezežeru. —

W sćěhowacym pak chcu jenož z krótka naspomnić, štož je naš wóte Muka w posledních 5 létach napisał, zo bychu so z tutymi dźěłami a datami prjedawše žiwjenjopisy* našeho wosławjenca dowunjelnjeli.

Jako dozwuk Handrija Zejlerjowych posmjertnjch now a jich swjedźenja we Łazu, 15. X. 1922, kaž toho, runja k wopomnjeću 100lětnych narodninow hudźbnika Kocora 3. XII. 1922 w Budestecach wuńdźe z nakładom Serbowmiła Tuchořskeho, za kotrymž kryje so Mukowe mjeno 16. čisło Serbskeje ludoweje knihownje:

Za starožitnosće a ludowědu wulcy wažne a jara dokładne su Mukowe wułožowanja městnostnych mjenow, kotrež su we wědomstnym časopisu „Slavia Occidentalis" wušłe, kiž wudawa Instytut zachodnio-słowiański przy universytecie Poznańskim. Tutón wustaw pak je też woschite wudawki tutych dźěłow wobstarał a tak su wušłe w Poznanju l. 1924:

„Serbske městnostne mjena a jich woznam."
Mjena III. skupiny: Wudwory abo wutwary. Lěta 1926. Mjena I. skupiny: Rodźinstwa. Mjeną II. skupiny: Wobsydstwa. Lěta 1927:

„Serbske leżownostne mjena a jich woznam."
Druha połojca tutych wułožowanjow wuńdźe w tutym lěću.

Hdyž knjez konsistorialny rada Jurij Kral přihotowaše třeći rozmnoženy wudawk swojeje „Grammatik der Wendischen Sprache in der Oberlausitz", tu zestaja profesor dr. A. Muka po Kralowym rukopisu a Pfulowym serbsko-němskim słowniku jara přihódny serbsko-němski a němsko-serbski **Přiručny słownik** z krótkej hornjoserbskej rěčnicu a němskoserbskim zapisom hornjołužiskich městnostnych mjenow, kiž bě wězo hižo lěta 1920 wudał, mjez tym zo Kralowa rěčnica w 3. nakładze hakle lěta 1925 z čišća wuńdźe.

Wšitke tudy mjenowane dźěła pak su jenož drobnostki pomjo wulkotnemu, monumentalnemu dźěłu Mukowemu

„Słownika dolnoserbskeje rěcy a jeje narěcow",

kiž je so z lońšim létom w Prazy dočišćał. Cyły „Słownik" wobsahuje tři zwjazki. Z nich wopřija prěni zwjazk XXV. stron zawoda a 1065 stron hesłow A—N, druhi zwjazk ma 1202 stron hesłow O—Z a 1. stronu wukłada, třeći zwjazk „Pśidanki" wobsahuje: 1. Swójbne mjena. — 2. Městnostne mjena. — 3. Mjena polow a honow. — 4. Dopjelnjenja, a ma XI. stron doskóńcneho wułožka wo cyłym dźěle a 244 stron hesłow. Wšitke tři zwjazki zhromadnje wopřijeja potajkim XXXVI. stron přewodźacych słowow a 2510 stron *hesłow; kotrejž je ta na 28 łysac wšo hromadźa.* Hesła su podate delnjoserbski z přewodnymi hornjołužiskimi hesłami, z němskim a ruskim přełožkom, a hdźežkuli je toho trjeba, su přirunowace twórby ze wšěch druhich słowjanskich rěčow přidate.

W čim zależi wuznam a wobsah tuteje monumentalneje knihi? Cyła Delnjoserbska rěč je tu zakhowana wot najstarších časow hač do skóńcenja słownika w čišću lěta 1928, tak daloko hač ma swój dokład we pisemnych pomnikach a w čišćanych knihach, kaž też w ludowych narěčach, hižo wotemrětych a hišće žiwych. Tohodla mjenuje so cyłe wulkotne dźěło

„Thesaurus linguae Lusatiae inferioris sorabicae"

— to je pokład delnjołužiskeje serbskeje rěče. Žadyn druhi słowjanski narod nima hač do dźensnišeho dnja tajkeho jazykoweho pokłada a tohodla je tole Mukowe žiwjeńske dźěło z wjelehódnej přiručku a wulkej pomocu při studiju slavistiki. Za nas *Serbow pak je to najwótacíše zórło za poznaće delnjoserbskeje rěče a zdobom z najkrasnišej dopjelnjenjku Mukoweje delnjołužiskeje rěčnicy,* kotruž je hižo lěta 1891 wudał, kaž wšěch jeho linguistiskich a folkloristiskich dźěłow docyła.

Za tutón krasny pokład maćerneje rěče smy našemu wulkotnikej serbskeje wědy z cyłeje wutroby dźakowni, zo je jón z hłubiny duše serbskeho ludu na Boże swětło přinjesł a radujemy so znim, zo je so wudała tohole swojeho žiwjeńskeho dźěła dočakał. Wulki narodny dźak słuša też Českej Akademiji Wědomosćowa Umjelstwa w Prazy, zo je tuto wědomostne dźěło dóńšeće dopomhała, tak zo njeje torso wostało. Wobšěrnišo* wo Słowniku tudy rozprawjeć njemóžemy, stanje so to zawšěše we „Łužicy".

Nimo toho je Muka w 3. zwjazku też **„Serbske swójbne a městnostne mjena Delnjeje Łužicy"** zhromadźił a wukładował a po jeho namjeće je presidij Pražskeje Českeje Akademije wědomosćow tute we wosebitym wočišću we wjetšej ličbje wudał. Zwjazk, z rjanej podobiznu autorowej debjeny, wobsahuje na 12 lisćinach 191 stron z předsłowom a wujasnjenjemi.

Jako ważnu přirunu knižku za serbskich spisowaćelow a čitarjow z přidawkom staroserbskich twórby a krótkeho wukładowanja kóždeho mjena je Muka też zestajał a wudał

„Serbski zemjepisny słownič",

t. j. dospołny němsko-serbski a serbsko-němski alfabetiski zapisk łužiskich a druhich městnych a zemjepisnych mjenow. Tutón pjaty wo wjele rozmnoženy wudawk wuńdźe z nakładom Literarneho wubjerka Maćicy Serbskeje w Budyšinje 1927. K tomu přihodźi so jara derje „Přehladna kartka serbskeje rěče a narodnosće", kiž je lěta 1919 wušła jako reprodukcija narodopisneje karty, kotruž je prof. dr. Muka swojemu dźěłu „Statistika łužiskich Serbow" ze lěta 1886 přidał. —

Tola nic jenož wědomostne dźěła je naš wosławjene pisał a wudawał, z kotrymiž je serbsku rěč a ludowědu a wědomosć na wysoki skhodźeńk kultury, *pozběhnył a tak Serbowstwu nadźiwnosć a sławu dobył* mjez słowjanskimi narodami, ně, Muka je też přeco duchowne wudźěłki druhich serbskich spisowaćelow, wosebje basnikow a narodnych pěsnjerjow, sobu spěchował, zo bychu serbskemu ludej přistupne byłe. Tohodla je w spočatku XX. lětstotka założił

Serbsku ludowu knihownju,

kotruž je pod pseudonymom Serbomił Tuchořski wudawał. W njej je cyłe koło serbskich spisowaćelow swój wothłós namakało. W njej widźimy zastupjenych: Jana **Radyserba-Wjelu**, Jana **Dobruckeho**, Mateja **Urbana**, Jurja **Wingera**, **M. Andrickeho**, Jurja **Libša**, Pawoła **Šołtu**, Ota **Wićaza**, Arnošta **Muku** sameho (w hižo naspomnjenym čisle 16.), **M. Nawku**, Bonno Cyža, Korla **Wyrgaća** a našeho serbskeho přirodospytnika K. B. **Šěcu**. Zběrka wobsahuje powědańčka a romany, basnje a pěsnje, stawizny a žiwjenjopisy, listy a přednoški při wšitkich wažnych składnosćach abo z přirody wujato a za serbske towarstwa napisane. Cyły rjad — 22 čisłow — podawa Serbomił Tuchořski serbskemu ludej jako duchownu cyrobu: Serbski ludo, čitaj a wužiwaj tule strowu, dobru duchownu jědź, z njej schi **nihdy swoju dušu njeskazyš!** Serbske towarstwa, założće sebi towarstwowe serbske knihownje, w serbskim pismowstwje maće bohaty wubjerk za dušu a wutrobu! To chce wam tale zběrka prajić. Naš wóte a wosławjeno sam je w posłednim času swój skład knihi serbskim towarstwam jako zakład ke knihownjam woprował. Zawěšće je to dźakahódna darnišowość, kiž w serbskim ludźe bohate płody přinjese, hdyž serbski ład tute duchowne płody budźe prawje pilnje wužiwać! **Serbski ludo, bjeř a čitaj!!!** —

Ani na naše lube serbske dźěći Mukee wuj **zabył njeje. Na nich je so dopomnił, hdyž je „Njedźelske Bjesadowanki"** do evangelskeho njedźelskeho łopjena „Pomhaj Bóh" jako přidawki wozjewjał a při tym je měł wutrobne přeće, „zo bychu **„Njedźelske Bjesadowanki"** w serbskich evangelskich domach wotewrjene durje namakale, so našim lubym dźěćom zalubiłe, je přeco bóle k cyrkwi a k našemu Zbóžnikej wjedłe a skóńcnje k tomu dowjedłe, zo by so w kóždej serbskoevang. wosadźe jedyn woporniwy člowjek namakał, kiž by woprawdźite zbožo našeje šulskeje młodźiny spóznawšı za nju pod swojim wjednistwom njedźelsku šulu a to **serbsku** założił. Wěšće budźe Boże žołnowanje na našich serbskich njedźelskich šulach wotpočować."

Njerěči z tutych słowow złota duša a wótcowska starosć za našich lubuškow? — — **Z „Njedźelskich Bjesadowankow"** je wuj Serbomił Tuchořski na pěkne dźěći křesćanskich starších připrawił **I. knižku**, kiž je wušła l. 1926 z nakładom wudawarja jako 23. čisło Serbskeje ludoweje knihownje.

Haj, lubosć k dźěćom docyła, a dźěćom serbskich starších wosebje je našeho wótca Muku přeco wuznamjenjała. Wjesoła črjódka dźěći by hdys a hdys rady pola njeho pobywała — hižo tam w Freiberku, hdźež by swoju ćetku tak rad při sebi měwał. Rad by swojim ćetkam a mótkam sebi dojěł, hdyž je sam wosyroćeny bywał, zhubiwši přez smjerć swoju prěnju lubu mandźelsku, zo by so chcył mjez dźěćimi trochu wokřewić na prózdninach.

Lubosć k móličkim njeje pak ani wosłabła pola čeśićehódneho starca. Hnujaca je jeho zabawa ze swojej ćetku — Antonetku, z kotrejž sebi wě wjele rjanych zabawkow napowědać a pěsničkow wudźěłać. Rad wšak přijědu też tu a tam mótki a ćetki přezpólnych přiwuznych k njemu, a potom wróći so Mukee wuj a kmótr zaso do raja dźěćatstwa a jich dom je połny wjesela a žiwjenja. Při jeho stronje pak stoji dobry jandźel-pěstoń — knjeni Loska Mucyna, kotraž lětsa hižo na wšě 20 lět haji swojeho mandźelskeho, swěru a swědomiće so starajo wo jeho strowju a čełne a duchowne derjemće, pomha jemu někotrežkuli pisomne dźěło zdźěłać, hdyž stej jeho woči wot přenapjaceho dźěła wosłabłej. Ale njedźiwajcy wšcho knježi přeco wjesoła mysl a lubosć w Mukee domje.

Hdyž nětko je so naš wjelečesćeny wótc Muka swojich 75. narodninow dočakał, to zraduje so cyły serbski ład z nim a dźakuje so jemu z cyłej wutrobu za to wulke žiwjeńske dźěło, kiž je dokonjał za cyłe Serbowstwo. Njech Boža milosć hišće našemu wosławjencej nješto lětkow přispori, přetož serbski ład trjeba hišće jeho ducha, jeho wjednistwa, jeho wědomosće! Mnogaja ljeta živio! —

Jan Serbin.

---

*Hladaj: Josip Milaković: Dr. Arnošt Muka. Drugo proširено izdanje. Sarajevo 1924. J. J. Bryl: Serbin: Dr. Ernest Muka. Izdanje Ruskago arhiva. Moskwa 1914. Ota Wićaz: Dr. Arnošt Muka. W Budyšinje 1924. L. Kuba, M. Krječmař a dr. Józ. Páta: Arnošt Muka. K 70. veljkého vůdce Lužických Srbů. V Prazy 1924.

*Přirunaj; Serbske Nowiny čo. 303, 304 z 30. a 31. XII. 1926 a čo. 2 ze 4. I. 1927: „Thesaurus linguae Lusatiae inferioris Sorabicae." Píše Jan Serbin. Československý Věstník, leden 1929 čo. 1, roč X. Jos. Páta: „Mukův Slovník dolnoserbskeje rěcy a jeje narěcow."

P. Krječmař:

Dr. Arnošćej Mucy.*

Lud serbski kłoni so k Tebi,
hobrej wědomosće.
Nihdy, nihdy zabyć nochce
Twoje skutki do wěčnosće!
Serbow mjeno
z mocu worjoła sy njesł do swěta
a do luda serbskeho
Twojoh' ducha, ronił žórło swětłe!
Łužicu sy žohnował,
Krónu žiwjenja jej dał!

Lud serbski kłoni so k Tebi,
wótcej wědomosće,
Nihdy, nihdy zabyć nochce
Twoje skutki do wěčnosće!
Serbow mjeno
z Twojim wěnuje budź zjednośone
a nam młodym
budź směr a pohonjenje.
Zemja serbska će lubuje,
Tebje, syna sławy Łužicy!

* Ze zběrki „Raj myslow, sonow z luźiskich honow", kiž je runje we knihowni „Dom a swět" wušła.

Najstarši Sokoł.

Smy Sokoljo,
Wojownicy Boži.
Sprawnosć swjata,
Ruka spjata,
Nowy přichod rodźi.

Horde to wuznaće, ale wosprawnjene. Sokoł być, rěka: być muž kruteho ramja, wole a jasneje mysle. Sokoł njeznaje nazadkrafstwa, ale jenož směr k wyšinam. Jeho zlět do Łužicy bě khrobły. Dobył je sebi přećelow, ramje hnóžko — ale njeměrješe łaka, zo by jeho zlět zmylił. Sprawnosć dobudźe — Sokoł dobudźe.

Jako sobu najprěnši přidruži so nam bratram Sokołam jedyn z najwjetšich, najsławnišich synow Łužicy, naš rada dr. Arnošt Muka.

Jeho žiwjenje — žiwjenje praweho Sokoła: „Zlět k wyšinam." Jeho dźěło: „Za narod, wótčinu." Jeho hesło: „Ani kročele nazad, doprědka."

Prawy Sokoł njehlada nódy, kiž požada lohke dźěło, najćežše je jemu najlubše. Tak też našemu wótčinej bratrej dr. Arnoštej Mucy. Syrotku Delnju Łužicu přitłóčł k swojemu wutrobnu, za nju dźěłaše wo dnjo a w nocy, zo by jej česć wudobył, prawo dobył, kotrež jej słuša. Wón bu z nanom Delnjeje Łužicy.

Hornjej Łužicy, prostemu ludej, poskići swoju ruku, žohnowanje jej dariwši z wuplodami swojeho ducha a ze skutkami lubosće. Kotremu z našich wótčincow je serbski lud bóle přikhileny — hač dr. Arnoštej Mucy. Z horda dowoli sebi prajić: naš Muka je naš wjednik. Dowěra k njemu wjedźe lud do přichoda kruteje wole a jasneje mysle.

Srěnjosć, lěnjosć Sokoł tama.
Na skutk dospołny so měri.
Stare puta stracha łama.
Stahych k zesylnjenju čěri."

Słowa, kaž do kamjenja rubane, za našeho dr. Arnošta Muku. Wobraz jeho přesmonožneho žiwjenja za Serbstwo. Njesměrne pokłady je serbskemu ludej darił: pokłady ducha, njezahinite. Jeho skutki dospołne, předewzate — wuwjedźene. Kak často je nam bratram wutrobu hrěł, lodowe škruty łamał wokoło młoduških wutrobow. Pruhu słónca nam darił a nas dobył za narod.

Wysoko jeho česćimy, kłonimy sokolsku khorhoj před nim, jeho wosławjamy a zahrimamy: Na zdar, bratře, najstarši, najsławniši mjez nami, zbožo Tebi k pjećasydomdźesaćinam — Bóh žohnuj će!

Pječakec Handrijowa komorka

(Wobraz je wjzy.)

Pječakeż Handrij pomha wschak w hospodarstwje, je też ſ druhimi ſwójbnymi ſa błidom a maſa ſej ſchkórnje ſ nanoweje tyſki.

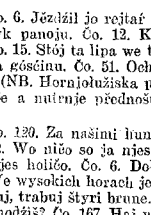
Hewak wſchak je mjenje, pak bóle ſwój ſamſny knjes. Je ſtoro tak, kaž by na podruſtwje bydlił, napſchikład, kaž naſch druhi wuceř, ſa kotrehoż na ſchuli ſaneho bydlenja njeje. Tak je podrunik polo Wjeſkećech a khodi do korčmy k jedži. To naſchemu Handrijej trjeba njeje, też ſa jedź nicžo njepłacił.

Na lewej ſtronje kuchnje wyſche pinzy je jeho komorka. Schto tola powědam. S komorku by nam khodźił, jeli by to klyſchał. Keho ſtwa to je, ſ rjanymi meblemi wudebjena. Mohł wſchak horjeka na najſtwi bydlicž. Ta je ſamo wjetſcha a ſwětliſcha. Tam horje je nochzył. Wón wſchak je tajił knjeſki, kiž rad druhdy pośdże domoj pſchindże, kaž ſo drubim też dje. A nan jemu kłuč won njepałoži a praji: „Klepaj jenoż do wokna, ja ći hižom wotčinu." Hdy by ſ wotčinjenjom wſcho hotowe było. Ale ně, to ſo najprjódy wſche dźěrzy ſaſwjećza na cžaſnik hlada, kak poſdże je. To dźěn je ta wežka.

Hdyż pak takke nad pinzu pſchi jeni w komorzy bydliſch, njetrjebaſch dołho wołacž. To zyle jednorje ſ wokna nuts ſaléſeſch. Je wſchak to tróſchku wjedrowſzy wotſtudże dźěło, dokelž je wokno tróſchku wyſoko a wuſke. Ale na, to wſchak nětkaž dje a dyrbi bicž.

Njeje w tuhiwilu doma. Tuj pójźe a chcemy ſej jeho mebłowanu ſtwu tróſchku bliže wobhladacž. Hlejće, tu na lěwim ſteja ſtare połzy, hdźeż macž tykanzu nałožduje a tu ſtoji wulka kichinja. Khlěbowe korbjakki a dalſchi cžapr njeliczi hobu. Jeho ſtwa je tamle ſady pola jeho koża. Hlejće, kajše rjane wobraſy na ſcžerje wiſaja. Wſchelake je ſej ſ Wjchećenjenaka a ſ Krajana wurěſał a někotre w Sćerbſkej knihańi kupił. Jedyn chyſche Kſchižanez Leiży dacž. Ale ta jón njeje brała, dokelž ma jeneho drubeho we błowje. Nětkajeho němſkeho rěſnikłeho, kiž tak nabł cžini, tón ſtary pamuł. Nó, wjeh jenoż ſ nim łubkuje. Je wobraſ ſaſy ſobu wſał a ſej jón nad kożom powiſnył.

Tu je hladadło. Mójejch je powſkuzyć pak też na wokno ſtajicž. Jenoż taiſti mały brach ma ſchkleńza. Hdyż do njeje hladaſch, maſch zyle ſchćerke mjeſnowcžo, kaž by cži nětkó błowu na planz ſbił. Ale Handrij ma dypſaczny ſchpihel ſ małym běłym cžeſakom a ſapokrakom. A tu

Faraf Heumannowe
kolcžake srědki
su stajnje na składze
w Hrod. haptyez w Budyšinje
na Hošic hasy 27.
Faraf Heumann-kniha
272 stron z 150 wobrazami dostanje
kóždy čitaf dokładnje **darmo a bjez**
porta wot firmy
Ludwig Heumann & Co. Nürnberg 28

wózk wołna cžeſi kruch ſchpihelowieje ſchkleńza. Tu trjeba hdyż chce njedźetu ſej wuńcž abo někdże na bjeſadu. Za ſo wěſo nobl wupiſa. Chce widźeć, kak ſu włoſa ſadu ſo ſcžeſane. To dźerži jedyn ſchpihel predku a jedyn ſadu ſo wobhladuje, hacž kóžda wóſka prawje leži. Wěſo ma ſej „modern" tiſhacž. Tehodła jédże kóždy krócž do wuſina. Wjeſny truhaſ jemu to doſcž „ajn" njecžini.

To by nimale wſcho horje a dele było. Sſwoju hrabu ma ſobu w nanowym kamorje. A njedźeſiće cžrije ſu w khwilu pola ſchewza.

Sſaprjat, to běhmy ſkoro wulki paperoy kartom pod kożom ſabjli a cžahazu harmoniku pódła we wobſahitej ſcžeſe. Handrij dźeń ſo pjeza ſa tajtu cžahazu harmoniku ſaborjeſche a njebaſche nanej prjedy měra, domiž je ſej ju póſłacž dał. Skoro wodnjo a nozy je na njej ſpytał. A dźenſka ſo ſzyła wjazy wo nju njeſtara. Ma druhe ſtroſcže. Tajka harmonika je zyle rjana a dobra, hdyż jenoż to pſcheběranje ſ porſtami było njeby. Hdyż jedym dwě na njej hraje, to wſcho tak ſchikwanje dże kaž ſamo wot ſo. Wołnje ju do ruki a hižo piſka. Kreže ſmorje. Tak lohke to njeje. Naſch Handrij nicžo njemóže. Pak lubowane melodiju abo baſy pſchimacž. A na ſpěwy ſo tak njedźiwnje ſłuchа. Wo hudźbje wjele njerozumju, ale tola tola ſłyſchu, ſo ſamo tón kuſk „Sadny naſchej pjesy" ſpjewſcha prawje njeſtrjechi. Ale hdyż ſam ſa ſo ſpěwa a ſej ſwoje melodije cžini, dha ſo jemu ſdlachći. Ale to nic žadyn. a ſzyła nicžo njeje, měni ſaſzy nan. Nó haj, ſo nochze wo žałoſcžajej kiſce nicžo wjazy wjedźeć. Tej jemu mandolinu chże ſej póſłacž dacž. To trjebaſch ſ jenej mu kuſ pſchimacž a ſ tamnej kuſ na trunach torhacž. Skotalog hižom ma. W kartonje leži. Hlejće, ſchto wſcho do cžapra tam hiſchće ma! Zyły pakćik luboſcžiwych ſo ſtow a dopiſnizow, ſ gumijowym ſchtrychćikom wobwinjena knjiſka ſ dyhſcžacžymi kunſchtami a ſe žortami, tej jeden pjeſćiſcžeſen ſa dwaceći gróſchow. Tyſku ſ pomadu je wón hižo a bleſchku parfúma, dypſaczinu lampu, cžigarowe tuje ſ niepkacžiwymi bankowkami a próſdne kremowe tyſki. Je ſej wſchelake druzinu kremy kupił, ale tak ſpodźe cžinje, kaž žebi to pſcheje, jana njeſcžini. Schuſſte knihi, hižom wot konfirmazije, wohnjowu pſchipiſarnu, nałamane cyle mijowu pſchedkoſchlicžku, wuchaſzy, wſchelake ſerbſke tyſki, kotrež je ſej w Sćerbſkej knihańi kupił a pilnje cžita, tyſku półora k porſkanju, katalog wot Stukenbrokа, pak cžapkowy wot kóſkopiwa, ſamo jemu ſerbſku, kiž bě korcž mał w Nětkożezych dźěcžach, dale próſdne cžigaretowe tuſſe a wjazu taſkeho a hinajſchcžeho cžapra. To wſcho wopiſſha wulki karton. Storeži jón kóždy raz daloko pod kożo, je mać jemu wſcho njepſchehlada a njepſchemjeta.

Njedźelu tczi ſwjetſcha některe hodźinki w ſwojej komorzy, ſebi ſ kartonom na kożowej kromje a pſchecžiwo ju ſyłu. Druhdy wopſnje ſ tyſki ſ pižnikami a cžiſchkami na próſdne rózki papjerh ſwoje mjeno, ſhotuje ſo, mamu ſa ſej wožoſy ſ pomadu a hiſchće prawje takke, hladа na wſchech koſow do ſchpihelow a dże některe raſy po kamorje ty horje a dele a wobhladuje ſo, hač rjany je a hacž prawje nodź wuſtupuje. Stónčnje je ſe žobu hotowy a wopſeſe ſo, kaž ſchikwamy a wuſchikny khadła. A njedyrjało ſo kóžda hoſza do njeho ſalubowacž. Teſe zbožnjenje Kſchižanez Leiſi dła dale pójźe. Wotewrí komorzyne durje a rumy kaž ſwěza wuſtupi naſch Handrij ſ mubrjenjom. Haj, naſch podrunjny knjes je ſo na puć podał a ſwojeſi ſwojoh njedźelu.

Wusudźenja.

§ **Wulka khłostańſka komora w Budyšinje.** Bohowankiſći ſud jednaſche hiſchće jónu wo ſtraſchnym nadbitku na jenoho Budyſkeho połizajſkeho ſaſtojnika w nozy na 25. nowembra 1928 na Budyſkim Krónprynzowym mjeſcu.

I. Symank:

Přinoſki k ſtawiznam luźiske-ſerbſkeje rěče a literatury.

8] (Pokračowanje.)

7. Pěſeń žortuje (su z dźěła młódſeho pokhoda).
Hanuš Symank: Zady našej pjecy kuntwory hraja.
Sol je tón hólčik na hermank,
Za našimi hunami,
Ptači kwas.[21]

NB. Hdyż we Łužicy so křesćijanſtwo rozšerješe a krute korjenje zapuśćowaše, tehdom započinachu też Serbja spěwy k česći wěrneho Boha zanoſować. Jako najſtarſej duchownej spěwaj znajemy:

„Jene rjane dźěćatko" a
„Tón dźeń je jara radoſtny".

Wobej kěrluſej připiſujetej ſo ſwj. Benej, japoſtołej łuźiskich Serbow, a namakatej ſo bižo w najſtarſich ſpěwarſkich knihach zapiſanej.

Přirunanje

hornjo- a delnjoſerbſkich pěſni powuča, zo drje ſo mnohe pěſnje we ſwojej mysli runaja. Někotre z nich pak myſi tola wſelako wuprajeja, rozwiwaja a worjeńšeja, někotre też čin wobšěrniſo ryſuja. Nadeńdźemy tola tſoju druzinu:

1. Mjez pěſnjemi, kotrež ſu we ſwojej ſtwarbje a w ſlědu myſlow wo mało jenoż wſelake, ſo wuznamuja:
(Přiſp.: I = hornjołużiſki, II = delnjołużiſki po Hauptu-Smolerju.)

I.

Čo. 17. Celerka čelatkam dawaše. Čo. 45. Służił je hólčik panikej. Čo. 72. Kóždy mól, hdyż ja dom dźěch. Čo. 46. Tam we tym dole lłubokim. Čo. 5. Maruška w pěſačku hraješe. Čo. 50. Ja ſym ſej wobhladał holičku.

II.

Čo. 6. Jězdźił jo rejtaſ ſpó góli. Čo. 11. Służył je gólcyk panoju. Čo. 12. Kuždy raz, gaž ja dom žjech. Čo. 15. Stój ta lipa we tom dole. Čo. 22. Jěli su knjeża na gósćinu. Čo. 51. Och žówčo běłe čeſwjene.
(NB. Hornjołużiſka pěſeń podawk wosebje nadrobnje a nuſnje přednoſuje.)

I.

Čo. 130. Za naſimi hunami jara huſka ſćeńčička. Čo. 22. Wo nicžo ſo ja njeſtaram. Čo. 150. Nětkle mi powjes holičo. Čo. 6. Dobry wjećor maćerka. Čo. 138. We wyſokich horach jena mała ſtudeńka. Čo. 33. Trabuj, trabuj ſtyri brune. Čo. 152. Pře čo ty holičo boſy khodźiš? Čo. 167. Haj wſitke burſke holčata ranko do trawy du. Čo. 119. Stara mać holičku plećoše. Čo. 132. Wuſła, wuſła, ſyrotka. Čo. 266. Stoha ſym tola ja činiła?

II.

Čo. 62. Teptana je ſčežycka. Čo. 63. Ho nic ſe ja njeſtaram. Čo. 74. Nět mje ſpowěź žowcyſko. Čo. 105. Pomgaj Bóg ty ſtara maſ. Čo. 76. Anka žěſo po wodu. Čo. 78. Sol je gólcyk do ljeſa. Čo. 84. Maſ to žowčo pleſaſo. Čo. 102. Syrotka obejſła tſi raz kjarchoh. Čo. 10. Coga ſom kuli ja cynila?

2. W druhich pěſnjach ſtej jich zawod a postup jenakej, ale jich dosud je wſelaki.

Přikład: I. Čo. 86. Sij, ſij, mój krawčiko ſukničku
II. Čo. 5. Grabała Hanicka ſpód gólku hows.

We woběmaj ſpěwomaj přilubi mać krawcej ſwoju dźowćičku. Krawc dźehnje do wójny. Po ſedmich létach ſo wróći. Nětko žada ſlubjenu. Holčka runje na polu pod hajkom wows wobroća. Wojak k njej jěcha a ju za mandźelsku žada. Knjeżna ćiſnje ſerp a hrabje a běži domoj k ſwojej maćeri. Mać chce dźowćička z pjenjezami wukupić.

Dosud hornjołużiſkeho ſpěwa:

Nan nasadźa polne blido ſwětłych toleri a ſoſnakow. Krawc drje měni, zo je jemu holčka lubša, dyžli pjenjezy, ale wón tola ſmórnje wotſtupny dawk. Wotteńdźe, a za krótke léta wſo přěhraje a přeoſije,

Dosud delnjołużiſkeho ſpěwa:

Mać nasadźa dukaty a tolerje. Ženich pjenjezy wotpokazuje a žada ſlubjenu knjeżnu za ſo. Skónčnje mać ſwoju dźowćičku wotſtupi, Boha proſo, zo by wona w přenim łóće wunuzowaneho mandźelſtwa zemrěła. Maćerna wola ſo ſtanje.

3. Třeća druzina ſpěwow poſkićuje podobny zaměr a zamyſł, ale postup a dosud hrona ſtej wſelakej.

Přikład pokazku: Njeſwěrny towaſ: I. Čo. 9, II. Čo. 3.

a) wobſah hornjołużiſkeje pěſnje:

Młodźenc čehnje do dalokeje wójny, ſwoju njewjeſtu poruči młódſemu bratrej, zo by ſo mjez tym wo nju ſtaral, ju ſkitał a na nju kedźhował. Ale bratr dowěry hódny njeje. Knjeżna přikładźawſi na rejtar, widźi jeho z druhimi rejwać, ju pak cyle zanjechaj ani na piwo ju njezawoła. Po létach wróći ſo luby z wójny dom. Holčka wobſkorżuje njeſwěrneho ſkitarja.

b) wobſah delnjołużiſkeje pěſnje:

Pachoł čehnje do wójny. Swoju njewjeſtu dowěri Bohu a dobremu towaſſej. Zo by ſo přećel za jubu ſtaral, płaći jemu do časa klinčate myto. Wjesne holcy khwataja na reje; też wójniſkeho ſlubjena tam džeja. Ale najaty towaſ ſo wo nju njeſtara, podarmo wona na rejku čaka. Po létach wróći ſo wojak z wójny domoj. Přede wſu wutrěli wjesele ze ſwojeje třěby. Lubka jemu derje rozumi. Druhemu razej wón nětko wutrěli. Towaſ jemu rozumi. Třećemu razej wón wutrěli. Towaſ ſo ſtróžo chce khwatajcy z knjeżnu porejwać. Wona pak jeho wotpokaza. Wójniſki jenak cha do dwora. Towaſ před nim wóka. „Njećekał, chcu tebje ſtrowić!" prosy wojak. „Twój přećel je mje zatebje ſtrowił" prosy wojak. „Twój přećel je mje zatebje ſtrowił", njechaſ, njeje ze mnu porejwał ani na mnje hladał, wobſkorżuje knjeżna. Wojak poſtrowja najałeho towařša z přenja z běłej ruku, z druha z nahim mjećom.

(Pokračowanje ſóčhinje.)

---

21) Herder podawa podobnu pěſeń Limburkiſkich Serbow. Goethe je pěſeń wužił w ſwojej ſpěwohry: „Die Fischerin"

8. januara 1929 běšche mały kawtnitki žurd pschi nadpadže wobdźelenych žałudźił: 24lětneho młynka a młynjowarza Arnoschta Porscha dla pschečiwjenja a sławneho pschihladowanja sastojnika k 1 měšazej a 2 njedźelomaj, dźiwadźelnika a kapalneho muschtra Otkara Wagnera, kotrehož mjenuja „Rakžo“ dla zamknjeneho stójenistwa k 1 měšazej a 1 tydźenjej jastwa, 20lětneho knihiwjednika Oskara Ericha Hermanna Bertholda dla pschečiwjenja k 50 hr. a 20lětneho młynjskeho Herberta Hänsla dla pschečiwjenja k 60 hr. pjenježneho khłostanja. Nimo toho dóstachu wschitcy schtyrjo dla kaženja měra po 9 hr. a dokelž žu na lěwej stronje dróhi schli, po 3 hr. pjenježneho khłostanja. Statne rěčnistwo pak so pschečiwo wuhudnej powoła, dokelž běšche jemu pschemikły.

Wuhudu je někto schčehowazy: Porsch dosta tři měšazy jastwa, Hänsel 6 njedźel jastwa. Wagner njeběšche pschischoł, pschečiwo njemu ma so wobźelje jednać. Bertholdowe khłostanje so njepschemění. Schtož pjenježne khłostanje wo 9 a hr. nastupa, žurd powołanje statneho rěčnistwa zaćitny.

Cyrkwinske powěšće.

Z Budyšina.

Njedźela Laetare, 10. měrca 1929.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ⅛8 hodź. farar Berg předowanje a dop. ¼12 hodź. wojerske kemšenje (zdobom za civilnu wosadu), pop. ⅛6 hodź. ma superintendent Fröhlich liturgiske kemšenje ze sobuskutkowanjom cyrkwinskeho khóra.

W Marijnej a Marćinej cyrkwi ma rano we 8 hodź. farar Siegemund spowědź a swj. wotkazanje. Dop. w 9 hodź. superintendent Fröhlich předowanje, popołdnu prohowanje pućowskich dźěći, w 2 hodź. farar Schneider, w 4 hodź. farar Siegemund a w 6 hodź. farar Paul.

W Tuchořskej cyrkwi je pop. ⅓3 hodź. kemšenje za hłuchoněmych, swj. wotkazanje so přizamknje: farar Steude z Wulkeje Drjewnicy.

Zběrka za potrěbne pućowske dźěći.

Wutoru pop. ⅝3 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelnišće, wječor we 8 hodź. ma farar Berg biblisku nutrnosć w ev. towaršstwowni. Srjedu wječor we 8 hodź. ma superintendent Fröhlich pósty bibliski wječor. Štwórtk wječor we 8 hodź. ma farar Paul zhromadźiznu Módreho křiża w ev. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6. Křćenja, kiž su jenož w Pětrowskej cyrkwi, ma farar Paul.

Towaršstwowski powěstnik.

Baćoń. Kasino młodych ratarjow ma njedźelu 17. nalětnika pop. w 3 hodź. w Smolic hosćencu swoju lětnišu hłownu zhromadźiznu ze zajimawym přednoškom. Nowe sobustawy su wutrobnje witani. Čestna winowatosć kóždeho towaršа je, zo so na tutej zhromadźiznje wobdźěli. Předsydstwo.

Budyšin. „Nadźija“ zeńdźe so wutoru wječor we 8 hodź. w Serbskim Domje k wuradźowanju a bjesadze. Wšitke sobustawy wočakuje a hošći stajnje rad wita. Předsydstwo.

Budyšin. „Bjesada“ skhadźuje so kóždu pónđźelu we Serbskej kofejowni.

Bukečanske serbske towaršstwo zmjeje njedźelu 10. III. wječor w 7 hodź. pola Stangec posedźenje. Přednošk zmjeje knjez Šajba z Budyšina wo Južnoslowjanskej. Wo bohaty wopyt prosy. Předsyda.

Delni Wujězd. Serbske tow. „Zahrodka“ zmjeje njedźelu 10 měrca pop. w 3 hodź. z dypkom pola Haškec swoju hłownu zhromadźiznu. Lětne zličowanje a nowowólby předsydstwa a dowěrnikow. Wšitcy sobustawy so přeprošuja. Předsydstwo.

Hornja Hórka. „Łužica“ ma přichodnu njedźelu 10. měrca pop. w 3 hodź. w Mnišonskej piwarni swoju měsačnu zhromadźiznu. Knježa dowěrnicy njech to wšěm sobustawam sobu zdźěla. Wo bohaty wopyt prosy. Předsydstwo.

Hrodźišćo. Tow. Zerja. Spěwny wotrjad spěwa přichodny štwórtk 14. III. pola Symankec we Njechornju. Winowatosć kóždeho je, zo přińdźe. Nowe spěwarki a spěwarjo su nanajwutrobnišo witani. Dirigent.

Khrósćic, „Serbosław“ zmjeje 17. III. wječor w 7 hodź. pola Wjenkec swětłowobrazowy přednošk k. dra. Symanka z Budyšina (wo Lourdesu). Też „Jednota“ wustupi. Sćinohry (Schattenspiele) a deklamacije! Na tutón přiwabiacy swjedźeń so cyła wosada přeprošuje. Zastup darmo. Žurla je wutepjena.

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu pónđźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejowni w Serbskim Domje.

Zwjazk spěwnych towaršstwow ma srjedu, 13. III popołdnju w 4 hodź. w hosćencu „Zum Echten“ w Budyšinje posedźenje. Dnjowy porjad: a) Koncert. b) rozprawa, c) wšelěbizny. — Předsydstwa, dirigentow a spěwarjow přeprošuje předsydstwo.

Župa „Handrij Zejleŕ“ zmjeje přichodnu njedźelu 10. III. pop. w 5 hodź. pola Haškec w Delnim Wujězdźe swoju zhromadźiznu. Zastupjerjo wšěch pruskich tow. so přeprošuja. Předsyda.

Hospodarski rozhlad.

Hołbotu 9. nalětnika 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinie.

1 Dollar	4,211	100 pólsk złotych	47,375
1 jendelski punt .	20,427	100 českosł. krónow	12,467
100 šwajc. frankow	80,98	100 franc. frankow	16,44

Barlinska burza japadny jasno do hłabokeje. Kurhy efektow so wječera jasno schłabjowachu. Wiki ſ bohatymi a rentowymi liśćimi běchu mérne.

Produktowe wiki sapinjachu wječera jasno žnadne powyschenje žitnych płaćiznow. Žito je na wikach jara žadne. Pschenica a rožka bě w hotowym formje 5 pjenježkow po zentnarju drójscha. Posdźische termije po žanej mérje dobuchu. Wječera płaćesche zentnar

w Barlinje:

pschenicy 11,05—11,20 hr., rožki 10,20 hr., hač 10,35 hr., ječmjenja wał. 10,90 hač 11,50 hr., najmjenscheho 9,60—10,10 hriwnow, wowsa 9,95—10,25 hr.

w termijowym wikowanju:

za měrc: pschenicy **11,77½** hr., rožki pak 10,95 hr., wowsa 10,83¾ hr.

za meju: pschenicy **12,16¼** hr., rožki pak 11,41¼ hr., wowsa 11,33¾ hr.,

za julij: pschenicy **12,60—12,57½** hr. a rožki 11,67½—11,68¾ hr.

w Drjezdźanach (sandź. pónđźelu):

pschenicy 10,80—11,15 (10,85—11,10 hr.), rožki 10,30—10,55 hr. (10,30—10,55 hr.), ječmjenja nalětnischo 11,50—12,10 hriwnow (11,50—12,10 hr.), ječmjenja najmjenscheho 10,25—11 hr. (10,25 hač 11 hriwnow), wowsa 10,75—11 hr. (10,75—11 hr.),

w Schorjelu:

pschenicy 10,80—10,80 hr., rožki 10—10,20 hriwnow, ječmjenja nalětnischo 10,30 hr. hač 11,20 hr., wowsa 10—10,30 hr., hutra 4—4,60 hr., jaja 17—20 pjenježkow.

Pschijimajuca:

Täschlerjew, Heinrich Blücher w Hródku.

Wuczońska pišaliscka, khorownja w Hródku.

„ rěmjeńscheho, Lehmann na Starem torhošću w Bjskopicach.

„ bankowskeho, Bjskopska banka w Bjskopicach.

Hotaj do domu, Fiedlerka we Wojerezach.

Pschedawarka, Lischka w Lubiju, Ryčerska haša.

Dźowku, Wirth, žiwobudny kubleŕ w Strózi p. Rakez.

Kuchinstu k 1. 4., hród we Łasu.

„ knježi dwór w Boranezach.

Na pschedań:

Kury rašowe w Budyschinje, Bleichenstraße 3.

Wuhotowanje kuchiny a khlěwnje, w Wšej Wodźe, Mostkowa haša 1.

Kamor, kuchinski, w Hródku, Lonitzwa haša 6, we dworje. —

Mrěle. Kühn w Hródku, Bjedrich-Ebertowa haša 84.

Ložo ſ matrazu w Budyschinje, Jirjowa haša 13II nr. 1.

Sofa pluschowy, w Budyschinje, Schliebenowa haša 10, delka.

Jutowja žuczelna, Schotka we Wulkim Bukowje pola Hródka.

Wós dźěłazy w Hródku, Bjedrich-Ebertowa haša 67I.

„ „ na Židowje, Pod hrodom 61II na pr.

Bučka, kubło w Mučzowje.

Schijaza maschina, Bawasch we Wojerezach, na Torhoschću čisło 6

Sčinduišy na pschešadźowanje

pónđźelu 11. nalětnika 1929:

w Njebjelezach, kupy žonbu so dop. ½10 hodź. we „Herbiej gryschće“: njedźelski a schkleńczany wóz,

w Lubuschu w Skolnuzej hosćencu dop. w 10 hodź.: holcačaze kolo,

w Mjerzecach w Schlenkrichez hosćencu dop. w 11 hodź. schijaza maschina, płošawa a tkmarske meble.

w Kotzinje w hosćencu dop. w 11 hodź.: krowa, cjelo, sofa, schkleńczany kamor,

w 11 hodź. dop. mužazej koleśy,

w Kulowje w hosćencu „K 3 krónam“ pop. w 4 hodź.: kóń, sofy, pišaliski błidźk.

Skarowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje, dźeńa dop. ¾11 hodź.:

Sčinadny wobrot pschi wječerawšich płaćiznach

Dop. ¾12 hodź.: Kaž psched hodźinu.

Drjezdźanska burza (8. III.).

Pšenica	218 223	běrnjince kruzki	24,00-24,20
rožka	206-211	pšeńc. wotruby	15,20-15,60
nalětni ječmjeń	230-242	ržane wotruby	15,40-16,00
nazymsk. ječmjeń	205—20	pšeńčna muka	41,50-43,00
wows	215 220	ržana muka	32,50-33,50
čerwjeny dźećel	145 155	woka	-
raps		pjeluski	-
kukurica (Mais)	238 240	hróch	-
suche truhančki	16 16,90	cokrowe truh.	-

Płaćizny rěznecho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

8. měrca 1929. Płaćizny po centn. a zł. hriwnach

Skótne druhiny a woznamjenjenja.

Woły: 737.

Połnomjasne, wukormjene, najwitšeje rěznaje hódnosće hač do 6 lět	57—59
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	53—56
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	47—51
Mjenje picowane wóły starobow	39—45

Byki: 553

Połnomjasne, wurosćene, najwitšeje rěznaje hódnosće	51—53
Połnomjasne, młódše	48—50
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	44—46
Spatne	41—43

Jałojcy a krowy: 1292.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwitšeje rěznaje hódnosće	43—46
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwitšeje rěznaje hódnosće hač do 7 lět	38—41
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	27—31
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	22—24
Mjenje a spatnje picowane	—

Celata: 2200.

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	72—83
Mjenje wukormjene a tajko wot cyca (3.)	60—75
Spatne (4.)	40—45

Wowcy: 5015.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	64—67
Starše wukormjene (2.)	58—63
Mjen o wukormjena (Märzschafe) (3.)	53—57

Swinje. 9991.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow hač do 1½ lět stare	80
Wukormjene	80
Mjasne	78—80
Spatne	76—78
Rancy a kundrosy	75—76

Płaćizny na Barlinskich produkłowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	8. 3.	7. 3.		8. 3.	7. 3.
Pšenica	221-224	220-223	buny	22,23,50	22-23,50
rožka	204-207	203-206	woka	28,30,00	28,30,00
nal. ječmjeń	218-230	218-230	módre lupiny	16-17,00	16-17,00
naz. ječmjeń	193-202	193-202	žołte lupiny	23-25,00	23-25,00
wowsa	199-205	199-205	teradella	—	—
kukurica	249-25	243-250	rapsowe wosnuški	20-21,50	20-20,50
pšeńč muka	26,30-25	26-30,00	lany wosnuški	25-25,50	25-25,50
ržana muka	27-29,50	27-29,50	nonn. mastasa	—	—
pš. wotruby	15,75	15,75	běłoj. kruški	21,21,50	21-21,50
ržane „	14,75	14,75	syno, 50 kg	4,25-5,25	4,50-5,50
lane symjo	—	—	ržana słoma	1,05-1,35	1,00-1,20
hrósch	43-44,00	43-44,00	pšenč. „	1,20-1,35	1,15-1,35
raps	—	—	wowsana „	1,45-1,60	1,40-1,50
pjeluski	25-28,00	24-26,50	ječm. „	1,25-1,50	1,25-1,50

Wiene płaćizny w Budyšinje.

9. měrca 1929.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja

Předmjet		najnišša płaćizna	najwyša płaćizna
Pšenica, nowa	50 kilo	10,40	10,60
Rožka, nowa	50 „	10,10	10,30
Ječmjeń	50 „	11,00	11,25
„ nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	10,00	10,50
„ nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny (we wjetš dźělb.)	50 „	4,00	5,00
Butra	1 „	4,20	4,60
Syno, nowe	50 „	6,50	7,50
Sloma, z maš. młóć., pras.	50 „	2,00	2,50
„ „ „ k zasł.	50 „	2,60	3,00
„ z cypami młóćena	50 „	—	—
Pšeńčna muka, 60%	50 „	16,75	17,75
Ržana muka, 60%	50 „	15,50	16,50
Pšeńčne wotruby	50 „	8,00	8,20
Ržane wotruby	50 „	8,25	8,50
Jeja	1 štk.	0,18	0,18
Prosata 382 štuk	1 štk.	22,00	30,00

Na wikach so prosata srjedźu kupowachu.

Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje

9. měrca 1929 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja

Twora	najniš. płaćizny hr	najwyš. płaćizny hr
Howjaze mjaso z kosćemi . .	1 kg	2,00	2,40
Celace mjaso	1 „	2,40	2,80
Skopjace mjaso	1 „	2,60	2,80
Swinjace mjaso	1 „	3,20	2,80
Tukrajny swinjacy šmalc .	1 „	2,40	3,20
Pšeńčna muka	1 „	0,44	0,56
Ržana muka	1 „	0,44	0,46
Khlěb	1 „	0,35	0,37
Jědźne běrny	1 „	0,14	0,16
Rais	1 „	0,48	1,20
Hrósch	1 „	0,60	1,00
Soki	1 „	0,60	1,20
Amerik. swinjacy šmalc .	1 „	1,56	1,80
Sušeny połó	1 „	2,40	2,80
Dobre mloko	1 lt.		0,28
Jědźna butra	1 kg	4,20	4,80
„ „ wukrajna . .	1 „	—	—
Jeja	štuka	0,15	0,20
Jědźne buny	1 kg	0,50	0,80
Cokor, drobny	1 „	—	0,60
Petrolej	1 „	—	0,40
Kamejźtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	2,20
Brunicowe brikatty	1 „	—	1,45

Jan Petŕkec nasl.
mějićel E. Schulz
w Khróšće
poručuje k nałětu:
wulki wubjerk rjanych nowočasnych **woblekow** za holoy a žony, tkaninowe a somočano wot 13—35 hr.
Zonjace a dźěćace šaty atd.
Na wšě twory 5% rabata!

Wšě družiny
knojidłow
ma stajnje na składźe
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Wysokosuč. kruwa
je tunjo na předań w Ščeńcy 4

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy
z 5—8 procentami
po wučinjenju

Šekowe konto z 4 % bjez dalšich wudawkow
Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hódnosine papjery kaž wšě druhe bankowske dźěła

Přijimamy a wupłaćujemy tež pola filialkow we Wojerecach a w Khoćebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem Měsće, Wulkich Zdźarach, Khróšćicach, Barće, Delnim Wujezdźe

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Tunte
tofle
dźěćace —·90,
mužace 1·20,
žonjace 95
pł.
Heinrich Mohr
w Budyšinje na Žitnym wikach

Pjenjezy
jako požčonku abo jako hospodańske pjenjezy wot
200 hr. sem. Hypotheki, twańske a kupne pjenjezy wobstara
Zastupjeŕ: **Max Rose**
w Budyšinje
na Znutŕkownej Lawsk. hasy 4
Pjatk a sobotu 9—12 a 2—6 hodź

Hdyž chceće
woprawdźe dobry wobraz
měć, dha dźiće do fotografiskeho ateljeja
Richard Hutha
mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čo. 13
Kóždu njedźelu wot 1/2 11—3 hodź. wotewrjene

Wosebity wobkhod
za
nawočnicy, ščipanje, (Klemmer)
dalokowidy atd.
Specialist
nowočasneje wočneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje na Hośće hasy (Nowotwar khorobn. kasy)

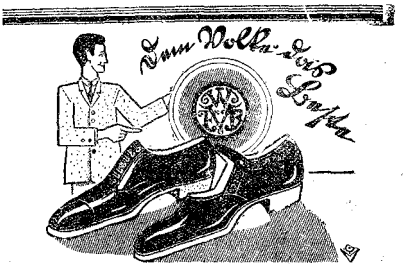
Připrawjenja radia
najsprawnišo!
Najlěpše referency
Na přijomne wotpłaćowanje
Předwjedźenje pola Was doma
Gustav Krawc w Budyšinje
na Róžowej hasy 8 a 13

Nawěšdki přinjesu wužitk!

Serbski Hospodaŕ
ratańske wulkowikowańske towaŕstwo z wobm. ruk.
Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247

Naš młyn w Delnim Wujezdźe, telef. čo. 13 dźěła nětko też
dejwo spěchowacu picu
z rjanych a pšenicznych wotrubow, rajsoweje mučki a nučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlěpšich a najčisćišich kajkosćach.
Tutu picu předawamy jako
Łužiska dejwo spěchowacu picu
I. družina wopřija 18,06% proteina a 8,42% tuka, škrobowa hódnota (Stärkewert) je 58,1 kg., požiwajomny bělk (Verdauliches Eiweiß) 13,1%.
II. družina wopřija 19,48% proteina a 7,83% tuka, škrobowa hódnota (Stärkew.) 63,3 kg., požiwajomny bělk (Verd. Eiweiß) 14,2%.
Wobě družinje stej po wobswědčenju statneje přepytańje w Möckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

Tworykupowacc tow. w Budyšinje
z. dr. z w. ruk.

Wšitke picowańa
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach
Přenajam hnydom swój
wobkhod kolonialnych a drobnych tworow we Wotrowje
pilnymaj serbskimajmaćelskimaj. K přewzaću su 500 hr trěbne.
Jurij Wawrik w Pančicach

8—10 000 hr.
so na wobkhodny dom na wsy z privatneje ruki jako I. hypotheka pytaja ◆ Poskićenja pod „F16" na wud. „Serb. Nowin".

Kofej
kakao
kolonialne twory
KURIO

Hypotheki
na ležownosće w měsće a na wsach. **Požčonki** na zastojnikow a kruće přistajenych z wotpłaćenjom po měsačnych dźělbach. **Kupowanje a předawanje ležownosćow a wobkhodow** kóždeje družiny. Dowěrliwe zaradźowanje a pomoc we wšěch pjenježnych naležnosćach a sudniskich wěcach. Mnoho připóznaća.
Hypothek. büro Wenzel
na Hórnčerskej hasy 11 Telefon 3896

Stupnje, kufry, žonjace tośe, móšnički, štrykowane lacy, spódnje kholowy, rukajcy, žonjace šlypiry a spódnje suknje poruča tunjo
Pawoł Schreiter w Bukecach
sedlaŕski mišt.

Do Budyšina přiđeši zetkanjemy so stajnje
w Lehmannec kofejownI
na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118
ff konditorske twory / najlěpše napoje
kofejowe pječa / jěchny lód
šlomowe tykancy / šokoladu
Wosebitosć: Torty
z kóždym hubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar
Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja
We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnja a wječor **koncert**

KELLING
płoka se zaručenjom z mjechkej wodu a z wužiwanjom najlěpšeho mydła a plotuje
zwjeršnje kołse,
kornarje a manšety
mój wosebity system **Beda** rukuje za kajkoŕe
Samsne přijimanje:
w Budyšinje na Kóžorskej drózy čo. 6 telef. 3638
na Přisečanskej drózy 16
w Khoćebuzu - telefon 1774 - na Hródkowskej drózy čo 4
a na Drježdźańskej drózy 143
we Wojerecach na Cyrkwinskej drózy čo. 22
w Bětej Wodze na Bismarckshej drózy čo. 26

Handrij Mróz w Bukecach
Kolesarnja. Casnikaŕ. Wuporjedźerńa. Centrifugi.
Wotnajeński awto
za kwasy, křězna atd. najtuńšo. — Telefon Pomore 323

Emil Höhne w Bukecach
zamkaŕski mišt
Skleńčane-, porcelinowe- a niklowe twory, darjeńki kóždeje družiny a wšě **hospodaŕske wěcy.**

Wšě wobuća a wuporjedźenja wobućow spěšnje
derje a tunjo
wobućowy dom Mark w Kukowje

Konje k rězu
kupuje kóždy čas po najwyšših płaćizn.
Kurt Kaiser w Budyšinje,
na Humboldskej hasy a při Mjas. jětkach. Tel. 2403

Přesadźowanje palnicho drjewa.
We Wukrańcinskim hajnišim rewěrje budźa so **póndźelu 11. měrca 1929** za hotowe pjenjezy na **přesadźowanje** předawać:
91 rm palnych kuluchow (dub., wólš., bŕez., khójn, šmrěk.)
55 rm palnych klumpachow, 4 dołhich hromadow.
Zetkanje dop. w 9 hodź. w »Herbskej grychće« w Zubornićcy. — Jara dobre blizke wotwoženje na statnu dróhu ze Zubornički do Budyšina.
Lolk, rev. hajnik.

Drjewowa awkcija!
Wutoru 12. měrca 1929 budźa so z **Jitkowskeho revěra** za hotowe pjenjezy předawać:
262 rm khójnow. kuluchow I.
18 rm khójnow. kuluchow II.
13 rm khójn. dołh. hromadow
713 rm walčiny
Zetkanje 1/10 hodź. w Jitkowskim hosćencu.
Rakečanske kubłaństwo

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaći měsačnje we wudawarni 90 xl. pj., za pósła a pola dowěrnikow 1,50 xl. hw. Do wukraja 18 Kč. Kóžde so. płaći 10 xl. pj. Wudawa a dźěći šamolerjeo knihličšćerjo, zap. dr. ł. m. rukl. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 3687.

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 3 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 30 xlot. pj. Wobdźěnje so stajace nawěšćki a tabele po wyšše wobličeju. Za reklamowy a z rjadka płaći so 60 xlotych pj. Rabat po tarifje. w w

Čisło (Nr.) 59 — Budyšin — Pondźelu, 11. měrca 1929 — Bautzen — Lětnik 86

Łužiscy Serbja a prašenje narodnych mjeńšinow.

Češke nowiny wo žadosći Łužiskich Serbow za obligatoriskej serbskej wučbu w Sakskej a Pruskej.

Cźěłe nowiny žo ſ prózstwu saběraju, kotruž ſu Łužiſzy Sserbjo němſkemu knježeŕſtwu podali. Sserbjo ſebi ſa dźěći ſerbſkich ſtarſchich w Sakſkej a Pruſkej obligatoriſku ſerbſku wučbu w Pruſkej a Sakſkej žadaju.

Wulkemu dźělej Němcow njeje połitčerowanje ſerbſkeje rěcze w ſchulach hiſchcze ſnate. Sapóſłanz němſkeho ſjema dr. Helłpach njeby mohł hewak w „Neue Züricher Zeitung“ pišaz, „ſo je ſwětowy moralny nadawk němſkich wotpóſłanzow w Swjatku Ludow ſ jara dobrym ſwědomjom republikanſkeje Němſkeje k jejnym mjeńſchinam połóženy.“ Łužiſzy Sserbjo, cźile dobri ſtaceńjo Němſkeje, maju w tym wſchak trochu hinaſchi nahlad, pſchetož w ſwojim wopomnjeńſkim piſmje žadaju ſwoje minimalne prawa, w § 113 němſkeje wuſtawy ſarucźene: ſwobodu w kulturnym žiwjenje, wuwucźenje ſwojich dźěći tež w macźernej rěcźi. Hač dotal ſo němſke knježeŕſtwo tehole paragrafa, na kotryž ſu němſky miniſtrojo pſchiſahali, njeje dźěłało. Žadanje Sserbow, ſo by ſo § 113 ſłónczniže dopjelnił, njeje dała němſkeho knježeŕſtwa hač dotal ſwólniwe wucho namakało. Dotalne žadoſcze Sserbow ſo pak w nětajkim koſchcźiku kulturowego miniſterſtwa chowaju, pak ſu ſo do papjerowego korba cźiſkle.

Sapóſłanz dr. Helłpach w ſwojim měrnje piſanym naſtawku praji, ſo pſchewahu mějaze wobydlerſtwo Elſaſa cźaſe we wobſahu franzowſkeho ſtata ſwoju rěcź rěcźeć, hdźež je toho trjeba, cźaſe ſebi ſwoju rěcź ſakhowaćz a ſwoje duſchowne ſwójſtwo, najmjeńſcha kaž daloko je to móżno.

Nicźo druheho Łužiſzy Sserbja njeżadaju. Hdy by ſo jich žadoſcź dopjelnika, potom by wěrno było, ſchtož ſapóſłanz dr. Helłpach wo měrnym ſwědomju republikanſkeje Němſkeje praji. „Frankfurter Zeitung“ praji, ſo Němſka w tymle narodnym prozeſu na ſtronje pokroka a ſwobody ſteji. **Nětko może Němſka dopokazaćz, hacź może ſo na pſchichtožowanje ſwěta powołaćz, ſo ſa „ſłabych a połtócźenych“ wojuje. Niech ſo Němſka pſchede wſchem wo ſłabych a połtócźenych Łužiſkich Sserbow poſtara a da pſchikład w rozrisanju praſchenja narodnych mjeńſchinow.**

Zwjazk Ludow so w Juniju w Madźidźe zeńaże.

W tajnym poſedźenju je Rada Swjaſka Ludow po pſcheproſchenju ſchpaniſkeho knježeŕſtwa wobſamkła, ſjeſć Swjaſka Ludow w juniju w Madźidźe wotmeć. **Radźiny komitej** ſo pſchedwidźomnje 21. meje w San Sebaſtianu w Schpaniſkej **ſeńdźe, ſo by wo praſchenju mjeńſchinow jednał.** Na to ſo Radźiny ſjeſć 27. meje w Madźidźe ſapoczńje. Dale je Rada wobſamkła, ſo ſo po wolbach ſinanznych praſchenjow komniſija k pſchepytanju wiſowanja ſ opiom do rańſcheje Aſiſkeje póſcźele. Komniſija budźa Schweda Eſtrand, Belgiczan Gerard a Cźech Jan Hawlaſa pſchiſłuſchecź.

Žadoſcź knježeŕſtwoweje komniſije w Saarſkim kraju ſo by ſo jej dowolilo, 250 miliſonow frankow poſcźicź, ſo na junijſke poſedźenje **wotſtorcźi,** dokelž ma ſinanzny komitej ſa nuſne, hiſchcze wſchelake techniſke praſchenja roſſajeńcź. Wenezuelaſki ſaſtupjeŕ Zumeta někotre namjety, **na ſwjedźenje połoženja ſakładneho kamjenja k palaſtej Swjaſka Ludow ſo poczahowaze,** cźiniſcze. Sdźělenika, ſo dźeńża Sjednoczene ſtaty k internazionalnemu ſudej we Haagu ſ wěſtnymi wumeńenjemi pſchiſtupiſcź, zyła Rada ſe ſpokoſenjom na wědomje wſa.

Wobcźežowanja hornjoſleziskich Němcow přeciwo pólskemu knježeŕstwu pola Zwjazka Ludow.

W Genfu je ſo ſobotu wo wobcźežowanjach němſkeho ludoweho ſwjaſka w pólſkej Schleſchſkej jednalo. Pólſki ſwonkowny miniſter Saleſki najprjódy wo **wobcźežowanju Němcow w noſejnoſcźi ſchulow němſkeje mjeńſchiny** rěcźeſche. Tele ſchule ſu ſo ſwjetſcha ſ dźěcźimi pólſkich ſtarſchich **pjelnile.** Němcy ſu ſo na to hórſchili, ſo je pólſka wyſchnoſcź pólſkich ſtarſchich, kotſiž chcźeła ſwoje dźěcźi do němſkeje ſchule ſłacź, muſowała, ſo bychu to wobſkubinjay pſchipowědźili, a ſo je ſo pſchi tym na nich cźiſchcźało, ſo bychu ſwoje pſchipowědźenje wrócźo wſali. Kaž je ſnate, je wubjerk prawiſnikow roſſudźił, ſo pólſka wyſchnoſcź nima prawo, ſebi žadaćz, ſo bychu ſtarſchi woſobinſcy pſched nju pſchiſchli. Na druhej ſtronje ſo pólſkej wyſchnoſczi njemóże wobaraćz, ſo ſo pſcheſtrowdźi, ſo ſu wopraſdźe ſtarſchi abo ł wocźehnjenju wopraſnjeni ſamolwjenje wotedali. Sadźerjenje pólſkeje ſchulſkeje kommiſije, pſcheczíwo kotremuž ſo němſka mjeńſchina wobcźežuje, ſo potajſim dojednanju 15. meje 1922 njepſcheczíwja. Kommiſija pak njeſmě na ł wocźehnjenju wopraſnjenych cźiſlecźeſcź, ſo bychu ſwoje pſchipowědźenje wrócźo wſali.

Na wobcźežowanje němſkeho ludoweho ſwjaſka, ſo je pólſka wyſchnoſcź jejneho ſarjadnika **Ulitza ſajała a we jatbje dźerži,** hacźrunje njeje ſtrach, ſo by ſo jeho należnoſcź ſaczěmnika abo ſo by wón cźeknył. Pólſke knježeŕſtwo je na wobcźežowanje wotmołwiło, ſo je Ulitz pólſkim ſtacźanam pomhał, ſo wojeńſkej ſłužbje wotwlecź, a ſo ma tohodła pólſke knježeŕſtwo prawo, jeho ſajeć a thłoſtanſke pſchepytanje pſcheczíwo njemu ſawjeſcź. Kaž dotho je należnoſcź w ruzy ſudniſkeje wyſchnoſcźe, njeje móżno, do jednanja ſapſchimnyć.

Pólſki ſwonkowny miniſter **Saleſki** praji, ſo pólſke knježeŕſtwo po ſakonju nima prawo, do Ulitzowego proceſa ſapſchimnyć. Pſcheſtrowdźeny je, ſo pólſka wyſchnoſcź je wſchej ſtaroſcźiwoſczi jedna a ſo proceſ ſ trěbnej ſpěſchnoſcźu wotbudźe. Na žadyn pad ſo wěź njehodźi w ſmyſle wulkaſcź, ſo ſo wona pſcheczíwo mjeńſchinam měri.

Němſki ſwonkowny miniſter dr. **Stresemann** ſaſtajdże pichłołożowaſche, ſo dyrbja ſudy njewotwiſne być, a ſo Radźinym ſobuſtawam njeje móżno, ſo wo wobſtórźbje, pſcheczíwo Ulitzej ſawjedźenej, wuprajcź. Dokelž je ſaſtupjeŕ Pólſkeje rjekł, ſo ma wo należnoſczi jenoż pólſka ſudniſta wyſchnoſcź jednacź, je hakle doſtónczne poſudźenje móżno, hdyž budźe proceſ ſtónczeny. **Stresemann ſebi pak wumeńi, ſo ſo potom ſ teile należnoſcźu pſched Radu Swjaſka Ludow wrócźi.**

Nadróżna bitwa w Wöhrdenu.

W krwawnych pukach mjeſ kommunistami a nazionalnymi ſozialiſtami we Wöhrdenu w Holſtejnſkej je kraine radźicźelſtwo ſłědowaze roſprawu wojſewiſko:

„Sijo pſched někotrym cźaſom ſe pſchi ſhromadźiſnje we Waſſelburenje mjeſ kommunistami a nazionalnymi ſozialiſtami ł pukam doſchło. 18. februara ſe we Wöhrdenje ſhromadźiſna němſkich ſozialiſtow, po kotrejž 80 kommuniſtow 12 nazionalnych ſozialiſtow, kotſiž běchu tam woſtali, nadpadże. Tſjo nazionalni ſozialiſtojo ſu lohko ſranichu. Shromadźiſnu ſe wyſchnoſcź dla ſtracha ſa žiwjenje a ſtrowoſcź ſakſakała.. Niedźiwajcy teho ſe ſo wojeńſka liczba nazionalnych ſozialiſtow do Wöhrdena podała, tola ſo njeſpyta, ſhromadźiſnu wotmeć. Wokolo ½9 hodźin wjeczor nětdże cźaſ 130 kommuniſtow po wězy we Wöhrdenje cźehnjeſche. Wokolo 9 hodźin nazionalni ſozialiſtojo ſ nětdże 160 muzimi tohorunja pſches Wöhrden cźahnychu. Kommunistojo ſ jeneho pobocznego puca nazionaliſtow nadpadźechu. ¼10 hodź. pſchimanża naſta. Saſtojniſay żandarmerije a wjeſmy poliſajt hnydom ſakrecźichu, biczkow ſa krótki cźaſ dźělichu a jim gummijowe klumpachi a ſabijaki wotewſachu. Pſchi pſchimanży, kotraž pjeć mjeńſchinow trajeſche, kommuniſtiſkeho dźełacźerja Jana Stürzebechera ſ Wöhrdena a nazionalneho ſozialiſta Streibela ſ Roſta ſakkóchu. Schtyri druhe wuzhoby ſo ſranichu, mjeſ nimi jena cźeńa. Dalſchim naſylnoſcźam ſo ſadźewa. Kommunistojo ſo ſhubichu. Bórſy po tym ſo też nazionalni ſozialiſtojo hotowachu ſo wotbaliczź. Se ſwojimi nakładnymi a wozobowymi automobilemi wotdźěſchu. Cźeſkofranjeny nazionalny ſozialiſt Schmidt ſe St. Annena je mjes tym w khorowni w Heidze wumrjeł.

•

Po krwawnych podawkach we Wöhrdenje je wyſchiſchi preſident Schleswig-Holſtejnſkeje provinzu ſa nuſne měŕ, wſcho ſjawne ſbanje hacź na dalſche ſakaſacź.

Němſcy milionarojo woteběraju.

Statiſtiſka wyſchnoſcź němſkeho ſtata je ſtatiſtiku wo nětcźiſchim němſkim ſamożenju wudała. S njeje je widźecź, kak je ſamożenje němſkeho ludu w ſwětowej wójnje a po njej wotebérało. W lěcze 1912 je ſo w Němſkej je 157 miliardow hriwnow woborny datok ſaplacźił. Dźeńża němſke ſamożenje jenoż hiſchcze nimale 88 miliardow hriwnow wuczińa. Tale njepoměra ſo hiſchcze ſ tym powjetchi, ſo je ſ kupowańſka móz pjenjes wo 30 prozentow ſmjeńſchiła.

Mjes tym ſo bě pſched wójnu 15 547 miliſonarow we Němſkej, je ſo jich liczba dźeńża na 2235 ſnižiła. Pſched wójnu bě w Němſkej 229 Němcow ſ wjazy dyžli dźeſaz miliſonami ſamożenja, dźeńża jenoż hiſchcze 33. **14** Němcow, mjes nimi połoja wulkoleżownoſcźerjow ma ſamożenje po 5 hacź 10 miliſonach, 465 ſamożenje mjes 2,5 a 5 miliſonami.

So w nětach wikowańſke ſrjedźiſchcźa na cźołe ſteja, ſo ſamo wě, hacźrunje ſu wone po ſamożenju najbóle ſchkodowake. Najwjazy miliſonarow, 290, ma Barlin; po pſcherěcźu wobydlerſtwa wobliczene wichak Hamburg ſe 112 miliſonami. Potom ſłeduja Lipik ſ 55, Frankfurt nad M. a Köln tóżdy ſ 48, Mnichow ſ 42, Drježdźany ſ 39, Düſſeldorf ſ 35, Stuttgart ſe 26, Bremen a Kamjenica po 21, Hannover ſ 19, Eſſen ſ 19, Wrótſław 12.

Frank so nad swojimi falšowankami wjeseli.

Nadrobnoſcźe wo ſwojich falſchowankach je Frank we Lütticzu dopiſowarjej Londoniſkeho „Daily Telegrapho“ powědał. Frank ſo jara wjeſeli, ſo je ſo jeho wobſchudźenſtwo poradźiło, a tych wuſmuſchcźujo, kotſiž ſu dokumenty wo franzowſko-belgiſkim wojeńſtwu ſfrěcźenju ſa wopraſdźity meli. Praji, ſo je tónz měrza 1928 po namelwjenju agentow němſkeje ſpionaże do Kölna puczował. Prjedy teho je ſo ſaſtojnikami belgiſkeje tajneje ſłužby ſrěcźał. Poſlednje lěta je wojpjet roſprawy ſa němſku tajnu ſłužbu falſchował, kotrejž pak ſu ſo powſchitkownje ſe njedowěrjenjom pſchijałe. S poſdaćźnym franzowſko-belgiſkim wojeńſkim ſrěcźenjom je ſo jemu ſkerje ſchlachcźiło. Jedyn belgiſki pſchekupz je falſchowane dokumenty wojſkemu hollandſkemu offizérej pſchedał. Wo tym je Frank hakle po wojſewjenju dokumentow ſhonił. Jene amerikanſke nowiny ſu Hollandſanam 5000 dollarow ſa wuſiwanje dokumentow ſapłacźile.

Franzowſka italiſkich cźekunjenzow dla politiſkich pſcheſtinjenjow njewuda.

Lyonſki wobkórźbny ſenat je žadoſcź italiſkeho knježeŕſtwa, ſo by ſo italiſki cźekunjeŕ, ſapóſłanz a advokat Imperati, kotryž je w lěcze 1924 jeneho faſziſta w Caſtellamare ſaſtrělił, wudał. Sſwój roſſud ſenat na to ſałoźuje, ſo ſły cźin, Imperatej ſo porokowazy, ma ſa politiſki ſły cźin.

Studenſka spjećeńca w Španiskej.

Madridſka policija wojewja: Pſchi ſtudentiſkich njeſamerach ſu někotrych ſtudentow ſajeli, kotrychž winuju, ſo ſo pſcheczíwo ſchpaniſkemu knježeŕſtwu ſcheźuwali. **Cźuda** ſtudentow w połuchańi **cźekrwjeny ſawěſchi wotetorhny a jón jako khorhoj ł univerſity wupotwěſny.** Khorhoj nětdże pok hodźiny wiſaſche, hacź ſo bórniza, ſo **lor** truž bě ſwjeſana, roſtorhny. Sajeći ſu rjekli, ſo ſu chcźeli knježeŕſtwo powročźiź. Demonſtrazija bě **thuimy** ſormow nabyła. Napraſnowy ſu ſo cźinile, ſo bychu ſtudentojo, kotſiž ſo njejſu pſchi generalnym ſtrajku **woſ** dźěli, mohli do univerſity khodźiź.

Wobſtórźba pſcheczíwo ſapóſłanzej cźeſkoſłowakſkeho parlamenta Madźarej Tuzy.

Ssudniſke pſchepytanje pſcheczíwo ſapóſłanzej Tuzy, kotryž je krajneje pſcherady dla wobſtórźeny, je tak daloko doſchło, ſo ſu jo wojeńſcy wězgwuſtojni poczeli pruhowaź. Wyſzozy ſaſtojniſy miniſterſtwa narodneho ſakitanja **hiſo** wot ſrjedy w Bratiſławje pſchebywaju. Pruhowanje **na**ſtupa wobeſbje § 6 ſakonja na ſchkitanje republiki.

Kommunistiskej propagandze so zadźěwało.

W Londonskej Kings Colleg univerzicje je pjatk wulki copot nastał, hdyž so jedyn kommunist zkowa jimasche. Hdyž bě rěčeć zapoczał, psched jewiscziom **bomba rosbuchny**, kotraž zuby poždźerjenju z hustym kurom napjelni. Po tym hišcze druhe schwahlowe bomby rosbuchachu. Se duschatym kurom so wschitzy pschitomni nafowachu, z posledźenje wunicz. Prjedy tchu běchu studentoju hišcze nekotre měchi mutki na rěčnikowom hlowu kuhnyzali. To bě prěni pospyt kommunistow, w univerzicje k zkowu dóńcz.

Dynamitowe přihot přećiwo norwegskemu kronprincej.

Psched hrodom norwegskeho kronprynza w Oskarshalu je so dynamitowy attentat pschihotował, kotaz je so jenu z czasom zadźěwało. Pschi durjicha 600 gramow dynamita a zapjelidło namakachu.

Policajska rozprawa wo tym praji: W hrodowym parku blizko maleho, zamotnje leżazeho dwarjenja bleschu namakali, kotraž 600 grammow dynamita wopschihtesche. Zapjelidło bě drje pschicznjene, tola so njepalesche. Sčasa hdy budźische so rosbuchnjenje stako, njebudźesche so wulka schkoda mohła naczinicz. Dże drje wo demonstraciju pschećiwo wotmyslenju, Oskarshal, kotryž blizko Oslo leži, a kotrehož park a dwarjenja so publikej wotewrjene, jako kronprynzowu residenzu pschiprawicz.

Zjednoćene staty mexikanske knježerstwo z podawanjom bronjow podpjeraju.

Presidént Sjednoćenych statow połnocneje Ameriki je wójnskemu ministerstwu poručił, so by mexikanskemu knježerstwu bronje, municiju a wojerske ćełada za mexikanske knježerstwowe wójsko k poruczenju podawał. Sobježarjo zu generała Mariana Montera w Nowyorku pschijeli, so by jich sajmu w Sjednoćenych statach sastupował a agitaziji mexikanskeho knježerstwa napschećiwo stupał.

*

Mjes tym so je mexikanske knježerstwowe wójsko města Veracruz wobšeže dobyło, zu sobježarjo pschi wjeczornym mórskim bojoju dobyeza dopjeli. Po poroćźenjach z Matzatlana w statu Sinalsa je knježerstwowe wójsko město wopuschczilo. Sobježarjo je w blizkim czasu wobsadźa. Wojerski komandeur stata Colimy je so revolucziji pschidamknył. Wójsko generała Manza dale k statej Jalisco postupuje, hdyž chcedźa po sdaczu wschě sobježarske wojakowske mozy sjednoczjeć.

Revolucija w Mexiku.

Ciudad Juarez sajo w rukach sobježarjow.

Sobježarjo su so sajo města Ciudada Juereza smjezowali. Knježerstwowi wojazy su so po roshorjenym wojowanju na městowych dróhach hacź k mjeju Sjednoczenych statow połnocneje Ameriki sahnali. So so njebychu sobježarjam jaječ dali, mjeju pschekreczichu. Tam su jich Amerikanzojo w internowanskim bliżu internowali. Amerikanski general Masley bě prjedy tehu z mexikanskim majorom Calvonom, komandantom garnizony w Juerezu zednak a bź jeho wobrěčzał, so by so w amerikanskim kraju internowacz dał a so dalschemu knježerstwu wostajił. Mjehi wojowanju su kule do namjesnjeho amerikanskeho města El Paso letale, jene dźěcu morile a někotrych ludźi ranile.

Pschi wojerowanju na dróhach w Juarezu stej so sdaczu wobej strenje cżežko schkodowałej. Dróhi su polne morwych a ranjenych.

Calles na čole 41000 muži.

Hlowny roskasowar mexikanskeho knježerstwowego wójska je wojerwił, so revolucionarne hibanje k kónzej dże, a so je wjele wojakow, kotrejž zu so k sobježarjam pschikamknyli, jich sajo wopuschczilo. Kraj, kotryž je w ruzy sobježarjow, so z knježerstwowym wójskom wobstupi. Wono je 41 000 muži zylne a najrjadscziy pschećiwo Zacatecas a Torreon a potom pschećiwo stationaj Chihuahua a Sonora poćehnje. General Calles je pjatk z města Mexika wotjeł, so by pschećiwo sobježarjam postupował.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 11. nalětnika 1929.

— **Wo wjedrje.** Wažera wo dnjo thermometer +5. Dźenja **rano we** 8 hodź. barometer 745, hygrometer —1, thermometer we nozy —1. Wuhladny na malo ho pschemjenjaze wjedro. — **W nozy** k njedźeli so tarje pschetorhny z tym, so so wnjazmk a sajo trochu inferinje. Sa to bě njedźelu dopołdnja woprawdźe nalětni dźeń. Słónczko mile so smjezesche z njebjeskeje nóbriny a ćmjehi z mozu tajesche. Na popołdnje so snowa samorózi ale wosta pomérnje czopło. Rano sapoczał so smehowcz. Sčasy pschedźe do deschcza. W połnozy sajo nizky nimo czahaja. Jich wubrěhi su nam maczenje pschinjesle. Nad wjeczornej Europu leża wyschiny. W Francowskej a Italskej je nalěcżo. Tam kwórki a schtomy sakschwajaja. Po wschém sdaczu nasche wjedro torhaty ras wobkhowa, dóńcz so smeh njesłuschi. Nasche hona su wulke ćsory. W rěkach **woda** pomalku rosecze. — Juisse wutoru schładza hlónczko 6,25 hodź. a thowa so 5,56 hodź. Mjezaczł schładza dop. 7,11 hodź. a thowa so wjecor 7,22 hodź.

— **Wjerawjscha njedźela** wuwabi někotrohožkuli se swojeho domczka. Pschnje mlatinje pruhi jeho wabjachu pak do Božeje swórby, so by był se swódkom wotuczazeje swórby, abo so by k pokkedujemu rasef „bźe“ hory wuhladał. Schat symy so pschezo bóle a bóle słubi a je so thětro sesćkrił. Druhy sajo chyschi bycz se swódkom schumjazeje Sprewje, rozpukazej lodowe schkruty. Sprewja pak bě mérna, bórczesche drje z městnami tróschku wurazniscko, zokmicka pschepluschy schkrutu a so sajo pod druhej słubi. W Budyschinje, pschi Sprewinej haży, pod Krónprynzowym mostom, wožacu so hólzy na schkrutach. Bź to strosčny, sajimacy wobras. Po mokrych haćach thratachu Budyschenjo sajo do swojich domczkow. Sčasa pschichodna njedźela bóle ras pschikhadzaca. Dźenja pondźelu wschak so žniholi. W sahrodkach pak kuka hižo tu a tam wcżipna kwórka a jewi dobyeżcżiku krocżel nalěcza!

— **Sakska krajna loterija.** Pschi pjatkownym cżehnjenju (6. dźeń) 5. rjadownje 194. sakskeje krajneje loterije padje dobyeze wo 500 000 hr. na cżisło 124 237; dobyeze we 10 000 hr. na cżisło 16 354; dobyeze wo 5000 hr. na cżisła 5400, 26 317, 30 257, 133 788; dobyeze wo 3000 hr. na cżisła 4186, 27 867, 31 634, 51 121, 111 913, 135 670, 137 647, 138 787; dobyeze wo 2000 hr. na cżisła 9165, 12 078, 15 092, 15 408, 15 705, 25 578, 35 668, 45 084, 57 740, 67 128, 68 397, 69 786, 76 556, 88 314, 89 319, 102 351, 103 251, 109 596, 113 495, 118 366, 119 303, 133 530, 134 089, 139 845; dobyeze wo 1000 hr. na cżisła 507, 1820, 5582, 10 680, 18 825, 18 908, 29 781, 32 637, 40 717, 41 054, 42 158, 46 359, 49 056, 53 076, 55 063, 72 342, 83 256, 85 1577, 87 256, 91 392, 100 342, 103 092, 106 604, 120 036, 123 899, 126 934,, 135 029, 142 167, 144 751, 149 674; dobyeze wo 500 hr. na cżisła 2250, 4862, 7558, 8840, 9201, 11 673, 11 864, 17 408, 25 482, 28 458, 30 498, 31 250, 31 823, 39 255, 39 366, 41 592, 51 937, 57 767, 59 271, 60 987, 66 232, 71 903, 72 182, 75 595, 81 266, 84 [illegible], 92480, 94212, 97258, 98 894, 110 351, 112 651, 115 [illegible], 118 011, 119 647, 123 168, 124 809, 125 408, 126 [illegible], 136 557, 140 999, 144 688, 146 389, 146 964.

— **Lětjsche wotwodźenje Budyschich wopłeczkow.** Wo dyte nětschcznjanske sarjadnistwo saběra ho z wulkim projet tom wotwodźenja a cżisczenja wopłeczkow. Projesc ho w tśoch wotdźělach wutwjesc a we lěcze 1931 dokonczic dyez. Budźe nětkaze 400 000 hriwnow płaczez. Wotmyslene je, pschiprawicz wónczuchi za masanu wodu, kumpy nju każ tez cżischczenju powod a modernisowanje cżisczenja pola Wurz. S tym chzeja dospjecz dalkadne wucżischczenje wopłeczkow we wschitkich dźelach města. Trélne dźela maju ho jako nusowe dźela wukonjecz.

S **Budestez.** Kak jara ma dźiwina pisches łetuschu jimu cżerpjecz, pokasuje sczehowasz pschipad. Hdyž Budestezanjay dźełonjemjerjo duzu ke Kóšlam gnjeł wosypowachu, wuhladachu zyle z bliška hornu, kiž njemišcze wjazy dale. Swérjo da so hladacz a donjesechu jo k hajnikej Goltšej do Kóšlow, kiž hornu k sebi wsa a budże so wo nju dale staracz.

S **Klukšcha.** Kaž w druhich plahowanskich dwuzjiwosczi wotmi ratarske wokrjesne towarstwow tez w Klukšcu wotpładowanje hródzow a zkotu pod wjednistwom knjeza zotatkeho rady Richtera-Luwoczanskeho, plahowanskeho inspektora Bruglera a schtyrjoch dalschich knjesow jako towarstwow. Wot Klukšchanskeho plahowanskeho druzstwa dóschłaj pschitomnaj knjes pschedsydża Jandowje knjes Jando a k. pokkadnik žiwnoscjeż a mjazowmysladowar Pawok Mětrach. Wschitzy skotarjo buchu z wyskokimi a hódnymi mytami wusnamjenjeni. Knjesaj kubleraj Schesčpan a Gustav Lehmann dostaschtaj prenje mytu, knjeza žiwnoscjerjo Jan Hartstein, Jan Bryeza a Robert Ponich w Salowje dostachu 2. mytu. S diplomom a czestnym mytom wusnamjenjeni buchu knjeza žiwnoscjerja Jan Jando w Klukšcu, Pětšcha a Krawcžir w Salowje. Myta rozdźělichu ho popoldnju w 2 hodź. w Schesterej hoscjenzu. Knjes ratarski rada Richter wschitkim skotarjam najeschpliščej dźak wuprajl. S pschihódnymi zhownymi khwalesche wón dobry porjad mjes skotar a w hródzach. Knjes pschedsydża Jan Jando ze wo wjednje skotarjow mytowarjam za jich dźelo podźakowa.

S **Wósporka.** Wubjerk za kursy ludoweje akademije rjadowa na sandźenu pjatk sajo pschednoschkowy wjecor w tudomnej tšelniškej sthwi. Knjes schulski wjednik Kaster z Lubija pschednoschowasche „wo elektrikej industriji“ a pschedwjedźe k tomu eksperimenty se wschelakimi chemiskimi maczijnami, ke kotrymž pschednoschcer rosłajnaze zjawa powęcza, dawachu špinacz, na kak wschelakore wobłuże ho elektrika energija w industriji wužicz hodźi. Wjele pschinoschowachu k rozjasnjenju zwótkowobrazow. Schtoz, so lésche pschednoschki tak žłabje wopytany, běsche jeno nětdże 25 wobsobow pschitomnych. Takle powuczene pschednoschki dyrbjake wjazy sajima a podpjery namakacz. Pschednoschcerjej dosta ho bohaty pschikłesk za jeho powuczenja. Bližichi pschednoschk budże pjatk 15. měcza. Knjes šulskijowy rada Lindner z Lubija porjeża wo „Mišchnjanskim porzlinje.“

S **Lubija.** Wokrjesny zwjazk ratarjow wotmi schtwórtk zwoju letuschu zhromadźiznu, kotruž pschedsyda knjes ekonomiski rada Richter-Luwoczičanski nawjedowasche. Po sawodnych zlowach saběrachu ho z wobšérnym dźełom. S wólbu wobkruczichu ho dotalne rjadowne wy we zwojich sastojnstwach, jenož na město wubrawschego knjesa z Hänišcha bu knjes wyschiski zarjadnik Bohme z Bartromez znowa wolony a knjes najeńk Quesitz z Schunowa pschiwoleny. Hlowny pschednoschk mějesche direktor sakskeho „Landbunda“, knjes Feldmann, wo „wuczach a wuhladach za wojowanje wo byeze tyeze ratarstwa“.

S **Lubija.** Letuschu prjedu wobkhodna njedźela we Lubiju budże bližšcha njedźela 17. małeńca.

S **Kamjenza.** Pósłowe lětadło D 564 cżary Halle—Lipsk—Wrótsław, kiž bésche sriedu pola Schunowa se

Na Librowem grunće.

Roman Teresy Nowákowje.

38] (Pokračowanje.)

Brtoun so trochu womyslesche, a Libra wopraschа so hnydom wulkofolliwje: „Myslisce, nanko Wedrjelo, so budża tez wo tych robotnych brěmjenjach jednacz? Hdy by takle sabyli?“

„Na to dóńdże najprjedy“, prajesche z wěstosczu wuheimjesce. „Styri wulki naklajal mjes knježiwami, hórscha so knježa pschecziwo sdźěhnjenju roboty a poddanstwa pola žanneho kšora, ale wšźa, so niczo njewuczinja.“

„Njemóžu a njemóžu tomu nihdy wěricz“, da so Libra jako hlyschecz. To je tola njesłychana wěz, so by wyschosczo a poddany człowjek pisches jene byłoł!“

So by to nawoźledku tola wérno njebyło, — hacź so njeh hebi cźi knježa schtudijowy na žnidźu tole wunnyslił . . .“

„Ale, Brtounu“, rosnjembri so Brtoun. „Wschako je toho wschudże polno! Sčnadź by hebi tajku wěz njewunnyslił! A wźdża wo tom wukozowacz, kak to we Prahy **hhodźi**, kak tam poruczа žanon šudijos a vjemjesłnik, a nade wschěmi je někajki schenkar, tón wschitko wjedze, kaž dajki cźesći kral!“

Bur wjesche dale z khlowu. „Hdy bychmy jenoż wědzeli, kak to budże, — kak to z tej robotu dopadnje.“

Wuheimjesce połoji jemu ruku na łokeć: „To dosez **borzy** thonicze, dźenja jedu z Prahi ke thěžerej japódkazu a wjesu sobu lejstra, w kotrychž je napiśano, kak hebi cźesći narod in konstituziju pschejc. Tak wuże hacź to **Wčzor** se swojimi radźiczelemi rozsudźi, budże wosczewjeno, kak mamy hebi zwobodu wukozowacz. Tudy we nemjeze a na hrodze maju sa to, so budża patenty z klétki cźitane, kaž je to wotedawna bywało.“

Librej so we wocżomaj sablyskny. „Hdy by to wot wjeledostojneho knjesa hižo njes naš z klétki slezało!“ wołasche radośtnje. „Hdyž to wot njeho wuślyschu, njebudu hebi hižo blewu lamacz, hacź je to wérno abo nic! To tola we Božim domje hebi njebudża z nami šmjechi cźiniczi!“ Styknu ruzy a hladasche sbóżnje pisched sebje.

„Schto pak hebi myślisce, so hebi trasch my z waš blasna cźinimy?“ hórscheschе jo Brtoun.

„Njemjerjasce so na mnje, nanko! Je to njesłyschana wěz — z tajkimi nowinami dyrbi hyeż jara wulka wobkhadlowosczi!“ sakitowasche jo Libra. „To to wjeledostojny knjes njeje hižo dźenja wojswiwił! Wych by nad radośtny žiwjaty dźeń!“

„To je so jenoż khežorowa wola wojswiwiła“, pschipowminasche jemu Wedrjel, „ale patenty wo tom njesłuschu hischcze spitzane. Najebacz to tak pomnjezasahódneho žiwjedenja njeninowa sa žiwo so njedocżakacze. Dostał seje wjasanja konstituziju!“ Wón so wutżinja a doda potom wažnischo, šlykmywischi žiwojej drobnej, zilkojtej ruzy: „A my druhy z wami! Dźenja budże po zulem cźełkim kralestwje žiwjaty dźeń!“

„Wschak a jeho khwalu a khežoroa też žlawju, so je na naš burow jsounnił! Hdyž tole doma wupowédam! Schto też to budża naschi rjez, a schto dźedź! Wopomina hischcze na prejischu slu robotu a khwali khežora Józefa. Sajo budże khwalicz a žlawicz!“ Wisa hebi „aflaunilu“ (cżapku) z drjewjaneho kolika a sapinywischi hebi spężchnje króthi kabatt, rozšohnowa so z Wedrjelom a Brtoune mandżelskimaj. Hospoża jemu porokowasche, so je hebi thžeba wotkrał, ale njepojedź, tola wón jenoż wospjetowasche: „Saplacz wam Bóh Knjes a wobradź wam wjasu, nimam myšle na jeź, saplacz Bóh“ — a hižo cźerjeschе pisches wokno: „Woprawdże, sa burski lud budże to jara wulke wołożenje, je-li robota a poddanstwo padnjetej!“ dźeschе k Wedrjelej. „Wjetschе hacź ja naš městiski!“

„Sa naš wschak też“, wotmołwi wuheimjesce, „nje budżemy tózdemu knjesej z suwakom. A hdyž bužemy wschitzy w kraju beli runja, to też tón cźełki narod pschihodże k žlawje, tón be saso Němzam wotlepjeschi.“

„Mam z Prahi radoścz“, trézjesche hebi Brtoun pod wuheimjescu ruzu, „jo njeje so Winej jahanbicz dała a hnydom je pschewjedła! Widżecz bych jeh dżiył, kak so z njeje a pod cźerjewjenej a bélej zkelu po tom kamjenitum nuzu pschekhodujia! A tobo „schenkarja“, kiž wschitko wjedze, bych też pósnacz dżiył. Hlejesce jich! Pyjedy žamón jenoż hrabja a knjes, nětkole schtudijos a schenkar!“

„Bóh Knjes dak, so bychu te patenty byle mudrje jsane a cźełkej semi dospołnie žwobodu pschinjesle! Cźitam w tych žiarych lišcżinach a lejstrach wo cźełej klawje, a je mi hórko. Je-li nam to sajo njepjescheel njewuzmołwa by nětkole pschinjecz k wobnewjenju.“

Wobaj muzej so samyślischtaj a hladaschtaj hjese słowa psched sebje; wo jsinje běsche cżicho, jenož klabu kotkot žudowjopoh pischi kachlach zatlicza z lejstrach, dyż so Brtounowa jich dóńkuh, a schepterzu hłóż za jsenu bérnu. Wobsej běsche so wonka je žwojim rózowzom hórhy po pjatkhadże muzjow wotkazała. Nahle do cżischiny zaschwirkny so hluboki prawidlowy swuk: jwonjesche so pokonje na tachanitej zyrkwi.

Wedrjel stany: „Sdmuj dolho hjeżadowakoj; dyż sche domuj, žona budże kwarjecz.“ Sczin pschelescza jeho wobliczo, dyż mandżelskimaj podawasche ruku. W pschekheji jetka ho z Brtounez dżeczimi, kiž khwatachu k wozu; hospoża położi na blido w kuczе tżiży, pschinjesche z dwu; hospoża położi na blido w kuczе tżiży, pschinjesche zbu kachli schérokim zahłu hujiesce polowki, wowka; wot dżeczi zawelana, pschicżiczampa zo k blidu, a wschitzy pocżachu jo wótije a dołho modlicz, pschewodżeni z khlubokim, tychmam hłosom žwjatoczenych swonow.

(Pokračowanje jeschnje.)

nuzy pschistajtko, możesche pjatk dopołdnja dale leczeć. Tola niz pschedałoko, pschetoj leczawschi njebdże 10 mjenschinow, dyrbjesche wokoło ½12 hodźin pola Bolerizinowa ſ nuzy k semi pschistajeć. Kaž so ſoa, dyrbi na tym magnetowy njedostatk wina, tak so motor dźěłacy pschesta. Łětadło pschistaji na polu za wězu. Barlinjan montrowjo, kotryż běchu w Schunowje wuporjedźeli, możachu so w prawym czasu dla wuporjedźenja sadźerżeć.

S Wojerez. Minister sa wědu, wuměłstwo a ludowe sdźělanje je na mjsto zemrětkeho profesora Feherabenda dra. fil. Bjedricha Ganderta w Schorjelzu jako dowěrnika za kulturnohistoriske pódźinje starožitnosće we wobwodźe hrukeje Hornjeje Łužicy mjes druhim też za Wojerowski wokrjeſ powołał.

S Wojerez. So je počzało tacz, to so někak hižo wschudże jara njepschijomnje sackucz dawa. Na wschelakich dróhach su so hižo jeſory wutworiłe, kiž njeznjerme czełotky cjinja, dróhu pschekročzicz. Tu a tam su wowzuchi hischcze samjerschnjene, tak so so woda saracza. Połicija je so wo to postarała, so by pschi dalschim tacu po nuznosći wschitkim strach wotwobroczała. We Wojerezach je hrósła psched wulkej wodu wosebje wulka, dokelž je nasche město wot mnohich promjenjow Czornehó Holschtrowa pschecżehnjene a wokolne luki swjetscha jara hluboko leża.

S Delnjeho Wujesda. Wobzera wotmě nasche serbske towarstwo „Sahrodka“ swoju Rtuschu hłownu zhromadźiznu. S rospravy shromadnych, so je samoźenje towarstwa na 524,40 hr. frostle. Dochodowy mjesche towarstwo 354,00 a wudawkowy 323,15 hr. Dołanje wjeselestawliżne pschedsydstwo ſ malym pschemjenjenjom znowa wuwolichu. Pschedsydża je knjez gmejnski pschedstejićer Njelka, ſ jeho namjetnikom k. żiwnoſcer Suschka, ſe sapisowarjom hoschcenzar Maks Hajdka a ſ jeho namjetnikom knjez Gusta Mérczink. Knjez Schulla ſ pokładnikom wostanje. Sa jeho pschikładne sarjadowanje finanzow so jemu zhromadźizna wosebje podźakowa. Sabawny wotrjad wostanje dale we wutworjenych knjeji horliwy serbski duch a wjesele zhromadźizny. Naschi bratrja w naschej holi maja slotu watrabu a worzlowy rjap. To wukładźesche też se wschelakich wažnych wobstamknjenjow. Lětja wutmja w Delnim Wujesdże zunu swjedźeń zupy „Handrij Seſtet“r

S Czelnetho. Njedźelu tydźenja zwjećeſesche tudomna dobrowólna wohnjowa wobora swój sakoſenišći swjedźeń, kiž běsche njedźiwajcy njepschihódneho wjedra derje wopytany. Też towarſchojo ſusedných woborow běchu pschitomni. Dźiwadło so jara derje hrajesche a hrajerjo sa sluzichu zebi wjele pschipósłanzow. Pschi wjesołej rejzy so towarſchojo a hosćo hacz do rańschich hodźin sabawjachu.

Wotkhad abiturientow na katolskej natwarnej šuli.

Zaso jene šulske lěto so pominy. Dźewjeć abiturientow wobsta lětsa na kat. natwarnej šuli pruhowanje z dobrym wuswědčenjom. Jedyn šulef pri pruhowanju přepadny. Kommisar pri ertnym pruhowanju bě knjez wyšši stud. direktor dr. Poland z Drježdźan. Wupraji wjesele nad tym, zo bě spóznał prawe a dobre pócowanje tutych šulerjow. Bě přeswědčeny, zo nowa natwarna šula dobre plody znješe.

Sobotu dopołdnja rozžohnowachu so wotkhadnicy w. wučerjemi a šulerjemi. Šulski orchester pod nawjedowanjom knjeza stud. rady Englera zahra pochod wot F. Wildbergera. Knjez dir. Loobmann poręča k młodym abiturientam w hnujacych słowach. Libertati et veritati, za swobodu a wěrnosć, njech je jich heslo. Swoboda, kiž je čłowjekej darjena, dyrbi so w prawej měrje wužiwać. Potom přinjese žohnowanje. Za wěrnosću wědomosće ma młodźenc so žadźić a pócować. Tu na prěnjej šuli dostanje zaklad wědomosće. Tuci abiturienća, kiž steja nětko na brjozy k wjetšemu polu wědomosće, maju winowatosć, so wudospołnić a skrućić w tutej wěrnosći. Namołwiwše wučomcow, zo bychu też dale mužnje stali za wěrnosć wěry. Z wutrobnym zbožopřećom k dalšim studijam skónči słowa.

Primus omnium Wittig dźakowaše so staršim a wučerjam za wšu prócu, kiž běchu w tutych šesćich létach nałožowali. Čežki je też wotkhad wot wšech sobušulerjow. Šěsć lět dołho pěstowachu přećelstwo z tym abo z tamnym. Wjesele časy, ale też zrudne hodźinki přeżiwichu hromadźe. Jeho nastupnik E. Rudolf přeješe w mjenje zwostatnych šulerjow dalše stajne přećelstwo. Šulski khór pod nawjedowanjom knjeza hudźb. dir. Pišela zanjese „Komitat“.

Dobre wuswědčenja porucz zaměženym lětam so lětsa wudźělichu. Dwojo dostachu Ib, dwojo IIa, štyrjo II, jedyn IIb. Štyrjo chcedźa wyše studować, dwojo ludowe wučerstwo, jedyn lěkarstwo, jedyn prawa a jedyn duchownstwo. Za dobry wuspěch dari starščiska rada abiturientej Wittichej domownjeńku. Mjez wotkhadźacymi su też tři Serbja: Jurij Winař, Franc Lejbl a Jurij Kósk. Maćica Serbska dari jim jako připóznaće za dobre pokročowanje w serbskej rěči rjane dźakowne myta. Zabyć pak też njechamy na njespróčneho dźěłaćerja Richarda Witticha. Maćica Serbska jemu Rězakowy słownik za wulkotny wusměch w serbšćinje darl. Njech wšitcy dale doprědka kroča, zo bychu pozdźišo jónu byli c y l i mužozo a zo bychu dźěłali za s w ój lud! Wjele zboža Wam při dalších studijach! Rj.

Čežke wohnjowe njezbože w Lubiju.

Sesmjertny wopor.

W nozy na njedźelu wokoło 2 hodź. wudyri w starym, schityri poschody wuhońkim twarjenju na Smitskownej žitowšej dróhy straschny wohoń. W šuknowych klamach delkach běsche hnadny woheń wudyrił, kotrehož so nimodu hižo dóhy dohladachu. Jako so do twarjenja dobuchu, bješe woheń dowźir a dóhy hapadu plomjenja po šwětłowym schachcze pisches wschitke poschody hacz do třechi horje. Sdobom so delekach a horjekach najšylniſcho palesche.

Plomjenja a kur wotrěsnychu schóšcz swójbam pucz ſ wohroženeho domu. Wone we swojim strasche wótsje wo pomoz wolachu. Tohodla so pjched domom dóhy hyła ludźi sbža, kotruž hyłne rosbarjenje wobja. To je pjecza ſ winu, so sebi woheń hnjerzny wopor žadasche.

Hačrunjež wohnjowa wobora hnydom ſ wužitkami rěłcami sapischinny a mózesche wschitkich wobydlerjow wulkhowacz, tłoki tola 38-lětna Liebscherowa na namołwjenje póbła stejazych ludźi ſ tsećeho poschoda dele. Wona padny wobornikej na khribjet a potom na plestr a so tak cżežko srani, so bórzy w khorowni wumrě. Też wohnjowy wobornik bu na tamjenjomaj khětro sranjeny.

Niedźiwajcy wobcżežnjoscżow, kiž mějesche wohnjowa wobora pschewinowcz, so ji tola poradźi sadźerżacz, so so woheń na susodne twarjenje wupschestrě. To je sa Lětdźesatki najcżeżschi woheń, kiž je Lubij potrjechił.

Z Łužicy.

* S Berlsdorfa. Domjazy wobydlerjo swoju hoburwobydlerku Martu Krawczu wobwěnjenu namakachu. Krawcz, kiž běsche njehdże 52 lět stara, je sebi pjecza w cżežkich mysłach žiwjenje wsała.

Wusudźenja.

§ Wulka thłostanska komora w Budyšinje. Schewz Jurij Bomsdorf w Rakezach běsche tamnišćeho rěsnišćeho mišchtra Hónca wo pożczonku 400 hr. wobschudził. Po ſamknjnym wuprajenju je so Hónc jenoż tohodla k pożczenju pjenjez nawabicz dał, dokelž běsche jemu Bomsdorf mjes druhim jenne koło jako wěstosć pschepodał, na kotrymž běsche po Bomsdorfowym wudawanju jenoż schtwórcźeła jenjene. Wopraždże pak běsche Bomsdorf Hónczej stare a mjenjejobne jenne koło pschepodał. Hónc je wo swoje pjenjezy pschischoł. Lawniſki ſud běsche Bomsdorfa k 150 hr. pjenjezneho thłostanja abo 15 dniam ſaſtwa sadźił. Jeho powołanje so sacżinjny. Sakitał běsche rěcznik dr. Schuster-Budyšin.

§ Khrobše rubježnistwo běsche so jeneho dnja w nasymje 1928 mjes Worklezami a Nowej Wjesću na wobstarnym schkleńcudźelarju a rentudostawarju Michału Hanzu ſ Radeberga ſtało. Na wjeczoru tutoho dnja běschtaj pohonc Franz Josef Nyczа ſ Wotrowa a wěsty Döring we Worklezach tykanzy spěwałoj. Tam běsche jeju wopity Hanka prožył, so byschtaj jeho do Noweje Wjesći dowjedłoj, so sa to łoźdemu 50 pj. da. Duzy po puczu do Noweje Wjesći běsche Nyczа staremu muzej, kiž so njemóžesche wobaraczć ſ mozu mócheń ſ dyhłaka wucżahnyć a so ſ njej wotſtalić. Kamjenjsti kawniſti ſud Nyczu k 1 lětu a 1 měsazej ſaſtwa sadźił a jemu cżesne prawa na 3 léta wotrjekny. Na Nyczowe powołanje so thłostanje na 8 měsazow ſaſtwa sniži.

§ Maty kawniſti ſud w Budyšinje. Dla autoweho njesboża 2. dźeń hodow 1928 wjeczor na Krónprynzowym moście w Budyšinje je k tomu dowjedło, so bu ſamkać a schofer Arnoscht Felix Kahlert ſ Budyšina dla njewobhladniweho cżełneho ſranjenja wobikorżeny. Na tutym dnju wjeczor wokoło 9 hodźin běsche Kahlert jako wjednik měšchcżanſkeho omnibuſa po ſamknym wuprajenju ſ 10kilometerskej hodźinskej ſpěſchnosću pisches Krónprynzowy móst jěł. Jako je chcył hóuſwinſki wós Ratarowſkeho knjezeho dwora pschescżahnyć, je do sadneho lěweho koła tutoho wosa sajeł a jón powróćił. Njschi padnjenju bu jedyn ſ ruskabędźanych, wěsty knjes Dürst ſ Kralowza (Königsberg) thětro ſranjeny. Ssud spójna, so je Kahlert njesbožo ſ njewobhladniwosću sawinował, dokelž je njschi pschescżehnjenju pschemałko na lěwo wujeł, a ſaſtwa sadźił. Po namjecze ſakitarja rěcznika dr. Raschki pschiſłwoli so jemu wuwpruhowanſki cżaſ.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S Drježdżan. (Semjertnej pschipadaj.) Wohnjowu woboru ſawołachu pjatk dwójcy na pomoz. Dopołdnja krótko bo 9 hodź. na Pesnitzſkej dróhu a popołdnju we 4 hodź. na Rietzſchku dróhu. We prěnim pschipadże mějesche pomhacz 38-lětnemu puczowazemu a w druhim 25-lětnej mandźelſkej. Wobej wožbje běschtej so ſ pjunom sajedożcżiłej. Njebjesće mózow, jej sazo do żiwjenja wrócżicz.

* S Krimicżawy. (Dźel ſukelnje so ſaſtwnyk.) Se rózbym hrimotom sazwyny so w Krimicżawje dźel twarjenja jeneje ſukelnje, w kotrejž nehdże 1303 kroſnow stej. Kroſna, druhe maſchiny a murjowe roswalniny tworjachu hromadu rospadankow, wyſoku jako tśeju. Jedyn dźełacżer bu sobuſtorhnjeny a wosta cżežko ſranjeny leżo. Smjerk je ſ pschicżinu sazwyrjenja.

* S Barlina. (Dwě lěcże ſaſtwa ſa kónzowanje ſwałkowcje.) Pschihażany ſud krajneho ſudnistwa II w Barlinje jednasche schtwórk pschecżiwo mandźelſkej Khrystinje rěsnika Makſa Hajdka, kotraž je ſwoju ſwałkowu ſwobodnjemu Martu Birknerowu 26. auguſta lońſcheho lěta se rěsniſkej żelezu ſarazyła. Pschihażany ſud ſadźi Hajdkowu dla morjenja k 2 lětomaj ſaſtwa.

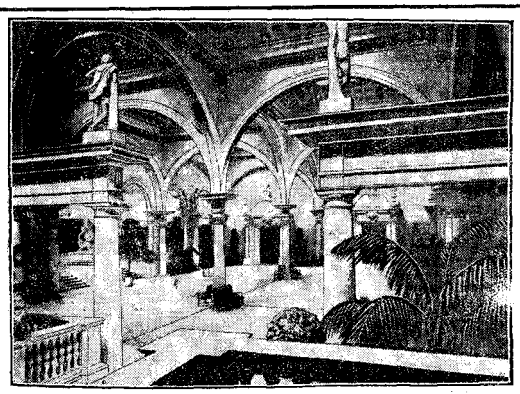
* Se Zahanja. (Dźěcżo so ſmjertnje wopalika.) Na knjezim dworje w Hornjej Gorſy pschiběża dźěcżo jeneho dźełacżerja, kiž so jako wohnjowy ſtolp palesche, na dwór. Wono běsche wotewrjenemu wohnjej pschebliſko pschiſchło. Kubłer pschihwata a walesche dźěcżo w ſnězy. Wono pak běsche so hižom tak cżežko wopalikło, ſo w khorownі wumrě.

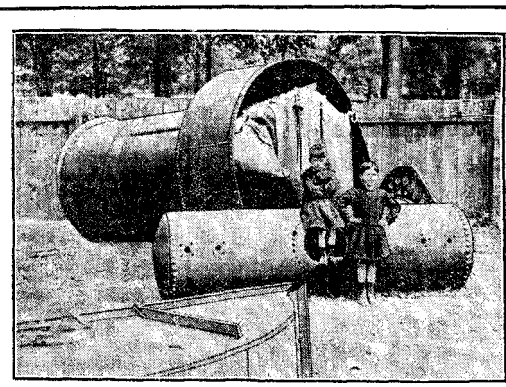
Přilopk.

* Dźěcżo ſmjerſło. We Wittgensdorfje pola Gerhy ſu małe dźěcżo ratarſkeho dźełacżerja wó ſtuwje ſmjerſnjene namakali. Sšiwżka, kiž je w thudnych wobſtejnoſcżach żiwa, njeměſesche ani pohlescżeja.

* Hród ſo wotpalił. Pod tśechi Hamborniſcheho hroda pola Paderborna ſrjedu popołdnju woheń twudyri. Dokelž ke hajschenju wody njedożahasche, ſo woheń ſpěſchnje roſchěrjeſche. Bórzy ſo hród po zyłym pałesche a ſo docżiſta ſpali.

* Spytane ſamomordarſtwo zyleje ſwójby. Dla wobſchodneje nuzy ſpyta meblowy fabrikant Swarz w Swěrinje zebi a ſwojej pjecż wožobow ſylnej ſwójbje żiwjenje wſacz. Wutoru popołdnju namakachu Swargez mandźelſkejn, 14lětnu bźowku, 11 lětneho ſyna a najmłódſche pjecż měſazow ſtare dźěcżo bjez wědomja we łožach leżo. Efektriſka ſpěża ſo hiſchcże ſwěrjesche, ſ cżehoż wuſchadża, ſo buchu plunowe honacże hižom w nozy wotwjertnjeny. Cżeſchne dźěcżo ſo bórzy ſažo wot plunoweho ſajedożcżenja ſhraba, tanne ſchtyri wožoby ſu do khorownje dowjeſli. S nimi pschezo hiſchcże ſłe ſteji.

Swětowa wustajeńca we Spaniskej.

W Barcelonje wotměja lětsa swětowu wustajeńcu. Barcelona je přimórske město při srjedźnozemskim morju w Spaniskej. Krasnje přilěha so w plódnej krajinje na je wobdawace hory. Wobydlerjow změ-ie něhdże milijon. Za Madridom je najwjetše město tuteho kraja. Wustajeńcnym twarjenjam su też kralowske hrody wěnowali. Do jeneho z nich, sobu najkrasnišeho, nas naš wobraz wjedże. Hač dotal we Spaniskej žanych swětowych wustajeńcow wotměli njejsu. Znamjenite swětowe wustajeńcy wotměchu w Londonje 1851 a 1862, w Parizu 1858, 1867, 1878, 1889 a 1900, we Winje 1873. Też w Americy na příklad w Chicago běchu wulke swětowe wustajeńcy.

Też w Francowskej wobydlenja njedosahaju. Pola Pariza bydli cyla swójba w dodźerżanym kotle jeneje fabriki.

Generała Nadira khana, kotryż je w Parisu do Afghanistana pschijěł, so by Amanej Ullahej pomhał, Afghanistana sajo jeho knjezowstwu podczinjowcy, hu pjeza w Gardez klin sajo jeho knjezowstwu podczinjowcy, hu pjeza w Gardez blisko mjesy starschi tamnischi spłahow sajeli. Dale po blisko mjesy starschi tamnischi spłahow sajeli. Dale po powoł, so je Habib Ullah domy Nadira khana w Kabulu, powoł, so je Habib Ullah domy Nadira khana w Kabulu, wonsudzicy dał. Jeho fyzaka, nětkuschoho generalneho konsula w Indiskej, je Habib Ullah w Kabulu do jastwa konsula w Indiskej, je Habib Ullah w Kabulu do jastwa jadzik.

Habib Ullah prećiwo Rusam.

Emir Habib Ullah je w Kabulu tamnische ruske pósłanstwo pschepytacz dał. Pschi tym su pjeza wiele wažnych papjerow a dokumentow zebrali. Wone ho pjeza w blischim czasu wosjewja. Jich wopschijeze budze pjeza wulkej wozci czinicz. Wone wobsahaja a pucze kommunistiskeje agitazije w Indiskej wopschijeja, z kotrejž syjedžeschcom je Afghanistan byl.

Zjednoćene staty mexikanske knježerstwowe wójsko w wójnskej potrjebu zastaruja.

Sjednoćene staty połnóžneje Ameriki su ho rozhubžike, mexikanske knježerstwo we wojowanju pschećiwo sdžěkarjam a podawanjom bronjow, municije, lětadłow atd. podpjerace. S tym hnadź ho poraženje sdžěkarjow rosshudzi. Kaž ho z Newyorka powe, je knježerstwo Sjednoćenych statow wobjasniło, mexikanskemu knježerstwu 10 000 tšelbow, 10 milijonow wuścelow municije za maschinske tšelby, lětadła, lětadłowe bomby a druhu wójnsku potrjebu pschedacz. S dobrom je knježerstwo wukas wudało, so ho z privatneje strony njesmjedža lětadła do Mexika wuwjesć, so njebychu sdžěkarjo mohli je kupowacz.

Tši sta mexikanskim knježerstwowym wojakam, kotrjž su z wojowanja w Cintadu Juarezu pschez amerikanski ju njesu czekmyli a ho w amerikanskim fortu internowali, je ho sdžěło, so ho na swobodu puschcza, kaž bórzy budże jim móżno, k knježerstwownu wójsku dóńcz.

Mexikanski wójnski minister je sdžělił, so je pósledneje buty dwacezi lětadłow je Sjednoćenych statow doschło a so ho pjecz lětadłow hischcze wocakuje. Na amerikanskim letanischczu we Washingtonje ho mexikanszy lětarjo na lětanje wuwucejeja.

Wo wójeršim położenju w Mexiku ho powe, so je jenerał Calles ta swojsi offenziwu do połnóżnych statow 40000 muži zhromadził a wuwucził. Wjednik mexikanskich dżelacerjow je Newyorkskim dżelacerskim nowinam „Daily Herald“ schkowu powěsć pósłał, so budże dżelacerska strona knježerstwu podpjerowacz.

S města Mexika ho powe, so hu jenerała Villareala, wjednika sdžěkarjow, sajeli a po wuhudże wójnskeho suda sastrelili.

Kaž ho z města Mexika powe, je knježerstwowe wójsko Canitas wobsahdżito. Wocakuja, so wóńko k rossudnej bitwje blisko Torreona dóńdże, hdżež wóndże 10 000 sdžěrcjow stejo. General Calles z pokdnja 10 000 mużimi, general Allazan z kanja se 6000 mużimi k Torreonej cżehnje. Se Sinaloa hu wotdżělenja sdžěkarjow spytale, Callesowe wójsko wot jadu nabpadnyc.

Kaž ho dale powe, je ho pokojza wobydlerstwa Bejo-Californie (na połnóżnej Kalifornskej połkupje) k sdžěkej pschisamkla.

Blisko Noria hu sdžěkarjo z bombu attentat na panzerowany cżah sturzili. S wobsadki je ho z rossahnjenjom bomby jedyn wojak mercit a druhi so franil. Skuczerjo attentata hu do hór cżekmyli.

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 12. nalećnika 1929.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjecor w 7 hodź. barometer 748, hygrometer 0, thermometer we dnjo +5. Dżensa rano we 8 hodź. barometer 752, hygrometer 0, thermometer we nozy -1-2. Wuhlady na mało ho pschemenjazwjedro. Schlischza je sajo dale na rjanc stupila. To nam praji, so je wyschina z wjecora Europy ho hacz k nam wupschestrela. Tuž z Azorskich kupow ho wyschina pschiblischuje. Tuž ho najstarše bóry wuczehnje. We połnozy dale nizjny nimo cżahaja, waż sdžitajo pschedpschipadwont ladostych wětrow z połnozy. Tohodla snehmy so mjeseo wjedra tež dale nadjecz. Sco we, lohay możno je, so w nozy sajo trochu pomjerznje. — Sdžitje syjedu sdžělnje 6,23 hodź. a hdyż so 5,58 hodź. Mjacki hdżeża dopołdnja 7,26 hodź. a hdyż so wjecor 8,43 hodź.

— **Sozialnym rentnarjam** wupłacuje ho pódyjcza na mjezjacu měrza schtwórtk 14. měrza 1929, dop. wot 9—½1 hodź. w Sejmowni na Hrodowskej haju 10 po jenym pschodże, wó sdžiwje cżo. 41.

S **Klukscha.** W runinje wokoło Klukscha je Schprewja hižom žylnje napjata. Je strach, so ho je jeje wody w kóždym wokomiku pisches brjohi pschelimi. W póslednich dnjach su hižom strach powodżenja smjerschcicz spytali. Se mještanami su lód rostrjekeli. Po Schprewi nětko hižom wjele schkrutow pluwa. S mještanami pak je rěka hischcze zyle samjerstjena.

Z Pančic. Zwjazk politiskich gmejnow, kotrež su w Kukowskej khorobnej kasy združene — do njeho słuseja **zwjetša wsy Khrósćanskeje, Wotrowskeje, Njebjelčanskeje, Ralbičanskeje a někotre Hornjo-Wujezdżanskeje wosady** —, wotmó sobotu popoldnju w tudomnym hosćeńcu swoju zhromadźiznu. Nětčiši předsyda, knjez wjesnjanosta Jurij **Bětnar** z Kukowa, ju wotewri a nawjedowaše. Wyšši sekretar Kamjenskeho zawěsćeńskeho hamta, knjez Lau, rozłožowaše nadrobniso zamér tutoho zwjazka a naspomni, zo ma so na hłowu a lěto 2 pjenjezkaj do Kukowskeje khorobneje kasy płacić a to wot kóždeho wobyderja přizamknjenych wsow. Tomu skónčnje zhromadźizna přihłosowaše, byrnjež tu a tam napřećiwnje sebi njeje. Wjele sdžěłnych sobustawow so słyšeć dachu. Naspomnjeny přinošk ma so hnydom zaplaćić. Tu hiwdu słušeja zwjazkej 7100 dušow. Sobutsawy khorobnejo kasy płaća nětko 6 procentow swojich dokhodow abo mjezy jako přinošk. Tón smě so hač na 10 proc. powyšić, štož pak so, kaž wěcy leža a steja, lědma hdy stanje. Zwjazk ma mjenujcy zamér, za khorobnu kasu rukować, hdyž traš na někajko wašnje deficit nastanje, štož so při natykliwych khorosćach abo epidemijach móže stać. Přednošeš dopokaza też z postajenjow statneho zawěsćeńskeho zwjazka, zo smě so tajki přinošk wot sobustawow žadać, mjenujcy tamnej dwaj pjenjezkaj na hłowu. Za zwjazkowcho předsydu bu dotalny jenohłósnje zaso woleny. Za jeho zastupjerja postaji so knjez wjesnjanosta Miklawš Smoła ze Swinafnje. Zwjazk bu w lěće 1913 założeny a wobstoji tak přez 15 lět. Na zhromadźiznje běchu z wuwzaćom jeneje gmejny hewak wšitke zastupjene. Traješe dobroj dwě hodźinje. Předsyda skónči ju z přećom, zo by tuto zhromadne dźěło k wuzitkej za zwjazk a jenotliwea gmejny było.

Z **Khrósćic.** We wsy a wokolinje su so mnozy burja a wobsedźerjo skotu zjednoćili, zo bychu swój kormjeny a rězny skót zhromadnje na Drježdźanske skótne wiki předawali a to na jenoho skótneho komisara. Tam dostanu najwyšše płaćizny, wot kotrychž so jenož trěbne wudawki za hromadźenje skotu, transport, zaměsćenjo atd. wotčahnu. Tak so mjenje wikowanje (Zwischenhandel) wuzamknje a dobrjk plahowarjej skotu připadnje. Też kóždy mjeńši wobsedźer móže swoje čelatko abo swinko wotbyć. Trjeba to jenož Khrósćanskej nalutowarni abo hromadnej skotu Jakubej Bělkej we Wudworju wozjewić, też druhim, kotříž so z tutej wěcu zaběraja. Nawjedowane pjenjezy du do Khrósćanskeje nalutowarnje, hdźež móže kóždy předawał potom swój dobytk dostać. W nětčišej hospodarskej nuzy dyrbja so wšitke wóle a sredki naložować, zo mohło so naše serbsko hospodarstwo financielnje zdžiwnyć. Hižo w časach, hdyž hišće stare Serbske Burske towarstwo wobstejo, so tehdom na zhromadne kupowanje a předawanje skotu pokazowaše. Ale přewjedła so tuta myslička njeje. Hakle nětčiša nuza nam puć pokazuje, kak mało że naše burstwo troška swój dóńt połepšić. Njech klido dyžanje tutu móżnosć wužije. Wězo dmojacy skótni wikowarjo to njerad widža, zo jim w tym dokalna zasłužba so pominje. W tajkich hospodarskich poćenjach, scyla w tutym krizowym času, je kóždy sam sebi najbliši. Košla je nam bliža hač kabat a nětčišo wobstejnosće nas nuzuja, sebi pomoc wšudże pytać.

S **Wojerez.** Na jobotnišćich swinjazych wikach běchu jenoż mało prošatow na pschedaŵ, mjenujcy 92. Za nje płacżachu po schtyrjoch 25 hacż samo 35 hr., za 1 běłaka, fiž běšče na pschedaŵ, sapłaczichu 45 hr.

S **Wojerez.** Njedźelu dopołdnja wokoło 9 hodź. je w naschim mjesče k wójnju alarmowalo. W tudomnej schkleńczerskej běšče pschi cżišczenju kanala wohenj wubyrił. Płun běšče ho zapalił a płonjenja rostrjekowachu ho na tšoch wokomiknych. Hnydom sapschimnychu je fabrikiscy hasčabłami a za krótki czas ho poradźi, wohenj podusyć. Jako Wojerowska wohnjowa wobora k wójnju pschikhwała, běšče strach hižom wotstrowjeny.

S **Radšt.** Sandšeny pjalk pschedawacha na pschedawanje słót, hospodarske graty a druhe wěcy famaleowanje Wićaŝej žiwjeny. Někotre sta kupowy běchu ho jeschče, cżakajcy ho kónčro a tak běchu pschedate wěcy dóńc. Pschischli běchu ludjo z zyleho Wojerowskeho wokrjesa, Rósbórskeho wokrjesa a ze šusedownych saschich wjeskow. Tak běchu na pschenajecz. Letny wotnajeńšći pjenjez dyrbi 900 hriwnow wunjesesć. Wot teho bnja, jako so nowe knježerstwo we Wićaŝej statoku wolkny, hacż do pschejsadżowanja stej dwě wjesnjej zonje płót pizowałej a w nozy wjesnjanej žiwnosći strażowachu. To pak ho tšeko njebudże dać pschewjesć, dokaž běšče wobczerpne a drohe.

S **Kija** pola Mužakowa. Nad samoźenjom jeschcze dżelanje w Kiju atž. tolo. je ho se wosebjenjom 6. měrza konkurs wotewrił. S konkurkowym sarjadnikom je Alfred Henschel w Shorjelu. Sjalwny arrest treje hacż do 6. hapryla 1929. Pschisjewjeński czas płonczi jo 8. hapryla 1929.

S **Hródka.** Wczera pondźelu dopołdnja wokoło 10 hodź. muzike cżěło je Sprewje wuczahnyło. W fatejnym spóšnachu wósterho Prieša, kiž w domje sa pucowanych dżelacerjow we Wulemojach pola Hródka bydleše. Njedźelu wjecor wokoło 9 hodź. běchu jeho w Hródku pyneho wobkedźbowali. Tak drje je wón w pjanosći do rěki padnył a sjutjerc namakali.

Nepřemokawe kabaty

za žony, mužow a dźěći znate jako dobre a tunje

pola firmy

ALBERT W BUDYŠINJE

Tel. 3078 na Lawskich hrjebach 10. Tel. 3078

Z Łužicy.

S **Wjasjońzy.** Po hamtskim pokrocżnym sapisowanju mjesche Wjasjońza pschi spoczatku měrza 6532 wobydlerjow. Sapisanych bu 5 narodźenjow, 32 pschećelenjow, 9 smjerćnych a 31 pschećelenych wobydlerjow.

Se **Salomja** n. Spr. Sstrědu bezemdła fatdżerskeho sta běšče jo tudomny rentnar Hermann Richter tšes hłeda słubił. Sobotu popołdnju bu jeho cżło w Spreei samjerstjenje namakali. Morwy mjesche hischcze tšěłesne pjenjes pschi sebi. Je mózno, so je sajseboju, dokaž je sche w posledninm czasu druhdy z myslemi mjesche.

Na Librowcu grunće.

Roman Terezy Novákowoje.

39] (Pokračowanje.)

IX.

Mjes tym kroczeschе Libra po wložnej dróhy k Jewizam kaž do hłuboke hona pomurjeny; hižo njemješesche kedźbu spěwajcych a sćětowajcych schkowronćekow, jelenych žiwjelzow, bělych a žołtych kwětkow, — mjesche hłowu ke semi sklonjenu a hdyž ju druhdy pozdźe, so by jebi wocži strěł, kotrejnž so zlónczenje prnjhi wótrje dótkachu, hladajsche hischcze tak zastróżajcy, jako by so jemu njesłowjała krajina wot dźerzałstwa znata, kotruž bě wjele zakrajcnych stow krótcz, haj mnoho tyšaz krótcz hižo pschekhodźił.

Wobstajnje hischcze rozběrajsche w swojej myšli powjećz, kotrež sastyschanu, a rozmawjarjowsche wo jeje mózności. Hdy by tak dospołnje wěrno było, sdžiwy Brtoun a Vedrźel słubujetaj, hdy bychu wotpósłanzy wot khežora a Wina pschińjesli wopraŵdzite watwalenje wšěch brěnjenjow. Wyko- li by mózno, so by woni na grunće hižo bospažnyli Božeho pokoja, njetrjebali jebi konje kajcz a cżaš fabiwacz w zuzych klužbach, dawši a płaczenja sklaboweez a mohli wo mérje wobdźelacz swoju rolu?

Pryedy hacż Jobt do Jewiz dóńdże, bě radosna nadžija nad strachami dobyła a wón jebi sam dorečza, so njejsu bo ani Vedrźel, ani Brtoun, ani druhi mješczenjo w Bystrem nuzicz mohli. Hdyž sajmji do Jewiz, wozjakowachu jeho wschitzy hižo k wodźbu; běšche tu ztónczeno a zajsne, a dobladachu so jeho zaczerwjeneho, rosbórjeneho wobliczja, zwěczajcych so wozjow.

„Mi ho jda, so hy w Bystrem wosjwjecził swjatscho Józefa, Jobta“, pschikhoczi k njemu Terka, „jaschol hy na kapku!“

Tola bratr njedźiwajsche ani na jeje worakawosće, ani na njenajwari, kaž budźesche to hewak cżinił, pokazajo na to, so dożdże palenza njepije, — hwaha pschikhoczi k blidu w kuczje, hdźež nan hižo hedźeschе, wuzzikmywschi ho kabat a stary, bo hebje ho tulacy bjedł, pokoji swojou wudrowu czapku na podstanje „kózko“ a prajesche zwjatočnje, jako by pschi kwaśach wuprajił „winsch“: „Nasłubjchej starschej a dźědko! Njeju wam wulku nowinu! Dostali smy wschitzy wjasanje! Pschińdże k sdžěnjenju roboweho brěnjenja, budże dospołna hwoboda, kěžor we Winje je konschtitucziju dał!“

Kaž Libra pryedy pola Brtounez, tak hladachu tu wschitzy shromadzeni na njeho so dźiwajo, njedowěrliwje a njewědżachu, schto prajicz. Hdyž słónczenje stary Libra po zymu wospjetowaschе: Konschtitucziju? Jenje zjym we tom njeschtyschał!“

„Nětko pjecza kěžor njebudże sam knježicz, ale se zjowjini poddanymi. Djenja pósłedu sapóstanzy do Wina, cżi tam wschitko wujednaja, kak to ſ tej zjowodu a ſ tymi robotnymi brěnjenjemi budże,“ wujoznjowaschе Jobt, kaž najlepje mózesche.

Nětcżesche we zjowjem zjwjatočnem rospołożenju ducha tak wótrije, so tej dźědź wjchemu rojumjesche a ſe zjowjim hłabym hłosom wuriwje: „Budże to tak nětko, jako sa Józefa Józefa hłatwneho wopomnjeczja, jenoż so ma zo wscha robota sdźěnjej, tehdom kuhy jeje jenoż połoja.“

„To ho wě, to ho wě,“ pschińjewdźeczowaschе wnuk radośnje. „Hischcze žadyn cżłowjek njewě, kak to ſ tej zjowodu budże, hacż potom hakle, hdyž cżi sapóstanzy pola kěžora tu wěz wuczinja. Pola Brtounez w Bystrem ju prajeli, njech to wuźdże, kaj to dże, robota budże sdźěnjejsa.“

„Jenoż, so hy to wěrno hył,“ prajesche ſe sdźěnjenjom stary Libra, a jako by zjnowe myślicżeli po puczu ſ zyrkwje, hdy by kóždy na zjwojim dźělu, a niz na zusem.“

„To budże wěrno nanko, zawěsće wěrno, to ho stanje,“ potwjerdźesche jeho Jobt horliwje. „Bóh Knjes da nam toho dożdacz.“

Stary dźědź da ho do płakanja a wutrjebaschе jesli ſe rukawom zjwojeho kožuschka stajnje wocżi a wobliczo. „Bohu budź dźak, Bohu budź dźak a khwalba,“ zjakotowaschе, „hdże tež to hyły hebi pomyślił, so ho tołsto dożdacz. To ſnadź je tohodła mi Bóh Knjes tajku starobu zjpożcził.“

„Schto jenoż to w Jewizach rjekmu!“ rozwjaŵaschе Librowa. „Sawěsće ſschcesće nichtó wo tom nicżo wobdźerz njebudże.

„Te drje budże,“ znapschecziwi hyn, „pola Vernuy prajachu, so je toho Bystry wichón poliny. Ale njech je kaž chce, po połdniu pódu zjebi k Jeschenkej, wuzhladnu, schto Kukla we tej konschtitucziji myśli.“

So budże narod nětko hromadźe ſ knježerjom we naschе Marnuschka, tiž starosćiwje wokoło wobnitschcze stawe potajsche, „budże w jenej pryedy hacż so dohladasće, jastwe wojmnich so žuschi, wustaudnje kaž tuž lodu, a połnisć też tak wusthmyła.“

„Saj wschak, haj,“ dopomni so hospoza a khwalasche nospschesche na blido. Sa wobjedom běchu sněrom, spschedu, so njeby jim jedź wustudła, ale na wschitkich wobliczach tejsche to kaž prajschenje. Hakle, hdyž běchu jobły, zaczenjene po starem póstnem waschnju ſ lanym wolijom, hdyž dojdżeńe, poczа ho hospodar Jobta na wschitko wuprajschowacz, a cżi druhi ſ wozjownymi prajschenjemi jemu pschiswuhowachu. Snadna dyrbjesche powedacz, schto je pola Brtounez słyschał, schto Vedrźel a Brtoun „wo tej Konstitucziji“ kudźitaj, schto sa pschichodź słubujetaj.

So budże narod wokoło hromadźe ſ knježerjom wo zjawnych wěcach rozsudźowacz, so je ſo narodna zwjedomosć postajita, so studencja a zjemjeskliny łhodża po Prazy wobkroczeni, wobdebjeni ſe czerwjenobělymi znamjeschkami, — to wschitko Librowu zjwójbu mjenje zojimowaschе, haj — to wschitko Librowu zjwójbu mjenje zojimowaschе. Pschedewschym to je njebudże hižo wyschnoscze, ani poddanym. Pschedewschym na Jobkowe cżasto njejażne powedanje we pschećiwnych tuhych pschemenjenjach, ale pschezo sajo wotcżahowało ſ pschejemjemi ſ zjebjenjem roboty.

(Pokračowanje sleduje.)

Sokołstwo, sport a hry.

Hódnosć cełozwučowanja za serbski lud.

Zjawne wustupowanje našich sokolskich jednotow su wuraz hibanja, kiž w bědźenju wo serbski přichod lohko přewidźimy abo tola jenož zwjetšnje pohódnoćamy. Jedna so tu wo rozkćěwace sokolske a sportske hibanje. Wězo dyrbja so pola sporta samoho na sebi wšelake brachi hišće **wotstronić**, přede wšěm štož nastupa napřemo-wubědźowanje a přepjate prócowanje wo rekord; haj, kóždy smě k sportej, kiž je mjezynarodny, stać kaž chce, přepóznać njesmě pak so nihdy na nihdy njesměrna hódnosć tutoho prócowanja wo počinki a strowosć na ćěle a duši. A hdyž sebi tuto napismo wuzwolich, dyrbiłej so dwaj dypkaj wuzběhnyć. Wočakujemy mjennjcy jako wuspěch ćělozwučowanja za naš serbski lud přichod **skrućenja strowosće našeho ludu** a zmjeńšenje přeco hišće sylneho **napřećiwnistwa stawow.** Ani nabožniske ani powołanske, ani politiske nahlady njesmědźa nas wjacy šćěpić. Bohudźakowano mózachmy wšak tež tu płódne nastawki zwěsćić, kiž jewja so w zhromadnym zwučowanju, při sokolskich zarjadowanjach a swjedźenjach, ale tež w poměrach k jenotliwym jednotam. Naše hesło wostań: bratr k bratrej, sotra ke sotře, to je: Serb k Serbej!

Strowotniski wuznam ćělozwučowanja njetrjebamy drje dźensniši dźeń wjacy wosobje wuzběhnyć, wo tym je so hižo dosć a nadosć pisało a kóždy človjek ze strowym rozumom je to sam wot so spóznał; wuznamny Barliński lěkař Bier samo ćělozwučowanje w swětle a čerstwym powětru jako najlěpši a najtuńši syćdk k zadźěwanju płucowoje suchoćiny mjenuje. Lohkokhorych dawa samo pod wěcywustojnym dohladom jich ćělo zwučować. Njehodźi so tež na tym dźěłować, zo je človjek njerozdźělomny cyłk, přirodźina jednota, a zo je z tym wšo zwučowanje ducha ćěła a wšo rozumne dźěło ćěła duchej k lěpšemu. Woboje služi njedźělomnemu ja. wosobje. Hdy by so našemu strowemu prócowanju tež jenož poradźiło, někotrym padam suchoćiny zadźěwać, hižo to by było mnohim stawam ludu ze zórłom žohnowanja. A potom wěmy dźe nimo toho, zo je ćělnje skrućeny človjek we wšědnym žiwjenju wo wjele šwarniši, jakniši a spokojniši, wo wjele wutrajniši w dźěle, nuzy a strašc. Ze skrućenjom strowoty powyši so też začuće wosobinskeje połnohódnosće. A jasne je, zo ma też duch ze zwučowanja ćěła swój wužitk; porjad a duchapřitomnosć, wola a dobre wašnje so zbudźi, a na strowej podłožy wuwije so swobodny a wjesely wobkhad z druhimi. Wězo móže so też tu přirodźena njeroda pokazać; winowatosć wjednikow tohodla je, być z příkładom a tola zhromadnje w čerjódźe z druhimi prócowarjemi dźěłać a při nimi wostać. Wot mócneho rozwića ćělozwučowanja a z tym zwisowaceho hibanja smy hišće njesměrnje zdaleni. Nochcemy přeradźić procentualnu sadu ćělozwučowacych našeho naroda. **Kóždy druhi abo znajmjeńša třeći Serb by być dyrbjał ze Sokołom.** Potom bychmy móbli hladać z wulkej nadźiju do našeho přichoda. Mužski sokolski wotrjad drje postupuje, ale cyle zrudne su wobstejnosće pola našich Sokołkow. Tu ma so na kóždy pad nješto stać! Njesměmy dłeje dźiwać, začujemy jasnje, zo so ćělozwučowacy čłodźa też tući nazadkarjo swój zmylk spóznać, za nas pak, kiž smy nadawk časa spóznali, budźe potom přepozdźe. Žadyn človjek njebudźe móc wužitk přeć, kiž je runje wulki za mužski kaž za naš žónski splah. Zwjetša też rěka, zo njeje za to dosć časa. Tomu drje husto tak je, ale husćišo mohł drje so človjek hišće za trěbny čas postarać, kiž zalutuje jemu pozdźišu khorosć, njeleposć a podobne zjewy.

Hdyž budźemy takle ćělnje a w přezjednosći skuškować, swoju strowotu sebi zakhować a nałožki pěstować, budźemy jasnje začuć, zo so ćělozwučowacy człowjek k swojej pódźe sylniło zwjazany čuje, a to też smě, hač kóždy druhi. Z toho wurosće přinarodźeny instinkt, kiž pak też wšě njesprawnosće jako tajke derje začuwa a je wotstronić žada. Wo tutej psychologiskej stronje nastupacy husto dosć ničo njewě, ale wona tu je, runje tak derje kaž změrowace začuće, kiž je sćěhwk ćělozwučowanja. Z wubědźowanja wurosće pak też socialne dorozumjenje, človjek steji při človjeku, pjenjezy a powołanje njebraja žaneje róle. Človjek je bratrej bratr, towaš, wón je, štož je nam tak trěbne, socialny. Njeje žaneho tak wulkeho pola, pod kotrehož khorhoju móhli serbsku młodźinu bromadźić. Nochcemy měć drjebjenja w našim sokolskim zwjazku, chcemy měć a žadamy sebi jednoty, kiž steja pod jenej khorhoju a jenej ideju, rěkacej: Serbski Sokoł! Jenož tak móžemy sebi strowy dorost woćahnyć a sympatiju też před šěršim swětom dobyć.

Jke.

Martha Norelijec, najlěpša pluwarka swěta, je amerikanskošwedskeho pokhada.

Najnowiše zeyleho s wěta.

— **Schkrowa powješć wo wjedrje** sa jutřišchu hyšće: Kurjawejše, samorčene, wodnjo mile wjedro a tuje. We Jendželskej tjenje, hudło, w nozy mjerkuje. W połnocnej Europje jošo milišcho.

Njedźelu w nozy 3/12 hodźin je Barlinsko-Kamjentskej špěchowy cźah na Hessenskim dwórnischću do słónceho železnišćeho cźaha krashł. Něhotre wozy słónceho cźaha so do jedne fabrikowachu a lokomotiwny předk so žiwje wozy schkodźi. Hacź dotal so poštedni špinak słónceho cźaha njeje namakał. Kaž je so dotal swěsćiło, su so schkodne puczowarjo sranili. 60 skoczatow słónceho transporta je morilo. Železnišća cźara je sawrjene.

Mjes Cźěskoslowakiskej a Awstriskej je khětra wiwansko-politiska napjatosć najtała. Cźěskoslowakiska mysl, so so lońz 1928 **wobjamknjene powjetšenje zokowjeho dawka, j kotrehoż wunoschkom so awstriski płahowanje rěpy podpjeraju, dotalnemu wikowanskemu strowanju pischczidźiwja. Pódla teho je Cźěskoslowakiska pischczidźiła wotmyslenemu podrjedowanju awstriskich železniskich tarifow protestowała. S tym by so transport něhdźe to cźěskoslowakiskich wunoschnych tworow pisches Awstriku jara poškodźił.**

W Pfalzy a porheinskej Hessenskej su po rostacym žnjeńa rěki pisches brjohi stupiłe. Žołta błoćana wodo **po jadrodach a połach schnjeło hacź k krónam jadowitych schlomow dožahła.**

Towaršwowski powěstnik.

Baćoń. Kasino młodych ratarjow ma njedźelu 17. nalětnika pop. w 3 hodź. w Smolic hościenc swoju lětušu hłownu zhromadźiznu ze zajimawym přednoškom. Nowe sobustawy su wutrobnje witani. Čestna winowatosć kóždeho towarša je, zo so na tutej zhromadźiznje wobdźěli. Předsydstwo.

Budyšin. Nadźija zeńdźe so wutoru wječor we 8 hodź. w Serbskej kofejowni. Wšitke sobustawy wočakuje.

Budyšin. Naša jednota „Sokoł" ma swoje zwučowanje kóždu srjedu wječor we 8 hodź. w towaršwowni na Hórnčerskej hasy (Christl. Vereinshaus).

Bukecy. „Radosć" spěwa tutón tydźeń štwórtk (nic srjedu), dokel sym zadźěwany. Dirigent.

Hrodźišćo. Tow. Zerja. Spěwny wotrjad spěwa přichodny štwórtk 14. III. pola Symaukec we Njechornju. Winowatosć kóždeho je, zo přińdźe. Nowe spěwarki a spěwarjo su nanajwutrobniše witani. Dirigent.

Lichań. „Zernička" ma štwórtk wječor we 8 hodź. spěwanje.

Ralbicy. Jednota Sokoł ma wutoru 12. nalětnika we 8 hodź. pola Waldźic zwučowanje. Prosy so, zo by tchu wšitcy přišli. Načolnik.

Sowrjecy. Jednota „Sokoł" ma přichodny pjatk wječor zwučowanje a po tym wažnu zhromadźiznu.

Zwjazk spěwnych towaršwow ma srjedu, 13. III. popołdnju w 4 hodź. w hościencu „Zum Echter" w Budyšinje posedźenje. Dnjowy porjad: a) Koncert, b) rozprawa, c) wšelčizny. — Předsydstwa, dirigentow a spěwarjow přeprošuje předsydstwo.

Žanuch jelenjeskow, žanuch zakožnikow wjac,

tak dołho, hač ja „Aok Seesand-Mandelkleie" wuživam. Wjeselu so, zo sym skónčnje wot tutych njećistosćow kože wuswobodźeny

„Aok-Seesand-Mandelkleie"

je mi njeparomna za wothladanja kože a teinta.

PM 0·25, 1·-, 1·25, 2·50.

Aok-krema pře škropawu, šćěrafu kožu, tuba RM 1·-, tyza RM. 2·-, Dermaok, njewomazaca krema za wodnje RM. 0·25, 0·50, 1·-. W powoł. wobkhodach na předań. Exterikultur A. G. w Kolbergu.

Lanolinowe twory za žony a mužow

wopłokowadła, žiwotowe wobwjazki, měsać, wobwjazki a tajke přez wustupowanje. Wobroćće so dowěrliwje na

Wagnerowu

w Budyš. před Sulešk. wrotami 9

Čitajće „Serbske Nowiny"

Tworykupowace tow. w Budyšinje z. dr. z w. r.

JEDŹEŃSKI TYDŹEŃ

z dwójnym zarunanjom na

šćěćowe twory,

wšitke mydła,

kosmetiske wěcy atd.

je hišće hač do 16. měrca podlěšeny!

Kmótřace dźaki

dostanjeće

w Serbskej kniharni w Budyšinje

Zjawny přednošk

tow. „Deutscher Bauhilfe-Verein e. G. m. b. H. Kaiserslautern"

za klóštr Marijnu Hwězdu a wokolinu

Stwórtk 14. měrca wječor we 8 hodź.

w Pančičanskim hościencu

Thema:

„Puć k samsnemu domu"

D. B. V. dawa swojim sobustawam po čakanskim času, kiž so prawje wuliči, **dźezdańskí** twańskí pjenjez, **dźezdańskí** pjenjez ke kupjenju khěžow, **dźezdańskí** hypothekowy pjenjez. W čakanskim času kredit za 5%.

Zastup darmo! Swobodna debata!

Serbski Hospodař

ratarske wulkowikowarske towarstwo z wobm. ruk.

Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247

Naš młyn w Delnim Wujezdźe, telef. čo. 17 dźěła nětko też

dejwo spěchowacu picu

z rjanych a pšeničnych wotrubow, rajsoweje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wše dźěle w najlěpšich a najčišćich kajkosćach.

Tutu picu předawamy jako

kužisku dejwo spěchowacu picu

I. družina wopřija 18,06% proteina a 8,42% tuka, škrobowa hódnota (Stärkewert) je 58,1 kg., požiwajomny bělk (Verdauliches Eiweiß) 13,1%.

II. družina wopřija 19,49% proteina a 7,81% tuka, škrobowa hódnota (Stärkew.) 63,1 kg., požiwajomny bělk (Verd. Eiweiß) 14,2%.

Wobě družinje stej po wobswědčenju statnje přepytarnje w Möckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

Britwje, truhanske aparaty a nožiki :: wótřeńske rjemjenje

poruča w najlěpšim wuwjedźenju

Ernst Frick, britwjowa točerńja na Třešanskej dróze 4 a chirurgiska instrumentowa kaž tež wšeho krawskeho gratu.

Puć wobsedźerjow a zběrarjow ja won njeńoseenu.

Stupnje za konfirmandow

dobre a funje we wulkim wubjerku pola

Zahle

wobuwarjow dom na Zwork. Lawskej hrjedy

ſtej ſa ſwoju mandželſkeju. Našajtra njewidźachu tuthych hoſći wjazy w hotelu. Kaž ſo poſdźiſcho wupokaja, bě-chu roſžohnowanſke liſty pišali a na ſpeczim ðnju je rano hotelſkemu ſtužowniſkej ſchepodali, ſo by je na póſt donjeſł. W pſchipoldnišchich hodźinach wuleczachu ſej na horu Asamajoma. Hač k podhorje jědźechu je awtom. Po wudawanju ſchofera běchu wſchitzy wjeſeloze nuhle, wožebje žónſkej. Woni ſo je ſchoferom roſžohnowachu a naſtupichu dalſchi puć pěſchi. Kamještna ſchcježka, ſtož ke tótku vulkana wjedže, je na tſi kilometry dołha. Ke kromje kótla dóſtajechu w ſaſnim popoldnju.

Schtož ſo nětko ſta, je i powědanja jendźeljſtheho puczowarja ſnate, ſtož bě do města Kurnſowa pſchiſchoł a rjane wjedro k wulkéj na horu wuſtł. Puczowar bě na ſto kročeli wot towarſtwa ſkalenty a ſpodźiwaſche ſo, kak bliſko tuchi młodźi ludźo ke kótlu ſtupachu. Jeho ſpodźiwanje pſchewobroczi ſo do hróſhu, hdyž bě ſwědk ſeſtkowaweje ſzeny: Wſchitzy ſchtyrjo ſo wuſtrélkachu a ſtejachu nekotre ſekundy pſchi kromje vulkana. Potom wobda jich kur, kiž ſ kótla poſtupowaſche. Hdyž bě ſo kur tróſchku pominył, běchu wſchitzy ſchtyrjo ludźo ſo ſhubili, jenoż ich draſta leżeſche na kromje kótla. Puczowar khwatałoſche ſnydom do měſta napſpet a wupowědu to poliſiji. Cźiſoda policiſtow ſ wokomnymi naprawami ſo hnydom na puć poda. Ale wſchitzy ſchtyrjo běchu w kavje ſo ſhubili. Pſchepytowanja najprjedźy ſnytnu draſtu, ſo wſchu wuſtrélkowſke w Tokio, hač dotal bjeſe wſcheho wuſpěcha. Tak i njeje ſnate, ſchtó cźi ſamomordarjo ſu. Feherunja je ſamyſł tuteho hróſnehu njeſkutka njejaſny.

Kaž jendźeliſke nowiny piſchu, njeſe tutón pad jenicźki ſwoje družiny. Po ſdaczu cźehnje vulkan Asamajama ſa ſpdźiwne waſchnje ludźi k ſebi, kotřiž maja ſźiwjenje ſnte. W ſaſchlym lěcźe ſu wotſm wožobow w kótliſchczu vulkana dobrowólneje ſmjerce pytali a ju namakali. Mjes nimi ſchčeſ holzow. Tuž ſu wſchitzy wobſamkle, cźiſim wſpjetowanjam ſadźěwacź a tónz cźinicź ſ tutej chorowcźu, w lavje vulkana Asamajama ſmjerce pytacź. Po tutym poſledním padźe ſo puć na horu poſkaſaju hrażnje a wulkí na wjerſich vulkana a ke kótliſchczu je ſakazany.

Přilopk.

* **Cźežke ſemjerzenje wobtcźowali.** Wobkedźowarſtwa ſemjerzenjow w Karlsruhe ſapiſa ſchwórk na rauje wurjadnje ſylne ſemjerzenje. Prěni ſtork ſta ſo 3/4 3 hodź. Rano wokolo 5 hodź. ſo aparaty ſaſo ſmérowachu. Po tukhwilnym wobliczenju je ſnadź hnězdo ſemjerzenja wěhdźe 9000 kilometrow ſdalene. Po ſapiſanju aparatow ſna ſo w potrjechennych krajinach ſ wulkimi ſapuſczenjemi cźicźicź.

* **Zappi ſo jeni.** W Lauſanne w Schwajzarſkej da ſo ſele dny italiſki major Zappi, kiž je wot ſnjeſbożenje Nobileweje expedizije ſ powětronom „Italia“ k poknježnemu Jozepi derje ſnaty, ſwórowacź Zappi hjerje ſebi wótku ſnjezny Lecoultre ſa ſonu a ma ſa wěrowaniſcheho ſwódka ſwojeho cźežbjenſkeho towarſcha Mariana.

* **Wuſtſchi eſperantowy ſwětowy kongreſ.** 21. eſperantowy ſwětowy kongreſ budże wětſa wot 2. hač do 9. auguſta w Budapeſcze. Sdobom wotmě ſa ſo k 5. raz ſej akademiſke kurſy w eſperanto-rěcźi.

* **Napſchemotruhanje.** W Budapeſcze poſtajichu brodutruhanjo napſchemotruhanje. „Najeſpiſchi cźaſk“ dobu ſebi bolběr, kiž ſwojeho muża ſa 45 ſekundow wotruha. Tola prěnje myto jemu njepichiſwoliche, běſche mjenujuj „hiſcheze nekotre kožniczki ſtejo wostajił.“ W reſpranuje wo tutom ſpěſchnym truhanju ſo powě, ſ unohim bolběram ſ roſhorjenjom ruzu ſchepotalchtaj a ſo muži, kotrejž mějachu truhacź, ſhitro ſrěſchu.

* **Tótka, kiž ma jo ſnyte.** W Budapeſcze tótku Jana Totha w jeho bydlenju wobwěſnjenſcho namakachu. Tótka běſche liſt ſawoſtajił, w kotrymž piſche: „Mam ſnyte pſchezo druhich hriešacź. Mjelko njeſch ras druſy mje ſahrjebaju.

* **Twarjenje auticwoje wuſtajenjy w Los Angeles ſo wotpaliło.** We wulkim twarjenju w kotrymž ſo Los Angeleſiſe wuſtajenjy automobilow wotmětowaju, je ſchóbdny wohenj wudyrił. Ludźi wobkuſnjeli ſtrach, ſo ſej pſchi wohnju ſnajuntjeſſcha dwě wožobje wo ſźiwjenje pſchiſchleſej, je-li niz wjazy. Materialnu ſchkodu wobliczeja na 1 hač 2 milijonaj dollarow.

* **Wohenbluwaza hora na kupje Island.** Islandſke póſtkanſtwo je wojſewiſe, ſo je w południſchej Islandſkej hora počzała wohenj bluwacź. Ludźo njeſmu do ſtracha pſchiſchli, dokelž wokolina hory njeje wobydkena.

Swójbne powěſće.

Semrěli: Arnoſcht Müller, ſuknik w Kamjenzu, 69 lět. — Auguſt Wandelt, ſelezniſki wyſchſchi ſpadowar we Wojerezach, 47 lět. — Marja Fridowa rodź. Mattkez w Małej Nydeji pola Wojerez, 75 lět.

Hospodarſki rozhlad.

wutoru 12. měrza 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,211	100 pólsk. złotych	47,35
1 jendźelski punt .	20,427	100 čěſkoſł. krónow .	12,469
100 ſwajc. frankow .	80,975	100 franc. frankow .	16,44

Barliniſka burſa woſta wčera powſchitkowanje ſlaba. **Kurſy efektow ſo wotdrjeſobjowachu. Wiki ſ dołžnymi a rentowymi ſiſerakami** běchu mjenje, ale kurſy trochu jeſłabjene.

Produktowe wiki njepſchinjeſchechu wčera žanchu pſchemjenjenja placźiſnow hotowcho ſorta. Jenoż poſdźiſche termije běchu tola trochu ſkrużene. Hewak woſtachu wiki nětk njewótſe. Wčera placźeſche zentnar

w Barlinje:

pſchenicźy 11,10—11,25 hr., roſži 10,25 hr.
hač 10,40 hr., jeczmjenja nalčin. 10,90 hr.
hač 11,50 hr., naſymſkeho 9,60—10,10 hr.,
wowſa 9,95—10,25 hr.

w termijowym wikowanju:

ſa měrz: pſchenicźy 11,77½—11,80 hr. a roſži 10,95 hr.,
ſa mej: pſchenicźy 12,15—12,12½ hr. a roſži 11,42¼ hr.
ſa julij: pſchenicźy 12,60 hr., roſži pak 11,67½ hr., wowſa 11,87¼ hr.

w Drježdźanach (ſjatk)

pſchenicźy 10,95—11,20 hr. (10,80—11,15 hriwnow),
roſži 10,35—10,65 hr. (10,30—10,55 hr.)
jeczmjenja naſymſkeho 10,25—11 hriwnow, (10,25—11 hr.),
jeczmjenja nalčinſkeho 11,50—12,10 hriwnow (11,50—12,10 hr.),
wowſa 10,75—11 hr. (10,75—11 hr.)

Piſchitajeja:

Poſtowcza. Blaža w Hródku. Marſiſowa haſa 3, telefon cźiſło 582.

Poſtowcza. Heina we Hłupoźy a we ſuježi dwór w Delnim Wuježicach.

Hotzn do domu, Rothowa, rěſnikowa we Wojerezach.

„ k 15. 3. abo 1. 4., we Wojerezach, Hródkowſka haſa 371.

„ Tannerowa w Wyſej Wodźe, Oſſtr. 1.

„ Klepſch w Wiſkopizach.

„ evang. towarſchowniza w Niſkej.

Dźowik, Fiedler w Cyrkwinym Khołmcu.

Kuchinſku, kotrejž dwór w Delnim Wuježicach.

Jutrowcu, Himmlerko we Wojerezach, Wětrjanſka dr. 5.

Intrenkan, inſpektor Ditze, ſuježi dwór w Njeſdarſchezach.

Wurjadnika pjekarſkeho, Tzſchaſa w Hródku.

Na pſchedań:

Jałowja na pſchedań, Lubrich we Spjerjezach.

Drjewo. 10 metrow, Pecht w Michałkach 18.

Wiha w Budyſchinje, Marcinowa haſa 30/1.

Parjak běrnow, wa 5—6 zentnarjow, ſuježi dwór we Schežerjezy.

Wós dźežowy, Holan, w Hnaſchezach 46.

Krowa wyſokoſrujezelna, w Radworju 7.

Krowa wyſokoſrujezelna a 4 hołoje we Lahowje 12.

Koſa młoda, blizko ke tótkam, w Dźiwowſzjach 4c.

Sſudnijſzu ra pſchedźawanje
ſrjedu 13. nałtnika 1929:

we Skaſkowje w Hoſerjezu pſchi. 1 hodź.: kolo,
w **Hródku** dop. w 11 hodź. na ſtarowanſkim hamjeze, jtwa cźo. 15: konjej, rěmy a pjerany wóz, ſtarſiſi ſtoł a blidło, kolo, 3 wulke wobraſy, pišaniſke blido, Hamaniſka pokładnja, pišaniſke blido, mchle, pišaniſti ſtroj a kolo,

ſchtwórk 14. nałtnika 1929
cźeſnik, hndźbne ſkroje, wobrazy, wozy, draſty, ſchany

Swójbne powěſće.

Semrěli: Arnoſcht Müller, ſuknik w Kamjenzu, 69 lět. — August Wandelt, ſelezniſki wyſchſchi ſpadowar we Wojerezach, 47 lět. — Marja Fridowa rodź. Mattkez w Małej Nydeji pola Wojerez, 75 lět.

płachty, wuſrěſne twory, wobuwcźa, ſoła a motorſke kſ we Wutkrancźizach w Meſchźiz hoſrjenzu pop. w 4 hodź trawuhyczak, žitowy ſpichar, tarcźała pila, 1½ zentn ſwinjo,

Sſudnijſke pſchedźawanje leżownoſcźow.

Leżownoſcźi, hromadźe rěhdźe kóra, kluſchezel wotbydlerjej twaiſcheho wótkoda Ernſtej Emilej Schiffnerej w Budyſchinje na Wjeleczanſkej dróhi cźo. 15. ſtoru ſu na 8530 hr. poſtajili, wopaka pokładnja leżaza na tólni a jeje pſchiſtrowjenym klukwje, je 2250 hr. ſapiſana. Na pſchedźawanje pſchiſłuſchi ſchtwórk 25. 4. 29 dop. 1/10 hodź. w Budyſchinje

Wojſewjenje.

Na ſchtwórk 11. měrza dop. 1/11 hodź. dla ſawoſtajeniſtwa wupiſane dyrbjeſiſe pſchiſtrowjenje leżownoſcźe w Pſowjach je ſnd ſkónjene.

Do ſapiſka mandźelſtwa prawa ſu ſapiſali, je ſwój tworkeř Jan Měrcźin Sittner w Budyſchinje prawa na ſarjadowanju a wuſźiwanju ſawoſnjo ſwojeje ſony Hanſy Klary rodź. Eberlez.

Škrawe dźeſe.

Produktowe wiki w Barlinje dźenſa dop. 3/11 hodź. **Wiki ſu ſnadne. Placźiſny ſu njepſchemjenjene.**

Dop. 3/12 hodź.: Kaž pſched hodźinu. Placźiſny ſtejo ſeſtałbjene.

Placźizny na Barliniſkich produktowych wikach.

Zito a woljowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg.

Placźizny po złotej hriwnje

	11. 3.	9. 3.		11. 3.	9. 3.
Pšenica	222-225	222-225	bunv	22-23,50	22-23,50
roška	205-208	205-208	wolca	23-31,00	26-30,00
nat. ječmjeń	218-230	218-230	módre lupiny	16-17,50	16-17,00
naz. ječmjeń	192-202	199-202	žolte lupiny	23-25,00	23-25,00
wowa	199-202	199-205	zerudella	—	—
kukurica	244-247	247-250	rapa. wosuk	20-20,50	20-20,50
pšeńć muka	26-30,25	26-30,25	lany wosuk	25-25,50	25-25,50
ržana muka	27-29,50	27-29,50	wosa. melasa	—	—
ńž. wotruby	15,55	15,75	běrnj. kruški	21-21,50	21-21,50
ržana „	14,75	14,75	syno, 50 kg	4,50-5,00	4,50-5,00
lane ſymjo	—	—	ržana ſloma	1,05-1,25	1,00-1,10
hróch	43-49,00	43-49,00	pšeńć „	1,20-1,35	1,15-1,30
raps	—	—	wowſna „	1,45-1,60	1,40-1,50
pjeluſki	25-26,75	24-26,75	ječna „	1,25-1,50	1,25-1,50

Drježdźanska burza (11. III.).

Pšenica	219-224	běrnjace kruški	23,50-25,00
roška	207-212	pšeńć. wotruby	15,25-15,50
nalětni ječmjeń	230-242	ržane wotruby	15,25-16,00
nazymsk. ječmjeń	205-220	pšeńčna muka	41,50-43,00
wows	215-220	ržana muka	32,50-33,50
čerwjeny dźeńel	145 155	woka	"
raps	"	pjeluški	"
kukurica (Mais)	238 240	hróch	"
sneke truhančki	16 16,00	cokrowe truh.	"

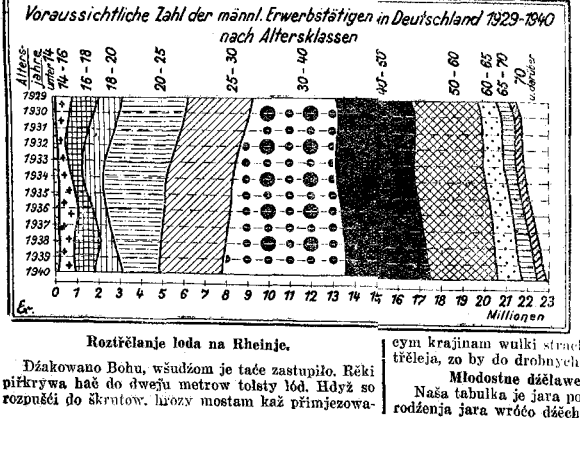
Placźizny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

11. měrca.

269 wol., 352 byk., 324 jałoje. a kruw, 885 ſwin., 577 wowc., 2961 ſwini.

Placźizny za

woły: 1. 54—58, 2. 45—50, 3. 32—41;
byki: 1. 55—56, 2. 47—51, 3. 40—46;
kruwy: 1. 49—53, 2. 40—46, 3. 30—36, 4. 25—28;
jałojey: 1. 54—58, 2. 41—51;
wowcy: 1. 60—72, 2. 62—67;
ćelata: 1. 80—84, 2. 70—78, 3. 60—68;
ſwinje: (přez 300 pt.) 83—84 2. (240—300) 82—83
3. (200—240) 80—81, 4 (160—200) 78—79.
Rancy 76—79.

Roztrčelanje loda na Rheinje.

Džakowano Bohu, wšudźom je taće zastupiło. Rěki pikrywa hač do dweju metrow tolsty lód. Hdyž so rozpuści do skrutow, hrozy mostam kaž přimjezowanym krajinam wulki ſtrach. Tohodla do časa hač roztrěleja, zo by do drobnych skrutow rozpadnył.

Młodostne dźělawe mocy wotběrają.

Naša tabulka je jara powučaca. Wo čas wójny porodźenja jara wróći dźěćmi. Tohodla změjemy hórzy wulki njedo[illegible] na młodych dźělawych mocach, je nak wulka je liczba dźělawych mocow wot 30—70 lět. Ale potom liczba k dźělu kmanych ſtrašnje wotbjera.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaći měsačnje we wudawarni 90 zł. pł., na pósće a pola dowěrnikow 1,30 zł. wjac. Do wukraja 18 Kč. Kóžda 6o. płaći 10 zł. pł. Wudawa a dźi Smolerjec kathidiášańja, zap. dn. v w. ruk. w Serbskim Domju w Budyšinje. Telefon 3687.

Za nawětki, kiž maja so nad 6o 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 20 złot. pł. Wobdźěłanje so stajace nawětki a tabele so wyšše wobličeja. Za rekłamowy rjadk płaći so 60 złotych pł. Rabat po tarifie. v w

Cisło (Nr.) 60 — Budyšin — Wutoru, 12. měrca 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Prózdnosć w němskostatnych kasach.

Dawkowe namjety k wurunanju njedostatka w němskim hospodarskim planje.

Němski finanzny minister je němskemu žejmej tśi nacźiśi k wurunanju njedostatka w hospodarskim planje tśichopodał.

Po nich maja žo sakoń wo piwowym dawku, sakoń wo paleńzowym monopolu a sakoń wo herbśtowowym dawku tak pśiměniś, so wo někotre sta milijonow hriwnow wjetšich wunoźkow dawaju. Knježerstwo dale namjetuje, wunoźki samoženjowego dawka ś jenokrośnym pśiwiškom wo 104 milijonow hriwnow powjetšiś, a pśiwobkasanje ś dołhodnego, wótwaśtowego a wobrotowego dawka na kraje a gmejny wo 120 milijonow hr. skrožiś.

Pódła tychle tśinch sakonjowych nacźinkow žu žo němskemu žejmej hišće tśi druhe dawkowe pśiměnjenja pśichodpołožile, a to **pśichiśatk k dołhodnemu dawkej, samoženjowemu dawkej a śmenkowemu dawkej.**

Němskostatna rada je tymle sćěhowanym dawkowym pśichodkoham pśichiłkowała. Jeneź pśichi pśiměnjenju sakonja wo dołhodnym dawku je žo wona sapowědźiła, namjetowane sniženje tarifa za žrědźne dołhody pśichwalś. Knježerstwo pak žo w tymle dypku pśenjutneho nacźinka dźerži.

Prózdnosć w němskostatnych kašach.

Hdyž pśched někotrymi njedźelemi němski finanzny minister Hilferding nominarnjam swoje finanzne plany rozjasńi a finazne wobstejnosće Němskeje w najcerńišich barbach pokazowaśe, mjenjachu, so pśichodnja ź wotpohladom, so by mógł swoje plany pśiwjasć. Kaž pak je někto widźeś, je wón połnu wěrnosć rěkał. **Kónc měrca budźa němskostatne kašy zyle prózdne.** 4000 kašow na pśichod pjenjes cźaka, kotrež žu trěbne, so statyłoby sastojnikow, dźěłaćerjow a pśichiśatejskow njebychu bjes mšdy wostałe. Sadwěrjujo němski finanzny minister swoje mosły napina, ź wotkal dyrbi milijardy bratš, kotrež dyrbja kónc měrca kašy pjelniś. Pokoženje je dosć khutne. Wot němskostatneje banki ninja němska pokładnja niczo wočakaś. 400 millionow hriwnow, kotreż móže wona po sakonju wot němskostatneje banki jako pożyčonku žadaś, žu dawno wuwuźiwane. Stomilijonski kredit pola němskostatneje banki je teź hižo wutrjebany. Dale je žo na bursy 155 millionow hriwnow pożyśiło. Mjeno němske finanzne ministerstwo ź **němskej pošty, němskej żelježnizu a Pruskej kašu wo pożyčonku jedna.** Teź hdy bychu tele němskostatne pśichodowjaśa mohłe wupomhaś, tola finanzne hospodarstwo njesmjeśelaze wostawa. Parižšy wažywustojni maju najjasnjišći dopokaz, so je Parker Gilbert hospodarśke pokoženje Němskeje pśiches rózwon brysu wobhladował.

Němski dźěłowy minister Wissel sa doktora cźesće dla pomjenowany.

Nětcźišći němski dźěłowy minister Wissel, kotryž ź socialdemokratiskeje stronje pśichłuśicha, je sankarstwo nawukmył a **njeje pódła ludoweje schule žane druhe schule wopytał.** Jako sekretar socialdemokratiskeje strony je žo jam we wědomosćach wukonjał. Tele dny je žiwoje 60. narodniny **wośtwjeczśił.** Pśichi tejle składnosći je jeho Welśka universita sa doktora cźesće dla pomjenowała.

Stresemann wodyhnjenja potrěbny.

Němski śwonkowny minister dr. Stresemann žo ź Genfa wrośonu do Barlina njewróći, ale žo na někotre njedźele do italskeje Riviery poda.

Stejišćo centrumskeje strony.

W Essenje je žo njedźelu derje wopytana shromadźizna centrumskeje strony wótmětła. W njej pruski minister Hirtsiefer wo politiskim połoženju po wólbach rozprawjeśe. Mjes druhim praji, so žeby w Pruskej zentrumska strona na to njepomyślił, **němsku ludowu stronu,** kotraž je se šamžnego rozsudźenje ź pruskeho knježerstwa wustupiła, sašo do ministerskeho kabinetta pśichjeła. W němskim knježerstwje žo wobstejnosće njehodźa dodźerjeś, wotžeže śichož njedostatk w němskim hospodarskim planje nastupa. Njedostatk 600 millionow hriwnow njeje hišćeże wurunany. Knježerstwo wjetšiny by žo dyrbjało wutworiś, ale ruc k tomu njeje žo hišćeże namakał. Zentrumska strona njeje mě pśichi tom žeźewanje spušćeźiś. Wona móże jenož do němskeho knježerstwa zastupiś, w kotrymž žo tak sašupuje, kaž žo sałeźi. S ministerstwami, wo kotreż druhe strony njerozdża, njeda žo wotbyś.

Nacionalnych socialistow zajeli.

Njedźelu wječor w 6 hodźinach žu w Barlinje 16 nazionalnych socialistow sajeli, kotśiž do cźaha žo sestupawšich po dróhy cźahnychu, hačrunjeź žu w Barlinje zamknjene cźahi sakasane.

Kommunistiske samopašnistwo pśi poswjećenju cyrkwje.

S pśicźinu poswjedźenja nowoje Japoschtołskeje cyrkwje w Drježdźanach-Trachawje bě pod kommunistiskim wliwom stejazy swójsk žwobodnyhlinkow napśeśiwnu demonstraziju wuhotował. Zyrkwinska žwjatoćnosć wschał žo njeje kašpła, dokeľ policija ź cźažom pśeśeśiwo kommunistam sakrožił. Kommunistojo a **žwobodnyhlinkowi** bźchu žo do cźaha sesjakjeli, w kotrymž plakaty ze wobrasami njeźechu. Tele wobrasy wěriwych na hrube **walchnje ranichu.** Pśichikazni policije, so bychu žo pohórschł sbudźaze plakaty wotstronike, so kommunistojo spjecźichu. Policija bě tohodła nuzowana, je ź mozu wotnjeś. Dweju kommunistow, kotrajž žo wobeźe spjecźawschtaj a žo na policijach pśechepschimnyschtaj, sajachu.

Eberstowy pomnik wobschkodźili.

W Kalawje žu sobotu w nozy pomnik pśeniego presidenta němskeje republiki Eberta wobschkodźili. Jeho wobras na pomniku žu rozbili.

Nasylnosće nacionalnych socialistow a kommunistow.

Mjes nazionalnymi socialistami, kotśiž ź Holsteina we wjeczornej Mecklenburgskej žylnu propagandu dźěłaju a kommunistiskimi dźěłonjeměrjerjemi je w Rostoku k nazylnosćam dojcho. Nazionalni socialistiśtaj noscherjo plakatow žo ź dźěłonjeměrjerjemi na dróhy do pukow dachu a dyrbjachu cźeknyś. Wjetšina licźba dźěłonjeměrjerjow k pśiłarni nazionalneje socialistiśteje strony pśicźeże, hdyž wjele wotnowych schkleńzow wubichu. Jedyn ź nazionalnych socialistow pjeca k fatrascheńju ź pistole do ludoweje cźitódy tśeli, kotraž žo na to do twarjenja dobyć sypła. Sdyžnemu wotdźělenju policijow žo poradźi, cźitódy rozjasńaś a krwawemu nazylnosćam sadźěwaś.

*

Kaž němski knihicźišćerśki swjask sdźěluje, žu pomozniśy, kotśiž žu 15. februara mšdowy tarif, 31. měrca wotbyźaju, wupowědźili, swoje mjedowe žadanje wosjewili. Wono 6 hr. 50 pj. abo nětkhe 12 prozentow na nětcźišchu najwjetšchu mšdu we wulkosći 56 hriwnow wuczinja.

Debatta wo wosomhodźinskim dźěłańskim dnju w Genfu.

Póndźelu dopołdnja je žo sarjadowanska rada internazionalneho dźěłańskeho hamta k nałéżnemu pożedźenju w Genfu sešła. Pśeni króć je pśichi tym 3 dźěłowi ministrojo tśich wulkich statow wobdźělichu, mjenujcy sir Henry Stael Maitland za Jendźelsku, Wissel za Němsku a Loucheur za Franzowsku. Na jednańskim porjedźe dypk wulkeje wažnosće stejeśe: namjet jendźelskeho knježerstwa, rewizija Washingtonskeho dojednanja wo wósomhodźinskim dnju na dujowy porjad internazionalneje dźěłoweje konferency stajiś. Jendźelske knježerstwo bě loni prajiś dało, so nochze na žane waschnje sakadne sapady dojednanja pśiměniś, so pak žu wobstejnosćow dla někotre pśiměnjenja trěbne. Srošnim dźěłańskeho cźasa, dźěłańskeje hodźiny a dźěłańskeho tydźenja dyrbja žo nadrobnje swětśiś. Jendźelske knježerstwo měni, so móże žo 48 hodźin na 4 abo 5 dnjow rozdźělиś. Dale dyrbi žo saisonskemu dźěłu wjetšche žwoboda daś. Postajenja w nastupanju pśiheseźnjeneho dźěła a sapkcźenja dyrbja žo sjednośćiś.

Němski dźěłowy minister Wissel praji, so je Němska žwoje zyle dawanje sakonjow po Washingtonskim dojednanju skóźił. Hdyž žo někotre revidija sawjedźe, bychu němskemu knježerstwu wobezežnosće nastałe a twjerdy sakóšt němskeho sakonjedawanja by sakhabkał. Wissel namjetuje, jendźelske namjety na nětcźišche waschnje do dodawkowego dojednanja pśiměniś.

Sastupjerjo dźěłodawarjow projachu, so jendźelskemu namjetej na revizíju pśichikožuja.

Nawopak belgiski wotpósłkanz Mahain praji, so je Belgiska Washingtonske dojednanje bjes wumjenjenja potwjerdźiła a so žo kóždej revizíji pśicźiwja.

Franzowski dźěłacźerski wjednik Jouhoux na to pokaza, so žu dźěłacźerjo stajnje Washingtonske dojednanje **žwoje najmjenjše žadanje měli,** na kotrehož wudospołnjenju dyrbi žo dźěłaś.

Zemrjeća w francowskim wobsadźeńskim wójsku.

Franzowski socialistiski sapósłkanz Barthe chze žo knježerstwo za mnohimi zemrjeśemi **wopraschaś,** kotreż žu žo ź njedobžahajnym wobarnowanjom wojakow pśicheźiwo Žurowej hyrje mjes franzowskim wobsadźeńskim wójskom w Porheinskej sawinowale. Barthe je wót žwójbow zemrjetych a wojakow wobsadźeńskeho wójska wobšćerny material dostał. Wojazy pjeca njedobžahaze strowotne wobstejnosće njedowědomosći žwojich pśichodstajenych pschipiśuja. Mjes wojakami tohodła wulke rozhorjenje knježi. Sapósłkanz je žo jara wótro we mjeńcźenju wojeńskich wyschnoscźow w Landawje a Koblenzu wuprajił, kotrychž wina njeje mjeńsźa, dyžli wina wojeńskeje wyschnosće w Trieru. W Landawje je 70, w Koblenzu 80 a w druhich porheinskich garnisonach nětkhe 40 wojakow wumrjeło.

Pólski finanzny minister wróćo stupił.

Pólski finanzny minister je wjetšche zemnuły za pśiwe potrjeby wudał, hač je žejm pśichwolił. Dla porokow, kotreż jemu tohodła cźinjachu, je wón wróćo stupił. Republizny president je wodźenje finanzneho ministerstwa pśewześ.

Žadyn cent za bolšewikow.

W Rigy w Lotyskiej zastupjeŕ swojaka amerikanskich bankow, James La Salle pschebywa, kotryž je po pschesproschenju ruskeho knježerstwa ruske hospodarske a politiske wobstejnosće studował. Na podkładu swojeho namjedźenja dyrbjeśe žo wuprajiś, ź kakimi wumjenjenjami mógli amerikanske banki Ruskej pożyčonki pschiwoliś. Hdyž žo jeho Rigźy nowinarjo wopraschachu, kakí sasćiśki žu na njeho wobstejnosće w Moskwje cźinile, La Salle wotmołwi: **„Sacźišći je najbubjenschi dyl.** Njerad̄u nikomu, bolschewikam ani cenia pożyćiś.

Dokeľ němšći žejm njebudźe móz cźaża dosć kśinschi hospodarśki plan dowuradźiś, je němski finanzny minister žadał, so by žo na 3 měsaży nusowy plan za staine wudawki postajił. Němskostatna rada je žobotu do nusowego wudawkowego plana swolika. Po nim śmě knježerstwo prenje tśi měsaży hospodarśkeho lěta schiwórezimu sumnow wudaś, kotreż žu žo na lěto 1928 pschisłwolike.

Aman Ullah je so ze swojim wójskom na puć do Kabula nastajił.

Kral Aman Ullah je 5. měrca ź Kandahara psches hórśte pschekhody k Kabulej wuczahnył. Tón tydźeń žo muhamedanski Ramasanski žwjedźeń skónczi. Wočakuje žo, so žněh pócźnje hórsy tacź. Wójska Amana Ulloha je pjeca 50 000 muži žylne.

Dopišowaŕ „Chicago Tribune“ w Afghanistanje žo we, so je žo Aman Ullah w Kandaharu žwjatoćnje žwoje jeho nowotarśtwa wotrjekł. Pśiched dwěmaj njedźelomaj je wschitkich starschich sylahowo do Kaulara skasał a pschihłahał, so Kabul a Afghanistan pod schkitom žwjatego płaschcza wróćo dobudźe. Wjele sylahow je žlubiło, so budźe jeho we wójnje podpjerowaś.

Generała Nadira khana, kotryż je ſ Parija do Afghanistana pichijół, ſo by Amanej Ullahej pomhał, Afghanistan ſaſo jeho knježſtwu podczinjenych, ſu pjecza w Gardez blisko mjesy ſtarſchi tamniſchich ſpłahow ſajeli. Dale ſo powě, ſo je Habib Ullah domy Nadira khana w Kabulu, wotrubicz dał. Jeho zwaka, nětkuſchi generalny konſula w Indiji, je Habib Ullah w Kabulu do jaſtwa hadźił.

Habib Ullah přećiwo Rusam.

Emir Habib Ullah je w Kabulu tamniſche ruſke pôſłanſtwo pichepytacz dał. Pichi tym ſu pjecza wjele wažnych papjerow a dokumentow ſebrali. Wone ſo pjecza w blišchim czaſu woſjelaja. Jich wopſchijecze budże pjecza wulkej woczi czinicz. Wone wobſtaŋ a pucze **kommunistiſkeje agitazije w Indiſkej wopichijeja**, ſ kotrejež brjedźiſchczom je Afghaniſtan byl.

Zjednoćene ſtaty mexikanſke knježerſtwowe wójſko z wójnſkej potrjebu zaſtaruja.

Sjednoćene ſtaty połnóžneje Ameriki ſu ſo roſhnêwiſle, mexikanſke knježerſtwo we wojowanju pſchećiwo ſdźěrkarjam ſ podawanjom brónjow, munizije, lětadłow atd. podpjerac. S tym ſnadź ſo porazenje ſdźěła roſnudźi. Kaž ſo ſ Newyorka powě, je knježerſtwo Sjednoćenych ſtatow wobſtamkło, mexikanſkemu knježerſtwu 10 000 ſtrělbow, 10 milijonow wutrělow munizije ſa maſchinſke ſtrělby, lětadła, lětadłowe bomby a druhu wójnſku potrjebu pſchedacz. S dobom je knježerſtwo wukaz wudało, ſo ſo ſ privatneje ſtrony njejmêdźa lětadła do Mexika wuwjeſcz, ſo njebychu ſdźěrkarjo mohli je kupowacz.

Tſi ſta mexikanſkim knježerſtwowym wojakam, kotrejž ſu ſ wojowanja w Ciudadu Juarezu pſches amerikanſku njeſu czekhyli a ſo w amerikanſkim fortu internowali, je ſo ſdźělilo, ſo ſo na ſwobodu puſchcza, kaž bórzy budźe jim możno, k knježerſtwomu wójſku dóńcz.

Mexikanſki wójnſki miniſter je ſdźělił, ſo je poſlednje **dny dwanaczi lětadłow ſe Sjednoczenych ſtatow doſchło a ſo ſo pjecz lětadłow hiſchcze wočakuje.** Na amerikanſkim lětaniſchczu we Waſhingtonje **ſo mexikanſki lětarjo na lětanje wuwuczeja.**

Wo wojeſtim połoženju w Mexiku ſo powě, ſo je general Calles ſa ſwoju offenſiwu do połnóžnych ſtatow 18000 muži ſhromadźił a wuwucził. Wjednik mexikanſkich dźěłaczerjow je Newyorkſkim dźěłaczeſkim nowinam „Daily Herald“ ſchćrowu powěſcz pôſłał, ſo budźe dźěłaczeſka ſtrona knježerſtwo podpjerowacz.

S měſta Mexika ſo powě, ſo ſu generala **Villareala,** wjednika ſdźěrkarjow, ſajeli a ſo wuſtudźe wójniſkeho ſuda ſaſtrělili.

Kaž ſo ſ měſta Mexika powě, je knježerſtwowe wójſku Tanitas wobſadźiło. Wočakuja, ſo nětko **k roſhudnej bitwje blisko Torreona** dóńdźe, kdźež nêhdźe 10 000 ſdźěrkarjow ſteji. General Calles ſ połovnja ſ 10 000 muſſimi, general Allazan ſ ranka ſe 6000 muſſimi k Torreonej czehnje. Se Sinaloa ſu wotdźělenja ſdźěrkarjow ſpytale, Callesowe wójſko wot ſady nadpanyczź.

Kaž ſo dale powě, je ſo połoja wobydlerſtwa Baja-Californie (na połnóžnej Kalifornifkej połkupje) k ſdźěrkej pſchiſamkła.

Biſko Noria ſu ſdźěrkarjo ſ bombu attentat na panzerowany czah ſtuſchili. S wobſtadki je ſo ſ roſbudnjenjom bomby jedyn wojak morił a druhi ſo ſranił. Stuczerjo attentata ſu do hór czekhyli.

Ze Serbow.

W **Budyſchinje**, 12. nalêtnika 1929.

— **We njedźelu.** Wjeſera wjeczor w 7 hodź barometer 748, hygrometer 0, thermometer we dnju +5. Dźeńſa rano we 8 hodź. barometer 752, hygrometer 0, thermometer w nozy +2. Wuhladny na malo ſo pſchemjeńnjaze wjedro. Schkleńza je ſaſo dale na rjane ſtupiła. To nam praji, ſo je wyſchina ſ wjeczora Europy ſo hacź k nam wupſchestrêła. Teź ſ Sjarſkiſch kupow ſo wyſchina pſchibližuje. Tuž ſo najiſerje bórzy wjeczerſnje. W połnozy dale nižiny nimo czahaja, naž ſchitaju pſched pſchiſlušnym lodojtych wêtrow ſ połnozy. Tohodła ſmêmy ſo miſeho wjedra teź dale nadjeczź. Sſo tež, ſoŋzy mózmy je, ſo w nozy ſaſo trochu pomjerſnje. — Jutſje ſrjedźa ſthadża błonczko 6,23 hodź. a khowa ſo 5,58 hodź. Wjeczaczź ſthadża dopołdnja 7,26 hodź. a khowa ſo wjeczor 8,43 hodź.

— **Sozialnym rentnarjam** wupłaczuje ſo podpjera na mêſaz mêrz ſchtwórtk 14. mêrza 1929, doŋ. wot 9—½1 hodź. w Sejmowni na Hrodowſkej haſy 10 po jenym poſthodźe, wó jſtwje cźo. 41.

S **Klukicha.** W runinje wokolo Klukicha je Schprewja hižom ſyſnje napjata. Je ſtrach, ſo ſo je jeje wody w kóždym wokomiku pſches brjohi pſchelinu. W poſlednich dnjach ſu hižom ſtrach powodźenja ſmjerſchiczej ſpytali. Se měſtnami ſu lód roſtſêleli. Po Schprewi nětko hižom wjele ſchrutow pluwa. S měſtnami pak je rêka hiſchcze zyle ſamjerſnjena.

Z Panête. Zwjazk politiſkich gutajow, kotrejž ſu w Kukowskej khorobnej kasy družene — do njeho ſłužeja zwjetša wſy Khróſćanskeje, Wotrowskeje, Njebjelčanskeje, Ralbičanskeje a nêkotre Hornjo-Wujezdźanskeje wosady —, wotmě ſobotu popoldnju w tudomnym hoſćeńcu ſwoju zhromadźiznu. Nêtčiſi předſyda, knjez wjesnjanoſta Jurij Bětnař z Kukowa, ju wotewri a nawjedowaſe. Wyſſi ſekretar Kamjenſkeho zawêſćeńſkeho hamtа, knjez Lan, rozłožowaſe nadrobniſo zamêr tutoho zwjazka a naſpomni, zo ma ſo na hłowu a lêto 2 pjenježkaj do Kukowskeje khorobneje kasy płaćić a to wot kóždeho wobydlerja přizamknjenych wſow. Tomu ſkónčnje zhromadźizna přihłoſowaſe, byrnjež tu a tam napřećiwjenja z přitomnych ſobuſtawow ſo ſłyſeć dachu. Naſpomnjeny přinoſk ma ſo hnydom zapłaćić. Tu khwilu ſłužeja zwjazkej 7100 duſow. Sobuſtawy khorobneje kasy płaća nêtko 6 procentow ſwojich dokhodow abo madź jako přinoſk. Tón ſmê ſo hač na 10 proc. powyſić, ſtož pak ſo, kaž wêcy leża a ſteja, lêdma hdy ſtanje. Zwjazk ma mjenujcy zamêr, za khorobnu kaſu rukować, łdyž traſ na nêkajko waſnje deficit naſtanje, ſtož ſo při natykliwych khoroſćach abo epidemijach może ſtać. Přednoſeť dopokaza teź z poſtajenjow ſtatneho zawêſćeńſkeho zwjazka, zo ſmê ſo tajki přinoſk wot ſobuſtawow žadać, mjenujcy tamnej dwaj pjenježkaj na hłowu. Za zwjazkoweho předſydu bu dotalny jenohłóſnje zaſo woleny. Za jeho zaſtupjerja poſtaji ſo **knjez** wjesnjanoſta Mikławš Smoła ze Swinaŕnje. Zwjazk bu w lêće 1913 założeny a wobſteji tak přez 15 lêt. Na zhromadźiznje běchu z wuzwaćom jeneje gmejny hewak wſitke zaſtupjene. Traješe dobrej dwê hodźinje. Předſyda ſkónči ju z přećom, zo by tuto zhromadne dźêło k wužitkej za zwjazk a jenotliwca gmejny było.

Z **Khróſćic.** We wſy a wokolinje ſu ſo mnozy burja a wobſedźerjo ſkotu zjednoćili, zo bychu ſwój kormjeny a rêzny ſkót zhromadnjo na Drježdźanſke ſkótne wiki předawali a to na jeneho ſkótneho komiſara. Tam dóſtanu najwyſſe płaćiny, wot kotrychž ſo jenoż trêbne wudawki za hromadźenje ſkotu, transport, zaměſćenje atd. wotčahnu. Tak ſo mjezywikowanje (Zwiſchenhandel) wuzamknje a dóſtk plahowarjej ſkotu přidanje. Też kóždy mjeńſi wobſedźer może ſwoje ćelatko abo ſwinko wotkyć. Trjeba to jenoż Khróſćanſkej nalutowańi abo hromadźerjej ſkotu Jakubej Bêlkej we Wudworju wozjewić, też druhim, kotřiž ſo z tutej wêcu zaběraja. Nawikawane pjenjezy du do Khróſćanſkeje nalutowańje, łdyž może kóždy předawaŕ potom ſwój dobytk dóſtać. W nêtčiſej hoſpodarſkej nuzy dyrbja ſo wšê puće a ſrêdki naložować, zo mohło ſo naše ſerbſke hoſpodarſtwo financielnje zbêhnyć. Hižo w časach, kiđyž hiſće ſtare Serbſke Burſke towaŕſtwo wobſteſe, ſo tehdom na zhromadne kupowanje a předawanje ſkotu pokazowaſe. Ale přewjedła ſo tuta myſlička njeje. Hakle nêtčiſa nuza nam puć pokazuje, kak móžo naše burſtwo troſku ſwój dóńt polépšić. Njech kóždy zajime tutu możnoſć wužije. Wêzo dmojacy ſkótni wikowarjo to njerad widźa, zo jim w tym dotalna zaſłužba ſo pominje. W tajkich hoſpodarſkich prašenjach, ſcyła w tutym krizowym čaſu, je kóždy ſam ſebi najbliži. Kośła je nam bliſſa hač kabat a nêtčiſe wobſtejnoſće nas nuzuja, ſebi pomoc wſudże pytać.

S **Wojerez.** Na ſobotniſkich ſwiniſkich wikach běſche **jenoż malo proſjatow ze přihonami, njezwiſy 22. ſo nje** płaćachu po ſchtyri 25 hacź ſamo 35 hr., ſa 1 běſhaka, kiž běſche na přihonjenje, ſaſtaſchichu 45 hr.

S **Wojerez.** Njedźelu popołdnju **wokolo** 9 hodź. ſo w naſchim měſće k wohnju alarmowaſche. W tudomnych ſchkleńczeńczach běſche přichi cźiſczejnju kanala wohoń wuſbyrił. Přim běſche ſo ſapalił a ſ pomjenja roſchěrjachu ſo na tři wotſtupowańnje. Hnydom ſapſchimnychu ſe fabrikiſimi haſchadłami a ſa krótki czaſ ſo porazi, wohoń pobudźiču. Jako Wojerowſka wohnjowa wobora k wójnju přichihwata, běſche ſtrach hižom woſtronjeny.

S **Radiſi.** Sańdženy pjatk přichedźowachu na přicheſadźowanje ſkót, hoſpodarſke gratы a druhe wěſy ſamorodowaneje Wicźaſej ſwójſej. Nêkotre ſta kupow běchu ſo jeſchče, cźêrjachu ſo khêtro a tak běchu pſchidate wěſy broſe. Wſchiſchi běchu ludźo ſ zyleho Wojerowſkeho wokſeka, Rôſôdôrſkeho wokrjeſka a ſe ſuſodnych ſakſkich wſow. Kubło ma ſo pſchepiſanjecz. Lětny wotnaſejſki pjenjez dyrbi 900 hriwnow wunjeſcź. Wot teho buja, jako ſo mordarſtwo we Wicźaſej ſtakoru wotkry, hacź do pſcheſadźowanja ſkej dwê wjeſnej ſonje ſłot pizowałej a w nozy wjeſnjenjo ſawnoſcź ſtražowachu. To pak ho nêtko niehodźeſche dźiſe pſchewjeſcź, dokêż běſche wobcźežne a broſe.

S **Kija** pola Mužakowa. Nad ſamoſjenjom żeleſowe je dźěłaŕuje w **Kiju** akz. tow. je ſo je wotſjewjenjom 6. mêrza konkurs wotewri. S konkurſowym ſarjadnikom je Alfred Henſchel w Shorjeſzu. Sjawny arreſt traje hacź do 6. hapreje 1929. Pſchiſjewjeńjki czaſ ſkónczi ſo 20. hapreje 1929.

S **Hródka.** Wêzera pôndźelu dopołdnja wokolo 10 hodź. muſkłe cźêło je Sprawje wuczahnyli. W ſatepjenym ſyſſiſchu wêſterło Prieſa, kiž w domje ſa puczowanych dźěłaczerjow we Wulemojſkich pola Hródka bydleſche. Njedźelu wjeczor wokolo 9 hodź. běchu jeho w Hródku pjaneho wobſedźowali. Tak brje je wón w pjanoſcźi do rêki padnył a ſmjerć namakał.

Z Łužicy.

S **Wjaſońzy.** Po hamtiſkim pokroczným ſapiſowańu měſeſche Wjaſońza pſchi ſwočatku měrza 6532 wobydlerjow. Sapiſanych bu 5 narodźenjow, 32 pſchiſcźehnjenych, 9 ſemrětych a 31 pſchećehnjenych woſobow.

Se **Salomja** n. Spr. Sſrjedź decembra ſańdženeho lêta běſche ho tudomny rentnar Hermann Richter bjes ſlêda ſhubił. Sobotu popołdnju ſu jeho rêkło w Sprewi ſamjerſnjene namakali. Mordy měſeſche hiſchcze tójſchto pjenjez pſchi ſebi. Je możno, ſo je ſnjeſbożił, doćeż běſche w poſledním czaſu dwuhu ſ mnohemi njewěſchtinomi.

Na Librowem grunće.

Roman Terezy Nowákowje.

39] (Pokračowanje.)

IX.

Mjes tym kročeſche Libra po wlôžnej dróży k Jewjam kaž do hłubokeho ſona ponurjeny; hižo njeměješche kedźom ſpěwajcych a ſkêtowanych ſchowronczkow, jelenych ſtwjelzow, běłych a žołtych kwêtkow, — měſeſche hłowu ke ſemi ſtłonjenu a hdyž ju druhdy pozběſe, ſo by žebi woczi ſtrêł, kotrejž ſo ſkónčnje pruhi wótrje dótkachu, hładaſche pſched ſobu tak ſaſtrožany, jako by ſo jemu njeſjewjała krajina wot dźěcatiwa ſnała, kotruž be wjele ſakraſnych ſtow tróſi, haj nuroho tyſaz tróſi hižo pſchekhodźił.

Wobſtajnje hiſchcze roſbêraſche w ſwojej myſłi powěſcź, runje ſaſłyſchanu, a roſważowaſche wo jeje możnoſći. Hdy by tak dospołnje wêrno było, ſchtoż Brtoun a Wedrźel ſłubowjetaj, hdy bychu wotpôſłanjy wot khêżora ſ Wina pſchinjeſłi wopraŕdźe wotwalenje wſchêch brêmjenjow. Byłoby li by możno, ſo by woni na grunće hižo doſahnyli Božeho pokoja, njetrjebali žebi konje kajkrej a cźaſ ſabiwacź w zujych ſłužbach, dawki a płaćenja ſkładowacź a mohli wo mêrje wobdźêlacź ſwoju rolu?

Přjedy hacź Jobk do Jewjz dóńdźe, bê radoſtna nadźija nad ſtrachami dobyła a wón žebi ſam dorêcźa, ſo njeſiju ſo ani Bedrźel, ani Brtoun, ani druhi měſeczenjo w Byſtrem mylicź mohli. Hdyž ſaſtupi do jſtwy, wocźakywachu jeho wſchitzy hižo k wobêdu; běſche tu ſtłonczno a jaſno, a dohładachu ſo jeho ſaczerwjeneho, roſhorjeneho wobliczja, ſwêcźazych ſo woczow.

„Mi ſo ſda, ſo ſy w Byſtrem woſtwoncził ſwjatoho Józefa, Robka“, pſchikhoczi k njemu Terka, „łoſchoł ſy na kapku!“

Tola bratr njedźiwaſche ani na **jeje** woračkowoſće, ani ju njenaſbwari, kaž budźeſche to hewak cźinił, pokaſajo na to, ſo dozbe palenza njepije, — ſwaha pſchikhoczi k **blidu** w kucze, hdźež nan hižo ſedźeſche, wuhlêknywſchi ſo kabat a ſtary, do žebje ho tulazy dźêdk, połoži ſwoju wudrowu cźapku na pódlanſke „łóžo“ a prajeſche ſwjatoczenje, jako by pſchi kwaſach wuprajił „winſch“: „Najſłuſchcej ſtarſchej a dźêdko! Njeſju wam wulku nowinu! Dóſtali ſmy wſchitzy wjaſanje! Pſchińdźe k ſbêhnjenju robotneho brêmjenja, budźe doſpołna ſwoboda, kêžor we Winje je konſchtituziju dał!“

Kaž Libra pjedy pola Brtounez, tak hładachu tu wſchitzy ſhromadźeni na njeho ſo dźiwajo, njedowêrliwje a njewêdźachu, ſchto prajicź. Hdyž ſtónczne ſtary Libra po ſmy wopjetowaſche: Konſchtituziju? Jenje ſmy wo tom njeſłyſchał!“

„Nêtko pjecza kêžor njebudźe ſmy łuſcźeć, ale ſe ſwojimi poddanymi. Dźeńſa poźdu ſapôłkanzy do Wina, cźi tam wſchitko wujednaja, kak to ſ tej ſwobodu a ſ tymi robotnymi brêmjenjemi budźe,“ wuſajmjowaſche Jobk, kaž najlépje mógjeſche.

Nêcźejche we ſwojem ſwjatoczenym roſpołożenju ducha tak wótije, ſo też dźêdk wſchemu roſumjeſche a ſe ſwojim ſłabym hłoſom wuwjeſe: „Budźe to tak nêkaŕ, jako ſa kêżora Józefa ſławneho wopomnjecza, jenoż ſo ma ſo wſcha robota ſôêhnyć, tehdom wuhły jeje jenoż pokoja.“

„To ſo wê, to ſo wê,“ pſchiſłuchowdźiwaſche wnuk radoſtnje. „Hiſchcze ſadyn cźłowjek njewê, kak to ſ tej ſwobodu budźe, hacź potom hakle, hdyž cźi ſapôłkanzy pola kêżora to wuczinja. Pola Brtounez w Byſtrem ſu prajili, njedy to wuſudźe, kaž to dhje, robota budźe ſbêhnjena. „Hižo ſo wyſchnoſcźe wo to ſtaraja a ſo ſakoſtnje boja.“

„Jenoż, ſo by to wêrno był,“ prajeſche ſe ſdychnjenjom ſtary Libra, a jako by ſynowe myſlicźki po puczu ſ zyrkwje wopjetował, dodа: „To bychu grunty pſchiſchłe k ſławje, hdy by ſóſdy na ſwojim dźêłał, a niz na zujem.“

„To budźe wêrno nanko, ſawêſcźe wêrno, to ſo ſtanje,“ pokojeſche **jeho Jobk** horliwje. „Bóh Knjes da nam toho **dożiwacź.**“

Stary dźêdk ha ſo do płakanja a wutrêwaſche ſebi ſe rukawom ſwojeho kožuſchka ſłajnje wocźi a wobliczo. „Bohu budź dźak, Bohu budź dźak a khwalba,“ ſpłakowaſche, „dźeż też to hych ſebi pomyſlił, ſo ſo tohole dożakan. To ſnadź je tohodła mi Bóh Knjes tajfu ſtarobu ſpożił.“

„Schto jenoż to w Jewjzach rjekniu!“ rosważowaſche Librowa. „Sawêſcźe hiſchcze nichtó wo tom nicźo wêdźecź njebudźe.

„Te dźe budźe,“ ſnapſchecźiwi ſyn, „pola Brtounez prajachu, jo je toho Byſtry wſchón połny. Ale njech je kaž chce, po połdniu póńdu ſebi k Hejſhankej, kuſiſchkan, ſchto Kukła wo tej konſchtituziji myſłi.“

So budźe narod nêtko hromadźe ſ knježećerjom wo naſche Marijſchcze, kiž ſtaroſcźiwje wokoło wohnjiſchcza ſtupotaſche, „budźe w jenej pſiedy hacź ſo dohładaſch, jahłowe wożmuſch ſo ſuſchi, wuſtudnje kaž kuſ łodu, a połiwka też tak wuſthmyſła.“

„Haj wſchak, haj,“ dopowni ſo hoſpoſa a khwalajſy noſchesche na błido. Sa wobjedom běchu ſmêrom, ſpêchachu, ſo njeby jim jêdź wuſtudźa, ale na wſchêch wobliczach tcźeſche to kaž praſchenje. Hakle, hdyž běchu jahły, ſaczinjene po ſtarem pôſtnem waſchnju ſ ſamym wolijom, ſkoro dojêdźene, poczа ſo hoſpodaŕ Jobka na wſchitko wuwoprašchowacź, a cźi druſy ſ wcźipnymi praſchenjemi jemu pſchiſłuchowachu. Snowa dyrbjeſche powêdacź, ſchto bê pola Brtounez błyſchał, ſchto Wedrźel a Brtoun „wo tej Konſtituziji“ ſudźiłaj, ſchto ſa pſchichod łłubujetaj.

So budźe narod nêtko hromadźe ſ knježećerjom wo ſjawnych wêcach roſbudźowacź, jo je ſo narodna wobora poſtajiła, ſo ſtudencza a rjemjeſłniſzy khodźa po Prahu wobronjeni, wojſedźeni ſe cźerwjenobêłymi ſmamjeſchkami, — to wſchitko Librowu ſwójbu njeſeſe ſajimowaſche, hacź to, ſo njebudźe hižo wyſchnoſcźe, ani poddanych. Poſłuchachu na Jobkowe cźaſto njejaſne powêdanje wo pſchekwapjazych tuttych pſchemênjenjach, ale pichezo ſaſo wróczachu ſo ſ praſchenjemi k ſbêhnjenju roboty.

(Pokračowanje ſcźehuje.)

Niepremokawe kabaty

za žony, mužow a dźěći znate jako dobre a tunje

pola firmy

ALBERT W BUDYŠINJE

Tel. 3078 na Lawskich hrjebach 10. Tel. 3078

Knjez farar Zarjenk w Khwačicach za serbskeho wyššeho fararja pomjenowany.

Sakske krajne ev.-lutherske konsistorstwo je wčera k. fararja Sarjeńka w Khwačicach za serbskeho wyšišcheho fararja pomjenowało. Knjes wyšišchi farar Sarjeńk je nětko najstarschi serbšti duchowny w sastojnstwje.

*

Za najstejdnika wulzy sašłužneho nětčišcheho serbskeho wyšišcheho fararja, knjesa Domaschki w Budestezach, je ev.-luth. krajne konsistorstwo pod wčerawšchim 11. měrzom 1929 pomjenowało k. fararja Sarjeńka w Khwačicach. Knjes wyšišchi farar Domaschka, kiž je sobom serbšti sastupjeł Budyšskeho superintendentstwa, je thorosče dla nusowany, zwoje sastojnstwo jako duchowny a ſ nim wschitke druhe sastojnstwa słožiċ. Kaž so nam spoželi, so wón ſ 31. měrzom t. l. na wotpočink poda. Jara wobžałujemy a ſ nami wschitzy evangelšzy Serbja, haj zo serbstwo, so dyrbi so knjes wyšišchi farar Domaschka wjac zwojeho duchowneho sastojnstwa a sastupowanje naschich serbšich zyrkwinšich prawow wsdaċ. Kóždu serbsku wutrobu pak pšchi tutej powješči napjelnja najhorzyschi dżak zwojemu zwěrnemu duchownemu a wjednikej, kiž ma wo naich serbšti lud, też jako pschedsyda komitšije za nowe serbske „Spěwarske" najwetsche sasłužby a wschitzy jemu pschejemy, so by Bóh Knjes nam jeho hišcheze mnohe lěta zdżerżał jako bobreho radżerja, kotrehoż pomoz a rady njebudemy żrjeli parowaċ, a so by wón zwój wotpočink hišcheze prawje dołho wužiwaċ mohł.

*

Nowy pomjenowany serbšti wyšišchi farar, knjes duchowny Sarjeńk w Khwačicach, je serbskemu ludej dawno znaty jako zwěrny dżełacjer na serbskim zyrkwinskim polu. A Serbja powěsċ wo jeho pomjenowanju za serbskeho wyšišcheho fararja ſ wjeselom witaja. Knjes wyšišchi farar Sarjeńk je syn nětkuschneho dołholetneho serbskeho kantora Sarjeńka w Hrodżišchcu. Wón narodżi so 15. mak. rózła 1871 w Salowju nad Spr. Jako bešche ludowu schulu a Budyšši gymnasij wopytał, studowaše w Lipsku bohoslowstwo. W lěce 1895 pschidże wón sa farskeho vikara do Lupoje a w lěce 1896 sa diakonuża pšchi Michałskej zyrkwi w Budyšchinje. Po tšiletnym słužkowanju k. w l. 1899 do Khwačicz powołany sa prěnjeho duchowneho Khwačanskeje noweje zyrkwje, kotraż bu w tutym lěce natwarjena. Dżełe Maleschanskeje a Minakałskeje wosady běchu jo tu sjednoczile a žeby w Khwačicach kamjenu zyrkej natwarile. Khwačanskej wosadże je knjes wyšišchi farar Sarjeńk dotal nimale 30 lět se wschej zwěrnu słužił.

W jeho wosadże a też druhdże w Serbach, hdżež ſu jeho słyscheli, jeho jako prědarja wulzy waża. Wjele zwěrneho dżeła je wón wukonjał jako dołholetny pschedsyda Sserbskeho luthersteho knihowneho towarstwa a nětko też jako sobudżełacjer na nowych serbskich spěwarskich. Po tym, so jo knjes wyšišchi farar Domaschka na wotpočink poda, je nasch nowy serbšti wyšišchi farar ſ nałstarschim serbskim duchownym w sastojnstwje.

Knjesej wyšischemu fararjej Sarjeńkej pak do nowcheje sastojnstwa, kiž je polne cżežkeho samotłowenja, schczemy pomoz a zohnowanje Najwyschischeho, so by po jeho wiednistwom nam nasche Sserbstwo też w zyrkwinskim kiwjenju sakhowne wostało a so by wón jónu mohł snjecz bohate płody zwojeho słutkowanja.

Kelko wobwdlerjow ma nowu zyrkwinski stat.

W Romje dżełaju nětke pilnje, so bychu dokładnje swědżili, kelko wobwdlerjow nowy zyrkwinski stat ma. Za pschikluschnikow nowcheho stata maja so jenož cżi wobkładowacż, kiž stajnje we Vatikanje a jeho wokolnje bydla. Ssamsne płacżi so šmusu krasa, kotrež je hišcheze italska, ale so bórzy Vatikanej pschidżeli. Po wobliczenju policije ku měnjenju, je smjele bamž, kotrehoż poddanow dotal na 700 wobliczichu, najskerje jenož 500 hacż 600 wobydlerjow w zwojim nowym stacze.

Khori a wonuchowarje khorych.

Nj wo zwonżelniwych pschinwnych, pschecżelow a znatych, kiž dżedża khoremu nětscho pschecżelne prajicż, chcemy tu rěcżeċ, ale wo tamnych, zwjetscha starschich kujesu (może to też kujeni byċ), kiż je zwonami do jitwy zasunjli: „Pschiłdu wot khorabneje pokładnje". Kontrolěr potajcżin! Ale tuto wosnamjenjenje je wopaczne. Zyle wěsče, wón ej kontrolnje. W tak wulkim sozialnym pschedewjatcu, każ khorabne pokładnje to ſu, dyrbi wschitko każ na schnórzy hicż, dyrbjeli ponez a wothładanje w prawym cżasu a porjadnje sastupjeċ, a tuż na so na mnohe dżiwaċ, schtoż khory zyle bjes dżiwa łóżo sapomni hacż sirowy cżłowjek. Wopytowaċ khoreho pokaja jemu pucż, wotradża jemu nješkłożiuli njetrjebawschce a njemudre.

Ale to njeje hłowny nadawk wopytowarja khorych. Pschede wschim ma so wo wobydlerskich poměrach khoreho pschesswědżiċ. Njejschihodżi-li so bydlenje sa pschebywk khoreho (a tak mnohe bydlenja so woprawdże njepschihodża), potom postara so za to, so pokładna khoreho do khorownje pschepokasa. Wobydlenske schpehytowanja nětkelych pokładnjow, tak powschikkowneje khorobneje pokładnje w Barlinje, wołkryja druhdy runjewon hrózne wobstojnosċe. Porjadne wosswjenja tuteje pokładnje ſu zwědomje sjawnosċe wožiwite. Bohużel wutrostachu tute pokšpschenja po wójnje sašo.

Nimo toho zwěcżi wopytowaċ khorych, abcż wosebita hospodarska nusa wobsteji. W tutym padże wosswei to sastarastkim organisazijam. So tute stajnje njesapschimmu abo sapschimmjeċ njemóża, ma so wěsto wobzarowaċ. Snajmjeńscha pak so nasczeżsche njedostatki wotstronja.

Pschihódża postara so wopytowak khorych wo trěbny swjsk mjes lěkarjom a khorym. Wuprnohowanemu wócżu nałeżi pokładnjowsheho pschistajeżża nadpadnje swjetscha lępje, schto khoremu pobrachuje, hacż samožnym swójbnym pschinwnym, kiż maju so swjetscha ſami je žiwjenjom bedżiċ, tak so so toho, schtoż najbliże leži, husto njedomaja.

Hišcheże mnohe druhe nadawki ma wopytowak khorych dopjelniċ. W prjedawschich cżasach drje bě w najwjazy pabach ſ kontrolěrom. Po tym je dawno. Dżensa je ſ wothładowarjom khorych — a sa tajkeho dyrbjeli jeho wschitzy samožesenj wobhładowaċ.

70 000 wudowow, kiž hischcze njeżiju pjeċ lět stare.

W Kalkuċe, hłownym měsče Jndiskeje, wotmě so njedawno sozialna konferenza žonow. Na tutej konferenzy mandżelska Travankorskeho maharadże wažne hłowa poreċża. Wona sdżeli, so w Jndiskej 155 milijonow žonow a jenož jedyn milijon hołzow wopytuje. Dalsha njeluboscheje, kotruż pytnjeżena wobżarowaschje, ſu dżeċżace mandżelstwa. Dżensyschi dżeń je w Jndiskej 70 000 wudowow, kiż njeżiju hischcze 5 lět stare. W tutym spodżinowym kraju starschej swoje hołzy hižom w najnežnischich dżeċżazych lětach wudawa. Słubja-li wone swojeho muża, so po salonju wjazy woženicż njeżmědża.

Chinski marschał Feng je kżesċijan. Na njeho skuċżichu attentat.

150 metrow pod morskej hładzinu.

Nowo założene wlohdiske (italske) družstwo k sdobynjenju podmórskich łódżow, kotrež je prezydnik Giovanni Quaglia a załoži, nětko zwój sydlt sajmnuja. Prawidlitšej Quaglitej pschindże do myżli, tajke družstwo założiċ, hdyż pschipadnje wo wunamakanju nowcheho njerjeżeheho wobleka sasłuschca, kiż so w Němskej pschewjedże. W tajkim wobleku mórskich hodżinu dołho pod wodu pschebywaċ, też hacż do dotal njeznatych hłubin potupowaċ a tam łóżicho dżełacż hacż hdy prjedy. Nowy nórjazy wobłek, na kotrehoż kwšterne samotnosċe Quaglia zwoje družstwo twori, cżini nórjaka k woprawdżitemu zdżiwjenjeċ, kotrehoż ruzy do wschitkich zdżiwjenjow wukónczitej, ſ kotrymiż może wschо pschinnaċ a wschе dżeła wukonjeċ. Quaglia pschipowědżi zwoje družstwo tšikżeżstwu a dešta wot niseho jenież prawo sa Italiju, sa podnórjennymi łódżemi hładżeċ.

Nunje je so jajimake dżeło sapoczało. W lěce 1917 podnóri němski podnórjak parnik „Washington". Mężesche wschelaki żelesnjiti material a bżiche na puċżu ſ Amerik do Liwerpoola. Parnik podnóri so njedaleko zwětkownje (Londynom) Portosino. Tam dżedża so do podnórjeneho hobra so podnórjeċ a kowowe pokłady zdobnyċ. W tutym padże njezdewa so wo pozběhnjenym zyżeje łódże, ale jenož wo materiału, kiż we łódży leži. S pomocu jara žiwneho magneta dżedża few zdobnyċ, kiż ma so na italskich żelesnjiach nałożowaċ. W zwójim cżasu dżerżeche łódżiwo ſa njemóżne, tute węzy wulkowaċ. Ale Quaglia, kiż ma zyle hinajsche swědki k ruzu, so nadżija, so zwój zamer dopjeże.

Najprjódy zpyta jeho male łódżiwo swoje zboże we Sswjerjenym morju pola Belle-Yle. Tam leži na 100 metrow pod mórskej hładżinu (Meeresspiegel) psches torpedo podnórjena pósiowa łódż „Elżisabethville". Nórjakam so poradżi, hacż do tutsje hłubiny so pschedobyċ, łódż wotewriċ a do njeje sapschicż a pytaċu za kistu dejmantow, kiż bě na parniku samežesena. Tutu kasżetu dże hischcze njemamakachu, ja to pak zyli hromadu złotowych łożeži, kiż ma też wulkeje hódnoty. A drohotne kamjenje sndu pak prjedy pak połapżichu hischcze też namakaċ. Sa krótki cżaš dżedża też wjeswo (Fracht) parnika „Egypt" zdobnyċ, kiż na 130 metrow pod hładżinu wotpocżnje a ma drohotnu nakładu (Ladung), mjenujzy 100 milijonow fijow (Warren) złota. Też rěcżi so hižo wo zdobnjenju hobrscheho parnika „Lusitania", kiż bu kónz zwětkowje wójny podnórjeny. Tu zhwilu saběraja so ſ łódzu „Washington", hdżež pjeczo nórjakojo w zymjich hobrskich wobłekach dżełaja. Morjo je na tutym měsnje sa druhe łódże sawrjene. Parniki kotrež chodża morjo tu pschejeċż, bo psches negaphon (wołak) na to ledżbni cżinja, so bychu zwój puċż pschemėnile a dżeło njemylile. Jenož rybjasej parnikaj „Roffio a „Artiglio" służitej nórjakam, kotrež 86 metrow pod mórskej hładżinu dżełaja.

Tanmi pjeczo nórjakowje so Italiżu. Móża hodżiny dołho pod wodu wudżerżeċ a maja trěbny nabytk na powětrje zobu. Jenož psches telefonisti grót móża so je hornim zwětom dorěċeċ a rosprawjuja tak wo zwojim dżele. Tuchi nórjakojo su też sa wědomostny zwět wjele rasnonili. Měnja, so je to hasta, so je w morju hłubscho byli 30 metrow dożyła cżina. Nałožak wobkruċżuja nórjakaj, so móża zobu wsatz węzy parowaċ, dokelż morju hłubscho 80 metrow na zaženych dnjach każ kryštall so błyschcży a smožni, wschе węzy dopóhnaċ. Spodżinowe węzy chowa morjo. Jnnu namaka nórjak cżerwjenu kożanu listowku (Brieftasche) ſ 5000 belgiskimi frankami, druhi sasso amerikanski ayarat k truhanju. Wěso je fabrikant, hdyż je wo tym zhonił, to je reklamu wulkoinje wutrjebak. Hdyż budże naklad parnika „Washington" sdobnyny, chce Quaglia łódż „Egypt" pschepytaċ hacż a tamne złoto hej swěsżeċ. To njebudże jara cżežko, dokelż móża druzżstwo nórjakojo pschi zwojim modernym wuhołowanju hacż do 150 metrow hłuboko postupowaċ a tam so swobodnje hibaċ każ horjela na kraju.

W dalschim pschichodże maja hischcze wjele dyrdomdejschich protyłkow. Chżedża poždżischo tak mjenowane „parkowe ławki" w perschikim salowje wuhładżeċ a stónczenje we „Greckim archipele" sastaċ a morju, kiż je tam zwołk mnohich łódżnych katastrofow w klasiſichich (sastarschich) cżasach było, po mózności podnórjene węzy wotewjaċ. Nadżijeja so, so budu móż snamjenite pokłady zdobnyċ, kotrež su psched kristołkami a kettyżazami ſ łódżemi so podnórile.

Přesunowanski kral.

S Kopenhagena so pisa: Jeneho pschesunowarja we wulkim stilu, kiż Norwegsku ſ alkoholom pschesa sakuschku měju sastara a to jako khiwakolny a wunoschny skutk wobhładowalskeje, schwedskeje poddan Eliasson Bremer je policija po lěta dołhej hońtwje stónczenje popadnyła. Wschitko je każ w filmje: W Hertha Flak pola Frederikshavna, 20 kilometrow te krótkemu ranju Skawenescheje schwedskowje (Leuchtturm), je Bremer lěta zwonka territorialneje mjeju, norwegskej zlownej wyschnosċi njedożesmy, mějesche zwoje žydżichcżo. Je wożenjeny, dożeżhonmy, mějesche zwoje žydżichcżo. Je wożenjeny, noż srědka hej tam skradżu dóndże. Hdyż chże żona k njemu, jedże w zdomiku jeho najwjedżitej łódzi. Nehdy wobsedżesche bohate łódżstwo.

W Hertha Flak cżahasche w cżasu, hdyż bě w Norwe [illegible] alkohola sakasane a tak jeho pschesunowanje [illegible] schesche, k norwegskemu nabrosu. Se tym sajmi hej zyle pakżiċi bankowkow we wyšokej hódnosċi a wodżesche norwegskich zlownikow sa nóż. Też tuta konjunktura je skónczi. Alkoholna sakasnja je po cżasu wołoży. Też hutżene cżahy hobu dżełachu, wotebérarjo hubjenje płacżachu, pak jżyła niż, dokelż wědżachu, so Bremer pschecżiwo nim nicżo cżinieċ njemóżesche, dyrnjeż je wschěmi pżami schcżuwany był.

Nehdy łahzy sasłużene pjenjesy so pominychu, wulkopschesunowar wosta swojim podawaczełam wulke sumy dołżny. Nas na nas potrjechi jeho njesboże. Wyschnosċ wsa jeho najlepsche łódże precż a pschezo njemérnische be jeho žiwjenje. W Němskej njedosta wżaty żadyn sprit, dokelż zwój dołh njesapłaczi. Tak sczini kontrakt se jenej hollandskej firmu, kiż be jemu hižo lont nješchto palenja Pofficżia. Sa ti měżaży tute pschesunowane wotbhy, ale njedosta wot wotebérarjow wschо sapłaczene.

Na jenym cżołnje w januaru wsa 20 000 litrow sprita zobu, kotrež be jemu tamna firma w Hollandskej pschedawa. Jedyn sasłużeł firmy jedżesche hnydom zobu, so by swoje pjenjesy dostał. Pschi brjohy pola Lavdika sajedże parnik „Schmirkow" na pěsk. Tuż běchu ludżo nusowani, parnik je swojim drobotnym składom wopuschczicż. Jedyn dżeł sprita żu tola wulkowali. Też spytachu cżołnt sapalicż, so njeby do rukow zlownikow padnył. Jim so poradżi, wuheń sahaschcż. Dokelż mějesche Bremer w tutej wokolnje dosej pschecżelow, tuż ju zuku pschepytachu. Najprjódy wnifukchichu tjoch jeho pomocznikow a stónczenje 8. februara w Oestre Halsenu pola Garvita jeho žaneho ſ komplizomaj.

Tute sajecże je dramatiżej wotwinwasche. Wubdżowanje mjes poliżistami a pschesunowarjemi je so ſ wulkej cżesczu wukonjało. Dwoj pschesunowaj skoczichtaj ſ wohnom a to zmoje do rukow pod wokanami kakazy poliżistow. Bremera po dołhej zwjesczowosti stónczenje pschemócżu. Norwegska policija hej myżżi, so je se sajecżom Bremera nawjednika wupschefretteho pschesunowanja pschi norwegskich brjohach popadnyła a njeschkódneho sežinika. Na podkażu liseżiny swojich wotebérarjow, kotruż ju w jeho aktowej toschi namakali, bu hischcze zyła cżrjoda pomocznikow sajata. Wschо dohromady hedżi na tżisczi pschesunowarjow sa sastowobynji murjemi.

— **Sakska krajna loterija.** Pschi swobotnischim cżesnjenju (7. dżeł) 5. rjadownje 1929. sakskeje krajneje loterije padnu dobycże wo 10 000 hr. na cżisło 146 377, dobycże wo 5000 hr. na cżisło 81 209, dobycże wo 3000 hr. na cżisła 4450, 62 118, 112 143, 132 198, 143 661, dobycże wo 2000 hr. na cżisła 6103, 10 699, 11 855, 13 644, 26 560, 27 033, 30 321, 45 146, 49 291, 50 161, 57 941, 58 939, 70 489, 79 391, 105 418, 122,182, 139552 142 391, 144 027., 145 882, dobycże wo 1000 hr. na cżisła 1155, 7752, 11844, 15 713, 19 788, 24 551, 25238, 29 317, 35 053, 35 263, 37 907, 41 038, 45 878, 46149, 47 680, 47 992, 51 510, 55 569, 58 874, 71977, 75 020, 78 985, 80 819, 81 831, 82 152, 82 511, 84 180, 84 927, 90 142, 90 968, 95887, 100 131, 120 803, 123240 132 946, 135 609, 139 201, 139 623, 148 202; dobycże wo 500 hr. na cżisła 1471, 7377, 8613, 12 882, 13 158, 24 382, 32 806, 32 846, 32 868, 36 101, 50 256, 56564, 58 057, 58 959, 66 612, [illegible], 66 979, 73 520, 77545, 72 625, 79 912, 81 332, 82 309, 82 234, 84 209, 85 176, 85 794, 90 315, 92 748, 96 576, 113 291, 118 620, 123030 123 058, 125 129, 125 496, 131 615, 133 187, 134 074, 134 345, 137 580.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. Za lokalny dżeł a feuilleton: A. Dučmaŋ w Budyšinje. Za hospodarski dżeł: Arnošt Bart w Sdżerzycy. Za oswědczenja: G. Janak w Budyšinje.

Sokołstwo, sport a hry.

Hódnosć cźłozwučowanja za serbski lud.

Zjawne wustupowanje našich sokołskich jednotow su wuraz hibanja, kiž w bźdźenju wo serbski přichod lohko přewidźimy abo tola jenož zwjeršnje pohódnoseamy. Jedna so tu wo rozkćěwace sokołske a sportske hibanje. Wězo dyrbja so pola sporta sameho na sebi wšelake brachi hišće wotstronić, přede wšěm štož nastupa napřemo-wubědźowanje a přepjate prócowanje wo rekord; haj, kóždy smě k sportej, kiž je mjezynarodny, stać kaž chce, přepóznać njesmě pak so nihdy na nihdy njesměrna hódnosć tutoho prócowanja wo počinki a strowosć na ćele a duši. A hdyž sebi tuto napismo wuzwolich, dyrbitej so dwaj dypkaj wuzběhnyć. Wočakujemy mjenujcy jako wuspěch cźłozwučowanja za naš serbski lud přichod **skrućenja strowosće našeho ludu** a zmjeńšenje přeco hišće sylneho **napřećiwnistwa stawow.** Ani nabožniske ani powolanske, ani politiske nahlady njesmědźa nas wjacy šćěpić. Bohudźakowano mózachmy wšak tež tu płódne nastawki zwěsćić, kiž jewja so w zhromadnym zwučowanju, při sokołskich zarjadowanjach a swjedźenjach, ale tež w poměrach k jenotliwym jednotam. Naše hesło wostaŭ: bratr k bratrej, sotra ke sotře, to je: Serb k Serbej!

Strowotniski wuznam cźłozwučowanja njetrjebamy drje dźensniši dźeń wjacy wosebje wuzběłnyć, wo tym je so hižo dosć a nadosć pisało a kóždy cźłowjek ze strowym rozumom je to sam wot so spóznał; wuznamny Barlinski lěkař Bier samo cźłozwučowanje w swětle a čerstwym powětru jako najlěpši a najtuńši srědk k zadźěwanju płucowej suchoćiny mjenuje. Lohkokhorych dawa samo pod wěcywustojnym dohladom jich cźěło zwučować. Njehodźi so tež na tym dwělować, zo je cźłowjek njerozdźělomny cyłk, přirodźina jednota, a zo je z tym wšo zwučowanje ducha cźěłu a wšo rozumne dźěło cźěła duchej k lěpšemu. Woboje služi njedźělomnemu jawosobje. Hdy by so našemu strowemu prócowanju tež jenož poradźiło, někotrym padam suchoćiny zadźěwać, hižo to by było mnohim stawam ludu ze žórłom žołmowanja. A potom wěmy dźe nimo toho, zo je cźěłenje skrućeny cźłowjek we wšědnym žiwjenju wo wjele šwarniši, jakniši a spokojniši, wo wjele wutrajniši w dźěle, nuzy a straše. Ze skrućenjom strowoty powyši so tež začuće wosobinskeje połnohódnosće. A jasne je, zo ma tež duch ze zwučowanja cźěła swój wužitk; porjad a duchapřitomnosć, wola a dobre wašnje so zbudźi, a na strowej podłozy wuwije so swobodny a wjesely wobkhad z druhimi. Wězo móže so tež tu přirodźena njeroda pokazać; winowatosć wjednikow tohodła je, być z přikładom a tola zhromaduje w črjódze z druhimi prócowarjemi dźěłać a při nimi wostać. Wot móćneho rozwića cźłozwučowanja a z tym zwisowaceho hibanja smy hišće njesměrnje zdaleni. Nochcemy přeradźić procentualnu sadu cźłozwučowacych našeho národa. **Kóždy druhi abo znajmjeńša třeći Serb by być dyrbjał ze Sokołom.** Potom bychmy móhli hładać z wulkej nadźiju do našeho přichoda. Muzski sokołski wotrjad drje postupuje, ale cyle zrudne su wobstejnosće pola našich Sokołkow. Tu ma so na kóždy pad něšto stać! Njesměmy dźeje dźiwać, začujemy jasnje, zo so cźłozwučowacy cłodźa też tući nazadkarjo swój zmylk spóznać, za nas pak, kiž smy nadawk časa spóznali, budźe potom přepozdźe. Žadyn cłowjek njebudźe móc wužitk přeć, kiž je runje wulki za muzski kaž za naš žónski splah. Zwjetša też rěka, zo njeje za to dosć časa. Tomu drje husto tak je, ale husćišo mohł drje so cłowjek hišće za trěbny čas postarać, kiž zalutuje jemu pozdźišu khorosć, njeleposć a podobne zjewy.

Hdyž budźemy takle cźělnje a w přezjednosći skuńkować, swoju strowotu sebi zakhować a nałožki pěstować, budźemy jasnje začuć, zo so cźłozwučowacy cłowjek k swojej póđze sylnišo zwjazany cźuje, a to tež smě, hač kóždy druhi. Z toho wurosće přinarodźeny instinkt, kiž pak tež wšě njesprawnosće jako tajke derje začuwa a je wotstronić žada. Wo tutej psychologiskej stronje nastupacy husto dosć ničo njewě, ale wona tu je, runje tak derje kaž změrowace začuće, kiž je séćhwk cźłozwučowanja. Z wubědźowanja wurosće pak też socialne derozumjenje, cłowjek steji při cłowjeku, pjenjezy a powołanje njehraja žaneje róle. Cłowjek je bratrej bratr, towaš, wón je, štož je nam tak trěbne, socialny. Njeje žanecho tak wulkeho pola, pod kotrehož khorhoju móhli serbsku młodźinu hromadźić. Nechcemy měć drjebjenja w našim sokołskim zwjazku, chcemy měć a žadamy sebi jednoty, kiž steja pod jenej khorhoju a jenej ideju, rěkacej: Serbski Sokoł! Jenož tak móžemy sebi strowy dorost wočahnyć a sympatiju też před šěršim swětom dobyć.

Jkc.

Martha Norelijec, najlěpša pluwaŕka swěta, je amerikanskoŵedskeho pokhada.

Najnowiše zcyłeho s wěta.

— Schkrowa powěsć wo wjedrje za jutřischi ŕrjedu: Kurjawojte, samrócźene, wodnjo mile wjedro a taje. We Jendźelskej rjenje, ćuchu, w nozy mjerśnje. W połnóčnej Europje jaso mitišcho.

Njedźelu w nozy 3/12 hodźin je Barlinsko-Hamšt špěšny cźah na Wessenskim dwórnischczu do štótneho jelesniskeho cźaha ŕrajnk. Někotre wozy štótneho cźaha žo do žebje sažuwachu a lokomotiwny předk žo žnjinje wobschkodźi. Hocź dotal žo poźledni špinat štótneho cźaha njeje namakał. Kaž je žo dotal špěšiło, žu žo schtyrjo pućowarjo ŕranili. 60 ŕlocźatow štótneho transporta je žo morito. Żelesniška cźara je sawrjena.

Mjeź Cźěchoslowakiskej a Awstriskej je khětra wikowanisko-politiska napjatosć nastała. Cźěchoslowakiska mění, so žo lońz 1928 wobšamknjene powjetšenje zokrowneho dawka, ſ kotrehož wunoschkom žo awstriski pławowarjo rěpy podpjeraju, dotalnemu wikowaniskemu sprěcźenju pschecźiwja. Pódła teho je Cźěchoslowakiska pschecźiwo wotmyślenemu podroženju awstriskich żelesniskich tarifow protestowała. S tym by žo transport něhdźe sto cźěchoslowakiskich kuiwošnych tworow pscheš Awstrisku jara poćežił.

W Pfalzy a parhejiskej Hessenskej žu po rostacźu šnéhu réki pscheš brjohi stupite. Žołta błóšana woda po sahrodach a polach schnjeżo hacź k krónam žadowych schtomow dožaha.

Towarstwowski powěstnik.

Baćoń. Kasino młodych ratarjow ma njedźelu 17. nalětnika pop. w 3 hodź. w Smolic hosćencu swoju lětušu hłownu zhromadźiznu ze zajimawym přednoškom. Nowe sobustawy su wutrobnje witani. Čestna winowatosć kóždeho towaša je, zo so na tutej zhromadźiznje wobdźěli. Předsydstwo.

Budyšin. Nadźija zeńdźe so wutoru wječor we 8 hodź. w Serbskej kofejowni. Wšitke sobustawy wočakuje.

Budyšin. Naša jednota „Sokoł" ma swoje zwučowanjo kóždu srjedu wječor we 8 hodź. w towaršowni na Hornčerjskej hasy (Christl. Vereinshaus).

Bukecy. „Radosć" spěwa tutón tydźeń štwórtk (nie srjedu), dokel sym zadźěwany. **Dirigent.**

Hrodźišćo. Tow. Zerja. Spěwny wotrjad spěwa přichodny štwórtk 14. III. pola Symaukec we Njechornju. Winowatosć kóždeho je, zo přińdźe. Nowe spěwarki a spěwarjo su nanajwutrobnišo witani. Dirigent.

Lichań. „Zernička" ma štwórtk wječor we 8 hodź. spěwanje.

Ralbicy. Jednota Sokoł ma wutoru 12. nalětnika we 8 hodź. pola Waldźic zwučowanje. Prosy so, zo by chu wšitcy přišli. **Načolnik.**

Sowrjecy. Jednota „Sokoł" ma přichodny pjatk wječor zwučowanje a po tym ważnu zhromadźiznu.

Zwjazk spěwnych towarstwow ma srjedu, 13. III. popołdnju w 4 hodź. w hosćencu „Zum Echten" w Budyšinje posedźenje. Dnjowy porjad: a) Koncert, b) rozprawa, c) wšelčizny. — Předsydstwa, dirigentow a spěwarjow přeprošuje předsydstwo.

Žanych jetřeškow, žanych zakóznikow wjac,

tak dołho, hač ja „Aok Seesand-Mandelkleie" wužiwam. Wjeselu so, zo sym skóńcnje wot tutych njećistosćow kože wuswobodźeny

„Ack-Seesand-Mandelkleie"

je mi njeparomna za wothladanja kože a teinta.

PM 0·25, 1·-, 1·25, 2·50.

Aok-krema přeš škropawu, šćěratu kožu, tuba RM 1·-, tyza RM. 2·-, Dermaok, njewomazaca krema za wodnjo RM. 0·25, 0·50, 1·-. W powoł. wobkhodach na předań. Exterikultur A. G. w Kolbergu.

Gumijowe twory

za žony a mužow

wopłokowarja, žiwotowe wobwjazki, měšak, wobwjazki a tajke přez wustupowanje. Wobroćće so dowěrliwje na

Wagnerowu

w Budyš. před Šulefsk. wrotami 9

Tworykupowace tow. w Budyšinje z. dr. zw. r.

RJEDŹEŃSKI TYDŹEŃ

z dwójnym zarunanjom na

šćěćowe twory,

wšitke mydła,

kosmetiske wěcy atd.

je hišće hač do 16. měrca podležany!

Čitajće „Serbske Nowiny"

Kmótřace dźaki

dostanjeće

w Serskej knihańi w Budyšinje

Zjawny přednošk

tow. „Deutscher Bauhilfe-Verein e. G. m. b. H. Kaiserslautern"

za klóštr Marijnu Hwězdu a wokolinu

Stwórtk 14. měrca wječor we 8 hodź.

w Pančičanskim hosćencu

Thema:

„Puć k samsnemu domu"

D. B. V. dawa swojim sobustawam po čakanskim času, kiž so prawje wuliči, **djezdański** twarski pjenjez, **djezdański** pjenjez ke kupjenju khěžow, **djezdański** hypothekowy pjenjez. W čakanskim času kredit za 5%.

Zastup darmo! Swobodna debata!

Serbski Hospodar

ratarske wulkowitowarske towarstwo z wobm. ruk.

Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247

Naš młyn w Delnim Wujezdźe, telef. čo. 13 dźěła nětko tež

dejwo spěchowacu picu

z ržanych a pšeničnych wotrubow, rajsoweje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlěpšich a najčisćišich kajkosćach.

Tutu picu předawamy jako

Łužisku dejwo spěchowacu picu

I. družina wopřija 18,06% proteina a 8,42% tuka, škrobowa hódnota (Stärkewert) je 58,1 kg., poživajomny bělk (Verdauliches Eiweiß) 13,1%.

II. družina wopřija 19,48% proteina a 7,83% tuka, škrobowa hódnota (Stärkew.) 63,3 kg., poživajomny bělk (Verd. Eiweiß) 14,2%.

Wobě družinje stej po wobswědčenju statneje přepytarnje w Mócźernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

Britwje, truhanske aparaty a nožiki,

:: wótřeńske rjemjenje ::

poruća w najlěpšim wuwjedźenju

Ernst Frick, britwjowa točeńnja na Třełanskej drózy 4

Wosebita točeńnja britwjow a chirurgiskich instrumentow kaž też wšeho krawskeho gratu.

Puźwocacych a zběrarjow ja won njepósćelu.

Stupnje za konfirmandow

dobre a tunje we wulkim wubjerku pola

Fähle

wobućowy dom na Zwonk. Lawskej hrjazy

Přiloha k čisłu 60

SERBSKE NOWINY

Wuterø, 12. měrca 1929

Posedźenje wokrjesneho wubjerka Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa

Pondjelu, 11. měrca 1929.

Do wotewrjenja bohatego dnjowego porjada zdźeli knjes hamtski hejtman dr. Sievert, jo je knjes knjeżeński rada dr. ſ Carlowitz-Haritzſch přichi Budyšim hamtskim hejtmanſtwje přichistajeny, dokelž dyrbi knjes knjeżeński rada Ryšeł khorošeje dla hišće dłeši cząs wot ſłužby wotstacj.

Přichi prěnim dypku poda knjes hamtski hejtman někotre zdźelenki, ſ kotrychž wuſłědźenjeny postupowanje bjesdźenje w Budyšim wokrjeżu, mamy w měsće Budyšin, a wokrjeżu ſhromadnje 11 690, we wokrjeżu ſamym pak 8766 dźěłonjemějacych. — Praſchenje wulkeje wozy ſa Wjeleczin a wokolinje je ſo ſapodało na finanze ministerstwo, kotrež dowoli wotſtorczenje płacżenja. Wobdźelene gmejny ſu ko tež na krajny ſudnik wo ſpuſchczenje wobroczſke. — Dale přichińdże naležnosć k rěcżam, ſo zandarmſka inſpekcija politiſke ſtrony a ſwjazki wobkedźbowacz dawa. Tu ſakitowaſche ſo hamtſki hejtman, ſo to wot njeho njewukhadża.

Zwu rosmołwu ſłudźi praſchenje ſaſtaranje dźěłonjemějacych. Saſtupjerjo dźěłacżerſkeje ſtrony zadachu hebt pſchede wſchěm, ſo by dźěłonjemějacym dźěło wobſtarało.

Wokrjeżny wubjerk dowoli, ſo ſmědźa ſo ſbytkam pjenjesy, kiž ſu ſa to postajene, ſa nakupjenje dalſchich ſmělowobrasow ſa wokrjeżnu wobraſowu měſtnosć wužicź.

Nastupajo praſchenje porjada konzeſijonowego dawka ſdźeli knjes hamtſki hejtman, ſo ſo pſchemjenjeny namjet porjada konzeſijoweho dawka wokrjeżnemu ſejmej pſchedpoloži. Namjet wopſchija někotre ważne pſchemjenjenja a ſłudźi dokładne wuprajenje.

Mało-Wjelkowſka kolonija je ſapodała namjet, ſo by ſo ſóčzkam pſchedkoſchiczka napowjeſka, ſo njebychu mohłe wjazy płacżiti tónzowacź. Tute dejſcżiczki maju ſo wot lóčzkowo wot měrza hacź do julija noſyć. Wokrjeżny wubjerk ſakoń pſchecżiwo 4 hłoſam dowoli.

Wubjerk ſa twarjenje puczow je proſył, ſo by wokrjeżny wubjerk połoczonku ſa płeſtrowanje dróhow, kotraž wuczinjeſche loni 30 000 hr., łětſa na 100 000 hr. powyſchił. Łětſa ſu gmejny ſa 1 190 764 hriwnow twarjenjow puczow pſchiſłjewiłe, ſa płeſtrowanje dróhow ſamo 437 820 hr. Tohodła měła ſo nimo pjenjesa w hoſpodarſkim planje hiſchcże 100 000 hriwnowſka połoczonka pſchijeczź. Dań by pjecza jenoż 8 prozentow wuczinika a wotpłacżowanje 4 prozenty a ſarjadniſke ſarunanje 1½ prozenta. Lěwja tu namjetowaſche, ſo by ſo tuta połoczonka na 200 000 hr. powyſchiła, dokelž wot ſtata njeje ſa twarjenje puczow żanje pomozy woczakacź, kaž ko knjes ſejmiſki ſapódkanz Wjela wupraji. Pſchi tutej naležnoſći wuprajichu ſo tež pſchecże, ſo by hamtſki hejtman program wo twarjenju puczow ſeſtajał. Wubjerk wobſamknu, ſo ma ſo ſa twarjenje puczow 150 000 hr. połczonki pola wokrjeżneho nałutowańſkich pſchijeczź.

Wokrjeżny wubjerk pſchija rěczenje krajneje ſawěcżerńje ſa Sakſku wo ſobuwużiwanju jeje radupodawańſe ſa ſpłażnje khorych w Budyšinje.

Towarſtwo Sakſkich wocżeſtſiwjeczinow ſa młodźinu je proſyło wo pſchipomoz ſa wocżeſtſiwjeczinu ſa młodźinu w Ottendorfe pola Sebnicy. Wubjerk pſchija pſchecżiwo 4 hłoſam lěwizy, ſo ſo ſ podźelom wo 500 hr. wobdźěli.

Nataſka komora ſa ſakſki ſwobodny ſtat je ſiajita namjet, ſ hyšu ſo wokrjeżne ſrědźi pſchiſwoliłe k podpieranju ſlěpſchenjow łežownoſcżow. Wokrjeżny wubjerk namjet k wědżenju wſa. Tola njepſchińdże tu k ſanemu dalſchenu wobſamknjenju, dokelž je ſo wokrjeſi hižom ſ wulkim pjenjesom na rjadowanje Schprewje wobdźěłił.

Autobuſowa cżara ſ Budyſchina do Suborneźki ſadaſche ſebi tež w ſańdźenym lěcże pſchipomoz, kiž wucżinjeſche 2472 hriwnow. Město Budyšchin měſeſche njeſeſ 741 hr., wobdźělene gmejny 1236 hr. a wokrjeżny ſwjaſt 494 hr. S gmejnow mějachu płacżicź a ſu ju tohodła k 31. měrzej t. l. wupowědźiłe. Wo-320 hr., Guczina 213 hr., Brěſyna 157 hr. a Suborniczka 336 hr. Gmejny pak tule pſchipomoz nochzedża wjazy płacżicź a ſu ju tohodła k 31. měrzej t. l. wupowědźicź. Wokrjeżny wubjerk to k wědżenju wſa.

Dale dowoli 1. dodawk wjeſneho ſakonja wo darmotnym hrjebanju morſowych w Sſupowſkej gmejnje.

Wubjerk njemějeſche tež niczo pſchecżiwo pſchedaczu jeneje łežownoſcże (parzelli 322a a b) w Sdźerjanſkej gmejnje.

Wón dowoli tež ratarjej Willijej Huſcże w Salomju połczonku wo 10 000 hr. ſa natwarjenje domſkeho a hoſpodarſkeho twarjenja, kiž ko jemu wotpalíchtej. Połczonka da ko ſo ſcatneho ſonda ſa twarjenje bydlenſow. Wona ma ſo na Salomſkim gmejnu na hypothekarſku wěſtoſcź daczź.

Wubjerk wſa k wědżenju wólbu wěżywuſtojnych ſa wuſłědźenje wotſchkodżenja ſa ſkót, kiž je dła natykliwych khorošcżow ſpadał abo bu morjeny.

Bartſke hermanſke ſarjadniſtwo běſche ſapodało próſtwu wo pſchepołożenje Watporneho hermanka na 1. meju a Matejowſkeho hermanka na 3. njedźeli w ſeptembru. Wokrjeżny wubjerk to dowoli.

Sćěżkowachu wuradżowanja wo próſtwach wo konzeſije. Janej Müllerej w Nakezach bu k poſtajenju elektriſkeho hantora dowolnoſcź podłěſchena. Mjes dowolenjemi korczmaſkich konzeſijow pſchenjeſe ſo korczmaſka dowolnoſcź na Pawoła Bodena w Nakezach a Eugena Jencza w Klukſchu, wubjerk pak njedowoli Auguſće Horakowej w Hornjej Hórzy nowe korczmaſtwo w Hornjej Hórzy — Khołeſkowym Dole.

Wjeſny ſakoń Wjeleczanſkeje gmejny wo pſchepokojenju ſarunanjow pſchi wobkładowanju rěſneho ſkotu a mjaſa dowoli wokrjeżny wubjerk jako płacżazy wot 1. haprleje 1928; tohorunja ſamżny ſakoń ſa Wobkrameczy, kaž tež wjeſny ſakoń Tuczicżanſkeje gmejny wo wodowowodże ſ někotrymi pſchemjenjenjemi, ſa tón pad, hdyž ſmě je gmejna dosć ſrědkow.

Dla hromadźeſkadżenja łežownoſcżow je nuſne, ſo ſo pucź ſahon cżo. 261 Snědźeczanſkeje gmejny ſaczert. Wokrjeżny wubjerk k tomu pſchihłoſowaſche.

Wubjerk dowoli, wotdźělenje łežownoſcże w Sdźaru pola Klukſcha.

Pſchihłoſowaſche tež, ſo ſo ſbytk na ſakładny podźěł krajneho ſudleriſkeho towarſtwa „Sakiſi dom“ ſaplacżi, dale powpiſchenje pſchinoſchkow k wudżerżenju automobilow hamtſkich dróhowych mitſchtrow, to pocżeſi wokrjeż mězaczne wo 30 hriwnow.

Budyſki wokrjeżny wubjerk Němſkich młodoſtnych ſwjazow běſche ſapodał próſtwu wo běżnu łěnu pſchipomoz. Jednanje ſo wotſtorcżi.

Na próſtwu Budyſkeje wotnoſki Dźeſdźańſkeje ſaſtopniſkeje akademije pſchiſłuſchi wokrjeżny wubjerk 100 hr. pſchipomozy.

We wokrjeżnej ſaſtaraſni na Zidowje ſu hiſchcże twarſke pſchemjenjenja a powjeſtſchenja nuſne. Płacżiſna je na 150 000 hr. wobliczena. Srědki budże móżno wobſtaracź bjes poczeſenja wokrjeża ſ dawkami. Sſobuſtawy wokrjeżneho wubjerka běchu ſ tym pſchesjene.

Dowolichu tež, ſo wodaſniſki ſwjaſt „Sprewiny dol“ ſ wożebitych krajnych ſrědkow pſchihłoſowſke połczonku wo 10 000 hr.

Pſchi ſwojich 93 000 wobydlerjach ma Budyſki wokrjeż jenoż 5 wokrjeżnych wothładakow. To ma jena wothładakla nimale 20 000 wobydlerjow pod ſobu, porjadnje pak jenej podſteji 12- hacż 15 000 wobydlerjow. Tehodła matej ko w ſajimje prawneho pſchemjenjenja ſpomożeſtwa dwě dalſchej wothładakaj pſchihłajicź. Tutón namjet ma ko wokrjeżnemu ſejmej pſchedpokłaſcź. Jenohłóżnje pſchihłoſowaſche wokrjeżny wubjerk, ſo ſo město pomozneje gymnaſiki druha wokrjeżna gymnaſika pſchiſtaji.

Na kónzu jednaſche wokrjeżny wubjerk hiſchcże wo hoſpodarſkim planje na łěto 1929/30, kiž ſo po dotalnej pſchedłoży jewja ſ 2 090 051,48 hr. dołhodow a 2 354 517,47 hr. wudawkow, ſo njedoſtatk wucżinja 264 463,49 hr. to ko runa měżaczenemu wokrjeżnemu dawkej (Bezirksumlage) wo njehdże 22 000 hr. Loni běſche měżaczuje 27 000 hr. wokrjeżneho dawka trěbnych.

Doſtońcżnje jednanja wo hoſpodarſkim planje ſtanu ſo na wokrjeżnym ſejmje, kiž ſo ſchtwórtk 4. haprleje ſeſdże.

P. Krječmar:

K nam witaj — naléćo!

Naléćo přikhadża.
Zyma so minje.
Wjesel so duša
Nadknjeżtwo hinje,
Kiž traſeše,
Putaše,
Jimaše nas;
Zbožapołny bliži so cas!

Naléćo přikhadża.
Skruta so lama.
Slónčnita pruha,
Běły płašć tama,
Kiž kryješe,
Hrěješe,
Přirodu — raz:
Nowy, kwětny bliži so čas.

Naléćo přikhadża.
Zemja so šěri.
Bórzy nam kwětka
Wobličko měri,
Kiž pozběha,
Jasnj —
Wysk ptačka
A duše — přichod nam krasni!

Na narodninach pola knjeza ſtudijneho rady dra. Muki

10. nalětnika 1929.

Njedźelu Laetare skhadżowachu ſo pola woſławjenca dra. Arnoſta Muki zastupjerjo našich narodnych organisacijow, zo bychu jemu w mjenje serbskich ſwjazkow a towarſtwow wuprajili najwutrobniše zbožopřeća k jeho 75. narodninam. Na čole wſitkich běchu přiſli kk.: prěni předsyda Maćicy Serbskeje, justiczny rada dr. Hermann, wjeledoſtojny prelat Žur, wyšši wučeř Wjerab a kantor Symank, kaž tež inspektor Kubjenc. Za Maćicu Serbsku rěčeše k. předsyda dr. Hermann nutrne ſłowa polne dźaka a připóznaća za to wulkotne krasne dźěło, kiž je naš wysokočesćeny jubilar k ſławje Maćicy Serbskeje a cyłeho Serbowſtwa dokonjał a přeješe hišće mnohe ſtrowe a zbožowne lěta žiwjenja k dalšemu ſpomoženju serbskeho naroda. Za župu „Jan Arnošt Smoleč“ wuprají k. župan Pawoł Krječmar tohorunja horce přeća a tołmačeše radoſć nad tym krasnym přikładom, kiž je naš wóte Muka ze ſwojej niesprócneliwej dźeławoſću za česć serbskeho mjena a kulturny postup serbskeho łuda přeco dawał. Bóh dał, zo by tola wjele lět hišće mjez nami był a ſo nad zróſtom Serbowſtwa zradować mohł!

Za towarſtwo „Nadźiju“ přeješe předsyda, knjez redaktor Dučman, najwutrobniſo zbožo a Bože žohnowanje, dźakujo ſo jubilarej za tón nastork k założenju towarſtwa kaž za wšelaku dobru radu a pomoc při towarſtwowym dźěle a ſkutkowanju, kiž ſebi „Nadźija“ wysoko ważiš wě, a chce ſo přócować, zo by po nastupjenym puću z wuſpěchom dale kročiła.

Za přiwuznych zhromadnje wupraji najhorcyše přeća knjez prof. Bryl drohemu wujej z tej žadosćiwej prózstwu k njebjesam, zo by Boża miłoſć Mukec wuja hišće znajmjeńſa lětdźesatk tak ſtroweho a čileho zakhowała, zo by ſo mjez ſwojimi lubowacymi jeho přiwuznymi hišće lětko a dźeń žiwjenſkeho wjeczora zradował mohł. Zdobom dźakowaše ſo za wšu lubosć a dobroćiwoſć, wopokazanu jemu a jeho ſwójbje kaž wšém přiwuznym zhromadnje. —

Hłuboko hnuty dźakowaše ſo naš wysokočesćeny jubilar z ruku kóždemu a radoſć rozjasnješe jeho wobličo. Wšitcy ſo wokoło njeho zesydachu a ze ſkleńčku dobreho wina připiwachu jemu ſtrowjo a zbožo na mnohe lěta.

Bórzy přikhadżachu naši bratřa Sokoljo, kk. Janak, Měškank, Kindermannu, Lorenc, knjeżnje Rjedźic a Krawcec a postrowichu w mjenje Budyskeje ſokoſkeje jednoty ſwojeho najſtarſeho bratra, ſeniora Muku, zbožo přejo z wutrobnym Na zdar! Też jich přija naš woſławjenc z radoſću a dźakownoſću a při wjeſelej bjeſadźe wuživachu wšitcy te ſłódne khlóšćeńki a pječwa, kotrež běše knjeni mandżelſka ſwojim hoſćom ſćedrje přihotowała. Na jeje ſtrowjo připiwaju wunjeſe knjez prof. Bryl też dźak a zbožopřeće a připóznaće za ſwěrne wothładanje a wobſtaranje jubilara.

Dóndże pak hišće jedyn z najſwěrniſich přećelow zbožo přeć, njenujcy knjez ſanitetny rada dr. Michałk, kiž je hač dotal jako „ćelny łěkaŕ“ nad ſtrowoſću jubilarowej ſtajnje ſwěru ſtražował a kotrehož krutej poručnoſći ſo rad podwoluje. Z rjanym originalnym hrónčkom wupraji ſwoju gratulaciju a přepoda tež cyłu błeſu wurjadneho „łěkarſtwa“ za tutón ſwjatočny dźeń. W kruhu młodych a ſtarych zbožopřejerjow miny ſo dobra hodźinka, a hdyž bě połdnju wotzwoniło, rozžohnowachu ſo wšitcy z naſim woſławjencom, přejo jemu dalšu dobru ſtrowoſću, zo bychmy ſo móhli na jutrownym ſwjedźenju Maćicy Serbskeje zbožownje zaſowidźeć. —

Dokelž bě jubej ſtud. rada dr. Muka wot nowehо lěta khorowaty bywał a z domu wukhadźeć njeſměł, njeje ſo žana wosebita ſwjatočnoſć ani pola njeho doma ani w Serbſkim Domje zarjadować hodźała. Popołdnju wopytachu jeho jenoż přiwuzni a jedyn z najbližšich přećelow a tak přeżiwi naš jubilar ſwoje 75. narodniny měrnje a ſpodobnje, z Boha čiły a ſtrowy we ſwojej domjacnoſći; khiba knjeza Reinertowa gramofonowa hudźba někotre wjeſele prezpola zahra a wosebje z rjanymaj ruſkimaj pěſnjomaj „Ej uchnjem!“ a „Stenka Razin“ připoſłnchaŕjow rozwjeſeli. — Krasniše wokřewjenje za wuchо a wóčko pak běše hišće widźeć tu ſeń a słyšeć tu ſyłu pisnych zbožopřećow z jich jimacym wołſahom, kotřiž běchu naſemu wótcej napiſali jeho přećeljo, prjedawši kolegojo, ſerbſcy a ſłowjanſcy česćowarjo a lubowarjo ze ſerbſkeje domizny, z tukraja a wukraja. Zwjazawši ſkónčnje wšitke ertne a piſomne ſtrowjenja a ſławjenja do jeneho łónčka a hrónčka, zjednoćamy ſo wšitcy w nutrnej prózstwje:

Bóh Knjez zdźerž a žohnuj Serbow lud a kraj
A Serbow wótca Muku nam zakhowaj!

Smjertny ſkok do vulkanſkeho kótła.

Hrózny njeſtutk lubkarſkeju porow

S Londona ſo piſa: Na hrózne waſchnje ſtaj dwaj japanſkej lubkarſkej poraj ſwej ſamomordarſtwo wumyſlikoj. Skoczichu do kótła żchliweho vulkana (wohenbluwaza hora) a namakachu tak ſakoſtneho žiwjenſkeho tónza. Wſchitzy ſchtyrjo namakachu žmjercź w ławje. Njemóżachu ani pospytowacź, cżła wukhowacź. Dokelž je ſo to hižo wjazy krócź wotſpjetowało, ſu wyſchnoſcże poſtajiłe, ſo ma ko kamjeńtny pucź ſtražowacź, kiž ke kótłu vulkana wjedże.

Jedna ſo wo vulkan Aſamajama w Japanſkej. Tuta hora najſtajnje dźěła a je hižo pſches ſwoje wubuchnjenja wjele ſchkody nacżiniła. Hižo wjazy lět njeje wubuchnyła. Tola pſchezy wuſtupuje kur ſ kótła a lava wulawuje ſo huſeńſko. Pſched krótkim dojědźechu ſchtyrjo młodźi ludźo do měſta Kurufawa a ſamješichu ſo w jenym hotelu. Jedyn ſ tuteju muzow pſchedſtaji ſo jako łěkaŕ ſ Tokio, druhi jako inżenjer. Wudawaſchtej žón-

jśej ja źwoju mandźelśkeju. Nasajtra njewidźachu tutych hoscźi wjazy w hotelu. Kaž so posdźišcho wupokasa, bě chu rozžohnowanske listy pišali a na tśeśinu mju je rano hotelskemu słužownikej pśichepodali, so by je na póst donjeśł. W pśichipołdnišćich hodźinach wulećachu jej na horu Asamajoma. Hač k podnoże jědźechu je wtom. Po wudawanju schofera běchu wšitcy wjeśołeje myśle, wośebje žónśkej. Woni so je schoferom rozžohnowachu a nastupichu dalšnji puć pśichi. Kamjentna schjeźa ka, kiž ke tótlu vulkana wjedźe, je na tśi kilometry dołha. Ke kromje kótla bómbźachu w sajźnim popołdnju.

Schtož so mětko sta, je so powědanja jendźelskeho puczowarja znate, kiž bě do města Kurusawa pśichichoł a rjane wjedro k kwałtej na horu wuźił. Puczowar bě na sto kroczeli wot towarstwa skalenu a spodźiwosche so, tak blizko tuchi młodźi ludźo ke kótlu stupachu. Jeho spodźiwanje pśichewobroći so do hrózby, hdyž bě gnedź śeśkowanje śeny: Wšitcy schitnjo so wuśćekachu a śtejachu nekotre sekundy pśichi kromje vulkana. Potom wobda jich kur, kiž k kótła posłuchowasche. Hdyž bě so kur tróšchu pominył, běchu wšitcy schitnjo ludźo so zhubili, jenož jich drasta leśeśe na kromje kótła. Puczowar khwataśe wmydom do města naśpjet a wupowěda to policiji. Cźrjoda policijow z wobornymi napravami so hnydom na puczowanje. Ale wschitcy schtyrjo běchu w lavje so zhubili. Pśichepytachu najprjedy shytnu drastu, ja chu wuśledźili, wo koho so tu jedna. Tola njenamakachu nicźo. Policija pśichepyta nětko kumnośe, kśeź běchu woni w hotelu pśichebywali. Tu nadeńdźechu hobrśki fotr. Bě jawrjeny. Wotewrichu kofr, bě pak próżdny. Sda so, so tu źiwjenja žuśi wšcho wostronili, schtož nuzle k wuśledźenju jich mjena a stawa dowjeśeć. Wobroći so na wyschnośeśe w Tokio, hač dotal hyśe wšcheho wuśpěcha. Tak i njeje znate, schtó cźi žamomordarjo su. Leborunja je samyśł tuteho hróźbneho njeskutka njejasny.

Kaž jendźelśke nowiny pišchu, njeje tutón pad jenički źwojeje druźiny. Po idaceju cźehnje vulkan Asamajama na spdźiwne wyschnje ludźi k źebi. Kotśi maja źiwjenje žyte. W łoschkym lěśe so wośom wośobow w kótlischcźu vulkana dobrowólnje žmierśe pytali a ju namakali. Mjes nimi schěśi holzow. Tuž su wyschnośeśe wobsamkle, tajśim wospjetowanjam sadźěwacź a kónz cźinicź z tutej chorośeju, w łabje vulkana Asamajana žmierśe pytaeź. Po tuthym posledniim padźe so puć na horu policajźy źrażuje a wulět na wjeśich vulkana a ke kótlischcźu je zakazany.

Přilopk.

* **Cźeśke semjerźenje wobkedźbowali.** Wobkedźbowarja semjerźenjow w Karlsruhe sapiśa schtwórtk na ranje wurjadnje žywe semjerźenje. Prěni stork sta so 3¼3 hodź. Rano wokoło 5 hodź. so aparatu saso smérowachu. Po tuthwilnym wobliczenju je žnadź hnědźo semjerźenja wébdźe 9000 kilometrow dalene. Po sapiśanju aparatow ma so w potrjechenych krajinach z wulkimi sapnjeśenjemi cźekaś.

* **Zappi so ženi.** W Lausanne w Schwajzarskej da so cźele duny italski major Zappi, kiž je wot njejsboženeje Nobilowe expedicije z powětronom „Italiu" k połnócnemu kupej derje znaty, śwérowaeź. Zappi bjerje śebi wěsu njeźnu Lecoultre sa žonu a ma sa wěrowanskeho źwédka źwojeho cźeśyjeńskeho towarśicha Mariana.

* **Blizschi esperantowy śwětowy kongreš.** 21. esperantowy śwětowy kongreš budźe cźitsa wot 2. hacź do 9. awgusta w Budapeśeśe. Sdobom wotmeja so k 5. raz ake akademiske kursy w esperanto rěcźi.

* **Napschemotrukanje.** W Budapeśeśe postajichu hrodutuharjo napschemotrukanje. „Naśśeyschi cźaš" dołu źebi bolšer, kiž źiwjeho mnża sa 45 sekundow wotmuha. Tola prěnje mnyto jemu njepschiwolichu, běśche mjenujcź „hišcźe nekotre kuźmicźki steje wostajił." W rospramje wo tutom spěśnym truharju so powě, so mnohim bolšeram i rosharjenjom ruzy tchepotaśchtaj a so muźi, kotrychž mějachu truhaeź, khětro śeśachu.

* **Tótko, kiž mo je žyte.** W Budapeśeśe tótku Jano Totha w jeho bydlenju wobwěźitjeneho namakachu. Tótka běśche list sawostajił, w kotrymž pśiche: „Mam žyte pschezo druhich hrjebaeź. Nětko njech nas druhi mje sahrjebaju.

* **Twarjenje autowoje wustajenźy w Los Angeles so wotpalilo.** We wulkim twarjenju w kotrymž so Los Angeleśe wustajenźy automobilow wotmětowaju, je schtódmy woheń wudyrił. Ludźi wobkuźeju strach, so śej pśichi wohnju suajmjeńśicha dwě wośobje we źiwjenje pśichiśli, je-li niž wjazy. Materialnu schkodu wobliczeja na 1 hacź 2 milijónaj dollarow.

* **Woheńbluwaza hora na kupje Island.** Islandske póstanstwo je wojsewiso, so je w połodnišćej Islandskej hora počała woheń bluwaeź. Ludźo njeśmu do stracha pśichiśchli, dokeź wokolina hory njeje wobydlena.

Swójbne powěśće.

Semrěli: Arnoscht Müller, žukelnik w Kamjenzu, 69 lět. — August Wandelt, żelezniśki wyschi rjadowar we Wojerezach, 47 lět. — Marja Fridowa rodź. Matikez w Malej Nydeji pola Wojerez, 75 lět.

Hospodarski rozhlad.

wutoru 12. měrza 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,211	100 pólsk. złotych	47,35
1 jendźelski punt .	20,427	100 čěskosł. krónow .	12,469
100 šwajc. frankow .	80,975	100 franc. frankow .	16,44

Barlinska bursa wośa wažera powschitkownje hlaba. Kursy efektow so wotdrjebjowachu. Wiki ſ dołžnymi a rentowymi liśćimi běchu mérne, ale kursy trochu sesłabjene.

Produktowe wiki njepschinjeśechu wažera žanoho pschemjenjenja płacźiznow hotowego forna. Jenož posdźišće termije běchu tola trochu skruczne. Howak wostachu wiki wšak njewźe. Wažero płacźiśe zentrał

w Barlinje:

ſa měrz: pschenźy 11,77½—11,80 hr. a rožki 10,95 hr.,
ſa mejn: pschenźy 12,15—12,12½ hr. a rožki 11,42½ hr.
ſa julij: pschenźy 12,60 hr., rožki pak 11,67½ hr., wowsa 11,87¼ hr.

w Drježdźanach (pjatk)

pschenźy 10,95—11,20 hr. (10,80—11,15 hrivnow),
rožki 10,35—10,6) hr. (10,30—10,55 hr.)
jećmjenja mašymskeho 10,25—11 hrivnow, (10,25—11 hr.),
jećmjenja nałtšnjeho 11,50—12,10 hriwnow (11,50—12,10 hr.),
wowsa 10,75—11 hr. (10,75—11 hr.)

Wschitajeja:

Pohonca, Blaža w Hródku, Marijina haša 3, telefon cźišło 582.

Pohonca, Heina we Hlupońcy a na knježi dwór w Delnim Wujězdźe.

Holzu do domu, Rothowa, rěsnikowa we Wojerezach.
„ k 15. 3. abo 1. 4., we Wojerezach, Hródkowska haša 371.
„ Tannerowa w Bělej Wodźe, Oststr. 1.
„ Klesjch w Bjskopicach.
„ evang. towarschowuja w Rišci.

Dźowku. Fiedler w Cźornem Khołmcu.

Kuchinju. knježi dwór w Delnim Wujězdźe.

Introwanu, Himmlerka we Wojerezach, Bratrujanska dr. 5.

Introwanu, inspektor Ditrich knježi dwór w Njeźdźaschezach.

Wuczownika piekarskeho, Tschschaks w Hródku.

Na pschedań:

Jałowja na pschedań, Lubrich we Sprjejzach.

Drjewo. 10 metrow, Pschk w Michałkach 18.

Blido w Budyschinje, Matekowa haša 301.

Parjat bźrnow, na 5—6 zentnarjow, knježi dwór we Schrjeźicy.

Wós dźěžazy, Holan, w Hnaschezach 46.

Krowa wysokoswuczelna, w Radworju 7.

Krowa wysokoswuczelna a 4 holbje we Łahowje 12.

Kosa mlada, blisko ke kótlatam, w Dźiworźicach 4c.

Sdźělnišu za pschedźiwanje

Jrjedu 13. nałtšnika 1929:

we Skaśkowje w hoschenju pschih. ½1 hodź.: kolo,

w Hródku dop. w 11 hodź. na fiskarjowym hamjeze, sstwa cźo. 15: konjej, rólnu a pjerały wós, khłamski stoł a blidko, kolo, 3 wulke wobrazy, pišańske blido, klamaśka pokładnja, pišańske blido, moble, pišańśti stroj a kolo,

schtwórtk 14. nałtšnika 1929

cźoskuik, hudźbne stroje, wobrazy, wozy, drasty, ichaty plachty, wuśśne twory, wobucźa, kola a motorike kola, we Wukrancźizach w Medźiju hoschenju pop. w 4 hodź.: trowuśnjacźak, źitowy śjacźak, tarcźata pila, 1½ zentnar świnjo.

Sdźělnišće pschedawanje leźownoscźow.

Leźownoscźi, hromadźe rěchdźe kórz, kluschacej wobhdźerjej towarschcho wošklada Ernstej Emilej Schiffwerźej w Budyschinje na Wjeleźanskej dróhi cźo. 15. Hódnotu su na 8530 hr. postajili, wopaka pokładnja, leźaca na kótli a jeje pschikrawanjum khlěbnje, je je 2250 hr. sapisane. Na pschedawanje pschichłódźetaj schtwórtk 25. 4. 29 dop. ½10 hodź. w Budyschinje na hudyschinje, jśiwa 111.

Wusławjenje.

Na schtwórtk 14. měrza dop. ¼11 hodź. dla dźělenja sawostajeńskiwa wupiśane dwěrjenje pschedawanje Kubleź leźownoscźe w Pšowjach je hud sdźěwnyk.

Do sapiśka mandźelskich prawa su sapiśali, so Jekelowy tocźeŕ Jan Měrcźin Sittner w Budyschinje nima prawa na sarjadowanju a wuźiwanju samoźenja źiwjenje žonu Hanu Klary rodź. Eberlez.

Šćerowe demeńe.

Produktowe wiki w Barlinje dźenża dop. ¾11 hodź.: Wiki su šnadne. Płacźiny su njepschemjenjene.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž psched hodźinu. Płacźiny sterje sestajene.

Płacźizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tunach abo 1000 kg. hewak 100 kg.

Płacźizny po złotej hrivnje

	11. 3.	9. 3.		11. 3	9. 3.
Pšenica	222-228	222-225	buny	22-23,50	22-23,50
rožka	205-208	205-208	woka	29-31,00	28-30,00
nal. jećmjeń	218-226	218-220	módre łupiny	16-17,50	16-17,00
naz. jećmjeń	193-202	199-202	žołte łupiny	23-25,00	23-26,00
wowsa	199-202	99-205	zeradella	—	—
kukurica	244-247	246-250	raps. wosušk	20-20,60	20-20,60
pšeńc. muka	26-30-25	26-30-28	lany wosušk	25-25,60	25-26,60
rožana muka	27-29,50	27-29,50	ocen. melasa	—	—
ow. wotruby	15,55	15,75	bźrnj. kruški	21-21,30	21-21,50
rožane „	14,75	14,75	syno, 50 kg	4,20-5,30	4,20-5,25
lane symjo	—	—	rožana słoma	1,05-1,25	1,00-1,20
hrótch	43-49,00	48-49,00	pšeńć. „	1,20-1,35	1,15-1,80
raps	—	—	wowsna „	1,45-1,60	1,40-1,50
pjeluški	25-26,75	24-26,75	ječna „	1,25-1,50	1,25-1,50

Drježdźanska burza (11. III.).

Pšenica	219-224	běrnjace kružki	23,50-24,00
rožka	207-212	pšeńć. wotruby	15,20-15,60
nałetni jećmjeń	230-242	ržane wotruby	15,40-16,00
nazymsk. jećmjeń	205-220	pšeńčna muka	41,50-43,00
wows	215-220	ržana muka	32,50-33,50
čerwjeny dźećel	145-155	woka	-
raps		pjeluški	-
kukurica (Mais)	238-240	hrótch	-
suche truhańčki	16-16,90	cokrowe truh.	-

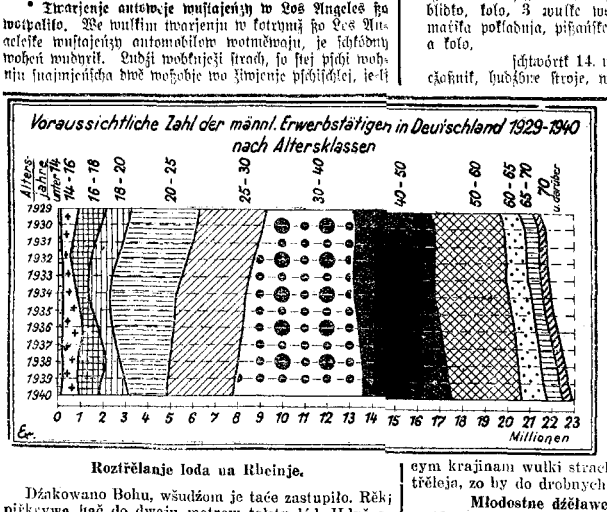
Płacźizny rězneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

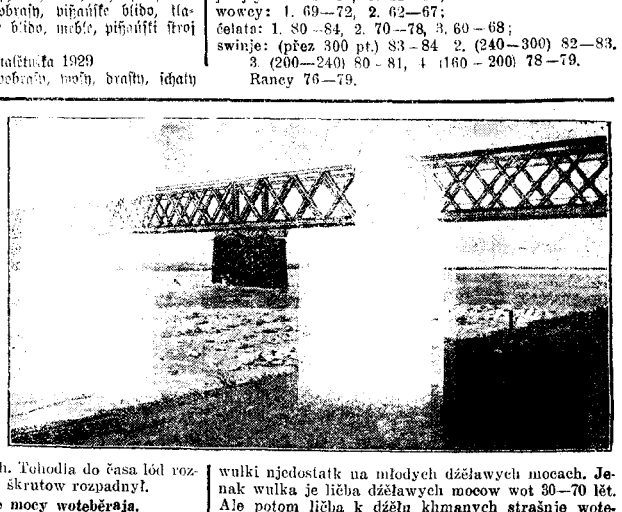
11. měrca.

209 wol., 352 byk., 324 jałoje. a kruw., 855 ćelat., 577 wowc., 2961 swini.

Płacźizny za

woły: 1. 54—58, 2. 45—50, 3. 32—41;
byki: 1. 53—56, 2. 47—51, 3. 40—46;
kruwy: 1. 49—53, 2. 40—46, 3. 30—36, 4. 25—29;
jałojcy: 1. 53—58, 2. 41—51;
wowcy: 1. 69—72, 2. 62—67;
ćelata: 1. 80—84, 2. 70—78, 3. 60—68;
swinje: (přez 300 pt.) 83—84 2. (240—300) 82—83, 3. (200—240) 80—81, 4 (160—200) 78—79.
Raney 76—79.

Roztrělanje loda na Rheinje.

Dźakowano Bohu, wšudźom je taće zastupiło. Rěkj pśikrywa hač do dweju metrow tołsty lód. Hdyž so rozpuści do škrutow, kurzy mostam kaž pśimjezowanym krajinam wulki strach. Tohodla do časa lód roztrěleja, zo by do drobnych škrutow rozpadnył.

Młodostne dźěławe mocy wotběrają.

Naša tabulka je jara powučaca. Wo cas wójny porodźenja jara wróco dźěcźu. Tohodla změjemy bórzy wulki njedostatk na młodych dźěławych mocach. Jenak wulka je licźba dźěławych mocow wot 30—70 lět. Ale potom licźba k dźěłu khmanych strašnje wotebjera.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr., pod křižu. zwjazkom 2,25 hr. Do wukraja 18 Kč. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyšše wobliczeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 61 | **Budyšin — Srjedź, 13. měrca 1929 — Bautzen** | **Lětnik 38**

Woznam ratarstwa.

Němski minister za ježiwjenje a ratarstwo, Dietrich, je njedźelu na prěnim pomorskim ratarskim sjězdu rěć wo položenju ratarstwa a wo namjetach za jeho wustrowjenje měł. Po jeho měnjenju dyrbi so praschenje, kak ratarstwo nětčišchu krizu pschewinje, z hladanischcza wobhladacz: **Schto ratarstwo w zhłym stainym hospodarstwje wohnamjenja.** Hdyž ratarstwo existuje po liczbje wobhladujemy, w ratarstwje jenož schiwórczina wobydlerstwa dźěła. Tomu ma so pschipisać, so rosumjenje ratarskich należnosczow njeje tak wulke, kaž so to w sajimje ratarstwa pscheje. Na czole ratarskeje produkcije **mlokowe hospodarstwo**, na druhim městnje płahowanje žiwini stej. So **placzisny za wulki słót njejsu pschimérjene**, na tym leži, so so na wiki dla žyłneho mlokoweho hospodarstwa wulka hromada wudejenych krajnow sedze. Pódla so hischcze słót z wukraja do Němskeje wozy, cżenuż so njehodźi wobaracz, dokelž žiwy na wikowarske krjeżenja swjatani. Knjezerstwu žiwm namjetu za polepschenja cżinik. Tu je politika, **kiž možne samóže.** Runje tak wobczežne je praschenje **pschecziwnych placzisnow.** Wo němskostatnym monopolu je so rěczało. Ale tajki by k tomu dowjedł, so bychu so politiske strony dla placzisnow wodsłe. Napschecziwo tomu žiwm namjetowat, so by so wurunański pjenjes brał. **Mlokowy zakoń** so w blizschim czasu wosjewi. Hódnosć mloka dyrbi so polepschicz. Hdyž so poradźi, butru jenak wostawaseje hódnosce dźěłacz, budźa možno, **wukrajnu butru z němskich wikow wuczischcz. Hdyž by so mlokowa placzisna jenoż wo jedyn pjenjez powjetschiła,** by so niska placzisna za rěkny kót wurunała. Minister na kónzu na některe poroki znapschecziwnoje strony wotmolwjejo praji, so je **je z swojim pschedhadnikom we wjele dyrkach pisches jene a so to tohodła prózuje, nutrowy program wutworicz a pschewjesc.** Dyrbi so pomyslicz, so so krisa wot dźenża na jutrje njehodźi wotstronicz, ale so **su k tomu léta trébne.** Jenož hdyž so poradźi, wsajomne dorosumjenje mjes ludom rosčerić, może so polepschenje dospicz. — Ministrowa rěcz žiwe pschichłosowanje namaka.

Sakski sejm.

Ssejm so pondźelu z namjetom rěčnika Schicka we Zwikowje saběrasche, **so žmětu žudnifka wyschnosci nazionalneho sozialistiskeho sapódzanza Tittmanna jatcz, so by jemu pschikahacz dała, so niczo njewobhodźi.** Sapódzanz Tittmann so sapowědowje, swojej mandźelskej, z kotrejż na dźělenje mandźelstwa sforži, mésačnje 120 hriwnow wudźerjazeho pjenjesa dawacz. Jeho so tohodła hižo wospjet **bjes wuspěcha czasali.** Sso na swoju sapódzanzku njezfranitowosć sepjerajo, so wón wotmolwlakuje pschikahacz, so niczo nima. Prawny wuslědk, kotryż je wospjet wo nalężnosci jednał, bě namjetowat, so jeżm njeby dowolił, so by so jimanišći roskas Zwikowskeho hamtskeho žuda wukonjał. Pschi wothłosowanju wo namjecze prawneho wudźerka pak so namjet se 47 pschecziwo38 hłosam wotpokasa Pschecziwo namjetej a za spuschczenje njezfranitowosce sozialdemokratoju, demokratoju, němska ludowa strona a tżi sozialistoju hłosowachu. Sapódzanz **Tittmann** dyrbi po taźkim na žudnistwje pschihatacz, so niczo njewobhodźi abo swojej žonje měsačnje 120 hriwnow wupłacżicz.

Knjezerstwowy nacżisk wo pschijeczu **hajnischze wyschoke schule w Tharandzie do swjasta technische wyschcze schule w Drjezdźanach** je so hospodarskemu wubjerkej A pschipokasał.

Konflikt w gmejnskim zastupjerstwje w Aue.

S komunalno-politiskim konfliktom w městce Aue we Rudnych horach so wutoru wokrjesowy wubjerk w Zwikowje saběrasche. Městczanzsy zastupjerjo w Aue su jo-cżatk léta kommunistiske pschedsydstwo wuzwolili. Wot teho czasa je w pozdźenjach porjadnje z swadam a pukam doschło. Porjadne wuradźenja njejsu wjazy možne byle, a z wjetscha su so jenož někotre dypti dujoweho porjada mohle dowuradźicz. **Městczanska rada je lohodła we februarje žadała, so by so nowe pschedsydstwo wustwolilo,** dokelž je město z njewotwisnymi někotrych pschedłohow cżesto schkodowało. Dokelž so po tymle nanowjenju njeje stako, je městczanska rada na podłožku § 17 gmejnskeho porjada žadała, so by so **kollegium městczanskich zastupjerjow rospuschczit.** Wo tym je wokrjesny wubjerk pschi wokrjesnym hejtmanstwje w Zwikowje měł wuradźicz. Hacżrunje je namjet jenicżzy z rady wuschoł a **wuz ? kollegia** městczanskich zastupjerjow, je wokrjesny wubjerk wosamnył, **jón dale ministerstwu znutskownych należnosczow** podacz. Tón smje rosrudźicz, po kajfim puczu hodża so w Aue normalne wobstejnosce wróczicz.

Pódla tehole namjeta běschtaj so wokrjesnemu wubjerkej namjetaj kommunistiskeho pschedstejicżerja městczanskich pschedstejicżerjow pschedpokazej, kotrajż wobstejnosce w Aue prawje wobžmětujetaj. S prěnim so žada, so by rada požedźernju městczanskich zastupjerjow sajo wotewrita, schtož je so njes tym stako. Dale dyrbi wokrjesny wubjerk někotrych městczanskich a sozialdemokratiskich městczanskich zastupjerjow dla njewobdźělenja pschi požedźenjach pokhłostacz. Wokrjesny wubjerk je wobaj namjetaj wotpokasał.

Krajny zjězd němskeho rentnarskeho zwjazka.

W **Kamjenicy** je so ze žyłnym wobdźělenjom **krajny** sjězd němskeho rentnarskeho zwjazka za sakski zwobodny stat wotmětk. Prěnja pschedhadowka Laßowa wo rentnarskim hibanju rosprawjesche. Wobzeže wona nadrobnje wo zakonju za zastranje rentnarjow, z kotrymż je so lětża němski žejm saběrał, rěczesche. Wschě strony z wuwzaczom kommunistow su jemu pschichłokowale. Pschi debacze **we** němskim žejnje zu so **najbóle zastaranju rentnarjow sozialdemokratoju pschecziwjeli,** kotrejż wudawachu, so dla finanzneje nuzy so trébne pjenježne kredli njehodźa zwjesez, na druhej stronje pak też zjawnje prajichu, so za zakoń wo zastaranju rentnarjow njejsu, dokelž nochcedźa, so bychu so někotrych kapitalistoju, kotrejż su z inflazijn swoje zyłe samożenje zhubili, w nuzy zastarali. Rentnarski swjatk pak so nadźija, so prawa wěz rentnarjow koła hischcze dobudże.

Krwawne politiske puki.

We nazymnoschczach Stahlhelmarjow w Leinburgu we Bayerskej so powě, so zu so Stahlhelmarjo do korcżmy „K wolej" dobyli a zobustawy Leinburgskeho dźěłacżerskeho towarstwa nadpadnyli a smorskali. Wjele wožobow je so zranikło. Hdyž zwjaz khrowny rěsnjeli mischtr Löhner z korcżmy cżeknychcz, jeho Stahlhelmarjo wobstupichu, nabichu a jeho z nożom do zywota klótchu, so je jemu cżrjewo rosrěsny. Cżežkokrajeneho, kotryż je w smjertnym strachu, do chorownje dowjesechu. Hakle hdyž bě korcżmarka do swjatschecza ležaseje korcżmy „Ke krónje" dobżała a Stahlhelmotweho wjednika Köstera nałożnje pražyła, so by zwjotich ludźi wrócżo swołak, tón pukam kónz cżesini. Kriminalni zastojnizy z Nürnberga wěz pschepytaju.

Pisches milijon automobilow a motorskich kolow.

W Němskej so někotre z wjazy dwěli milijonom motorskich wozydłow jědźi, to je 10 procentow wjazy dwěli 1. januara 1928. Sa 2½ léta je so w Němskej liczba motorskich wozydłow wjazy dwěli podwojiła. Mjes nimi je 522 000 automobilow a 488 000 motorskich kolow. Jenož Jendźelska je liczbu w Němskej jědźazych motorskich kolow je 693 000 pschesejła a hakle potom sledźa Sjednoczene staty z 124 000 po Francozowskej je 153 000.

Zubkowa njemóże dołh zapłacić.

Rad samożenjow pschedawskeje prusseje pryncezny Swudowjeneje wjetschowki je Schaumburg-Lippe, nětżischeje Subkowoje, hydlazeje w Schaumburgskim hrodże, je so konkurs dla płaczenja njetżmanseje wotewrił. Prěnja zhromadźizna wěricżelow je so w hamtskim žudnistwje na 4. haprele postajiła.

Studeniske njemery w Spanskej.

Po powěsczi se schpanskeho knjezerstwa su straikowace studentoju z demonstraziejemi njemery spudźiłe. Policija je dyrbjała zakrocżicz, so by so měr wobnowił. Kaž Pariżski „Journal" powě, je wosebje psched privatnym wobydlenjom Prima de Rivera, wójnskeho ministra a rosnuczowarskeho ministra k herzejskim wustupam doschło. Dla njepschecżelskeho wolanja studentow je policija zakrocżiła a nětżdże 100 wozobow sajała. Někotre wožoby su so tež trafile. Mjes sajatymi je tež republikanski wjednik Mandino Domingo, prjedawschi zapósłanz parlamenta. Po stónczenju dźiwadłoweho pschedstajenja je policija hnawa do studentow sraźała. Pschi tom su sako wjetschich studentow zranili. **Policija je** znowa **studentow łajała.** Kaž Pariżski „Quotidien" powě, su so njemerniskom **knutz** khłostanza napokózile. Někotrych z nich su na pschezo **je** universitty wuhnali, pódla teho je so jich pschihżecze **do** statneje žłužby na wschě czasy znjemożniło. Naschi **kartoo** su so w jatbje wobthowali a so psched žud staja. Namotkwjenje sajatych studentow na lud je so sebrało.

Wo studentiskich njemerach w Madridze so **dale powě,** so su studentoju psched twarjenjom ministerskeho **presidija** do policistow srałkli. Policistoju su do nich stżelali. Wjeneho studenta je cżežko, wulku liczbu lohko zranili. We druhich dźelach Madrida policistoju z nahim mjeczom studentow rosehnachu.

Jendźelske knježerstwo so wósomhodźinskemu dźełańskemu dnjej pschecziwja.

Rěcz jendźelskeho dźełoweho ministra Skeala Maitlanda w Genfu w pozdźenju sarjadowańskeje rady internazionalneho dźełarskeho hamta w Genfu je jendźelskich dźełacżerjow žytnje rosnerwiło.

„Daily Herald" na to pokazuje, so **je** so Jendźelska psched dwjema lětoma zwjatocznje swjasała, so Washingtonske dojednanje potwjerdźi. Tohodła je to poniżace ładżenje, hdyž jendźelski dźełowy minister, kotryż prali, so **to** mjenje Jendźelskeje rěcki, žada, so by so zyła wěz znowa roswika. Jendźelska někto nowe dojednanje žada, **kotrejż** dyrbi we Washingtonie sakonje sožadu wopschijecz.

To je hole ludanje.

Jendźelske žadanje so pschi tym na pschihłasowk we Washingtonskim dojednanju potwokuje. Jendźelska pak nimo ani formalneho ani **moralneho** prawa, **so na paragraf** dojednanja powołacz, hdyž so nochze pschetwjesc.

„Daily Herald" so potom pschecziwo wudawanju wobroca, so może so dojednanje na wschelake waschnje wukłodacz a na to dopomina, so je ministerski president w Rcze 1926 pschihotowdźił, so by dojednanje potwjerdźił, jeli so konferenza dźełowych ministrow w Londonje **k** dojednanju dóńdże. Dojednanje pak so njeje potwjerdźiło, hacżrunje **je so tole dojednanje mjes pjeczi dźełowymi ministrami swżezilo.**

Schtož positivne namjety jendźelskeho dźełoweho ministra nastupa, jendźelske knježerstwo na jenej **stronje** swjerdże swjasanje w nastupanju 48hodźinskeho **dnja,** a na druhej stronje wjetschu pružnosć w praschenju **pschecżasneho** dźěła žada. S teho je spóznacz, so knježerstwo jenoż za wurjecżu pyta, so by swój niedołtak pschihłosowneho sadżerżenja w tymle praschenju pschikryło.

*

Nowe jendźelske namjety na revisiju Washingtonskeho dojednanja wo wósomhodźinskim dźełańskim dnju su so wotpokasale. Kadyn je schtyrjoch namjetow na wottstorzenje wobsamknjenja abo na sawjedżenje jednanja wo revisiji njeje wjetschinu namakał.

Sakonjerjo dźełacżerjow su wschě schtyri namjety jenomyślnje jacżiżnyli, dokelž by so z tym potwjerdżenje Washingtonskeho dojednanja w Němskej a druhdże na njewěsty czas wotstorziło.

Pucowanje bołharskeho krala.

Bołharski kral Boriš je pondźelu wjecżer do Wina pschijeł. Wón incognito (z zyłym mjenom) puczuje **a** so jenož z tżomi wozobami pschewodźuje, kotrejż su so **k** hotela podali, mjes tym so kral w Coburgskim hrodże bydli. S Wina do Mnichowa pojědże, so by so **z** swojim nanom, wotchmatnym **kralom** Ferdinandom, **setkał,** kotryż bliško Mnichowa na jenym kuble pschebywa. S Beograda a Roma so powě, so **kralowe** pucowanje **do wukraja** z jeho wotmyślenym **hlubom** z italskej prynzezu Giovannu swjazuje. Po druhej powěsczi **žedi kral Hischcze** na ženitwu njemyšli, **ale** dyrbi dla zdrowjenja **swjeho radu** jeneho wuschneho sekarja we wukraju zhlydzecz.

Kapitan Wilkins w Newyorku.

Wuspěschny pschelećer połnocznego pola, kapitan **Wilkins,** je do Newyorka pschijeł. W Newyorskej radnizy je jeho wyschschi měschczanosta Walker zwjedżeńży **powitał.** Wilkins chże so za sto łoso **z** połnocznemu polei **wuwrócicz.**

Wojna přeciwo mexikanskim zběžkarjam.

Kaž mexikanske knjeseřstwo powě, je so jóžt w Veracruzu do cžista potłočił. Poslednje wojazy zběžkarskeho wjednika Aguirra, kotryž běchu z dweju regimentow a se bataillona Yaquiskich Indianow wuhnyli, su so bjez wotmjenjenja poddali. Aguirre je hromadże se swojim bratrom a horšich pschiwšiwowarjow do hór cžekmył.

W połnóčnym Mexiku njeje so położenje pscheměniło. Hłowny kwartěr generała Calłesa je hišcže pschežo we Canitasu. Po wuporjedženju żelesnicy dże Calles dale k Durangej a Torreonej postupować.

*

Hłowny roskazowař zběžkarjow Cibober je w kraju, kotryž wobkružeji, nahladnje sakonje pschećiwo katolskej zyrkwi powalił. Wschitkim duchownym, kotryž su do kjeżerskiwowych naboženskich sakonjow dyrbjeli kraj wupschećiwcej, je dowolił, so dyrbi so wróćić.

*

Dżełanje lětadłow w Long Islandże w Sjednoćenych statach wo dnjo a nozy lětadła sa mexikanske kjeżerstwo dżełaju. Pokoja hotelowych lětadłow je hižo do Mexika doleczała, druha położa blížiche dny z Mitchellfielda wuleczi. Lětadła so z maschinskimi tšelbami a bombami wuhotuja.

Ze Serbow.

W **Budyšchinje**, 13. nalětnika 1929.

— **Wo wjedrje.** Wczera wječor w 7 hodź. barometer 751, hygrometer 0, thermometer we dnjo +4. Dżensa rano barometer 751, hygrometer 0, thermometer 0. — Wyschina žeha wot Jendželskeje hač ke Czornemu morju. W połnocy dale niżiny nimo cžahnu. Nad wjecžornej Europu je rjenje. Tola wyšše naschich krajinow swjetleha wo cžaple a symne powětry. Tak mamy pola nas swjetleha mthohojte wjedro. Po wschěm sdaju tajke tež dale wobthowamy. We wjecžornej Němšcy je wulke powodżenja sastupike. Tam snjeh spěchnischo taje hač pola nas. Pola nas je snjeh pomalu shubjuje; luti mjes Klutischom a Brěsynku hu dże powodżene, hewak pak wo sahubnych powodżenjach z naschich kraj wo powěsćow hišcže nimamy. — Jutsje schtwórtk kjónčko 6,20 hodżin shadża a je w 6 hodź. khowa. Wječaž dop. 7,42 hodżin shadża a je wječor 10,05 hodżin khowa.

— **Sakska krajna loterija.** Pschi pondżelnischim cžehnjenju (8. dżeń) 5. vjadowinje 194. Sakskeje krajneje loterije padże dobyteje wo 10 000 hr. na cžišło 43 566; dobyteje wo 3000 hr. na cžišła 28 005, 44 459, 47 007, 62 093, 81 069, 82 206, 98 799, 101 849, 102 215, 124 588, 142 096; dobyteje wo 2000 hr. na cžišła 601, 41 384, 55 575, 90 069, 105 040, 109 202, 112 908, 112 955, 138 091; dobyteje wo 1000 hr. na cžišła 25, 5287, 6348, 7486, 13 347, 16 306, 20 380, 21 498, 22 791, 22 945, 25 270, 27 068, 42 076, 50 238, 58 722, 62 314, 70 744, 74 053, 9 621, 83 513, 94 769, 95 470, 102 802, 106 069, 106 823, 106 980, 122 668, 127 219, 127 835, 131 735, 132 165, 136 599, 140 053, 142 854, 143 481, 146 406; dobyteje wo 500 hr. na cžišła 5085, 6411, 10 209, 15 193, 15 433, 22 875, 27 861, 41 999, 43 569, 49 364, 50 330, 55 135, 56 584, 59 353, 64 713, 67 510, 67 878, 72 382, 73 214, 74 526, 75 109, 75 235, 77 193, 79 813, 80 548, 80913, 81469, 81 592, 85 645, 95 631, 105 546, 114 977, 116 726, 117 073, 117 896, 119 481, 122 809, 130 673, 142 977, 143 799, 147 849.

— **Dobyteje wo 1000 hr.** padże do Rothereż loterijownje na Khežerskej dróze na cžišło 112 017 jatkeje krajneje loterije.

— **Wulki łóš Saskeje krajneje loterije** je na cžišło 124 237 do jenoje Lipscanskeje kolekzije padnył. S dobyteriom je jedyn wankowny kofejownik, kiž zyły łóš hraješe. Po wotličenju dawka so jemu 420 000 hrimow wupłaci.

— **Dobyče wo 3000 hr.** padże na łóš cžo. 4450 do Lehmannez loterijowej kolekzije na Kamjenitnej haży.

— **Padušchiwa.** W nozy na 5. a na 8. 3. 29 su we wokolinje se wschelakich khlěwow kradnyli tele karnikle: 3 srjenjowulke schěrobełe, 2 tohorunja běłokruneje barby, wulkeho běłeho hobra, tohorunja šancžku, módroschereho šancžku (Chichilla), wulkeju módreju Winšeju, wulkeho belgiskeho hobra, němšku šancžku. — Dale su kradnyli 1 jeneje šahrody 1 powjasa 9 módrobělych žmuhatych mužaznch, 4 tohorunja žonjazych koschlow, 3 schérowokmjane mužaze špódnje khołowy a lilabarbny dżěczazy schłypk. — Wo wjezowne sdżelenja prošy kriminalny wotrjad w Budyschinje.

— **Semrěł je** pondżelu po dlejschim cžerpjenju knjes rataršti rada dr. phil. Diedrich Brugger w Budyschinje, kiž běsche snata a cžesjena wosoba. Hač do rospuschenja žadarskeje a šahrodnitskeje schule w lěcže 1920 běsche wón z jeje wjednikom. Na to sastupi do wuczeršiwa tudomneje Ratarskeje schule.

— **Pischeładżeny** bu knjes wyschischi knjeżerski sekretar Kaulfuß 1. měrza ze Budyschkeho wokrjesnjeho hejtmanstwa na hamiške hejtmanstwo we Wulkim Hajnje. Na žamžnym dnju bu knjes wyschischi knjeżerski sekretar Jan Naumann z Budyschkeho hamtskeho hejtmanstwa na Budyške wokrjesnje hejtmanstwo pschełaženy.

— **Serbski radiowy koncert w Drježdżanskim scélaku „Miraj“**, kiž běše zwoprědka na 19. měrca wotmysleny, je so na pozdźiši čas wotstorčił. Bližše so hišće wozjewi.

S **Khwaczicz.** Saudżenu žobotu wotmě tudomna dobrowólna wohnjowa wobora swoju letuschu hłownu shromadżiznu na sali towarischa Nowaka. Ssobustawny wobory běchu wschitke pschitomne. Cžestny komandant, knjes Hunnius, wotewri shromadżiznu a wosławi wschelake łdżelenja. Knjes wopalny mischtr Schołta je thorosce dla nulowany, z aktiwneje słužby stupiwši. Sa cžeń jeho thorosce sastupnje jeho knjes šotnik Sperling. K. Hunnius pschepoda wjednikej stuparšteho cžaha Albertej Rjeczy za 20lětne žobustawstwo wohnjoweje wobory je pschipósnawajmi klowami diplom. Tohorunja wuznamjenichu so za 10lětnu pschičłušknjenošcz k woborje towarischoju Max Panach, Max Bršeank, Richard Ssedlaczek, Marczin Rjeczka a E. Pilop. Knjes šotnik Sperling poczesći knjesa Hunniusa žamełho sa 30lětnu žwěrnu le woborje. Lětna rosprawa woborneho šutkowanja běsche khětro wobšérna. 5 krócz bu wobora k wohnju wołana, jenož jónu njewujeżdże. Inspekzija je wobora je znamjenjom „jara derje“ wobkała. 1. měrca 1929 mějeche wobora 31 aktiwnych a 6 pažiwnych žobustawow. Rosprawa pokkadnje šmědżeše wo swjeselazym wobstatku łdżelicz. Pschi howowolbach z wjetscha wschitzy swoje zastojnstwa wobthowachu. Pschi namjetch muwi žo dlěscha rosmołwa. Poštaji žo, so japschah pschi dostaczu prénjeho myta dožanje 3 hr. a pschi druhim myče 1,50 hrimow sarunane.

S **Porschiz.** Saudżenu njedżelu powołdnju je žnjerstwo snjeschowjeneho kowařskeho mischtra Kobanju k poslednjemu wotpočinkej pschewodżachu. Wobdżělenje wobydlerskiwa běsche jara žylne, nježdże 200 pschewodżerjow běsche so sejschło. Kowařska jednota wopokasa swojemu sunčenemu žobustawarjej poslednju cžesć, so so w žylnej liczbje a z thorhoju wobdżěli. Knjes Handrik mějesche khutne cželne pschdowanje.

Z **Radworja.** Tudomny dwórniščowy hoscenčar k. Ota Buhr wopuści po dwuletnym pžebywanju naš wjes a přesydli so k 1. haprleji t. l. do Kieritzscha p. Lipska, zo by tamniši dwórniščowy hoscenc přewzał. **Mandżelska krjża?**

S **Barta.** Cžejke njeschoje sta so hobołu na tudomnym knjeżum dworje. Dešerški pomocnik padże na hłowu do tólta z horzej šlapotku (Schlempe). Wón dyrbješe je

S **Njeswačzicz.** Pod wopačnym mjenom Maks Rothenburg je w tudomnej wokolinje wobschudżeł wokołohadźił, kiž je skasanki na durjowe tasliczki a gumijowe kołki sčerał a sobi hnydom dźěł pjenjes naplacžeć dawał. Skasarjo njeschu swoje skasane wězy dostali. Je wobješene, sdżedži. Schkodowani chcyli so na Njeswačzidłerjam zamołwitosć dowołnej bohowaj šlapotku nacžerjeć a so wobšmarnowitej do tólota padże. Towarišo, kiž trochu posdźischo z knjeżenom pschijědże, jeho hnydom wuczahny. Jeho dyrbjachu do ljarownje dowjesć.

S **Lubija.** Wokrjesnju wubjerk Lubijskeho hejtmanstwa sesdże so pondżelu 18. měrza 1929, dop. w 9 hodź. k jenemu pohrebnju.

S **Kamjenza.** Pondżelu 18. t. m. dop. 1/2 9 hodżin sesdże so wokrjesnju wubjerk Kamjenskeho hamtskeho hejtmanstwa z kjamenemu pohrebnju w pohrebnišcželi tuteho hamtskim hejtmanstwje w Kamjenzu. Dnjowny porjad je na hamtskim hejtmanstwje na gmejnach, kiž maja pschi 1000 wobhdlerjow, wupowěznjeny.

Z **Kulowa.** Při rězanju howjadła zmjezhoži tu w rězniski mišter Vicky. Jako jazyk ze skoćesowejo hłowy rězaše, puści so hózdź, na kotrymž hłowa wisaše. Nóž zajźdże Vickemu do lěweje ruki. Je strach, zo při cežkim zranjenju někotre porsty proste wostanu.

Se **Ssuščzej pola Kulowa.** Witkowař Ota Přiščke w naschej wěsy mějesche sbožo w loteriji. Na žwój łós, kiž w sakskej krajnej loterije hraješe, dosta 3000 hr. dobyče a wupłacžene.

S **Lucža pola** Delnjeho Wujesda. Nam je pisane: We naschej wěsy bo ludo z wězku saběrała, kotraž je mjenu, hdyž ješ ješoro wěrje podobna była njeby. W jamnych dnjach psched krótkim jedyn wuschak z Kiwoščerjej Hendrichej Funzy na hospodu pschiždże. Zona, kotraž běsche kruwy pizowała, je do kuchiny wróćił a je naštroja, jemu ko wuschatcu hoscza wuhlada. Tutón ke je 1 prędnimu nehomaj na kuchinske kachle stupił a hladasche, hač na hornczkach nicžo njeje, z cžimž by swój hłód sposkił. Hdyž zonu wuhlada, cžekny do spanskeje jitwy a hač do dżeczazeje kolebki, hdyž je w pjerju wuwohrewa. Dokelž bě to rano sahe, tej Zunka hišcže we kuhi je stupiła a je naštroja, hdyž wuschaka w kolebzy wuhlade. Stuntzy wuschaka nječhto runkliży te kušanju dachu, na cžeż je dźiwi hóješ sajo shubi.

S **Bukrancžiz.** K 15. měrcej wupuščzeši tudomny pólšti agent, kiež pschekupuje Popig, naschu wjes, je by korczmu w Cgelsdorfje w Jerschich horach pschewzał. Jeho naslědnik budże knjes Urban z Weigersdorfa pola Zittawy.

S **Khocžebuza.** Njedżelu wjecžor wokoło 11 hodżin 74lětneho žuželnika Emila Jennera w jeho bydlenju morwehu namakachu. Wón běše žebi sam z pluwowym sasedżenjom žiwjenje wsak. Ludźo žebi myslachu, je je žiwjenja zyły był.

Sprjewina zawiera pola Čělnicho.

W Braniborskim provinzialnym žejmje rěčeše je tele dny wo wotmyślenych šchlitalskich napravach při wulku wodu w Błótach. Pschi tutej šchadnosći mjenje so też praschenje twarjenja Schprewinskeje sawjery pola Čělnicheho. Kalawšti sapósłany Freier wobzarowaše, je by z twarjenjom sawjery pola Čělnicho tak dłiši, hač wuhlowe jamy su pschecžiwo twarjenju tuteje sahaty. Jich sastupjerjo su mjenjenja, so może jim sadżerżenje wody je schkodu hnyć. Hórnišći sastupjer na wušk. Jeho Kalawšti wosswei, so je pschihotuje nowy plan sa jadnicje Błót, w kotrym pschi schkodowanjom z wulkej wodu a to z tym nowym planom sajimy hórnišćowa njeschkoduja. Tuton nowy plan może je thromadnje je kanalom wotcžerpeć, hač na to wot Lejja pschez Schprewju k Wódrje twarjeć. Ssamsnyny rěčnik widżeše schkodowanje sa wuhlowe jamy też, hdyž bu žriedźnokrajny kanal (Mittellandkanal) nawari a porucžeše radšicho prócžki kanał z Lejja pschez Schprewju do Wódry natwarić.

Krajny twarski rada Blumenthal pak sawjeru pola Čělnicheho za najmusniši dźěł melioracije Błótowskeje kra-

Na Librowem grunče.

Roman Teresy Nowakowje.

40] (Pokračowanje.)

K wulkemu wobžarowanju wschěch njemócejsche jim rjej, hdy hižo a na kajke waschnje budża brěnjenja wotstronjene; žiłowańske jim jenoj, je zapóžkanzy pschinjeżu we tom patenty z Wina, a na tóždom tuteżinje budże patent z klětki pschecžitany. Stary Libra pscžejsche sajo dydłowaci, je k tomu dóžbje, hdyž njeschoni wěsze wobmjesowanych powěsćow, so by jeho pokojił a na druhe myslicžki pschinjeł, podóbny Jobł: „Też tu rěcželi, so je tam w Prahy pschijitha nascha kavsla cžeżka rěcž k skažowje — a so hnadź pschidże k wobnowjenju wscha cžeżka hlawa. To budża so w mejsce njekrajnje mjerjacz; žamowachu Němcy tam, schnje maju žwoje, hanny maju swoje, a tola chcejdża ponémnicžej zyle tuteżinje, — a nětko Praha to njedopuschcži.“

„Wo to njeje rěcže“, z wjeselym wobliczkom wotmolwi stary Libra, „to by była za nich pschewinika rana, hdy by knježička robota pschestała, a je by hišcže Cžeścha žwoboda je prawo dostali. To drje je so budża wobaracz.“

„Pojmjtmy je so to Tonikej tola wudżało, so budże khodżicz žwobodnje z buschku, a so njebudże jemu pisać poruczecz!“ wołasche nadobo Terka dobyczerjow, „dopomnitasch-li so, Jobła, kak staj tehdy rěczałoj, hdyž smy tehdom z hermanka schli?“

„Njeje Tonik jenicžy ham we wžy, też druhy z klintu pocžahnu“, wotrubny Malina tikałe, — a Jobł dopomni so niz na tehdyschu rosmołwu, ale na cžetu Mourku, kotraž porokowaschе jemu njepschirodżiwše a njerjaze pomócny w jich žwójże. Sčam žebje so wopraschа, hač nětko, po wotpadnjenju robotnych brěnjenjow a dawkolo budże móz wupłacžicz bratrej Lojsikej a wschitkim tjom holzam, so by możno było, je wudacz, a wukorjenicz wobstajnu hórkosć, kotraž bušeschеje so njes dwěmaj starschimaj žołomoraj a mlodej, djiwcej Terku na zyle njeschuješliwe wajchnje. A hač też to w tutej pscheměnjenej domizajnosći sesthadża jemu wudżałe žwójbne złożo?...

Mačej pak, so by wadżenju zawobarała, stany spěšchnje wot blida a poża žwotnoschowanej próžne žudobja na lawku za kachlemi; wtidhschi Libra wobleczе so znowa kabak, staji bej cžapku a poda je na puć dele po Jewsach, ke kubłu „pola Hejhanzej“.

Librowa so mjesche, myslo sej, jo je jenicžy jeje žyn wo wulkej newinizy nawdżił, tohorunja běchu nekotrzi Jewicžerjo w Bystrem w kensthach pobyli, a kóždy z nich, z wuwjazom starnischkow, kotrež bo ninu buhoslužbow wo niczo njesasimowachu, běsche pewjež wo „konschtintizji“ sahadżchał, wčło jara njesaßnu a samotanu. Lódy so Jobł nješchto krocželow schcžinił, a so ke Pruschkej khatnuje pschibliżił, to hižo widżesche, jo pschi durczkach stoji Tonik je žwójnym Nowotnez Hondu, a so jara wótsje hromadże rěcžitaj. Njerozumi spowrědka, schto mataj njeje žobu, ale hdyž bě so bóle pschibliżił, spósna, so Honda nětchto sapréwa, z hłowu mje a wobbyłi, mjesce žu mělí — —“

„Wschak też ty šmješech mjecz a klintu“, flyschesche hižo zyle jatnje Tonika ža horicz. „Ty by ty kaž stara baba, wschemo bo bojisch, nicžemu njewěrischi!“

„To njesłyschm“, wobarasche so Honda, „ale tajkale wěz....“

„Daj wam Bóh Knjes dobre popokonjo, hólzy“, sarěcža na njeju Libra. „Schto dha ko wadżitaj?“

„Hdyž je Honda kaž tajki njewěrliwy Domajch“, flosbjeschе ho Pruschkej Tonik. „Móżu jemu rěcžecz, njerěcžecz, stajnje bledži to žwoje. Sčze, wujo, djenża we Bystrem byłz?“

„Wěło žym był“, kiwajche Libra horlinje z hłowu a chyschе hólzomaj wuložowacz, schto běsche sthichał, hdyž Tonik nasle wujkhże: „Tuž jemu wy tola pschecže, hdyž wy jemu rjekujecze, so by wědżał, so je wschemu pschecžiwanju a pernecžnju tóhu, so je nětko buriši cžesnej kaž knježiti, to hižo žana wyschnoscz na žwěrce njeje.“

Libra ho zastrója. Runje tak bě žebi też Briwn wotložowal, a Vedržel běsche jeho mudrje warnował, so by žebi njemołował, jchłoż hnadź dożyła hinak wupadnje.

„Hač je wschemu porucženju, wschěm sakonjam na žwěrce hižo tóhu, to wamaj, hólzaj, rjej njemóju,“ praješche mérnje. „Ja žym jenoj sthichał, so je nam Tonik konschtintizju dał, so tu dżenża sapółzanzy do Wina sta, a jo, tak ruče hač je patenty žobu pschiwjesu, so wschitko wowjewi, tak mamy hej tu žwobodu wukkadowacz.“

Honda kiwny pothwalnje z hłowu.

„Kajka dha by to była dospołna žwobodna,“ rjeješe je Tonik, „hdy by mi hischcže nětchto dyhł wotsthrowacz. Może miedła pschijcz zychtacz, pjkaz abo žonu kupschiłuk a połmischtr, na robotu hižo ani z nobu žo njehibam a hnydom jupiże pewěžym jej klintu na zawjerzu a budu jo z njej hajitej psched nasom khyłcež. Jo prawjeno, wy hłuchałoh, tych hajinikow wuhnacz! Ždyż hižo njeje wyschnoscze, je łóš nasch tak derje kaž jich, móżemy jich w nim dejewa puschczecz, a njeżmě nam žany fadżerżenje.“

„Ju pak wschemu tomu tola njewerju,“ praješche Honda žwoje hłowy. „Ždże też to by so to nasone dało nawrakło? To žu eži nětchto rjane narěczeli a so blasnje pomělił!“

„Tuž jenoj dži a pkuje jich popresch, so bychu eži to pschinjenu robotu sasu wróćili,“ wołasche Tonik, je je mi po pschecžiwo Hondej sahanjejo.

(Pokračowanje sležehuje.)

jiny wobhladowasche, a so tu pschecžiwjenje hórnistwa njeje w polnej mérje woprawnjene.

Krajne wuschnosce maju někto zylu wažnu należnosć pschepruhowacź a jich rosšud ma so wocžakacź.

Praclat Žur — sydomdźesatnik.

Dźensa swjeći wysokodostojny knjez praclat Mikławš Žur swoje 70. narodniny. Wosławjene je powšitkownje waženy a česćeny sobustaw tachantstwa swj. Pětra w Budyšinje a jako sekretar našeje Maćicy Serbskeje a jako předsyda towarstwa swj. Cyrilla a Methoda też wšěm Serbam dyrbi znaty a lubowany.

Tachantski senior praclat M. Žur je so lěta 1859 we Worklecach narodźił a po swojich Pražskich studijach jako jenoležny dobrowólnik w Budyskim połku 103 wuslužiwši bu 7. hodownika 1885 wot biskopa Bernerta w Budyskej Pětrowskej cyrkwi na měšnika wuswjećeny. Najprjedy běšo z druhim kaplanom při serbskej cyrkwi a za dwě léće přewza jako administrator farske wjednistwo Radwořskeje wosady, hdźež w běhu lět so wo nowotwar cyrkwje prócowaše. Lěta 1895 pak bu za katecheta a kaplana ke Dwórskej cyrkwi w Drježdźanach powołany, ale hižo za lěto (15. 10. 1896) za fararja w Radworju stajeny, hdźež hač do lěta 1903 zwosta, z njesprócenej horliwosću we swoju wosadu starajo a nowotwar krasneje Radwořskeje basiliki jako zaradźer dokonjawši. Tola z 1. nazymnikom 1903 bu jako naslědnik fararja Skale do Budyšina za fararja při serbskej cyrkwi powołany a (30. 9.) 1908 z dostojnosću tachantskeho knjeza wuznamenjenjey. Za něšto mósacow powyšichu jeho na konsistorialneho assessora a tak dosta sydło a hłós w konsistoriju. W tachantstwje pozběhowaše so wot jeneho dostojnstwa k druhemu a to bu najprjedy šolastikus (1. 7. 1912), potom kantor (13. 5. 1920), skónčnje senior (1925). Při znowapostajenju Mišnjanskeho biskopstwa (26. 6. 1921) bu za domjaceho praclata bamža Benedikta XV. pomjenowany. Też stat připózna. Často wón cyle zahe rano Božu mšu swjeći, zo mohł potom w spowědnym stole skutkować jako horliwy dušepastyr.

A tak je někto jako generalny prokurator tachantstwa a oficial Mišnjanskeho biskopstwa přeco čiły a źiźławy, njeźiwajcy swojeje khipreje strowoty. Jubilarowa duchowna hibićiwosć a sprawna zmysleność je jemu mnohich přećelow dobyła, mjez Němcami a Serbami je jenak wuley česćeny a lubowany. Wo jeho zasłužbach za serbski lud přinjesemy jutře podrobnu rozprawu. Dźensa pak přejemy našemu mężniskemu jubilarej z cyleje wutroby Bože žohnowanje, strowjo a zbožo na mnohe, mnohe lěta.

Jan Serbin.

Z Łužicy.

* S **Wulkeho Schmnowa.** Poš tudomneho kubleria Däßlera je jeho dźowku a kowarja Kögla ſ Warnsdorfa ſtuſał. Pša dyrbjachu ſatſělicź. Skutkanej wozožje ſtej ſo k ſchitaniſkemu ſcheźpjenju do Drježdźan podałej. Ssu hiſchcże dalſchcho pha ſatſělicź dyrbjeli. Tutón běſche jemu ſtuſał. Pała njeho pu też ſkaženoſcź ſpóſnali.

* S **Gersdorfa** pola Ruhlbacha. Nahła ſmjerć na rejwanſkej ſutŏ potrjechi ſaſidźenu ſobotu wjeczor 16lětſcheho murjerſkeho wuczobnika Alfreda Knoblocha, jenicžkeho ſyna tudomneho knježevho hejtmana Knoblocha. Pichi jenym ſamſeſelenju młody cžłowjek ſwojej rejwałzy pichi rejwanju ſ rukow ſjedże a ſo ſ Bożej rucku ſajaty morwy ſwjeſe.

8. zhromadne posedźenje sakskeje Ratarskeje komory.

Schtwórtk 21. měrza wot dop. w 10 hodź. iwoimeje ſo 8. pożedźenſkej ſali nětudſcheje 1. komory w Sſejmowni w Drježdźanach 8. zhromadne pożedźenje ſakſkeje Ratarſkeje komory.

Dujowy porjad wopiſchija:

1. Wotewrjenje pożedźenja a ſwěſćenje liſćiny pſchitomnych.
2. Rozprawa Ratarſkeje komory na liczčitke léto 1927. Rozprawa wubjerka ſa pruhowanje ſlicžowanjow:
3. Rozprawa pſchedbyſtwa wo organiſowanju iwuwjazje mloka.
4. Rozprawa wo dźelawoſći Ratarſkeje komory we lěcže 1928.
5. Hoſpodarſki plan Ratarſkeje komory na léto 1929.

Bjezdźěłosć w Budyskim wokrjesu.

je w měſaju februaru dale pſchiběrała.

W februaru ſu ſo dźěłowe pomĕry tak njepſchihódnje wutwile a liczba dźěłonjeměſajcych je tak njeſmĕrnje wyſoko ſtupiła, ſo buchu wſchitke wobliczenja pſchecžiſnjene. Swjetſcha běſche to ſcžehwk wurjadneje ſymy, kiž wjeſiſchinu wonkuych dźěłow ſujemóžni. Też njedoſtatk na wuhlu nuſowaſche dźěłarnje k wobmjeſowanju.

Wobmyſlicź, pak ma ſo też, ſo je w pożlednich létach jenoż ſe ſaſtajenjom dźěłarnjow (nimo podźělnych ſaſtajenjow), kiž njeſluſcheja do ſaiſonſkich pſchemyſłowſkich a induſtrialnych dźěłarnjow, nĕhdźe 1400 dźěłaczerjow wo ſwoje dźěło pſchiſchło, ſ kotrychž je dotal jenoż mało ſymſe dźěło namałało.

Najnowſchi ſtwdźenſk we wokrjesu Budyſkeho dźěłoweho ganta dożpě liczba podpjeranych dźěłonjeměſajcych 1. aug. loſiſcheho léta ſ 1530. Wona powyſchi ſo hacž k 1. nowembrej na 2919, wuczinjeſche 1. januara 7637 a na kónzu februara t. l. ſamo 11 696. To je liczba, kiž dotal jenje njebu doſpĕła. W februaru ſamym ſo wona wo 2474 pſchiſpori.

Tuta liczba wo 11 696 roſpaduje ſo 2228 (1739 muſchich a 489 żónſkich) dźěłonjeměſajcych w měſcže Budyſchin, 3331 (2845 muſchich a 488 żónſkich) na Budyſſe wſy, 3623 (3251 muſchich a 372 żónſkich) na gmejny Biſkopſkeje wotnoſti, 1812 (1526 muſchich a 286 żónſkich) na gmejny Korſymſkeje wotnoſti a 702 (643 muſchich a 59 żónſkich) na gmejny Kamenzkeje wotnoſti.

Pſchiſpiwajowa podpjera bu 11 860 ſtwójſtwam pſchiſluſchnym, kiž maju prawo ſaſtaranja, płaczena. S tuſtych 11 696 podpjeranych dźěłonjeměſajcych doſtawachu 7749 (6485 muſchich a 1264 żónſkich) podpjeru ſa dźěłonjeměſajcych, 441 (332 muſchich a 109 żónſkich) kriſowu podpjeru, 3252 (2976 muſchich a 276 żónſkich) ſaiſonſku podpjeru a 254 (211 muſchich a 43 żónſkich) ſaſtaraniſku podpjeru.

Dożywa je to nĕhdźe 7,6% wobydlerſtwa wokrjeſa dźěłoweho ganta, krajny pſcherĕrk leži pak niże. W jenotlivych wokrjeſnych dźělach khodźi tuta liczba mjes 5,4 a 12,1 proz. Biſkopſka a Kamiwałdſka krajina ſtej najcžeſcžiſho potrjechenej. Ninio mĕſta Budyſchina, hdźež běſche 1. měrza 1927 2968 (nětko 2228) podpjeranych dźěłonjeměſajcych, ſu druhe mĕſtna ſwoje liczby ſtĕtro pſchekrocžiłe.

Nětcziſcha wurjaduje ſylna bjesdźěłoſcź jewja ſo też, hdyż ju pſchirunawamy ſ pożledninimi létami. Tak bu podpjeranych na kónzu februara 1924: 5485; 1925: 2169; 1926: 5922; 1927: 7054; 1928: 4847 a 1929: 11 696 woſobow.

Se ſo pohubjeniſchazyni wobſtejnoſcžemi buchu we februara nimale wſchitke powołanja potrjechene. Wuwjazaſa běchu jenoż w kožowej induſtriji a pola pichiſtajenjow, hdźež dźěłopytaju wotewĕrachu. Nětko, hdyż miſiſke wjedro ſaſtupi, budźe drje wjeſiſchi bjesdźěłoſcže pſchekrocženy. Wotewĕrauje bjesdźěłoſcže je hižom ſpóſnacź. Dokelž běſche ſ dołhej ſymu twarjenje ſujemóžnjene a budże tohodla na krótki czaſ ſlicžene a ſu też wſchelake muſowe dźěła wocžakacź, ſmĕchu nětko na to liczieć, ſo bjesdźěłoſcź ſylnje powuſcheći.

Wusudźenja.

§ **Shromadny lawnikł żud w Budyſchinje.** Njeporadnoſcže nĕhdyſcheho wieſnego dawkiſběrarja a pieſarſkeho milchtra Willija Maxa Marſchalla ſ Lupoje buchu ſobotu dowjednane. Marſchall běſche pieſarſtwo mukuzł, tola pożdźiſcho bu ſe ſkalarjom, woženi ſo ſe dźowku pieſarſkeho milchtra Geißlera we Lupoji a wotnajeſche ſebi wot 15. hapreleje 1926 pieſarnju ſwojeho pſchichodneho nana. Dnja 31. januara 1924 běſche jeho tamniſchi mĕſchćanoſta ſe ſawdacjom ruki ſa dawkiſběrarja poſtajił.

W dejembru 1925 wotcžinja w Marſchallowym hospodarſtwje 4700 hr. njedoſtatka. Marſchall pſchida, ſo je tute pjenjezy pſchekſchiwił. Wón też knihi njebĕſche ſdźeła prawje wjedł. Sso ſamokwjeſo wudawaſche wón, ſo ſu ſo jeho wobſtejnoſcže bjes jeho winy bóle a bóle pohubjenſchike. Wón je do ſwojeje pieſarnje nowe kachle a parny apparat ſtajił. Pſchećžiwo ſwojim ſwjetſcha rataſkim wotewĕrarjam je wón pjeza pichedwĕrliwy był. Je dyrbjał pjeza wjazy thĕła ſwudawacź, hacž je we tutym cžaſu žita na ſamożnjenje doſtał. Dołhody na hotowych pjenjeſach ſu byłe jara ſnadne. Jeho thoroſcź a thoroſcź w ſwójbje ſu wjele pjenjes płacžiłe.

Pſcht mĕſacznym wotliczenju njeje pożlednje dołhody pjeza hnydom ſapiſał, ſo buchu pjenjezy trjechiłe. Wón je w pokładni pſchezo jenu dźeru wotewrił, ſo by druhu njej ſatykał.

Pſchećhſchiwjenja buchu wobſtorženemu wołożene, dokelž běſche, kaž jo ſud ſwěćił, ſ wjeſnjanoſtu ſpichezżeleny, kiž mĕješche k njemu wjele dowĕrjenja, a ſo ſo gmejniſcy ſaſtupjerjo pjeza njeſmu wo dawkowu pokładnju a hamtiſe dźěła Marſchalla ſtarali. Sa 5 lět wotmĕ ſo jenoż jena reviſija.

Knihowy reviſor Ehlers ſ Budyſchina powĕdźi, ſo je Marſchallowe hoſpodarjenje jara ſanjechane było. Sa ſwój wołkhod pjeza njeje mĕł knihjwjedniſtwa, ſo je ſo hodźako cžežko ſwěćiłcź, kelko pjenjes wonka ſtejeſche. Wobſtejnoſcže njeſmu hyłe derje pſchiſchwidne. Konkurs je podbilanzu wo 10 000 hr. pſchinjeſł. Marſchall je pjeza dobrocžiwy cžłowjek, ale žadym wobłhodnik.

Ssud ſaſudźi Marſchalla k 9 mĕſajam ſaſtwa a wotrjekny jemu cžeſne prawa na 3 lěta. Pſchepytowanſka ſalba wot 2. januara hacž do 7. februara 1929 ſo jako thłoſtanje wotliczi.

•

§ **Krajny żud w Budyſchinje.** Po pſcheſtwĕdźenju Budyſkeho hamtiſkeho ſuda běſche 21lětny wobkhodny wjednik Jan Kiſchećžan Jenſen w Budyſchinje 25. 9. 1928 ſ njewobhladnoſcžu autowe njeſłožo na Drježdźanſkej dróhy w Budyſchinje ſawinował. Tutón dźeń popołdnju ½2 hodźin běſche wón thĕtro ſpĕſchnje ſ Lehmannez autoweje wuporjedźenje bliſko mĕſta na Drježdźanſku dróhu wujeł, ſo by ſo na lĕwo k mĕſtu ſawinył. W tutym wokomiku běſche ſ Drježdźanſkeje ſtrony Brennaborſki auto ſ 55kilometriſkej hodźinſkej ſpĕſchnoſcžu pſchijeł. Se ſchofĕrom běſche Arnoſcht Gotthelf Fryg Groſa ſe Schunowa nad Eigenom. Autaj běſchtaj do ſo ſrajſkoj. Groſowy auto běſche do ſchtoma frajſk, ſ cžimž ſo jemu kryw wottorhny a wſchitke ſchkleizy rosbichu. Groſowa mać ſebi dwójzy wobruczku ſkama a ſo ſtraſchnje ſrĕſa, wĕſta Dietrichowa ſo tohorunja ſrĕſa a Groſowy nan ſo na dróhu padnywſchi na hłowje a ruzy ſrani. Budyſki hamtiſki ſud běſche Jenſena dla pſchejſtupjenja wobkhadneho porjada a dla njerozumnego cžĕlneho ſranjenja k 150 hr. pjenjezneho khłoſtanja abo 15 dnjam jaſtwa ſaſudźił, Groſu pak wawinowak. Jenſen běſche ſo pſchećiwo wuſudźej powołał. Ssud pak jeho powołanje ſaczĳny.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Drježdźan.** (Wo palenſu cžłow.) W Drježdźanſkej palenſi cžłow ſpalichu w februaru 440 cžłowi, 226 muſchich a 214 żónſkich.

* S **Wikow.** (Hróſtne ſamomordarſtwo.) Zaloſtnu ſmjerć namaka nĕhdźe 30-ſtna mandźelſka jeneho dźěłacžerja we Wikach (Elſterwerda). Namakachu ju, kotruž běſche po operaciji hiſchcże w lĕkarſkim wothladanju, pjatk wjecžor na ſo pałazym wotpowjeſenſkim łoža morwu leżo. Wona běſche ſebje a łožo ſ petrolejom polała a ſapalita. Jeje cžło běſche, jako jo namakachu, hižom ſymje ſwuhlene. Łožo ko hiſchcże ſcheſcheſche a jiwa běſche ſ kurom napjelnjena. Njeſbožowna je njeſtuſi najſkerje hnydom po wotpalenju lĕkarja nuwjedła. Je dźeſ ſo bojała, ſo ſo ji wobna ſtrowoſć wſchelako wjeſnjeſći.

Cežke wohnjowe njezbože w Barlinje.

Dźeczo morwe — tſi wozoby cžežko ſranjene.

W nozu na njedźelu wudyri w domje na Barlinſkej aleji cžo. 13 we Weißenjeſe ſchtĕdny woheń, pſchi kotrymž dźeczo ſmjerć namaka a buchu dalſche wozoby cžežko ſranjene.

25 létny Guſtaw Immer, kiž tam pola ſwojeje ſotry bydleſche, běſche ſtĕtro pjany domoj pſchiſchoł. Se ſapa-

Limburgski hród so wotpalił. Tutón hród leži při rěcy Lahn we wjeſornej Němskej a je přez 600 lět stary.

Lodowe hory w rěcy Nekarju.

W rěcy Nekarju su so započałe škruty kopić a su z nich nastałe wopraudźite lodownišća. Nětko so

prócuja mosty, přez rěku wjedźace, před hrožacej zahubu zakhować.

lenej zigarety lehny žo mkody cžłowjek do koža a wutšnjy zigareta padny na podłohu a šapali tejch. Tón žo dale žehlesche, doniž žo domjaza nadoba nješapali. Nimodnzy ludžo dohladachu žo pšeš wokna płonjenjow a šawolachu wohnjowou woboru.

Teš Zimmer běšche mjes tym k žebi pšichišchoł a šrach špónawšchi, słoczi ł wokom na dróhu dele a wošta cžełkofranjeny ležo. Teš jena žona, kiž pod šćehu bydlesche, běšche na kólniju dele skočiła a žebi kulku šamała.

Jako wohnjowa wobora pšichjěchže, žo hižom zyle bydlenje palesche. Najprjedy dyrbješe wobora cžłowjekow wutkowaca. To běšche pšichłynuły kurje cžeše dźeło. Mjes tym běchu žo płomjenja do bydlenja Seppelec mandželskeju w druhim poschodže pschedobyle, hdyž hołdy, schtyri a poldralcetna, pschebywaschtej. Wobornizy dźesći hižom bjes wědomja nadeńdźechu. Poldralcetnu Hanžu njemóžachu wjazy do žiwjenja wrócžiš, pola starscheje pak žo to po dołhim prózowanju poradži.

Po dwěhodźinskim napinanju wohnjoweje wobory běšche woheń šalaty. Nastata schkoda je jara wulka, dokelž je žo zyle bydlenje wupalilo a twarjenje cžeršpiko.

Snjeschožene wožoły, Gustava Zimmera a chore dźeczo dowjesechu do khorownje.

Na'nowiše zcyłeho s wěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje ša jutšnjeschi schtwórk:** Samócžene, mutne, mjłohołoje, mile. W Jendželskej samócžene a w nozy pomjerminje. W pełnóznej Europje žo wuwjedrika a trochu khłódnjsche.

W Lipscžanskej rěšarni žu žo wulke wobschkodženjstwa skucžile. Stat je žo wo rěšanjski dawk šoječa wobschkodžił. Dale je žo mjaža je saschkcžépjenjom trichinow abo wulkow do mjasnowych cžłonkow, ša wobhladanje mjasa podatych, kalschnje jako malohódne wobhódnoćžilo. Sawěscženja je potom dyrbjała rozbjeł šaplaczieć. Sydom wokołow, kotrež žu do jebanstwow šaplaczene, žu šaseli a pschepytanje pschecžiwo nim sawjedli.

Polski šejm je dispozizitki sond ša Pilsudskeho jako wójnskeho ministra ł dwěmaj hłosomaj wjetschinu wotpokasał.

Po powěsći italskich nowin žo bolharski swonkowny minister hromadże ł najwyschschim bolharskim duchownym do Roma poda, so by prenje formalitły ša nabožanske wěrowanje kralа Borisa ł prynzeju Giovannu postajił. Kral Boriš, kotrhž w tu khwilu we Minje pschebywa, k tomu do Roma pschińdże. Kaž je žkyschcež, najskerje bamž ham katolske wěrowanje w Romje wukonja, mjes tym so budże prawošławne wěrowanje w Sofiji.

Towařstwowski powěstnik.

Bukecy. „Radosć“ spěwa tutón tydźeń štwórtk (nie srjedu), dokel sym zadźěwany. **Dirigent.**

Lichań. „Zernička“ ma štwórtk wječor we 8 hodź. spěwanje.

Komorow. Jednota „Sokol“ zwučuje kóždy štwórtk wot 8—10 hodźin w „Kačej korčmje“. Bratřa, přińdźće porjadnje a dypkownje a pokaž se z tym, zo sće Sokołojo. **Načolnik.**

Pančicy. Jednota Sokol ma kóždy štwórtk wječor we 8 hodź. w Pančicach na žurli zwučowanje. Swjedźeń je blizko. Načolnik.

Radwoŕ. Jednota „Sokol“ ma pjatk 15. nalětn. we 8 h. zwučowanje, hnadom po zwučowanju krótku zhromadźiznu. Přisłušnosć towařstwu pokaza kóždy sobustaw z tym, zo wěsće přińdźe. Nowe sobustawy su nam lubje witani. **Předsyda.**

Rakecy. „Lipa“ ma přichodnu njedźelu 17. nalětnika pop. w 3 hodź. pola Hönčec měšačnu zhromadźiznu. Dla zajimaweho přednoška, kiž nam wšitkim derje znaty kajka wučeŕ Wjela-Bukečanski poskići, njedyrbjał žadyn sobustaw wot zhromadźizny wuwostać. Prajće to jedyn druhemu. **Předsyda.**

Sowrjecy. Jednota „Sokol“ ma přichodny pjatk wječor zwučowanje a po tym ważnu zhromadźiznu.

Wotrow. Jednota „Sokol“ ma přichodny pjatk 15. nalětnika wječor we 8 hodź. pola Jurśee swoju zhromadźiznu. Njech kóždy přińdźe, kotryž chce być sobustaw Sokoła. Jedna so dla zapiska sobustawow. **Předsydowe.**

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dudman w Budyšinje. Za korespondency a wšelke druhe w tykowace: Za wudawarja: Jurij Winar w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

Sersedu 13. měrza 1929.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,2105	100 pólsk. złotych	47,325
1 šendželski punt .	20,43	100 čěskosł. krónow .	12,47
100 šwajc. frankow .	80,98	100 franc. frankow .	16,44

Barlinska burša bě wječera dale šlaba a nerwozna. Kurzy efektow žo wotdrjechjowachu. Teš na wikach se dołožmy a renionymi liščinami kurzy špadowachu.

Produktowe witi woštachu teš wječera měrne. Dokelž staj pšeńca a rožka na wikach pšichodnu žadnej, płacžiny po zentnarju ł nowa wo 5 pj. postupichu. Wječera płacžesche zentnar

w Barlinje

pšeńcy 11,15—11,30 hr., rožki 10,30—10,45 hr., jačmjenja nalět. 10,90—11,50 hr., najmjšeho 9,60—10,10 hr., wowša 9,95—10,25 hr.

W termińowym wikowanju:

ša měrc: pšeńcy 11,82½—11,87½ hr., wowša 10,82½ hr.,

ša meju: pšeńcy 12,10—12,07½ hr., rožki 11,41¼—11,37½ hr., wowša 11,35 hr.,

ša julij: pšeńcy 12,57½—12,56¼ hr., rožki 11,66¼—11,65¼ hr., wowša 11,80 hr.

Pschistajenja:

Hołzu do domu, Himpel w Běłej Wodźe, Schützenstr. 3; — k 1. 4. Raffelt w Hródku, Hórita haja cžo. 1; — Kutiśch, hoschcženaŕ w Cžełnom; — Weberka w Budyšinje, Jurjowa haja cžo. 1; — do Budyšchina, we pjekarni Schlachthofstr. cžo. 7.

Pohonca, Boden w Hródku pjchi měšcžańskim dwórnischcžu.

Mucžobnika, moleŕskeho, Schicketanz w Hródku, Hórita haja cžo. 1; — pjekaŕskeho, Mühlchen w Delnich Brusach; — bludaŕskeho, Wójnscha w Kulowje.

Hołwoju, knježi dwór we Wjelcžinje.

Maschinisti mischtr, šamkaŕ ša wodźenje wuporjedžerjne lokomotiwow a baggerow, G. Boška w Běłej Wodźe.

Na pschedań:

Ssyno, w Skanezach cžo. 2.

Pjenježny thamor, klamowe blido, tafłaty wós, kuchinski khamor w Kamjenzu, Klóchtrika haja cžo. 3.

Kruwa, wušakokuċželna, w Radwoŕzu cžo. 7.

Zentrifuga, mała nowa, w Budyšchinje na Hornjeŕskej haju cžo. 28.

Soudnišny na pschebadžowanje.

schtwórtk 14. měrza 1929:

w Njebjelcžicach: schrótowanikl młyn. Kupzy jeńdu žo dop. ½10 hodźin w „Serbskej gruchcje“.

w Kamjenzu w kajarnach komorny dom maschinitich tšełbow, dop. w 10 hodź.: Mebłe, zigary, wurešne twory, motorske koło, wobrazy, hobanki, cžapniki.

w hoschcženzu „K złotej horje“ dop. w 11 hodź.: brunej konjej.

w hoschcženzu „Ke krónprynzej“ pop. w 3 hodź.: Hlinjane hornzo a tišchne zmjele.

w Lubiju na sudnišnjwie dop. w 10 hodź.: Mebłe, zigary, motory, hobanka, wobrazy, wschelake wojnarske maschiny, gramofon i 4 deńkami.

Škrowe depeše.

Produktowe witi w Barlinje dźenša dop. 3/11 šobu. Skoro žadyn wobrot, ale płacžiny žu znowa krutšeje. Dop. 3/12 hodź.: Kaž pšched hodźinu. Pšeńca a rožka něhdže 5 pj. drjožschej.

Płacžiny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płacžiny po złotej hriwnje.

	12. 3.	11. 3.		12. 3.	11. 3.
Pšeńca	223-226	222-225	buny	22-23,50	22-23,50
rožka	206-209	205-208	wolca	29-31 (00)	28-30 (00)
nal. jačmjeń	213-230	218-230	módre łupiny	16-17,50	16-17,00
naz. jačmjeń	199-202	199-202	žołte łupiny	23-25,00	23-26,00
wowa	199-205	99-205	zeradella	—	—
kukurica	244-247	246-250	raps. wosušk	20-21,00	20-21,00
pšeńš muka	26-30 25	26-30 25	lany wosušk	25-25,00	25-25,00
ržana muka	27-29,50	27-29,50	nocn. melasa	—	—
pš. wotruby	15,75	15,75	bérnj. kruški	21-21,50	21-21,50
ržane „	14,75	14,75	syno, 50 kg	4,50-5,50	4,50-5,50
lane symjo	—	—	ržana sloma	1,20-1,40	1,05-1,25
hróch	43-49,00	43-49,00	pšeńč. „	1,10-1,80	1,20-1,25
raps	—	—	wowsna „	1,55-1,70	1,45-1,65
pjeluški	25-26,75	24-26,75	ječa „	1,35-1,60	1,25-1,50

Płacžiny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

12. měrca 1929. Płacžiny po centn. a zl. hriwnje.

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 265.

Polnomjasne, wukormjene, najwušeje rěznoje hódnosće hač do 6 lět	57—59
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	53—56
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	47—51
Mjenje picowane wšěch starochow	38—45

Byki: 342

Polnomjasne, wurocžene, najwušeje rěznoje hódnosće	51—53
Polnomjasne, młódše	48—52
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	44—46
Špatne	41—42

Jałojcy a kruwy: 755.

Polnomjasne, wukormjene kruwy najwušeje rěznoje hódnosće	42—44
Polnomjasne, wukormjene jałojcy najwušeje rěznoje hódnosće hač do 7 lět	33—41
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	37—39
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	32—36
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 3250.

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	76—84
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	65—70
Špatne (4.)	60—62

Wowcy: 2355.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	69—70
Starše wukormjene (2.)	58—65
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	52—60

Swinje: 13 672.

Polnomjasne, wosebitych rasow a jich křižencow, hač do 1½ lět stare	80
Wukormjene	78—80
Mjasne	76—78
Špatne	74—76
Rancy a kundrosy	74—78

Konfirmandske stupnje

žonjace stupnje ze spinku lakowe, nowočasna forma 7.50 hr.

muž. nizke stupnje howjaza koža, z bělym šowom 9.75 hr.

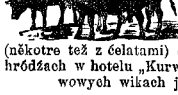
Willy Sommer

na Serbskich hrjebjach 8

Kulturwehr

njech sebi kóždy w „Serb. knihaŕni“ w Budyšinje skaza. Wukhadża měšačnje a płaći štwórćlětnje 2,50 hr.

Mam **wot štwórtka 14. měrca** nowy transport młodych, sylnych, wysokosuć. orig. raišopr.-hollandsk.

kruwow a jałojcow

(někotre też z čelatami) **a bykow** w swojich hródžach w hotelu „Kurwjeŕch“ w Budyšinje na Drjewowych wikach jara tunjo na předań.

Emil Gräfe, skótna wikowaŕnja

Telefon 2063 a 2418

Přispomnjenje: Rězniski skót so sobu wuměni.

Młody blidaŕski

Serb, pyta dźěło w jenej křesćańskej swójbje, jeli možno z spanjom a jědzu.

Offerte njech so sćelu na F. 19 na wudawańiju Serbsk. Nowin

Rjany čehniwy a strožowanski

POS

je na předań w Jatrobju 15

Derjezdźeržany nowosłoborny

križerski grat

dospolny z nimale nowej šabraku a sedłom je tunjo na předań

Ručne dźěła

předkrosćene tunjo pola

W. Köhler w Budyšinje

na Hłownem torhošću čisło 9

Třechnikryjeńske dźěła

naturske — a asbest — šćěpjele, cyhele, papy a kryće bjez kołmazy. Asbest — šćěpjele, najtuńša a najlóža kruta třecha. Darmotne zaradźenje

Arnoši Rychtaŕ

třechnikryjerski mištr

W Budyšinje na Lubjanskej dróze 20.

Wutykanje ptačkow a też cycacych zwěrjatow

přirodopodobnje a ačerźiwje wola firmy

Bruno Specht na Moltkowej dróze 3

pužkwjeŕstwo *w Budyšinje*

Wše nowosće

za rubišća a šorcuchi su dóšle

Najnowše mustry tkaninow za jaki ⌘ Jara rjany wołmiany musselin

Tkaniny za suknje ⌘ Čorne a brune kašmirske rubišća ⌘ židźane wokołošijne rubišća ⌘ canki ⌘ wobsadki ⌘ knofle ⌘ Čorna žida za pjezle ⌘ Tunje składnostne kupy za damy k Zelenemu

Alfons Schauseil

w Budyšinje / Wosebity dom za serbsku drastu

Jurij Hänsel w Budyšinje

na Sukelnjskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736

Hłowna předawaŕnja Rudolfa Sacka z Lipska w Budyšinskim hamtskim hejtmanstwje

Skład rataŕsk. mašinow a graiu wšěch druhu

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósce a pola dowěrnikow 1.51 hr., pod křižn. zwjazkom 2.25 hr. Do wukraja 18 Kč. Wudawa a čišć: Smolerjec knihičišćerna, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 pj. Wobćežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 62 — Budyšin — Štwórtk, 14. měrca 1929 — Bautzen — Lětnik 88

„Československa Republika" Łužiskich Serbow přeciwo mylnemu wudawanju „Prager Tageblatta" zakituje.

„Čěskoslowenska Republika" pische: „Němski minister wukrajnych naležnosćow dr. Stresemann je njedawno prajił, „so dyrbi Němska swojim narodnym mjeńšinam wjace dać, hač wot druhich statow sa němske mjeńšiny žada". „Kulturwille" sa to wustupuje, so by so Stresemannowe zlubjenje praktizy niz jenož sa Danow, ale też sa Polakow a Łužiskich Serbow pschejwjedło. Ale „Prager Tageblatt" ma zyle druhe mjenjenje. Praji, so so prascheńje Łužiskich Serbow z wotpohladom kładze; pschetoż niz jenož Němska, ale też druhe staty, kotrež z dr. Stresemannom postupuja, maju jenož njeromantiski wotpohlad, so by so žadanje tamnych mjeńšinowych dopjelniło, kotrež žame sa wuprawjenjom wolaju, tola niz agitazijski samyšl." Skótka po „Prager Tageblattu" Łužiscy Serbja nicžo nježdadaju a tohodla nicžo njedostanu. Tak zu Madjarjo psched wójnu wo zyłej złowenskej mjeńšinje rěkzeli a tak hischcze dźenża wo samnym dźelu złowenskeho luda rěcža, kotrež je pod jich knježerstwom wostał. Ale „Prager Tageblatt" so hrozuje myli. Łužiscy Serbja su zwjozorasny lud a su swoje prawa drje bjes hołka žadali, wjele prjedy hač je so „Prager Tageblatt" narodźił, žadaju žebi je a budźa žebi je žadacz, a žadyn statnik, kotrež wo schiłtanju narodnych mjeńšinowo cježnje a sprawnje myšli, njeznje tele prawa sapowědźicz."

Serbske towarstwa, w „Domowinje" sjednoćene, su pola němskeho knježerstwa žiwoje žadanja w cjełku wobnowile, prjedy hač je so wo narodnych mjeńšinach we Genfu jednało. To je jich swjata wintowatosć była. Serbja su hižo 1848, po poraženju rewolucije, swoje pschecza fakłemu knježerstwu pschednjeńli. Jenož mały dźeł z nich je so tym pschisłuchnył, a podźišćo su wuběrne we schuli serbsku rěcz ztoro zyle potłóčili. Serbja njejsu jenje pschestali, pschecziwo tomule wumnožowanju rasnje protestowacz, a to budźa dale cźinicz, hač da-li Bóh swoje prawa, kotrež su jim po němskej wukłakuje sarucźene, jebł stónčnje wukedża. **Mjelecz njechudża, so njebychu jich pschecziwniwje mohli rjez, so su je swojim fruchtnym wudobom spokojom.**

Zhorjelska namakanka rozbuchadłow pred němskostatnym sudom.

Němskostatny žud w Lipsku je pónjelu 32ětneho towarja Erwina Denglera w Shorjelcu dla pschihotowanja k wjelepschcheradże a dla njedowoleneho wobchadźenja rozbuchadłow a munizije k tyrkostatni na 1 lěto 9 měžazow a k 200 hriwnam pjenježneho tłostanja zasudźił. Hdyž loni w septembru Denglerowe bydło pschepytachu, w pinzy muniziju a rozbuchadła namakachu. Wobstorzeny so wusna, so je rozbuchadła a munizinu za komunistiku stronu, we kotrejž je wschelake zastojnstwa zastawał, wot někotrych lět tyrkował. Posdźišćo Dengler swoje wusnaće wróćejwschi wudawasche, so zu politizy pschecziwniwje rozbuchadła a munizinu skradżu do jeho pinzy donjeli.

Němski stat zwěsćeri dźełonjemějerjow 250 milionow hriwnow pożči.

Němšti žejm je knježerstwu poknonioz dał, so by 250 milionow hriwnow zawěsćerni dźełonjemějerjow pożčił.

Na naprašenje je zastupjeł němskeho finanzneho ministerstwa wotmolwił: Po pucu zjawneje pożčonki njemóžemy 250 milionow zaradźicz, ale jenož po pucu krótkokhwilneho kredita. Dokelž je bjesdźełaćerjow w lětuschej zymje wurjadne pschidźerała, zmy dyrbjeli po zakonju zawěsćerni bjesdźełaćerje z pożčonkami wupomhacz. Tele summy zu hač do februara 160 milionow wuczinile. Hač do tónza měrza wone na 250 milionow stupja.

Lutowanski program zentrumskeje strony k wurunanju njedostatka w němskim hospodarskim planje so pschijal.

S zentrumskej stronu wuradźejo je němski finanzny minister jeje lutowanski program pschijał a so za to **powjetschenja piwowcho dawka wsdał.** Bayerska ludowa strona je tohodla złubika, so budże za němski hospodarski plan hłokowacz, za kotryż ko na taile waschnje maka pjetschina bjes němskeje ludoweje stronty swjedże. Pschi tychle wobstejnosćach hnadź so hischcze do jutrow hospodarski plan hodźi dowuradźicz. Sa wschě pady je pak knježerstwo mjes tym němskemu ježmej pschipowědźenu nusowu hospodarski plan pschepodało.

Mzdowe hibanje pri železnicy.

Towarstwo němskeje železnizy so pschecziwja, mjenu železnizarjow powjetschicz. Mjes druhim na to pokazuje, so so z kóždym powjetschenjom mzdy wudawki němskeje železnizy nimo měry powjetscha. Powjetschenje wo jedyn pjenjezk za hodźinu by 13½ milijona hriwnow wuczinilo, tak so by žadane powjetschenje wo 6 pjenjezkow na hodźinu železnizu z dalschim wudawkow wo 81 milijonow hriwnow sa lěto poczežiło.

Sozialne žadanja sa baby.

Sjezd łakitich gmejnow je w zejmje pišmo sapodało, so bychu so w statnym hospodarskim planje na 1929 wjetsche pjenjezne žrědki, znajmjeńscha k podpjeranju wosebje potrěbnych gmejnow, postajiłe, so by tutym móżno było, wopraunjene žadanja babow dopjelnicz. W statnym hospodarskim planje je so 375 000 hriwnow k podpjeranju babinstwa w zyłym kraju postajiło.

Gmejnske a kommunalne zwjazki gmejnskim dźełaćerjam mjenu njepowjetschcha.

Sjezd zwjazka dźełodawarjow němskich gmejnow a kommunalnych zwjazkow je so za to wuprajiło, so njeje žaneje ważneje pschicźiny, mjenu gmejnskich dźełaćerjow dale powjetschicz.

Towarstwo wojerskich starschich.

Franzowska zjawnosć je so dla wobstejnosćow w porheinskim wójsku znjemjerniła. Poslednje dny su so prózowali, towarstwo wojerskich starschich załožicz, kotrež chce bjes politiskeho stejischa so wo spomoženje franzowskich wojakow w Porheinskej staracz.

Nowiny „Populaire" na to kedźbliwe cźinja, so su jenož wschędni wojazy na khribu abo na druhe khorosće wumrjeli, mjes tym so njeje mjes offizjerami a podoffizjerami mrěiwa ani jeneho wopora žadała. Sa wothładarjow khorych su wojakow z kolonijow postajili, kotrjž ani złowjezka franzowski njerozumja. W Trierskim wojerskim hospitalu staj jenož **dwaj lekarjej sa 265 khorych bytaj.** Dale je general, kotryž je wobstejnosće pschepytał, rjekł, so je drasta khorych wojakow nimo měry masana była.

*

W deputeritej komorje je kommunistiski sapósłanz Cachin žadał, so bychu so wumrjeća w porheinskim wójsku hnydom pschepytałe, a na to pokazał, so je wot 15. januara 272 wojakow wumrjelo. Wójnski minister Painleve radżesche, so by so rosprajenje na pjatk wottorzikło, dokelž so pschedbyda pschepytowanskeho wubjerka, marschall Petain, schtwórtk do Paris wróći. Socialist Barthe praji, so su wyšezy offizjerojo sa mrěiwu w porheinskim wójsku samolwiczi.

*

S Triera so powe, so je pschepytowanski wubjerk se wjednistwom warschalla Petaina porucził, so dyrbja franzowszy wojazy kasarny w Trieru wopuscicz, so bychu so dokładnje wuczińesche. Kasarny su polne wschow a schczónow a nimo měry majsane byle. Wubjerk je dale spešeił, so su offizjerojo muzżstwam w 17 stopnjach symy pod holym njebjom běrny bělicz dali. W februaru zamym su 38 semjezych wojakow do Franzowskeje wottwjesli, sa kotrymiż je hač do 7. měrza 10 dalschich cźełownych transportow złedowało. Na Trierskim pohrjebnischcu je so dale 10 wojakow khorowatych, kotrjž su na khribu wumrjeli. W Trierskej garnisonje je so z najnjeńscha 60 woporow žmjerze naliczilo.

Nusowy tarif sa žiwnosć so podbleschi.

Po namjecze němskeho ministra za ježiwjenje a ratarstwo je so płacziwosć nusowego tarifa sa žito, kuschczinowy, mlynske wudźełki, cźerstwe pólne a sadrodne płody, dale wolijowe płody a žytwu, cźerstwu morchej a karotly, runklizu a běrny k wuziwanju w Němskej, kuschene běrny k pizowanju a sa cźerstwe běrny k wuwosej do wukraja hač do 30. septembra 1929 podleschicha.

Milý wusud w Šćecinskim femowym procesu.

W Schczeżinskim femowym procežu pischeżiwo nekhdyschnemu leutnantej cźornoje němskostatneje woboru Heinekej a zobuwobstorzenym je so sjedu wusud wuprajił. Heinesa zu dla zaražanja k jastwu na 5 měžazow, Ottowa dla zaražanja k jastwu na 2½ lěta, Fräbela dla pschipomhanja k zaražanju k jastwu na schesć měžazow, Bära dla pschipomhanja k jastwu na schesć měžazow saswudźili.

Wobstorzenych Vogta, Krügera, Vandemera su wuwinowali. Namjet na puschczenje Heinesa z jatby je wotpokasał. Pschepytowanska jatba je wschitkim wobstorzenym pschilicźi.

Wusud je so tak swahodźił, dokelž je znd k pschepodczenju dospeł, so zu so wobstorzeni jako wojazy cźuli, so pak wopraudże njejsu wojazy byli. Kaž je so znowa swipokasało, je Schmidt, kotrehoż zu na žadanje wosebnje stónzowali, zyle bjes winy był. Wón njeje myslił měr, někajke khowanki brońowy kommunistam pschecziwo.

Nowy sozialdemokratiski krajny radźicźel.

Wokrjesneho sekretara sozialdemokratiskeje stronu, Konrada Miša, zu sa kommisarjiskeho krajneho radźicźela Wetzlarskeho wokrjesa pomjenowali. Miš dyrbi na město dotalneho krajneho radźicźela dr. Sartoriusa stupicz, kotryż je starobnu mjezu dospył.

Jendźelske wólby kóńc mjec.

Jendźelski parlament je pjeh swjatkowi rozpuschczi. Nowowólby budża 29. a 30. meje. Wsche politiske strony žebi tónle datum pschecja, so by so zminyło, so bychu so wólby we hłownych próżninach wotmeli.

Jendźelske powětrowe łódże k wuleczenju hotowe.

Pschi debacze w delnim zejmje wo wudawkach za powětrowe łódże je minister za letanstwo Hoare prajił, so stat powětrowej łódži „R 100" a „R 105" nimale dokonjarej. Bórzy spytanej z kólnjom wuleczeć a do nich pschileczeć. „R 101" potom wokolo jendźelskich kupow poleczi a so stónczinje na lět do Jendźelskeje puschczi. Posdźišćo zmyja nad Atlantiskim oceanom do Kanady leczeć. Bliżsche dwanaće měžazow dyrbitej powětrowej łódži porjadnje do wschěch dźełow jendźelskeho knježerstwa klicz.

Trocki cze so pjeća w Francowskej zasudźić.

„Petit Marseillais" je powěsć pschinjesł, po kotrejž je Trocki w departementu Herault, a to w Torassacu, kěžu kupicz dał a sbohom zadosćo sapodał, so by zmjel do Franzowskeje pschicźahnyć. Mjes 17. a 20. měrzom chze so je swojej žonu a zwojimi synom do Montana we Schwajzarskej podacz, hdzež dowolnosć z pschicźehnjenju do Franzowskeje wocźaka. Jeli so bychu do jeho zadosće swolili, by so najprjedy do Montpelliera podał a je tam **operaziji podeždźiłył.** W hapreli a meji by w jenym hotelu w Nizzy bydlił, hdzež zu so na njeho hižo někotre sluby w jenym hosćenzu skasale. S Nizzy chze so posdźišćo do jeho domu w Tarrasacu pscheńydlicź.

Krwawne zrażenje w Madridu.

W knježerstwowym wojzewjenju so praji: Hačrunje je policija dobru wolu nela, so po możnosći wróćo dżerżecz, je z nadpadanimi studentow nusowana była, z dronjenji zakrocziz, dokelž so studentske njemery z univerzitu na dróhi wupschestrěchu a formu politiskich demonstrazijow a zbéha nabuchu. Njemery su z tajkich elementow wusche, kotrež we wulkej hromadze studentow khmany grat so nazyłnosće namakachu. Pschi srażenju z policiju je so 25-lětny student z kulku do schije sranił. Někotre wobsoby lózsche sranjenje poczerpichu. 26 wobsobow je so sajako. Knježerstwowa rosprawa praji, so knježerstwo tele podawki jara wobzaruje, so pak so najwótrischich naprawow njewostaji, so by zwoju autoritu pscherżerschego zakło a pokoj wobnowiło.

Drastowy porjad w italskich šulach.

Italski minister roswuczenja we wotnoliku na to dopomina, so dyrbja so pschedpisma za drastu wuczerkow a dźerżi krucze dżerżecz. Tele postajenja praja, so dyrbja

kwuczerki a schulerki **kabat wobleckaz, kotryž psches kolena hožaha**, dale so dyrbi kabat hacź bo schije japinjeny byez a so dyrbitaj rukawaj hacź bo ruczneho sbibadta dožahacź. Drasta wuczerkow a schulerkow dyrbi we wyschich rjadownjach czemna byez. Minister roswuczenja žada, so dyrbja schulske pschedstejizerstwa wo tychle postajenjach rosprawu podacź.

Nobile na wolpočink sol.

General Nobile je na podložku dopónjacha kommisije, kotraž je katastrofu powětrowele łódze „Italije" pschepytzała, žadał, so by jo se służby puscheził. Wójnske ministerstwo je žadosez sa puschezenjom skhwaliko.

Calles k Torreonej postupuje.

Kaj „Associated Preß" z Mexika powe, je pschedwójsko priedawskeho presidenta Calleja k mjestu **Comachej** dozehnyko. Mjes Comachom a Torreonom je bjeswodowa pusczina. Kaj sbožkarjo powedża, su wschi **zelesnisske mosty mjes Comachom a Torreonom wupuszczene.**

S *Monterreya* je powe, so general knjezerstwowego wójska Almazan se 10 000 muzimi k Mazatlanej czehnje, so by tam stejaze sbožkarske wójska k Torreonej jahnak. We statu Sinaloa sbožkarski wjednik Iturbe z **5000 muzemi k Mazatlanej czehnje**, kotryž 3000 muzi bylna garnisona wobhadzeny dzerži. Mexikanske knjezerstwo wotsewja, so **je privatne wobhezdenstwo nekotrych sbožkarskich wjednikow w hodnoscži nekotrych stotyhaj dollarow sebrato** a so hudze jo sjawnje na pschesadzowanje pschedawacź. Wunoschk dyrbi k wuminanju dzela wudawkow sluzicź, kotrez su sa potlocženje sbožka trebne.

Amerikanskaj zlowaj sastojnikaj so naseleliloj.

W El Paso su na amerikanskim kraju dwaju amerikanskeju zlowneju sastojnikow naseleli, hdyž staj z pschesuhkarjemi brónjow wojowalo.

Namórsky rubiežnizy pschi chinesskim brjohu.

Blizko mesta Czifua su chineszy namórsky rubiežnizy chinesku łódź „Holum" nadpadnyli. Kapitana satsesichu, 14 jednych hotzi sranichu. Rubiežnikam 60 000 mexikanskich dollarow, a wjele hodnych wezow do rukow padze. Japanske kanonske czolmy su so sa rubiežnikami puschesile.

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 14. merza 1929.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjecžor w 7 hodź. barometer 751, hygrometer 0, **thermometer** +4. Djenża rano we 8 hodź. barometer 752, hygrometer 0, thermometer we nozy +1. — Schtelitza je sasa zyjnje na rjane wjedro **stupika**. Tuż drje nasche wjedro dale zuche wostanje. Samrócžene a mlhohojte wjedro drje dale wobthowamy. Sneh pomalku taje, iuż je zanych stron powésče wo sahubnuch powodenjach dóschke njesu. Tu a tam, wosebje we wjecžornej a polnischej Ménitzi, hdzeż je czoplischo hacź pola naż, sneh spéchnischo taje. Tohodła je woda w rékach wyhota. — Jutrje piatk stónczko 6,18 hodźin schadza a so 6,02 hodźin khowa. Méżacžk dop. we 8 hodź. schadża a so do polnozy ½12 hodźin khowa.

— **Michalska wosada.** Djenża popołdnju w 3 hodź. so w Apoldze w Duringskej 2 swonaj sa nasch Bożi dom lijetaj. Mótrese symo dla je so lecže tak sapodźiko.

— **Dobyeze wo 1030 hr.** padze do Rotherez loterijneje kolekcije w Budyschinje na Kézorikej dróhy na lóź czo. 7907 sakleje krajneje loterije.

— **Wohobnemu automobil potorhny** wczera dopołdnja wokoło 9 hodźin Slétnu schulsku holzu, jako tuta Dwórnischczowu dróhu pschekrocži. Haczrunjeż djéczo pod wós pichitidże, so wono tola jenoż lohko wobodre, pschetoż wjednik swój wós hnydom sastaji. Djéczo hnydom do starschiskeho bydlenja dowjesechu.

— **Sakska krajna loterija.** We wutornischim czehnjenju (9. dżeń) 5. zjadowinje 194. sakskeje krajneje loterije padże dobyczże wo 5000 hr. na czišlo 70 203; dobyczże wo 3000 hr. na czišla 7722, 31 363, 83 191, 136 047; dobyczże wo 2000 hr. na czišla 3734, 10 488, 26 907, 28 244, 44 267, 80 628, 85 896, 85 913, 88 588, 97 792, 111 234, 116 051, 121 510, 124 834; dobyczże wo 1000 hr. na czišla 3513, 4834, 8085, 10 140, 10 441, 11 357, 16 499, 23 026, 31 086, 33 191, 36 491, 38 358, 44 867, 52 152, 59 471, 74 826, 80 797, 82 304, 85 096, 85 160, 87 048, 89 779, 91 498, 101 727, 103 281, 104 105, 108 006, 112 017, 113 628, 118 744, 121 537, 132 842, 142 000. 145 846, 146 941, 148 558; dobyczże wo 500 hr. na czišla 401, 4626, 7024, 8110, 8519, 12 492, 16 394, 20 251, 23 152, 25 588, 26 158, 28 952, 29 903, 34 042, 37 650, 37 748, 38 086, 41 330, 45 253, 46 254, 46 339, 49 249, 54 700, 57 407, 61 649, 63 221, 63 557, 74 079, 78 071, 84 706, 87 395, 89 732, 95 014, 98 356, 98 398, 99 046, 110 361, 118 632, 119 918, 121 998, 127 188, 127 545, 127 724, 128 358, 128 812, 132 473, 136 113, 136 247, *141 041.*

— **Do lohkeho woja zapschehnjenej konjez** sotschischtaj so wczera popołdnju wokoło 4 hodź. w dworje „Króny" a cžerjeschtaj z wrotami **won a po Kamjenitzu hasy horje.** Na Bohatej hasy jeju **wutrobity** muż sadżerża. Pschi Bohatych wrotach khudi wós sadni dżeł. Po puczu buschtej ruczny wós a jédne koło wobschkodżenej. Cžłowjekoju niewschinischu so schkody.

— **Nasymnicz może so cžłowjek lohko,** hdyž so wjedro njesapzy pschemény. W takim czasu napaduje jeho husto **smorkawa**, bronchialny katarrh, jahorjenje mandlow a khrypa. S hlownej pschicžiny tychle khorosczow, z kotrychž zanu na lohke ramjo bracź njedybheli, je, so jo cžłowjeska koża njemóże dosez po wjedrje słowowacź a so je w krwi njedostatk na schkitanskich wobstatkach. Cžłowjek, kiž je pschedhladniwje a rosumnje žiwy, so tak lohko njenasymni. Drasta njesmje pschemenjecź po protycy, ale po wjedrje. Mokre nohajzy maju so stajnje se suchimi samenicz, tak rucže hacź ma cžłowjek mér. Pokasuja-li pak so znamjenja nasymnjenja, może so khoroscži hischcze sadżewacź se żyninym poczenjom.

S **Wukraczinz.** Cžejczemu njesposzu wucžekmy njedżelu pschipołdnju pósłi wupowmak Krawcz z Borschcze. Jako so se swojim kokom wot rosnaschowanja lisow wróczi, setka so w naschej wsy w jenym sawinjenju dróhi se automobilom. Krawcz dżiwsche automobilsej mcže wujcza, tola w żnéży se swojim kokom padny. Automobil koło pschejedże a jo żyłnje wobschkodżi. Krawczej so na sboże żaneje cželnoje schkody njesta.

S **Nisleje.** Je na tom, so so autobuzowa cżara se Nisleje do Wósporka wot blizschcze pówdżesa 18. t. m. sasa wotewri. S **wopredka** pak autobuzu jenoż mjes Nislej a Khołmom wobthadżeja. Dalsche so hischcze wojezwi.

S **Mužakowa.** Nize mesta Zahanja namakachu we Bobrui cžeło mandżelskeje W. z Mužakowa, kotraż bésche pola swojeju starscheju w Zahanje na wopsche pschebywała. Na nowolétnym dnju je wona w cžeżkich myślach zmjerczi pytała. Nikto hakle su jeje cžeło namakali.

S **Blumja.** Njedżelu tudżenja żywjescheske tudomny hoscenzarjo a nehbuschi gmejnski pschódkhejez Adolf Sämberlich se swojej mandżelskej słoty kważ.

S **Khoczebusa.** Ssamonordarstwo na żelesnischich kolijach stuczi 21letna dżowka jeneho tudomneho hoscenzarja. Wczera z rjedu rano we 8 hodź. namakachu jeje cžeło rosrésnjene na Frankobrodzkich kolijach pola Zandowa lezo. Najskerje je so holza na kolije lehnyła a Frankobrodzki cžah waczakowała, kiž 7,02 hodź. rano se Khoczebulkeho dwórnischcza wojedże. Pschicžina samomordarstwa njeje znata.

S **Hródka.** Wutoru popołdnju w znatym hoscenzu „K hłonzu" woheń wudyri. Tżecha a horni poschkod na-

wjecžorneho twarjenjowcho khcidła so watpalischcej. Woheń je pjecża z zynjenskej lampu pschi rostawanju wody nastał.

Serbscy burja, wotewrjejce wocži!

S nascheho cžitarstwa dostadnymy pschipiz, w kotrymž so nam sdżeli, so żu do kužiskich wjzow pschischli pschedarjo zentrifugow, kotrež na sżżehowaze spodżiwanje waschnje swoje zentrifugi pschedawcz synjazu: Su nowe zentrifugu żadaja żiebi njesmérnje wyschoku płacžiznu. So by jim ratał nowu maschinu wotkupił, poschcze jemu jara wyschoku płacžiznu sa staru zentrifugu. Sto ny pjenjes, kiž ma ratał dopłacžicz, je w kóżdym padże pschejo hischcze wyschchi dyżli maschina pschi wuprawdżitej pschedawanskej hódnoscži płacži. Ninio tola steji w pschedawanskim wopisnje hischcze, so so pschedawat k wotewjacju stareje zentrifugi nusowacz njemósu. Pschi dżenżnischich cžeżkich hospodarskich wobstejnostach budże żiebi tóżdy ratał rosmyślicz dyrbjecz, kak jemu pjenjesy najlepje nałożi a kak najtuńscho kupi. Wumy też snatnych żerbskich wikowarjow z zentrifugami. Tu tu dyrbjało rékacz: Sserb k Sserbej!

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* Se **Sebnitz.** (Najstarscha wobydlerka.) Sakskeje hobotu wumrje tu Augusta swud. Maazowa. Wona je so w lécze 1832 narodżila a je starobu 96 lét a 3 mjez zow dozpela.

* S **Kamjenitz.** (Najhórschi njedostatk na wodże.) Njedostatk na wodże w Kamjenitz je swój wjesch hdy pél. A w horach pschezo hischcze tak jara njetaje, w mésto na dożahaze waschnje z wodu zastarane byle. Zdoła je mésczanjska rada wot wczerawuschcze żiebi wodu ko kupanje dospolnje zakasaka. Wókacz a twarjenje zu dżesz żmé wobydlerstwo jenoż hischcze z trjehanej wody. Kóżda żiwjoba żmé mészacznje jenoż junu płókacz. Wo żedżerjo khežow maju wodu do wopłokanjeńskich mjesnos a kupańnjow hnydom sawjeczi. Schtóż postajenja pschekanjesze rady njewobsedżinje, żo so kóżde jenoż lésne sluschupjene z 20 hacź 50 hriwnami khłosta.

* S **Lipska.** (**Djéczo so żmjertnje wopariło.**) Sedżeny pjatk je pjeczlétny hólczej Helmut R., kiž cžasze w starschiskim bydlenju z kuchinskich kachlow hornjeż so cžu wjacź, wulki hornyk je so warjacz wodu dele thodert. Horza woda bésche so wobnemu hólczej na zdły łkeny kat wulaka. Na tuto cžejże wopalenje je wobohe dżeczo wotlu mumrélo.

* S **Hamburga.** (Tśi dny pschi koju morwe) rje.) Jenu tudomnu wobydlerku, kotrejez mandżelc khorowni leži, fu żużodża morwu w jeje koju namakali. Jeje pjecżétny żywk bésche hizom tśi dny pschi morwej maczerzi w bydlenju pschebywał, dokelż żiebi wo sche, so wona jenoż spi. Hakle jako żużodam nawoz żonu wjazu widżeli njebżdżu, dachu bydlenje wotamko Wkak spójna, so bésche żonu Boża ruczka sajala.

Kral automobilow wumrě w khudobje.

W Detroitu w Sjednorzenych Statach je njes David Buick wumrél. Po zyłym świeże znaty sa my Buick Motor Company, kotrehoż mjeno na wjaz 2 milijonaj automobilow sleji, je żywje żiwjenje w horschej khudobje wobjamknył. Posledne léta bésche nujowany żiebi swój khlép jako wucžeer na jenej pschi schuli w Detroitu zaslużicz. W lécze 1903 bés wésym Durantom naspomnjenu firmu zakoji, kotraz njeno noży a do kotrejez wón hódnotny patent pschinjeże. Tola jeho khaba strowosez jeho nuzowa hizom w lécze 1910 z firmy wustupicz. Wón bésche Kalifornijeze a bésche tam nuzowany, żwoje akzie, żu żu dżenżnischi dżeń milijony hódne, so butrowu pomagał pschedacz.

Na Librowem grunče.

Roman Terezy Nowákoweje.

417 (Pokračowanje.)

„Njeplecho!" zwarjesche na njeho schwižny pachoł a by drje żo był do njeho dał, hdy njeby Libra, łupjo żo mjes wobeju, porohnjo rekł: „Wój so Bohu Knjezej a Kéjorej sa tu konschtituziju rjenje dżakownaj pokasujetaj! Wopomnitaj tola, so je to wulkotne żbożo! Na stajnosczi pod tymi brémjenjemi padanu a nékole, hdyż maju so watstronicz — budżemy żo rokoczicz a sakliwacz!"

Tonik drje wot Hondy wotstupi, ale hnéwnje sabórcza: „Wy, Libro, njejsse tola na kwasach, so byschcze tu pówdowal —" a Honda wokasche. „Hdy byschcze wo tom żbożu nam radscho nészto prajił — mamy pschikacz k nészemu a njewémy k czemu."

„Njejsym cžłowjek wuczeny a w lejstrach żo njeswusnaju, so bych wschitko wupowédacz wédżał", wuhibowasche żo Libra. „Wedrżel, wuheimjecżeł, tam w Bystrem, je znaty w tutych kronikach a pismach, a tón je prajił, so budże wospolna żiwoboda, so budża poddani knjezicz shromadzitze z kżorom, a to psches swojich sapósłancow na żejmach, so żo robota sséhnje, a nascha burska récž pschindże k klawje. Ale to je też prajił, so sakonje pschi hamtach njepschestanu — potajtim żebi, hólzaj, njeswumolujtaj, so budże łóżdy cžinicz móz, schtoż budże sam chcyez."

Tonik wuzmja żo zapżéwatżu na Hondu, kiž z hłowu kiwasche, jako by rjez chcył: „Tak widżisch, schto żym cži powédał".

Jobt widżo Pruschkowe wuzmévanje, pokraczowasche horlitwje w swojim wulkadże: „A budże żebi lóżdy wot nékla schfitacz swoju semju sam, tonu praja narodna wobrona. Tam w Prazy, schtudżiosy a rjemjeslnizy hižo nosicha njecze a slinty a strażuja we wrotach a na nażypach; wójsko hižo...."

„Hejchuchu!" pschetorhny jemu Tonik z wuschikom rcžz a cžżnyj tkorowu cżapku do powétrza. „Njejżym trasch ja to hižo prajił? Tak widżisch, Hondo, ty stara babal Hyhdom póndu żebi żwoju flintu wuzwólicz a hižo njejschowam ju na lubju!"

Wostajiwschi towarżscha a Libru pschi wrotkach stojo, łubi so z twarjenja. „Wschak ty żo hižo tuliscz, hdyż so pżikaz pokaże", hrożejche jemu Honda z pjaścżu. Hdże póndżeże, Libra", wopraschca żo, „hych z wami hobu schol."

„K Hejhankezom na bżesadu; chzu żo towarscha wopraschecz, kak wón wo tom myśli."

„Wécże, wujo", wobkruczejche Honda, kroczo pódla Libry po słónczinej dróhy, „jo pschezo hischcze tonu wérich njemóżu. Haj wschak, w Bystrem, tam nam Jewsczanam moża narécżecz, schtoż chzedża; radscho bych słyschał, schto ta nascha wyschnosez tomu praji. Snym żebi wotmyślił, żo wo tom wobhonjecz; tónle schtwórk je w mésze hermank — podam żo tam — sawésze nészto wutkuchu!"

„Sczin to, Honsko", wotmolwi jemu Jobt trochu rosharjeny, „tam pschindżesch tomu na grunt. Wona wschak żei ta nascha wyschnosez khwile wosnje, pryedy hacź nam rjeknje, so je z njej sle, a z nami derje."

Naspomnjejo wo schtwórkowem hermanku snjepokoji Nowotnez Honda Libru jara a wulwabi sasa trochu wésze nadżije, kotrymż jeho żadosez nastacz da. Pschezo sasa wrócżachu żo jeho myślicži ke knjezim w mésze, a jako woheń palesche jeho Bedrżelowe wobtrucżenje, kotrez bésche pschedhkwilu nanez tak bjesstarostnje wospjetowat, so wyschnosce żo spjeżuja pola kżora słéhnjenju roboty.

Hdyż k Hejhankezom sstupi a z Kuklu żej wo wschém dopowéda, schtoż béchu jemu dżenża rano w Bystrem powédżili, njesamó z dobrom żwojich wobmyślenjow potajicz, a tak wobaj towarschej radwinje, ale we ważnych rozważowanjach pschecżinjeschtaj popołdnju żwjateho dnja a rosseżdżeschtaj żo napośledy z pschesżwédżenjom, że schtwórkowmy hermank pschinjeże jimaj wjesselu wésterz, hacź bé Librej rosmołwa pola Brtouna podaż samotna. Kuklu namołwjeschе Jobka, so by żo żam do mésta jeł a żwédomnicze wobkedżowal sadżerżenje mésczanskich knjezich w kenzlijach a prostych mésczanjach, tola tón mu samołwjeschе żo najprjedy z nusnym dżełom a tkónczu towarschej na pot dowéri, so jeho hacź dotal na dalej puli wuznamschowanje, tohodla, żebi nichtó z mésczanskich rjadkow jemu naczinjene, a so by żo z haniu pschepadnył, hdyż by so pschipadnje z nimi na torhoschczu sekkat.

Synschczejschtaj żo potajtim wobaj na Hondu a na Tonika Pruschka, kiż chżyschże tohorunja na hermank sich hacżrunjesch Terka tónkrócz wot starscheju dowolene wjedosta a bu mużena, k woli Maruschzy a Maklinje wosta stupjez.

Też żotsje réczejschtaj do Jobka, so by jeju pschewodżesch podarmo. Njeda żo ani z powésczu nawabicz, so Jobka Albinka Hanuszowa żohn z nimaj; wabjeschе drje jeho możnosez, so smeże pschikżiwnosez, z lubym hołczom mésczanskich hodżinkow po żwojim żpodobanju poreczecz, — ale bés wotraschowasche jeho myślicżka, so mohła żo runje wenka se swédkom nékakeho hanjenja wot mésczanskich kruhow słacz.

Schtwórkk nędżże w schtyrjoch popołdnju wuhidże Jobt z twarjenja, so by ża tym pohladał, hacź żosse a Mikhan hižo z mésta du. Sa nim pschikhramoschi żo też Terka, kiż bésche hižo zyle popołdnju na słoku a wobtrażowała wot maczerze żwarjena, so njeschcitomne holzy schpanja sastupuje.

Jobt khodżejsche njespokojnje żem a tam, Terka wumyjo powasche na palzach a sasczinjowasche żej wócżisy z wlasnych so by lépje do dalokosze widżała. „Mécżinje njeżdu", rasy słónczinje, „sawésze je tola hižo po hermanku!"

(Pokračowanje sczéhuje.)

K smjerći zasudżeny.

Hrózbny krwawny njeskutk na knjeżim dworje w Polencu pola Nowcho Města před Budyskim přisažnym sudom.

Wčerawšnu štrjedu měješe so wotrocźt Techert, kiž je 7. oktobra 1928 na knjeżim dworje w Polenzu pola Nowcho Města wolazeho Henczla z Lobendawy sabił a wurubił, přeco Budyskim přisažnym sudom samolwicz. Sud sažudži Techerja dla mordarstwa k smjerći a wotrjekuje jemu trajnje cżestne prawa.

*

Wotrocźt Ota Alfred Techert je so 13. septembra 1907 w Quersy pola Wulkeho Hajna narodźił. Wón běše wobskorżeny, so je 7. oktobra 1928 na knjeżim dworje w Polenzu pola Nowcho Města w Sa. wolazeho Roberta Henczla z Lobendawy, kiž z nim hromadże służeše, zarasćił a wurubił. Wobskorżeneho sakitowosche rěčnik justizny rada dr. Hermann z Budyschina. Statne rěčnistwo zastupowaše wyschschi statny rěčnik dr. Buch.

Techert je pola swojeho nana wojnarstwo wukrył. Na najcheżuwanje druhich pak je starschiftt dom wopuschcził a so ratarstwu pschiwobrocził. Wot 1923 hacź 1926 je wojował cżeże a jednore paduschtwa skusźił a naposledk dwe lecże khłostarnje dostał. 26. februara 1928 běchu jeho ze kupruchowanźkim cżasom za sybtk khłostanja puschczili. 19. augusta 1928 je na knježi dwór w Polenzu sa pomhacza pschischoł. Do toho pak běše motorske kolo, kiž běše jeho na wotplacowanje kupił, pschedał, potajlim pschestschiwił. Wobzy po tym, so běše do Polenza pschischoł, běše so z wopacznym kluczom do kamora jeneho dźełaczerja dobył a z njeho kradnył. Na dworje sażtużeše Techert mežacznje 45 hr. pschi darmotnej jědži a dyblenju. Se sjtwinskej holzu Strobhachej běše lubosćinski wobkhad sapoczał. Kermuschnu njedźelu, 7. okt., je je Strobhachej dyzk na reje hicź, njeje pak pjenjesy měł.

Henczł pokhadżeše, z dobreje zwjzby w Cżeskej. Dokelż pak pschecżinješe a běše trochu skabżichich myślow, běše jeho pschedporučnistwo stajeny. Techert běše so na Henczła wobrocził, so by jemu pjenjesy pożcżił. Tón pak běše próstwu wotpokazał, dokelż 19,50 hr., kiž mežeše, ham trjebaše, dyżcże słupnje saplacźicź. Dopołdnja wokoło 11 hodź. je Techert potom Henczła na pluwowej łubi, jako je so tón sthółił, so by pluwy do mécha hcabał, někotre rady z cżeżej różatej wosowej kóżnju dyrił a zarazył, na to jemu 19,50 hr. a cżažnik z rjeczasom wotewsał. Cżeło je z pluwami pschikrył, so by je podsłużbu do réki cżinył, k tomu pak potom sunżitosće měł njeje. Potom je žebi wot Trinkfoweje, jako jeje mandżelski, kiž běžeše z Techertowym knjesom, pschitomny był njeje, napkacżeje we 5 hr. dał dacź, so njeby napadnyło, so ma pjenjesy.

Popołdnju je so potom mérnje se Strobhachej wukhodźował a mjeczoł z nitej „Herbłku grychtu“ wopytał. Cżažnik z rjeczasom je wón w snatej zentralnej hospodze we Dejeżdźanach na druhi cżažnik z rjeczasom samélnił a jón potom nošnk, je też w jenej bluzy a jemych khołowach sarazenzke khodźił.

Dźeń po njeskutku je Techert cżeło sażo z pluwowy wuhrjebał, je do mécha tykył a sażo pod pluwy zkhował. So běžeše so Henczł zhubił, dale njeudapadny, dokelż so wón hujcżischo wotsalowasche a po dźěłchim cżasu sażo pschińdże. Wobzy pak na łubi žmjerzwjecz poża. Techert běžeše so posticzić, so chże pluwy pschemjetacź. Po dokonjanym dźele je wossewił, so njeje nicżo namakał. Wschi wospjetnym pschemjetanju pluwow su pak cżeło potom namakali. Najprjedy Techert njeskutk prejeżeše, posłużicho pak jeho kriminalny rada Zieger z Budyschina k wuznaczu pschinjeże.

Přched sudom je Techert wołpjet wuzna, so je Henczła zarazył, so by jemu pjenjesy rubił. Na namjet wyschscheho statneho rěčnika dr. Bucha namaka sud Techerta za pokuje winowateho a sażudży jeho k žmjerći a k trajnemu sthćinjenju cżestnych prawow.

Katastrofalne powodżenje na kupje Jawje.

S Amsterdama so powěr: Po telegrafiskich powěsćach su w narańschim dźělu kupy Jawy sylne sliwki katastrofne powodżenja zawinowale. Wobežbe potrjechene su distrikty Lombang, Tenger, Grati a Kben Tjandi. 17 cżłowjekow je pschi powodźenskej katastrofje žiwjenje sthubiło, tśi dalsche wobżoby su so sthubiłe. Wody su mnohe zokrowe plahowanjscheża a rajżowe pola sapuścże. Mnohich cżłowjekow mózacznu jenoż i najwjetschim napinanjom wukhowacź.

Swójbne powěsće.

Semrěli: Madlena swud. Schołczina, rodź. Pětschkez w Budyschinje, 69 lět. — Alfred Arthur Holzmann, wyschscheli knjezeński sekretaŕ w Budyschinje, 54 lět. — Gustav Robert Nierth, privatnik w Budyschinje, 84 lět. — Elsa Libschezowa rodź. Galkez w Lubiju (jusżoslowja), 38 lět. — Hana Seppłowa w Wětej Wodźe, 62 lět. — Elsa Warmschnidtowa rodź. Merlez w Wětej Wodźe, 22 lět.

Zawěscenje khorych we wukraju.

Dr. Oswald Stein, rosprawjeŕ w mjesynarodnym dźełańskim hamcze w Żenewje pische w nastawku w lětniku khorobneho sawěscenja wo „Sawěscenju khorych we wukraju“: „Sahłužbene mjesy za pschistajenych w mnohich krajach dozhła njewobsteji. W Awstriskej, Cżěskosłowakskej a Pólskej žebi na to żenje myślili njejsu, wona bě lěta 1927 powyschena we Wutheńskej, a je w Jendżelskej a Norwegiskej we wjele wyschscha hacź w Němskej. Dźiwajo na žyłnische wutworjenje strowotniskich funkcijow khorobneho sawěscenja scżini so sawěscejskka zwoboda žrěnich pschistajenskich skupinow k privilegium odiosum.

Wo wobliczenju khorobnych pjenjes so w mnohich statach hischcże wjele wadźi. S cżaża inflazije pokhadźoze podsawěscenje so jenoż jara pomału wottwarja. Khorobny pjenjes wostawa pscheś wobmjesowanje sakładneje mzdy nisti. Nadźiju sbudżoze pak su prózowanja za dyrbjenski sozialny khorobny pjenjes (franzowski sozialny sawěscenski sakoń, schwizarske kantonalne sakonje, cżěskosłowakske sawěscenje za pschistajenych); wot dočasnyho poczeżenja żežiwjerjow zwjzby z wożebitymi pschirażkami so je samyłkom wothładuje.

Wothładanje khorych zwjzbnych zobustawow zako dyrbjeńskí wukoŕ (Pschichtleistung) je bjes diwła najwusnamnischa wobzbleńsko-politika kroczeł poźedneich lět. We mnohich statach (Cżěskosłowakskej, Pólskej, Wutheńskej, Norwegskej) je khorobne sawěscenje se smużitej ruku, bjes toho, so by na wulke sadżwki skorczało, wothładanje khorych zwjzbnych zobustawow pschewjedło. Zyły rjad nowych sakonjow, pschedewschem franzowski sozialny sawěscenski sakoń a awstriski dźełańsko-sawěscenski sakoń, staja khorobnemu sawěscenju zamżny sakoń. Liczba khorych, kiž khorobne sawěscenje dobładuje, je so pomało dowójnisnemu cżasej nimale podwójiła. Jeniczky jendżelske khorobne sawěscenje, kiž je husto hischcże jako pschikładowne ssćawi, dże wothładanju khorych zwjzbnych zobustawow se pucża.

W prěnich powójnskich lětach nastawaze bibanje sjednoczenja postupuje k lépschemu wotrjeżnych khorobnych pokładnjow dale. W mnohich statach wobzbładuja so wokrjesne pokładnje jeniczky (Pólska, Južnoskowjanska) abo tola pschewažnje (Cżěskosłowakska, Awstriska, Norwegska) jako nosżerjo dyrbjeńskeho sawěscenja. Jako typiski pschikład zwobodnje spěchowaneho sjednoczenja może so psched krótkim pschewjedżene sałożenje Winskeje khorobneje pokładnje dźełaczerjow i wjoz hacź pok milijonow sawěscenych wobzbładowacź. Tu su wschże wobmyślenja pschecżiwo schtódnym seżěwkam wulkich pokładnjow mało pódy namakali.

Rosschérjenje pschitłuschneho khorobneho sawěscenja spěchnje postupuje. Bjes toho so by zwój sozialno-ekonomiski nadawk z wócźka spuschczilo, wěrnuje wukrajne khorobne sawěscenje zwójbnemu wothładanju khorych zwoju wobżebnu zkedźbliwosć.

Najnowiše zcyłeho swěta.

Schkrowa powěsć wo wjedrje za jutśischi pjatk: Trosćku mżhonoje, hewak rjenje a śnchu, w nozy lohke smjerśit. Podobne wjedro w Jendżelskej. W połnóznej Europje tu a tam śnéh a lohke mjerśnjenje.

Němska parna łódź „Gießen“ je blisko wuliwa réki Jangtse do podmórskich skałow srażyła, do diweju dźełow so rozbika a so potepika. Wschė wobżoby su so z łódże mohle wuhowacź.

S rostaczom śnéha je so wjeś Burbach pola Triera štrjedu powodźiła. Pschipołdnju bě wjeś dospołnje pocźrjeta. Pola běchu jena žwéłina. Sthyw na połach je so śnicźile. — W štrjedźnej Němskej je wulka woda na wjele městnach wjele schłodby nacźinika. Na knjeżim dworje w Benkendorfu pola Halle so woda do hródżow dobu, w kotrychż je so 169 wowzow tepiło. W Delitzschu a Salzwedelu su wobhdlerjo dla powodźenja dyrbjeli domy wopuschczicź. Wobkhad po żelesnizy mjes Radegastom a Köthenom je so dyrbjał sastajicź, dokelż su żelesnizyne naśypy podmlełe.

W Hagenje we wjeczornej Němskej je wokno w jenym dwójnym domje woheń wudyrił, kotrehoż so halle dobłachu, hdyż běchu płomjenja sthódy salehnyłe, tak so wobhdlerjo druheho poschoda wuznaca njemějachu. Do skałanjeje płachty wohnjoweje wobory skocźiwschi, so schéśa wobzbow wuthowa. Dwě dźiwnje pjekarskeho mischtra Bernhörstera, 24 a 26 lět starej, stej so spalikej. Jeju zwuhlenej cźěle nasajtra namakachu.

W Treuenbrietzenu pola Desława je so 60létny superintendent dr. Buchholz w duchownym sastemnjenju satśełił.

Hamburgski senat je zobustawam nazionalneje zozialistiskeje a kommunistiskeje strony zakasał shromadżizny a cźahanje po městowych dróhach wotměrć.

Dla wulkich schłodow, kotrejż su z lonischim semjerżenjom nastałe, je Botharska proźiła, so byschtej so jej wotschłodźenišej racże spuschczilej. Organ reparazijskeje komisije porucza, so by Botharska jenoż pokozu wónkschego wosschkodźenja za 1929 saplaczła, druha pokoja dyrbi so k natwarjenju sjawnych twarjenjow nałožicź, kotrejż su so je semjerżenjom wupuscźile.

W Gorkowym w połodnischej Rusłej je 5 hórnikami wobhdżeny korb do hłubiny padnył. 27 hórnikow je so zarasyło.

Hospodarski rozhlad.

Schkwórk 14. měrza 1929:

Wčerawšne kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,2105	100 pólsk. złotych	47,325
1 jendżelski punt	20,43	100 čěskosł. krónow	12,47
100 šwajc. frankow	80,98	100 franc. frankow	16,44

Barlinska burza bě wčera sažo jara měrna, swojeńca kursy efektow postupowachu, posdźisko so sažo sesłabjowachu. Podobnje bě na wikach z dołżnymi a rentowymi lisćinami.

Na produktownych wikach je wěsty krutny podsynk spóznacź. Płacźiny thlóbowcho zita pomału postupuja. Druhdy sastupi dże žnadne sesłabjenje, ale potom płacźiny so bórzy sažo zhrabaja. Wčera bě jeniczky pschinoza w hotowym jornje wo 10 pj. drózicha. Sa posdźisće termije też rozła žnadnje postupi. Wčera płacźesche zentnaŕ w Barlinje:

pschenicu 11,20—11,35 hr., rožki 10,30—10,25 hr., jećmjenja nalčin. 10,90—11,50 hr., nasymk. 9,60—10,10 hr., wowsa 9,95—10,25 hr.

w termijowym wikowanju:

sa měrz: pschenicu 11,97½—12,— hr., rožki 10,83¾—10,95 hr., wowsa 11.41¼ hr., sa meju: pschenicu 12,15—12,17½ hr., rožki 11,41¼—11,42½ hr., wowsa 11,33¾ hr., sa julij: pschenicu 12,65 hr., rožki 11,72½ hacź 11,70¼ hr., wowsa 11,80—11,75 hr.

Wčerawšne płacźiny Dejeżdźanskich wikow:

Sarešana pjerisna: Kury, stare 1,30—1,60 hr., młode 1,40—1,80 hr., huzy młode 1,10—1,60 hr., kacźki 1,50—1,70 hr., holbje 0,50—1,30 hr., selerij 25—70 pj., běrny 7,50—8,70 hr., tśikaty kał 25, seleny 60—70 pj., cźerwjeny 25 pj., běły 22 pj., měd 1,30—4,50 hr., zybła 23—25 pj., butra 2,10—2,40 hr., twaroh 30—35 pj., muka 27—32 pj., jeja 21—25 pj., worjechi wlóšte 60 hacź 90 pj., liny 2,20 hr., karpy 1,50 hr., jabłuka 12 hacź 40 pj., kruschwy 10—40 pj., jedźna koboda 90 pj.

Pschistajeja:

Hołzu do domu, dr. Steglich w Niskej, Shorjelska dróha cźo. 24; — dr. Wolbrecker w Niskej, Gersdorfska dróha cźo. 13; — ł. 1. 4. Greifenhagen w Lubiju, Shorjelska dróha; — Bürgelowa w Niskej, Budyska dróha cźo. 9; — haptykaŕ Neuschütz w Niskej; — direktor Siems w Niskej, Lettow Vorbeckska dróha cźo. 1; — dr. Haubold w Budyschinje, Khěžorska dróha cźo. 4; Pawoł Bart, hoscźenzaŕ w Kulowje.

Dźowka, Fiedler w Cźornym Khołmzu.

Mucźobnika, pjekaŕskeho, Bjesołd we Wukranczizach; — mlokaŕskeho, mlokarnja w Bózanach; — schwajzakeho, knježi dwór w Tumizach; — kowaŕskeho, Schuster we Wojerezach, Hródkowska dróha cźo. 33.

Pohonca, mlokarnja w Bózanach.

Sepjeru, swud. Lótzschowa w Lubiju, Mołtkowa dróha cźo. 11.

Na pschedaŕ.

Kołeji, žónske a mużske, nowej, w Starym Lubiju cźo. 106 po 1 schł. na pr.

Runtlizu, Cźornak w Delnjej Kinje cźo. 23.

Wós, dźeczazy, w Budyschinje na Schuleńskej haży cźo. 2 po 1 schłodże; — ruczny, we Wojerezach, Schillerowa haża cźo. 18, delka.

Kruwa, rjana mloda, wyżokoburć., w Zsmilnej cźo. 28.

Kóń, starschi, Mirus w Hajnizach cźo. 15.

Kundroš, w Kulowje, Budyska dróha cźo. 23.

Byk, Oldenburgski, pschipuschczeny Sembdner w Halschtrowje, Furska dróha cźo. 63.

Grataj a kultivator, w Kamjenzu pola domownika we „Hwězdże“.

Wós, dźeczazy sportiski, taflaty, kožo z matrazu, saplecźene blesche, mékki, żudy, kaschczikli, pijanske libo. Rößler, Valtina nakł. we Wojerezach.

Kosoł, lětny, bjes ro w, zentrifuga a butrobaŕ, Conradi w Zokowje cźo. 20.

Ssudniszy na pschedawanje

pjatk 15. měrza 1929:

w Jědlowje w hoscźencu pschiw. w 12 hodź.: Schlencźany wós;

we Łaju na dwórnischcźu dop. w 11 hodź.: Benzolowa lokomotiva.

w Bi[illegible]zach na ssudnistwje dop. w 10 hodź.: Koleji, [illegible]en, wuhotowanje łéharnje, klamowy khamor, [illegible] piła z motorom, wschelake automobilowe

Škrowe depeše.

Produktowe wiki dźenja dop. ¾12 hodź. w Barlinje: Wiki su jara měrne, posdźisće termije trochu sesłabjene. — Dopołdnja ¾12 hodźin: Każ psched hodźinu. Posdźisće termije hacź do 5 pj. niże. Kupcy a pschedawarjo wocźakuja, każ so wiki dale wuwiju!

Płacźizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wołijowe symjo po tunl abo 1000 kg, howak 100 kg.
Płacźizny po złotej hriwnje.

	13. 3.	12. 3.		13. 3.	12. 3.
Pšenica	224-227	223-226	buny	22 23,50	22-23,00
rožka	206-209	206-209	woka	29-31,00	27-29,00
nal. jećmjeń	218-230	218-230	módre łupiny	16-17,50	16-17,00
naz. jećmjeń	192-202	198-202	žołte łupiny	23-25,00	24-25,00
wows	199-205	199-205	zeradella	—	—
kukurica	244-247	244-247	raps. wosusk	20-20,60	20-20,60
nšeńa muka	26-30,25	26-30,25	lany wosusk	24-25,50	25-25,60
rjana muka	27-29,50	27-29,00	pocn. melasa	—	—
pš. wotruby	15,75	15,75	běrnj. kruski	20 20,70	21-21,50
ržane „	14,75	14,75	syno, 60 kg	4,50-5,66	4,2 -5,20
lane symjo	—	—	rżana sloma	1,20-1,40	1,00-1,20
hróch	43-49,00	43-49,00	pšeńš. „	1,10-1,30	1,15-1,25
pjeluški	—	—	wowsna „	1,55-1,70	1,40-1,50
	25-26,75	24-26,75	ječna „	1,25-1,60	1,25-1,50

Row Nikanora.

Jerusalemska universita drje je jena ſ najſajmawſchich wyſokich wuczeńſnjow ſwěta. Niz jeneſ tohodla, dokelž je ſ jenickej hebrajiſkej universitu, ale hižo tohodla, dokelž zyle ſpodźiwnje leži. Wona njeje w Jeerusalemje, ale horjeka na wjeſeſchku Sara hoſofima, tamneje horh, kiž ſo pſchi Wokitowej horje poſčěhuje, hdyž je běhny pólne lěhwo Tituſa ſaměſtnjene, ſ jowkelž ju wón nadobhoſaſche. Universita, kiž njeje hiſchcze dotwarjena: hlowne twarjenje a někotrej pobłanſke twarjenja w krajinje pſchimérjenym ſtilu ſu hotowe; na hobrſtim domje knihařnje a tym a tamnym wuſtawje ſo hiſchcze twari. Ale hlowny ſaczińſchcź je pſchemožany, hižo geografiſkeho roſpołożenja dla. Dźiwje ſahrody, cźiche dwory ſ rožemi a kamjenjemi, ſ kotrychž kóždy ſhladuje na někotre tyhaty ſtawiſnow, a nade wſchěm horzy, jažny powětr pod ſtónzom raiſſcheho kraja ſ pohladom na wěże Jerusalema a na puſtiniſchcźa Judeiſkeje puſczíny hač k Cźichemu morju a Jordanej. Njeby pak wſcheho toho hižo, też potom by univerſita, jenož ſwonkownje hižo, bojeſ ſajimawa była, pſchetoż lěhdy je wyſokeje wuczeńnje, w kotrejež dworach ſu rowy, zyły rjad rownych ſyſtemow njewſchědnieje ſtawiſniſkeje hódnoſcźe, ſwědkojo ſ hiſtorije huda, kiž ſ twarjenjom ſwojeje universitu dawne ſtawiſny ſaſo ſwjaſuje.

Jedyn row, ſwójbiny row hewak njeſnateho muža ſ mjenom Amram — po tutym mjenje drje ſ měſchniſtwu ſtawej pſchiſłuſchazy — kiž drje je žiwy był ſa cźaſ ſnicźenja templa pſches Tituſa, ſu namakanty, jako cźyrhu dom ſa maſchiny twaricź. Woſtojicźu row tajſi, kajkiž běchu jón namakali, nad nim pak natwarichu dom ſa maſchiny, dokež najſpodźiwniſchi dom tajſeho raſu na zytym ſwěcze. Je to typiſki židowſki row, do kotrehož ſkhodźenki wjedu, do kotrychž buchu cźěła ſemrětnych ſyniene — bjes kaſchcźa, někotre ſ pſchidawkom njenahladnych debjenkow abo druhich małych wěcow ſ hliny. Sa někotre léta někto, hdyž nowy ſwójbiny ſobuſtaw ſemre a trěbneho měſtna k tenu njeby, buchu ſkrytki koſcźow do makeho kamjeńtneho kaſchcźa ſkładźene, do tak mjenowaneho oſſuarija, kiž bu potom k druhim kamjeńnym raſu ſa wěžne cźaſy do jamy ſtajene, kiž pod khóbdami namakamy. Zyły rjad takich, někhdy 80 zentimetrow dołhich a 40 zentimetrow wyſokich oſſuarijow mózachu namakacź. Pjecź ſcźenow tutych małych kaſchcźow ſu hładke, mjeſ tym, ſo ma ſchesta, nacźolna, wunměſzay wurěſane wuhebiſny w podobiſnje roſetow, khelichow a lilijow na cźerwjenym dnje. Na ſwěcźenjenje mjena ſemrětneho kładcźeju po ſdacźu mało wažnoſcźe: tak namakachu jenož na dwěmaj oſſuarijowaj ſpěſchnje, njelepje ſaſchkrabanej mjenje Amram.

Wo mjele ſajimawſchi je druhi row, row Nikanora, kiž leži njedaloko ſtarožitniſkeho wuſtawa. Schtó bě Nikanor? Na wſchelakich měſtnach Talmuda mózemy wo nim cźitacź: bohaty, njeſmérnje bohaty, jara pobožny žid ſ Alexandrije, kiž je darił wrota ſa templ, žane jednore wrota, ale tajke, wo kotrychž mózeſche Joſefuſ Flawiuſ powědźicź: „. . . mózeſch wuhladacź narańſche wrota nutſkowneho pſchedwora, kiž běchu ſ rudy a njeſmérnje cźeſke, ſo mózachu je jenož dwaceſi muzow ſ napinanjom wjeſchich mozow wjecźor ſacźinicź, a kiž buchu dźerzane wot rjadow, kotrež běchu ſe żelesom wobbite a mějachu ſaſuwadła, kiž buchu hluboko do hobrſteho kamjenja ſapuſcźene . . .“ A na druhim měſtnje: „. . . jene ſ wrotow ſamo běchu ſ korintiſkeje rudy a pſchetrjeſchichu na hódnoſcźi je błěbrom a ſlotom poczeſnjene wo wjele . . .“

Kaž dar, ſ kotrymž je žeby tutón Nikanor, kotrehož poſmjertne ſkrytki buchu do jendźeſkeho muſeja w Londonje pſchewjeſene, ſtawiſniſku njepſchetorhnitoſcź ſwojeho mjena ſwěſcźił, tak pſcherađa też rowniſchcźo tuteho muža, ſo je jara bohaty był.

So je tutón row, kiž bu pſcheđ někotrymi ſtami lětami wurubjeny, ſwójbiny row Nikanora, je ſ tym jažnje dopokaſane, ſo na kamjeńtnym kaſchcźu jažne ſłowa ſiechu: „Koſcźe Nikanora, Alexandrinarja, darićela wrotow.“ Snamjenja ſpodźiwneje wěſtoſcźe, ſo bychu po ſetnych ſazach hiſchcze twěđeli, kotre wrota bu mjenjene. Abo ſnadź to ſnamjo ſa ſudny dźeń?

Muž, kiž je darił wrota. S tym je jeho ſłowiniſtwo też dźenża w jendźeſkim muſeju wotpočuje, kiž je cźehnje wot mathematiſkeho wuſtawa hač k jeho wowo jeho ſtutku, ſo je darił ſa templ najwulkotniſche wrota

Jerusalem, měſto, hdźe wuběrneho Nikanora, měſo kamjeńtnu viſitku ſ dźewjeć ſłokami wěchnje ſwěcźicź.

Sokołstwo, sport a hry.

Automobilstwo.

Major Segrave postaji nowy ſwětowy rekord. W Miami na polkupje Floridźe postaji pónđźelu major Segrave nowy ſwětowy rekord. Ze ſwojim automobilom docpě hodźinsku ſpěſnoſcź wo 374 kilometrow. Tónle nowy rekord pak hiſče njeje připóznaty, dokelž major Segrave hiſče raz z napreźiwneje ſtrowy pojdźe. Přeŕźk ma potom płacźić za cźas, kiž ma ſo přepóznać.

Hamtske wozlewjenje z Budyšina.

Rospuſchcźenje wjeſneho thudobniſkeho ſwjeſa ſe Ssuliſchczy a Haślow.

Wuſtawki, kiž je wotrjeſny wubjerk dowolił, ſu wuſtawki położene na gmejniſtmaj hamtomaj w Ssuliſchczy a Haślowje ſ ſławnemu wobhladanju 2 njedźeli wot tuteho wojſewjenja.

W Budyſchinje, 7. měrza 1929.

Hamtſke heimanjow.

Hamtske wozlewjenje z Wojerc

Pola ſahrodnika Kſcheſcźana Nowaka w Bluſu hamtſkoſt. Zletny, ſlěpſchenje nahrajne ſwinja, ſwoła kwa mſe hač do meje 1929 ſwubrał.

Tworykupow. towarſtwo w Budyšinje

zap. dr. z wobm. ruk.

Poskićamy našim sobuſtawam k jutrown. ſwjedźenju cyle wosebje:

žonjace brokatowe ſtupnje ze ſpinku wot 8.50 hr.
žonjace ſtupnje ze ſpinku pis. z prync. pjeńk. 11.00 hr.
ſandalety nowocźaſne předźełanje wot 12.50 hr.

Wulki wubjerk

šnórowanskich ſtupnjow za dźěći, žony a mužow, žonjacych ſtupnjow ze ſpinkami, čorny chevreau . wot **10.50 hr.**

Sandaly | Sokołſke ſtupnje
Domjace ſtupnje za žony a mužow
Stupnje do dźěła | Skórnje do dźěła

nail. mjaſo a kołbasu

po najtuńſh. ſnjow. płaćiznach

Wšědnje: najl. čopte kołbaſki **kołbaſowa kołbasa a ſoj**

Richard Pětŕka

rěznicki mišter w Budyšinje na Žitnej haſy 6

Sućelna kruwa

a 11-lětny kóń (liſka)

na pred. **w Khróśćecach 35**

Swědomita ſłužowna

pyta ſo na kubło **w Khróśćecach čo 35**

Młoda wyſokosnéelna **kruwa**

je na předań **we Stróži čiſło 40** pola Wulkich Zdźarow

Vogtl. **Wumělſke Madras gardiny**

story, vitražowe tkaniny, kromki etaminu, tkaniny k naćehnjenju wum. płat kupujće jara tunjo pola

K. Erler w Budyšinje Žitne wiki 11 zapſ. ſoła „Złotoje hwězdy“

Kofej

ſkład kolonialne towary

KURIO

na Zwonk. Lawſkej haſy 24

Cźopłe košle łacki

nohajcy, kholowy, ſukmje, wot mjane łožowe płachty wot 2.50, přikrywy na ſofy, dołhe wot 3.-

J. Erler w Budyšinje rózk Kronprync. mosta Serbske posłužowanje!

Přeswědčće

ſo, zo ſym tuni a mam wulki wubjerk

Konfirmandski woblik

39,— 31,— 26,— 19,—

Woblik k pruhowanju

48,— 36,— 29,— 24,—

Konfirmandske klobuki zwjerſnje košle a ſoty powolańſku drastu

w ſławnych „Lampartskich kajkoſcach“

Hugo Pachaly

Před Šulerſkimi wrotami 1

— — Staroznaty a ſolidny wobkhod. — —

Hdźe póndźemy?

Do Lutobła

na wulke **dwójne ſwinjorčzanje** z točenjom **měrcow. piwa** (z Budyſkeje piwarnje)

Pjatk, 15., ſobotu, 16., njedźelu, 17., a pónđźelu, 18. III.

Wot pjatk připołdnja čopły połčik z přidawkami. Pjatk wječor a wšě druhe dny znate, najlěpše hejdušne a jatrowe kołbasy, a wšě druhe wosebitoſcźe. Přećelnje přeproſujetaj **August Lehder a manź.**

Makulaturu

ma na předań

Smolerjec knihićišćeŕnja w Budyšinje

Wosebite poskićenje muki

5 pt. **pšeńcźneje muku,** wuważ. **1.—**
5 pt. **wosebit. muki** w měškach **1.20**
5 pt. **„Kaiſer Auszug“** wuważ. **1.25**
5 pt. **„Kaiſer Auszug“** w měšk. **1.45**

THAMS & GARFS

w Budyšinje a Kamjencu

Klobuki za konfirmandow

2.50, 3.80, 4.20, 4.80

pola firmy

Hugo Lehmann w Budyšinje

na Bohatej haſy **na Bohatej haſy**

„K woprawnemu“

Derje wutepjenu jſtwu za towarſtwa (za 60 wosobow) poručuje česć. towarſtwam w Budyšinje a wokolinje.

Arthur Schreiber.

Derjezdźerżany nowoslěborny

křižerſki grat

dospołny z nimale nowej šabraku a ſedłom je tunjo na předań

we Worklecach čiſło 48

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

Prošu čiſło

2687

jeli maće małe nawěſcźa do „Serbskich Nowin“

přiloha k čisłu 62

SERBSKE NOWINY

Stwórtk, 14. měrca 1929

Zwjazk serbskich spěwnych towarstwow.

Posedźenje srjedu 13. nalětnika 1929.

K prěnjemu razej pod swojim nowym předsydu, knjezom wučerjom Wjelu-Bukečanskim, zeńdźechu so dirigentojo a předsydźa serbskich spěwnych towarstwow w hosćeńcu „Zum Echten“ w Budyšinje k swojemu posedźenju. Dnjowy porjad, kiž tři hłowne dypki wopřiješe, so programatiscy wotwiwaše.

K prěnjemu jednaše so wo Kocorowym „Naléču“, kiž ma so na nazymskim koncerće srjedu 27. nov. t. l. w „Krónje“ w Budyšinje předwjesć. Zwjazkowy hł. dirigent, knjez wyšši wučeř Stodeńk, zdźěli, zo zhromadna pruha za prěni dźěł „Naléča“ njebudźe hižo Bolnončku, kaž běše zwoprědka wotmyslene, dokelž towarstwam při zańdźenym zymnym času njeje móžno bylo porjadnje zwučować. Wšitke tři dźěle maju so w towarstwowych skupinach wuknyć, k pruhowanju hłowny dirigent sam přińdźe. Prěni dźěł maju towarstwa měć nawuknjeny hnydom po jutrach, druhi dźěł srjedź julija a třeći dźěł srjedź oktobra. Noty so wšitkim towarstwam z časom připósćelu. Knjez wyšši wučeř Hajna-Konjećanski z wulkej worporniwosću na jich zhotowjenju dźěła. Towarstwa pak njech maju so do spěcha, zo bychu sebi khóry derje nawukle.

Knjez hudźbny direktor Bjarnat Krawc, kiž nałežnosće Zwjazka dale na starosćiwej wutrobje sobu nosy, dari Zwjazkej wšelake rjane hudźbne wěcy do Zwjazkoweho archiva, kiž předsyda z dźakrnymi słowami přija. Dale wupraji knjez Bjarnat Krawc nałežne přeće, zo bychu jemu wšitke spěwne towarstwa skerje a lěpje rozprawy wo swojim skutkowanju we minjenym lěće připósłałe. Też poručeše nowu spěwnu knjižku „Skowrončk“ z rjanymi nowymi spěwami, kotruž dyrbjał sebi kóždy Serb a kóžde serbske towarstwo kupić. Rjenje zhotowjena knjižka je w Serbskej kniharni po 80 pf. dostać.

Při druhim dypku jednaše so wo wuprawje w bliźšim času.

Mjez wšelěičnami zapodachu so wšelake namjety. Z prěnja so namjetowaše, zo mělo sebi kóžde spěwne towarstwo założić lisćinu, do kotrejež so wobdźělnicy kóždeje spěwneje hodźiny zapisuja. Namjet so jenobłosnje přija, tohorunja namjet, zo ma kóžde towarstwo wo kóždym swjedźenju tři programy, čisćane abo pisane, předsydźe Zwjazka słać. Knjez direktor Krawc dótkny so zawjedźenja Zwjazkowych wustawkow. — Wotkryće Kocoroweho pomnika dyrbi so wěstych winow dla na pozdźiši čas wotstorčić. Předsyda sebi přeješe, zo by so w přichodnym lěće zaso raz zdźěłacy koncert zrjadował.

Po tym zo běše zhromadźizna bliže posedźenje na jenu srjedu w juliju postajiła, předsyda posedźenje z dźakrnymi słowami skónči.

Mandźelska kriza?

Stawišnać němišeje hwězdy budże hnadź lětu 1928 wožebitu wusnamu přichipjacy, přichetoj wone je nam wuraz wobradźiło, kiž přichodźaja w bohdanju hwězdy nowy wotrěč, hłowo „mandźelska kriza“. Létdźesatki hižo traje wojowanje wo hwězdu. Wone sapoča so je strachoćiwošću hwězdy napřećiwo jeje hłowneniu nadawku, wobchowanju dźěći, namała swoje pokračowanje w rozmjerach a ležownosćach a jako słownikař, pomyslmy jenož na jeho hornski delnjoluźiski słownik — ma dr. Muka njezachodne, wěrne zasłužby. Serbski Dom w Budyšinje je z jeho mjenom runje tak njerozdźělomny kaž serbska wustajeńca Drježdźanska z léta 1896 a krasne štyri zwjazki spisow a basnjow Handrija Zejlerja a někotre Jak. Ćišinskeho. Rěčnik swoje zahorjace słowa z dobrymi příkładami ze samsneje Mukoweje literatury wobswětli. Kóždy přitomny dosta z tym rjany žiwjeński wobraz našeho „stareho Serba“, w dźěle hišće přeco młodeho. —

tischaženju hospodaŕskeje podłohi swójby we wójnstim a powójnstim czasu a je nětko do noweho stadija sastupiło, z tym, zo dyrbi pod hesłom „mandźelska kriza“ pośledni nadběh pschewjesć.

Mandźelska kriza wojnawjenja, so mandźelstwo swoje krute satóiwiscžo wopuschczíwschi nowy samer dozpěć pyta. Mjez tym, so žebi jenotlíwe strony w žeinje hłowu łamaja, hacž by było derje, sadźewki w rosnowasanju mandźelstwow wo nješto wołožić, tuž poměrnje schčrokе worschty ludu nahłada, so je mandźelstwo w starej swjasowazej formje pschetrate a pyta je w nakhwilnym mandźelstwje, mandźelstwje na pruhu abo towarschnym mandźelstwje žłubjeny raj. Stajimy jim hłowo nowocžasneho spschowaczela wo mandźelstkich praschenjach napschećiwo: „Jenomandźelstwo je nusne wumnjenjene za porjadne wocžesnjenje dźěći“, a też znate słowo Fontana: „Mandźelstwo je porjad.“ Porjad pak, tak pschíspomninmy, je stajne wustnacze k pschikasnjam pózczitwoscže. Tole chzyschče też mandźelstwo po starym smyšlu. Wone žadasche žebi sa-cjuce samolwitoscže wot teju, kiž so swjasaschčaj, sapreńwanje wot teju, kiž běschtaj swjasanaj. Njech so hrěschutny smět teš husto po tym njemjeschče, tajke mandźelstwo wosta ł idealom, a kóžde pschekrocženje biwaschе sažudźowane. Schchižik, kiž dyrbi nětko jónu tózdy człowjek njesecz, chze-li žiwój ideal doschčeć, běchu dźěći.

Tutón ideal leži rozsahowy na semi. S wotewěranjom porodow so sapocža. Njewědźachmy, schto cžinjachmy, hdyž spłahnu požadosć wot samolwitoscže wuživowobdźělnemy, kiž na njej wotpočuje. Srědka drje je lud, kiž bě w swójich swójbach słožownje žiwy, sa khribietom podobny schwik dostał. Wuschczíwschi wotrěči, rozsahowy najpsjedy staru na dźěcach bohatu swójbu a hotujemy ko nětkole, teš mandźelstwo sniczicz. Psched 130 létami žadźachu w Parizu rosum na bóžiki tron. Wón njemóžeschče ho sdźerżeć, jeho cžaš njebě hischcze pschischoł. Nětkole knježi rosum wopraudźe a njewotpřećnunje, a my smy bóžiku schkrizku w cžłowjeku haklí. Smy hordźi na to, ale rosum posbožuje ho woschczérjeju swoju hłowu. Wón wupósła dajaka, kiž rěka bjesbóžeczíwosć, so by snicził tych, kiž ho k njej modla.

Mandźelska kriza? Bjes dwěla, jenomandźelstwo wustanje problem, dokelž njesłyschi dospołnje požadosć cžłowjeka. Ale wono je praschenje pózczitwoscže. Wopak je, jeje smyšl w derjeměczu mandźelskeju pytacz, jeje nazwyschchi samer je a wostanje wocžesnjenje dźěći. Schtóž ma druhe saměry za ważnische, tón nječi mandźelstwo, ryje pak też swojemu ludej, kotrejž pschichod su dźěći, row.

Woheń žada sebi sydom smjerćnych woporow.

W Hongkongu w Chinje ho póndźelu rano Kral-Eduardki hosćenc wotpali. Ličzu cžłowjeschčich woporow, kiž je žebi cžesče wohnjowe njeschoże žadałe, njemóžachu hnydom šwěrzicz. Tola ho šda, so je znajmjenscha sydom wosobow žiwjenje žhubiło. Jena knjeni sdachi se schtwórteho poschoda na dróhu bose a wosta mertwa leżo. Jeje mandźelski, sastojnik jendźelskeho sćłada za namórnistwo, je ho sžhubił. Amrikanski namórnik z khcžiżała „Memphis“ mišny pschi skocženju wupschestrěnym płachtu a ho sarasy. Druhi namórnik stemi žebi rjap. Kwantungski zhwilny guwerner, general Cominghu a jeho mandźelska skocžischtaj na płachtu. Jeju dyrbjachu sranjeneju do khorownje dowjesć. Nimo wohnjoweje woborý wobdźělichu ho też jendźelskeju namórni wojacy pschi haschenju wohnja.

Swjedźeński wječork k 75. narodninam dr. Arnošta Muki w Drježdźanskim „Hromadniku“.

Bě to štwórtk 8. nalětnika wječor we 8 hodź. pola našeho serbskeho hosćeńcarja Gusty Zmija na Christianskej drózy 22. Nabladna liczba sprawnych Serbow bě so zešła, mjez nimi wšelacy, kiž so dawno njeběchu wjacy pokazali. Swjedźeński zaměr bě jich přiwabił. Też hosćaj wyššej wučerjej Keŕka a Zmij z Pirny běštaj přikhwatałoj. Ze spěwom „Hory módre, ja was znaju“ bu swjedźeń zahajeny. Po někotrych internych zdźělenjach měješe předsyda Bjarnat Krawc swjedźeńsku rěč, krótko a jadriwje předstajejo dr. Mukowy wuznam jako wótčinca a wučenca swojich Serbow. Jeho zwonkowne žiwjenje drje bě w powšitkownym jednoreho a měrneho razu, čim njeměrniše, ważniše, dźělapolne, jeho cyły čas wupjelnjace pak jeho znutrkowne dušine a duchowne. Systematiska kruta a njewustwaca dźěławosć na narodnym wědomostnym polu wot młodych lět hač do přitomnosće je kharakteristiske znamjo jeho nimo měry ważneje wosobnosće, kotreż bě stajnje nošena a znošena z njewěsčnej njesebičiwosću, woporniwosću a nadobnosću. Njebě jenož wučeř swojich gymnaziastow, ale też wučeř cyłeho swojeho ludu, k čemuž bu jemu spožčena jako sóbłwk wulkeje wobdarjenosće a żelezneje pilnosće wobšěrna jasna wučenosć. Hole frazy a próżdne sady w jeho rěčach a pismach nihdże njenadeńdźemy; kruta wěrnosć a sprawna wěcnosć, hdyž też druhdy bolaca, jeho wšudże wjedźetej. Jako dołholětny redaktor „Łužicy“ a Časopisa Maćicy Serbskeje, jako zběraćeŕ narodnych pěsnjow, bajkow, přisłowow, jako wudawaŕ dźiwadłowych kruchow a druhich ludowych knihow, jako linguista a wosebje slawista, wukładowaŕ serbskich

Na namołwjenje předsydy złotowichmy hišće zběrku za přichodny studentski dom. Wusłěd bě wulkotny. 68 hr. może „Hromadnik“ k tutomu zaměrej wotedać, wosebje dźak lubosćiwosće stajnje woporniweho sobustawa Arnošta Piwarca, kiž bě sam k tomu 50 hr. přinošował. Vivat sequentes!

Sydom njedźel na lodowej skruče.

Profesor Běhounek, jenički njeitaliski wobdźělnik pschi Nobilowej ekspedizi z k połnóznemu cžowjej, kiž je pschi žiwjenju wostał, nětkole wo sbožu a njesbožownym kónzu tuteho krudneho pschedewsacza w swojej knihi: „Sydom njedźel na lodowej schkrucze.“ Sahuba Nobilowe-je ekspedizije.“ (Nakład F. A. Brockhaus, Lipik.) Běhounek je cžłowjek, wot kotrehoż możemy jenicžzy wokazowacz pokuu wěrnosće wo wjele rospominanych podawkach za cžaš ekpedizije. Wón wopisuje wězownje a bjes pschedsbudnosće pschecžiwo tej abo tamnej wołožbje abo knjezeršwu, stajnje jenoj śwěrny sastadze, kluzicz wěrnosći. Jeho kniha je połna rjetowstwje myzle a też malomyzlnosće. S tuteje knihi smy pschedkožili scžehowazy sajimawy wotrěsk. Red.

Nasche palidło wotbeŕasche na njewocžakowane waschnje. Biaggi mjenujzy bě wulke kruchi cžerkwo hibicžiwoho drjewa cžołma (gondle) k wukładanju stana wuzjił, so bychmy schkitani byli pschecžiwo mokrosće. Na tute drjewo bu hischcze něschto seleneje pjelisce sładżena, kiž tohorunja z cžołma pokhadżesche. Hdyž bě naš płat, z kotrymž mějachmy stan hacž dotal wukkadżeny, jenoj mało pschecžiwo symje schkitak, dha bě nowa podłoha wo wjele tłmańscha. Wobzy pak bu tež tuta mokra, niz jenoj psches sněh, kiž poh nami tajesche, hdyž też nij tak spěchnje jaš dwórka stana, hdyž bě stónczenym pruham wustajeny, tak tola wožbeje na kónzu junija, psches sněhowu wodu, kiž ho do stana dobywasche.

Spytachmy też mjedwjedźowu kožu wuwuzicz, kiž bě Malmgren z pomocu Mariana k stanej pschiwlekł a w kotrejž bě poždźenje nóz spak. Wón bě nam potom powedał, so je z pschijomnischo hacž w stanje bylo, so to pak wjele symnischo, tak so nichtón jeho pschikładej njebě sczehowak. Ceccioni pschinjosaja britwej ke kruchej drjewa, a tak prózowachmy ho, tuk ł koże woschchrabacz. Tuk pak bě zara tolsty, hacžeunjeż bě mjedwjedź, jako k nam pschińdże, tak wuhłódnjeny, so w jeho żoldku cžwak knihi namakachmy. Njedźiwajzy wótreje britwje bě dźeło khętro cžežke, tola stónczenje mózachmy kožu wot tuka nětkaŕ wuzwobodzicz. So na njej hischcze poměrnje wjele wosta, njemóžesche naš mysliez, pschetož běchmy nahłada, so koża potom tak wjele wody njeschcžepuschcza. Po krótkej wadźenju rosshłodźachmy ho potom, kožu do kruchow rosczahacz, so bychmy stan kowkolo stołpa a kuczikł ł nimi wukkadli. Jako potom ke prěnjemu razej na bělożołtej, žuchej a hutkej koži spachmy, bě to wopraudźiły wulki żywjaty dźeń za naš. Pschi tutej sładowosći bu też dospołnje wuczinjene, kak chcemy we pschichodze spacz. Stan běschе jara maly; bě schtyrirózkoty a kóżda strona jenoj 2½ metra dołha. General wosta, hdyž bě hacž dotal hyk, njeznajzy pschi seżenje napschecziwo sałhodej, Ceccioni dosta stronu na lěwo wot sałhoda, pschi kotrymž nasch radiowy aparat stejeschče. Wigliert leżeschče pschi Nobilu, potom seżekowasche Trojani, Biaggi, a stónczenje ja. Leżach potajkim zyle pschi sałhodże, schtož bě wšo najzymnische a najpschihódnische město.

* * *

Najwjetsche wobcežeżnosće mějeschče Wigliert a ja ł naju nohomaj, njemóżach bo srunacz, njechach-li radiowy aparat wobschkodzicz, a Ceccioni měnjeschče wěso, so Wigliert kolo mokrej cžrijej njejstej pschijomnej žuždaj. General stónczi tutu maku wadźenzy ł tym, so Ceccionej pschikasa, nam ł kruchow seleneje pjelisce něschto podobne kaž domjace cžrije zhotowicz. Ceccioni bjerjeschče měru a jeschi tute cžrije tak derje, so bo wosžudźich, žiwoje w padze wumożenja jako dopomnjenzik žobu wzacz. Wobuzeł pak buschtej posdźischo psches nastajnu mokrotu sniczenej. Blachowa kana, w kotrejž łód ł picžu rostawachmy, stejeschče pschi stanowym stołpje. Posdźischo namakachmy ł wjedniscžeho cžołma, kotruż jako wodowu schkleńzu wuzżiwachmy. We tutej wodze pluwaczu drje nastajnje włoży španischeho města, a schkleńza bě wot naschich cžornych rukow jara womasana, ale to niczo njezwadżesche — cžłowjek swicži ho we tajschi wobsteżnjoscžach na wschо. Pschi Pomeellowym a Angelotowym nakhribjetniku bu namakany też nakhribjetnik Cecciona, ł jeho žwetorom, něschto schatami, truhanstim aparatom a kuskom mydła. To bě jeniczke mydło w stanje, a jenoj Nobile a Ceccioni žmědżeschtaj je wuzżiwacz. Truhanscheho aparata jo wšo nichtón njedóstnj, dokelž bě cžojka woda a mydło sa naż njesmaty łukjuzy. Namakachmy też zhónjenez nażoj, kajżej ku w Italskej jara wobłubowane. Tak njetrjebachmy znajmjenscha se masanymi rukami jeżeż. Ceccioni zhotowi na jara wustołne waschnje talerje ł krucha cžerkwo blachu, w kotrymż ho heiwak pomnikam thowasche. Wone běchu drje sferje podobne na tschiwe, jeschibowane tajsi, sastarachu pak dospołnje żiwoju žłużbu.

* * *

Mjenje zboża pak mějeschče Ceccioni se zhotowjenjom tajzow, dokelž bě blach jara cjenjki, a tute wndźelki ho tohodła lohko jeschibowachu. Posdźischo namakachmy pak wopraudźitu tajzu, dwě widliczy, kotrymaj wjele wschelake żuby pobrachowachu, a maly dyšacžny nóż — to bě wschо, schtož bě nam wot dospołneho gratu, kiž běchmy pschi nastupjenju sléta w Milanu dostali, zwostało. Nóż tajzeje we zhownej wěży ł dżelenju butry, jene widliczki dosta general, druhe pak ja, dokelž njemějach noża. Dostach hakle tajsi, jako Wigliert posdźischo hischcze jedyn dyšacžny nóż namaka, kiž bě najzferje Pommellej žłuschak. Kóżdy ł naż

dosta pak wot Cocciona sjerowjeny kałeć abo spódni dźěł thermoskeje blesche; ja generala namakachmy banku jeho thermoskeje blesche.

To bě nascha zyka kuchinska nadoba. Ceccioni wobohaći ju posłyšisco na Trojanowu a mnju prósstwu wo wusnannu wudźěwk, ł něčim podobnym kaž pónojo ł pjeczenju. Chyjch mjenujzy tróschu wotmĕnjenja do nascheho jĕdźneho porjada pschinjesecz a jo ł pjeczenjom posjpytacz. Swoprĕdka njemĕjach wuspĕcha, rozsrĕkach njedwjedźaze mjasso do wuscich schkbjertkow, njesše pak możno, je pschi nascim łapotanym wohnju doscz pschepjeu, połoja jo pschipali, połoja wotta życa. Wróczich so tohodla k prĕsnjotnischemu waschnju mjasa rĕsana, rozsrĕach je mjemujzy do zyle drobnych kuskow, cźisnuwschi je do rosescherkteho mjedwjedźazeho tuka. S cźasami dowoli general nĕschto butry pschidacz, dokelż pak pschewjele pschetrjebachmy, bu wona potdźischo pod jeho dohladom hijo pjeczenemu mjasu pschidata, haczrunjez my kucharjo pschecźiwo tomu protestowachmy, wobkruczinschi, jo jo na taike waschnje nicżo njesakuinje, ale nalwopak, wjaz pschetrjeba hacz po priedawschim waschnju warjenja. Pschinđźechmy bórzy sa tym, so je ł hospodarskeho stejnischcźo mudrische, mjaso pjez a niz warcz, na tuto waschnje kitowachmy na palidlu, dokelż njetrjebachmy najprjedy lód rostacz. Male kuski spjeczechu jo pomĕrnje pschinje. Tak stejesche zyle pjecz niedźel dwójzy wob dźeń njedwjedźaza pjeczeń na naschim „blidźe."

Pschedy hacz naß Malmgren wopuschczi, bě nam radźił, njedwjedźowe mjaso na kuski rosrĕsacz a jo do cźerstweho powĕtra wscho spowĕschcz. Cźinjachmy tak mjes dwĕmaj lodowymaj horomaj w blischkosczi stana. Pomnikam bě ł wjetschego dźĕła w sjynowanych tyzach, schokolada sdźĕła w tyzach a sdźĕła we wodu njepschepuschczionych mĕschkach, wscho bu na nĕdźe 20 metrow dołhi powjas spowĕschane, hacz bě kotwokoło stana sczehnjeny. Tak nadźachmy jo, tute pożiwadła sdźerżecz.

Wĕtr ł dołheho wjeczora trajesche ł małymi pschetorhnjenjemi pełne pjecz dujow; bĕchu wokomiki, w kotrychż jo nadźachmy, jo sastanje a so nan njepocźeri dale ke tkáckemu ranju. S cźasami pak dyrbjachmy jo tez bojecz, so nam wĕtsit zyły nasch stan njewotnjeße, hacz bo pod storkami thĕtro thisesche; poczejchmy jón tehodła se wschĕm możnym, ł meteorologiskimi a fotegrafistimi aparatami, benzinowymi a wolijowymi kanami a schtož mĕjachmy hewak hischcze k rukam, ale ł cźasami njemózesche ani to pschezziwo rosharjenemu wichorej pomhacz. Salkod do stana bĕ na sboże na stronje k południu: pschi twarjenju stana bĕchmy zeli na to myslili, so bu wĕtsit ł juha we polarischej krajinje jara rĕdke a so bě Andrée zyłej dwĕ lĕcze na pschihódnu wĕtsit ł juha cźakał, kiż dyrbjesche jeho ł balonom k południznemu cźowej donjesecz.

* * *

Dny bĕchu hijo zamo na zebi pisches wjedro jara njepschecźelne: njebjo bě nimale njepschest wajzy poczĕhnjene, psched horizontom stejesche murja kurjalwy, tak so kupje njemózachmy wjaz widzecz. S cźasami wocźichny wĕtsit, a potom dźesche so żiwje żnĕh. Nakoñenje w stanje bě hubjeuische hacz hdy psched tym. Pod tutymi wobstejnosczemi bĕch jara wjeselý, jako jedyn ze żiwojich aparatow njewobschkodżeny sajo namakach. Prózowach so, powschitkowmu porażenosez ł namolwjenjom sahnacz, so nima żaneho smykła, tak dołho hacz mamy hischcze k jĕdźi, so je struchlymi mjńżemi sabĕracz, hdyż so snajmjenscha tak dołho wutracz njeprózujemy, hacz składły njeju hischcze muczekpane. Haczrunjez mi wschitko pschikhowachu, njepokĕpschi so porażenosez. Bĕch tohodła zbożowny, so bĕch nĕschto namakał, ł cźimż możach so sabĕracz: aparat bě jara dokładny, pruschczomny, cźežki elektrometer.

Dźĕkach pod wubjernymi wumĕnjenjemi, dokelż bĕchmy dałoko wot kraja sdaleni, tak so bĕchu wliwy njemózne. Ale njedźiwajzy toho njepschesu żanemu kolegej ł fyzisi, so by dyrbjał mĕricz pod podobnymi wumĕnjenjemi. Jako Nobilej prajach, so chcu w żiwojim dźĕle postupowacz, žnjeješche so mi. Tez Trojani so žnjeješche, dokelż sdasche so bycz jara wĕrje njepodobne, so so wuslĕdki tutych nasbonjenjow hdy wosjewja. Nichtó pak tez njemĕješche wobsirne pschecźiwo tomu, so so wot nĕtka kózdej dwě hodźinje posdĕhnuwschi a pschi tom porjadnje jeneho spanja wubudźiwschi lohki sawĕcźk pschi sakhódze roswijazach a k żiwojemu aparatej wulĕtnych.

Přilopk.

*** Psched wotprawjenjom póstaweho rubjeżnika a morbarja Heina? Pjatk dopoldnja żu póstowoho rubjeżnika Jana Heina ł Koburgskeho krajnoğudnitskeho jatwa, hdżej dotal żedźesche, do Nürnberga pschijwesti.** hdżej ma so w blischich dnjach wotprawicz. Każ je znate, je Hein dwójzy k żmjerczi a k 15 Utam chłostatnje sasudźeny.

*** 28 000 kanarikow wopuschczi Němsku.** S Hapagskim parnikom „Deutschland" je żo 28 000 kanarikow ze Němskeje do Newyorka wotwjesto. Ptaczki pschebywaju wschitke w jenotlliwych klĕtkach a żu w cźopkych, pschecźiwo pschecźehnjenju powĕtra wobeje schkitanych městnosczach. 14 wothladowarjow ma kanariki na puczowanju pisches wulku luju wobstaracz.

*** Lokomotiwa pschi połnej jĕdźe rosbuchi.** Pjatk rosbuchny na cźarze ł Bydgoscza (Bromberga) do Schönsee lokomotiwa wotzobowoho cźaha, kiż ł połnej spĕschnosczi jĕdźesche a bu dospołnje rosbita. Lokomotiwnika a tejerja jako ł wuhlenej cźele pod rospadankami wucźehnichu. Cźah jĕdźesche hischcze nĕdźe 50 metrow dale a na to sasa, njeje pak każ ł Božim dźiwom ł kolijow wutĕk. Puczowarjo a żelesniscy sastojnikowje so schkodu njepschindźechu. Pschicźina rosbuchnjenja dotal njeje znata.

*** We Schwedskej** je tute symu 1090 cźłowjekow smjerscho. Wot 190 lĕt w Skandinawiskej wjazy taikeje symy njepomnja, kaikuż bu tam lĕtża pschitrazaz dyrbjeli. Po sestajenju dotalnych jenotliwych rospraiwow je w Schwedskej w cźasu wot 1. dezembra hacz do 1. měrza 1090

Albert Frank Heine je falšowar francowsko-belgiskeho tajneho zrĕczenja.

*** Francowske lĕtadło snjesbożiło.** Pola Nancya padże bombowe lĕtadło dele, jako bĕsche so lĕdma sdĕhnyło a hakle 50 metrow wuzoko sleczało. Lĕtadło wodjesche lojtnant a herjantaj sarasnychu, schtwórta wobsoba, jednory wojak, bu jenoż sranjeny.

*** Wjelki rosterhachu mĕschnika.** W Chaumenikim wokrjesu w Rumunskej nadpadżechu wjelki burski sapschah, na kotrymż so tez mĕschnik wjesesche. Mĕschnik chżysche wjelki ł wutĕkom satrasczicz. Tola jako wutĕsł wrjeżny, so konjez splóschdźichtaj a mĕschnik padże ł wosa. Wjelki jeho hnydom rostorhachu.

*** Khęża so pod śnĕżowej cźežu sabyła.** W Girsdorfje w Braniborskej sabyła so pod 60 zentimetrow tolstej śnĕżowej cźežu twarjenje wudowy Marje Linertoweje hacz na wobdawaze murje. Hižom nĕkotre dny dołho bĕsche so sabyłowanje ł pikotom a wrjeżkom w hrjadach pschipowĕdźiło a wobydlerje dom hischcze ł cźasom wopuschcźichu.

*** Dźewjecz wozobow so spaliło.** W Readingu we Pennsylwanskej w Połnocznej Amerizy je so wulki hotel nimale dospołnje wotpalił. Dźewjecz wozobow je so pjeczа dobuspalilo a dźesacz dalschich wozobow je so cźežko wopalilo. S wohnjom nastała schkoda wuczinja nĕhdże pół miliżiona dollarow.

*** Zyła żwojba samorodowana.** Po powĕsczi ł Wilna je so w Dubnym na połsko-litwinskich mjesach hrózbny morđarski njeslutk stał, ł kotrehoż woporom bu zyła żwojba. Nĕkotsi rubjeżnizy dobuchu so do domu wĕsteho Halkowa a żadachu, żebi wot njeho pjenjesy. Jako so Halkowa sapschowĕdźi rubjeżnikam pjenjesy dacz, woni jeho a jeho zyłu żwojbu, kiż je schĕcźe wobsobu wobsteješche, na najbrutalische waschnje samorodowachu.

*** Dynamitowe rosbuchnjenje w Amerizy.** Bliżo městacźka Skribnera pschi Elkhornskej rzay rosbuchny pschi wothnju na farmje jeneho wokrjesneho sastojnika dwanasce kaschczkow dynamita. Dynamit khowasche sastojnik w brĕžni a chżyschce ł nim lód rostrĕlacz, kiż bĕsche so psched mostami nakopił. Schtyri wozoby buchu pschi rosbuchnjenju morjene. Sranjenych bu psches 30, mjes nimi 21 cźežko.

Cwingerska loterija.

Hischcze leži Zwingerski dwór w Drježdźanach hluboko w żnĕży. Sstónczne pruhi wjeżele hraja na tšĕchach a wotrażeja so w tyhazorych błyskotatych woknach hobriskeho twara. Pschihotuja so bźĕle po dołhej cźežkej żymje znowa sapocźecz. Hižo klepaja ł bijakami tu a tam w dźekarnjach rysbarjow a kamjenjorubarjow. 1929 ma so wjele dokonjecz. Pyschne kupjele wódnizow so lĕtża dotónja. Wone bĕchu hacz dotal nimale njeżnate, dokelż bĕchu żiwnosczi sawrjene. Prytschecźenzy (Clematis) bujne rosczesche a śnicźichu je żiwojimi korjenjemi kamjeń. Rjane stare postawy wódnizowych kupjelow (Nymphenbad) Batzarja Permojera hladachu żarujo na tule twórbu rospadankow pyschneje barokoweje architektury. Żiwa woda pschinjeseje wyšeho saso wjeseke ł morwodychtacje. A ł starym postawam żu so nowe pschinamakale, wot mischtrskeje ruki Jurja Wrby stworjene. Pukliny sawrĕwaju so ł wónzej plastiskeje krajnosce. Hdże je w Němskej, hdże na zydem żiwecze nĕschto tonnu runja? Wódnizowe kupjele stanu so ł dwohoczinku Zwingera.

Wulki Zwingerski dwór ma w běhu lĕta żwoju pschichodnu zahrodu dostacz. W mjedźorycźišnach je nam mischtr Pöppelmann sam tutón zahrodowy plan sawostajił.

Pschi dołhich galerijach na lewizu a prawizu wot wyšokożahajzych krónowych wrotow budża śiuhe zaso pleskotacz a na pożledninaj rózkowymaj paviłonomaj budża rĕjzacz, rubarjo, pschestajazy mulerjo a druzy rjemjeślnizy pitnje dźĕlacz, so bychu schkody, kiż bĕchu plalanja ł zementom a barbjenje pĕskolora ł wolijowymi barbami naczinile, dokónczenje wosstronili.

W hlubokó w lodże tcźazych skałach Saksee Schwizy cźakaju kamjenjika na wotiwaženje ł cźełmami do Drježdźan. Prĕnjesenj cźołnej dadża wjele żbożopschecźelow żobu na pucź po telko mĕżazach nucźeneho żmjkeho wotpocźinka. Żane lĕto njeje żo tak cźežko sapocźało każ 1929. Wjele ma żo dohonjecz, schtož je żyma nadźijow na dźĕło hrube śnicźiła. Wjele stow wotpocźowazych rukow budża żo wschudże radżiwje w dźĕle hibacz. Schtó żobu pomha, jim dźĕło wobstaracz? Kóżdy to może, hdyż zebi Zwingerski łóż kupi, so by drohotne dźĕło němskeho, barokowego twarskeho wumĕłstwa wukhował, so by nĕmscej wustojnosez we wumĕłstwje dał dźĕło a tkĕń. Loży po 1 hr. żu pola wschĕch kolektérow dostacz.

Towarstwowski powĕstnik.

Drježdźany. Serbske towarstwo „Cornobóh" wotmĕje sobotu wjecźor we 8 hodź. mĕsacznu zhromadźiznu pola hosćenca rja Zmija na Christianskej drózy 22. Njech so wšitcy prawje bohace wobdźĕla.

Předsydstwo.

Hodźij. Towarstwo „Jaroměr Imiš" ma njedźelu pop. w 4 hodź. zhromadźiznu. Prosy so, zo bychu wšitcy přišli, wosebje pak swjedźeński wubjerk, dokelż maja so hišće wšelake prašenja dla założeńskeho dnja 14. 4. dojednać. Nowe sobustawy su wutrobnje witani.

Předsydstwo.

Khelno. Serbske towarstwo „Domizna" ma njedźelu 17. nalĕtnika wjecźor 1/8 hodźin pola Mjenjee mĕsacznu zhromadźiznu. Sobustawy, přińdźće połnolicźbnje.

Njebjelčicy. Wot póstnie hač do jutrow zwučuje naša jednota „Sokoł" kóżdy **štwórtk**, kaž kóżde lĕto.

Radwoř. Jednota „Sokoł" ma pjatk 15. nalĕtn. we 8 h., zwučowanje, hnydom po zwučowanju krótku zhromadźiznu. Přisłušnosć towarstwu pokaza kóżdy sobustaw z tym, zo wšsće přińdże. Nowe sobustawy su nam lubje witani.

Předsyda.

Rakecy. „Lipa" ma přichodnu njedźelu 17. nalĕtnika pop. w 3 hodź. pola Hönčec mĕsačnu zhromadźiznu. Dla zajimawseho přednoška, kiž nam wšitkim derje znaty knjez wučeř Wjela-Bukečanski poskići, njedyrbjał žadyn sobustaw wot zhromadźizny wuwostać. Prajće to jedyn druhemu.

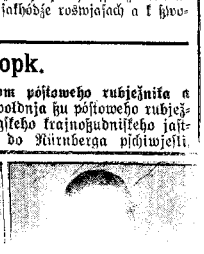
Předsyda.

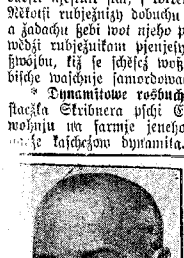
Wotrow. Jednota „Sokoł" ma přichodny pjatk 15. nalĕtnika wjecźor we 8 hodź. pola Juršec swoju zhromadźiznu. Njech kóżdy přińdże, kotryż chce być sobustaw Sokoła. Jedna so dla zapiska sobustawow.

Předsydstwo.

Hlowny redaktor a namołwity za politiku: Marko Smolerˇ w Budyšinje. Za lokalny dźĕł a feuilleton: A. Pudman w Budyšinje. Za hospodarski dźĕł: Arnošt Muka w Budyšinje. Za wudawanje: Fr. Pohontsch w Budyšinje.

Dźesać lĕt statneje wobory. Dźensniši rozkazowarjo su: (na našim wobrazu z lĕwicy k prawicy): Statny wobomy minister general dr. Groener, rozkazowar łódstwa viceadmiral dr. Räder a rozkazowar wójska general Heya.

Swětowa wustajeńca w Barcelonje.
Lĕtsa wotmĕja k prĕnjemu razej swětowu wustajeńcu w Spaniskej a to w rjanym mĕsce Barcelonje. Na našim wobrazu widźimy twarjenja ratarskeho wotdźĕlenja.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje pola dowěrnikow 1,51 hr., wukraja 18 Kč. Wudawa zap. dr. z w. ruk. w Serb.

we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pod křižn. zwjazkom 2.25 hr. Do a z čišći Smolerjec kulhličišćernja, Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 pj. Wobeźinje so stajace nawěšći a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Lisło (Nr.) 63 — Budyšin — Pjatk, 15. měrca 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Němski finančny minister wo hospodarskim planje.

Němski finančny minister dr. Hilferding je w němskim ţejmje hubjene finančne połoţenje wobswětlił. Wone je ţo hižo 1926 sapoczało. Woni teho czasa je ţo wulki dešizi ležo woni lěta pschewsał. Kónc 1928 je hižo na 600 milijonow srosił.

Pschi nětčišim połoţenju pjenjeţnych wikow pak njebudźe w dowidźomnym czasu možno, dešizit wurjadneho hospodarskeho plana z dołhodobnymi połoţenkami wurunać. Pjenjeţna potrjeba njemože ţo bjes teho z wutworjenjom kapitala smukła Němskeje wurunać. Finančne połoţenje w Němskej je bjes dwěla khudne, tola wobzebita měra bjesţamołwitneje sleje wole a dospolneho njesmacja wuprawdźiteho wězneho połoţenja k tomu ţiuscha, tule składnosć wužiţ, so by ţo traschaţ wobras inflazije na ţejmu molował.

Dešizit dyrbi ţo pschede wschěm z lutowanjom smjeršćiš. Knjeţerstwo je swólniwe, z wudawkow wuschmórnuć, schtoţ ţo hodźi, tola pschi tym je lunk njeršchi. Hač ţebi sjawnosć mygił. Lutowanje móże ţo jenoţ sajmować, hdyţ je hospodarstwo rozumne a sozialnje sniežne. Wono njesmě teţ k tomu dowjesć, ţo ţo wjetsche wudawki pschichodne lěta w podwojenej wulkosći wrócza. Tohodla dyrbja ţo wobeźežiwoše někotre pschewinyţe a njeţmědźa ţo wotstorčeć.

Sa wurunanje deşizita finančny minister Poncera, pschepokazanje z dawkow na kraje a gmejny wo 70 milijonow skročeć. Njedóstawajo tehole skročenja dyrbja ţo dawki wo 379 milijonow powjetschić. Piwowy dawk dyrbi 168 milijonow, paleńţowy monopol 90, herbstowy dawk 20 a samoţenjowy dawk 104 milijonow wjazy wunjesć.

Wuprawnjene je, najwjetschu częšu dawkoweho powjetschenja na alkoholowe dawki połoţeć, dokelž je němski dawkowy system w tymle dypku njedobałahay. Jendźelska na pschikład z paleńţa schkórcź, z piwa pjecź krócź wjetsche dawki bjerje dyžli Němska.

Pschichodna dawkowa reforma dyrbi tak złoţena być, so ţo zokrowy dawk wottroni a so ţo direktne dawki snija.

Na konju minister na to pokala, so je finančne połoţenje Němskeje se wschej sjawnosću a bjeswohladnosću rozłožił. Dokelž njeje wěše, hač ţo sa hospodarski plan wjetschina namaka, je knjeţerstwo

nuzowy hospodarski plan

sapodało, kotryž je ţo w němskostatnej radźe schwalił. Minister proša, so by jón němski ţejm pschijał.

Sejmowa wjetschina ministrowu rěcź z pschichłoţowanjom pschija.

Němski stat 250 miljonow hriwnow za zawěsćernju bjezdźełosće połoţi.

Wubjerk sa němski hospodarski plan je po namjece sapósłanza Keila z 28 pschećiwo 11 hłosam němskeje ludoweje strony, hospodarskeje strony a němskonacionalnych wobsamknył, knjeţerstwu pokmóţ dać, so by 250 miljonow hriwnow sa spomoţenje dźełoţenjemjerjow połoţiło. Zentrumska strona njeje ţonu złoţowała.

Němski wuwoz do Ruskeje so zmjenšił.

Wuwos němskich tworow do Ruskeje je poslednje schtwórćetło 1928 pornjo poslednjemu schtwórćetłu 1927 z 57 milijonow na 36 milijonow złotych rublow spadnył. Januar tuteho lěta je pornjo januarej prjedawscheho lěta ţano wo 40 prozentow wróćo wostał. To pschede wschěm z tym zwisuje, so je ţo 300miljonski kredit pschetrjebał, z kotrymž němski stat sa saplaćenje podatych tworow rukowaše. Mjes tym so je němski wuwos do Ruskeje ţiwje woteběrał, je wuwos Sjednoćenych statow połnóćneje Ameriki ţiwnje pschiběrał. Wuwos Sjednoćenych statow dźeńţa wuwos wschěch druhich krajow pschešahuje.

Poincare w deputěrskej komorje zaso dobył.

Pschi spočatku schtwórtkowneho połoţenja franzowskeje komory, do kotrejž běchu ţo ţoro wschitcy sapósłanzy zešli, Poincare namjetowaše, so by ţo dla wozbitoje nuţnosće najprjedy wo sakonju mišijonskich wjadow jednało. **Namjet ţo z 323 pschećiwo 254 hłosam pschija.**

Kaž bě wočakał, pschedźyła finančneje kommišije Malvy haydom pschećiwo namjetej ministerskeho prezidenta protestowaše a ţadaše, so by ţo powschitkowne wuprajenje wo dodawkowym kreditu dale wjedło.

Siwentkowny minister Briand Poincareowemu namjetej a jeho pschećiwnam pschichłoţowaše.

W popołdnischim połoţenju ţo potom generalne wuprajenje wo sakonjowym nacziku, naţnapoţnym **pschipuschćenje wšitkich mišijonskich wjadow, wotewri.**

*

Hižo po wudyrjenju swětoweje wójny je ţo franzowske knjeţerstwo prózowało, ţo k Watikanej jako sbližiš. Diplomatiske styki ţo wobnowichu, a ezim bóle ţo sbliženje Italskeje k Watikanej sačuwaše, kotrejž je nětko dokonjone, ezim bóle franzowske knjeţerstwo na to ezišeše, Watikanej pschisłuţenja ezinješ. Knjeţerstwo ţo boješe, so byschtej hewak jejna politika w rańschim kraju a projektowat nad tamnišchimi katolikami sschkodowałej: pschetoţ franzowske mišijonske rjadu su stajnje ja politiku Franzoskeje dźełale. Tak dyrbi komora nětko schtwórć 70 a 71 wo statutym pschipóznaću mišijonskich rjadow a wo wróćenju sdyka zyrkwinych kubłow pschijeć.

Mrčiwa w francowskim porjenskim wójsku.

Po rosprawje parlamentariskeje pschepytowaćelskeje kommišije wo skrowatnych wobšćinjenjach w porjenskim wójsku ţo hišćeze powě, so ţu ţo podawki pschehnuše. Pschi spočatku khripineje epidemije je z 48 000 muţi ţiwneho wójska 273 wojakow wumrjelo. Najwjacy wojakow je po nětkole dwanaćejdnjownym kčekowanju khorosći podležało. Dwaj abo tśi wojacy ţu pjeczo w kasarnach słuţby wukonjejo wumrjeli. Małobje najmłódschi wojacy njeţu khorosć pschećrali. Opposicija w deputěrskej komorje tohodla namjetnje, so ţo pschichodnje njebychu rekrutojo do **Porheinskeje słali, hdyž je klima jerischi dyžli w Franzowskej.**

Konferenca pjeć namórskich wulkomocow.

„Echo de Paris" sdźeluje, so staj so franzowski ministerski wjednik Briand a jendźelski ministerski wjednik sir Austen Chamberlain wo konferency pjeć namórskich wulkomocow dorěčałoj. Na konferency, kotraž ţo wotmje 15. junija w Genfu wotmješe, budźe ţo wo praschenju wobmjeńowanja namórskeho bronjenja jednacz.

Studenske njeměry w Madridze.

Parišći „Journal" je z Madrida nadrobnosće wo studentiskich njeměrach pschinjesł, kotrejž su ţo wutoru wupjetowałe. Nětkle 2000 studentow psched twarjenje ministra rozwučenja pschicźeše a wuţmětchaše schtwórć ministerje spěwachu. Do połizistow, kotśij pytachu studentow rosehnać, tucźi z kamjenjemi mjetachu. Na to ţo studentoju na pucź psched redakziju nowin „ABC" nastajichu. Tam hwizdajo a herjekajo pschećiwo politiskemu sljedźenju nowin demonstrowachu, kotrejž ţo k stronje nětčišćeho knjeţerstwa dźerja. So by studentow **satrachił**, połizajski kommišar do powětra sčelecź da. Někotre wusłe njelepych połizistow pak studentow trjechichu, **z** kotrychž ţo jedyn student inţenierskich wědomosćow, **wona** jeneho nětkdyscheho ministerskeho prezidenta, **Sanjernije** frani, druhi lóţiche fronjenje poćerpichu.

Teţ w druhich schpanišćich městach, wosebje w Barcelonje je k demonstrazijam studentow a k sraţenjam z połiziju doschło.

*

Wo smyłkenju w Schpanišćej Parižiti „Quotidien" z powěsću z mjesty powě, so ţu **profesorojo Madridskeje universitty wosjewili, so ţu z oppositišim stejšćenjom studentow zyle sjena.** Runje tak wulka wjetschina wobydlerstwa a sjawne mjenjenje se studentami sympathisuje. We wschěch kinomategrafach ţu dyrbjesli pschestawy wobsadźili.

Sakski sejm.

Prjedy hač ţejm schtwórtk ţwoje wuradźenje sapoczo, nazionalny sozialist **Tittmann** wosławjenje k namjetej na spuschćenje jeho immunity (njesrankliwosće) cźitałche. Kaž je snate, chcyschu Tittmanna sajeć, so by w słórźbje zwojeje ţony, z kotrejž na dźełenje mandźelstwa skorźi, psched ţudom pschiłahał, so niežo njewobkedźi. We rosjaţenjenju ţo praji, so tu wo maneber politiskich stronow dźe. Symmy, wo kotrež ţo jedna, ţu ţo saplaćiše, pódła teho je ţo Tittmann, kotryž je słórźbu dla dźełenja mandźelstwa sapodał, w prěnjej instanzy swoi płaćenjow wuţwobodźił.

Małe napraschenje w sakskim ţejmje.

Po nowinskich powěźenach ţo 20. měrca w Drjeźdźanach pschedawanišći dom Hermanna Tietza w pschitomnosći sajmjerjow sakskeho knjeţerstwa, měšćanskich wyschnosćow, wikowańskeje a pschemyśloweje komory atd. wotewri. Praschamy ţo sakske statne knjeţerstwo, hač je pschepytowanje k wotewrjenju, kotrež sa dalske kruhi samołatneje krěnjeje worschty w Drjeźdźanach spočatk dalschego pschihotowanja a poćeźenja hospodarskeho wojowanja we byeze wojnamjenja, dostało a hač je wopraudźe Tietzowemu tworowemu dowej pschičinu dało, so może na jeho bohuskutkowanje pschi reklamowym wuhotowanju wotewrjenskeho zwjedźenja liczeć.

podpisk.: **dr. Kretschmar, Kuntzsch a druhe bohuskutkowarjo němskonacionalneje ţejmoweje frakzije.**

Kradnjene dokumenty z belgiskeho wójnskeho ministerstwa so namakaće.

Barlinski „Vorwärts" z Brüssela powě: Falschowarja dokumentow Franka-Heimu je statne wěrchnišnje ţrjebu ţinowa khytschało. Pódła teho ţu jeneho generała a wyschka belgiskeho wójska khytschali.

Kriminalna połizija je krótko po pschehłytschenju bydło sekretarki słamskeho nowinarja Germanja pschepytała. Wschelake dokumenty je **jebrała**, mjes druhim mobilizaziski plan belgiskeho wójska, kotryž je ţo, kaž ţo powě, z tśeceje pisańnje generalneho stoła kradnył. Na kajke waschnje a z ćejej pomocu je tónle tajny dokument do Hermanjowych rukow pschischoł, njeje hischcze wujasnjene. Po druhej nowinskej powěźcźi ţu ţo tele dokumenty, kaž belgiska połicija pódźeluje, z wójnskeho ministerstwa tradle a do Hermanjowych rukow pschesehle.

*

Kaž ţo Parišćenmu „Journalej" z Brüssela k powěšanju wo namakanju belgiskeho mobilizaziskeho plana powě, ţu njedawno pschepytajo bydło sekretarki słamskeho aktiwiskeho sjednoćenstwa z njemom Peters we Heyst op den Berg dokumenty namakali, kotrež na mobilizaziju ţelesniskeho materiała a ţelesnizarjow w padźe wójny poćahuja. Tele dokumenty, kotrež plany z khartami a njemjenowanje materialnych depotow wopschisheja, ţu ţo z wójnskeho ministerstwa kradnyle. Knjeţna Peterseź je pjeczo, hdyž ţu ju pschehłytscheli, rjekła, so je je jej nowinar Hermans tele dokumenty dowěrił.

Powjetšenje francowskeho wójnskeho łódźstwa wo mjenše łódze.

Franzowski senat je schtwórtk z 272 hłosami sakonjowy nacziik pschijał, po kotrymž maja ţo jedyn pschijak, schćeź saniczakow torpedowych ćežnikow, dwaj podmórskich ćežnikow a dwaj avijaj natwarjeć.

Rospraunik, senator Lemery praji, so je twar tychle łódźow sa sakitanje Franzowskeje nuţne, a w tymle swiţu na twar němskeho panzerowaneho pschijaka a na wobsamknjene powjetschenje italskeho wójnskeho łódźstwa pokalowaše. Němski panzerowany pschijak, sa kotrymž budźe hišćeze pjeć druhich jenak ţiwnych ţłedowacz, je tak ţiwnje wobronjeny, so móże wschě franzowske a jendźelske pschijaki hromadźe potłečeć. Twar tehole typa łódźow po duchu Locarnskich sdźerţenjow a Kellogoweho pakta niežo njewě. Němska njesmě wjazy dyžli schćeź łódźow tehole typa natwarjeć. Hinak ma ţo z Italskej. Dokelž by ţo Franzowska w nowej wójnje dyrbjała na někotrych frontach sakitać, by Italska w Schrjedźosemskim morju pschewahu měła, a do teho Franzowska njemóże zwolić.

raśny pokazowacź, **na kotrychż bě Primo de Rivera widzeć, dokelž jeho sjewjenje na płaće hnydom protestowanišće wołanje słudźi.** Tole njepschećelske bibanje mjes ludom **je cźim khutnischo, dokelž móže žo knježeństwo jenož na poliziju a dźel żandarmerije spuschćeć, mjes tym so je wójskowe stejischćo njewěste.**

Trocki chce do Němskeje.

Dopisowaŕ „Wossiśke Zeitung“ w Konstantinoplu je rozrěčenje ſ Trozkim měł. Tón je prajił, so je žo jenicźzy na němske knježeństwo ſ prośtwu wobroćił, so žnoł we Němskej pschebywacź. Wšoch powěsće, so je franzowiske a druhe knježeństwa wo dowolnosć k pschebywanju prošył, žu njewěrne. Wón chże žo němskim lěkarjam lěkowacź dacź.

4000 mexikanskich zbźkarjow so zajało.

S *města Mexika* žo powěź: Mexikanśke knježeństwowe **wójsko** je 4000 sbźkarjow, kotrejż je Saltilla cźekachu, **zajało.** W stronach mjes Caltillom a Torreonom je mjes **pschedwójskomaj** k bitwicźkam dośchło, kotrejż móża žo k bitwje rozwicź. S njej žnadź by žo wo sbźkach rozsudźiło. Knježeństwowe wójsko też k Durangej postupuje, pschi cźimž je so sbźkarjow rasyło. 14 sbźkarjow je padło, 7 je žo zajało a saiśeliko. Wojasy, kotrejż žu w poslednźnych stronach a w delnjej Kalifornijej knježeństwu zwěrni wostali, žo hotuja, Nogales wrócźo dobycź.

*

Po powěśći ſ města Mexika je w bitwje Callesoweho knježeństwoweho wójska je sbźkarjeni mjes Canitasom a Durangom 60 sbźkarjow padło abo žo franiło. Knježeństwowe wójsko Torreon wschźenje dale wobstupuje. Powudawanju sbźkarjow wschźenje se Sonory pospyńjenja do Torreonu pschikhadźeja. 22 000 sbźkarjow je w měśe shromadźenych. Mexikanśke knježeństwo pak liczźu sbźkarjow wjele nźe wobliczźa. Amerikanski pósłanz w Mexiku Morrow je Washingtonskemu statnemu departementej sdźělił, so žo po měnjenju mexikanskeho knježeństwa sbźkarśke hibanje bórzy zastaji. So bychu žo industrialnemu wobhydleństwu w statu Sonorje wobcźežnośće sakutowale, je mexikanśke knježeństwo tamnischim wyschnoscźam porucźiło, so bychu dowos rosbuchadłow za tamnische hórnistwo dale dowolałe.

Callesowe poraźenje?

Po powěśći ſ Washingtona, je žo prénje sraźenje swjatkowiseho wójska se sbźkarjeni pola Carneros ſ polodnju wot Terreona ſ poraźenjom dweju knježeństwoweju regimentow skónźiło. Knježeństwowych sbźkarjo su knježeństwowe wójsko sbili. Knježeństwowy general Carena je pjeća podnyk.

Ze Serbow.

W **Budyschinje,** 15. nałětnika 1929.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 749, hygrometer 0, thermometer wo dnjo +8. Dźensa **rano we 8 hodź.** barometer 748, hygrometer +1, thermometer wo nozy +2. Wuhladny na njesaśne, k deschcźowanju pschichilne wjedro, hewak malo pschemjeńnjenja. — W rospołożenju mjaśnow a wyschinow je žo hacź dotal mało pschemjeńiło. Tuž też wjedro žiwół dotalny ras sakhowa. Rano a dopołdnja budże drje mhłožośće samróźkowe wjedro. Wokoło pschipołdnja žo błónzo pschez mróźknosć pschedeŕże. Wječera schkleńza na błónzu hacź do 16 stopj. Zapołoty pokosowasche, w nozy pak 1—2 stopj.

— **Sswobodne mjasowe jětki (Freibank) w Budyschinje.** Ssobotu 16. měrza dop. wot 8 hacź 10 hodź. wotedawa žo žyre howjase mjaśo, punt po 40 pj., parjene howjase mjaśo, punt po 40 pj. a žyre ſwinjaze mjaśo, punt po 50 pj.

— **Knihu dra. Běhounka** „Ssydom njedźel na lodowej schkrucźe“, ſ kotrejż we wječerawschim cźišśe nasiawk wocźišćowacźmy, móża žeby sajimaj też w Sserbskej kniharni w Sserbskim Domje w Budyschinje skjaćź.

S **Hornjeje Hórki.** Póndźelu 18. měrza, wjeczor w 6 hodź. wotmjeje žo ſa prénjej rjadowni wótź ſtwórć 5 wottha-dźeńska ſwjatoczność schulskich dźećzi. Wschitkżo starschi a pschećelžo schule žo k tomu wutrobnje pschepołožuja. Wustajenja rjbsowanjow a ručźnych dźełow je wó ſtwórć 1 njedźelu 17. měrza, dop. wot 10 hacź 12 a pop. wot 2 hacź 6 hodź. a póndźelu wotetwrjena.

S **Njeźtwaczidła.** Na pschećze tudomneho žónskeho towaŕstwa běśche knjeni dr. Eichertowa ſ Budyschina na tudomnym drodze djerwjećdnjowy kursuſ a wothładanje khorych wotmiła. Ajatk popołdnju žo wobjamknjenje kursa w towaŕstwowskej ſtwórć tudomneho knježeńa hospodźenza ſwjećeńsche. Knjes faraŕ Kapler powita ſhromadźenych a porěka we wschelakorym žohnowanju wothładanja khorych za naschu žyłu wobsadu. W nadawku sadźewanje pschedbydli wokrjeśnych žónskich towaŕstwow wupraji knjes faraŕ Groźe ſ Budyschina najwutrobnische pschećza. Pschisamknu žo pruhowanje pschi kotrymž 25 wobdźelnizow ſ wulkej wuschiknoscźu a ludoscźu ſwoje nadawki wukonjachu. Na tónzu žo knjes superintendent Fröhlich wschitkim podźakowa, kiž su kursuſ pomhali wuhotowacź a pokaja na to, so rěka nałožowacź, nawukn jene wothładanje wukonjeź skutkowne ſchćeśćanſtwo, kiž móże na ſwojim dźełu naschemu khudemu ludej ſ mnohi pomhacź.

S **Kupoje.** Prěni nałětni połožiło žu też do naschcźe wóży dolećałe. Wječera schtwórć mázachmy w schtonach tudomneho knježeńa dwora stadleńcźo schkorzow wothładowacź. Wone žo na cźołnym błónźku wohrěwachu a na nałěto cźakachu.

S **Minakała.** Sstyśne tacźe poślednich dnjow je ł wulkej wodze dowjedło. Rěki a hrjeble žu ſ wodu napjate a wokolne luki a hona žu hižom potwódźene. Je też strach, so žo woda bórzy pisches naśche wjeśne pucźe pschelije.

S **Cźełwjenych Nošiźi.** Snata ludomna wojstwarjerka knjesa Roberta Bjara je tele dny pschiprawu k nowemu sanitetnemu autej dobrowólnje sanitetneje kolony Cźerwjeneho khźiża w Nowym Měśe podała. **Wotkowy podstawk podachu pak Opelśke autowe dźełarnje.** Wón sa-wostaji jara pschijomny sacźišćeŕ. Płacźi něhdźe 7000 hrivnow.

S **Lubija.** Saudźena wutoru je w nowym měśe 35-łětna mloda mandźelska dobrowólnje do šmjerćze ſchła. Cźekźe mjeśe žu ju pjeća ſ tutej ſrudnej kwoźeli pohnuśe.

Z **Kukowa.** Wotrjad za wojeśke zastaranje Kamjenskeho wokrjesneho zastaranskeho zwjazka wotměje wutoru 19. měrca dop. wot ½9 hać ½12 hodźin w Natušec hoscźeńcu w Kukowje rěčny dźeń. Wobstarjuja so wobstaranske a zastaranske należnośće a přijimuja so namjety a prośtwy. Też potrěbni dostawarjo veteranskeje připomocy z prjedawšich wójnow móża so tam tohorunja zamołwić.

S **Lutoborja** pola Hródka. Schtwórtk rano ½5 hodź. wudhri woheń w domje ſchćitkwjeŕskeho mischtra Steina we Lutoborſkim wutworje. Woheń ſwójšom w ſpanju pschekwata a jenoż ſ wulkeŕ próšu so ſwójšom ſ domu wukhowachu, kiž běśche hižom zale ſ kurom napjelnjeny. Jene dźěcźo bu bjes mała sadušu. Jako wobnjowa wobora pschikhwata, zhy dom hižom w plomjenjach stejesche. Dokelž tam žaneje wody njeběśche, dyrbjesche žo postajeneje konstituzije wótczinu, abo krajneje wustawy, ſu tři wulke dary ſwobody, nad kotrymiž žo moja po schtyrnaće lět wuźiwaŕja ſwójſtwa, rosomnoscźe a mandźelstwa prosta wutroba ſ waschej ſmužitoscźu raduje a wyka: Sstawa, hława narodej cźěšenu a jeho kralej Ferdinandej pjatemu! Měschcźenjo! Wot dźensnischeho nje je naschej ludoscźi bojoscźe; jenicźzy dobreje wole a pschesjednoscźe je nam trjeba. Bóh, kaž scźe ſ mojeho erta w naschim Božim domje błyscheći, je ludoscź — wěrnoscź. Tule ludoscź — wěrnoscź ſjelsce też wy pisches ſwojeho pólłanza k naschemu ſejmej tele dny do Prahi. Hajcźe tam ſwobodu, prawa a nasche zyrkwje, kotrejż prěnjsche ſakłady su naschi prjedowniscy ſuźodźa, knjeza a hamty hižo łěta 1493 scźiniłi.*

Libra, kiž cźitasche prénje ſtadły ſ połowyschenym hłosom, cźim dale, cźim bóle ſ nim popuschcźowasche, tschaßesche ſ hłowu, wupja ſwojej wocźi praschejo na ſwojich pschipołucharjow, potom pschesta cźitacź a jenoż kaž ſa žebje błóžkowasche dalschi tekſt liscźiny. „Nětko tu hižo wo konschtitucźiji a sapołłanzach ani ſłowcźka njeje“, rjekny, stónźnje ſ hłowu wijo, jenoż wo tom, kaž je ſtarodawnych cźełowu mějachu duchowni w nětcźe mandźelske — a wo tych helwetiſkich modlerjach w Teleźym a Borowje. Tón duchowny, — je-li tomu tak je, kaž je Tonik rěkał, — kiž je tole sestajał, je drje něšak samuećeny był!“

„Je ſ patrom, je“, padże jemu Kuklowa do rěcźe „Dopominam ſo nětkole, so žym jeho błyschała; khodźu na putnischwo, w Sadku mam wudatu kotru, nětśehe tam tónle duchowny předowanje wo Sswjatem Duchu a we Teleźym wo ſwj. Marriji Madźenje. Předowasche to nětkaŕ tak, kaž to Jobſ ſ leſtra cźita; Bóh Knjes je ludoscź a wěrnoscź, a so dyrbinny ju wschudże wusnawacź. Prajachu, so je to mucźeny knjes, ale jara dźiwny, nimaju jeho duchowni knježa rady; jeho nan poſkadza ſ Korowecźeje gnychty. Też prajachu, so by radźcho ſ duchownym njebył, so je hižo nješchto krócź chył wustupicź — —.“

* S powołanja cźěſkeho ſpisowacźela J. V. Michła, (1810—1862).

(Pokračowanje seźehuje.)

Na Librowem grunće.

Roman Teresy Novákoweje.

42] (Pokračowanje.)

„Schtó dha wě, schto by tam w měśe stawa“, jdyžnu bratr, wschón starościźwy. „Sstadź su cźi hólzy pschejara swójźiwje wustupowali, na knježich dorażowali — Tonik je khrobołak!“

Terka sthdny. Po khwili rjekny ſ tschepotazym hłosom: „Tonik ma tola rosum — — A so njeźby jemu dosć rěcźał — maſch měcź rosum sa naš wschitkich — wěšch, so nje Tonik chże!“

Jobk machny sazpěwaŕšzy ſ ruku. „Dźiwa dha tón na moju rěcź! Je žebi do khowy stajił, so ninma jemu nichtó nicźo rosłasowacź. — Jeli so je to knježim praji — — Dóńdź njejsu patenty postajene, je to tola hišcźe nascha wyschnosć!“

Hóźa tupotasche njespokojnje po dróży, posastawasche pschecźo sažo na khwilu, hladasche do dalokosće a sažo poběhowasche. „Sdy bychu hižo pschischli“, skorźesche napoślednje jara stysknźiwje. „Njemóžu so dočakacź, je strachom tschepotam — —“

Też na Jobkowem wobliczu bě widźeć ważny strach; njerěcźesche, pokhodźi a pschecźo sažo spohladowasche k žezwjernej stronje. Nadobo połběhny ruku, pokasa ſ njej do polow a cźinjesche Terku ſedźomu: „Nětkole, jako by ſem nětchtó běžał... Ale žnadź so mýlu.“

Holcźo ſ popśěchenym dychom pohłuchasche a hladasche wótrje na pucź. „Njemyślich žo, Jobko! Hižo žo wrócźeja! Schtó pak też to je?“

Bratr a žotra sastaschtaj a napjecźe cźakaschtaj. Dołho njeriasche a spójuaschtaj, so błišcźi žo ſ wulkimi krocźelemi dwě muźiej postawje, a potom wuschikitny Terka hnydom: „Je to Tonik, je! Buź Bohu dźak a chwalba! Niczo njeje žo jemu stało! A Honda Nowotnej teź! A sady dże Stranka — a Kuklej macź a mloda Wotawowa!“

Prjedy hacź běśche radośtnje wschěch mjenowała, kotrejż žo pomałku k Librej łubu błižachu, doschcźi k nimaj Pruschkej Tonik: „Terka, moja holcźka — Librej wujo, wotkasche, mjetajo ſwój „kaſchket“ do powětra a sažo jón roswónje łójo, je to wschó wěrno, wschitko je cźista wěrnoſć, ſwjata prawda, mamy dospołnu ſwobodu, wyschnoſć je cźert wſaſ! Tam w měśe wschitko na hłowje ſtawa! Cźichuchu!“ ſawjkny, so žebi Libra nimowólnje wuschi ſadźerža.

Terka wša Tonika ſa wobe ruzy a hladasche jemu jeńnoż do rožaßnjeneho wobliczа, ale Libra wopraſcha žo wcźipnje Tonika a Hondy, kiž běśche jeho mjes tym doscźahnył: „Sstu dha knježa w měśe wo tej konschtitucźiji rěcźeli a žu to pschipósnali, so pschestanje wschо poddanstwo?“

„Njerjebachu ani rěcźecź“, wotrubny Tonik ſ horda a horlivje. „Je to cźorne na bětem cźišćcźane. Rosdawasche žo takle cźitanje, kiž je jedyn knjes duchowny, rodźeny ſ města, ſhotowicź dał, a w tom je wschitko wupraſene, schto je kěžor roskasał, a hišcźe druhe wězy, jako bu budźa žo duchowni pjecza ženicź. Ani tomu wschemu njerosumnim. — — Nó, wſaſ žym žebi też jemu lisćinu, mam ju tule w „łajbiku“, doczakajcźe, wuja, ja ju wam dam, so byšcźe ju pschecźitał, žnadź tomu lěpje rosumiscźe hacź my.“

Tonik rospiny hej „łumberaki“ ſwojeho cźěmnomodreho kabata a wuczahny ſwórzowy list hrubeje papjery ſ huftym ſchwabachſkim pismom nacźischcźany. Sdyž jón roskoł a Librej podał, widźeſche tón, so ſu nětcźe ſłowa ſ wobźebje wulkimi pißmikami cźišćcźane, a te runje pocźahuja žo na nowoty, wo kotrychž pschecźo hišcźeše pytasche wěstotu a wujaknjenje. A poczа, pschesłoczіwischi prénje łaſt, narěcź ſ měschcźanam, hnydom wot tutych wusnamjenjenych měśtow; cźitasche pomałku, nimale kóżde ſłowo roswažnjo, a Tonik, Honda, Terka a druſy ſ hermanka pschihładajcy, kotrejż po rěcźim pschibywachu, ſeſtupachu žo wokoło njeho a ſłuchachu napjecźe, ſ napołwoterwjenymaj wuschomaj a ſ mikotazymi wócźkami.

Nětkaŕše to: „Sswobodа a cźišćeńca, narodny ſchkit a powołanje ſapóſtłanzow wschěch ſtawow je ſeſtajlenym ſatmjenjenym měschcźanſkeho ſtawa k naschemu krajnemu ſejmej dla wot kěžora a krala naſcheho

— **Sswobodne mjasowe jětki (Freibank) w Budyschinje.** Ssobotu 16. měrza dop. wot 8 hacź 10 hodź. wotedawa žo žyre howjase mjaśo, punt po 40 pj., parjene howjase mjaśo, punt po 40 pj. a žyre ſwinjaze mjaśo, punt po 50 pj.

— **Knihu dra. Běhounka** „Ssydom njedźel na lodowej schkrucźe“, ſ kotrejż we wječerawschim cźišśe nasiawk wocźišćowacźmy, móża žeby sajimaj też w Sserbskej kniharni w Sserbskim Domje w Budyschinje skjaćź.

S **Hornjeje Hórki.** Póndźelu 18. měrza, wjeczor w 6 hodź. wotmeje žo ſa prénjej rjadowni wótź ſtwórć 5 wotthadźeńska ſwjatoczność schulskich dźećzi. Wschitkżo starschi a pschećelžo schule žo k tomu wutrobnje pschepołožuja. Wustajenja rjbsowanjow a ručźnych dźełow je wó ſtwórć 1 njedźelu 17. měrza, dop. wot 10 hacź 12 a pop. wot 2 hacź 6 hodź. a póndźelu wotetwrjena.

S **Njeźtwaczidła.** Na pschećze tudomneho žónskeho towaŕstwa běśche knjeni dr. Eichertowa ſ Budyschina na tudomnym drodze djerwjećdnjowy kursuſ a wothładanje khorych wotmiła. Ajatk popołdnju žo wobjamknjenje kursa w towaŕstwowskej ſtwórć tudomneho knježeńa hospodźenza ſwjećeńsche. Knjes faraŕ Kapler powita ſhromadźenych a porěka we wschelakorym žohnowanju wothładanja khorych za naschu žyłu wobsadu. W nadawku sadźewanje pschedbydli wokrjeśnych žónskich towaŕstwow wupraji knjes faraŕ Groźe ſ Budyschina najwutrobnische pschećza. Pschisamknu žo pruhowanje pschi kotrymž 25 wobdźelnizow ſ wulkej wuschiknoscźu a ludoscźu ſwoje nadawki wukonjachu. Na tónzu žo knjes superintendent Fröhlich wschitkim podźakowa, kiž su kursuſ pomhali wuhotowacź a pokaja na to, so rěka nałožowacź, nawukn jene wothładanje wukonjeź skutkowne ſchćeśćanſtwo, kiž móże na ſwojim dźełu naschemu khudemu ludej ſ mnohi pomhacź.

S **Kupoje.** Prěni nałětni połožiło žu też do naschcźe wóży dolećałe. Wječera schtwórtk mázachmy w schtonach tudomneho knježeńa dwora stadleńcźo schkorzow wothładowacź. Wone žo na cźołnym błónźku wohrěwachu a na nałěto cźakachu.

S **Minakała.** Sstyśne tacźe poślednich dnjow je ł wulkej wodze dowjedło. Rěki a hrjeble žu ſ wodu napjate a wokolne luki a hona žu hižom potwódźene. Je też strach, so žo woda bórzy pisches naśche wjeśne pucźe pschelije.

S **Cźełwjenych Nošiźi.** Snata ludomna wojstwarjerka knjesa Roberta Bjara je tele dny pschiprawu k nowemu sanitetnemu autej dobrowólnje sanitetneje kolony Cźerwjeneho khźiża w Nowym Měśe podała. **Wotkowy podstawk podachu pak Opelśke autowe dźełarnje.** Wón sawostaji jara pschijomny sacźišćeŕ. Płacźi něhdźe 7000 hrivnow.

S **Lubija.** Saudźena wutoru je w nowym měśe 35-łětna mloda mandźelska dobrowólnje do šmjerćze ſchła. Cźekźe mjeśe žu ju pjeća ſ tutej ſrudnej kwoźeli pohnuśe.

Z **Kukowa.** Wotrjad za wojeśke zastaranje Kamjenskeho wokrjesneho zastaranskeho zwjazka wotměje wutoru 19. měrca dop. wot ½9 hać ½12 hodźin w Natušec hoscźeńcu w Kukowje rěčny dźeń. Wobstarjuja so wobstaranske a zastaranske należnośće a přijimuja so namjety a prośtwy. Też potrěbni dostawarjo veteranskeje připomocy z prjedawšich wójnow móża so tam tohorunja zamołwić.

S **Lutoborja** pola Hródka. Schtwórtk rano ½5 hodź. wudhri woheń w domje ſchćitkwjeŕskeho mischtra Steina we Lutoborſkim wutworje. Woheń ſwójšom w ſpanju pschekwata a jenoż ſ wulkeŕ próšu so ſwójšom ſ domu wukhowachu, kiž běśche hižom zale ſ kurom napjelnjeny. Jene dźěcźo bu bjes mała sadušu. Jako wobnjowa wobora pschikhwata, zhy dom hižom w plomjenjach stejesche. Dokelž tam žaneje wody njeběśche, dyrbjesche žo postajeneje konstituzije wótczinu, abo krajneje wustawy, ſu tři wulke dary ſwobody, nad kotrymiž žo moja po schtyrnaće lět wuźiwaŕja ſwójſtwa, rosomnoscźe a mandźelstwa prosta wutroba ſ waschej ſmužitoscźu raduje a wyka: Sstawa, hława narodej cźěšenu a jeho kralej Ferdinandej pjatemu! Měschcźenjo! Wot dźensnischeho nje je naschej ludoscźi bojoscźe; jenicźzy dobreje wole a pschesjednoscźe je nam trjeba. Bóh, kaž scźe ſ mojeho erta w naschim Božim domje błyscheći, je ludoscź — wěrnoscź. Tule ludoscź — wěrnoscź ſjelsce też wy pisches ſwojeho pólłanza k naschemu ſejmej tele dny do Prahi. Hajcźe tam ſwobodu, prawa a nasche zyrkwje, kotrejż prěnjsche ſakłady su naschi prjedowniscy ſuźodźa, knjeza a hamty hižo łěta 1493 scźiniłi.*

Libra, kiž cźitasche prénje ſtadły ſ połowyschenym hłosom, cźim dale, cźim bóle ſ nim popuschcźowasche, tschaßesche ſ hłowu, wupja ſwojej wocźi praschejo na ſwojich pschipołucharjow, potom pschesta cźitacź a jenoż kaž ſa žebje błóžkowasche dalschi tekſt liscźiny. „Nětko tu hižo wo konschtitucźiji a sapołłanzach ani ſłowcźka njeje“, rjekny, stónźnje ſ hłowu wijo, jenoż wo tom, kaž je ſtarodawnych cźełowu mějachu duchowni w nětcźe mandźelske — a wo tych helwetiſkich modlerjach w Teleźym a Borowje. Tón duchowny, — je-li tomu tak je, kaž je Tonik rěcźał, — kiž je tole sestajał, je drje něšak samuećeny był!“

„Je ſ patrom, je“, padże jemu Kuklowa do rěcźe „Dopominam ſo nětkole, so žym jeho błyschała; khodźu na putnischwo, w Sadku mam wudatu kotru, nětśehe tam tónle duchowny předowanje wo Sswjatem Duchu a we Teleźym wo ſwj. Marriji Madźenje. Předowasche to nětkaŕ tak, kaž to Jobſ ſ leſtra cźita; Bóh Knjes je ludoscź a wěrnoscź, a so dyrbinny ju wschudże wusnawacź. Prajachu, so je to mucźeny knjes, ale jara dźiwny, nimaju jeho duchowni knježa rady; jeho nan poſkadza ſ Korowecźeje gnychty. Też prajachu, so by radźcho ſ duchownym njebył, so je hižo nješchto krócź chył wustupicź — —.“

* S powołanja cźěſkeho ſpisowacźela J. V. Michła, (1810—1862).

(Pokračowanje seźehuje.)

wowora na wuhotowanje domjazeje nadoby wobmjerowacź, kiž so bozjiša wotpali. Kak je wohoń nastał, njeje znate.

Z Łužicy.

* S **Korjymja.** W nozy na žrjedu bohužu paduschi w pišarni tudomneje Freßez fabriki. Paduschi žu někotre kamjeńki rozpacźili a někotre sta hriwnow hotowych pjenjez a někotre schefi kradnyli. Mjdowe pjenjesy pak wonu na sboże njenamakachu. Kriminalna policija za paduchami hlédźi.

Skótnaj paduchaj zasudźenaj

Kóždy dosta 3 léta khłostańnje.

Pisched Budyschkim shromadnym sawuschim žudom mějeschtaj so schwórk 36lětny dźełacźeŕ Bjedrich Marczin Krüger se Semiz-Tumiz a 37lětny rěznik Pawoł Erwin Rjeda z Porchowa dla jednoreho a cźežkeho paduschstwa samolwicź. Wukopa žo, so staj strašchnaj skótnaj paduchaj. Rjeda a jeho mandźelska Selma Rjedźina wjeschtaj so mjez sobu hišcźe dla pischisnowanja sramowicź.

Z jich wujnacźowu wuthadźesche, so staj Krüger a Rjeda w cźasu wot 31. oktobra hacź do 12. dezembra 1928 po nozach je žwobodnych skótnych paswischcźowu a se sawjenych paswischcźowu w Drožđżiju, Wuczkezach a Delnim Friedersdorfje wschudźom jałozju, a w Biskopizach je samknjeneje brožnje byka shromadnje kradnyłoj a skót z autom do Kulowa k klótnemu wikowarjej Topolinskemu wotkłoj. Topolinsky je kradnjeny skót pjecźa bjese wischeho kupował a něhdźe dwě tsecźinje wopraudźiteje hódnosće za njón saplacźił. Khłostańnje jednanje pischecźiwo Topolinskemu, kiž je so hižom sapoczało, so wotdźeli a wotstorcźi so na posdźischo.

Dale staj Krüger a Rjeda w nozy na 21. novembra 1928 spytałoj, z paswischcźa w Dittersbachu pola Stolpna jałozju kradnyć. Wěchtaj skoczo hižom z paswischcźa wuczahnyłoj. Jałozja pak wodźiwi, rujesche wósće a cźełny na paswischcźo wróčeze, so dyrbjeschtaj paduchaj tón króć bjes wuspěcha wotejcź.

Rjeda zaś běsche w nozy na 20. oktobra 1928 z jepaswischcźa we Hłupońy łyka wotwjedł a jeho tohodla k Topolinskemu dowjesł. Krüger pak je zaś we nu 6. dezembra 1928 z nutsdobywcźom na Kicźenjanowórnischcźu balikaj ikaninowych tworow a kaschćikatrikkej potrjebu kradnył. Tkaninowe twory běsche do Rjedowego hydlenja dorjesł. Njedźiz mandźelschtaj wčzy khowałoj. Nimo toho je Krüger hišcźe cło anta pisched hoscźenjom „Lawa" 2000 zigaretow ut a z nich 1000 schtuk k Njedźijom dorjesł.

Rjeda a jeho mandźelska přeješchtaj, so staj wo ikaninowych tworach a zigaretach njecźto wědźałoj. Dla njedostatecznych dowodnow bu wot nich pischekhowanja wuwinowa.

Sobustawjer, krajowe wótzniwstwo assessor Kraner nanjetkowaschе za Krügera a Rjedu po 3½ lětach khłostańnje a wotrjeknjenje cźesnych prawow. Sud sajudźi kóždeho k 3 lětam khłostańnje a wotrjeknu kóždemu cźesne prawa na 5 lět. Pischewotowańska jatba je jimaj połnje jako khłostanje pischiliczi.

---

§ **Krajny žud w Budyschinje.** Pisched wulkej khłostańskej komoru mějeschе so wokjenej dźełacźeŕ Emil Pawoł Müller z Budyschina swowa samosdwicź. Budyski krajny žud běsche 18. febr. t. l. Müllera dla krwaweje hańby k 1 ku khłostańnje sajudźił a jemu cźesne prawa na 4 lěta wotrjekł, jeho pak wot dalšcheje wobkrjeha njekasańskwa na hołzy niže 14 lět wuwinował. Statne rěcźnistwo běsche žo pischecźiwo wuńudej powołkało. Powołanišći žud namaka jeho w tajnym wobdźelenju we wobdźej padomaj za winowateho a sajudźi jeho k 1 ku a 6 mjezjacam khłostańnje a wotrjeknu jemu cźesne prawa na 4 lěta.

Swójbne powěsće.

Zemrěłoj: Hilža Kunitowa rodź. Zipplez w Njeswidźe. — Robert Nierth, priv. rěsnišći mischtr we Budyschinje.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Drježdżan.** (Do Łobja skočił.) Pjatk wječor wokoło 7 hodź. je njeznaty muzikt z Marijineho mosta do Łobja skočił a žo pod lodom shubił. Dotal hischcźe njewědźa, schtó samomorbać je.

* S **Dschatza.** (S kruchom lodu zarażeny.) Jako njedźelu kowarśki mischtr Dorn z Hohenwussena nimo jeneho hoscźenza do Landbundskeje shromadźizny dźesche, padnychu někotre lodowe kruchi z tśěchi a trjechichu Dorna tak njesbožownje, so wón na žiwoje cźežke franjenje w khorownі wumrě.

* S **Lipska.** (15lětny samomorbać.) 15lětneho telegrafiskeho wuczobnika z Anger-Crottendorfa blizko Liebertwolkwitz morwehо na żelesnizy namakachu. Njeje znate, schto je hólza do smjerce hnało.

* Se **Schneeberga.** (S dźeczimi žohnowana žiwójba.) Bohateho žohnowanja na dźeczech kmě so tudomna Rothemannez žiwójba wjeselicź. Tele dny narodźi so starschimaj 24. dźeczo.

* S **Barlina.** (Rubježnizy w kinowje.) Sserjedu wječor posdźe je so w Barlinje rubježnistwo stało, kiž na dźiwju krajinu w hornjich w nowojerowym dźělu Sjednoczenych Statow dopomina. Někotsi zababjeni rubježnizy dobuchu so do Kantjeho kinowa blizko Wilmersdorfskeje dróhi a rubichu pjenjezy, kiž běchu dokhody jeneho dnja. Po njeskutku so rubježnikam poradźi njespóznatnym cźekнyć.

Bołharski kral Boris III. je sebi do Barlina zapućował.

Motorske koło zajěźdże do prewodźenja.

Jedyn morwy — někotsi cźežkofranjeni.

Na Dortmundsko-Hagenskej dróhi we Westfalskej sta so žrjedu žałostne njeskoże z motorskim kołom. We Kirchhördże hibaschе so w tutom cźasu pischewodźenje po dróhi. Wožada žwojeho sentrelneho buchowneho, sararja Stockmanna, k rowu pischewodźesche. Njeszasu blizkeje so motorske koło z njembrej spěšchnosću. Kolešar běsche najskerje knjezinu nad kołom shubił a zajěźdże wot sady do pischewodźerjow. Motorske koło so cźišny a padze na někotrych žarowazych. 55-lětnemu invalidej Brinkmannej se Kirchhörde so nop pukny a rjap stemi, so wón hnydom wudyscha. Dalšchi žarowazy wotewidźechu z cźežkim a też lohkim franjenjom. Jara cźežko franjeny bu też wobjedźeŕ motorskeho kola. Też jemu je so nop punknył, so njeje hischcźe wěste, hacź je žiwjenjom wotewidźe.

Přilopk.

* **Rubježny mordaŕ Hein wobsudźeny!** Bayerska ministerska rada je po dołkadnym jednanju wobsamknła, so pótstowemu rubježnika Jana Nantona Heina z Düsseldorfa-Gerresheima, kotrehoż je Koburgski pschisaženy sud loni w julisu k smjerći sosudźił, ke khłostańnu na cźas žiwjenja wobsudźi.

* **Superintendent wosmje žebi žiwjenje.** 60lětny superintendent dr. Buchholz z Treuenbrietzena je so wuteru wječor na Dessawskim dwórnischcźu satstelik. Wón je listy na žiwojich pischiwuznych dwórnischcźu satstelik. Wón je listy na žiwojich pischiwuznych sawostajik, kiž je jim statne rěcźnistwo pischipóstało. Kaž je so dotal swěcźiło, je superintendent samomordarstwo w nerwownej pschepjatosći sturił.

* **Roshorjeny miedwjedź.** W Obernfeldze w Heßenskej nadpadże miedwjedź žwojeho wodźerja. Wón pobi jeho se žiwotnimaj paforomaj k semi a cźepjesche tak dołho na wobeho muža, doniž tutón wjazu znaej njeběsche. Jedyn bur dyrbjesche miedwjedźa stónežnje satstelicź. Miedwjedźowego wodźerja dyrbjachu do khorownje dowjesć, hdźež bjes nadźije leži.

* **Móschen, kiž njeběsche praktiska.** Ratař w Rössely w Narańskej Prusskej běsche žwinjecźi pschedał a sa njej 600 hriwnow dostał. Wón sawali žebi dostate pjenjezy rjenje do nowinskeje papjery a tykny je žebi do dyblaka. Domach žebi myslesche, so ma staru papjeru w dyblaku a tykny ju do kachlow. Nadobo žo dopomni na žwoje pjenjezy, ale běsche hižo pschepozdźe.

* **Schtó běsche na žymje wina?** W Bucharje njedawno Karlowych Warow w Cźěskoslowakskej je spiritist žiwy, kiž we žwojim trancowym bjezu wschelake roshwětlenja naschonja. Nětkle powědaschе, so je so jemu psched někotrymi dnjemi duch sjewił, kiž je jemu łóžił, so žu na letuschej krutej žymje krótke žinje Buchawskich hołzow wina. Muž tule wěźku wo wósty powědaschе a na to cźrjoda ludźi, swjetscha stare žony, na drósy schtyri młode hołzy nadpadże, kiž běchu w trochu krótkich łukujach a je žałostnje pschemorkli. Hakle hdyž so rosumni ludźo do nałeżnosće tykachu, pischestachu puki padacź. Wěźka pschinidże někto psched žud.

* **Ndyž njemóžu z wurzerjom być, žebi žiwjenje wosmu!** 14-lětny schuler realki chžyschе smjerć rad na wurzerišćwo studowacź. Nan pak tuto powolanje njenjeschesche sa pschihódne a je žynej wotradźowaschе. To žebi hólz tak k wutrobje wsa, so wobsamknu, žiwoje žiwjenje wok žo cźišnyć. Wón cźišny kopowy grot pschez elektriski powod. Elektriski prud pschejdźe mładeho cźłowjeka a mori jeho na mjerne.

* **55 stopjenkow žymy we wyšokosći 11 000 metrow.** Francouzski letak Lemoigne spyta žwětowy rekord we wyšokim leczenju, kiž Amerikan Champini dźerži, sbić. Po poldrahodźinskim leczenju, pschistaji Lemoigne se žiwotim letadłom sašo k semi, jako běsche 11 000 metrow wyšoko pobył. Mjerjaki wyšokosće maju žo hakle dokładnje pschepruhowacź. Sžwětowy rekord pak wón po sdaczu sjemik njeje. Lemoigne je so dyrbjał sakostnje žymy dla wrócźicź, kotraž je tam horjekach knježiła. Thermometer je pjeza 55 stopjenkow pokasował.

* **20 letadłow so spalilo.** Na Curtissfieldskim letanischcźu pola Newyorka sutcźi žrjedu wulki wohoń letadłowe kónjn a 20 letadłow.

Nałnowiše zcyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje sa jutrischu hodźinu:** Samróźene, mhłohosće, jěrc. Podobne wjedro w Jendźelskej a wschej wjeczornej Europje.

W Satisej je ſ Łobja ſtoro wjchón łód wotplkuwał. Tohodła žo mění, so je so ſtrach powodźenja, kotrehoż žu žo bojeli, nimo.

Pjchi gmejnſkich wólbach w Danſkej žu ſozialdemokratojo wulki wuſpěch dozpili.

Studentſke hibanje w Schpanſkej rewolucionarny charakter nabywa. Manifeſt ſtudentſkwa praji, ſo je ža młodźina Schpanſkeje roſkładźita, pak doſcźažinjenje ſa poſtupanje wyſchnoſćow pſcheczjſchczeŕ, pak knježeŕſtwo powróczicź.

Połodnjſcha Bołharſka je ža ſnowa ſe ſemjerjenjom podeſchła. Sžrjedźiſchczo podſemiſkich ſtorkow bě ſaſo město Schirpan pola Filippopla. Někotre khěže žu žo ſaſtyple, druhe žo wobſchkodźile. Wobydlerjo žu žo do hroſy dali a njedźiwajuſy ſymneho wjedra pod holym njebjom pſchebywaju.

W Allenkirchenje bě ſ benzinowego tanka benzin do kanala wubjeźał. Benzin w kanalu žo ſapali. S wubuchom žo kanalowe wěſa metry wyſoko wuwrjeſnychu a na ſemju padnywſchi žo roſbichu. Wjele wotnowych ſchkleńzow je žo wuraſyło. Na wulke žboże ſtaj žo jenož hołza a młody cźłowjeŕ lohko ſraniloj.

Wohrožena kupa Helgoland. Žołmy a škruty wohrožuja kupu Helgoland. Kupu wobdawaja nětko z betona natwarjene haćenja. Hakle njedawno škruty a žołmy z njeje zaso 700 cbmtr. skały wotwalichu.

Kaž je kupa Helgoland skała w žołmjacym morju, tak je z našim lubym Serbstwom, Tež tuto je jenož kupa w howrjacym morju Němčiny a runje tak wohrožene

Stare dawki njespadnu a nowe nam hroža. Čołmik němskeho dawkipłaćerja koleba so přez lutu dawki.

Druhich winujemy.

Tak je na šwěcze było, tak dźenż hischcze je, a tak sawěsče we pischichodże wostanje. S tym wschak njeje dopokazane, so je to prawda. Pischetuż hrěch wostanje hrěch, bychmjej wot wschelho spočzatka na šwěcze był.

Njedawno cytachmy stawiznu wo pischeměnjenju Minkalskeje schule. Schtó je winu na tym? Sso rozumi: nichtó! Sczehujemy wěz hacź do wschelho sapočzatka, budźemy rjec: Wina je jakoń, kotryż postaja, jo ma schulska wožada psches swojich zastupjerjow wuznacź, hacź je schula serbska abo němska. So to žana prawowosć njeje, dyrbi kóždy pschidacź. Pischetuż ja tym Serb. Nichtó druhi — njech by žan mój najwupschichi pschedstajeny był, nima prawo, nade mnu postajacź abo rozkazowacź: Ně, ty njejsy Sserb, ale sy Němc!

Ale, nětko dale: Něchtó nadeninu takle nješchto postaji a ja hebi dam tola lubieź — schtó je nětko wina? Potajkim pischecziwo takimu postajenjam mamy so rozuje woboranacź; a to hnydom, niz hakle nědy, hdyž je pschepozdźe. Je dźeń spodźiwna wěz, kak może něchtó swoju narodnosć postajacź. Wschitcy mojej starschej Sserbaj, njemóże tola nichtó na schérokim šwěcze postajacź, so sym Franzoza, abo Włach, abo Němc. Takeho prawa ani sam nimam. Něcź mojeju starscheju je moja macerščichežina, a žana druha; bychmjej też ja tak hordy był, a so rěcze mojeje macerje hańbował.

Statuty jakoń we tym nastupanju hinak žudźi. Bychmjej jedyn Cžech we Sakksej bydlił, bychmjej so tu wojenił, bychmjej tu swójbu jałożił, bychmjej tu kubła wobždźał — niczo njedohadha, so by so tutón cžłowjek jako Sakša wudawał. Won wostanje Cžech, a też jeho potomnicy. Hakle po dołhim wuschwarowanju a po wschelakim prošchenju dostanje zasłužnik prawo staržanu, bychmjej dawno hižo macerčinu rěcź zabyłu měł.

Cžehodła my Sserbja damy je žołu tak mjetacź? Wo tym je ja sawěrno dosć rěcźało a pisało: nimamy žaneho rjapa. Cžejże je mysłiwy, so pischecziwo tóžby wobaracź. Tuž so njesmělmy kaut do strascha podawacź. „Kajki strach měnisch?“ so wozwyny praschesch. Je to strach, kotryż wukhadża z njekedźbliwosče abo njerozdy.

Nasche dźeći druhdy ani njewědźa, so staj starschej žerbskaj. S drnhimi dźećimi we wjsy abo w měsče hanjeja wokoło a wot nich nawuknu němšcy. Tute nowu wědu hnydom domach nałožuju. A hlej, starschej cžitaj, kaj niczo z teho, a dataj žebi hubjene němske žwanenje lubicź (derje němšcy rěcźacź dźeći tola na druhy njenawuknu). Tam a sem so wonaj wjeselitaj, so je dźećo hižo tajkule mudrosć nadobyło! So je samo mudrische hacź wonaj; dokelž jimaj ludźo praja, so ležma němšcy rozumitaj, a jeju malý lubuschk hižo běžnje němšcy powěda.

Najskerje dyrchtaj starschej žiwojenu dźěćom dobrotu wopokazałoj, dyrchtaj-li je derje žerbšcy nawuczikoł. We schuli, też w němšcy, su dźeći prenje, kotrejž derje žiwotu maczerščichežinu wobknjeja. Město teho dadża žebi starschej wot žiwotich najunjerschich roskazowacź; hdyž tute němšcy komanduja, dha wonaj němšcy posłuchataj. A tam a sem su mjes nimi tajzy, kiž sobu najbóle wokaja, to hinjemy. So pak sami sobu Sserbsku row ryja, njewopomnja. Njejsu tuchi hotowi tajeršcy, haj najbórschi tajeršcy? Ssu druhi lěpschi; hdyž domach nimnuja a swonka potom rjane žerbske rěcze djerža?

Skowa hnuja tak dołho, hacź je žiwy; pschikłady su wo mnoho mózniche. Tuž stajmy — žerbšcy dźěćom! — siwoju šwězu na wyschi šwěcznik, so by šwěcziła daloko a schéroko.

Směški.

Nowoczasna žonja a drasta.

Kujes: „Herta, kelko kročź sym Wam hižom profit, so macze wschě pawczinu wotstronicź. Nimje sym sajo jenu wot kožoweho stolpika schmórnyć a do kachli do wohnja cžišnyć!“

Słužobna: „Ty luby Božiczko, kujeze, schto maczu w myslach, to dźi tola žurnuja hnadnje kujenje za dźenšnischi wjeczorny bal!“

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

§ 3 porjada wo pischemyslowskim zjawnym **wożenju wobrabow**

za hamtskohodnu we Budyšinskim měšczańskim wokrjesu z 2. julija 1928 rěka nětko takle:

: Schtóž chce na hinjemsche waschnje, hacź je w 1. § wospomjenjene, pschemysłowsky wožiwjeny wobrab za hamtskohodnu wožiwjeny (wotmajenske auta), dyrbi pschedy hacź sapočznje se antom jězdźicź, njenamokujcu měšczańskej radźe dowokasacź, so je na dobrańcze waschnje w rukowanjskim zawěsčenju, so kotrymž wóm dostanje jako mějićel auta zawěsčeństi schkit w pschipadach, hdyž jón trjeba po §§ 7 a 8 wyšcy mjenowanego porjada wobkhadźe se hamtskohodnymi z 3. meje 1909, w zestajenju porjada z 21. julija 1923, każ też po měšczańskej zakonjskej knihi.

Pischemyslowske wożenje wobrabow smě so jenož wukonjecź, dokhoż zawěsčenje wobsteji.

W Budyšinje, 13. měrza 1929.

Měšczańska rada. Policajski hamt.

Do registra lubkowego prawa je so dźenja zapisało, so po mandźelskim rěczenju z 23. septembra 1927 pschekupa Juan Hueto w Budyšinje nima prawa zarjadowacź a wužiwacź samożenje swojeje mandźelskeje. Carmen Palmiry rodź. Pavicz.

W Budyšinje, 13. měrza 1929.

Hamtske sudnistwo.

Towarstwowski powěstnik.

Drježdźany. Serbske towarstwo „Cornobóh“ wotměje sobotu wječor we 8 hodź. měsačnu zhromadźiznu pola hosćenca Zmija na Christianskej drózy 22. Njech so wšitcy prawje bohace wobdźěla.

Předsydstwo.

Hodźij. Towarstwo „Jaroměr Imiš“ ma njedźelu pop. w 4 hodź. zhromadźiznu. Prosy so, zo bychu wšitcy přišli, wosobje pak swjedźeńscy wubjerki, dokelž maja so hišće wšelake prašenja dla założeńskeho dnja 14. 4. dojednać. Nowe sobustawy su wutrobnje witani. **Předsydstwo.**

Khelno. Serbske towarstwo „Domizna“ ma njedźelu 17. nałetnika wječor 1/8 hodźin pola Mjenjee měsačnu zhromadźiznu. Sobustawy, přiwdźe połnoliczbnje.

Pančicy. „Lipa Serbska“ (měšany khór) ma přichodnu póndźelu 18. nałětn. nuzny spěwnu hodźinu p. Natušee w Kukowje. Nowe sobustawy (spěwakhmani) a spěwarki su nam kóždy čas witane. Njech wšitcy wěsce přiňdu. **Předsydstwo.**

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu póndźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejowni w Serbskim Domje.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerˇ w Budyšinje. Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. Za hospodarstwo dźeli

Zwjazk fabrikskich dźěłaćerjow w Němskej wotnožka w Budyšinie

Kedźbu zhromadźizna

Přednošk wo škicze před znjezbożenjom a přemysłnisk. hygieny, Rěčnik: přemysln. inspektor Mordt z Budyšina — Přizamknje so rozmołwa. —

Sobotu, 16. měrza 1929, wječor w 6 hodź. we Bruno Natušeč Korčmje w Kukowje za dźěłaćerjow a dźěłaćerki w Kukowje, Pančicach a wokolinje.

Wo wjele niže porjadźiny kupujeće nětk

Jenož tak dołho hač skład dosaha

Muž. a žoni. sedła 2.25 hr., **Tóše swědo** 1.- hr., **Jendź. wodźidła** 2.75 hr., **Spinak** 1 hr., **Riečazowy kašć** 95 pj., **Plumpy** 20 pj., **Plumpa na krosno** 65 pj., **Pěsta** na přědkowne kolesa 1.50 hr., **Zadna swěca** 80 pj. **Wobruč na motorske koło** 6.- hr. **Slawch** 2.- hr. 26-2, **Slawchowe wobruče,** čehwj. Excelsior, najl. 6.75 hr. **Stoicy** 100 štuk 1 hr., **Syče** 95 pj., **Skitanske blachi** drjewobarbne 45 pj., **Wodźidła na přema-jězdźenje** 4.50 hr., **Krosna z tept. lěhwom widlemi a sedł. podpjeru** lěto rukowanje 36.- hr., **Zoniace krosna** 27.- hr.,

J. Schieback na Mužakowskej drózy 4

Zane klamy! Cisło 4 spomjatkować! Najwjetši kołowy skład Budyšina, wokoło 350 nowych kołow na składže.

Trjebaće-li

konfirmandske a pruhow. wobleki

potom njezapomńće sebi mój wulki skład njewjazomnje wobhladać!

Dobre předźel. a jara derje sedźace

wot 22—36 hr., za pachołow wot 28—45 hr. a drózše

Za konfirmandki:

Najnowiše w nałětnich mantlach

wot najtuńšeho hač najpyšnišeho.

Wšě zymske mantle

za žony a mužow nětk směšnje tunjo!

Drastowy dom Karl König

na Žitnej hasy 4 Telefon 3480

W hotelu „Markhrabja“ w Budyšinje na Drjewowych wikach mam wot **dźensa pjatk wulki wubjerk**

konjow

rańšofriskeho oldenburgskeho a danskeho splaha na předań abo k zamjenjenju

Gustav Panitz Hosćene w Kotecach pola Wósporka

Dołhe a krótke škórnje

ručne dźěło, ma jenož na składže

wobućowy dom Mark w Kukowje.

Štrykow. wobleki

za žony a dźěći

Makowe košle a kholowy, wšel. kajkosć. Nohajcy žiđźane, florowe, žiđa z mako, nowočasne barby, po kóždej płaćizuje. Rukajcy za mužow a žony za překhodny čas. Sportske nohajcy, šulerske nohajcy čorne a pisane.

Wulki wubjerk

Bleylowych woblekow

„ šwicarjow, sportskich jakow

„ jakow za mužow a žony

Nowočasne žiđźane šawle, šenilowe rubiśa a šawle čorne a pisane.

Rud. Oswald

jenož na Serbskej hasy čo. 3

Prošu njezmylće firmu!

Njedźelu, 17. měrza 1929 wot 1 hodź. so pola **Helda w Kózlach**

palne drjewo přesadźuje

(też žerdki)

Hajniske zarjadnistwo w Kumwaldźe Paufler

Jutrowne třelenje

zaso bjez bronjowego wopisma možno, tercerole bjez bronjowego wopisma, pistole a připrawy pola firmy

Bruno Specht w Budyšinje

puškwjefstwo na Moltkowej drózy 3

Merk dir zwei Wörtchen — einprägsam

Der Deutsche Rundfunk

— das beste Programm

Die größte Funkzeitschrift bringt wöchentlich alle ausführlichen Programme der in- und ausländischen Sender

Heft 50 Pf., Monatsbezug RM 2.17 Mon. bestellt beim Postamt od. einer Buchhandlung / Probeheft umsonst vom Verlag Berlin N 24

Konfirmandske stupnje

žonjace stupnje ze ~~spinku~~ lakowe, nowočasna forma 7.50 hr.

muž. nizke stupnje howjaza koža, z bělym šowom 9.75 hr.

Willy Sommer

na Serbskich hrjebjach 8

Stupnje za konfirmandow

dobre a funje we wulkim wubjerku pola

Zähle

wobuwowy dom na Zwonk. Lawskej hasy

Młody blidarski

Serb, pyta dźěło w jenej křesćańskej swójbje, jeli možno z spanjom a jědźu. Offerte njech so scélu na **F. 19** na wudawarnju Serbsk. Nowin

Pytam młodu, wysokosćelnu **čehniwu kruwu** z privatneje ruki.

Poskićenja pod **F 20** na wudawarnju „Serbskich Nowin“

Hygieniske wecy

za žony a za mužow

žiwotowe wobwjazki a tajke pře wustupowanje, bjedr. formarje, stalički, podłožki, pjeluchowe kholowčki

Wagnerowa

w Budyš. před Sulešk. wrotami 9

Sućelna kruwa a 11-létny kóń (Hiška)

na před. w Khrósćelcach 35

Kmótřace dźaki

dostanjeće

w Serbskej kniharni w Budyšinje

Příloha k číslu 63

SERBSKE NOWINY

Pjatk, 15. měrca 1929

Bakterije a bacile.

To njeje tola ničo noweho, ludy čitarjo, so njeje jenož žiwny a wulki móžny, ale so móža tež mali a žiwi wulku namóž wukonjeć, hdyž so bo wulkeho žiwka zjednoca a hdyž tu pschesijedni. „Pschesijednosć žiwi.“ Na najchej jemi, kiž je w poměrje k njeměrnje spalenym a njeměrnje wulkim hwězdam a žiwonam wonka w žiwtwarje tola tež jenož žiwe maka hwězdičzka, — na tutej jemi wobsteji potajlim kruta fasada pschirody, so bo wschě wulke žiwjata (Lebewesen) pomalu, male pak spěschnje rosmnožuja. Skoniza móže w najpschijomnischim padže tóžbej dwě lěče mlodeho měcz, wulka myschi pak móže w jenym lěče na 800 potomnikow a hischcze wjazy pschinjesć; jedyn schmiz, kotrehož w twojej pinzy žiwonowacz šahudžech, wobradži czi hacz do nasmy milijon wostudnych towarischow, a jedyn bakterium móže pod pschijomnymi wobstejnoscźemi na wjazy milijardow potomnikow we běhu 24 hodžin pschinjesć.

Praschesch so: Schto je to tola do straschneho sworjenja, tajki bakterium, kiž móže sa jedyn jeniczki dżeń wjele milijardow potomnikow měcz? — Runje dokelž so wone we wulkich czrjodach jewja, dyrbi czi wotmotwicz wo mnohosce mjena „bakterium“ a czi rjez, schto „bakterije“ žu. Bakterije žu nimo měry male žiwjata, rostliny, hribiki najjednorischesche stworby, wo wjele wjele njemjesche hacz najmjenische plěžiwizy (Schimmelpilze), kajkeż hy zyle wěsche hižo na starym chlěbje abo wostatkach jedzach widżał. Tute nimo měry male hribiczki běchu czi zyle znaczische, hdy běch prajił „bazile“; nakožuju pak i wotpohladom wuras „bakterije“, pschetož je to schromadne wopschiwjesce, kaž „žiwjata“. (Wjelki, wowzy, ptaczki, rybu, wakt su žiwżjata.) Tak je jich tež mnoho a jara wschelakorych bakterijow — a jena druzina z nich žu „bazile“. Tute maju podobnjnu kjejschka, — žu pak tež tajke, kiž žu podobne na kulu, zaltu, powijanku atd. atd.

Wjetschina człowjekow wě jenoż něschto wo „bazilach“, ale jmenom nic dosć, — tohodla dostanje nimale hužazu kožu, hdyž tuto słowo słyschi. Ale to je zyle wopak. Najwjetschi dżel tutych mahych žiwjecżow „bakterijow“ je za naš człowjekow i nimo měry wulkim wužitkom; wone pschebčžkaja rolu a zahrodu na tak wužitkne waschnje, so móža rostlinu dožyka hakle rosć. Ssu pak tež tajke, kiž žebi czěrje człowjeka abo skocżeczja jako pódu k sežiwjenju wuzwola a žo tam k sjewjenjam khorosce schinja. Njejsm hischcze czitał, so so człowjek prózuje, wulke myschi psches „wulkowuschazu typhuš“ lahnacź? Nochcżesch mi pschihotowacź, so su bazile wulkowuschazeho typhuša za naš człowjekow i wulkim wužitkom? — Potajkim wopraudže — njetrjebasch žo nastrózecź psched słowom „bazile“.

To pak dyrbjako kóždemu někak wobhonjenemu człowjeckej jasnje a znate być, so su bakterije abo bazile i pschi-činu mnohich khorosczow człowjeka, a so móže khoty tajke za strowcho człowjeka pschenjesez. Wulki njerozum pak tež je, hdyž tón abo tamny praji: „njewěrju do bazilow, njesym tajke hischcze ženje widżał; wěrju jenoż to, schtož je swojimaj woczomaj widżu“. S tym wusłaji žebi tak smjelkem człowjek dosez khude wukwědczenje, pokaza, so ani hamelho žebie njeznaje. Pschetož kolojschkriczkowe zolmy hischcze ženje njeje widżał a tola žyndże žo radu jónu k radiowemu aparatej a poslucha se jazimom na někajki konzert w Prahy, Barlinje abo Londonje.

Tež to dyrbi kóždy człowjek wědzeć, so bazile njejsu pschejo se spodżatkom khorosce, nż naiwopak, husto žedża w czěle a sadżerża žo zyle smjernje, — człowjek niczo wo nimi njepytnje a by był pschidżiwdżeny, hdy by jemu nichtó rjekł: „ty masch zyle wěsche ze abo tamne bazile w žebi“. Strachowizowsez psched bazilemi je nimo měry błazniwa, ale wobhonjeny masch być wo nich a se symnej krewju i nimi liczicź, runje tak, kaž je błyznom, doschczikom abo žuchom liczicź. Pschetož wone samoża lohko a spěschnje khorosez sawinowacź, tak ruče hacz mohu czěła popuschcża, tohorunja hdyž žo we wosebje wulkej liczbje jewja abo hdyž žu njerozschdnje strasznemu rasu.

Tute bazile, kiž husto — dołhi czaż zyle smjernje — we naschim czěle žedża, dostanjeny wot druhich człowjekow, pola kotrychž žo tak smjernje njedadżerżachu, ale žo rosmnožachu, czěło krudowachu a kiž buchu tohodla jako wostudże zusnižu wuporskane, wublinowane abo wukaschlowane. Pluwanje, kaschlowanje a porskanje je wobaranje khoreho człowjeka. „Tajki kuž kaschela njeje tola hischcze žana khorosez“, rjekujesch. Druhdy to trjechi, — druhdy pak tež niz. Hdyž pschi jedżenju rěczischo abo žo žmjeschcz a pschi tom něschto njeporjadnje pórjeschcz, potom dyrbisch kaschlowacź, pschetož organy dychanja žu jara czujczime pschecżiwno wschemu zusemu. Hdyž pak žo njejsy pschescheplapnył a dyrbisch tola kaschlowacź — schto je potom i pschiczinu? Potom jedna žo tež wo něschto zuse, schtož twoje pluza jako schkodne sacżuja a to i wukaschlowanjom wotstronicź pytaja. Male bazile, kiž žu wot někoho abo wot mnohich człowjekow do žo žrebak, kiž pak žo hacz dotal zyle smjernje sabżerżachu, sapoczinaju žo i někajkeje pschiczinu hibacź, rosmnožecź, kotkotaju cże w schiji — žu khory w lěpschim smysłu. Pschi porskanju to po prawom hižo wěsch, czujesch žo blizazu porskanu, we hłowje je czi dźiwnje, symta cże pschebčžuje, žnadź masch hižo troschku symizy. Ty dyrbisz też wěsch, so mózesch žo wot człowjeka, kiž ma porskanu, natyknycź, a so je druhdy zyła žiwóła na porskanu khora.

Potajkim wěsch nětkole — a kóždy dyrbjał to wědzeć, so žo mnohe khorosce pola człowjekow pschezo psches porskanje, kaschel a wupluwanje kolmokoto rosnoschnja. Duhaty kaschel, wołpyzjy, khripa, žuchocźina žu tajke khorosce; druhdy wschdy derje wotběži, druhdy pak wumije žo „i tajcheho kuška kaschela“ wopraudżita žuchocźina. Tohodla dyrbi kóždy człowjek, khori-li jónu na kaschel, wukaschlowane bazile sniczicź, so njebychu druhim seschkobżale. Tohodla spomjatknj žebi ja dżenża a ja wschě czażu: Kaschel je dosez straschna należnosć, a: dospokjne strowe pluza njekaschluja żenje.

Viktoria Zubkowa woženi so, haćrunjeż přez 60 lět stara, z Rusom, někdże 30 lět młódšim. Wona je pruska pryncesa a sotra někdušeho khěžora Wylema II. Nětko je wokhudła a sud je nad jenjym zamoženjom konkurs wotewrił.

Cyrkwinske powěsće.

Njedźela Judika, 17. nalětnika 1929.

Z Budyšina.

W Michalskej cyrkwi zmeje rano we 8 hodź. farař Kapler serbsku spowědź, w 9 hodź serbsku Bożu službu, ½11 hodźin němsku konfirmaciju. Popo. w 3 hodź. zmeje farař Tišer pruhowanje paćerskich dźěći — Póstne nutrnosće: wutoru pop. ½7 hodźin w Hrubjelčicach, srjedu w 7 hodź. w Jeńkecach, štwórtk w ½7 h. w Brězowje.

Krajnocyrkwinske zjednoćeństwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6. Njedźelu njebudże njedźelska šula, wječor ⅛8 hodźin evangelisaciska zhromadźizna (farař Paul). — Štwórtk wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć. — Zjednoćeństwowy wothladař Zimmermann zmeje biblisku nutrnosć póndźelu w Cokowje, wutoru we Wjazońcy, štwórtk w Budyšinje. — Zjednoćeństwowy wothladař Křižan zmeje biblisku nutrnosć njedźelu pop. ½3 hodźin w Bělej Horje, póndźelu w Kumwałdźe, wutoru w Stróži, srjedu we Rachlowje, štwórtk w Bukecach a pjatk w Tućicach.

Z Barta.

Rano ½8 hodźin serbska spowědź, ½9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boża služba. — Wutoru wječor ⅛8 hodźin bibliska nutrnosć w Stróži (zhromadźeństwowy wothladař Křižan). — Pjatk wječor ½8 hodźin němska póstna Boża služba.

Z Bukec.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, ½9 hodźin serbska a w 10 hodź. němska Boża služba. Popołdnju w 2 hodź. pruhowanje paćerskich dźěći. — Pjatk dop. we 9 hodź. póstne předowanje.

Z Budestec.

Rano ⅛8 hodźin zmeje wyšši farař Domaška němsku spowědź, dop. ½9 hodźin farař Bóje němske a we 10 hodź. serbske kemšenje. Zběrka za našu cyrkej. — Pop. w 2 hodź. pruhowanje němskich a ¼4 hodźin serbskich paćerskich dźěći. — Wutoru pop. ¼4 hodź. žónske towaršstwo na dwórnišću w Budestecach. — Štwórtk wječor w 6 hodź. němska spowědź: farař Rjenč z Wjelećina. — Pjatk dop. w 9 hodź. serbske póstne kemšenje.

10. narodny serbsky wótčinc.

Srjedu woswjeći wysokodostojny knjez prelat Mikławš Žur w kruhu swojich duchownych bratrow z Boha čily a strowy swoje sydomdźesate narodniny. Naš dźenik drje je zkrótka k tutomu radostnemu dnjej zbožopřeća přinjesł z naspomnjenjom někotrych žiwjeńskich datow, ale my chcemy dźensa hišće nadobneho jubilara trochu bóle wobswětlić jako serbsku powahu a serbskeho wótčinca, kotryž móže mnohim serbskim duchownym bratram, wosebje na katolskej stronje, służić jako přikład ponižneho serbskeho duchowneho, přewšu měru swědomiteho w měšniskim powołanju a woporniweho, stajnje pilneho dźěłaćerja a podpjerarja katolskeho pismowstwa.

Wródnej wsy našeho wulkotnika Michała Hórnika, we Worklecach je so 13. nalětnika 1859 narodźił a bu na samsnem dnju w Khrósćecach křćeny. Jeho mać běše dźowka serbskich Delan, rodźena Kata Lubkec z Ralbic, a tak zjednoća so w nim serbska krew našich Delan a Horjan. Staršej běštaj jara dźěławaj, swědomitaj, porjadnaj serbskaj człowjekaj; tuž je so też tale swědomitosć a dypkowna porjadnosć na jeju synka přenjesła a našeho jubilara čas žiwjenja wuznamjenjała, tak zo so w tym nastupanju ani wot jeničkeho duchowneho přetrjechić njeda.

Wopytawši w Budyšinje wot lěta 1872/74 seminarsku preparandu, přińdże Mikławš Žur nazymu 1874 do Prahi a wukhodźi tam l. 1881 gymnazij na Małej Stronje. Po maturje wusłuži sebi wot 1881 hač 1882 swoje wojeńske lěto jako dobrowólnik w 4. pěšim połku 103 w Budyšinje — někotryžkuli dopomni so hišće na njeho jako „ješaka“, kaž Pražski student praji, kiž běše runy kaž swěca a wjesoły a pryzlaty kaž studenta. Disciplina bě jemu přinarodźena, tuž njeje jemu wojeńska šula žanych cežow činiła, nawopak, přisłowna dypkownosć bu wot toho časa z jeho žiwjołom.

Po wojerskej službje wróći so Mikławš Žur zaso do Prahi, hdźež wot lěta 1882 hač do 1885 swoje bohoslowske studije wukonješe. W poslednim lětniku bě też starši „Serbowki“. Jako jeje horliwy sobustaw je wjele rjanych nastawkow pisał: bajki, powědańčka, powučenja z přirody, ze stawiznow, z burskeho žiwjenja, kotrež je přeco wosebje lubował. Hižo w towaršstwje „Serbowcy“ je so wobswědčił Žurowa woporniwosć. Tam składowachu serbscy studenća za towaršstwowe a narodne potrěbnosće, kaž za „Serbski Dom“ abo za „Jubilejne spisy Serbowki“ atd. po „krejcarach“ swoje dary a přinoški a tu je Mikławš Žur wšěch přetrjechił.

Z wustojnosću je stajnje serbske pjero wodźił a w lětomaj 1885—1886 časopis „Łužiski Serb“ redigował. Wokolo tohole jara derje redigowaneho časopisa zjednoći so najmłódša generacija wósomdźesatych lět a do njeho dopisowachu předewšěm sobustawy Pražskeje Serbowki: Žur, Sewčik, Wjesela, Nowak-Kašečanski a Nowak-Horjanski (Neander), Michał Cyž, Jurij Kral a Zahorski (M. Zarjeńk). K nim přitowaršši so naposledku też evang. theologa Jan Gołč, kiž nadobo sobu do redakcije zastupi. Tutón organ, nastupnik „Lipy Serbskeje“, bě z jara zwjeselacym zjewom žiwjenja nowe-je generacije; z powědańčkami wuznamjenješe so wosebje J. Nowak-Kašečanski. „Łužiski Serb“ zjednoći so skónčnje z belletristiskim měsačnikom „Łužicu“.

Wšitkim prócowanjam a dźělam we duchownym powołanju je našemu wosławjencej jako jasna hwězda do přódka šła hesło Serbowki: „Bohu k česći — Serbam k spomoženju!“ Pod tute hesło je wón swoju žiwjeńsku dźěławosć stajał. Wo tom swědči jako žiwy pomnik Radwořska cyrkew, kotruž je pod wulkimi wobčežnosćemi a z wurjadnymi woporami natwarić dał, kaž je docyła cyłu Radwořsku wosadu w běhu 15lětneje skutkownosće (wot l. 1887 z jenoletnym přetorhnjenjom 1895/96 hač do l. 1903) zaso do dobreho porjadka zwjedł a přikładnje wodźił a hajił.

Božu česć a serbske spomoženje je spěchował ze wudaćom paćerjacych knižkow za serbske dźěći: „Jandźel pěstoń“ a „Spowědny špihel“, za starše dźěći pak knižku „Dobry křesćan“.

Wjele lubosće a woporow je nimo druhich swojich duchownych zastojnskich dźěłow, kotrež z dypkownosću a z woprowanjom swojeje strowoty swědomiće wukonja, přinjesł za ludowy časopis „Katolski Posoł“, kotryž je wjacy króć, wosebje we wójnje redigował a tomu dopomhał, zo w času wothódnoćenja pjenjez wudaće zastało njeje. To je jeho wulka zasługa jako pokładnika towaršstwa swj. Cyrilla a Methoda, na kotrehož čole jubilar dźensa stoji jako hłowny předsyda. Też serbske katolske towaršstwo „Jednota“ w Budyšinje waži sebi knjeza prelata Žura jako swojeho čestneho předsydu. Zdobom je też we předsydstwje Maćicy Serbskeje jako sekretar tuteho wulcywažneho kulturneho wustawa a hižo 25 lět pisa swědomiće a swěru rozprawy a protokole Maćicznych zhromadźiznow. Słuša dźe tohorunja do jeje čestnych sobustawow. —

A tak widźimy, zo w tej čichej jstwi, hdźež je něhdy naš Michał Hórnik spěwał, dźěłał a za Serbow pisał, dóniž njeje jemu njesmilna smjerć jeru z ruki wurazyła, dźensa też duchowny stare, — po čěle drje, ale nic po duchu — syda druhdy do hłubokeje nocy, zo by spěwał za njesmjertne duše a dźěłał Bohu k česći — Serbam k spomoženju.

A tajkich ludźi nasle mrějace Serbstwo trjeba: woporniwych, swědomitych, sprawnych, raznych, haj přede wšěm raznych, hdyž so na wšěch stronach naše Serbstwo z nohomaj tepta, našich serbskich duchownych sprawne zmyslenja so tamaja a hanja — my Serbja trjebamy w našim času runje **charaktery, rycerjow ducha a słowa**, kiž so też na prawym městnje a w prawym času njestróža rjec sprawne serbske słowo! —

Tohodla dźakujemy so Bohu Knjezej, zo je tał na šemu ludej dał patriarchow a profetow kaž jónu wuzwolenemu židowskemu narodej: to su naši wótcowje šědźiweje hłowy, běłych włosow, kotrymž je so tutón sněh nic jenoż staroby dla, ale też dla wjele starosćow wo swój lubowany serbski narod na hłowu lehnył. Z dźakownosću a česćownosću klonimy swoje čoło před tajkimi starcami a prosymy njebjesa, zo by milosć Boża žohnowała a zdźerżała našich serbskich wótčincow a cyły narod Serbow.

Njech je nam też dołho hišće zakhowany naš senior kat. serbskich duchownych, wysokodostojny knjez praelat Mikławš Žur. Ad multos annos!

Jan Serbin.

Z Budyšinka.

Popołdnju w 2 hodź. serbska Boža služba (farar Handrik-Poršiski).

Z Hodźija.

Rano 1/8 hodźin změje farar Voigt němsku spowědź, farar Wjezař 1/9 hodźin němske a w 10 hodź. serbske kemšenje. Na němskim kemšenju farar Voigt pačerske holcy pruhuje. — Wutoru wječor 1/8 hodźin změje farar Voigt we swojej pačerskej jstwi biblisku hodźinu. — Pjatk popołdnju 1/5 hodźin je němska spowědź a w 5 hodź. němska póstna nutrnosć.

Z Hrodźišća.

Dop. 1/9 hodźin serbska Boža služba z pruhowanjom serbskich pačerskich dźěći, w 10 hodź. němska Boža služba z pruhowanjom němsk. pačerskich dźěći. Wječor w 6 hodź. němska, w 7 hodź. serbska Boža služba w šuli w Droždźiju. — Pjatk wječor w 7 hodź. němska póstna nutrnosć.

Z Hućiny.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, w 9 hodź. serbska Boža služba, 1/11 hodźin kemšenje za dźěći. Popołdnju w 2 hodź. pruhowanje pačerskich dźěći.

Z Khwaćic.

Rano 1/9 hodźin němske a w 10 hodź. serbske kemšenje. Popołdnju w 2 hodź. pruhowanje pačerskich dźěći. — Srjedu wječor we 8 hodź. póstna nutrnosć we Wulkodubrawskej šuli.

Z Klukša.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom, w 9 hodź. serbske a 1/11 hodźin němske kemšenje. Zběrka za serbske luth. knihowne towarstwo. Popołdnju w 2 hodź. pruhowanje pačerskich dźěći w cyrkwi. 1/3 hodźi towarstwo młodych holcow na farje. — Pjatk dop. w 9 h. serbske póstne kemšenje. → Pokhowanaj: morwonarodźeny synk Pawoła Rudolfa Hobraka, fabrikskeho tepjerja w Klukšu. Jan Ernst Miznař, rentudostawař w Lichanju, 73 l. 4 m. 3 dny.

Z Kotec.

Dop. 1/11 hodźin němske kemšenje z pruhowanjom pačerskich dźěći, 1/12 hodźin němske kemšenje za dźěći (wosadny farař).

Z Łupoje.

Dop. w 9 hodź. serbska a 1/11 hodźin němska Boža služba z pruhowanjom pačerskich dźěći. (Cyrkej je wutepjena.)

Z Malešec.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, w 9 hodź. serbske a 3/11 hodźin němske kemšenje, woboje z pruhowanjom pačerskich dźěći. Zběrka za našu cyrkej. — Srjedu 1/8 hodźin němska póstna nutrnosć na farje.

S Minakała.

Popołdnju w 3 hodź. němska Boža služba z pruhowanjom pačerskich dźěći (farař Rjenč z Łupoje).

Z Njeswačidła.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, w 9 hodź. serbska a 1/11 hodźin němska Boža služba. Popołdnju we 3 hodź. němske, w 4 hodź. serbske kemšenje ze spowědźu w Zarječu. — Wutoru w 4 hodź. němska, w 5 hodź. serbska póstna nutrnosć ze spowědźu pola Pětřec we Łuscu, srjedu w 6 hodź. serbska nutrnosć ze spowědźu w Bóšičanskej šuli. — Srjedu w 3 hodź. žónske towarstwo pola Klahnec. — Pjatk w 9 hodź. pruhowanje serbskich, w 10 hodź. němskich pačerskich dźěći. — Pokhowani: Frida Gustla Pětřkec z Małeho Holešowa, 30 l. Hana Marja Hanušowa, wumjeńkarka z Noweje Wsy, 76 l. 10 d. Handrij Šěca, wumjeńkař z Nowych Bóšic, 74 l. 1 m. 8 d. Jan Arnošt Wagner, wumjeńkař z Noweje Wsy, 72 l. 4 m. 12 d. Jan Mihank, wuhibař n. wotp. w Njeswačidle, 50 l. Liska Kuhntowa z Njeswačidła.

Z Nosačic.

Dop. 1/8 hodźin němska spowědź, 1/9 hodźin němska a w 10 hodź. serbska Boža služba. Na němskej Božej službje pruhowanje pačerskich dźěći. — Srjedu dop. w 9 hodź. serbska póstna nutrnosć.

Z Poršic.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, w 9 hodź. serbska Boža služba, 1/11 hodźin pruhowanje pačerskich dźěći. Dźěćikemšenje w Bošecach 1/2 hodźin za młódše, 1/3 hodźin za starše dźěći. Pop. w 4 hodź. serbska Boža služba ze spowědźu w Bošečanskej šuli. Wječor spěwanje młodych holcow pola wosadneje sotry. — Wutoru wječor rozwučowanje pozawnistow. — Srjedu pop. w 4 hodź. serbske póstne prědowanje. — Zemrěł: Arnošt Max Koban, kowařski mištr a kněžeř w Poršicach, 60 l. 4 m. Pohrjebana w Poršicach: Marja zwud. Ramšowa rodź. Mikanic, wobydlerka we Budyšinje.

Z Rakec.

Cyrkej je zaso wutepjena! Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske kemšenje, 1/11 hodźin we **wustawje za slepych konfirmacija** a němska spowědź. Popołdnju w 2 hodź. serbski póstny něšpor z pruhowanjom pačerskich dźěći. 1/4 hodź. němski póstny něšpor z pruhowanjom pačerskich dźěći. — Póndźelu rano we 8 hodź. piskanje na wěži a raňša nutrnosć, wječor we 8 hodź. žónske towarstwo pola Winterec.

Z Rychwałda.

Dopołdnja w 9 hodź. němske a 1/11 hodźin serbske kemšenje.

Ze Slepeho.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź a Boże wotkazanje, dop. 1/10 hodźin serbska a w 11 hodź. němska Boža služba. — Smjertny kěrluš so spěwa za Madlenu Nowakowu z Dźěwina. — Zběrka za cyrkej w namjeznych krajinach.

Z Wósporka.

Dop. 1/9 hodźin hłowne kemšenje z přihotowanjom pačerskich dźěći. Wječor we 8 hodź. ev. tow. młodźencow. — Pjatk wječor w 7 hodź. póstna nutrnosć (wosadny farař).

Z Wóslinka.

Rano we 8hodź. němska spowědź, w 9 hodź. němske a 1/11 hodźin serbske kemšenje. Pop. w 2 hodź. kemšenje za dźěći. — Wutoru wječor we 8 hodź. žónske towarstwo. — Pjatk rano w 10 hodź. pruhowanje pačerskich dźěći. Wječor w 5 hodź. serbske póstne prědowanje.

Přilopk.

* **Wostanje pschi „bubi"-hłowje.** S Newyorka jo powjeź, so je jwjatł amerikanskich frišerow na jwojim kongrjeju wojjewił, so maju jo jonjaze wołoſy jnajmjenjeſcha hiſchće lěto krótko tſihać.

* **Chžyche j jaſiwa cjekneć a jo ſaraſy.** S jonjazeho jaſiwa w Barliniſkim policajſkim prezidiju jpyta 33lětna Joſefina Jagelliz cjekneć. Wona jwi žebi j kožoweje pſachiy powjas a pſchicjiſni jón ja woknowy ſchiſ. Jako jo Jagellizowe jo nim dele puſchcjeć jpyta, jo powjas reaktorny a wona padje je ſchmórtcheho poſkhoda na dróhu dele. Tam wosta morwa leſe.

Hospodarski rozhlad.

pjatk 15. nalětnika 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,211	100 pólsk. złotych	47,375
1 jendželski punt .	20,437	100 čěskosł. krónow	12,47
100 šwajc. frankow .	80,985	100 franc. frankow .	16,445

Na Barliniſkej burſu kupjeſche wczera jaſo wjeſelſche žiwjenje a hibot. Kurſy efektow poſtupowachu. Też na wikach j bolzynmi a rentowymi liſtinami jewjeſche jo jaſo wjeſelſi ſojim.

Produktowe wiki też wczera dale měrne wostachu. Pſchenja a rožka ſtej w hotowym jorije hiſchće žadnej. Tuž pſchenja jnowa wo 5 pj. poſtupi. Druhe druzyny žita pſchi botalnych płaczijnach wostachu. Wczera płaczeſche zentnar

w Barlinje:

pſchenjy 11,25—11,40 hr., rožki 10,30 hr.
hač 10,45 hr., jeczmjenja nałětnjeho hr.
10,90—11,50 hr., naſymſkeho 9,60 hač
10,10 hr., wowſa 9,95—10,25 hr.,

w termijowym wikowanju:

ja měrc: pſchenjy 12 hr., rožki 10,95 hr.
wowſa 9,95—10,25 hr.,
ja meju: pſchenjy 12,15—12,17½ hr.,
rožki 11,40—11,48¼ hr., wowſa pak
11,90—11,27½ hr.,
ja julij: pſchenjy 12,65 hr., rožki pak
11,70 hr., wowſa 11,76¼—11,73¾ hr.,

ſchtwórtk w Lubiju:

pſchenjy 10,50—11 hr., rožki 10 hr. hač
10,30 hr., jeczmjenja nałětnjeho 11 hr.
hač 11,60 hr., wowſa 10,20—10,50
hriwnow.

ſchtwórtk w Kamjencu:

pſchenjy 10,40—10,60 hr., rožki 10,30 hr.
hač 10,40 hr., wowſa 10,50—10,60 hr.
jeczmjenja nałětnjeho 10,80—11,30 hr.
proſata 25—38 hriwnow.

Na ſtótne wiki wczera ſchtwórtk w Khorzebuju běchu pſchiwjeſli 850 proſatow a 225 běhakow. Wone płaczachu

proſata:

małe	18—24 hr.
ſrjenje	24—30 hr.
wulke	30—35 hr.

běhaki:

małe	35—50 hr.
ſrjenje	50—75 hr.
wulke	75—100 hr.

Stótne wiki ſchtwórtk w Barlinje
(Magerviehhof Friedrichsfelde).

Pſchihnali běchu 533 howjadowu, mjes mimi 510 dojnych krowow a wyſokokuſcjelnych jalojow, 160 cjelatow, 4 buki, 60 proſondikow. Wone płaczachu

młode dóſti a wyſokokuſcjelne krowy 280—550 hr.
wyſokokuſcjelna jalojza 250—460 hr.

Na ſwinjace wiki tam běchu pſchiwjeſli 219 běhakow a 125 proſatow. Te płaczachu

běhaki:

wulke	65—75 hr.
ſrjenje	45—65 hr.
małe	30—45 hr.

proſata:

wulke	25—30 hr.
ſrjenje	20—25 hr.

Wiki ſchtwórtk w Kamjencu.

Krčń 1,20 hr., kolrabi 20 pj., ſydrojty kał 70—100 pjenjezkow, jědźna koloda 75 pj., morchej 25 pj., zbłła 25 pj., jabłuka 30—65 pj., běły kał 25 pj., jelenj 60 pjenjezkow, butra punt 1,80 hr. hač 2 hr., jeja pak 18 pjenjezkow, cjekneny kał 30 pj., ſtłaty 25—30 pj., rožičkowy 65—70 pj.

Wiki ſanđženy ſchtwórtk w Lubiju.

Butra 1,10—1,20 hr., jeja 18—20 pj., twaroh 25 pjenjezkow, łany wolij 1,60 hr., kuſerdża 15 cjekłej 25 pjenjezkow, morchej 25 pj., měd 1,40—1,60 hr., zbłła 25 pj., běrny 5 pj., ſeljerij 20—65 pj., jabłuka 20—40 pj., běły kał 20—25 pj., cjekneny 25—30 pj. jelenj 50—60 pj., wólſki kał 40 pj., karoty 25 pj., ſydrojty kał 60—70 pjenjezkow.

Wiki ſanđženu ſrjedu w Hatſchtrowje.

Pſchenja 10,60—10,80 hr., rožka 10,20—10,40 hr., nałětny jeczmjeń 11,75 hr., wowſa 10,20—10,50 hr., jeja 20 pj., butra 1,20 hr., proſata 26—32 hr., běhaki 50—60 hr., zbłła 25 pj., hołbje 1 hr.

Wiki w Khorzebuju.

Howjaſe mjaſo 1—1,40 hr., cjelaze 1—1,20 hr. ć ſtojnaze 1,30—1,40 hr., ſwinjaze 1,10—1,40 hr., jeja 20 pj., butra 1,90 hr., twaroh 30 pj., łany wolij 1,40 hr., ſiny 1,70 hr., karpy 1,40 hr., ſchčuki 1,50 hr., hołbje 0,80—1,25 hr., kury 2,50—3,50 hr., kapony 3—4 hr., huſy 1,30—1,40 hr., ſornik 0,50—2,50 hr., karnikle ſchtuka 2—2,50 hr., cjekneny kał 30 pj., běły kał 30 pj., zbłła 30 pj., jabłuka 50—60 pj., kački 1,50—1,60 hr., jeleń punt 0,50—1,80 hr.

Pſchiſtajenja:

Holzu do domu, ſuperintendent Schröder w Kamjenzu, Zyrkowſka haja 20.

Holzu. Hiſſer w Budyſchinje, na Swonkownej Lawſkej haji cjišło 42.

Holzu, dr. Wolbrecker w Rišci, Gersdorfer ſtr. 13.

Piſchedawarku. Langner w Rišci.

Rózneho ſtrožnika, kotryž dowi w Minakale.

Na pſchedań:

Kóń, 4-lětny, koblu, Schmidt w Chojnach pola Hróbka, telefon 514.

Kóń, 6-lětny walach, Jordan w Kobjelnu p. Hodźija.

Ganjor w hoſcjenzu we Luſku pola Bukez.

Khamor drastny a ſpodnowy wóz, Gärtnerka w Lubiju, Reichsplatz 1III.

Kuchinſke wuſtawowanje Weber w Biſkopicach, Dr. Langowa haja 2.

Sšudnizy na pſchepadowanje

w **Brěžnjy** pola Kamjenza w hoſcjenzu „K wjeſelenemu lubiu" dop. w 10 hodź.: ſpjawa.

w **Hródku** na Wojerowſkej dróhy 9, pop. w 2 hodź.: wobuče, gratowony, kožane ſtoły, wſchelake meble, tobak, zigary, klamaſke twory.

we **Butkim Butkowje** pola Hródka w hoſcjenzu dop. 1/11 hodź.: zigary, wino a dario.

Skarowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje djenja dop. 3/11 hodź.: Sšudny wobrot pſchi wczerawſchich płaczijnach.

Dop. 3/12 hodź.: Wobrot wostanje ſnadny, płaczijny ſterje ſeſtlabjene.

Płaczizny na Barliniskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaczizny na złotej hriwnje.

	14. 3.	13. 3.		14. 3.	13. 3.
Pšenica	225-228	224-227	bany	22-23,50	22-23,50
rožka	209-209	206-209	woka	23-31,00	23-31,00
nal. ječmjeń	218-230	218-230	modre łupiny	16-17,50	16-17,50
naz. ječmjeń	193-209	192-202	žołte łupiny	23-25,00	23-25,00
wowa	199-205	99-205	zeradella	—	—
kukurica	244-247	244-247	raps, wosušk	20-21,00	21-22,00
pšeńć muka	26-30,5	26-30,25	łany wosušk	24-25,00	24-25,00
ržana muka	27-29,25	27-29,50	poon. melasa	—	—
pš. wotruby	15,75	15,75	běrnj. kruški	20-20,50	20-20,50
ržane „	14,75	14,75	syno, 50 kg	4,50-5,00	4,2 -5,20
lane symjo	—	—	ržana sloma	1,30-1,40	1,00-1,20
hróch	43-49,00	43-49,00	pšeńć. „	1,10-1,30	1,10-1,30
raps	—	—	wowsna „	1,55-1,75	1,40-1,50
pjeluški	25-26,75	25-26 7	jačna „	1,35-1,60	1,25-1,50

Wične płaczizny štwórtk 14. III.	Wšo po złotej hriwnje	w Kamjencu za 1 centn	w Lubiju za 1 centn.
Pšenica		10,40—10,60	10,50—11,00
Rožka		10,30—10,40	10,00—10,30
Jačmjeń (nałět.)		10,80—11,30	11,00—11,60
Wows		10,50—10,60	10,20—10,50
Syno		7,00—7,25	6,75—7,25
Sloma z maš. młóć.		2,75—3,00	2 50—3,00
Sloma k zaslanju		2,75—3,00	—
Sloma z ruku młóćena		3,50—3,75	3,50—3,75
Běrny pola ratarja		5,00—6,00	—
„ hač na železnicu		—	—
Butra		1,10—2,00	1,10—1,20
Jeja		0,18	0,18—0,20
Přeńčne wotruby		—	8 10—8,30
Ržane wotruby		—	8,10—8,30
Pšeńčna muka		—	16,25—16,75
Ržana muka		—	15,75—16 25
Prosata, wulke		—	—
„ „ srěnje		25—38	—
„ male		—	—

Płaczizny rěznecho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

14 měrca.

6 wol., 9 byk., 8 jałojc. a kruw, 662 čelat., 26 wowc., 662 swini.

Płaczizny za

čelata: 1. 85—90, 2. 80—84, 3. 70—77;

swinje: (přez 300 pt.) 84—84. 2. (240—300) 82—84 3. (200—240) 80—81, 4. (160—200) 78—79.

Rancy 76—79.

Časopis za serbskich ratarjow

Číslo 11 | Budyšin, 15. měrca 1929 | Létnik 37

Kurzus Serbskeho ratarskeho dorosta srjedu, 6. měrca 1929 w Budyšinje.

Sawodna rěč towarišca Leschawy.

Hdyž so pjched dwěmaj létomaj 15. a 16. hodownika z naschemu prěnjemu kursej w Khrósćizach jeńdźechmy, zym tehdom pjchi rozwiću naschcho programa postajił tři dypki, kiž běchu sameŕ naschich wuwuczowańskich dnjow. Wotwalicź chzychmy proch, so hladamy jenoż zabawy a próźdnosćow. Wukmyć chzychmy z naschich běrnych stawiznow za pjchichod a zbysćeć něschto powuczajcho z ratarstwa, zlotarstwa a druheho. Tole ma też dźensźnjichi dźeń dale płaćiźeć. Naschemu nalětnjemu kursej jenoż pjchidaty heźko: „Měj prawje zylnu luboseć k swojej ródnej zemi, cźeśćuj dźěśćowizy wot wótzow namrětu rolu a bróźdu a pjchiwizuj z wutrobu a duschu k žiwojemu zerbskemu statokej". O, so by dźensa něchtón z móznej trompetu zatrubił na wsćech frontach k zhromadźenju, schikatcź a dźerźeć nětkotre naśe tak jara wohrożene ratarstwa.

O jemja ródna — jemja lubowana!
Ssy hischcźe naschcha, zby nam zakhowana!
Ssy hischcźe zerbsta, zby nam maćźeŕ mila,
O, schto zby wutrała — budź dale žiwa.

Cźakzy drje su śe, dawźi njejnjeźlive, hojpodaŕśe wobstejnoscźe cźmowe a njelube. Tola wohladajmy so śto lět wrócźo. Běźche snadź tehdom lépje, hdyž mějesche zerbśi bur za darmo a bjesdźak němiśim knjeźźimam cźeśću robośćeć? Běźche lépje po zbehnjenju roboty, hdyž na ramjenjach zerbśich kubłow wotpocźowaśe pak zurowny dołh, pak cźeźa njeźmilneje reny? Otw ně, też tehdom zerbźy burjo ztonachu pod zatrachnej kwalu. Tak nětkotre zerbśe kublejchko padźe pod źudnitźim hamorom, tak nětkotra tucźna zerbśa bróźda zhubi so w njeźbytej zlamje wulkowobźedźeńśtwa. A wěźcźe so njemyłu, hdyž na tym wobstatwam, so to, schtoż so nam wulkowa, pśches tamne bróźdne cźaźy, je nam jenicźay zakhowała njepotrebna luboseć naschich pjredowmikow k swojej ródnej zemi. Wschitko chzychu žedi radźcho zaprajicź hacź zhubicź swoju ródnu semju, radźcho swoje pjaśeźe k njeźpróźniwemu dźěłu zpinachu, so bychu sdźerźeli žiwźi zerbźi statok.

Husto doseź jewjeśeźe so tuta luboseć w něźnym zerbźim śpětuje, kiž dawaśeźe buram śe swojej cźeledźu zobu dźeźazym stajnje nowu mózy wschźdne cźeźe i lohkoseću pschewinycź, cźelaanym pak wjeźołu myślí, pilnoseć a wutrajnoseć pschi njepschestawazym napinazym ruczźnym dźele. Naschi zerbźi kraj běźche w zaschłych cźaźach wopraudźitu śpětny raj. Naschi wótzojo njepowěschachu swoje harfy kaž Izraelźy w babylonźtim zajeću, zatoseźizy a płakajcy pschi babylonźtich rěkach: ně, woni dawachu žiwojim harfam a hłoźam klinjeć, ale wutrohowachu a zakhowachu we wulkim hubjeńśtwje duschu Sserbśtwa, naśe burśke statoki. A, mnohi mużojo i burśkeho stawa so zhbola i najlépschim pschikładom, kaž jazne hwéźdy, a njeje jenoż naścha winowatoseć na nich zpominaeź, ale na bycź naścha cźeśćej jich potomnikow, do jich stopow stupaeź, namrěte zmjate kubło naśeheho zerbśeho ródu zdźerźeeź, derje wothladowaeź a k rjanemu, zbožownemu wuwiću pschewjeseź. Ssyn rad hojpodari na kuble, kotrejž je namrěł po nam, kotrejž bu je zwojim potom wobdźěłali zrěru jeho zerbźy pryedowniźy, zto, baj zta lět. Otw, kak žyna wutroba boli, hdyž jemu njeźbože tutón drohi namrěuk z rukow dreje, hdyž jónu traich njeźmilim lichownik jeho wustorcźi je zlatka, kotryž z luboseću hajeźe, kaž ferniczku žiwojeho wócźka! Wěźcźe njeby móžno było, so by dobry zerbźi burśki hóźz, potomnik naschich zemjanźtich, ně kralowźkich zerbźich źwójbow, zapreć zwoju narodnoseć, zacźiźnyć zwoju maćźernu rěć, njelubował domcźt swój kuby a jón na pscheradnisće waschnje z rukow dał.

Naścha kamjena wutroba nam zaźnje a wótźe praźt: daloko prjecź wot naś tajśele myślicźeli, tajśule nijkoseć: Daloko precź, dale hacź źlónzo wot semje! Sa to paź cźim hlubścho nuts nam wschźm do wutroby luboseć, cźeśćotnoseć a pschiwizźnoseć k ródnej semi.

O ródna semja, Sserbej pschetwścho droha,
Kźej wo zwoje žo bycźe bédźi wboha.
O so by njerozdrjebiła zo zenje —
So kubkow zerbźich njebyło by mjenje.

Haj nébdy běźche tózdy zerbźi dwór zchcźiłał a zakhował zerbźeje semje, tózdy zerbźi dom běźche lubozna kapałka cźeśtneho a kchcźeźanźkeho žiwjenja, w kotrejž zo wschźdnje palejche Bohu zpodobny wopor zhromadneje modlitwy. Kóżda zerbźa burśka zwójba běźche studnja, njeśapruhnita studnja zerbźikeho bycźa a tyeźa se žiwym kužołom pratźe mjeśźbotneje śchcźeźanźeje luboseće, hlubokeje cźeśćezwroseće zwojich pschedchtajenych a dźeźezwikeje pschiwizźnoseće k tym, kiž běchu jim z lubym wucźerjom, naźhonitym wodźiczerjom a wótzowźim radźiczelom. Cźeźeni pschetomni, lubi towaźchojo! Tajśele burśke statoki to běchu naśe pryedawźne ratarśe śchule, do kotrychž njetkodźachu jenoż naźchi burźy hólzy a holzy, ně, tu zo wocźahny nimale zdyž lud a wukmjeźche wschitko wot mala zem, némźy to mjenuja „von der Picke auf". Jedon wobeń zich wohrěwaśe, jena zchłła źwećeźche, jedyn Bóh pokojeźe o śchkitaiche a ztajnje wjeźoła myśl jich nawjedowaśe.

Wotkub kupinaſche ſo njekhablazy móſt, kiž bura ſ mjeńſchimi hoſpodarſtwami a dźěłacźerjemi pſchecźelnje ſwjaſowaſche, a po kotrymž jemu ſtajnje nowe thmane mozy na pomoz pſchikhadźachu. S tutych ſchulow wukhadźeſche pſchezo ſazo nowych wuſtojnych a wožebje też pilnych hoſpodarjow, dobrych żiwnoſćerjow a ſpokojnych pilnych dźěłacźerjow. Tu tworjachu ſo ſichereſćanſke podłožki ke nowym ſerbſkim ſwójbam, k dobrym, ſwědomitym nanam a milym, poboźnym macźerjam. Jich hódnoſćo a wupruhowanoſćo, ſ jich ryſy burſkimi proſeźorami a doktorami, wobkrucźa wěſće poſdźiſche wulke ſamoźenja zyłeho ſerbſkeho ratarſtwa. Sku hiſchće dźenſa żiwi jako ſwědokoj naſche w poſłednjej potoju ſarźdźeneho lětſtotka pſchinje a praktiſy natwarjene burſke kubła. Někotre ſdadza ſo nam bórz kaž krajne twjerdźiny. A to woni wopraudźe też běchu. Wſcho, ſchtož běſche pycha ratarja, dźěławoſćej, pilnoſćej a też wſchě druhe rjane poczinki ſo w nich khowachu, njeſchóbnemu zujbarſtwu pak ſo kruce wrótka ſawrjechu.

Tym pak, kotrymž wobrodźenje pſchecźiwo zuſtym njepoczinkam ſpada, kiž njemějachu wjazy praweje lubeze k ſwojej ródnej ſemi, tych też tehdom hižom ſchlapny ſłóicz a pſchekłepanoſćz njepſchecźelow, kiž bręe ſo jim kaž prawa liſchcza wopuſch mjeſ wocźi moracha, kaž budźemy to we wjeczornym pſchedſtajenju „Burſka krej“ jaſnje widźeć.

Spěwaj a dźěkaj to běſche naſchich wótzow pucź, njech to tak je a woſtanje. Bóh dal, ſo by naſch kurſus k tomu pſchinoſchował. Potom móżemy ſ wěſtoſcźu wocźakowacź, ſo budże Bóh dale ſ nami, ſ naſchimi polami, dworami a ſwójbami, potom budże na wěki tracź, ſchcźerć a roſcź nam ſerbſka ſemja luba.

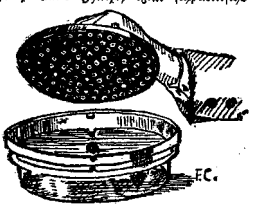
Potom budże nam cźelne, pilne, ſolidne a bohabojaine ſerbſke ratarſtwo dale ſdźerżeć ſemju ſerbſku, ſerbſku krew, ſerbſku rěcź, naſchu cźeſcź a ſerbſku hordoſcź naſche ſerbſke ſtatoki — nam ſtajnje ſaſchcźěpowacź njeſaprahnitu luboſcź k ródnej ſemi.

Precź ſ nowotarſtwom, ſe wſchej nowej módu,
O dźerżcźe Sſerbja, naſchu drohu pódu.
Wſchě ſtare prawa, — ſtare waſchnja hajce
A ani hruſlik ſerbſkej ſemje njepſchedajce.

Kak spóznaješ skhadźeńsku móc symjenja?

(S wobrasom.)

Dopředka njemóżeſch żenje poſtajicź, kelko ſmeſch żaneho ſymjenja wuſzywacź. Kelko ſymjenja maſch wuſzywacź, ſłożuje ſo zyle po kajſokoſći pódy, kak ſy ju wobdźěłał a kajke je ſymjo, kotreż chzeſch wuſzywacź. Samo hdyż ſy ſymjo najlepje wucźiſchcźił, wſchě pokojcźi a nabite ſornjatka a ſymjeſchka ſ njeho ſwudźerawſchi, nimaſch hiſchcźe pſchezo dożahajeho rukowanja, kak ſymjo ſkhadźa. Cźim ſtarſche je żane ſymjo, cźim ſchpatniſchu ſkhadźa.

Nuſno je, wſchě pſchikupne ſymjo w tymle naſtupanju pruhowacź. Też wo ſymjenju ſamkneho płahowanja njemóżeſch ſ wěſtoſcźu prajicź, kak budże ſkhadźecź. Tole pak mél nadrobnje ſnacź, je-li chzeſch roſumnje wobliczecź, keſko ſymjenja je ſa wuſymo trěbne.

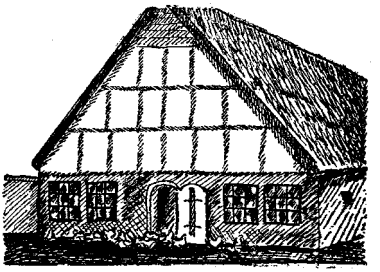
Wo ſkhadźeńſkej mozy ſymjenja pſchepokaſuja naż wſchelake ſkhadźenje pruhowaze pſchiprawy. Tych je wjele druzin. Derje ſnata je Nobbowa pſchiprawa ſ paleneje dźěrawateje hliny. Druhe pſchiprawy natożuja ſazo wodu ſrěbazu abo pſjanu papjeru. Kromy papjery trcza we wodze a macźeja ſymjo, ſo ſkhadźa. Nowſcha pſchiprawa je ſchkleńcźana ſchkła. Tutu ſ wodu napjelnja a potom do njeje tarcźu ſ paleneje dźěrawateje hliny położa. W njej ſu 100 dźěrawych dotcźkow. Do nich położa po ſymjeſchku abo ſornjatku. Palena dźěrawa hlina wlobu ſrěba. Hdyż ſchkleńcźanu ſchkłu hiſchcźe ſe ſchkleńcźanym wékom ſawodźejeſch, ſornjatka bóriy ſkhadźeja. Dźěry w ſchkleńcźanym wécźu dowola, ſo powětr pod njón ſtupa, tuž ſorno a wlóżna tarcźa njeſpłěźniwitej. Seſkhadźane ſornjatke pſchelicźa a tak najlepje ſpóſnaja, kak a kelko ſ nich ſkhadźeja.

Tutón nakoſk ſkhadźenja ma też ſazo żwój ſchpak. Spóſnajeſch drje, kelko ſornjatkow ſeſkhadźa, njewěſch pak, hacź ma kochork mozy dojcź, ſornjatk wodźerwaza pjerſchcź pſchetocźicź. Je-li chzeſch toſe nazwěſcźicź, wſmi wſchědny twěrkowy hornz. Tutón napjelń ſ roſtołcźenym zuhelom. Na njón wožyj wotliczene ſymjo a pſchikryj je ſ roſtołcźenym zuhelom tak wyſoko, każ je hewak pjerſchcź ſawodźerwa. Wožyte ſymjenja druhdy wótrey. Po krótkim cźaſu ſo kochorki a banczíki pſcheſ pjerſchcź pſchedobywaja. Někto najlepje ſpóſnajeſch, kajka ſkhadźenſka móz w ſanym ſornu teźi. Traje wſchak něichto dléje, prjedy hacź ſymjo ſkhadźa. Sa to pak ſkhadźeńſku móz cźim lepje ſpóſnajeſch.

Pretwarjenje starych hródzow.

(S wobrasom.)

Pjeriinarſtwo, wožebje kokoſchaŕſtwo lubi hiſchcźe rjany wužitk. Tola je nuſna tutu wotnožku ratarſtwu dokładnje porjedźicź. Pſchedewſchém ſaſtaraj ſo ſ druzinami, wjele jejom płodźazymi. Wiza njech je jara wſchelaka a na bélku bohata. Je-li jim jenoż ſorno żwyſch lédma na żwój wužitk pſchinéſeſch. Podawaj żwojim kokoſcham pódła ſorna też hiſchcźe mjeſe pizowadła każ wotruby, wſchelake druzíny ſchróta, tyhjazu mukn, pizowańſke drozdże, butſjankowy twaroh a podobne na bélkowinach bohate pizowadła. Selenu pizu dyrbja też w ſymje dostawacź.

W lécze ma ſo jim pſchileżnoſcź poſticzowacź, ſo ſo wubéhaja, w ſymje ſazo ſkładnoſcź, ſo móża pſchi hrjebanju ſo ſhrécź. Najważniſche w pjeriinarſtwje, na wżach je, ſo kurjeſzu na nowocźaſne naſhonjenja porjedźamy a wutwarimy. Pſchedewſchém żada nowocźaſnu kurjeſz wobſchérnoſcź, rjanu ſwětloſcź, wjele ſłónza a pſchezo cźerſtwy powětr, ale cźahnyc w nim njeſmé. Dźenſnjiſchi dźeń tutym żadanjam pſchimérjene kurjeſzy twaricź, by

mjele pjenjes płaćiło. Dań ja nałożeny pjenjes by wjetšichi wužitk ł pjerfinańiftwa wjazy kŕóćł ſeźrała. Sa to je mózno, próżdne twarjenja a kólnje ſ małymi wudawkami do nowoczaſowych kurjeńzow pſchetworićł.

Hobrźa hofrejta naſcheho wobraſa je nehdyſcha kruwarnja nehdże we Weiſſalenkeji. S małymi wudawkami ſu ju do ſtroweho a wulkeho kurjeńza pſchetwarili. Seźeny k pokodnju ſu wulamali, do nich wulke wokna ſaſtawdźiwſchi. Wyſche wokno wjedu truby pſches ſcźenu. Pſches nje cźehnje pſchetrjebane cźopty powéŕ. S małymi wudawkami je mózno pſchetwaryć ſtare njetrjebawſche twarjenja, do wužitk dawazych pſchetworićł. Na jenej ſtronje na poſcźenach ſu żerdki ja żydanje pſchipraſtwjene, na druhej hnězda k njeſenju. W pſchihodnym kućźiku je korfko ſ awtomatiſkim pizowanjom poſtajene. Na kóżny meir mózejſch khroble ſi kokoſche dżerżećź. Dno w ſtarych hródźach je ſwjetſicha ſ żyhelemi wuſtadźene a pak zementowane. Seźeny je trébne ſnowa wobmjetacź a pak wſché kwékanzy a ſchkakobki ſamajacź a potom ſ wapnom wobléćź. W kwékanzach a ſchkakobach ſo rady wiſchelaka njecodź khowa.

Khorosć a škódniki wowsa.

Na wotżu mójemu pomérnje mjenje khorocźow wobkedźbowacź, hacź na druhich jitach (Getreidearten). Najważnischej khorosći wowża ſtej żnéćźi a to żnéćź (lacź. Uſtilago arrena) a żnéćź ſakryta (uſtilago levis). Wobé żnéćźi dyrbimy jenak nicźićź.

Próſchna wowżna żnéćź je bóle roſchérjenitcha hacź ſakryta. Skaſo zyły wowż. Na méſto ſorna wuttworja ſo cźorne próſchkoſte wytruſy. Próſchna żnéćź ſo hižo na polu dale roſchérja. Cźaſto ſo też ſtanje, ſo żnéćź jenoż poł wowża ſnicźi. Horni dźél ſwoſtanje njewobſchkodźeny. Kłoſy ſo ſ wytruſami nakaża, kotreż ſo ſ wétrom roſnoſchcźa. Wytruſy żndnu ſo na kéjcźaze kłoſy ſtrowych ſtwjelzow a je natyknu. Rosmnoženje wytruſow ſaleźi na tym, kajke je tehdom wjedro, hdyż wowż kcźéje a hdyż tſhadża. Cźim żnichiſche wjedro pjchi ſthadżenju, cźim wjaz wytruſow ſo ſ wétrom roſnjeſe a cźim cźopliſcho je póda pjchi ſkhadżenju, cźim żnadniſcho ſo młode wubiwanki nakaża.

Wowżnej żnéćźi wobaramy ſ łużenjom. Se wſchéch łużeniſich bŕédkow je ſo najkhmaniſchi formalin wopokajał a to 0,1 proz. roſpuſchcźlina na ¼ hodźiny. Na 100 litrow wodu trjebamy potajkim ¼ litra 40 proz. formalinu. Abo też mózemy ſ 0,25 proz. roſpuſchcźlinu germiſamu we jenej hodźinje abo ſ 0,5 proz. ſa ½ hodźiny żymjo łużićź. Na 100 lt. wodu trjebamy 250—500 gr. germiſamu. Formalin je turniſchi hacź germiſan. S próſchkowitych łużeniſich bŕédkow ſtej tuton a abavit dobraj bŕédkaj. Trjebamy 400 gr. na 100 kg. żymja.

Sakryta wowżna żnéćź (Uſtilago levis) roſejnawa ſo wot próſchneje ſ tym, ſo zyle kłoży njeſkaſy a ſo ju jejne wytruſy zyle w ſornje mutſka. Wytruſy roſpróſcha hakle ſo pjchi mlócźenju. Sſu wo néźchto mało wjetſche hacź pola próſchneje żnéćźe. Nicźećź mózemy tule żnéćź runje tak jako próſchnu.

Daljcha wowżowa khorosć je kamanje ſtwjelza, kotreż ſawinuje hribik „Ophibolus herpotrichus.“ Tónle hribik ſtuſcha do rodu ſutżarija (Fuſzarin culmorum.) Khorosć wokaże ſo nam w tym, ſo roſtliny ſahe ſkhnyja a ſrawja. Kłoży a ſornjatka ſu praſchitwe. Na najſpódniſchim ſtawéźu ſtwjelza je cźorny ſapſchadk. Na tymle méſtnje ſo ſtwjelzo najprjedy kamje.

Kamanje ſtwjelza je też ważna khorosć pola druhich ſitow (Getreidearten), wobżebje pola pſchenżu. Wowż njeje tak cźaſto ſ tejle khorosću wobcźeženy, khiba tajſi, ke kotremuż ſmy pſchemako pohnojili, je-li pſchehuſty abo je-li jemu pſchemokro. Bé-li wowż ſ tejle khorosću wobcźeženy, dyrbimy ſchcźerniſchcźo khuboko ſaworacź abo ſpalićź.

Wſchelake drużiny ſutżarija ſawinuja na plumach wſchelake blaki na pſch. „Fuſzarium heterosporum“, rożowe blaki, „Fuſzarium avenaceum“ blébe cźerwjene, „F. roſtratum“ oranżowe. Fuſzarium calmoſum ſawinuje hubjene ſkhadżenje wowża. Tajſe żymjo dyrbimy ſ 0,1 proz. ſublimatom na ¼ hodźiny łużićź, abo ſ uſpulunom 0, 25 proz. na hodźinu, abo ſ germiſanom 0,25 proz. na ½ hodźiny.

Najbóle roſſchérjene khorosće wowża ſu ſerſawiny. Serſawina pokaże ſo na ſelenych banćźikach. S jeje winikom ſu tohorunja wytruſy. Na wowżu pytnjemy dwé ſerſawinje a to cźorna abo powſchitkowna ſerſawina, lacź. „Puccinia graminis“ a jitkowa ſerſawina, dżeńa powſchitkownje wowżowa ſerſawina, lacź. „Puccinia Lolie“ mjenowana. Cźornu ſerſawinu widźimy też cźaſto na druhich jitach.

Pſchećźiwo ſerſawinje nimamy żane prawe bŕédki każ pola żnéćźow. Njeſbhwa nam nicźo druhe hacź jenoż to, ſo krute drużiny żyjemy. Nimo toho dyrbimy rédźcho żnéć, derje hnojićź a to wobżebje ſ foſforowymi hnojemi a mokre pódy wotwodźićź.

Dojeź roſſchérjena, ale mało ſchkódna je żitna pomjedź (Getreidemeltau), lacź. Eryſiphe graminis. Spóſnjanym ju na tym, ſu-li na banćźikach małe ſchére a brune bleźki. Najwjazy pomjedże je w mokrych létach.

Skónćnje dyżemy néźchto wo wowżowych żiwych ſchkódnikach ſpomnićź. Najważnijſche żiwe ſchkódniki ſu hadżatka, grocźawki (Drahtwürmer) roſtocze a mjchiży.

Najcźaſcźiſcho widźimy na wowżu hadżatka. Te ſu w ſtrjelzach a banćźikach młodych roſtlinkow a ſawinuja cźaſto wſchelake pſchemenjenje w roſcźenju. S hłownego ſtwjelza naroſtu do wſchéch rózkow wſchelake wotwroſchki. Tajſe ſtwjelza jahe ſahinu. Banćźiki ſo wjercźa. Sadźerwacź mózemy najlépje tomu, hdyż porjadnje roſtlinu na polu péſtujemy, to je, njeżyjemy-li jenu a tużanu roſtlinu ja druhej. Répne hadżatka wutwori na wowżowych koruſchkach małe puchéćźi, w kotrychź ſu jich kulleńći. Żyle wutwicje hadżatka traje wokoło 5 njedźeli. Sa léto móże ſo jich wokoło 5—7 generazijow wuwiéć. Tajſe nadpadnjene roſtlinki ſwoſtanu hubjene a praſchitwe. Druhdy ſo ani njewuwlaku.

Grocźawki wadża wowżej wjele ſ tym, jo małe koruſchki podkuſaju. S tym roſtlinki ſahinu. Nicźićź mózemy je ſ cźiſcźiſchim wótcźenjom hižo pſched ſyjwom. Na ſuchej ſwlócźenej pódże hnydom ſahinu. Nimo toho mózemy je direktnje nicźićź a to roſmjetamy-li ſmjeźcha na ſelemy wowż kajnit a draſtowu żel. Na 1 ha trjebamy 20 zentnari mléteho kajnita abo 10 zentnari 40 proz. draſtoweje żele. Nimo toho mózemy hiſchcźe 2 zent. żwrikho-ſchtapika na 1 ha. roſmjetacź.

Też roſtocze ſu ſle ſchkódniki wowża. Roſtocże wuzyzaja ſe ſtwjelza juſchku. Pſchećźiwo tym mózemy jenoż ſakrocźić, hdyż płody ſtajnje ménimy a hnojimy-li ſyjwje ſe ſuperfoſfatom.

Wowżna ſchmiza też juſchku ſe ſtwjelza wuzyza a ſ tym ſawinuje żolte a brune blaki. Sakrocźimy-li w prawym cźaſu pſchećźiwo wſchém ſchkódnikam, mózemy ſ tym wjele ſchkody wotwobrocźićź.

Wučenje młodych koni.

Kóń płaćźi żobu jako najwužitniſche, najſtrowniſche a najſpuſchcźomniſche domjace ſkocźo. Tohodla dyrbimy też doſcź rojomnje ſ nim wobkhadżeć. Chcźemy-li pak wot konja wopraſowitu wužitk, dyrbimy żebi jeho prawje wocźahnyć a nawucźićź. Młode konje njemóże łódy wucźićź. Tohodla njech ſo też tajſi, kotryż wéz doſcź derje njerozemi, do toho njemésća.

Mózemy na dwoje waſchnje konja nawucźićź, ſ dobrym a ſ złym. Wocźehnjenje ſ dobrym je wéſo khmaniſche, tola mamy też tudy wéſte wumenjenja. Wucźeŕ dyrbi konjom

rosemicź, dyrbi žebi systematiski wuczony porjad zhotowicź, po kotrymž, dyže konja wuczicź a dyrbi dobry a cźichomyslny byeź. Kóń njech je cźelnje derje wuwity a znajmjenscha dwe lecze stary. Pytnjemy, jo mamy je zjednjschimi hižo 3 letnymi srebzami wjazy wobcejeznosćow. Tu bychmy potom dyrbjeli je sym sapocejeź a to njeje trjeba.

Najprjedy chzemy zebi konje, schtož charakter nastupa, do dweju tradownjow rosdźelicź, a to do symnokrejnikow, z kotrymiž wjele wobcejeznosćow pschi wuczenju nimamy, a do cźopłokrejnikow. Cźopłokrejnik zada zebi hižo wustojnischeho mischtra. We wobemaj padomaj pak hraje mlodosć konja wulku rólu, dokelž, je-li kóń hischcze mlody, mózemy tak mjenowanu dźerzazju methodu nałožowacź. Na kajfej stronje srebza pschahamy a do kajfeho gratu, nicžo prajicź nima. Methody dźe zu jara wschelakore a kózdy ma zwoju wósu sa najlepschu.

Cźezmy-li se pschahanjom sapocejeź, sapschehnjemy srebza najprjedy k staremu mérnemu konjej a damy jemu nékotre dny tak prózdnemu pódla konja běhacź. Jara derje je, zmy-li srebza hižo wokolo ¼ léta sa hłowoizu swjazaneho méli a kózdy dzeń pilnje cźitcźili. Tak je zo pomalu derje na ludzi pschihwucźił. Tajke srebzy, kotrez zu dwe lecze dolho w buchcze sajwrjene byle, abo sypka pschez we sascłahach wokolo běhaja, zo cźekzy wucza. Tohodla mamy se srebzami mjenischich burow mjenje hary. Srebz njesmé zenje dleje za zobu w graze zwostacź hacź hodzinu. Teź njesmé wjazy cźahnyeź hacź poł telko taź zam waži. Tjeczi dzeń wuczenja a hischcze dalsche zu za srebza najhórische, dokelž je srebz trochu wuczischczany. S tym ma wulke bolosce a tak mamy z wuczenjom wobcejeznosce. Srebz potom pschezo tam a zem pschestupuje a boji zo zacźahnyeź. Tajke méstna dyrbimy psched pschahanjom je zmynej wodu winnyeź a grat z silzom podpołožicź.

Na wulkich kublach, kotrez schtyri konje pschahaju, sapschehnjemy srebza na boku pola podzobnika. Predkowne konje sapschehnjemy za wojo. Je-li trjeba, móże hischcze nécht̄o za woteschku srebza wjesej. Dokelž je srebz na towarschnosć stuwcźeny, dże knydom zobu a nawuknje bórzy cźahacź. Na zamzne wajschnje mózemy srebza k porej koni jako tśeczeho konja pschahacź. Teź tak nawuknje bórzy cźahacź. Pschi wołu srebz zyka bórzy cźahacź nawuknje a zo tak bórzy njesaschmjata, dokelž zu postronki a wojo wyzoke. Nizke postronki by srebz bórzy pschekłocził a mohło by zo njesłozo staeź, by-li zo saschmjatal. Njeczasty wostajimy pschi wuczenju dozyla a teź pazcu (tschud). Grat njech je dosć kruty, tola trjebany. Heiwak by je zhwojimi wótrymi knonami résał a cźisćyczał. Teź hłowoizu njech je kruta, ale nic njetwerda. Symy-li konja zyke léto tak pomalku wuczili, mózemy zebi z nim lóhke dźela na polach zwérieź. Wózemy z nim wlacźicź, podworowacź atd., tola jenoż po pol dnjach. Na to dyrbimy dźerzeeź, zo konja na zane waschnje njepschenapinamy. Mamy-li dwaj srebzaj, dyrbimy pjedy postajicź, kotryz ma podzobnik a kotry bróidnik byeź. Po tym dyrbimy jeju teź wuczicź. Je we posdźischim cźasu zana wuzitne, zo je kózdy kóń na prawym boku cźahacź nawuknył. Je to runje, kaž bychmy zo nawuczili na jenu ruku dźelacź. Tak bychmy teź njemohli na kózdu ruku dźelacź. Teź nécht̄i mózemy jenoż na tym ramjenju nosyeź, na kotrez zmy zo zwucźili.

Wschc̄ tele wobsitnejsce konja wudospołnja. Je schwarnje, zo mlode konje knydom se sapocźatka na cźichżu wotesschku nawucźimy. Pschi wuczenju njeznémy je cźchudom mahacź, srebza do hłowy bicź, satorhowacź (ruckjweisje) abo bjes hłoza na njeho rejicź. S tym nicžo njedozpjeemy, ale konja jenoż sataymy.

Symy-li takle wobaj konjej zyke léto wuczili, sapschehnjemy jeju hromadze a njepschahamy janeho z nékajkim starym dorzepakom. Hewak bychmy jeho bórzy slabyli. To by runje tak było, jako bychmy 16 letneho hólza se 40 lét starym dźelacźerjom nécht̄i na lubju nosyeź pósłali.

Wésso trochu hinajsche zu wobsitnejsce pola mjenischeho hospodarja, hdyeź je hospodar zam z pohonczom. Tón teź srebza lepje wobhlada a rosdźeli dźelo jenak a po mozach. Je-li tón w schesitym lécze, mózemy i nim pomałku najcźesche dźela dźelacź. Tola pak zebi njemózemy hischcze zadacź, jo je tak mérny jako stary tón a by znadź bodźim dołho psched korczmu stał. S mlodymi, cźilymi konjemi tohodla do města njejeźdźimy, ale pschahamy je doma na polo. Wostajimy-li dźesći cźaz mlodeho konja psched korczmu abo hewak nékhdże stejo, wukublamy zebi z njeho cźekzaria, kotryż zo wschebo naptśicha. Norma, kelko mózemy jenemu konjej napołožicź, je dwójzy telke, kelkoż zan waži abo druhdy nécht̄o mało wjazy. Pschenapinamy-li konja dha zo nam w tśichżu a w myschkach pschekłużnje. (Verstauchung.) Teź dyrbimy srebza w prawym cźazu zechacź nawucźicź, jo by w nusnych pschipadach pohoncza njesecź mohł. S konjom kotryż cźahacź njecha abo kotryż pisches postronki cźejpje, wjele njewucźinich. Tehodla je najlepje, jo jeho knydom résnikej pschedamy. S tym zebi wjele mjerjanja a pohorschła pched ludźimi zalutujemy. So zo nam tón staja, je druhdy z pschicźinu, jo ma nékajki cźelny brach. Mnohy pak to jako njepozcźink wobhladuja.

Mlody derje nawucźeny tón je hordy na zwoje powołanje, schtož pytnjemy, hdyż widźimy, kak runje hłowu njeje a i njej kiwa. Wocźi zo jemu i radosću błyskotaju. Mlode konje, kotrez hłowu wósmech a dryptetajo po pucźu cźampaja, zu i dopokazom, zo zu w mlodych létach wjele srudneho nasbonili. Tohodla zaneho wjesela wjazy na cźahanju nimaja. Do tejele kategorije zlurichcza zwjestscha te konje, kotrez maja najzhubjesnischich pohonczow. Te tej konje pschejzara cźiwiluja. Tohodla dyrbimy jara kedźbliwe tajkim wozobam nasch żiwy inventar dowérieź, niz katam abo hrubym cźlowjekam ale dobrym a sdźesanym pachotam. Konje dźe zu drohi kapital, kotryż njemózemy zebi dosć wazicź.

Sto dawamy kruwje pred cźelenjom.

Cźasto widźimy, zo nékotraschkuli krutwa hacź do zameho cźelenja deji. Tu je wjele z pschicźinu jadrna piza. Hospoza zo wjeseli, hdyż zi krutwa nimale hacź do poslednjeho dnja deji. Tajka wyzokozuczelna krutwa pak jara sesłabnje. Potom zo nam hubjenje cźeli a je wschelakim khorosćam nathilena. Tajke dołhe dejenje hacź do zameho cźelenja je zamo za nowe cźelo se schkodu. Mnohe z tajkich cźelatow je zlabe a posdźischo mamy z nim haru z wjasanjom. A zamo po zwjasanju cźelecźa spóźinaje hospoza knydom, zo je krutwu w prawym cźazu njepschestaka dejicź. Krutwa ma malo mloka. Krutwa chze zebi po cźelecźu wésty cźaz wotpocźnyeź. Tohodla dyrbimy ju wokolo 6—8 njedźeli pched cźelecźom pschestacź dejicź. Se sapocźatka dejimy jenoż dwójzy za dźeń, posdźischo jómu a zlónczinje dozbla wjazy niz. Tónle wotpocźink pola krutwy skutkuje teź spomożnje na cźelo. Krutwa potajkim wotpocźinku wjazy nadeji, pschedewschém, zmy-li krutwje jadermu pizu zobu do wali. Potom mamy strowe a derje wuwite mlode a dosć tucźneho a dobreho mloka.

Prašenja a wotmolwjenja

Prašenje: Nascha krutwa cźerpi na béle béżenje. Wuwopłokrucźemy ju kózdy dzeń trojzy z kreolinowej rospuschczlimi. Ssu popratwym wuhladu, so krutwa wotkhori? Schto mam hewak cźiniczź?

Wotmolwa: Na kózdy pad je w rodźenzy wascheje krutwy nécht̄o wot posledźeho twostatko. S toho pokhadza béle béżenje. Cźiniczze tak dale a budźe lepje. Je-li niz hnydom, dha tola béżenje po cźazu pschestanje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr., pod kříž. zwjazkom 2.25 hr. Do wukraja 18 Kč. Wudawa a čišći Smolerjec knihiličišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 64 — Budyšin — Sobotu, 16. měrca 1929 — Bautzen — Lětnik 36

Prawicyna diktatura w Němskej?

Winska „Neue Freie Presse" z Barlina powě, so žo prawizne politiske strony nadźijeja, so budže móžno, diktaturske plany do skutka stajić, jeli so žo wupuć z nětčišćeje knježerstwoweje kriły njenadeńdže. Myšla žebi wšo na diktaturu prawizy. Němska ludowa strona je swojim sadźerjenjom pśichi prózowanjach wo wutworjenje wulkeje koalizije a je žwojimi namjetami k wurunanju desizita w němskim hospodarskim planje sjawnje na to dźěła, so by žo knježerstwowa kriza njestónčiła. W Hannoverje wukhadźaca němskonazionalna „Niederdeutsche Zeitung" je z najlepšeho Barlinskeho žórła pśicheradźiła, wo kajkich planach prawizne strony radu skladuja. Barlinske „najlepše žórło" njeje cźežko sgódacź, dokelž je znate, so mjenowane Hannoverske nowiny jara dobre styki z wjednikom němskonazionalnych, Hugenbergom, wudžerźuja. Tele nowiny powědźa, so je plan tajki: Němski president ma hnydom po jutrach ministerski kabinet rozpuscźiś a dr. Luthera k sestajenju nowego knježerstwa powołaś, kotremuž bychu pśichilnuske: wjednik zentrumskeje strony prelat dr. Kaas, kotryž je po słowach jako minister swonkownych należnosćow sgładany, minister němskostatneje wobory general **Groener**, president němskostatneje banki dr. **Schacht** a hišće schtwórta hač dotal njemjenowana wósoba. Potom ma němski president z pśichilkowanjom ministrow staw 48 němskeje wustawy wosjewiś, kotryž jemu prawo dawa, jeli staj měr a porjad wohrožonaj, wustawne rukowanje sastajiś. Statna móc by žo potom na generala **Groenera** pśichenjeła. Wěsće je njenuźno, so maja w Hugenbergowych kruhach tajke plany, a so žo sa nje pśichitoty cźinja.

*

S druheje strony žo jako pśichodny němski diktator nětkuśi **fakitowaŕ** němskeje rasišco-afrikanskeje kolonije, **Lettow-Vorbeck** mjenuje. Měrja, so tónle muž politiky njeje wustupił, a so by žo tohodla poradźiło, stajnje měnjenje na jeho stronu scźahnjeś. S wotmyślenym statnym pśicewnótom pjerza teź swińuje, so je nětkuśi wjednik **dobrowólnistkeho korpsa** w Hornjej Schlesyskej a wobdźělnik pśichi **Kappowym** puću tele dny z tajnym pótśanzlowom do Mecklenburgskeje a Pomorskeje puśowaŕ.

*

Mjes tym so žo pjerza w Barlinje nicźe k statnemu pśicewnótej pśichodu, žo sa njón hižo datwo pśichoty we Rańšcej Prusej cźinja. Barlinske nowiny „Welt am Morgen" su pjatk rano zlědowazu sensacionalnu powěź pśichinjeśe: W Rańšcej Prusej žo važne rozsuźenja pśichotuja. S wjednistwom ryćerskublerjow, kótaž kraj hospodarśaŕ wobtrjeźa, žo na **wotpadnjenje provinzy wot pruskeho stata dźěła**, so by Rańšca Prusa jako samostatny stat k Němskej pśichiśłuchała. To žu cźi sami ludźo, kótaž sa cźaš wójny z mjenom **„Vaterlandspartei"** pśicewnu politiku tehdyšeho němskeho kanclera Beethmanna-Hollwega dźěłachu.

Tuchi **wulkolejownosćerjo** njejsu spokojom z pśawidłami, po kotrychž nětcźiśe pruske knježerstwo podpjeraśe pjenjezy mjes hospodarśaj cźežko cźerpjaze provinzy rozdźěła. Pśeheja žebi, so bychu sami tele pjenjezy a sawěsće

[illegible] hriwnow a pódła teho wo jenokrócźnu podpjeru 250 milijonow hriwnow, kotrejž žo létża wupłacźi. Tele hobrśe sumy rańšchopruskim patriotam we hłowje khodźa.

Rańšchopruzy ryćerskublerjo njejsu hižo wot wjele nježasow wjetšich dźěł swojich dawkow saplacźili. Knježerstwo měni, so ma žo tole sadźerjenje mjenje woprawdźitej hospodarśej nuźy, dyžli politiskemu pśicewnótu pśichipadaś. Rańšchopruzy sjemjenjo, na jich cźole nětkuśi khěžorski wyšschi president Adolf Tortilowicz z Batozli-Friede, sa cźaš wójny khwilu žiwnostny diktator we Němskej, a jeho dowěrnik, swobodny knjes z Gabl, nětkuśi wothłosowaŕ kommisaŕ w Allensteinskim kraju, nětkole provinzny pokmocnik w němskostatnej radźe, ryćerskubler z Berg w Mackienemu, gu hižo pśedy z nuźu hrosyli, rańšchopruske provinzu wot pruskeho stata wotdźěrjeś, so bychu ju njetwotwiźni wot pruskeho knježerstwa mogli po žwojich sadźachach wobkniježiś.

Dźeńża wězy tak leża, z je nětcźišći kommisaŕ němskostatneje wobory generalny leutnant z Escbeck rjekł, so drje jeho wójazy žo pśichi žanym wustawje pśicewnjwym pśicewdźeńcu njewobdźěła, so pak teź na wjepak njebychu do krajanow tśeleli.

K tomule tkuśnemu padej dódaźe, jeli so žo jednanja [illegible] kótaž wot wjele nježasow rańšchopruzy ryćerskublerjo, žo k němskemu presidentej wolaju, z wotpohladom wjedu, so bychu z pomjerowanjom jim swóźinskeho němskostatneho kommisara pruske wyšschnjesće wusamknuli. Wěste je, so pohonjerjo statneho pśicewnóta w Rańšcej Prusej z tajnym radźićelom Hugenbergom wusko świzuja, z kotrymž w pśicesjenosći dźěłaju.

Němski sejm wo wurunanju deficita.

W němskim kjemje žo wo sadźeńlnym stawje němskich finanzow wuradźuje. Pśichi tym je žo wótra rěcźniska bitwa mjes němskonazionalnym Schlangu a němskim kanclerom Müllerom bila. Schlanga winu na nětcźišćej finanznej nuźy w nětcźišćim knježerstwje a politiskim systemje widźi. W ranju Němskeje žo pśicheradźeni a pśichedaći cźuja, tam njepśechstawajgy wójnski strach hrozy. Rěcźnik žo němskeho kanclera wopraścha, hač njeměni, so je krajna pśicherada najwjetścha hańba. Žada žebi, so byrdi žo z jenowymi prozeńami tónz cźinieź. Němskej revoluziji porokowaśche, so je na kónzu wójny pśiched njepśecejelom kapitulowała. Sa wokomik žo pśiches najbórśe pśichedobudźa. Podźijśicho budźa pśeheje pśiched rozbudźenjom stejeć, so žo Němska pak z njerozumnom systema, pak tónle systiem z njerozumnom luda sahubi. Němskonazionalni dźeńża, so by tónle pśichětnaty parlamentarismus wumrjeł, so by Němska mohła žiwa być.

Němski kanzler **Müller** pśichedrěžnikej wotmołwi, so žu **němskonazionalni** po dźaću **sabyli**, cźi je tónle parlamentariski systiem sawjedł. To běchu w lěśe 1918 Hohenzollernjan. Cźehodła? Dokelž běchu tehdy wšichnjy ludźo pśechezwědźeni, so je stary systiem saprajił. Nochzu wo tym pśichi naśchej finanznej nuźy nadrobnje rěcźeć. Hdyž sapódłanz Schlanga měni, je je pola nas z revolucijin kapitulacija pśichijcha, je wón sabył, so je **1918 general Ludendorff knježerstwo zakhowaŕ pomhał, so by pśichměr wobsamknuło.** Njewěm, cźehodła sapódłanz Schlange pśeheje sadźo z tymile starymi twarožkami pśichitkhadźa. Lěpje by cźinił, hdy by žo z praschenjom sabeŕał, cźehodła němskonazionalni 9. nowembra njejsu revoluziju sadźerźeli. Parlamentariski systiem je na nas pśichichot, hdyž bě woiesśe wodźerstwo sapadło.

Sapódłanz Schlange je dale wo ratarskej krizy wobeje w ranju Němskeje rěcźał. Pśichi druhich składnosćach sym hižo rjekł, so tule nusu njepśechpóśnawam. Dźełamy dźe *hižo wjele njedźel na rańšchopruskim pśecpomnju, kotryž* wobeje němski sejwjenjeśi minister a němski finanzny minister spěchujetaj. Schto je žo wšcho sa ranje stało? Je pśedy naš jene knježerstwo bylo, kotreź je žo bóle na rańšche praschenje starało, wobeje teź pśedawśche knježerstwo, kotremuž Waśch minister Schiele pśichtuśchesche? Szyła njeje wěcno, so w Rańšcej Prusej knježerstwowin rasmu dźěławosćej sa sajimy rańšchopruskich nałeżnosćow njepśichipósnawaju. Rańšchopruski provinzialny sejm je 5. měrca wosamknjenje pśichijał, w kotrymž žo praji: Provinzialny žejm swólnišnosć němskeho knježerstwa a pruskeho knježerstwa pśichipósnawa, so chcetej hospodarśaj žkładej rańšchopruskej provinzy finanzu pomoz dawaś. Provinzialny žejm němskemu knježerstwu a pruskemu krajnemu knježerstwi za dotalnu pośtiwosć pomoz cźopły dźaś praji. Tónle rańšchopruski błóź wjazy płaćej, dyžli pomorski błóź knjesa Schlangi.

Sapódłanz dr. **Brüning** z zentrumskeje strony mění, so žu hižo pśched lětami wšchě strony prajile, so budźe we **lěcze 1929 w Němskej finanzna nuza najwjetścha.** Tohodla njeje žaneje pśicinjny nětcźišćemu a pśedawśchemu finanznemu ministrej poroki cźinieć. Jara wobmyślonne je, nětkole, hdyž žu wurjadne wobstejnosće, wurunanje w trajnym powyšchenju dawkow pytaś. Mjenje straschne je, jenokrócźne pśichiraźi k dawkam pśichiwoliś. Zentrum jenoź nowe dokhodne žórła pśichiwoliś, hdyž žo druhe źrědła k wurunanju defizita njenamakaja. Napśichemoprózowanje stronow, wudawki wuschmórać, wschak k wotthkunjenemu kónzej njedowjedźe. Zentrum z najwjetśenje njebudże wuschmóranje pśichiložowaś, je kotrymiž žo zanno wot žo dawki krajow a gmejnow powyschcha. Rozšrjanje by lóžśe było, hdy by němska ludowa strona dawki wotpowkasujo positivne namjety cźinika. **Zentrum budże wuschmóranje pśichi wójskowych wudawkach namjetowaś**, wobeje pśichi nowych žadankach sa wójnske łóžśtwo. Możeje budże kritizy žadanki sa nowotwary pruhowaś. S wjele twarami němskeho stata žo twarski material sa twarý wobydlerjow podrója.

Nowy winowy zakoń.

Hospodarśi wubjerk němskeho žejma je schtwórk wo namjetach k pśemenjenju winowego sakona wuradźowaŕ. Sapódłanz dr. Stegerwald z zentrumskeje strony, němskonazionalny Haag a Döbrich z fśichesćijanskeje nazionalneje ratarskeje strony su je podałe. Po nich dyrbi su sakasaś, němske wino z wukrajnym winom měšaś. Sa pokpśichenje wukrajneho wina žo druhe postajenja namjetuja, pśichcźimž ma žo teź na wobstejnosće winizarśtwowych krajinow dźiwaś, kotrymž klima mjenje howi.

Srażenje mjes kommunistami a nazionalnymi sozialistami w Gumbinnenje.

W sbromadźišnje, kotruž běchu schtwórk wjeczor nazionalni sozialistojo do Gumbinnenskeje towarstwownje swołali, je k krwawym pukam doschło. Sesche bě žo nětkuśe 25 nazionalnych sozialistow a nětkuśe 100 pśichiwobarjowu lewizynych stronow. Pśichi rozwrjeńenju jedyn kommunist stoł z khrabuh a do wětšeho Reicha z Justerburga dyri. To bě znamjo k powschittkownym pukam. Sedźom nazionalnych sozialistow žo cźežko sranji a nekotri lokko. Swjetscha su sranjeni z nožom do hłowy skalani. Dźeń cźežkokranjenych je žo do khorownje dowjeli.

*

S **Hamburga**, 15. měrca. Nětkuśe 30 nazionalnych sozialistow wjeza wjeczor do zbromadźiznu pśichiźe, we kotrejž mějeśe dr. Ludwig Herpet z němskeho sbromadźenstwa pśechednjeźi. Najpśedy žo herjekachu a hrožachu. Skónčnje žo do rěcźnika dachu a jeho nabichu. Hdyž sawołani policajojo sastejnizy pśichiźechu, so njemérnizy do cźekanja dachu. Tela žo poradźi, dweju z nich lajcej. Pśichluschataj k nazionalnej sozialistiskej němskej dźěłacźerskej stronje. Naskork k nadpadej je nastawk dał, kotryž je pśechednjeśer pjerza wo Hitlerju napisał.

Zemrjeća w francowskim wójsku w Porheinskej.

Parizijti „Journal" pisze, so je wójskowy wubjerk deputértskeje komory schtwórk wo wunoschku pśechepytanja wulkeje liczby zemrjezow mjes francowskim wobsadźenstwom wuradźowaŕ. Wójnski minister Painleve je pśichi tym rjekł, so je na njeho trapny faćišchi cźinik, so je žo tón samy wjeczor, kotryž su nekotri wojazy wumrjeli, w offizérskim kasinu rejwalo. To je žo i najmjenscha z nsedostatkom takta stało. Kaiñleve je měnjenje sastupowaŕ, so žu žo wośe marsche a sweźowanja pśichi 25 stopnjach symy dyrbjale sastajiś abo skrócźiś, a so je žurowe było, pśichi tajkej symje jenoho wojaka w arresće wostajiś.

Nowiny „Populaire" žu statistiku wosjewile, kotraž zemrjeća w jenotliwych garnisonach Porheinskeje hač k 5. měrcej mjenuje a sbromadnu sumu 348 nalicźi. „Petit Parisien" dha wědźeć, so budźe wójnski minister niż jenoź naprawy pśicewnjwo jenemu generalej a nekotrym wyšschim offizéram cźinieć, ale teź pśicewnjwo jenemu divizionu kommandowerej, jenemu rosskosowarskej armeekorpsa a pśicewnjwo nekotrym wyschkam.

Nowe zemrjeća w Trieru.

Po nowinskich powěsćach z Trjera njeje žo njedźiwajcy cźoplischeho wjedra mrěźtwina móz w Trierskich kasarnach slemika. S derje wobhoniteje strony žo powě, so je hač do 13. měrca sajo 19 wojakow wumrjeło. Dźeń kasarnow dale sawrjeny wostaje.

Kradnjenje belgiske mobilisaziske plany žu stare.

Belgiska telegrafna powěsćerńja sdźeluje: Kaž žmy sbonili, nimaju dokumenty, pola sekretarki Warda Hermanja namakane, wažnjoce, kotrejž jim nowiny pśichipiśeju. Jedna žo pjerza wo stare dokumenty, kotrejž dźenża wjazy njepłacza.

Polska mobilisacija na pruhu.

Po Warschawskich powěsćach je pólski wójnski minister źrjedu je 36 wokrjesow kraja, mjes druhim sa Wilenski kraj, korridor a sa dźeł Pósnańskeje provinzy swuźenu mobilisaziju porucźił. Rozkazy žu žo sjawnje wudale.

Pred rozsudnym wojowanjom w Afghanistanje.

Wójska Amana Ullaha hižo 18 kilometrow psched Kabulom stoja. Kaž bórzy wjedro dowoli, bo bitwa zapoczenje, kotraž rozsudzi, schtó ma w Afghanistanje knjezicz. W dotalnym wojowanju je žo pokasało, so žu wojazy Amana Ullaha lépje wobrunjeni, so khrobliischo wojuja a so žu po liczbje žylnischi, dyzli wojazy Habiba Ullaha. Amau Ullah je poßlednje njedzele wulki pschibéh dobrowólnikow se ßußednych krajow dostał a swój wójnski material s rußim a turkowskim podpjeranjom wudospolnił.

General Calles k Terreonej cełnicy.

Kaž mexikanske knjeżerstwo powé, je jena s tsjoch kolonnow knjeżerstwoweho wójska, kotraž k Terreonej cżehnu. Calles je swój hłowny kwartér do Frio, w statu Zacatecas, pschenoßoli. Frio blizko mjesy stata Durango leży a je nehdże 230 kilometrow wot Terreona zdaleny. Jeli so zbéżarjo niechchu cżyli Terreon bjes wojowanja wopuschcżicz, budże cżeżo město dobycz, hacż to knjeżerstwo waczakuje. Terreon to hórkatej krajinje leży, kotraż žo wurjadnje derje fakitowacż hodži.

*

Hłowny kwartér zbéżarjow powé, so je knjeżerstwowe wójsko pola Figueroa poražene porjerpilo. Zbéżarjo su 280 muzi knjeżerstwoweho wójska saseli a wulku hromadu bróńow, mjes nimi kanony, zebrali.

Ze Serbow.

W **Budyschinu**, 16. nalétnika 1929.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 754, hygrometer +4, thermometer wo dujo +2. Dżensa rano we 8 hodź. barometer 758, hygrometer —9, thermometer w nozy —3. Wuhladny na jasne, suche a khłodne wjedro. — Nad naschimi stronami nétko žylna wyschina leży. Schtokisa je wyßoko na zjank stupiła. Mutne, mhłohojte dny žu žo pominyłe. Sa to žu nozy symne. To njeje derje za žywy. Tele hróńe nózne smjerschi w nérzu, hdyż wo dujo taje, hywam wjósole wadża. Nasch wjedrowuiłowjacy stoja za pschichodny tydżeń zeßkowaze wjedro: Njedżelu wjetr a trochu wétrojo, pónđżelu a wutoru kritiżay, hrjebu hacż do sobotu rjenje, swoprédka symu, potom wocżapi. — Pónđżelu stupa méżacż do wyschcżerika. Sčłónczko zhđażda 6,13 hodź. a khowa so 605 hodź. Méżacż zhđażda dow. 8,55 hodź. a khowa žo w polnozy 12,56 hodź.

— **Dżensnjischi wiki.** Butra płaczeschе dżenża 1,05 hacż 1,10 hr., jeża 16—17 pj., twaroh 25 pj., kury 2 hacż 3 hr., kapońi 2—3 hr., hołbje 80 pj., punt kóżlecza 70 hacż 90 pj.; na seleninowych wikach běschе sażo wjazy żiwjenja. Punt cżerwjenoho kalu płaczeschе 25—30 pj., běłeho 20—25 pj., wótkeho 30 pj., zyßle 20 pj., marcheje 20 pj., róża żeđrojtcho kalu 60—120 pj., punt jabłukow 20—40 pj., litr laneho wotlża 1,60—1,80 hr.

— **Kędżbu!** Njeschcżestwaze postupowanje wschech tudawkow za nowiny nutsje naß, płaczitsu za nasch jeniczki dżenik, nasche „Serbske Nowiny“, méżacznje wo — bjenjeżkow, a to wot 1. hapryeje t. l., powyschicz. Tak bidża na zyły méżacz wot 1. hapryeje 1,50 hr. płaczicz. Da to budżemy žo prózowacz, nasche „Serbske Nowiny“ tschehdnje prawie fasinujaze, wjeleschronske a powuczaze podawacz.

— **Sakska krajna loterija.** Pschi schtwórkowadnym cżehnjenju (11. dżeń) 5. rjadowanje 194. fakkeje krajneje loterije padże dobycze wo 30 000 hr. na cżisło 38970, dobycze wo 10 000 hr. na cżisle 138885 a 149779, dobycze wo 5 000 hr. na cżisła 9892, 19964, 135490, dobycze wo 3 000 hr. na cżisła 21208, 52826, 55234, 67950, 78594, 91932, 113361, 146264, dobycze wo 2 000 hr. na cżisła 1749, 2809, 6154, 14962, 20105, 48623, 54664, 61866, 65934, 93061, 114777, 121087, 124106, 136673, 137702 138253, 138301, dobycze wo 1 000 hr. na cżisła 1070, 4636, 5381, 10353, 21806, 25840, 29244, 34853, 37872, 38062, 43028, 43103, 52600, 54771, 55371, 63264, 72484, 72595, 72648, 72745, 83732, 83842, 85859, 86828, 87061, 91880, 100316, 100725, 105276, 109487, 112898, 113556, 118668, 119643, 126032, 132740, 138474, 139641, 140507, 142332, 143458, 147587, 148982, dobycze wo 500 hr. na cżisła 4406, 6900, 14444, 21231, 30673, 32862, 33489, 33548, 37044, 37192, 40207, 44002, 44919, 46341, 48531, 57684, 60333, 74154, 74389, 74770, 84711, 85219, 95984, 102776, 107417, 108443, 108598, 109396, 110296, 110346, 113065, 113773, 113888, 119193, 131780, 137707, 140510, 142420, 142766, 145516.

— **Dobycze wo 1000 hr.** padże do Lehmannez loterijoweje kolekzije na Kamjeńtnez haży na Łóż cżo. 126 682 fakkeje krajneje loterije.

— **Sso powolał.** Direktor wotdżélenja za mutskowne chorosce pschi Budyskej měschczańskej khorownі, knjes prof. dr. Heß bu wot smutskowneho ministerstwa za sobustawa wedomostnje póbłanskeje rady wusława za rheumatiskowe spytnitstwo w Halschtrowskich kupjelach (Bad Elster) powolany.

— **Jutrowny hermank w Budyschinje** wotmeże žo wot žoboty 23. hacż do póndżele 25. mérza t. l. Wobkhodu žu wot pschipołdnju w 12 hacż do 6 hodź. wjeczor wotewrjene.

— **Budyske haptyki** žu wschédne dny hacż do 7 hodź. wjeczor wotewrjene, njedżelu pak samknjene. Nózny służbu a njedżelu wotewrjene na jenoż jena haptyka se mężacznym wotmenjenjom. W mérzu je to Hrodowska haptyka na Hoschcż haży.

S **Budestez.** Kaž pschedżyda gmejnjskich sastupjerjow wojjewja, wotmeże žo pónđżelu 18. mérza wjeczor ½8 hodź. w Rójzez hoscżenzu w Budestezach jsawne pożedżenje gmejnjskich sastupjerjow. Na dujoiowym porjedże stejo mjes druhim sażowutwolenje mészczańostiw, twarike nadleżnosce, wuażenje wónzuchow 1929, wuwujicze Rojwodczańskich pschikupnych parzelow, nowowólba sberarjow rejwanitskeho dawka. Tajne wuradżowanje žo pschisahnje.

S **Delnjeje Hórki.** Swétkowobrasowy wubjerk tudomneje schule pschiprawi pónđżelu 18. mérza wjeczor we 8 hodź. w sali Nowakez hoscżenza pschednoschk se swétkowobrjasami. Knjes dr. Schneider we Wulkej Dubrawje je pschecżelnje pschitkubił, so chże pschi pschedwjedżenju psches 100 kamjnych swétkowobrasow wo „Egiptowskej a Palestinje“ wécżerja. K dalschemu spéchowanju swétkowobrasowarstwa sbéra bo 20 pj. sastupneho pjenjeza. —

S **Hliny.** Tež łiśba je naschu wjesż wulka woda potrjechiła. Sandżenu sobotu dożpě wyschokosć wulkeje wody léta 1926. W zahrodach je woda zdżéła běrnowe hromady powodżiła.

ŠULSKE TURNISTRY

za hólcow a holey

hižo wot **1877** jako dobre a tunje znate

poručuje

ALBERT W BUDYŠINJE

Tel. 3078 při dźiwadle Tel. 3078

S **Lubija.** Njesrosumliwe njedocżinstwo skużischtaj schwórrk wjeczor wokoło 7 hodżin młodaj cżłowjekaj, kotraj běschtaj thětro hłuboko do palenzoweje schkleńcki kotraj běschtaj thětro hłuboko do palenzoweje schkleńcki padżeschtaj. Sswoje znutskowne zaczuczka s wulkim hewrjekanjom po drózy ludżom sjewischtaj. Jako mimo hłuchoněmeho pschihódżeschtaj, kiž žo we swojej znamjenjowej récži s nékim rosrécżowaschе, daschtaj žo do njeho, wotkożischtaj zimu płišu a storczischtaj jeho do wokna Daumez konditornje, so žo schkleńca rosbi. Nimoduż ludżo njedocżinkow sadżerżachu a jeju policiji pschepodachu.

S **Potpizy.** Wczera pjatk žo psched tudomnym mostom lodowe schkruty saprécżu. Woda tohodła žylnje pschibérasche a běsche strach, so wjeß powodżi. Wobnjawa wobora dyrbjesche sapschimnycz. Wobornizy žo po powjasach s mosta na schkruty dele puschcżachu a je rubachu. Bórzy žo jim poradżi, schkruty tak daloko rosrubacz, so mózesche woda wotběżecz. Tola na wjecżor žo psched mostom znowa schkruty nakopichu a 300 metrow dalok po rézy horje réżniischcżo pjelnjachu. Njewschédnu podawk běsche wjele wécżnych pschiwabił.

S **Wukranczizy.** Sswlne tacże naczini težw naschej wśy wschelaku schkodu. Woda dobywa žo do pinzow a běrnowych hromadow, też do twarjenjow a hródżow, kiž hłubje steja. S mésznami dyrbjesche hižo motorska łapkawa tudomneho knjeżeho dwora sapschimnycz a wodu wuklumpacz. Woda we wjesnej réżu je tak womajana, so žo žamo wjazy sa stót njehodżi. Natarjo žu tohodła cżasto nusowani, dałoko po wodu sa stót khodżicz.

Z **Worklec.** Kaž hižo pisachmy, je minjena surowa zyma pola nas a we wokolinje mnoho škody, njebłoznoscow a mjerzanja zawinowała. Najbóle zacżujomny jejny scżéhwk je njedostatk na wodże. Nékotremużkuli zamjerznychu studnje, wodowody atd., tak zo běchu mnozy, a to wosebje ratarjo, kiž „cżahaju“, we najwjetšich wuzkosćach. Na wšelakore wašnje pytachu tuž sebi radu, při tym njelutowachu ani pućow, prócy a dżéła, zo bychu lubemu łačnemu skotej jeho nuzau żiwjeńsku potrjebu wobstarali. Na našim knjeżim dworje dyrbja hižo tydżeuje dołho wot studnjow nosyć, štož je wobcżežne a wobužne. Hač budże nétko při njejapkim tacu, za kotrymž tola kóżdy horeo żedżeše a zdychowaše, tale ćwila też bórzy wotstronjena, so praša. Prjedy hač budże zemja prećanhyć we hłubokosći rołkow, budź zawšešce hišće dołho trać. Haj, budża samo wjele wodowodow seyła hišće khmahłubokosći rołkow, budże zawšešce hišće dołho trać. Wjesnjenka wotmenjenjow ma jenoż jena haptyka se mężacznym wotmenjenjom. W mérzu je to Hrodowska haptyka na Hoschcż haży.

S **Budyske haptyki** žu wschédne dny hacż do 7 hodź. wjeczor wotewrjene, njedżelu pak samknjene. Nózny służbu a njedżelu wotewrjene na jenoż jena haptyka se mężacznym wotmenjenjom. W mérzu je to Hrodowska haptyka na Hoschcż haży.

S **Budestez.** Kaž pschedżyda gmejnjskich sastupjerjow wojjewja, wotmeże žo pónđżelu 18. mérza wjeczor ½8 hodź. w Rójzez hoscżenzu w Budestezach jsawne pożedżenje gmejnjskich sastupjerjow. Na dujoiowym porjedże stejo mjes druhim sażowutwolenje mészczańostiw, twarike nadleżnosce, wuażenje wónzuchow 1929, wuwujicze Rojwodczańskich pschikupnych parzelow, nowowólba sberarjow rejwanitskeho dawka. Tajne wuradżowanje žo pschisahnje.

S **Delnjeje Hórki.** Swétkowobrasowy wubjerk tudomneje schule pschiprawi pónđżelu 18. mérza wjeczor we 8 hodź. w sali Nowakez hoscżenza pschednoschk se swétkowobrjasami. Knjes dr. Schneider we Wulkej Dubrawje je pschecżelnje pschitkubił, so chże pschi pschedwjedżenju psches 100 kamjnych swétkowobrasow wo „Egiptowskej a Palestinje“ wécżerja. K dalschemu spéchowanju swétkowobrasowarstwa sbéra bo 20 pj. sastupneho pjenjeza. —

S **Hliny.** Tež łiśba je naschu wjesż wulka woda potrjechiła. Sandżenu sobotu dożpě wyschokosć wulkeje wody léta 1926. W zahrodach je woda zdżéła běrnowe hromady powodżiła.

S **Kulowa.** Hórniske towaristwo „Eintracht“ je nowotwar z ležownoscu murjerja Jakuba Mikele při Hózkowskje drózy kupiło. Mikela je sebi khežu zamkarja Oty Grofy na Budyskej drózy 20 kupił.

S **Mużakowa.** Schtwórtk wotmeże žo w Mużakowje nałétni hermank. Won pak thětro pod njedostatkom pjenjes mjez ludżimi cżerpjesche, runjeż popołdnju wopyt dobry bu. Wjetschina hermanskich pschedawarjow drje śmeje łédma swoje wudawki sakkużene.

Se **Skeho Komorowa.** We Słym Komorowje jednaja wo wuhotowanju kéarskeho dnja, kiž ma žo wotmeżcż pak

Na Librowem grunće.

Roman Terezy Nowákoweje.

43] (Pokračowanje.)

„A tajkemule, kotrejż chże žiwjate naschе nabożnistwo wot žo cżišnjeż, dawa Tonik wéru“, da žo dobywjerjej schiwiżny Honda ßłyschecż. „Tohorunje we tej žiwobdże a konschtituziji nicżo wérnu njebudże — to je žo jenoż we jeho mosnach porodżiło.“

„Schto dha žej mysliisch, so bychu wschitzy w mésze žamuczeni byli?“ wobaraschе žo Tonik mjerzaze. „Bdżeschkuli sym pohladał, wschudże žu wokali, ßława, ßława kraju, ßławu cżešemu narodej każ to stoji tule na papjerje. Muj Libra njeje lejstro docżitał, žnadź pschidże hischcże nékajki wuklad. Na kónzu je „winsch“, pétnje waż proschu, wujo, tón nam pschecżitajcże!“

Jobk žaso psched žobu roswali papjeru a njedowérljoje s hłowu tschażo, cżitasche:

„Bodri bratija, żotry sbożne, horje!
Sanoschujeże spéwy swoje shromadnje!
Każ w pschesłedowstwje tak runoseże hórje:
Njech budże dżenż a stajnje wulka ßława
Kralej, kotremuż khudy, bohaty,
W pésni też kralownje khwaliu dawa!“

Wotmjelknu. „Druheho tam niczeho niż njeje?“ nadhłowaschе Tonik žaso:

„Jenoż podpiš, a so je žo to na ßwjatseho Józefa we Budżejowizach cżišcżeżako“, wotmołwi Libra, „Kuklez mażerka je prawje mélu, budże to tón, kotrehoż je predowacz ßłyschała, — mjenuje žo Michał abo Draschar, — rychtarjo w Korowje ju tej Michleyo.“

Nowotnez Honda wuhnuścżnjo na Tonika mikolasche, kiž běsche dawno Terezynej ruzy puschcżił a sjejesche tu roskroczenymaj nohomaj, każ by žo chżył s tóżbym bicż. Buwalesche njepokojnje do koła wocżi; nahle sawohlada Skrańku, thalupnika, kiż, doschedschi psched khwilu s nimi nadobo, swosta s Jewiczańskim gruntownikom Shejbalom wot nahdala stejo a horliwje s nim nécżto wujednawasche.

Shejbal wotešże, a Skrańka, kiž často žo za ßkupinu wotoko Libra wobhiadowasche, pschibliżowasche žo nétko khwatajo. Tonik k njemu pschiskoczi: „Skrańko“, žadasche za jeho pomoc, „wy ješe też na hermanku byl a ješe też lejstro wot teho duchownoho knjeża widżał, prajsce wschak, wédża tam w mésze, so budże dospołna žwoboda, abo njewédża?“

„Sso rosumi, so wédża!“ wobkruczejesche Skrańka žejewédomje. „Nétko hižo njemóże wo tom nichtó dwélowacz. Też žym nétko ke knjezim dóschoł, hdyż je moja hołza za pésteńcu, a žym jim prajił, so žebi ju domoj bjeru; hižo nima mi žana jwschelnosć w kenzlijach nicżo roskasowacz a moje dżécżo mi bracż! Też žym hižo je šuśodnu Shejbalom wuczinił, so dam jemu hołzu za postryku a połožijcho ja dżowoku, wón na wulki grunt, hospoża njemóże žama dożcżinicz.“

„Nó, to žebi wjele njewumpomhacże“, podótknu Kuklowa, kotraž stejesche pódła Skrańki, „najprjedy sche žakneżit, so žu wam hołzu wosali, nétko ju žam gruntownikej pschikłejesche.“

Skrańka machnu z ruku. „Smèju ju na wocżomaj... A schto dha by też doma cżinika? Nétko budże dozhla druhi žiwót! Na roboty njebudżemy wjazy thodżicz trjebacz, tepidla narożnymy žebi s łéża, hischcże budżemy s njeho pschedawacz, nékajke młodżo, žornicżku, kurwotwicżku žej jabuchnjemy, pschiłubuże nécżto kulwatych do domu — nétko budże thalupnik žam swoja wyschnosć.“

„To drje, to drje“, pschiżwędżi horliwje Tonik, „wschak žym to powédał, Honda, nétko ßłyschischi na swojej wuschi. A wh, wujo“, wobroci žo k Librej, „žnadź je nétko tenn knjeżej budżecże wércżi.“

„So byschtej łéż a śwérina bykej naschej“, žnapscheczi Jobk mérnje, „wo tom ani w tom Drascharowem cżitanju nig to najmjeńsche njeßłoji, ani wo tom Wedrżel nicżo wécżak njeje. Haj, njeje tu ani wo ßbéhnjenju robotnych brémjenjow, a to je sa naß burow hłowna wéc. Honda je žłubił, so s hermanka powéżcż pschinjeże“, boda skoro srudnje, „je widżecż, so njeje žo kéżor wo burskim ludże hischcże rosßudżił.“

„Schto wam to do hłowy pschiide“, horlesche Skrańka. „So śmèje robota kónz, to wémy hižo nécżto dnjow! A w mésce maja wo tom dobru powéżcż, hdyż žym žiwoju hołzu žej dałał, njejżu ani mułki. A s toho strowy rosum žłdnje, so, hdyż njejżu mésczańzjy kujża nad nami, njebudża ani nad łéżom a nad ležownoscżemi! Rohożenjo a Swanowjenjo, kotiż bécżu na hermanku, też konschtituziji też tak rosumja.“

Skrańka réżesche s hłosom a rosmachowasche z rukomaj pschi tom. Pschiwabi tak k žebi wschécż Jewiczanow, wot města jo nawrócżajcż, tak so na jene dobo tłocżesche žo psched Librowym kubłom schwarna cżrjódo ludżi.

Jobk, žłyschjo rowólnu réż Tonika a Skrańki, ale derje pschi tom sacżuwajo, tak je wukoż neweje žwobody cżénny a njewéżny tež w manjesciu knjeża Michała, a w réżach Wedrżela a Butouna, bé pschecżo bóle thabłowazy pschi wobmyślenja a nadżije, kiž běchu hižo wjele njedżel jeho myśle rostorhake. Na pol pokojejo žamkżnu duschu, wotmołwi k horliwej réżi Skrańkowej: „Bóh dał, so by nam konschtituzija pschinjesła dobru wéż, potom budżemy wopraudżicże kżórej žławu wołacz a jeho wośławjecż, każ to žłuscha. Ale doniż to wjeledostojny knjes we Wyßtrem s tłetki njewojjewi, njemóżu tomu wércżicż.“

Lédy běsche tute słowa wupraił, wobżarowaschе też hižo, so běsche je rjekł. Wuhlada mjes cżrjódu, wokoło Skrańki shromadżenej, žwojej żonje s Albinku. So by napośledku hołza, pschesłedżiwschi žo psches jeho wuprajenje, tohorunju wérika, so žo žwobodna se skutkom njestanje, so Librowe kubło żenje žwojich brémjenjow njewoibudże! Wostajł Skrańku stejo, pschetłócżi žo k żotromaj a s postrowom: „Witajcże s hermanka“, podawasche Albinyn ruku, hładajo pschi tom do jeje wobliczża, kajti jacżischej běsche na nju jeho rosmołwa se Skrańku cżinika.

(Pokračowanje.)

7. pak 14. hapraleje. Na programje stoja, dalokoj je dojal **skate, wumělske ležanje, wojskakowanje ſ padakom, bodźenje bakonow atd. Lětakſki dźeń ſrjaduje padakowy pilot Mister, kiž je hižom w naſchej wokolinje, na pſchikład we Rólanach, ſ wuſpěchom lětarſke dny wuhotowak.**

Z Łužicy.

* S **Hornjeho Friedersdorfa.** Cžežše njeboże ſta žo **pondźelu** popołdnju w hornim młynje. 32lětny mějicel **jutyna** Marczin Henſel pſchi dźele do młynſkeho graiu **pſchidźe,** ſo jeho wala ſhrabny a wokolo wjerchu. Wobjemu žo ruka ſkama a też hewak ſo wón hiſchcze na **wuhotowanju** cžežko ſrani. Nimo toho žo jemu lěwe wucho **wotkorhnu.** Wobžarujomneho hnydom do Wankeč kliniki **w Habrachežigach** dowjefechu.

* S **Wosſtrowza.** Pondźelu je we Woſtrowzu najſtarſchi wobydler 96 lět ſtary wumrěł. Semrěty, Kliſmant Donath, je ſtary Wóſtrowc hiſchcze ſnak ſe ſtarej **zadnizu** wojrjedź torhoſcheza, prjedy hacž ju wulki woheń **w lěcze** 1841 njeſtuteži. Lěta dołho njemóžeſche ſemrěty **ſiwoje** bydlenje wopuſchčeć, běſche pak hewak hiſchcze **cjerſtwy.** Mjeko je žo ſ nim też poſledni wocžity žwědk **wulkeho** měſchczanſkeho wohnja w lěcze 1841 pominył.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Wilsdruffa.** (Ssamomordarſtwo w ſaſtwje.) **Mjehuſchi** kubleř a nětčiſchi ratarſki dźelacžeř Emil Louis Naumann, kiž je žo 2. měrza 1869 w Polenzu narodźił a **nětko** w Miſchnju bydleſche, je žo w ſwojej ſtlěcy ſ bu**bonowym** revolwerom ſaſtřělił. Kak je ſtary muž k tomu **pſchiſchoł,** na to hiſchcze wujaſnicž. Jeho běchu na Wilsdruffſkim hamtſkim ſudniſtwje do pſchepytowarſkeje jatby **ſadźili,** dokelž měſeſche žo w blišſchich dnjach dla wobſtaj**njenja** ſamoſwjedź.

* S **Meerany.** (Ssmjerć w autowej kólni.) 23**létneho** ſchofera jeneho **tudomneho** lěkarja **ras** rano we **autowej kólni** bjes wědomja leżo namakachu. Njedźiwajcy **pěſchcze** lěkarſkeje pomocy žo njeporadźi, młodeho cžło**wjeka** do ſiwjenja wrócžeć. Najſerje ſu jeho wuſtupowaze płuny morike.

* S **Barlina.** (Wurubjerjow kinoweje pokładnje **ſajeli.**) Rubježny nadpad na Charlottenburgſki Kantſki **kinow** je wujaſnjeny. Schwórik rano policija młodoſtnemu **ſlóſnikowi,** Joſefa Bognera ſ Mnichowa a Wernera Kleiſta ſe Charlottenburga, w jeju ſhromadnym bydleniu **w** Charlottenburgu ſaja. Pſchi pſcheſłyſchowanju wonaj **po krótkim** pſchecžiwjenju rubježny nadpad pſchidaſchtaj. Automobil, kiž běſchtaj wužiłoj, ſłuſcha jenemu pſche**kupcej,** kiž běſche tuton na drúzy ſlejo woſtajił. Wonaj **jón kradnyſchtaj** a po ſwojim njeſtuku podaſchtaj žo ſe **nim** do Westenda, hdjež jón ſlejo wotſtajiſchtaj. Słóſnikaj **ſo hižom** zole lěto po Barlinje wokolobrucžeſchtaj. Jeju

Přilopk.

* **10 milijonow dollarow namrěł.** Samkaſ Sandrock, **kotryž** w Henkeſliſch dźěłarnjach w Kaſſelu dźěła, je wot ſwužbowych pſchiwuſnych w Ameriku herbitowe wo 10 milijonow dollarow namrěł.

* **Rozbuchnjenje w ſchulſkej rjadowni.** S Biberacha we Würtenbergſkej rozbuchnjichtaj pſchi chemiſkich poſpytach w ſchulſkej rjadowni kiſlikowej bleſchi. Wuczeř pſchemyſłowſkeje ſchule a wóſom ſchulerjow bu cžežko ſranjenych.

* **Sněh je wina na ſmjerći ſchtyrjoch wotcžeſow.** We Balatonu Boglaru we Wulherſkej ſaſtwpny ſo małe domſke. Pſchi tutom njeſboži buchu ſchtyri wotcžeſy morjene a dwě buſchtej cžežko ſranjenej. S pſchicžinu tuteho žałoſtneho njeſboža je, ſo ju hromadny ſněh pſchi tacžu **jenim** tak ſmjeſchcže, ſo ſo twarjenjowe murje ſpadnychu a **k** ſaſtwpnjenju doma dołojedźechu.

* **Wjedźětkowcy w Jendźelſkej.** Dnja 4. měrza naliczichu w Jendźelſkej 1 387 300 dźěłonjemějazych, to je 4560 wotcžeſow mjenje hacž tydźeń prjedy, tola pak 292 848 **wjazy** hacž lěto prjedy.

* **27 hórnikow ſo zaſtwpiło.** Na jamje Mariji pola Borkowki w Donezkej krajinje w Ruſkej je pokinje wobſadźene ſpěchadło do hłubiny padnyło, pſchi cžimž je 27 hórnikow ſmjerć namakało.

* **Hrožy Ameriji nowe powodźenje?** S Chikaga ſo powě, ſo wot někotrych dnjow w Sjednoczenych Statach **ſnowje** ſněh taje a ſo maju ſkoro wſchitke rěki w ſtatach **Illinois,** Wiskonſie a Indiana wulku wodu. Tute rěki **tudźiwaju** ſo wſchitke do najwjeſcheje rěki zyłeho ſwěta Miſſiſippi. Tohodła ſo tam wobydlerſtwo ſaſo ſtrachuje, **ſo mohło** ſaſo tajke powodźenje krajinu potrjechicž, kajkaž **poſłednjotnje** běſche. S měſta Galeny w Illinoiſkim ſtacže **a ſ druhich** měſtow ſo hižom powě, ſo je wulka woda dróhi **poczežela.**

Wjecžba polčikow.

Pod tajkimi cžłowjekami, kiž ſmužicže praſčež pſchelaſuja, pſchedſtajamy ſebi powſchitkownje njebojatſnych, ſyłnych mužow, kiž ſo ani ſmjercže, ani djabola njenaſtróža a kiž ſa tamne jaczuca, kotrež romantiſkeho cžłowjeka we **lužicej** wokolinje nadpadnu, ženeho ſmyſła nimaja abo **tola** jenoż mało. We wopraſnadźitoſcži ma ſo wěz nawo**pak,** pſchetož jenoż tam, hdjež ma luboſcž k **wěży** nadſuježiwo, może też tamna wola woporniwoſcže bycž, kiž k pſche**winjenju** pſchecžiwinſtwow pſchiriedy ſłuſcha. Nimale **wſchitzy** puczowarjo po Afriji, pſchede wſchém nowocžaſni, **wupokazaju** ſo jako žiwi ſpjacžaceľo naſhonjenjow. Franzowſa René Gouhy je jedyn ſ najwuſnamnitſchich. Schtož **w** ſwojich naſhonjenjach ſ praležow Afriki wopiſuje, tola **ſo nam** bycž nimale wumyſlene, tak wobrazuje, tak pu**tajo** rybuje cžitarjej jenu ſtawiſnu po druhej. Tola wſcho **je** wěrnoſcž, ſchtož ma nam rjec. Hdjež ſo wobmyſlenja **ſejoja,** tam nakaſa cžitarja hiſchcze w prawym cžaſu fotografija **wo** měſtnje podawka ke krutej wěrje. Jedyn **wot**

rěſt ſ jeho poměſcženjom njemanje ſo „Hrimaja woda“ a tak je też zyła kniha pomjenowana. (Orell-Füßli-naklad we Züricchu a Lipſku.) Zyła móz praromantiki afrikanſkeho dźiwjeho kraja jemja ſo w tutom wotrěſku. Ale też druhe naſtawſki Gouſeja putaja a ſu ſ wulkeho dźěła ſamo hnujaze.

Jara ſajimawe je, ſchtož Gouhy wo afrikanſkich palcžiſkich ludźikach piſche, kotrychž mudroſcž mało ſo ſtopnjowacž k ſiraſchnej pſcheſkepanoſcži a wjecžbje. Tute ludy nochzedża ſo nadkuježiwu běłych dobrowólnje podwolicž. Woni wobaraja ſo po mózach, ſo bychu tam, hdjež tute ſapraja, k leſcži ſiwěj wuczeł wſali. Bě to w kraju ſa tak mjenowanym ſłotym pſchibrjohom, hdjež dźiwjche jedyn franzowſki kolonista jene ſ najzadnitſchich ſwérjecžow pra**lěja,** okapi, ſatſělicž. Tuto ſwérjo ſłuſcha k družinje anti**lopow,** kotrejaž pſchebytk palcžiſkojo nochzedża pſcheradźicž, a ſamo ſchtó njeſamó pſchelepanych biweri-biweri ſ ni**cžomu** druhemu, hacž ſ ſlenu ſłuſkej pohonjecž. Hdźe **jako** bě jeho cžło krwawe ſbite, da ſo ſkónczinje narjecžeć, pſchebytk okapja pſcheradźiš. Ale jeho ſłowa běchu wójnja leſcž. Hdyž najſajtra po běłeho kolonijſtu pſchińdże, ſo by jeho na honitwu pſchewodźał, błyſkotachtej ſo wóczoj palcžika. Jemu poradźi ſo, běłeho hajnika pſches zuły **dżeń** poſlepicž, dóniž njebě ſo žtónzo ſkowało. Nětko dyrbjeſche okapi ſkónczinje ſe ſwojeje ſkhowališ wulcžeć. Pſchezo mjenje a mjenje rěcžeſchtaj mjeſ ſobu. Mjeſ **tym** ſo běły łakaſche, rospominaſche maly cžornuch, hacž ſo jemu ſwój helſki plan też poradźi. A wón ſo poradźi: Wuſta ſiheżejka dyrbjeſche po ſłowach biwerija k honitwinſkemu mjeſtnu wjeſcž. Cžiſche tažaſche ſo hajnik po ſtajnym puczišu. Pjecž kroczeł ſadу njeho kroczeſche biweri. Nadobo pytny běły, ſo ſemja pod nim ſkabła. S pohlu**chowanym ſakſchikom ſkoczi wón wróżo.** Wobkurwyſchi ſo, padny do jamy, kiž bě dwaj metraj hłuboka a jenoż ſe ſkabymi łałoſami pſchikryta. Paſke ſa ſłonow! W jamje běchu ſaſchtapjene kałacže, kotrychž końcži běchu ſ jedom namaſane. S hidu ſo błyſkajmaj wóczkomaj bliżeſche ſo palcžik jamje. Hižo wuſkleſche ſebi na to, ſe ſmjerću bě**dżowego ſatſělicž,** woſtaji pak ſwoju bróń na ramju wiſajo, bě ſebi hinak pſchemyſłił. S cžertowſkim poſmě**kom** wróżi ſo domoj . . .

Ssamo w najwjetſchim ſtrachu njewopuſchczi tutych palcžikow jich leſna myſl. S patrouille ſo wróżacy wojak pſchińdżeſche jónu palcžiſki por ſobu, muża a żonu, ſo by jeju komanděrej pſchepodał. Krótki cžaſ dyrbjeſchtaj palcžikaj w ſatbje pſchebywacž, tak dołho dóniž njeběchu ſebi jeju dokładnje wobhładali. Najprjedy buſchtaj mě**rjenaj.** Mała żona njebě wjetſcha hacž metr a pjatnacže **zentimetrow.** Potom bu kóždy ſ njeju do wobſebiteho ruma ſaczinjeny, jenuž hlinjana ſcžěna dźeleſche jeju. We nogy pak, jako bě na ſtajiji wſcho cžiſche, namaka muſkit pucž do ſwobody, wědjeſche też ſwoju pſchewodniju wu**ſwobodźicž.** Pſched domiſim komanděra poſaſtaſchtaj. Potom dobuſchtaj ſo do jeho bydlenja, cžiſche kaž kóżdy. Nichtó njewotwucži. S wopiſcžej wobwjertliwoſcžu kradny ſo muſkit k ložu běłeho. Jenoż wokomik pſchemyſlenja, a potom ſtorcži bo łéweho wutrobnja komanděra dołhu jehłu ſ cžornym końcžkom. Wón bě ſajědojcženy ſ najſtrachu**ſchim** wſcheſ ſdow. Pſches to wubudženy komandér dyrbjeſche ſo poſběhnycž, ſwjeſe pak ſo w ſamſtwu wokomiku a padny na ſwoje łéwe wuczko. Jeho wutroba bě ſa**ſtała** bicž. Palcžikaj pak tłóchnyſchtaj kaž ſlaj łutkaj. Wjeczora bě ſo poradźiła.

Nowy dowěrnik za „Serbske Nowiny“

za Hermanecy, Wysoku a Sćeńcu

je wot 1. hapreje t. l.

knjez Šćěpan w Hermanecach

Našich česćenych čitarjow prosymy, zo bychu sebi „Serbske Nowiny“ pola knjeza Šćěpana skazali, tak dostawaju je hišće na dalu wudaća. Knjez Šćěpan skazane „Serbske Nowiny“ hnydom kwituje a też nawěšteli zo nje přijimuje.

Nakładnistwo „Serbskich Nowin“

Listowanje.

Luby pſcheczelo N. pola Wóſporka! Waſch rukopiſ ſmy doſtali, chcemy jón też rad wocžiſchczecž, ale proſymy Waž, ſo bychcže nam ſwoje połne mjeno ſdźělił, ſo bychmy wědzeli, ſ kim mamy cžeſcž.

Smeški.

Knjez Förſter dźe ze ſwojej žonu po ſławnych Lawſkich hrjebjach w Budyšinje, hdyž sněh taje. Swojeho ſynka wótcowſcy wuči: „Cžiſtoſć je najwažniši počink. Stajnje kedźbuj, zo ſo na haſy njewopaſaſ!“ Mjez tym přijědže automobil a zapluſknje knjeza Förſtera hač wyše hłowy.

Najnowše zyseho ſwěta.

— **Schkrowa powěſcž wo wjedrje ſa jutiſchcu njedźelu.** Rjenje, ſchcho, w nogy mjerſnje. W Jendźelſkej ſamrócžene a mitke, tam a ſem ſo deſchcžuje. W połnocznej Europje ſymna.

Liczba dźěłonjemějerjow je ſo wo maliczkoſcž w Barlinje ſmjeńſchiło. Barlinſke nowiny pak piſchu, ſo ſo wěžywuſtojni boja, ſo budże ſo dyrbjeć zyłe lěcžo ſ najmjeńſcha ſ milijonom dźěłonjemějerjow liczicž.

Wodowa kataſtrofa, kotraž ſtam cžłowjekam ſe ſmjercžu hroſy, je měſto Elbu w połodnju Sjednoczenych ſtatow połnocznje Ameriki pſchekhwatała. Zyle njenadźijcy **je ſo hańcženje, kotrež wokom kilometrow ſ połnocy wot** Elby wodu rěki Tea we wulkim kólleſchczu hromadźuje, **pſchedrěło.** S kólleſchcza ſo wulinwajo je woda dźěł města **pjecž metrow wyſoko pócžjrjela.** Wjeſchći dźěł 4000 du**ſchow liczenjeho města je dyrbjało wuczeł w hornich poſthó**dach domow pytacž. W druhim poſthodže ſchuliſcheho doma **je 350 dźěci ſawrjenych. Terhaja woda pjecžo bóle** pócžrjene twarjenja podmlěwa. Strach je, ſo ſo twarje**nja ſa ſchěſcž abo wóſom hodźiu ſaſypnu. Njeliczomni** cžłowjekoju dyrbju potom ſmjercž w ſołnach namakali. **Statny guverneur Alabamaſkeho ſtata je ſe ſchkrowej po**wěſcžu wobydlerjow wokolnych wokrjeſow namolwił, ſo **bychu wohrożenemu wobydleſtwu na pomoz khwatali. —** Po dalſchich powěſcžach ſu wěży Toy, Flomoton a Brewton tehórunja ſ wulkej wodu wobdaczi. Nětkuje 1000 lu**dźi je w ſtrachu a bjes žiwnoſce.**

W Chikagu w Sjednoczenych ſtatach połnocnje Ameriki je ſo tjom ſtóſnikam poradźiło, pſchekhwya Moaltyha na běłym dnju wotwjeſcž. Sa puſchczenje Woaltyha wulki wukupny pjenjes ſadaju.

W japanſkim měſeſe Jihioka je woheń wudyril, kotryž je ſo na nětkuje 1200 twarjenjow roſſchěri. Wohnjowe wobory ſo ſ wojakami podpjeraju, tola ſylneho wětra dla je ſkoro njemóżno, wohnjej wobaracž.

Naše pismowstwo.

„Česko-Lužický Věstník“

je sebi zaso dolećał do Łužicy a jej mnoho rjaneho dari. Pohladajmy tuž na njón. Na swojej prěnjej stronje přinjese baseń Miny Witkoje: „Dřimota“, běski přełožk J. Vitovského, wobraz molerja Ante Trstenjaka, jeho žiwjenjopis a narys skutkownosće z pjera knjeza prof. dra. Páty. Na druhej stronje čitamy pod rubriku „Z Łužice“, z pjera red. Vlad. Zmeškala, wo „Sokolstwje v Łužici“, wo „Ptačim kwasu“ w Budyšinje, wo „Spěwnym zwjazku“ a mnoho pěknebo a rjaneho hišće. Rubrika „Zprávy“ jewi mnoho noweho. Tola nocheu přeradźić, što ju tak zbožownu čini — dźiće a kuće sebi Věstnik a — čitajće sami. Wobraz Miny Witkoje, našeje delnjoluziskeje basnjerki, debi k tomu hišće třeću stronu. „Literární hlidka“ referuje wo knizy: „Tysac lět hradowne městno Różant“, z „Redakčního stolku“ a „z našeho a ciziho tisku“. Pod rubriku „Činnosti“ čitamy wo posedźenju předsydstwa tow. A. Černý, wo „Výstavě lužických obrazů slovinského malíře Ante Trstenjaka w Prazy“, za připrawi tow. A. Černy a Nár. Svazem slov. ruládeže „Mukowy Wječor“ srjedu 13. nalětnika w Narodnej kawarně w Prazy a dale hišće mnoho rjaneho. „Česko-Lužický Věstnik“ je zaso kaž přeco ze žiwym tołmačerjom bratrowskeje lubosće a skutkownosće. Horcy džak wšěm prócowarjam a redaktoram.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Powołanſka ſchkoła ſa hólzow a holzy w Budyſchinje na Swonkownej Lawſkej haży 23.

Sa donjoſnoſchudobſke połnorjadowne pſchiſſewjenje ſchulſkeſi maju ſo ſ najnowſchimi wuſwědčenjemi ſrjedu 20. měrza 1929 ſ dnjom w 9 hodź. wo ſtwe 11 ſchulſkeho twarjenja ſeſcž. Wonkowne ſchulſki do połnorjadownjow pſchijimacž w tutom ſchulſkim lěcže bohužel njeje móżno.

Pſchiſſewjenja ſa ſchulſkich hólzow a holzy do rjadowanjow ſa rjemjeſlnikow, rjemjeſlniſzy, pižaniſke powołanja, dźěłacžerjow a w donjazym hoſpodaſtwje dźěłazych maju ſo ſ pſchedpoložejnjom ſchulſkich wotkhadnych wuſwědčenjow ſrjedu 20. měrza 1929 mjes 10 a 12 hodź. wo ſtwe 14 ſchulſkeho twarjenja ſtacž.

W Budyſchinje, 16. měrza 1929.

Měſchczanſka rada, ſchulſki ſamt.

Wobkhódny cžaſ

na Budyſkim krajnym ſudniſtwje, ſtatnym rěcžniſtwje a hamtſkim ſudniſtwje

poſtaji ſo wot 2. hapreje 1929 ſa pondźelu hacž do pjatka wot 7 hacž ½1 a 2 hacž 5 hodź., ſa ſobotu wot 7 hacž ½1 hodź.

W Budyſchinje, 14. měrza 1929.

President krajneho ſudniſtwa.

Ruczene wodźenje pſcheu na powjaſu.

So by dźiwina, kotraž je ſ krutej ſymu cžežko ſchkodu wała, ſo ſchkitała, ſo poſtaja, ſo maju ſo we wokrjeſu Budyſchkeho hamtſkeho hejtmanſtwa a měſtow Budyſchina a Biſkopiz wſchitke pły

hacž do 31. meje 1929

na powjaſu wodźicž.

Schtóž ſo po tutom poſtajenju wěma, ſo ſ pjenjeſnym khłoſtanjom hacž do 150 hr. abo ſ jatbu hacž do 14 dnjow khłoſta.

W Budyſchinje a Biſkopizach

15. nalětnika 1929.

Budyſke hamtſke hejtmanſtwo.
Budyſka měſchczanſka rada.
Biſkopiſka měſchczanſka rada.

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy

z 5–8 procentami

po wučinjenju

Šekowe konto z 4 % bjez dalšich wudawkow
Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hódnostne papjery kaž wšě druhe bankowske dźěła

Přijimamy a wupłaćujemy tež pola filialkow we Wojerecach a w Khóśebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem Měsće, Wulkich Zdźarach, Khróśćicach, Barće, Delnim Wujezdźe

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Wšě nowosće

za rubišća a šórcuchi su dóšle

Najnowše mustry tkaninow za jaki ⊞ Jara rjany wołmjany musselin Tkaniny za suknje ⊞ Čorne a brune kašmirske rubišća ⊞ židźane wokołošijne rubišća ⊞ canki ⊞ wobsadki ⊞ knefle ⊞ Čorna žida za pjezle ⊞ Tunje składnostne kupy za dary k Zelenemu štwórtkej

Alfons Schauseil

w Budyšinje / Wosebity dom za serbsku drastu

Jan Petřkec nasl.

mějićel E. Schulz
w Khróśće
poručuje k nałětu:
wulki wubjerk rjanych nowoćasnych **wobliekow** za holeje a žony, tkaninowe a somoćano wot 13—35 hr.
Žoniace a dźěćace šaty atd.
Na wšě twory 5% rabata!

Kupuju

nowiny, akty, knihi po 4 pj
papjerowy wotpady po 3 pj.
lapy, bleše běłeho wina
bleše čefwjeneho wina
sektowe bleše, wšě druhe bleše po powyšenych dnjowych płaćiznach, **żelezo a stare metale** jenož na wurokach wyšnoše

Popp [illegible] Telefon 3427

Wosebity wobkhod

za

nawočnicy, šćiparje, (Klemmer)

dalokowidy atd.

Specialist nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na Hošle hasy (Nowotwarł khorobn. kasy)

Stupnje, kufry, žonjace toše, móšnički, štrykowane lacy, spódnje kholowy, rukajcy, žonjace šlypry a spódnje suknje poručuje tunjo

Pawoł Schreiter w Bukecach

sedlarski mištr.

Fotografowy Meister
atelier w Budyšinje na Mějorsk. dr. 15
kójźa niedźelu wotewrjene

Zhotowjenje portrétow, wobrazow do pućowańsk. pasow, wobrazow za industriju, hwasnych a njewjesćinskich wobrazow, tež na wsch. Tel. čo. 2438.

Handrij Mróz w Bukecach

Kolesarnja. Casnikař. Wuporjedźerja. Centrifugi.

▶▶ Wotnajeński awto ◀◀

za kwasy, křćizna atd. najunšo. — Telefon Pomoc 323

Hdyž chceće

woprawdźe dobry wobraz měć, dha dźiće do fotografiskeho ateljeja

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čo. 13
Kóždu njedźelu wot 1/2 11—3 hodź. wotewrjene

Emil Höhne w Bukecach

zamkařski mištr

Skleńčane-, porcelinowe- a niklowe twory, darjeńki kóždeje družiny a wšě **hospodarske wěcy.**

Kupujće

Časniki

pola

Kokša w Njeswačidle

Wuporjedźerja

čisći chemiscy
barbi
plotuje

wobleki suknje mantle

a wšitku druhu drastu.

Wócywustojne wjednistwo.

Za kóždе dźěło wuwučenych a dołhe lěta **wupruhowanych ludźi.**

Nowočasne maśiny, dźěłańske připrawy a zarjadowanje. Najlěpše rukowanje za wosobinske dźěło

Samsne přijimarnje:

w Budyšinje na Kózorskej drožy čo. 6 telef. 3638
na Přiśećanskej drožy 16
w Khóśebuzu - telefon 1774 - na Hródkowskej drožy čo. 4
a na Drježdźańskej drožy 143
we Wojerecach na Cyrkwinskej drožy čo. 22
w Běłej Wodźe na Bismarckskej drožy čo. 26

Připrawjenja radia

najsprawnišo!
Najlěpše referency
Na přijomne wotpłaćowanje
Předwjedźenje pola Was doma

Gustav Krawc w Budyšinje
na Różowej hasy 8 a 13

Nawěšćki přinjesu wužitk!

Kennen Sie die große Oster-Überraschung der Firma Härtner & Co.?

Bestellen Sie sofort, damit Sie Härtner-Kunde werden.

Art. 11:
Frottéhandtücher, weiß mit farbigen Streifen, waschecht, kochecht, ca. 40/80 cm . . . **29** Pf. p. St.

Art. 23:
Rohrcretonne (Nessel), vielseitig verwendb., ca. 70 cm breit **33** Pf. p. m.

Art. 21:
Hemdentuch & Renforce, schneeweiß gebleicht, gute Qualität, für Wäschestücke besonders geeignet, ca. 80 cm breit . . . . **42** „ „ „

Art. 16:
Zefir für kommende Ostern und Übergangszeit, in schönen dezenten hellen und dunklen Mustern, für Direktr., ganz besonders aber für Haus- und Schulkleider geeignet, prima Ware, für Blusen besondere Muster . . . . . **49** „ „ „

Art. 20:
Barchent (Finet) ca. 70 cm breit weiß, wollig angerauht, edle Ware, **59** „ „ „

Art. 13:
Schürzenstoff, dunkelblauer Grund mit bedruckten Mustern, auch für Frauen-Hauskleider gut geeignet, in der Wäsche ganz vorzüglich, waschecht **65** „ „ „

Art. 26:
Kissenplatten, vorgezeichnete in Richelieu, aus Haustuch oder Halbleinen mit Stickgarn . . . **65** Pf. p. St.

Art. 22:
Stangenleinen (Streifsatin (Dimit), ca. 80 cm breit . . . **69** Pf. p. m.

Art. 27:
Damenhemden, Trägerform, m. Bogenansätzen und dekorativ schönen, dezenten Fältchen, gute Qualität . . . . . **95** Pf. p. St.

Art. 37:
Herrensocken, reine Wolle, gut verarbeitet, in grau **95** Pf. das Paar

Art. 25:
Kissenplatten, vorgezeichnete in Ripp, nur in braun mit dazugehöriger Stickseide . . . . . **95** Pf. p. St.

Art. 35:
Parade-Kopfkissen, aus schneeweiß gebleichtem, starkfädigen Linon, beste Stempazier-Qualität, Größe 80/80 cm, mit ca. 8 cm breitem Einsatz aus guter Stickerei . . . . . **1,50** M. p. St.

Art. 34:
Herren-Nachthemden, mit Ausschnitt, aus prima strapazierfähigem Renforce, gesch. mit farbigen, waschechten Bordüren besetzt **3,95** „ „ „

Art. 712:
Reisedecken, als Schlafdecken gut geeignet, Baumwolle mit Kunstseide verarbeitet, sehr mollig, kann gut als Ersatz für reine Wolle verwendet werden, Grund kamelhaarfarbig, sparte Neuheit, ganz besonders zu empfehlen . . . **6,–** „ „ „

Von diesen Artikeln werden jedem Kunden nur 12 Stück bzw. 20 Meter — so lange der Vorrat reicht — verabfolgt. Fordern Sie unseren Katalog, welchen wir Ihnen kostenlos zusenden.

Versand erfolgt per Nachnahme. — Versandspesen zum Selbstkostenpreis. — Abgabe erfolgt nur an Private.

Wenn die Ware nicht entspricht, zahlen wir den vollen Betrag sofort zurück. — Bestellungen von RM. 30.— ab portofrei

Mechanische Weberei

Härtner & Co.

Hof in Bayern H 713

Plotuju

wšě šaty, khornarje, předkošle, zwjeršne košle, rukawki atd. atd.
Tunje płaćizny Dobre spěšne wuwjedźenje

Marja Handrikec w Dobrošcach pola Njeswačidła

přiloha k čisłu 64 **SERBSKE NOWINY** Sobota, 16. měrca 1929

Dźěławosć towarstwa „Jednoty" w Budyšinje.

Rozprawa na lěto 1928.

Posledniu njedźelu malcho rózka měješe Budyska „Jednota" swoju lětnu hłownu zhromadźiznu w Serbskim Domje. Po powitanju poda knjez kantor Šołta jako předsyda krótki rozhlad wo najnowšich swětowych podawkach, wosebje wo wobnowjenju cyrkwinskeho stata na zakładze zrěčenja bamža Pija XI. ze italskim knježerstwom. Na to přednjese zapisowar, knjez zastojnik Hejduška, lětnu rozprawu wo towarstwowej dźěławosći, kotruž tudy trochu zapozdźenu podamy.

„Jednota" je loni 6 towarstwowych zhromadźiznow wotměła, kiž wopytowachu so wot 301 wosobow, potajkim zhromadźizna wot 50 wosobow we přerězku. Posledniu hłownu zhromadźiznu bě 4. maleho rózka zašleho lěta. Z wólbami so stare předsydstwo zaso postaji, ale wučini so, zo woli so jena połojca na jene lěto, druha połojca pak na dwě lěće, tak zo dyrbjachu so lětsa předsyda, zapisowar a jeho zastupnik znowa wolić, k lětu pak městopředsyda a pokładnik. Do wubjerka wuzwolichu so knježa: Lajder, Žur, Handrik a knjeni Opicowa. Za khorhojownikow buchu pomjenowani kk. Hoka, Mjechela, Šenkař a jcho zastupnik Žur. Dalše zhromadźizny wotměwachu so: 22. jutrownika, 26. rózownika, 19. žnjeńca, 9. póžnjeńca a 28. winowca, z wjetša wšě w Serbskim Domje. Na tutych zhromadźiznach přednošowachu někotři knježa wo sćěhowacych předmjetach: knj. kapłan Nowak wo złotej Prazy ze swětłowobrazami, knj. kantor Rězak dwójcy wo serbskich kěrlušach; knj. bohosłowc Hórnik wo katakombach, knj. šolastik Hejduška wo „Khrystusu kralu" kaž też wo swjećenju posta a knj. arcyměšnik Šołta-Lubjanski wo swojim pućowanju do Swjateho kraja. Nimo toho podawaše na kóždej zhromadźiznje předsyda přehlad wo najnowšich podawkach z cyrkwje a kraja.

Dalše wuznamne dny za towarstwo běchu: Njedźelu, 29. jutrownika zhromadne swj[illegible]wjenje ze serbskimi kemšemi, 24. smažnika [illegible]ski swjedźeń, 2. pražnika, wobdźělenje so z khorhoju na zlěću župy „Michał Hórnik" w Rózeńcu a 8. smažnika we Budestecach, tohorunja z khorhoju na Domowinskim zjězdźe, 16. póžnjeńca towarstwowy wulět na Butrowu horu z 40 sobustawami. Njedźelu, 9. hodownika, wuhotowa młoda Jednota pod wjedźenjom knj. kapłana Nowaka adventski swjedźeń, mjez tym zo so hody na studentskim wječoru w Serbskim Domje bohače wobdźěli. Njedźelu 20. wulkeho rózka 1929 běše jara derje poradźeny zabawny wječor z rejemi a 27. w. rózka wobdźělichu so někotři sobustawy też při 50-lětnem założenskim swjedźenju Jednoty w Drježdźanach. Wšo hromadźe swědči wo pilnej dźěławosći a hibićiwosći našich katolskich Serbow w Budyšinje. Wuzběhnyć so też słuša, zo je w žnjeńcu duchowny radnik towarstwa, wjeledostojny knjez šolastikus dichim „Wótčenašom" za nich spominaše.

Hejduška, swój 30lětny měšniski jubilej swjećił. Dołholětny sobustaw a sobuzałožeŕ towarstwa, wumělkař zwónk knjez Mikławš Bjedrich swjeceše pak 23. winowca 1928 swoje 80. narodniny.

Pokładnikowa rozprawa pokaza, zo su towarstwowe finanzy w najlěpšim rjedźe. Tukhwilu ma Jednota 129 sobustawow. Ze smjerću su 4 wubyli a to: Jurij Rychtař (29. 5. 28); Marja Špitankowa (16. 7. 28); Jan Česla (13. 10. 28); Jan Gebler ze Zajdowa (19. 1. 29) a August Nowotny (26. 1. 29). Zhromadźizna ze Wólby wotměchu so zaso přez aklamaciju. Prjedawši sobustawy so znowa jenohłósnje wuzwolichu, mjenujcy knjeża kantor Šołta 1. předsyda, zastojnik Hejduška jako 1. zapisowar a Jan Guda-Hrubjelćanski jako 2. zapisowar. Do wubjerka buchu woleni: kk. Delan, Bemak, Wrobl a knjeni Dučmanowa. Přispomnić so tudy hišće dyrbi, zo je so zańdźenu njedźelu, 10. měrca, też towarstwo młodźencow jako wotrjad Budyskeje Jednoty założiło, tak zo ma Jednota nětko najlěpšu nadźiju, zo změje w młodostnymaj wotrjadomaj šwarny dorost za towarstwo.

Jan Serbin.

Arnošt dźe na žeńtwu.

(Wobras se wjeły.)

Niž pak k swojej njewěsće, mjenujcy Scherzez Gustli, ale k jeje nanej.

Kóždy njedźelšti wječor, kotruž Bóh luby Knjes wot pok lěta žem nam wobradźi, ležeše pola swojeho pšichodnego nana. Mjes tym lubkuje Gustla ſ blidarſkim. Holza dźěn Arnoschtej njeczekuje, ſ njej so schoze w prawym czasu dorěcy, tu może hacz na posledk wostajeć. Hłowna wěz, so žej ſ pschichodnym nanom wjsho nadrobnischo rospowěda. S nim je tak rjez we wschem pyches jene.

„Ty dostanjeſch moju holzu a nichtó druhi", je jemu hižo huſeſischo rjekł a na to ruku jadował. „To pak dyrbiſch so skoro troschku k njeje měcz a ſ njej rjenje cžinicz, so cži druſy ſ njej njewujédu."

„Haj, hdyž so kóždy krócz wotpali, hdyž k wam pschińdu. Ton blidarſki — hižo wém." — „Ach, schto rěka blidarſki, teho žej tola jenje bracz njeſmě. Kedźbuj na njeho a hdyž nas domoj dźeſch, to jemu kóżu tak pramje wulkejaj. Praj jemu, so do naſcheho dwora wjosty ſtupicz njeſmě a so žym to ja rjekł. Hewak so něschto ſtanje, ſchtož žej njeje dźecz dał. Sły ſlyſchoł, Arnoſchto, to ras cžiń a hnydom ſmějeſch měra pſched nim."

„Wěſch, nano, najlěpje drje je, so ty Gustli prajiſch, kajki wotpohlad ſ njej mamoj. Hdyž ja ſ njej wo tym sapoczinam, to je, kaž by ſ durjemi do khěže padnył. To so też njepſchihodźi. Wopraſchej so jeje, so chzu něsto skoro wědźecz, na cžim žym. A hdyž ja tydźeń saſo pſchińdu, je najſedje, so ji wječor preez hicz niedoſch. A rěcžiſch potom wo tym, hacz by ji prawje bylo, so buchmy po žwjatkach kwaſ měłoj. Potom też hižom něschto k temu rjeknu a ſ njej rěcžu. Njewěrno, nano, tak leſinimoj."

Ale pſchichodny nan ſej pſchi ſebi myſłi, njebudź tola takle kopolaty a njeſkyp. Mi tola też nichtó pomhat njeje, hdyž žym so ſ Wórſchu wożenił. Swym ji ſłowuje a ſprawnje rjekł, so mam ju rady a hacz njecha moja žona byeſ. To je mje ſ wjeſelom wokoło ſchije wjeła, ſ lubojcu koſchila a mi ſkoro hrjebła ſmjatka. Tak so mějachmoj hjeſe wulkeje harvy a wuſchmjatanja. Tróſchku wjchak chzu pomhaeſ, so wěſta ſ nětkajſemu łóżej pſchińdże.

Pſchichodnu njedźelu wjecžor, hdyž do ſjiwy ſaſupi, dha tu njeje. Gustla ſedźi pſchi blidze. Khórtz khort, ſchto nětk? „Hdźeha je nan ſchoł?"

„Njewěm, chzych też precz hicz. Jeli chzeſch tu sedźo wostacz, to mójeſch. Dha njech so ſwjeża ſwěcži."

„Ach, ně wſchat, dha drje móżu ſaſo hicz. Schtoż chzych rjez, njeje wón tebi nicžo prajił?"

„Prajił je mi hižo wjele, jedna so jenoż wo to, ſchto ty k temu měniſch."

„Dha drje wón nicžo rjekł njeje. Budźe drje ras wo tym sapoczecz. Tuż ſaſo pójdu, hdyž tu wón njeje. Dobru nóz."

„Dobru nóz, dobru nóz!"

„Khóła tu dočzakat", měni a ſawrócži ſo w durjach.

Saplazana koža, myſłi Gustla, njemóży tola jeho ſamcho we ſjiwi wostajicz. Felikś hižo dawno na muje cžaſa. Schtoha budźe ſej tón myſlicz, hdyž ja težu.

„Nó, tuż pójdu", měni Gustla, „nan drje wjazy dołho njebudźe."

Ale Arnoſchtej pocžina ſamenu troſchku klupje bycz, by-li dyrbjał rjez, ſo dże ſaſo hicz. Wostanje žedźo a cžita Nowiny. Wumołuje ſej w myſłach, ſak to budźe, hdyž budźe tu w ſjiwi ſwaſ a ſ Gustlu na ſtólczku naſaj ſedźecz, ſ girlandami wupyſchenymaj.

Prawje by bylo, by-li rjekł: „To ſ twoju łuſt ſobu pójdu. Na jasyku hižo mějeſche, ale njewědźeſche, ſak by ſo wumjaſkotał. Mjeſ tym bě Gustla pſche wſchě hory a doły byla. Wěſcze je ſaſo temu wjedrowſkemu blidarſkemu ſchło.

Sněh taje. Zemja je zmjerzła a podzeńske přěrowy su połne loda. Na pućach a dróhach Barlina steji woda hač do kulkow.

Na wulicach jězdźa z čołmami. We wšelakich předměstach Barlina su wulicy tak połne wody, zo po nich z čołmami jězdźa.

J. Symank:

Přinoški k stawiznam łužisko-serbskeje rěče a literatury.

9] (Pokračowanje.)

Basniske twórby a prajidma a rěčne wobrazy.

Ludowa pěseń njewotwažuje wuraz po słowje a wjazbje. Jeje rěč pak je stajnje konkretna, razna a jasna. Serb wuznamjenja so we swojim wašnju, zmyslenju a wobkhadže přez wěstu cunjosć, skromnosć, nutrnosć a dowěrliwosć. Jenajke samotnosće pokazuja so też w jeho rěči — runje tak w jeho pěsnjach. Hlej na tym to spóznawamy, zo Serb rad deminutivne formy substantiva nałožuje: maćefka, holička, kudźelka atd. Zo by pěseń swoje myslički prawje widźomnje w słowach a formach předstajała, wuziwa wona wšě możne basniske tropy a figury.

Tak namakamy:

a) mnohe wospjetowanske formy, zo by so wopřijeću prawje wótry wuraz dał: „Běštaj pak, běštaj pak moldaj dwaj" (čo. 102, 117).

„Skazałoj, staj so skazałoj do tej zahrody sadoweje" (čo. 134).

„Wušła, wušła je syrotka" (čo. 132).

„Ta ćma, ta ćma tak wulka je" (čo. 156).

„Rozomniše, rozomniše je ćelatko, dyžli frejne pachołło" (čo. 108).

abo: „Slěpcaj slěpcowskaj" — „Mjeza mjezowna", abo: „Radź mi dobru radźičku" atd.

b) njepytane alliteracije:

„Kupiła holička huzdźičku. — pjenjezy pod prohom" (čo. 2).

„Z ranja róże šćipaše — z wječora wěncy wiješe" (čo. 46).

„W Budyšinje rózu na rynku" (čo. 21).

„Wosrjedźa Wulkeho Wosyka" (čo. 97).

„Přečo płaćeš młody pano" (čo. 63).

„Hdyž budźe běły dźeń bywać".

c) barbitne metapher a allegorije:

„Tajke drobne pismičko" (Schwertstreich).

„Hólčik labeta sadźeše" = přěbrawašo.

d) wobrazne periphrasy:

„Kuj mi šlewjeńk, šlewjeńk tón běły (II. 75).

„Hłójčka je jemu wošěrila, wšitko je ličko jom zbłędnyło" (alt I. 44).

e) razne metonymije:

„Na to pak přińdźechu lóze huby" (böse Menschen). (I. str. 130.)

f) žortniwy paradoxon:

„Hdyž budźe srjedź zymy mi róża kćěć." — „Hdyž budźe wjerba mi wišnje měć" (idem.) atd. — „Prjedy hač toho zabudu, prjedy lin žida budźe (=periphrase). (Dale přir. čo. 151, 182 atd.)

g) Na runozynk (rym) so pěseń niewjaza, jenož někotre spěwy (I. čo. 60—61.) jón nałožuje přecylnje.

Runozynk je pak dozynk (männl. Reim):

„Wurězał je sej tam hałžičku,
wudźěłał je sej piščałku."

pak połnozynk (weibl. Reim):

„Kónik wjesle zaskaka — hólčik zrudnje zapłaka."**

h) Stučki, hrónčka pleta so kaž wójmidła. (Kettengliederdichtg.) — (troja forma):

1. Z wječorka, zwječorka wulka bě ćma.
(Hpt.-Sm. I. čo. 24.)

* Spomnju na to, dokelž dźěn běchu basnikoju starych serbskich pěsni tola njewućeni, proste burske wosoby, potajkim cyle njeposrědnje — cyle samo ze sebje — spomnjene figury we rěči worjachu.

** Das Metrum ist verschieden und zwanglos, manchmal wechselnd in ein und demselben Liede, der Reim wird nicht gesucht und kommt mehr zufällig vor, die Strophen sind meist zweizeilig. Die Melodien oft an alte Kirchentonarten anklingend oder original, können dreist den besten deutschen Volksweisen an die Seite gestellt werden. Eigentümlich ist dem Vortrag der willkürlich häufige Gebrauch von a oder ha — und des Dativi ethici: mi, či, nam, wam, welche überall eingeschoben werden, selbst zwischen Substantiv und Adjektiv, oder Demonstrativ und Substantiv — z. B. Ha šła je mi Hilžička trawičku žnjeć — Ha tři mi te hodźinki do běłoh' dnja. — Doch läßt sich nicht leugnen, daß diese Einschiebsel dem Vortrag etwas echt Volkstümliches und Warmes geben, zumal in der beständigen Verbindung mit den Deminutiven, welche das Sorbische nicht nur vom Substantivum, sondern auch von jedem Adjektivum und vom Verbum bildet. — (Jan Walter in Dr. Wuttke „Sächs. Volkskunde pag 345.)

(Pokračowanje sćěhuje.)

a) Žane mi ludźo wjac njeswěćachu,
Žane mi ludźo wjac njeswěćachu,
Žane mi skowrónčki njespěwachu.
Žane mi skowrjončki njespěwachu. —
aut
Hólčik so wo durje kłapaše
ze swojim móličkim porsćikom.
Ze swojim móličkim porsćikom
ze swojim sćěbornym perščenjom.
(I. čo. 11.)

b) We Wujerowskej zemi jara dźiwna wójna,
njemohła tam wostać žana čista knježna.
Žana čista knježna, žana burska dźowanjemohła tam bydlić žana młoda holca. [ka
atd.

c) Służił je hólčik panikej (I. čo. 25.)
na te mi sěsć a sydom lět.
Służił je hólčik sydom lět,
Zasłużił ryzy konika.
aut
Sy-li moja lubka tak stajnje swěrna,
da zawróć mi konika z hory dele.
Lubka ta běše tak stajnje swěrna,
a zawróći konika z hory dele.
Sy-li mój luby tak šikowany,
da jědź mi ty z hory njespinany.
Luby tón běše tak šikowany,
a jědźeše z hory njespinany.
(I. čo. 84.)

„Nć, tak to dale hicź njemóje a njejmě! Sfutki budźe nětko žiwót widźeć. Stajo stanje, wumje šiwoju czapku a dźe won. Hdyž ł khěžnych durí wustupi, widźi nětkajsko njepřećha pod wokmami stejo. Nó, čakaj mój Felikso, tebi hižo Gustla ł koże wuklepam, so cźi žiwjenje a widźenje šandźe.

Teho wosmje sa khornać a pschemócźi pachola, so jeno tak prasła. Sriwojeho pschichodneho nana je pschebit, kiž je runje domoj pschišłoł. Chžuzche pod wokmami, kaž to też druhi ludźo cźinja, šluchacź, kak daloko Arnoscht a Gustla staj.

Nekotre njeršchiny šnjeczitaj posdźijcho hižom sašy wujednanje wó sjiwi. „Nó cźakaj, ty mój blidarśki ducho," měni Arnoscht, „nětko šej sa to trójzy khydnjesch!" — „Hdźeha masch dha holzu, mužlach, so je šobu nutska." — „Hdźe też to, hdyž pschindźeš, dha bórhy dźěsche." — „Nć, cźlowjecźe, ty šy tola pukow hódny. Sšym wosebje tehodła precź schoł, so mohłoj šo šamoj borčcźecź a wulpowedacź. Wšch, Arnoscht, šeli nachcźesch šo k wěsy kuft himak sadźerżecź, dha šam nimam wjele nadźije. To dyrbiju cźi sjalvnje a spravnuje prajicź."

Felikš a Gustla stej pschi brožnjazym rózku puti šlyschałoj a widźałoj, stejitaj pod wokmami a wolschežerjataj šo rěcźam, kotrejž tamnaj wo sjitwi wjedźetaj. „Nó, tajkle kopołak", schukny Gustla, „ale hladacź šo jeho dyrbiješ, mój lubowany Felikso, tón cźe ras mordaršy pschewoch-luje."

Arnoscht šo pyri a wari, hdyž po pol hodźiny postanje a ł khěže wustupi. Hlada, hischcźe ras hlada a nocźe šwojimaj woczomaj wěricź. Wopravdźe khodźitaj tamle na studni. Nó, cźakaj ty blidarśka duscha! Wosmje khoschcźowe toporo, kiž pschipadnje pschi khěžnych durjach steji a naštaji šo k studni. Gustla wuskocźi a cźekńe do domsteho. Khadlicźta wostanje šedźo a jeho wjedrotwšy pschewbije. Ani šynka wot šo njeda. Je šnadź jeho šarafył? Sašwrěcźi šapałku a nětko widźi, so je kalowe šcherjenje pschekłepał, kotrež měšesche pschichodny nan wot najnuły w tólni stejo. To stej Felikš a Gustla špěchnje na studnju stajiłoj w podobje wopravdźiteho muža. Wšchitaj prawje špekulowałoj a Arnoscht jimaj na lěp šalšł, kaž stej šej pschałoj. Kusk dale šadu hrožnje steji Felikš a dźerži šej še šmědhami brjuch.

Arnoscht cźehnje kaž połaty puš dale. Dźenša je šo pschejara blamérował. Wušamknjene, so mohł hischcźe w pschichodźe tu khodźicź. Ach, tak cźežko tola je, wrjochy hacź k šonje pschindźešch. Wschudźe maja jeho sa šunku. Druhi bledša a šwantorja a holzu šu sule zpytkojte ša nimi. Wjedrowe holczišła, myšli naš Arnoscht. Tonnu je na šeršwu božemje šaschko. Radšcho nakładuje wóš huoja bacź šo wo wieczorach ša holzami běha. To radšcho druhim pschemoitaji

„Kóždemu swój domčk".

Kak móže so wobydlenšej nuzy wotpomhać.

Pančicy, 15. nalětnika 1929.

Pod hornim heslom wotmě so we wjesnym hoscéńcu zhromadźizna, powołana wot „Němskeje twarskeje pomocy" w Kaiserslauternje w Rhynskej Pfalcy. Rěčnik rozłožowaše napiródcy, kak je k tutej wobydleńskej nuzy dójšło. Do wójny, samo hač do 1919 mějachmy wuzbytk na wobydlenjach. W běhu wojowanja čehnješe žona z wješa k swojim pšiwuznym, zo nietrjebała drohe wobydlenje płacić. Hinajša bu wšeka, hdyž so wojowarjo domoj wróćichu. Bórzy so jewi niedostatk na wobydlenjach. K tomu přiňdże hišće inflacija a z niej nasta nuza.

Statistikař Bar w Barlinje je po wóryhódnych podłožkach wuličił, zo je tukhwilu w Němskej na **2 200 000 hospošařstwow** — nie jenotliwcow —, kotrež wobydlenja nimaja. Potom poda rěčnik zrudny wobraz sćěhwkow, kotrež tuta nuza přinjese. Naša dźensniša kriminalistika zwisuje mjene abo bóle z njej. Kelko khorošcow na př. tuberkulosa tajke wobsteinosće zawinuja, kelko swójbneho žiwjenja so zniči. W času wójny bě tu pjenjez dosć. Ale stat njeje so wo twar wobydlenjow starał. W pruskim seimje je so nasnomniło, zo budże w lěće 1936 wšón njedostatk na wobydlenjach zhońnjeny. Do toho pak drje same njewěri. Za njeho wučini lička wobydlenja pytacych jenož 1 200 000, štož je so z khutnje strony lohkomyslna statistika mjenowała. Praji drje so, zo budu w Němskej 1929 na 288 000 wobydlenjow twarjenych, tomu nańrećo steja pak 538 000 mandźelstwow ,kiž maju prawo na wobydlenje, scyła hdyž su 30 lět starc.

Rěčnik rozłožowaše wšelake puće, sredki a možnosće, kak mohło so njedostatkej wotpomhać. Wězo twarja so bydlenja z podružneho dawka, ale wjele z tutych pjenjez so na druhe wěcy rozbróji. Réka přeco: Němska je khuda. Wulkokapiatal ma hišće přeco sredkow dosć, njenałoža pak je na tawr bydlenjow, dokelž jemu to dosć wuzbytka njepřinjese, chce ze swojimi pjenjezami wjele zaslužić. Twarske hypotheki tekko njewunjesu, kaž akcije. Nowych bydlenjow wšak je. Tak na př. Drježdźany. Tam je jich na 300 swobodnych, ale te khudše a srěnje woršty zapłaćić njemóža. Tak płaći so tam za bydlenje z 2 jstwomaj lětnje na 900 hr. podružneho pjenjeza. Hdyž wulkokapital w Němskej dosć njezasłuži, dže do wukraja a spěchuje tam pjenježne transakcije.

Tuž ničo druhe njezbywa: **Pomhajmy sebi sami.** Pokaza, kak so tajka samopomoc jewja w konsumskich towarstwach. Tuž namołwješe k **założenju zhromadneje twarskeje nalutowarnje.** Bychu-li na přikład 1000 muži so zjednoćili a kóždy měsac 10 hr. nawdali, by to měsačnje 10 000 hr. wučiniło, jena suma, kotraž k twarej mjeńšeho statoka dosaha. Ale na to wašnje by posledni lěta dołho — na wšě 35 hač 40 lět — čakać dyrbjał, prjedy hač by k swojemu wobydlenju přišoł. A to hišće čim dźeje, jeli bychu nowe sobustawy přistupile. Tak je nětko so założiło družstwo, tak mjenowane **„Reichsheimstätten-Arbeitsgemeinschaft"**, kotrejež pjenježna podłoha su 11 najnahladnišich žiwjenje zawěsćacych towarstwow w Němskej. Pola tutych su nahromadźene pjenjezy (sobustawske přinoški) cyle wěsće zapołožene. Tute přemělnjenje je so z 1. februarom t. l. stało. Prjedy běchu twarske nalutowarnje z Bayerskej statnej banku zjednoćene. Na to wašnje móže kóždy sobustaw hižo za krótki čas (najpozdźišo za 3 měsacy) na 60 proc. twarskeho kapitala dostać, tak mjenowany mjezykrodit (Zwischenkredit), kiž ma pak so z 5 proc. zadanić wot 28. hapriele t. l., prjedy 8 proc. Stóž je na př. 10 proc. požadaneje twarskej sumy wotpłaćił, a k tomu 5 proc. twarskeho přinoška, tón dostanje zbytknu sumu bjez danje. Wězo nic cyle, dokelž so poł proc. cyleje sumy za zarjadowanske wudawki žada. Kak wjele ma so měsačnje wotpłaćować, to rozjasni tabella, kotruž přitomni w jenej knižcy do rukow dostachu (za 30 pj.). Stóž sebi 10 000 hr. požči, ma na 10 lět měsačnje 92 hr., na 30 lět pak 32 hr. płaćić. W tutej sumje tča hižo poł proc. wudawkow za zarjadowanje. Wězo so tamne napłaćene 1500 hr. wotćahnu. Zastupny pjenjez wučini 5 hriwnow.

Při rozmołwje so někotři přitomni k wujasnjenju naprašowachu, štož jim rěčnik nadrobnišo rozkładowaše. Z klóštrskeje wokoliny su hižo někotři ze sobustawom. Za měsac chce rěčnik wospjet wo tutej a druhej maćinzje přednošować, zo by kóždy wo njej nadosć wobhonił.

Revolucija w Mexiku.

Nětkuši president Calles nawjeduje knježeństwowe wójska přećiwo zbožkarjam.

General Valenzuelo wojuje na čole zbožkarjow přećiwo knježeństwu.

Cyrkwinske powěsće.

Njedźelu Judika, 17. nalětnika 1929.

Z Budyšina.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano 1/8 hodź. farař Große přełowanje (cyrkw. hudźba), dop. 1/2 12 hodź. farař Paul konfirmaciju a wječor 1/6 hodź. superintendent Fröhlich spowědź.

W Marijnej a Marćinej cyrkwi znječe dop. w 9 hodź. farař Schneider konfirmaciju, dop. w 11 hodź. farař Siegemund konfirmaciju, pop. w 2 hodź. farař Große, w 4 hodź. superintendent Fröhlich a w 6 hodź. farař Berg prubowanje paćerskich dźěći.

W Tuchorskej cyrkwi je wječor w 6 hodź. pozawniski misijonski wječor (z póstnymi kěrlušemi) Bogdyskeho misijonskeho dujerskeho khóra. Programy su po 20 pj. před cyrkw. durjemi dostać.

Zběrka za potrěbne paćerske dźěći.

Póndźelu pop. w 3 hodź. je w Radnej pincy farańska konferenca z přednoškom wyššeho stud. dir. Eisenschmidta wo přichodnej krajnej synodźe. — Póndźelu wječor 1/8 hodź. je w Kehelerni na Nowarskej dróży swójbny wječor za konfirmandow (dźěćcow) a jich přiwuznych. — Wutoru pop. 3/4 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelnicu. — Wutoru je w Marijnej a Marćinej cyrkwi spowědź za konfirměrowanych a jich přiwuznych, ale też za druhich wosadnych wječor 1/6 hodź. farař Paul a 1/8 hodź. farař Siegemund. — Wutoru wječor we 8 hodź. ma farař Berg w ev. towarstwowni bibliski nutrnosć. — Srjedu wječor 1/8 hodź. je w Marijnej a Marćinej cyrkwi spowědź za konfirměrowanych a jich přiwuznych, tola też za druhich wosadnych: farař Schneider. — Srjedu wječor we 8 hodź. ma superintendent Fröhlich w Tuchorskej cyrkwi pótny bibliski wječor. — Pjatk wječor we 8 hodź. ma farař Siegemund katechismusowy wječor w ev. towarstwowni. — Kŕćenje, jenož w Pětrowskej cyrkwi, ma farař Berg.

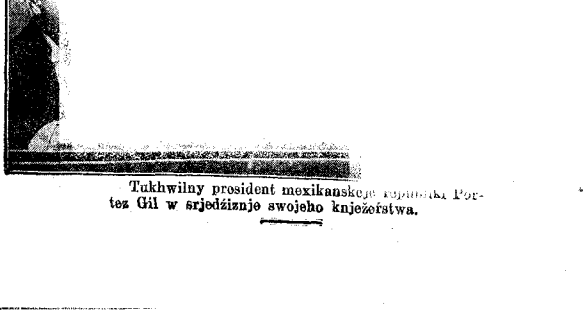
Sokołstwo, sport a hry.

Něšto wo sporće.

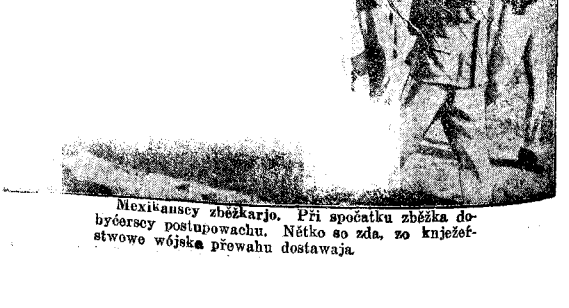
Praj jónu ratarjej, zo dyrbi so ze sportom zaběrać, chce-li strowy wostać. W 99 ze 100 padow wam rozhorjeny napřećiwi, zo so we swojim ćežkim nowołańskim dźěle w „strowym nakrajnym powětře so dosć sportom" wot ranja hač do wječora zaběra. Nó haj, ale to z tym strowym nakrajnym powětrom a ze „sportom" zda so trošku hinak hyć, hdyž sebi nětre ličby wobhladamy, kiž Němski statny wubjerk za cźłowučowanje wozjewja. Po tym su ličby smjertnych padow na kraju wjele wyšše, hdyžli we wulkich městach. W lětach 1925 hač 1927 wumrě (na 1000 wobydlerjow a jene lěto ličene):

		I.	II.	III.	IV.
				šiwórćicło	
w Němskej docyła	1925	12,6	12,0	11,0	12,3
	1926	13,0	11,9	10,6	11,3
	1927	14,5	11,4	11,1	11,5
w němsk. wulkoměstach	1925	11,3	10,3	9,3	10,7
	1926	11,5	10,1	9,1	10,2
	1927	13,1	10,1	9,0	10,6

Wulkoměsta su potajkim „strowše" hač kraj. Sće sebi tole myslił. — Snadź wam tón abo tamny napřećiwi, zo ma wjetša smjertliwosć dźěćencow na kraju wliwa na tute ličby. Tomu tak njeje, dokelž je smjertliwosć dźěćencow na kraju jenož we małej kmošć wjetša hač we wulkich městach. Nć, přičina je sćěhowaca: sokolowanje a sport zdźerži cźłowjeka stroweho, je z najlěpšim a najskutkowniším wobaradłom přećiwo khorošćam kajkehožkuli razma. Ze statistikow pak zhonimy, zo je so runje we wulkich městach a předewšém w posledních lětach na sportskim a cźłowuńcowańskim polu mnoho polepšiło.

Tukhwilny president mexikanskeje republiki Portez Gil w srjedźiznje swojeho knježeństwa.

Mexikanscy zbožkarjo. Při spočatku zbožka dobyćerscy postupowachu. Nětko so zda, zo knježeńtwowe wójska přewahu dostawaja.

Tuto přirunanje z krajom a małymi městami wuči, zo je systematiske wočehnjenje šěršich ludowych worštow za sport a hry wjele wužitniše a zo je přinjesło wjele wjetše strowotniske lěpšiny, hač tak mjenowane „strowe žiwjenje" w małych městach a na kraju.

Też sport.

Z Dayton Beacha na połkupje Floridźe so powě, zo je při honjeńcy z automobilom amerikanski automobilist Lee Bible wo žiwjenje přišoł. Lee Bible chcyše zbić nowy světowy rekord spěšnosće, kiž běše major Segrawe před někotrymi dnjemi postajił. Jako běše ze swojim autom 325 kilometrsku hodźinsku spěšnosć docpěł, zhubi knježeństwo nad swojim wozom. Wóz zajědže do pěskoweje hromady při mórskim brjoze. Automobil so přećisny a Lee Bible so zarazy. Při smjertnym znjezboženju automobilisty hišće fotograf jeneho filmowc'ho towarstwa wo žiwjenje přińdże. Lee Biblowy automcbil do njeho założi a jeho mori.

Swójbne powěsće.

Smrć: Pawoł Uhlmann. pschekupz w Budyschinje, 59 lět. — Augusta Leubnerowa rodź. Wünschez w Lubiju, 35 lět. — Handrij Kral, tepjer we Wulkich Dešnjach, 79 lět. —

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerć w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dudman w Budyšinje. Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Hrjazowcu. Za nowinarski dźěl: J. Jonak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

3. nalětnika 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,211	100 pólsk. złotych	47,325
1 jendźelski punt .	20,483	100 čěskosł. krónow .	12,466
100 šwajc. frankow .	80,98	100 franc. frankow .	16,44

Barlinska bursa drje wječera se skrućenymi kursami do wšcherožneho wikowanja zastupi, ale w běhu dnja so kursy sajo sešlabjowachu. Wiki ſ dołnjnymi a rentowymi lisćinami běchu jara cźiche, tola kursy wostachu skerje skrućene.

Produktowe wiki też wječera dosć měrne sawostachu. W hotowym sornje žanoho pscheměnjenja płaćizn'ow njepschinjeschu. Posdźiše termije běchu skrućene. Wječera płaćesche zentnar

w Barlinje:

pschenicy 11,25—11,40 hr., rožki 10,30 hr.
hacź 10,45 hr., jećmjenja mal. 10,90
hacź 11,50 hr., nasymkeho 9,60—10,10
hriwnow, wowsa 9,95—10,25 hr.

w termijowym wikowanju:

za měrc: pschenicy 12,02½ hr., rožki 11 hr. wowsa 11—10,95 hr.
za meju: pschenicy 12,17½ hr., rožki wot 11,42½ hr., wowsa 11,27½ hr.,
za julij: pschenicy 12,68¾ hr., rožki 11,70 hriwnow, wowsa 11,78¾ hr.,

w Drježdźanach (sajdź. póndźelu):

pschenicy 11,05—11,30 hr. (10,95—11,20 hriwnow),
rožki 10,45—10,70 hr. (10,35—10,60 hr.),
jećmjenja nalětnjeho 11,50—12,10 hriwnow (11,50—12,10 hr.),
jećmjenja nasymkeho 10,25—11 hr. (10,25 hacź 11 hriwnow),
wowsa 10,75—11 hr. (10,75—11 hr.),

w Sprjelcu:

pschenicy 10,50—11,00 hr., rožki 10—10,30 hriwnow, jećmjenja nalětnjeho 10,40 hr. hacź 11,30 hr., wowsa 10—10,40 hr.
butra 4—4,40 hr., jeja 16—18 pjenjezkow.

Pschistajenja:

Hajn do domu, w Starym Lubiju 18.
„ Schallowa w Nistej na Sprjelskej drohi 32.
„ Tamertowa we Wojerezach, Zyrkwinska haja 13.
„ inspektor Sauberka w Wětom Kholmcu.
„ Kummel, młyn we Wulkej Nydej.
„ Mühlbach w Kamjenzu, Budyska dróha 63.
„ Schmelzerka w Budyschinje na Jurjowej haji 14.
„ Stößerka w Biskopizach, Deutsche Oberschule.

Pjekarstwo na wupomoz. Christoſej patra pjekarnja we Hródku, Schenkowski puć 6.

Suhrodniſkeho, Hamplez herbjo w Budyschinje, Lubijska dróha 935 g.

Wurzobnika rěsnikeho, Seifert w Hródku, Bjedrich-Ebertowa haja.
„ tschikryjeńkeho, Barth we Wojerezach.
„ kowarskeho, Rychtař we Wětšlinku.
„ kowarskeho, Schuster we Wojerezach, Kamjentna haja 18.

Schofera, Riedelez mlokarnja w Budyschinje, Hornječerska haja.

Dźowku, Mudra w Hornowje.
„ Woda we Wulkim Bukowje pola Hródka.

Jutrownu. pjekař Schöna we Wojerezach, Dwórnischezowa haja 13.

Na pschedań:

Krowa, mloda, wysokoſusćelna, we Zidźenku čo. 61.
Kundros, w Kulowje, Budyska dróha 23, tel. 58.
Słoma wowsna, knježi dwór w Jitru.
Sćyno, 15 zentnarjow, w Rěmſkich Paſlizach 16.
Radio, we Wjeleczinje 587.
Wós dźěrzazy w Budyschinje, Kaublerowa haja 13II na prawo.
Wós dźěrzazy, Engmann w Biskopizach, Drježdźanska dróha 1.
Kóń 4-létny, w Budyschinje, Fichtowa haja 6.
Kónjeńy karnikaty w Budyschinje, Wettinska haja 18.
Karnikc 3 w Budyschinje, Thombergſtr. 13I na prawo.

Ssudnizy na pschehladowanje

póndźelu 18. měrca 1929

w Dalschtrowje w knježim domje dop. w 10 hodź.: pisańske blido,
w Kamjenzu w hoscźenzu „Ke krónprinzej" dop. w 10 h.: wschelake ſudobja,
w Małej Nydej w Müllerej hoscźenzu dop. w 11 hodź.: pišańſki stroj, pišańske blido, drastnej kamoraj, sofa, wjeboš, točźnik, motor,
w Rachlowje pola Kulowa w hoscźenzu pop. w 2 hodź.: žonjace koło,
w Kulowje w hoscźenzu „K 3 krónam" pop. w 4 hodź.: papjerowy rězak, billard, žonjace koło, mužaze koło a vertiko, sofa, blido, kamoraj a swinjo.

Drjewowa awkcija

njedźelu 17. měrca 1929 pop. w 3 zodź.: sylne palne drjewo a walćina. Kupzy ſeńdu so pola Rimačcka na Bjedźenčańſkim-Rimačchowskim puću.

Konkurs.

Ssud je nad samožencom firmy Wilhelm Kießling & Co. we Sślónkezach (Industriehof w Hnaſchezach) konkurs wotewrił, ſa konkursoweho ſarjadnika k. pschekupza Gustava Christoſa w Budyschinje na Flinzſkej haji 20, pomjenowanſchi 1. termija je ſrjedu 10. haprleje 1929 dop. ½12 hodź. 2. termija je ſrjedu 5. junija 1929 dop. w 11 hodź., wobej w Budyschinje na ſudnistwje, ſtwa čisło 141.

Wotſewjenje.

Ssud je nad samožencom pschekupza Alfreda Urbana w Budyschinje, na Schulſkej haji 4, wotewrjene wurunanſke jednanje, 13. měrca 1929 wujednanſku termiju wotdźerżawſchi, ſkónčnył.

Ssěrbſka Ludowa Banka

towarſtwo na akzije w Budyschinje

je swoju rozprawu wo ſańdźenym lěće ſtawnoſći pschedpołožiła. S njeje dowidźimy, ſo je so sajo rjenje rozrostła. Akzijowy kapital wuńdźe na 250 000 hr. Wóbła wſchelakich ſakrytych reſerwow je reſerwny fond na 37 000 hr. ſrostł. Najwóle ſwjeſelaze je, ſo ſu nalutowańki pornjo lěta 1927 sajo wo 50 proz. pschińkrate. Wicho hromadze ſu banzy nimale tři milijony (2891014,53 hr.) nalutowańſkich pjenjes bowěrili. To je ſwjeſelaze znamjo, kak ſćeri Ssěrbja swoju banku waża. S nalutowańſkich pjenjes je nimale połowa ſ dźěſchim wupowědźenſkim cźaſom ſapołožena. To je ſa banku a wſchěch, kotiž ſ njej dźěłaja, ſwjeſelaze znamjo. Runje tak wažne je, ſo ma banka pschezo hotowe pjenjezy k ruzy a to kaž bilanza praji, nimale 80 000 hr. (77 422,48 hr.). K temu móže swoje dobromócźa pola ſtatneje banki, druhich mukobankow, na póſtowym ſchekowym hawźe wo 173 656,58 hr. wjacźbnje ſa swój a swojich klientow wobrot małožowacź. Taſta wuſoka likwidnoſć je pschezo ſe ſamjenjom dobreho ſarjadowanja. Lětneho wunoſchka ſapiſa banka ſoni 24 852,85 hrjwnow. W tym njeſmu wopſchijate wſchelake wotpiſanja, na kotrež móže hjes dwěla jako na ſakrytu reſerwu ſkładowacź. Wo swojej ſoliſchej bźěławoſći banka takle rozprawja:

„Pschedběžaze bilanzowe lićby ſu pornjo 1927 wo wjele wyſchſche. Wośebje ſu ſo powyſchile nalutowańki, a to wo 50 proz. Tohodla ſu nam móžno, też kreditny a diſkontowy wobſtarowanje a wobſtarkt efektow powjeſelicźeć. Zytkow wobrot jeneje ſtrony hlownje knihi wuńdźi hr. 74 520 000.—. Konto twarjenjow ſo ſ wobliczenjom narowtowara w Khocźebuſu pyſchiſporu. Wudawki běchu w lěće 1928 wjetše dla powyſchenja mſdowych tarifow, nałutowanja materiala a bankow.

Licźba pschiſtajenych ſo njepscheměni a wuńdźi 26.

Njedźiwajo na powſchitkowne połoženje hoſpodarſtwa, kiž ſteji pod cźežu reparazijiſkich, ſozialnych, mſdowych a bankowych praſchenjow, počźahuju wobſkoh hubjene dźěłanje wobſiſnoſće w Budyschinje a we wokolinje, dale tłocźiwe powſchitkowne wiſke płaćizny kataſtiſkich wudźělkow, tak, ſo ratařſtwu hiwak poměrnje dobre žně, wočakowane wołóženje njepschińjeſchu."

Sobotu 23. měrca 1929 wotmě'e we Sserbſtim Domje w Budyschinje swoju Ctnu hlownu ſhromadźiznu. Na akzije namjetuje dohladowańſka rada sajo 8 prozentow dźiwidenty.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. ¾11 hodź.: Mały wobrot pschi wječerawſchich płaćizńach.
Dop. ¾12 hodź.: Kaž psched hodźinu.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	13. 3.	14. 3.		13. 3.	14. 3.
Pšenica	225-228	225-228	bunv	22-23,50	22-23,50
rožka	206-209	200-209	woka	29-31,00	29-31,00
nal. jećmjeń	218-230	218-230	módro łupiny	16-17,50	16-1,950
nas. jećmjeń	192-202	192-202	žołte łupiny	23-25,00	23-25,00
wows	199-205	199-205	zerdadella	—	—
kukurica	245-248	244-247	raps. wosušk	20-20,60	20-20,6)
pšeńč. muka	26-30,5	26-30,50	lany wosušk	24-25,00	24-25,00
ržana muka	27-29,75	27-29,25	ocen. melasa	—	—
pš. wotruby	15,75	15,75	běrnj. kruški	20-20,50	20-20,70
ržane „	14,85	14,75	syno, 50 kg	4,50-5,66	4,20-5,20
lane symjo	—	—	ržana sloma	1,30-1,40	1,00-1,20
hróch	43-49,00	43-49,00	pšeńč. „	1,10-1,80	1,15-1,85
raps	—	—	wowsna „	1,55-1,70	1,40-1,50
pjeluški	25-26,75	25-26,75	ječna „	1,35-1,60	1,25-1,50

Drježdźanska burza (15. III.).

Pšenica	221-226	běrnjace kruški	23,80-24,00
rožka	209-214	pšeńč. wotruby	15,20-15,60
nalětni jećmjeń	230-242	ržane wotruby	15,40-16,00
nazymsk. jećmjeń	205-229	pšeńčna muka	42,00-43,50
wows	215-220	ržana muka	31,50-32,50
čefwjeny dźeśel	145-155	woka	-
raps	-	pjeluški	-
kukurica (Mals)	238-240	hróch	-
suche truhanki	16-16,90	sokowe truh.	-

Płaćizny rěznecho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

15. měrca 1929. Płaćizny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja.

Woły: 636.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěznje hódnoſće hač do 6 lět	57—60
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene .	52—56
Mjenje wukormjene młode, derje pjecowane starše .	47—51
Mjenje pjecowane wšěch starobow	39—46

Byki: 611.

Połnomjasne, wurośćene, najwjetšeje rěznje hódnoſće .	52—54
Połnomjasne, młódše	48—50
Mjenje wukormjene młódše a derje pjecowane starše .	44—46
Špatne	41—43

Jałojcy a kruwy: 1417.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznje hódnoſće	42—46
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěznje hódnoſće hač do 7 lět	32—40
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	27—30
Derje pjecowane kruwy a mjenje pjecowane jałojcy .	22—24
Mjenje a špatnje pjecowane	—

Celata: 2892.

Najlěpše wukormjene (2. druź.)	74—84
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	66—75
Špatne (4.)	40—55

Wowcy: 5801.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	55—69
Starše wukormjene (2.)	58—64
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	57—61

Swinje: 10 975.

Połnomjasne, wosobitych rasow a ſioh křižowjow, hač do 1½ lět stare	81
Wukormjene	81
Mjasne	78—80
Špatne	75—77
Raney a kundrosy	72—71

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje

16. měrca 1929 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najniš. płaćizny hr	najwyš. płaćizny hr
Howjaze mjaso z kośćemi	1 kg	2,00	2,40
Celace mjaso	1 „	2,40	2,80
Skopjace mjaso	1 „	2,60	2,80
Swinjace mjaso	1 „	2,40	2,80
Tukrajny swinjacy šmałc	1 „	2,40	3,20
Pšeńčna muka	1 „	0,44	0,56
Ržana muka	1 „	0,44	0,46
Khlěb	1 „	0,35	0,37
Jědźne běrny	1 „	0,14	0,16
Rajs	1 „	0,48	1,20
Hróch	1 „	0,60	1,00
Soki	1 „	0,60	1,20
Amerik. swinjacy šmałc	1 „	1,56	1,80
Sušeny połó	1 „	2,40	2,80
Dobre mloko	1 lt.	—	0,28
Jědźna butra	1 kg	4,20	4,80
„ „ wukrajna	1 „	—	—
Jeja	štuka	0,15	0,20
Jědźiwe tuny	1 kg	0,50	0,80
Cokor, drobny	1 „	—	0,60
Petrolej	1 „	—	0,40
Kamejſtne wuhlo (domj. tepl.)	1 ctr.	—	2,20
Brunicowe briketty	1 „	—	1,45

Wićne płaćizny w Budyšinje.

16. měrca 1929.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Předmjet		najniša płaćizna	najwyša płaćizna
Pšeńca, nowa	50 kilo	10,30	11,00
Rožka, nowa	50 „	10,20	10,50
Jćmjeń	50 „	11,00	11,25
„ nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	10,00	10,50
„ nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny (we wjetš dźěłb.)	50 „	4,00	5,00
Butra	1 „	4,20	4,40
Syno, nowe	50 „	6,50	7,50
Sloma, z maš. młóć., pras.	50 „	2,00	2,50
„ „ „ k zasł.	50 „	2,60	3,00
„ z cypami młóćena	50 „	—	3,50
Pšeńčna muka, 60%	50 „	17,25	18,25
Ržana muka, 60%	50 „	15,50	16,50
Pšeńčne wotruby	50 „	8,00	8,20
Ržane wotruby	50 „	8,25	8,50
Jeja	1 štk.	0,17	0,18
Prosata 600 štuk	1 štk.	28,00	40,00

Na wikach so prosata srěnjo kupowachu.
Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Dołhe a krótke škórnje
ručne dźěło, ma jenož na składze
wobuwowy dom Mark w Kukowie.

Přilopk.

* **Obežt we wocjehnjeni.** S Waiblingena we Württembergskej so powě, so w Schönbühlskej fastaraćni frjedu wjeczor pjatnaće młodych ludźi, kotrychž běchu w poslednim czasu hjesdźekoseże dla do wustawa pschiwjedźli, nochwilche wjazy posłuchać. Pachcjo rosbiwachu wokniowe chłeizy, nadobu tad. Żandarmojo młodych sbežkarjow dotwjedźechu.

* **Dźesacj dźełacjerjow so spalilo.** W Montewideju w Argentinskej schtwórtk we wobuczowej fabriji wospjedź nesta woheń wudyri. Dźesacj dźełacjerjow so spali a ich cześa buchu tak swohidźene, so njeběchu wjacy cżłekam podobne. Wšoży běchu so do mjerjenje wukhowali a wobortnżu so njemóżachu k nim pschedobyć.

* **Tornado w Amerizy.** Mjesto Greenville w Pokodnischej Karolinje je tornado potrjechił a je wošebje wokolinu tż łapnycził. Po dotalnych powěsczach bu wóśom wobydlerjow morjenych a jara wjele sranjenych. Hospodarska schkoda je khętro wulka.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźije" zmeje pschich. wutoru (19. 3.) w „Serb. Domje" **spěwanje.** Njech tohodla wšitcy přindu. Wowčerk.

Budyšin. „Bjesada" skhadźuje so kóždu póndźelu we Serbskej kofejowni.

Hodźij. Towarstwo „Jaroměr Imiš" ma njedźelu pop. w 4 hodź. zhromadźiznu. Prosy so, zo bychu wšitcy přišli, wosebje pak swjedźeński wubjerk, dokelž maja so hišće wšelake prašenja dla założeńskeho dnja 14. 4. dojednać. Nowe sobustawy su wutrobnje witani.

Předsydstwo.

Hrodźišco. Towarstwo „Zerja". Příchodna spěwna hodźina je srjedu 20. nałętnika pola Jurakec w Hrodźišću.

Dirigent.

Khelno. Serbske towarstwo „Domizna" ma njedźelu 17. nałętnika wječor 1/8 hodźin pola Mjenjee na sańu zhromadźiznu. Sobustawy, přinjdźe polnoliczbnje.

L. S. S. Z. Zwnčowarjo za Poznań zeńdu so jutre na dźelu dopołdnja w 10 hodź. w Budyšinjo w Serbskim Domje. Kóždy ma přińć.

Pančicy. „Lipa Serbska" (měšany khór) ma příchodnu póndźelu 18. nałětn. nuznu spěwnu hodźinu w Natušec w Kukowje. Nowe sobustawy (spěwarjow khmani) a spěwarki su nam kóždy čas witane. Njech wšitcy wšsče přindu.

Předsydstwo.

Rakecy. „Lipa" ma příchodnu njedźelu 17. nałętnika pop. w 3 hodź. pola Hönčec měsačnu zhromadźiznu. Dla zajimaweho přednoška, kiž nam wšitkim dosć znaty knjez wučeř Wjela-Bukečanski poskići, njedyrhjał žadyn sobustaw wot zhromadźizny wostać. Prajće to jedyn druhemu.

Předsydstwo.

Tworyhupowace towarstwo w Budyšinje
zap. dr. z wobm. ruk.

Pytamy hnydom spušćomneho wobhladniweho, pilneho družstwoweho sobustawa jako

wjednika rozdźělcrnje

z wustojnej wobkhodnej nawědźitosću. Poskićenje njech so pisomnje najpozdźišo hač do 5. hapriele 1929 na horka mjen. družstwo zapodaja.

Bydlenje bohužel njeje k disposiciji.

Swědomita służowna
pyta o na kubło
w Khrósćicach čo 35

Poskićam po přihódnym płaćeńskim położenju
2-motorske kola, dobra znamki
1 druhe jedne kola,
sejica mašiny, centrifugi, bufrowe mašiny, šimace mašiny, płace
mašiny, rěsadła, sytkowe płaty,
připrawa a narunanja wuporjedźenja najlušo
H. Paul Gräte
wuporjedźerja
w Kamjencu
blizko kat. cyrkwje. Tel. 470.

Transport mebłow — Zamjenjenja bydlenjow

Do Budyšina přiseđši zetkujemy so stajnje
w Lehmanec kofejownj
na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118
ff konditorske twory / najlěpše napoje
kofejowe pjećwa / jědźny lód
štomowe tykancy / šokoladu
Wosebitosć: Torty
z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar
Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja
We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor **koncert**

Běrny a runklicu
nješto stow centnarj
ma hnydom na předań
Heinrich Jakubetz w Konjecach
Telefon Wóslink čo. 27.

Symjentny dźećel
čisty, kaž z ruku čišćeny
zwuběrany dostachmy w plombowanych měchach z hórskich krajinow při šleskočeskich mjezach a poručujemy po najtuńšich płaćiznach
Serbski Hospodař
Ratarske wulkowikowanske towarstwo ź. w. r.
w Budyšinje, tel. 3510 w Khoćebuzu, tel.

Přijemne wotplaćenje
Ratarjo!
kotřiž chcedźa najwyšši butrowy wunošk docpěć, dostanu nowy
„Em-We" separator
MODEL 1929, bjez wjazanja ke kupjej 4 njedźele NA PRUHU
5 lětne rukow.
za dobre zběranje smjetany, lohki běh a najlěpši material.
Stare centrifugi so za wysoku płaćiznu sobu zamjenjeja.
Max Wendel wikowarnja z ratarskimi mašinami
w Zhorjelcu Demianipl. 55 pódla hosć. „Kalońcu"
jednore a dobre
Telefon čo. 2115
„Em We" butrowe mašiny

Kobalc w Nowej Wjescy
Jakubašowy naslědnik we Wudworju a
Suchi w Kukowje
poručitaj so k wuwjedźenju wšěch zeńskich dźěłow kaž pólneje trenaže, k twarjenju wodowodow, planěrowanju, wotkryću, připrawjenju studnjow a wšěch to nastupacych dźěłow. Hižo 30lětne nazhonjenje rukuje za dobre dźěło. Prosymoj, zo bychu Serbja naju předewzaće luboscziwje spěchowali.

Hypotheki
na ležownosće w měsće a na wsach. **Požčonki** na zastojnikow a kruće přistajenych z wotplaćenjom po měsačnych dźělbach. **Kupowanje a předawanje leżownosćow a wobkhodow** kóždeje družiny. Dowěrliwe zaradźowanje a pomoc we wšěch pjenježnych należnosćach a sudniskich wěcach. Mnoho připóznaća.
Hypothek. büro Wenzel
na Hornčerskej hasy 11 Telefon 3696

Předawanje
lěsnjeho slanja, wotpad. walčiny a palneho drjewa.
Hajniski rewěr w Cymplu-Turjom. Pósta a železniska stacja Klětno.
Pjatk 22. t. m. budźa so na městnje přesadźować:
a) slanje a wotpad. walčina w lósach
b) wok. 200 rm. khójn. kuluchow
wšo z wudrjewniščа, Jagen 1. wotdź. a (Peiskerhaty) a Jagui 2, wotdź. a (Puć z Turjom do Boršće).
Zetkanje 1/2 9. hodź. na puću z Turjoho do Boršće.) Wuměnjenja so do termije wozjewja.
W Běłym Khołmcu 15. 3. 1929.
Wyšši hajnik.

RADIO
najnowše wěcy, wšu připrawu pola firmy
Ernst Böttger
Wosebity dom za elektrotechniku a radio
na Sukelnskej hasy 3. Telefon 2805.

Wšitke picowadła
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Šatowa róla
je tunjo na předań
Altmann
na Tŕólanskej drózy čisło 3

Wobruče za kola
hr. 3.90, 4.50, 4.75, 5.50.
Slawchi hr. 1.95, 2.25
nowe kota a přisluš. potrjeby najtuńšo pola
Bratraj Thomas
w Budyšinje na Kamjentnej h. 16.

Kulojta pila
so kupić pyta.
Poskićenja njech so w Serbskich Nowinach wotedźa.

Wšě družiny knojidłow
ma stajnje na składźe
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Sprawnu, čistu, nic niže 20 lět staru
holcu
po możnosći zo way pyta k 15. 4.
překupc Kurio
na Zwonk. Lawskej hasy č. 24.

Sprawna, pilna
holca
kiž wjac do šule khodźić njetrjebu, so za domjacnosć a wobkhod hnydom pyta. **Pjekarnja** we Worklecach.

Holca
so na kubło blizko Budyšina pyta
Zhonić we S. N.

Pjekařsk. wučobnika
pyta
P. Noack pjekařski mišter
w pola Wojerec

Spušć. pohonč
ke konjom so pyta
Ryćerkubło w Jasenicy
pola Njeswačidła

Sućelna kruwa
a 11-lětny kóń (liška)
na před. w Khróśćecach 35

Wjetši
ručny rjebl. wóz
na předań w Budyšinje
na Flinzstraße 6., zady

Pódušwanje
po kóždym wuwjedźenju a wuporjedźenju wobkhodow z dobreho materiala wuwjedźe spěšnje a płaćizny hódnje
Józef Sěrak
šewski mišter
w Budyšinje Zitne wiki 19
N. B. Po mérje zhotowjam wšitke wobuća.

twory
Tunje Bóśćanske hlinjane
Solta we Wotrowje
Klawš w Pančicach
Nowak we Wuskecy
Proska w Khróśćicach
Krawc w Rólšicach
Hanski w Konjecach
Śuch w Kulowje
Sömel w Kulowje

Pjenjezy
jako požčonku abo jako hospodarske pjenjezy wot **200 hr.** sem. Hypotheki, twarske a krute pjenjezy wobstara
Zastupjeř: **Max Rose**
w Budyšinje
na Znutřkowej Lawskej hasy
Pjatk a sobotu 9—12 a 2—5

Ganzor
je na předań abo na hospu wuměnić
w Cokowje čisło 8

Wysokosuč. jałowica
je na předań w Jasenicy 9 pola Njeswačidła

Serbski Hospodař
ratařske wulkowikowańske towarstwo z wobm. ruk.
Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247

Naš młyn w Delnim Wujezdźe, telef. čo. 12 dźěła nětko tež
dejwo spěchowacu picu
z tšanych a pšeńcznych wotrubow, rajsowe mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlěpšich a najčišćišich kajkosćach.
Tutu picu předawamy jako
łužisku dejwo spěchowacu picu
I. družina wopřija 18,06% proteina a 8,40% tuka, skrobowa hódnota (Stärkewert) je 58,1 kg., poživajomny bělk (Verdauliches Eiweiß) 13,1%.
II. družina wopřija 19,49% proteina a 7,89% tuka, skrobowa hódnota (Stärkew.) 63,3 kg., poživajomny bělk (Verd. Eiweiß) 14,2%.
Wobě družinje stej po wobswědčenju stajnje přepytanje w Měckerjě pola Lipska njeskaženej a čistej.

Jutromne třělenje
zaso bjez brónjoweho wopisma móžno, tercerole bjez brónjoweho wopisma, pistole a připrawy pola firmy
Bruno Specht w Budyšinje
puškwjerstwo na Moltkowej drózy 3

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom 2.25 hr. Do wukraja 18 Kč. Wudawa a čiści Smolerjec knihiličšerńa, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšti, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 pj. Wobčežnje so stajace nawěšti a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 65 **Budyšin — Pónđżelu, 18. měrca 1929 — Bautzen** **Lětr. 4 80**

Poincarcowemu knjeżstwu je so zaso dowěrjenje wuprajiło.

Pjatk je žo w deputěrskej komorje wo semrjeżach we franzowskim wobšadźenskim wójsku w Porheinskej jednako. Sozialist Barthe žo jako prěni rěčnik wopraschа, hač je wěrno, so žu sanitetne wyschnosće špytake, wójnskemu ministrej straschnosć mrěiwy samjeležeć. Barthe list jeneho wojaka wobšadźenskeho wójska wo hubjenym sežiwjenju čitaše. Potom na jenotliwe pady žurowebo wobthadźenja pschedstajenych ſ wojakami pokosowaše. Barthe praji, so je žo **w Trieru maskeradny bal wotměł, hdyž bě hižo 40 wojakow wumrjelo.**

Komando je wojakam sakasał, **w žurowej symje na straji thornać wuhornyej, pschi tchežtanży 25 kilometrow daloko cžahanej a pod holym njebjom w platowym wobleženju kurnotwać. Hdyž je w Trieru nowy general kommando pschewsał, žu wojazy w najwetschej symje dyrbjeli bjes hibanja tři hodźiny smérom stejeć.** Hdyž je žo pschipowědźiło, so pschepytowańša komisija pschińdże, je žo na dobo poručiło, wschо do rjada stajiċ, wobzebje kuchinje a hospitale.

Kommunist Cachin wudawaše, so je **wjazy dyžli 300 wojakow wumrjelo a so sta wojakow hischcże w thorownjach leża.**

Na to žo wójnski minister Poinlewe hłowa jimaše, so by žiwoje ministerstwo a po możnosći też wojeńske wyschnosće w Porheinskej schkitał. Pokasa na to, so žu też we prjedawschich létach w symje semrjeża pschiběrałe. Hnydom po wudyrjenju thripineje epidemije je 6. februara jeneho inspektora a lěkarjow do Porheinskeje pósłał. Jeho wina njeje, so njeje wjazy lěkarjow k tomu mohł skasać. **Porheinske wójsko** je žo so je žołnu epidemiju hrabło, kotraž **je psches kraj** cžahnyła. Mjes zibkłym wobydlerstwom je **wjele** wjazy ludźi semrěło, dyžli we wójsku. **Na to minister na jenotliwe pady pschenđże. Kommando w Trieru** njeje srosumjenja za moralniše sežkłowki wšěch podawkow měł. **(Jedna žo pschi tym wo divisijskeho generala Putotsa, kotryż w Düreneje žydli.) Tam je žo cžežki smykł cžežnik, kotryż žo cžežko pokłosła.** Też žu žo pschi wulkej žymje parady woimeńe, ża kotreż žo njejžu nužne wobkładnitwostne naprawy cžinile. Też tu žo ſ khłostjanjom sakrocži. Sabłužonych offizierow ſ lohkej wutrobu njepohłoła, tola dyrbi žiwoju winowatosć dopjelnicż. Srosumicż njeje, kak žu mohli wuhlu wunicż dacż. Też tu žo pschepyta, schto je ſ winikom. Wobjamtnył je, ża sawostajenych wschо możne cžinicż. Cżeka žo do Franzowskeje pschewjesu, **a wschė žiwoby penisije a bohate wobschkodżenje dostaun.** Mużiwa ża wobšadźenske wójsko dyrbja žo ſ wulkej starosćiwosću wubracż. Minister žiwoju rěcż słónczi prajiwschi, so jeho komora pak naſwari, pak praji, so je wón žiwoju winowatosć cžinił, a so žo pschi knjeżazych wobstejnosćach njeje wjazy cžinicż hodźiło.

Po tejle rěcži, kotraż žo wjazy krócż ſ njemér sboudżaju wołanjom pschetorhny, **kommunist Doriot rěcżesche,** kotryż wójnskeho ministra ża podawki samowolneho cžinjenja. Po jeho mėnjenju je nužne, so franzowske wójsko Porheinsku wopuschcżi. Dale żadasche, so by žo sanitetna służba lěpje organisowała. S khłostanskimi naprawami, kotreż je Painleve pschipowědźił, wón njeje spokojom. **Wojazy nimaju ani prawo ani możnosć žo wobcżežowacż.** W tu chwilu žu wojazy wschо hromadże k 495 létam sabudżeni, dokelż žu lěpsche imenjenja žiwjenja żadali. Doriot słónczne namjetowaše, so bychu žo wojeńske rady wuinorile. Pschi błědowazej debacże wo strowotnych wobstejnosćach we wobšadźenskim wójsku sapóżanz Scapini błědowazy dnjowy porjad poda?

„Komora hnuta na franzowskich wojakow, kotiśi žu w Porheinskej wumrjeli, spomina, republiżnemu wójsku sympathiju kraja wupraja a wocżakuje, so knjeżerstwo žiwójbam, se semrjeżom potrjechenym, djelbracże kraja se spomożenjom wobšwědczi, so nužne naprawy cżini a strowosć franzowskeho wójska se wschėmi błědkami schkita."

Po dalschim rosprajenju žo tónle **dnjowy porjad pschija a knjeżerstwu žo ſ 308 pschećiwo 236 hłosam dowěrjenje wuprаji.**

Madrid bjez universitу.

S kralowskim wukasom je žo Madridska universita hacż do oktobra 1930 sanukła. Rektor, dekany fakultow a kuratory žu žo se žiwojeho sajonjstwa wotstawdżili a žo se kralowskimi kuratorami narunaju. Profesoram a studentam, kotiśi žo jako njesamostatnicži spóśnahwaju, žo jich prawa wrócża.

Primo de Rivera profesorow jima.

Pschećiwnistwo pschećiwo samowólnemu knjeżstwu diktatora Prima de Rivera w Schpanjiśej we wschėch ludowych worschtach pschiběra. Profesorojo Madridskeje universitу žu dla knjeżerstwoweho sadżerżenja pschećiwo studentam ſ djela žiwoje sastojnstwo złożili. Profesorojo medizinskeje a juristiskeje fakultу žu wócżo stupili. Knjeżerstwo je wróżostupjenje medizinskich profesorow pschijało, wróżostupjenje juristkow pak pschijało. Medizinśi profesorojo žu hospodarżu njewotwiżni universitni wuczerjo. Dekana medizinskeje fakultу, jara nahladneho profesora Recasensa, je knjeżerstwo pjecża sajało.

Knjeżerstwo je hižo pschi spoczatku studenskeho hibanja mišło. Pschećiwo studentam, kotiśi njejžu chcżyli knjeżerstwo pschewróżicż, je jenoż Prima de Rivera wotstronicż, njeje knjeżerstwo žmełko policistow ſ revolwrami a tešakami pósłacż, wobežbje hdyž studentojo Prima de Rivera jenoż je žontnuti schtuczkami schkrěżachu. Se studentiskej wožu je žo knjeżerstwu mjes wobydlerstwom wjazy sešchłokło, dyžli ſ artillerisku puczom. Tón krócż je žo wjele wjazy žwójbow ſ knjeżerstwowym postupanjom potrjechiło. Knjeżerstwo njeje na prawym puczu, to protest universitnych wuczerjow pokasuje.

*

Po wobsamknjenju ministerskeje rady dyrbja pschisłuschni ministrojo pschećiwo studentam universitу a spezialnych schulow, kotiśi žu njeměrу poślednich dnjow sawinowali trěbne naprawy cżinicż. Też profesorojo a dekanojo, kotiśi njejžu porjad mohli sakhowacż, dyrbja žo ża to samolowicżi cżinicż. Studentojo dyrbja žo do arresta żadżicż a starschimi hischcże niż 18 lět starych studentow dyrbja žo pjenježne khłostanja napołožicż. Wschitzy druhi universitni studentojo ſ druhich wyschich schulow, kotrychż starschi w provinzy bydła, dyrbja žo hnydom domoj póśłacż, dokelż žo universitу a druhe wyšoke schule za dlejschi cżaż samknu.

Namjet na zawjedżenje winowatosće k dżěłu w Juhosłowjanskej za wuprawjenje pućow a dróhow.

Se sakonjow, kotreż žu žo w poślednim cżasu we Beogradże wudżełałe, je wěsće najsajimawischi sakonjowy nacżisk, kotryż statne, wokrjesne a gmejnske dróhi nastupa. Nacżisk najprjedży postajenja wo sałożenju fonda pola statneje hypothekoweje banki za wschė dróhi wopschija, kotreż žu w Juhosłowjanskej cżim ważniśe, dokelż nětcżišne żelezniśy ſ dałoka sa nětcżišche hospodarśe potrěbnosće njedostahaju. Do tehole dróhoweho fonda budża sawěsće wschitzy mėjeczelјo automobilow, nakładnych a luxusowych wosow wešty létny dawk płacżicż, dale budże žo ſ jězdnych koni, wóžkow a mułow dawk żadacż. Najsajimawischе wschak je postajenje cżišło 17, po kotrymż ma **łóżdy** wobydleŕ na dróhach dżełacż, wobzebje w symje, hdyž je wjele ważnych dróhow se žněhom sawětych, abo w naležu, hdyž je wobłhał ſ powodżenjom wohrożeny. Dżełańska winowatosć, podobnje każ je ju ministerski president Stanchulijiś w Bołharskej założił, hdyż je žo derje wupruhowała, sa wschitkich mużow wot 20 do 50 lět płacżi. Nochże-li nechtó abo njemóże tule winowatosć dopjelnicż, może žo ſ 25 dinarami sa kóżdy dżełańśi dżeń wurukpicż. Tejle winowatosći žu też wukrajenjo podcżišnjeni, jeli so žu w kraju dleże dyžli lěto žiwi. Jenoż podoffizierojo, wojazy a studentojo žu wot dżełańskeje winowatosće wuzwobodżeni. Cżaż, hdy ma žo do dżěła nastupicż, wokrjesne abo gmejnske wyschnosće postaja, a tale winowatosć ma žo po możnosći w prěnjej pokojny lěta dokonjeċ.

Serbske protesty přeciwo macedonskej propagandze.

W Berowje njedawno bołharsko-juhosłowjanskeje mjeńsy je žo wulka ludowa shromadżizna wobydlerstwa je schėrokeje wokolnosće wotmėła. Na tejle shromadżizńje je žo pschećiwo wudawanju propagandy magedonskeho wuberka we wukraju protestowało, so w pokodnischej Serbiji bołharska mjeńschina bydli. Wjele rěcżnikow je rěcżało, a shromadżeni žu jenomyślnje resolusiju pschijeli, kotraż najrasnischo pschećiwo wschemu schtatnemu wudawanju protestuje, kiž žo na to měri, so by žo sjawne mėnjenje we wukraju do bluda sjedło. Resolusija praji, so je połodnischa Serbija kolebka žławy historije a rěcże Serbow. Ludowa shromadżizna je žo w dospołnym rjedże słónczika.

Programm přichodneho čakańca carskeho tróna.

Po žujerzi wulkowjerśa Nikolaja Nikolajewiża je wulkowjerśy **Kyrill Włodimirowicż** jako cżahanz ruskeho tróna prawidła wojsewił, po kotrychż by jeko car nad Ruskej knjeżił. We wojsewjenym manifestu na rusti lud wón lubi, so dyrbja žo ludowi sajtupjerjo njepschemėnliwje a stajnje pschi dawanju sakonjow a knjeżerstwje wobdżerżeċ. Wón žiwobudnu wólbu wschė hospodarskich a žiworjaszych worschtow wobydleŕstwa sawjeża, runje tak zobuktawnu dżełaczerśich organizacijow a spezialistow, kotiśi žo ſ wědomosću a nasłonjenjom w statnych naležnoscżach wuznamjenjeja. Natarjo dyrbja žiwoje leżownosće, ſ roskriskowanjom prjedawschich knjeżich klubow dostacż, dale wobtkowacż a njetrjebaju sa to žaneho sarunanja płacżicż. W sabrikach dyrbi žo wókomhodźinski dżełańśi dżeń sawjeċ, hibanje dżełaczerśich organizacijow dyrbi žo roswicż a statne dżełowe rozrisowże žudy žo postajicż. Industrijowe a wiłowaniske pschedewsdawcża dyrbja we wschėch padach, w kotrychż statne sajimy a konsumike towarśina njeschkoduja, do privatneho wobžbadźenstwa pschelicż. Też wikowańśa a privatna pschedewsdawcżiska žiwobola dyrbi žo wobnowicż, mjes tym so dyrbi hórniśtwo a lěsnistwo pod statnym nadknjeżerstwom wostacż. Wschitzy cżi, kotiśi ſ tymile naprawami schkodża abo kotrymż žu bolschewiśke wyschnosće sklonjene ſ dżełu wsale, dyrbja žo se statnym spomożenjom wotschkodżicż. Dalsche programowe dypki wuslawu prawoskławneje zyrkwje, wobnowjenje na nabożeńskej pózeżiwosći sakożenje żiwójby, pschiłuprawnu žiwobolu nowinow, stuschenje żeleżniśkich a pósłicżich tarifow atd. wopschicżeja.

Manifest žo se złowami słónczi: „Wschitcżich Ruskow namołwjam, so bychu wo krutosći mojich prózowanjow pscheskrudżeni byli, so chżu wobydleŕstwo zbżeje Ruskeje smėrowacż a wobsłużicż. S nami je wschehomóżny Bóh, kotrymż budże nam we wojowanju pschećiwo tym pomhacż, kotiśi jeho hanja. Wěrzu do jeho njedołkdżomneje hnady, kotraż žo mi bórzy do Ruskeje wróćicż da, so bych žiwoju zarsku winowatosć dopjelnił.

Rozsudne wojowanje wo Kabul.

Po powěsćach ſ Afghanistana je Aman Ullah Habibej Ullahej ultimatum pósłał, w kotrymż jeho namołwja, so by jemu město sa 72 hodźin pschepodał. Habib Ullah je ultimatum wotpokasał a rjekł, so chce dale wojowacż.

W Kabulu je Habib Ullah sjedu bratrow Nadira Chana, kotryż je Amanej Ullahej sjedu pschisłahał, sajeċ a satjelicż dał. Dokelż Habib Ullah žiwojim wojakam wjazy mjdu njepłaceċi, tuċi w Kabulu rubja.

Mexikanzy sbżkarjo knjeżerstwowe wójsko sbili?

Każ „Associated Preß" ſ Juarez połdź, je tamnischi sbżkarśki hlowny kwartěr wojsewił, so žu sbżkarjo Aguas Calientes, kotreż na pół puću mjes městom Mexikom a Torreonom leži, dobyli. Wjele wojakow knjeżerstwoweho wójska je padło, a wulku ličżbu žu sajeli.

Na Kubje so cokrowa scżina pali.

Krajina plantażow zokrowoje scżiny na Kubje je žo ſ cżežkimi wohnjemi podescżha, kotreż žo ſ wětrom dale rosscżerjeja. Hacż dotal je žo nětdże 33 000 zentnarjow zokrowoje scżiny spaliło, ſ kotrejež budżiscże žo 75 000 mětchow hotoweho zokra nadżełało. Każ žo ſ Orienta powě, žo też wobscżerne plantaże zokrowoje scżiny United fruit kompagnije pała. Mako je nadżije, so žo wohnje shaseja, każ dołho žo deschcż njeńdże.

Hłód w Chinje.

Minister za strowotnistwo, kotryż je po knjeżerstwowej poručnosći ſ hłodom potrjechene provinzy Honan, Shensi a Kansu wopytał, w žiwojej rosprawje praji, so w Honanskej provinzy 7½ milijona, w Shensiskej 6¼ milijona a w Kansiskej 2½ milijona ludźi hłodu mrěje. To rěka, so je w tśjoch mjenowanych provinzach wjazy dyžli 16 milijonow ludźi skoro bjes žiwnosće. Wo namjetach, kotreż je minister za strowotnistwo knjeżerstwu k wotwobroczenju katastrofy cżinił, njeje nicżo znate. Hłód w tuninych provinzach je po sapuscżenych wójnow poślednich lět nastał

Ze Serbow.

W Budyschinje, 18. měrza 1929.

— **Wa wjedrje.** Wječera wo dwjo thermometer +10. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 754, hygrometer 0, thermometer w nozy —1. Wuhladny na malo je pschemjenjace wjedro. — Schkleńza je drje porjsko zoborze trochu wrócko schła, pokazuje pak pschezo hischcze wuzoko na zjone. Nad mischimi stronami wupina so wyschina. Tohodla wo dnjo na zlónzu njenje taje. Wo nozy wschak smjerk karcke pschetorhnje. Hacź dotal wjesjmy strašnych powodźenjow, bžakowano Bohu, měli, dokelž snjeh pomalku taje. W poknozy mózny nimo cžahaja. Po wschěm spadźu wjedro swój dotalny ras schkowa. — Jutsje wutoru schadža zlónczko 6,09 hodź. a khowa so 6,09 hodź. Mězacki schadža doh. 10,37 hodź. a khowa so rano 3,25 hodź.

— **Dobyeze wo 1000 hr.** padże do tudomneje Rothereje loterijneje kolekcije na cźisło 74 541 sakkeje krajneje loterije.

— **Sakska krajna synoda** so ſ pschesjesjonescu ſ krajnym konsistorijom k swojemu kěuschemu porjadnemu schadźowanju na srjedu 24. hapreleje swoła.

— **Trójniki w Budyschinje.** Schtwórtk 14. měrza porodźi mandźelska knjesa Augusta Oskara Glasera na Marschnerskej dróży 21 trójniki, dwě holczy a hólcža. Macź a dźěcži, kotrymž hěsche baba knjeni Pětichowa ke pomozu, su zdrowe. Zswójba ma hižom 5 dźěcži, kotrež su so někto na 8 pschisporitke. Knjes Glaser je dostawał wojeńske renty a nima zaneje sakkužby nimo 60prozentowske renty. To jemu wěcze njebudże lohko, pschi nětcžišchich hospodarskich poměrach zwójbu wo 10 wosłobow sežiwicź.

— **Baduschiwo.** Kradnył je nětko 16. 3. 29 w jenej wothěži Sahrodneje dróhi ſ dźěcžaceho sportskeho wosa žoltej stanellowej pschikrywaj a maly khowak, nětdże 40×50 zentimtr. wulki, nimale nowy ſ cžerwjenym wuzjerkom a běłej wuschiwanej zyschku. — Wo wězowne zdźelenja prošy kriminalny wotrjad w Budyschinje.

— **W tudomnej waggonowej fabrizy** su sadźo 20 kowarjow ſ dźěła puschczicź dyrbjeli, dokelž je njedostatk na skakankach a dyrbi dźěłkarnja swój wokhod wobmjesowacź. Wobžarowacź je, so tu tón krócź ludźo potrjechcheni, kiž hižom 20 hacź 35 lět we waggonowej fabrizy dźěkaju.

— **Sakska krajna loterija.** Pschi pjatkownym cžehnjenju (12. dźeń) 5. rjadownje 194. sakskeje krajneje loterije padże dobyeze wo 25 000 hr. na cźisło 130798; dobyeze wo 5 000 hr. na cźisła 14429, 68898, 82719, 106004; dobyeze wo 3 000 hr. na cźisła 8500, 15637, 28325, 35560, 36856, 53222, 107787, 127821, 133619; dobyeze wo 2 000 hr. na cźisła 10639, 21309, 26126, 51129, 60038, 64228, 66645, 84260, 88579, 89738, 110788, 112382, 135380, 141139, 142903, 144211, 147244; dobyeze wo 1 000 hr. na cźisła 13000, 22218, 27579, 31286, 34346, 41782, 42895, 46997, 55744, 59305, 63126, 75762, 78266, 83885, 85855, 97745, 98149, 99742, 103282, 108165, 111688, 115729, 127611 129758, 130151, 134066, 137613, 139044, 139933, **140114**, 142506, 143345, 144498, 146867.; dobyeze wo **500** hr. na cźisła 1113, 8169, 8516, 16785, 41937, 47111 57251, 63592, 66278, 70141, 71462, 74663, 76859, 77001, 80723, 81183, 86730, 87269, 88797, 88845, 91390, 108883, 109118, 113492, 118555, 135160, 138615, 142033, 144994, 145094.

— **Automobil pokorhny** wječera pschiwoldnju žonu, kotraž chcyše pótsće namjeto pschekročicź, a srani ju cžesto. Po wuprajenju lěkarja, ke kotremuž běchu ju snjesłožnu hnydom dowjesli, je so ji pjeca rjebko a prawa noha skamała. Policija hnydom należnosć pschepytowasche.

S **Bukez.** Njedźelu tydźenja wojmje wsche narodne herbstwe towarstwo swoju 4. shromadźiznu. Namjeł běchu puncze, jako by wo cźerjowach schok. wósesche tola naich knjes pschedźynda 7/8 hodź. 20 sobustawow wołacź a wospjebje knjesa Schajbu ſ Budyschinka, kiž běsche pschitkwatak, nam pschednoschowacź wo puczowanju nětkotrych naschich Sokolow a Serbow w minjenym lěcze do Luhožłowjanskeje. Pschednoschk běsche krašny a hy žeht jaßluzik, so by jsiwa byrbjała pschepjelenjena byeź. Njech so tola lěnjosć sobustawow nětko w nałetnim žiwjenju thubi. To je pschecze łoźheho bobreho Serba. S pschednoschka zhromchmy, kak so w tamnischim kraju lud žiwi, teź ſ thudobu, kaž pola nas, tola bóle hjeś starosće a swobodnu. Nucze mimy so cźasy a sa nźhdże 2 hodźinje so sajimawy pschednoschk skónczi. Wutrobnje so knjesej pschednoschcerjej dźakujemy za jeho lubosć, ſ kotrejž je nam pschednoschowak. Potom so hischcze wobsamknu, so ma so na blížschu shromadźiznu se karkami pschepróhowacź. Njech pak potom teź wschitcy pschinidu, pschetoż je swjata winowatosć kóždeho Serba, so so wobdźeli na sjerbskich shromadźiznach.

S **Nowych Koporz.** Sbožo w njesbožu nětjachu wječerawschu njedźelu rano schtyri wozowny, kiž ſ automobilom pschez naschu wjeź pschijědżechu. Pola wozowoweho automobila ſ Wulkeje Harjawy so pola lěweho sadnjeho kola wobruczł putny. Tohodla so wos poca wjerhacź a do pschérowa sajědże a so na bok wali. Wschitke schtyri wozowny, mandźelskaj a dźěcži se strózeleni wotejědżechu. Nimo nětkotrych rosbitych schkleńzow a lohkich wobschudrowanjow so auto wobschkodźił njeběsche. Pomozni ludźo jón sazo ſ pschérowa wuczahnychu, so mózesche dale jěcź.

S **Mujeńa.** Na město semrěteho ſudnistkeho lawnika Wawrika je kubler Gustav Reinhold Petzig we Wujeńu ſ pschisahu do słužby wsaty.

S **Kettig.** Nathwilne sastupjerstwo směrza sa Ketlizy ſ knjezim dworom Karlowu Studźeń, Make Radmerizy ſ knjezim dworom a Frizkowom, Luchow, Wopalowizy ſ knjezim dworom, Wujeź ſ knjezim dworom, Walowizy ſ knjezim dworom, Korjezy a Wělezy ſ knjezim dworom je Lubijskemu směrzej, měschczanskemu radźe Wagnerej, pschepodate.

S **Wósporka.** Blížschu pónd3elu 25. měrza budźa we Wósporku sótne wiki. Skót ma so sestajecź na namjesnje psched Tšelesnju.

S **Wósporka.** Saůdźeny pjatk wotmě so druhi pschednoschkowy wječor ludoweje akademije. Knjes stud. rada Lindner Lubijšti rěčesche wo Mischnjanskim porzlinu. K tomu pokasa někotre originalne fotografije se statneje porzlinoweje sbérki w Drježdźanach. W sawodnych złowakich rosłoji pschednoschcer, ſ wotkel porzlin pschikhadźa. Jón zu złotowi puczowarjo ſ Chiny a Japanskeje do Němskeje pschinjeśli. W dalschim rěčesche wón wo podźělschim porzlinowym wuwiczu, porzlin žebi bórzy wschudźom žadachu. Pschednoschk běsche za wschitcki sajimawy a powuczajuy.

S **Barta.** W naschej wěsy je so žadarske towarstwo sałożiło. Knjes ratarśti rada Umhauer ſ Budyschina běsche w ratarśtim towarstwje pschednoschował ſ pschednoschenjom zwětkowobrasow a filma. Nowe towarstwo wschitkim sakmje so Budyšemu wokrjesnemu žadarskemu towarstwu. Pschistupilo je hnydom 20 gospodarjow. Sa gospodarsku pschedźydźiwa wusmolichu nakhwilnje tychle knjesow: Wojschcheho wučerja Lodneho-Nakojdanskeho, kubleria Mosicha a zinowscherja Měrczina-Bukojnjanskeho. — Sa dobre žadowe druzíny běsche knjes ratarśti rada Umhauer poruczał tele druzíny: Bolkopp, Goldkranette von Blankheim, Ontario, Jakob Lebel, Gelber Edelapfel Baumanns Reinette. Tute druzíny su pjeca pschitkhodne, wudźerzecź konkurrenzu wukrajneho žadu.

S **Kamjenza.** W dolhorańschim dźěłu naschego města je schtwórtk wječor wokoło 6 hodź. rosborjazy podawk sta. S konjenza hoschenza Kiauczawy běsche so kón wudobył a cźerjesche sahrabujo pśches Kórnerśku, Feigšku a Narańschu dróhu. Hakle na hornjej Narańschej dróży poradźi so někotrym wutrobitym mužam, napłoschane skoczo do wotewrjeneho Wendlez twarskeho dwora puschczicź a so tam popadnycź. Splóscheny kón njeje žaneje schkody naczinił.

S **Woserez.** Jenemu ratarjej ſ Wulkeho Cžiśla buchu w hoscenzu „K dobremu górku“ někotre wazkoń se schatowymi tkaninami kradnjene. Wobkradnjeny wosrjewi podatk swojho hnydom policiji, kotraž paducha w korczmarjez jimaj pschekuzna Bendla wuzlěkźi, do kotrejž běsche so wjes tym zhubił. Paducy pothadża ſ Noweje Luki.

S **Khoczebuz.** Psched tzjomi njedźelemi jo psched mészczanskej schulu na Bjedrich-Ebertowej dróży zjimy pschi hladkosći wobžanu a na zadnju hlowu padny. Jo dowjesechu hnydom do khorowinje. Tam je wona nětko ſ Božej ruczku wo mojsach sajata wumrěła.

S **Djéžow.** W nozy wot pjatka na žobotu wotpyri so w žuzobnym ſ owje domske hlidarja Purjche. Wo zlerjo mózachu jenoż mahe žiwjenje wulhowacź, je so zadeho twarjenja swinuschcź. Njeje hischcze wésće, ſ kotrejž pschicźiny je wohenj wudyrił. K haschenju pschikwatacźiskeje wohnjowej woboje ſ Djéžow a Němskich Jenkez, njeje žeschtej pak wšazu wjele pomhacź.

Z Łužicy.

* S **Połcźnizy.** W połsednich nozach je so tu, we Wulkich Rědarjezach a Lichtenbergu, wósom wjeschelacich wudusch sitowom stało. Najsterje su zamžni paduschi na wusitkich městnach jo do twarjenjow dobywali. Wosi warenichu wobežje khlěwy makeho skotu. Teź ſ dalschich wsow kolimy so w połsednich dnjach wo mnohich paduschowych powź. S městnami su paduschi teź hotowe pjenjezy pómakasali.

* S **Bitkopiz.** Wotstronjenje šnéha je naschemu městu hižom wulke wudawki naczinilo. W hospodarskim planje je sa tutón samér 2500 hriwnow postajene. Tola hacź do 14. měrza je žebi wotstronjenje šnéha zjom 13496 hriwnow žadało. Wschébnje dźěłaschcze 54 pomocznych a 14 stajnych dźěkacźerjow. Wósom sapschahow wněh wotwoložowasche.

Herbstwa dla swojcho bratra skóncował.

S Libawy w Schlesyskej so pische: Sstrjedu wječor 22 kětneho schewza Josefa Taubu ſ Kunzendorfa ze Landeshutskim workrjesu na Michelsdorfsko-Opawskej dróży w šnéžy morwcho leżo namakachu. Blížko njeho leżeho bratr po sdaczu pjenje pjanh. Josef Tauba běsche schtyri krócź ſ nožom do hlowy kóły. To je była pschicźina jeho smjerczje. Policija bratra jaja, dokelž běsche podkładny, so je ſ morbarjom byk. Posłužicko je swjaty teź swojeho njeskutka wusna. Myšla hebi, so je pschicźina swada wo herbstwo, kiž běsche mjes bratrom nałese. Na žamžnym dnju dopokdnja běsche nan na sudnistwje w Libawje swoje leżownosće swojimaj synomaj zapisacź dał.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Drježdźan.** (Chžyscze swojenu mandźelskowu ſ jédom zawdacź.) Schtwórtk jaja kriminalna policija 32 létnu pinczniźku mandźelsku Olgu Bergerowu, kotraž běsche spytała swojemu mužej ſ jédom zawdacź. Wimowana pak njeskutk prěje. Sstnadna dźělba jeda muzej njeje dale sescchkodźała. Kriminalna policija podatk dale wšelcy pytuje.

* S **Lehnizy.** (Hrósłne sczežki rospuschczenego ſluba.) Po wurěczowanju a roskorje je swojej njerjesu, tej bywschdże k roswjasanju ſluba, cźišnu bo 21 létnu Rosenowu psched żelesniši cźah, kiž jeho na mětnije mori. Na wspyta też jeho njewjesta, 22 létna Marta Bratkez, jeho žiwjenje wjacź. Wona žebi na rukomaj hibitaj pschez rěny a chžyscze so na to sa durjowu ruczizu wobwěrnyła. Macź pak k tomu pschinidże a žiwjenja zhubu wokhowa.

Na Librowem grunće.

Roman Terezy Nowákowneje.

44] (Pokračowanje.)

Ale holžyne wobliczo běsche zyle měrne; jenoż woczi hladachetej někak mužinje. Hdyž na postrow njerwotnolowi, wopraschcha so starosćiwje: „Je wam nješchto, Albinka?“

„Sžym wustała“, prajesche holiczo, „je do mésta schwarny kuž a pucze dosć hubjene. A na torhoschczu běsche kaž w mlynjay! Kschicźachu a wyskachu tam, so běsche nam wusko.“

„To žnadź teje konschtituzije a liseźiny dla, kiž je tón Buchowny Michał napisał, na pok so Libra prascheschche. „Sawěsće sće we njej khtschała?“

„My žimy žej žiwe wězy wobstarali a nakupowali“, wotmolwi Malina za wschitke. „Sa žónšich to nicžo njeje, wschako tomu njerozumja ani mužiny, hdyž so na dróży wo to wadźa“, rubny bratra. „Njeběsće praweho herbmanka teje wulkeje harty dla, ludźo běchu kaž bjes rosuma, duž žimy so tak sakondźili, — bé cźežko, nětchto nańcź. Macź budźe naš rjenje žwjeczicź! Pójmoj, Marušchta, tamle Terka dże ſ Tondu k naschim, sawěsće na naš praji, so bachtamy. Wožemje, Albi!“

Wobě holzy khwatajchetej do kubła; psched nim běsche so wupróhnikow. Skranka dźěsche do wóky dele, horlinje zoukožo, kajka krašna žiwobola sthadża sa zyle knjezitwo a wurěczujo so ſ Hondu, kiž njepschestawasche so žunjecz throbłym nadźijam khalupnikow a žwarjecz na klasninewho patera Michała. Kuklowa běsche njemało sbožowna, so mózesche, wo spitzaczelu manifesta, na hermanku rozdawanchu, žonam wulkadowacź, kiž běchu so k njej pschidawe; hischcze psched wrotkami swojeho grunta rospowědowa zim wo Sadezjskim a Telezjskim „putnistwje“, a wo tom, schtoż je ji žatra, kotraž to město často wopytuje, wo klawjenju tamneho njepokojneho duchownego knjesa dowěrika. Njemózesche swój wukład stónczicź, pschetoż dźěcži czachachu ju hižo sa kochčik, wobmakowachu jej kapły, a muž wuridże njedočzakliwje do pschedkhěže, wutkłyschło jeje hłoz.

Libra ſ Albinku wožamożischtaj na dróży. „Hdy byschcze žo njemjersała, to bych łust ſ wamt doschoł“, posticzi so bur a hižo wobroczł so po měrnej wyschinje dele a na prawo njes twarjenjemi.

„Cžehodła bych žo njersała?“ podóżny Albinka ze lubosnym, ale trochu mużinym pożmjewkom. „Wasche holzy žu so runje wottorhle — —“ potom wschak boda, so by žnadź Libru ſe žimym porokom njerosshněwała, „žu teź tak wustale, kaž ja.“

Jobt bě na cźernju. Kak jenoż mohł do holzyneje duschje žo samurieź? Napoślednu wopraschca so roshorjeny: „Wasż njeje šwjeżeliko, schtoż žu tam na hermanku wukolali?. So budże dospołna žiwobola, so je nam rěkor konschtituzije dał a so žo robotne brěmjenja wottronja?“

Albinka pohlada jemu runjewon do wocžow. „Wy žam sće tola prajił, so to njeje wěste, a so nichtó njewě, kak ſ robotu budże.“

„Ale hdy by, Albinka ...“ nałeżnje rjekny Jobt. „Hdy bychmy byli wot tych brěmjenjow wuprošcheni, hdy by nasch grunt doschoł k rostrzežewi, hdy bychmy Lośiskej wupłaczicź a holzy wudacź mohli — a starschej na wumrěłe schkoj. — Hacź też to by mje potom wasch nan ſ haribu njewupschewodżał, hacź też to byschcze žebi mje, Albinka, wsała — a rada?“

„Wschak hischcze niczo njewěmy“, wuhibny so holza. „Ale naschoninny to, Albinka, da-li Bóh, w prawem cžasu! Pschiňdu patemy, wjeledostojny knjes jich wosżerwi w Božim domje tam w Bystrem, a tak ruczę hacź to sbonju, kotwał žym žebi młodżenzownu pózcźiwosć, so by hłowu žym dóstał. Sajemu rodej njebył na haribu — hdy by teho wěcznebo dźěła njebyło, to drje bych był ho se skotom stał ... Ale něsto toho hižo trjeba njebudże! Budże dozyka bruhe ſ wjenje. Jenoż bych rad wódźał, prjedy hacź ſ wotchenu nanej dóndu, hacź bychcze wy, Albinka, mje měcź chcyła?“

Měrne hołczo so sačzerwjeni a wobšěmy pschi dejimanej Librowej rěcźi. Rada by była jemu rjekła wšelcy ſ pokojenju a posdubjenju, ale bě tak podwolena krutemu a wunnyhlenemu nanej, so žebi njeskeri dźes jeho do wolenja nješchto hłubicź. Libra wutkożowasche žebi jej mjelczenje hinak. Se sanuhlenym wobliczom a cźišnu hłoz hłoham naspomni: „Drje žym sa waš hižo stary.“

„To niz“, shraba so holza stónczenje ſ kapłej wotmowje. „Hižo žym wam wjele ras prajita, so mi na mjedenym njesaleži, so bych chžyła radscho roswajnivischcho wom dźelskeho mécź! Hdy by nan njebył pschczežiwo tomu, doda zyle ſcźicha, „a waschi, — wosmu bej waš rada ...“

Jobt hrabny jeje ruku a tóczeschce ju krucze. „Hdy by nětkole kžor wódźał, kajke sbožo spožiwuje ſ tym wo tentami, sawěsće by je hnydom podpisał“, rjekny po khwilzu, pschewinnywschi roshorjenje, kiž cźerjesche jemu kreiw ſ hłowje a po zhkym cźele pschejědże, jako by ſ tenjenjom Albinczinege ruki wuschła.

„Njepopschcheju ješe pschedy měra, doniž wo nich njeshonju! Tak ruczę hacź šmeju khwilku cźasa, dokelž do Bystreho, wopraschaam žo tam Bedrzela. Tón sawěsće budże hižo wo wschém wědżecź. Mjes tym pak nicžo nikomu njeprajcze, Albinka“, napominasche holcza, hy prózowasche žo jemnje, wot njeho ruku sčahnyc.

„Njeprajuu“, žlubowasche Albinka. „Ja wschak to sam dosć nana bołu. Nihdy njeje chžył wo mojim trudnym błyschcecź. A wy też waschim nicžo njeprajcze ...“

Sandże k wumeńku a bórzy ſhubi so dozyka. Jobt stupaschce je spěschnym kroczelemi ſ swojemu hubku, ale njenadżejcze nuts do jiiwy — wubra žej w kólnicźej gołeni, hrabje a karu, a dźesche do najbliščeho lěsa, kiž je gromadu tej kluschesche, do drjewa. Pschejara běsche hnuty, wjesoł samó nětko ſ nikim rěcźecź.

(Wokracź. ſcźahnjene.)

Wulki woheń w norwegskim mesce.

Město Stavanger w krótkowjeczornej Norwegskej pozjeńdźi schiwórkł woheń, kajkiż njepomnja, dołhoż město wobsteji. Woheń wudyri w radnizy. Wulke twarjenje běšche sa krótki cźaś jene płomjo. Jenoż dźěl archiwow mózachu wukhować. Polizija běšche do pinzy pschešmykańśi spirt składa, kiż rosbuchny. Dokelž wětr hylnje wuješe, ho woheń bórzy na susodne twarjenja roscźeri. Wšoput dalschich twarjenjow ho dospokanje wotpali. Wohnjowa wobora mějesche ho schtyri hodźiny prózować, doniž ho ji poradźi dalschi strach wotwobroćiś. Schkoda na twarjenjach a wuhotowanjach wucźinja něhdźe milijon norwegskich krónow.

Přilopk.

* **Strowa wjeś.** Najstrowischa wjeś zyłeje Němskeje a snadź zyłeje semje je wjeś Miesen w Rhónskich horach. Wjeś ma 1000 wobydlerjow. Pożledni šmjertny pschipad sapisachu tam 22. augusta 1922.

* **Sślepy dobu w loteriji.** 500 000 hriwnowska premija Ruskeje rjadowniowje loterije padźe ł dobyczom wo 1 000 hr. na cźo. 297785. Lóź hrajesche ho we wóšomkach w Varkinje. Jena wóšomka padźe też na šlepeho hrajerja.

* **Hórsti lětny woheń pola Locarna.** S połnocy Locarna a nade wšu Ocźelinu hrjeda popołdnju w hórskich lěšach hrozny lětny woheń wudyri. Schtwórtk wjeczor woheń hischcze njeběšche podusćeny. Zyłe wobydlerstwo ho pschi hoschenju wobdźěli. Wjeś Ocźelina běšche we wulkim strasche.

* **Sněhowy mjeczel w Kawkasu.** Po powěsći ł Moskwy je w połnócnej Kawkaskej žylny sněhowy mjeczel zakhadał. Wschitkich želesniśi wobkhad je ho zastajił. Wobydlerstwo dyrbješe želesnizu wušmywać. W Maikopskim wokrjeżu je tacźe zastupiło a ł wulkim powodźenjam dowjedło. S mnohich wšow, kiž běchu ł powodźenjom wohrožene, su wobydlerjow do druhich wšow swozyli.

K roboće zasudźena „nócna kralowna".

Kónz potajnych korczmow — Nowy polizajski skandal w Jendźelskej.

W Londonje su ho nastajnje dźiwali, so tak mjenowane „Nózne kluby", hdyž su w jendźelskej metropoli zakazane hejkowanja pschi winje a sekcje wotmeńowachu, pod wocźomaj polizije njemylene kćežachu. Někto je sensacionelny prozeł tute hudańcźko rozsahnył. Po dny bohim jednanju zahudźichu londonscy sudnizy korczmarku Meyrick, tak mjenowanu „kralownu nóznych klubow" wopytkanja ł 15 mězazam a polizajskeho kontingara Goddorda dla zamtkneho pschestupjenja 18 mězazam roboće a ł temu 40 000 hriwnow pjenježneho khłostanja a wschem sudnistwu khłostam. Mnohe nózne kluby (korczmy), kotreż Meyrickowa wobsedźeješche a satarasche, buchu sawrjene a je sajeczom a zahudźenjom polizajskeho komisara by jandźelpěstoń wotstronjene, tak hać dotal nózne kluby za dobre myto pod zwrót schtli [illegible]

Prozeł je polizajski skandal [illegible] ł Londonje sławne potajnistwo. Hižo lěta [illegible] schi wschitky, kotrizi běchu ł nóznym žiwjenjom [illegible] cźornym Londonje znaći, so duzenty dwělomnych eksistenzow, mězicźelstwo nóznych klubow, hrajerjow a domow njedobreho mjena, porjadnje na polizajn pjenjesy płaćachu a jej tak wunuskowachu, so je polizija skradu cźerpješe. Stónchże ho na tutón skandal tak wuczichu, kaž by ho to samo rozumi. Jenoż polizajska wyschnosć dyrbješe ho slepa dyrć. Komisar Goddard mějesche pola swojich pschedstajenych połny dowěru. W podźenskim śwěcźe, kotryż dyrbješe po prawym dohladowaći, widźeješe wón, so ho sa wěste pjenjesy polupicej da.

Goddard dohladowaješe nad 500 korczmami, w kotrychż ho jakoń we podawanju alkoholitich napojow nastajnje pschestupowaješe. Mězicźelstwo wschěch tutych klubow jeho wobłukowachu. Tohodla bjes dźiwa, so dyrbješe wón po wuznaću sudnika wobsedźeć krasnemo domjeho (villa), automobila a měješe na banzy pjenjesy we wyschkosći 400 000 hriwnow. Meyrickowa płaćeješe jemu druhdy 2000 hr. natydźeń. Tutón wudawk ho saplaći, dokelž „nózna kralowna" mějeješe pjecź tajkich nóznych klubow a te pschinjeseschu ji tydźeńsku na 2000 hriwnow cźistego wunoschka.

Meyrickowa mějeješe policajsku informatoriju służbu pschikradomnje organisowanu. Wě wo wotpohladach Portzijt nadrobnje informowana. A hdyž policija w uniformje abo inkognito (njesnata we wschědnej drasce) njenadźišy pschidźe, njenamakachu ani krjepki alkohola pola njeje, też niczo druhe podhladne. Na potajnych puczach dóndźechu Goddardowe warnowanja ł Meyrickowej. Wědźeješe zyłe wječe, hdy a hdźe policija njejapy dóndźe. Też napschećko tajnym poselnikam policijt bě kedźkoliwa. Jelt Goddard policajskim postupowanjam sadźewacź njemóžeješe, dha ho snajmjeńscha potom postara, so jeho lubuschkant ho dale niczo njesta.

Tola ke kedźliwosći ho hischcze druhe srědki nałożowachu. Tak mějeješe Meyrickowa jeneho prjedawschego podoficera w służbje, kiž policistow wschěch wobdobinjaj znajesche. Tutón pomocnik stejeješe jako pschedawar nowin psched klubom. Tak thěrs hać jeneho policistu w zywilnej drasce pschikhadźecy widźeješe, da hnydom warnowaty signal. Tak bě Meyrickowy wobkhod dwójcy psched pschejstupjenjom schkitany.

Njedźiwajo wscheje kedźliwosće pschešłapichu Meyrickowu někotre rasy a wobskorźichu ju dla pschestupjenja pschedpisnow. Tak ji napokožichu pjenjezne khłostanja, dwójcy ju też do jastwa tyknychu. S tym sjednoczene sudnistke jednanja njepschinjeżechu potajne swiski ł Goddardom na zwětko. Hakle hdyž ho pschemjenjenje w policajskim presidiju sta, počza ho kamjeń kulecź.

Jedyn pad, w kotrymž bu Meyrickowa ł jastwom pothłostana, mějeješe wěstu koniku. To bě najhórsche njeslóże, kotruż ju do nětsischeho wuzuda potrjechi. Běšche tehdom — w lěcze 1917 — na jeje mózny klub „Sślěborny drjewjanz". Hodownicku zhont pisches Goddarda, so ma policija wotpohlad ju revidérowacź. Goddard sam dyrbješe wjednik tuteje patrolje być. Meyrickowa warnowaše žana „Sślěborny drjewjanz", njes tym so bě po puczu do jeneho druheho jejnych klubow. Tam zu najtšerje tute warnowanje pschešłuschcheli, pak na nje sabyli. Policajska patrolja pschidźe něhdy pod wjednistwom Goddarda a dokelž hej myšlesche, jo je wschitko w najlepschim rjedźe, da zwójcim pschewodnikam po domje wokoło muschlicź. Tu nadeńdźechu sastojnizy w rumnosćach elegantneho kluba mužskich a žónskich, kiž we winje a sekcje ho zwonka kupachu. S cźeškej wutrobu dyrbješe Goddard wobskórźbu sapadacź a Meyrickowa tuzitiwaše hodowne swjatu dny w žylach. A něhdy budźe móc pschi to płakacź, jo je kraśnoscźu „nóznoje kralowny" brje na wschě cźasy minu.

Němska ze škrowymi žołmami přenjese do Danskeje fotografiju němskeho statneho kanclera Müllera, přisłušnika socialdemokratije. Danska pósla po samem puću wobraz swojeho krala.

Anekdoće wo ruskim spisowaćelu.

Bałznik Maksim Gorki (ł prawym mjenom Alekjej Peschkow) pschebywaješe jako hólcźeć, po tym hać bě jeho nan na hlinwatej žiłkawje wumrěł, pola swojeho dźěda a wowki.

Jenoho dnja wopraschcha so jeho dźěd, hać w nosy derje spi.

„Wi je stajnje fyma", wotmołwi Alekjej Peschkow.

„Haj, mój synno", snapschećźiwi dźěd, „potom pschikryj so derje, jandźelski budu cźe cźopkeho dźerźeć."

Alekjej sćinł kaž bě so jemu porucziło. Ale sa khwilu posběhny so sazo a posłuchny pschemyślujo na dźěda.

„Schto maśch na wutrobje?" wopraschcha so dźěd.

„Dźědo, praji Gorki, „móžu město jandźela cźopke poślešcheso dostaś?"

*

Gorki spěwaješe jónu, wjele lět posdźišcho, hdyž bě hižo znaty basnik, w nahladnym towarstwje. Mjes druhimi bě w tutom towarstwje zyły rjad wulkich ruskich spisowaćelow a wumětkow. Jako Gorki spěwaćej sapoča, jandźeli wóčzy a wobkhowa jej sawrjenej, tak dołho hać spěwaješe. Jedyn młody spisowaćel wobroći so na Tschechowa ł praschenjom: „Praješe mi jenicźky, cźohodla spěwa Gorki se jandźelenymaj wóčzkomaj?"

„Haj", praji Tschechow, „jeli śe Wy Gorkija cźitali, budźeśe wědźeć: Wón je jara sobuźełuliwy, wón njemóže swojich sobuźełowjekow cźerpiś widźeć."

Směmy lžeć?

To so tola wě, zo nic! To je zakazane. To je něšto zleho.

Ale, hdyž nětk lžeć d y r b i š ? Njemóžu tola nanej rjec, zo.... njemóžu tola w zastojnstwje předstajenemu prajić....atd. Nó, to tak runomérnje lžiš.

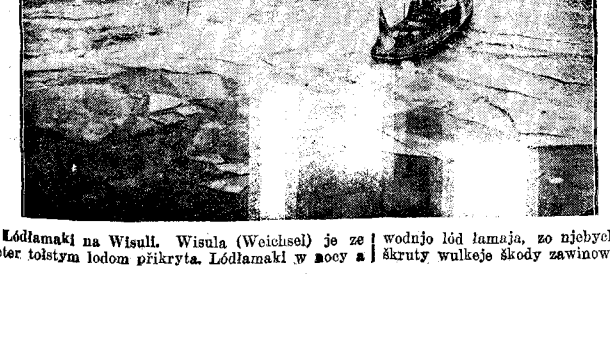
A hdyž lžiš, snano jenoż tohodla, dokelž je tak přihodźace a snano spomožne, što potom? Nocheemy tola předewšem tu jenu lžu wospjetować: my njelžimy! Nawopak, w žiwjenju ludźo njesmérnje wjele lža. To je hola wěrnosć! Łža kóždy dźeń telko, zo to dawno hižo ani njepytnjemy. „Postrowće wašu lubu knjeni a lube dźěći!" prajimy a hižo je lža hotowa; přetoż tamnu knjeni a dźěći ani njelubujemy. To wšak dźě je nětko něšto cyle njewinowateho. Wjele na tym njezaleži. To jenoż naspomnju, dokelž je to też lža. Podobnje lža wšitcy, a wšitcy husto.

Najwjacy łžow pak su wužitkowne łžě. Njejsu zelbańnikam jenoż přihodźace, ale też dobytk wunošace. Wobeźiš n. př. cłonisku wyšnosć abo dawkowníkoweho zastojnika, zcyła „stat". Z tym zamołwjenjom: wjele ludźi tola też njezaplaća te dawki, kotreż bychu dyrbjeli dawać. Dźěći w šuli łža a zamołwja z tym jich zakomdźenja. Też staršim woni husto wěrnosć njepraja. W politiskim žiwjenju łža najbóle, a tam najwjacy, hdźež so wo kroški jedna, mjenujcy we wobkhodnym žiwjenju; tam skoro njeje wjacy napadne a z pohorškom.

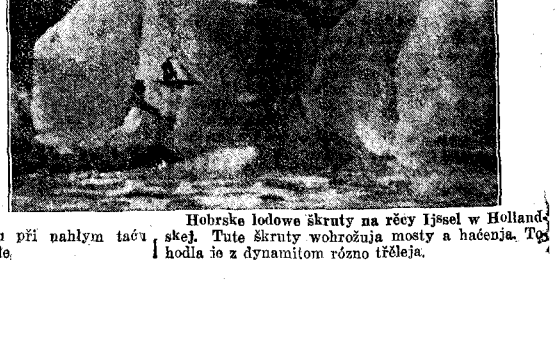
Spominam husto na moje dźěćatstwo a we zwisku z tym na narosćace dźěći w powšitkownym. Tym so tsajnje rjeknje: „Njesměš lžeć!" Pokhłostaju so, hdyž to tola činja. Husto su jara cźežko khłostani přez khutnu rudobu a zymnosć staršeju. A tola mohłe znapřećiwić: „Ale wy tola sami też łžiće!" Dźěći wědźa a spomjatkuja sej wjele. Wjele wjac, hač dorosćeni rady wěrja.

Kak dźiwnje njech też klinči, ale njeby sprawniśo bylo, dźěćom přidać: „Haj, wjele ludźi łža a druhdy dyrbja też lžeć!"

Staršim, młodemu dorostej bych to woprawdźe rjekł. So wě, nic jenoż to. Ja bych jim pokazał, čehodla ludźo tak łža. Tak bychu něšto zapřimnyli za teho hórkeho nućenja, kiž so přez naše žiwjenje ćehnje. Ja bych jim rozkładł, čehodla lžeć njesmědźa. To mnohi prajić njezamóže. Ma za to dobre přičiny! Łža a lubosć stej napřećiwnikaj. Dwjeju, kiž so wobeležitej, njemóžetej so wěrnje lubować. Wěrnosć a woprawdźitosć je tón kruty zakład, na kotryž mjez nami ličimy; to je dźeržadło poměra dweju člowjekow k sebi. Zehłarniske žiwjenje je njewěste žiwjenje a wurosće so bórzy k wobličiwemu zadźerženju — dyrbiš wuspěch łžě doprědka rozmyslić a dyrbiš wědomje dale lžeć, nocheš-li być wotkryty. Zehłańnicy su lohko njewěsći; zatraša so lohko a klacaja a khablaja husto. Njedopomnja so derje na sebje, njedźěłaja na sebi samym, njewudospolnja so, hačrunjež je to stajny nadawk člowjeka. To wšo su přičiny přećiwo łži!

Lódłamaki na Wisuli. Wisula (Weichsel) je ze meter tolstym lodom přikryta. Lódłamaki w nocy a wodnjo lód łamaja, zo njebychu při nahłym taću škruty wulkeje škody zawinowałe.

Hobrske lodowe škruty na rěcy Ijssel w Hollandskej. Tute škruty wohrožuja mosty a haćenja. Tohodla je z dynamitom rózno tšeleja.

To bych ja dorosćenym wšo prajił a pokazał a woni bychu to zapřimnyli. Ale ja bych pokročował: „Potajkim njeľžiće njerodnje, nic ze samoje přihodnosću a lohkomyslnosću. Pytajće sej też powołanje, kotrež was k ľži njenući, dokeľ je tak škódne. Mamy powołanja z wjacy wabjenjom k ľži (překupstwo, prawiznarstwo) a z mjenje nastorkami k tomu (rólnik, lěkař). Hdyž pak dyrbiće raz lžeć, hdyž dźiwanje na ćo, ważny wužitk bjeze škody za druhich abo wyšše hladaniščo to přikaže, potom lžiće z jasnym wědomstwom, nic slepje, bjez měry, ale w służbje wotmysła, wědomje w mjezach cyleho. Jeli budźeće zasłapjeni, njesće sćěhwki bjez morkotanja a skiwlenja. Njeľžiće ženje w lubości a njewobeľhajće sebje samych!

To bych ja prajił. A bych wěrił, zo by to sprawniše stejniščo k młodźinje było hač wšě druhe rozłoženja. Wona by mi wěrila, dokeľ ju z tym widźomnje njebych wobeľhał.

Na¹nowiše zcyłeho swěta.

— **Schkrowa powěšć wo wjedrje ja jutřišim wutoru:** Rjenje, ľuchо, wobłstajne, w nogy njerjsnje. Podobne wjedro w Jendźelskej. W połnócnej Europje fyma.

Psches Drjezdźany je ẑobotu w nozy ľód ſ Čzech po Łobju pschepłuwał.

*

W Drjezdźanach bź ẑobotu pschipołdnju jena ẑonà dźesći jene 4 a druhe pol lěta stare, na chwilu ẑamej w kuchini wostajiła, dokeľ mjesche někotre wězy ẑa hospodarstwo wobstaraćz. Mjes tym ẑo na tkachle powěšnjena drasta ẑapali. W nastatym kurje ẑo dźesći sadušyschtej.

*

S rostaczom ľuchа ẑu ẑo wschelake dźele Rumunskeje powodźile. W Turn-Severinje je żelesniza w dołhosći 2 kilometrow powodźena. Też druhe żelesniše cźary ẑu powodźene a wobtłoh na nich je ẑo sastajił. Dźeľ města Jaẑow je ẑo powodźił. W Kischenewje je w měsće woda tak wyšoka, ẑo dyrbja ẑo psches dróhe mosty twaricź.

*

Pschi wotpłuwanju loda rěki Mariẑy je ẑo hłubje leżaẑy dźeľ Filipopela powodźił. Nětkle 1000 khěẑow je ẑo pócźrjelo, 15 ſ nich je ẑo sašypło. Też ſ druhich stronow Bołharskeje pjschu, ſo ſ powodźenjom cźerpja.

*

W staćach Alabanje, Georgiji a Floridźe je ẑo ſ powodźenjom po lnjeẑerſtwownym wobliczenju wjazy dyžli ẑa 100 miljionow dollarow schłody niczinło. We wóẑom městach ẑamych je ẑo ẑnajmjeńšcha 15 000 wobyklerjow se powodźenjom wotsamkło. S 3000 wobyklerjow w Elbje ẑu po 16hodźinskim wukhowanišćim dźele 2800 wukhowali. Liczba morẑnych njeje hišcźe śwjeżena. W kraju 10 000 kóẑnych mil je ſ namjeńšcha 25 000 ludźi bjes bydła. We Elbje woda ẑpaduje, mjes tym ẑo w Genewje a Brewstonje pschibywa. Ssylne wósłowe wotdźelenja, pożiłnjenje ẑe Czerwjenym kschižom a ẑwobodnymi pomharjemi, ludźi ſ wodowoje nuſy wukhowaju.

Hamtske wozlewjenje z Budyšina.

Wot 23. hać 25. měrza wotměwa ẑo

jutrowym hermank.

Njedźelu 24. měrza 1929 je jenoẑ **wot 12 hać 18 hodź.** dowolene twory pschedawaćz. Na zhytkownyj hermanskimaj dnjomaj ma ẑo najpołdšiško **w 20 hodź.** pschestaćz pschedawaćz. To pak njepłaćzi ẑa pschedawarjow na Tšelnikt, kiž maju 24. měrza tehorunja w 18 hodź., hewak pak w 22 hodź. pschestaćz pschedawaćz. Wobtłodny cźaẑ psches 19 hodź. płaćzi jenoẑ ẑa pschedawarjow tworow na hermanku, niż pak ẑa ẑjawne klamy. Jędźenje, wustajenje a hewaschе ẑwjeżelenja maju **na wschitkich hermanskich dnjach** najpołdšiško **w 22 hodź.** ẑo załwjeźz.

Hermanska njedźela je wobtłodna njedźela a tohodla ẑmědźa też klamy wot 12 hać 18 hodź. wotewrjene bhćz.

Sawaldła a hewaschе wotpadły na ẑwobodnu wobchadnu měrnosć ẑwonka hermanskeho ẑiejischcźa klaſeẑ, **je ẑakazane.** Hewak pak płaćza pschedpiśmna wiczneho porjada. Tehodła njeje hrajerjam harmonikow, budlawow a tehorunja pschisłup na hermank dowoleny.

Wobkedźbowaćz maju ẑo postajenja wo wohnjowej wěstoćzi na tudomnych hermankach ſ 8. měrza 1913.

Hermanske dny ẑu Ssorbiśe hrjebje ẑa wschitkim jędźny wobłhad ẑawrjene. Schłoẑ to njewobkedźbnje, ẑo khłosta.

W Budyšinje, 14. měrza 1929.

Měšćańska rada, pschemyslowstwo hamt.

Towaŕstwowski powěstnik.

Budyšin. „Bjesada" schadźuje so kóždu pónđźelu we Serbskej kofejownji.

Budyšin. „Nadźija" zmeje **jutře wutoru** (19. 3.) w „Serb. Domje" **spěwanje.** Njech tohodła wšitcy přindu. Wowđerk.

Bukecy. Radość spěwa tutón tydźeń pjatk 22. (nie srjedu, dokeľ sym zadźelany). Dla so błiżaceho swjedźenja prošu wo přitomnosć wšitkich. Dirigent.

Budyšin. Jednota Sokoł wotmeje přichodnu srjedu 22. III. wječor we 8 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu w „Echten". Dźerži so ważny přednošk. Přindźće wšitcy! Předsydstwo.

Hrodźišćo. Towaŕstwo „Zerja". Přichodna spěwna hodźina je srjedu 20. nalětnika pola Jurakee w Hrodźišću. **Dirigent.**

Khróśicy. „Sokol" zwučuje **kóždu wutoru** we 8 hodź. na šuli.

Zwjazk huž. serb. studentstwa zmeje wuběrkowe posedźenje přichodny pjatk 22. t. m. popołdnju ½3 hodź. w Serbskim Domje. Hl. starši.

Jitowy redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerˇ w Budyšinje. Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Duchan w Budyšinje. Za hospodarski dźeł: Arnošt Barth w Brěžnycy. Za nawěsći: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

póndźelu 18. nalětnika 1929:

Barlinska burza sahdźenu sobotu jara žiwahny wobrot zapiša. Kruhy efektow běchu sćěhlabjene. Wiki ſ dołhsymi a rentowymi liſćinami běchu sobotu jara cźiche.

Na **produktowych wikach** njebě sahdźenu sobotu wobrot pschewulki, ale płaćzizny wostachu dale **ſtruśene.** Rožka ẑaso 5 pj. pschidobu. Druhe druźiny žita ẑwoje płaćzizny njepscheměniču. Sahdźenu sobotu płaćezeše zeninaŕ

w Barlinje:

pschenicźy 11,25—11,40 hr., rožki 10,35 hr.
hacź 10,50 hr., nałětnjeho jećzmjenja hr. 10,90—11,50, nafuniſkeho 9,60—10,10 hr. wowsa 9,95—10,25 hr.,

w termińowym wikowanju:

ſa měrzu: pschenicźy 12,02½ hr., rožki 11 hr. wowsa 10,95 hr.,
ſa meju: pschenicźy 12,21¼—12,23¾ hr. a rožki 11,46¼—11,50 hr., wowsa 11,33¾ hrinowoju,
ſa julij: pschenicźy 12,70 hr., rožki pak hr. 11,76¼, wowsa 11,75 hr.

Pschisłajeja:

Holzu do domu, dr. Wittowa w Lubiju, Bröckneriuſ 2.
„ Himpelka w Běłej Wodźe, Schützenſtr. 3.
„ ſtorowſki dom w Malym Wjelkowje.
„ w Běłej Wodźe, Hlomna dróha 22.
„ dr. Gaŋf w Hródku, Sahrodźiwa haša 4.
„ do Bitkopiz, Budyška dróha 9.
„ Jenczej konditoraŕnja w Bitkopizach, Zyrkwinska haša cźišło 9.
„ do Stareho Lubija cźo. 18.
„ Thomaßowa we Wjeleczinje, na Dwórniſchczojowej haši.
„ Klawiſchcźej pjekaŕnja w Běłej Wodźe.
„ Bjedrichowa we Wósporku.

Wuczołowniju do kuchiny, hoſczenz „Němſki dwór" w Běłej Wodźe a do hoſczenza „K ſtotemu ſłónzu" w Bitkopizach.

Pjekaŕſkeho, Miesler w Starym Lubiju.

Wuczołownika ſchwajzaŕſkeho, knježi dwór w Ruholzu.
„ młynſkeho, młyn we Wujeźu pola Wóſporka.
„ rěźnſkeho, Lippert we Wjeleczinje.
„ bludaŕſkeho, Häuchen w Budyšinje, Ludiška dróha 17.

Krawſkeho, Zobler w Kamjenzu na Torhoſchczu.

Dźowku, Hübner we Wjeleczinje cźo. 246, Nowy młyn.

Pomocznika hospodaŕſkeho, młyn we Wujeźu p. Wósporka.

Cźeladnika, 16—17-ltniſkeho, w Bosankezach 7.

Wotrozła, Bergmann w Hózowje.

Na pschedań:

Jałojzy, wyšoko-ẑuẑelene, knježi dwór w Ruſchi p. Hródka.
„ Schüp w Stradowje pola Hródka.
„ Kleber w Dalizach.

Kruwy wyšoko-ẑuẑelene, młódſche, knježi dwór w Ruſchi pola Hródka.
„ w Płuſnikezach 35.
„ we Skanezach 36.
„ w Bukojnje 9 pola Barta.
„ w Nowych Porſchizach 76.
„ w Lipicźu 6.

Waloj. w Delnjej Hórzy 54.

Koſa młoda, dźišo, a koſoł, na Ssokołzy 6.

Kuchiniſka nadoba. Weber w Bitkopizach, Dr. Langowa haša cźišło 2.

Kóń walach, 7-lětny, knježi dwór w Płuſnikezach.
„ ſrěnjoſtatny, Gruhl w Jilojach.
„ 10-lětny, hoſczenz w Nowej Wěžy pola Nakez.
„ ſchmul, 10-lětny, w Bukojnje cźo. 1.

Runtlizu, Czornak w Delnjej Kinje.
„ knježi dwór w Cźichorzach, a kupuje pomjerſnjene bźrny.

Wołmiſchczo, małe, w Budyšinſke na Tšelniſkej dróhi 13, delka na prawo.

Kolo motorſke, knježi dwór w Holeſchowje.

Wóz dźeźazy, w Bukojnje 3 pola Barta.
„ „ w Budyšinje, Krotteſchmiedſtr. 8 E.
„ „ a jſtwiſki, w Budyšinje, Rózowa haša cźišło 18III.

Wobſtaranje wšelakich wěcy

Wobłek cźorny, w Budyšinje, Bismarkowa haša 6.

Wohniſchczo, mlokaŕnja w Korjenju.

Drjewowa awkcija

ſchtwórtk 21. nalětnika 1929 na Wulko-Wjelkowſkim wěrje, kupaẑy ſeźdu ẑo dop. w 9 hodź.:
60 mtr. ẑwjerdych a mjechich ſchćěpow,
50 dołhich hromadow ẑwjerdeho a mjechego drjewa,
400 ſchmrjókowych ẑerdźow a ẑerdkow,

pjatk 22. měrza 1929 na Jitrowſkim rewěrje, kupaẑy ſeźdu ẑo dop. w 9 hodź. pschi Wyšoczańſkim puću, w Brunjowſkej ſaſtupje:
31 mtr. ẑylnych khójnowych kulukow,
7 dołhich hromadow khójnoweho drjewa,
66 dołhich hromadow khójnoweje walcźiny,

ẑobotu 23. nalětnika 1929 na Brunjowſkim rewěrje, kupaẑy hoſczenzu w Brunowje pop. w 4 hodź.:
220 mtr. khójnowych kulukow,
425 mtr. khójnoweje walcźiny,
150 mtr. khójnowych pjenkow,
25 dołhich hromadow khójnoweho drjewa,
wjeſelſcha dźełba ſchmrjókowych ẑerdźow a ẑerdkow.

Drjewo leži pschi Rohrbachu a na Płaćzej hori.

Sźehnjizy na pschedawanje

wutoru 19. nalětnika 1929:

w Brěſynje pola Kamjenza w hoſczenzu „K wiſoſkemu kubłu" dop. w 9 hodź.: rjawowy ẑuẑkał, 4 běłaſi, kotrež ſu ẑelenym hujnjazowym ẑudom, mandlowa, wuſoka motor a ſkript,

w Njebjelczicach, kupaẑy ſeźdu ẑo dop. ½10 hodź. w ſwójſkej gryſchcźe: 100 litrow koguaka a ẑyjawa,

w Khróśźicach, kupaẑy ſeźdu ẑo pschip. w 1 hodź. w ſwójſkej gryſchcźe: pišaniſke blido, motor, makowy mlejer a cźęſto rozdźělowaca maſchina.

Wobſwědcenja.

Do wikowańſkeho ſapiſła ſapiẑachu:

na łopjenku 811 nałstupaju firmu cźiſchcźerniju Brauer Miſleraj, nakład „Budyſkeho dźenika", tow. ſ. w. z.: Ernſt Staar ẑe jako wobłkóžbny wjednik wuſtupił,

na łopjenku 1086 firma Camillo Köhler w Budyšinje, měſćańſki ſekretaŕ Camillo Köhler w Budyšinje, bydli na Cyrilla Weigangowej haši 4.

Do ſapiſła mandźelſkeho prawa ſapiẑachu:

Dźěłaćzeſ Jurij Nowotnik w Budyšinje mina połoženja na ſarjadowanſu a wuẑiwanju ſamoẑenja ẑwojeje žony Helenty rodź. Jonaſzej.

Škrowe deweće.

Produktowe wiki w Barlinje dźenża dop. ¾11 hodź.

Wiki ẑu hiſchcźe malo wutwile, płaćizny kaž ẑobotu.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž pſched hodźinu, tola ẑu bohaſche termije ſćěhlabjene.

Płaćizny na Barliniskich produktowych wikach.

Zito a wołiſowe ſymje po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hrivnje.

	16. 3.	15. 3.		16. 3.	15. 3.
Płaćena	225-228	225-228	buny	22-23,50	21-23,50
rožka	207-210	206-209	woka	29-31,00	29-30,00
nal. jećmjeń	218-230	218-230	módre łupiny	16-17,00	16-17,00
naz. jećmjeń	192-202	192-202	žołte łupiny	23-25,00	23-25,00
wows	199-205	199-205	zeradella	—	—
kukurica	242-248	245-248	raps. wosnik	29-30,00	27-30,00
pšeńč muka	26-30,50	26-30,50	lany wosnik	24-25,00	24-25,00
ržana muka	27-29,75	27-29,75	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	15,75	15,75	běrnj. kruški	4,50-5,00	4,20-5,00
ržane „	14,85	14,65	syno, 50 kg	1,20-1,40	1,00-1,30
lane ſymjo	—	—	ržana ſłoma	1,10-1,30	1,15-1,35
hróch	43-49,00	43-49,00	pšeńč. „	1,55-1,70	1,40-1,55
raps	—	—	wowsna „	1,35-1,60	1,25-1,50
pjeluški	25-26,75	25-26,75	ječa „		

Kmótřace dźaki

dostanjeće

w Serbskej knihaŕni w Budyšinje

Palne drjewo

kuluchi a ščěpy

sprawnu łěsnu móru podawa běžnje

Alfred Lehmann

drjewowa wikowarnja

w Brěznje pola Kamjenca

Pjekaŕsk. wučobnika

pyta

P. Noack pjekaŕski mišter

w Mučowje pola Wojerec

Wysokosuć. jałojca

je na předań w Jaseńcy 9

pola Njeswačidła

Přesadźowanje zawostajeństwa

Štwórtk, 21. 3. dop. ½11 hodź. budźu w Budyšinje Uferweg 4, w 2. poskh. (spadk Krónprynceweho mosta na druhim boku Sprjewje) **zjawnje a dobrowólnje přesadźowaś:**

3 drastowe khamory, 2 sofaj, šklenčany khamor, 2 dr. brej łožy z matracemaj, posleśca, regulatory, śpikle, wuč. blido z 6 stólcami, 2 krinje, gardiny, šaty, dr. sta, kuchinski khamor, hospodarski grat etc. — Pro hladenje wot ½9 hodź.

Arno Wuschick

přis. a zjawnje přistajeny přesadźowar

Symjentny dźeśel

čisty, kaž z ruku zwuběrany

zwuběrany dostachmy w plombowanych měchach z hórskich krajinow při śleskočeskich mjezach a poručujemy po najtuńšich płaćiznach

Serbski Hospodaŕ

Ratařske wulkowikowanske towaŕstwo z. w. z.

w Budyšinje, tel. 3510 w Khoćebuzu, tel.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr., pod kříž. zwjazkom 2,25 hr. Do wukraja 18 Kč. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćerња, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 66 — Budyšin — Wutora, 19. měrca 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Němski sejm.

W němskim žejmje je žo póndźelu kredit 250 milijonow za twarjenje wobydlenjow w druhim a tśeśim wuradźenju pśihotowolik. S tejele sumy dyrbi też privatne twarske pśichmyśło tśetny dźěl dostaś.

Knježerstwowu polnomóc k pśihotowanju požyčonkow je zwobjerk wo 250 milijonow hriwnow powjetśił.

Namjet nazionalneje sozialistiskeje strony na wuprajenje njedowěrjenja pśiměrjawo němskemu ministrej Severingej žo z 299 pśiměrjawo 69 hłosami nazionalnych sozialistow, němskonazionalnych a fśeśesijanskich nazionalnych wotpokasa. Kommunistojo a hospodarska strona žo pśi wothłosowanju njewobdźělichu.

Načisk němskostatneho mlokowego zakonja.

Načisk němskostatneho mlokowego zakonja, kotryž je němski minister za ježiwjenje a ratarstwo nastajał, je žo runje krajnym knježerstwam a hospodarskim swjazkam pódłak, so bychu žo wo nim wuprajili. Kaž bóhsy tele wuprajenja dóndu, žo načisk němskemu knježerstwu pśechopoda, kotrež žo z nimi hyśće njeje sabrało. Načisk 50 paragrafow a nadrobne postajenja wo wobłkadźe z mlokom wopśijija. Wón žo też na mlokowe pśihotowanje a mlokowe wudźełki pócahuje. To je žo wobžeže tohodla źiwko, so by žo mlokowa hódnosć połepśiła. S mlokowym zakonjom dyrbi žo pśihódźenu dowosej wukrajneho mloka wobaraś.

Nuzowy hospodarski plan za Saksku.

Dokelž sakski žejm hospodarski plan za 1929 pśed jutrami njedowuradźi, je knježerstwo na podkładu stawa 44 zakonjow wustawy nuzowy wukas wudało. Kaž dołho hyśće nowy hospodarski plan do mocy njestupi, ma po tymle wukasu knježerstwo prawnje zakonje winowatosće dopjelnjeś, sarjadnistwo dale wjesej, trěbne wudawki cyniś, dawki sběraś a na króti cas požyčonki pśihotowaś.

Braunschweigska chce do němskeho stata pśeńcyś.

W braunschweigskim žejmje je frakcija „zhromadźenstwo žrjedźiny" kotrejž hospodarska strona, demokratojo a ratarski swjazk pśihłukcheja, wobsamknła, namjet w žejmje zapodaś, z kotrymž dyrbi žo braunschweigske statne knježerstwo namołwiś, so by z němskim knježerstwom wo wutworjenju braunschweigskeho němskostatneho kraja se němskostatnym sarjadnistwom jednało.

Ratarjow w Šlezwigu a Holsteinskej jimaju.

Po Foruczności statneho rěcznistwa žu kubleriow Germanna a Borwerka, nahladneju ratarjow z oldenburgskeho kraja, sajeli. Wonaj staj njedawno wjele ratarjow wokolnosće zhromadźiłoj, kotśiž běchu jenemu casanju se nazhłonosću zadźewali. Pódła teho je statne rěcznistwo wobstorźbu pśiměrjawo dźěsacej ratarjam sapodało, kotrychž žu jako wobdźělnikow pśichi ratarskej spjerjeńzy spóznali.

Falšowane pjenjezy so w Barlinje rozšěrile.

Pózledni cas je žo w Barlinje wjele podrażowanych metallowych pjenjez wudało. We wjele městowych stronach žu falšichowane tśihriwnowe a pjećhriwnowe pjenjezy zadźerjeli. Na wschelakich wuwjedźenjach je spóznaś, so pjenjez abo sćěrej pjenjezyhaćerjow falšichowane pjenjezy dźěla. Tele pjenjezy telko waloja wopśihcijeja, so móže žo z nimi pśiwaś. Ssu też wjele cejśkne dyžli wopravdźite pjenjezy. Wobžeže je w mjenjšich pśechadźowarnjach žu tajke pjenjezy pśihjeli.

Mjadowa swada w bergisko-markskej metallowej industriji.

Dźěłacerjo w bergisko-markskej żelesowej industriji žadaju, so by žo mjda wo 10 prozentow powyšchika. Też akkordne žadosći dyrbja žo powyšcyś. Industrialny žu tohodla wschitkim dźěłacerjam dźěło wupowědźili. S tym je žo 75 000 dźěłacerjow a dźěłacerkow potrjechiło.

Jencho fabrikanta we Łódźi zasudźili.

Sanitetna wyšchnosć we Łódźi w Pólskej je mějeczela a direktora wulkeje bałmoweje fabriki Oskara Kona, kiž žo Łódźski bawłnowy kral mjenuje, k jastwu na jedyn tydźeń sasudźiła, dokelž su sanitetne wobstejnosće w jeho fabrizy njejakonśe byle.

Dźěłanske pomery w tejle fabrizy žu najhubjeńśe we zykej Pólskej. Njedźiwajcy wobstejazeho porjada je žo w Konowej fabrizy też w nozy dźěłało. Jónkle a dźěcy žo husto do najcejšćiśego dźěła bjerjechu. Wichitzy dźěłacerjo mjdu niže tarifa dostawachu. Po pośledninm straiku textilnych dźěłacerjow we Łódźi je Kon jenoż dźěłacerjow pśihotajił, kotśiž žebi wotcejźenjenje wot mjdy lubiś dachu.

Gdyž běchu Kona wotsudźili, wón wyšchnosći praji, so žwoju fabriku samknje a 9000 dźěłacerjow z dźěła puśći, jeli so žo wušud njepowoli.

Kommunistow w Lotyšskej zajeli.

Lotyšcka politija polizija je žobustawy zentralneho kommunistiskeho komiteja w Rigy pśichi njejakośtim pogledźenju pśeśełapiła a sajała. Mjeś sajatymi staj dwaj Moskowskaj agitatoraj z falšichowanymaj pućowaśišćimaj paśomaj a nekotśi sakhutnjstwy. Polizija je mjes druhim listowanje z Moskowskej internazionalu, protokolle a wobliczenja sebrała, z kotrychž je widźeć, so žu so Rigźkim radikalnym politikam pjenjezy wupłaćiłe.

Kaiscy čeknjency w Francowskej fazcistiske knježerstwo njepśipóznawaju.

Mussolini je njedawno w sjawnej rěcži antifazistam pśichpowědźił, so žo wutwórjacne zakonje pśiměrjawo nim njebychu wobnowiłe, hdy bychu fazistiske knježerstwo w Italskej jako njewótcźišne pśichipóznali a žwoju pśimołwnu agitaziju pśiměrjawo njemu sastajili.

Napśiměrjawo tomu je antifazistiske sjednoćenstwo, kotremuž wjetšchi dźěł wuhnatych Italijanzow pśichłuscha, w Pariju resoluziju wobsamknło, w kotrejž žo praji, so wuhnaći Italijanzy fazistiske knježerstwo jako trajne njepśichipóstnawaju a so budża w mjenje pśichodnieje demokratiśeje, republikanśeje a sozialistiśeje Italiśeje dale pśiměrjawo fazistiskemu knježerstwu njepśichestawaśy dale wojowaś.

Surowy naprawy w Španiskej.

Schpaništi diktator Primo de Rivera je žurowe naprawy pśiměrjawo strajkowacym studentam z wukasom pśichitał, kotryž je žo wšchem schpanišćinm wyšchnosćam pśichpóstał. S njeho je widźeć, so schpanište knježerstwo studentiske demonstrazije jako fara strašchne za dalšche wobstejace nětśišćeho knježazeho systema wobkładuje. Po wukasu dyrbja wschitzy studentojo, kotrychž žu dla wobdźelenja pśichi demonstrazijach sajeli, jastwowe tkłostanje po 15 hač 30 dnjach wotpokuśiś. Też młódšchi studowazy, mjes 16 a 19 létami dyrbja žo do jastwa tykнyś, niž pak w domišnje, ale dyrbja žo do druhich provinzow pósłaś. Posłušišćo dyrbja nusowani byś, pola žwojich staršchich pod policajskim dohladom pśebywowaś. Starschi dyrbja wschédnje 10 hač 100 pesetow saplaśiś, kaž dołho tónle domjazy arrest traje. Policajske wyšchnosće žo wobžeže namołwjeja, so bychu pśiměrjawo spjerjeńzym studentam rasnje sakrocyle.

Solunske zrěčenje so podpisało.

Grichiski zwonkowny minister Caxapanos a juhosłowjanski zwonkowny minister Kumanudi staj w Genfu njedźelu schěśoj protokollow podpisałoj. S nimi žu so rozschenja wuprawile, kotrež z twórjenym wobkładom na żelesnizy mjes Ssolunom a juhosłowjanskej mjelu a z pśichstawnej, zkónjej a pólskej kluzbu w juhosłowjanskej zwobodnjej zonje w Ssolunskim pśichistawje zwitzuja. Po nowych dojednanjach, kotrež budża sa měšaz płaćiśi, njejsu žane juhosłowjanske dowosne a wuwosne twory po dopjelnjenju trowotnych postajenjow w zonje zwobodneho pśichistawa, cuzuje kaž po żelesniśkim puću hač k juhosłowjanskej njesu žanej kontrolli grichiskich wyšchnosćow podcińjene.

Grichisko-juhosłowjanski pśicheželstwowy zwjazk, kotryž dyrbješe so z wyšše protokollami kobu podpisaś, njeje žo hišće dowuradźił. To ma žo w Beogradźe staś, hdyž budże grichiski zwonkowny minister žo domjerwšcejo tohodła někotre dny pśebywaś.

S juhosłowjansko-grichiskim sreźenjom, kotrež je žo skónčnje po wjazyjekrutnym jednanju wobsamknło, žu Mussolinowe plany na italiske nadkrjeźenstwo na Balkanje do wody padłe. Pola Venizelosa, kotryž je Grichisku wot turkowskeho knježerstwa wuzwobodźił, žu Mussolinowe lubjenja mało dowěrjenja namakałe. Venizelos njeje Turkow z grichiskeho kraja wuhnał, jo by Grichiśej italisku kwaklu napokoječej dał. Dźerži jo hešła, jo dyrbi Balkan zwobodnym balkanskim ludam zjusćeś, a jo Italska ninja na Balkanje nježo rozkasowaś. Na Balkanje wschak žo Mussolinej nochze schlachćiś. Pśiched dwěmaj lětomaj je žo hižo Rumunska jeho slijanju sapowědźiła. Nětko je jemu Grichiska durje saprašła. Jenož z Albanskeje hišće Italijanzow njejsu wukadźili. Tola też Albanska budże žo pśiched Italskej jenož tak dołho kmanić, kaž dołho Italska do njeje pjenjezy tyka.

Afghanske splahi za Amana Ullaha.

Po powjeści, kotraž je z Afghanistana do Konstantinopla dośchła, je rada afghanskich splahow, kotraž je žo póndźelu w Heratu k rosprajenju sejšła, sa to wuprajiła, so by žo knježerstwo Amana Ullaha wobnowiło.

Kaž žo dale powe, je Habib Ullah pśichijał, so dyrbja žo pólvrowe sklady w mjesće podarmi, so bychu žo mohle do powětra buchnyś, jeli so by dyrbjał z Kabula cekaś.

Sła khripa w Albanskej.

Kaž Beogradska „Politika" z Podgoricy powe, we Skadarje (Skutari) straschna khripina epidemija knježi, kotraž je hižo pśiched 100 žiwjerstwych woporow žadała. Juhosłowjanska chce tohodła njejen wobkładacej sawrjeś.

Nowy wójnski stradi w Arabskej.

Strach pśiched Wahabitami pśicejo wjelike staroste sbudźuje. Bagdadske knježerstwo je powěsće dostało, so žo 20 000 Beduinow wahabitiskich splahow Mutair, Ataibeh a Udschman Hedźazskemu kralej Jbnej Saudej njedawaju dobladowaś a žo 90 mil pśiched namjeńmymi sortami zhromadźuja. Jendźelski wyšchi rosłušowar pśichi pućejšnej mjeły je trakke splahi k wobaranju zhromadźił. Panzerowane automobile a letadła su pśichipotowane. Kóždy irakski splah je automobil k wobkedźowanju dostał, so by hibanje Wahabitow wobkedźował.

Amerikanski kapital so do europiskeje industrije ciśi.

Najwjetšcha němska fabrika automobilow, dźěłajuca Opelej firmy je žo amerikanskim general-motorskim dźěłakrjam pśichedała. Firma General Motors je wjazy dyžli połojzu Opelej akzijow pśichewsała a sa to 120 milijonow hriwnow saplakła. Wilhelm a Fritz z Opel wulkoekkijonaraj a wodźerjej Opelej dźěłarjow wostanjetaj.

S wyšokim zlom je Amerićanam pocjeńe, swoje motory w Europje wotbyć. Tohodła někto europiske fabriki kupuja. Po sajwjedźenju amerikanskeho dźěłakeho systema chodźa automobile po tuńšchej pśicejśnje tworicej a konkurrenzu druhich němskich automobilowych fabrikow śniśicej. Też w Hollandskej žu jenu z najwjetšchich a najsamožnišchich automobilowych fabrikow kupili.

Nahły sud w amerikanskim powodźenym kraju.

So by žo tuhjejńiwstwu wobarało, je wyschnosć Alabamaskeho stata w powodźenymaj městonaj Elbje a Geneveje nahły sud wuwołała. Licźba tepjenych w powodźenych stronach je žo pśiměrjała. Hač dotal žu w statach Georgiji, Alabamje a Floridze 17 tepjenych swěsćiła.

W Elbje je strach za wobydlerstwo pśiměrjaty, dokelž woda spaduje. Wopornemu dźěłu nazionalneje gardy je žo poradźiło, nježdże 2800 ludźi wutkowaś. Sa to strach w Brewtonje pśichibywa. Tam wulka woda hišće pśeśe pśichibera. Sła ludźi na tśěchach a kubjach na wulkowe nje cakaju. Ssylne wotdźělenje nazionalneje gardy je žo na pomoz do Genevy pósłało. Hač dotal pak njeje znałe, hač je ko wojakam poradźiło, z wodu wobsamknjene wułkowaś.

Strowotne wyschnosće hižo někotre wjsche naprawy pschećiwo wudwrjenju epidemijow cżinja. Lětadła lěkwa wulkhowanych je serom a lekarskwami sajtarała. Wschitkich wulkhowanych lětakrjo woschrjepja a pschepytaju, hdyž žo do lěkwa pschiwjesu. Wulkhowani su dyrbjeli swoje zdyć wobšadźerstwo wulkej wodźe pschewostajeć.

Tři zbonstawy Byrdoweje expedizije žo zhubile.

Kaž je znate, je Američan Byrd na wušlědženje polodniskeho pola wotjeł. Tři woboby jeho expedizije, geograf Gould, Norwegski Balden a navigazijski offizjer su žo zhubili. Tuchi su z lětadłom na wobhonjenje wulećeli a njesu žo sako wróćili. Byrd žo boji, so je jich njesboże spodeschło.

Wójna w Mexiku.

© Newyorka žo 18. měrza powě: Lětadła knjeżeršiwoho wójska su njedźelu na Torreon bombi wjetałe. Schtyri wobroby su žo z tym morile. Jedyn Franzowza, kotryž w amerikanskim konsulatu pschebywaschе, žo zrani. Sbožkarjo jene lětadło wottšelichu. Woni su Torreon zwupuschčili a k ranju wot města blizko San Pedra žo k wojowanju sesuhali. Po njemdrym wojowanju, we kotrymž něhdże 100 muži padże, su sbožkarjo něhdże 1000 muži knjeżeršiwoweho wójska sajeli.

Tež knjeżeršiwowe wójsko je dobroje wojewało. Wono je stónčnje Dirrango wróćo dobyło a sbožkarjow sbiło. Knjeżeršiwowe wójsko je 30 000 muži šyrjne, kotremuž pjeza jenoż 6000 sbožkarjow napschećiwo steji.

Nowe dobyzże mexikanskich sbožkarjow.

Mexikanske knjeżeršiwowe wójsko je pschećiwo sbožkarjam postupiło w statu Coahuila znowa poraženje pocżerpiło. Sbožkarškemu generalej Manderej je žo poradźiło, je žiwojimi jěchanymi knjeżeršiwowym wojakam pod generalomaj Orticom a Almacanom nawróćeny puć zachwnyeż a 1000 muži sajeć. Mexikanske knjeżeršiwo pschistawa, to staj 61. regiment a dźeł presidentowieje gardy do cżista zbitaj.

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 19. nalětnika 1929.

— **Wa wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 753, hygrometer 0, thermometer wo dnjo +14. Dżensa rano we 8 hodź. barometer 752, hygrometer +1, thermometer w nozy +3. Wuhladny na malo žo pschemjenjuje wjedrjo. — Njeje hischcże žaneho znamjenja spočinaeż, so mohł so ras naschego wjedra bórzy pschemjenić. Wyschina nad naschimi stronami je žo skerje sepsylnila, dokelž hacż do południoweho morja žahasche, bě w nozy symna. Po sdaczu cżze południowa wyschina wyschinu nižina wutłóczeż. Tohodla žo nadźijamy, so budże tež nozy trošchu milischo. Jutrje žirjedu słyhaża žlónczko 6,06 hodź. a khowa so 6,10 hodź. Měsacżk słyhaża dop. 11,51 hodź. a khowa so rano 4,19 hodź.

— **Kedźbu!** Njepschestawaze postawowanje wschěch wudawkow za nowiny nuzuje nas, placżišnu za nasch jenicżki dźenik, nasche „Serbske Nowiny“, měsacżnje wo 20 pjenjezkow, a to wot 1. hapreje t. l. powyschicz. Tak budża na zyły měsacz wot 1. hapreje 1,50 hr. płacżicz. Sa to budźemy po prazowarcz, nasche „Serbske Nowiny“ wschědnje prawje sajimawe, wjelestronske a powuczaze podawacz.

— **Wo městno direktora Budyskeje městnje khorosnje pokładnje.** Knjes sarjadnik direktor Steglich słoji k 1. julijej t. l. wjednistwo Budyskeje městnje khorosnje pokładnje. Na tuto městno, kiž bźsche žo swona wupisało, je žo hacż do postajenego dnja, 15. měrza, psches 60 knjesow samoskwisło.

— **Pšy maju žo na powjasu wodźicz!** Měschczanska rada nam pische: Skromadne wosjewjenje Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa a Budyskeje a Bitkopskeje měschczanskeje rady z 15. t. m. poczahuje žo za Budyschin jenoż na njepotrjebarjeny dźeł měschczanskich lejzownoscow. Za wobydlenu dźel placżi dróhowy a wobkhadny porjad, kiž wodżenje pšow na połojaru wodźicz abo jim z pranzom bźhacz dacz, postaja.

— **Na wotpoczink poda žo** w blizkim cżasu knjes krajnoradniski direktor dr. Schmidt, pschedsydża l. kluzanskeje komory Budyskeho krajneho zarjadnistwa, dokelž je trěchu starobu dozpěł. S tym by žo najwažnische direktorske městno pschi Budyskim hamtskim zarjadnistwje wutžwobodźiło.

— **Za Budysko-Kamenzki autowu póstu** placżi wot 18. měrza nowy jězdny porjad, kiž w blizkich dnjach wosjewimy.

— **Sakska krajna loterija.** Pschi zobotnischim cżehnjenju (13. dźeń) 5. rjadownje 194. sakskeje krajneje loterije padże dobyzże wo 150 000 hr. na cżisło 9336; dobyzże wo 50 000 hr. na cżisło 74959; dobyzże wo 10 000 hr. na cżisło 81783; dobyzże wo 5 000 hr. na cżisła 92172, 124891, 127792, 132896, 140272; dobyzże wo 3 000 hr. na cżisła 23984, 33795, 56571, 86172, 99084, 100037, 106922, 107228, 139811, 147980; dobyzże wo 2 000 hr. na cżisła 8003, 20690, 23144, 44231, 94785, 97371, 100922, 106910, 109558, 113452, 119252, 124933, 130235, 135507, 141192, 142131, 148647; dobyzże wo 1 000 hr. na cżisła 567, 5771, 14066, 14137, 15396, 17243228844, 23437, 26324, 27099, 30450, 30558, 43327 43550, 46472, 49091, 56560, 71153, 72148, 74541, 75201, 79164, 86518, 89259, 91784, 96778, 100583, 100679, 111860, 113329, 117403, 118202, 118430, 118679, 127035, 127445, 137602, 142654; dobyzże wo 500 hr. na cżisła 1020, 4711, 6532, 7890, 11539, 11723, 18535, 24709, 28977, 33151, 33744, 34609, 48000, 55087 55765, 66277, 74067, 75138, 78986, 82379, 83829, 86506, 88576, 89056, 90347, 90498, 92796, 93951, 96282, 102742, 109386, 122843, 123940, 125400, 128817 135602, 144599.

— **Dobyzże wo 1000 hr. padże** do Rolherez loterijoneje kolekzije na Kšjorstej dróhy na cżisło 56 096 falskeje krajneje loterije.

— **Posawnjsti mišijónsti wjeczor** wotmě žo njedźelu wjeczor w Tuchońskej zyrkwi Budyšti mišijónšti dujeżli thór pschednjeże pósłne ludowe spěwy a duchowne khrišusche, ke kotrymž knjes farař Groże z kěskcemu sroshmjenju frótke rožłoženje poda.

© **Tjoch Hwjezow.** Kumwoldskemu motorowemu koleżarjej je sozinsom, kiž do Budyschina jěchjeche, rosbuchny njedźelu wobrucz pola sadujeho kola. Kolo žo wjerchny a wobaj muzjikaj padnyschtaj na dróhowy plesir. Wjednik koła Winkler běsche žo na hlowje cżežko ranił a jeho sozinš žo wobodźeł. Sanitcina kolona Cżežwjeneho khcżija dowjese snjeżoženeju do Budyskeje měschczanskeje khorownje.

© **Turkez.** Ministerstwo za ludowu sdźełanosć je knjesa schulskeho wjednika a kantora Arnoschka Lodneho za wyschcherho wuczerja pomjenowało. Knjes kantor Lodni khóm wot lěta 1913 pschi ludownej schuli skutkuje. Wobsedźu sahlužbu ma wón wo nowotwar schule a wo nutskowny natwar nowocżahneho rozwuczowanja. Pschejemny žiwjenski wyschcherho wuczerjej wjele žohża a so by jeho wóz Bukeczańskej [illegible] hischcże dołho spožčzana była.

K Jandraam

pyšne sportske pulovry wot firmy

ALBERT w Budyšinje

při měšćansk. dźiwadle

rjenše, tuńše, pyšnišе dyžli hdyžkuli.

© **Hrodźischcza.** Khroboły padnych pała w nozy wot kobyły na njedźelu pola jenoho tudomneho hospodarja. Dwě wobšadźerjej wo jitwe pała hospodarja pschebywaschе, kotrež padnych do klamow, do kotrychž žo je bamžnje wotšelichu. Tři dźi, kaž do korczmarskeje jitwy, hnuhy, tam wukhowany twory pschezrě a drasty a zigarety, něhdże 150 hrimow hódne, kradnyl. Bautzenski žandarmerija, kiž po postawje wo słuczenym padnischtwje powěsć dosta, poradźi so ras khwatnym a dokładnym šlědženju njedźelu rano w prawy hnydomnej wsy padnycza nadeńcz. Zandarm jeho jasa a hischcże samšyny bźeń do Budyskeho jastwa II pschewjedże. S druhcze strony žo nam z tomu spóźci, so je so padnischtwo w Nedźa klamani stało a so je padnik wotsy wuczerjej P. z Brěsca.

© **Hrodźischcza.** Naschi ryczežerkubler wujschčzi tamnemu z Kraus njedźelu popoldnju pola pěstowneje jamy pschi schcżežowju z Nakoja do Běleje Hory jnteżoži. Pschi wobjedźowanju žo jemu wós skenj, so dyrbjeschże po druhi wós telefonowacz. Wón žam pak žebi pola Nakojskeho holschczanzarja kolo pożcżi a z nim domoj dojedże. Se něhdże hodźinu pschijědżechu z druhim wosom a wotrjeschu tamnemu wós do Hrodźischcza.

© **Kotěz.** Wczera wjeczor 346 hodź. napschećiwo tudomneje Merkez kowarjnje auto sjetsbożi. Wsche zdże wotny auto z Budyschina. Kupz z nim pjeża jěcź a je njesnadnje pschicżimy sajedże do pschérowa. Automobil sałko wusłedżichu a z konjenji wuczahnychu. Wós njebešche žo dale wobschkodźił a mójesche sałko dalejeżcź.

Se **Suborniczi.** Tudomnemu tatarjej Jurjej Grandchej a jeho manželskej narodźi žo w dźewjeschtym mandželstwje 8 dźeżi, a to 6 holzow a 2 hólzaj. Dżeżi wjesela so runje jako starschej dobreje stronowoje. Nicha je němski president Hindenburg pola najmłódschcho syna Rudolfa kmótřił.

© **Njeswarzidła.** S jednorej žiwjatocżnoscu so sjeł 12 hólzom a 15 holzow je schulu rožožnowa. Rožožnowańska žiwjatocżnosć dźesche je spěwami wobwżiwowanu. Knjes wyschschi wuczer Kalich jako schulski wjednik wuknadźanym khutne napominanje na wutrobu połoži. Se schule wuschnjene holzy chodźa žo z wuwżacżom jenoho wótcha domjazym abo ratarskim dźełam wénowacz. S šulgo chodźa hacż 4 ratarjo, 2 žedźarjej, 2 semkarjej, 1 kowč, 1 klampnař, 1 hlidař a 1 frišer.

Z Kukowa. W nahłym rózku pola Natušec kosmy, hdźež so wjesna droha ze statnej křiżnje, zrazy. šta wczera popoldnju w třeċej hodźinje do so awto a Wudworja a motorski kolesař z Budyšina, kiž mějesche na zadnim sydle swoju žonu sedźo. Kaž so zda, je kolesař přespěšnje jěł. Zwoprědka chcyše runu smahu do Kamjeńca. W tym wokomiku přijědże pak awto pomalu wokoło rózka, bě tež dosahacy signal dał. Kolesař myslo, zo njebudże jemu wjacy wutrjechić, zwiny so na prawicu a njemóżeše dospinać Kolizna (Kurve) je tam krótka a tuž zajědże do awta, kiž so na boku khětro wobškodźi. Kolesej so po zdaku, ničo stało njeje, tež nje wjednikej a wosobnaj we awće (muzski a žónska). Za to pak je so kolesarjowa žona strašnje na lěwej nozy zraniła, tak zo dyrbjachu ju we womorje k lěkarjej donjesć. Njeznate bě wulku čerjódu wjesnjanow a enzych na nohi stejiło. Zwołana kriminalna policija z Budyšina pschepyta wše hnydom na městnje, też městnosć fotografowaše. Po tym móżeštaj auto a kolesař zasy swoju dróhu jěć. Jězdźadle běštej so tak do so zahnałej, so dyrbjachu jeju z wěstymi wobcežnosćemi dźiwe. Pschi autojězdźeř drje cyle bjez winy njeje, je přejare zdża puća jěł, město zo měł kolizny bóle na powazowacz. Njech je tutón zrudny pad k powučenju za wšěch, na tutym městnje prawje kedźbuje jězdźicz.

© **Komjenza.** Skónc wiki wotmě ja je wo wosadnej měschczańskeje rady w Kamjenzu blížčej schtwórtk 21. nalětnika.

Na Librowem grunče.

Roman Teresy Nowákowje.

45] (Pokračowanje.)

X.

Po kaznem pomnjezaždobnem hermanku pschińdżechu z wjósnym wjedrom nalětnje dźela na grunče, kaž bo hłuschcza, do praweho hibanja. Jobł njenadźe „khwilu“, ale bě nimale zyły dźeń wonka na polu; worasche, wotcżesche a też sujesche, hdyž sto druhich dźěkowo dla hołzy tak cżinicz njemóżachu, haczrunjež bě to z jich nadawkom. A mjes tym bu wot rychtarja sałko z mjesow wapna do měřia pożčany, wotwożesche dołhe drjewo do zyhelnizy, — njepschińdże k tomu, so mohł do Bystrecha k Bedrjelej žo nastajicz, — a z druheje strony też městnu njesłoni.

Hdyžkuli pschijpadnje Albinku setka, móżeschе jej jenoż poschcheżacz, so njeżbu patenty hacż dotal wosjewjene byle; holczo stajnje na jeho samuślenem wobliczu dopołdka pójna, so ninka za nju pschijjomnych nowin.

Ale to wschak njeběschе jenoż cżuliwaga njewěstosć, kotraż Jobka wobezejowaschе: wot hermanka žem bě wschitko w Jewizach, kaž by na hłowje stawało. Pruschkeż Tonik knuże wérjeschе do „dospołnese žiwobody“, a z nim někotři mnóhi pachoło. Wuczahnywchu jako bźiwi hositowjerjo z luschtkwizanni na ramjenju do lěta a potšelachu, schtož jim psched wulkej pschinżże; hdyž jim rychtař sakała na knjeże khodźicz, wuśmjachu žo jemu; hdyž Nowotnez Honda z Jutkej Cyrillkom a hischcże dwěmaj pachołomaj žo do nich dachu, so žu njeczešteni dźiwjeschu, mócżachu žo z nimi do krwe. Też k měschczańskemu pišarjej, kotrehoż bě běri rychtař na pomoz sawołał, hdyž z mkodej zwółku žam niczo njewucżini, śwjeżowaschе so Tonik a jenoż Librowa pschitomnosć tomu sadżewaschе, so žo pschedstajerjej měschczańskeje wyschnosće njeseńdże kaž psched tym Hondej.

Terka běsche šwopródka na khrobłosć a dźiwjosć lubeho horda a pohonjowaschе jeho tamo w roswólnosći a napominaschе, so by žo njepodał, so by šwobody wužiwał; ale, hdyž rychtař poczeschе hrožicz, so šawru Tondu do jałtwa, to tola bratra proschcheschе, so by žo mjes njemdrjeho pachoła a knjesa pišarja postajił.

Skrańka žo tak měrnje njesadżerża; holzu wša žebi z města domoj a wulkhwalowaschе žo, kajku haru bě tam naczerił a kak běsche jenoż z mozu nad knjezimi dobył. W lěsu šathadźeschе, jako by tón wopraudże jemu žiwu žłuschał; hrabaschе žej skanje, ani jo by na to dźiwał, so wobschkodźi korjenje schtomow, naždera žej še žonu a dźěćimi telko walczimy, so z njej skoro zyłu „khałupu“ wobkoži, a hischcże žo wjeselescże, so toho wjele wjazy hischcże nanoscha, tak ruce hacż žo Losfik z wojafow wróći — dokho dyž wojazy na nětczischeje „dospołneje žiwobody“ tak hižo žłużicz njebudża. Na dorežejnja grunteownikow a rychtarja wojpjetowaschе, so wopraudże „žaneje wyschnosće“ hižo njeje, so zyłe knjeże wobžydźiwo někto podanym jenak žłuschca, — njech jenoż do Rohoźueje a do Swojanowa pohladaju, tam wschak žu wobydlerjo hischcże rajnischo žiwojej hrodowskej wyschnosći dopokazali, schto rěka konschtituzija.

A to běsche wérno: Swojanowšzy a Rohoženźzy běchu nią jenoż z iwiwżaczeni, ale pschešejednje na hrodże požłuschnosć wupowědżeli, na robotu njechódżachu, we hłubokich wokolnych lěžach, hacż k hranizam so cżehnjazych, puschczachu najštarschе schtomy a podrost, bohaty tamnu šwérinu tšělachu, na Moravsku a do Prutkeje ju pschedawachu.

Po zyłej Bysterlej krajinje rošcherjowachu žo powěsće wo jich šathadżenju, kiž pola Skrańka a Wuschka wubudżowaschе wopraudżite wobdźiwanje. Haj, Skrańka schukotaschе hischcże skradżu, so je na nětkotrych knježitwach hižschcże hórje, — tam połkóżowani robotnizy šapaleja dwory wyschnoscow, wjecżo žo psches to sa khižiwdy wjele lět pschecżerpjene. „Też naschi měšiży knjeża bychu žebi to sabłużili“, doda pokhmurjeny, „naž žu docej žara nachorowali, do naž kopali kaž do pżow.“ Też Skrańkej hrożeschе rychtař cżasto a husto z jajzwom „.

Wscha tale hara nastróża a sarudži dobrowolnosće Librow; sekkawajo po na polach pschi dźele abo pschi žiwnju z Kuklu a Cżejschku, žiwojimaj pschecżelkomaj, dyrbjachu jimaj swoje wobmyślenja, jo cżi dźiwi ludźo wschitko hižo z so Jewizy smeja pyches nich hubjenu powdżel. Sobu sabłyscha kěżor a jeho radnizy, kak žebi burizy poddanosć konschtituziju wutoża, sawěrcze njedadża ani k patentam dóńcz.

Něhdy Kukla, njewědżo žebi rady, pschewostajł wjesnicze jenoż Bohu Knjesej a žedźeschе za tym, so by jich z tutymi dźiwnych cżažkow wumjedł; ale w Cżejschcu pschińdżeschе hida k njerozwažnemu Skrańkej, a wón někto cżasto z Hanuškom, wumělčarjom, hubjeschе jenajku pěseń wo rozwolnitwje khałupnikow, podrużnikow a khałupnikich jenoż, kotrež gmejnje jenoż haibu naczinja a pola knjesa jim sčkłoża. Hanuš dożyka njewěrjeschе powěsćam wo pschichodnych žwobodnischich a sa burši staw pschichodnych dobow; z wutkoltliwošću wobtežowaschе Wjelinka, so žo nan konschtituziji jenoż sałkałe šmeje, widżi w tym mjenjach na grunteach zyłe pschirodnu wěc.

Se sapożatkom jutrownika da rychtař jenoho bźeła po wšu sabubnowacz, so pschichodnu njedźelu budża z tutymi wosjewjene patenty, kotrež je najmilošcziwischi kěżor a knjes wo nowych postajenjach a sakonjach wudał. Jewizowcy to namolwja, so dychu do Božeho domu bohacze pschińdżeli a tam žłujicheli, schto budże jim wo jich pschichodnem stanu pschipowědżene.

Někto hakle rosnjeżechu žo po hórskej gmejnje nowe wschelakorjsche měnjenja wo pschichodnych pschemjenjenjach a wadżenja běchu na wschědnym porjedże: Tonik a Skrańka a Hanuš, Kukla, a Honda z Cyrillkom měnjachu, so sa někto prawdże na šub pomołali a wotłachu hromadu pschi žwojim. W njedźelu khwatachu Jewizerjo hromadu i wobhlidżerjeni žuržodnych wżow we wulkich cżržodach do Bystrecha.

(Pokračowanje sleżehuje.)

Z Kulowa. Hižom zaso je so *tudomnemu* měšćanskemu hajnikej Beierej poradźiło, na samsnym městaje, hdźež před nětkim dwěmaj njedźelomaj mužsku wudru (Fischotter) popadny, dalšo zwěrjo, a to sančku, popadnyć. Sančka běše nimale tak wulka kaž sanc, kotryž běše so prěni popadnył. Zwěrjo je pola hoscenčarja Radneje pincy wustajene.

S **Wojerec.** Na zwobstnišich žwinjazych witkach běšche 160 prošatow a 6 běhakow na pschedań. Płaćišny stupiču hišće wyšše hač tydzenja. Sa prošata płacachu 28 hač 38 hriwnow, sa běhaki 75 hač 95 hriwnow.

S **Jamneho.** Gmejnski přidstejer Eichleiter je swoje jastwinstwo složił. Njemóže pjecja z dźělom gmejnskeho jastwinstwa hromadźe dźěłacy. Na jeho stronje steja fawnikaj Berg a Scherwežik a gmejnskaj jastwinjerjej Mübus a Rjek. Se 4 narunanšich jastwinjerjow dwaj jastwinstwo njepschijeschłaj a wotpokasachtaj to jako statnaj jastwinskaj. Tak drje hischcze do nasymy k nowowótbam dóńdże, sa kotrejž su cši, kotrejž su je jastwinstwom wutkupili, sažo jako kandidatojo postajicz dadza.

S **Delnjeho Wujesda.** K druhemu rasej seńdze so herbski hospodarski wotrjad w Hasichkez žurli k ważnemu ratarskemu pschednoschkej je zwežkowobrasami z hudźbu pschewodźanemu. Pschednoschowacz budże knjes dr. Forstrenter z Wróblawja. Film je 5 aktow dołhi a jara fajmalowy. Tuž njech tule składnosci nichtó njeskombdi, ale njech wschitcy, stari a młodzi, pschijdu. Sastup je darmo. Sapocjatk wjeczor we 7 hodź.

S **Khrośebuza.** Jako so mandźelska tkalza Maksa Sch. w Małych Strobźjach sobotu wjeczor z dźiwadła wróći, namaka swojeho mandźelskeho wobwěsnjeneho. Sch. stejesche we 36. lěcze swojeho žiwjenja. Njeje znate, schto je pschičzina samomordarstwa.

Zawrjene časy.

Dźiwajo na blisti jutrowny swjedźeń dopominja policajski hamt na postajenja wo zawrjenych czasach.

1. **Nje** na sjawnych městnach, w priwatnych domach abo w městnosćach zawrjenych towarstwow su njedźelu Palmarum, Cžichi pjatk a jutrownu sobotu sakasane. Njeje dowolene, wuwjasacz pschistrowliež.

2. **Hudźbne poliċzenja** a druhe barowate jawjeżelenja na sjawnych městnosćach su Cžichi pjatk a jutrownu sobotu na to waschnje samjesowane, so smě so jenoż khutna hudźba poliċzeć.

3. **Dźiwadłowe a kinematografiske pschedstajenja** smědźa so Cžichi pjatk a jutrownu sobotu jenoż wolmjeć, hdyž su pschedstajenja na khutnosć dwaj složene. Pschedinjesesć tryšći, šmjerschći, rewuwy, wjeżelohry a operety njeje dowolene.

Sawrjeny czas sapocznije so w pschipadach czo. 1 njedźelu Palmarum a Cžichi pjatk w nozy w 1 hodź., sobotu psched jutrownicžnu w 24 hodź., w pschipadach czo. 2 a 3 rano w 6 hodź. Wón skónczi so we wschitkich pschipadach w 24 hodź.

Z Łužicy.

* S **Bjiskopiz.** Na wjeźerawske skónc wiki běšche so wjele statu pschihnało. Na pschedań běšche 180 howjadłow, 32 jałowzow, 30 běhakow a 82 prošatow. Howjadła hłaczachu 400 hač 750 hr., jałowzy 100 hač 300 hr., běhaki 60 hač 100 hr., prošata 40 hač 50 hr.

Přilopk.

* S **Grózziga.** (S horzym kofejom so šmjertnje wopatila.) Wdowaze mišnjazow stara 63wjeźetka ratarskeho dźěłaczeja Glöcknera sezabyu w njewobkedźbowanym wokomiku khanu z horzym kofejom z blida. Wboze dźěćo so tak cžežko wopali, so pod cžežkimi bolosczemi w khorowni wumrě.

* **Belgiski parnik so w Sćrjedźoseńskim morju podnoři.** Belgiski parnik „Scheldepas", kiž 5002 tunow wody wuńdźeschče, je so z polnozy Orana na Sćrjedźoseńskim morju podnořił. Wobsadźbu wukhowa britiski parnik Tabarka a dowjeze ju do Orana. „Scheldepas" běšche po puczu do Shanghaja a wjesesche mješchany nakład wo 7500 tunow.

* **Cžeske żelesniste njesdoże w Japanskej.** W Japanskej je spěchnił z kolijow wuńdł. Schtyri wosy so z kolijow cžišu nychu. Dalsche podrobnosče pak hischcze njeju snate. Powe so, so liczba morjenych a sranjenych nětkle wo 200 wuczinja.

Wosebita stawniska kołbasa za indiskich pryncow.

Na hrodźe Germain-en-Laye pola Parisa porodźi mandźelska wotkadźeneho Maharadscha Indore hoszczku. Macz a dźěćo stej cžiłej a strowej, njeje wjeźoły bě franzowski stawnik, kotremuž pschi sapiśanju do stawiznich knihi tuteho radowazeho žiwjobneho podeńdźenja so njeslyschane cžežoty cžinjachu. Priwatny sekretar wotkadźeneho indiskeho wjercha, kiž bě so dla sapiśka na stawnistwo podał, sapowědźi so rasnje, na praschenje stawnika za rodom nowonarodźeneho dźěćza wotmolwicz. Powołasche so na to, so je jemu samo krucze sakasane, so we barbje wožow a wotmyślenym mjenom so wuprajicz, **doniż 12 dnjow nimo njeje.**

„Franzowski sakoń pak žej žada, so w běhu 48 hodźin po porodze ma so mjeno a ród dźěćza sastonikej so wosiewicz," prajesche stawnik. — „To może być", napschecziwi indiski sekretar, „ale nam njeje możno, wot naschich nabožnych pschedpisimow wotstupicz. S dźenżnischim dnjom su so pschedpisane zeremonije cžišcženja sapoczinake, njedźelnicže a nowonarodźene dźěćo dyrbiłej zyły rjad rituelnych zeremonijow dopjelnicz, kotrejž 12 dnjow trajeja. Byli so do tuteho cžasa žadanjam franzowskich sakonjow podwolił, dha by so **smjertneho hrěcha** winowaty cžinił.

Słónczenje wopokasachu so franzowscy stawnikojo jako sdwórliwi ludźo a dachu jemu tři dny cžasa, so buchu nowonarodźenemu dźěćcu jene mjeno dali. Nětko bu dźěćo, maka prynzesne pod mjenom Sharaba Raje do porodneho registra sapisane. Kaž je znate, je macz nowonarodźeneho dźěćza pschedańska **amerikanska hrajerka Ramy Millerowa**, kiž je loni k Hinduskej wěrje pschestupiła, so by so mohła z bohatym Maharadschom woženicz. Wón bě dyrbjał na žadanje jendźelskeho knjezerstwa so swojeho tróna wsdaci, dokelž bě podhladny, jo je k samordowanju jeneho indiskeho pschekupza namoknył, kiž jenej rejsowarku, ke kotrejž mějesche Maharadscha luboscziwe pocjahi, lubkowasche. Po swojej zeńitwje se Amerikanku sasydli so w Franzowskej a wjedźe swoje žiwjenje we wuhnaczu na swojim hrodźe w Saint Germain, wobdaty wot swojeho dwórskeho słužownistwa.

Mazuristi bur bě nuśowany, płót stajicz, dokelž stój na puźodowe žiniscžo kazjeńe a na wožnyej roli teptasche. Wón rjesche dźěry za koliki — runy pucz, kaž by se sahnóru dyrił. Wot jeneje brěžownicy na goru horje k blizšim brěžnam. Wschi tom namaka w łopkim pěšu naseń a nazołcej cyrjopy a serfawe metalowe dźěle. A dokelž bě we nowinach hdyž a hdyž wo pschedstawiznistich namakankach cžitał, dźěsche do wožu k wuczerjej, kotryž dźe dyrdżesche wo staršich wěcach wjazy rozumicz. Tutón wosjewi namakanku dale. Wědomosczej wsa nałeżnosczej do ruki, a potom wotwoli so wschitko po pschedpisanym puczu; wězywuknosći pschihdeschu a nujowachu semju, jim jeje prasarnu potajnosć pscheradzicz. Wona cžinjesche to pschecziwo swojej woli, hadźesche pomału jene słowo sa druhim, twarjesche hady, wotrěli a nastawki.

Směški.

Jara cžuczliwy a spožkany mandarin dosta pschikas, jemu k wocžežnjenju pschidoměrjeneho khežorskeho prynza z pschecželoniwosću a wobkładniwosću powuczeć, wscheze hrubosče a knutosče pak so wsdaci. Jeneho dnja, jako so je swojim wuhotkim wuchowanzom pschekhodźowasche, pschihdeschtaj nimo wotwocžeho stadła, a wuczeř woprascha so jeho, kajke su to skorzata? „Swinje", wotmolwi maly prynz. „Jara derje, wuběrnje", pschisponmny mandarin. „Waschu wyskokosć na hač do wěsteje měry zyle prawje, pschetož wone maja schtyri nohi kaž žiwinje, a njebychu-li wokmu na cžele měle, by sebi cłowjek mohł myslicz, so su to wopraudże žiwinje, mjes tym mjenuje pak cłowjek žiwinje, kiž maju wolmu na cžele, powschitkownje wowzy".

Towarstwowski powěstnik.

Bačoń. Tow. serbskich kat. młodźeńcow ma tutón štwórtk wjeczor we 8 hodź. w młodowni swoju lětnu hłownu zhromadźiznu. Cesta winowatosć kóždeho sobustawa je, zo so na tutej ważnej zhromadźiznje wobdźěli, kotraž budże poswjećena našemu drohemu wótcžencej prof. dr. Arnoštej Mucy. Nowi sobustawy su wutrobnje witane.

Budyšin. „Nadźija" změjo dźensa wutoru (19. 3.) w „Serb. Domje" **spěwanje.** Njech tohodla wšitcy přińdu. Wowcžerk.

Budyšin. Jednota Sokoł wotměje přichodnu srjedu 22. III. wjeczor we 8 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu w „Echten". Dźerži so ważny přednošk. Přińdźe wšitcy! Předsydstwo.

Bukecy. Radosć spěwa tutón tydźeń pjatk 22. (nic srjedu, dokelž sym zadźělany). Dla so bliżaceho swjedźenja prošu wo přitomnosć wšitkich. Dirigent.

Kedžbu! Našim serbskim towarstwam, kotrež maju knihownje abo sebi knihownje założa, chcu ze swojeho knihiskłada wjetšu ličbu wšelakich a wšelakorych serbskich knihow darić. Njech naše serbske towarstwa sebi nětko při nalětnim słónčku skerje lěpje po te knihi póscelu! Hač do jutrowneje soboty ma so mój skład wupróznić. Potom je kóne. Wylemska dróha 16. **Prof. dr. Arnošt Muka.**

Zwjazk luž. serb. studentstwa změje wuběrkowe posedźenje příchodny pjatk 22. t. m. popołdnju 1/2 8 hodź. w Serbskim Domje. Hł. starši.

Najnowiše zcyłcho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje sa jutřischu srjedu:** Njenje, łuchu, wobłatjne, w nozy mjerjnje. W Jendźelskej rjenje, mile a druhdy so podeschcżuje. W połnocnej Europje je syma.

W Schwerinje bě blidarski mischtr Zwarg swoju žonu, isi dźěcži a sebje samoho z pinom sajedowcżicz pytał. We hojeni su wón, žona a dwě dźěcži wotkhorile. Jeho 14-lětna dźowka je na sajedowcżenje z pinom wumrjela. Zwarg budże so tohodla mordarstwa dla pscheds sudom dyrbjecz samotrjecz. Poslednje lěto bě nětkle 1000 hriwnow khartu hrajo pschěhrał. Wjeczor pscheds njeskutkom bě wschě swoje hotowe pjenjezy, nětkle 400 hriwnow pschěhrał. Se swojim lohkomyslnym žiwjenjom bě tež swój meblowy wobkhód sadołżił.

*

W Kölnje staj dwaj młodaj cłowjekaj twarza Krutwiga w kupańskej stwje nadpadnoł. Jemu z revolwrom hrožo, jeho nuśowaschtaj, jimaj drohotny brillantowy pjerschcżeń, 700 hriwnow a cżasnik wudaci. Tež pschipadnje pschitomnemu Düsseldorfskemu knjesej cżasnik rubischtaj. Na to woheju nadpadnjenju w kupańskej stwje samknyłschi cżekanyschtaj.

*

Pola Bratiślawy (Preßburg) je so pluwacy lód saracził. Wulka woda, kotraž so z tym haczesche, nahle pschibywajo nětkle 6 metrow nad null stupi. Wokolny kraj so powodźi. Nětkle 2000 ludźi je pscheds wodu cżekajo swoje bydła dyrdżało wupuschczicz.

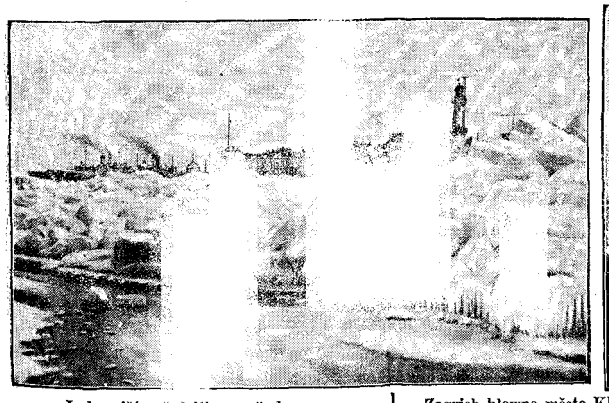
Na rěcy Sawje je pola Beograda wulka woda 13 wlecżacych kóbjow a jenu parnu łódź wotehnała. Wschě su so potepiłe.

*

Pola Newarka w połnocnej Ameriży je njedźelu wulke lećadło, z kotrymž so ludźo k wjesełu wosycz dawachu, na tworowy cżah padło. 13 wosobow je so pschi tym morilo, jena wosoba je so cżežko sranika. Lećadłowy wjednik je njesranjeny wostał.

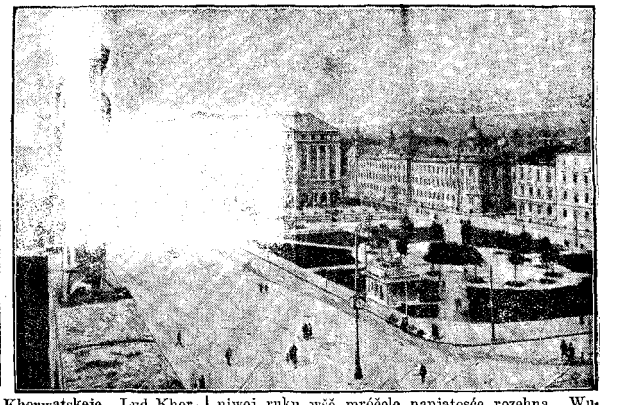
*

W Clairtenje w Sjednoczenych statach połnocneje Ameriki je so póndźelu se sylnym dynamitowym wubuchom 20 twarjenjow wupuscżiło. Rospadanki so zapalichu. Dwě žiwiśe slej so pjecza sażywjej. Rosbuchnjenje so blisko jeneje banki sta. Po wubuchu widźachu, so scheścz muži z automobilom khwatajo cżekaju.

Lodowniška pred Warnemündom.

Rěka Wisula wuliwa so zady Sćeščina w tšoch rěkach do rańseho morja. Tute je létsa zamjerzło. Před Warnemündom, hdźež so jena rěka Wisule do morja wuliwa, su woprawne lodowniška so nakopiłe.

Zagrjeb hłowne město Khorwatskeje. Lud Khorwatow stonaše hač do swětoweje wójny pod njesmilnej kwaklu Madźarow. Wukónc swětoweje wójny přinjese też jemu swobodu a zjednoćenje ze swojimi bratrami Balkanskimi Serbami. W prěnich 10 létach po wójnje nasta wšsta napjatosć mjez woběmaj **słowjanskimaj splahomaj.** Jich kral Alexander z mužniwej ruku wšě mrócele napjatosće rozehna. Wutrobna přećelnosć mjez Serbami a Khrowatami ze kóždym dnjom přibéra. Nětko je zahorjenosć Khorwatow za swojeho krala čim wutrobniša, dokelž chce so w Zagrjebje też za jich krala krónować dać. Zagrjeb pozběhnje za druhu stolicu Juhosłowjanskeje a chce kóžde léto wšsty čas w tutom měsće přebywać.

Moje hermanske a jutrowne poskićenje
w dospołnym wupředawanju
dla spuščenja wobkhoda

— njesměče skomdźić —

Kupny dom Max Herde
w Budyšinje, na Kamjentnej hasy 12

Zbytkne dźełby žonjaceje- mužaceje- a dźěćaceje drasty, stupnjow, kłobukow, čapkow, čělnych šatow, ložowych šatow, nohajcow, gardinow, blidowych přikrywow, woblekowych tkaninow so za kóždu přijomnu płaćiznu předawaja

Wulka sensacija

K rozžohnowanju dostanje kóždy wotběrař dar
DARMO

Při nakupowanju na 10.— hr. kašćik toiletoweho myd'a
„ „ „ 25.— hr. kupon wušiwanja
„ „ „ 50.— hr. 2½ m voulard. satina
„ „ „ 100.— hr. 3 m woblek. tkaninow

Wužiće tutu składnosć na kóždy pad

Spěwarske
Serbske a němske
su dostać
w Serbskej knihalni

Přesadźowanje zawostajeństwa
Štwórtk, 21. 3. dop. ½11 hodź. budźa w Budyšinje Uferweg 4, w 2. poskh. (...ody Krónprynceweho mosta na druhim boku Spr...) **zjawnje a dobrowólnje přesadźowane:**
3 drastowe khamory, 2 sofaj, škleńčany khamor, 2 do... brej łoži z matracomaj, posleśća, regulatory, spi... wuć. blido z 6 stólcami, 2 křinje, gardiny, šaty, dr... sta, kuchinski khamor, hospodarski grat etc. — W... hladenje wot ½9 hodź.

Arno Wuschick
přis. a zjawnje přistajeny přesadźowar

Stupnje za konfirmandow
dobre a tunje we wulkim wubjerku pola **Tähle**
wobstejmy dom na Zwingerskej šwerc...

„K woprawnemu"
Derje wutwrjenju jstwu za towarstwa (za 60 lět sobow) poručuje česć. towarstwam w Budyšinje a wokolinje.

Arthur Schreiber,

Serbski Hospodar
ratarske wulkowikowarske towarstwo z wobm. ruk.
Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247

Naš młyn w Delnim Wujezdźe, telef. čo. 13 dźěla nětko też

dejwo spěchowacu picu
z ržanych a pšeničnych wotrubow, rajsoweje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlěpšich a najčisćišich kajkosćach.

Tutu picu předawamy jako
łužisku dejwo spěchowacu picu

I. družina wopřija 18,06% proteina a 8,42% tuka, škrobowa hódnota (Stärkewert) je 58,1 kg., požiwajomny běłk (Verdauliches Eiweiß) 13,1%.

II. družina wopřija 19,48% proteina a 7,83% tuka, škrobowa hódnota (Stärkew.) 63,3 kg., požiwajomny běłk (Verd. Eiweiß) 14,2%.

Wobě družinje stej po wobswědčenju statnoje přepytarnje w Möckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

Wosebite poskićenje k jutram
jutrowne wěcy a jutrowne jeja

Jutrowne jeja, pisane, pjelnjene ½ pt. -.30
Kokosowe tuńki, pisane ½ pt. -.28
Krympot. keksy za jutrowne dutki ½ pt. -.30
Měšenje pře kašlowanje ½ pt. -.30
Bayerske malc. placki ½ pt. -.30
Plestr. kamjenje ½ pt. -.30
Płod. krem. šokolada 100 gr. 5 tafliow jenož 1.—
Mlokowa šokolada 100 gr. 4 tafle jenož 1.—
Vaniljowa šokolada 3 tafle jenož 1.—

Najl. „Kaiser Auszug"
muka
hładka a spora 5 puntowski měšk jenož **1.40**
kaž wšu piječnu potrjebu po najtuńšich płaćiznach

Jako wosebje tunjo
krane duny (wuwzać. płaćizna) **2 puntowska fyza jenož 68 pj.**

Rybowe konserwy
Żelejowe jerje litr. tyza -.85
Bismarckske jerje litr. tyza -.95
Zakl. ... litr. tyza -.95
Pječ. ... 4 litr. tyza jara tunjo, jenož 2.40

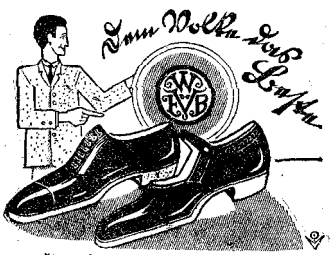
Kóždy štwórtk a sobotu čerstwy paleny kofej
¼ punta 70, 80, 90, 1.—, 1.10 a 1.20.

Nudle
Jejowe dołhe nudle pt. -.55
Jejowe hwězd. nudle pt. -.60
Dołhe nudle punt -.40

Pječeny sad
Měš. sad, 5 wšel. pt. j. -.65
Słowki punt 45 a -.55
Kul. jabłuka (čerst.) pt. -.95
Figi, punt -.40

Thams & Garfs w Kamjencu
Herrenstr. 5 Herrenstr. 5

Tworykupow. towarstwo w Budyšinje
zap. dr. z wobm. ruk.

Poskićamy našim sobustawam k jutrown. swjedźenju cyle wosebje:

žonjace brokatowe stupnje ze spinku wot 8.50 hr.
žonjace stupnje ze spinku pis. z prync. pjeńk. 11.00 hr.
sandalety nowočasne předźełanje wot 12.50 hr.

Wulki wubjerk
šnórowanskich stupnjow za dźěći, žony a mužow, žonjacych stupnjow ze spinkami, čorny chevreau . wot **10.50 hr.**

Sandaly | Sokołske stupnje
Domjace stupnje za žony a mužow
Stupnje do dźěła | Skórnje do dźěła

Ganzor
je na předań abo na husycu wuměnić
w Cokowje čisło 8

Domjaca holca
nic niže 20 lět, kotraž wo wařenju něšto rozumi, so do kałolskeje domjacnosće w Drježdźanach pyta.

Poskićenja na knjeni Korb Dresden-A., Walpurgisstraße 5, II

Młoda suć. kruwa
je na předań
w Sunowje čisło 42

Trjebane **sedło** z gratom nimale nowe, hodźi so derje za jutrowne jěchanje a
přikryty wóz jeno-a dwojopřežny tunjo na předań
w Drěwcach č. 25 p. Laza

Pjekarsk. wučobnika
pyta
P. Noack pjekarski mišter
w Mučowje pola Wojerec

Prošu čisło
2687
jeli maće mały nawěšk do „Serbskich Nowin."

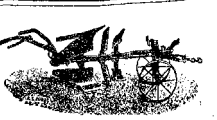
Wšě družiny hnojidłow
ma stajnje na składźe
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Twory

Tunje Bóšćanske hlinjane

Šołta we Wotrowje	
Kławš w Pančicach	
Nowak we Wudworju	
Proska w Khróšćicach	
Krawc w Róžeńce	
Hanski w Konjecach	
Šiich w Kulowje	
Šömel w Kulowje	

Gumijowe twory
za žony a mužow
wopłokowadła, žiwotowe wobwjazki, měsač. wobwjazki a tajke přez wustupowanje. Wobroćće so dowěrliwje na
Wagnerowu
w Budyš. před Šulerjk. wrotami 9

Jurij Hänsel w Budyšinje
na Sukelnskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736
Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska
w Budyšinskim hamtskim hejmanstwje
Skład ratarsk. mašinow a gratu wšěch druhi

Příloha k číslu 66

SERBSKE NOWINY

Wutoru, 19. měrca 1929

Posedźenje Budyskeho ratarskeho towarstwa.

W posedźenju Budyskeho ratarskeho towarstwa je prosćer dr. Schellenberger jako wokrjesny direktor ratarskeje komory štóžkuli muzam a ženam se zjawanemu pichipósłaca a j wutrobnymi pśeśelemi po poruczniskeji sćehowace **wupomnjenja po poručnjosći pichepodał:** gratulowitej Janej Scholcze (25 słužbnych lět) posłužanej šlěbornu wopomnjeńki pjenjez, wotbładarjej Mańej Duchmanej (18 słužbnych lět) šlěbornu wopomnjeńki pjenjez, hrodowikemu šahrodnikej Janej Balzarej (12 słužbnych lět) šlěbornu jehlu, ratarskemu dźěłaćerjej Ernstej Hejdulchej (11 słužbnych lět) cześtne wopisćmo, ratarskemu dźěłaćerjej Hermannej Mikanj (10 słužbnych lět) cześtne wopisćmo. Mjenowani wschitcy na knježim dworje we Cźichońcach dźěłaja. Dale bu wudźělili: pohonceju Michałej Zeidlerej (46 słužbnych lět) sobstužbnu kšiž, ratarskej dźěłaćerjej Marji Zeidlerowej (45 słužbnych lět) sobstužbnu kšiž, kublowej šahrodniznje Augusće Groschowej (25 słužbnych lět) posłuženej šlěbornu kšiž, lamborej Augustej Kózorej (17 słužbnych lět) cześtne wopisćmo, kublowemu šahrodnikej Augustej Groschi (11 słužbnych lět) šlěbornu jehlu a lamborju Marśe Hoblowej (10 słužbnych lět) cześtne wopisćmo, wschitkim na Wowrjowskim knježim dworje, dale dźěłaćerjej Augusće Kiešlingowej (23 słužbnych lět) pola kublerja Kilana we Wurizach, šlěbornu brošu, ratarskemu dźěłaćerjej Pawołej Urbanej (21 słužbnych lět) pola kublerja M. Kichižana we Wurizach, šlěbornu jehlu, dale na knježim dworje w Klukichu rybarskemu mišterjej Janej Hempjej (40 słužbnych lět) sobstužbny kšiž, pizowarjej młodeho kotła Hanje Schusterowej (34 słužbnych lět) posłuženej šlěbornu kšiž, ratarskej dźěłaćerjej Hanje Kaspserowej (31 słužbnych lět) posłuženej šlěbornu kšiž, ratarskej dźěłaćerjej Marśe Kóhlerowej (29 słužbnych lět) šlěbornu kšiž, wotroczkej Reinholdej Kóhlerej (28 słužbnych lět) šlěbornu wopomnjeńki pjenjez, ratarskemu dźěłaćerjej Matějej Mrošej (20 słužbnych lět) šlěbornu jehlu, ratarskej dźěłaćerjej Augusće Mrošowej šlěbornu brošu, pschaharjej Augustej Satnikej (20 słužbnych lět) šlěbornu jehlu, ratarskej dźěłaćerjej Khrustinje Bechlerowej (19 słužbnych lět) cześtne wopisćmo, ratarskej dźěłaćerjej Hanje Saworowej (18 słužbnych lět) cześtne wopisćmo, ratarskej dźěłaćerjej Marji Meinałowej (18 słužbnych lět) cześtne wopisćmo, ratarskej dźěłaćerjej Augusće Mjaškowej (18 słužbnych lět) cześtne wopisćmo, kublowemu śrażnikej Augustej Scholcze (18 słužbnych lět) cześtne wopisćmo, palerskemu mišterjej Handrijej Schwjerjej (15 słužbnych lět) šlěbornu wopomnjeńki pjenjez, ratarskej dźěłaćerjej Helenje Satnikowej (20 słužbnych lět) šlěbornu brošu a słužobnej dźowjej Selmje Grützneverej (15 słužbnych lět) pola kublerja Schorscha w Jenkecach, šlěbornu kšiž.

Hdyž bě towarśtwowy pschedsyda bitschcze cześtnje wutśamjenjenym a jich hospodarśtwam knježćinam wutrobne pozdrowjoscheza wuprajił a hyšknym ratarskim pomocnikam zhromadnemu mjenjeł, mějesche knjes wyschši ratarski radźićel profesor dr. Schellenberger **pschednoschi wo mlokownym hospodarstwje.** S jeho wobšérnymi roskoćenjow njech so šlědowace naspomni: Kaiku wulku wažnosć ma němska mlokowa produkcija, je ju teho spóńcaz, so hódnosć jeno-kitneho mlokoweho wunoschka 4 311 milijonow hriwnow towaršnja, mjes tym, jo žo na wuhle, metalle a rjel jenoż 2 521 milijonow hriwnow naliczi, to je 62 prozentow létnje mlokowe hódnosće. Dźěna měra němskeho mloka bu na želesnišće wožu nakładźena, cźah dołhosće 3/4 jeńeho wobšaha tśiebka. Hospodarśka wažnosć mlokoweho dobytka w špičnym kapitalowym wobroće leži.

Wjetsche mlokowe dokonjenje žo j prawym pizowanjom a dokładnym wudźenjom dozpiwa. Dźiwajo na hrožazy strach pschiłbywajeho dorosta mukrajnych wubérnych mlokowych produktow, (1926: 97 783 tunow mukrajneje butry) ma nasche ratarśtwo šlěbowace žadanja dopjelnicź.

1. Dołacze njesakižazeho mloka. 2. Sśerdźomite cźišćenje woi procha a mašanosće. 3. Woboje žo bezpiwa j dobrej hródźnej ventilaziju, j wuktojunym cźišćenjom inwentara, j pschezhybjenjom a dokładnym chłódźenjom mloka. — Sa hródźnu ventilaziju žo Gerlachowy trajny pschewětrowak porucźa. — Powšta njeźmě mokra, ale jenoż šlabje pomacźana być. — Deseńki dyrbja wušće a jenoż po tśeźinje wotewrjene być; wone dyrbja žo je jodowym kropom cźišćeć. Jako tśmane zyduźidło žo Ahlhornowy „Pokrot“ (Fortschritt) porucźa. — Też w šumje dyrbi žo mloko chłódźić, so bychu žo šmjetanowe kulki njerozpadowrile, kotrež so njedawaju separěrowaś. — Sśmjetarnja dyrbi stajnje jenajku temparaturu měć. — Porucźa žo, porjadnje kóžde tśi dny pschi jenajkej temparaturje butru dźěłaś a ju šlabje šelici, pschi cźimž žo 25 gr. na kilogram butry bjerje.

A dźenża knježi w Kalifornikej wospjet šlotolakomstwo, je pak troschu hinascheho rasu hač w njemčernych a rosbohatejacych cźasach psched wóšwondźejacz klětami. Tehdy jednasche žo wo kopacz a motyku, za kotrymaž brabaschtej twjerdej, mosłotej ruży še šamžnym nahramnitstwom, kaj běłej, hładkej ruży mnohich, kotrejuž bróń bě hač dotal pjero. Tón króć pak jedna žo wo rjenje wustrojene lisćiny, še słotymi pitśmikami a wušnamnym napisćmom „Bank of Italy“. Ale měschenza rukow, w kotrychž lisćiny namakanuj, je šamžna wošlaka. Mošloste ruży „małych ludźi“ a běłe ruży tamnych, kotrejž bróń bě hač dotal pjero. Tón króć pak jedna žo wo rjenje wustrojene lisćiny, še słotymi pitśmikami a wušnamnym napisćmom „Bank of Italy“. Ale měschenza rukow, w kotrychž lisćiny nam

nych stataćh, ſ kotrychž ma kóžda bjeŕ tak wulka a wuſnamna kaž Banka of Italy. A podawki ſandźenych 24 lět a pschede wſchěm pożlednich žydom wušłažow pokazuja jaſnje, ſo Giannini njeje muž, kiž ſwój cžaſ, ſwoju prózu a ſwoje pjenjeſy za njewuhladne pospyty wuſnuje.

So dyrbjeſche taſke pſchedewiſnoſce pod wjedniſtwom jeneho Gianninija teſ ſchérſchu jſawnoſcź ſajimowacź, mjenny bebi myſlicź. Doprajchowanje ſa ſtajnje poſtupowazymi Giannini-akcjemi bě hobrite, a wobjebje w poſledniim cžaſu wuſtwi ſo ſ tutymi papjerami runjewon njeſłyſchane wikowanje. Lud ſpekuluwaſche ſ akcjemi naſpomnjeneje banki na runjewon hrěſchne waſchnje. Sa akcje płacžeſche ſo wo wjele wjazy hacź běchu woprawdźe hódne. Tyſazy wołobow w Kaliforniſkej wupowědźichu ſwoje nalutowane pjenjeſy, pſchedawachu wobſtejenſtwa a druhe hódnoſći, ſo bychu žebi ſa to kupili akcje Banki of Italy a ſo bychu na tuto waſchnje měli podźeł pſchi roskſcžerjowe wulkeho pjenjeſneho wuſtawa. Sćěſchowaze liczbu njech tuto hobrite dopraſchowanje ſa akcjemi wobſtejenſtwa: Spekulanci, kiž žebi na dnju ſałożenja italiſkeje banki w lěcze 1904 jenu tajku akciju ſa płacžiſnu 100 dollarow kupi, by 1. januara 1929 niz mjenje hacź 717 akcijow w hódnoſći 200 700 dollarow wobſtejał, we padze, ſo w běhu tutych lět ſwojich prawow na nowe akcije njeje ſanjechał. Akcije bychu jeho hromadze 47 250 dollarow płacžile a jeho cžiſty dobytk by ſo ſtajił na 153 610 dollarow. Na dividendach by měł 10 689 dollarow a 54 centow. W lěcze 1927 poſtupichu akcije Banki of Italy na dwoju płacžiwoſcź. Wobſtejdźerjo tutych akcijow mějachu potajkim ſkoro žně.

To wěſo njemóžeſche tak dale hicź. W lěcžu ſandźeneho lěta pſchińdże tohodla k wrjeſchej. Akcije ſpadowachu, ſpadowachu a ſpadowachu. A hróſba wobja wjeſchinu mjeſjelow. Woprawdźe bohaći njes ſpekulantam kaž też wjeſchina tamnych, kiž běchu akcije potnje ſapkacžili, mózachu wichor pſcheczacź, ale tyhaſy malych ludźi, kiž běchu ſpekulowali, bjes toho, ſo běchu akcije ſapkacžili, njemózachu ſahubje wuceſtnuc a ſhubichu poſledni cent. A niz jenaž w San Franzjiſku, ale też w druhich měſtach wotmětwachu ſo wuſtupy, kiž dopominachu na duhy ſ lěta 1849, hdźeż cžinichu ſpekulantoſo ſ akcjemi ſłotowych podkopow podobnje ſrudnje naſhonjenja. Giannini ſakitowaſche ſo ſ tym, ſo je ſtajnje wotradźał, ſ akcjemi ſwojeje banki a wumělčkim naducžom jich płacžiwoſeze ſpekulowacź. Tamni, kiž ſu na njeho poſłuchali a akcije pokupe ſapkacžili, tak won rjekny, njemóža ani włoſki khubicź. Ale mnohim malym ludźom, kotrychž łakomniſtwo ſa pjenjeſami bě wjeſche hacź jich rozum, to niczo pomhacź njemóžeſche, hdyž Giannini jich łakomniſtwu hakle po njeſłożu ſadźewacź ſpyta. A tola njebě wobſtholdny ſwět w Kaliforniſkej a pſchedewſchěm w San Franzjiſku wo wrjeſku pſchi burſy pſchejara roshorjeny. Milijony dollarow běchu ſa akcije nakopene, leżachu bjes wužitka ſa wobſthold a wiki. Male wobſtholdniſtwo, kiž poſ wobſtejnoſcźemi wobjebje cžerpjeſche, wozjakowaſche ſ dobrym wuhladom nowe poſtupowanje akcijow. A woprawdźe ſakeſe nowe žiwjenje ſ roſpadankow. Giannionowa Banka of Italy ſhroba ſo dospołnje. Dźenża ſteji lud w Kaliforniſkej pſched praſchenjom: „Na kak dołho?“.

Wusudźenja.

§ Pſched powołanſkim ſudom w Budyſchinje měſeſche ſo autowy wikowar Theodor Marczinſki ſ Budyſchina dla njeawobſtholdniwoho cžiſtenja ſranjenja ſamolwicź. Pſchicžina běſche ſrażenje wołobowoho auta ſ motorſkim kołom na Lubijſko-Nowogersdorfſkej ſtatnej dróhy 23. auguſta 1928. Na mjenowanym dnju běſche wobſkorżeny ſe ſwojim autom po tutej dróhy jěł. Blizko hoſcženza „Ke pſchuwarjej“ na Mała-Swódnicžanſkich ſejownoſcźach běſche ſo we ſamſnym cžaſu ſamkał Penther ſ połdanſkeho puczа na ſtatnu dróhu jawinył. Marczinſkeho auto běſche jeho ſhrabnył a kónz ſhobuwſeki. Penther běſche ſebi myſlny ſtchaſ a na jene wucho ſłyſchenje ſhubił. Lubijſki lawinſki ſud běſche Marczinſkeho 28. nowembra 1928 k 150 hriwnam pjenjeſneho khłostanja abo 30 dnjow jaſtwa ſaſudźił. Powołanſki ſud Marczinſkeho powołanje ſaczińny. Sakitował běſche wěcžnik dr. Raſchke ſ Budyſchina.

Wobkhad w Barlinje.

Wo wulkoſcźi Barlinſkeho wobkhada dawaju nam hdźelenja Korreſpondenzy Němſkeho ſotſjuſkeho ſwjaſka dorozumicź. 20 000 jěždźadłow kula ſo wſchědnje w cžaſu wot ranja w 7 hodź. hacź do nozy w 12 hodź. pſches Potſdamſke naměſto, ſnajmjenſcha ſamkna liczba też pſches naměſto pſchi wopomnjeńſkej zyrkwi. We hłownych wobkhadnych hodźinach pſchejedźe Potſdamſke naměſto kóždu ſekundu 5 hacź 6 wołydłow. Nekótre druhe wobkhadne ſrjedźiſcźa njeſteja jara ſa tutom naměſtom.

Też liczby ſjawnych wobkhadnych pſchedewſacźow ſmědża ſo dacź widźecź. Na cžołe ſteji dróhowa żeleſnica. Na 1218 kilometrow dołhich kolijach (kiž wuczińjeſa ſdałenoſcź mjes Aachenom a Königsbergom) jěždźi 1600 cžerjenſkich wołow a zunje telko pſchipowěſchkow. Bychu-li hromadze ſeſtajane byle, bychu dałe 32 kilometrow dołhi cžah. Najdźeſche cžara wſchitkich wobſtejazych cžarow je 28,9 km. dołha. Shromadny puczа, kiž woły dróhowoje żeleſnizy dźěkawe dny jěždźa, wuczińja 450 000 kilometrow (wjazy hacź 10 krócź wokoło ſemje). W lěcze 1928 je Barlinſka dróhowa żeleſnica nimale miliardu wołobinſkich jěłow wukonjała. Pſchi nej dźěła ſtajnje 14 000 ſoſtojnikow, pſchiſtojenzow a dźełacžerjow.

Na wyſokej a podſenſkej żeleſnizy jěždźi pſchi 51 kilometrſtej ſhromadnej dołhoſcźi kolijow a 65 dwórniſchcžach 888 wołow. Wſchitke woły ſhromadnje pſchejeſdźa wſchědnje nimale 100 000 kilometrow a wožachu w lěcze 1928 nimale 250 milijonow puczowazych. Na tutej żeleſnizy dźěła 5 000 muzſkich a 600 žónſkich pſchiſtajeżerjow.

Autobuſowe cžara wožachu wſchědnje na 300 kilometrſtej ſhromadnej dołhoſcźi cžarow ſ 321 autobuſami njeběže 68 000 cžłowjekow. W lěcze 1928 wukonjachu autobuſy dojzka njeběže 170 milijonow jěžbow.

Barlinſke měſchczańſke wobkhadne pſchedewſacźa pſcheježdżechu ſa lěto wjazy hacź 250 milijonow woſowych kilometrow, to je wjazy hacź ſdalenoſcź wot ſłónza hacź k Marſej wacźinja.

Nowy dowěrnik za „Serbske Nowiny“
za Hermanecy, Wysoku a Šćeńcu
je wot 1. haprleje t. l.

knjez Šćěpan w Hermanecach

Našich česćenych čitarjow prosymy, zo bychu sebi „Serbske Nowiny“ pola knjeza Šćěpana skazali, tak dostawaju je hišće na dnju wudaća. Knjez Šćěpan skazane „Serbske Nowiny“ hnydom kwituje a też naweštki za nje přijimuje.

Nakladnistwo „Serbskich Nowin“

Hamiske wozjewjenje z Budyšina.

Powołańska ſchula ſa hólzow a hólzy w Budyſchinje
na Swonkownej Ławſkej haſy 23.

Sa domjazohoſpodarſke połnorjadowanje pſchiſłuſchenje ſchulerki maju ſo ſ najnowiſchimi wuſtawjenjemi ſrjedu 20. měrza 1929 ſ dnjom w 9 hodź. wot ſtwě 11 ſchulerjow twarjenja ſeńcź. Wonkowne ſchulerki do połnoczneho dowjenja pſchijimacź w tutom ſchulſkim lěcze hdyžkuli njeje móżno.

Pſchiſłuſchenja ſa ſtyrkowych hólzow a holzy do ſiadowiſnow ſa rjemjeſlnikow, rjemjeſlniſkich, wiſnańſke powołanja, dźełacžerjow a w domjazym hoſpodarſtwje dźěłajacych maju ſo ſ pſchedpołożenjom ſchulſkich wotkhadnych wuſtawjenjow ſrjedu 20. měrza 1929 mjes 10 a 12 hodź. we ſtwě 14 ſchulſkeho twarjenja ſtacź.

W Budyſchinje, 16. měrza 1929.

Měſchczańſka rada, ſchulſki hamt.

Swójbne powěſće.

Sſlubjenaj: Lenny Gruhliz w Kotzezach a Waltaſ Schönau w Dubrawzu.

Swěrowanaj: Maks Němz w Kotwaiy ſ Emmy rodź. Ducžkez w Lückendorfje.

Semrěli: Rudolf Budich, hoſcženzaŕ w Mjeſchizach. — Augusta Hajnikowa rodź. Sodanez w Budyſchinje, 78 lět. — Karolina Luiſa ſwud. Kaſtlerowa rodź. Kellermannez w Zicženju, 82 lět. — Hermann Mazka, knježi dźěłacžeŕ we Worzynje, 65 lět. — Hana Witterowa rodź. Engerez w Běłej Wodźe, 50 lět. —

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyſchinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Duſman w Budyſchinje. Za hospodarſke a ſkutkowe hłowy we ſobuwoze: G. Hanik w Budyſchinje.

Hospodarſki rozhlad

wutoru 19. nalětnika 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,2105	100 pólsk. złotych	47,35
1 jendźelski punt	20,439	100 českosł. krónow	12,463
100 šwajc. frankow	80,99	100 franc. frankow	16,44

Barlinſka burſa ſapiła wčera ſaſo žiwiſche wikowanje. Kurſy ſu ſtow ſaſo poſtupowachu. Podobnje bě na wikach ſ dołhymi a rentowymi liſtami.

Na **produktowych wikach** ſaſtupi wčera ſaſo ſnadne ſeſłabjenje pſchenicy a rožki. Jako pſchicžinu mjenuja ſchtrajk Barliniſkich młynſkich, a nijſche płacžiſny wukrajnych wikow. Pſchenza a rožka pſchiſładźiſchtej wčera 5 pf. po zentnarju. Wčera płacžeſche zentnar

w Barlinje:

pſchenicy 11,20—11,25 hr., rožki 10,30 hr. hacź 10,45 hodź., jeczmjenja naſtupnje 10,90 hacź 11,50 hr., naſymſkeho 9,60 hacź 10,10 hr., wowſa 9,95—10,25 hr.

w termińowym wikowanju:

ſa měrz: pſchenicy 11,92½—11,90 hr. a wowſa 10,97½ hr.,

ſa meju: pſchenicy 12,17½—12,12½ hr. a rožki 11,46¼—11,45 hr., wowſa 11,30 hriwnow,

ſa julij: pſchenicy 12,65—12,61¼ hr. a rožki 11,73¾—11,71¼ hr., wowſa pak 11,77½—11,76¼ hr.

w Drježdźanach (ſjatk)

pſchenicy 11,05—11,30 hr. (11,05—11,30 hriwnow),

rožki 10,45—10,70 hr. (10,45—10,70 hr.)

jeczmjenja naſymſkeho 10,25—11 hriwnow, (10,25—11 hr.),

jeczmjenja naſtupnjeho 11,50—12,10 hriwnow (11,50—12,10 hr.),

wowſa 10,75—11 hr. (10,75—11 hr.)

Pſchiſłaſeja:

Hołzu do domu, Kircher, pjwarz w Kulowje.

" Schwarznowa w Niſkej, Budyſka dróha 17.

" Lachmanka w Niſkej, Letow-Forbeckowa haża 51.

" hoſcženza „Hohenzollern“ w Budyſchinje.

" Weißandowa w jamje Erika.

" měſchczańſki młyn we Wojerezach.

" Nowakowa w Hródku, Schloßbezirk 1.

Měnſchelo, Kühn w Semjicach.

Młynſchelo, młyn w Hornich Teſchnizach pola Hródka.

Wuczońnika rěźniſkeho, Schneider w Budyſchinje, Khěžorſka haża 3.

" ſamkarſkeho, Bittrich w Niſkej, Shorjelſka dróha 6.

" błidarſkeho, Sinapius we Wojerezach.

" rěźniſkeho, Schuſter we Wojerezach.

Dźenku, Matijaſchk we Wojerezach, Dwórniſchczowa haża cžiſło 21.

Poſonca, Reitz we Wojerezach, Dwórniſchczowa haża.

Holzu abo žonu, kotraž może ſchicź, Dittrr, ſedlaŕ we Wojerezach.

Na pſchedań:

Kobła, 3-ſetna, **w Pomorzach** 10.

Kachle kuchiniſke, Walkowy młyn w Lubiju.

Sſyna, 6 zentn., w Biſkopizach, Sſmilnjańſki puczа cžo. 4.

Wós dźeczaży, w Biſkopizach, Bismarkowa haża 4 beſka.

" " w Budyſchinje, Karlowa haża 11 na lěwo.

" " hoſcženza w Hnaſchezach.

" " we Wojerezach, Hródkowſke pſchedměſto 41.

" " njedźelſki a ſedło, w Dreżezach 25.

Kolo motorſke, w Hodźiju 12.

Jałozja 1½ lětna, we Wyſokej ſ pola Kubſchiz.

Kuła błiſko ſe kóſtatam, w Delnjej Kinje 25.

Pjerja, 8 puntow, drježe, w Radworzu cžo. 2.

Ložo ſ matrazu, Goſchal w Budyſchinje, Sedanowa haża cžiſło 171.

Sſudniſzy na pſcheżadżowanje

ſrjedu 20. měrza 1929:

we Wóśborku w hoſcženzu „K ſłotej hwěźdźe“ dop. w 11 hodź.: ſrjedła a běhanje,

we Wulkich Sdźarach we Streublezu hoſcženzu dop. w 11 hodź.: motorſke koło,

w Niſkej, we „Gwězdźe“ dop. w 10 hodź.: błido ſ mocu, procžeſrěžak, pišańſki ſtroj, radio, motor, kołhaju ſpinjaja maſchina,

ſchwórtk 21. 3. 29 dopoł. w 12 hodź.: kłubowy ſtoł.

Drjewowe awkcije

ſrjedu 20. měrza 1929 na Dźěžowſko-Kwětowczańſkej wěrje dop. w 9 hodź. w Hornjej koreńcže w Dźěžowſkej:

150 metrow kłumpaczow,

100 hromadow,

w holi pola Kanjowa pſchij. w 1 hodź.: palne drjewo a walczina w Kirchnerez holi,

ſobotu 23. měrza 1929 pop. w 3 hodź. na Walowſkej holi pola Kanjeza:

52 metrow wužitkowych a palnych kłumpaczow,

40 metrow wukopanych pjenkow,

200 metrow khójnowych walczinu.

Sſwinjaze wiki

ſrjedu 20. 3. 29 w Hródku, ſahorcžku ſo rano;

ſchwórtk 21. 3. 29 w Kamjenzu: ſkónc.

póndźelu 25. 3. 29 we Wóśborku: ſkónc.

Skrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenſa dop.

Płacžiſny ſu ſeſłabjene, wobrot jara ſnadny.

Dop. 3/12 hodź.: Kaž pſched hodźinu.

Płacžiny na Barlinſkich produktowych wikach.

Zito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg.

Płacžiny po złotej hriwnje

	18. 3.	16. 3.		18. 3.	16. 3.
Pšenica	224-227	225-228	buny	22-23,50	22-23,5
rožka	206-209	207-210	woka	29-31,00	29-31,00
nal. ječmjeń	218-230	218-230	módre łupiny	16-17,50	16-17,5
naz. ječmjeń	192-209	192-202	žołte łupiny	23-26,00	23-25,0
wows	199-205	199-205	zeradella	—	—
kukurica	243-248	243-248	raps. wosuſk	20-20,60	20-20,6
pšenč. muka	26-30,5	26-30,50	lany wosuſk	24-25,00	24-25,00
ržana muka	27-29,75	27-29,75	poom. melasa	—	—
pš. wotruby	15,75	15,75	běrnź. kruški	20-20,50	20-20,5
ržane „	14,85	14,85	syno, 50 kg	4,50-5,66	4,2-5,0
lane ſymjo	—	—	ržana ſłoma	1,20-1,40	1,00-1,2
hróch	43-49,00	43-49,00	pšenč. „	1,10-1,30	1,15-1,3
raps	—	—	wowſna „	1,55-1,70	1,40-1,5
pjeluſki	25-26,75	25-26,75	ječa „	1,15-1,60	1,25-1,3

Płacžiny rěznego ſkotu na Drježdźańſkich ſkótnych wikach.

18. měrca.

260 woł., 395 byk., 443 jałoje. a kruw., 952 čelat., 748 wowc., 3878 ſwini.

Płacžiny za

woły: 1. 52—55, 2. 44—49, 3. 31—40;

byki: 1. 52—55, 2. 47—51, 3. 40—46;

kruwy: 1. 48—51, 2. 39—45, 3. 29—35, 4. 24—28;

jałojcy: 1. 53—55, 2. 40—50;

wowcy: 1. 70—72, 2. 62—68;

čelata: 1. 85—90, 2. 80—84, 3. 70—79;

ſwinje: (přez 300 pt.) 82—83, 2. (240—300) 80—82, 3. (200—240) 78—80, 4. (160—200) 77—78.

Rancy 73—78.

Drježdźańska burza (18. III.).

Pšońca	221-226	běrnjace kruški	22,80-23,00
rožka	209-214	pšenič. wotruby	15,20-15,60
nalětni ječmjeń	230-242	ržane wotruby	15,40-16,00
nazymsk. ječmjeń	205-220	pšenična muka	42,00-43,50
wows	215-220	ržana muka	32,50-33,50
čeſwjeny dźećel	145-155	woka	"
raps	-	pjeluſki	"
kukurica (Mais)	238-246	hróch	"
ſuche truhańčki	16-16,90	cokrowe truh.	"

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawańi 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom 2.25 hr. Do wukraja 18 Kč. Wudawa a čišći Smolerjec knihliščerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 67 — Budyšin — Srjedu, 20. měrca 1929 — Bautzen — Lětnik 88

„Serbow žadanja".

Pod tutym napisćmom su němske narodne nowiny „Dresdner Nachr." se strony „Domowiny" na statne knjeżerstwo sapodate žadanja w dźensnišim cźišće po słowje wotcźišćecźak. Słowne wopschirjerske nascheje prósstwy abo jeje jadro pschinjesu w połnucźnym pisćmje. Sswojemu nastawkej su dodale też § 113 statneje wustawy.

Se swojeho stejišćeńa pschewodźeja žadanja Domowiny se wschelakimi pschisponnjenjemi. Drježdźanska nowina wusbeńuje, so je so nasche sakske knjeżerstwo, po tutym paragrafu statneje wustawy so skoržo, swéru so Sserbstwo starało. Tuto staranje nascheho sakskeho knjeżerstwa my Sserbjo w Sakskej rad a z dźakom pschipóznawamy. Tola wschelake nashonjenja, kaž na pschikład se Dažina, z Dźiwocźija a z Mušhez naš wucźa, so prawo na rosnuczowanje serbskeje rěcze njeje hischcze tak saruczene, so njeby móżno było, serbsku wucźbu se schulow wotstronicź, do kotrejež dźeci serbskich starschich thodźa. Kajka agitazija Sserbam njepschecźelskeje strony pschecźiwo serbskej wucźbje je samo w nimale cźistoserbskich stronach móżna, wucźi naš pschikład Minakalskeje schule. My žadamy niż jenoż cźełpjenje serbskeje rěcze w schulach, nż. **žadamy jeje hajenje, žadamy obligatoriske serbsku wucźbu za dźeci serbskich starschich,** tak kaž so haji němska rěcź we schulach a je z obligatoriskim pschedmjetom.

So nasche žadanje skoržowy na statne knjeżerstwo, ma swoju pschicźinu w tom, so runje statne knjeżerstwo pschistupi k tomu wustupicź za prawa małych ludow w zusnych statach. Tohodla je naš pucź wusprawnjeny, so to samo knjeżerstwo proženy, swój mózny wliw pschebe wschěm wukonjecź na knjeżerstwa krajow němskeho stata. Wjetschina Sserbow žyndi tola w Prusku. A runje prusa schulska wyschnosć w schulach w Sserbach serbsku rěcź ani njecźerpi, nż, wona ju z namozu podtłoczuje. Poslednje cźišćo delnjoluzišćeho „Sserbskeho Zajnika" skorži, so wucźerjo thodźa starschim do domu jich napominaja, so bychu se swojimi dźećimi serbsćy njerěcźeli. Po taksim niż psched žiwjatosću swójby pruski potłoczowański system njeposłastwa. Dźećom njeje ani dowolene, so mjes sobu we swojej maćerńej rěcźi rosmołwjecź. S tym je serbska maćerna rěcź psched nježnej duschu dźećerja, jako njeje hódna, jako njeczišta, jako łazpicza hódna wuschiwhana. Tutón system pruska schulska wyschnosć niż jenoż njecźerpi, nż, jón pschikasuje.

Sajimawe je, so samy dźeń **ważny** organ „Prager Presse" **w swojim sawodnym nastawku,** so **saběrazym** z mjeńschinowym prascheniom też na kroczeł „Domowiny" **pokasuje.** Też tale nowina mèni, so mèło němske statne knjeżerstwo **winowatosć najprjedy,** tute prascheńje we swojim kraju rosrisacź.

Se **wscheho toho wukhadza,** so **nasch appell na nasche** statne knjeżerstwo bjes **wothłoka njewostanje.** Ssmy **wjeledostojnemu pschedsydze „Domowiny" knjesej fararjej Schewcźikej za jeho iniziatiwu wutrobnje dźakowni. Wschón serbski lud,** mějazy hischcze schtriczku luboscze ke swojej maćernej rěcźi steji sady njeho.

Wuhlady na wulku koalicijn.

W němskim žejmje je so położenje pschekhwatajzy pschemėniło. Dokelž je so pschi prėnim wuradźenju němskeho hospodarskeho plana pokasało, so je jenoż mało wuhładowy, frakziju němskeje ludoweje strony na knjeżerstwownu politiku swjasacź, tdasche so, so so Weimarska koalizija z bayerskej ludowej stronu powjetschi. Pyjnywschi, so so zentrumska strona hotuje, so do němskeho knjeżerstwa wrócźicź, je němska ludowa strona je swoje ultimatne wumėnjenje, so so desizit njeßmė z nowymi dawkami wurunacź, spuschcźiła, a něsto też na tym wjazy njewobstawa, so dyrbi so w pruskim knjeżerstwje z dwėmaj ministerstwomaj sastupowacź. Nowe jednanje němskeje ludoweje strony z zentrumskej stronu na to dże, ministerski kabinett wulkeje koalizije wutworicź. Optimistojo maju sa móżne, so so tónle kabinett hischcze do jutrow sestaja.

Sakski sejm.

Sakski žejm je wutoru wo pschemėnjenju wobkhodoweho porjada pschi wuradźenjach jednak. Nėcźe sapódłanjow dyrbja so wšėty cźłonjo wobmjesowacź. Sozialdemokrat **Edel** pschecźiwo pschemėnjenju wobkhodoweho porjada protestowasche. Po jeho mėnjenju njeje trjeba wobkhodowy porjad pschemėnicź. Kommunistiski rėcźnicy žadaju, so bychu so presidentowe prawa wobmjesowałe.

Ssejmowe presidentstwo je po dołhej khorosći sozialdemokrat Schwarz sašo pschewsak. Pschedy hač so do dnjoweho porjada sastupi, wosjewi, so so jutrowne prózdniny pjatk sapocźnu. Pschenje poschadźenje dyrbi so 16. haprleje wotmėcź; wubjerki pak nėkotre dny pschedy swoje dźela sapocźnu.

Hrabju Stollberga-Wernigerodskeho skóncowali.

Póndźelu wjecźor wokolo 10 hodźin su wobsedźerja majoratneho knjeżstwa w Janowizach w Krkonoschach we Schlesiskej, 56lėtneho hrabju Eberharda Stolberga-Wernigerodskeho, wobsedźerja rycźerskubłowu w Janowizach, Kupferbergu a Rohrbachu, w jeho stwje na sofje sedźazego a cźitazego wot sady z wutrjelom do hłowy morili. Wo mordarskim poschadźenju su sledowaze nadrobnosće powedźa:

Hrabinka swójba w hrodźe njebydli, ale w dwarjenju, 20 metrow sady njeho w parku leżazym, w kotrymž je pschedy rentmischtrstwo było. W hrodźe samym su nėkole pisarnje pschipraschenje. Dale tam sarjadnischwowy direktor hrabinskeje swójby bydli. Rentmischtrsti dom je dwajschosna thėża z wutwarjenym zwiskem. W delnich mėstnosćach mėjesche hrabja swojej stwje, a to mužazu stwu a spanišu siwu. W hornich stwach hrabinka z tśjomi dźowkami a dwėmaj słužobnizomaj bydlesche. S wjetscha pola swojeju starscheju też starschi sym a pschichodny majoralny knjes, 28lėtny hrabja Khrystian Bjedrich, kotryž je hischcze njewożenjeny, pschebywasche. Won pak w poprawdomym hrodźe spasche. Druhe dźesći hrabinskeje swójby su dorosćene a swonka bydla.

Póndźelu wjecźor wokolo 10 hodźin dwė žonje z hroda snajpschecźa bydlazeho žandarma Bayera sawołaschtej. Powedaschtej, so hrabja Stollberg mrėje a so chze se žandarmom rėcźecź. Hdyž tón se sawołanym sanitetnym radźićelom dr. Panitzom do rentmischtrskeho doma pschińdze, so jemu žałostny napohlad pokaži. Hrabja Eberhard na sofje z rosškłonjenej hłowu sedźesche. Kulka bė widźomnje wot sady do hłowy schła a bė nop rosrasyła, tak so běchu mosły wustupiłe. Hornje a delnje zuse suby běchu hrabł z hubu wuhadźe. Roskłamana bryła na semi leżesche. Kaž wėzy leżachu, bė samomordarstwo wusamknjene. Sda so njesle bóle wėste byeć, so su cźitazeho hrabju wot sady njejabzy saslelili.

Jako mordarska bróń je so tśelba trjebała, kotraž wo sjimje na semi leżesche. Wona bė so z khamora. blizka sofa stejazeho, wsała. Tez kulka je so namakała. Je tak njenowana dum-dum-kulka z wottoczenym wokolanym tónckom. Tśelicź je so z blistkosće. Spodźiwne je, so we pisańskim blidźe słonzowaneho stajnje natykany revolwer leżesche a so w sady leżazej spańskej stwje pschego natykana tśelba wisasche. Wobeju brónjow njebė so nichtó dótknył.

Wutoru dopołdnja na mėstno mordarstwa wyschichi statny rėcźnik dr. Engel z Hirschberga, hamtski sudnikt radźićel Kleineidam, sastojnizy Lignitskeho a Hirschbergskeho kriminalneho hamta, tajny radźićel Dreschoff a nėkotri žandarmojo pschińdźechu. Cźełe a stwa mordarstwa so fotografowaschtej, na cźož so ludźo pschehlydschachu.

Sshyn słonzowaneho, Khrystian Bjedrich, praji, so je po wottšalenju maćerje a bratrow se swojim nanom hischcze powedał a wobaj staj cźitałoj. Hdyž je sym dyrbjał ras wustupicź, staj jeho wo khėži dwaj muzej, kotrejuž njeje widźał, nadpadłoj a dajłoj, so je so jemu wėdomje sthubiło. Hdyž bė so jemu wėdomje wrócźiło, je k delenjzy bėžał a tam pola swójby jeneho pohonca wuczeł pytak. Tśeliecź njeje khtschał. Lekar dr. Panitz pak njemóżeše na hrabi snamjenja dajenja, ani druhich śledow pohłuschazeho pschedmjeta namakacź.

Wupraženja młodeho hrabje su thdźała hinasche dyžli swėrcźenja, kotrejž su so na mėstnje mordarstwa cźinile. Wežera su potom hrabju Khrystiana Bjedricha Stolberga-Wernigerodskeho po poruczeńoscźi Hirschbergskeho statneho rėcźnistwa z tukanjom, so je nana skónzował, sajeli a do Hirschbergskeho pschepytowańskeho jastwa dowjedli.

Braunschweigska šamostatna wostanje.

We wežerawschim poschadźenju hospodarskeho wubjerka braunschweigskeho žejma je so wo praschenju sarjadnischwoweje reformy a sakhowanja šamostatnosće braunschweigskeho swobodneho stata jednako. Namjet němskonazionalnych, so by so hnydom z pruskim knjeżerstwom wo pschisamknjenju Braunschweigskeje k Pruskej jednako, so wotpokasa. Tón šamy wožud mėjeschę namjet demokratow, kotrijż namjetuja, so by Braunschweigska do němskeho stata pscheschła.

Francowscy frontscy wojowarjo přećiwo dojednanju wo wójnskim dołgu.

Póndźelu je so w Parizu demonstrazija sjednoczenstwow uđbuschćich frontskich wojowarjow a sawołajenych po padnjenych wojakach pschećiwo potwjerdźenju dojednanja wo saplacźenju wójnskeho dołha wotmėła.

W jenohłóżnje pschijatej rezolusiji so praji, so so Francowskej, kotraž je krwawita, so by so zwėtej mėr sakhował, z dojednanjom saplacźenja wójnskeho dołha w Jendźelskej a Sjednoczenych statach połnożneje Ameriki do **62 lět traja robota** napołoži. W mjenje prawdosće so wobdźělnizy sbromadźiny łódźej wupraženje pschećiwnoju, kotraž njeje na śledowazych podłožkach natwarjena: Wupraženje wójnskeho dołha je internazionalne praschenje, kotrejž hłuboko do hospodarstwa wschěch ludow łapschinnuje a kotrejž dyrbja wschitzy w duchu jednoty a prawdy pożadźicź. Franzowzka, kotraž je w tymle najtupaniu wschěch **móżne** pschijwolenja cźinila, žmė so wupraważ žadanjom **wěricźelow** jenoż je sumnu nakoźicź, kotrejž wot Němskeje **žada a** kotrejž ta wopraważe sapłacźi.

Twar wobydlenjow w Pólšći.

Hospodarći wubjerk pólšeho žejma je knjeżerstwowemu namjetej pschihłosował, po kotrymž ma so pożcźonka 100 milijonow złotych w tukraju pschijeć, so **by** so z tejle sumnu natwarjenje tunich wobydlenjow podpjerało.

Zniženje dawkow w Juhosłowjanskej.

Finanzny minister je pschistawk k dawkowemu sakonej wyschschej sakonje dawajej radźe k dobrosdaću pschepodał. Po nowym naczińku dyrbja so dawki, z kotrymiż so dawkidawarje pschejara poczeźuja, snižicź; dawkowy system pak njepschemėnjeny wostanje.

Juhosłowjansko-bołharske dojednanje.

Kaž so z Pirota powė, je juhosłowjansko-bołharska komunistiska žiwoje jednanje wo praschenjach namjetneho wobthada skónźika. Kaž so z Beograda powė, je so we wschěch jednańskich prascheńjach **połna pschesjenosć dozpila.** Bołharzy wotpółkanzy su so njedźelu do Sofije wrócźili.

Zónske w Juhosłowjanskej prawo k advokaturje dostanu.

Kral je nowy sakoń potwjerdźił, po kotrymž so zónskim prawo k wukonjenju advokatury da. Sdobom so sa dyrbjesće sawěsćenje penisije advokatow dohładowańske prawo advokatskeje komory postaji.

Jendźelskej hobrskej powětrowej łódźi.

Jendźelskej wulkej powětrowej łódźi „R 100" a „R 101" budźetej w bliźšchim cźasu na pruhu lětacź. Stej najwjetschej, z nowocźasnymi wunamakanjemi wuhotowanej powětrowej łódźi a pjeza němsku powětrowu łódź daloko pschetrjechitej. Najpodstatnischo w sèczu sapocźnjetej lětanišu łuźu nje Jendźelskej a kolonijemi cźinicź. Na konstrukziji powětrowju łódźow je so 5 lět pilnje dźełało. Sa jeju twar je so wjazy dwėli milijon puntow (20 milijonow hriwnow) wudało. Powětrowa łódź „R 101" najprjedy nad Egiptowskej a potom do Jndiskeje poleczi, hdyž je hižo nėkole łakownjenskich jesćerow postajeny. Potom dyrbi so powětrowa łódź na leczenje nad Atlantiskim morjom do Kanady puschcźicź, mjes tym so budźe hotowska łódź ważne pruhowańske lětanje dokonjecź.

Pred nowymi šmatańcami w Irskej.

Parizli „Journal" z Dublina w Irskej powė, so Irskej nowe mucźenizy hroža. Jeli so wschė šmanjenja njemyło, je po blizšchich wólbach z nowym knjeżerstwom de Valery liczicź, wjednika strony, kotraž dyze Irsku wot Jendźelskeje wottorhnyć. Posledni tydźeń je policija nėhdże 150 muži sajała. Ministrojo, žudnizy a wyšscheju sastojnizy irskeho swobodneho stata so z policiju schtikaju. Tajna organizasija, kotraž so „Fantom" mjenuje, je cźorny sapiš tych wołsoboh nastajała, kotrijż z Jendźelskej sympathisuja. Wjele mordarstwow, kotrejž su so posledni cźas we

Jrjskej skucžike, maju widźomnje satrachowy charakter. Wospjet je so swjeżeliło, so žu so jenodželsjy staczenje, kotrež žu w Jrjskej sabudleni, do Jendželskeje dorbjeli wróczicz, dokelž žu hrožace listy dostali. Jrjski president Cosgrave je njedawno w rěczi na dźelo tajnych organisatjow pokazał. Wot parlamenta je žebi trěbnu pokromož žadał, so by hrożenju noweje wobydlerskeje wójny wobarał.

Aman Ullah njepuści.

Po powěsczi s Karachi je konferenza mullahow we Kadże po swotwa pschecziwo Amanej Ullahej wuprajschka. Na konferenzy pschiwiżarjo Amana Ullaha do pschiwiżowarjow Habiba Ullaha frajschu. Mjadło, kotrež dyrbjesche diweju mullahow do shromadźiny pschiwjesesz, je k semi padło. Mullahaj staj so zarazyłoj. Aman Ullah wěri, so njedźiwajsy pschecziwjenja mullahow bórzy do Kabula pschicżehnje.

Motorizowanje amerikanskeho wójska.

Amerikanske wójnske ministerstwo je wobsamkło, motorisowanje amerikanskeho wójska je wschěm dorasom pschewjesecz. Motorisowanje dyrbi so najprjódzy pola 34. pěscheho regimenta sapožecz, kotryż w starże Virginiji steji. Regiment so s najnowischimi motorskimi wozydłami wuhotuje. Na podłožku jich wuprubowanja dyrbi so potom zyle wójsko motorisowaz.

Mexikanske knježerstwowe wójsko Torreon wobsadźiło.

S Nowyorka so 19. měrza powě: Mexikanske knježerstwowe wójsko je Torreon wobsadźiło. Bomby mjetoge lětadła su do zossadzeho wójska sbežkarjow sjelałe a su swežżile, so je 2000 sbežkarjow pod wjednistwom generala Cschobara město Key wopuschczicz, so by ho někdże sto mil k polnozy wot města do horoh wrócso sezahnyło. Hlowny kwartěr sbežkarjow je někto w Cschokanje, małym městačku w krótkim ranju stata Chihuahua. Powěsczerje Loreda praja, so su sbežkarjo pobylnjenja s druhich siron dostali a so je hotuja, so do San Luis Potosi dobyez. Blizko San Miguela su żelesniski czah nadjadowyli a wurubili.

Dokelž su sbežkarjo někto do blizkosczje polodnitscheje nusey Sjednoczenych statow polnozneje Ameriki doschli, je so amerikanskim wojakam poruczilo, so bychu so do Columbusa w Nowym Mexiku podali. Sbežkarjam dyrbja wobarancz, nusey Sjednoczenych statow pschekrocżicz.

Mexikanske knježerstwowe lětadło so wottżeliło.

Pschi wojowanju mjes lětadłom mexikanskeho knježerstwoweho wójska a sbežkarskim lětadłom blizko Torreona je so pilotej sbežkarskeho lětadła poradźiło, knježerskiwowe lětadło wottżelicz.

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 20. nalětnika 1929.

— Wo **wjedrje**. Wczera wjecžor w 7 hodź. barometer 750, hygrometer 0, thermometer wo dnjo +16. Dżensa rano w: 8 hodź. barometer 751, hygrometer 0, thermometer w nozy +4. Wuhladny na malo so pschemėnjaze wjedro. Po wschěm sdaczu pschihotuje so pomalku pschemėnjenje wjedra. Schkleiza pokazuje dź pschezo hischcze na rjane, je pak trochu wróczo schła. Nižiny s wjeczora Europy so po sdaczu hotuja, wyschinu nad naschimi stronami wutlóczicz. Dokelž w polnozy nižiny dale nimoczahaja, wobkhowa wjedro najskerje žiwoj mily ras tež dale. Inuije schwórkt shadża pschenżko 6,04 hodź. a khowa so 6,12 hodź. Mėsacżk shadża po pschiw. 1,12 a khowa so rano 4,59 hodź.

— **Salska Ratarska komora žwoje 8. shromadne pozjedzenje pschepokoji.** Swopredka běsche pozjedzenje na schtwórtk 21. měrza postajene. Dokelž pak tehdy runje Němska ratarska rada važne pozjedzenje wotměwa, widźi žo Ratarska komora nusowana, žwoje pozjedzenje na wutoru 26. měrza dop. w 10 hodź. wotstorczicz. Dnjowy porjad žo njepschemėni, tež městnosez pozjedzenja niz, mjenujsy pozjedzenska sala nėhdyscheże prenjeje komory w Drježdżanach.

— **Czaj wulktow do rjanych Błotow je so hižom sapocżał.** S Lubina w Błotach so powě, so je sandżenu njedżelu hižom wjele wopytowarjow do rjanych Błotow wulecżało. Kražne pschednaležne wjedro běsche jich pschiwabiło. Tež wobthad s automobilemi je so hižom sapocżał. Snėh je so nimale wschudżom shubił a dróhi su rjane suche. Bórzy wobleku so žerbske Błótka žwoju ludowu a nėžnu nałėtnu pychu.

— **Ptaczitwosez njedżelskich nawróczenych jėdnych liszczikow pschi jutrownym zwjedzenju.** Wone płacza sa jėdnu tam: Selenu schtwórtk wot 12 hodź., Cżichi pjatk, sobotu, jutrowniczku a jutrownu póndżelu; sa jėdnu wróczo: Cżichi pjatk, sobotu dop. hacż do 9 hodź., jutrowniczku, jutrownu póndżelu a wutoru do 9 hodź. popołdnja.

— **Salska krajna loterija.** Pschi póndżelnischim cżehnjenju (14. dżeń) 5. rjadowneje 194. saskeje krajneje loterije padże dobyeze wo 5000 hr. na cżisko 5233; dobyeze wo 3000 hr. na cżisla 16044, 63969, 130405, 146476; dobyeze wo 2000 hr. na cżisła 14809, 21410, 29521, 34034, 47373, 52949, 53400, 58286, 60586, 69051, 70246, 71602, 91989, 96015, 105153, 107665, 109843, 120875, 120911, 122741, 123242, 128683; dobycze wo 1000 hr. na cżisła 731, 7656, 145580, 14774, 14822, 22546, 29353, 30448, 34822, 56096, 56497, 57637, 61308, 61395, 61552, 65034, 75703, 79093, 79730, 82910, 83149, 84475, 91278, 94109, 104421, 109491, 117454, 117679, 123211, 123936, 126692, 129006, 141411, 146925; dobycze wo 500 hr. na cżisła 2164, 2195 9937, 12180, 13863, 18193, 20074, 20901, 24147, 24716 34889, 37012, 40515, 44336, 49945, 51546, 56885, 61826, 61918, 62626, 64356, 69281, 75623, 75040, 75598, 81683, 83277, 85519, 89351, 90765, 96280, 102168, 108356, 111273, 117048, 117742, 122621, 123974, 126773, 128063, 136254, 136772, 137246, 139507, 141656, 144277.

Dżeń za knihu.

Wo zylym němskim kraju je dżeń 22. měrza, t. l., postajtim pschihodny pjatk, dżeń za knihu. So je so tutón dżeń runje na 22. měrza postajił, ma za pschicżinu, so je to žnjerzny dżeń najwjerschcheho němskeho basnika Goethe, kiż je 1832 wumrjeł. — Knihu je šiwerny pschecżel cżłowjeka, haj prajimy drje s połnym prawom najšwérnischi pschecżel, dokelž jeho ženje njewopuschczi, kaž to cżłowjesk pschecżel druhdy cżini. Mnohy ludźo pak žebi knihu pschemało waża a njesnaja hódnosez dobreje knihi. So bychu ho ludźo s dobrymi knihemi sesnali, dże tež dżeń knihi žwopomhacż. Dobre knihi žu hižom wjele ludźi psched ilym šwarnowake a někotryżkuli je knihy dźakuje, so je žebi cżesez, cżiże žwědomje a sboże sakhowak. Sserb pschima sa žerbske knihu. Mamy mnoho rjanych a dobrych žerbskich knihow, kiż mnohy hischcze njesnaja. Ssu wobzarowacz, so njemóża cżerpacz s nich jako se studnje cżerstwu wodu. Schtóż rjanu žerbsku knihu wobżedži, wė ju prawje pohódnoscżecz. Jeho najwjetsche wjesele je, hdyż šmė někomu daricz rjanu knihu, šmadź jako dar k Selenemu schtwórtkej młodżenzej abo młodej holzy, kiż schulu wukhodźi. Se žerbskich knihow wėże cżi napschecżo nėžny, cżiży a pózcżiwy powětr, f kotrymż žo na duschi wobohacżijich. Tuż pschimaj sa žerbsket knihu, wona budże cżi sawěscże j najsubschim towarischom!

*

S **Hornjeje Hórki.** Pjatk wjecżor we 8 hodź. seidże žo schulski wubjerk k pożedżenju w nowej schuli. Po wotbycżu někotrych wojewjenjow pschija žo f wėrnymi wobmjesowanjenami namjet Hornjo-Hórczanskeho towarstwa za a wo jónkrótsne pschewostajenju schulskeje jstwy cżo. 5 a wo jónkrótsne pschewostajenje šmėtkowobralowego aparata. Žiwa rosmolwa wuwi žo pschi wotnajeńšim prascheju w schuli 2. Pschecżiwo ijsom hłosam pschija žo namjet, so maju bydlenja w pschisemi a prėnim poschodże 400 hriwnow podrużnistkeho pjenjesa wunjesez. Wschitke šwėsterje wotkaże a wódowy datk w tutom pjenjesu njeje wopschihajaty. Na nasymu wotkorczi je namjet wuczekiwany zyle njewschędne, so schulske kupjele na prėnim poschodże njesiju za schulske dżesi a so so wschitke dżesi, snajnischerne hornich rjadownjow, jumu sa tydżeń njemóża darmo ha pacz. Tež w lecże je tole kupanje nusne, pschetož nusne Schprewja njese žane narunanje. Wubjerk dowoli, so šmė žo na schulskej ležownoscżi schulska šahrodo pschi pramicz. Wotpokasa pak namjet wuczekiwane, so bychu so hrėdi sa schulsku a ludowu knihownuju dźelicz. Jednanje wo hospodarskim planje ruże postupowachu. Wėsnik sa hospodarski plan njepschinjeże wjele pschemėnjenja pomina lońschemu.

S **Khwarzitz.** Tudomne ratarske towarstwo wotmė swoju hlownu shromadźiznu w Nowakez hoscżenzu. Wschitcy hacże wopytuja. Ssobustawam mójesche so sajo pschisnoschi poschicżeł. Knjes dr. Krjeczmar-Budyski pschednoschowasche, kak ratarjo skói strowy a wužitny žiwjenja. Pschitomni pschijachu pschednoschi se sajimom a dżakom. Wuk nik poruczesche jenakosez raży. Hlownu tschěmnosez ma ratar hrabżanu pschiwobrocżicz, pschetż skót trjeba runje cżłowjek powětr, smótko a sdrowo. Hdyż so hodźi, maju so pastwischcża pschipramicz. S tėneje rosprawy so dowidżecz, so je so liczba hobustawow pschiwolila. Pschi nowowolbach so žanych pschemėnjenjow njeesta. Lětny pschinoschk wuczinja 2 hr. na hobustawu. Jedyn nowy hobustow so pschija.

S **Porschitz.** Porschitske ratarske towarstwo wotmė njedżelu pożedżenje, kiż knjes ratarski rada Mittag s Lucka jako pschedhyda wotewri a w kotrejż knjes Jüpner s Dyschina pschednoschowasche wo „nowożażnym pladowanju pjerizny“ a wożebnjenju, każ tež wo pschihodnym wuwiżiću jeji. Tu na to pokasa, so by hižo psched 125 ljetami pladowanju kur trėbnu kedżbnosez žwożiłi, dokelž hižom tehdy na to hladachu, so łokoch wob kto 3 roki jeji nanjeże. Wożebje pak pschednoschcer rospominaże pjerizmarstwo jako pódstatne woinożku ratarstwa. Tuppkasa s hódnej wėdomostnje pruhowanej liczbnej wacżjon, so je pjerizmarstwo wunoschne. dale rosłoži, ščto ma so wot podawanja kurjatkow w nakupowanju žadacz a dże rażu mamy wolicz. Wo twarjenju kurjeżnow wón swumitwe pohlady poda. A wożebje woprowi rėčnik wo cżehnjenje kurjatkow a pjawanje kokoschow, kiż wjesu. Tu pokasa tež na dobre rosdźelenje pizy, kiż może nałat derje trjebacz. Wobkedżbujomne potkiwy, kak możemy każ dostacz, kiż derje njeżu, poda nam wón dale. Wėrjesez tež wo pschedawanju jeji a rosprawjesche nadrobnje wo pschedawanisfim družstwje sa jeja, kiż ma po sałożcy. Na rosmolwje wobdżělischtaj so kujesaj ratarski radź Mittag a tajny rada dr. Haug a wobkrucżeschtaj to, schtož schcze pschednoschcer rosložowak. Jara žo wobžarowasche, so je małym wumoschcżom ratarske žony a dżowki hobustawow njebėchu pschednoschki wopytałe. Ma žo tohodla špitnez pschednoschki hischcze ras w towarstwje ratarskich domjazy hospodow poschicżicz.

S **Drobow.** Sjawny pucz s Lomska do Drobow a Pžpowjow je na Drobsjanskich honach wot 20. t. m. je wurjeny, doniż so smjerk njemuczehnje. Jsdny wobkhad pokasuje žo na Minakał.

S **Rakez.** Póndżelu dopołdnja žo dżesi pożedżenje schulskeho leta w pschitomnosczi wuczekiwa je schulu radžohowachu. Na žiwjatocżesnosczi wobdźělichu žo tež šamtni a zobustawy pschedsydstwa schulskeho wokrjeża. So wotkadnu žiwjatocżnosez běsche schulska jstwa prenjeje zyle dowonje dostojnje wupyschena. Po sawodnym rėčanju wėczesche schulski wjednik k wottkadżazym schulerjam i nowominanym žkowami, so bychu pschi wschém, schtož sich we podźišchim žiwjenju podenże, žebi satkowali strowu a sprawnu mysl. S nėkterymi dwojokrótnymi spėmami wobsamknu žo žwjatocżna hodżina. S niej je 20 holzow a 9 holzow tudomnu ludowu schulu wopuschczicz.

S **Kamjenza.** Zandarm sajsa póndżelu nėhdże 50-lėtneho schtkleńczerskeho dźełacżerja a pschepada jeho

Na Librowem grunče.

Roman Terezy Nowákowje.

46] (Pokrazowanje.)

Mjes žyłami žadosczliwje pożłuchazymi běsche drje nanajbóle pohnuty Libra. Kutny druhdy ta Albinku, schto praji wutkadej wjeledostojneho knjesa; běsche wežera na wjecżor f njej rėczał, hdyż běsche f kanami po wodu schła, a žlubowasche jej, so dżensnischni njedżelnu dżeń pschinjeże zimaj sdónczne wėtżosez. Niedźiwajsy wschepo toho běsche holza polna njedowėry do pschichoda a stajnje bojesche so nanoweje twjerdoschijosce. Někto žama žłyschi, so ludże robota woprawdże dżehnjena, a so budże kżor se žiwojimi radźiczelemi roswažowacz, na każe waschnje bychu so f jich pomozu gruntowniży a thalupniży wukupowali.

W zyrkwi běsche dżensa malo pobożnosce; modlachu trasch žo dospołnje hłuche staruschki, kotrež wosjewjenje f kłétki njerozumjachu; druhy schepetachu a storkachu so žamo mjes Božej mschu a njerozżachu so jeje kónza docżakacz.

Lėdy běsche po požohnowanju, tu łóczachu žo ludźo won każ dźiwje sdadło a hižo w zyrkwinej kapali dopraschowachu žo, wukożowachu, haj skoro schcżicżachu. Kotdokoła zyrkwje běsche wschitko polno łóczazeho žo a haru cżerjazeho ludu; Libra, kiż pschi wutkodże radośnje na Albinku khowny, samó so lėdma pschettóczicz a dołho so podarmo po Wedrželu rospładowasche, ke kotremuż chżyschce žebi dóńcz sa wujaznjenjom a radu. Hdy by snajinjerschcha mischtra Britouna nėhdże saiwohładał, so mohł so jeho sa wuheńmjecżerjom woprascherz.

Ale dżensa bė to, jako bė to Bystry njebył! Namėsto, psches zyły tydżeń tajke cżischinke, podoba so dżensa skerje błasnjenjez! Tu ludźo f wyżokim pischczatym hłokom wukożuja, machajo f rukomaj nad błowu, druhdże starz płaka każ mało dżęcżko, tu pacholjo wyżkaja, mjetajo cżapti a „kaschkety“ do powětra, holczatow wobjimaj, te sajo so naboja, cżekaja, maczerje so wuzmėwaju a wutrėbuju žebi se schkrokimi kalemi woczi; do so mėscheja so torhane šady a błowa: „Khiwalny Boha“ — „konschtituzija“ — „šapóčkanzy do Wina“ — „bława kżorej“ — „robotne brėmjenza“ — „dospołna žwoboda“ — „nastawaja hinasche cżasy“ — —.

Librej to wokolo wuschow schumjesche, hižo njewėdżesche wėżeze, schto po prawom łżyschi; ale jenoż khwilku pschihladowasche błasnjenju tutych ludźi — wschako běsche wón sam, hdyż jemu pola Brtouna wulku nowinu prajachu, każ bjes rosuma byk!

Tłóczesche so tu a tam; sdónczuje doglada so na Wedrželu, wo kotremż žebi mużłesche, so je dawno we žwojim bydlenju, hdyż je f zyrkwje pschischol. Pschischkoczi k njemu: „Wujo Wedrželo, cżakam na waż schwarnu khwilu, hižo njebych mėnił, so so f wami setkam.“

„Pobył žym na kérchowje; tak žym so dopomnik, schto drje bychu cżi jemrzeji prajili, hdy bychu so dżensnischi dżeń wulubadźili? To njeje ani k wėrje podobno, schtoż so stawa . . . Nėhdo hižo tomu wėrżeze, so budże žwoboda, a so je po robocze? Tehdy sċe žej myłlik, so cżinimy žebi ja wjesoli.“

„Wschak je mi to, dróhi nanko, na wutrobje leżało, każ kamjeń, każ murja, hacż budże to tej wėrno. Nėtkole pak dyrbimy tomu wėrżicz, hdyż žmy to wot wjeledostojneho knjesa žłyscheli. Ja žym jara derje kedżbu dawał, so by wschitko prawje sapschijsał — —. Ale, kwótlje, njemjerpraschał, kżódy ju wukożuje hinak, tež žu ju mjenjwali „žwobodu cżischeja“. Hdy bych mohł s wami hicż . . .“

„Pódźemoj łuft sa mėsto k hatej“, prajesche Wedrżel f khwatkom, „tu na torhoschczu je sloro wusko f luthymi łudźimi. — Bych wschak waż k nam sajwidł, — ale ta moja žalostna „konsistorka“ by jenoż brunczała a by cżerczika.“

Hdyż běschtaj wobaj mużej na puczu, wjedżazym cżesto schtomami k hatej, naiwjasowasche wuhenmjezeń rozmołwu, prjedy pschetorhnjenu: „Praschał sċe žo na mnje na tu žwobodu cżischcża. To je, łudy pschecżelo, žwoj dżeł dokonjeze žwobody. Może byez, so njemėsche, so je žo hacż do dżensnischeho wschitko kruce pschebodowało, schto je schtó napisał, wożebje w cżężkej rėczi; jara cżesto khwasche wudacz na žwėtło nėkajku rjanu a ludźom wuzitnu knižku. To budże nėtko hinak; tež je jedyn nałat sakitowak, knjes Havlicżek, sapocżał nowiny twardować, mjenuje je Narodne Nowiny, w kutych so cżłowjek dowscheho wo konschtituzji cżemu hacż dotal rozumnje njesche. Ja mam je tež, kupujeny hebi je f Brtounem, — schtoż so nimam je pschi žebi.“

Libra pożłuchasche žadosczliwje: „To tam wėsche wjeschtoji, kak ludźenemy robotu wukupowacz a hacż je wschitko muż wyschnosche napraste pschestałe“, praschesche so ludźe wje, tak ruże hacż be Wedrżel žmój wobsdernny wostaw sdónczit. Wėżeze, nanko Wedrżelo, pola naż w Jewjanach žo njekrażnje we to wadża! Pruschekej Tomik, kiż je mo schej Terku khodźi, nożny žebi sliniu do knjeżeho kėpa. Ijtoschtoż ho jemu napleze f rychtarjom a pišarjom za nosy — a cżi denjy khadloso skożuja žo po nim.

Skranka tón saso khodźi na płanje a do dżerow, na wurdeż, so Ssvanovszy a Rohoscenszy tež tak cżinijo a ludźo hischcże wjele hótcżko. Prajił sċe na žiwjateho Józefa, so jakonje tež dale wostanu — ale po Tomiku a Skranzy by žebi mohł kżódy cżinicz, schtoż kam chże. Ja wėm, so knjes Havlicżek we žwojich nowinach tež wo tom pischcze.

(Pokrazowanje ześchnje.)

hantitemu ſudniſtwu. Sajaty je na 11letnej ſchulſkej holzu njekaſanſtwo ſkuſžił.

Z Kocžiny. W jenym tudomnym domje cuzy přenocowaše. Jako we hłubokim spanju ležeše, jeho nadobo wubudžichu. Z nastorkom jeneje burowki běše so sydom policistow z wokoliny zhromadźiło, zo bychu rubježneho mordarja Vieluka zajeli. Tola přócowachu so podarmo. Cuzy měješe bluznu na šiji na wopačnej stronje.

Se Seleneho Hóždża. Póndźelu pſchewodžachmy mandželſku kolijoweho wuhibarja Ernſtinu Eckhardtowu k poſledniemu wotpočinkej. Wona běšche naiſtarſcha wobydlerka najcheje wſy a ſmrjóžſke pſched dwěmaj lětomaj je ſwojim nětk nimale 88 lět ſtarym mandželſtwim dejmantny ſwatž ſwjeczili. Jeje žiwjenje běšche bohate na dźele. W ſwojim mandželſtwje porodži wona ſwojemu mandželſkemu 18 dźěći, ſ kotrychž je hiſchče 6 žiwych. Jeneho ſyna rubi ji ſmrtowa wójna.

S Wojerez. Wulka woda na Čzornym Halſchtrowje je létſa nimale tak wuſoko ſtupiła, kaž w lěče 1926. Luki a ſahony wyſche Wulkeje Nydeje, Němzow, Spal atd. a niže Židźineho, Horow a Noweje Luki běchu powodźene a tunachu ſo wulkim ſkóram. W měſacu ſamym běšche wjele ſahrodow powodźenych. Teſ do pinzow je ſo woda dobyła.

S Běłeho Khelmza. Gmejniſke ſaſtupjerſtwo je we lěče 1910 ſa twarjenje Wojerowſko-Běło-Khołmczańkeje dróhi wotkrjeſnej trěbne leſownoſcže wotſtupiło, tola nieje leſownoſcherjam nicžo ſarunało. Dokelž wokrjeſna wyſchnoſcž na pſchewiſanje tkóžſt, je ſaſtupjerſtwo wobſamkło, leſownoſcherjam po 40 pf. ſa lóſny meter ſarunacž. — W Tehelnikej koloniji mjes mołomaj njebudźe pucž poſmjewacž, doniž njebudźa jednanja ſ kubleřikim wokrjeſnym ſkónczene.

Se Schprjowjem pola Wochoſ. Saúdźeny pjatk popołdnju je ſo tudomna móſt pſched noſchej wſu ſaſtawnyk, dokelž wulke lodowe ſchkruty moſtowe ſtołpy wuwróćichu. Sčrchdźi dźěl mosta ſo hromadźe ſunyny a ſtołpy a rjadu ze wšěm dele wupadachu. Schprjowjenſky a Čžinjanſky

mužoſo ſo prózowachu, kruchi ſ rěti ſaſo ſwuežahacž. Dróha ſ Bjerwalda do Schprjowjow je nětko ſa wobkhad ſawjena. Hdy budźe ſo nowy móſt twaricž, je njewěſte,

Dźeń knihi

Po cyłej Němskej so w tutym tydźenju a to wosebje pjatk 22. měrca za rozšěrjenje knikow na wšě možne wašnje wabi. Serbja, posłuchajće też Wy na tutón hłós a podpjerajće **znajmjeńša na jenym dnju** serbske pismowstwo. Nadźijamy so přimérjeneho wuspěcha.

*

Kóždy interesent może zapisk knihow dowidźeć abo darmo dostać. Skazanki wuwjedźemy na samsnym dnju, hdyž dóńdu. Najnowše knihi wozjewjamy w tutym čisle.

Smolerjec knihaŕnja

zap. dr. z wob. ruk. w Budyšinje.

bokelž je nětro w nězy wulka woda a je też hiſchcze symna. Schprjowjanſkim a Bjerwaldſkim ludźom je tónle pſchipad ſ wulkim ſadźiwkom, dokelž zyły wobkhad bě jenož na tónle móſt pokſajany, hdyž ſaneho druheho mosta ſ nuwſacžom Cželnoho a Hamoru tu njeje.

S Dźěžow. K wohnjowemu njeſbožu w ſuždobnym Kanjowje ſhonimy dalſche podrobnoſcže. Woheń wudyrł w nozy wokoło 1 hodź., jako wſchitcžy wobydlerjo ſpachu. Purſcha běſche ſe ſwojimaj 11 a 12 létnymaj dźěćomaj ſam domach. Jeho žona běſche do Nowoje Wódreižy k dźowoju dojela. Dźeſcži wotucžiſchtej, dokelž ſo jimaj cžežko dychaſche a wubudźiſchtej nana. Lěkarſka pod tſchu běſche hižo ſakurjena a po ſſhodźe pkomjenjow dla dele njemóžachu. Dźeſcži ſkocžiſchtej koſchlatej dele na poſlejſcžo, tij běſche Purſcha ruce dele cžiſnyk. Je dźiw, ſo tu žane njeſtſeſboži. Też ſkót ſ wjelbowaneje hródże wukhowacž. Wobleczenja móžachu pak jenož mało wukhowacž. Pſched nětkotrymi dujemi je Purſcha tuczne žiwinjo pſchedak. A pjenjezy, tij je ſa nje doſtał — nětkoże 300 hr. — ſu ſo też ſobuſpalile. Poſlužja hiſchcze we ſamkjenej nozy Purſchu ſaja a do Nifczanſkeho hamtſkeho ſudniſtwa watrowježe, dokelž běſche ſapaleſkinu pabkladowy.

Z Łužicy.

* S **Korjnmja.** Żandarm wuſłědži we woſobje tudomneho dźěłaćerja L. cžłowjeka, tij ſo padufstwa woſtajicž njemóže. S pſchepytowanjom je ſo wuſłědźiło, ſo je wón hižom khětro dołho ſwojemu dźěłodawarjej zwjern kradnył, po ſkónczenym dźele ſobu domoj brał a jón potom jenemu Budyſkemu powjaſarkemu miſchtrej pſchedawał.

* S **Hornjeho Źriedersdorfa.** Młynſki ſobuměſicžel Marcžin Hänſel, kiž je 11. měrca do młynſkeho gratu pſchiſchoł, je ſobotu na ſwoje cžežke ſranjenja wumrěł. Smrěteho bratu běſche transmišija ſhrabnyła, jeho někotre raje wobwjertnyła, ſo jeho cžežkoſranjeneho do Wankez kliniki w Habrachčžach dowjeſechu, hdyž je je ho ſmjercž nětko wumohła. Snjeſbożeny běſche hakle 34 lět ſtary.

* S **Delnjeje Wódrižy.** Ssobotu pſchipołdnju woſjewjachu fabrikſke ſireny woheń. **Khěža** Hedwigi Tittelowje w delnjej wſy ſo palešche. S wohnjom ſtej dwě ſwójbſke hydlenje ſhubiłej. Woheń je najſkerje ſ wobſchkodźenym wuhnjom naſtał.

* **Se Schmnowa** nad Eigenom. Haczrunjej létſa tacze njeje tak njejapyſy ſtupiło, kaž žu ho ludźo ſwopředka bojeli, je ſtebi tu wulka woda tola cžłowjeſke žiwjenje ſa wopor žadała. Cžrjoda dźeſcži hraikaſche ſtebi pſchi pólnej rězu w ſrjedźnjej wſy. Nětu pſcheſkocžiwſši padje 5 létny **Helmut Hoffmann do wody, kotraž** jeho ſobuſtorhny. Haczrunjej běſche pomoz hnydom k ruku, běſche hólz mjes tym pod ſnčhowu ſpeh ſpluwał a ſo ſadużył. Lěkał móžeſche jenoż jeho ſmjercž wobkrucžicž.

* **Se Žitawy.** W młynſkej hrjebi 70 létneho hoſpitalneho khowanza Auguſta Dümmiera ſobotu rano morweho namakachu. Wón běſche ſo ſ měſcžańſkeje khorownje wothalił a projił, ſo chže ſo wuthodźowacž. Naiſkerje je w cžežkich myſlach khoroſeže dla ſmjercž pytał. Cžežko běſche ſ kruchom lodom poczežene, kiž běſche ſtebi ſtarcz ſ powjaſom ſa ſchiju powěſnył. — Dale je ſtebi 60 létna wudowa ſobotu popołdnju žiwjenje wſała. Wona ſo ſ płunom ſajědojcži. Ji běſche hakle njedawno mandželſtł wumrěł a to hdyž wona nieje mołka pſchenjeſcž.

* **Se Shorjelza.** W Shorjelzu běſche ſtebi pondźelu dopołdnja bacžon do jeneje wotkhěže na Barlinſkej dróſy ſaleczał. Cžam młoda holza dźěcžo porodži. Sanitetny auto Cžerwjeneho khžiża pſchijědže a macž a dźěcžo do khorownje dowjeſe.

* **Se Shorjelza.** Póndźelu wudyri woheń w hornim młynje, w kotrymž ſyrjiſnowa fabrika ſamětnjena. Wěſche w pſchadowni naſtał. Wjele zyrobu namaka we wulkim ſyrjiſnowym ſkładże. Wohnjowa wobora ſpěſchnje ſaſpichmny a njemóžni tak, ſo ſo płomjenja na zyłe twarjenje wupſcheſtrěchu.

Hospodarski rozhlad.

ſrjedu 20. nałětnika 1929:

Wěcžerſke kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,2105	100 pólſk. złotych	47,35
1 jendźelski punt	20,445	100 čěſkosł. krónow	12,463
100 ſwajc. frankow	81,01	100 franc. frankow	16,445

Barlinſka burſa ſapiſa wěcžera ſaſo ſylniſche poſtupowanje efektowych kurſow. Nunje tak na wikach ſ dołhſnymi a rentowymi liſtami kurſy poſtupowachu.

Produktowe wiki běchu wcžera ſaſo hłab. Pſchenjza a rožka po 10 a 5 pjenježkach ſhubichu. Płacžiny druheho žita ſo njepſchemjeniche. Wcžera płacžeſche zentnar

w Barlinje:

pſchenjza 11,10—11,25 hr., rožki 10,25 hr. hacž 10,40 hr., jecžmjenja naiſtarſcho hr. 10,90—11,50, naſtajniſcho 9,60—10,10 hr. wowſa 9,95—10,25 hr.

w termiſowym wikowanju:

ſa měrz: pſchenjza 11,77½ hr., rožki 10,90 hrivnow, wowſa 10,97½ hr.,

ſa meju: pſchenjza 12,07½—12,02½ hr. a rožki 11,40—11,37½ hr., wowſa pak 11,52½—11,30 hr.,

ſa julij: pſchenjza 12,56¼—12,57½ hr., rožki 11,65 hr., wowſa 11,72¼ hr.

Pſchiſtajeja:

Dźěłaczerſki. Schaffler a Jüttner w Hróbku.

Wuczołnika pſchekupſtwo, ſchamotowa fabrika Paul Walter w Kiju.

Wuczołnika ſchewſtwo, Rud. we Wojerezach.

Schäfer. Schneider, měrowy młyn w Mužakowje.

Holan do domu a ſtiwinſku, Haarowa w Koſchli.

„ Emil Hahn w Hornim Wujězdże.

„ Knoche a hoſeńcz w Semjacach.

„ Roth, ſchewz we Wojerezach.

Jntrowny. Nowakowa w Budyſchinje, Swonk. Lawska haſa 7.

Na pſchedań:

Ardie-motorſke kolo, Schulz w Gosózže pola Hróbka.

Wós dźerezaży, Bürgerhaus w Hróbku.

„ „ w Budyſchinje, Hauenſteinſka haſa 4.

„ „ w Budyſchinje, Jurjowa haſa 61 n. pr.

„ „ w Budyſchinje, Połnóžna haſa 8 III.

„ „ w Budyſchinje, Fabrikſka haſa 26 d. n. pr.

Nóſt liſtjat, walcaj, domownik w hoſcženzu „K ſłónzu“ w Budyſchinje.

Ssudniſzy na pſchehadźowanje

ſchtwórk 21. měrza 1929:

w **Lubiju** na ſudniſtwje dop. w 10 hodź.: meble, laki a barby,

w **Kamjenzu**, komorny dom maſchinſkich tſélbow, w kaſarnach, dop. w 10 hodź.: meble, cžaſniki, wós ſtaſtaty a ſchijaza maſchina, gramofon, ſonjaze kolo, parketowe ſchpundowanje, tepichi a wobraſy,

w **Budyſchinje** na ſudniſtwje dop. w 10 hodź.: wſchelake meble, ſudźiſkaj ruma, lampy, piſaniſke ſtroje, auta a hudźbne ſtroje, hobanka, wſchelake maſchiny, poſlejſcžeńa, draſty, ſchaty, wobucža, pěnjaze wino, kognak, tſélby, ſchijaze maſchiny, cžaſniki a hrajki,

w **Brěſnje** pola Kamjenza w hoſcženzu „K wicžeženemu kubłu“ dop. w 9 hodź.: piſaniſke błido, vertiko,

w **Halſchtrowje** w „knježim domje“ pop. w 2 hodź.: wulke cžepjadło (Kraſthammer),

Drjewowa awkzija

njedźelu 24. měrza 1929 w Haſchkez hoſcženzu pſchip. wo 1 hodź.: 1000 metrow walcženy a palneho drjewa, pſches Michała Grofu ſ Noweje Wſy,

Płacžiny na Barlinſkich produktowych wikach.

Zito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płacžiny po złotej hriwnje.

	19. 3.	18. 3.		19. 3.	18. 3.
Pšeńca	222-225	224-227	buny, Viktor.	43 49,00	43-49,00
rožka	205-208	206-209	woka	29-31,00	29-31,00
nal. jecžmjeń	218-230	218-230	módre lupiny	16-17,50	16-19,50
naz. jecžmjeń	192-202	192-202	žołte lupiny	23-25,00	23-25,00
wowſ	199-205	199-205	zeradella	—	—
kukuricza	243-248	243-248	raps. wosuſk	20-20,60	20-20,60
pšeńč muka	26-30 25	26-30,50	lany wosuſk	24 25,00	24-25,00
ržana muka	27-29,50	27-29,75	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	15,75	15,75	běrnj. kruſki	20 20,50	20-20,60
ržane „	14,85	14,85	syno, 60 kg	4,50-5,50	4,50-5,66
jane ſymjo	—	—	ržana ſtoma	1,35-1,55	1,20-1,40
rěpka	43-43,50	43-43,50	pšenč. „	1,30-1,35	1,30-1,35
raps	—	—	wowſna „	1,55-1,70	1,55-1,70
pjeluſki	25-26,75	25-26,75	ječa „	1,35-1,60	1,35-1,60

Płacžiny rěznoho ſkotu na Barlinſkich ſkótnych wikach.

19. měrca 1929. Płacžiny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 444.

Połnomjaſne, wukormjene, najwjetſeje rězneje hódnoſce haš do 6 lět	56—59
Młode mjaſne, njewukormjene, ſtarſe wukormjene	51—54
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ſtarſe	46—50
Mjenje picowane wšěch ſtarobow	38—44

Byki: 517.

Połnomjaſne, wurośene, najwjetſeje rězneje hódnoſce	50—53
Połnomjaſne, młódſe	47—49
Mjenje wukormjene młódſe a derje picowane ſtarſe	43—45
Spatne	40—42

Jałojcy a kruwy: 1072.

Połnomjaſne, wukormjene kruwy najwjetſeje rězneje hódnoſce	40—44
Połnomjaſne, wukormjene jałojcy najwjetſeje rězneje hódnoſce haš do 7 lět	30—38
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódſe kruwy a jałojcy	26—29
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	22—24
Mjenje a spatnje picowane	—

Cełata: 4100.

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	73—83
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	60—75
Spatne (4.)	40—55

Wowcy: 3691.

Młódſe a ſtarše wukormjene (1. družina)	66—69
Starše wukormjene (2.)	58—64
Mjenje wukormjene (Märzſchafe) (3.)	55—60

Swinje: 14 752.

Połnomjaſne, wosebitych raſow a jich křiżenjow, haš do 1½ lět ſtare	80
Wukormjene	80
Mjaſne	78—79
Spatne	76—77
Raney a kundrosy	74—76

Drjewowa awkzija

ſrjedu 27. měrza 1929 w hoſcženzu w Kucžinje dop. we 10 hodź.:

160 ſchmrěkowych žerdkow,
325 ſchmrěkowych žerdkow,
33 mtr. twjerdych palnych kuluchow,
240 mtr. mjekheje walcžiny,
80 dołhich twjerdych hromadow.

Drjewo leži we Strožanſkej holi na Kopalnje, w Rubjenach a pſchi Salhowſkim hacže.

Skrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenſa dop. ¾11 hodź.: Skoro žadyn wobrot. Wjeczerſke płacžiny. Dop. ¾12 hodź.: Kaž pſched hodźinu

kratowy wobdźěłk ho też president němskeho kejzra Paawok Löbe. Jako president po skónčenej zhromadźiznje do garderoby pschindźe, so by ho swój kožuch wobleki, dyrbješe naschonicy, so běše ho jeho kožuch shubił a běše druheho sajinza namakał.

* S **Quedlinburga.** (Rubježnistwo w khorobnej pokładni.) Ssobotu popołdnju ½9 hodź. dobuschtaj ho do pokładnje městneje khorobneje pokładnje muzikaj, wohrožeschtaj pschitomnych sastojnikow a bróńju a rubischtaj 4200 hriwnow hotowych pjenjes. Rubježnikaj cżeknyschtaj z autom, z kotrymž běschtaj też pschijěłoj.

* S **Bremena.** (Sadźo rubjeźne mordarstwo w żelesnischim cżahu?) Pschewodźerske muzistwo wopobowcheho cżaha, kiž z Hamburga do Bremena jědżeše, dohlada ho na jenym sastanischcżu krótko psched Bremenom, so dyrje jeneho wotdźěła wotewrjene stejachu a so běšche wós z krwju womasany. Jako cżaru pschepytachu, namakachu mjes Ottersbergom a Sottrumom dospołnje roskuskowane cżěło jeneho muża ležo.

Najnowiše zcyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje za jutjischi schkwórk:** Rjenje, žuchu, druhdy mhłohojte, w nozy pomjerschnje. We Jendźelskej mile, druhdy mazate wjedro. W połnócnej Europje hischcże chłódno a druhdy ho podeschcżuje.

Wikowańsko-politiski wubjerk němskeho kejzra je wutoru wobsamknył, knježerstwo namolwicź, sakonjotwy nadcżisk kejzej podacź, po kotrymž ho zło sa żiwe žiwinje se 16 hriwnow na 24 hr., sa żiwe howjada se 16 hr. na 22½ hriwny, sa połcź se 14 na 20 hr., sa schmalź se 6 na 10 hriwnow powyschi.

Generalny direktor towaerstwa němskich żelesnizow je żelesnizarjam na jich žadanje sa wjetschej mjedu sdźělił, so drje jich hospodarsku nuzu pschihladnuwa, so pak finanzne położenje němskeje żelesnizy njedowoli, mjedu powjetschicź.

We wukrajnym wubjerku němskeho kejzra je ho sakonjowy nacżisk po Genfskim protokollu wo sakasanju wojowanja z plynami pschijał.

Staine rěcżnistwo w Schczecżinje je revisiju pscherczitwo wuhudnej w prozeju wo femowym mordarstwje sapodało. Tež fakitarjo sahndżenych su revisiju sapodali.

Na dwórnischczu w Poluschkach w hornjej Schlesyskej su tśo muzojo a wósomkétny hólz kóttojty wós, kotryž sajědowcżeny spiritus k bźeżanju wumělskeje židy wopschinješe, wocżinili a z njeho pili. Wschitzy tśo muzojo a hólz su sa krótki cżas na dwórnischczu wumrjeli.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Jednota Sokoł změje dźensa srjedu 20. III. wječor we 8 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu w hosćencu „Zum Echten". Ważny přednošk. Přińdźe wšitcy! Předsydstwo.

Baćoń. Tow. serbskich kat. młodźeńcow ma tutón štwórtk wječor we 8 hodź. w młodowni swoju lětnu hłownu zhromadźiznu. Cesthna winowatosć kóždeho sobustawa je, zo so na tutej ważnej zhromadźiznje wobdźěli, kotraž budże poswjećena našemu drohemu wótčincej prof. dr. Arnoštej Mucy. Nowi sobustawy su wutrobnje witane.

Bukecy. Radosć spěwa tutón tydźeń pjatk 22. hač srjedu, dokelž sym zadźělany). Dla so blizkeho swjedźenja prošu wo přitomnosć wšitkich. Dirigent

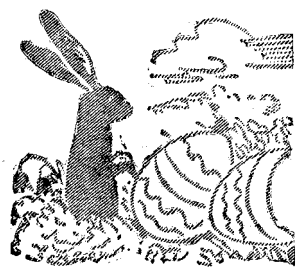
Kedźbu! Našim serbskim towarstwam, kotrež maja knihownje abo sebi knihownje założa, chcu ze swojeho knihiskłada wjetšu ličbu wšelakich a wšelkich rjanych serbskich knihow darić. Njech naše serbske towarstwa sebi nětko při nalětnim słónčku skórje lěpje po te knihi póscelu! Hač do jutrownje sobotu ma so mój skład wuprózdnić. Potom je kónc. Wylemska dróha 16. **Prof. dr. Arnošt Muka.**

Lichań. Zernička ma štwórtk wječor we 8 hodź. pola Rudolfee spěwanje.

Pančicy. Jednota Sokoł ma kóždy štwórtk wječor we 8 hodź. w Pančicach na žurli zwučowanje. Swjedźeń je blizko. Načelnik.

Zwjazk luž. serb. studentstwa změje wuběrkowe posedźenje příchodny pjatk 22. t. m. popołdnju ½3 hodź. w Serbskim Domje. Hł. starši.

Hłowny redaktor a samolwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. Za lokalny dźěł a feuilleton: A. Dudman w Budyšinje. Za honorowanu [illegible] w Budyšinje.

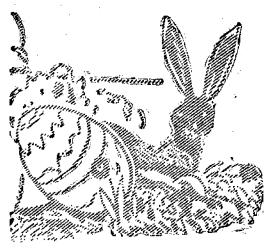

K jutram

Nalětnje mantle
za žony a młode holcy
wot **28.75** hr.

Derje šite
lećne wobleki
wot **16.50** hr.

K zastupej do šule

Wobleki k hrajkanju
wot **7.50** hr.

Tworykupow. towarstwo
w Budyšinje, z. dr. z wob. ruk.

Přesadźowanje drjewa.

Klóštrski hajniski revěr „Winowa hora" Sobotu 23. měrca t. l. pop. 2 hodź. w hosćencu w Smječkecach

wok. **150 šmrěk. a khójn. twjerd. žerdź.**
wok. **50 rm khójn. kuluchow** a
wok. **14 khójn. dolhich hromadow**
(Nastajene we wšelakich wotdźělenjach)

Hajniske zarjadnistwo.

Jurij Hänsel w Budyšinje
na Sukelnskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736
Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska
w Budyšinskim hamtskim hejtmanstwje
Skład ratarsk. mašinow a gratu wšěch druzin

Prošu čisło
2687
jeli maće mały nawěštk do „Serbskich Nowin."

Lubym serbskim přećelam a znatym!
Za přećelne a mje tak hnujace zbožopřeća
k mojim 75. narodninam
(10. III. 1929)
Wam z tuftym swój najnutrniši dźak wuprajam.
W Budyšinje, 20. III. 1929.
Prof. Dr. Arnošt Muka.

Přesadźowanje drjewa

Srjedu, 27. měrca t. l. dop. w 10 hodź. budże so

w hosćencu w Hućinje

na Malešanskim revěrje (w Stróžećanskej holi, we Rudlach, w Koprlinach a při Zalhowskim haće zestajane

160 šmrěk. twjerdych žerdźow
325 „ plotowych žerdźow
33 rm twjerd. palnych kuluchow
240 rm mehkeje walčiny a
80 twjerdych dolhich hromadow

na přesadźowanje předawać
Hajniski hamt w Huska

Štyri nowe knihi wušle:

w Serbskej kniharni na Lawskich hrjebjach

Skowrončk ze serbskich honow
Nowe spěwy za měšany, muziski a žónski khór.
Wudał Bjarnat Krawc hr. 0.80

Na farje w Halšci
wot Terezy Nowákowoje. Přełožił dr. M. Krječmar. Zawod napisał dr. Jos. Páta jako 12. čisło zběrki „Dom a swět" hr. 1.50

Rai myslow, synow z Łužiskich honow Basnje Pawola Krječmarja. Drjeworězby Měrćina Nowaka jako čo. XIII. zběrki „Dom a Swět" hr. 1.50

Jan Skalár
Ze žiwjenja, dźěła a serbskich počahow wulkeho Słowjana wot prof. Oty Wićaza čo. 4 zběrki Słowjanske rozhlady hr. —.60

Serbski Hospodař
ratarske wulkowikowarske towarstwo
z wobm. ruk.
Telefon: w Budyšinje 3510, w Khočebuzu 1247

Naš młyn w Delnim Wujezdźe, telef. čo. 13 dźěła nětko też

dejwo spěchowacu picu

z ržanych a pšeńcznych wotrubow, rajsowje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wše dźěle w najlěpšich a najčišćich kajkosćach.

Tutu picu předawamy jako

Łužisku dejwo spěchowacu picu

I. družina wopřija 18,06% proteina a 8,42% tuka, škrobowa hódnota (Stärkewert) je 58,1 kg., požiwajomny bźelk (Verdauliches Eiweiß) 13,1%.

II. družina wopřija 19,48% proteina a 7,63% tuka, škrobowa hódnota (Stärkew.) 63,3 kg., požiwajomny bźelk (Verd. Eiweiß) 14,2%.

Wobě družinje stej po wobswědčenju stanicje přepytańje w Möckernje pola Lipska njeskaženy a čistej.

Handrij Mróz w Bukecach
Kolesafnja. Casnikaf. Wuporjedźerńja. Centrifugi.
Wotnajeńsky awto
za kwasy, křižana atd. najtuńšo. — Telefon Pomoro 329

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1.51 hr., pod křižn. zwjazkom 2.25 hr. Do wukraja 18 Kč. Wudawe a čišći Smolerjec knihičišćenja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 pj. Wobćežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 68 — Budyšin — Stwórtk, 21. měrca 1929 — Bautzen — Lětnik 38

Rozdźělenje pismow mjez němskostatnu woboru je wjelepčeraca.

Schtwórty khłostańši senat němskostatneho šuda we Lipšku je wutoru 32lětneho murjerja Josefa Buka je Giełzena **dla pschihota k wjelepscheradže** a dla pschedźenja pschećiwo republiku schkitazeho šakonja k 1 lět 3 měšazam jatby na twarjerdźišnje a k 150 hriwnam pjenježneho khłostanja sašudźił.

Wobschkorzeneho winowachu, so je w junuju 1928 na torhoschću w Giełzenje spitz „Fritz Wiedemann, staništa jeneho wojaka **němskostatneje wobory**" mjes wojakow **němskostatneje wobory** roschćerił.

Wojazy knihu swojim pschedstajenym pokasachu. Podšišcho, hrjedź augusta, wobschkorzeneho jako rosdźělerja spitza zwěsćichu a wojazy jeho jako tajkeho spóznachu. Hdyž policija hydło wobschkorzeneho pschepyta, exemplar antimilitaristiskeho spitza w jenej mapje namakachu.

Wobschkorzeny přeješe, so je spitz roschćerił. Jemu njeje znate, so je spitz w jeho hydle, jemu je spitz zjuła njeznaty. Pschi pytanju dopokasaw wojazy pod pschisahu wuprajichu, so kaž pschi přenim napschećiwostajenju wobschkorzeneho tež někto jako wožobu spóznawaju, kotraž je jim spitz pschepodała. Němskostatny wěcznik měješe za dopokasanje, so je wobschkorzeny winowaty. W spitzu so pyta, wojakow k njepobłuschnosći sawjesć, so bychu so z tym wjeleradne pschedewsrjeca, mjenujcy nałožny pschewrót wustajiwy, spěchowałe. Kommunistiska strona so hischcze dźenja na to měri.

Kajkich pričinow dla su hrabju Eberharda Stollberga-Wernigerodskeho skóncowali?

Ssudnistwo kommunija njeje mordarstwo na ryćerkubje w Janowizach hischcze do cyista rosjasniło. Starschego syna skónzowaneho hrabje, na kotrehož tukaju, so je mordarstwo skućił, šu w jatbje w Hirschbergskim šudnistwje wobthowali. Prašcheja so, kajke pschiczyny su jeho k njeskutkej sawjedźe. Powěda so, so mjes starym hrabju a jeho zwóstnymi njepschećelemi knježesche. Nětkle 8000 hriwnow wulki majorat je syknje zadołženy. Wokoło 60 000 hriwnow dawkow njeje dosaplaćenych. Hrabja dě we wulkim pjenježnym cěsnje. Husto je so stało, so njedźiwajcy swojeho wulkeho wobdźěstwa worcżinu někotrych hriwnow w korczinje njeje mohł zapłaćeć. Po tym měrc jeho dźěći, kotrejž frédka pjenjesy do ruki dostachu, cěsto cżerpichu. Kubło dyzychu pschedacz, so bychu z pjenježneje nuzy wulěli. Majorat mjesche pak so hatle po zmjerći hrabje Eberharda pschedacz, dokelž je wón poslednji majoratny knjes a z jeho zmjerću majorat pschestanje. Po měnjenju polizije njeje wusamknjene, so ma so wobzaje pohnuwadło k njeskutkej na tejle stronje pytacz.

Hrabjowe hospodarjenje na kuble so jeho dźěćom njelubjesche. Wón je pjecza pschedobry a pschelohkomyslny był. Porokowachu jemu, so njeje dosć kruty

Pschepytanje njeje najmjenschi sadźerk podał, so je we domje njepschijatjena wožoba abo pódla skónzowaneho zwójbnych něchtó wjeczor, kotryž je so mordarstwo stało, wo zwjaze skónzowaneho był. Zusa cźer stopow abo wuczischcze porstow njejsu so po dokładnym pschepytanju, wosebje k mordarstwu zwažiteje tšelby, namakałe.

Pschepytowaza wyschnosć so prašcha:

Cźehodła je młody hrabja k zuzobnemu kowarjej běžał a jeho prožył, so by sobu schoł, a niz k zwójbnym w hornim poschodźe, k hrabinzy abo k zwojej hotfie?

Kak je mózno, so stej hrabinka a jeje dźowka drje młodeho hrabju, kotryž je pjecza wo pomoz wołał, zwischałej, niz pak wutsel, kotryž je w małej stwje dyrbjał kaž rozbuchnjene bomby sawrjesknyć?

Wo tychle a podobnych praschenjach dyrbi so jaznosć dostacz.

*

W „Kschižnych notwinach" je zledowaza powěsć wocsischczana:

„Bohu Knjesej je so spodobało, wczera wjeczor mojeho lubowaneho muža, našeho lubeho nana, fideikommisowneho wobsedźerja Eberharda hrabju Stollberga-Wernigerodskeho nad Janowizami z njesposnanym k zebi wzacz.

W Janowizach, 19. měrca 1929.

Ssledujuca mjena mandźelstwje, dźowjecz dźěći a nanowjenje jeneje dźowki.

Privatna skórźba přeciwo Ludendorffej dla jeho knihi wo swobodnych murjerjach.

Sstrjedu budźe so pysched hamtiskim šudom w Kuxhavenje wo privatnej skórźbje fotografa Sparra pschećiwo generalej Ludendorffej jednacz. Sparr, kotryž wot 1920 w Kuxhavenje bydli, je Ludendorffa dla pschidźenja wobschkorźił. Kniha „Sniczenje swobodneho murjerstwa se wotkrywczom jeho potajnosćow", kotruž je Ludendorff spisał, też wobras loże wopschija, kotraž bě so za cźaz wójny w St. Quentinje w Franzowskej sechła. W rosjasnjenju tehole wobrasa so praji, so tu Němzy na wobrasu nic jenoz spionaju k lepschemu njepschećelu podpjerali, ale so je jenicźki zibilist mjes dwanacze Němzanmi w uniformje franzowski swobodny murjer, kotryž je so pschi tejle spionaži wobdźelił. Podaczny franzowski zibilist pak je z jeneje stareje Hamburgskeje měšchczanskeje zwójbje pochadźaty fotograf, kotryž je najprjodźo we Wandsbeku zaběhlety był a wot léta 1920 w Kuxhavenje fotografiske powołanje wukonja. Sparr je privatnu skórźbu pschećiwo Ludendorffej dla sjawneho pschiwłodźenja sapodał.

Maršall Foch †.

Marschall Foch, kotryž bě psched nětkotrymi měšazami na wutrobnje cźerpjenje sthorił, je hrjedu wumrjeł. Jako wójskowy wjednik je w swětowej wójnje rosstudnu rólu hrał. Jemu bě so na kónzu wójny hlowne roskasowarstwo nad franzowskim, jendźelskim a amerikanskim wójskom dowěriło. Po jeho planach so bitwy bijachu, w kotrychž so němske wójsko pschewiny a so po nětčim k Rheinej scźischcza. Sbitu Němsku měsesche Foch hischcze za žiwu a strachownu. Wójnu dobywschi je pschi politiskich a diplomatiskich jednanjach stajnje psched Němskej warnował. Jako pschedsyda najwyschschcze wójnske rady je z doraseni pschećiwo tomu dźěłał, so by wobsadźenske wójsko z Porheinskeje wuczahło. Wotbrónjenje Němskeje wón najwótrischo wobkedźbowasche.

Ferdinand Foch je so 2. oktobra 1851 w Tarbes (we Pyreneach) jako syn jeneho krčnjeho knježeństwowego sstojnika narodźił. Hdyž bě we wójnje 1870/71 jako dobrowólnik zbou wojował, w polytechniskej schuli w Pariżu studowasche a potom do artillerije sastupi. Wójnsku akademiju wulkohdźiwschi so do generalneho staba pschija. Hdyž bě z wuznaczom někotrych knihowych kedźbliwosćej w franzoskej wojeńskej wědomosći na so wobrocził, jeho 1908 za direktora wójnskeje akademije pomjenowachu. 1913 won jako kommandowaty general na cźoło 8. korpsa stupi. Wórsy po tym wjednistwo 20. korpsa pschewza.

Jako wjednik tehole korpsa so po wudyrjenju swětowej wójny wobzeje pschi zofanju k Marnje a Yserje wuznamjeni. Jemu tohodła wjednistwo połnozneho tschidła franzowskeje fronty pschepodachu. W dezembrje 1916 roskasowarstwo wójskow k połodnju wot Metza hač schwajzarskej mjezy pschewza.

Hdyž bě 1917 general Petain hlowne roskasowarstwo nad franzowskim wójskom pschewsał, jeho na jeho město sa schefa generalneho staba pomjenowachu. Po rosbiću italskeje fronty nałymu 1917 mějesche won nadawk, **italske** wjednistwo k wutrajnosći napominacz. 3. haprele 1918, hdyž so němska naletnja offensiwa njebě połnje poradźiła, so jemu hlowne wjednistwo swjasarskich wójskow dowěri. W auguscze jeho po jeho dobywczach sa franzowskeho marschalla pomjenowachu. W nowembrje 1918 bě němske wójsko tak wobłabjene, so dyrbjachu sastupjerjo němskeho knježeństwa z marschallom Fochom wo pschimjerje jednacz.

Hdyž so potom wo měr jednasche, chzyschе Foch njesej Franzowskeje hač k Rheinej wupschestrěcz. Dla pschećiwjenja Jendźelskeje a Ameriki dyrbjesche won **tutón** plan spuschczicz.

Francowska zwonkowna politika a misionske rjady.

W deputertskej komorje je pschi wuradjenju wo pschipuschczenju mišijonskich rjadow (sjednoczeństwow) **rosprawnik** Herand mjes druhim prajił: Wschitzy zwonkowni ministrowje su franzowske mišijonske rjady wuzili, so bychu **w Chinje, Syriskej, bliskim rańschim kraju a w połodnischej Ameriźy** młodźinu w franzowskej rěcźi rosmuczowałe.

Hdy bychu wschudźe tam, hdźež nětkle mišijonarojo dźełaju, chzyli wyschsche schule abo łajcowe schule załožicz, by so najprjedy **wo dowolnosć poczeńcznego knježeństwa dyrbjało prózowacz**, a pschiswolenje by dźěłne było. Łajcowe schule jenoz 10 000 dźěći roswuczeja, mišijonske rjady pak 500 000.

Italske knježeństwo italske rjady z khěrtnymi sumnami podpjeruje, a **protestantiska Amerika** katolskim rjadam **połkuje**, so bychu franzowskim mišijonaram konkurrenzu cźinile. **Dźe wo praschenje franzowskeho wliwa we wukraju.** Franzowscy mišijonarojo su se swojim łkutkowanjom pola wobydlerstwa tak rad widźani, so je mjes wobydlerstwom też lubosć k Franzowskej a franzowskej kultuze sbudźnje.

Daladier Ruch a bamž.

„Kölnische Zeitung" z Parisa powě:

Wjednik franzowskeje sozialneje radikalneje strony Daladier bě njedawno pschi sjězdże tejele stromy žadanje wuprajił, so dyrbja **so sakonje laikow** w Elsasu a Lothringsku sahwjesć. S tymile sakonjemi je so w Franzowskej zyrkej wot stata dźělila a so nabožensta wuczba z ludowych schulow wusamknła. Strazburgski konkordatowy biskop je na *to, kotryž jenak njeje waždnje biskopow, Dalodierej jich* nóž pikał, so je franzowske knježeństwo bórzy po wudyrjenju šudźerstwe wójny katolikam w Elsasu slubiło, so nabožensku wuczbu z ludowych schulow njeswotstroni. Daladier je napschećiwo tomu mjenjenje sastupował, so w demokratiskim wobdźelnym statu nichtó nima prawo, so na **tajke** slubjenja swjasacz. Parlamentej je jenoz saleži, po žadanjach wjerschnjeho sakonje wobkhowacz, pschemjenicz **abo** nowe sakonje sawjesć.

Nětko pak je bamž **z**am do tehole wurěcźowanja **wo** elsasko-lothringskim praschenju sapschimnył. W Strazburgskim „Bulletin ecclesiastique" je **z**o wotmołwjenje wuzjewiło, kotrež je statny sekretar Gaspari na **z**wjozpschesze biskopa Rucha po bamžowej poruczniscźi dał. W nim vatikanski statny sekretar praji, **so je bamž** z **wjeselosću list biskopa Rucha na sapožtanza Daladiera cźitał.**

W Pariżu **z**u troschku **z**raženi z tymile njeswucźenymi bamžowym sapschimnjenjom. W franzowskim knježeństwje wschak **z**o z vatikanskim pismom njeroshorja. Wono **z**o zyle do Poincareoweje politiki hodźi, kotraž rěka: Njesapschimanje do wěrnuwsnawańskich a schulskich wobstejnosćow w Elsasu a Lothringsku, sasotpschihpuschczenje mišijonskich sjednoczeństwow na jenej stronje, wottschaženje, haj pozwarnjenje autonomistow a wotwobroczenje **wot** royalistow na druhej stronje.

Tracki chce so w Němsku lčkować.

Němske knježeństwo **z**o hischcze wo Trozkowej **z**adosći, so bychu jemu dali **z**o w Němskej **z**ahydlicz, njeje rosstudźiło. Sozialdemokratiszy ministrojo w pruskim knježeństwje **z**u **z**o **z**a to wuprajili, so by **z**o do Trozkeho **z**adosće **z**wolilo. Kaž pak **z**o **z**da, **z**o ministrojo druhich politiskich stronow tomu pschećiwjeja. Boja **z**o jeho, dokelž je wón jedyn **z** najstrašnischich agitatorow **z**a rosschěrjenje kommunistiskeje revolucije we wschěch krajach świeta.

Mjes tym je prawny sastupjeŕ Trozkeho, sozialdemokratiski šemik sapósłkan dr. Kurt Rosenfeld, **němskemu**

pruſkemu knježeſtwu wobſtwědženje profeſora dr. Julija Zitrona wo Trozkeho ſtrowotnym ſtawje pſchepodak. We pſinje tehole lekarja ſo praſi, ſo ſu hižo w lěce 1926 němſcy lekarjo Trozkeho lěkowali, ſo ſu jeho tehdy w Barlinje operowali, a ſo ſo Trozki njeje mohł dołkowacz, dokelž dyrbjeſche do cžaża do Ruſkeje wotjěć. Profeſor Zitron je wuraſnje wobſtwědčił, jo dyrbi ſo Trozki dale lěkowacz, a ſo je Trozkeho žadoſcz lěkarſzy wopraſwnjena, jo dyrbu němſcy lekarjo, kotſiž jeho po wjazynjedjeſtim wobkedžowanju a dokładnym pſchepytanju naſtkoje ſnaja, dale lěkowali.

Trozki wójnu wěſchczi.

Nědniſchi ruſki ludowy wójnſki komiſar Trozki, kotrejž hiſchcze w Konſtantinoplu pſchebywa, do notwin politiſke naſtawki podawa. W jenym naſtawku praji, ſo ſtej napſchecziwnoſcžow mjes Jendželſkej a Sjednoczenymi ſtatami polnózneje Ameriki wulka wójna naſtanje, kotraž na kóždy pad ſa blížſche džeſacz lět wudyri. W tu khwilu žiedža ſo Sjednoczene ſtaty nadkinjeſtwa na morju ſmjezowacz a jendželſku pſchewahu na nim wottroniecz. Kellogowy pakt wundyrjenje wójny pospěſchi.

Pěši přez Afghaniſtan.

Do Parachinara ſu po powěſczach ſ Peſchawara ſcheſcžo Němzy ſ Kabula pſchiſchli. Zyły pucz ſu pěſchi ſchli. Mjes nimi je wodžer wikowanſkeho towarſtwa Freye, inženieur Oertel ſ Dželalabada, elektrotechnik Harten, wěſty Heye a dwaj druhaj Němzaj ſ mjenom Woehrle.

Dawk za nježelenjeńcow w Turkowskej.

Turkowſka narodna ſhromadžizna je ſo ſ namjetom na zawjedženje dawka za nježelenjenzow ſaběrała. Dawk dyrbi ſo nježelenjenym unjkim mjes 25. a 45. létom, njeunudatym žónſkim mjes 20. a 35. létom a wudowam bjes džeci napoložicz.

Byrd je ſwojich ſhubjenych towarſchow namakał.

Amerikanſki ſlědžeř ſa połodniſchim polom Byrd je ſwojich towarſchow, kotſiž běchu ſ letadłom wuleczili, to hychu kraj wobhonili, ſaſo namakał. Balchen a Finne ſtaj ſo ſ letadłom k łódži wróczili, mjes tym ſo ſu Byrd, Gould a Hanſon wróczo woſtali. Wětr je Balchenowe letadło zyle roſchuchał, jo ſo njehodži wjazy trjebacz. Po Byrda, Goulda a Hanſona pośdźiſcho pomozne letadło poleczi.

Japanſzy ſu chineſku brigadu wotbronili.

Japanſke wójſko, kotrež je dźeł chineſkeje Schantungſkeje prowincy wobſtadžiło, je brigadu Nankingſkeho knježerſtwa wotbroniło, hdyž ta ſpyta, zonu japanſkeho wójſka pſchekroczicz.

Mexikanscy zběžkarjo chcedža ſo poddać.

Sběžkarſkaj generalaj Caraveo a Escobar ſtaj ſ poſrědniſtwom mexikanſkeho konſula w amerikanſkim namjeſtnym mjeſcze Elpaſo mexikanſkemu knježerſtwu ſkđelikoj, ſo chcetaj ſo ſ cžeſnymi wobſtejnoſcžemi poddacz. Preſident Portes Gil je na to telegrafiju wotmowił, **ſo ſo republikanſke knježerſtwo ſapowěduje, ſ luthymaj zběžkarjomaj jednacz.** Wonaj njeſtaj ſo žiwernoſcže **dźerżałoj a ſtaj wobronjenyj zběžk organiſowałoj.** S tym ſtaj ſo **ſwonka ſakonja** a ſwonka wſchěch **cžeſnych ſadadow** ſtajiłoj.

Tole mjenjenje je ſo ſe ſlědowazej powěſcžu jako wopraſwnjene dopokaſało:

Powěſcže, kotrež ſu ſ Torreona do mjeſta Mexika dochcze, praja, ſo ſu zběžkarſki general Escobar a jeho bandy wjele hórje ſakhadželi, hacž je to hewak waſchinje było. S Escobarowym wjedniſtwom ſu pjenježne khamory bankow a privatnych pſikarjow wurubili. Pódła tehe ſu ſo wſchě wotnoſchliwe hódne wězy do żeleznišćich cžahow ſwotnoſtožile a ſo k połnozy wotwjeſe. Skhoda na wupuſczenym żeleznišćim materialu a ſchěnach ſo ſ nětkhe 12 milijonami hriwnow wobcžica.

Amerikanſke knježerſtwo chce zběžkarjam mjeſy pſchekroczicz dacz.

S Waſhingtona ſo powěſ: Amerikanſke knježerſtwo chce mexikanſkim zběžkarjam, kotſiž pſched knježerſtwowym wójſko nazoſaju, dowoliczi, amerikanſke mjeſy pſchekroczicz, hdyž dyrbja ſo potom w amerikanſkim kraju w jałbje dźerżeczi.

Dźeń knihi

Po cyłej Němſkej ſo w tutym tydženju a to wosebje pjatk 22. měrca za roſſěrjenje knihow na wſě možne waſnje wabi. Serbja, poſluchajće też Wy na tutón hłós a podpjerajće **znajmjeńſa na jenym dnju** serbſke pismoſtwo. Nadźijamy ſo pſiměrjeneho wuſpěcha.

*

Kóždy interesent może zapiſk knihow dowidzeć abo darmo dostać. Skazanki wuwjedžemy na ſamſnym dnju, hdyž dóńdu. Najnowše knihi wozjewjamy w tutym čiſle.

Smolerjec knihařnja

zap. dr. z wob. ruk. w Budyšinje.

Ze Serbow.

W **Budyſchinje**, 21. małeńtka 1929.

— Wo **wjedrje**. Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 750, hygrometer -|-2, thermometer wo dnjo +14. — Dźeńſa rano we 8 hodź. barometer 750, hygrometer +5, thermometer w nozy 0. Wuſkłady na ſamvóčene wjedro. Dźeńſa rano ſchkleńza ſaſo na rjane ſtupi. To ſe ſe ſnamjenjom, ſo je wſchina nad małchimi ſtronami ſlěcze ſyhła dołcź. Tuž drje ras wjedra dotaky ſawoſtanje. S połnozy dźe ſymny powětr pſchipławuje, tuž je wjedro nimale jěre a młoſhoſte. Jutſe pjatk ſkhadża ſlónczko 6,01 hodź. a khowa ſo 6,14 hodź. Měſacž ſkhadża pop. 2,36 hodź. a khowa ſo rano 5,26 hodź.

Spočatk małčka.

Dźeńſa ſchtwórtk ſapoczenje ſo protyczne małčzo. Sſmy wſchak też ſe žedženjom na nje cžakali. Sda ſo nětk woprawdže, ſo je ſyma na Ketuſche pſchěhrała a dyrbi ſwoje knježſtwo wotſtupicz młódnemu a cžeſtwemu małčzu. Jeho dych hižom ſaczuwamy. Wěły ſnchowy pſaſchcž, kiž poła a luki knjeſche, je ſo ſhubił. Semja wotucža. Tak ruče hacž ſo ſinjerik ſ njeje wuczehnje, ſapoczne ſo brjózki ſelenicz a prěnje naſtrnje kwěrki bojaſliwje pod kečźkami **won kukacz.** Ptačina wotucži a bórzy powětr ſe ſwojim ſpěwanjom a ſwiſdanjom napjelni. Powěſcž małčna, tuto wjeſele pózſelſtwo poſběha naſche wutroby a napjelnja naſ ſ nowej mozu, nowej nadźiju.

*

— **Paduſchſtwa.** Kradnyć je nječtó ſ jeneho tudomneho hydlenja w cžaſu wot 16. hacž 18. 3. 29 ſchěrobźiły opoſumſki kožuchowy kornat ſ khójeżku a małymaj wopuſch komaj, lila podſchity. — Dale kradnychu 19. 3. 29 pop. wokoło 4 hodź. ſ wokhójeże jeneje leżowniſcze na Hornczerſkej haſy ſ dźeżacżeho woſa ſpaniſki pſchikrywk ſe ſelenej a cžerwjenej kromu. — S nuttſodbyczom w nozy na 15. 3. 1929 kradnychu we wokolinje ſtarſchi cžorny nuſzaty létni ſwjeſſchnik, brunokaſchčatały a cžorny ſo [illegible] khadżazy nuſzay żaket, woboje ſe mała [illegible] żażych bunzłow, wulkoſcże 41. por żonjazych ſtupnjow, wulkoſcże 43, 3 čłe żonjaze ſpanka a ſ módrej kromu, wſchitko ſ „L. M.“ wuſchite, a żonjazu móſcheń. — Wo wſchitkim ſkđelenja [illegible] minalny wotrjad policije w Budyſchinje.

— **Forum germanicum.** Pſched ſtomi lět ſo najnadobniſchi a najběſpchi nje[illegible] germanſkich ſtudentow, ſo bychu ſtudžili a lěpſche ſtudželi tuda [illegible] Forum germanicum mjenowaſche Islandſki wotcžerpi wudrjenju na Islandſkej. Kraſne ſilmowe wobraſy wulki ſajimawſtwo zyle ſa ſo wotſtamkajuceho kraja kupje wopſchija nowy wulkofilm Döringſkich ſilmowych dźełkarjow „Polarna jěſła“, (pkomjenja pſchi połnocnym cžopje). Islandſka je geologiſcy kaj też w kulturnych ſwojnach jenak ſajimawy kraj. Film pſchedwjedže ſo njedźelu 24. měrza dop. w 11 hodź. w tudomnym Zentralnym dźiwadle, pſchi kotrymż knjes łódžny inženieur Hans Goetſchmann ſ Bremena pſchewodne ſkowa poſrědk. Sedżiſtwa płacži 80 pj. hacž 2 hriwnje.

— **Budyſchki ſozialdemokratiſki měſchczanſki rada** wojſchi ſtud. rada prof. Schuſter běſche w ſjawnym poſedženju měſchczanſkich ſaſtupjerjow njepſchihódne pſchiwołanja ſe kolegija měſchczanſkich ſaſtupjerjow napſcheczo měſchczanſkej radże ſ pſchiwołanjom ſe ſwojeje ſtrony wobſtrělił. Sa to je po wotſtorenim nowin 50 hr. diſziplinarneje tſchoſtanja.

[illegible]ſtram žylniſchi wobſtwad wozjatuje, je nětnjo[illegible] „ſlejniza poſtajiła, ſo maju ſ pſchiſchłoſcžu ſwjatych dujowo wobſtejte cžaſi jědjicz, kiž maju [illegible] porjadne cžaſi wołožicz. Wone powſchitkownje 10 wjeſchinow pſched porjadnymi cžaſanmi wobthadżeja.

— **Saſſka krajna loterija.** Pſchi wuternjſchim cžahnjenju (15. dźeń) 5. rjadowneje 194. ſakſkeje krajneje loterije padże dobycze wo 10 000 hr. na cžiſło 102 255; dobycze wo 5 000 hr. na cžiſła 38 807, 48 559, 55 413, 56 577, 87 122, 114 246, 138 911; dobycze wo 3 000 hr. na cžiſła 13 299, 38 850, 60 167, 71 226, 102 210, 113 743, 138 273; dobycze wo 2 000 hr. na cžiſła 5 218, 7 686, 21 701, 24 755, 26 246, 29 735, 30 150, 38 345, 39 000, 40 602, 57 024, 73 076, 73 412, 84 672, 90 838, 91 725, 10[illegible] [illegible]086, 114 084, 124 601, 134 789, 135 908, 148 688; dobycze wo 1000 hr. na cžiſła 27 358, 34 299, 50 667, 51 427, 57 495, 58 129, 60 120, 64 019, 65 826, 70 731, 74 007, 76 465, 77 056, 77 497, 79 192, 79 851, 84 224, 88 384, 93 018, 95 338, 98 406, 99 688, 100 006, 103 483, 109 008, 114 437, 117 297, 128 661, 138 334, 142 675; dobycze wo 500 hr. na cžiſła 3 428, 11 015, 11 243, 13 714, 16 398, 21 066, 23 809, 25 663, 28 066, 31 362, 31 476, 31 651, 36 217, 39 707, 41 914, 44 953, 46 310, 49 146, 58 787, 60 208, 60 467, 61 010, 62 717, 62 987, 65 078, 66 047, 72 240, 74 435, 74 966, 79 833, 80 013, 84 078, 91 975, 97 279, 98 231, 99 387, 99 387, 99 603, 100 214, 103 073, 110 319, 113 414, 115 704, 116 730, 117 424, 117 537, 123 999, 126 220, 133 056, 137 610, 138 368, 138 452, 140 325.

— S Rakez. Saſoſdženu njedźelu wotmě tudomne ſerbſke towarſtwo „Lipa“ ſwoju měſaczniu ſhromadźiznu, kiž mějeſche dobry wopyt. Wěſche ſola knjes wuczeř Wjela ſ Bukez pſchednoſzk pſchilubił, w poſledniim wotſtawk bě[illegible]ſche ſadźěwany. Sa to pſchijědże pak knjes Drobjenſki a ſlužeſche tſjo ſokoſtaju bratſa ſ Bukez. Poſtrowi cžiſchu nam ſnježkowobraſowaj pſchednoſzhſtaj. Pſchiſłoſi nje nowaſche ho „Burſtwo prjedy a nětk“. Bratr Kockert nam we ſwojich ſawadnych ſłowach rozkaſi, kaku ſmy a ljubjeńſtwo ſu naſchi pſjedowniſzy pod njeſmilnym knjeſtwom a njewólnoſtwom pſchećeżeſzcy dyrbjeli. Sa tehe tutcho roboczaſkina běſche, ſo ſo poddźeſcerni mjes ſobu ſkładżu ſkhadżowachu a ſwjaſki wutworiſchu a poſom nje nocženi na hrody cžahachu a ſwojich kſudowarjow kaſtrowachu. To wſchitko widżachmy potom na pſchiſtajnych wobraſach. Sſmy tak ſobu pſcheżiwili naſchich wobſtejnoſcžow wobu. Po nječim bywachu wobraſy wjeſelſchego raſu, widżachmy małeho ratarja jako wobſtejnoſcž a njewólniſtwa wuſtwoboženeho. Też nowoczaſne ratarſke ſtroje a pluhi, kiž ſo też na ſtatnych kabłach wjeſelſnachmy. Po krótkej rozmołowje, kiž ſo k pjenjenju pſchedwoſchłej pſchiſłanku, pſchedſtajachu ſo nam wobrazy wo „ſlotej Pražy“. Nětkotry ſ wopytowarjow běſche ſam hižom bywał a nóſkławſche w duchu po Wjaſchlawſkim

Na Librowem grunče.

Roman Terezy Nováſkoweje.

47] (Pokračowanje.)

„Tak trochu“, wuſmja ſo wuheńmjeczeř, „ale bóle wo tom, ſchto mamy wot ſwojich ſapóſłanzow na ſejmach dźiecz a kak mamy ſo pſcheczińo Němzam wobaracz. Wo tom, kak ma ſej burſki lud ſwobodu wukładowacz, ſu druhe leſtra, wudak je jich ſamóń gubernium **a też** mnohy knježa wótczinzojo. Wſchako, ludy Libro, njeſtu ſo jenoż **njetkhmanoſcže** w Swojanowje a w Rohoſtem ſtate . . . **Też** druhóže ſu ſnóżrimu tſeleli, leſtnu ſchkodu naczinili — **haj dwory** ſapaleli. Dźiwam ſo, ſo żana ta knježiczka njeje k waſchim doſchła.“

„A wy jich macže?“ wuſtuſchowaſche Jobk żadoſcžiwje.

„Mam nětkoſe. Tu ſich pſchedawaja a wupožicžuja. Najſčepje lubi ſo mi ta, kiž je knjes Palazky napiſał.“

„Pěknje waſ proſchu, ſchtó pak to je?“

„To je najwuczeńiſchi muž w zylym cžeſkim narodže“, wotmołwi mérny hewak Bedržel ſpěſchnje a wohnivje. „Mam jeho też je wſchěch knjeſow wótczinzow najradſcho! A wſcže cžehodła? Knjes Palazky ſpitſuje tu naſchu ſtaru cžeſku ſtawu! Pſches njeho pſchińdźemy ſaſo k wokſa-wjenju.“

Libra njewědżeſche, ſchto ma k wuheńmjeczerjowej ſaſorjenoſczi rjej, hacžrunjeż jeho we wutrobje wobrěwaſche, hdyž błyſchcſche wo „ſtarej cžeſkej ſtawje“. Sa khwilku **zichny**: „Chžył bychu też nječhto cžitarſ wot Palazkeho. Snajmjeńſicha to, kak nam buram wuložuje nowu ſwobodu.“

Bedržel ſo nahle roſſudži: „Pójcže ſe mnu, Libra, k naſchim! Njech żona praji, ſchtoż chce, wo jónu tola ſłě njebudże . . . . Pokażu wam, ſchto piſche knjes Palazky, a też Hawliczkowe nowiny! Haj, ja wam to pożču, ſnajmjeńſcha Jelwiczanow powuczicže.“

Sawjerimy ſo a khwatajcy, njeſli też ſ drobnymi krocželemi ſpěchaſche k měſtu wróżo, jako by ſo bojał, ſo pſchichodna khwilka jeho roſſudżenje pſchemęni. Powaſta hakle hacž pola cžiſtero domka, je ſaſtarjeſi tſchu, ale ſ kał ſwěrło wobdelenymi ſwjatlemi, jo ſo jara roſeſnawaſche wot pódłanſtich thalupow, hiſchcze pomołowanych a popiſanych. Spohładny trochu wuſkoſtliwje do jaſnych wokſnow a potom wjedżeſche hoſcža dale do jaſnyj dojeż nowoczaſnje ſarjadowaneje. Wſcžch bě wobdelany a ſcžerny, kładżenej truhle ſtejeſche nowy ſchatowny kaſchcž, a na nim ſeſtajana nabowa, wyſoko popłane kožo mějeſche ſwětłe nawobleczenja, wſchudże jenjeſche jo pſchikładna cžiſtota, kiž do wocžow kakaſche a jenož bohate po ſcženach roſmědodawachu jſtwi nékaſu pohódnoſcž.

Ledy bě wuheńmjeczeř ſaſtupił a Librej poſkicžił ſa kami wupjeknjeny, wuſtdże ſ pódłańſkeje kuchinki żona krutych ſcherobrunych wocžow. Njepjeſcželnje pohłada na Libru a potom na wuzwitu podkohu, hacž njeje jej **ženy** naſtoſnoſt ſtopy ſwóżnjenych a hižo njehkich puczow.

Libra poſtrowi ſ cžeſcžoworoſcžu „Budź khwalony Jeſuſ Khryſtuſ“, a wuheńmjeczeř hnydom ſ khwatkom wotmołwjeſche: „Chžu tudy Librej ſ Jelwiż poſcžicz wukład we robocže, Barušchka, pola nich na wſzu njewědża, kak ma ho tej ſwobodže rozumicz, nicžo tam njebędźe.“

„Wo wukładdy pola tole njeje nihdy ſłě, maſch lejtſtwo pokmu trułu a ſanjechatwaſch rjemjeſło“, rjekny żona ſo rokuje. „Cžemu dha ſo ho toho tykaſch, ſchtoż tebje też nicžo njeſtara?“

Libra ſo ſacžerwjeni: „Njebudu hoſpoju dołho ſkowdźicz, hnydom ſaſo du. Njebdych ho dyt ſwjaſił, hdy njebudżeſche mje waſch mandżeſſki ſam namołwjał.“

„Ach wy jenoż ſhdźeże, Libra, wſchako moja Barušch to tak njemyſłi — hnydom to wupytam.“ Bedržel khwali ho k truhli, ſo by ſwoju wuſkoſtliwoſcž ſakrył, wotewri ju ſ kulowatym ſaſtarſkim kluczom a hrabaſche ho w nej khwilku. Knjeni Barušchka mjes tym, njeprajmjeſchcž, kak khramoſcži ſ nadobnu a pſchiſtrožne ſchcžerbu ſe wohnjej ani ſłowa, woteriđże do kuchinki, ſ wotkelž ho ſo ſchcž, kak khramoſcži ſ nadobnu a pſchiſtrožne ſchcžerbu ſe wohnjej.

Bur njeſcželeſche ho na ſhdadle, roſhladowaſche ſo po jaſnej ſtwi a pſchemyſłowaſche, hacž ma woteſkaj ale cžakacz, dondu wuheńmjeczeř tamne powuczenje njeſnamka. Pſchehladowaſchi nékotre papjery a trumawſchi je ſaſ ſawrě Bedržel truhlu a pokaſa hoſcžej napjredy **wſchitke** liſt ſ napiſanym „Narodni Nowiny“ a potom drobnjſchi ſchikowk, na kotrymž ſtejeſche: „Schto je konſchtituzija?“ Wot Frantiſchka B.“

kamješćej k Narodnym Muzeju, k Nakeje admiji, na Hradčany atd. Po tym, so dyrbjachu lubi Bukečenju s cžarjom sasso wotjeć, jednasche so wo towarstwowskich naležnosćach. Knjes Mičtka pschinjesche postrow s Drježdžanskeho „Čzornoboha", knjes Hajesch-Lasowski rosprawjesche wo župnym swjedženju župy „Handrij Seftek", kiž budže w Delnim Wujeżdże a pscheproży też „Lipu" na njón. Spomnitschmy dale na naschebo wotczinza knjesa radu dr. Muku a na jeho sasłužby wo naschi serbski narod. Wosadny knjes farar postrowi towarstwo wot knjesa rady dra. Muki a sdźeli, so dże wón naschemu towarstwu nješchto knihow se swojeho fonda sa towarstwowu knihownju darić. To s dźakom pschijimamy. Na to słónčki so sajimawa spromadźizna se spěwom „Njama Luźiza."

S **Njechanja.** Pónđelu běsche so pola tudomneho kubleřskeho majstra schožka wjetschich proßatow shubiło, kiž dyrbješe sebi kuzy w bliżschim cžasu wotewjasać. Po dležschim pytanju so dohladachu, so běsche so hrjada do hnójnizoweje jamy zunyła a so wschitke schožej proßata morwe w jamje leżachu. Pschi nětcžischich wuhonkich proßazych placžiznach ma wobsedżer khětru schkodu.

Z **Khrósćic.** **Nahla,** njepředwidoma smjerć překhwata minjenu njedźelu dopoldnja wšeteho starschu wjesnjana na puću do cyrkwje (srjedź wsy). Jeho Boża ručka zaja, na čož też za krótki čas wudyscha. — „Stó wě mój kóne, wón snadź że blizko!"

Z **Njebjelčic.** Kaž je z Drježdžanskich nowin dowidźeć, předawa tudomny kubleř Kral swoje kublo, khorowitosće dla. Předać chce wšo kaž stoji a leži. Kralec kublo je druhe najwjetše w našej wsy a wopřija blizko 60 ha. Dokelž je naša wjes ryzy serbska, njech so tudy też jedyn Serb jako kupc namaka.

S **Kamjenca.** Nowa měšnosć powołańskeje pschemyślowskeje schule Kamjenskeje zukelnjeje jednoty. pschepodachu so k wuzwanju. Pschi swjatoczнosći wobdźělichu so zastupjerjo statnich mišchanskich wyschnoscow. W mjenje sakskeho hospodarskeho ministerstwa pschepoda knježerski rada dr. Reich wopismo we wurjadnej statnej pschipomozbi we 1000 hr. k twarskim wudawkam. Mišchczanoska Gebauer wuprají zhožopschesa města Kamjenca. S swjatoczнosću so běsche sjednorzene 50-letny schulski jubilej a pschesłuchanje wotkhadżanych schulerjow.

S **Wojerez.** Sasso je jedyn z najstarschich Wojerowskich wobydlerjow swojej wožż k wěczнemu wotpocžinkej Jan Pětsch nimale 90 lět stary. Pětsch běsche nětkdy jedyn z wójnikow, kiž wudżěli naschece donjazeje industrije je wosom wottud do Hamburga, Schczeżina, Barlina, Lipska atd. wožachu, dónž żelezniży njenastachu a wożenje tworow na so njestorhnychu.

* S **Bjelkojic.** Druhe tydźeńske wiki, kiž su so loni w Bjelkojicach sowjedle, a na pjatk postajile, njejsu sebi wjele pschecželow dobyle. Wone so tohodla w bliżschim cžasu sasho njebudu.

Wusudźenja.

S Mala khłostańska komora w Budyschinje waiwinowa wutoru žitawcho a pizowadkowcho wikowarja J. Bretschneidera s Budyschina, kiž běsche so pschecžiwo sasłużbu nje Budyschkeho hantischko šuda powolał, kiž běsche jemu dla wošchudźenja w tijoch pschipadach 4 měsacy sasłwa napołożił. Po wobsłužbje je wón pjecza jeniczke fhotowjeńske a pschedawańske prawo wónzuchowcho sasłużenja, kiž běsche s patentom schkitane, sa krótki cžas na 4 wichelale wožobu, na tři pjecza s njepravom, pschedał. Wón přijesche rosšudnje, so je s wobschudżetkim wotpohładnu jednał. Jeho wudawanje, so je jemu patentki rěžnik w Barlinje na jeho wowraschenje radźił, so może schkitanu wěz pscheměnić a potom znowa schkitać dacz a fhotowjeńske a pschedawańske prawo dale pschedacz, šuđ njemóżesche wotpokasacz. Wuđuđ prěnjeje instanzy so sdźiny a šuđ Bretschneidera bjes khłostow wuwinowa, kaž běsche jeho sakitał, rěžnik dr. Sommer se Schorjelza, namjetkował.

Rubježny mordar Vieluf w Budyskej wokolinje?

Syjnc policajske wotdźělenja jeho pytaja.

Tśikróćny rubježny mordar Vieluf je so dokal samoh swojemu sajeću wuwinył. Tola wschudżom ludźo kedźbuja, so bychu policijti jeje wobcežne hlědźerske kjeło wołożili. S tuteje pschicžiny žu też husto wopacžneho sa pytaneho rubježneho mordarja měli. Vieluf ma na swědomju tśoje cžłowjeske žiwjenje; je słuchił dwě rubježnej mordarskuje we Wrótkawju a jene pola Shorjelża, hdźež schofera Lehmanna se Shorjelża sasčeli. Tutón poslednі njesłutk słuchi 30. januara t. l. Wot toho cžasa khodźi wón po Łužicy wokoło a pyta sebi nowe woporу. Jeho žu pjecza na mnohich městnach widźeli, hdźež je po proschenju khodźił.

Po dležschej pschesłuchawży bu pytanje sa rubježnym mordarjom njejapżu s ważnym praschenjom. Wczera žrjedu wjecžor bžesche muž s Budyschina do Hrubocžiż. Pola żeleśnikeho mosta njedaleko Wobsteż zhnelnicže wuhlada na polu pschi puću łožanu jaku leżo. Wón ju sběhny a dokelž běsche wona stołczena a womajana, cžišnu ju dale horjelach pola lěsta sajo precz. Prjedy pak běsche s jazyneho dwołaka papjeršku wuczahnył, kiž wopschijesche sdźelenje Shorjelskeho žudnistwa na schofera Lehmanna se Shorjelża. Mużej, kiž se Shorjelża poskhadżesche, běsche tuta namakanka sajimawa, wón wróći so do Budyschina a dźěsche k swojemu znatemu, kiž je s domownikom w „Bělym konju" a tohorunja se Shorjelża, a pokasa jemu namakanu papjeru. Domownik pak so hnydom na stónzowaneho Lehmanna dopomni a policijti powěsć da.

S namakanej papjeru podachu so kriminalni a policajaśy sastojnizy won k wojnamjenjenemu městnu a namakachu jaku, nimale zyle s krwju wopanzanu. Budyšła kriminalna policija na to hnydom na wšche wyschnošeze khwatnu powěsć pósła a sarjadowa hnydom dźenża rano wulke patroulje.

K namakanju kožaneje jaki pak so dale powě: **Wutoru 19. měrza je rataśki schulerj Bönjej, kiž na rataśku schulu do Budyschina jěchi, tam jaku hižom leżo widźał.** Rano tam hischcze bya njeje, ale pschipoldnju, jako je so mróżiło. Jaka je bya hromadże świta a wón je ju roswalił a leżo wostajił. S jeneho dwěsaka běsche wupadnył schpihel, tyka s cžežakom, zigaretowej titku a makej potrjebu sa automobile.

Snate pak njeje, hacž je Vieluf sam kožanu jaku tam położił. Po jeho wobrazu žudźo pak su jeho w tutej wokolinje pjecza widźeli. Jeli Vieluf ju sam tam położił, dha pak je wšeze we bliskosći. W jazy khodźił Vieluf po sdacžu njeje, by so hnydom napadny sčinił. Skónčnje pak je też hischcze wózraz, so je jaka w pakecze tczała, a so je jón nchtó namakał a jaku precz cžišnył.

Budyski kriminalny wotrjad proży, so by so samolwik, schtóż znadź je jaku prjedy raz namakał, abo hacž je nchtó nčkajki paket namakał a wožebje w kotrym cžasu. Hłowna wěz je, so so šwjećeł, kak je jaka tam pschischła.

Tohodla je winowatosć kóždeho, so so se niczim njetaji, ale kóždu wěz, njech też šnadnischa bya, policiji wosjewi, może s tym žobupomhacž k wušledźenju a sajeću pytaneho rubježneho mordarja a wotstronjenju žtracha a njeměra s nasčeje wokoliny.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Barlina.** (Morwa namakali.) W kěžu mjes Birkenwerderom a Borgsdorfom pola Barlina namakachu wuhladniży njedźelu popoldnju cžeło knjeneje Bessje Thomannoweje, kotraž běsche wot 28. dezembra lońskeho lěta sdobjena. Morwa je mandżelska wulkopschekupża Ignaza Thomanna w Dahlenje. Pschi pschepytowanju cžeła, kotreż běchu pschiwuśni pschitomni, spóznachu, so so bjes dwěla wo šamomordarstwo jedna.

* S **Augsburga.** (W naboženym bludže.) Njedaloko dwórnischcża Oberhausen-Augsburg cžišny so 40 lětna Thereża Kottmairowa se swojim schtyrilětnym žynkom psched jedyn nožny špěchnik. Cžah žonje hlowu wotjedże. Dźěcžo bu tak cžežko šranjene, so bórzy w khorowni wumrě. Žona, kotraž je s modellistom blidarjom woženjena, běsche so adventistiskemu hibanju pschisamkła a do naboženeho bluda sapadnyła.

Přilopk.

* 14 **šmjertnych woporow spodźiwneje khorosće.** Wewšy Lafrimbolle pola Metza, kotraž ma 350 wobydlerjow, je khorosć wudyrila, na kotruž je sa jenož nekotre dny 14 wožobow wumrěło. Lékarjy wšelkowutrosći sebi hischcze njejsu wěsći, s cžeho abo s kotrej wobla khorosć wukhadżeć. W jenym pschipadże su sprosmjenje tyka šwěsćili.

Swójbne powěsće.

Semrći. Helena Hobrakowa rodź. Berganez we Lusy, 53 lět. — Emil Schreier, skałowy kowat w Brěžni pola Kamjenza, 57 lět. — Luisa šwud. Hilgelowa rodźena Messerez w Lubiju, 74 lět. — Madlena šwud. Dochowa we Wojerezach, 72 lět. — Marja šwud. Popjelowa rodźena Pětschikez we Wojerezach, 83 lět. — Margareta Jandowa rodź. Głowniz w Wětej Wodży, 20 lět.

Hłowny redaktor a zanołowity za politiku: Marko Smolerš w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Duschan w Budyšinje. Za hospodarski dźěl a ... w Budyšinje.

Najnowiše zcyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje sa jutrischi pjatk:** Sso wuwjedrnje a wocžopłuje. W Jendźelskej mile a macžate wjedro.

Mjes Bjedrichšim městom w Drježdžanach a Wbohowom (Uebigau) žu nowy móst nad Łobjom natwari. Wudawki sa njón žu na nčhdże 3½ milijona hriwnow wobliczene.

W Kamjenizy bě wóžomlětny Erich Aurich se swojej wothladacej macžerju na rólu schoł. Mjes tym so so róla wjercžesche, je hólcž najskerje chżył do njeje pohladacz. Rólu jeho shrabny a jemu hłowožku rosmjecže.

W němšim žejnje žu nutrny hospodarski plan pschecžiwo hłosam němskonazionalnych, kommunistow a nazionalnych sozialistow pschijeli.

Juhošłowjansko-grichiski pschecželstwowy žwjask je so dojednał. Po nim Juhošłowjanska swobodny pschistaw w Soluńskim dostanje, żeleśnisti wobkhad s juhošłowjanskeje mjeje do Soluna so wuprawi, juhošłowjanske a grichiske mjenischiny budża so schkitacz a sarjadnistwo kóschtra we mnischej republizy na horje Athos so Juhošłowjanskej pschewostaji.

Knježerstwowe wójsko w połnóznym Mexiku sbježkarjow pschesežkuje. General Calles je so rosšudźił, jich finicžicz.

Po roskasu indiskeho knježerstwa je policija w Bombaju, Kalkucže a Punje 35 domow pschepytała, w kotrychž kommunistiski wjednizy bydła. Wjednikow indiskeho kommunistiskeho hibanja žu sajeli, mjes nimi Jendźelzana Spratta, wudawarja indiskich nowin. Wulke hromady kommunistiskich pižmow žu sedrali.

Listowanje.

J. Njewobsteji žaneho sakonskeho pschedpižma, kiž by sakasało pschedmjetnu šerbsti sapjatkacz, kaž šmy ju wobhonili. Wot stawnika mózesče sebi sadacz, so mjeno prawje napiša.

Kupuju

nowiny, akty, knihi po 4 pj
papjerowy wotpady po 3 pj
lapy, bleše běłeho wina
bleše čerwjeneho wina
sukowe bleše, wšě druhe bleše po powyščenych dnjowych placžiznach, **żelezo a stare metale** jenož na wupokaz wyšnoseo.

Popp na Marnéarsk. hasy 4 | telefon 3427.

Syjna wysokosćedna
čehniwa kruwa
je na předań
w Khróšćicach čisło 22

Pjenjezy
jako poščonku abo jako hospodarske pjenjezy wot
200 hr. sem. Hypotheki, twarske a kupne pjenjezy wobstara
Zastupjeŕ: **Max Rose**
w Budyšinje
na Znuthkownej Lawsk. hasy 8
Pjatk a sobotu 9—12 a 2—6 hodź.

Mužace a žonjace šaty, přeširwaki za łoža, dźěći a klanki
W. Köhler w Budyšinje
na Hłowna cy torhošću čo. 9.

Cworykupow. towarstwo w Budyšinje

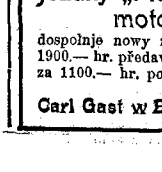
Skazanki za pjecžwa za jutrowny swjedžeń

prosymy, je-li zo so to hišče njeje stało, hnydom w najbliżšej rozdźelenji wotedać!

Poručamy: **Najlěpši štrajzlowy, twarowy, a mukowy tykanc / wěncowy tykanc / makowe wosuški a baby**
z našeje konditafnje:
najlěpše Bismarckowe duby / torty wšěch druhin (z wónowanjom) **/ najl. čajowe přikuski**

Skazanki wuprosymy sebi hač do 23. měrca

Šulerske čapki
po předpismach za wšě šule
pola firmy
Hugo Lehmann
w Budyšinje na Bohatej hasy 25

Kupujże

časniki
pola
Koks a w Njeswačidle
Wuporjedźefnja

Jězdny „Flöther"
motorski šěrokomłóćak
dospołnje nowy z fabriki, katalogska płačizna 1900.— hr. předawam pobrachowaceho ruma dla za 1100.— hr. pod přijomnymi płaćeńskimi wumjenjenjemi.
Carl Gast w Budyšinje na Drjewow. wikach

Tworukupowace towarstwo - zap. dr. z w. ruk. - w Budyšinie

Wulke hermanske poskićenje

Wosebite rozdźělenje:
na Hošic hasy - - na Serbskej hasy

Hermansku njedźelu wot **12—18** hodź. wotewrjene!

Kopřiwinowe ložowe płachty wot **3.20** hr.
Płatowe ložowe płachty wot **5.15** hač **6.50** hr.

Strowotne ložowe płachty
z pyšnej kromku wot **3.95** hač **6.25** hr.

Žonjace a dźěćace ćělne šaty
Wulki wubjerk

Popelina, najnowši dessin wot **1.98** hač **3.60** hr.

Wolmj. a balmj. muslin
Płóčliwa žida — Płóčliwy somot

Ložowe šaty nawobličenja z 1 hłowakom wot **7.10** hr.

Kopřiwina — Košlowy płat — Linon — Finette po wšěch płaćiznach
Zwjeršne košle — Samowjazaki — Kornarje — Sportske čapki — kije

Njepřemokawe kabaty, najtunša płaćizna wot **9.50** hač **12.—** hr.

Kóždy sobuskaw družstwa nosy jenož wobuća ze samsneho družstwa

Wobhladajće sebi wukładne wokna! Wobhladajće sebi wukładne wokna!

Handrij Strympa
w Budyšinje
na Różowej hasy 15
poruča
meble
a pólstrowane twory
Sym Serb!

Kotei
skao
Kolonialne twory
KURIO
na Zwonk. Lawskej hasy 24

Ćopłe košle lacki
nohajcy, kholowy, suknje, wot mjane ložowe płachty wot 2.50, přikrywy na sofy, dołhe wot 3.-
J. Erler w Budyšinje
rožk Kronprync. mosta
Serbske poslužowanje!

10-15000 hr.
so na mjeńše kubło na I. hypotkeku pyta
Poskićenja pod **F 21** na wudaw. Serb. Nowin

Zum Oster Fest

u. Jahrmarkt

bringen wir eine große Auswahl **guter** Schuhwaren **billig** zum Verkauf

Pantoffel für Damen von **95 ₰** an

Sandaletten 1 rot, blau, blond, grau 12.50, 10.50, **7.50**

Dachdeckerschuh m. Hanfsohle v. **95 ₰** an

D'Spangenschuhe mit halbhohem Absatz . . . **9.50**

Turnschuhe m. Gummisohl.
Herren . . **2.85**
Damen . . **2.50**
Nr. 31/35 . . **2.25**
Nr. 27/30 . . **2.00**
Nr. 23—26 . . nur **1.85**

Lackspangenschuh mod. Formen **12.50**

H'Halbschuhe eleg. Form . **14.50**

Schaftstiefel von 17.50 an

Heinrich Mohr
Bautzen, am Kornmarkt
Das Haus mit der eigenen Fabrikation

K hermankej

kupujeće dobre a płaćizny hódne

štrykowane twory

kóždeje družiny pola firmy

Otto Osswald
w Budysinje
na Kamjentnej hasy 7

Nawěšiki přinjesu wužitk!

K mužitkej

čišćenych wotběrarjow z města a ze wsy sym wot dźensa **na wšě twory** *kaž blidowe, čelne, ložowe a dźěćace šaty, kaž tež na nohajcy, přikrywy na kofejowe blido, wupjerki, drobne twory, zamkarske wobleki, dźěłanske kholowy atd.* **rabatowu znamku** *Budyskeje měšćanskeje nalutowarnje zawjedu.*

Elisabeth Lehmann
na Zwonk. Lawskej hasy 12

Sće wondźeleny na mojim dobytku!
Dopokazam Wam to hižo lěta dołho,

k jutrownum pječwam

Margarina słajnje čerstwa, tak tunjo 60 ze přidawki mózno njejsupt. 65 **55 pj.**
„Milchperle" dobra hriwnowska marg. pt. j. 85 pj.
Hładka margarina lepša hač butra 100 k pječ. a płaći j. połojcu pt. 110 **90 pj.**
Pječny wolij čistosłodźacy, spory punt 60 pj.
Najlepši **Khoćebuzki łany wolij** punt 70 a 80 pj.
Kokosowy tuk, najčišćiši tuk, punt jenož 71 pj.
Swiniacy šmalc najl. znamki, punt 90 a 78 bj. rab.
Pšeńčna muka za hospozu najl. k pječenju 22, 24 **20** bjez rab.
Kaiser Auszug najlepša hładka 28 hładka **26 pj.**
dwójcy hładka 30
Drobny cokor punt 32 a 30 pj.
Lutow. kuskojty cokor punt jenož 38 pj.
Sultaniny, čerst. twora posledn. žnjow 100. 80. 65 pj.
Korinty čišćene, bjez šiškow punt 50 pj.

5% rabata w znamkach abo w pjenjezach

Dźiwajo na čežke časy wuplaću wot dźensa na moje tunje a najlepše twory rabat po přeču w hotowych pjenjezach

Woseb. wobkh. **margariny tuka a pjec. potr.**

Schleinitz w Budyšinje **na Zadn. Bohatej hasy 8**

ČASNIKI
wubudźeja stajnje sprawne wjesele. Wone su spušćomne, rjane a tunje a
wurjadny dar

Předawarnja:
F. A. Lenke
na Hošic hasy 25 :: Najwjetši wobkhod na měsće
Telefon 3929

Přesadźowanje drjewa.

Ryćerkubleŕski hajniski revěr we Worklecach Póndźelu 25. měra t. l. pop. w 2 hodź. budźa so
wok. 25 khójn. zdonkow (wšel. syln.)
wok. 20 khójn. twjerd. žerdźow (wšel. syln.)
wok. 50 rm twjerd. a mehk. kuluchow
wok. 30 twjerd. a mehk. dołhich a wotpadk. hromadow
za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać
Zetkanje při kupjeli Marijneje studnje
Maltheserski wustaw we Worklecach

Waggon
Opel-kołow
dóšoł

350 nowych kołow na składźe. Hobrske nakupowanje za hotowe pjenjezy a wulki wobrot zmóžnjeja najnižše płaćizny. 3 lětne rukowanje.
Na přeće też přijomne wotpłaćowanje.

Jan Schicbadł, na Mužakow. drózy 4
(Žane klamy.) Wobhladanje bjez hnućenja ke kupjenju so přeje

Zubna praksis
C. Rech w Rakecach

Rěčne hodźiny: 9—1 a 3—6 hodź.

w Khróšćicach
wot 3. haprleje
Srjedu 3—6 hodź.
Njedźelu wot 10—2 h.

w Njeswačidle 37c
wot 4. haprl. pola Albert Irrgang
póndźelu 2—6 hodź.
a štwórtk 9—1 hodź.

— Hojenje też za sobustawow khorobnych kasow

Příloha k čisłu 68

SERBSKE NOWINY

Stwórtk, 21. měrca 1929

W Němskej je 20 miljonow dźěłobjerjerjow.

Po słóncnym wunoschu pohłednjeho ličenja pschenuyschowskich dźěłakniow a wobkhodow, kiž je němski statistiski haut wosjewił, dźěła po zhźělenju Němskeje Korrespondenzy zastojnikeho jwojska 18,7 miljonow wožobow w industriji, rjemjeźle, mikowarstwje a wobkhadźe. Ličba zastojnikow njeje dokładnje swěsćena, wuczinja pak nětkhe 1½ miljona.

Tute 18,7 miljonow dźěłacerjerjow a pschistajerjow dźěła so takle: Dźěłacerjerjow je 11 209 000 (60 prozentow), dźěłakniskich wjednikow 3 358 000 (18 prozentow), pisarskich a pschekupskich pschistajerjow 2 279 000 (12 prozent.), techniskich pschistajerjow 976 000 (5 prozentow), dobumpomocnych pschiwuwnych wobkhodnych wjednikow 927 000 (5 prozentow). Pomérnje wulka ličba wobkhodnych wjednikow je josumliwa, hdyž wobmyšlimy mnoho małych wobkhodow, wožebje we wikowarstwje a w hoscenzarskim pschemyśle, w kotrychž jara wjele wobkhodnych wjednikow bjes pomocnikow dźěła. W srěnich a wulkich wobkhedach naliczichu jenož 488 000 wjednikow. „Ssobupomhazy pschiwuwni" wobkhodnych wjednikow su swjetschca jich mandźelske a dźowki, jich je wožebje wjele w pschemyśle žiwnosće a zyrobu.

Naspomnjene wjazy hač 11 miljonow pomocnikow a dźěłacerjerjow — rjemjeźlnizy pomocnizy a wuczobnizy, „wuczeni" a „njewuczeni" dźěłacerjo — padnu i wjazy hač schtyrimi pjećinami (⅘) na industriju a rjemjeźło.

Ličba dźěłacerskich wuczinja dozpła 2 450 000. Nětkhe 20 prozentow wschich pschemyślowskich dźěłacerjerjow je žónskich. Swjetscha dźěłaju wone w tekstilowej industriji a we wobleczeńskim pschemyśle.

Wjerchowski kwas w Oslo.

Norwegskeho kronprynza ženitwa luboscje.

Schwedski kral Oskar žej sawěsćo njeje dźecej dał, so schtwórcej letstoka posdźischo jenu z jeho wnuczkow w Norwegskej, kiž je jeho w žiwotnim cźasu tak njesmilnje žiwoje kralowskeje cźesće rubiła, z toskim zahorjenjom jako pschichodnu kralowinu powitaju. A Oskarowy syn, prynz Carol, njemóžesche žej 1905 myślicź, so jeho dźowka něhdy na tón trón pschindźe, kotryž je se zapźecźom wotpokasał, hdyž jemu namjetowachu, na mjesto swojeho nana stupicź. Cźasy su so radikalnje pscheměnile. Sčo so w Stockholmje a Oslu směrowali, su so zbližili a su na wobéma stronoma pschejsene, so psches zenitwu norwegskeho kronprynza Olafa ze schwedskej prynzeznu swjasi mjes pschecźelnymaj ludomaj so strucźa. Schtó wě, hač bychu nadaj cźłowjekaj, kotrajž staj žej w luboscźi pschihotowałej, ho woženicź mohłoj, njebychu zbližowaja politika mjes Schwedskej a Norwegskej w posledních létach tak postupowała. Schtó wě, hač by jeju luboscź wschě pschitilne sadźěnki wotstronicź mohła. Pod dźensnischimi poměrami ma so kwaź norwegskeho kronprynza ze prynzeznu Marhatu w Oslo z wulkim wyskom wosjewjecź.

Norwegske hłowne město njeje wot wjazy stolitkow žem žadyn kralowski kwaź widźało. Tuž kładźechu we Oslo na to ważnosć, so kwaź kronprynza so w žydźischcu njewjesty njewotmětwasche, ale w bydlischcu nawoženje. Telko prominentnych wožobow, kotrjž chcędźa spocźatk měrza ke kwasej pschitkhadźecź, njebudźe prjedawsche Christiania w žiwotnich murjach schromadźenych widźecź. Najprjedy budu skandinawiske dwory, kotrejž su mjes sobu blizko spschecźelene, žiwnje sastupjene. Potom wocźakuja wschelake wjelkowotske žiwójby z Jendźelskeje, dokelž nawoženjowa macź, kralowna Maud, je jena zotra jendźelskeho krala, a Olaf sam, kiž je w Oxfordźe studował, je pola žiwojich jendźelskich pschiwuznych jara woblubowany. S Belgiskeje, sćerje z Nizozemskeje-Indiskeje, hdyž w tu khwilu pschebywataj, budźetaj belgiski kronprynz a jeho mandźelska Astrid, zotra prynzeznu Marhatu, pschikhadźecź, też hollandski dwór budźe sastupjeny. Stróžka, w Oslu so dwórske žiwjenje roswije, kajkeż norwegski wobdźerjo hewak swuczeni njejsu, dokelž je norwegska kralowska žwójba jara mała, — młoda dynastija wobstoji w tu khwilu jenoj z nana, macerje a žyna, — kral Haakon je jara ponižnje žiwy, kralowna Maud je husto swonka kraja a kronprynz Olaf so radscho se sportom sabéra hač z dwórskimi należnosćemi. Wot prynzeznu Marhaty, kiž je jara bibliska a žiwjenja wjesoła, wocźakuja Oslozy, so wjazy žiwjenja do dwórskich krubow pschinjese.

Norwegski kronprinc a jeho młoda mandźelska.

Wschě tute nadźije a rospominanja su žylnische hač wobmyšlenja, kotrejž wschelake kruhi pschecźiwo ženitwje kronprynza z kronprynzeznu maju, dokelž žej je krewnym pschecźelstwje blizko stejitaj. Tute swjaski pschecźelstwa su hižo khětro wusse. Olaf a Marhota stej bratrowskej a sotrowskej dźěsći, dokelž kral Hoatra, nawoženjowy nan, a prynzezna Ingeborg, Marhaćina macź, staj bratr a sotra, dźěsći semjeteho danskeho krala Bjedricha VIII., kotrehož mandźelska jena schwedska prynzezna bě. Marhaćina starscha sotra je sašo sa danskeho prynza Axela wudała, kiž je tohorunja bratrowz krala Haakona. Tajke ženitwy z krewneho pschecźelstwa su w Skandinawiskej khětro rospowědaja.

Wosnamjazy sa pschecźelne poměry mjes skandinawiskimi wjesćanami a tamnischim wobydlerstwom je pschipad, kiž je so psched nětkrutmi njedźelemi w Kopenhagenje stał. Prynzezna Marhata pschetorhny na žwojej jězbje z Brüssela w Kopenhagenje žwoje puczowanje a wopyta tam jedyn varieté, hdyž runje wobkawjeny schwedski spěwar Rolf wustupowasche. Hdyž so wón w ložі na prynzeznu dohlada, wobroći so z jenym spěwom na nju, kiž wo jeje ženitwje z kronprynzom Olafom jednasche a da k temu žwoje žohnowanje.

Přilopk.

* **Hróźny podawk w Elbingskej khorowni.** W Elbingskej měschćanskej khorowni jedyn khory najskerje we njejapkim duchownym sačěmnjenju druhemu 85łětnemu khoremu z britwju kr pscherěsny, so tutón hnydom wumrě. Dalschemu khoremu wobkhudźenemu tak strašnje srěsa, so hischcze njeje wěste, hač jeho pschi žiwjenju sdźerža. Hač bźesche dohlad nad khorymi njedobahaju, njeje hischcze dopokasane.

* **Woheń pola Sarrajanijez.** Zyrkuh Sarrajani, kiž nětkle w Bochumje pschebywa, je so bjes mała wotpalił. W jenym bydleńskim stanje z dotal njesnateje pschicźiny woheń wudyri, kiž zoky stan sniczi. Zyrkusowa wohnjowa wobora a Bochumska powokańska wohnjowa wobora ruče sapschimnyschcej a dalschemu roschérjenju wohnja sadźewaschcej. Spaliko je so tójschto draseny, so je schkoda khětro wulka.

* **Zeppelin wupschedany.** Němska Zeppelinska twarjenja powětronow dźěłuje, so je na žadanje sapitanych dobupuczowanych, kiž so na lěcze psches Sćrjedźozemske morjo 15. haprile wjazy wobdźělicź njemóža, wosjetna Zeppelinowa jězba na Sćrjedźozemske morjo postajena. Jeli móžno, ma so tutón lět na nawjeczorny dźeń Sćrjedźoweho morja Bochumska wupschedrěcź. Wobdźělenje płaći za kóždu wosobu 3 000 hriwnow. Za tule jězbu je sašo 12 łosow za dobulecźowanje pschipraschenych.

* **W žwojej kupańni nadpadnjeny a wurubjeny.** Njedźelu rano nadpadnyschtaj młodej cźłowjekaj w Kölnje twarischeho pschedewjasćela Kutwiga w kupańni jeho bydlenja. Wonaj hrožeschtaj jemu z revolwrom a nuhowaschtaj jeho, so jimaj brylantowy pjerschćenk w hódnosći 12 000 hriwnow, nětkhe 700 hriwnow hotowych pjenjez a słoty cźažnik wuda. Też jenemu knjesej z Düsseldorfa, kiž bźesche tam pschipadnje pschitomny, wotewjaschtaj nadpadnikaj słoty cźažnik. Na to zawrjeschtaj wobkhadnjeneju do kupańnje a wopuschćeschtaj dom. Dokelž hebt rubježnikaj myślesche, so jeju pschesćěkaju, wonaj na dróhy někotre raty tšleschtaj. Kulki pak nikoho njetrjechtichu. Nětkhe 30łětnaj nadpadnikaj staj mohłoj njetspóstnaj cźekajcź.

P. Krječmař:

Do Prahi.

(Pokračowanje.)

Po wobhladanju serbskeje wustajeńcy zwosta mi hišće dosć cźasa k wobdźiwanju złoteje Prahi. Znaju ju derje, ale stajnje zaso puta wócźko, mjenujcy, jeje přeměnjaty raz — ze stareje Prahi wurosće nowa Praha. Cyłe štwórće stareho města so zwottorhaju, wuzke wulički so pozhubja. Monumentalne twary zbóhaju so k njebju kaž w Newyorku mróceleškrabaki. Wulke překupske, bankowske, zawěsćerńske, statnozarjadniske palace, nowe kofejownje a zawjeselenske městnosće nastachu. Wobkhad na dróhach je z kóždym měsacom wjetši, bohrski. Praha wuwi-je so k wulkoměstej swěta, docepje sobu najwjetšu hospodarsku ważnosć. Wobkhad z wukrajom wuwabi nowe mócne žiwjenje, kiž so jewi stajnje a wšudźe. Skoro na kóždej wulicy nowotwary, přitwary, wutwary naměstnow atd. Što chcył dźensa hišće rjec, zo njeje móžno, Prahu k centrej wikowanja wuwiéł? Zasła doba knježićerjow je spała spaŕ měrnosće a sebjekhwalby, dźensniša słowjanska doba je žiwa we žiwjenju noweho cźasa. Wutroba so ći směje, hdyž směš pomnić — Słowjanstwo to dokonja. Złota swoboda, kak sy macérku Prahu k pyšnosći a sławje tucźasa dowjedła. Stary hród na Hradźanach strażuje swěru, Moldawa wije so kaž něhdy přez město, ale witaju nowy cźas a směr sprawnosće. Pomałku zabłyskotaju swětleška w małkich domčkach małostronskich, wusaje so morjo swětła w centru města, na Wjaclawskim naměsće. To raz Prahi — wječor. Dyrbju so k spěchej měć, dokhwatam k swojim lubym we Wršowicach a — po češkim powječerju — to rěka: přejach sej a dóstach „teplé parki".

III.

Cas so miny, proch wukhoda wotřasnych, so zčornich — to rěka we wobleczenju a podach so do „Narodneje kavárně" Praha II. na

Slawnostny wječor woswjećenja 75. narodninow našeho droholubeho wótčinca dr. Arnošta Muki.

Rumna městnosć w přenim poskhodźe khotejownje bě hač do najposledńischo městačka wobsadźena a dostojny swjedźeński raz jewješe so nad wopytowarstwom. Wokomiki najwjetšeje ważnosće putachu kóždeho. Při prezidnym blidźe zaměstnichu so najwuznamniši zastupjerjo wědomosće a zastupjerjo wědomosće a zastupjerjo města Prahi z předsydstwom towarstwa „Adolf Černy", kiž wječor wuhotowa z Nar. Svazem slov. mládeže.

Z dypkom 20 hodźin witaše předsyda, knjez redaktor Hejret nanajwutrobnišo hosći, pokazujo na wuznam swjedźeńskeho zhromadźenja, na wuznam žiwjeńskeje skutkownosće teho, ke kotrehož česći so wječor swjeći.

Na to jimaše so knjez prof. dr. Páta słowa k dležšemu swjedźeńskemu přednoški. We žiwych barbach rysowše drohu Łužicu, jeje rjanosć, jeje dóht, slawješe wótčincow skutki, kiž zakhowachu Łužicu. Najwjetši mjez nimi bě a je dr. Arnošt Muka. Jeho polo skutkownosće k lěpšemu Łužicy je tak wobšerne a wuznamne, zo njenamaka runjeca. Rěčnik powědaše přitomnym ze žiwjenja našeho slawneho wótčinca, slawješe horcu jeho lubosć k ludej a to wosebje delnjołužiskemu. Wot naléca žiwjenja hač do pózdnjeho wječora ćepje njepřestawajcy luboscźepołna wutroba za wbohi bědny serbski lud. Muka je ze wjednikom cyłeho serbskeho luda. Na polu wědomosće najslawniši syn Łužicy, kotrehož smědźeše serbska zemja nosyć. Wbohu Delnju Łužicu wobdari ze swojim žiwjeńskim dźěłom „Słownikom delnjołužiskeje rěče", z wuslědkom ducha, kiž pyta podarmo swojeho runjeca na polu skutka słowjanskeje wědomosće. Rěčnik z nutrin wutroby wupraji přeća zboža a zakhowanja strowoty wosławjeńca, kotryž wšsće sobuklinčachu we wutrobach wšěch swjedźeńskich wopytowarjow.

Po tym přednjese knježna Měranka Lešawic swjedźeński prolog (basnjeny wot J. Skale) wuraznje, dostojnje a luboscźepołneho zynka z knihi prof. Oty Wićaza, wěnowanej wosławjencej.

Pjeć solospěwow ze składby Ludwika Kuby a Bj. Krawca wobwěncowachu prěnjotnje swjedźeńk. Spěwacy, knjeni opernej spěwarcy Charvátovej, dźakowachu so přitomni z mócnym dźaknym přizwukom.

W mjenje „Zwjazka łužisko-serbskeho studentstwa" jimaše so na to hł. starši studentow, br. Henčel, słowa. Wón slawješe jubilara dr. Muku jako najwjetšeho přećela serbskeho studentstwa, jako wulkeho dobroćela a swěrneho nana studowacejo młodźiny. Dr. Muka je najlěpši přikład za kóždeho studenta: přikład swěry a skutka za narod. Nadrobnje rysowaše jeho studentske lěta, jeho žiwu skutkownosć hižo tehdy k spomoženju serbskeho luda. Bratr Henčel rěčeše z luboscźepołneje wutroby a přeješe sebi, zo by wótčincej dr. Muce hišće prawje dołho spožčene było, wječor žiwjenja w měrje a pokoju při čělnej a duchownej strowoće doswjećił. Jeho słowam přizamknychu so wšitcy.

Hišće mnozy slawni zastupjerjo wědomosće, kaž knjez univ. prof. dr. Murko (Južnosłowjan), knjez univ. prof. dr. Kolesa (Wukrajnc), mištr Ludwik Kuba slawjachu dr. Muku jako najwjetšeho a najwuznamnišeho prócowarja, haj wuprajichu, zo we cyłym słowjanskim swěće so podarmo drje pyta skutk wědomosće tajkeje wobšernosće a dokładnosće, kaž spisanje delnjołužiskeho słownika ze strony našeho wótčinca dr. Muki. Wón a jeho skutk su njezahinity pomnik wědomosće na polu słowjanskeho prócowarstwa. Horco přejachu wšitcy wosławjencej zbožo a strowosć na — mnogaja lěta.

Wšitcy přitomni podpisachu na to zbožopřejacu adresu na dr. Muku.

Wosławjenje narodninow dr. Arnošta Muki we kole słowjanskich česćowarjow bě wuslědk najwjetšeje dostojnosće. Skoda, zo naš droholuby dr. Muka njemóžeše sam ze swědkom jeho česćowanja być, přetož po jeho dźele je jemu tajke pocesćenje najlěpše, hdyž też snadne myto. Razne słowa porěča tehorunja zastupjeŕ Zwjazka słowj. młodź. knjez dr. Karl Krejči.

Serbski lud njech swojeho Muku žeuje njezabudźe, to běchu moje mysle na skóućenju wječorka wosławjenja. Dźakne mysle pak šerjachu so w dušli tym, kiž našeho mištra wědomosće tak slawjachu.

Narodne reje słowjanskich studentow (Češke krojowe družstwo) jara wustojnje předwjedźene w narodnych drastach (češka a marowska bjesada), doskóńčichu dostojnje wosławjeńsku swjatočnosć, kiž mi njezapomniće w myslach dale klinći.

Łužica budź horda na swojeho najslawnišeho syna, přetož wón je tebi wopor a krónu žiwjenja dał.

Droholuby wótče, budź nam prócowarjam dale ze dobrym poradźerjom, zo bychmy móhli srěbać ze studnje twojeje zamóžnosće k spomoženju cyłeho serbskeho luda.

Bóh khojej žohnuj će we wysokowaženy sokolski bratře, najstarši a najslawniši mjez nami. Twój směr žiwjenja — budź naš.

(Přichodnje dale.)

— Porjedźenka. Na kóncu wutorniśeho nastawka „Do Prahi" je so na kóncu čišćeńskeho zmylk podsunył. Město w Morawje ma rěkać w Mariborje.

Hans Depla: Nó, mój swéće, Motso, nětko če skónčnje zaso raz zetkam! Praj mi jenož, stary bratře, hdźeha sy takle dołho tčał?

Mots Tunka: Ach, ta lětuša helska zyma! Wěš wšak so sam hišće trochu dopomnić, kak to běše. Naš jedyn sebi tola ze jstwy zwěrić njemóžeše. A popowědać sebi też njebychmoj ani kuska mohłoj, to byštej namaj tola na blaku hubje zamjerznyłej.

Hans Depla: Wostaj zymu, Motso, njech je khortej. Rěčmoj něšto mudrišeho. Powědajmoj sebi wo najnowšim.

Mots Tunka: Kaž smój to stajnje činiłoj. Jenož bych rad wědźał, što pak je so zaso stało.

Hans Depla: Ta wěcka hakl so jutře stanje. Hdyž „Serbske Nowiny" čitaš, dha dyrbjał to po prawom wědźeć.

Mots Tunka: So samo roznmi, zo je čitam, ale tón luby pomjatk, Hanso, tón pomjatk, njedosaha wjacy hač do wčerawšeho dnja.

Hans Depla: Na tŕoch městnach srjedźinelio čisła steji wo serbskich knihach, z prěnja na drubej stronje z wulkim napismom, potom na třećej stronje z wulkim nawěstkom a skóncnje na štwórtej stronje zaso z nawěstkom, z kotrymž so najnowše serbske knihi poručeja.

Mots Tunka: Nó, to drje je poručeja, dokelž je runje jutře pjatk dźeń knihi!

Hans Depla: Wězo, wězo, Motso; ale z tym pak njeje prajene, zo dyrbiš knihi jenož jutřiši pjatk kupować, to mózeš też runje tak derje, hdyž so sobotu na wiki šmjataš, abo hdyž hewak do města přijdźeš. To dźi jenož do Serbskeje knihaŕnje w Serbskim Domje.

Mots Tunka: Haj, nó, budźa dha to ludźo też kupować?

Hans Depla; Nó, što sej tola mysliš, Motso, z hromadami, či praju, z hromadami. Kóždy njeje tak skupy, kaž ty stary drapako při twojich lětach, njewěm, zo so njehańbuješ!

Mots Tunka: Njerozmjerzaj mje, Hanso, při naju prěnim zetkanju hnydom. Ja to khětro wuběram, kupuju jenož dobre knihi.

Hans Depla: Serbske knihi su wšě dobre, na to móžeš so spušćeć. Trjebaš-li pak radu a khodźiš runje po wsach, dha so tola serbskich wučerjow woprašej, či tebi lubje rad poradźa.

Mots Tunka: Bych rad wědźał, hdźe so najwjacy serbskich knihow kupuje.

Hans Depla: To mózn či też rjec. Sym mjenujcy zhonił, zo budźa wokoło Bukec žałostnje kupować, potom też zaso wokoło Radworja a Zarečca, nochcu zapomnić Malešecy, Khróšćicy a wosebje Pančicy. Mohł či hišće wjacy wsow mjenować.

Mots Tunka: Ale Hanso, z wotkel dha to wšitko wěš? Widźu, zo sy mudriši hač ja.

Hans Depla: To žaneje wulkeje mudrosće njetrjebam. hdyž chcu to wuslědźić. Chcu pak či přeradźić, zwotkel ja wěm. Sym mjenujcy zhonił, zo chcedźa wšitcy serbscy wučerjo a fararjo tu nadobnu wěc rozšěrjenja serbskich knihow spěchować.

Mots Tunka: To sej jich khwalu, to so mi lubi. Ja pak też při najbližšej składnosći z autobusom do města pojědu a sebi hnydom cyły nakhribjetnik serbskich knihow nakupju.

Hans Depla: To sy mój muž, Motso, to sej će khwalu a w mojimaj wočomaj sy hnydom wo někotre stopjeńki na nahladnosći dobył. — Dale maš wopomnić, zo su sebi serbske towarstwa nětkle samsne knihowaje založile a sebi je wudospołnjeja z najnowšimi knihami.

Mots Tunka: A to wšo na jutřišim pjatku? Ale to budźe tola Serbska knihaŕnja stajnje polna ludźi?

Hans Depla: A byrnjež sebi wušy woteptowali, čim lěpje. Ja tam pójdu so wohhonić, z wotkel ludźo kupować přindu a kotre serbsko wsy budźa najwjacy kupcow pósłać. W bližšich dnjach či potom přeradźu, kak je było a kotre strony su najlěpje kupowałe.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Dźensa wječor štwórtk, 21. III. we 8 hodź. wotměje towarstwo knježnow (Młoda Jednota) we Serbskim Domje swoju měsačnu zhromadźiznu. Wšitke katolske serb. knježny Budyšskeje wosady su wutrobnje přeprošene. Předsydstwo.

Hodźij. Jaromér Imiš. Sobotu ½8 hodź. posedźenje swjedźeńskeho wubjerka pola Mrózec. Předsyda.

Kedźbu! Našim serbskim towarstwam, kotrež maju knihownje abo sebi knihownje założa, chcu ze swojeho knihiskiadu wjetšu ličbu wšelakich a wšelakich serbskich knihow darić. Njech naše serbske towarstwa sebi nětko při nalětnim słónčku skerje ma so mój skład wupróznić. Potom je kónc. Wylemska dróha 16. **Prof. dr. Arnošt Muka.**

Njebjelčicy. Wot póstnic hač do jutrow zwučuje naša jednota „Sokoł" kóždy **štwórtk,** kaž kóžde lěto.

Zwjazk Serbskeho Ratarskeho Dorosta. Wubjerk Zwjazka ma přichodnu njedźelu, 24. měrca 1929 dop. ½11 hodź. (hnydom po kemšach) w Serbskim Domje wažne posedźenje. Dokelž towarš dr. Cyž přindźe, so jara wažne wuradźuje. Wšitcy wubjernikow cyle wěsće wočakuje. Předsyda.

Zwjazk kat. towarstwow serb. młodźeńcow změjo póndźelu 25. III. pop. w 3 hodź. powšitkownu zhromadźiznu w Pančicach. Přindźće wšitcy!

Hospodarski rozhlad.

štwórtk 21. měrca 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,2105	100 pólsk. złotych	47,75
1 jendźelski punt.	20,438	100 čěskosł. krónow	12,467
100 šwajc. frankow	80,995	100 franc. frankow	16,44

Barlinska burza pokračowaše hišće też wčera we žiwym wobroće pšich postupowanych kursach cłeftow. Tohorunja nětkajcy wiki ł dołžnymi a rentowymi lisćinami žiwy wobrot pšich skrućenych kursach.

Produktowe wiki wčera žaneho pšcheměnjenja njepschinjeješchu. Wobrot wosta žnadny. Posdyšsche termije pšchenicy a rožki běchu trochu skrućene. Wčerca płaćesche zentnar

w Barlinje:

pšchenicy 11,25—11,40 hr., rožki 10,30 hač 10,45 hr., ječmjenja nalětn. 10,90 hač 11,50 hr., najmjenšeho 9,60—10,10 hr., wowsa 9,95—10,25 hr.

w termijnowym wikowanju:

ja měrc: pšchenicy 12,02½ hr., rožki 11 hr. wowsa 11,00—10,95 hr.,
ja meju: pšchenicy 12,17½ hr., rožki pak 11,42½ hr., wowsa 11,27½ hr.,
ja julij: pšchenicy 12,68¾ hr., rožki pak 11,70 hr., wowsa 11,73¾ hr.

Wčerawšne płaćizny ł Drježdźanskich wikow.

Sadźana pjerjina: Kurcy stare 1,30—1,60 hr., młode 1,40—1,80 hr., huśu młode 1,10—1,60 hr., kacki hr. 1,50—1,70, hołoje 0,50—1,30 hr., jelerij 25 hač 70 pj., běrny 6—7,50 hr., kišały kal 25 pj., seleny 60—70 pj., cěebuwjeny 20—25 pj., běły 20—22 pj., měd 1,30 hač 4,50 hr., zbłła 23—25 pj., butra 2,10—2,40 hr., twaroh 30—35 pj., muka 27—32 pj., jeja 18—19 pj., ja wołóte worjechi 65—80 pj., liny 2,20 hr., karpy 1,50 hriwnow, jabłuka 12—40 pj., kruchwy 10—40 pj., ježdźna loboda 65—70 pj., rapunzle 1,10—1,20 hr.

Pschistajeja:

Wurčobnika barbjerišeho, Michelsohn a Ascher tow. na akšie w Hródku.
„ kowařskeho, Patok we Wochojach.
„ rěsniskeho, Lippert we Wjeleciinje.
„ tapezěrskeho, Wünscha w Budyšchinje, na Schusselej haśy 7.
„ hětnarskeho, hětnarnja w Bukecach.

Młynskeho, Rychtař, Puscherski młyn pola Maleho Zjerčinka.

Holzn do domu, ł 1. 4., Tauner w Běłej Wodźe, Rańscha haśa 1.

Pohonca, Leścha we Wojerecach.

Stwišku, Bater w Budyšchinje, Löhrowa haśa 18 I.

„ direktor Kwotha w Niśkej, Oedernitzerstr. 3.

Dźowku. Priebš w Kamjentnej Wolešchnizy.

Na pschedań:

Wós dźěžazy, w Hródku, Bjedrich-Ebertowa haśa 861.
„ „ a sportowy, w Běłej Wodźe, Bjedrichowa haśa 1 delka.

Wós dźěžazy, w Lubiju, Ryčerska haśa 611 na pr.
„ „ w Budyšchinje w "Dischcej jamje" II 611 prawo.
„ „ Schuster we Wojerecach, Torlaśkeho 18
„ sportowy, Bachmann w Niśkej, Budyska dr. 13
Holbje Kula w Hródku, Barschćežowska dr. 18.
Wušćetaj, Bulang w Kulowje.
Konjej, bratraj Mülleraj w Lubiju.
„ 4-lětnaj, knježi dwór w Hlinje.
Koła ł kóšlatomaj w Kamjenzu, pola fahrownika, Winarjowa haśa 7 (Stiftstr.).
Hrabiowa, Scherwart w Budyšchinje, Drježdźanska dr. 207.
Jaraśe w Minakale 24.
Pola a luka, 4 kóry, w Rakezach 104.

Sudnišny na pschedawanje

pjatk 22. nalětnika 1929:

w Niśkej w hoscenzu „K lwjaschu" pop. w 3 hodź.: hdyž dobja schtučenčane,
w **Biskopizach** na hudnišnje dop. w 10 hodź.: wschelake drasty, wurěsne iwory, kamor a schijaza nadobina,
w **Brěžnju** pola Kamjenza w hoscenzu „K wisočanej kubu": elektr. kowaŕska měchawa,
w **Khróšćicach,** kuzy šnjon jo dop. w 10 hodź. we herbskej gruchcze: lodowy kamor,
we **Sdšownatni** w hoscenzu dop. w 11 hodź.: hoscenske wosjewjenje.

Stónčazu termiju wothžerjawschi je sud kuzow nad samožencjom

a) pschekupza Theodora Oswalda Zschynsch we Budyschinje,
b) krawza Emila Witeka w Budeschezach 555 jich uhł.

Škrowe deneže.

Produktowe wiki w Barlinje dźensa dop. ¾11 hodź.: **Wiki su měrne, ale płaćizny jeźlabjene.**

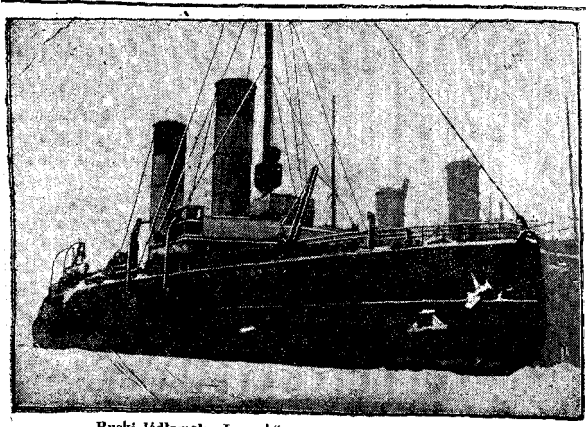
Dop. ¾12 hodź.: Kaž psched hodźinu, płaćizny su něhdźe 5 pj. nišše.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

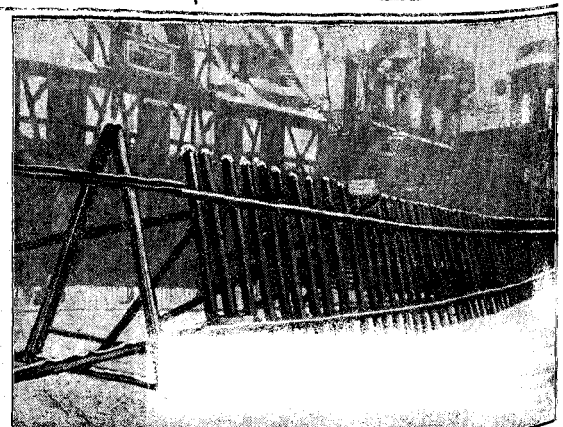
Płaćizny po złotej hriwnje.

	20. 3.	19. 3.		20. 3.	19. 3.
Pšenica	223-226	222-225	buk., Viktor.	43 49,00	43-49,00
rožka	206-209	205-208	woka	29-31,00	29-31,00
nal. ječmjeń	218-230	218-230	módre lupiny	16-17,50	16-17,50
naz. ječmjeń	193-202	193-202	žołte lupiny	23-25,00	23-25,00
wows	199-205	199-205	zeradella	—	—
kukurica	243-248	243-248	raps. wosušk	20-20,60	20-20,60
pšenč muka	26-30 25	26-30,25	lany wosušk	24-25,00	24-25,00
ržana muka	27-29,50	27-29,50	woca. melasa	—	—
pš. wotruby	15,75	15,75	běrnj. kruški	30-30,60	30-30,60
ržane „	14,85	14,85	syno, 50 kg	4,50-5,50	4,50-5,50
lane symjo	—	—	ržana sloma	1,35-1,5	1,35-1,40
hróch	43-43,00	43-49,00	pšenč. „	1,80-1,85	1,80-1,85
raps	—	—	wowsna „	1,55-1,70	1,55-1,70
pjeluški	21-26,75	25-26,75	ječna „	1,85-1,60	1,85-1,60

Ruski łódłamak „Jermak".

Tři ruske łódłamaki „Krasin", „Trouver" a „Jermak" su w Rańšim morju zamjerznjenym łódźam na pomoc wušłe. Hižo su wjele łódźow wukhowali. Tute łódźe su ze samsneho worcela twarjene a łamaja so přez 5 metrow tołsty łód. Mašiny na łódłamaku „Jermak" maja 7500 konjacych mocow. Štož je najwažniše, jich wobsadki su krući Rusojo, zwučeni wšě straschi a bědy lodowych morjow.

Wobydlerjo přirheinskich městačkow a wjeskow so přećiwo škrutam wobaraja. Na brjowy su zaraćenja z hrjadow a żeleznych sćenow natwarili. Tute škruty wotdźerżować, zo njebychu domy wobkedźelić

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawafni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom 2.25 hr. Do wukraja 18 Kč. Wudawa a cišći Smolerjec knihiličšćerńa, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšticy, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 20 pj. Wobčežnje 40 stajace nawěšticy a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaci so 60 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaci 10 pj.

Čisło (Nr.) 69 | Budyšin — Pjatk, 22. měrca 1929 — Bautzen | Ročnik 33

Němski sejm.

Na dnjowy rjedźe němskeho žejma schwórtk tśerje **wutrajenje Genfskeho protokolla wo sakasanju pluunoweje wójny** stejesche. Namjet němskonazionalnych, so by so tónle namjet ſ dnjoweho porjada wumafnył, so wotpokasa. Jako rosprawnik swonkowneho wubjerka demokrat dr. **Haas** namjetowaše, so by tež Němska protokoll bjes wumělnjenja pśijała a ſ tym pokasała, so njeczkwitku wójnu ſ jédami sabudźuje.

Pśiši debaće sozialdemokrat **Crispien** sa potwjerdźenje wustupowaše. Němskonazionalni njejźu žebi we wukrajnym wubjerku śwérili, pśeśiwo tomu łoboważeć. Nječnik so pśeśiwźo namjetej nazionalnych sozialistow **wobroćł**, so by so sa pśihotowanje wobsćerneho schtłanja pśeśiwo jédojtym płunam a létadłam jako pśenja rata dźesaśe milijonow hriwnow pśihotowiło. Tónle namjet nima ſ potwjerdźenjom protokolla ničo cinić. **Wuspśešne schtłanje pśeśiwo płunam a létadłam so sa hłowne mésta njeshodźi pśiwjesć.** Po dobrosdaću wězwuſtojnych by sa Barlin samóm wudawk 50 milijonow trjeba był. Pśiši dźensnišnich rozwiśu płunowe techniki njeje ani móžno, wojakow we wójnje ſ maskami pśeśiwźo wsćěm družinam płunow schtłaćeć. Zywilne wobydlerstwo so sćyła njeshodźi pśeśiwźo jédojtym płunam schtłaćeć. Schtóž ma tajke schtłanje sa móžne, jenož kwětomje człowjestwa błepi. Rusne by było, fabriki we wšěch krajach tych industrijow dohladowaćej, kótrejž móža jédojty płun dźełaś.

Kommunist **Stöcker** sakoń wotpokasa, runje tak nazionalny sozialist Frick, kótryž mjenjesche, so protokoll njeje papjery hódny, na kótrejž stej.

Dr. **Bredt** ſ hospodarskeje strony praji, so internozionalna sakasnja wójny jédojtych płunow spodźiwny sacćišćej cinj, hdyž je ſ Kelloggowym paktom sćyła hižo sakasana. Wuspśešneho schtłanja zibilneho wobydlerstwa pśeśiwźo létadłam a jédojtym płunam sćyła njeje.

Demokrat **Külz** ma tehorunja wuspśešne schtłanje sa njemóžne. Cim bóle je internazionalne tamanje njeczkwitkowego wojowanja ſ jédojtymi płunami nusne. Pśeśiwźo wěrzi sapódtłanza Stöckera Külz na to pokasuje, so ma **bal schewikśa Ruska w Ssamarje wulku fabriku jédojtych płunow.**

Genfski protokoll pśeśiwźo wójnje jédojtych płunow so pśijima.

Dawki powyšić njeje nuzne.

Wubjerk demokratiskeje frakcije němskeho žejma je „hospodarski klar, pśihotowanje wobsahowe, potrjebne, **za so hdyž lelko nalutowaś, so njeje trjeba dawki powjetšiś,** hdy bychu wšsće frakcije wolu k słutniwosći praktiśy wuwjesće. Demokratiska frakcija němskeho žejma je wubjerkowej rosprawje pśihłokowała.

Pomoz sa němsku lokomotiwowu industriju.

Wubjerk němskeho žejma sa wobkhadne prašenja je so sa to wuprajił, so bychu so lokomotiwowej industriji skanki dałe, dokelž by hewak dyrbjała dźeło sastajiś.

Němska pósta so zapowćdnje, spisy wo wójnskich hroznosćach roznosyć.

Němske pósitske ministerstwo je wšsćěm němskim pósłam hantam wukas je słźehowazym wopśihijeźom pósłałko. Po rosprawach nekotrych wyšich pósitskich direktorjow na němske pósitske ministerstwo belgiske město Dinant dy Němsteje, wožebje měšćeńanostam, pod kśiśiznym swja. skom spiš ſ napśijmom: **„Basta wo Dinantiśi frantireurach"** sćele, kótryž na wjele měśinach cźełe kśiśiwdźenje pśedawšeho němskeho wójska, wožebje sakśitkich wojakow, wopśihija. Dokelž ma so samotš, ſ rośeńkanjom spiża wotmyślany, jako sjawnemu spomoženju sćkódny wobhładaćej. Po póstśim hantam porucja, so bychu tajke spiży wot rośeńkanja ſ póstu wusamkle a ſ nimi kaž ſ njeběžnymi cźi. scheźeśitkimi wězami wobkhadźaśe.

Pomoc za Rańšu Prusku.

Němste a pruske knježeństwo na Rańšej Pruskej ſ wuzjadnje wulkimi summami ſ hospodarskeje nuzy wupomhaj. Cźeże rańšopruskeje provinzy dyrbja so ſ cźaka njom na sapłaćenje danje rentikeje banki, komunalnych dawkow atd. na tśi léta ſ 10 milij. hr. wołóźiś. Sa šara. nje prénich hypotekow po 4 milij. hr. ſ horuzenju ſtuja. póda teho 1 milijon, so by so dźesaśe milijonski kredit sa pśehemyslo stuniśiś. Pśihepitanje dolha dyrbi so hač do wyšokosće 50 milijonow dale wjesć. So bychu so kubła, kótrejž njeje wjazy k žiwjenju khmane, nahódnoscile, němski stat 18 milijonow Pruskej do wole da, so by so žydlerstwo pśehonało. Jako kredit k sakhowanju wobžedźenstwa so 18 milijonow hriwnow k poruczenju staja. Wšsće tele žrědki so hischcze we wobłahu hospodarskeho plana sa 1929 wuplaca, a to na to waschnje, so so ſ fondow, kótrejž su sa tajke samtśkły w hospodarskim planje postajene, wěste summy sa wobžebite nadawki Rańšeje Prusseje wodźela.

Program za spomoženje ratafstwa.

Wjednizy ratafskich swjatkow Brandes, Schiele, Hermes a Fehr su śrjedu program němskeho ratafstwa němskemu knježeństwu a němskemu presidentej pśedpodali. Prošcha, so by so program hischcze tón tydźeń w němskim žejmje rospominał. Po nim maja so pśehode wšsćěm **schkitańśe zła powjesćiśiś. Dowos wukrajnych ratafskich wuplodow do Němskeje dyrbi so jenoź jako wudospołnjenje němskeje ratafskeje produkcije** pśihpuscśiś.

So bychu so **spokojaze płaciśiny sa ratafske wuplody sawěsćiłe,** dyrbi so **wutworjenje stajnych płaciśinow** sawěsćiś. Teź sa wukrajne žito so po jeho hódnosći płaciśina wobliczi. Němskostatna žitowa rada płaciśiny postaja.

Program dale žada jenotne schtłanje pśehe stótne khorosće, powyschenje **mjasowego zła, runje tak zła sa schmalz, polcź a mlokafske produkty,** němskostatny mlokowy sakoń, spěchowanje mlokafskowych produktow, wuprawjenje dowosa wšsćěch mlokafskowych wuplodow a wothwanje tukrajnych produktow, pozhłujenje schtłaze zło sa plahowanje běrnow, pśeheměrjenje sakonja wo gokrowym žu, pozhłujenje schkitańśe zło sa tukrajne seleniny, hlad wino a tobak.

Dale so žada snižene daikow, wožebje realnych daikow a druhich sjawnych cźełow, wuzicie hromadźeńkanje zentralnych ratafskich kreditnych wustawow a žyliniske žydlerstwo ſ pśihiwolenjom trěbnych statnych kreditow.

Mordarstwo na knježim kuble w Janowicach.

Krajnoźudniski radźicel Thomas je jako pśehepytowaśi sudnik pśihi Hirschbergskim krajnym sudźe schtwórtk dopołdnja pśeśeźiwo hrabi Khrystianej Bjedrichej Stollbergej-Wernigerodskemu pśehedźene pśehepytanje dla wotmyślenego khłonowanja jeho nana jatwjedł.

*

Ligništi kriminalny kommišar, kótryž je pśehepytanje w Janowicach wjedł, je ſ wopśedka měnił, so ju hrabju Eberhardta ſ wotmyślenjom khłonowali. Słónežnje pak je žo na stejiscźo stajił, so je žo mordarstwo ſ njewotmyślenjom stało. Maja za móžno, ſ je sajaty hrabja Khrystian Bjedrich tśeśbu rjedźił, a so je žo pśehi tym wutśeł spuscśił. Pśehepytanje je jara pocźeżene ſ tym, so sajaty mjeleźi a na praschenja njewotmołwja. Wožebje ważne je wuprajenje kubkowego direktora, so je młody hrabja, hdyž je w nozy ſ kśeże wudźeł, inspektorej rjekł:

„To je žałośne, tym nješćio stworal."

Wudowa słónzowaneho hrabje je śrjedu wjeczor hač do 9 hodźin Ligništi kriminalny kommišar Dreyhaupt pśehełyscał.

Přeńdźenja direktora Barlinskeje manufaktury.

W pruskim žejmje je pśiši wuradźenju wo dokhodach a wudawkach porzilinoweje manufaktury wikowańśi minister dr. Schreiber wo pśehańdźenjach njesałožy se słužbny puscźeneho direktora dr. Moufanga rospravił. Minister mjes druhim praji: K Moufangej su pokne dowěrjenje měli a manufakturu na kóžde pomyślne waschnje spěchowali. Cźim cźeżo je, so je Moufang wopokasane dowěrjenje a napscheczopscihadźenje tak sjedał. Hdyž su žo sliczowanja ſ léta 1926/27 pruhowaśe, je žo dopscéśiło, so je žo **25 000 hriwnow sa wobežite wudawki w słužbnym sajimje manufakturu nałožiło,** sa kótrejž žanych dopokasnowm njebe. Wutkowa žo, so bě Moufang mjes druhim **automobil kupił,** hacźrunje bě žo jemu wurasnje prajiło, so njemóže słužbny automobil kupiś, hdyž je manufakturowe pokojenje tak thutne, so dyrbja žo dźeśeźerjo puscheśiś. Dale je Moufang **swojeho bratra jako pśiwatneho sekretara postajił,** hacźrunja mjeńscheho žiło sekretarja. Wo dźesoześi tehole sekretara njeje ničo žłyscheć było, hacźrunje je dwě lécze trało. Dale je Moufang **wulku summu sa pscheprošenja do theatrow a konzertow spudawał, kótrejž** je pjerja manufakturnym wołkhodnym pscheźełam pschiwobroćił. W lécze 1926 žamym je Moufang sa pucźowańśe wutrojki pódła jédneho pjenjeza 5600 hriwnow pschekrjebał. Słónežnje je Moufang sa wudaće knihi, kótruž je pribatnje spiżał, 40 000 hriwnow se statneje kasy wsał.

Kronprynzowski twaž w Norwegskej.

Schtwórtk pschipołdnju je žo w norwegskim hłownym měsće Oslu norwegski kronprynz Olaf se schwedskej prynzeju Märtu w pschitomnosći norwegskeju kralowskeju a schwedskeju kronprynzowskeju mandźelskeju w Sbóžnikowej zyrkwi swěrował. Nawoženja a njewjesta je hyšnym wobdźelenjom wobdźelerstwa do zyrkwje cźahnyschtaj.

Francowska wo maršalla Focha žaruje.

Ministerski president Poincare je w deputěrtskej komorje semrjeteho marschalla Focha niž jenož jako wulkeho wojaka, ale teź jako hulkeho měšćeńana wošławiwschi pschežwědcenje wuprajił, so komora morwenu cźełej **narodneho žarowanja** pschipósnaje. Pschi Poincareowych słowach běchu wschitcy sapódtłanzy je stoła stanyli ſ wuwjeńcom kommunistow a małeho dźela sozialistow. Poincare ya to hnydom ministrow skromadźi, so bychu wo pschihotach sa khowańśe žwjatocźnoscje wuradźeli. Wobsahnyli žu, marschallej nazionalne khowanje wuhotowaćej, jeli so wón w swojim testamencze, kótryž je so schtwórtk wotewrił, njeje hinak postajił. Sa 50 lět je žo narodne khowanje jenož sa Viktora Huga, Pasteura a presidentow Carnota a Felixa Faura pschihwolilo. **Marschallowe cźełko žo pod triumfalnym wrotami pschi Etoilskim namjeńcze na mary staji, so by so ludej składnosć dała, nimo njeho cźahnyć.** Nabožeńska žwjatocźnosć žo w Notre-Dameskej zyrkwi wotmje. Khowaćej budźe so Fochowe cźełko w invalidźinu domje, hdyž je cźełko Napoleona I. wotpaczuje.

Dźeń Parišskich nowin je ſ tołstym cźornym wobłukom wuschoł. Jenož někotre nowiny lěwizy, kaž „Ere Nouvelle" a „Populaire" žo ſ njepschepósnanlkwym wotmyślenjom na někotre podawki Fochoweho žiwjenja wobmjesuja. Foch kótryž žo jim sda typiski reprezentant francowskeho militarisma był.

Druhe nowiny ſ dołhimi nastawkami Fochowe žiwjenjowe dźeło chwalja. Pschede wschćem žo w nich praji, so je Foch francozowske ſ nacionalne cuće wumnożił a psched śnicźenjom wobarnował. Wožebje śwjeżeloze je, so Fochowe wumrjecze w žanych nowinach njeje nastork ani k jenomu słowu hidy abo wobstórźby dało. Někotre nowiny žamo tak daloko du, so jako najrjeńšeho Fochowy skutk chwala, so je posticźenje pschimérja se strony Němskeje bjes komdźenja pschijał.

Tak „Viktoire" pische: Najrjeńšeho skutk w Fochowym žiwjenju bě, so je bróńe hnydom stokił. Wulki wojak měšćeńske, so njemóže samohwitosć pschewinyć, krejpschelecźu ani hodźinu dźeże tracź dać.

„Volonté" pische: 11. novembra Foch mudrosć pokasa, so swój triumf dale njewjedźesche. Zenje žo njeje ſ winom sławy wopojił a to je najrjeńšeho skutk.

Walešti prynz (jendźelski kronprynz) je Fochowej wudowje žobuželnostny telegram pósłał. Wschě jendźelske nowiny wopomnjenje někdyscheho słowneho rosnałožowarja swjatkarskich wójskow sławja. Pódła ministrow Baldwina a Chamberlaina je njes druhim někdyschi ministerski pschedsyda Lloyd George w sjawnej rěcźi na marschalla spominał. Pólny marschall lord Plumer, kótryž je pod Fochom w Franzowskej wojował, budźe pschi thowanju pschitomny.

Na khowanje, kótreż smeje ho pschichodnu wutoru, Jendźelska, Italska a Juhosłowjanska wojeńske deputacije pósćelu.

Hłód w Ruskej.

Ruskemu knježeństwu je žitowej nuzu dźeń a wjetsche starosće a wobcźežnosće nastawaju. S wulkeho dźela su ſ pschicźinu žitoweje nuzy jara niske žitowe płaciśiny, mjes tym so su je industrijowe produkty podrožile. Ratat radscho se swojim žitom skót pizuje, hacź so jo ja šmješne runju płaciśinu knježeństwu wotedawa. Ratat je žiło schodła nuwonawš, žito jako skótnu pizu wěźicź, dokelž su

płaćiśtwy ja pizowadła wjelśke dyjił ja żito. W Ruśśel je wowš wjele drożśi dyjłi chlěbowe żito. Take njeboměra pak je žadnošeju chlěbowého żita njeswišnje, ale i politiśkej chlěbowej płaćišnu w Ruśśej, kotruž knježeństwo ł mozu nisko dżerži. S toho je śrohumiś, to ratak żito po możnosći doma chowa a šam do města chadži a tam chlěb kupuje, mjes tym so żito śrotej dawa. Tak je šo na pśichśtad ł Lenina w měrzu februarje wšchodnje nětšdże 10 000 zentnarjow chlěba na wšy wuśchło. So by šo wuwuživanje politiśkeje chlěbowoje płaćišny znjemožniło, šu wyšchnosće w měśtach chlěbowe knižśi šawjedle. S nimi šo dźełacerjam, šaśtojnikam a pśchśtajenżam chlěb kaž we wójnje pśchidźela. Ssamośtatni ludźo žadnu rżany chlěb njedośtawaju, měśto njeho móža běrbi drobt pśchenicżny chlěb kupowaś. Nadźijeja šo, so ratak tak wulki bjenješ na pśchenicżny chlěb njenakoži. Ratak njemóže šwój śłót šeźiwicź, šamo, dyž jemu śkradu rożku a pśchenżu daiwa. Tohodla šu ratarjo nuśowani, šwój śłót šarěśaś. Bolśchewikśke nowiny pśichu, so je šo w 76 wjach Nowgorodśkeho wokrjeża pśches 60 prezentowy śłotu šarěśało. Tak jedyn klin druhi cźěri. Niž jenož chlěb njebudża šamośtatni ludźo wjazy kupowaś móz, ale też niz mjaśo, dyž rěśanje śłotu dale póndże. Nětcźiśka nuśa jaźrje bludowaś, kaluuuuittiśkeho hołyodaćśkeho śystema dopokasuje, ale ruśke knježeństwo šo ł tym njepowuceł, byrnjeż ruśki lud ł kożdym létom bóle wotkudnyk.

Mexikanscy zběkkarjo na cěkańcy.

Mexikanśy zběkkarjo šu ł wjednišstwom generała Escobara ł Escalona dale ł pokrogu do Ximeneza zofali. Knježeństwowe létadła šu na wjśchełake cźahi zběkkarjow bomby mjetałe. Sadnje wójśko zběkkarjow je pjatnacźe knježeństwowych wojakow śajało, kotśiž šu spytali, żeleśnišku cźaru mjes Escalonom a Ximenezom šałehnyeź. Stejiśchezjo zběkkarjow maju nětko ša zule šadwólne.

Mexikanśy knježeństwowi wojazy šu zbězkatśkeho generała Jesusa Aguirra ł cźrjódku pśchiwiśwarjow, mjes kotrymiž běchu hiśchezo cźso druhi generalojo w bahniśchezach veracruzkśkeho śtata wuśledźili a po krótkim wojowanju šajeli. Wójniśki šud je šajatych hnydom ł šmjerći šajudźił a šałśěliś dał.

Pokodnišche zbězkatśke wójśko generała Monzy, kotreż pśchi Cźichim morju w śtatu Sinaloah postupuje, je ł móśkemu pśchiśtawej Mazatlanej docźahło. Knježeństwowi wojazy šu zebi šwonka měśta śśelne hrjebje wuzypyali. General Carillo, komunandant maleje garniśony, je namołwjenje zbězkatśkeho generała, so by šo poddał, wotpokasawšchi wotmołwił, so budże hacź do pożledniżeho muża wojowaś.

Nowa wójna w Chinje.

Marschall Fengjušhiang, kotryž je šwojim wójśkom nětkotre połnócne provinzy wobśnjeł, je Nankingśkemu knježeństwu śłužbu wupowědźił, dokelž bo marschallej Cźiangkaišhekej nachžo podrjadowaeź. Kaž jendźelśke nowiny „North China Daily News“ ł Pekinga powědźa, je marschall Cźiangkaišhek hrjedu marschallej Fengjušhiangej wójnu pśchipowědźił. Hižo bližśche dny šo prénje wojowanje wočakuje.

Marschall Fengjušhiang je hrjedu še šwojimi wojakami żeleśnišku cźaru Schanśi-Pukau a żeleśnišku cźaru Lunhai wobšadźił. Jeho pśchedniwójśko je měśto Künjang pśchi mjeży mjes Hupehśkej a Honanśkej provinzy wobšadźiło. S tym je šo wójna mjes Nangkingśkim knježeństwom a Fengjušhiangom šapoczała.

Ze Serbow.

W Budyšinie, 22. nalětnika 1929.

— **Wo wjedrje.** Wčeraj wječor w 7 hodź. barometer 750, hygrometer 0, thermometer wo dnjo +9. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 750, hygrometer +1, thermometer w nóšy 0. Wuhladny na malo šo pścheměnjuje wjedro. Nas wjedra je hacź dotal wobśtajny wośtak, hacźrunjeź je šwojim jadrom hacź dotal nad naśchimi stronami leżaze wyśchina šo k ranju wotholuje. S wječorom niźiny pśchikhadźeja. Jendźelśkej šu hižo mile macźaśe wjedro pśchinjeśe. Kaž wjedratnje měnja, nam jenož šamróčenje pśchinjeju. — Jutśe šobotu śkhadźa 5,59 hodź. ślónčko a šo 6,16 hodź. khowa. Měźaćh śkhadźa pop. 3,58 hodź. a khowa šo rano 5,47 hodź.

Wčera dostaechmy ze strony „Zwjazka Narodnych mjeńšin“ séchowacy postrow po telegrafiskim puću: Na redakciju „Serbskich Nowin“ w Budyšinje:

„Z přileżnosću pjećlětneho wobstaća Zwjazka narodnych mjeńšinow w Němskej sćele dźensniša zwjazkowna skhadźowanka wšěm narodnym mjeńšinam w Němskej postrow a přeće wuspěšneho přichodneho wuwića.“ Dr. Kaćmarek.

— **S Budyškeje khorownje.** Wot 19. hacź 21. měrza 1929 wotmě šo w Budyškej khorowni śtatne pruhowanje w šchuli ša wotlhadanje khorych pod pśchedběhdyšiwom knješa wyšchśchego knježeńśkego medizinalneho rady dra. Bremme. Pruhowanje wotpołožichu 2 šchuleźaj a 1 šchuleź. Wšchitzy tżi woštachu śtatne pruhowanje še „Jara dobrym“ wuspěchom.

— **Tudomna firma Louis Wagner,** žyhmjenjowa wulkowikowarnja, porucża ł nawěšchtkom w dźenšnišchim cźišśe šwoje trawowe žyhmjenja, kiž šu na cźišćoch a šłhadźeńśku kmanošeź pruhowane. Sdobom firma na to pokaśuje, so je pola nje šobotu 23. měrza a šobotu 30. měrza ša wšchitkich jeje kupzow kuczny wězywuśkojny darmo ł rěcźam.

— **Płaćenje rentow ša hapreju.** Dla jutrowneho šwjedźenja wuplaćuja pósty wojerśke šaśtaraśke pjenježy ša hapreju wuwjaczenje hižom wot 27. měrza. Dośtawarjo šo namołwjeja, so bychu šwoje pjenježy ša hapreju po możnosći na tuhymaj dnjomaj pśchi wotšćěhnyli.

— **Dźenžnišchi dźeń knihi** chże naš dopomnjeć na wažnošeź, kiž ma kniha ša zyle žiwjenje cźłowjeka. Dobra kniha wjedże cźłowjeka, kiž ju cźita, na dobre puśće, kiž ju jemu ł lěpšchemu ša jeho zyle žiwjenje. Starśchi, kmótśja a druhi, kiž maju lubych šobucźłowjekow, móža jim ł darjenjom knihi dobrotu wopokazaeź. Jako dar ke Selenemu šchwórtkej je ša šerbśke dźěćo, kiž šchulu wulkhodźi, rjana dobra šerbśka kniha wjedże witana a wośtanje jemu jako dopomnjeńca na mlode lěta ważna a droha ša zyle žiwjenje. Tuž njekombdź šo nichtó, ale pśchiźiš kždy, hdyž do Budyšchina pśchikhadźa, do Sserbśkeje knihaŕnje w Sserbśkim Domje, hdźež namaka bohaty wubjerk. Też wšchitke druhe knihi Sserbśka knihaŕnja ša krótki cźaš kždemu rad wobśtara.

— **Wožebitej pśchilošy** ša naśchich cźitarjow w Běłej Wodze a wokolinje. Dźenšnišchemu cźišśu pśchipołožichmy wožebitej pśchilošy firmy Wilhelma Hübela w Běłej Wodze a firmy Felišia Jochmanna w Běłej Wodze. Naśchich cźitarjow w tamnišchich kónćinach pak prosymy, so bychu pośtkcźenja tuteju wobkhodnikow pśchecźelnje wobledźowali.

— **Budyšći jutrowny hermank** wotmeje šo wot jutśišcźeje šoboty hacź do pśchichodneje póndźele. To rěka, wot pśchipołdnja w 12 hacź do 6 hodź. wjecźor šmě po we wšchitkich klamach pśchedawaeź. Budyšćy wobkhodnizy šo też cźitarjam „Sserbśkich Nowin“ ł nawěšchtkami porucźeja. Tohodła je pśchižłukšchnosć naśchich cźitarjow, šo kupuja pola tych, kiž naśche Nowiny ł nawěšchtkami podpjeraja a šo we wobkhodach praja, so šu jich nawěšchtk we „Sserbśkich Nowinach“ cźitali. To je žnadny wopor tśeśe wjeśeje prózy, kiž móże kždy Sserb ša šwoje Nowiny pśchinjeśeź.

— **Budyśke friśerśke wobtkody** budźa na hermanśkej njedźeli ša połłužowanje dopołdnja wot 9 hacź 11 hodź. a popołdnju wot 2 hacź 4 hodź. wotewrjene. Jutrownicźku šu wone dopołdnja wot 8 hacź 11 hodź. wotewrjene.

Wo rubjeźnym mordarju V...

K wčeraświšchej powěśći, šo šu rubjeźneho mordarja Bielušа bliško Budyšchina widźeli, Budyšći nowinje wotrjad hišcźeze raš na to kedźbne cźini, so je w nětkdże 5 zentimetrow dołhej operazijśkej błuśni z ... ŕkom łobko łpśinaeź. Błušnu śpyta wón ł ... šchkitkom abo šchawlom šawobjeźeź.

Žandarmśke patrouje, kiž šu wčera wupśešćene ... wojśewile, so šu njeśa Bielušа w poślednim ... nětkterych wšach w bliśkej wokolinje Budyšchina ... Wšchelazy šwědźy w pśchedpołołenej fotografiji ... dża, so je to Bieluš był.

Ma šo potajkim ša jara wěrjohdne wobkhadowaeź, ... je cźełazk rubjeźny mordaŕ w Budyšchinje abo w ... wokolinje pśchebywaŕ abo tu hiśchcze poć wopaczn... nom pśchebywa.

Wšchitzy dźełodawarjo, kiž šu wot 1. 2. 29 ... ludźi ... stajili, a wotmejerjow jitwow šo tohodła prośchu, ... na tutu operazijśku błušnu kedźbowali.

Kriminalny wotrjad pśchijima dźaknje ... kóždu ... runjeź by šo šwoprědka ważna njesdała. Na Bud... kriminalnej policiji je šejnje, wź w nožy, ... k rěcźam. Telefon 2802.

Fotografija tśikróćneho rubjeźneho mordarja ... je teź we woknje nudawarnje „Sserbśkich Nowin“ ... wěšnjena. Njech žebi ju kždy dokkadnje wobšłada. ... kelž je tu nušne, so je zyle wobwjeźeźitwo wyśchnoś... śledźenju ša śtrašchnym śłótnikom pomozne.

— **Sakśka krajna laterija.** Pśchi žrjedniśkim cźah... nju (16. dźeń) 5. rjadownje 194. sakśkeje krajneje ... padże dobyeze wo 5 000 hr. na cźišku 32161, ... 135992, 142687; dobyeze wo 3 000 hr. na cźišce ... 20710, 25409, 31732, 39676, 44018, 62059, ... 97055; dobyeze wo 2 000 hr. na cźišce 8464, ... 21951, 23376, 34585, 40509, 41384, 44418, ... 51067, 56666, 61327, 64304, 65656, 86983, ... 110761, 115909, 121806, 124350, 130204, ... dobyeze wo 1 000 hr. na cźišce 3025, 3255, 7564, ... 21316, 26862, 33466, 37483, 40984, 43496, ... 56897, 57881, 61076, 71135, 71471, 71601, ... 76986, 78161, 79291, 80893, 84274, 89100, ... 113600, 118443, 120558, 126365, 141433, ... 143112, 143727, 149052; dobyeze wo 500 hr. na cźišce ... 295, 3212, 3522, 16420, 20408, 22282, 22879, ... 27878, 35870, 45875, 56041, 60878, 62170, ... 66462, 66915, 76815, 77996, 81558, 82474, ... 95136, 96268, 96565, 98973, 100582, 103404, ... 105478, 111670, 112850 117129, 119997, ... 124503, 125954, 127411, 134970, 136101, ... 145103, 147167.

— **Šwobodne mjaśowe jétki (Freibank) w Budyšchinje.** Šoboru 23. měrza, dop. wot 8 hodź. hacź 10 hodź. ... tedawa šo žyre homjase mjaśo, punt po 40 pj., ... hwinjaze mjaśo, punt po 50 pj., parjene šwinjaze mja... punt po 50 pj.

— **Jednota „Sokol“ w Budyšinje.** Starosta je... noty, bratr Arnošt Lorenc, pósła nam séchowacy do... pis: „Z přileżnosću dnja knihow prošu wšitkich p... ćelow a dobroćelow, zo bychu knihi, kiž móža ... wać, nam darili. Smy sebi mału knihownju zało... a bychmy kóždu knihu jako dar dźakonje přijimali. Serbska sokolska młodźina je hłódna za serbskimi knihemi, zo by z nich staźwinzy našeho serbskeho luda, kiž wšak su tak zrudne, a cyle naše serbske pismowstwo zeznała. Prošu, zo by so bratrej Jana... kej abo mi wozjewiło, komu smějmy sebi po serbske knihi přinć“.

— **Wobstatk na rybach w Sakkej.** Runje jako w Šćeć... ſkej je też žyłny śmjerśk w Sakkej ša rubaŕśtwo ł ... šchkodu był. Tohodła šo nětko še wšchelakich ſtron ...

Na Librowem grunće.

Roman Terezy Novákoweje.

48] (Pokračowanje.)

Libra hladaśche na woboje śkoro še žóžnošću, když jemu to wuheńmjeczer podawośche, wótrě běši najprjedy ruzy wo khołowy, potom wja wobhładnivje śeśchink a potom pśchewobrocześche jeho listy. Je toho cźitanja wulka hromada“, rjekny, „ja bych waš jara śakomdźił, prjedy hacź bych to pśchecźitał, a“, doda praśchejo a nimale śrudnje, „wy bśhcźe mi to njepśchecźitał, pśchecźeło, — mandźełśka by žo mjerśała — —“.

„Wěśo, to by dołho trało“, pśchitśwědźeźi jemu Vedržel, kiž śako śłyśchenśke žulniśke śchczerkotanje nadoby, žwědcźaze wo njeśćerkliwośći knjeni Barušchki. „Ale, wśchako žym hižo duzy po puću praśit, so wam tón wukład wo konśchtituziji požcźu. Wy žebi to śchitkanje pomałku pśchecźitajcze a potom to Jewiczanam wukožujcze, so by tym wadźenjam kónz było. A trjebaj też te nowiny wot knjeża Havlicźka wam dam a te druhe wukłady, kiž mam wo robocźe!“

„To niz, to niz, nanko Vedrželo, hacź žnadź nětdy dźeśe“, wotpokasowaśche Libra. „Wośmu žei to pśijanje wot knjeża Palacźkeho a budu žebi jo na kedźbu braeź, wo to njemóźcze žanu śtarośeź. A cźitaeź teź móžu, wo to budź pokoj. Jenož hacź traśch to tola njebudźe za waš jara wuczene?“

„Że to śa burkši lud složene“, pokojeśche Vedržel. „Sdźerźcze žei to, tak dołho hacź wam trjeba budźe. Druht króćej wam šapo nětchto druhe pożcźu, a radłubje.“

Wobaj muźej śtanśchichtaj, bur žhowa „wuprajenja knjeża Palacźkeho“ kedźbliwje do žiwojeho „lajbu“ (jaki) a pśchewodźaŕ wot wuheńmjeczerja, wušłupi na njemu pucź pśched khěžu. Podźakowa šo hiśchcze raš a khwatajcy wróći še domoj; ša cźaš jeho wowyła běchu šo najśtarśchi wjeśni wopytowarjo rośeśći, pśchetož duzy po drožy běśche doseź pušto a wošamoczeno.

Njemšjo niczo, śchtož by jeho kedźbnoseź putako, ponóri šo do pśchemyślowanja wo tom, śchtož běśche jemu Vedržel prajił. Šacźu djakownu radoseź, so dobudże bórzy śpokojazeje wěśtoty; njepśchemóž śpytowanja, pośaśa, wuśaśhny cźśiceźku, wot Vedržela jemu pśchepodatu, a śapocźa ju cźitaeź. Sa khwilku wjeśeśe ł hlowu, kaž by śjebany był, pocźa cźitaeź na druhim měśtnje, śaśo na druhim, doniž śtónźnje ł wujaźnjenym wobliczkom śiwaśche a na połwótśje žebi prajeśche: „Talke, talke“, a śaśo „śaverlotśi, pěknje je to tón knjes śtojił“, nětko je to jśawne a tak jaśne.

Njewědźeśche woprawdźe ani, kaž bě nadobo pola Librowcho kubła doma; śkoro njedowěrliwje hladaśche pśched žebje, hacź je woprawdźe pucź hižo do tónża, kiž mjeśeśe jemu doseź cźaśa pośticeź, śo by žej wśchitko rozumyślił, śchto še śpitka žwoješe žwójbje a pścheśeław pścherźita a kak jim bóle cźemnišche wězy wuźwinéli.

Pśchedewśa žebi, so žebi mukkad hiśchcze jónu pścheźita, a potom hakle so ł nim pśchiźeźehnje. Wo jitwe cźakhu hižo wśchitzy na njeho ł wobjedom, dyž jemu Malina nimale porokojo wośnamjeni, dodawajo, so bratr Jobk ženje njewě, kdy ma ł Bystrebo domoj khodźeźi.

A žwójba khwataśche powobědowaeź, njezpuśchczejo šo do rozumyślenjow wo pścheměnjenjach, kiž běchu šo dźenża lěśe rucze na kubju, sary šo do śpitka žyna bliže wuhladka a pomałku, na pok wótśje cźitaśche žej tón śpiśk wot šamoho śapocźatka hacź do hamoho śtónźnjeho wośnamjeńenja wśerźharzwbłikopśkeje knihicźiśtśicźkerńje, ł wotkelž běśche powucźenje łwśchło. Docźita, cźitaśche śnowa, śaśo pomałku, so by běli wśchitke njewědźebne ižděłenja derje do žyna ponurjeeź, wokreicźzjy šo pśchiśaňdźeleśchtej, cźiśchcźane liśki wupadnyzhu jemu ł ruki. Srěmny wot cźołoty na łubi knjeźazeje, a trochu bě teź šamběcźe wupaśeł, wot wótreho naletńišeho powětŕa, kotrehaž běśche šo bóle ža doseź nažrěbak. Ale ža krótku khwilku šo wuhubi, ... se šahańbjenjom wotrě žebi wocźi a wotpróśchiśch... ... śtupaśche khwataźjy po śłhodach bele a šaćupt do ...

Jitwa bě hižo wścha do porjadka šwjedźena, a ... próżdna. Jobk rośhladny šo ža jśebany po njej; pried... bě šo we žwojej žwědomitośći ł rośprawje roźśpa... jemu jeho žwójźa rośpjerćka, śchtó wě, po kaśtich ... Njebudże ju hromadu pytaeź; pówbe na narjeśeń ... niczy pola bata, šamběcźe budźe tam wjele Jewiczanow, ... śhromadźenych, abo wopyta Kukku wot Hejbanka ... Cźeśchu, — wśchěm budźe jara prawje, poda-li jim ... wujaźnjenje dźenźnišchich patentow.

Wotthadźejo šawohładny pśches pśchedběhu a ... mać, wona hedźeśche na łaivzy pśched „khalupk“; ... je dźeła wupśchewodźała, kiž je šo do žiwjeje ... lehnyeź śchol. Tuž njetrjeba twarjenje śtrašowaeź a ... šaśuwaeź.

Hižo hdyž wotśalowaśche šo wot śtatka ... wšy, śpśina, so njebě šo mytił, so woprawdźe pśchi ... a śwójźy śtoja wokolo abo žedźa na rośhroženych ... njach małe cźłójdki ludźi; hdyž pak šo pśchiśłyśchnyeź ... leźcźu k njemu hłośby doseź jaśne a wožniwjene. ... dźe na nawšy nij jenož žwojeju kamerados... młódścheho Hanuša, Albinczkineho bratra; trochu ... Skańka pścheźełomaj nětchto wuhladośchaśe, a bliže ... my pśchekhadźowaśche šo młodźina, mjes nimi běchu ... Jukel, dołhi Newotnez Honda a Pruśchéz Tonik, ... dźeśche šo ł Terku, hižo naletnje wupikana w „kockach“ ... a pišanej „lokluśchzy“.

Kukka šo hnydom na bližazeho šo Libra dohlad... „Sšym wješkoły, šo dźeśch“, śtupi jemu napśeśchoš, „mo... tu rěcź wo tych patentach. Sšmy šo jich docźakali. ... Jobk, by jich pśchezo pśchipowědźał.“

(Pokračowanje śeźchnje.)

juje, so žo hač na dalšne njeby žanych wudżeńšich kartkow wudawało abo žo wudżenje dozwa sakasało.

S **Hornjeje Hórki.** Pónđżelu popołdnju žo ludownej prenjej rjadowni šwjatočnje je schulu rožohnowaschtej. Klawérny pšchednaschk, špěwy a deklamazije šwjatočnu hođinu dostojnje wobwěrnjowachu. Knjes schulšti wjednik Seber dopomni dźěći na wješoke pućowanje pšches schulske léta a pokaja jich na dalšne pućowanje do žiwjenja, kiž pšched nimi leži, ta čož pak je jim nutne trěbneho wuhotowanja. Se špěwom wučeršiwa žo šwjatočnosć wobsamknu. Wobdźělenje běšche tak hyšne, žo běšche šwjedźeńšu schulšu [illegible] ńej na poślednje město wobsadźena.

S **Kotecz.** Njedźelu běchu w naschej schuli tucźne dźěła schulšćich dźěći wustajene. Wopyt wustajeńcy běšche lětša sajo dobry. S wustajenjom tutych ručznych dźěłow njedopjelnja schulske wjednistwo jenož pšchećo starschich, ale dowola jim šdobom pohladnyć do schulskeho skutkowanja. Sacšišchcź na starschich běšche dobry. Wšchelakore wustajene dźěła dopokasachu, žo žu dźěći z wulkej pilnosću a wutrajnosću dźěłake. To płaći wobzebje wo holcźazych ručznych dźěłach. Džak pak šlusknu wobzebje wuczerjam sa jich prózu, na nasche dźěći naloženu.

Se **Semań.** Sšusedny popołdnju wokolo ½5 hodź. wotpali žo wuhlowa kólnja tudomneho blidarskeho mischtra Schramy, kotraž snapšechcźa dwórnischcźa steješe. Dźěći běchu na żelesniškim nahipje šuchu trawu šavalke a woheń běžeše dale a kólnju šapali. W kólni leżeše nětdźe 300 hacź 400 zentnarjow briketow a tójšchto blidarskich dełkow, kiž žu žo wšchitke špalile. Wobdźěrjerjej je wulka škoda nastała.

S **Komorowa** pola Rakeź. Šandźenu wutoru je 11 dźěći tudomneje schule žwoju schulsku winowatosć dopjelnilo. We wobzebitej wotkhadźenškej šwjatočnosći žo je schulu rožohnowachu. Knjes schulši wjednik Pilak měješe rožohnowańsku rěcź. Potom rjadowniowy wuczeŕ knjes Zeichardt dźěćom schulske wotkhadne wuswědčenja do ruki da. Sswjatočnosć wobsamknu žo je špěwom schulskeho chóra. Pšchi tutej pšchileżnosći wuži žo k prenjemu rasej harmonium, kiž žu z wunoschkow hodownego pšchedstajenja kupjeny.

Z **Ralbic.** Pućowańske radupodawanje za Ralbicy a Sernjany budźe wutoru 26. měrca popołdnju ½3 hodź. w Ralbicach pola Brězanec a ¼4 hodź. w Sernjanach pola Korjenkec. Lěkař budźe přitomny.

S **Kamjenza.** Wo tym so běšche cźeśe pschepowěschenje stareju šwonow měšchćańskeje zyrkwje dokonjane, schtwórtk popołdnja nowy šwón z zyrkwi dowjesechu. Swón běšche wot patorzizy w Bombachez składowni cźakacz dyrbjał. Towarstwo młodych holzow běšche šwón rjenje z pletwami wupyšchiło. Bergerez firma jón popołdnja ½12 hodź. pšched farsku zyrkej pschiwješe. Tam jón staraj šwonaj, buchowni a wožadni fastupjerjo powitachu. Sswjatočnosć sapoča žo še shromadnym pěklischom. Na to měšeše knjes superintendent dr. Schroeder powitanišku rěcź, kotraž žo na 5. Mójź. 32, 3 złužowaše. Popołdnju běšche žo wulka žyła pschihładowarjow sejchła, so by była še šwědkom cźahanja šwona na wěžu. Wobzjewjenje swona budźe hakle jutrownicźu w šwjedźeńšim kemšenju.

S **Klětneho.** Šandźenu njedźelu w tudomnej evangelšej zyrkwi nětdźe 30 pacźeńšich dźěći šwój khćejeńši šlub wobnowi. Konfirmowaju wukonješe šaštupowajo knjes duchownik Wanka z Rychwałda.

S **Ristese.** Shubił je žo wot 8. měrca t. L. kólelnik Rudolf Hilbrich z Noweje Wódrsežy. Wón je 21 lět stary a 166 cm. wulki, šašadźity, ma cźěmnobrune khadzy žežebane wokny, błóde mjeswocźo, módreš wocźi. Wobleczeny běšche manchestrowu jaku, na njej jaku do lokta, schéry zwjetšnowy laz, cźěmnobarbne khołowy, schérowotmjane špódnje khołowy, błu barchentowu košchu a šelenowokmjanu pschedkoschćičku, běšche w mješkej schrjej cźapzu a cźornych cźrijach. Hdźež jeho nadeńdu, njech łahodnje z nim wobkhadźeja a telefonišcy hamtskemu pšchdźěłerjej w Rikej wošjewja.

S **Brěšowki** pola Sslepoho. Njedźelu pschednoschowasche we Wicźasej hoscźenzu knjes ratarški wuczeŕ Spahr je Shorjelza wo pópołdnu nałeźu a hnojenju. Wón wuježdny wožebje, jo ma ratar kětža z pschemyślenjom z pschikupnym hnojom hnojicź, dokelž kóždy pschikupny hnój kětža njemóže w połnym wobžahu skutkowacź. Tohodla dyrbi ratar hnojidła nałožowacź, kiž rucze skutkuja. Na šajimawe wašchnje rěcźeše pschednoschcź też wo nacźinjenju šymjenjow a šadźenju běrnow. Wopyt shromadźizny běšche bohaty, šamo z Dźěwina, Sslepoho a Trjebina běchu ratarjo pschichli na pschednoschenja poškuchacź.

S **Hródka.** *Skóme a hmnjoze wiki šandźenu hrjebu* běhu wjeże woopłane. Na pšhedań běšche 350 prožatow, 20 běhatow a 3 howjadła. Prožata płacźachu 20 hacź 40 hr., běhaki 60 hacź 100 hr., howjasy stót 190 hacź 400 hr. Dla wyšokich płacźiznow žo pomaku pschedawasche. Wokoło 10 hodź. běchu wiki nimale wuprózdnjene.

* Se **Shorjelza.** Na khodźe Němškostatneje banki we Shorjelzu wutoru 20 létny šahrodnik pópołnika Shorjelkeje filialki Němskeje banki nadpadże a spyta jemu aktowu toršu z 10 000 hriwnami wubraonyć. Słóšnika pak šajachu, pschedy hacź móžeše šwój nještatk wuwjeseć.

Ze Saksleje a dalšich krajow.

* S **Niederschlemy.** (82 létna žona z cźahom pschejeđżena.) Na żeleźniškim pschekhodże pschi Cyckwinskej dróży šhrabny tworowy cźah 82 létnu cźežkotyšchcźu mandżelšku Barthowu a ju pschejeđże. Wobzarujomna staruška ba na hłowje jara cźežko sranjena. Nimo toho je ji cźah ruku wutorhnył, tak so dyrbjachu ju do khorownje dowjeseć. Hdźež bjes nadźije leži.

* S **Kamjenizy.** (Wo muły na wodże.) Kaž šmy hižom wospjet pišali, město Kamjenizy (Chemnitz) na wulki njedostatk na pitnej wodże cźerpi. Tutón njedostatk je žo w poślednich tydźenjach tak jhórchił, so je měšchćanska rada wschitko kupanje sakasała. Słónčenje je žo měšchćanske šarjadnišiwo rošsudźiło, w měšchćanskim parku na dwěmaj městnomaj sa wodu wjerćeć.

* S **Wormža.** (Struchłohra schulerja.) We Wormžu je žo hrjebu wjecźor 14 létny schuler realki Bjedrich Klein šatřélił, dokelž njebu w schuli pschešadźeny. Hólc pokhadża z Lampertsheima a hižo někotre dny we wokolinje wokołkudźeše.

Na̲jnowiše zcyłeho swěta.

— **Schkrowa powěšć wo wjedrje za jutšišchu žobotu:** Njenje žucho, miliśicho. W Jendźelšej mile mazźate wjedro, w połnozy khłódno a deschcźik.

Šakši žežu je wobšamknył, so ma licźba dyrbjeńšich hođžin sa wuczerjow łubowych schulow w lěcźu 1929 30 kaž hacź dotal 30 wuczinitź. Wot 45. žiwjenjowego lěta žo licźba dyrbjeńšich hođžin wo dwě hođžinje šmjeńšchi. Wuczerjo wyšchšich schulow maja 26 hođžin podatowacź. Wot 45. žiwjenjowego lěta žo licźba hođžinow wo 2 hođžinje štrócźi.

Po němškej wikowańskej bilanży je žo w februarje sa 1017 miljonow hriwnow tworow z wukraja do Němskeje dowjesło a sa 973 miljonow hriwnow němškich tworow do wukraja žo wuwjesło. Dowos je po tajkim wo 44 miljonow wjeršchi dyšli wutwos.

Na Döbelnškim dwórnischcźu je žo frjedu tworowy cźah šwročźił. Lokomotiwa a schésć wosow je z kolijow šaskočiło. Schkoda je khětro wulka.

Depuŕěrška komora je sa pohrjeb marschalla Focha 300 000 frankow pschišłwolika. — Komora je wudawkam sa wójško pschihłokowała. Sa połěpschenje žežiwjenja francowšich wojakow je žo žadana šumma wo 118 miljonow frankow powjetschiła.

W Sofiji w Bełharskej žu studentoju filosofije pschecźiwobnjeješjiwowemu wukazej demonšterowali, po kotrymž dyrdja šudenoho wuniwersitata, kiž darmo jadej šrazi. Studentoju do polizijstow šraschu, pschi cźimž žo še revolwerow šteleše. Někotři studentoju a polizistoju žo šranichu. Polizija je 30 studentow sajała.

Kanadšći nazionalny špěchny żelesniški cźah je na cźaše do Winnipega do druheho cźaha šawadźił a žo šapalił. 17 pućowarjow je žo špalilo. Licźba šranjenych njeje šnata.

W podkopkach w Bełleycampu w Pennsylwaniskej we Sjednoczenych šatach połnozneje Ameriki je žo z rosbuchnjenjom 300 hórnikow šaštupka. Mózne plomjo z podkopkow schwihaše a mróczele kura žyłu wokolnosć šawalichu. Połdra hođžiny po wubuchu žu 5 cźełow wuciahnyli.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleŕ w Budyšinje. Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Duchman w Budyšinje. Za hospodarski dźeł: Arnošt Hoŕ w Rosnowej. Za nawod: [illegible] w Budyšinje.

K hermankej

zetkaja so wšitcy, ze wsy a města při jara dobrej a tuńjej šklenčy wina w znatej a rady wopytanej

Zodega

w Budyšinje na Mjasow. torhošću

Najtuńša nakupowańa medicinalnych a taflowych winow.

Wšędnje rjana hudźbna zabawa!

Předawam nowe a trjebane

křižerske graty

kaž rězadła, šedła a šabraki (wot poslednich tajke wot nběhušeho kralowskeho dwora. Nowe płaca 22 hr.

Poručam **šulke toše** šonjace tohorunja **rušne toše**

Činju kóždeho na mój BOHATY SKŁAD kedźbneho.

Pawoł Warnač w Kukowje

Kulturwehr

njech sebi kóždy w „Serb. knihańt" w Budyšinje skaza. Wukhadża měsačnje a płaći štwórćělětnje 2,50 hr.

K jutram

nowe štrapje

Zonjace ze spinku — Mužace stupnje

šwětłe pyšne modely **11.95** — čorne, solidne předźěłanje **14.50**

Zonjace ze spinku — Mužace nizke stupnje

najl. lakowa koža **12.50** — brune, ze šowom **14.50**

Tołle, rjane mustry **95 pf.**

Dołhe škórnje, jěchańske škórnje, dźěłańske škórnje

dobre a tunje

Krisseller

w Budyšinje

Njedźelu wotewrjene!

Tapiserije

kupujeće najlěpje we wosebitym wobkhodźe. **Wuwjedźenje kóždeho wosebiteho zhotowjenja, rysowanja, kreslowanja.** Wulki wubjerk, derje zwuběrany.

Ernst Günther, Rózk Žitneje hasy a Mjasow. jětkow. Telefon 2588.

Kurt Martin Richter

na Kěžorskej drózy

7. cwingerska pjenjež. loterija

Hrom. pjenježne dobyća 160000 hr.

Čehnjenje 6. a 8. haprleje

Lósy po 1 hr. pola wšěch kolektorow.

Sobotu a njedźelu k Budyskemu hermankej mam wulki wubjerk dobrych sylnych dźěłańskich

konjow

w hotelu „Markhrabja" we Budyšuje na předań abo ke zaměnjenju. **Gustav Panitz**

Tel. Wóspork 333 — Hosćeno w Kotecach p. Wósporka

K Budyskemu hermankej

a też hewak mózeće

koła spušć. wotstajeć

pola domownika w **„Złot. Hwězdźe"** při Žitn. wikach

Wikowańja z jězdnymi kolami Fuhrmann

w Budyšinje na Hornječerskej hasy 10

jězdne kola, šijac. mašiny, šimace mašiny, gramofony z platami

Wěcywustoł. wuporjedźenja

— Wulke a małe awtowe drožki. — Wulki omnibus za křćizny, kwasy a wuléty towařstwow. :: Telefon 3004

K započatkej šule

poručam: **šulake tornistry, šnědańske toše, šulerske mapy**

K jutrownemu jěchanju

dwě nowej **wuzdźe** tunjo na předań

C. Junghans na Jerjowej hasy

Křesćenjo,

kupujće pola křesćanow

a **nic** pola galicišich wokołonošerjow

Woldemar Menger

Wosebje sylny čehniwy pos

z gratom so kupić pyta abo so na praw. wowčešk. psa wumění Diemann, zahrodnistwo w Budyšinje na Mužakowskej drózy

Pytam stajnje jara wjele **holcow** za dom, do brodźe a na polo, wotročki a pohonče

Přistajeńka Görlichowa na Sukelńskej hasy 1 Telefon 3537.

Wikowańja symjenjow Rauchluß

na Žitnych wikach 9 poručuje

dźećelowe, trawowe, rěpowe a morchejowe symjo najlěpšoje kajkosće.

Hygieniske wěcy

za žony a za mužow

žiwotowe wobwjazki a tajke pře wustupowanje, bjedr. formarje, statčiki, podłožki, pjeluchowe khołowički

Wagnerowa

w Budyš. před Sulešk. wrotami 9

Wšě druziny hnojidłow

ma stajnje na składže

Žitny dom w Kamjencu wotnožka w Pančicach

Naléćo je přišło!

Z nim překwapjacy wubjerk

nalětnich mantlow
nalětnich kostumow
nalětnich wobleków
a nalětnich tkaninow

wołmjanych, židźanych a bałmjanych

Wosebite wotdźělenje: Zonjace wulkosće za kóždu postawu

Kaž stajnje, je mi hłowny nadawk, česćenym wotběrarjam wulki wubjerk jenož najlěpšich kajkosćow a z dobom po najtuńšich płaćiznach poskićić.

K hermankej mam wosebje přihódne poskićenja we wšěch swojich wotdźělenjach

Jan Jurij Pahn

w Budyšinje **na Hłownym torhošću**

Wobhladajće sebi moje wukładne wokna!

Wo wjele niže porj. płaćizny kupujeće nětk

Jenož tak dołho hač skład dosaha

Muž. a žonj. sedła 2.25 hr., **Toše** swětło 1.- hr., **Jendz. wodźidła** 2.75 hr., **Spinak** 1 hr., **Rjećazowy kašć** 96 pj., **Plumpy** 20 pj., **Plumpa na krosno** 65 pj., **Pěsta** na prědkowne koleso 1.80 hr., **Zadna swěca** 80 pj. **Wobruč na motorske koło** 6.- hr. **šlawch** 2.- hr. 26+2, **Slawchowe wobruče,** ćefwj. Excelsior, najl. 6.75 hr. **Stpicy** 100 štuk 1 hr., **Syće** 95 pj., **Skitanske blachi** drjewobarbne 45 pj., **Wodźidła na přemo-jězdźenje** 4.50 hr., **Krosna z tept. lěhwom widlemi a sedł. podpjeru** této rukowanje 36.- hr., **Zonjace krosna** 27.- hr.,

J. Schieback na Mužakowskej drózy 4

Zane klamy! Cisło 4 spomjatkować!
Najwjetši kołowy skład Budyšina, wokoło 350 nowych kołow na składze.

Nawěšćki přinjesu wužitk!

Jědźne jstwy
Jstwy za knjezow
Spanske jstwy

kaž tež wulka dźělba dosp. kuchnjow a małych meblow ze wšelakich drjewow po solidnych płaćizach pola firmy

Kurt Fahnauer na Schäfferskej drózy 18

(w blizkosći měšć. khorownje, žane klamy)
Wopytajće prošu njewjazomnje moju wustajeńcu

Nic w poslednym wokomiku kupić

nětk je hišće wulki wubjerk tunich

jutrownych jejow a zajacow

z cokora, marcipana a šokolady

Sulske dutki z jenož dobrym, trajnym pjelnjenjom

Kmotřace dutki staroznatu dobre

wšo w starym wobkhodźe

F. A. Trumpler nasl. Robert Voye

jenož na Kotolskej hasy 6

(K hermankej dobra łam. mjatličkowa) 1/2 punta jenož 28 pj.

Sobotu, njedźelu, póndźelu

3 jara tunje hermanske dny 3

Z tym, zo sym přijomnje a zahe wjele nakupował a wulk. składa dla, mózu po najnižš. płaćiznach předawać.

Poručam tohodla we jara wulkim wubjerku:

mužace wobleki (kaž po měrje šite), gabardinowe wobleki, wobleki z cheviota a z česanych tkaninow, sportske wobleki, najlěpše kordowe a Manchesterske sportske wobleki, wobleki za młodźencow, pachołow, hólcow a dźěći, najlěpše sylne Manchesterske kholowy, dobre sylne kholowy z kožaneho płata, (čorne, brune, módre), płatowe kholowy, dźělańske kholowy, Breeches-kholowy, módre köperowe jaki a kholowy, kalmukowe jaki pisane a smuhate tkaninowe kholowy, kholowy za młodźencow, pachołow, hólcow, krótke kholowy a tajke z lackom, kholowy za tołstych, lacy, najl. njepřemokawe kabaty, (we wšěch wulkosćach), gumijowe mantle, kosmičkate sportske jupy, dźělańske jaki, jenotliwe tkaninowe jaki, kosmičkate mantle, mužace mantle, Swedske mantle atd.

Woldemar Menger w Budyšinje

(prjedy A. zwud. Mengerowa) **na Serbskich hrjebjach 6**

(znapřeća industrijowje a rjemjesłniskeje šule)

45 lět dołho staroznaty cyle sprawny wosebity drastowy wobkhod za zastojnikow wjesny lud, srěni staw a dźělaćerjow

Płaćizny su tak tunje, kaž so hodźi

Štrykow. wobleki za žony a dźěći!

Makowe košle a kholowy, wšel. kajkość. Nohawcy židźane, florowe, žida z mako, nowočasne kusy, po kóždej płaćiznje. Rukajcy za mužow a žony, za překhodny čas. Sportske nohajcy, šulerske nohawcy čorne a pisane.

Wulki wubjerk

Bleylowych woblekow

" šwicarjow, sportskich jakow
" jakow za mužow a žony

Nowočasne židźane šawle, šenilowe rubiška a šawle čorne a pisane.

Rud. Oswald

jenož na Serbskej hasy čo. 3

Prošu njezmylće firmu!

Sym k hojenju sobustawow powš. wjesn. khorobnejekasy w Kukowje (wotnožki w Ralbicach a Sernjanach) připuščeny.

Rěčne hodźiny wšědny dźeń 8—10 nimo toho póndź. a srjedu 6—7 pop.

Dr. med. Sickert

prakt. lěkař za wšě rany a za porody

w Rakecach

Telefon Njeswačidło 57

přiloha k čisłu 69

SERBSKE NOWINY

Pjatk, 22. měrca 1929

Z posedźenja Lubijskeho wokrjesneho wubjerka.

Pożedźenje wotmě žo sańdźenu póndźelu. Hamtiskeho hejtmana zastupowaše knježeński rada dr. Clauß.

Rozprawa wo bjesdźěłoscźi w Lubijskim wokrjeżu da spóznać, so žu žo poměry w sańdźenym měżazu dale pohubjenschile.

Wokrjeżny wubjerk pschihłoßowaschе, so žo wudawki za haschenske jeßoy Lubijskeje nakrajneje autoweje zyłkowy na wży Lubijskeho wokrjeża na schkodu wokrjeża do hospodarskeho plana staja. Pschi wohnju placźi zastanje tuteje zyłkowy, hdyž ju měschczanoßta abo komandant městneje wohnjowneje woboty pożada.

Wóspórski namjet, so by žo pschekupne prawo za Měschczanski pinzu, kiž je mjes tym Lubijske konsumske towarstwo za 86 000 hr. kupiło, na město Wóspórt pschenjeżo, wokrjeżny wubjerk wotpokasa.

Wubjerk dowoli Kumwaldskej gmejnje, so smě pschisecź požčonku wo 315 000 hr. za twar wodowoda, kiž žu gmejnscy zastupjerjo jenohłósnje wobsamkli.

Wobžedźerjo žurlow skorža. We wokrjeżu je 140 žurlow a jenoż 12 z nich na njedźelu porjadnje reje. Mlodźina wjazy tak na reje njechodźi. W sběranju rejwańskeho dawka žo drje pschichodnje něschto pscheměni, najsterje žo jenotny rejwański dawk sawjedże.

Posedźenje gmejnskich zastupjerjow w Budestecach.

Sańdźenu póndźelu jeńdźechu žo Budesteczanjo gmejnscy zastupjerjo pola Nóskeje k žiwjenu 2. pożedźenju.

Wupołożena běsche letna rozprawa Korstynskeje swjatkoweje nalutowarnje na leto 1928. Se špekojenjom žo swěsći, so je tež w Budestecach a wokolinje słutniwosć pschiběrała. Pscheje žo jenoż, so by wobydlerstwo pschiležnosć k dostaću hypothekow bóle wuwuzyło.

Na to poda pschedźyda rozprawu wo tudomnej girowej pokładni w sańdźenym lěcze. Tež tu je špórnacź rozkěcźo pokładnje.

Dale žo zdźěli, so je dohladowa wyschnosć wjeńskeho zakoń wo twarjenju małych domow dowolika. Pschedmjeńje žo też slicźbowanje dróhoweho a wodoweho twarskeho hamta wo powyschenju schcźeźki a dla wónzuchа w sawinjenju.

Sa tuto pożedźenje běsche namětny wjeńnjanoßta namjetował po žadanju zastupjerjow, so by žo zaßowolenje wjeńnjanoßty na dnjowy porjad stajiło. Dačzrunjeż hakle žo wólbna doba knjeża wjeńnjanoßty Seiferta hakle we junitju 1931 skónczi, běsche žo gmejnske zastupjerstwo hižom w dowěrlihym pożedźenju se zaßowólbu knjeża Seiferta saběrało. Knjes zastupjer Künzel rěcźeše za knjeża Seiferta, kiž ma wjele zasłużby wo gmejnu, wożeše we cźasu kriży tudomneje giroweje pokładnje. Też knjes zastupjer Paul ko sa njeho wuprajі. Wólba sta žo z aklamaziju. Jenoßłósnje wuswolichu knjeża Seiferta na dalsche 6 lět za wjeńnjanoßtu, kiž wólby ł dźakowni zjawowni pschija.

Pschecźiwo twarskemu wotmyßlenju Grubla, Fischera a Schołty njemějachu gmejnscy zastupjerjo žanych wobmyßlenjow. Pschedźyda sdźěli, so žu Rozwodźerjanske parcele nětko bo ležomnoßtneje knihi zapisane.

Sa sběrarjow rejwańskeho dawka wuswolichu jenohłósnje knjesow Richtera a Wětschku.

Po wotbytym dnjowym porjedźe rospomina zastupjer Paul łěpschiny a nuznosć ludowe kupańnje, wjeńnjanoßta pak na nětk hižom wulke gmejnske wudawki potaja. K planej może žo jenoż pschistupicź, hdyž žo ł druheje strony žrědki poßicźa. Wupraji žo, so je hischcźe nuznische, bydlenja twaricź.

Tajne pożedźenje žo pschisamknu.

Cyrkwinske powěsće.

Njedźelu Palmarum (Bołmónčku) 24. nalětnika.

Z Budyšina.

W Michałskej cyrkwi rano we 8 hodź. Bože wotkazanje němske (farař Kapleř), w 9 hodź. němska konfirmacija (farař Tišer), ½11 hodź. serbska Boża słužba (farař Kapleř, pop. ½3 hodź. žónska młodźina na farje.

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku.

Njedźelu dop. ½11 hodź. njedźelska šula, pop. ½5 hodź. evangelicaliska zhromadźizna. Stwórtk we njeje biblliskeje hodźiny. Cichi pjatk wječor ½8 hodź. póstna nutrnosć. Sotra. Hilża změje biblisku nutrnosć za žónske njedźelu pop. w 4 hodź. w Hornjej Hórcy, póndźelu we Wjelećinje a Zeleny štwórtk we Kumwałdze. — Zjednoćenstwowy wothladař Zimmermann změje biblisku nutrnosć njedźelu wječor ½8 hodź. na Židowje čo. 146 a srjedu w Biskopicach. — Zjednoćenstwowy wothladař Křižan změje biblisku nutrnosć njedźelu pop. w 3 hodź. w Bělej Horje, wječor w Hbjelsku, póndźelu we Wulkej Dubrawje, wutoru w Zubornicy, srjedu w Zemicach, štwórtk we Łusku a pjatk w Rodecach.

Z Barta.

Rano we 8 hodź. konfirmacija serbskich, w 10 hodź. konfirmacija němskich paćerskich dźěći.

Z Budyšinka.

Popołdnju w 2 hodź. konfirmacija (farař Handrik-Poršiski).

Z Budestec.

Rano we 8 hodź. ma farař Bójc serbsku a dop. ¾10 hodź. wyšši farař Domaška němsku konfirmaciju. Před cyrkwinymi durjemi zběra so kolekta za wosadnu diakoniju.

Z Bukec.

Dop. ½9 hodź. serbska, ¼11 hodź. němska konfirmacija. Cyrkw. khór: W Božim mjenje khodźće. Pozawn. khór: Spožž z njebjeskich wyšin.

Z Hodžija.

Rano ½8 hodź. serbska konfirmacija, dopołdnja ½9 hodź. konfirmacija němskich holcow (farař Voigt) a w 10 hodź. konfirmacija němskich hólcow (farař Wjezař).

Z Hrodźišća.

Dopołdnja ½9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska konfirmacija.

Pokhowani: Hana Nowakec, wuměnkarka, 64 lět, 10 m. a 20 dn. stara. — Hana Khrystiana Malkowa, wuměnkarka Pětra Malki, mandźelska, 69 lět, 6 měs. a 7 dn. — Korla Adolf Herknař, wuměnkař, 76 l. 27 dn. stary. — Korla Herman Macka, khěžewobsedźeŕ, 65 l. 10 m. stary. Wšitcy ze Worcyna.

Z Hućiny.

Dop. w 9 hodź. serbska Boża słužba, ½11 hodź. němska konfirmacija. Zběrka.

Z Khwaćic.

Dop. ½9 hodź. serbske kemšenje, w 10 hodź. konfirmacija lětušich paćerskich dźěći, pop. w 3 hodź. towaršna zhromadźizna nowokonfirměrowanych ze přiwuznymi a druhimi wosadnymi. —

Póndźelu wječor we 8 hodź. změje knjez Křižan biblisku hodźinu we Wulkodubrawskej šuli.

Z Klukša.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, z Božim wotkazanjom, dop. w 9 hodź. konfirmacija serbskich, ½11 hodź. němskich paćerskich dźěći.

Z Łupoje.

Dop. w 9 hodź. konfirmacija. Zběrka za našu cyrkej.

Z Minakała.

Dop. ½9 hodź. němska konfirmacija, w 10 h. serbska Boża słužba, po tutej serbska spowědź. Zběrka za wukubłanje evang. młodźiny. Pop. ½3 hodź. němska spowědź.

Z Poršic.

Dop. w 9 hodź. serbska, ½11 hodź. němska konfirmacija. Zběrka za cyrkw. tepjenje. Pop. ½2 h. dźěćikemšenje w Poršicach. Wječor ½8 hodź. wosadny swójbny wječor w Handrikec hosćencu we Poršicach.

Z Rakec.

Dop. w 9 hodź. je serbska a ½11 hodź. němska konfirmacija, pop. w 2 hodź. serbski póstny nješpor. — Póndźelu rano we 8 hodź. piskanje na wěži a raňša nutrnosć.

Z Rychwałda.

Dop. w 9 hodź. němske a ¼11 hodź. serbske kemšenje.

Z Wóslinka.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, w 9 hodź. serbska, ½11 hodź. němska konfirmacija. Kollekta.

150 žonow bolšewika.

64 dźěćzi pytaju swojeho nana.

Kaž nowiny ł Moskwy pišachu, je žo psched krótkim sensazionelny prożeß pschećiwo ruskemu kommunistiskemu wjednikej Schwarzej psched najwyschschim revolucionarnym sudnistwom wotmeł. Běsche dla wjeležónstwa wobstorjeny a je w cźasu revolucije nіż mjenje hacź 150 rajow žo wożenił.

Schwarza wobstorjowachu, so je žmoje namjedźite zastojnistwo k temu wužił, je žonami a holzami wschich worschtowu ruskeho wobydlerstwa k wocźomaj žo wożeniecź a je potom zaßo wopuschcźeć. Psches takle zadźerżenje je nahladnoscźe sowjetskeho mócnarstwa podrył a wjednikow bolschewistiskeho hibanja we wocźach dźěłacźerjow a burow snižił.

Schwarz je stary popularny bolschewik a běsche we žiwojim cźasu ł Wladimirom Leninom a Leonom Trotzkom w Genfje žiwy, bóhdź do Leninowych dowěrlihych wobžewnje liczeše. Se Schwiajn wróći žo w haprelі 1917 w „płombowanych wosach“ do Ruskeje (dyrbjesche pomhacź rusku frontu schkabicź) a wobdźěli so na junitskim pschewróće w Ruskej a dosta po oktobrskej revolucіji nahladne zastojnistwo w Sowjet-Ruskej. Swoje zastojnistwo wužiwaschе bórzy k wschelakim lubkowarskim dyrdomdejam. Psches pschecźelow, kotřiž w znatej „Cźeka“ žmoje dźěło iwikowachu, sjoni mjena a adresy wobsebnych młodych žónišch, kotrychž zwójbni dla žmojeho njepschecźelstwa pschecźiwo žomjetam žo sajecź dyrbjachu. Někto pschińdże Schwarz do jich domow a poßicźowaschе žo jim jako pożrědnik. Wotjewi, so je swólniwy, dźiwku žej sa žonu wzacź, wšo dźiwsche to też derje zapłacźene měcź, pak w wjenjesach, pak w drohotnych kamjenjach. Jako pschichodny žyn wšeło mózesche zadźěwacź, so žwójbni do zastwa pschińdźechu. Woprawdże wumnožі tutón mandźelski zwjazk mnohich aristokratow psched zastwom a žnjercźu.

Sesnóźi kwaß wozwjescźi Schwarz we wschelakich městach Ruskeje. Běsche jara „kedźbliwy mandźelski“ napscheco žiwojim žonam, wobstara jim wunoschne zastojnistwo jako sekretarki, stenotypistki, zastojnistwa w mnohich zwjetšich zarjadnistwach. Jenož krótki cźas bě se žiwojej žonu hromadźe žiwy a sdźi so potom na ženje zažowidźenje. Někotre dny pobdźicho pokaza so Schwarz w druhim městcze, dźesche do hamtiskeho bjurowa, hdyž žo mandźelstwa wjasaja a wojewi tam dźelenje mandźelstwa wot žiwojeje pożlednieje žony. Po zwjetšim mandźelskim zakonju dožaha wozjewjene muža abo žonu, jo chże žo tón abo tamna dźělicź, so žo dźelenje mandźelstwa zakonizy pschipóznawa. Pschi tym hamtej trjeba njeje, druhemu dźelenje mandźelstwa hakle wojewicź. Schwarz rozumjesche wěsty tak sawjesćź, so jeho dźelenja potajne wostachu. S hamtiskim wopismom, so je mandźelstwo dźělene, wobhladowaschе žo hnydom zaßo za druhej žonu a „zenjeschе“ žo nastajnje dale.

Statny rěcźnik jemu na podstoju mnohich dopisow dopokaja, so je Schwarz tón kunszt wukonjał, na jenym dniu we wschelakich městach a městačkach, kotrež někajke hodźinki wot žo sdalene ležachu, se schesćimi žonami žo wożeniecź. Cźełny po wobstejnjenju mandźelstwa swojej žonje a dźěłesche do žuždneho města, so by žo tam ł jenej druhej wożenił.

Na takle waschnje měsesche Schwarz w běhu cźasa na 150 žonow. Wobhonjeschе žo wschudźe, hacź maja jeho žony a jich pschiwuzni pjenjezy abo drohotne wězy. Hdyž bě potom nějaku zhonił, pschińdźechu tam njenadźiwy agentojo „Cźeka“, pschepytachu wobydlenje a wurubichu poklady. Wubjeranjstwo potom Schwarz ł tymi agentami dźěleschе.

Ante Trstenjak w Prazy.

Wo wustajeńcy juhosłowjanskeho molerja ze Serbskeje Łužicy — wustajeńcowa žórła w Tyršowem domje na Prażskim Mjeńším měsće — přinjese „Československa Republika“ (17. nalětnika 1929 we čisle 66) z pjera knj. O. Filipa séchowacu repliku:

„Hdyž smy před nješto dnjemi wobraznje pokazali k wuznamej bołhańskeho molerja Toneva po stroncy narodopisneje propagacije balkanskich wutwarnikow docyla, mějachmy runočasnje na mysli też juhosłowjanskeho molerja Ante Trstenjaka, kiž we žadanju jenakich prócowanjow, tak nuznem, ma kwalifikaciju wjacy hač sympatisku. Mějachmy wězo na mysli też molerja dosć nadobnych samowuknosćow, kiž wěnowaše so we wobcźežnem a nakładnem studiju žiwjenja łužiskich Serbow, kotřiž njedźiwajcy wšěch njewjedrow swětoweje wójny zamóchu sebi zakhować swoju samsnu słowjansku individualitu samo we němskim morju a po tak dołhu dobu.

Z pohonjenjom Česko-łužiskeho towarstwa „Adolf Černy“ w Prazy je było za tule słowjansku halzu radostnje wjele wukonjane też na literarnem a hudźbnem polu. Běše nuznje nic jenoż rěcźeć po brazrowsku złożene słowa, ale też přewjesć praktiske zaměry. Po stronczy wutwarneho wumělstwa je na łužiskich Serbow hižo naš Ludwik Kuba kedźbnosć wobroćał, zapřijał molerscy narodne drasty, zběrał material narodopisny, słowny a pěsnjowy a tak je k tomu přinošował, zo ani po swětowych přewrotach, so pola nas na łužiskich Serbow njezapomina. Prosty lud, kruče zakhowacy stare tradicije a kulturu, njemóżeše wězo zrodźić ze samsnych ćwilowanych dušow wumělca, kotryž by sam swětej wozjewjał, kelko škričkow je tu podušenych ke kulturnemu rozplomjenjenju. Nam wšak so też zda, zo je to runje na prawem měsće, zo by pódla Čecha južnosłowjanski wumělc tu přiłožił ruku k dźěłu, hač dotal njezapřijatemu a njedohódnoscźenemu, zo by na swoje wašnje zhódnościł bohatstwo, kotrež je zapołožene w tutych krajach, něhdy wot połobskich Słowjanow zasydlenych. Jako najnowši přeće je potajkim přišoł Ante Trstenjak. Po začišću, kajkiž je na nas činiła jeho wustajeńca w Tyršowem domje, zda so, zo ma dwoji zaměr: předewšém wumělc pokazuje ze swědomitym a zawěsće ćežcy nahladnosće nabywacym dźěłom luboznje na **zapominanu narodnu kulturu łužisko-serbsku,** hewak jako **wubjerny krajinař srjedźeneho styla mjez nowocźasnosću a impresionismom** pokazuje na wšitke te zajimawe scenerije krajinowe, w kotrychž su łužiscy Serbja žiwi a ćežcy dyrbja žiwi być. Wumělc z doslědnosću tohodla we wšěch swojich wobrazach, hač je to ze studijow narodopisnych abo krajinařskich, zjewuje w koloritu barbojte tony mjenje wjesele, skěršo podušene, dyžli wyskace, hinaše, hač na kajkež smy zwučeni na Morawje, Słowakskej, a we balkanskich statach hižo wot dobow Cermákowych a zdźěła też Manesowych. Při tajkichle traš zaćišćach budźe so dźensa Praha rozhonować ze swědomitym šestnym a zawěsće też w pokazcy zasłužbnym dźěłom wumělcowym, kotrež najskěršo přeńdźe hišće pruhu kritiskeje zymniwosće a snadź też wohnja w cuzbje. Myslimy, zo Ante Trstenjak wuńdźe z njeho dobyćefscy a zo w přichodze zaso budźemy jemu w Prazy wutrobnje prawicu tłóčić. Te jeho krajinki budźa jónu wunytowane, tak daloko hač njejsu předate.

Pola Schwarza namakachu pschi jeho sajeczu nottznu knižku, w kotrejž žwědomicze žwoje dokhody zapišowasche. Jeho žeńtwy běchu jenm pšches jedyn milijon šlotych rublow wunjesłe.

Jomy tuteho rjaneho ptaczka ani njewědźachu, so buchu wot „žwojeho“ muja dźełene. Někotre cžakachu mérnje na jeho nawrót, druhe zapodachu namjet k dźelenju mandźelstwa a žo sajo wożenichu. 64 jonow žadaju sa žwoje dźeći, kotrychž nan je Schwarz, zaplacżenje sakonšiy pschipišaneje podpjery. W Moskwje a dale je tutón prozeß wulke spodźiwanje wubudźił. Krasny wobras nětczišcheje žowjetskeje Ruškeje.

Přilopk.

* **Wjele wopaczných pjenjes.** Po zykej Němskej, wosebje pak w Barlinje, je někotre wjele wopaczných šlédowanych pjenjes we wobchadze. Sda žo, so wone f pjecź wschelakich wopaczných pjenjezěnjow wuchadźeja. Wopaczne pjenjesy su lohko špótnacź, dokelž wurjadnje wjele wokoja wopschijeja.

* **Milijonarojo su w Němskej woteběrali.** Němtskostatny statistiski hamt je po dawkowych wupokasach milijonarow šwěźežił, kak je tuta skupina bohaczkow w Němskej woteběrała. Do wójny běsche w Němskej 15 547 milijonarow, někt pak je jich tu jenoż hischcże 2.335. Najwjazy milijonarow šedźi w Barlinje, njemuizy 290.

* **Zarkliwosć.** W Freiburgu zatsěli žónka žwojeho pschecžela, jeneho architekta. Njeskuk sfuczi wona w zarkliwosći. Holza poda žo na to f automobilom do Lausanne a žo tam w jenym hotelu zatsěli.

* **103 lita stary wumrěł.** Wšyzku starobu wo 103 lět dožił jedyn wobydlěr mšta Wina. Wot tam žo powě: Sandźenu sobotu je najstarschi Winjan, Ignaz Dreßler, w 103. lěcze žwojeho žiwjenja wumrěł.

* **Tři dźeći sc spalile.** W jenej franzowskej wšy žo w nozu pjecź posthodow wyžoke twarjenje wotpali. Tři dźeći, schtyri hacź wójom lět stare, žo žobuspalichu.

* **Wóžom hórnikow šmjerćnje znjeszožiło.** S Londona pschikhadźa powěšć, so je w jenych wuhlowych podkopkach we Worzestershire woheń wubuchł. Pomjenja wóžom hórnikam wukhód sawrěchu. Jako žo wukhowarjo skónčnje k nim pschedobychu, namakachu wschitkich wožmjoch morwych.

* **Lohke semjerżenje w Dubrowniku.** W někotrym Serbam znatym južhoslowjanskim měsce pschi brjohach rjaneho Jadranskeho morja su njedźelu rano ½5 hodź. khětro žylne semjerżenje sacżuli. Podšenske storki trajachu 3 sekundy, njeraczinichu pak žaneje schkody.

* **Wojowanje z revolwrom w khorownji.** Wjednik paduschneje zwólby, kiž njedźelu w statnej khorowni we Warschawskim pschedměsce Prahy žwoju khorjenu lubku wopyta, dohlada žo mjes wopytowarjemi w khorobnej sali na žwojeho najhórscheho njepschecżela, wjednika druheje zwólby, f diwjenaj towarschomaj. Wón diwju satsěli, sfesći cżekny. Mordaž da žo na to mérnje sajecź.

* **Zalošene wohnjowe njeboże w japanskim kinowje.** We Wušungu w Japanskej wudyri w jenym kinowje woheń. Zyły kinow žo wotpali. Dotal žu 5 morwych a 17 franjowych naliczili. Je pak mózno, so hischcże wjazy šmjertnych woparow namakaja. Pschicżina wohnja njeje hischcże znata.

* **W Chinje su sakasali, narodniny žwjeczicź.** Nazionalne knježerstwo w Nankingu je wobsamkło, so ma žo w sajimje lutowanja hódże wošwjeczenje narodninow sakasacź. Mjenja, so njeje na czasu, pschi sašonatwarjenju chinejskeho kralestwa šwjedźenje šwjeczicź. Hake 60. narodniny jeneho Chinjana šmědźa žo šwjedźenšzy wobšwjeczicź. Hdyž wobmyšlimy, so je sa Chinjana narodny dźeń najwjetschi šwjatk dźeń, kiž w žwojim žiwjenju šwjeczi, dha tutón sakas hluboko do žiwjenja kóždeho jenotliwego Chinjana pschima.

* **Cżežke železnike njeboże w Ameriju.** Pola Paty Sound (w Ontariostej provinzy) kanadiskaj spěšnikaj je połnej spěchnosću do žo srašyschtaj. Někotre wošy žo dospołnje rosdichu. 20 wošobow je wo žiwjenje pschischło. Kelko je franjenych, njeje hischcże znate. Jich pak je pjecża jara wjele.

* **Cżorne jétra w Indiskej.** Po powěsći f Londona žu w Bombayu w Indiskej cżorne jétra wudyrile. Hižom je wjele ludźi na nje wumrěło. Kóždy tydźeń ko tam pšches 9000 wožobow pšche jétra schcżěpicź daiwa.

Towařstwowski powěstnik.

Domowina. Knježny, kotrež chcyle kurzus na ludowej wysokej šuli w Dalkach w Pólskej wopytać, njech so 4. meje a traje 5 měsacow. Wuči so tam mjez druhim tež serbska literatura a serbske stawizny. Tež zarjaduja so wulšety na morjo a na wulku wustajeńcu w Poznanju. Njech so jich prawje wjele zamołwi! Předsyda.

Hodźij. Jaroměr Imiš. Sobotu ¼8 hodź. posedźenje swjedźońskeho wubjerka pola Mrózec. Předsyda.

Kedźbu! Našim serbskim towařstwam, kotrež maju knihownje abo sebi knihownje założa, chcu ze swojeho knihiskładła wjetšu ličbu wšelakich a wšelakorych serbskich knihow darić. Njech naše serbske towařstwa sebi nětko při naštnim słónčku skerje lěpje po te knihi pósćelu! Hač do jutrowneje soboty ma so mój skład wupróznić. Potom je kónc.

Wylemska dróha 16. **Prof. dr. Arnošt Muka.**

Lichań. Zerniččka ma přichodnu njedźelu pop. w 3 hodź. měsačnu zhromadźiznu pola Bukanec. Wšitke sobustawy chcyle wššce přiść. Předsydstwo.

Pančicy. Lipa Serbska (měšany khór) ma přichodnu pónđźelu (25. III.) wjeśor ½8 hodźinach nuzne spěwanje pola Natušec w Kukowje. Njech wšitcy přińdu.

Zwjazk Serbskeho Ratarskeho Dorosta. Wubjerk Zwjazka ma přichodnu njedźelu, 24. měrca 1929 dop. ½11 hodź. (nadpołn po kemšach) w Serbskim Domje wažne posedźenje. Dokelž towařš dr. Cyž přińdze, so jara wažne wuradźuje. Wšitkich wubjernikow cyle wššce wočakuje. Předsyda.

Zwjazk kat. towařstwow serb. młodźeńcow změje pónđźelu 25. III. pop. w 3 hodź. powšitkownu zhromadźiznu.

** **Dobre pschecżo.** Kino — trójschku wobkładźene. Pschedstaja žo drama. We hłownej róli Henny Porten. Hubjeny orchestr. Stejazy hušleť schkrabje na hrjebjenu drjewje žakoržje. Wyschina dramy. Henny Porten ma wot jiwojeho lubuschka wopuschczena. Khodźi sadawaca woza pschi mostowym wobkłoženju a stónczuje tutón wažny moment k powpschenju situazije sastanje hudźba na kónc mik. Stwjata cżišchina w zyłym kinje. Nadawa wobraz i pschipoškuchańtwa: „Henny, wimk też huślerja hubjeny

Hospodarski rozhlad.

pjatk 22. nalětnika 1929.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,2105	100 pólsk. złotych	47,35
1 jendźelski punt .	20,439	100 čěskosl. krónow .	12,475
100 šwajc. frankow .	81,	100 franc. frankow .	16,44

Barlinska burša bě wežera mérnischa a kursy efektow sešłabjene. Sešłabjenje kursow sastupi też na wikach f dołnymi a rentowymi liščinami.

Produktowe wiki běchu wežera trochu njewěšte a wobrot je nimale wjasnyt. Pschenza sašo 5 pj. w hotowym jornje pschišładźi. Nožka wupokasa žo kruczischcze a dotalnu płaczišnu sakłowa. Podźischcze termije pschenzy a rožli běchu powschitkownje sešłabjene, wowsa skerje skruczene. Wežera płaczesche zeutnar

w Barlinje:

pschenzy 11,10—11,25 hr., rožki 10,30 hr. hacź 10,45 hr., jećmjenja nalětnjeho 10,90—11,50 hr., nasymšeho 9,60 hacź 10,10 hr., wowsa 9,95—10,25 hr.

w termijnowym wikowanju:

sa měrz: pschenzy 11,80 hr., rožki pak 10,91¼ hr., wowsa 11,02½ hr.

sa meju: pschenzy 12,07¼ hr., rožki pak 11,37½ hr., wowsa 11,31¼ hr.,

sa julij: pschenzy 12,60 hr., rožki pak 11,70 hr., wowsa 11,72½ hr.

schtwórtk w Lubiju:

pschenzy 10,50—11 hr., rožki 10 hr. hacź 10,35 hr., jećmjenja nalětnjeho 11 hr. hacź 11,60 hr., wowsa 10,30—10,60 hr.

schtwórtk w Kamjenzu:

pschenzy 10,60—10,80 hr., rožki 10,20 hr. hacź 10,30 hr., wowsa 10,50—10,60 hr. jećmjenja nalětnjeho 11—11,50 hr. a prošata 28—40 hr., běhaki 65—75 hr.

Na sótne wiki wežera schtwórtk w Khoczebuzu běchu pschiwjesli 1150 proštatow a 208 hžbakow. Wone płaczachu

prošata:

małe	21—28 hr.
hrjenje	28—34 hr.
wulke	34—40 hr.

běhaki:

małe	40—60 hr.
hrjenje	60—85 hr.
wulke	85—105 hr.

Sótne wiki schtwórtk w Barlinje

(Magerviehhof Friedrichsfelde).

Pschihnali běchu 730 howjadow, mjes nimi 711 dejowych kruwow a wyšokorunczelnych jałojzow, 166 cżelatow, 19 prošnikow. Wone płaczachu

młode bójki a wyšokorunczelne kruwy 280—570 hr.
wyšokorunczelna jałojza 250—470 hr.

Na žwinjaze wiki tam

běchu pschiwjesli 382 hžbakow a 520 proštatow. Te płaczachu

běhaki:

wulke	75—90 hr.
hrjenje	50—75 hr.
małe	38—50 hr.

prošata:

wulke	30—38 hr.
hrjenje	25—30 hr.

Wiki schtwórtk w Kamjenzu.

Krčń 1,20 hr., kotrehi 20 pj., hydrojty kał 70—100 pjenjezkow, jedźna loboda 75 pj., morchej 25 pj., zybła 25 pj., jabłuka 30—65 pj., běły kał 25 pj., seleny 60 pjenjezkow, butra punt 1,90 hr. hacź 2 hr., jeja pak 15 pjenjezkow, cżežwjeny kał 30 pj., kišały 25—30 pj., różiczkowy 70—90 pj., cżežwjena rěpa 30 pj.

Wiki sandźeny schtwórtk w Lubiju.

Butra 1,20 hr., jeja 18 pj., twaroh 25 pj., lany wolij 1,60 hr., kuleńpa 15 pj., rjeńej 25 pj., morchej 25 pj., měd 1,40—1,60 hr., zybła 25 pj., běrny 5 pj. selerij 45 pj., jabłuka 20—40 pj., běły kał 30 pj. a 35 pj., hydrojty kał 50—70 pj., jedźna loboda 60—70 pjenjezkow.

Wiki sandźenu hrjedu w Halschtrowje.

Pschenza 10,50—10,80 hr., rožla 10—10,30 hr. a nalětni jećmjeń 11,50—12 hr., wowsa 10,40 hr. hacź 10,60 hr., jeja 15 pj., butra 1,10 hr., prošata 20—28 hriwnow, běhaki 60—70 pj., zybła 25 pj., holbje 1 hr.

Wiki w Khoczebuzu.

Howjaze mjazo 1—1,40 hr., cżelaze 1—1,20 hr. a skopjaze 1,20—1,40 hr., žwinjaze 1,10—1,40 hr., jeja 15—16 pj., butra 1,80—1,90 hr., twaroh 30 pj., lany wolij 1,40 hr., linj 1,70 hr., karpy 1,40 hr., schczuki 1,50 hr., holbje 0,80—1,25 hr., kury 2,50—3,50 hr., kapony 3—4 hr., libjata 2,40 hr., pornik 0,50—2,50 hr., karnikle schtuka 2—2,50 hr., cżežwjeny kał 30 pj., hydrojty kał 30 pj., zybła 30 pj., jabłuka 35—50 pj., kački 2 hacź 2,50 hr., jeleń punt 0,60—1,80 hr.

Pschistajeja:

Holzu do domu, Holanowa w Halschtrowje.
„ kantina (Huthaus) w Margareczinej běrje.
„ też jako pschedawarka, Lehmann w Hornim Wujesdże.
Wuržobnika pjekarskeho, do Hródka na Drjewowskej hr. cżo. 1a, Kěžoriz parna pjekarnja.
Pohonc. hoscżenz „Nowy pschitiwark“ w Bitkowjach.

Na pschedań:

Kóń lischak, 3-létny žylny, w Bžej Wodze, Slowjanska dróha 56.
„ koblu, 7-létnu, a cżežwjeneho schumela, Rychtarjec we Budyschinje, Bórklin 6, telefon 3976.
„ koblu, 8-létnu, lischaka, Njemka we Sakowej Wodze, schcżi
Wós dźeczaza, Lehmann w Hródku, Barlinska dr. 6.
„ sportowy, w Budyschinje, Nowosałzaska dr. 18a na prawo.
Woblek cżorny, nimale nowy, Skupch w Hródku, Bahnhofbergasse 6.
Kolo motorske a mužaze, w Hródku, Jägerowa hasa 7.
Sstonu pschecżelnu a rżanu, Schkoda w Boschecach.
Jałojza, Lětna, a lischakaj koblu a walacha, Tešnitz we Wjeselu 7.

Drjewowa awkzija

wutoru 27. nalětnika 1929

w Kamjenzu w hoscżenzu pop. w 4 hodź.:
193 schmrěkowych žerdkow, 5—14 cm.,
6 mtr. wušitkowych klumpačow,
44 mtr. palnych klumpačow,
111 mtr. palneje walcżiny,
4 hromady dobreho drjewa.

Drjewo leži we Schpitalskej hosi w sastupach 40 a 41.

Sšudnišy na pschedawanje

sobotu 23. nalětnika 1929

w Brěžnje pola Kamjenza w hoscżenzu „K wicżerjenemu lubku“ pop. w 9 hodź.: tocżnik,

w Skaftowje w hoscżenzu pop. w 11 hodź. kóń f dobrym wozom.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja pop. 3/11 hodź.:

Sšadny wobrot pschi sešłabjenych płaczišnach.

Pop. 3/12 hodź.: Kaž pšched hodźinu, pschenza nalětna 10 pj., rožka 5 pj. tuńscha.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaczizny po złotej briwnje.

	21. 3.	20. 3.		21. 3.	20. 3.
Pšenica	222-225	223-226	buny, Viktor.	43 49,00	43-49,00
rožka	208-209	206 209	woka	29-31,00	28-31,00
nal. jećmjeń	218-230	218-230	módre łupiny	16-17,50	16-17,50
naz. jećmjeń	192-202	192-202	žołte łupiny	23-25,00	23-25,00
wows	199-205	199-205	zeradella	—	—
kukurica	243-248	243-248	raps. wosusk	20-20,60	20-20,60
pšenš muka	25-30,00	26-30,25	lany wosusk	24-25,00	24-25,00
rżana muka	27-29,35	27-29,50	ocen. melasa	—	—
pš. wotruby	15,75	15,75	běrnj. kruški	21-21,60	20-20,60
rżane „	14,85	14,85	syno, 60 kg	4,50-5,50	4,50-5,50
lane symjo	—	—	rżana sloma	1,35-1,50	1,35-1,50
bróšeń	43-49,00	43-49,00	pšenš. „	1,60-1,80	1,70-1,80
raps	—	—	wowsna „	1,55-1,70	1,55-1,70
pjeluški	21-26,75	25-26,75	jećna „	1,55-1,60	1,55-1,60

Wićne płaczizny štwórtk	w Kamjenzu	w Lubiju
21. III. Wšo po złotej hriwnje	za 1 centn	za 1 centn.
Pšenica	10,60—10,80	10,50—11,00
Rožka	10,20—10,30	10,00—10,20
Jećmjeń (nalět.)	11,00—11,50	11,00—11,80
Wows	10,50—10,60	10,30—10,60
Syno	7,00—7,25	6,75—7,25
Sloma z maš. młóc.	2,75—3,50	2,50—3,00
Sloma k zasłanju	2,75—3,00	—
Sloma z ruku młóćena	3,50—3,75	3,50—3,75
Běrny pola ratarja	4,50—3,00	—
„ hač na železnicu	—	—
Butra	1,10—1,90	1,10—1,80
Jeja	0,15	0,18—0,18
Přenčne wotruby	—	8,10—8,50
Rżane wotruby	—	8,10—8,50
Pšenčna muka	—	16,25—16,75
Rżana muka	—	15,75—16,25
Prosata, wulke	—	—
„ „ srjenje	28—40	—
„ małe	—	—

Płaczizny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

21. měrca.

39 woł., 96 byk., 25 jałojc. a kruw, 1150 čełat, 42 wowc., 771 swini.

Płaczizny za

woły: 1. 52—55, 2. 44—49, 3. 31—40;
byki: 1. 52—55, 2. 47—51, 3. 40—46;
kruwy: 1. 48—51, 2. 39—45, 3. 29—35, 4. 21—28;
jałojcy: 1. 53—55, 2. 40—50;
wowcy: 1. 70—72, 2. 62—68;
čelata: 1. 86—90, 2. 80—84, 3. 70—78;
swinje: (přez 300 pt.) 81—81, 2. (240—300) 73—80, 3. (200—240) 78—80, 4. (160—200) 74—76.

Rancy 73—78.

Njedźelu su naše wobchodne rumnosće wot 12—6 hodź. bjez přetorhnjenja wotewrjene!

K hermankej

poručimy naše

kaik. twory po najnižšich płaćiznach

Wobhladajće sebi naše wo wjele powjetšene wobchodne rumnosće, bjez toho, zo Was ke kupowanju nuđimy!

Z mnohosći našich poskićenjow někotre přikłady:

Zonjaca a hólčaca drasta

Zonjace nalětnje mantle pyšne formy dobre tkaniny . .	27.—	22.50	18.50
Hólčace nalětnje mantle pěkne formy najnowše mustry .	19.50	15.—	13.50
Zonjace nalětnje kostumy we wulkim wubjerku	35.—	25.—	19.50
Zonjace wobleki wolmiane a z wjele druhich tkaninow .	17.—	14.—	10.50
Hólčace wobleki překwapjace miodostne formy jara tunjo.	14.—	12.—	9.50
Zonjace bluzy we wulkim wubjerku	10.50	6.—	5.50

Mužaca a hólčaca drasta

Mužace jaket. wobleki z 1 a 2 rynk. dobre předźěłanje .	49.50	39.50	29.50
Mužace jaket. wobleki najnowše tkaniny najl. předźěłanje	89.—	72.50	59.—
Mužace nalětnje mantle z pasom a bjez njeho	65.—	55.—	49.—
Mužace kosmičkate mantle Mnichowski wudźěłk	29.50	26.50	19.50
Muž. sportsk. wobl. 4-dźěłb. dołhe, Breeches abo Knickebocker	72.—	58.—	49.—
Mužace njepřemokawe kabaty jenobarbne a mustr. tkaniny	18.50	12.50	9.50

Hólčaca a hólčaca drasta we wšěch płaćiznach a wulkosćach na składze

Bleylec štrykow. drasta we wulkim wubjerku

Powołańska drasta wupruhow., dobre kajkosće po woseb. tun. płać.

Wulki wubjerk w jenotliwych **Breeches-kholowow, Knickebocker-kholowow, dołhich kholowow**

Wulki wubjerk mužacych tkaninow

KONFEKTIONSHAUS

Hellwig & Schönbohm

G. M. B. H.

BAUTZEN - REICHENSTRASSE 19

Dom hotowcje drasty za kóždeho **vorm. Hermann Horn** **Dom hotowcje drasty za kóždeho**

Symjentny dźećel

čisty, kaž z ruku zwuběrany

zwuběrany dostachmy w plombowanych měchach z hórskich krajinow při šleskočěskich mjezach a poručujemy po najtuńšich płaćiznach

Serbski Hospodař

Ratarske wulkowikowanske towarstwo ź. w. r. w Budyšinje, tel. 3510 w Khočebuzu, tel.

Ratarja!

K nalětnim wusywam poručam swoje na čistosć a skhadźenje pruhowan.

trawne symjenja

Sobotu 23. měrca 1929 a sobotu 30. měrca 1929 steji mojim wotběrarjam mój **wěcywustojny za łuki a smahi darmo** k dispositiji, kiž wam we wšěch łučnych a smahowych prašenjach, wosebje w zestajenju **symjenjowych měšenjow** za łuki a pastwišća, kaž tež za plahowanje pólneje picy, so złožuju po jenotliwych pódowych a klimatiskich poměrach, dokładnje radźi.

LOUIS WAGNER

Wikowarnja symjenjow w Budyšinje. Tel. 2709

K hermankej

dawam na

koła a šijace mašiny

10% zniženja

Wobhladajće sebi mój bohaty skład

Zane nućenje ke kupjej! Zane klamy!

Joh. Klemm w Budyšinje

na Serbskej hasy 11.

Někotre rjebane koła najtuńšo.

K hermankej

kupujeće dobre a płaćizny hódne

štrykowane twory

kóždeje družiny wota firmy

Otto Osswald

w Budysinje na Kamjentnej hasy 7

Stupnje za konfirmandow

dobre a tunje we wulkim wubjerku pola

wobućowy dom na Zwonk. Lawskej hasy

K JUTRAM

poručam wulki wubjerk **krawatow** w 100 pyšnych mustrach

KÓŽDA 1 HRIWNU

Nimo toho wulki wubjerk w drobnych tworach kaž přecy.

EUGEN GAITZSCH Z DRJEŽDŽAN

Stan: Žitne wiki - rózk Bohatych wrótow

Přesadźowanje drjewa.

Klóštrski hajniski revěr „Winowa hora" Sobotu 23. měrca t. 1 pop. 2 hodź. w hoscencu w Smječkecach

wok. **150 šmrěk. a khójn. twjerd. žerdź.**
wok. **50 rm khójn. kulnchow** a
wok. **14 khójn. dołhich hromadow**
(Nastajene we wšelakich wotdźělenjach)

Hajniske zarjadnistwo.

Jutrowne poskićenja!

K jutrownym pječwam

Cokor punt 28 pj., 10 puntow	hr. 2.70
Najl. pšeńčna muka punt 29, 25, 24, 20 pj.	
Sultaniny punt 100, 80, 70, 60 pj.	
Najl. mandle ¼ punta 65, 60 pj.	
Kokosowy tuk punt jenož	75 pj.
Margarina punt 100, 80, 70, 60, 55 pj.	

Jutrowne wěcy w hobrskim wubjerku.

Pjelnj. jeja, pisane ½ punta	35 pj.
Šokolad. zajacy 75, 50, 25, 20, 10,	5 pj.
Kurjatka a kury 30, 15, 10,	5 pj.
Sokol. jeja 1.10, 90, 45, 35, 20,	10 pj.
Desertowe jeja, pjelnj. 35, 25, 10,	5 pj.

Darjenske jeja — Bonboněry

Jutrowne dutki

Jutrowna mlok. šokol. 3 tafle, kóžda 100 gr. 100 pj.
Jutrowna mlok. šokolada 200 gr. tafla 68 pj.

K hermankej

Placki wšel. družin ½ punta	28 pj.
Łam. mjatlič. ½ punta	28 pj.
Kokosowe truški ½ punta	30 pj.
Kłobučkowe praliny ½ punta	35 pj.
Likěrowe huny ½ punta	48 pj.
3 tafle mlok. worječh. šokolady	88 pj.
4 tafle dobr. mlok. šokol., kóžda 100 g	100 pj.
5 taflow krem. šokolady, kóžda 100 g	100 pj.

PALENY KOFEJ

¼ punta 120, 110, 100, 90, 80, 70, 65 pj.

Thams & Garls w Budyšinje

Njedźelu wotewrjene

Njedźelu wotewrjene

Jutrowne třelenje

zaso bjez brónjoweho wopisma móžno, tercerole bjez brónjoweho wopisma, pistole a připrawy pola firmy

Bruno Specht w Budyšinje

puškwjefstwo na Moltkowej drózy 3

Damit jeder sie sehe und jeder sie lobe Schicken umsonst wir Hefte zur Probe!

Der Deutsche Rundfunk

Die größte Funkzeitschrift — bringt wöchentlich alle ausführlichen Programme der in- und ausländischen Sender

Heft 50 Pf., Monatsbezug RM 2.- / Man bestellt beim Postamt od. einer Buchhandlung / Probeheft umsonst vom Verlag Berlin N 24

K Budyskemu hermankej

njeskomdźće sebi mój hobrski skład

žonjaceje, mužaceje a dźěćaceje drasty

wobhladać. Dostanjeće pola nje stajnje to najnowše po najtuńšich płaćiznach

Pyšne wobleki wot najjednorš. hač najpyšn.: 42.00, 50.00, 58.00, 65.00, 72.00, 80.00, 96.00	**Žonjace mantle** rjane wěcy, ripsowe, shetlandske, tkaninowe a židźane
Nalětnje ulstry nowočasne, Covercoaty a čěrne paletoty	**Rjane kostumy** módre a čorne, kaž tež sportske kostumy
Najlěpše sportske wobleki z 1 a 2 kholow.	**Gumijowe mantle** w cyle nowych barbach
Kožane jaki woprawdźita Crom-napakoža	**Hólčace wobleki a mantle** za kóždu starobu nanajtuńšo
Woprawdź. Bayerske kosmičk. mantle za žony, mužow a dźěći	**Zhotowjenje po měrje** nanajspěšniso, wulki skład najl. tkaninow

Njepřemokawe kabaty, smuhate kholowy, Breeches a Knickerbocker

Drastowy dom Karl König

w Budyšinje

Telefon 3480 na Žitnej hasy 4

Emalja

dobra twora bjez blečkow

cyle wosebje tunjo

Sadźba mašinskich horncow
10/20 cm, 6 štuck
sačk 7.25 módre 5.75 šěre 5.25

Sadźba pječnych horncow
14/24 cm, 6 štuk
sačk 8.25 módre 6.50 šěre 5.90

wěka k tomu
sačk 2.50 módre 2.00 šěre 1.80

wěka k tomu
sačk 3.25 módre 2.65 šěre 2.40

wanje, oval, 50 cm přerězk
sačk 5.75 módre 4.50 šěre 3.90

mujnica, kulojta, 32 cm
sačk. 1.25 módre 1.00 šěre 0.90

bowy 28 cm, šěre 2.00, šěre 0.95

nošaki jědźe, šěre, oval 150, 110

konsol z 1/2 ltr. měru
sačk 2.00 módre 1.65 šěre 0.90

S. S. S.-konsole
sačk 2.95 módre 2.25 šěre 2.00

mlokowe karany, šěre
5 ltr. 2.50 3 ltr. 1.50 2 ltr. 1.30 ltr. 0.95

mjećowa lopać, šěra . 0.50

nócne horncy, běłe . . 0.95

khlěbowe tyzy, kulojte
6 punt. 4.75 šěre 4 punt. 3.75

khlěbowe tyzy, oval,
šěre, 6 punt. 5.50 4 punt. 4.50

Horncy a wanje z małymi blečkami
po jara přihódnych płaćiznach

Konfirmaciske a jutrowne dary

we wulkim wubjerku w mojim wosebitym wotdźělenju darow po jednotnych płaćiznach za 1.00, 2.00, 3.00, 6.00 hr.

Porcelin. kuchenska garnitura
22dźělna 18.50

tallowe service za 6 a 12 wosobow
po wšelak. płaćiznach a mustrach

kakaojowe karany
z nikl. wěkom 2.25

šalki, pisana kromka . . . por 0.25

kompotske skle, 7 dźělne 1.95

mujnica, złota kromka, 5 dźělbna 8.50

sadźba tyzow, 4 dźělb., běła 3.00

talerje, hłuboke abo płony, 3 štuk 0.50

sadźba sklow, pisan. 6 dźělbna 1.90

talerje za wječeru,
cybl. mustr. . . . . 3 štuk 0.50

kakaojowe karany . . 1.50

Za rjedźenje

Włosańc. khošća 3.90, 2.25, 1.75

mop z kijom 2.75, bjez kijom 1.00

ručny mop 1.45

mydłowy pródk z truźk., pakć. 0.25

ručny khošćo 1.75, 1.00

rjedź. wósk, . . . punt. tyza 0.65

rjedź. šćěće 0.30

mydło (Rieger) 0.70

Noże a widlički, Solingske, 6 št. 4.90

Alum. kolejowy přecydźowak
z papjeru 0.95

ručne kolejowe mlyny 3.60

kolejowe mlyny na šćěnu 3.95

alpak. kolej. lžički 6 štuk 1.75

alpakowe lžicy . . 6 štuk 3.50

khlěbowe kašće, najl. lakow. 3.00

jutrowne jeja 0.95, 0.75, 0.40, 0.25

jutrowne zajacy
1.00, 0.60, 0.45, 0.25

šulske dutki 1.75, 0.70, 0.40, 0.30

šulske tornistry 11.00, 8.00, 4.90

šulske talle, lakowane . . 0.50

6 čěstow. sykawčkow
ze zapołožk. 0.50

šatowe powjazej
50 m 4.00 30 m 2.40 10 m 0.25

6 ról. klosetsk. papjeru 1.00

winowe sklenčy
ze zelenej nóžku . 6 štuk 1.95, 1.50

likěrowe sklenčy 6 štuk 1.75, 0.95

likěrowy servicE, 8dźělb. 1.70, 1.50

6 piwowych sklenčow
ze złot. kromku 1.35

6 piwow. sklenčow, točen. 1.40

sklenčane talerje, 31 cm 0.50

pječna forma (Springform) 0.50

připrawjenje gardinow
1.40 m 1.00 1.20 m 0.90 1 m 0.80

messing-portier.-garnitury
z rynčkami
1.60 m 3.15 1.40 m 2.85 1.20 m 2.60

připrawj. k čahanju, vitrazowe žerdźe

plot. deski za rukawy 1.00

podnohaki . . 1.00, 0.75, 0.65

woskowany rub . . . qm 1.45

8 rólow pomask. papjeru 1.00

Jutrowne karti . . . . 10 štuk 25 pj.

Prošu, wobhladajće sebi moje 12 wukładnych woknow a 4 wukład. kašće

Na Sukelnskej hasy 10

Roźk Kěžorsk. hasy

Centralny kupny dom
w Budyšinje

Najwjetši kupny dom tuteje branży w Budyšinje

STU-
PAJĆE
SOBU

Moje hermanske poskićenje

Dyrbi tež Was wo tunjosći mojich jako dobre připóznatych tworow přeswědčić. Najdźeši puć so wupłaći!

Mužaca, žonjaca a dźěćaca drasta

Njedźelu wot 12—6 hodź. wotewrjene

Franc Mrsiny
w Budyšinje na Bohatej hasy 4

Štož mnozy hišće njewědźa:

zo mam najwjeršši skład

žonjacych mantlow

w Budyšinje a dalšej wokolinje

zo mózu njesměrnje wulki wubjerk

woblekow a tkaninow poskićić.

zo mózu wulkeho wobrota a małych wudawkow dla za woprawdźe funje płaćizny předawać.

Kóždy nowy kupc je překwapjeny wo mnohosći poskićenjow

PAUL OTTE
w Budyšinje na Žitnej hasy 10

Wobruče na koła
hr. 3.90, 4.50, 4.75, 5.50.

Slawdi hr. 1.95, 2.25

nowe koła a přiatuž. potrjeby najtuńšo pola

Bratraj Thomas
w Budyšinje na Kamjentnejh. 16.

Motorske koło

1000 ccm., dobra znamka, sylna mašina za pućowanje, připušć. a dawk zapł. ze sportskej připrawu, Boschswěcu, z trubu ze wšěmi nowosćenji, wuměnj. kolesa, jara derje zdźeržane, jenož dokelž so wjacy motorskem. sportej njewěnuju, hnyd. jara tunjo na předań.

Simmank w Budyšinje
Am Proitschenberg 5

Trjebane **sedło**
z gratom nimale nowe, hodźi so derje za jutrowne jěchanje a

přikryty wóz
jeno-a dwojopřežny tunjo na předań
w Drěwcach č. 25 p. Łaza

K jutrown. jěchanju!

2 dospołn. sedlje

z wuzdu tunjo na předań
na Wilhelmsk. dróze 7 delka.

Njedźelu wotewrjene!

Moje hermanske poskicenje

poskići Wam wulke wužitki, najdźeši puć so wupłaći, jenož sprawne twory po cyle wosebje tunich płaćiznach

Mužace wobleki,
dobre předźěł. 49.— 39.— **29.—**

jara eleg. wobleki,
pyšne z 1 a 2 rynk. 85.—, 79.—, 67.50, **58.—**

Mužace lěčne mantle
69.—, 55.—, 49.— 36.— **29.—**

Rjane sportske wobleki
z dźěl. z 2 khol. 89.—, 64.—, 59.— 49.—, **37.50**

Dźěłańske kholowy
Breeches 11.—, 9.—, 7.50, 6,75, 4.75, **3.95**

Kłobuki, čapki, zwjeršnje košle a samowjazaki w najwjetšim wubjerku a po najtuńšich płaćiznach

Njedźelu wotewrjene!

Hugo Pachaly
Před Šulerskimi wrotami 1
Staroznaty a sprawny wobkhod

Česćenym wobydlerjam Budyšina a wokoliny wozjewjamoj, zo smoj

na Šulerskej hasy čo. 1 naš

wobkhod mjasow. a kołbasow. tworow

wotewriłoj. Prosymoj wo dobroćiwu podpjeru naju młodeho předewzaća.

Z počesćowanjom

Rězniski mištr **Walter Keller a mandź.**

K pschikładej chcemy tudy hnydom worjeschkowy wošuch (Erdnußmehl) a jeczmjeń pschirunacz.

Wobaj wopschikjetaj scžehowaze bjelkowiny a schkrób: Jeczmjeń 7,9 proz. požiwneho bjelku a 70 proz. schkróbu. Worjeschkowy wošuch: 4,5 proz. požiwneho bjelka a 77 proz. schkróbu. Zentnar worjeschkoweho wošucha płaci 11,55 hr., jeczmjeń 10 hr. We tuczným žynje je potajkim, kaž žyły pjedy spomnili 6,5 bjelka a 40 proz. schkróbu. Tohodla mamy se 40 zentnarjow žyna, i jeneho jutra łuki telko žiwin, kaž i 20,4 zentnar jeczmjenja a 2.20 zentnarі worjeschkoweho wošucha. Pschirunamy-li nječko k tomu płaczinu pizowadłow, widžimy, so mamy se 40 zentnarjow žyna na jutru na 230 hriwnow. S druhimi žłowami: zentnar dobreho žyna je 5,70 hódny, hdyž jeczmjeń 10 hr a worjeschkowy wošuch 11,50 hr. płaczi.

S toho widžimy, so možemy naše łuki jako najlepsche jenož na derje wotwładanych łukach.

Skotarstwo

Nicženje wschow pola žiwni.

K nicženju wschow pola žiwni drje mamy dosć žrjódkow, tola niz tajkich, kotreż hnydom wschě jejka w košmach **jobu** snicža. Sa nječotre tydženje mamy potom žiwnje jaro **sanjerodzene**. Dokelž pak jejka z wulkimi wobczežnoscjemi **sniczimy**, je nam jenož wutrajne nicženje z wuspěchom, **ke kotremuž** žebi jenož nječotre dny měra popschejemy. Se **tajkim** nicženjom wschě lehnidła a hnězda na wschě czažy **sniczimy**.

Tajke nicžaze žrjódki žu napschikład wotwary Sabadilloweho žymja, Schczěpamowych sornjatkow, a běłych porstatych korušков (Weiße Nießwurzel). K tuthym pschidamy hišcze diwj džělaj anižoweho žymjenja, kotreż derje rozdželimy. S tajkeho wotwara nastanje mas, kotruž potom **do** koże rybujemy. Tež tobakowe wotwary (30—50 gr. tobaka **na** ltr. wody), abo wotwar z anažijoweje **story** (Anastaside) žu dobry žrjódk pschećiwo žiwinzajym wschkam. Dokelž pak je tobakowy wotwar jedojty, nježdžmemy jenże zyke **žiwinjo** nadobo z tobakowej juchu namasacz, ale tjeczimy. Tež mješenku benzina a laneho wolija w poměru 1:3 móžemy nałožowacz. Dale móžemy žwinjage wschi nicžicz smješchamy-li 1 džěl benzina, 6 dželow jeleneho mydła, a 20 dželow wody, abo džěl petrolija a 10 dželow tucžneho žwěrjenja. Też z kiżakom snicžimy žwinjazy wschi. Trjebamy punt na ltr. wody. Najkmanjschi žrjódk je a wostanje wolij (lany abo žonopowy), też tucžne žwěrjenje abo schmalz (žwinjazy abo kokošowy). Chcemy-li wschi. dokładnje snicžicz, potom dyrbimy je też kedžbliwje nicžicz. Tehodla dyrbimy kóždemu žwinjeczu wotkebje je schcžetku tuk na cžełko masacz a to wot wuschow hacž k wopuscht, nježdžmemy ani bleczł sabycz. Sa krótki cžas wschi wěło sabimu, tola **za** dwaj dnjej znowa masamy, so bychmy je dospołnje snicžili. Smy-li žwinjo takle trojzy sažobu masali, potom **budže** samožcze cžiste.

W nowischim cžasu je žo nětko też industrija wo hotowe **nicžaze** žrjódki ja wschi postarała. Jedyn z nich je běły wolij, „Schell-Pigol", kotryž je firma Rhenanija Oßak w Lipsku wudžełała. Druhi rěła „Mordax" firmy Szachtin w Frahlberku. Stajamy-li žebi tajki žrjódk, mamy k tomu pschidaty recept, kak mamy žrjódk nałožowacz. Na **kóždy** pad mamy z tajkim žrjódkom mjenje hary a njetrjebamy jón měschacz a waricz.

Nimo tohole nicženja pak dyrbimy chłěw potom derje **wurjedžicz**, z rjopom polecz a z wapnom wobělicz. Do bowa wapna pschilinjemy 200 gr. zellokrežola. Khmanscho **bjischcze** je, hdyž hnydom zyły chłěw z 2 proz. rospuschczilinu zellokrežola wurjedžimy. S tym je žo hižo za pół hodžiny wschě ithadżaze žiwjenje w chłěwje snicžiło. Scamo **žo rozemi**, so dyrbimy najprjedy chłěw wurkidacz a potom też **dno**, korta atd. cžiscze z zellokrežolom **wurjedžicz**. Potom halle zyły chłěw dospołnje wurjedžili a žwinje maja na dołhi cžaž psched wschami měr.

Mjehki połcz.

Mjehki połcz maja žwinje tehdom, zyły-li jim pschewjele kukurizy dawali. S tajkim pizowanjom zyle kormjenje cžerpi. Možemy drje z wopredła kukurizu dawacz, tola dyrbimy w pratwym cžasu pschestacz a na tuto město jecžny schrót dawacz. Dawamy-li zame sornowe pizy žwinjom, to rěka, kormimy-li žwinje bjes mloka, dyrbimy znajmjenscha połozju sornoweho schrótu město kukurizy dawacz.

Pjeriznarstwo.

Wapnowe nohi pola kur.

Na wapnowe nohi pola kur dyrbimy hižom pola młodžiczkow džiwacz. Někotři hnydom młodžiczkam nohi se petrolijom masaja. To pak njeje pschezo khmane a ma **žwoje** njelube scžehwki. Ssamo dorosčene kury nam po tym schorja. Najlepje je, hdyž tajke wapnowe nohi se 10 proz. mordaxowej rospuschczilinu namasamy. Tale rospuschczlina njeje jedojta. Často maja tajke młodžiczki wapnowe nohi, je-li ma je też pata.

Zahrodnistwo.

Wobhladanje palmow w lěcze.

Krucžiske palmy, to žu tejle, kotreż mamy doma wo zimje, niz, kotreż žu w schkleńczanych twarjenjach, możemy zyke lěcžo wonka stejo měcz. Dyrbimy jeno hladacz, so mamy je tam stejo, hdyž na nje njecžehnje. Wětr by hakły wobschkodził a zamo wotłamak. Palmy też pschipołdnische žłonzo njetrjebaju. Tohodla je radny pod druhe schtony stajimy, tola tak so maja ranšche a wječorne žłonzo. Pschipołdnische žłonzo by je sežahało. We lěcže, hdyž žo młode łopjena wuwiwacz pócznu, dyrbimy jim prawje pschiliwacz. Woda pak njech njeje pschesymna. Schtož do spódnjeho talerka naběhnje, dyrbimy hnydom wotlecz. Też dyrbimy, zu-li saproschene, zyke łopjena pokrjepicz. Kak spomožne to wschěm rostlinam je, možemy po łóždym dešcžu wobkedžbowacz. Sarjejemy-li zyłu rostlinu hacž do kromy hornza do jenje, tak schkitamy ju najlepje psched žuchotu abo psched schłódnym wliwom wětra. Tak bórzy hacž pak mamy sažo chłódnische nozy, potajkim po prenjej pokoju septembra, je z palmami sažo cžaž do jitwy. Pschežadowacz je ženje nasymu a w lěcze nježmémy. Młódsche rostlinki dyrbimy kóždolětnje pschežadžowacz, starsche wostajimy dwě abo tři lěta w jenym a tym žamym hornzu. Tola nježmémy jim sabycz pohnojicz. Sdžerzimy-li palmy w lěcze wo jitwje, stajimy je na najžwětlische městno. Pschipołdnju pak samožcki jacžehnjeny, so bychmy je psched zahazanymi złónczinami pruhami schkitali. Hewak bychmy jim swadžili.

Prašenja a wotmołwjenja

Praschenje: Kak dołho móža 20 puntow cžežke plezo, kotreż žym je želu narybował, hišcze je želenej wodu wobliwacz, so njeby pschejara želene było? Kak dołho może nałelene w želowej juschy ležecz, so njeby pscheželene byłe?

Wotmołwa: 20 puntow cžežke plezo wostajcze 4 hacž 5 njedželi nałelene. Ssamžne plezo we wotwarjenej želenej wodže możeze jenož 25 dnjow ležo měcz. Juschu możemy wolecz. Njeje-li pschejara želena, wostajcze plezo w njej 28 dnjow. Prjedy hacž je kurimy, dyrbimy je z trjenjom cžiscze a žuche wurybowacz. Pschi łojcach z popjerom narybujemy. Tak bórkatovy na nje njeidu.

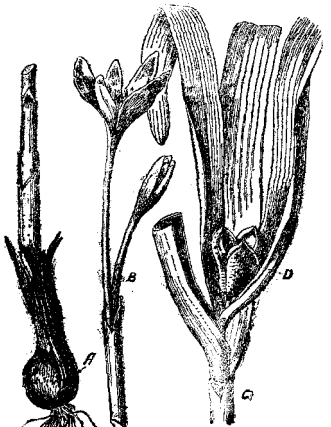
Časopis za serbskich ratarjow

Čisło 12 Budyšin, 22. měrca 1929 Lětnik 37

Jědojta pózdnica.

(S wobrazom.)

W najschich stronach je drje jědojta pózdnica zyle njeznata. Tola ma žwoje žerbske pomjenowanja. Pódla naspomnjeneho rěka hišcze „cjermjena pózdnica", „pózdnja holczka", „nahula" abo też „njeczažniczka". Němscy rěka „Herbstzeitlose". Najbóle rozcze w Durinskej a we pokowskej Němskej. W Bayerskej na pschikład nadeńdżesch ju na tóždnym paštwischczu. Jejne kčemicžka žu nježne rózžczate na módre pschekhadżowaze. Jažnje wosnamjenuja

žo wot jeleneho dornika paštwischczow. Po jdacžu debja paštwischcza. Tola stotaŕ tule kwětku njerad widži. Je tola straschnje jědojta. Někotre drohe złocžo je na jcžehwki w njej žo khowazeho jeda hižo sahinyło.

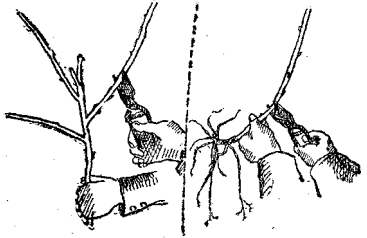
Dopołanje je, so ma žymjo, njech je cžerstwe abo žuschene, najwjazy jeda. Hdyž žu tucžne bancžiti tej jědojte, wo tym žu wschelakeho měnjenja. Ssu-li cžerstwe, žu tohorunja jědojte. Hdyž žu žuschene, njesmu wjazy jědoje, jnajmjenscha jěd telko njewadzi. Wujazkrjene njeje, cžobodła žu žuschene banczići mjenje jědojte hacž cžerstwe. Hdyž žo wotawy žuku, žu błotkowci, žymjeschcke khowaze, hižo dospołnje, so žo pukru a žymjeschta žo i nich wuždypaju. Kunje žymjo je najbóle jědojte. Banczići a tijeschći sbubja najrjerje z wuparjenjom žwoju jědojtosčz. Nječhto podobne na žymjenju wowczeho hrócha (lupinow) wobkedžbujemy. Howjadła je njerodža, dokelž žu jerke a jědojte, a žwinje žo jich ani njedótknu. Hdyž pak žu łužene (ausgelaugt) a wuparjene, je jšót radły jerze a žu wubjerna korunna a dójna piza. Pódła žymjeschkow žu też znano 5 abo wjazy zentimetrow w jemi žedžaze zybłki jara jědojte. Hdyž je žwinje jeżeru, žwitnu. Jěd pózdnizy mjenuja łacžanjzy „colchicin". Łekarjo jón pschi wěstych korosčach wukazuja.

Spodžiwno je, so tamni skotarjo nicžo njeczinja, so bychu tutu schkódnu rostlinku wutupili. Njeje pschepórěko, so jšót, žo sajedojczinschi, padnje. Wukorjenje tuteho schkódnika je možne a niz pschejara wobnužne. Najlepje je, rostlinku naléto, w mejі a w junіju, z ruku wutorhacz. Wutorhacz dyrbi žo pontałku a z waha, so by ža też zybłka žobu twicžahnyła. Jara ważne je, prawy wokomik ža tute płęcze trjechicz. We wěstym cžasu stara zybłka hinje a nowa hišcze dorosčena njeje. Hdyž žo pschi cžahanju tehdom sele pschitorhnje, rostlinka sahinje. To žo jenož hodži we wěstym, tu naspomnjenym cžasu. Sa wucženjenje zybłki trjebaja też wobežje pschipranjene łopatki. Wucžahowanje z ruku je tehdom hišcze możne, hdyž žu rostlinki na łuzu abo na paštwischczu hišcze jara rědke. Hórje je, hdyž stoj z nimi zarosčenej, hdyž rostlinka pschi rostlinzy stejі. Tehdom nałožuja njewolijowany wapnowy dušk. Też z cžežkimi walzami po dornu jěžđa. W twjerdže złócženej jemi zybłki tohorunja sahinu.

Kak přiřězujemy jahodźinu.

Kožmacžkowe a žwjate Junіte jahodowe krcžki žo nałšto najprjedy sasełenja. Tohodła pschiřěsuj a wurěsuj je najprjedy. Wurěsujesch je pschepośdže, dha do nich stupaja mjeja žo i kónczkow pschiřěsanych wotnožkow a pruczikow thipi. Pschiřěsowanje a wurěsowanje je jara jednore. Wurěsowanje je ważnische hacž pschiřěsowanje. Najprjedy wurěsaj cžežke a zlabe pruczіti. Potom wurěsaj jtare a pscherosčene hałuzki. Cžežke a zlabe pruczіti ženje wjele płodow njepjódnjeżu a jtare žu je žo wurosłke. S tych tohorunja wjele płodow wocžakowacz njemóżesch. Pschiřěsowanje je mjenje ważne. S nimi dożpěješch, jo krcžі pisches měru płodow njedawa, ja to žu

jahodki cžim wjetsche. Pschicžesowanje je wažne fo wše ranstke jahodki. Tute pschirunžku też na jahodkach bobje bate žně. Hdyž je nepschirunjenich, wuwoxja dże wjele tikkow. Te pak wostanu male a jahodki na nich schpatne. Ptób je schpirjeny, dokelž jón thudujchka póda jeschmicž nje-može. Hdyž jeje hatožki žynitsche pschirešasch, taskemat

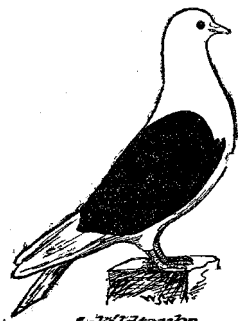

thpirjenju jadžewasch. Kerčžt czerwjeneje jansteje jahodki ma rad cježku, ptódnu pódu. Tohodla teho hatožki pschirešowacž njetrjebajch. Nima też pschirešowanje rady. Stozetscha mtode pruczíki hacž do potoizu pschirešuja. Lépje wschak je, po jich žynitsnoicži pschirešowacž. Jeli mtody a žkaby pruczík zyle wurešacž nochzesch, potom je radno, jón cžim žynitsnicho pschirešacž.

Sedlaki.

(S wobrasom.)

Tuteho hołbja mózemy throhle žedlaka mjenowacž. Nemizy rěka „Schildtaube." Ssedlaki mjenuja naiche hołposo hubzy, kotrychž schidka zu schére abo czorne, a to i połnym prawom.

Schildtaube

Czornej thchidke jeschitej na naschim hołbju kaž žedko. Tohodla mózemy jeho throhle žedlaka mjenowacž. Jeho thchidleschzy stej swjetscha czornej. Hewak žnehdże pjerjo ptaczka pschikryma. Thchidleschzy stej też zoltej, czerwjenej, módrej, pak schepjerkatej, a też bruno na schére schepjerkatej kaž pola schkowroncžka. Druhdy settamy žo i hołbjemi je žlebromódrymi thchidleschkami. Hdyž zu thchidleschzy zoltu na brunej, cžahmu žo pjches nje preži zoltke abo czerwjene paski. Cžim bóle žo pjerjo šyboli a barba žo wuschewuje, cžim bóle žebi jnajeř hołbje tuteje druzíny waži.

Ssedlaki žu tak mnoze wot mnohe wuzbene polne hołbje. Wutka hłowczka je ztopatu tulejta. Czoło je wyhoke. Wuzk je zoltny, na pol bołbi a jazuk. Cžerwjene puzki maja za njespodobne. Wóczko wtschodu dunkjn žedlakow wobtuhja czerwjena kroma. Gorleschko trochu wuzkupuje. Schija je na žrjedž dołha. Wutrobno je schéroke a derje wutworjene. Nunje tak je thribjet schéroki a do zady nawizuje. Mjes fichidkomaj béle pjerjo je twórbje wutrobu žo wosnamjenja. Jeli je pjerje pizane, nima hołb we woczach snajerja janeje hódnoty. Dołhej fichidleschzy žo ke cžéku krucže pschilébujetej a thribjet polnje wodžewatej. Wopusch je dołha a hacž do tónza samtnjena. Hołb tleji na krótkich nózjach. Pajorki su krute a krew czerwjene. Ssedlaki pschekhadžuja i połoniscjeze a žrjedžneze Nemiseje.

Zložuj swoje hospodarstwo po nowočasnym postupje.

(S wobrasom.)

Wulkaj njedostatkaj cžéžnja dženža naische ratarstwo a hospodarstwo. Njedostajaja ani pjenjezy, ani dželawe mozy. Pod nimaj cžerwja hospodarstwa wschéch wulkosczow we wschéch stronach naischeho žerbstkeho krajika, haj wschcho nemiskeho stata. Sto we, make rosdžele tuteju nusow mamy. Teho mjenje, druheho bóle cžéžnja, ale mamy je tola. Se slutniwosczu a pilnosczu samózesch njedostatk na trěwnych pjenjesach pschewinuez. Ale, so dosez ludzi k dželu nimasch, k temu samózesch sedžka wot pomhacž. Posupej hoddowany ratarjo dženža zywje hospodarstwo tak sarjaduja, so na dželawych mozach salutuja. Tajke sarjadowanje je zywotnni maschinami a pschipraw mi zada sažo wjele pjenjes. Nemi czeladni hospodarja zu maschiny a te darmo nježdu. Tola wjele hodži žo hižo i rosumnym sarjadowanjom dozpicž.

Jara naspomity a dobry hospodar je jónu prajil, so je ratarstwo wopravne podawanje a pschewožowanje je jeneje ruki do druheje. Tak wosyj zne najprjedy do brózjnjow, potom sasczéla zlomu do hrózje a jako hnój wosyj, je sažo na polo. Sstnopy podawa swaha, worschtnje je sa

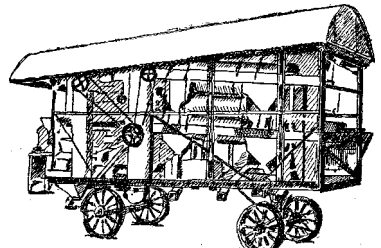
hunnjenizn a potom je k mlócženju sažo i worschty bjerje. Wumlócženu zlomu i nowa worschtnje. To je wopravnje tam a tem, prěti a podlu, horje a dele, dele a horje podawanje. Wschitkeho toho mózesch so smimycž, hdyž zwoju mlócžawu w bróžni twarjo wyhoko zwotsasisch.

Cžahak znopy hnydom i wosa k mlócžanje donjese S lewizu na naschim wobrasu tajku pschipraw spómnamy. Na wosu je jenicžki muž trěwny, kotryž znopy na cžahak kladže. Sstnopy zamo na blido mlócžawy padaja. Też tu je jenož jeneho muža za kladženje do mlócžawy trjeba. Wumlócžene sornjatka běža wucžisczene w schelakich trubkach na zitnu tubju. Sstoma pada do

Zitowe cisčerńje a wějawy na wsach

(S wobrasom.)

Sstymjotwe a zitowe czisczerńje a wějawy zu dženža tak twidospotnjene, so nam zynnjenja a wozbeje zynnjenine zita dokladnje wurjedža. Wějawa abo klepotawa wobstara prěnje czisczenje. Porjadnje je mózno, jo zo postajenje drohich czisczazych maschinow w jenym hospodarstwje polnje wupisczi. Tohodla taske maschiny nasche druzstwe kupuja a zwojim zobustawam za trjebanje pschewostaja.

Sa polne wužicze thchle pschiprawow by wupuczé we om byk, so je na wosyj, sa to pschipranjenej, postaja. Schtóz chzył zwoje pjenjezy do takeje pschipraviny tytnycz, a potom njech wot jeneje wzyy do druheje jézdzył, by i njej wézce rjany pjenjes saztużił. Pola nas na tule myzliczku wézce hischcze nichtón pschischol njeje, pschetož pódla druzstwow je skoro w kózdej ratarskej wzy taska pschiprava.

Rólnistwo

Wjedro na wliw na wahu zorna.

Dokelž na zorno też wschelakoru wahu, měrja wózywuztojni wahu zita po tym, kelko 1000 zornow jednotliwe druzíny waži. S tym zu swézczili, so zorno w mokrych létach, to réka, bé-li w cžažu, hdyž je žo zito wulekko hacž k dozrawenju mókro, mjenje wažesche hacž we zuchich létach. W mokrych létach mamy potajkim zlabe, tóhke zito. Na mnohosczi wody w prawym cžažu mjenuje zy saležt, tak žo zmjelžo a zorno wutworitaj. W druhej a cžesej periodze roscženja saležt też na wodze. Tehdom wuworí žo hustosczj tkobzow a zorna. W cžéstich zornatkach je wjazy muki hacž w lóhkich. Njejaležt jenož na tym, hacž zu zornjatka wulke. Dyrbja też cžézke być. Potom thowaja w žebi wjazy macžisnow k wutwicžu mlodeje rostlinki.

Swinjazy hnój nétkle a hnédy.

Dokelž zwinjom też wjele wodžaneje pizy dawamy, dha njeje jich hnój też rjele winozity. Licžimy jón mjes zymne hnoje. Swjetscha méschamy jón z druhim lépschim hnojom, hdyž jón na pola wojymy. Przedy dżerżachu zwinjazy hnój hischcze za mjenje hódnischi. Tola dženża jón też i druheje stromy wobhladujemy. W nétczjischim czažu zwinje i lépschimi pizami korminy a tohodla je też jich hnój wjazy winozity. W połnóznej Nemiskej zwinjazy hnój cžaste i pochowinu kompostuja. S tajkim kompostom potom patinotscheju turin. Dobrej mu koch towarzyni mjel. wupyta we pschi, je w trawje za tajku patinowanu wobje bé. lowin a i tym potom tón, tarzeh so na setku podkmotaje paze, spéschnje rozeze. Tohodla dyhmy narokom tajke hospodarjenje je zwinjazym hnojom radzili. S tym tuna nam tola wjetschi wuzitk. Nimo toho cžasnu hischcze pschisponmnicž, so, dawamy-li zwinjom nékotre njerodzine zymjo, wone te doscž derje njezzyruje. Tajki hnój, w kotrymž je hischcze njerodzine zymjo, hodži žo tola hischcze prjedy na kuku hacž na polo. Hewak dyhmy zebi i hnojom sažo jenož polo janjerodžili.

Njebrójcze i hnojom.

Wulke brójerstwo je, hdyž hnój w zymje na wulke hromady zwoženy a jón znajmjenischa na 15 cm. tólsto se pjerschczu njepschikryjemy. Do takeje hromady nacžehnje powétr a i tym žo ktoro wschón dużyk i hnoja w potrétje słubi. Mły pak potom dużyk w pschikupnych hnojach drogo płacżimy a pschi tym hischcze skorżimy, so nimamy że hnojenjom i hródżnym hnojom dospołne wunoschki.

Sstnjize djecžel i Timotku (Timotheusgras).

To płacži wożebje two takim djecželu, kotryż cžemy na zuchenje pożuez. Zenje nimamy je djecžela samoho tak bohaty wunoschk hacž tehdom, zmy-li timotku do njeho wożyli. Schtóz je tole jónu spytak, khwali zebi to jara. Timotka njetwumierjuje, njeczerpi pod wakom ani pod plèènjenjemi a pomjedju. Howi ji w kózdej pódze a narosce 50—120 cm wyzoka. Na cžejschich pódach mamy i njeze wożebje wulke wunoschki. Taski djecžel mózemy samo potom dwe lécze wostajicž, dokelž i druhim létom mamy i timotku hischcze wjetschi wunoschk. Nékotsi praja, so ju njemózemy wjazy wotbyczé. Schtóz pak po pożnjeczenju taju zmaku nitko spodwora a pschi zuchim wjedrje rosnołócži je timotku doczista snicžik. Zenje njejzmy wécži, hacž nam djecžel w zymje njewumierznje. Tohodla zbjmy timotku i djecželom sméschanu a to na kózz 3—4 kg. djecžela a ¾ kg. timotki. Nimo toho mózemy hischcze druhu djecželowu méschenku hromadze smésczecž a to na ha. 10 kg. zitku (Reigras), 6 kg. cžerwjeneho djecžela, 3 kg. schwjedskeho djecžela a 3 kg. wójcžeschki (Luzerne.) Se takeje méschenki mamy dwójzy telko jako na kukach a nimo toho mózemy hischcze nasymu zlót na taskim zahonje pojecž. S chemiskim rozebranjom zu dwécžili, so je w taskej ane schezy wjazy zíwin hacž w tucžnym zymje.

Hnojenje kukow.

Najthmanischi czaž k hnojenju kukow je februar a měrz. Najthmanische hnoje na kuku zu drjewjany popjel, Domaschowa mucža, drażelna żel, kajnit a wapnowy dużyk. Popjel rosmjetamy w měrzu. Mózemy jón z hlinu sméschecž, so by zo tak njepróschik. Domaschowu mucžku a drażkowu żel mjetamy najlépje na żneh, dokelž zo ta znadnje rospuschczi. Domaschowu mucžku rosmjetamy na kózz dwaj zentnarjej a drażko 120 puntow. Wobaj hnoje mózemy pscheb mjetanjom sméschecž. Wapnowy dużyk mjetamy w měrzu a to 80 puntow na kózz. Méschamy jón z hlinu, so by zo njepróschik.

S tajkim wužitkom zu kuki w intensiwnym hospodarstwje.

S bohatymi a tucžnymi kukami nasch zlót w zymje zastaramy. Dyrbimy pschedewschém na to djerżecž, so dobre luki djerżimy. Luki zu nam wożebje w tajkich krajinach i wulkim wužitkom, kiż zitam abo druhim hospodarskim płodam tak njebowi a hdyż maja druhe hospodarske płody wjele pod wschelakimi pschirodnymi schłódnikami cžerpjeż.

S dobreje luki mamy znajmjenischa wokoło 40 zentnarjow zyna na jutru. Wélkowa hódnosczj toho je na 70 hriwnow winozita. Ze-li nékto hischcze k tomu schkrobotwu hódnotu pschilicžimy, dha mózemy i tym hatdom druhe pschikupne pizowadka pschirunacž.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1,10 hr., na pósce a pola dowěrnikow 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom 2,25 hr. Do wukraja 18 Kč. Wudawa a čišči Smolerjec knihičišćerja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 pj. Wobčěžne so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 70 | Budyšin — Sobotu, 23. měrca 1929 — Bautzen | Lětnik 83

Sakski sejm jako njezakoński spóznaty.

Po postajenju sakskeho wólbneho zakonja dyrbjachu politiske stronу, kotrejž hischcze njeběchu zastupjerjow w žejmje měle, 3000 hriwnow kawzuje stajicź, kóždy chzychu kandidatow za wólbu do sakskeho žejma postajicź. Kóždy tajke stronу žanehо kandidata njeběchu mohle wuswolicź, kawzuja sakskemu žejmej pschipadże. Tole postajenje, z kotrymž dyrbjeschе žo nastaczu nowych politiskich stronow zabźewaco, je po němskej wustawje njezakonske. Socialdemokratojo běchu tohodla pola němskeho statneho žuda w Lipsku storżbu pschećiwo płaćiwosći nětčišćeho žejma sapodale. Tón je wjeza wo skórżbje wuzud wuprajił. Wón rěka:

1. **Wólby z 31. oktobra 1926 za sakski žejm su njeplaćiwe.**
2. **Knježerstwo sakskeho žwobodneho stata je winowate, nowy žejm wuswolicź dacź.**

Wuzud žo na to zakožuje, so je postajenje němskeje wustawy fundamentalne. Ssejmowy wólbny zakoń, kotryž wustawine postajenja rani, je zahadnje smylniwy a tohodla njezakoński a njepłaćiwy.

Knježerstwo dyrbi po wuzudże nowe wólby wupisacź. Staw 6 sakskeje wustawy wo tym postaja: Jeli so žo žejm rospuschći, dyrbi so nowa wólba znajmjeńscha 60 dnjow po rospuschczenju stacź. Najpodźišcha termija za nowowólby je po taksim w druhej połowje haprele. Agitacija politiskich stronow njebudże tohodla dołho na žo čakacź dacź.

Wjednicy ratarstwa pola zeźiwjeńskeho ministra.

Němski minister za seźiwjenje a ratarstwo je jako zastupjerjow ratarskich towarstwa Brandeša, Schielu, Hermesa a Fehra pschijał. Zich w notwinach wocźišćenje wopomnjenske pismo je žo dokkadnje rospominało. Minister **na to pokaza, so je hižo wěsty namjet k wuprawje žitnych płaćiznow podał**, a so je žo hižo loni nastupnu wo tym jednało. Munje tak je žo po ministrowym namjecze we wubjerku němskeho žejma žo na žiwy tłót, pokeł a schmatz powypschicź. Wukrajne injaco w tyšach po zuła wjazy njepschipuschcza. Skónčnje žo na jenym zakonju dźela, z kotrymž dyrbi žo polizji położicź, pschećiwo zantjeńenju słótnych khorosćow pscheš pschimóźke namjesne rězarnje zakročicź. **Organisazija mlokowcho a mlokarskeho hospodarstwa je w połnym dźele**, a žadany mlokowy zakoń je žo psched někotrymi dnjemi krajnym knježerstwam a sejmowym pósłam, so bychu žo wo nim wuprajili.

Po rozwěrčenju pola němskeho ministra Dietricha je **němski kanzler** mjenowanych knježi pschijał, kotrejž žu jemu tehorunja žwoje namjety pschednjeńcze. Němski kanzler je zlubił, so budźa žo hnydom pruhowacź a pschisłomni, so je žo němski kabinett hižo wospjet z tymile praschenjemi zaběrał. Někotre wo to dźe, **nowe pucze** namakacź, so by žo ruhy ratarstwa wotpomhało.

Kritika na sudniskim prepytanju w Janowicach.

W Schlesyjskej je wulke dźiwanje sbudźiło, so je žo policajske śledźenje w Janowizach sastajiło. Sadźerjenje śledźerskich wyschnosćow žo žywnje kritisuje. Pschi pschepytanju žu žo wjeży stake, kotrejž z juristiskeho stejišćiska jako cźeźke smylki wobhladuja. Tak je mózno było, so je hrabja Khrystian Biedrich, prjedy hač žu jeho sajeli, mohł do Hirschberga z pschewodom žwojeho sakitarja wotjeźcź. Powoda žo, so je na teśle jésbje, pschi kotrejž je žo žandarmeristi mischtr w Janowizach, stary znaty hrabinkeje žwójby, wobdźelił, rěcznik młodemu hrabi wukasak, kak ma žo pschi pschepytanju sadźerjeźcź.

Pschełyschenje sajateho je schwórtk hač do jednaccich w nozy trało. Pjatk rano žu młodeho hrabju dale pschełyscheli. Wón prjedy, so je žo njesbuże z njewobhladniwosću stało. Prajł, so je tas psched pjeć lětami, kóždy je žo njewobhladniwje z pśelbu parał, wutšel špuschczit, kotryž je do dźełaczerjow na dworje schoł. Wot teho cźaża je jara wobhladniwy był.

Pschepytowańska wyschnosć nětko z tśiomi możnosćemi licźi: pak z mordarstwom z potmuhźenjom, pak z morjenjom z njewobhladniwosću, pak z morjenjom z tśeśej ruku. Pschi teśle njestatej ruzy by žo wo wobohu jednało, kotruž žnadź hrabja Khrystian znaje, kotruž pak schkitaeź dyrbi.

Němska pósła Dinantski spis zaso roznošuje.

Němski pólski minister je wukas, po kotrymž němske pólske hamty njeźmědźa spiš belgiskeho města Dinanta se napiśmom „Bajka wo Dinantskich franktireurach" rosnoschcź dacź, wróćit. Podrjadowane městno je wukas bjes ministroweho wědźenja wudało.

S Barlina žo k tomu powěźcź rosschérja, so je žo wukas tehodla wróćił, dokeł je belgiski pósłanz w Barlinje němskemu zwonkownemu ministerstwu wědźecź dał, so móże postupanje němskeho pólskeho ministerstwa **na nětčišće jednanja w Paryšu wliw mećz.** Mohebje by žo rospranje mjes Němsku a Belgiju w nastupanju němskich pjenjes poczeźiło, kotrejž žu Němcy za cźaš žwětoweje wójny w Belgiskej rosschérili.

Pódła tychle politiskich pschicźinow pak wukas też na zakońskim podkładu njemóże wostacź. Prjedy hač je žo wukas wudał, budźiše statne rěcznistwo dyrbjało prozeź pschećiwo Dinantskemu spišej zawjeźcź, nad kotrymž budźiše žo diwrbjako žudniske zebrace wuprajicź.

Pólska mobilisazija na pruhu.

Kaž je pólska telegrafowa agentura zdźeliła, je wójnski minister 21. měrza w Białystokskim wójwodstwje roskas wo mobilisaziji na pruhu reserwistow a konjow wudał.

Při marach maršalla Focha.

Husta ludowa cźerjóda je schtwórtk zyły dźeń wjched *bomom w dróży Grenelle, w kotrymž cźeko nědźuscheho* hłownego roskasowarja swjatskarskich wojakow, marschalla Focha, na marach leźi, zhromadźowasche. Njepschestawajcy pschikhadźachu a wotkhadźachu ministrojo, politike a wojerske wožobiny, wyhozy duchowni, zastupjerjo wojerskeje akademije a wožobinšcy pschećelźo semrjeteho. Ssobustawy diplomatiskeho korpsa, mjes nimi też **němski pósłanz z Hoesch,** žo tehorunja w žarowanskim domje seźdźechu, so bychu žwoje mjeno do žobuźelnjiwosćowego spisa zapisali. ½11 hodźin republiczny president, **Gaston Doumergue,** pschijědźe, so by mandźelskej semrjeteho wójskowemu wjednika bohużelnjiwosć zhłeje republiki wuprajił. Někotre mjeńšchiny posdźišco žo też **nědźuschi ministerśi president z cźaża žwětoweje wójny Clemenceau** pschijwješe, kotryž na kij so sepjerajo spěchnje kročo k cźełu stupi a widźomnje hnuty někotre mjeńšchiny siejo wosta. Belgiski kral je pjatk z Brüssela wójeź, so by wožobinšcy mowenu wukenu wojakej žwoje cźeśeźowanje wopokasał. Pschi khowanšku žwjatoczesnosći budźe belgiskeho krala jeho žyn zastupowacź.

W nowinach, kotrež žu z tolstej zarowańskej kromu wuschke, semrjeteho pólneho marschalla Focha je śledowazymi słowami wuprajił: Internacionalnosć žmjerjece też nědźuscheho njepschećeśeź dowola, psched kasčicźom marschalla, wulkim wojakom a wulkim Franzowsom, mjeź složicź.

Zwotpolitizowanje zastojnikow w Juhosłowjanskej.

Juhosłowjanska ministerska rada je schtwórtk wjeczor programmam jenotliwych ministrow pschihotowała a wobjamkła, jich zahadny hnydom pschewjesć.

Powschitkowna politika znutskowneho ministerstwa žo na to měri, zastojnikow zwotpolitizowacź. Hač dotal žo w Juhosłowjanskej zastojnizy po jich politiskim smyslenju postajachu, w pschihrodze maja žo woni jenoź z hladanischcza pózcźiwosće a powołanskeje wustojnosće wubracź, zakonje dyrbja žo po prawdze wukonjecź, měr a porjad žo zakhowacź, za dźesiśraschnosć wožobu a žwójstwo ma knježerstwo rukowacź a stónczinje žo powschitkowne zarjadnistwo žo polepschicź.

Program justizneho ministerstwa žada, so bychu žo dotal wschelake zakonje Juhosłowjanskeje, kaž też žudniska wustawa zjednoczite a so bychu žo nowe postajenja za wubracze sudniskich zastojnikow zawjedle. Pódła teho žo zakoń wo wyschschim statnym zarjadnistwje pschihotuje, kotryž liczbu ministerstwow smjeńschi a też w druhim nastupaniu k zarjadnistwowej reformje powjedźe.

Wikowańske ministerstwo chce k spěchowanju zwonkowneho wikowańskeho wožebitu zwonkowno-wikowański hant zakožicź. Sakonjowe naczisći wo kontrolli wuwoza ratarskich wuplodow, wo privatnych bankowych pschedewzaćach, wo kontrolli zalwěsćazych towarstwow a wo industrijowych hódnotnych papjerach žo pschihotuje.

Nosprawa finanzneho ministerstwa praji, so žo wschě pschihoty k skrućenju dinara w hromadże dźełanju je statnej banku cźinja. Skrućenje (stabilisazija) dyrbi žo na podkožku statneje banki pschewjesć. Bankowki statneje banki dyrbja žo hodźicź z złotom zaměnjeć.

Złowna politika žo z **revisiju złowneho tarifa,** po wobsamknjenych wikowańskich sdźełanych žo složuju, na nowy podkoš staji.

Knježerstwowa rosprawa wo poładženju ministerskeje rady na konzu praji, so žo wunoschi dźełow, we wschěch stronach cźinjenych, za krótki cźaš pokaże, dokeł so kralowske knježerstwo se žanymi wobezježnosćemi, z kotrymiž je žo stary system dyrbjał bědźicź, njeładźerkuje.

Politiske mordarstwo w Zagrjebje.

Na hłownego redaktora Sagrjebskich „Nowosćow", Antona Schlegela, žu pjatk wjeczor mordarscki nadpad sćinili. Kóždy z redakcije domoj dźeše, žo do njeho z cźmy wjazy kročź sćeli. Wustrele jeho morichu. Nadpaduik je njespóznaty cźełmyk. Schlegel bě znata wožoba a měsesche wulki wuliw. Dokeł bě poslednje dny někotre hrožaze listy dostał, mjenja, so žo wo politiski nadpad jedna. Schlegel w „Nowosćach" stronu nowego knježerstwa zastupowasche. To je jenu pschećiwnikow mjes Khorwatami žudźiło, kotrejž skradu na wottorhnjenje Khorwatskeje wot Juhosłowjanskeje dźełaju. Po wschěm zdaću Italska runje kaž w Bolharskej, też w Italskej ludźi za rosdrjebjenje Juhosłowjanskeje najmuje.

Aman Ullah z Kabulej cźehnje.

Po poslednich powěsćach, kotrež žu z Afghanistana doschle, je wójsko Amana Ullaha žrjedu 40 kilometrow psched Kabulom wójsko Habiba Ullaha zbiło. **Dwoju generalow Habiba Ullaha su sajeli a hnydom sastrělili.** Wójsko z Juhosłowjanskeje wjednistwom Amana Ullaha dale postupuje.

Němscy cźeknjeńcy z Kabula.

„Times" z Pešawara powěda: Schěšcź němskich cźeknjeńcow z Kabula, kotrejž su póndźelu do Parocźinara doschli, žu žwoje zyke wuhotowanje, žwoje pschikrywy a legitimazitne papjery pschihódźili, so bychu nabrańscu kóždeho spłaha spokojili, kotryž jim pschewodźerjow na puć dobu da. Kaž rosprawnik pschijsponni, žu jich saki we wjeschim strasche byle, dyžli jich žiwjenje.

Daloko rozšerjeny komplott přeciwo indiskemu knježerstwu?

W rosprawje Londonskeje „Morning Posty" žo wobstejnosće w świtzu z jimanjom kommunistow jako khutne wobhladuja. Knježerstwo měni, so je komplott pschećiwo knježerstwu daloko rosschérjeny. Wschо hromadźe je žo 31 wožobow sajało, kotrejž nawjedowarjo rólu mjes dźełaczerskimi swjatskami hraju. Zich winuju, so žu **mjes dźełaczerskimi organisazijemi sa to dźełali, wobstejazu wustawu we Indiskej z nadźijnosću pscheměnicź a bolschewiskin republiku po ruskim pschikładje sałožicź.**

Kommunistiske hibanje w Indiskej.

Wo kommunistiskim hibanju je jendźelsko-indiske knježerstwo z wuprajenjom jeneho sajateho w Meerutu słonito. Powěsći wo pschepytanju bydłow kommunistiskich wjednikow w někotrych městach je wulke dźiwanje w sakonjedawazej zhromadźiznje w Delhiu a w sakonjedawazej radźe we Bengalu budźiło. Wuraźenja běchu samulene a na khwilu pschestachu. Wschitkich sajatych kommunistow žu do Meerutu dowjesli. Wyschnosće wótre wobhladniwosćine naprawy cźinja, wosebje w Bombaju. Policajski offizjerojo, kotrejž jimajśe wukasy pschinjesechu, žo je zhromadźizna policijstwo pschewodźachu. **Wojazy na wschěch stronach tegiśych wažnych měśinach stejachu, so bychu wschém wobcźežnosćam sadźewali.**

S Bombaya Londonski „Daily Telegraph“ powě: Wječerawsche zjimanje kommunistow je **na industrielne žiwjenje w Bombaym skutkowało.** W schtyrnaće fabrikach su kommunistoju wumusowali, dźeło sajsajcej, w někotrych so njedźela, dokelž pschitlajeszo pschećiwo policiji protestuje k dźelu njepschihotowanych. **Nětkuše 25000 dźełaćerjow strajkuje.** We Schahabadskim wokrjesu je zbožk rataršich dźełaćerjow wudyrił. Jedyn jendželski kubłowy sarjadnik je so zbubił. Boja so, so su jeho morili, a so su zbožkarjo jeho cźełko zkhowali.

Amerikanska požčonka za Rusku.

Kaž so z Moskwy powě, su amerikanscy pjenjeznizy, kotrež su presidentej Hooverej bliži, dojednanje podpisali, w kotrymž su zwólnili w běhu leta 4 miliardy w ruskej metallowej industriji nakopić. Srěčenje je so w Chikagu podpisało.

Sjednoćene staty hižo nětkole se wschěch krajow zwěta najwjazy wudźełkow swojeje industrije w Ruskej wotbywaju. W pschichodze chcedźa wone z ruskich wikow industrije druhich krajow zyle wuczišćeć. Pod tym by Minska hobu najcežo cźerpiła.

Mexikanscy zbožkarjo Macatlan dobyli.

Po powěsći hlowneho kwartěra zbožkarjow w Nogales su zbožkarjo mórske pschisłatune města Mazatlan, pschi Cźichim oceanje leżoze, dobyli. Knjeżerstwowa garnisona bě zdźelita, so je swólniwa. Po poddacy. S dobywcom Mazatlana so poraženje zbožka njepscheměri. Hłowne zbožkarske wójsko w pokrajnym Mexiku je sbite. Knjeżerstwo może tohodla hnydom zyłne wójsko do Mazatlana pósłać, psched kotrymž budźa zbožkarjo dyrbjeć zofacź.

Zaso wobydlerska wójna w Chinje.

Wójnski strach w Chinje je so z nowym podawkom we Nankingu zbórschił. Cźiangkaischek, hłowny roskasowar Nankingskeho wójska, je wjednika Kantonskeho wójska, generala Li Cźaisuna, sajcej dał, dokelž je pjecza „z lehwej opposizija“, kotrejž hłowni sastupjerjo su roskasowarjo we Hankawje, wobtwarjał. Pschezo jasnisko bywa, so konflikt mjes prawizu a lehwizu w Nangkingskim knjeżerstwje k wójnje mjes generalami dowjedże. General Cźiangkaischek je widźomnje dowěrjenje mjes jeho dotalnymi pschiwisłowarjemi słubił. Druheho wjednika njeje, kotrehož nabladnosć by dosć wulka była, so by mohł mjes Nangkingom a Hankawom pośrědkować. Wójsko wobeju stronow pschećiwo sebi cźehnjetej a njejsej wjazy dałeko wot sraženja. Dok rěki Jangtse sa druhi króć bitwischcźo sčinni.

Nankingske knjeżerstwo powě, so su Nangkingazy wojazy hrjebu w nozy 67 jendželskich mil k dolhemu ranju wot Hankawa do Hankawskich a Fengjulgiangowych wojakow srasyli. Nangkingske wójsko so nadźija, so hižo we najbliżšim cźasu Hankaw wobsadźi.

Ze Serbow

W **Budyšinje**, 23. nalětnika 1929.

— **Wo wjedrje.** Wyschina nad naschimi stronami je pschezo hischcze hyłna. Tola wiedrańnje měnja, so so pomałku pschetwrot pschihotuje. Nižiny z wjerchora Europy na mozy dobywaja. Swopršdła pola naš hischcze bóle woczopli. Sonno pondźelu móže so do mačenja bacź. Nasch wjedrawuskowy ma sa pschichodny tydźeń scźehowaze wjedro sa możne: njedźelu rjenje a cźoplischo, pondźelu deschcźik abo też hnidh, wutoru wótrotło a deschcźowanje, srjedu njesdobno, schtwórtk kritiki dźeń, pjatk deschcźowanje, sobotu rjenje a cźopło. — Jutrje njedźelu Palmarum schadża słónczko 5,57 hodź. a khowa so 6,17 hodź. Měsačk schadża pop. 5,17 hodź. a khowa so rano 6,04 hodź. Pondźelu je połny měsačk. Pschedźenak staja pschemjenjate wjedro.

— **Powokanjste wotbjelenje sa rataršwo** pschi Budyšim dźełowym hamcźe je jutre njedźelu 24. měrza (hermanšku njedźelu wot 13 hacź 16 hodź. **wotewrjene**, so by też wjesne wobydlerstwo tutu **naprawu** wuzicź mohło. Pospěrnistwo je darmotne a njestroniste. Tehodła so wschitkim rataršim worschtam porucza, so bychu tule **naprawu w swojim hamtnym sajmje prawje** pilnje wuziwali. Pokasujemy też na nawěschcźik we dźensnišim cźisle.

FÜR JEDEN BAU!

Mit Ziegeln bauten die Alten, Bewährtes soll man erhalten!

jede Menge liefert billigst

Ziegelverkaufstelle m. b. H. Bautzen

— **Nastupa wojerske, sajsnjoženske a invalidne renty.** Wojerske renty sa hapreju wuplaćuja so schtwórtk 28. měrza, hdyž dóstawaš hamtšty wobkrućene žiwjenske wuznoršenje woteda. — Sajsnjoženske a invalidne renty sa hapreju wuplaćuja so hižom sobotu 30. měrza w šnatych wuplaćerjach. Tu so na to pokaze, so dóstawarjo z prědnim pismikom A hacź L dopołdnja a popołdnju w Měšćańskej sahrodze wuplaćene dóstanu.

— **Puczowanšći film najwuspschischeje dokonjanjesze.** Puczowacź je wumělstwo, kiž kóždy njerozumi. Saleži na tom, so cźłowjek z wotewrjenymaj wocźomaj zhebi swět wobkładuje, rjanosze pschihrdnoły do so hrěba a je z wědomjom wuziwa. Polarny film, kiž knjes kóždy inżener Hans Greischmann z Brenena njedźelu 24. měrza dop. w 11 hodź. w tudomnym Centralnym dźiwadle pschedwjedźe a kiž je z astronomiskimi a geologiskimi šnanjenjowymi filmami wuhotowany, pokaże, kak mamy puczowacź. Směja też wschitzy, kotrymž njeje możno wopytacź krajiny a morja wěcźneho lodu, wulki wuzitk z tuteho filma, dokelž film a zjkowa tu na pschikładne waschnje hromadźe skutkuja. Jěsła sta so z Lloydskim parnikom „München“. Sastup płaći 80 pj. hacź 2 hr.

„Möbel-heim“

Samsne dźełarnje

Wotewrjenje předawańskeho składa we Budyšinje w „bawje“ na Kamjentnej basy započatk w haprleji

— **Direktor Bjarnat Krawc nawjeduje spewny khór w Drježdźanskim radiowym scźelaku.** Jutre njedźelu 24. měrca wječor w 6 hodź. wustupi žónski khór Drježdźanskich póstskich zastojnikow w Drježdźanskim radiu pod heslom „Jutry w ludowym a wumělskim spěwje“. Při spočatku poreći knjez hudźbny direktor Krawc někotre zawodne słowa. Na to přednjese so cyły rjad wólskich jutrownych spěwow. Sobuskutkowacy su nimo mjenowaneho khóra knjeni Ruth Raupp-Krawcec z Brunšwiga (sopran), Hilża Belzec (sopran). Wjednistwo a přewod za klawěrje ma Bjarnat Krawc. Radiowy časopis „Der Deutsche Rundfunk“ přinjese w čisle z 22. měrca też derje porađowany wobraz našeho hudźbneho direktora. Přejemy knjezej direktorej najlěpši wuspěch.

— **Budyšte haptyki** su wschědne dny hacź do 7 hodź. wječor wotewrjene, njedźelu pak samknjene. Nóznu šćipu bu a njedźelu wotewrjene ma jenož jena haptyka z měšćańskim wotměnjenjom. W měrzu je to hrodowska haptyka na Hosćicy haty.

— **Dźensnišne wiki.** Natarjow, kiž butru a jeja posłicźachu, bźišće so dźensa wjele šćicho. Butru płećowarjam po 1—1,05 hr., jeja po 14 pj., twaroh po 25 pj., kury płacźachu 2—3 hr., tohorunja kavonki, holdźe 80 pj., kóšlata 70 pj. po punće. Na šelcanikowych wikach płaćesche punt cźerwjeneho kalu 25 pj., běłeho 20 pj., włóskeho 30 pj., sellerija 40 pj., kalrabija 20 pj., zybłe 25 pj., morchwje 20 pj., róża zydrostneho kalu 60—120 pjenježkow, punt jablukow 15—45 pj., fitr laneho wolija 1,80 hr.

— **Budyšli jutrowny hermank** žmě so tón ras rjaneho wjedra wjeselicź, runjeż trochu wětrojto bźo. Posłicźa so šnaty pisany hermanki wobraz. Na žitnych wikach, Hłownym torhoschcźu, Lawśkich a Serbskich hrjebjach hermanšk ludźo swoje twory posłicźeja. Na Tśišniku pak je pschileżnosć sa wschelaku zabawu. Nadźijomnje budźe też jutrje prawje rjenje, so by hermank wjele ludźi wopytało, so bychu hermanšk ludźo wobkhodny wuspěch mělł.

— **So by so woparšnym mnjenjam wabarało,** zdźi nam direktor sa nitskowne khorosće pschi Budyškej měšćańskej khorownji, knjes prof. dr. Heß, kotrehož je šnuskowne ministerstwo sa hobustawa wědomostnje pódlanskeje rady wustawa za rheumatismowe špitalstwo w Hałschtrowskich kupjelach powołało, so wón w Budyšinje wostanje a sastojnstwo wot tudy wukonja.

— **Maleschcz.** Sa dowjeczenje konfirmazije a z dowom k wopomnjeću 400ličeneho jubileja maleho katechismuša dr. M. Luthera ma so tu pschichodnu nutoru wjecźor we 8 hodź. w Serbźitz hołcźenan Lutherowy film pschedwjesć. Tón šnamy běžne wobrazy wo duchownym rozwiwanju a wustupjenju naschcheho reformatora psched wocźi stata. Kelko wjazy sa rosumjenje młodych a starych samóża takje wobrazy sa wocźi postičeć hacź šname złowa a myśle wo nim. S pschedbjacźenjom maja so budźene a deklamatorske postičenja zjednoćeć. Wschitke strowy wobsadźy kaž hosćo se šuboduych wobsadow so na tónle wjecźor wutrobnje pscheprošnja.

— **Kotez.** We zjwjatocźnej hodźinje so wutoru 14 bźeći po dopjelnjenej schulskej zwinowatosći se schule roskožnowa. Wšesche jich 9 hólzow a 5 holzow. Holzy, kiž su schulu wukhodźile, su zebi swjetscha domjace a ratarske powołanje wuzwolile. Hólzy pak wschelake powołanja wukuu. Jutrowne próšninny sapocźachu so 22. měrza, schula sapocźnje so sajso 8. haprleje.

Z **Pančic.** (Prěnje sněhowki.) W słónčnych nalětnich dnjach je so **cźoplota** čućiwje přisporiła, štož wězo kóždy wjesele wita po dnjach tšeskateje zymy. We poslednim **času mějachmy w słónčku hač do 22 stopnjow cźopłoty, samo w khłódku docpěchu so na 13 hač 14 stopnjow w najcźoplišich hodźinach dnja.** Hdyž nalětnja **temperatura 10 stopnjow cźopłoty překroči**, je to we wuwiću naléća **spomnjenja hódny wokomik.** Nócne wocźerstwjenje delnich worštow scźopleneho powětra bě nam wšera rano wobšernišu mhlu přinjesło. Tajke scźoplenje zeńskeje pódy wuwabjuje kwětki na swětło, seyła hdyž nócne zmjerzki njejsu wjacy tak sylne. W poslednich dnjach — tak pola susoda wjesneje šule — su p r ě n j e s n ě h o w k i ze zemje so **předobyle** a zwonja ze swojimi bźłymi zwónčkami naléćo nam do kraja. Su spěšnje swoje kćenja wota-

Na Librowem grunće.

Roman Terezy Novákoweje.

49] (Pokračowanje.)

Libra poda žej z pschećezelemi ruku a też k Hanuśej gruntownikej, pschistupi.

„Bacź tej to bohdźe wěrił“, podźiwny tón, kaž z wotmołwu na zjkowa Kutke-Šejhanka, „so nasch dźěd a tež nasch nan pschezo hischcze jim njewěrja. Ani dźenża, hdyž je wjeledostojny knjes hišo je z klekli cźišnył! Dyrbjach jemu wo tom cźinicź dołhe wukožowanja, dosć jara žym so prózował. Ale hdyž sapocźach wo tom wukupowanju a njewědźach, kak z tym, hnydom so toho hrabny a rěcźesche, so to trjebaj budźe hischcze hórsche hacź nětcźišne brjemjenja.“

„To njebudźe, to wschak niz“, wobaraschе so Libra horlinje a dźiwsche prawje wutkadowacź sapocźeć, hdyž so Cźeschka wotwota, ważnje Hanuśej pschihłokuju: „Tak, tak! Ja wschak so Hanuśez nawě njedźiwam! Zadyn je naš tola njewě, kak to z nami budźe! Ssy-li khałupnik, baraschnik abo podrunik budu dźełacź žiwoje, a zyły sakoń so błęhnje — to budźe nam hórje hacź sa roboty!“ Mikny z wóczkom po Skraškowej łkupinje a wušnaunje pohladny na towaršchow.

„Nó“, směrowaschе jeho měrny Kutka, „tudy w Jewizach dyrbi hischcze tak šće nješo — ale tam w Rohośnej, we Sšwojanowje, — tam so Boha wotrěkaju! Ja bych tola wědźał, hacź to, schtož tam woraja, je po tej konschtituziji, kotruż su nam dźensa wosjewili. To bych so tola iara dźiwał, so by nasch kěžor a jeho radźićeljo chzyli tajkule wěc měcź.“

Libra pokoji wobčmaj pschećezelomaj ruku na ramjeni, chzyło sadźerżecź jeju rěcź, a spěšnje rjekny: „Pschećezeljo, žym k wam pschischcha, so bychmy žej wo konschtituziji a robotnych brěmjenjach porěcźeli. Njeje tomu tak, kaž žej to w Rohośnej, abo trjebaj też w Jewizach mołuja. Zyle hinak, pschećezeljo! Wuheńmjećeź Wedrźel tam w Bystrem je ni to wukožił a mi wuklad wo tom požećił, so bych też wam mohł wo tej prawej konschtituziji prawje powědźećź! Tudy to mam!“

Ssahny do kapsy, wucźahny spisk a wyšoko nad hłowu z nim machajsche. Sobutowarschojo pohladachu spodźiwajo so na njeho; wón z hłuboka dychu nałoji a potom z jasnym połnym hłosom jim pschedešita: „Konschtituzija, abo po cźešku prajeno, krajna wustawa, je tajke prawo a krajne sarjadowanje, po kotremž knjeżićeź abo kajkiżkuli mócnaŕ njepostaja krajne sakonje tam jenož je swojimi ministrami a sastojnikami, ale ma winowatosć, we wschěch ważnišich wěcach, pocźahowazych so na powschitkowne prawa a porjadki w kraju, zhromadźe najprjedy zadosć a wolu zyłeho naroda a na nju dźiwacź. S krótschimi słowami może so rjec, so, hdyž knježi konschtituzija, tam wotpocznje sakonjodarna móc w rukomaj nic jenož knjeżićerja a jeho sastojnikow wurjadnje, ale w rukomaj knjeżićerja a naroda zhromadnje.“

Hnydom, tak ruce hacź Libra prěnje słowa wólnje a rosćahujo skoro łóžde słowo cźitasche, bu Skraška na njeho kedźbny a wostajiwschi rosmołwy je swojimi towaršchemi pschischupi bliže; potom też młodźi ludźo, widźo, so ho wokoło Libry tworja skupiny, pschestachu po pschekhodowacź a sejtupachu ho do połtka.

Wschitzy pośłuchachu ho dźiwajcy, na wjajim spohładujo praschacy na žebje, hdyž pak Libra sčini mału pschestawku, hrabny jeho Cźeschka sa ruku a wopraschа ho rosnhorjeny: „Schtó je tole napisał? To je tón wuheńmjećeź? Sa tak wuceneho wschak njebych jeho měł!“

„Ale hdyž też to!“ wuzmnja so Kubł; Wedrźelez nan je mi to jenož požećił. To je pjesa napisak najwuzerschi cźłowjek po žyłej cźeskej semi, knjes Palazky jemu rěkaju. Wedrźel je rjekł, so dyrbi k wobšalowanju pschinjesеć tu siaru cźešku hławu ... pišа wo ni króniki ....“

„Hišcheje dale cźitajcze, Libra, pěrnje waš prošnik“, žadaschе Hanuš. „Sšnadź tola trošenju, kak so ł konschtituziju ma, a potom to naschemu bźedej wukožu.“

Libra cźitaschе dale wo kšorje a kraje Ferdinandu V., kiž je žiwojim narodam prawo dał, je žiwojimi sastupjerjemi wo sakonjach rošhudźeć; cźitaschе wo cźešćim ludu, kiž sawěrješe samóże sapschihcźeć, kajka dobrota je jemu so wudźelła ł wrócźenjom prawom, wjazy hwoju stow lět jemu wsatych; wo radośći, kotruż powschitkownje wschitzy nad tym saćiwja, a nutrnem dźaku, kiž sawdawa so Bohu, kralej a wschěm jeho zchlachotnym wobłobam, kotrež su jeho wolu k tomu nakłonili.

Cźitsche a kedźbliwje pośłuchachu wschitzy; ale běsche widźeć, so jenož cźežzy sapschimnu a hischcze pschi cźitanju roswi... a, schto ta abo druha žada wotmanjenja.

(Pokračowanje jeźehuje.)

wrile a kolebaja so w neznym powětře. A skórcy k tomu nježnje fifola. W zašłych létach kóčjachu tu — też při prjedawšim pósce, létsa pak hišće nic — snčhowki hižo w poslednjej třećinje maleho rózka. Z nimi kiwa nam nadźija, zo po hrubej krutej zymje tola skónčenje nalěco přikhadźa, kaž je to w porjedze Božeje stwórby postajene.

S Bukowa. Schtwórtk rano jamowy cžah tudomneho dźěłaćerja Herzoga shrabny a mori. Njeshoże sta so, jako Herzog na swoje dźěło w jamje „Hege 3" dźěłsche. Kak je k njeshodu dóschło, njehodźesche so hischcze zwěsćić.

* S Leutersdorfa. Tu su pola jeneho pěa swěžićli, so na skaženosć cžełvi. Jeho su po pschedwidźanym wosdmju wotstrěnili.

Mukowa swjatočnosć w Bělohródze.

W Bělohródskej universiće bu póndźelu, 18. na. létnika swjatočna akademija na počesćowanje 75tych narodninow knjeza profesora dra. Arnošta Muki wuhotowana. Na tutom wječoru, cyłemu łužiskoserbskemu narodej poswjećeny, měješe prof. akademije dr. Erdel Janović swjedźeński přednošk. Potom wustupi knježna Vera Petrovićeva w našej serbskej narodnej drasće z recitaciju „Smjerć maćerje Jugowićow" a wubudźi mjez připoslucharjemi wulke spodobanje. „Beogradsko pevačko družstwo" zaspěwa někotre mješane khory wokoło našich narodnych komposicijow w serbskej rěči a žnješe brimotacy priklesk khwalby a slawy. Wopyt běše jara bohaty, dokelž jara originelne plakaty ze serbskim napismom wezjewachu, zo su łužiscy Serbja hišće narod žiwy a strowy, kiž česnuje swojich wulkich wótčincow a rěči hišće swoju maćersku rěč.

My dźakujemy so našim Bělohródskim přećelam za tutón krasny wječor bratrowskeje lubosće a scelemy jim wutrobny postrow: Na zdar!

Konfirmacija.

Tyšnzy mlodźencow a mlodych bolcow stupja na jutrišej njedźeli před Boži wołtař, so bychu tam swój křesćanski stub, kiž wšědy wjch křesćanskich kudźiju sa nich wotpołožichu, wobnowili. Je to wažna a swjata hodźina, w kotrejž ma so mlody cžłowjek sam na swoju pschisłubjenoju swjatscu, kiž ma napischcžo swojemu Bohu. Lubosiwy to wobraz, kotryž rozeržowata mlodźina cžełnje do zyrkwje a pšhed shromadźenej wosadu swój swjaty słub wobnowja. Mlodźi ludźo pschihotu z raja dźěćatstwa a pschestupja prój do tutneho wojowanja powołanskeho žiwjenja, hdyž swjatym mlodym kwaltam mnoho strachow hroži. Wonj na duju konfirmazije słubja, so chcedźa wostać swérni tomu, w cžimž buchu wuczeni. Tola bórzy pschistupja k nim sawjednizy a spytaju jich sawjesć. Nathonjenje naš wuczi, kak husto jo jim to porodźi. W našim słym cžasu, kiž je polny njewéry a bjezbožnosće, rěko tuž, cžim khutnischo a krucžischo so dźěrżeć wschitko dobreho, což ž je starschiskego domu, schule a zarjadnje wuczby sobudostachu. Tu rěka wjch wojowacź. Schtóž swérnje k ji jako rjek, pschitóže wjcže k dobrycžu a sbožownemu žiwjenju. A to wschitkim z wutroby pschejemy!

*

Luba mlodźina!

Njany schulski cžas je za tych nimo, kiž schulu wopuschcza. Cžežki cžas kroji psched durjemi a bórzy zastupi pschez nje do raja twojeje dotalneje domjaznosće. Wojuj a njepodleć, to je zašada zyleho žiwjenja a jenički prawy smér zajmosće. Mnoho budźesće nalhonicź dyrbjeć! Trjebacże k wschemu dobreho wjednika a radzerja. Sa Tebje herbska mlodźina może to jenički dobra herbska towaršchnosć być. Ju nandźesch w kruhu herbskich towaršstwow. Sastup hnydom do jeneho taikeho a slońuj so swérnu po dobrym pschikładze wschech towaršstwowych hobustawow. Jenički tak krocžisch do pschichoda prawy kuc, kiž wjcdże k spokojnosći a Bohuspodobnosći. Kóždy wosadny farař, kóždy wucžeć Tebi, herbska mlodźina, w tom rad poradźi. Swojsk wschech herbskich towaršstwow „Domowina" w Budyschinje te hornnja Tebi pomha we wschech praschenjach pschichoda a herbskeje towaršchnosće. Luba herbska mlodźina, dźerž so swéru k swojemu narodej, so by Bóh Knjes twój skutk a prawu žiwjenske puć žohnowak!

To pischeja tebi wot Tebje pschedsydstwa wschech herbskich towaršstwow, sjednoczenych we

Zupje „Jan Arnoscht Smolerk".

Cyrkwinske powěsće.

Njedźelu Palmarum, 24. měrca 1929.

Z Budyšina.

ciju (cyrkw. hudźba). Wječor w 6 hodź. ma farař Schneider předowanje, dop. ½12 hodźin superintendent Fröhlich konfirmaciju (cyrkw. hudźba).

W Marijnej-Marcinej cyrkwi ma dop. w 9 hodź. farař Berg a dop. w 11 hodź. farař Große konfirmaciju (cyrkw. hudźba). W ječor w 6 hodź. ma farař Paul spowědź.

Zběrka za dom dźěći.

Póndźelu wječor ½8 hodźin w Kehelekuleńi na Nowaertskej drózy swójbny wječor za konfirmandki a jich přiwuznych. — Wutoru pop. 3/3 hodźin w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelniče. — Wutoru wječor we 8 hodź. ma farař Berg biblisku nutrnosć w cv. towaršstwowni. — Srjedu wječor we 8 hodź. ma superintendent Fröhlich póstny bibliski wječor w Tuchořskej cyrkwi. — Srjedu wječor ½6 hodźin ma farař Berg a wječor ½8 hodźin farař Große spowědź a swj. wotkazanje za konfirměrowanych a jich přiwuznych, tola też za druhich wosadnych w Marijnej-Marcinej cyrkwi.

Z Njeswačidła.

Rano we 8 hodź. konfirmacija serbskich, w 9 hodź. za němskich pačerskich dźěći.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S Drježdżan. (Młodostnaj hamomordarjej.) Sadu Tolstowjazkeje wodakuje 17-létneho schulerja wobwinjenego namakachu. Won je sebi pjecza se strachom psched schulskim pruhowanjom žiwjenje wsał. Pschi mosće, hdyž Kinsbórtka statna dróha železniżu kschižuje, je so 16-létny pschekupski wuczobnik železnischnu cžahej pschejcź dał. S pschicžinu hamomordaršstwa je była pjecza njezahojonna khorosć.

* S Klatwena. (Pschi wustajenišim frišerowanju se Božej rucku sajaty.) Pschi wustajenišim frišerowanju jaia Boża ruckła tudomneho mišnerja frišerskeho wobkhoda Ericha Morgensterna. Halle 34-létny muž so mortwy swjese.

Krwawa swójbna stročlohra we Łužicy.

Mandźelskaj shromadnje do śmjerće schoł.

W Rěčzjach je w nozy na pjatk hornješi Worjeschk swoju mandźelsku samordował a na to sebi samemu žiwjenje wsał. Sda so, so staj mandźelskaj sebi shromadnu smjerć wotmyślioj.

*

Podrobnosće tuteho hrózbneho podawka buchu nam dźensa znate. Fryc Worjeschk běsche 42 lět stary a jeho mandźelska Hilža 35 lět. Wona pak hižom wósom lět cžežko na cžuwy cžerpjesche. Tež njedźiwajcy jeho, so běsche so we wuslawje lekowała, so z njej njepołepschi. Mandźelski, kiž sebi zahrodnistwo w Rěčzjach wotnajesche, wjcło tež cžežko cžerpjesche. Pod tuthymi cžežkimi wobstejnosćemi mandźelskaj njenamakachtaj druheho wupuca, hač so shromadnu smjerć wobjamknyschtaj. Staj sawostajikoj list, w kotrymž tuton swój wotpohlad wupraitiaj.

Pjatk rano jeju bydlenje prózdne namakachu. Ložo mandźelskeje běsche z krwju womasane a psched ložom stejesche wulka łuża krwe. Pódła namakachu 10 puntowske cžepno, z kotrymž drje je muž žonu na hłowu dyrił, so by ju pobłuschił, dokelž na cžežnu bitschcze wložby pschiležejcu wiżachu. Potom je swoju žonu k malemu hatkej swlekł a z njej do wody skočił. Tam jeju rano pod cžełkom łodźiku namakachu.

Wonaj sawostajitaj 9letneho hólca, kiž na pschehertwu wańku thorosć cžerpi a kotrehož běsche nan w swojim lisce lubosći pschiwuznych pornežił.

Hrózbny njeskutk maćerje.

Po powěsći se Žitawy je so w cželej namjesnej wšy Kaltenbachu zalosiny njeskutk stał. Tam je dźěłaćerka mandźelska Seidelowa swoje tři dźěći, schtyri, schěsć a dźewjeć lět stare, sobu do leża wsała a jene po druhim na schtomy swobeschała. Po dokonjanym njeskutku so sama wobwěsyła. Je jenoż mózno, so je žona w duchownym zacžemnjenju njeskutk skutkowała, dokelž běsche se swojim mandźelskim w dobrej pschesjenosći žiwa.

Najnowiše zcyłeho swěta.

— Schtrowa powěsć wo wjedrje za jutrišchu njedźelu: Po zamrócenju so sajcu wumjedruje. Wo dnju cjopło. We Jendźelskej rjenje a mile. W połnócnej Europje zyma a hischcze śněh.

Egiptowski kral Fuad w blišchim cžasu Barlin wopyta. Egiptowski jnonkolony minister Hasej bej je pjatk do Barlina pschijeł, so by so z pschihtuchnymi němskimi městnami rosprajił.

Tšoch oldenburgiskich ratarjow, kotrychž běchu dla schcežowanja pschecžiwo wyschnosći sajeli, su po zadanju jich rěčnika z jatby huschcžili.

Po poslednich powěsćach z Parnassa w Sjednoczenych statach połnocnje Ameriki su hač dotal 21 swuhlenych cželow z podlopkow wucžahnyli. Něhdże 155 hórnikow je so wukhowało. Sće powěsty su so z lětanymi schkrjemi zapalile. Te su z tym nastale, so je kara do hłubiny padła. Pschi srajenju do kamjenjom su schkrě se železa wulecžałe.

W połodnischej Bežarabiskej je so 30 wjsow powodźiło. Wobydlerjo su so na šuždone hory wukhowali. Hač dotal su ši cžła z wody wuczahnyli.

Towaršwowski powěstnik.

Domowina. Knježny, kotrež chcyle kurzus na ludowej wysokej šuli w Dalkach w Pólskej wopytać, njech so hórzy pola mje zamołwja. Kurzus započnje so 4. meje a traje 5 měsacow. Wuči so tam mjez druhim też serbska literatura a serbske stawizny. Też zarjaduja so wuléty na morjo a na wulku wustajeńcu w Poznanju. Njech so jich prawje wjele zamołwi! Předsydstwo.

Lichań. Zernička ma přichodnu njedźelu pop. w 3 hodź. měsačnu zhromadźiznu pola Bukanec. Wšitke sobustawy chcyle wšěse přińć. Předsydstwo.

Ł. S. S. Z. Njedźelu 24. III. zwučuje so w Radworju za Poznan. Kóždy ma přińć.

Pančicy. Lipa Serbska (měšany khór) ma přichodnu pónđźelu (25. III.) wječor ½8 hodźinach nuzne spěwanje pola Natušec w Kukowje. Njech wšitcy přińdu.

Zjednoćeństwo serbskich wnčerjow skhadźuje so štwórtk 28. III. popoldnju ¼4 hodź. we „Woprawnym". Ddnjowy porjad: 1. Rozdźělenje dźěłow po nowym planu. 2. Rozprawa komisije za „Kwětki" a „Zahrodku". 3. Nakład za nowu „Spěwnu radosć". 4. Prawopisne prašenje. 5. Nakład „Raja". 6. Wšelčizny. Přisp.: Njech kóždy wobkhodny plan sobupřinjese. Wo bohaty wopyt prosy.

Kral, předsyda.

Zwjazk Serbskeho Ratarskeho Dorosta. Wubjerk Zwjazka ma přichodnu njedźelu, 24. měrca 1929 dop. ½11 hodź. (hnydom po kemšach) w Serbskim Domje ważne posedźenje. Dokelž towarš dr. Cyž

Zwjazk kat. towaršstwow serb. młodźeńcow změje pónđźelu 25. III. pop. w 3 hodź. powšitkownu zhromadźiznu.

Jan Petrkec nasl.
mějićel E. Schulz
w Khrósće
poručuje k nałětu:
wulki wubjerk rjanych nowowonanych **woblekow** za hólcy a žony, tkaninowe a sonodrano wot 13—35 hr.
Zonjace a dźěćace šaty atd.
Na wše twory 5% rabata!

Dźak.
Kóždemu, kiž ma
drjenje
ischias
a wić
ja rady
darmo
zdźěłu, što je moju žonu spěšnje a tunjo wustrowiło. 15 pf. za wróćoporto připołožće. Rozprawu jenož pisomnje.
Müller, Obersekretär a. D.
Dresden 414 Neustädt.
Markt 12

Ratarstwo 40 kórcow wulke ze žiwym a morwym inventarom we Łužicy je khorowatosće dla
hnydom na předań
Poskićenja pod „K. K. 100 postlagernd Guttau".

7. cwingerska pjenježna loterija
Hrom. pjenježne dobyća 160000 hr.
Cchnjenje 6. a 8. haprleje
Lósy po 1 hr. pola wšěch kolektérow.

RADIO
najnowše wěcy, wšu připrawu pola firmy
Ernst Böttger
wosebity dom za elektrotechniku a radio
na Sukelnskej hasy 3. Telefon 2305.

150 kop powrjestłow z ruku mjóćena słóma na předań we Wadecach čo. 7

Młody
cchniwy wol
je na předań
w Cornowje 17 pola Pomore

Auch im Jahre 1929 wird das
Miele-Rad
dank seiner unübertroffenen Güte und Preiswürdigkeit die bevorzugte Marke des anspruchsvollen Käufers sein.
Fahren Sie „Miele", es ist Ihr Vorteil!
Mielewerke A.G.
Gütersloh/Westfalen
Über 2000 Beamte und Arbeiter.
Zu beziehen durch die Fahrradhandlungen.

Wšě družiny
hnojidłow
ma stajnje na składže
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

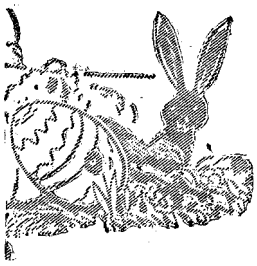
twory
Tunje Bóšćanske hlinjane
Šołta we Wotrowje
Klawš w Pančicach
Nowak we Wudworju
Proska w Khróšćicach
Krawc w Różeńcu
Hanski w Konjecach
Šuch w Kulowje
Sömel w Kulowje

Wšitke picowadła
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

K JUTRAM

Wulke nowosće su dóšle, wosebje tunje

wulkotne naletnje nowosće

w drastach

za holcow a knježnow, hólcow a pacholow a za čěšeńkow

Štrykowane mody

za žony, mužow a dźěći

Nohajcy / rukajce / židźane a trikotowe spódnje šaty kóždeje družiny / krawaty samowjazaki / slě a sportske nohajcy kornarje / spódnje suknje / rubišća pyšne kłobuki a čapki / kapy

w nowym wobkhodnym domje

Wilhelm Juh. **Georg Haller**

VORM. HEINR. MÜLLER ★ BAUTZEN ★ KAISERSTR. 16

Aeltestes Strumpf-Woll-u. Tricotagenhaus.
Grösstes Spezialhaus für Mädchen-u. Knabenbekleidung a. Platze.

Wšě nowosće

za rubišća a šórcuchi su dóšle

Najnowše mustry tkaninow za jaki ⌘ Jara rjany wołmjany musselin Tkaniny za suknje ⌘ Čorne a brune kašmirske rubišća ⌘ židźane wokołošijne rubišća ⌘ canki ⌘ wobsadki ⌘ knefle ⌘ Čorna žida za pjezle ⌘ Tunje składnostne kupy za dary k Zelenemu štwórtkoj

Njedźelu wot 12—6 hodź. wotewrjene!

Alfons Schauseil

w Budyšinje / Wosebity dom za serbsku drastu

Hłowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje

srjedu, 3. haprleje (po jutrach) ½8 hodź. w žurli Serbskeho Domu w Budyšinje

Dnjowy porjad:

1. Rozprawa
2. Wopominanje zemrětych sobustawow
3. Přednošk prof. O. Wićaza „Słownik Dolnoserbskeje Rěcy"
4. Woswjećenje 90lětneho wobstaća towarstwa soc. slav. Bud.

Wječor w 8 hodź. w žurli „Serbskeho Domu" **zabawa** wuhotowana wot Serbskeje studowaceje młodźiny.

Trjebane **sedło** z gratom nimale nowe, hodźi so derje za jutrowne jěchanje a

přikryty wóz

jeno-a dwojopřežny tunjo na předań w **Drěwcach č. 25** p. Łaza

Kupuje

časniki

pola

Kokša w Njeswačidle

Wuporjedźerjo

K hermankej na „Třelniku"

Lubi ludźo, kedźbujće!

Na hermanku wěc nowa je,
Kiž za małych, wulkich je zajimawa
A wobradźi hodźinki zwjeselenja!
Tuž kóždy lubku wzmi swoju za ruku
Ju přiwjedź na Třelnik na zabawu!
Přińdź dyrbiće wšitcy, so dźiwać a stać
A žortneho mnoho sebi wobhladować!
Widźiće, kak z autom sebi zajězdźuja
Hnydom bjez šule a bjez wopisma,
Jězdźa prěki a pódlu, kaž so jim zda
Wučenoh' wjednika hnydom wšo předstaja.

Schubertec Avuska jězdźerńja

Do Budyšina přišedši zetkajemy so stajnje

w Lehmanec kofejowni

na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118

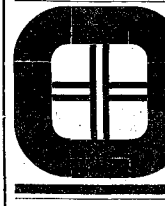
ff konditorske twory / najlěpše napoje kofejowe pječwa / jědźny lód štomowe tykancy / šokoladu

Wosebitosć: Torty

z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar

Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja

We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor **koncert**

Hobrsk. Koło

k zawjeselenju za młodych a starych

k hermankej na Třelnišću

Pawoł Schubert

Šaty **Gardiny**

Kurt Erler w Budyšinje

Telefon 3519 **jenož na Zitnych wikach 11** Telefon 3519

Vogt. gardiny wšěch družin / Wumělske a madrasowe gardiny / Wóskowane ruby, blidowe ruby plachty na sofy a divany / Čělne, blidowe- a kuchińske šaty / Štrykowańska wolma / Łožowy damast a smuhaty plat / Pisane łožowe šaty / Kožlowy plat a vitražowe tkaniny / Kupańske rubišća Frotěr. twjelki

— Serbske posłužowanje —

Wulki wubjerk **Jara płaćizny hódne**

Stupnje, kufry, žonjace toše, mósnički, štrykowane lacy, spódnje kholowy, rukajcy, žonjace šlypry a spódnje suknje porućuje tunjo

Pawoł Schreiter w Bukecach

sedlarski mištr.

Wosebity wobkhod

za

nawočnicy, šciparje, (Klemmer)

dalokowidy atd.

Specialist nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na Hošće hasy (Nowotwař khorobn. kasy)

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy

z 5—8 procentami

po wučinjenju

Šekowe konto z 4 % bjez dalšich wudawkow

Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hódnostne papjery kaž wšě druhe bankowske dźěła

Přijimamy a wupłaćujemy też pola filialkow we Wojerecach a w Khoćebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem Měsće, Wulkich Zdźarach, Khrósćicach, Barće, Delnim Wujezdźe

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Sym k hojenju sobustawow powš. wjesn. khorobneje kasy w Kukowje (wotnožki w Ralbicach a Sernjanach) připuščeny.

Ręčne hodźiny wšědny dźeń 8—10 nimo toho póndź. a srjedu 6—7 pop.

Dr. med. Sickert

prakt. lěkař za wšě rany a za porody

w Rakecach

Telefon Njeswačidło 57

Přiloha k číslu 10

SERBSKE NOWINY

Sobota, 23. měrca 1929

Rozdawanje wodowodow z milinu

Budyška měšćańska wodarnja ſćele nam pſchipih, ſ kotrehoż ſćehowaze ſajimawe a wužitne waſchnje wo-ſtejwiny:

Pſchi pohlednim ſhlynym njerſnjenju ſu też w naſchim měſće někotre ſta domjazych wodowodowo ſamjerſnyte, ſo běſche wjele pſchetrjebarjow nuſowanych, do druhich twarjenjow abo ſjawnych ſtudnjow po wodu khodźić. Na wſchelakore waſchnje ſpytachu wodowody roſtacź. Stóńcze-nje pſcheńdźechu k tomu, ſo wodowody ſ milinu roſtawaću. Stawa ſo to tak, ſo ſo pſches pſchiſamknjenje prud niſkeje napjatoſće (10—20 voltow), ale wjetſche ſhlnoſće hacź 600, haj 700 amperow puſcheźi. Na tuto waſchnje ſo roły ſhńeja a lód w nich roſběži. Tacźe traje wſchelako dołho, ſa tym hacź je powod dołhi a ſamjerſnjeny, 10 mjeń-ſchiwow hacź hodźina a dźeń. Mjeń wyſoki ſo jenoż ſo wo-mjenjazy prud wo 220 voltow trjebacź. Wuſpěch pak je jenoż potom ſaruczeny, hdyż w powodźe ſamych pſche-chodnych ſadźewkow njeje. Te pak móża ſo wěſto też po-tom ſjewiś, hdyż je ſo powod ſe ſmjerſkom puknył.

Wodarnja nětko wěſo ſ proſchenjemi nadděhuja, hdy wona tu abo tamnły powod ſkónčnje roſtacź da. Njeje pak pſchego lohko, dźiwacź na pſcheća jenotlinza, dokelž ma wodarnja jenoż jedyn transformator a dyrbi na naj-nuſniſche pſchipady najprjedy dźiwacź. Na prěnim měſt-nje dyrbi pſchemyſlowikam dźěłarjam, pjekarnjam, rěź-niſtwam atd. pomhacź. Wodarnja pruſy łohdla wo ſcźerź-noſć. Hdźeż bu wodowód roſtaty, je mjene, ſo ſo thwilu ſtajnje woda trochu běžeła da abo ſo huſto po nim thodźi. Hewak móże ſo ſtacź, ſo wodowód ſaſo ſamjerſnje, dokelž hiſchcze ſmjerſk w ſemi teźi.

Naša kólnja.

(Wobras ſe wžy.)

Tole je naſcha kólnja. Njewěrno, Fryzo a Eberhardo, tajki kuklot w měſće nimacźe. Sa to pak macźe wuh-lowu pinzu. Jenoż pójtaj, chjemy ſej ju bliže wobhladacź, chżu wamaj wſcho pokaſacź.

Hlejcźe, to je ſej nan tajke ſerdži pſchiprawił a na kopu kromkow (deſkow) w rěſaku kupił a zyłe ſam ju ſmiſchtrowak. Kóždy wječor něſchto, hdyż ſ dźěła domoj pſchińdźe. Najprjedźy je ſebi wſcho pſchihotował, taj twa-rjeny cźěła. Jenu ſobotu, hdyż ſajſcho ſ dźěła pſchińdźe, dyrbjeſche macź pomhacź a ſeſtajeſchtaj najprjedy mohł rjez rjeblowu. W. kóždym rózku podpołoži diwaj zyhelaj, „ſo by prawy ſakkad był", měnjeſche nan. „A nětko ſmy ſhotowi, macźi", měnjeſche, hdyż bo jſtwy dźěhmy. „To pak dyrbiſch prawje rjanu hoſcźinu wuhotowacź." Nó haj, to je kuſki kołbaźy na thłěb troſchku ſhlniſche nakraja a do kotreja por bunkow wjazy ſcźiniła. To bě potajtim ſwjedźen ſhěhanja naſcheje kólnje. Sſerbjo rjeku tak rjenje „Hebeſchmaus". Nan bě cźeſtliſi polěr, ja jeho po-mozniſk a macź „Handlanger".

Pſchichodny tydźeń ſmóſ ſ nanom kóždy wječor tſechu pſchipraſwikoj, na boku wſchě ſchkałoby ſabikoj a durje ſcźi-nikoj. Hładajtaj, tamle hoſcźa, tak ſkchiwje ſbitaj hoſdźaj! To njeſłyſm był, to je nan ſpražkał.

Pójtaj jenoż ſobu nuts, chżu najprjedy wocźiniś. Widźitaj, knebl wiſa na paſku. Cźehodła? So ſo njeby ſhubił? Hdźe też to, ſo ſo njeby ſacźiſnył, rěka to. A tutón paſk tu nutſka na durjach je k tomu, hdyż chże nan wjeczor pſchi ſwěcy něſchto w kólni piplicź a paſlicź, ako bdyż runje wěſr wot tebo tónza duje a hroſne wjedro ſchwiła wot boka. Dha ſebi durje wot nutſka ſaſtrěje. To ſapinje paſk ſa tutón ſkchiwy hóſcź. Hładajtaj, kak ſo to cźini. Kedźbujtaj, nětko ſaſo wocźinju. Kak ſwětko to pyndom je. Dyrbju hiſchcze ras ſafwjerceś? Och, to ſo pjeceź njerjebaſch, ſe wſchěch ſchkałobow ſo ſwětkoſcź do-pyhwa. Tu móżeſch ſkoro ruku pſchetykniś.

Telko drjewjanych ſcźepkow? Sſo wě, mamy wjele prjewa. Tu wſchak wjele njeje, hdźeż je ſyna bórſy ke tónzej. Takle naſynnu dyrbjałej pſchiniś a do tónje po-hładacź. Schto dha ſej myſlitaj, kelko ſórow drjewa kóżde ječo roſdźěkamy. To potom telko wuhla njetrjebamy. Po-ſnanje doſtanjemy létnje ſ kuješeho dwora pjeć ſaźnjow abo ſaź to Sſerbja rjeku „kloſtrow" drjewa a to tak dołho ſaź budźe żiwy. Je mjenujzy hrabjowego ſyna ſ wody wucźahnył a tak jeho pſched ſmjerćju wukhowak. Sa to ma tutu łepſchinu ſa cźaſ żiwjenja. Mjenujemy to na wſkach „beputat". Hlejcźe, tajke něſchto wy we wa-ſchim měſće nimacźe. Pſchi roſdźěkanju drjewa ſym ſwjetſcha ponhak. A kóżdy kłoſk, kotryż roſwukuham, je ſa mnje hunczatko. To je ſaraźu a roſbaſlu. A hdyż potom drjewowum hromadu twarimy, ſym murjeł. W ſaźnjej na-ſynnje, hdyż wjedro wjazy tak njehoji a wótżny cźaſ ſo ſapoczina, ſnoſujemy drjewo do tónje. Hacź horje pod ſtſchu je tykamy. Saléſu horje a nan potom ſchcźépki pſchi-mjetuje, ſo bych dotwarił. Sſedźu tam horjekach potom kaj honacź na tſeſche. Prědnja połoja wołtanje próſdna. Tu mjetamy wuhło, wy rjeknjeeze „tóle", a tón dźěł ſwa-ſtanje zyłe próſdny. Tu dźěła nan ſwoju ſchkórnju a ma wſchón pſchihłuſchny grat.

Hładajtaj, ſchto jow wſcho ſteji. Tu widźitaj ſekerje. Tej wośnu ſebi do dźěła. Dyrbju wamaj pokaſacź, kak to cźinju? Schkoda, ſo nihdźe kuluſcha njeje, hewak bych wamaj ſnydom pokaſał. Schto dha jowke je? Wěſo je to też ſekera, mataj prawje. Ale to njemujemy ſekerą. S nim ſo te wulke kuluchi rózno ſawſkła a kocźa. A tole? To je bicź abo heja k wupaczenju ſdonkow. „Grawocźiwe dźěło" nan naſtajnje rjeknje. Do ſdonka ſo ſekera ſarube-nje a potom ſ heju na njón klepa. Hdyż je truſchku roſ-paczeny, ſabije ſo żelezny abo drjewjany klin, doniż ſdonk njeroſtéſe. Widźitaj, tu leża klinu. To cźi wrjeſkoze, hdyż tajſi ſdonk ſo pacźi. Tu ſu kuczźane ſchcźépki. Pomuchaj-taj na nje. Njewěrno, rjenje wonjeja.

To je nanowa pſchipraſwa ke klepanju kołby a ſterpow. Jowke je rodawa — ſerbſzy praja ludźo najradſcho „rodehaka" —, potom rypawa, kiż ſunu łětża huſto trje-bali. Tu wiſaja piły. Wój ſebi myſlitaj, pſchi rěſanju trjebaſch jenoż troſchku tam a ſem cźahacź. To ſo ſtraſch-nje mylitaj. Rěſajtaj wy ſ nanom, to móżeſaj

K jaram

pyšne sportske pulovry wot firmy

ALBERT w Budyšinje

při měšćańsk. dźiwadle

rjenše, tuńše, pyšniše dyźi hdyžkuli.

Naša kólnja.

(Wobras ſe wžy.)

Tole je naſcha kólnja. Njewěrno, Fryzo a Eberhardo, tajki kuklot w měſće nimacźe. Sa to pak macźe wuh-lowu pinzu. Jenoż pójtaj, chjemy ſej ju bliže wobhladacź, chżu wamaj wſcho pokaſacź.

Hlejcźe, to je ſej nan tajke ſerdži pſchipraſwił a na kopu kromkow (deſkow) w rěſaku kupił a zyłe ſam ju ſmiſchtrowak. Kóżdy wječor něſchto, hdyż ſ dźěła domoj pſchińdźe. Najprjedźy je ſebi wſcho pſchihotował, taj twa-rjeny cźěła. Jenu ſobotu, hdyż ſajſcho ſ dźěła pſchińdźe, dyrbjeſche macź pomhacź a ſeſtajeſchtaj najprjedy mohł rjez rjeblowu. W. kóżdym rózku podpołoži diwaj zyhelaj, „ſo by prawy ſakkad był", měnjeſche nan. „A nětko ſmy ſhotowi, macźi", měnjeſche, hdyż bo jſtwy dźěhmy. „To pak dyrbiſch prawje rjanu hoſcźinu wuhotowacź." Nó haj, to je kuſki kołbaźy na thłěb troſchku ſhlniſche nakraja a do kotreja por bunkow wjazy ſcźiniła. To bě potajtim ſwjedźen ſhěhanja naſcheje kólnje. Sſerbjo rjeku tak rjenje „Hebeſchmaus". Nan bě cźeſtliſi polěr, ja jeho po-mozniſk a macź „Handlanger".

Pſchichodny tydźeń ſmóſ ſ nanom kóżdy wječor tſechu pſchipraſwikoj, na boku wſchě ſchkałoby ſabikoj a durje ſcźi-nikoj. Hładajtaj, tamle hoſcźa, tak ſkchiwje ſbitaj hoſdźaj! To njeſłyſm był, to je nan ſpražkał.

Pójtaj jenoż ſobu nuts, chżu najprjedy wocźiniś. Widźitaj, knebl wiſa na paſku. Cźehodła? So ſo njeby ſhubił? Hdźe też to, ſo ſo njeby ſacźiſnył, rěka to. A tutón paſk tu nutſka na durjach je k tomu, hdyż chże nan wjeczor pſchi ſwěcy něſchto w kólni piplicź a paſlicź, ako bdyż runje wěſr wot tebo tónza duje a hroſne wjedro ſchwiła wot boka. Dha ſebi durje wot nutſka ſaſtrěje. To ſapinje paſk ſa tutón ſkchiwy hóſcź. Hładajtaj, kak ſwětko to pyndom je. Dyrbju hiſchcze ras ſafwjerceś? Och, to ſo pjeceź njerjebaſch, ſe wſchěch ſchkałobow ſo ſwětkoſcź do-pyhwa. Tu móżeſch ſkoro ruku pſchetykniś.

Telko drjewjanych ſcźepkow? Sſo wě, mamy wjele prjewa. Tu wſchak wjele njeje, hdźeż je ſyna bórſy ke tónzej. Takle naſynnu dyrbjałej pſchiniś a do tónje po-hładacź. Schto dha ſej myſlitaj, kelko ſórow drjewa kóżde ječo roſdźěkamy. To potom telko wuhla njetrjebamy. Po-ſnanje doſtanjemy létnje ſ kuješeho dwora pjeć ſaźnjow abo ſaź to Sſerbja rjeku „kloſtrow" drjewa a to tak dołho ſaź budźe żiwy. Je mjenujzy hrabjowego ſyna ſ wody wucźahnył a tak jeho pſched ſmjerćju wukhowak. Sa to ma tutu łepſchinu ſa cźaſ żiwjenja. Mjenujemy to na wſkach „beputat". Hlejcźe, tajke něſchto wy we wa-ſchim měſće nimacźe. Pſchi roſdźěkanju drjewa ſym ſwjetſcha ponhak. A kóżdy kłoſk, kotryż roſwukuham, je ſa mnje hunczatko. To je ſaraźu a roſbaſlu. A hdyż potom drjewowum hromadu twarimy, ſym murjeł. W ſaźnjej na-ſynnje, hdyż wjedro wjazy tak njehoji a wótżny cźaſ ſo ſapoczina, ſnoſujemy drjewo do tónje. Hacź horje pod ſtſchu je tykamy. Saléſu horje a nan potom ſchcźépki pſchi-mjetuje, ſo bych dotwarił. Sſedźu tam horjekach potom kaj honacź na tſeſche. Prědnja połoja wołtanje próſdna. Tu mjetamy wuhło, wy rjeknjeeze „tóle", a tón dźěł ſwa-ſtanje zyłe próſdny. Tu dźěła nan ſwoju ſchkórnju a ma wſchón pſchihłuſchny grat.

Hładajtaj, ſchto jow wſcho ſteji. Tu widźitaj ſekerje. Tej wośnu ſebi do dźěła. Dyrbju wamaj pokaſacź, kak to cźinju? Schkoda, ſo nihdźe kuluſcha njeje, hewak bych wamaj ſnydom pokaſał. Schto dha jowke je? Wěſo je to też ſekera, mataj prawje. Ale to njemujemy ſekerą. S nim ſo te wulke kuluchi rózno ſawſkła a kocźa. A tole? To je bicź abo heja k wupaczenju ſdonkow. „Grawocźiwe dźěło" nan naſtajnje rjeknje. Do ſdonka ſo ſekera ſarube-nje a potom ſ heju na njón klepa. Hdyż je truſchku roſ-paczeny, ſabije ſo żelezny abo drjewjany klin, doniż ſdonk njeroſtéſe. Widźitaj, tu leża klinu. To cźi wrjeſkoze, hdyż tajſi ſdonk ſo pacźi. Tu ſu kuczźane ſchcźépki. Pomuchaj-taj na nje. Njewěrno, rjenje wonjeja.

To je nanowa pſchipraſwa ke klepanju kołby a ſterpow. Jowke je rodawa — ſerbſzy praja ludźo najradſcho „rodehaka" —, potom rypawa, kiż ſunu łětża huſto trje-bali. Tu wiſaja piły. Wój ſebi myſlitaj, pſchi rěſanju trjebaſch jenoż troſchku tam a ſem cźahacź. To ſo ſtraſch-nje mylitaj. Rěſajtaj wy ſ nanom, to móżeſaj

Lisć na starſich.

„Róż, widliczi, nożiy, ſwęza . . ."

Makeuu Pawołkej je ſo ból pod bródo kulił. Hdyż ſebi po njón ſałeſe, ſtorczi ſo do hłowiczki. Sſebi na dworje hrajkaju, ſakopuje ſo a běži ſ krwawjazym noſom do do-mu. Cźoże pomoznу bycź pſchi warjenju a wopali ſebi ruczźu. Cźoże ſjwojej macźeri pomhacź bérnу bźiśź. S no-jom ſcźa ſo do porſtow.

Schto praji, ſchto cźini nimale kóżda macź, ſtanje-li ſo jeje lubuſchkej tajke abo podobne njeſłyſeć? Wona po-koja dźěcźo ſe ſłowami: „Druhi raz woſtaj nóż pěkuje

J. Symank:

Přinoški k stawiznam łužisko-serbskeje rěče a literatury.

10)

(Pokračowanje.)

Přehlad.

So wohladuju po krótkich pokazkach spóznawamy wuznamite samotnosće ludoweje powahi:

a) Nežnje, wotewrjenje, zajimnje a zdwórliwje wobkhadźuje młodźenc ze swojej wuzwolenej. Z jenajkej lubosću słušataj k sebi. Swjata jimaj je swěra. Knjeżna steji pod śkitom swojeho lubeho přeco: domach, při wječornej přazy, na polu a pastwišću, na rejach a ludowych swjedźenjach. Dyrbi mło-dźene won do cuzby abo ćehnje-li do dalokeje wój-ny, potom dowěri swoju holičku mjez tym bratrej abo najspušćomnišemu přećelej. Běda njeswěrne-mu, běda zawjednikej, běda pak też njeswěrnej! Krwawne wjećenje z wótrym mječom pyta sebi prawo. Tohodla wuklinčeja w tamnych pěsnjach tragedije do słowow: „jomu hłójčku wotćahehu", chcemy jej hłójčku ćeć." (Wjećba krwě!).

b) Druha samotnosć, kajkuž pěsnje wěstoſca, je lu-bosć dźěći napřećo nanej a maćeri, lubosć w bra-tſtwje a ćesćownosć před starſtwom. Po pa-triarchaliskim waśnju wostachu dźe też wožene-ni synoju w starśišim domje. Wšitcy hromadźe, a z nimi hišće wotroćey a dźowki — mjenowachu so „swoji" a tworjachu „swójbu". Hnujace běše rozžohnowanje domjaceje wot starśich a towaſ-kow, hdyż „z třećim swětleškom bě so minył rja-ny kwas," hdyż „štyri su koniki zapřehnjene a wšitke su z dwora won zawróćene." Nětk holička padnje swojomu nanej wokoło šije, nětk zawdawa maćeri božemje. „Mějće dźak za wječor a ranjo, za dźichi kwas a z wšu lubosć!" „Dobra nóc, sotřiće-cy dwě! Dobra nóc, bratřikaj dwaj! Dobra nóc, towaſki wšě!"

c) Přikładna je Serbow hospodliwosć a dobročin-stwo ze zastarska. Wotewrjenu wutrobu a ruku nadeńdźe w serbskim kraju přiwuzny a přećel a cuzbnik. Khudym a běḋnym k pomocy stać. nak

běše winowatosć, Bože dla, tohodla praji stare při-słowo: „Wbohim ludźom — pomhaj wšudźom!"

d) Skónčnje wuklinčuje z pěsni — wosebje z rejow — wjesoła mysl, haj młodostna rozwólnosć. —

Lit. Kotre barby nałožuja so w serbskich ludowych pěsnjach? Muka 1888. Łuž. str. 13.

„ M. M. Róla: Pěsnje a połsłowiski z Łuka. C. M. S. 1880. str. 35
„ „ M. Kósyk: Spěwy a basnje C. M. S. 1881. „ 8
„ „ M. Hórnik: Delnjoserbske ludowe pěsnje C. M. S. 1881. „ 13
„ „ A. Muka: item C. M. S. 1882. „ 113

Dobre, nadobne pěsnje, kotreż před wjele stow lětami naši prawótcojo zanošowachu, porjeńšuja hišće dźensa naše žiwjenje a pozběhuja hišće dźensa nas přez zeńsko-wšědne do wyšších, rjeńšich honow. Dźakowność je naša winowatosć. Tuž mamy serbsku ludowu pěšeń - wosebje też jenohłósnu - wukhować, hajić, spěchować a ju njezranjenu přichodnemu splahej dale podawać.

IIa. Baje, bajki, basničky, powědańčka.

Runja ludowym pěsnjam sahaja też mnohe bajki a basničky bać do sšóźiwoje starimy. Wone běchu swójstwo cyłeho ludu powšitkownje. Čerstwy pomjatk serbskeho bura podawaše je wot splaha k splahej. To njeje hišće dołha noha, tehdom Serbja rad a wustoj-nje „bajki bajachu". Hdyż so wjesna młodźina na nje-dźelskich popołdnjach abo čopłych léćnych wječorach pod khłódnej lipu homadźeše a swoje najnježniše pěs-nje přespěwała běše, potom baješe pachoł abo holičo přijomne bajki. Prawej přazy słušeše pěsnička, přeco pak też basnička. Wšak su tola wšelake pěsnje zdobom spěwane bajki. Štó pak znaje skónčnje rjeńšeho wobraza hač serbsku maś w kole swojich mólickich, lubuški powučejo a jim bajki bajo!

Ludźo tamneho časa znajachu wobě wumjelstwje, t. r. woni wustejachu so na přijomne powědanje a přednošowanje bajkow, zdobom pak runje tak derje zrozumichu kedźbliwje posłuchać. Naj-wjeselše hodźiny tamnych ludźi běchu splećene do zboża sobučłowjekow: małych a doroślenych. Dźensa je powědanje bajow a bajkow zamjenjene z čitanjom bajow, bajkow, wopisowanjow, romanow atd. Nětkuže tak jara wozbožiłwe poskičeni ani naše dźěći wacy njeznaja, wjele mjenje dorosćeni.

Při powědanju maja mnozy nadobo zabawu, wo-krěwjenje zboža a wužitk; w čitanju leži zymna sebičnosć a samowuźiće. Postup we wobkhodźe, w techniky, w kulhićišću a we wumělstwje je złote ja-

drješko ze žiwjeńskeho začuwanja serb-skeho ludu a serbskeje swójby wutor-hnył. Na wšě časy! Škoda! škoda! Wšelke bajki su zubyte. Snadź bychu też poslednje čich zbytki a drob-nosti serbskeje rěče do wěčneje émy nurjene byłe, njebychu-li hišće w prawym času narodni wučeny pokłady hromadźili a zapisowali a z nowymi wupło-dami wobohaćili.[1]

Najlěpje wukhowale su so tamne powřdańčka, kotreż běchu něhdy nabožniscy — tak rjec — wuswje-ćene, su to: stare mythy. W nich hač do dźensniśeho dnja wothłosy starych póhanskich bajow zaklinčuja. Wone rěča žiwje wo skutkownych wosobach, kaž pal-čikach, rjekach, hobrach, soninach, kuzłarničach a zmijach atd., a zdobom też wašnje jich činjenjow a jich karaktera wopisuja. W bajkach wothłyźeše so kaž w hladawku serbski něhduši lud. Z bajkow zhonimy wěste pěkne a póćeiwe předstajenja prawóteow a bajki rysuja jich swěru, pilnosć, dźakownosć, nje-sebičnosć atd. To je z winu, zo su baje a bajki póhan-ski čas přetrale a zo je křesćanstwo je přewzała, nje je wukorjeniła kaž nabožniśku pěšeń, ale je porjedźi-ło a znadobniło.

Naš čas, zasłyšawši tamne šerjate baje, mohł pra-starśiski słowjanski a serbski lud cyle stroniscy a njesprawnje posudźować, njeby-li trošku jeho nabo-žinstwo znał. Wo tom rěči

[1]) Hladaj: Hpt.-Smoleć II str. 159 — 185. — Dale:

a) Zhromadźene spisy Handrija Zejlerja: IV. str. 1—152 a 401—428: 120 + 45 bajkow

b) „Lipa Serbska": spisaćelo: Bart, Šołta, Haška, Libš, Rězak, M. Bjedrich.

c) „Łužiski Serb": „ Žur, Nowak-Kašć., Nowak-Horj., Sewčik J., Wjesela, Cyž-Mikł., Bjedrich-Mich. a Bjedrich-Mikł.

d) Łužica: „ Pfuhl, Šołta J., B., Helas, Muka, Lorenc, Mudra, Lapsyk, Černy, Wićaz a dr.

e) Katolski Posoł: „ Hórnik, Dučman, Kral, Róla, Łuščanski, Kubaš, Natuš, Kilank, Skala, Winger, Delenk a dr.

Dalši spisowaćeljo: Kulman, Laras, Wjela, H. Jordan, Mučink, Šołta, Nawka a dr.

(Pokračowanje ſćěhuje.)

wo kaschežitu; potom njemožeschy so wjazy srěsać." „Wjeschtrě khadham ženje wjazy schebelisko, schetož wone wowada małe dźěći rady." „Čehodla pak też nastajnje schěschnje bohasch? Wěsch tola, kak lohko padnjesch." A potom trunuje macj wschitko, schtoj mohło někak kraschne być: Stólčk, na kotrymž so dźěćo we warjentu smuczowatsche, stasi so wot khachlow do jitwineho kuczika, nóž pokaži so do wuhlekeho kaschczika a Lena dostanje nadawk, wo schtichodze dźěćo schi hrajkanju lépje dohladowaćz.

Sedźbnik pokasuje so po taiskich sadźěwazych kroczelach za krótki czas: Jenož porědko hischcze je khlyschcez wo padach, kiž mohłe dźěćo je schkodu być, jenm bolosče schitkowacz a žiwy. Macz widźi w tom nowy dopokas toho, schtoj je hižo husto wobkedźbowała: dźěćo je hischcze pschenjenaschonite, so by žebi mohło bjes dohlada hrajkacz a se straschnymi wězami wobkhadźeć.

So bohuželniwa macz w rozsuliwej starosczi wo žiwoje dźěćo po tutym puczu krocži, móżemy dosez derje rozumicz. Schi wotczehnjenju pak dyrbimy žebi pschezo

Hospodarski rozhlad.

pjatk 22. nalětnika 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,211	100 pólsk. złotych .	47,30
1 jendželski punt .	20,44	100 čěskosł. krónow .	12,48
100 šwajc. frankow .	81,	100 franc. frankow .	16,44

Barlinska bursa sapiša wječera sašo postupowaze kursy efektow, dokelž wukraj žiwischo němske akzije kupowasche. Też na wikach ſ dołżnymi a rentowymi ličenjami běchu kursy skrjeczene.

Produktowe wiki wječera dalsche sešłabjenje žitnych płaćizinow pschinješčechu. Pščenża bě 10 pj. a rožka 5 pjenježkow po zentnarju tunischa. Dowós na wiki je brje šnadny, ale kupowanje na wikach je malo, dokelž Barlinske młyny dla schtrajka pschcžo hischcze steja. Wječera płaćesche zentnar

w Barlinje:

pschenży 11,00—11,15 hr., rožki 10,25 hr. hacž 10,40 hr., jeczmjenja nal. 10,90 hacž 11,50 hr., nałymkeho 9,60—10,10 hriwnow, wowsa 9,95—10,25 hr.

w termijnowym wikowanju:

sa měrz: pschenży 11,70—11,80 hr., rožki 10,87½ hr., wowsa 11 hr.,

sa meju: pschenży 12—11,97½ hr., rožki 11,32½—11,30 hr., wowsa 11,30 hr. hacž 11,27½ hr.,

sa julij: pschenży 12,45—12,47½ hr. a rožki 11,62½—11,61¼ hr., wowsa pak 11,70—11,71¼ hr.,

w Drježdżanach (sandž. póndželu):

pschenży 10,95—11,20 (11,05—11,30 hr.) rožki 10,30—10,55 hr. (10,45—10,70 hr.), jeczmjenja nalětnjeho 11,50—12,10 hriwnow (11,50—12,10 hr.), jeczmjenja nasymkeho 10—11 hr. (10,25 hacž 11 hriwnow), wowsa 10,70—10,95 hr. (10,75—11 hr.),

w Shorjelzu:

pschenży 10,50—11 hr., rožki 10—10,20 hriwnow, jeczmjenja nalětnjeho 10,40 hr. hacž 11,30 hr., wowsa 10—10,40 hr.

butra 4—4,40 hr., jesa 15—16 pjenježkow.

běrny zentnar 3,25 hr.

Pschisłatajeja:

Wurželownika zahrodnistwa, Zeisk w Hródku.

Dźěłačerjow 9, Keitzel a Co. w Hródku.

Dźěłačerjow, zahrodnik Schönfeld w Hródku, Hrodowska haža.

Holzu do domu, Schmidtowa w Biskopizach, Biskopska haža 14a.

„ k 1. abo 15. 4., do Budyschina, Kamjentna haža čisło 5.

Nětuitkeho, Schuusch na Židowje.

Na pschedań:

Kruwa młoda, wyšokomlečna, w Lěšej 12 pola Kamjenza.

Kolo motorske, Mühlbach w Kamjenzu, Budyska dr. 63.

Kolo motorske, w Bónjezach 14.

Wós dźěłacy w Bělej Wodze, Mužakowska dr. 3 delka.

„ „ w Hródku, Warschežowska dróha 101.

„ „ w Biskopizach, Swonk. Nowoměschczańska dróha 67.

„ „ w Budyschinje, Sadna Wohala haža 11 na prawo.

„ „ w Budyschinje, na Hausenowej haży 10 delka.

„ „ jtwinski, w Lubiju, Snutsk. Zitawska dróha 32II l.

Kuchinska naboha, błido a schtrelczany kamor, w Hródku Wjedrich-Ebertowa haža 84.

Kamor lodowy w Budyschinje, Swonkowna Lawska haža čisło 26.

Zyhłe tšěschne 150 a ponoškowe nowe, w Hródku, Wjedrich-Ebertowa haža 85.

Sěnno, 2 zent., w Hrubjelczizach 20.

Kóń. 4-lětny, w Budyschinje, Fichtowa haža 6.

Jehnjata a czelczki, knježi dwór we Hluschinje.

Runklizu, knježi dwór w Luhoschcu.

Sšudnizny na pschedawanje

pódželu 25. nalětnika 1929:

w Njebjelczizach, kupny seidu so dop. ½10 hodž. we Herbstej gryčcze: młóczawa a žnjawa,

w Korzinje w hoscenzu pschip. w 1 hodž.: drastny kamor,

w Kulowje w hoscenzu „K 3 krónam" pop. w 4 hodž.: mužace kolo, kolbańowa pjelnjawa, bezimalna waha, schpihel, regulator, vertiko, pleczene meble, drastny kamor, blido se 6 stólzami,

wutoru 26. nalětnika 1929:

w amjenzuſe w dworje radnizy dop. w 10 hodž.: walaj tkaninow a wobleč.

Wospjewjenje.

W konkursu nad samožencjom wojnaſkeho mischtra Hermana Urbana w Klukschu je žud schónczanu termiju na šrjedu 17. hapr. 1929, dop. w 11 hodž. do Budyschina, sstwa 141 swotak.

Dóstawar rentu Ernst Nowak w Budyschinje na Schäferowej haży 19 mjesche dla wopisstwa sarčežnika. Ssud je sarčežnistwo sašo sošmyk.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dżenża dop. ¾11 hodž.: Wulke posticzenje w pschenży, ale wobrot šnadny wosanje. Dop. ¾12 hodž.: Kaž psched hodżinu, płaćizny su hacž do 10 pj. pornje wječerawschim snižene.

Drježdżanska burza (22. III.).

Pšenica	219-224	běrnjace kružki	22,80-23,00
rožka	206-211	pšenič. wotruby	15,20-15,60
nalětni ječmjeń	230-242	ržane wotruby	15,40-16,00
nazymsk. ječmjeń	200-220	pšenična muka	42.00-43.50
wows	214-219	ržana muka	32,50-33,50
čefwieny dźeczel	140 150	woka	-
raps		pieluški	-
kukurica (Maia)	236 238	hróch	-
suche truhančki	16 16,90	cokrowe truh.	-

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje

23. měrca 1929 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najniš. płaćizny hr	najwyš. płaćizny hr
Howjaze mjaso z kosčemi	1 kg	2,00	2.40
Celace mjaso	1 „	2,40	2,80
Skopjace mjaso	1 „	2,60	2,80
Swiniace mjaso	1 „	2,40	2,80
Tukrajny swinjacy šmalc	1 „	2,40	3,20
Pšenična muka	1 „	0,44	0,56
Ržana muka	1 „	0,44	0,46
Khlěb	1 „	0,35	0,37
Jědźne běrny	1 „	0,14	0,16
Rajs	1 „	0,48	1,20
Hróch	1 „	0,60	1,00
Soki	1 „	0,60	1,20
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	1,56	1,80
Sušeny potč	1 „	2,40	2,80
Dobre mloko	1 lt.	—	0,28
Jědźna butra	1 kg	4,20	4,80
„ „ wukrajna	1 „	—	—
Jeja	štuka	0,13	0,13
Jědźne buny	1 kg	0,50	0,80
Cokor, drobny	1 „	—	0,60
Petrolej	1 „	—	0,40
Kamejatne wuhlo (domj. tepj.)	1 otr.	—	2,20
Brunicowe briketty	1 „	—	1,45

Wične płaćizny w Budyšinje.

23. měrca 1929.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Předmjet		najniša płaćizna	najwyša płaćizna
Pšenica, nowa	50 kilo	10,35	10,75
Rožka, nowa	50 „	10,20	10,40
Jemjeń	50 „	11,00	11,25
„ nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	10,00	10,50
„ nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny (we wjetš dźělb.)	50 „	4,00	4,50
Butra	1 „	4,20	4,40
Syno, nowe	50 „	6,50	7,50
Słoma, z maš. młóč., pras.	50 „	2,00	2,50
„ „ „ k zasł.	50 „	2,60	3,00
„ z cypami młóčena	50 „	—	3,50
Pšenična muka, 60%	50 „	17,00	18,00
Ržana muka, 60%	50 „	15,50	16,50
Pšenične wotruby	50 „	8,00	8,20
Ržane wotruby	50 „	8,25	8,50
Jeja	1 štk.	0,13	0,15
Prosata 622 štuk	1 štk.	34,00	46,00

Na wikach so prosata srěnjo kupowachu.

Najlěpše twory so hišće wyše płaca.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	22. 3.	21. 3.		22. 3.	21. 3.
Pšenica	220-223	222-225	buny, Viktor.	43 49,00	43-49,00
rožka	205-206	206-209	woka	29-31,00	29-31,00
nal. ječmjeń	218-230	218-230	módra lupiny	16-17,50	16-17,50
nas. ječmjeń	192-202	192-202	žołte lupiny	23-25,00	23-25,00
wows	199-205	199-205	zeradella	—	—
kukurica	243-248	243-248	rapa. wosušk.	20-20,60	20-20,60
pšenč muka	25-29,75	25-30,30	lany wosušk.	24-25,00	24-25,00
ržana muka	27-29,25	27-29,35	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	15,75	15,75	běrnj. kruški	21-22,50	21-21,60
ržane „	14,85	14,85	sync, 50 kg	4,50-5,50	4,50-5,65
lane symjo	—	—	ržana słoma	1,35-1,55	1,30-1,40
hróch	43-49,00	43-49,00	pšenič. „	1,30-1,35	1,10-1,30
raps	—	—	wowsna „	1,55-1,70	1,55-1,70
pjeluški	21-26,75	25-26,75	ječna „	1,35-1,60	1,35-1 60

Płaćizny rěznecho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

23. měrca 1929. Płaćizny po centn. a zl. hriwnach

Skóme družiny a woznamjenjenja.

Woły: 3084.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěznoje hódnosće haš do 6 lět	55—58
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	50—53
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	45—49
Mjenje picowane wšěch starobow	38—43

Byki: 734.

Połnomjasne, wurosčene, najwjetšeje rěznoje hódnosće	50—52
Połnomjasne, młódše	46—48
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	43—44
Spatne	40—42

Jałojcy a kruwy: 1841.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznoje hódnosće	39—43
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěznoje hódnosće haš do 7 lět	30—37
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	25—28
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	21—24
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 3600.

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	75—85
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	60—80
Spatne (4.)	40—59

Wowcy: 8610.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	66—68
Starše wukormjene (2.)	56—65
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	55—60

Swinje: 13 687.

Połnomjasne, wosobitych rasow a jich křiženjow, haš do 1½ lět stare	80
Wukormjene	80
Mjasne	78—79
Spatne	76—78
Sanay a kundrosy	72—74

Puć do njebjeskeho kralestwa.

Pokazał njebo farat H. Lenk.

Wječemnej nozy.

Może schtó Boha widżeć? Ja jeho hischcze njejsym widżał. Ty? Drje też nic! Ale štónčko, mežacy a hwězdy znym ja husto widżał. Ty wěsče też. Te žu kam horkach na njebju. Schtó je je ſ bocžu swokał? Schtó dżerži je, so dele njepadnu! — Mój rosum ja też hischcze widżał njejsym a ty twój też nic. Schtó dha je jón namaj do hłowy dychnył? So ty a ja hischcze žiwej žmój, schtó cžini to? Schtó woła schtomy w nalěczu se španja? Wě lěczu wikaja žitne kłoły na stwjelzach, schtó krjepjesche je, so roscžechu? S wocžemi njemóžemy Boha widżeć, t temu wone njejsu, kaž nóż njeje ſ poschkuchanju. Wěmy pak my we duchu, so Bóh je? Wschetož so my wěmy, so Bóh je, to je jim sjewjene, pschetož Bóh je jim to sjewił ſ tym, so Boža njewidomnosć, to je jeho wěczna móc a bóstwo, budže widżane, hdyž my na stuttach to rozumimy, jako to je to stworjenje swěta, tak so žu woni bjes samolwjenja." Tak praji Biblija. Ma wona wopaki?

Hdyž mi něchtó 1000 hriwnow dari a ja jemu nochcył praješ „žo dźakuju", dha bych tola wotrychtowany njepłech był. Schtož pak mi Bóh darił je, je wjazy hacž 1000 hriwnow hódne. Moje žiwjenje, moja žiwnosć, moja žiwnosć, moja swójba — mózu žel to wobličzić, kelko je to mi winojte? Mój rosum, tón je mi ſam wjazy winojtu, hacž zyte pjenjezy teho swěta. Ssym pak žo Bohu pschezo sa to dźakował? Ach, cžaš jetež był, w kotrymž pola nje rěkasche: „Dokelž wědżachu, so Bóh je, a njejsu jeho cžesčili jako Boha ani žo jemu dźakowali." — Srudny cžaš! Ssy ty też tajki cžaš naschoni? Kajki płód je cži ſ njeho narosił. Njedżał je jeho mjeno. Woni žu w jich myslach kniežomni sčežinjeni a jich njemudra wutroba je sacžemnjena." To je wurostko. Jedyn płód tłi je hórki kaž žołcz, tłi je dyn wublunje. — Slepy był zwoje cžaje žiwjenje, we cžemnej nozy wokoło žu małacz, kat je to nastrózaje! Wutrobu měcz, tłi je do cžemnosče ponurjena, je to něschto rjane? Tola tak budże temu, tłi Bohu ſ njedża, kom płacži. Jeho wucžeri wón won, a jeneho druheho Boha puschczi nuts. — W starym cžaju cžesčachu jako Boha ptaczki, woły, hady. Dżenża płacži to ſa hłupoty, my žmy nětk mudrischi. A kat? Ale schtó je tón Bóh, kotremuž žo wutrobnje durje wschěroko woczinjeja? „Mamon" je jeho mjeno. Pola wulkich je wón wulki a pola małych je wón mały, tola wón wostanje tónja- my. Schto da pak wón cžini, hdyž jeho lubowarjo je žwěta cžahnu? Cžehnje wón ſ nimi žobu? Nč, wón wostanje tudy a błasni sašo nowych lubowarjow runje tak kaž prjedawschich. A tutemu njeswěrnemu pschihobej k cžesči wupowědżi žo žwěrnemu Bohu bydło we wutrobje. Jako žo ſa mudrych dżerżachu, žu błasni sčižinjeni. Hdże dha pak wjedże pucz bjes Boha? Do hłubin a jeje mjeno je sły łóchi. Pschezo hłubje dże dele a jich cžesči pschewobroczi žo do haniby, žwětłosčj je hežko, nóż je nastała. Tola wschitzy njepschindu hacž do bahna dele, někotrí dżerża žo po puczu twjerdże, dokelž žo pjoch nim grawuja. Někotrí. Wjele jich nje- je. Snano žwěczi tym hłónzo, tłi žo tam twjerdże dżerża. Ale je to žwětłosčj hłónza, hdyž žo thudži we jich hubjeństwje wostała? Je žadanje po pjenjezach žwětłosčj hłónza? Jeneje malicžkosče dla wulku haru hnacz, jenemu hłupemu kaž psches wuschi sčahnyc, nékomu jeho cžesčj ſa khribjetom pschikrótczicz a potom lu- dacz: ja pak njejžbym niczo prajił: na druhich wot horka dele hladacz, ſam žo wobdżiwacz a druhich skutki dele torhacz, nanej a macžerl trókacz, schtož je žo žlubiło niz dżerżecz, ſ jsednanju politicznu ruku ſomnje wotpo- kasacz, a hdyž žo někomu dobrota wopokjacz hodži, cži- nicz jako by ſaneje wutroby w cžele njeměł, je to žwě- łoicz hłónza? Hdżeż žo pohlada, je nóż. Žaſna nóż? Nč, cžemna nóż, pschetož žwědomje schukoje cži do wucha „Ty žu na wopacznym puczu!" Ale tola wostanje žo na nim. Haj cžłowjek žo hischcze žmjele žortam žobu- puczowarjow a to cžini nóż hischcze cžemnischu. Je mo- ja duscha pschezo we hłónczinym puczu khodźiła? Ja bych žo sacžerwjenił hacž sady wuschow, hdy by cžuł „haj" prajicz. Ja wěm, schto to rěka „w cžemnej nozy."

A ty mój luby pschecželo?

(Pokracžowanje sežehuje.)

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleč w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Bratrowcu. Za nawěski: G. Janak w Budyšinje.

8000 hr

po dźělbach wot 300 hr. a wjacy so na II. a III. městna leżownosće wupošćuja přez **Pohle** w Nowoslicach

Pytam při wysokej mzdźi

2 holcy d. hródže

(16—20 lět) k 1. abo 15. haprl. ½ hodź. wot Budyšina. Bliže je zhonić we wud. „Serbsk. Nowin".

Pytam k 15. 4.

pilnu, sprawnu

domjacu holcu

kotraž dyrbi też trochu ratarstwo sobu wobstarać.

Pawoł Köhler rězn. mišir w Njeswačidle

Žiwnosć

so. 3 w Kobjelnje pola Klukša 8 kórcow pola a łuki na předań Bliže zhonić w **Brězynje 27** pola Hudiny

Magnetny dom!

K hermankej

Schaaf

Modnje Kabinet

Sarkow kupny dom

Wolmjane museliny a pisane šidy za šórcuchi
selene, čerwjene a módre sukno za suknje
čorne počehnjenje za kóntuše
pisany barchent za kóntuše
čorne wobsadki za kóntuše
pisane wobsadki a banty wokoło šiwota
wolmjane tkaniny a šidy za nahłowjace rubišća z přihodźacymi šidźanymi francami, chenillowe rubišća

Wosebje tunjo:

salinowe šórcuchi, pisane a jenobarbne	3.50
hotowe kapy a banty za holcy	0.95
čorne, běłe a różobarbne Moiréjowe banty	2.50

Sarkow kupny dom

Dobre čehnje k sebi!

Kulow!

Wšěm lubym přećelam a znatym z tuteje zdźělimoj, zo smój

hosćenc „Němski kěžor"

w Kulowje

18. t. m. přewzałoj. Prosymoj, zo chcyli dofalnu, naju prjedownikomaj spožčenu dowěru też na nas přenjesć.

Z dobom poručamoj ratarjam a jěcharjam naju staroznate **konjency**

Česćenym towarstwam a druhim zjenoćeństwam poručamoj też naju **salu**

Wo přećelnu podpjeru prosyjaj

Jakub Měrćink a mandźelska

Emil Höhne w Bukecach

zamkarski mišir

Skleńčane-, porcelinowe- a niklowe twory, darjeńki kóždeje družiny a wšě **hospodi[illegible]**

fotografiske powjeršćanske domj. kinowe } **aparaty**

a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje. ♦ **Fotowy dom**

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy čo. 13

Wuwiwanje filmow a platow kaž też wotčali wěcy wustojnje a najspěšniše.

Hypotheki

na leżownosće w měsće a na wsach. **Požčonki** na zastojnikow a kruče přistajenych z wotpłaćenjom po měsačnych dźělbach. **Kupowanje a předawanje leżownosćow a wobkhodow** kóždeje družiny.

Dowěrliwe zaradźowanje a pomoc we wšěch pjenježnych należnosćach a sudniskich wěcach. Mnoho připóznaća.

Hypothek. büro Wenzel

na Hornčerkwi hasy 11 Telefon 3696

Pytamy a poručamy

ženj. a nježenj. rólń. pohončow, ratarske dźěłaćerske swójby, dźěł. pacholow a jutrownych hólcow hospozy, kuchinske a domjace holcy, holcy za pólne dźěło a do hródže, kaž też wšón dejefski personal. **Powołańske wotdźělenje za ratarstwo** při dźěłańskim hamće w Budyšinje na Hrodowskej hasy 10 (Landhaus).

Telefon 2861 a 2868.

Njedźelu 24. 3. 1929 wot 13-16 h. wotewrjene.

Drjewowa awkcija

Wutoru, 26. měrca 1929, budźa so na Jitkowskim rewěrje za hotowe pjenjezy předawać:

250 rm khójn. kuluchow I
10 rm khójn. kuluchow II
170 rm pjeńkow
650 rm khójn. walčiny

Zetkanje na nowym drjewnišču mjez starej dróhu a Drajškec hatom

Rakečanske knježeństwo.

Přesadźowanje drjewa.

Wutoru 26. měrca 1929 budźa so na **Wutołčanskim rewěrje** (Šimanec hora a Depjeńka)

4 rm palnych šćěpow } khójn., šmrěk., škowr.
57 rm palnych kuluchow }
29 haloz. hromadow, khójn., šmrěk., škowr.
3 losy walčiny, 59 twjerdych žerdźow.
27 khójn. škowr. 8—14 cm srjedźa 8.- a 10.- m,
32 šmrěk. 10—14 cm „ 8.- a 10.- m,
8 pjeńkow. losow

za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać. Započatk w 9 hodź. na Šimanec horje. **Wutołčanske ryćerkubło.**

Symjentny dźećel

čisty, kaž z ruku zwuběrany

zwuběrany dostachmy w plombowanych měchach z hórskich krajinow při ślesko-češkich mjezach a poručujemy po najtuńšich płaćiznach

Serbski Hospodař

Ratarske wulkowikowanske towarstwo ź. w. r.
w Budyšinje, tel. 3510 w Khoćebuzu, tel.

Njewšědnje rjanaj, 4 lětnaj zasadźitaj, šěrokaj

Seelandskaj

dołhowopušataj złotolišakaj z blesu, dobraj čaharjej, dokelž za město přemłodaj, na předań

Dresden-N., Lössnitzstr. 3

Fuhrgeschäft. Telefon 50287

Konje k rězu

kupuje kóždy čas po najwyšših płaćiznu

Kurt Kaiser w Budyšinje,

na Humboldskej hasy a při Mjas. jětkach. Tel. 2403

Dźělba trjebanych

žonj. a mužacych kołow

na předań

Schiebak na Mužakowskej drózy 4

Připrawjenja radia

najsprawnišo!
Najlěpše referency
Na přijomne wotpłaćowanje
Předwjedźenje pola Was doma

Gustav Krawc w Budyšinje

na Różowej hasy 8 a 13

K započatkej šule

poručam: šulske torsistry, snědańske toše, šulefske mapy k jutrown. jěchanju

dwě nowej muzdźe

tunjo na předań

C. Junghans na Jerjowej hasy

Centralne dźiwadło

Njedźelu 24. měrca dopołdnja w 11 h.

filmowy přednošk

NORD DEUTSCHER LLOYD

Łódź. inženjer Hans Gretschmann z Bremena

Polarna jězba

z Lloydowym parnikom „München" do

NORWEGSKEJE
ISLANDSKEJE
SPITZBERGENSKEJE

Film hórskeje popularnoje romantiki. Zajimawe wumělske a ryzowane filmy. Połnocne słónco. Lodowniki. Golfowe krajiny.

Film Döringowych film. dźěłarnjow w Hanoweru.

Płaćizny: —,80, 2.— hr.

Dalše je z plakatow dowidźeć.

Handrij Mróz w Bukecach

Kolesarnja. Casnikař. Wuporjedźerńja. Centrifugi.

▶▶ **Wotnajeński awto** ◀◀

za kwasy, křižna atd. najtuńšo. · · Telefon Pomorc 323

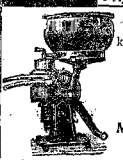
Dołhe a krótke škórnje

ručne dźěło, ma jenož na składźe

wobućowy dom Mark w Kulowje.

Přijomne wotpłaćenje

Jednore a dobre

Ratarjo!

kotřiž chcedźa najwyšši butrowywunošk docpěć, dostanu nowy

„Em-We" separator

MODEL 1929, bjez wjazanja ke kupjej 4 njedźele NA PRUHU

5 lětne rukow. za dobre zběranje smjetany, lohki běh a najlěpši material.

Stare centrifugi so za wysoku płaćiznu sobu zaměnjeja.

Max Wendel wikowańnja z ratarskimi mašinami Demianipl. 55 pódla hosć. „K słóncu" w Zhorjelcu

Telefon Co. 2115

„Em We" butrowe mašiny

Jeja k nasadźenju

wot čerwjenych *Rhodelanskich* přez pasańske hnězda na najwjetšu zamóžnosć plahowane jene po 25 pj. předawa

Swobodne kubło w Lětonju

Telefon Budyšin 2483

Přesadźowanje paln. drjewa

na Kupjanskim rewěrje

Póndźelu 25. měrca 1929 budźe so w drjewniščach, wotdźělenje 13 a 16 nastajene.

12 rm khójn. wužitk. kuluchow
10 rm brězow. palnych šćěpow
27 rm khójn. palnych šćěpow
22 rm brězow. palnych kuluchow
125 rm khójn. palnych kuluchow
600 rm. khójn. palneje walčiny
16 khójn. dołhich hromadow

pod do časa so wozjewj. wumělnjenjemi za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać. Drjewo leži njedaloko Komorowa a při skalnym puću. Dobre wotwoženje.

Zetkanje w Komorowskim hosćencu dop. ½10 hodź.

Kupjanske hajniske zarjadnistwo.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaca měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom 2,25 hr. Do wukraja 18 Kč. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 71 — Budyšin — Pónjelu, 25. měrca 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Pruski sejm.

Pruski ſejm je wobſamknył, ſo ma ſo **ſwobodnym powolanjam pſchemyſłowy dawk napokoješ**. Pſcheciwo tomule wobſamknjenju je **pruſka ſtatna rada ſawjedženje tehole dawka wotpokaſała.**

Bjes wjetſcheje debatty je ſejm w druhim cźitanju wobſamknył, ſo ſmĕješ pſchidobne evangelſka a katolſka zyrkej

zyrkwizſki dawk

niz jenoż **po dokhodnym dawku**, ale też **po realnym dawku, ſakładnym ſamoſenjoſnym dawku a nĕmſkoſtatnym ſamoſenjowym dawku ſbĕrać.**

Pódla teho je ſo ſe 127 pſcheciwo 108 hłoſam namjeſt katarſkeho wubjerka pſchijał, w tymle ſkóce zyku liczbu wukrajnych katarſkich dźĕłacźerjow hnydom a niz hakle 15. hapreje ſe ſtrony nĕmſkeho knježerſtwa pſchiſwobliczć dać.

Sſejm potom k druhemu cźitanju wo

hoſpodarſkim planje finanzneho miniſtra

ſchcheſche. Nĕmſkonazionalny Ebersbach finanznemu miniſterſtwu wĕſchcheſche, ſo pruſke finanzne ſarjadniſtwo tónź hapreje abo poſdźiſcho njebudże wjazy

dla hubjeneho finanzneho hoſpodarſtwa płacźicź móz.

Miniſter dr. Hoepker-Aſchoff wotmołwi, ſo, hdy njeby jako ſamołwity finanzny miniſter w ſwojim ſaſtojniſtwje woſtał. K tomu pſchiſpomni, **ſo je finanzne połoženje pruſkeho ſtata zyle w rjedze.**

Pruska statna rada je so přeciwo napołoženju dawka na swobodne powołanja wuprajiło.

Pruski ſejm je pjatk knježeſtkowy ſakonjowy nacźiſk pſchijał, po kotrymž ma ſo ſwobodnym powołanjam pſchemyſłowy dawk napokoješ. Pruſka ſtatna rada je ſobotu ſe ſydom pſcheciwo ſchtyri hłoſam **pſcheciwo pſchemyſłowemu dawku ſwobodnych** powołanjow proteſtowała. Sa **protest dźĕkowe** ſhromadźenſtwo ſ zentrumſkej ſtronu hłoſowaſche.

Protest ſtatneje rady najſterje k tomu dowjedźe, ſo dawk na ſwobodne pſchemyſłke ſadnje.

Pruske knježerstwo zwjaski a strony warnuje.

Pruſki ſnutſkowny miniſter je napominanje wudał, we kotrymž praji: S kruſtawu ſarućenu towarſtwowu a ſhromadźeńſku ſwobodu, kaž prawo, mĕnjenje ſwobodnje wuprajicź, dźeń a bóle jeju wažnoſcź a ſamyſł pſchepóſnawajo ſnjewužiwaju. W poſlednim cźaſu je ſo huſto ſtako, ſo ſu pſchi nazwylnoſcźach ludźi ſabili. Pſchecźiwo poliziji je ſo ſpecźiwoſcź organiſowała a polizaiſay ſaſtojnizy ſu ſo ſmjertneho ſtracha pſchiſchli a ſo ſranili. Też ſo njeſu wottraſchili, ponniki wobſchkodźicź a źiwotne pohrjebniſchcźa ſapuſcźicź. Parlamentarniſke namjety a napraſchenja ſadaju, ſo by knježerſtwo pſcheciwo nazwylnoſcźam ſe napraſowanjemi wobarało. Knježerſtwowe warnowanja njeſu pak wſchudźe ſkutkowałe. Snutſkowny miniſter tohodla hĕſche ras kłutnje wſchĕ politiſke organiſazije warnuje.

Jeli ſo tónle poſledni poſpyt, ſ kotrymž dyrbi ſo politiſke ſwuſinjenje ſtacźanow we wobſahu ſakonja pſcheciwo łóžbemu wumnożowanju ſchkitacź, a je-li warnowanje pſcheciwo pſchekroczenjam politiſkeho wojowanja njeſkłuchane woſtanje, miniſter k łĕpſchemu mĕrjeho a mĕr lubowazeho wobydlerſtwa pſcheciwo radikalnym organiſacijam je wſchĕmi do wole datymi krĕdźami bjeſkhodźadnje ſaſtroźi. Też ſo njebudże komdźicź, cźaſe ſwjatki a ſjednoczenſtwa, kotrejž maju ſ dobrom politiſke formy, rozpuſchcźicź.

Wukaz na prusku policiju.

Se ſdobom woſjewjenym wukazom ſnutſkowny miniſter policajſkim wyſchnoſcźam pſchikaſuje, ſo bychu ſame wſchĕ trĕbne naprawy cźinile, ſo by ſo **nazwylnoſcźam radikalnych organiſacijow ſkutkowje napſcheciwo ſtupało.** Organiſacije, kotrejž ſe ſwojim ſamopaſchnjſtwom ſpóſnacź dawaju, ſo maja ſlu wołku, mĕr kaſyeć, dyrbja ſo po § 2 nĕmſkeho ſakonja rozpuſchcźicź. Pſchecźiwo poſpyniam, ſnowa wuſinjowacź, ma ſo ſ doraſom ſakrocźicź.

Sjawne ſhromadźizny pod hołym njebjom a wokoło cźahanje, kotrejž bychu mohłe ſjawnu bjeſkraſchnoſcź wohroſyć, na polizaju ſakaſacź, ſo by ſo ſtrachej do prĕdka wobarało. Też ſhromadźizny w ſamknjenych meſtnoſcźach, kotrychž njeměrny kharakter je do prĕdka ſpóſnacź, dyrbja ſo tehorunja ſakaſacź.

Hewak miniſter na ſwoje prjedawiſche na to ſo poczahowaze wołoſniki ſ poſtajenjom pokaſuje, ſo ſo organiſacije, kotrejž nazwylnoſcźe ſawinnja, njetrjebaju ſnowa warnowacź, ale ſo dyrbja ſo roſpuſchcźicź.

Rozkora mjez nĕmskonacionalnymi.

Nĕmſkonazionalna ſtrona dyrbjeſche ſo tele dny ſeńcź, dokelž chźyſche **Hugenberg**, nowy ſtroniny pſchedhyda, ſwoje wulke **reformowaniſke plany** woſjewicź. Poſpodjenje je ſo njejaſny wotſkaſało: Blĕſche pſchicźiny ſo ſ nowin „Der Deutſche“ ſhonja, kotryž evangelſkim ſchćeſcźijanſkim towarſtwam blĕſko ſteji. Po nim je Hugenberg ſwoje plany najprjódy z nĕmſkonazionalnej frakziji pruſkeho ſejma dźĕłił, tola je tam ſtyłne **pſcheciwjenje kſchidła kſchećeſcźijanſkich dźĕłacźerſkich ſwjatſkow nadeſchoł.** Pódla woſtſtronjenja pruſkeho ſpomoženſkeho miniſterſtwa Hugenberg namjetuje, ſo by ſo dźĕłowe miniſterſtwo ſ nĕmſkim hoſpodarſkim miniſterſtwom ſjednocziło. Schtož pak tu jemu woſtejhe ſa ſło wſali, je wotmyſlenje, nĕcźiſchej ſozialnej politiky napſcheciwo dźĕłacź a ſawĕſcźenje invalidow, pſchiſtajenjow a dźĕłonjemĕjerjow woſtwaricź. Dźĕłacźerſke ſwjatſki ſu na to hroſyle, ſo ſ nĕmſkonazionalneje ſtrony wuſtupja. „Der Deutſche“ mĕni, ſo móže ſo tale reforma jenoż po puczu diktatury pſchewjeſcź.

Po ſdźĕlenju nĕmſkonazionalneje powĕſcźenje je ſo ſjĕł nĕmſkonazionalneje ſtrony jenoż łohodła woſtſtorcźił, dokelž je Hugenberg na bronchialny katarch ſkhorił.

Landbundowe agitacija w Oldenburgskej.

W jenej małej wſy połodniſcheje Oldenburgſkeje bĕ finanzny hanſt pola jeneho kublerja kundroſa cźaſacź dał, dokelž kubleŕ nochzyſche dawk ſapłacźicź. Kubleŕ bĕ wjednik kſchećeſcźijanſko-nazionalneje ludoweje ſtrony, kotraž hnydom ratarjow ſwoła, ſe ſwonami ſwonicź da a w nozy ſ nĕhdże 50 muſenni ſ nazwylnoſcźu kundroſa wotwjedże. Nĕkotre dny poſdźiſcho ſo wulka proteſtowanſka ſhromadźizna ſtała, pſchi kotrejž ſo 800 ratarjow wobdźĕli. W njej ſo wótre wobſamknjenje pſchija. Oldenburgſke knježerſtwo namołwjacu, ſo by pſchepytowazeho ſudnika, kotryž bĕ w ſawjedźenym proſezu dla łaženja mĕra tiſoch ratarjow ſajeć dał, hnydom ſe ſaſtojniſtwa woſtſadźiło. Dale kupowańſki a podawańſki ſtrajk ſapoczachu a ſ dawkowym ſtrajkom hroźachu.

Oldenburgſke knježerſtwo dla tychle podawkow ſejmowe pokedźenje ſwoła, w kotrymž pjatk miniſteriſki preſident Fiſcher wo podawkach roſprawjeſche. Wón mĕnjeſche, ſo ſu poroki pſcheciwo pſchepytowazemu ſudnikej a druhim ſaſtojnikam zyle njewoprawnjene. Knježerſtwo je ſo kruce roſſudźiło, ſjawny porjad ſakhowacź.

W debaccź ſo zentrumſki wjednik pſcheciwo traſchenju landbundowych wjednikow wobroćił, kotrež hroża, też loyalne wobydlerſtwo do hibanja ſobu ſtorhnyć. Landbundowi wjednicy ſu praſili, ſo dyrbi ſo mloko wulcź, hyrnjež bychu dźĕći w mĕrcźe ſawutlike. Schtóž ſ ratarjow ſobu njeczini, budźe tamany a hdyž wumrje, njech hlada, kak pod ſemju pſchindźe.

Mali ratarjo w połodniſchej Oldenburgſkej ſu ſo pſcheciwo landbundowym radikalnym ſadanjam wuprajili. Tele ſadanja njehodźa ſo pſchewjeſcź a zyle ratarſtwo wohroženja. Mali ratarjo taſtu politiku wotpokaſuja.

Twarske plany pancerowancho křižaka so kradnu.

W Rheiniſkej metallowej a maſchiniſkej fabrizy we Düſſeldorfu je ſo cźeſtka krajna pſcherada ſkuczyła. Jedyn techniſ, kotryž we wotdźĕlenju kanonow dźĕłaſche, je konſtrukzijte plany kradnył a je pjeza ruſkim agentam pſchedał. Winika ſu pjeza hižo ſaſtapili a do Lipſka dowjedli.

„Hrabja Zeppelin“ k Sćerdźoſeńſkemu morju leći.

„Hrabja Zeppelin“ je njedźelu w nozy na leczenje k Sćerdźoſeńſkemu morju wulećał. Wſcho hromadźe ſo 28 woſzobow, mjes nimi tſo inżenierowje ſ twarniſchcźa, na leczenju woſtawaju. Leczenje budźe nĕhdże ſchtyri dny tracź.

Piwowy dawk ſo njepowjeſchi.

We hłownej ſhromadźiſnje ſwjatſka bayerſkich induſtrialnych je ſapódſanź dr. Schlittenbauer, kotryž je ſo runje ſ Barlina wróćił, ſdźĕlił, ſo pſchipowĕdźene powjeſchenje

ſwójeho dawka niepſchichodźe.

Barlinscy kriminalisćo w Janowicach.

Po namołwjenju pſchepytowazeho ſudnika pſchi krajnym ſudźe w Hirſchbergu je krajne kriminalne polizajſtwo w Barlinje kriminalneho polizajſkeho radu Hoppu, kriminalneho komiſara Braſchwitza a ſtaceho ſaſtojnika mordarſtwowje kommiſije do Hirſchberga pókłało, hdźeż ſu ſobotu dojchli. Dokelž prĕnje poliziſke pſchepytanje dla ſwojeje nejpſchesćeſnoſcźe a dla njeroſſudnoſcźe Liguiſkeho kommiſara njeje wuſpĕch mĕło, Barlinſcy ſaſtojniſcy pſched cźeſtkim nadawkom ſteja.

Swójbne dopytowanje w Janowicach ſo ſniźiło.

Pſchi pſchepytanju mordarſtwowje naležnoſcźe w Janowicach je nadpadło, ſo je ſo wſchitke dopytowanje ſwójbnych ſ tuteho lĕta wo jitrowje ſtónźowaneho hrabje Eberharda a też we wſchĕch druhich ſtwach ſhubiło, hačrunje ſu wſchĕdnje liſty do broda pſchithadźałe. Po ſo namałzanych ſlĕdach je ſo hakle njedawno wjele liſtow ſpaliło. Mĕnja, ſo to ſ wĕſtymi podawkami w hrabiniſkej ſwójbje ſwiſuje, wo kotrychž ſo hiſcheze njemóže nicźo wĕſteho rjec.

Hollandske knježerstwo mjeńcźe.

W prĕnjej hollandſkej komorje je ſwobodomyſlny profeſor van Embden dla **woſjewjenja franzowſko-belgiſkeho wójnſkeho pakta hollandſkemu knježerſtwu wótre poroki cźinił.**

Mĕcźnik pſchede wſchĕm ſaſtudźowaſche, ſo knježerſtwo njeje ſ tym, woſjewjenju falſchowanych dokumentow ſadźiwało. Prĕnje woſcźiſchcź „Utrechtſkeho dźenika“ je ho ſ wotpohładom ſkuſchił. Woſjewjenje je ho ſ wotmyſlenjom ſtało, ſo by ho ludowe mĕnjenje ſajĕdojſcźo.

W dalſchim bĕhu debaty ho ſozialiſt Polak kritizy ſwobodomyſlneho rĕcźnika pſchiſlamkny. Pokaſa pſchedewſchĕm na kupza dokumentow, ſ Beuningen, kotrež ma po ſwojim wuſinaću hiſcheze wjazy falſchowanych dokumentow a ho ſwonkowneho miniſtra praſcha, hacź je jemu to ſnate. Polak ſtónźnje hiſcheze roſtołmjenje we wuprajenju belgiſkeho wójnſkeho miniſterſkeho pſchedhydły w komorinym poſedźenju 19. měrca wo hollandſkej napſcheciwnej ſpinaći ſadałſche. — Knježerſtwo mjelcźeſche.

Fochowe swjatołne khowanje.

Njedźelu dopołdnja je ho w pſchitomnoſcźi ſakitaliſkeho miniſtra cźeſko marſchalla Focha ſ jeho wobydlenja k triumfnym wrotam dowjeſło. Hižo wot ſaźneho ranja bĕchu wołne dróhi połne walkich cźiſłowanych ludźi. Se ſpinkami marſeilleiſy ho ſ franzowſkej thorhoju pſchikrutu kaſchej na łafettu ſhĕtny, kotruž offizirſko generalneho ſteba ſ nahim mjeczom pſchewodźachu. Wudowa a dźowzy ſemrjeteho ho ſ generalom Weygandom do jeneho woſa ſydnychu. Na cźahelowym cźole woſtdźĕlenja artillerije dźĕchu. Pod triumfnymi wrotami, hdźeż bĕ row njeſnateho wojaka ſ kwĕtkami wupyſcheny, ho łafetta ſ kaſchcźom ſrjedź ſchtyrjoch kandelabrom ſtaji. K hłowam marſchallowa ſtandarta leźi. Potom nimo wĕry wulke cźiſłódy luda poczachu nimo cźahnyć. Po proſtwje Fochowoje wudowy je ho kaſchcź hižo ſobotu wjeczor do Notre-Dameſkeje zyrkwje dowjeſł.

Nimo cźehnjenje luda pſched Fochowym kaſchcźom po nĕcźim hobrſki woſbłah nahywaſche. Wſchĕ k triumfnym wrotam wjedźaze dróhi bĕchu bórſy ſ ludom ſatnkane. Porjad nimocźehnjenja ho njehodźeſche pſchewjeſcź. Pſchi kaſchcźu je nĕhdże 200 000 ludźi nimo cźahnyło. W dróhach a na Hwĕźdnym nameńcźe bĕ ho nĕhdże pół miliona ludźi ſhromadźiło. Wjeczor bĕ cźiſchcźeńſka tak wulka, ſo ho tyſtacź ludźi ſmjercźecźu abo ho ſ ſemi ſteptachu. Wjacy dyźi ſtu woſzobow je ho dyrbjało do thorownjoho dowjeſcź. Jeneho muża a jenu ſonu mózachu jenoź morweju ſ mĕſtna wotnjeſcź. Mojak cźeſneje ſtroźe, kotryž ho njebĕ wotmĕnił, ho njemóżny k ſemi ſnjeſe.

General Sarrail †.

General Sarrail, kotryž je ſa cźaſ ſwĕtowjeje wójny, nad ſwjatſkarſkimi wójſkami w Sołunſkim kraju roſkazował, je w ſwojim wobydlenju w Pariſu 73 lĕt ſtary wumrjeł.

Ricklin a Roſſe njemóżetaj ho wolicź.

Statna rada, najwyſchiſchi franzowſki ſud je Ricklinowy namjet, ſo ſmĕł ho pſchi wólbje do generalnych radow we Dannmerkichu wobdźĕlicź, wotpokaſał. Tehorunja je ho Roſſeowy namjet wotpokaſał, ſo ſmĕł ho pſchi wólbje gene-

falnych radow w Kolmarje wobdźělichu. Wotpokazanje so ga to sakoźuje, so tu woběmaj w autonomistiskim prozeßu tkačanske cźełne prawa wotrjekli.

Mussolini wójnu na Balkanje přihotuje.

Nowiny „Saria" w Sofiji powědźa, so je so za pósłednje 13 měsačow wjazy dwźi 300 000 išełkow, nětdźe 12 000 maschinišich išełkow, wjele tyšac tunow rosbuchadźowy a druheho wójnskeho material s Italskeje do Albanskeje pósłaka. Dale je so 400 wojeršskich automobilow a wulka ličba tankow do albanskich wójskowych brónjowych pschiwjesćo. Wot dnja, na kotrymž je so italsko-albanski zwjazk wobsahowył, je Italska bróńje za 350 000 muži do Albanskeje pósłała, hačrunje je albanske wójsko jenoź 12 000 muži žylne. Tele hromady wójnskeho materiala njemóże Albanska ani sa dwanaceletnu wójnu pschestrjebacź.

Amerikarski nowinar Walcotte, kotryž je tele ličby swěsćił, jasćitisku Italsku winuje, so **italschu wójnu hru na Balkanje hraje**, na kotrymž dźe so rasiskeho brjoha aderiatiskeho morja kmoźowacź. Sa pobłudnje 18 měsačow tu **italske łódźe w nozu a wo dnjo wójnski material s Brindisija-Otranto do Valony wotwje**, kotrež je so pschedy we nozy pschewoźiła. Pobłudni cźah njejsu pak tule wobkładowali, dokelž Italska albanske knjeźerstwo trjeźde za twardu dźerźi.

Nadběh na hród monakowskeho wjercha.

Kaž so s Monaka powě, 600 Monakowskich wobydlerjow po nowej protestowańskej shromadźiznje k wjerchowninu hrodej pschińdźe, so by deputazija wjerchej ludowe zadanje pschepodała. Dokelž rjeźas policajskich demonstrantam puć sajmi, k srańcźanam dóńdźe. Policajstwo do powětra tšełachu, tola nikoho njeskranichu. Lud roskasowarja policajstwo nabi. Demonstrantojo so pschedy rjeźas pschedźechu a wokajo: **„Njech je žiwa demokratiska wustawa!"** so do hroda dobuchu. Wjerch pjeć stawarjow deputazije pschija.

Ze Serbow.

W **Budyšcinje**, 26. nalětnika 1929.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 752, hygrometer + 2, najwyschcha dnjowa temperatura 12 stop. cźopłoty. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 753, hygrometer + 1, najnjescha temperatura we nozy 3 stop. cźopłoty. — Njedźelu na ranje pschecźahnuły naschu krajinu dźěl nižiny, kiž s wječora k ranju cźehnjejsche a sawostaji psches zylu njedźelu samrócźene a kurjawołte wjedro. Na wječor pak so sasa wujasni, dokelž so s wječornych stron nowa wolschina do Jutrjeje Europy dobywa. We wječornej Němskej mjeńachu hižom wječera zyły dźeń rjanu błóńcźnu njedźelu. Kaž so jda, smějemy blížše dny sasa na rjane a mile nałětnje wjedro ličźeć. Dźensa je polny měsačk. Jutrje skhadźa błóńcźko 5,52 hodź. a khowa so 6,21 hodź., měsačk skhadźa jutrje wječor 7,48 hodź. a khowa so rano 6,33 hodź.

Bliže k jutram.

Schtó njeby so wjeselił na jutrowny šwjedźeń, na šwjedźeń horjestaca Knjeza a Bożeje šćerby. Kak lubosnje cźikotaja ptaczki w schtomach a krcźach, kak mile wosboža naš knježowki we sahrodkach psched domczkami. Po dołhim simskim sparje jewi so nowe žiwjenje a lije sboža do wutrobow cźłowjeschwa, bźdźajcego so s najwjetschimi cźakanjemi dźensnjeschego cźasa. Nětko runje simy žiwi w najchutnischich wokomikach Kjarnuškowego cźekanja a cźerpjenja a cźerpjenja zyłeho cźłowjeschwa. Wojsmymy! to hesło

rozdźechu! **Spósnajmy so! so bischmy so pospischili! Njechkhabłajmy we werze a skutku! so bychmy byli prawje žiwi po woli Knjesowej. Po martrowanym tydźenju swjećemy pak radostnje jutrowny swjedźeń a witajmy pśnje hnuki jutrownych swonow s nutrin wutrowby.** Bóh dak, so by teź dźensnischi khichźny puć cźłowjeschwa jenne byk jomu k spomoženju!

— **W Michalskej zyrkwi w Budyschinje** wuhotuje knjes kantor Polak Cźichi pjatk wječor w 6 hodź. pischcźelowy nóschpor. Ssobuskutkowacź su pschilubili knjeźna Dora Fraischklagez (sopran), knjeźna Alma Schnabelez (alt), wumětły na huślach Erich Hohlfeld (1. hušle) a Gottfried Strocher (2. hušle) a Albert Müller (na pischcźelach). Njech je něschporej bohaty wobsah spožćenj.

— **Nowy sarjadowski direktor Budyšcego městneje khorobneje pokładnje.** Na město knjesa direktora Steglicha, kiž ja 30. junija t. l. na wotpoczink poda, je knjes Albert Herrmann s Cossebaudy wuzwolenj. Wón běšche 5 dołholetnym sastojnikom Drježdźańskeje městneje khorobneje pokładnje a bu 1. haprleje 1927 ja swjasałowneho revisora sa sakkit šwobodnym stat hłownemu swjatka němskich khorobnych pokładnjow powołany.

— **W Drježdźańskim radiu** nawjedowaše knjez nadžimny direktor Biarnat Krawe wóčera njedźelu wjeczor wot 6 hodźin hač nimale ½8 hodźin wumělstwowski spěwny program „Jutry w ludowym a wumělstwowskim spěwju" kiž so porjadnje wotwiwaše. K zawodej rozłoži knjez direktor Krawe bliže wobsahowe programa. Operna spěwarka knjeni Ruth Raupp-Krawcee spěwaše někotre sola ze swojim znatym wubjernym sopranom. Knježna Eliška Belzec a knjeni Ruth Raupp-Krawcee poskiśištej zhromadnje někotre duetty ze znatej wustojnosću. Z wulkim spodobanjom słyšachmy přednjesene spěwy žónskeho khóra Drježdźańskich póstskich zastojnikow. Bě hnydom pytnyć, so knjez direktor Krawe nawjeduje. Wón sam měješe tež přewod na klawěrje. Někotre spěwy teź knjez Arno Hille na cello přewodźeše.

— **Na wječerawšcu hermanskiu njedźelu** běšche so, teź wošebje ze wobjom, wjele luda sešchło. Popołdnju so wot Jitnych wikow hač na Tśelnik stajnje žywe cźjrkwy tam a sem cźišcźachu. Ludźo njeobkhadnu jenoź, ale teź hupowachu, so drje wikowarjo na hermanku a teź wobkhodniza w klamach, s wječerawšchim hłotnym hermanskim dnjom dźeń spokojom. Wjedro běšche wschak zyły dźeń wisate, wosta pak bjes dešcźa. S dźensnjeschej pónđźelu je so Łužicki jutrowny hermank skónźił.

— **„Polarna jiska"**. Pod tutom nawjećnom pschedstajenje so wječera njedźelu dopołdnja w 11 hodź. w Zentralnym dźiwadle w Budyschinje krašny puczowański film Dörinskich filmowych dźěłarjow w Hannoweru. S parnikom łódźarnje „Norddeutscher Lloyd" w Bremenje je njenom „München" podachu so wopytarjo Bohu na puczowanje do połnócnych krajow a morjow. Nimo Stagerraka, hdźež we swětowej wójnje wójnske a jendźelske łódźelnow swoje mozy mérjeschcźej, dozběrjemy do krašneje Norwegskeje i jeje luboznjmi pschimórskimi městami. Najhłubschi sachsischi na cźłowjeka sawoknja gigantiske horjschcźa, kiž wobdawaja mórske wužiny, kiž so sjordy njenuja. Wopytamy teź město Tromtšo, wo kotrymž so loni wjele pišasche. Tam mějachu wukhowarjo Ktarja, kiž sa snjesoženej Nobilowej expediziju pytachu, swoju staziju. Hewak pak je Tromtšo wukhodnischcźa sa lótenje wjetšnych. Widźachmy dale wulkanjsku kupu Islandiku i jeje wobydlerjemi, kiž su rjanych srósmych postnowow. Hewak pak je kupa ktoro psches zyłe lěto pomročźena a wótrota. Nejsapomnitši wostanje na kóždeho napohlad połnónaneho klónza. Najrjeńsche na zyłym filmje běšche pak pósledni dźeł je Spitzbergenami. Tu wokhićewi so wócźka na krašnych twórbach wěcznjeho ginźa w polarnym morju. We tutej wěcznej cźišcźinje spóśnamy hewak tak hordy a nadutny cźłowjeck, kak maly tola je pomjo wulkej pschirodze. Film běšche powuczazy a wokschewjazy sbohom. Wjele k rosumjenju pschischłuchowachu pschewodźaze hłowa kujesa łódźaneho inźenéra Hanka Goetschmanna, kiž je s łódźu „München" wobkhodźiwy wopytał krajiny, kiž ko w filmje pschedwjedźechu. Wón, husto s humorom namórnika wožiwjeny pschednoscźk, a filmowe wobrazy skutkowachu harmonišy rozmadźe, so swjatoczna hodźinka, kotraž nam da snutskownje sasišknjesche pukot wutroby wěcznje šiwórby, wostanje wschitkim njezapomnita. So běšche wulky sajimawy poldrachodźinski filmowy pschednoscźk wotschłoń we wopytarjach namakał, dopokała mózny pschiłisk, kiž so pschehusćoscherjej posta.

—**Sakska krajna loterija.** Pschi pjatkownym cźehnjenju (18. dźeń) 5. rjadowne 194. sakskeje krajneje loterije padźe dobycze wo 3 000 hr. na cźišła 9545, 26578, 92330, 102035, 110063, 124293, 128608; dobycze wo 2 000 hr. na cźišła 206, 8104, 19837, 52462, 85044, 100739,115262 10052, 13592, 19358, 25669, 25756, 26809, 35031, 41425, 42033, 54295, 61000, 61238, 62527, 63830, 71001, 81338, 101420, 106211, 107518, 115601, 121146, 131944, 132660, 134404, 138568, 144630, 147191; dobycze wo 500 hr. na cźišła 1515, 4520, 5675, 5938, 7840, 9536, 12599, 13173, 14605, 22104, 24105, 34188, 34657, 38548, 42115, 42819, 43110, 48688, 48904, 56682, 57773, 57929, 60543, 62692, 75587, 83008, 83936, 90904, 92031, 93658, 94002, 94019, 98128, 101611, 102732, 105961, 107006, 108464, 109031, 115095, 118847, 126841, 128198, 133379, 133846, 133881, 137874, 139526, 141858, 143254, 147876.

— **Sawostajeństwo so na pschesahadźowanje pschedawa.** Kaž so w dźensnjischim cźišće s nawěšćichom wosjewja, so tule rjedźu 27. měrca na pschesahadźowanje pschedawa sawostajeńskowa knjeżna Kórnigez w Budyschinje psched Schulerikimi wrotami 21 w lekowonoscźi Donnerhakez kriśišcźišcźeńje. Pschesahadźowanje sapocźnje so dop. w 10 hodź., wot ½10 hodź. smě sebi kóždy wósy wobkładacź.

S **Druzkez.** Schtwórtk popołdnju w 2. hodźinje jězdźeschce mandželska Panachowa s Dźiwocźiz na Druzkezanski knjeźi dwór na dźělo. Wona je swojim konom tak njesoždowanje padny, so so s wodźidłom na žiwoce cźeklo wobšćkodźi. Přenju khćikru pomoz poskići sajestojeznej knjes dr. Peschel s Hušli. Wšěche pak mjene, to ju do Budyšcego měšchanskeje khorownje powjesćo dachu. To sta so s khorownym autom, kiž běšche ruce s Budyschina pschijeł. Mjenja, so je nětcźischi hubjeny puć na njesbożu wina.

S **Hornjeje Hórki.** Tele dny šwjeceschese dałoko a schěroko znata firma bratrow Ryčerjoio swoje 40-ekute wobstacźe. S pschicźinoscźu tutoho jubileja dosta so ji mnoho zbožopschejcźow a wopokasmow cźesćownoscźe, teź je strony dźěłacźerstwa. Firmje šluschesche **nětkole staty.** Dnju 19. měrca 1889 saložischtaj bratraj Arnoscht a August Ryčerj firmu, jako běschtaj najwětšiu lekowonoscź pola Mažlinjez młyna kupiłoj. Bórzy pak, w lěcźe 1891, wotnajeischtaj sebi na Cźorno-Rožlowskich hornich skału, wot Dobroschanskeho Dudy, kotruž posrjódźicźo kupischtaj. W lěcźe 1892 knjes August Ryčerj wuńsupi a knjes Arnoscht wjedźeschce firmu sam dale. W lěcźe 1914 wotewri firma w Knaschczach skału selenego kamjenja, kotraž je i nowocźasnymi maschinami wuhotowała. Ryčerjez firma, kiž swoje kamjenje do wschich kónćin kraja podawa, ma dobre mjeno. Wona je najstarscha firma w Hornjej Bórzy, kiž wulku nahladnoscź wuzíwa.

S **Budyšcej.** Sandźenu wutoru wukhodźi tudomna prénja schulska rjadowna swoje schulske lěta a rozžohnowa so je schulu w zwjatoczнej hodźinje. Knjes rjadownjowy wjeśeć Franka mějesche rozžohnowańsku rěć, w kotrejž wotkhodźaze dźěći napominasche k wojowanju sa wudospołnjenjom. Schulski wjednik wudźěli wotkhodźazym schulske wuswědčenja a napominasche jich wošebje, so bychu so

Na Librowem grunće.

Roman Terezy Novákoweje.

50] (Pokračowanje.)

„Jara krašnje je to poskucha, runje kaž modlitwa abo nekajke předowanje", podótkny Kukla, šlykniwschi ruzy. „Ale wo robarje a wukuzje njeje tam ničo napißane."

„Tak, tak", pschihłokowaschе jemu Cźeschka, „a teź niz we tych sakonjach, kotreż nětko hižo njepłaceja."

„Wschitko, wschizinko je we tom pißanju knjesa Palackeho wobšahnjene", wobkrećeschе Libra horliwje, „jenoź poßuchajeze, runje nětkole to pschińdźe. „Dobyli drje smy potajkim nowych a jara ważnych prawow, ale rosumnejmy derje a wožmy to hnydom se spočatka, so zanych swojich winowatosćow tohodła njeßmy nihdy na nihdy wuńswobodźeni. Zyły rozdźěł jenoź na tom je sakoźnje, so mějachmy hač dotal mało prawoth a winowatosćeze mnoho, nětko pak je nam prawoth pschidate, so by była runa waha mjes prawami a naschimi winowatosćemi. Na tutej runej waży sakoźnje so zobu stacźanska žwoboda, schtóž dyrbi jenoź prawo měcź bjes winowatosćow, tón dyrbi być i despotom, schtóž ma jenoź winowatosćeze bjeze wschich prawow, je i wołrocźkom."

Libra žej wodwichny a dyžiše pokračowacź, ale Straška jemu w tom sawobara. Hižo sa cźitanja wotrećka wo prawach a winowatosćach njepschestawajsy i hłowu kiwasche, trjeśeschе žej ruzy a klekaschе žej do njeju, a hdyž wuprajichu so słowa „stacźanska žwoboda" a „wołrocźkom", dozpě jeho rosharjenje wjeschcha. „Tak to je, wołrocźky žmy byli, jenoź wołrocźky", wokasche, „prawo! Hdźe teź to je jeho pola naš hdy było! Jenoź brěmjenja žmy cźahali kaž słoł. Nětko pak, hdyž nam tu stacźanstwu žwobodu dadźa, budźe słónźnje wschitko hinak!"

„Dočakajce, Straška, wschitko to pschińdźe k wuźwětlenju", napominaschе Libra. „Budźeze so dosć spodźiwać — —."

Sameri so na njeho s ważnym spohladnjenjom, sabłudźi s wócźkom teź k młodźinje, wokoło njeho stojazej, a potom sapo samuri so do cźišcźanych kopjenow. „We hrubem jmylenju by tón był", cźitaschе jara i waha a dorafnje, „schtóž by měnił, na pschikład, so pschez konschtituziju je pschischło nětkajke tak rjez mišeczśine lěto sa wschitkich lenjochow, hłupakow, pschećźinjerjow a njeporjadnych ludźi do zyła. Tonu nihdy a nihdźe so derje njepowjedźe, pschetož Boże žohnowanje wotpoczźiwa jenoź na žwědomitej a rosumnej pilnosći a porjadku."

Kreśb stupi do wobliča staremu hałupnikej a hólzam, i Tonikom pschećźelowemu; i porokom wosta na nich nic jenoź wócźko Librowe tćazy, ale teź Hanuš, Cźeschka a druhi gruntownizy wótrje na nich hładachu, kutiš běchu mjes tym k cźišćidze pschińdźeli. Jenoź mjeńki Kukla šlykniwy ruzy a rjekny na pol wóźise: „To dyrbi tola jara pobožny knjes być, tón knjes Palacźk; woni, cźi knježa, jara malo na Boże žohnowanje myślaja; tónle je nětkaš hinak smyślenу."

„Dawki budu so teź dale płacźicź, dokelž kraj a zyły stat njemóże bjes nich wobstacź", pokračowaschе Jobk, „ale rosdźěł budźe tón, so pschichodnje sjoni narod, k cźemu tu trěbne a hdźe pschińdu, so budźa we nich sjalwnje słužowacź, a naschi statowoje ado narodni sastupjerjo na jeźni budźa na to hładacź, so by nihdźe njebyło njetrjebawschcźo wudawanja, a so by lud njebył i dawkami wobcźežowany nad měru a zwoju samóžnoscź. Roboty, hdźežkuli jich hišcźe bywa, njemóża być a njebudu šobrjnjene, dokelž tu to dołhi na burišći gruntach přenjotne, starodawne a porjadnje namrěte, a tuž bźełba wyschnoscźeńskeho samóženja, korcheš so jim po prawje precź bracź njemóże; žadacź wot wyschnoscźeow, so bychu so jenoź sboka wschćich robotow wsdałe, było by to hame, kaž žadacź wot wschćich wěricźelow, so bychu jim jich dołžnizy niczo płacźicź winowaczi njebyli abo žadacź wot burowo, so bychu so wumělći a druhe winowatosće na jich gruntach, i kotrymiž su je hižo tuńšchó kupili, nadoło pominyłe. To hižo by njebyło sprawne prawo, prawo cźełnych a žwobodomyślnych ludźi."

A nětko powjschi Jobk hłóš a cźitaschе s nutrnoscźu: „Ale konschtituzija budźe s tym ludej dotal robotnemu k spomoženju, so bórzy budźe so wo tom sjawnje jednacź, so bychu so pschińdźuschne a sprawne waschnja wupytałe, i kotrymiž by so w tutej wěcy wobełmaj stronomaj spomhało a wołóźiło, so by so wukupowanje i roboty, kaž najpśeschnischo to hodźi, wschudźe wukonjało, a burišći staw powpschcźeny był na wyschschi žhodźeńk žwobody, po puczu pched Bohom a ludźimi sprawnem a žobnem; schtóž by so potom hišcźe woikałował, hač knjes abo poddany, budźe k tomu s prawom pschimuwcźeny."

Hdyž cźitaju s cźišcźanych rjadkow wospjet wočzy posłušny, wobkredźowachu pschcźelso najbliže stojazy, so mějeschе je nékaš žylsojtej; pśeschnje pschejdźe žebi i wobrocźenej dłonju po nimaj a rećeschе pśeschnje: „Tuj dha žmy so tola dočakali, so buriši staw, robocźanski lud, pschińdźe k sjalwje... Nětkole budźemy hižo źiwótej runa. — Knjes Palacźk praji tonu wuczenje, so buriši stan budźe powyschcźeny na wyschschi žhodźeńk žwobody — wschak tonu rosumimy, wschak newmy, hdźe je naš schćo tóńšiło!" Roshorjeny pschimuwy žwojeju towaršchow sa ruku, tłócźeschе ju jimaj, a teź Hanuša wopraschcźa so radośtnje „Hižo wšěze, kak to budźe, a schto nankej doma rjeknjeze?"

„Jejdrko", dwapasche so gruntownik w krótkich a hustych žwojich włoskach, „krohmik žhym, so budźemy so z roboty wukupowacź — ale hdy to nastanje, a schto sa to damy, to nam njejsće pschecźitał."

„Wschako pschińdźeze, so naschi sapóśłanzy to na kejmach wujednaja", powuczowaschе Libra horliwje.

„Schto pak wo to", — dwěłowaschе Hanuš dale. „A jeli so jo njedorěcźa —? Móże to jednanje trjebaj schtó wźe, kelko lět trajeł. Mysłach žebi, so wuprajenja nan sakonje nékaš lépje wulóga — praju sprawnje, hinak sem to wschitko wocźakował —"

(Pokračowanje sćehuje.)

wojeń najstrašnischeju njepočinkow, kurjenja a wužwanje alkohola, hladali. Schulu wukhodźi 43 dźěći.

S Holešchowa. Sjawny puć ſ Holešchowa do Lupoje je na Holešchowskich honach wot 23. t. m. sawrjeny, dokuż junjerk njeje ſ njeho wuczahnuł. Jěšony wobkhad pokinje žo na Radwoŕ.

Se Stežina. We nozy na žrjedu ſu tudomnemu mlynſkemu Schalcze konja ſ konjenza kradnyli. Kradnjeny kóń šlušchesche ryczerkhuberjej Loebenſteinej we Lašu a běšche pola Schalcy jenoż w pizy. Dotal paducha hischeze njeſu wuſlědźili.

S Lukija. W nozy na ſobotu je žebi tudomny rěſnik a mišchtr Ota Engler živjenje wſak. Pſchičzina ſamomordarſtwa leži pjecza we wobſedźenoſcach wobſchěrneho živjenja **a w tom**, ſo dyrbjeſche ſwój wobſtkod pſchepokoječ, dokelž běſche jemu mjenjoſcež twupowědźena. Semrěły běſche nahladna wožoba.

S Bjedrichez pola Laſa. Saſdźeny tydźeń wutoru je zatal Pakelnik ſ nascheje wſy žebi ſwinjo ſarźjał. We nozy na žrjedu je jemu paduch ſwe mjaſo ze ſjelſkotnatej bóžeje kradnył. Pakelnik padužſchtwo poſlužji woſjewt, kotrejž paducha hischeze wyta.

S Čelnoho. Saſdźenu njedźelu pluwachu po Sprjewi ſchkruty w taſej wuoheſeji, kaž je to wot léta 1886 wjazy njepomnimy. Hižom popoldnju bu zyla gnjezna alarmowana a mjeczor wokoło 6 hodź. pſchipkuwachu ſchkruty, liž běſche Schězy ſ Hamorow pſchinjeſł. Najſtrašchniſcho žo ſchkruty hač do nozy w 12 hodź. wožachu. Někotre běchu ſamo 1½ metra tolſte a hač 15 kóſnych metrow wulke. Wjeſnjenjo dyrbjachu něhdże 100 metrow dołhi gnjezniſt móſt a móſt w papowej fabriky ſchkitaſ. S dołhimi žerdźemi wobronjeni ſtorkachu ſchkruty, tak ſo mohłej ſeſchkočeć njemóžachu. W nozy pſchiłdże hischeze nowy ſylny nawał lodowych ſchkrutow. Rano w 4 hodź. běſche najwjeſchi ſtrach wotſtronjeny a w 6 hodź. mózachu žo poſledni ſtražowarjo domoj podaeź.

Spomožerski a zastaraňski komi města Budyšina.

Rosprawa wo dźěławoſjeſi w měſaznu februaru.

Radupodawarjow ſa maczerje a ſaſtarańju cžěſchnych dźěći wopyta na 12 popokonjach 136 cžeſchenkow a we radupodawarni ſa male dźěći bu na 4 popokonjach 116 dźěći pſchepytanych.

Radupodawarnju ſa ſamodruhe wopyta 6 žónſtich.

Zyroby roſdźěli žo darmo abo potuńſchenje 727 puntow žiwidłow a 112 buſchkhiwjow mlka. Spomožnje žo ſapſchinmy ſ wudaczom 170 dźěćazych ſchatow a drastow.

Dale wupoſeži ſaſtaranje cžeſchenkow 23 dźěćazych woſow. 12 ſportiſch woſow, 15 dźěćazych korbow a 25 łožkow.

Saſtarańju ſa tuberkuloſnych wuži w měſaznu februaru w 12 radupodawanjach 70 wopytowarjow, ſ kotrychž bu 13 ſ preniſtwu roſej pſchepytowanych. Njeſamožitym pluzałhorjom woteda žo k lěſchenju ſejiwnju 274½ pt. zyrobu.

Tu thwiłu ſu wupožčene tele wožy ſa wothladanje khorych: 22 pſchikrywoch, 14 thermometrow, 71 bluwanſtich bleschow, 3 powětrowe wěnzy, 11 lěkaniſtich ſtokow, 1 gumiſowa podłoha a 1 żiwotwrjeſak.

We woczeŕſtwjernt „Waldheimat" w Sepizach pſchebywa w tu khwilu jena pazinka.

S wobſtaikow ſpomoženſkeho hamta wuda žo ſchulſkim dźěćom 2 poraj ſtupinjow a 6 kuſow ſchatow. S darow nuſowneho ſjednoczeństwa ſa běbnych pſchiſłdże 14 wožobow k pſchepytanju a radżenju wuſtojneho lěkarja, 4 ſ nich ke prěnjemu raſej, tamni w dalſchim ſaſtaranju.

Radupodawarnja ſa alkoholnje khorych, kotruż Budyſka měſtna ſkupina Němſkeho žónſkeho ſwjaſka ſa bjeſalkoholnu kulturu w nadawku ſpomoženſkeho hamta nawjeduje, je w roſprawnym měſazu 4 radupodawarſke hodźiny wotměła, kiž 10 wožobow wopyta. Saſtarańka je 63 króć domy wopytała a 5 alkoholnje khorych nolowaſ do ſaſtaranja wſała.

Saſtarańſki hamt woteda w roſprawnym měſazu poſtuńſchene abo darmo: 798 poſtukow khleba, 2283 kubikmetrow pluna, 130 kilowatt-hodźin elektriſkeho pruda, 191 litrow petroleja abo ſpirituſa, 791 jědźnych ſnamkow.

Podpjerow ſ hotowymi pjenjeſami, podružnjiſkich a hoſpodarſkich pſchihonowzow wupłaczi žo ſ měſchczańſkich žrědkow něhdże 45 000 hriwnow.

Škódny woheń w Radworju.

Dwaj ſtatokaj ſo wotpaliłoj.

Dźeńſa na ranje wotpaliſchtej ſo w Radworju ſtatok Poldratej herbow a Staczatej ſtatok. Dokelž ſo pſamjenja rucze roſſchěrichu, njeběſche możno, wſchitku nadobu a ſkót wukhowacź. Statokaj běſchtaj niſto ſawěſczenaj. Tuka ſo na ſapaleńſtwo.

Dźeńſa póndźelu na ranje 2,20 hodź. wudyrjeſ woheń w ſtatoku, kiž ſłuſcha Poldratej herbam a ſteſelche pſchi puczu, kiž wot Krjeſowa k Radwoŕſkemu ſaſtaniſchczu wjedźe.

Płomjenja roſſchěrichu ſo ruczе a domſke, hródź a brózeń ſo boczińſa wotpaſi. Bliđarſka pak bu ſ wohnjom ſylnje wobſchkodźena. S wulkej ſpěſchnoſcu ſhrabnychu płomjenja też žiłowiny Staczatej ſtatok, kiž je wot Poldratej jenoż ſ haſku dźěleny. Staczatkowzom wotpaſi ſo domſke a nowonalwarjena hródź. Stara, ſe ſtomu kryta brózeń ſtejo woſta. Pola Staczatej ſo poradźi, wſchitkich ſkót wukhowacź. Pola Poldratej je ſo koſa ſobu ſpalila, też dwje pjerſina a dróbny ſkót. Powſchitkownje hodźeſche pak ſo jenoż mało wukhowacź, dokelž ſo ſtatokaj hnydom pſches zyle paleſchtaj.

Bliđarſki mišchtr Pollenk ſ Radworja je ſo pſchi wukhowanju ſkotu wopalił, wopalenja pak po ſpačzu njeſłu dale ſtrašchne.

Jako prěnja wankowna ſykawa da ſobom ſe ſtyławu Radwoŕſkeje dobrowólnicze wobory wodu Luṗjańſka motorſka ſykawa tamniſcheje dyrjołſkeje wobory. Luṗjańſka motorſka ſykawa je prěnja motorſka ſykawa w tamniſchej wokolinje, je dotal ſi króć ſ wohnjom khwatała a ſebi też hižom ſi prěnje nuta dobyła. Druhe nuta dosta Kamjenjanſka ſykawa. Pſchiſłej běſchtej hiſchcze ſykawje ſ Khelna a Boranez.

Woheń je ſa potrjechenych ſ jewiſ ſchkodu, dokelž je ſawěſczenje we wobſtnaj padomaj jara niſte.

Wo naſtaczku wohnja njeje hiſchcze nicžo wěſtego ſnate, tukaja pak, ſo je ſłóſtniſka ruka woheń ſałožiła.

Wusudźenja.

§ Pſched wulkej khłoſtańſkej komoru měſeſche ſo ſobotu hoſpodarſki pomocnik Arnošch Korla Prochno ſ Rakoſz dla pſchemyſłoweho dźiwjeho hońtwjerſtwa ſamolwicz. Dla tuteho njepočzinka je wón hižom woſpjet a cžucziwje khłoſtany. Njeſſkhudźomna pożadoſcź ſa hońtwjerſtwom je jeho k dźiwjenu hońtwjerjej ſčžiniła. W lěcze 1926 běſche léta jaſtwa doſtał a w hapreji 1927 běchu jemu 2½ měſazow khłoſtanja ſpuſchczili. Jeho hońtwjerſka pożadoſcź a ſtaroſcź wo njemandſelſkej dźěći a jeju maczeri běſche pak jemu dała do ſtareho hrěcha ſapadnyć. Jemu běchu dopokaſali, ſo je ſ wndawanjom, ſo „Kichižan" rěka, žebi Sdźerjanſku hońtwu wotnajał a ſpočzał novembra 1928 hoſczenzarjej ſnateho Budyſkeho hoſczenza 14 bažantow ſa 37,50 hr. pſchedał. Pſched Budyſkim kawniſkim ſudom je wón wudował, ſo je bažanty w Budeſteczańſkej wokolinje kupił. Tutón ſud běſche pak jeho k cžeſkemu khłoſtanju wo 2 lěcze jaſtwa ſaſudźił, jemu cžeſtne pravа na 4 léta wotrjekł a jeho pod poliziſki dohlad ſtajił. Prochno běſche pak žo jenoż pſcheciwo wyſokemu khłoſtanju powołał. Někto žo wón wuſna, ſo je, jako běſche hiſchcze we Wulko-Debjeczańkim nłynje ſa pohoncza, bažanty ſ teſchingem na Wulko-Debjeczańſtich, Hajniczańſtich a Kóſtowſtich honach ſpoſełkał. Na jenej ſtronje jemu wulki dźeł winy ſa wndźerżenje njemandźelſkeju dźěćom cžaſachu, kaj mózeſche to pižomnje dopokajacź, na druhej ſtronje pak je ſažo raſ ſwoju hońtwjerſku pożadoſcź ſpokojicź dyrbjał. Jeho ſakitaſ referendar Vorweg ſ kenzlije rěcznika Wicjaſa we Budyſchinje roſłoži, ſo Prochno njeje dźiwje hońtwjerſtwo wukonjał, ſo by hebi něſchto ſaſłužił, ale ſo by ſwoju pożadoſcź ſpokojił a dokelž je w nuſy był. Khłoſtanje ſda ſo jemu dla ſnadneho naiſelenja pſcherježe a ſadaſche žebi, ſo by ſo ſniſiło. Saud dźiwaſche na tónle namjet a ſniži khłoſtanje na 1 léto a 6 měſazow a wobliczi jemu pſcheprowaniſku ſatbu jako wotpokuczene khłoſtanje. Prochno je wuſłužbej podwoki.

Wočerstwjenske zastaranje 1929.

Wokrjeſny ſwjaſk Kamjenſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa na wotpohlad, też w tutym lěcze dźěći, kiž ſu woczeŕſtwjenja potrjebne, po ſtwjerdźenju zastaraſkeho lěkarja do dobrych woczeŕſtwjerjenjow pſchi morju abo w horach póſłaczi.

Wſchitke woczeŕſtwjenja potrjebne dźěći wójnſkich wobſchkodźenych a wojeńſkich ſawoſtajenych ſ zyleho wokrjeża, też ſ měſtow Kamjenza a Połcžnicy, a wſchitke druhe woczeŕſtwjenja potrjebne dźěći ſ wokrjeża — ſ wuwſtaczom měſta Kamjenza a Połcžnicy — ſaměſtnuje a wupoſ**ele jenoż wotrjad ſa woczeŕſtwjenſke ſaſtaranje pſchi ſpomoženſkim hameże wokrjeżnego ſaſtaraňſkeho ſwjaſka Kamjenſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa.**

Namjety na ſaměſtnjenje woczeŕſtwjenja potrjebnych dźěći pſchijimuja žo pſchinnje abo cžinje wſchudnje we ſłužbnym cžaſu, to je wot 8 hadź 12 a wot 2 hadź 5 hodź. w hamtſkim hejtmanſtwje wo jiwje cžo. 1, kaj ſo we wokrjeżnych dnjach wotrjada ſa wojeńſke ſaſtaranje, kiž ſo we wokrjeżu wotmikwaju.

Rěcžne dny woczeŕſtwjenſkeho ſaſtaranja, kiž ſo wotměja w Kamjenzu, Kinsbórku, Połcžnicy, Wulkich Radwarjezach a Panczizach, ſo ſ cžaſom w nowinach wozjewja.

Z Łužicy.

* **S Habrachezicy.** W pożedźenju měſchczańſkich ſaſtupjerjow roſprawjeſche pſchedhdźa, ſo je měſto tuſe ſymu ſa wotſtronjenje ſnžha nimale 20 000 hriwnow ſwudawacź dyrbjało.

* **Se Zitawy.** Rano ſahe dobuchu ſo paduſchi do kožuchoweho wobkhoda na Smiłkownej Dybiniſej dróhy a kradnyčzu kožuchi ſ wukładneho wokna. Wobſtedźerjej naſta ſa 1700 hriwnow ſchkody, kotraž njeje ſe ſawěſczenjom khyta. Sa paduchami nimaju ſaneho ſłeda.

* **S Ruchbacha.** Na jenej leżownoſczi w ſtużodnym Delnim Salowniu namakachu, jako běſche tacże ſaſtupiło, prawu cžłowjeſku ruku. Měnja, ſo namakana ruka diplomſkemu rotarjej ſ Weſtfalſkeje ſłuſcha, kotrehoż ſu minjenu naſtynu roſkuſkowanyho na żelezniży namakali. Ruku je najſkerje poſ abo kócžka do tamneje leżownoſcze donjeſła.

* **Se Shorjelza.** Dobrowólnje ſo ſmjerce dźěſche pjatk pſchipołdnju něhdże 40 létny moleſki mišchtr, kiž na Rauſchwałdeſkej dróhy bydleſche. Wón žebi ſe ſajedojcženjom żiwjenje woſa. Pſchicžina leži pjecza w pjenjeżnych a wobſkodnych ſtaroſcžach. Semrěły běſche wożenjeny a ſawoſtaji ſdźeła hiſchcze njeſaſtarane dźěći.

Rubježny nadpad pola Zhorjelca.

Jako ſo mandźelſka kubleŕja Schmidta w Lanzerbachu ſchwórtk ſ jězdnym kolom ſe Shorjelza wróćaſi, ju we pſchipołdnišſchej hodźinje njeſtaty cžłowjek njeđaloko Weſtroweje hory ſ koła ſtorzi. Wón ſadaſche žebi wot njeje jeje ruczny toſchu a hrožeſche ji nastajiwje ſ revolwrom. Na to ſo nadpadnik ſ toſchu k Hermsdorfej wotbjaſi. Wón je něhdże 30 hač 35 lět ſtary, wulkeje a ſylneje poſtawy, ma krótke cžorne wuſy, ſchěrokе mieſowoſze, błžke ſ cžornym płaſchczom a cžornym hłobukom ſdźeſczeny.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* **S Drježdżan.** (Njeſerjadnoſcže na bydleńſkim hamże.) Kriminalna polizija ſaja a pſchepoda ſtatnemu rěcžnišſwu pſchi Drježdżańſkim krajnym ſudnišſwje pomnożnje pſchiſłuſajeża a durnika pſchi bydleńſkim hamże měſta Drježdżan, Korlu Laſſiga, dokelž je podhladny pokuṗjenja. Tutón podawk je wulki napohlad ſłudźił.

Hospodarski rozhlad.

póndźeln 25. nałetnika 1929:

Barlinſka burſa ſaſdźenu ſobotu ſo ſ hiſchcze krutej tendenzu ſapoča, poſdźiſcho pak bu dźiwjajo na kóſe tydźenja a też hižom na kliſke ſwjaſte dny nětčniſcha. Kurſy efektow ſo dale ſeſtabjowachu. Wiki ſ doſaſnymi a renowowymi liſčiznami běchu tſi tydźenſ cžiſche.

Na **produktowych** wiſkach poliſcžeſche ſo mało tukwajneho żita. Mlacžiſiny ſa rożiu wo 5 pf. ſpadnychu. Druhe żitowe brańżiny wobkhowachu ſiwoje płacžiſny. Sobotu płacžeſche zentnar

w Barlinje:

pſchenicžny 11,10—11,15 hr., rożki 10,20 hr.
hač 10,35 hr., jeczmjenja nałetnjeho 10,90—11,50 hr., nałetnjeho 9,60 hač 10,10 hr., wowſa 9,95—10,25 hr.

w termijnowym wikowanju:

ſa měrz: pſchenicžny 11,77½—11,80 hr., rożki 10,85 hr., wowſa 10,80—10,90 hr.
ſa meju: pſchenicžny 11,91¼—11,92½ hr., ſa rożki 11,27½—11,26¼ hr., wowſa 11,20 hr.,
ſa julij: pſchenicžny 12,40—12,42½ hr. a rożki 11,60—11,55½ hr., wowſa 11,67½ hriwnow.

Pſchiſtajeja:

Hoſpoſu, niż ſtarſchu 25 lět, kiž. dwór w Schežeńcy.
Hołzu, kiž. dwór we Lupoji.
Ježniſki mišchtr Köhler w Nieſwacžidle.
Hołzu, jutrownu, w Kamjenzu na Fürſtenſtraße 3.
Ehlerš we Wojerezach, na Hrodowſkej haſy 4.
Blidarſkeho wuczobnika, Lehmann, blidarſki mišchtr we Mješchezach.
Pjekarſkeho wuczobnika, Schwärig, pjekarſki mišchtr we Kamjenzu. a Korla Simon w Delnim Wujeżdże.
Mjeſarſkeho wuczobnika, Emil Hillmann w Halſchtrowje.
Pohonza rólneho, P. Wibranetz w Lubiju na Swonk.
Budyſkej dróhy 28.
Pohonża, młódſcheho, je wjaz. J. Lesche we Wojerezach.

Na pſchedaŕ:

Krowje, bójnej, w Müllerez hoſczenzu w Barcze.
Krutwu cžehniwu, wyſokoſkuczeńcu, w Jatſchobju cžo. 8.
Krutwu pſchibołnu, wyſokoſkuczeńcu, w Skaſkowje 14.
Wół, młodny cžehniwy, we Cžornowje cžo. 17 p. Pomorzu.
Wołaj cžehniwaj, w Bižnyne cžo. 38 pola Huczinu.

Wół młodny, cžehniwy, w Nowej Luzy cžo. 13.
Por ſylnych koni, 6-lětneju walachow, Michał Schmidt w Radworju.
Kobła cžěmnobruna, na ſiwobodnym kuble w Splóſku.
Koſy, łóſda ſ 2 kóſerzomaj, w Zornoſkach cžo. 15.
Pjerje, ſ ruku drjeve, na ſiwobodnym kuble we Splóſku.

Drjewowe awkaje

wutoru 26. nałetnika na Wutoſczańſkim reviere: 4 rm. palnych kuluchow, 57 rm. palnych kuluchow, 29 drjewowych hromadow, 3 ſoſny walcžiny, 59 žerdźow. Kupzy ſeidu ſo dop. w 9 hodź. pſchi Stimanez horje,
ſrjedu 27. nałetnika na Hrodźiſchczańſkim revěrje něhdże 100 rm. kłójn. kuluchow, něhdże 150 kłójn. walcžinowych hromadow. Kupzy ſeidu ſo dop. ½9 hodź. we ſadnich leſkach,
ſrjedu 27. nałetnika dop. ½10 hodź. w hoſczenzu we Smjerchżazej 100 tłoſerdych a mjeńſich dołhich hromadow.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenża dop. ¾11 hodź.:
Pſchi ſnadnym poſticzenju tukrajneho żita je wobroł dale ſnadny.
Dop. ¾12 hodź.: Kaj pſched hodźinu.

Płačizny na Barlinſkich produktowych wikach.

Zito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płačizny po złotej hriwnje.

	23. 3.	22. 3.		23. 3.	22. 3.
Pſchenica	220-223	220-223	buny	43 49,00	43-49,00
rożka	204 507	205-208	woka	29-31,00	29-31,00
nał. jeczmjeń	213-230	213-230	mdare łupiny	16-17,50	16-17,50
naz. jeczmjeń	193-202	193-202	żołte łupiny	23-25,00	23-25,00
wowſ	199-205	199-205	zoradelja	—	—
kukurica	243-248	243-248	rapa wosuſk	20-20,60	20-20,67
pſchenč. muka	25-29,75	25-29,75	lany wosuſk	24-25,00	24-25,00
rżana muka	27-29,20	27-29,25	poon. melasa	—	—
pš. wotruby	15,60	15,60	běrnj. kruſki	21-22,50	21-21,60
rżane „	14,85	14,85	syno, 60 kg	4,50-5,50	4,50-5,65
lane ſymjo	—	—	cžana ſłoma	1,35-1,55	1,20-1,40
hróch, Viktor.	43-49,00	43-49,00	pšenč. „	1,80-1,95	1,10-1,30
raps	—	—	wowſna „	1,55-1,70	1,55-1,70
pjelušk	25-26,75	25-26,75	jeczna „	1,35-1,60	1,35-1 60

* S **Drježdżan.** (Smjertne njeboże s automobilom.) Schtwórtk rano krótko po 2 hodź. sta so na rózku Wjeckowskeje a Pfortenhauerskeje dróhi cežke njeboże, kiž hewi smjertny wopor žadasche. Automobil jeneho Radeburgskeho hosćenzarja sajdže se njesnateje pschičinu do schtoma a so powrócži. Hosćenzar a wuczeŕ s Radeburga, kiž w nim žedźechtaj, buchtaj na drohu wjerschnjemaj. Hosćenzar, kiž auto wodźesche, wotendże se strózemi, ale wuczeŕ bu tak cežko sranjeny, so hnydom wumrě. Hosćenzarja policija saja.

S **Khomarja.** (Wudły we hłowje.) 17-letna dźowka murjerja Schurichta w Barmenizach pschindże wós, kiž na nju padże. Pschi tom so ji hnojowe widły do hłowy sakćiknu. Holza běsche na městnje morwa.

* S **Hirschberga.** (Poměrnje mało smjerskowje schkody w ratarstwje.) We horatej krajinje su so ratarjo bojeli, so je žadny smjerš na jich honach wjele schkody nacinił. Temu pak so wschěm dadźu kaž njeje. Schkoda na běrnach w jamach 20 procentow njepschekroči. Nasmjerše zhubi dozbla schkodowale njeju, snajmjenjscha poschkoženja zyle strowy napohlad, dalokož je žněh precz. Poměrnje derje su tež dźesćele hymu pschětrałe.

* S **Hirschberga.** (Dźěćo wumrě pschi operaziji, dokelž elektrizka žwęza haśny.) We Hirschbergskej khorownej měsće so hyrjedu wjecor pola 2½ letneho dźěćeca operazija na schiji wuwjesćej. Njejapy pak elektrizka žwęza wuwosta, so dyrbjesche lěkaŕ operaziju pschetorhnyć. Wobhe dźěćo dyrbjesche so sadubyć. Dźěćezowy nan je militarnju wobškorźił.

* S **Altenburga.** (Sajedźenje we domje sa starych ludźi.) Wulki dźeł wobydlerjow Altenburgskeho doma sa starych ludźi je pod snamjenjenimi sajedźenja sthorił. S pschepytowanjom je so dopokasało, so sajedźenje wukhadża z wuźiwanja seleninowych konserwow, kiž njeběchu zyle bjez poroka. Dwě wobydlerce stej wumrěłej, z tamnymi so sajo polěpschuje.

* S **Barlina.** (Sběžk w holcajej wocźehnjenki.) We holcajej wocźehnjenki Waldfrieden w Lichtenradže pola Barlina so schtwórtk 16 khowanzow pschećiwo jenej wocźehnjetej spjećowasche. Wone poczachu wulku haru hnacź a dźěchu ramo se stólzami na wocźehnjenku. Wjednik wocźehnjenje dyrbjesche stónźenje nadpadowy komando na pomoz zawołaćej, kotryž porjad sajo postaji. 18 letnej nawjednizy policija saja.

* S **Warschawy.** (Sapalenstwo we Warschawskej dawkowni.) Sćrjedu w nozy we Warschawskej dawkowni pod tajmymi wobstejnosćemi woheń wudyri. Kamoraj z pożedźenitkimi protokolemi a druhimi wažnymi dawkowymi pišmami so dospołnje spalischtaj. S pschepytowanjom su wuhladźili, so so wo sapalenstwo jedna. Jeneho hantlerskeho słužobnika su hižom sajeli. Dalsche pschepytowanje je tajne.

* S **Kamjenizy.** (Konjaze lěkarstwo pila.) Sćrjedu wjecor we wołkći jeneho doma na Bernhardźej dróhi 21 letnu słužobnu bjez wědomja ležo namakachu. Holza běsche so se žamomordarskim wotpohładom konjazeho lěkarstwa napiła. Jako ju do cžuwowicze hojerne wjesechu, wona hižom wumrě.

Juhosłowjanski wopyt we Łužicy.

Janske kupjele, 23. nalětnika 1919.

Při swojim nawróće z Genfa, hdźež je ze sobustawom hygieniskeje komisije Zwjazka ludow, wopyta prof. dr. Stampa, šef strowotnych naležnosćow we Juhosłowjanskej, też Drježdźany, a tam wosebje swojeho přećela dra. Seiringa, direktora Hygieńskeho muzeja. Jedyn dźěl tutoho muzeja je tuklíwilu we Beogradze wustajeny. Hižo lěta dollo wjazaju jeju přećelske zwjazki, hdyž tola na čole jenajkich wustawow stojitaj. Z nim bě přikhwatał prjedawši minister dr. Michaelowić, nětko expert (wěcywustojny) reparacijow za Juhosławjansku w Barlinje. Dr. Stampa chcyše trošku strowotne wobstejnosće we Sakskej zeznać. Tohodla wopytachu tući tŕo najprjódcy wulki sanatorium w Gottleubje pola Pirny a přijědźechu z autom sobotu wokoło 1 hodź. přez klóštr Marijnu Hwězdu do Janskich kupjelow, hdźež jich wobsedźeŕ dr. Rachel a jeho direktor dr. Šołta wutrobnje powitaštaj. Zo měještaj Juhosłowjanskaj knjezaj zajim za łužiskich Serbow, z kotrymiž běchu tamni južni nětkhy jedyn lud — Madźarojo, potomniey Hunow, su nas před wjele stow lětami rozdźělili —, bě z jich mnohich prašenjow dowidźeć. Wězo jich też zajimnje, kak móžemy sej naše kulturne kubła kajić, hač so nam statnje žanych zadźěwkow njećini a wosebje hač šula serbske ludstwo haji. Wězo wo Pruskej njemóžeše so jimaj wjele dobreho rjec. Zo mějachu Serbja nětkhy jenu rěč, to so w „serbskej“ rozmołwje wospjet pokazowaše, mjenujcy pjeco přitomni Łužićenjo so ze swojimi bratrami dorozumjachu.

Po wobjedźe, kiž jim a druhim knjezam kupjelanske zarjadnistwo wuhotowa, wobhladachu sebi cuzy knježa cyłu kupjel znutrka a zwonka a dachu sebi dźěłowość najwšelakorišich připrawow předwjesć. Kupjel je so w běhu zašeho lěta w mnohim wutwarila a wudospołniła, tak zo móže z přikładom być kupjelam a sanatorijam w samsnych rozměrach.

Wukrajnikam wězo też na tym zależeše, wjesne Serbstwo zeznać. Jědźechmy tohodla do Khróšće, wopytachmy faru a burski statok, tohorunja też we Swinańi dwě kuble. Wosebje zajimaše wukrajnikow Kocorec (Bobikec) žiwnosć, hdźež hišće zastarsko twarjenje z wotewrjenej khódbu a domjaca wulka jstwa z drjewjanym wjerchom a widźomnymi rjadami so pokazuje. Statok budźe so fotografować a wustaji so k lětu na hygieniskej wustajeńcy w Drježdźanach. Cuzaj knjezaj sebi myslešaj, zo na 70 lět stara maćerka ničo němski njemóže. Ale to na wopačnu trjechištaj. Hnydom jimaj w němskej rěči wotmołwi, zo so w tutym jazyku předać njeda, štož wězo jimaj wosebite wjesele činješe. Podobne wobstejnosće namakaju so na Koklic kuble. Tajke nadeńdźeš hišće też w někotrych kónčinach Juhosłowjanskeje.

Wot tam podachu so do Budyšina, hdźež knjezaj w Smolerjec kniharni wšelake dopisnicy a serbske spisy a też Serbske Nowiny kupiwši je do domizny pósłachtaj. Też Serbski muzej sebi wobhladaštaj a wot jědźešatej wokoło ¾5 hodźin do Drježdźan, nam zawěsćujo, zo je so jimaj we Łužicy jara lubiło, scyła je też město Budyšin najrjeńši zaćišć činił, kaž też strowotne wobstejnosće w serbskich wsach. Tola njetrjebamy sebi myslić, zo Saksa a Němska w hygieniskich naležnosćach na wjeršku kročitej. Dr. Stampa, kiž je w tym nastupanju nimale wěš kraje Europy přepućował a tutu stronu přepytował, je hygienu we swojim wótenym kraju přikładomnje zarjadował. To drje su naši krajenju při swojim zajěždže do Juhosłowjanskeje z přileżnosću sokolskeho swjedźenja začuwali.

Najnowiše zeyłeho swěta.

— **Schkowa powěsć wo wjedrje sa jutšišu wutoru:** Po swopředbytnym pontvócženju so wuwjedri a wobtajne wjedro sastupi. W Jendźelskej dejsche pschestanu a so wuwjedri.

Egiptowska policija je w Kairu dweju muzow z Wina sajała, w kotrejuj kofrach wjetšiu hromadu wopojazeho jěda heroina namakachu. Do Wina je na to egiptowski policajski sastojnik pschijěł a je 6 druhich wobowow sajeć dał, kotrejž su do wězy saschmatane.

Kupje we Wiethe Creeku z wulkej wodu pschekhmatało. Cžełnychu na hěšinu tšechu, dokelž njebě možno, torhazu rěku pschepluwać. Na dobo zołmy tykowanu khěžku zobu storhnychu, tola mócjeche so najwjazy tschežełytjarjow wuthowacź. Hacź dotal su tři cžełna wuczahnyli. Pjeć tschežełytjarjow wuje so namakało.

Stónźowanje nowinarja Schlegela w Sagrjebje pjeca z politiskimi pschicžinami njeswišnje. Schlegel, kotryž je wot žiwoje žony dźeleny, je so pjeca pohledni cžaj z jomu jeneho ruskeho cžełnjenjeza wodźił. Tón je pschišahał, so budźe so wjeścźeć.

Towaŕstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija“ zeńdźe so wutoru wjecor we 8 ḣ. w Serbskim Domje. Wšitke sobustawy a hosći wutrobnje přeprošuje **předsydstwo.**

Budyšin. „Bjesada“ skhadźuje so kóždu póndźelu we Serbskej kofejowni.

Haslow. Kołojězdne towaŕstwo „Błysk“ ma jutrownu srjedu hłownu zhromadźiznu.

Kedźbu! Našim serbskim towaŕstwam k wědźenju: Serbske knihi, kotrež chcych rozdawać, su nětko wšitke rozdawane. Tuž njech so podarmo do Budyšina njenastaji, štóž tu hišće pobył njeje.

Prof. dr. Arnošt Muka.

Khróšćicy. „Sokoł“ zwučuje **kóždu wutoru** we 8 hodź. na šuli.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerj w Budyšinje. Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dubian w Budyšinje. Za hospodarski dźeł a nawod: Jurij Wjela w Budyšinje. Wudawaŕ: Maćica Serbska w Budyšinje. Tiskarnja Serbskich Nowinow w Budyšinje.

Kózl. Kožki

a. t. d. kupuje stajnje

Paul Schulz w Budyšinje

na Zadnej bohatej hasy

Telefon 3385

Starši

hospodarsk. pomocnik

so hnydom pyta

Mzda po wučinjenju

Poskić. zapodać w Serbsk. Now.

Młody pohonč

18—20 lět stary, so pyta

Wetzkausyn

fabrika mineralneje wody w Małym Wjelkowje

Młody

čehniwy wol

je na předań

w Cornowje 17 pola Pomorc

Wysokosudelna

čehniwa kruwa

je na předań

w Jaŕšowbiu 8 pola Minakala

Handrij Štrympa w Budyšinje

na Rózowej hasy 15

poruča

meble

a pólstrowane twory

Srm Serb!

Gumijowe twory

za žony a muzow

wopłokowadła, žiwotowe wobwjazki, měsać, wobwjazki a tajke přez wustupowanje. Wobročće so dowěrliwje na

Wagnerowu

w Budyš. před Sulerskimi wrotami 9

Su hišće hospozy

kiž naše njepřetrjechomne delikatesowe margarinowe znamki

Hromadźe Kunella-worjechi

KUNELLA EDEL GOLD

Dołhi maja wulku wažnosć

85 Pfg. **95** Pfg.

hišće porjadnje njewuživaja

Chceće-li woprawdźe šutować, njesmě Kunella-Gold z drohotnymi Kunella wotrězkami we Wašim domje wobrachować!

Jenož „Kunella-Gold“ — na blido

Jenož „Kunella-Gold“ — do kuchnje

Jenož „Kunella-Gold“ — za jutrowny tykano

potom budźe też **najwumysleniša hospoza** spokojom. Jenož na předań:

Butrowa wikowarnja KUNELLA

Wulki wubjerk wok. 60 družinow twarožka. Najlěpša butra z mlokarnjow a wot burow, marmelady, měd, šmalc, póšć, wšelake druhiny kołbasy, jědźene wolije, woljowe sardiny, ananas, čerwjene-, běle- a južne wino atd.

Hłowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje

srjedu, 3. haprleje (po jutrach w ½3 h. w žurli Serbsk. Domu w Budyšinje

Dnjowy porjad:

1. Rozprawa
2. Wopominanje zemrětych sobustawow
3. Přednošk prof. O. Wićaza „Słownik Dolnoserbskeje Rěcy“
4. Woswjećenje 90lětneho wobstaća towaŕstwa soc. slav. Bud.

Wjecor w 8 hodź. w žurli „Serbskeho Domu“ **zabawa** wuhotowana wot Serbskeje studowaceje młodźiny.

Pytam hnydom

rat. dźěłaćerisku swójbu

dospołne wjetše bydlenje so poskići

Sadisc, Hlinjanske rycźefkubło

pola Hućiny

Přesadźowanje zawostajnstwa

Srjedu 27. měrca 1929 dop.

w 10 hodź. budźa so w leżownosći Donnerhakec knihiśiśećnje w Budyšinje

před Sulerskimi wrotami 21 w 1. poskhodze sćěhowace wěcy, zawostajnstwu knježnej Kórnigec słušace a hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać:

Jara derje zdźeržane **mahagonijowe meble, 4 drastowe khamory, 3 šatowe khamory, 4 komody, 4 łože z matracami, 4 posłesća** (jara derje zdźeržane) **z hłowakami, 3 pluš-owe garnitury, někotre špihele, časniki, stólcy, spisanski sekretar, myjn. komoda, kuchinske blida, płokańska mašina, łožowe a cźelne šafy, drasty, wobuća a małe meble, domjacy grat a porcelin atd.**

Wobhladanje: 27. měrca 1929 wot 9—10 hodź. dop.

Telefon 3696 **Max Wencel w Budyšinje**

na Hornčeŕskej hasy 11. Přesadźowaŕ a taksator

Přesadźowanje drjewa.

Wutoru 26. měrca 1929 budźa so na **Wutołčanskim rewěrje** (Šimanec hora a Depjeńka)

4 rm palnych šćěpow } khójn., šmrěk., škowr.
57 rm. palnych kuluchow }
29 hałoz. hromadow, khójn., šmrěk., škowr.
3 losy walcźiny, 59 twjerdych žerdźow.
27 khójn. škowr. 8—14 cm srjedza S.- a 10.- m,
32 šmrěk. 10—14 cm „ S.- a 10.- m,
8 pješkow. losow

za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać. Započatk w 9 hodź. na Šimanec horje. **Wutołčanske rycźefkubło.**

Symjentny dźećel

čisty, kaž z ruku zwuběrany

zwuběrany dostachmy w plombowanych měchach z hórskich krajinow při łeskowćeskich mjezach a poručujemy po najtuńšich płaćiznach

Serbski Hospodaŕ

Ratarske wulkowikowanske towaŕstwo z. w. ŕ w Budyšinje, tel. 3510 w Khočebuzu, tel.

přiłoha k čisłu 71

SERBSKE NOWINY

Póndźelu, 25. měrca 1929

Zabrodźanski tyger.

W měrcu łěta 1900 knjeżiche mjez wobydźelnikami dolhoralskeho dźěła we Wojerowskim wokrjesu nałe farěnje. Ludźo njejedźelachu swoje dźěći pak dozdła do šule abo pak jenoż z pschewodom. W kralowskim Wojerowskim lěsu, wosebje w Blunjanskej a Hórskej wolsinje, scherjesche rubježne swěrjo. Wschudże namakachu zjawki rosłorhanych hornow. Na swobodnym polu Sabroba nałane phjeze cyłko. Jónu njedźelu dopołdnja pak pschihbže swěrjo hamo hač k dworej kubłarja Groby we Sabrobje. Bo wopschašanju wobsedźerja bu swěrjeńe, jo jeho so tu wo swěrju, kiž je po wschěm šacu z jeneho swěrjenja — menadźerije — cźekło. Pod napinjomom „Sabrobjanski tyger" dawasche tuta nałeznjeća nowinam nětko mnoho maćizny ke khutnym a žortnym rospomnjanjam.

Krajny radźićel Wojerowskeho wokrjesa wupisa za pohładanje swěrjeńca 100 hriwnow wuta. Pod wjetšchim wobdźělenjom wučahnychu ludźo nětko na honjow a dźěchu swěrjeńca se kyjanjom jeho na kožu.

Tute potajne swěrjo je psches swoju mudrosć a wuschikosć nimale schtyri łěta dołho kóždej honjowskej wušohjosći a nałhonitosći wučeklo. Pod wjebnišnym kralowskeho wyschičkeho hajnika ſ Gronefeld pak bu na poliajiskej honjowje dnja 27. februara 1904 we blišosći Noweho Města wot privatneho hajnišeho sajstojnika Bremera ſ Města nad Chołmcu nětkuže 40 krocźel psches drohowe sonko poćkene. „Sabrobjanski tyger" wuhonja so jako khěrny hyšej, 1,60 m dołhi, hač do jahriwow 80 cm. wušti. 82 punktow cźěsti wjelk. Nubježne swěrjo kiž bě mjez wobstatkom dźiwiny w kralowskich Wojerowskich lěsach a wobstatkom hrabje Arnima na njeslyšchane waschnje sakhadźało, bě hjes dwěla ſ Muškeje pschipućowanyschi jo w našnich lěsach sajstyhlo. Poćtudy postrělenu wjelk wosta ſ wobdźěłanjowom Wojerowskeho wokrjesa a je hischcze dźensa we wokrjesnym domje namakać. Tak dołho hač je znate, bu pschedwosłedni wjelk w tute wokolinje 14. dezembra 1845 w Mušakowskim hrodowskim honjtwischcu pschi Bělowodźanskim puću postrělany, po tym hač běchu někotre łětdźesatki pschedy (6. februara 1802) w Mušakowskim honjtwischcu Wochoży tajke swěrjisko se sakum pohodli.

Dom dźesać tysac mandźelstwow.

Wopyt pola kowarja w Greina Greenje.

Njech ſtajnny kowar w Gretna Greenje też hižo dołho w chłódku stołetnych plantanow swój wěčny wotpocźink wužića — jeho dźełarnja hischcze wobsteji. Wona wobhladuje so nimale jako narodne schpedewjasće a wopomnjeńka tasła zwědźi, so je so na tutom městnje wjazy hač dźesać tysac mandźelstwow ſwjasało.

Gretna Green leži drje w Schotiſkej, njeběchu pak to žane schotiske mandźelstwa, kiž so tu ſwjasowachu. Schotojo njetrjebachu dźe wosebje do Gretna Green hicź, so bychu so wot brodatcheho kowarja poćtujicź dali, chtyčnu-li jo na wěčnje ſwjasać. Schotiske sakonje dowola dźe, wosebje „haj" psched kóždźicźim krajanom rjeź a tute mandźelstwa běchu runje tak płaćiwe, kaž wschě druhe, kiž buchu na ſtawnišnje wot sakonjatka wobkrućene. Ale ludźo, kiž njeběchu Schotojo, trjebachu dobreho kowarja we Gretna Greenje a k tomuhim mandźelſtwam njeby drje bjes njeho ženje doschło.

Domišće tuteho sajmawcheho rjemjeślnika ležeſche ſtrategijsy runjewon idealnje: pschi hłownej dróhy k połnocy, blišo ſa mjestom, kiž ſ Jendźelskeje do Schotiſkeje wjedźeſche. Wone je jara ſpodźiwnje twarjene a je drje nětdy cźorne było, mjez tym so je dźenża jara rjenje wobělene. Pschedwart tuteje khěže runa ſo njetej kolinje — dźełarnja kowarja, w kotrejž hischcze dźensa wuhladamy wuheń, kowadło a měchawu. Tu wotmětwachu so ſwjatoczniſoſe pschi mandźelſkich ſwjasłach a psched kurjazym wohnjom pschiſtupachu, žebi wěčnu ſwjazu.

Kolisnje pschiſtajnisce jo twar hrěnjeje wuhłoſoſe, domiſe, kotrehož hłowne durje runje na dróhu wjedu. W blišſichim huhodźinje je krajny park ſ cźichimi schcźežkami, wobroſcźenymi ſ najwschelakoriſchimi róžemi a kóžćkami.

Pschi tutej schrě pkuwajej tźeji, ſ kotrejež nastajnje jaſne ſynki hamorow klinczachu, ſethukowachu so zofaze porz je wjsšich dźelow Jendźelskeje, tiš dźiwnym jo pches ſwojaſt lubjoſće a ſakonja ſjednoćźiſcź, njeſtajichu-li so jich pschećźu žane njewurjadne sadźěnki napschećźiwo. Woni pschihładźachu ſkradźu a ſ najwjeſtſchej wobhladniwoſću ſethykachu jo na tajnych schcźežkach parka, wot kotrehož bě kowarjowe domiſe wobdate. Potom ſaſtupiſchtaj do kowarnje a husto bjeſche ſmitroha hyſnitſcho hač hamor na kowadło. Ale pošměwk ſchwarneho kowarja bě tak pscheproſchowazu, cumnojeſ tak pschećźelna, ſo ſo ſtrach bórzy pominy a nawodźenja a njewjeſća ke kowadłu pschiſtupiſchtaj.

Tam cźakaſche na njeju kowarſki miſchtr, hobr, kotrehož połna broda bě na brjuch dołhaſche. Wón runaſche jo ſtaremu patriarchej a měješche baretl na ſwojej hłowje, kiž bě hłuboko do cźoła ſcjehnjeny, bě wopaſany ſ kožanej ſalu a poſłužowaſche ſ wulkomjernymaj rukawomaj. Nawodźenja zdźěli jemu wotpohlad wopyta, wupokaja ſo, je wón a pschichodna mandźelſka hiſcheze njeſtaj ſenjenaj a ſo jeju ſwojaſej žadyn ſakoniſki ſadźěnk na puću njeſteji. To pschiwobkhaha ſo na wulkej biblíji. Na to ſjednoći kowar prawej ruzu noweju mandźelſkeju, da jimaj pjerſchćejenjej wumérnicź — a mandźelſtwo bě ſwjaſane. Mandźelſtaj ſapiſaſchtaj ſwojej mjenje do ſtareho regiſtra, japłacijichtaj někotre ſchilinki a ſdaliſchtaj ſo, tón króćej wjeſo po hłownej dróhy a ruku w ruzy, bjes ſtajenja, w runej měrje pches móſt, je ſiwobodnieje Schottiſkeje do jeju noweho ſhromadneho ſiwjenja.

Wjazy hač dźeſaćej tyſaz mandźelſtwow bě Gretna Greenſki kowar na tajſe waſchnje w nětkotrych łětach ſwjaſał. By-li pschi ſiwjenju wostał a njeḑě-li ſo ſakoń wo mandźelſtwach njejapſy pſcheměnił, by tuta liczba hiſcheze wo wjele wjeſtſcha była. Po prawom wſchak běchu tute mandźelſtwa „je ſelesa" bjez dyrbjaſe, njeje pak ſnate, kak je ſo ſ tym poſtajſiſche měło, pschetej kowar njeſtaraſche ſo wjazy wo nich a ſapiſ njemuje jenoż njeſta naiwożenjow a njewjeſtow, kiž buchu na tutom ſtawnišnje ſwěrowant, kiž njeměješche ſiwojeho runjeńca na ſiwym ſpuźe.

Tute mandźelſtwa pak běchu dołholnje ſakoniſke a płaćiwe, pschetož po ſchotiſkim ſakonju bě dowolene, ſo wot kajćeholnich krajana ſwěrowaćź daćź, bjes kóždeho dołſaženeho pſchiſiſewjenja abo pſchipowědźenja. Haj, njebě ani trjeba, ſo cźłowjek dźěſći cźaſ w Schotiſkej pſchebywnjaſche, tuhowiſna pſchitomnoſć dołhaſche. Mandźelſke ſadźěnki mějachu drje ſo poſdźiſcho pſchedenjeſć, ale powſchitkownje poſtarachu ſo pſchiwuſni wo hotowu wěz a mandźelſtwo wosta ſakoniſke.

Kowar w Gretna Greenje bě ſwětaſkawny. Też mnohy ſalubowani ſ druhich dźelow ſemje dachu ſo wot tuteho kowarja ſwěrowaćź a ſawěſće měſteſche tutón ſpodźiwny ſtawniſki ſaſtojnik wjazy dźěła ſ wjaſanjom mandźelſtwow hač je ſwojim woprawdźitym powołanjom. Jako kowarja ſ poſłednjeſnemu wotpocźinkej njeſećźu, běchu pſchewodźerjo po tyſaczach pſchikhwatali, kotrychž bě ſwěrował, a po ſtach běchu wjazy pſchipółkali, ſ cźołoj wuthadźa, ſo bě kowar tela „trajaze" mandźelſkiwa ſwjaſował.

Dźeńſnišchi dźeń ſu ſo pſchedpiſma ſa wěrowanja we Schotiſkej tola wo něſchto pſcheměnite. Cźłowjek móże pak tam też dźenża hiſcheze do mandźelſtwa ſaſtupiś, dźes ſwonkowneješjow burcaukratiſma, kaž pſchipowědźa a ſtawniſtwa. Njech też Gretna Greenſki kowar wjazy żiwy njeje a jeho dźełarnja dźenża druhim ſamkram ſłuži, tak móżejeſ ſo tam tola wot kóždeho ſwěrowaćź dać, kiž chce ſamſkim ſtawnika pschećźiwaćź. Ruſne k temu pak je, ſo

mużejeſch ſchiwnaće dujowſki pſchebywk w Schotiſkej dopołkaćź. Ale tutón króſki dobawk k mandźelſkemu ſakonjej wobcźeſći wěz hižo wo wjele, pſchetož ſchiwnaće dujowſki njepſchetorhujeny pſchebywk dołhoha wobhladniwej poliziſt powſchitkownje, ſo by ſalubowanju wuſłyšeliſta, pſiedy hač wotbitne ſłowcźko „haj" prajiłaj. Druhdy wſchak nadeńdźemy hiſcheze tajke mandźelſtwa, ale dźiwajo na tola wobſtejace ſadźěnki njeje dyrbjeła, do Gretna Greenje hicź.

Dom dźeſaćej tyſaz mandźelſtwow, dźełarnja noweho Hephaiſtoſa, je dźenża pokaſłim jenoż hiſcheze pomnił. Wón błyſcheſi ſo njeje wobelény, mjez ſelenymi ſchtomami a kćikami ſo wuſtrehujo, a jeho potomnizy ſu derje na tom cźiniłi, žebi w cźaſu automobila druhe rjemjeſło pytaćź hač kowanje pſłołowych koni, na kotrejž hichu dołho cźakaćź móhłi. Haj, hdy by ſo hodźako ſmjeſnicź, roſwjaſanje mandźelſtwow na tak ſpěchne waſchnje pſchewjeſeć, potom by nowy kowar w Gretna Greenje ſawěſće hiſchcze ſławniſchi był hač nětkhodyſchi ....

Žiwjenje jendźelskich ſtudentow.

Oxford a Cambridge, hrodaj tradizije.

Hižo łětſotki dołho wobſtejeſ mjez ſtarymaj jendźelſkimaj univerſitomaj, kiž běſchtej pſched ſto łětami hiſchcze jeniczkej w Jendźelſkej, měrne, ale ſpěrnje ſałhowane wuběhowanje. To jewi ſo jaſnje w kóždołětnje ſo wotmětwazych wujeſdźowanjach ſ cźołmami, ſa cźož ſo žyła Jendźelſka ninto měry ſajſmuje. Chcemy-li po tym ſudźićź, dyrbimy pak Cambridgej łěpſchim pſchiſpěć, pſchetož muſłiwa tuteje wyſokeje wuczelnje běſche w poſłednich łětach wſpjet ſ dobyczerjom. Tola też jewak cźini kóżda ſ wobeju univerſitow to nawopaczne, ſchtož jebi tamna pſchedewja. Wołnamjenjaje ſa to je, ſo nocźe Cambridge hiſchcze dźenża ſwojim žónſkim ſobuſtawam akademiſku hódnoſć phizipěć, mjez tym, ſo ſo to w Oxfordźe hižo wóſom łět dołho ſtawa, hačzeruježe ſo w Oxfordźe pſchednoſchki njeſwopytuje, ſmě ſo njekhłoſtany na ſelenym pſchew Cambridge ſahjedźechu.

Dozwła knjeſi na tutomaj kulturnymaj měſtnomaj tradizije doſeć konſerwatiwny duch. Tola prózne ſo po ſdaću Cambridga też w tutym naſtupanju wo prenje měſto. To jewi ſo nimale we wſchěm, hušto na dołholnje njewuſnaſnamnych maličkoſećach. Tak je nadpadne, ſo ſtudźa we Cambridge po ſtarym waſchnju jenoż profeſorojo derje wothładowanu trawu na dworach wuſtawa wobſtupicź, mjez tym ſo žebi to žadyn ſe ſtudentow ſwjaſit njeby. Zule hinak w Oxfordźe. Hižo dołho pſchechodźuje ſo tu profeſor tak derje kaž ſtudent na trawje, ſamo zuſy, kiž pſchednoſchki njeſwopytuje, ſmě ſo njeſhotany na ſelenym pſcheſtrěnje wuthodźowaćź.

Stožimy-li pak jenoż kódźbliwoſć bóle na woprawdźite žiwjenje ſtudowazych, kiž na tutymaj univerſitomaj knjeſi, potom namakamy wjele mjenje rozdźěłow. So pak bychmy wobeſitu charakter tuteho ſtudentſkeho žiwjenja prawje ſpóſnaćź móhli, dyrbimy ho trochu ſ woprawdźitym wutwarjenjom univerſitowy ſeznaćź. „Univerſita" je mjenujzy w Oxfordźe tak derje kaž w Cambridge wěź, kiž po naſchim wopiſchcźenju dozpła njewobſteji. Na jeju měſtnje namakamy we wobeju měſtomaj nětkhe dwanaćźi wjchelakich wuſtawow, hdyž ſo ſtudowazy, kiž pak dha univerſitee pſchiſłuſchećź, dyrbi ſe ſobuſtawom jeneho ſ tutych kollegow ſtowarſtwa, kotrehož ſobuſtawy ſu wopytowarjo pſchednoſchkow) być.

Nětk pak jenoż liczba ſtudentow, ale też profeſorojo ſu rozdźěleni w tutych kollegach. Kóżdy kollega ma ſwój kruty „ſtab" profeſorow a dozentow, kiž w kollegu wobſtoja pſchednoſchuja. Kóżdemu ſtudowazemu pak je dowolene, po pſchećźu pſchednoſchki w druhich kollegach ſłu-

---

P. Krječmař:

Do Prahi.

(Skóńcenje.)

Přez zbožowny připad bu mi możno, zhromaduje z lubymi přiwuznymi sebi tutón palast před wotewrjenjom wobhladać. Tysacy rukow dźěłachu hišće wo dnjo a w nocy na wuwjedźenju ženialneje ideje. Hdyž sebi wobmyslimy, zo jenički poskhod noweho masoweho palasta wjacy runa wobsaha hač w starej masowej hali jena cyła strona, tak możemy sebi wobraz sćinić, kak hobrski tutón twar je. Stupaš a stupaš njeskóńcnje po skhodach horje a skóńcnje sy sedźay dospěł, hdyž maš potom składnosć do natřěsneje kofejownje zastupić a wysoko nad Prahu swoju „černu kavu" abo karanćk Pilzeńskeho pod słónćnikom, pak w morju swětła wusrěbnyć. Trošku niže cźehnje so wysoko nad wšěmi starymi domami města hišće runa terasa, runa do powětra sahaca smuha. Też tu je městnosć k wočerstwjenju. Potom podaš so do šesteho poskhoda a tu spóznaješ centralu přichoda wikowarstwa — klubowe a druhe městna, zwućowarnje za cuze rěče a swětny wikowanski wobkhad. Tu wotmaja so konferency a kurzy, cźerpje njesmilnje rychle pohib časa. Wobkhad mjez jenotliwymi poschkhodami je jara přijomny a so hišće polěpši přez šesć pódłanske skhody, 13 zběhadłow, z kotrychž dwaj samo 30 wosobow na jedyn raz horja pak dele bjeru. Při zemi palasta maš wustajeńske městnosće cźełkeje industrije, kiž so šěrja w jenoposkhodnej wysokosći přez cyłu přestrjeń twara. K štyri stronam sahaju potom dalše přodawanske městnosće w sydomposkhodnej wysokosći k njebju. W prěnim poskhodźe je zamóstnjena elektrotechnika, mechanika, optika, mašinafnja za tekstilije atd., w druhim: skleńca, púrcelin, wumělska keramika, juwele atd., w třećim: chemiska industrija, bjuterija, kurjerska potrjeba, hudźbne stroje, kaž też wšě wudźělki domjaceje a wumělskeje industrije, w štwórtym: industrija papjery, knihafstwo, šulska a wobkhodna potrjeba, grafiska industrija hrajki, sportne a druhe potrjeby, w jenym wotdźělu nadeńdźeš twarstwo; we pjatym poskhodźe słuži nadobowej industriji, bliđafstwu a dale wyšše nadeńdźeš wšo, štož hač dotal njeměješe hišće ruma. Po šěrokim předrumje kročiš w šyrirróžku w kóždym poskhodźe a po woběmaj stronomaj wuhladaš wustajeńske městnosće kaž wukładowarnje wobkhodow, jene při druhim, pak mjeńše pak wjetše, wšo pak po krutym systemje. Luta sklenca će jenoż wobdawa, do najsnadniščeho kućika móżeš pohladnyć, jeli chceš tam něšto wuslědźić. Wobkhad njemyli tych, kiž tu wo kruto kupy za tu- abo wukraj jednaju, přetož też jednanske městnosće su dospołnje wotdźělene wot žiwoho wobkhada. Hač do najsnadniščeho je wšitko k lépšemu wopytowarjow, zajimcow, kupcow a wustajerjow zarjadowane. Z ćežka hodźi so přijomnosć tutoho hobrskeho twara wopisać. Komuž je někak możno, njech sebi sam wobhlada tutón twar, kiž pyta dotal w cyłej Europje podarmo swojeho runjeća. Dospołnje přewzaty, překwapjeny wopuśćich tutón koloseum. Haj što może lud dokonjeć, kiž sebi wysoko waži to swoje, narod, kraj a rěč. Wopuśćich wustajeńcu Prażskich wulkowikow, kiž ma ze starymi twarami a nowym palastom zhromadnje wobšěrnosć 65 000 qm. Wustajeńca bu wotewrjena 13. nalětnika a traje hač do 26. nalětnika a zwjeseli so hobrskeho wopyta ze wšěch stron swěta. Tak poby na wotewrjeńskim dnju 80 000 wopytowarjow tam. Wulki palast zběha so k njebju kaž zjewjeř mlenosće čěskeho luda, kaž katedrala wobkhoda Českoje z cyłym swětom. —

Čas khwata — ja khwatach — kupich něšto — powohjedowach a hižo dyrbjach spěchać na Masarykowo dwórniščo, zo bych ze spěšnikom přez Podmokły dokhwatał do swojeje domownje Łužicy. Rozkhonjowach so ze swojimi lubymi přiwuznymi, z bratrom Trstenjakom a hižo dyrbjach ze so hibaceho čaha přikiwać wšěm lubym poslednje dźakne božemje po rjanych hodźinkach swobody a wočerstwjenja. Bórzy putaše wóčko wobrubjaca krajina, nimo so suwaca wjeska a městačko. Trošku překwapješe jasniša zelenosć honow a łukow, jako by tu posoł naléća mócniše dźěłał. Potom pak putachu wobrubjace skalizny kedźbnosć na so. Na hranicach bě hišće přehladka wšěch trjebanych šatow a hišće khwataše spěšnik přeco při brjohu Łobja a skałach Saskeje Świcy dale łubje do Saskeje. Wječor bě hižo knježstwo nastupił, jako Drježdźany docpěch. Hodźinka přestawki a dale spěšnje do lubeje Łužicy. Po šěsć a połhodźinskim puću z khwatakom docpěch swój Budyšin — srjedźišćo Serbowstwa. Swjata winowatosć wzmje zaso kruće do přaha, ale w myslach zynći mi spomnjeće a žadosć:

„Horda złota Praha
Budź też nam Serbam słónčnica,
Haj jónu khorhoj zmaha
We zbožu — z Lubina."

ſchecź. Rjedźiwajcy teho njeje pśiches tuto posdaćnu rostorhajuśosć wukubłańka możnosć rozwucźowanja wobrazenja.

Wo pomjerje jednotliwych kollegow k wopraudźitej univerſiśe ma ſo podobnje kaž ſ jenatkliwymi nimſkimi krajemi a nimſkim ſtatom. Kóždy kollega teź ma ſwoje ſamſkne jarjadowanje a kładje na to wulku wažnosć, mjes tym ſo wſchi kolleges univerſitu jako repreſentanitku podpjeraju a hdyž ſo w pśenim rjedźe wſchelake pruhowanja wotmeńuju. Ale tuto pśichirunanje dótkuju ſo, wótśe bjes wotpohlada, hdyśe ſo druheho podobneho dypka, kiž pak jón hyśe ſe lśepje wujaſnś. Kaž ſo mnohy Nimc k nimſkemu ſtatej mjenje wjaſani cźuja, hacź k ſwojemu domiſnjkennu ſtatej, tak je to teź pola kollega-ſtudentow. Woni ſu na pśenim mjeſtnje ſobuſtawy kollega, hakle po nim pśichiśe univerſita. Teź błabiſcha abo ſyhniſcha napjatoſć knjeſt hiſto njes ſobuſtawami wſchelakich kollegow, podobnje kaž w Nimſkej druhdy njes ſaſtupnikami jenotliwych krajow kaž Pruſkej a Bayerſkej pśheſtednoſće njeje.

Tute kolleges ſu nźto wopraudźiśi noſcherjo akademiſkeho źiwjenja. Źiwjenje ſtudentow w Oxforźe a Cambridge je ſamkne ſ kollegiſkim źiwjenjom. Sobuſtawy kóždeho kollega iworja tak rjez wulku ſwójbu, hdyž jedyn k druhemu dźerži. Kóždy ſtudowazy je „kollegej-tuitorej“ pśichipokazany, kiž je ſtarſchi akademikar, kiż ma ſo wo njeho „kaž nan“ ſtaraś. Wſchitcy ſtudentoju wjeczerjeja ſhromadnje we wulkej „hali“, kóždy letnik ſa ſwojim blidom, abo we ſtawnych kolleges, hdyž we wótſtym cźaſu zaneho méſtna wjaz njeje. Cźłowjek ma ſpodźiwne ſaćuce, hdyž takle mjes dwe ſćé hacź tſi ſta ſaſtupjerjemi jendźelſich ſtudentow ſ najwobſchérniſchich worſchtow ludu ſedźi, we hali jêdli. Cźłowjek cźuje, ſo maju tute méſtnoſće ſdźełacjad ſtaréſtaźkawnych muži ſtaladuje, kiż ſu nêdźy w tutej hali jêdli. Cźłowjek cźuje, ſo maju tute méſtnoſće ſdźełanoſće wulke ſtawiſny ſa ſobu. Njeje ſhowny famtyjſki ſtarej univerſitow Oxforda a Cambridge, ſwojich ſchulerjow k wuſnamnym wêdomoſtnikam a wuczeńerjam wocźahowaś, hacźrunjeź ſu ſ njeju tajzy w nahladnej liczbje wuſchli. Chcźeźa tu wjeleźêle najlêpſchim ſ młodeje generazije, kiż ſu po pothadźe abo narodźe k temu poſtajene, poſdźiſcho jómu mjenje abo bóle wažnu rólu w towaŕſtwowſtim a politiſkim źiwjenju hraś, ſo taiſi ſamêr trêbne wocźehnjenje poſkiticź. S tuteje pśicźiny pêtuje ſo runje tu towaŕſchnoſć a pśheceſelſiwo na wuſnamne waſchnje. Tak knjeźi na pśikłk. powſchitkownje waſchnje, ſo ſ wuwjacźom ſnêdanja nichtó ſam njewobjeduje, njeſwacźi abo njewjeceŕja. Studenta pśheproſu ſrêbi ke ſwacźini wjeleźêle dwojich abo tſoch jemu ſpiſheceſelenych ſtudowazych, njeje-li ſam nêdźe pśheproſchany. Swjetſche pśheproſchuja ſo wêſo na tuto waſchnje ſobuſtawy jeneho kollega mjes ſobu, ale teź ſnaći ſtudentoju ſ zuſeho kollega ſu rad widźani hoſćo. Hoſpodliwoſcź mjes ſtudentami njeſmaje ſpka ſnanych mjeſow.

Tute małe ſtudentſke towaŕſchnoſće ſu typiſke ſnamjo ſtarojendźeſſkeho ſtudentſkeho źiwjenja. Hóſeź ſadźerji ſo pola ſwojeho pśheceźela źale tak, jako by był doma, a rêcźi po jêdźi wo tym a tamnym. Kóžde praſchenje towaŕſtwowſkeho, politiſkeho abo hoſpodaŕſkeho źiwjenja ſo pſchi tutej ſkładnoſći dokładnje roſkituje. Tu ſo teź politika ſamkneho kollega abo univerſity „dźeła“. S wjeſchich tutych ſhromadnych hoſćinowu a roſrêcźowanjow pak wuwije ſo mjes ſtudowazymi wulki ſwjaſk fajimnoſće, kaž jón pſchi nêmſkich univerſitach nihdźe njenamakamy. Nêmſke ſtudentſke ſwjaſki nimaju ſ tym niczo ſhromadneho. Wożebity wuraś dóſtanje ſtudentſke źiwjenje pſchi ſtarych univerſitach pſches ſamkninu poliźaſku móz, kiż ma ſo ſtaraś wo porjad mjes ſtudowazymi. Doſeź bojani faſtupniźy tuteje namozy rêkaju proktorojo a wobſtejźa daloko ſahaje prawa.

Wulku rólu hrajetej w Oxforźe a Cambridge teź dźerża biſchoſe „Cap and Gown“, to rêka „barett a dołha ſukńa“, kotrejeź dyrbitej ſtudowazy k wſchêm pſchednoſchkam a k ſhromadnym wjeczerjam w hali nośeś. Jedna ſo tu wo nałoź ſe ſkrênjeho wêka. W Nêmſkej mjenowachu tute dołhe ſukńe „ſtudentſke kornarje.“ Wone roſeſnawaju ſo w dołhoſći a pſcheraźa ſ tym, hacź je ſich noſcheŕ hiźo doſpêł akademiſka hódnoſć abo hacź doſtawa ſtipendije. Wożebje ſu ſukńe dla tuteje ſpodźiwneje ſtudentſkeje draſty wſchê pruhowanja a ſpožcźowanja hódnoſćow, kiż bywaju nimo toho hiſcheze wot mnohich traditionelnych ſwjatoćnoſćow pſchewodźane.

Přilopk.

* **Pśenja biblija ſa błeńych.** We Wernigerodźe we Durinſkej dźêłaju na pśenjej doſpołnej bibliji ſa błeńych. Hotowa biblija budźe 27 ſwjazkow wopſchijeźi.

* **Koło puſchći ſo woſa a mori dźêcźo.** Spodźiwne njeſboże ſta ſo w Barlinſkim pſchedmêſcźe Renkôlnje. Wot nimoj ôźaceho cźahadła puſchći ſo ſadnje koło a kuleſche ſo na kłodnik, hdyž ſtebi nêkotre dźêcźi ſrojkachu. Wjele zentnarjow cźêſke koło pſchejêdźe 8-létnu holzu a ju mori.

* **W lêſu ſo ſpalił.** Njedaloko mêſta Triera 76-létny muž ſe ſwojim wnukom w lêſu drjewo ſbźerasche. Jako wón ſtomy dla woheńcźi ſadźêła, naſta njeſapaźy lêſny woheń. Staraj ſtyła woheń ſhaſcheć a pſchi tom padźe. Dokelž pak njemóźeſche ruce doſeź ſtaniéź, dyrbjeſche ſo wobóh ſpalicź.

* **Cźah ſtadło wowzow pſchejêł.** W nozy na pjatk wokoło 4 hodź. pſchejêdźe na cźarje mjes Rohrbachom—Steinweilerom a Jnsheimom wołobowy cźah, kiż do Landawy jêdźeſche, ſtadło wowzow a mori 58 wowzow.

* **S Nürnberga.** (Wulki woheń w bayerſkej wſy.) Pjatk rano ¾4 hodź. wudyri we wulkej ſynowej ſtodźe w Pfeifertshofenje woheń, kiż ſo ſ njeſmêrnej ſpêſchnoſću do wulkowohnja wuroſće. Płomjenja namakachu w błomjanych ſtêchach wjele ſyrobu. Dozdka ſu ſe tŕi domiſe a ſchtyri pódłanje twarjenja wotpalíſe. Wſchitku domjazu nadobu, pjezowdźa, źito a rataŕſke maſchiny woheń ſnicźi. Skót pak mózachu ſwjetſcha wukhowaćź. Naſtata ſchkoda je tŕêtro wulka. Wobydleŕſtwo tuta, jo je woheń nêchtó ſałožił.

Na slědach najrańšich Gotow.

Je nêſchto ſpodźiwne wo wuhrjebanjach ſ cźaſa, kiż njehodźi ſo ſarjadowaćź, kiż njemóźemy ſebi wjaſy pſchedſtajeź. Długe jenoź do nuuſeja, hdyž ſo wuſpêchi njeſpróźniwebo ſlêdźeŕſtwo dźêła w ſchkleńcźanych kaſchcźach ſ wulkej próźu a wobkładnuiwoſću natwarjene, ſyſtematiſy wuhotowane. Jenoź cźęſko wulwari ſebi fantaſija wobtraś, do kotrehoź ſo jenotliwe wêzy nêkat hodźa, a pſchitomnoſći je pſchenawiſne, ſo by intenſiwne roſpominanje na ſaſchły cźaſ płacźiśi dała.

Hinak je to ſ polom, hdyž ſo wurywa, hdyž wêzy hiſchcźe le žanej wêdomoſtnej njewobſkôdiwoſću njeſwiśuja. Hacź do poſlednjeho wokomika ſdadźa ſwoju funkźiju wukonjeś chcźeź. Podarmo: kóžde ſtejiſchcźo ſo po pſchiriadowanym ſyſtemje ſapiſa, wyſokoſć a hłubokoſć ſo wumêri, ſchtož popjelniza wopſchija, ſo pſchełaje a pſchepytuje, dóniź je wcźiſnyl pak lubje pak njelubje pſchełcźapjeny. A doniź cźłowjek hiſchcźe horjeła na horje ſtejo ſebi kolwokolo mazhurſku krajinu wobhladuje — hórki, jêſory a lêſy — cźuje ſo hiźo wot potajneje ſlêdźeŕſkeje ſymizy pſchemożeny. Wón łkepa najſpródźy hiſchcźe troſchku malonuſkłnje ſe ſwojim kijom na ſemju, bywa potom błrobliſchi, ka dźêry do ſemje, roſdrapa ju a poſtaja wêdomoſtne hypotheſy. Mjes tym rêcźi wjedniź wurywanjowu ſ hłoſom, kiż wêſtu wupinawoſcź pſcheradźa:

„Wy ſcźeſcźe ju na ſtarym poſpelniſchcźu ſ tiećeho hacź ſcheſteho lêtſtotka, potajkim ſ cźaſa, w kotrymž bêchu tu w Maſzuriſkej hiſchcźe naraiſchi Gotojo do wupuſcźowanja k Cźornemu morju ſaſhódleni. Pſchêtirjeń pohrjebniſchcźa njehodźi ſo dźeńa hiſchcźe pſchewidźeć. Dokelž je ſo pſches tſi ſta lêt wujiwaco, leji myſl blisko, ſo wupſcheſtrêwa ſo hacź pſches hórku. Na kóždy pad ſmêmy ſ tym liczźiś, ſo najdrohotniſche rowniſcźa nawjedniſkow na najwyſchſchim dypku dale k juhu namakamy.“

Wſchitcy jemu pſchipoſłuchaja, doniź njeje ſtónźiż. Dźêſći bêża potom k jêſorej dale, ſo bychu hiimu hromadźili a doma popjelniſchcźo hraś móhli. Doroſeni du do thłódkojtcho lêża wrócźo, hdyž je wobkhodawuſtojny korcźmaŕ wocźeŕſtwjenſkli ſtan poſtajił.

Semja pak rêcźi rêcź, kiż ſo cźęſto pſchełożicź da.

Dźêłacźerjej hedźitaj w pêſku, drapataj jemju ledźiwiwje ſ kopaſku a wêtaj: tak hłuboko je hornja worſchca, kiż pluh porjadnje pſchewora, potom je pêſk a ſpody njeho leźi jemje, kotrejeź ſo hiſchcźe nichtó dótkuył njeje. Kedźbliwje maſataj ſo dale. Hdyž ſe pjerſchcź cźorna, leźeſche pſched połdra lêtſtaźami palniſchcźo, ſkamjenjene kóſcźe tam namakaſch, brónje, parſe a druhe debjeńki. Wołſrjedź nêhdyſcheho wobhedźeńſtwa kóždeho morſwebo ſteji jeho popjelniza. Rowniſchcźo leźi pſchi rowniſchcźu. Jene leźi njeje hłuboko pod jemju, druhe ſaſo hłubſcho — pſchezo po ſtarobje, kiż ma ſo do toho abo tamneho lêtſtotka ſarjadowaćź. To jene je jednore, druhe ſaſo je bohaće wudebjene, hewak we źebi ſe ſłotom a błêbrom pocźehnjene parſe, kiż buchu ſa domowny jantar ſ romiſkich provinzow ſamêrjene, zuſe pjenjeju ſ poſledńjeho romiſkeho cźaſa łkeźorow, kiż ſnadź ſo ſa nêſchto zyle wurjadne wobhładowachu, abo bohaće wudebjene, bronzowe dźêłe naruczźnych wobruczkow. Kóžda wêz ma ſwoju rêcź, ſkorźi wo thłobdźe abo wjeſeli ſo nad ſamjelczańym bohatſtwom.

S boka ſteji jednora žonjaza popjelniza, pſches klinjany ſchrub ſo woſnamjenjaja. Pjecź małych dźêcźaźych popjelniſzow ſieja wokoło njeje a pſchipódła do ſpróźniwoje wucźeſanjeho ſamjenja ſtajena popjelniza wojaka ſ pohonomaj a kałaczom. Sſnadź bê ſaſhadźała nêkajka epidemija abo njepjećeſcźel bê ſo wjecźił, abo njeſmilny ludowy ſąd bê ſmjercź wumożował? Semja woſtanje nêma. Leź ſchumi kaž pſched pjatnaćźe ſtami lêtami.

Sokołstwo, sport a hry.

Běhańſtwo.

Dr. Peltzer w Žitawje. Znaty nêmſki bêhaŕ za ſrênje zdalenoſće dr. Peltzer wopyta tele dny Žitawu a přednoſowaśe tam před wulkej ſportnej wosadu wo krizy a ſporće.

Kolesaŕſtwo.

Wrótſławſke ſêſćêdnjowe wujêźdźowanje wotmêje ſo wot 1. hač 6. měrca. Dotal je ſo 24 kolesarjow zamołwiło.

Jedyn, kiž ſo dopomni.

Britſki wujêźdźowaŕ z automobilom major Segrave je ſo roſtudźił, zo ſo wot nêtka wſcheho wobliźeleńa na wujêźdźowanjach z automobilemi wzda. Kaž je znaśe, je Segrave hakle před krótkim časom ſwětowy rekord we wujêźdźowanju poſtajił. Dyrbi ſportnik, Lec Bible z mjenom, chcyśe jeho přetrjechiś. Tola wón dyrbjeśe to ze ſwojim źiwjenjom zapłaćiś.

Swójbne powěſće.

Sêmrêli: Hana Fiebigerowa rodź. Bartuſchez we Budyſchinje, 58 łśt. — Ella Heckelowa rodź. Köhlerez w Budyſchinje, 28 łśt. — Johanna ſwud. Dubina rodźena Kobanitz w Budyſchinje, 77 łśt. — Arnoſcht Mźſek, radźiwu bźêlacźer w Budyſchinje, 68 łśt. — Guſtaw Moſer, hoſćeńcaŕ w Budyſchinje, 69 łśt. — Ida Schönfeldowa rodź. Nuczez w Budyſchinje, 54 łśt. Arno Gŕâf, rentnaŕ w Kamjenzu, 81 łśt. — Jan Pêtſch, wumêńkaŕ we Wojerezach, 89 l. — Johanna Goltmerowa rodź. Kobilkez w Wêtej Wodźe, 74 łśt.

Hamtske wozewjenje z Budyšina.

Do wikowańſkeho regiſtra je ſo dźeńa ſapiſało:

1. Na łopjeno 753 naſtupaju firmu „Bužiſki kolesaŕſki dom, tow. ſ wob. ruk. w Budyſchinje“: Pawoł Preibiſch je jako wobſtójbny wjedniź wuſtupił.

2. Na łopjeno 838 naſtupaju firmu „Budyſki autoſawy a kolesaŕſki dom Pawał Preibiſch, tow. ſ wob. ruk. we Budyſchinje“: Pawoł Bohmêr Preibiſch je jako wobſtójbny wjedniź wuſtupił.

3. Na łopjeno 868 naſtupaju firmu „Gerhard Jan Quaaß w Dźêſnikach“: Prokura Jana Ludwika Quaaßa je ſaſchła. Hildegard woź.. Emmerichowa rodźena Quaaßez je wot ſaſtupjerſtwa towaŕſtwa wuſamknjena.

W Budyſchinje, 19. 3. 29.

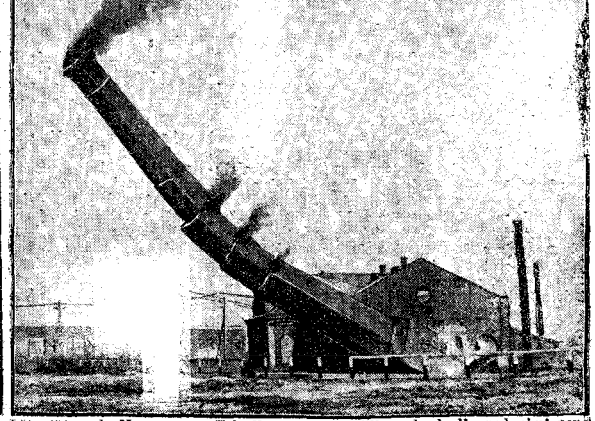
Hamtſke ſudniſtwo.

Na łopjeno 993 wikowańſkeho regiſtra je ſo dźeńa ſapiſało, ſo je firma **Alwin Potdrak w Hodźiju** ſaſchła.

Hamtſke ſudniſtwo w Budyſchinje
22. měrca 1929.

Jutry ſo bliża. W cokorowych a ſokoladowych fabrikach ſo hižo na jutry přihotuja. Na našim wobrazu widźimy, kak žónska za jutry marcipanowe a ſokoladowe zajęcki za jutry přihotuje.

Padacy wysoki wuheń. Létaniſćo pola Newyersey w połnócnej Americy mjeſuje ze wšelakimi twarjenjom. Tych wyſoke wuhnje wohrożowachu létadła. Tohodła su je powalili, rozbuchadła pod nimi zapaliwši.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrikow 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom 2.25 hr. Do wukraja 18 Kč. Wudawa a čišći Smolerjec knililičišćenja, zap. dr, z w. rik. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 72 — Budyšin — Wutoru, 26. měrca 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Wurjadne posedźenje sakskich ministrow.

Sakske knježerstwo we sobotu we wušudze statneho łuda wuradźowało, po kotrymž je so nětčišći sakski žiwjenski powšitkowny pósnał. Wušud hakle do mozy stupi, hdyž je so je satožkom knježerstwu pósłał. Knježerstwo ma za nusne, so so jeźnjske notwowólby po możnosći bórzy wupischu, so by nowy žiwjenski hospodarski plan na 1929 wuradźił. Sarjadnistkim wyschnoseźam je so poručiło, so bychu hnydom nowu wólbu pschihotowałe. Wólbna termija móże so hakle postajić, hdyž je knježerstwo wušud dostako.

Jednanje w cigarrowej industriji so rozbiło.

Jednanja za powjetschenje mzdy w zigarowej industriji, kotrež su so tele dny w Oeynhausenje wotmełe, su so rosbike. Sastupjerjo němskeho swjazka zigarrowych fabrikantow, runje kaž sastupjerjo dźěłaćerjow na žiwojim stejischću wostachu, na kotrymž su hižo kónc januara we Hannoverje stali. Něšto němske dźěłowe ministerstwo namołwja, so by swadu wurunało. W tu chwilu wobstejazy mzdowy tarif dyrbi mjes tym dale płaćić.

Troch Düsseldorfskich špionow zajeli.

Dla kradnjenja rychtowanskow, za twar němskeho panzerowaneho łkćižaka fhotowjenych, su dotal tři wobsoby zajeli. Sajatych su do Barlina dowjedli. Pschećiwo nim so tam pschepytanje wjedźe. Kaž bórzy budźe material k wobtóržbje dosahaty, jeju do Lipska dowjedu.

Sso wuwinował, tola so wupokasał.

Schećerćinski krajny łud je f wusamknjenjom sjawnosće 29lětneho pschekupża Antona Kühla łudźił, kotryž bě wobtórženy, so je wojerske potajnosće Pólskej pscherahził, łudźił. Dla njedostatnych dopokazmow su jeho wuwinowali, tola jeho policiji pschepodali, so by jeho f Němskeje wupokasała, dokelž njeje němski staćan.

Morderstwo w Janowizach njeje hischće wujasnjene.

Wotpółstanzy Barlinskeje kriminalneje policije su bóndźelu w Janowizach pschestrschećej sapołeli. Jako prěnju su kontehu Antoniu, zotru sajateho hrabje Khrystiana pschestrschili.

Treckeho do Němskeje njepuśća?

Póndźelu je so sajo ras němski kabinet rosbudźiły dyrbjał, hdyž nětkuschnemu ruskemu ludowemu wójskemu kommisarej dowoli, so w Němskej sajědźi. Barlinske nowiny mjenja, so su so wuhlady na to w nowischim czasu pohubjerschiše. Wołejbje wótro je so pjeca němski finanzny minister Hilferding pschećiwo tomu wuprajił, so by so Trozkemu wutłow w Němskej dowolił. Sozialdemokratoja w prawnym wubjerku němskeho sejma su namjet sapodali, so by so azylowe prawo sajźadnje wuprawiło. Knježerstwo dyrbi f to nacyjź wudźełacy. W praschenju, hacź žmě so Trozkemu w Němskej wuće pschiswolić, njeju sozialdemokratoju jeneho mjenjenja.

Foch a wobsadźenje Porheinskeje.

Marschall Foch je, kaž je znate, so pschedčasnemu wuće hnjenju franzowskeho wójska f Porheinskeje stajnje pschećiwjał. Pschi jednanjach wo měr we Versailles je žano žadał, so by wschón němski kraj hacź k lewemu Rheinowemu brjohej franzowskej pschipadnył. Na jeho wušud so wojerske kruhi sepjerachu, prajizy, so by so f pschedčasnym spuschćenjom Porheinskeje pschećiwo franzowskej shrěžichło. Jeho wumrjeće je tohodla mjes franzowskimi nazionalistami bojosćz słubźiło, so pschećiwjenje franzowskeho knježerstwa pschećiwo wuće hnjenju wójska f Porheinskeje wosłabnje. W prawizwnych nowinach su hižo warnowaze hłosy złyschećz. Knježerstwo namołwieja, so by na dobyćerja swětowe wójny spominajo Němskej k woli njebyło, hdy by na tónzu konferenzu wězywšłojnych wušwobodźenje Porheinskeje žadała. Też we sjawnych wusłupach so napowminanje złyschi, so by franzowske wójsko po możnosći dołho Porheinsku wobsadźenu mělo. Tak je njedźelu nětkuschi pensionski minister Louis Marin sa nusne měł, w politiskej shromadźiznje w Vyonje swojich pschećelow namołwiłz, so bychu žebi Fochowe stejischćo sa pschikład bjerjo so pschedčasnemu wopuschćenju franzowskeho wójska f Porheinskeje napschećiwo stajeli. Marin praji, so so boji, so budźe knježerstwo Němskej k woli a so franzowske wójsko Porheinsku psched posłanejnym czasom wopuschći.

Nowe francowske wójnske łódźe.

W Lorientiskim pschistawje so 10. hapryeje schtyri nowe wójnske łódźe na morjo puschcza. Su to minnkładźak „Pluton“, wulkaj podmórskaj czołmaj „Poincare“ a „Poncolet“ a torpedowki czołnu „Aventurier“.

Nadpad na franzowskich wojakow w Damaskusu.

Kaž so se Syriskeje powě, su Drusojo w Damaskusu schtyrjoch franzowskich wojakow a dźesaćz milizskich wojakow nadpadnyli a morili.

Zrażenje mjez kommunistami a policiju w jenym Parizskim předměsće.

W Parizskim pschedměsće Clichy je pukam mjes policistami a kommunistami doschło, hdyž chcychu policistojo wukrajneho kommunista sajeć. Tón chcyschе kommunistisku shromadźiznu wotpytać. Nětkdże 50 kommunistow so na policistow wali. Pschi pschimanźy je so, kaž Havoka powěsćerńja pische, jedyn policist cźežko ranił. Hdyž bě policija pokyłnjenje dostała, mjeseche wschitkich wobdźelnikow shromadźiny sajeć. Po pschećiwjenju na policajskim kommisariaczje 20 kommunistow do pschepytowarskeho jatstwa wotwjedźechu. Jich dla pschećiwjenja wobskorża. W shromadźeni su wjese kommunistiskich pišmow sebrali.

Za přichodne wólby w Jendźelskej dicedźa so liberalni a konservatiwni Zjednośić.

Jendźelske liberalne nowiny „Daily Mail“ namjetuja, so bychu so konserwatiwni a liberalni sa pschichodne parlamentne wólby do shromadźeneje fronty pschećiwo sozialistam sjednośili. „Daily Mail“ měni, so konserwatiwni njebudźa móz žanni sozialistow wot knježerstwa wotdźerżeć. Jeniczki puć je, so so wobej antisozialistiskej stronje pod shromadnym wjednistwom Lloyda Georgea a Baldwina sjednoźiłez. Dotalne narunanisse wólby su dopokazałe, so konserwatiwni a liberalni njepschećerżeliju žebi na pschećiwo steja. Kdy by so to pschi nowowólbach wospjetowało, by so mohło stacź, so bychu sozialistojo jako dobyćerjo f wólbow wuschli.

Zastupjerjo jendźelskeho wikowarstwa w Ruskej.

85 wotpółstanzow jendźelskeje industrije, bankow a druhich hospodarskich wotnožkow je sobotu f Londona wotjeło, so bychu w Ruskej hospodarske wobstejnosće studowali. Wotpółstanzy nětkdże 150 ważnych firmow a hospodarskich swjazkow sastupuja. S tym so prěnja kročel k wobnowjenju jendźelsko-ruskich wikowańskich stykow sćini. Wotpółstanzy budźa tři abo schtyri njedźele we Ruskej pschebywaćz, so bychu pschepytali, hacź by możno było, so by so jendźelska industrija bjesstracha w Ruskej sajadła. Jendźelszy pschekupzy budźa, kaž dołho budźa po Ruskej pucowaćz, f hosćemi ruskeho knježerstwa. Sa nich so wulkotne powitanje pschihotuje. W Ruskej jim wěso jenoż to widźeć dadźa, schtoż ruske wobstejnosće we najlěpschim swětle pokasuje.

Českoslowakski woborny zakoń.

W jenym f pozlednich posedźenjow parlamentariskeho wobornoho wubjerka je general Moraweż sdźělił, so so parlamentej w blizschim czasu sakonjowy naczisk wo sakitanju stata w padze wójny pschedpokłoži. Naczisk je so hižo wudźełał. Nadrobnosće f njeho so hischće njejsu wojerske, tola je złyschećz, so je so wulki dźěl jeho wopschiwjeća f pozledniego franzowskeho sakonja wo krajnym sakitanju pschewsak.

Jendźelsku alkohol přesmykarsku łódź „Imalonu“ při amerikanskim brjohu potopili.

Pschi brjohu Sjednoćenych statow połnóznoje Ameriki stej dwě amerikanskej strażowajej łódźi jendźelsku łódź „Imalone“ sasłapiłej, kotraž alkohol do Ameriki wjesełe. Dokelž łódź cźeknyć złyta, strażowajej łódźi do njeje tśeschej a ju potopischtej. Jedyn muž f wobkadki je so f granatu morił, druhich stej amerikanskej łódźi wuthowałej a do Nowe Orleanja dowjedłej. Po wuprajenju mužstwow je łódź hižo tři léta alkohol do Sjednoćenych statow pschećerńmykała.

Kapitan potopjeneje jendźelskeje łódźe je rosprawnikej Reuterez powěsćerńje dźěłił, so je łódź „Imalone“, je 2800 kaschćenmi spiritusowe nakładźena, fwonka amerikanskeho knježitwoweho morja f Kanadu do Mexika jěła. Łódź je so na morju sakótwita, dokelž je so dyrbjała schkoda na motorje porjedźeć. Łódź wobkadawschi je amerikanska strażowaza łódź na nju sawoła. Jendźelski kapitan je se znamjenjemi f thorhoju rosumnjeć dał, so je swonka amerikanskeho knježitwoweho morja a so motor porjedźa. Jenemu offizérej strażowazeje łódźe dowoli, so pschećerńwědźeć, so je porjedźenje nusne. Offizér so k strażowazej łódźi wrócźi. Sa chwilu amerikanska łódź f thorhoju znamjo da, so je „Imalona“ konfiskowana. Kapitan to njepschipósna a f łódźi k pokonju wotjědże. Tón samy dźeń strażowaza łódź dwaczeći króć do „Imalony“ ześli. Tśeleńza tak dołho trajesche, dokiž kanona na strażowajej łódźi njesapraji.

Pjatk rano, 225 mil k pokonju wot New Orleansa so „Imalona“ f druhej strażowajej łódźi setka. Ta znamjo da: „Sastaćz, abo cźe potśelam!“ „Imalona“ wotmołwi: „Nimacze wo mojej łódźi sudźićz, tśeleńze, tola łódź njepschepodam!“ Na to so „Imalona“ f nětkdże sto tśelemi f kanony trjechi, a sbodom do njeje f maschinistich a ruczjnych tśełbow tśelachu.

Hdyž so łódź podnóri, a hdyž běchu hižo so wukhowanje cźłowjeka wujbadźiłe, Amerićenjo dale tśelachu. Sa pjeć minutow běchu wukhowanje cźłowjeka wotbyte. Amerikanska łódź wobkadku f morja wukoji a ju f wupuśanymaj rukomaj k jenej tworowej městnosći samknu. Jeneho cźornoschkeho matrosu, kotryž je jendźelski staćan, bě kulka morika.

Nowowólby w Italskej.

W Italskej su so njedźelu nowowólby sa ludowe sastupjerstwo wotmełe. Sa nje běchu so jenoż knježerstwowi kandidatojo postajili. Opposizija njebě pschi nětčišćim naćisnym knježerstwowym systemje wólbnych kandidatow postajićz mohła. Tak je frosumiez, so je so sa knježerstwowych kandidatow 8 650 740 hłosow wotedało. Pschećiwo knježerstwowej kandidatnej listćinje bě jenoż 136 198 wuslowerjow woliko.

Prěni lět z Europy do Ameriki 1929.

Na prěnje létanje pschećerńjenje nad Atlantiskim morjom stej njedźelu schpanskaj létarjej Jimenez a Jglojias f létadłom „Jesus de Gran Poter“ se Sevilla wuleźałoj. Chcetej spytaćz, bjes mjeschyschiśtajenja do Rio de Janeiro dolećeć.

W Moskwje so zokor a chleb wobydlerjam pschidźělujetaj.

Pódla chleba knježerstwo nětkole też zokor wobydlerjam Moskwy pschidźěluje. Chlěbowa dźělba sa dźěłaćerjow wschědnje 800 a sa druhich wobydlerjow 400 gramow wućinja. Zokrowa dźělba je f 5 puntami na hłowu a měsaz postajena. Chlěbowu dźělbu maja sa pschenitku, dokelž chleb so jako hłowna zyroba wužije a dyrbi bórny sarunaćz.

Kaž nowiny pischu, budźe so pschichodnje też hejduschka wolij złonćnych rózow a butra (měsaćenje 50 gramow) pschidźělowaćz. Knježerstwo wudawa, so by žiwnosći sa wschitkich dosahała, hdy bychu ju „tischenzy“ njepokupowali. Cźile tischenzy su ludźo, kotśiž su zarstkom knježerstwu słužili abo potomnizy bohatych, kotrymž su politiske prawa wotrjekle. To je wschak hoła wurěcź; pschetoż cźile tischenzy su dźensa najchudschi ludźo w Ruskej, kotrymž njeje możno, žebi f hromadami žiwnosći nakupowaćz.

Morderja Sagrjebskeho redaktora Schlegela pjecja wuslědźiłi.

Póndźelu bě so w Sagrjebje powěsć rozšěrika, so su morderja redaktora Schlegela wuslědźili. Morder je pjecja jedyn rušt zjeńjeńc, z kotrehož domu bě so Schlegel spřećeljelk. Wot swojeje żony, kotraž nětkole we Minje bydli, je Schlegel dźělenu. Jeho spřećeljelnika hama, kotraž je dwaj dnjej přched mordarskimom z dwěmaj njesnatymaj mužomaj k Schlegelej přichodźała, je pjecja do morderskeje należnosće sapleczena.

Revolucija w Monaku.

Wobydlerjo małeho krajka Monaka žełbi wjazy politiskich prawow žadaju. Monakowski wólčeh je z pjećsławatej deputaziju wo ludowych žadosćach jednak. Ludej je wosjewił, so budźa, kaž bórzy budźa wólkne lisćiny jestajene, a to najpodźišo 1. junija, žejmsle wólby. Pśeśiwo njemérnam, kajkej su njedźelu přched wjerchowym hrodom byle, wyšchnosć w přchichodźe rasnje zakrocźi.

Wo Mazatlan so wojuje.

Powěsć, so su mexikanšy sbožkarjo Mazatlan, přchistawne město přchi Cźichim ozeanje, dobyli, je so jako njepšawna wupokazała. S Newyorka so 25. měrza powě: Kaž so z mexikanskeho wojownischcza sdźeluje, sbožkarjo, 3000 muži žyli, Mazatlan nadběhuja, kotryž 4000 muži knjeześćiwoweho wójska šatituje. S swobeju stronow je so z wulkej krutosću wojowało. Cźežka artillerija a létadła su so přchi wojowanju wobdźělile, 1200 sbožkarjow je pjecja padło.

S města Mexika so powě: Wot 48 hodźin sbožkarjo njepšchestawajcy Mazatlan nadběhuja. Sakikarjo pod generalom Carillu su nadběhli kwanowe wotrasłi. W přchistawje sakótwjeny mexikanski kononšk cźołnt „Progreso“ do praweje strony sbožkarjow tśela a je mjes sbožkarjemi wjele sbkody naczinił. Mjes tym žyline knjeześćiwowe wójsko Mazatlanej na pomoz cźehnje.

Ultimatum Kantonskeho knjeześćiwa na Nangkingske knjeześćiwo.

Londonske „Times“ z Hongkonga powědźa: General Wang Scho-Jung je hlowne roskasowarstwo w Kantonje pschewzał a hromadźe z generalom Tang Schicźangom Nangkingskemu knjeześćiwu ultimatum pósłał. W nim žada, so bychu Lit-Schai-šuna, přchedźydu Kwangtunskeje skupiny politiskeje zentralneje rady z jatby puschśili. Jeli so to tole žadanje njedopjelni, dże hłowneun roskasowarjej Nangkingskeho knjeześćiwa wójnu přchipowědźeć.

Ze Serbow.

W **Budyšinje**, 26. nalětnika 1929.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjecźor w 7 hodź. barometer 753, hygrometer 0, thermometer we dnjo +12. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 753, hygrometer 0, thermometer w nozy +4. Wulkodny na mako so přchemjenjaze wjedro. — Wo dźenšnjischim muttnym a młokohojtym ranju so wšeze sajo bórzy wuwjedri. S krótkeho wjecźora přchikhadża wyšchina z Azorskich kupow. W polnozy přchecźo hłuchcze nižiny nimo cźahaja. Tute sawinuja dźe mutne a młokohoite wjedro, na druhej stronje saracźuja přchiplawej lobosćych połnozných wětrow. Tak žmeny sbobne a mi: nałtnje wjedro wotcźakowacź. — Jutsje sa tydnu hkadża słónczko 5,50 hodź. a hkowa so 6,23 hodź. Mjezacź hkadża wjecźor 9,02 hodź. a hkowa so rano 6,47 hodź.

— **Macica Serbska** wosławi srjedu po jutrach na swojej zhromadźiznje slawneho wótčinca dr. Arnošta Muku ze swjedźeńskim přednoškom: Delnjoluźiski słownik. Wjećor wuhotuje so tohorunja slawjenje ze strony towarstwa „Societas slav. Budissinensis“. Předsydstwo Maćicy Serbskeje wočakuje najbohatši wopyt zhromadźizny a wjeselorueje swjatočnosće. Zala Serbskeho Domu je cyle nowa připrawjena a poskići rjany napohlad.

— **Na Budyško—Běło-Wodźanskej autowej cźarje** jědźi wot pónduh 23. 3. 29 jenoż sobotu połnyjnjesiffi wós z Lěskeje 6,45 hodź., do Budyšchina 7,30 hodź. Tónle wós ma wopyt Budyškich twikow wołóźić. Dale pojedźe Seleny schtwórk, Cźichi pjatk, jutrownu sobotu, jutrownicźku a druhi dźeń jutrow přchipołnotniši wós z Budyšchina 11,40 hodź., do Běleje Wody 13,00 hodź., z Běleje Wody 13,45 hodź., do Budyšchina 15,05 hodź.

— **Wobšedźer so pyta!** Na Budyšej kriminalnej policiji, Burgplatz 6, (telefon 2802) hkowa so módry muzazy wobłek (kholowy a żaket konfekzijoweje tworby), kiž su wonkach ležo namakali a kiž je tam pjecja dźěšcich cźasli ležał. — Wo wězowne sdźelenja prošy kriminalny wotrjad w Budyšchinje.

— **Sakska krajna loterija.** Přchi žobotnischim cźehnjenju (19. dźeń) 5. rjadownje 194. sakiske krajneje loterije padże dobyće wo 10 000 hr. na cźišlo 102308; dobyće wo 5 000 hr. na cźišla 66890, 87862, 88481, 133058, 142531; dobyće wo 3 000 hr. na cźišla 15865, 15599, 16607, 17875, 42923, 51374, 53093, 84248, 92171, 107831, 122605; dobyće wo 2 000 hr. na cźišla 16947, 20784, 22197, 29029, 30820, 36552, 73796, 74581, 75856, 93306, 96478, 98161, 102688, 117147, 123300, 137813, 141298; dobyće wo 1 000 hr. na cźišla 3561, 9304, 11201, 11728, 12265, 12428, 14889, 19626, 24694, 25736, 26847, 28164, 33041, 38171, 46664, 46972, 72856, 73237, 74581, 77116, 77399, 83581, 86230, 88531, 89285, 98316, 115432, 117879, 121917, 122714, 123414, 126873, 127544, 128826, 137869, 138424, 140836, 142938, 146270, 147731; dobyće wo 500 hr. na cźišla 1168, 1843, 2851, 3300, 7191, 8780, 11171, 12575, 19037, 20336, 21631, 24462, 27796, 27802, 30403, 31768, 31803, 36982, 44464, 45045, 46810, 47586, 48900, 52361, 53965, 54661, 56532, 57443, 59308, 64246, 84241, 87705, 88778, 91367, 93734, 98885, 100153, 101112, 102801, 104027, 112099, 114375, 118081, 123040, 124083, 137314, 138999, 143361.

— **Sapalenske dźerći.** Wczera popołdnju wokoło 4 hodź. hischcze njesnate dźerći na połodnischim nawišu Tśelnika huchu trawu sapalichu. Nětorši wutrobierći nuzjo woheń bórzy podnuzychu, so sahwalena motorska stykawa njetrjebajsche sapschinnuchu. Wězowne wobkhódowanje, kiž dowjedźe k wuslědźenju hólzow, ujech so podadża polizajskej straži — telefon 3601.

— **Radušćiwje.** W nozy na 20. 3. 1929 je we wokolinje nětko kradnyk: Cźerjenski rjemjeń, 11,50 metr. dołhi, 15 zentimetrow khérki, tuczny wjertuh, pateniny šrubowy wotewrjak a zyrobu. — Dale kradny nětko 28. 2. 1929 trjebane wobschkodźene widliny sa 2½ P.S.-motorisfe kolo znamki „Stark“. — Wo wězowne sdźelenja prošy kriminalny wotrjad w Budyšchinje.

— Do **Małeschanskeje wožady.** Naschi knjes farar cźe hišo Selenu schtwórk wjecźor spomódły sarjadowacź, je-li so znajmjenischa 12 hopełdka samolivja. Cźichi pjatk su přchecźo přchewschu měru wjele spowědnych hosći. Njech tohodła kóžby, kotryž so na Cźichi pjatk k Božemu blidu hotuje, hižo so k schtwórkownej spowědźi z cźasom so se swojimi swójbnymi samolwi.

S **Mateho Wjelkowa.** Sbobotu saja su žandarm dunčaka a ruczje so powěsći rozšěrichi, je je rubježny morder Wielut sajaty. Rosnoschowanje pak běsche njewěrne.

Z **Noweje Wjeski** pola Worklec. W nocy wot sobotu k njedźeli sta so w našej wsy husto njeslyšany podawk. Našemu mlynkej so haćenja předrěchu, zo dyrbješe cylu njedźelu dźěłacź a hačić, zo by w tydzenju zaso mléć mohł. Je wšak jenoż hišće krótki cas hač k jutram a to kóždy muku trjeba, zo by tykancy pjec mohł. Haćenje wody měješe wězo tež swoje zadźěwki, z prěnja njedźelu nichtó tak rady njedźěła a k drugemu běchu dorny hišće zanjerzle. Tak dyrbješe jenoż hnój a pyr do nastateje dźěry wozyć. Podawk hišće wjele přihladowarjow přiwabił, z kotrychž so žadyn gratu njepřimaše. Zo je so haćenje předrěło, je snadź też sćěhwk wulkeje zymy.

S **Wojerez.** Na žobotnischich šwinjazych wikach běsche tójschto prošatow na přchedań, mjeniuje 195 a 2 běhaj. Płacźiny sajo trochu postupichu. Sa prošata płacźachu 27 hacź 40 hrinnow, a běhali mjenjowachu ty płacźiny wo 65 hacź 90 hrinnow.

S **Cźorneho Khołmza.** Wjesmy młyn, kiž mlynskem wobhdźerjej Kupschej štujischesche, je pribatěr Michlin abo hórnišće akzijowe towarstwo „Ylse“ kupiło. Leżowa nosć wopschija něhdźe 90 jutrow. Kupny pjenjes wuzańa pjecja 50 000 hacź 60 000 hrinnow. — W tudomnej kale, hdźež dźěło dla kruteje zymy a mało słajankow nětkotre tydźenje wotpočzowasche, zu sajo dźěłacź sapoczeli. Sa wschitke 32 lět, kiž skała wobsteji, běsche lětsa prěnkrócź, so z dźěłom popischestachu.

S **Klětneho.** Po žadanju statneho rěčnistwa je wyschnosć w tudomnej nalutowarni a wupožčerni knihi so braka. Sebranje knihow swižuje pjecja z njeporadnoscźemi, kiž je předawschi liczeć skuczicź dyrbjał.

S **Rěcźa.** Sańdźenu njedźelu pokhowachu pod wulkim wobdźělenjom wobydlerstwa Worjeschcźa mandźelskeju, kotraž na tak srudue waschnje je swóta dźěschcźała. Dwchowny spominajsche na konfirmazijskej schpruchaj semrěteju a wulžbnyj, so njeje nascha wěz žudźicź nad morwymi a jich skukami, hdyž leži w ruzy Najwyschscheho.

S **Wěsele Wody.** Justizny inspektor Hejtmanek, rendant přchi tudomnej žudniskej pokładni pschełožadźi so ke 1. haprieji t. l. na hamtske žudnistwo w Zahanju. Dokeż je wokrjesh tamnischeho žudnistwa wobschcźerischi, njemuje so knjes Hejtmanek tam „zemški mischtr“.

S **Wjerbna.** W nozy wot njedźele na pónduh so tu po dźěschcej pschestawaju sajo raz k wolnju alarmowasche. Najtkerje je sapalerstwom wudyri wokoło 12 hodź. woheń w njewobydlenej leżowosći ratarja Mateja Kokiška, kiž wutwarjena mjes Wjerbnom a Myschynom leži. Twarzenja so dockista wotpalichu. Ruczе sa žobu wudyri woheń w domstkim, w kótrymž a w hródźi a sniczi wschitka ssi twarjenja. K wohnjej běchu mimo Wjerbnjanskeje wohnjowje woboty tež přchikhwatale woboty je Myschyna, Bórkowow a Bobowa.

Wusudźenja.

§ **Přched małej khłostjanskej komoru** Budyšketo krajneho žuda stojachu wczera wjeśnjanosta **Jurij Měrczink**, jeho mandźelska **Hana Měrczinkowa** a kubłarka Hańža **Mlynkowa** z Kamjenje pola Radwarja. Jednasche so dla fischiwdźenja. Jeneho dnja, jako běsche Mlynkowa pola Měrczinka dawk zaplacźiła, je ji wón pjecja wumjetował, so ma sa schpihel **60 hrinnow, ale sa** dawki žanych pjenjes. Je ji pjecja tež pschiwołał: „Ty fakl — — —, cźiń, so z dwora pschińdźesch!“ Jeho žona je na Mlynkowu pjecja nékajże nudmo prajiła. Mlynkowa pak je Měrczinkej pjecja wotmolwiła, so njech žo wo swoje kurwasćiwo stara. Napschećiwnej stronje běschtej ko wobkorźiłej. W zjawnym sajinje běsche so statne rěčnistwo tuteje należnosće pschimnyło. Budyški hamtški žud běsche Měrczinkez mandźelskeju a Mlynkowu mitwinował. Woni pak so pscheciwo wusudźej powołachu. W powołańskim jednanju buschtaj nježenjena zyhelnika dźěłaczerka Marta Menzlez a ratař Mikel z Kamjenej jako świdkaj pschełyschchanaj. Menzlez běsche přchi podawku w Měrczinkez bydlenju pschitomna była. Runjeż běsche wona wschitko słyschała a podrobnoseże two tom Mikłej powědała, wona pod pschiżahu na prahcźenja, kiž buchu na nju stajene, kforo žaneje wotmolwy njeda a nochzyschże so na nicźo wjazy dopomnicź. Mikel so runje tak sadźerża. A tola běsche wjeśnanoseże Měrczinkej hałe dźeń přched jednanjom nadrobnje powědał, schto je wot Menzlez słonik, so Libra poda jemu brožuru roswažliwje. — „Jenoż, so by so knótr Bedrźel njemjerzał — —.“

„Ach, wschak to tola wscho wérno wjeże“, zaschepi jemu Tonik słótnje do rěcźi. „Tajkale dźe ta konschtituzija być njemóże a njebudź! Sapósłanzy na žejmach ani njedopuschcźa! Ja budu cźinicź, kaž budu chcźeć . . .“

Terka wuskostlivje hrohny jeho za ruku a pohladny na bratra.

„Wužiwaj, Toniko, tola rozuma!“ napomnischcze Jobł“, „khwalmy Boha Knjeża a kéžora ta to, schtož nam dawa a sdźuje! S robotnych brěmjenjow žo wukhipiny, prawo smějemy jenake z knjeżimi, z wyschnosću, a Cźech budźe we wažnosći runje kaž Němc. — Měnju, so je toho wjazy, hacź žmy w Jewizach wocźakowali — —“

„Haj, haj“, wobtrnecźowasche Kunka-Hejbanek, „hischcze pschi hermanku na Tjsoch kralowe njechesche nichtó wěricź, so žo to z burišim cźłowjekom nékak wobrocźi.“

„Ale to njeje dopołna šwoboda, wo kotrejž žmy šyschcźeli a cźitali“, wobsta Tonik přchejc hkowy na žwojim. „A jeli cźi naschi sapósłanzy žo njestaraja, so hychmy z wotrocźanmi njebyli kaž běchmy to prjedy, tak wotwokanny jich, pósćelemy tam druhich —“

„Haj, takle, takle“, saradowa žo roshorjeny Skrank. „Sdyž je nam nětkole dana mózy rozhudźowacź jdobom z kěžorom, możemy žebi porucźeć, kake sakonje chcemy . . .“

Cźeschka smĕri Skraňku je sagwěwaćkim wócźkom. „Pójmoj, Jobko“, wša towarschka za ramjenjo, „schtó też to by na tajke błasnjowe rěcźe pohrichał! Najšterschcźo pschihlóże hej kěžor k Jewiczanskim khałupnikam two radu . . .“ Wobwjertny žo k Skraňkej z khribjetom a cźehnjesche Jobka a Hańžku wot haika horje.

„Ke gmntowinkam wšo njepóńdźe“, wołasche za nimi Skraňka, „pola tych njeje radu a rozuma, nimaja, z cźeho wudźěłecźi“

(Pokračowanje scźěhuje.)

Na Librowem grunće.

Roman Terezy Nowákowje.

51] (Pokračowanje.)

„A ja dozyla hinak“, fschicźeschе nětko Skraňka. „To tola tak wupada kaž za prjedawschoe. — Dawki budu, jakonje budu, a cźi sapósłanzy też z tym wukupowanjom roboty žu tola jenoż kroki na wjerbje! Wo wojeńskej słužbje ani nuć — jo by ani ta njepschestała — jo by žo mi Lojzik njewrócźił!“

„Też wo tej je tu wuklad“, cźinjeschе Libra měrnje, „koro poražene kdźbliwe a znowa cźišćeschpiš rosnjerchny a runaschе: „Wójsko też pod konschtituziju budźe žo stajnje w tudu wuběracź, ale budźe pschi tom wschém tune prawo, a bohacźi a khudźi maja žo bjes rozdźěła z jenakim prawom rekrutowacź. — Hižo so hych to wschitko pschecźitał, wschako wjele wjazy njesbywa“, pschetorhny žo z prajschenjom, a dyhdy posłucharjo staroscźinje pschikliwowachu, skónči: „Sarjadnistwa (hamty) krajne a městše budu wschudźe jako psched tym knjeżicź a rjadowacź; ale sastojnikow w městach a gmejnach wolicź budu žebi měschćenjenjo a staczenjo žami, a gmejnske dokhody sarjadowane a nałožowane budu wschudźe po žadanju zhleje gmejny. Bjeskóžne njeschłachotne a njekhmane wězy dozyła woracź abo rěcźecź, pitjacź a z cźischcźom rosschérjowacź njebudźe nikomu dowolenо, sabudźe-li schtó na swoju cźeleć tak, so zvani žywobyća blizschego, na cźeleć abo so k njećemu slonu lud sawjedźe, njeczehnje tohodła spranwennu khłostanju; ale, schtož je poždanebo a hódneho, to kóždy žwobodnje a bjes bojoseże budźe potom móz zylemu narodej znate cźinicź, ani so by krjeba było cźakacź na zensuru a policajsku dowolnoscź. Hischcze druhich wězow je wulka mnohosć, z kotrymiž naschi lud psches konstituziju pravje schwarny wujšik dobudźe, kotrejž pak wschitke w pschedběžnem nastawku tudy z krótka napomnicź njemóżemy. Jenoż na jenicźke wobroczemy swoju kedźbliwosć, schtož naklupa naschu narodnosć w Cźechach a na Morawje; jaleji to w tom, so Němc potom njesmjeje žanu prednosć psched Cźechom, so wobaj narodaj budźetaj žebi runaj, je we wschéch schulach cźehka kaž němska rěcź so porjadnje wucźicź budźe, sastojnizy njebudu wjazy rěcźecź a sastojnistwom wukonjecź w rěcźi ludej njesrozumliwej, so tež ta dotalna kenzlizka bamborina, kotrejž ma dyje cźehka rěcź być, ale kotrejž dla je njewulstojnosće cźasto ani sastojnik ani bur, haj, myšlu, ani Bóh Knjeż sam srozemicź njemóże, w bórsownem cźasu dozyła so pominje, wotstupjo městno narodnej cźěcźinje.“

Běsche spóznacź, so hady, scźehowaze po nasponmnenju wo wuběranju wójska, wjeśnjenjom jara njesajimnja, hač, so jich pschejara njerozumja; Libra sam cźitajsche je pomałku a dorasnje drje, ale hjes wobsebiteho pohnuca. Hakle, dyhdy běsche rěcź wo pobědźenju cźeleće narodnosće, wo cźeltich schulach a cźeltim sarjadowanju hamtow, sablyknu so jenu radośnje w rjanymaj módrymaj wocźomaj, a wschza poražonosć, i dwěłowanjemi Hamuzowymi nacźinjena, sajo i njeho spadny. „Budź Bohu dźak a khwalba, pschindźetej tola cźeltа rěcź a zława k wobnowjenju! Jnó, kaž žym hižo wjelekrócź prajił, tam w mešeze budu so satraschnje sbojicź — — Hižo njeznědźa na nas žwarjecź: „Bitte ochš, bem!“

„Limberšyn njebudu žo tohorunja hižo nad nami roscźahowacź kaž prjedy“, pschihwědźi jemu Juklez Cyrill. „Pekuje waš prosćhu, wujo“, doda, widźo, so Libra cźischcźowiš słožuje, „dojcźeże mi to pišanje ja naschemu nana. K naschim, do korczmy dóndże ludźi žyła, móża žebi to pschecźitacź, so by kóždy wědźał, kak ma žo z tej konschtituziju, a so hacź dotal placza sakonje a sudy, kaž za prjedawschcźeho cźasa.“ Schwikny z wutrnischnym spohladnjenjom po Toniku a znowa prascheschе: „Budu derje kedźbu dawacź, niežo žo tomu špitzej knjesa Walackeho njestańe.“

je wona njenujży tuke wudma žitychaka. Hakle jara rjane pschedstajenja rěčnika Marschnera, kiž Měrćinkeż mandżelskeju sakitowatche, napominanja ľudowemho pschedżydy, pschećelne pschirěżowanje jeneje kawtiży, warnowanje a pokazanje na sajecze dla pobhladu wopaczneje pschihoty psches sakupjerja statneho rěčnistwa, samo śwědkow pod wulkej próżu nawabić, so wěrnosć prajitschaj. Sa pschichżinu sadżerżenja, kiž běsche sa nju hanu tak straschne, wudawasche Menzlez, so je ji nan prajił, so njesmě rěčeć, so ju to nicżo njestara. Měrćinkez a Mlynkowa su sjednachu, ſ czimż ko jednanje sastaji. Měrćinkez sakitowatche rěčnik Marschwer. Mlynkowu pak rěčnik Wićzas w Budyschinje.

Trochu lěpše dźěłowe poměry w Budyskim wokrjesu.

We wokrjesu Budyskeho dźěławeho hanta je liczba podpjeranych dźěłonjmějacych w měrzu poczała so sniżować. Sniży ſo w prěnjej połojży měrza wo 945. Dnja 15. měrza běsche 10751 dostawarjow hłownje podpjery żiwionych. S nich hydleschе 2252 (1729 mużiskich a 523 żonskich) w měsće Budyschinje, 3153 (2692 mużiskich a 461 żonskich) we wjesnych gmejnach Budyskeho hłownego hanta, 2737 (2384 mużiskich a 353 żonskich) w gmejnach Biskopskeje wotnoży, 1894 (1610 mużiskich a 284 żonskich) w gmejnach Korswiskeje wotnoży a 715 (657 mużiskich a 58 żonskich) w gmejnach Kamjenskeje wotnoży.

Mjez tutymi 10751 dźěłonjemjezymi dostawasche 9003 (8467 mużiskich a 1496 żonskich) podpjeru za dźěłonjemjezych, 564 (427 mużiskich a 137 żonskich) kriłownu podpjeru a 284 (238 mużiskich a 46 żonskich) sastaraniu podpjeru.

Z Łužicy.

* S **Biskopiz.** Njedżelu pschipołdnja mjes ½1 a 1 ſ. powu paduch w bydlenju ľudowemho rěsnikeho mišchtra a hoscżenzarja Ziegenbalga na Budyskej dróży. W mišchowe wsa paduch ſ kaschczika pišańskeho blida, w kotrymż kluczi tżeschе, pjenježnu kasetu, rozpaczi ju najskerje ſ paczidłom a krabny něhdże 1200 hriwnow pjenjes. Dotal paducha hišcże njeju wuspěchili.

* Se **Zitawy.** Cżežke njesboże ſ motorskim kołom sta ſo pjatk na Petkawskej dróży psched pschadowonju Wagnerez a Morażez firmy. Motorowy koleżaż ſ Hórnjeje ſo pschi pschejpěschnej jěżbje pches kryw dróhowemho kanala ſ kołesom wobrazi a padny, so ſ cżežkimi muńskowymi ranami leżo wosta. Sranjeneho dowjezechu do jeneje Zitawskeje klinički.

* S **Wulkich Rźędzez.** Někotsi tudomni wobhdżerjo nadeńdżechu pched někotrymi dnjemi w lěsu wosrjedź Smolnika prěnju letnjcu smijizu a ju morichu.

Hospodarski rozhlad.

wutorn 26. nalětnika 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,211	100 pólsk. złotych	47,325
1 jendżelski punt .	20,467	100 čěskosł. krónow .	12,481
100 šwajc. frankow .	81,01	100 franc. frankow .	16,455

Barlinska burza sastupi do wschěcznego wikowanja ze jesłabjenymi kursami, ale w běhu dnja ſo sajo zhrucżowachu. Wiki ſ dołżnymi a rentowymi ličzinami běchu jara mérne.

Produktowe wiki sastupichu wczera do nowego tydżenja ſ jara měrnym wikowanjom. Żito, wosebje pschesza, bě jara żadna a postupi po zentnarju wo 10 pj. Hewak wschitke pschi starym woła. Wczera płaczeschе zentnar

w Barlinje:

pschenicy 11,10—11,25 hr., rożki 10,20 hr.
hacż 10,35 hodż., jeczmjenja nalětnjeho 10,90 hacż 11,50 hr., nasymskeho 9,60 hacż 10,10 hr., wowsa 9,95—10,25 hr.

w termijowym wikowanju:

sa měrzo: pschenicy 11,02½ hr., rożki rożki 11,02½—11,01¼ hr., wowsa pak 10,06¼ hr.
sa meju: pschenicy 12,17½—12,12½ hr. a rożki 11,26¼—11,27½ hr., wowsa pak 11,20 hriwnow,
sa julij: pschenicy 12,37½ hr., rożki pak 11,56¼—11,57½ hr., wowsa 11,67½ hacż 11,66¼ hr.,

w Drježdżanach (pjatk):

pschenicy 10,90—11,15 hr. (10,90—11,15 hriwnow),
rożki 10,25—10,50 hr. (10,30—10,55 hr.)
jeczmjenja nasymskeho 10,00—11 hriwnow, (10—11 hr.),
jeczmjenja nalětnjeho 11,50—12,10 hriwnow (11,50—12,10 hr.),
wowsa 10,70—10,95 hr. (10,70 hr. hacż 10,95 hr.).

Pschistajenja:

Pohonczа, Röthig w Biskopizach.
Pschonczа, Horni dwór w Bichlizach.
Schäfkra, Aug. ſt Hrôda w Biskopizach.
Roboczanska ſwójba, knježi dwór w Hlinje.
Holzn do domu, pschekupz Langa w Biskopizach, Am Hof 1.
„ *Engel w Hrôdku, Jurjowa hora.*
„ Altekrüger w Hrôdku, Bjedrich-Ebertowa h. 47.
„ Rothowa we Wojerezach, Kreisshausstr. 4.
„ kotraż może warićeż, Melchingowa w Budyschinje, Jurjowa haża 29.
„ do pjekarnje, w Budyschinje, Walka Bratrowska haża 16.
„ Ebertowa w Nitzej, Schrodkowa haża.
Nětnitzkeho, Pawoł Bayer we Semtzach.
„ Richard Peschka w Budyschinje, Zitna haża.
Pirkatzkeho, Pawoł Holtsch w Semtzach.
Dutrowneho, Gebanerez schewzownja w Bělej Wodze.
Wurżownika pišańskeho, Weidne we Wóßbótku.
„ pjekańskeho, Schmidt w Hrôdku, Wilhelmowa haża 13.
„ mlokatskeho, knježi dwór w Lubhoszu.
„ pjekańskeho, Simon w Delnim Wujezdże.

Na pschedaż

Koš dżesaży w Biskopizach, Stara haża 1.
„ „ w Biskopizach, Nowoměschczańska dróha cżisło 431.
„ „ w Biskopizach, Budyschinska dr. 109.
„ „ w Röser w Kamjenzu, Bauhofgäßchen 4.
„ „ we Wojerezach, Hrôdkowska dr. 381.
Koń 12-letny, Keeders w Bartkez Dubrawach.
„ 3-letny, Püschel we Sslonej Borschezi.
„ 3-letny, we Wudworju 3.
Kóża ſ 4 kórzami pola a łuki w Rakezach 104.
Kumoſć w Horschowje, ſe żiwym a mortwym inventarom, Kasper w Hóńniz pola Mikowa.
Kunkiza, knježi dwór we Ssemichowji.
Kslomn w Cżemerzach 2.
Kuchinske wuhotowanje, w Hródku, Bjedrich-Ebertowa haża 84 II.
Lóżko ſ matrazu, w Hródku, Dolha haża 11.
Kolo motorske, Hartmann w Kamjenzu, Połcznika dr. 15.
Kruwa wysokoſuczelna, hoscżenz w Jaseńzy.
„ młoda, wysokoſuczelna, we Wudworju 3.
Wół w Cżornowje 17 pola Pomorja.
Wół, cżerny byk, kaczki, huſy a kury, knježi dwór we Wopalnej pola Kelcża.
Kokoſchom 300, gmejnski hamt we Werminghoffje.
Wohnischcżo, Stephan w Lubiju, Miklawschowe namješto cżisło 6.

Sswjedżizny na pschesahdżowanje

hrjedn 27. nalětnika 1929

w **Khrósżicżach** dop. w 10 hodż. w Herôffej gzychże: maſkowy młyn, cżešodżiżaca maschina, drastowy powěschak,
w **Nitzi** w hoscżenzu „K hwězdże“ dop. w 10 hodż.: klamarſka pokładnja, prochowčebak,
we **Wutkim Bukowje** pola Hródka na knježim dworje dop. w 10 hodż.: dwě kromadże běrnow,
w **Lubiju** na ſudnistwje dop. w 10 hodż.: meble, waha, papjera, cżorny khabat a wotrěźk ſalina.

schtwórtk 28. nalětnika 1929

w **Budyschinje** na ſudnistwje dop. w 10 hodż.: meble, cżaſniki, schijaże maſchiny, kobzy, hudźbne ſtroje a wischelake maschiny, pišańske ſtroje, wurěsne twory a schaty, płachty, draſty, rum, wobnicża, kakao, kola a zigarety, aluminijowe ſudobja, ſól, radio, wohnischcżo a ſe ſwobodneje ruki: radio a waſy,
w **Malej Wolcschinizy** w hoscżenzu pschip. w 1 hodż.: ſoſa a schijaża maſchina,
we **Wukrancżicżach** w Meldżiz hoscżenzu pop. w 2 hodż.: schijaże maſchinje, ſonſ. a mużaze kolo, tarczata pila.

Skrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenża dop. ¾11 hodż.: Płaczizny ſu ſtrucżene, wobrot zyle ſnadny.

Dop. ¾12 hodż.: Płaczizny pornjo wczerawſchem 5 hacż 10 pj. wyſche, ale wobrota njeſe.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolljowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaczizny po złotej hriwnje.

	25. 3.	23. 3.		25. 3.	23. 3.
Pšenica	222-225	220-223	buny	43 49,00	43-49,00
rožka	204-207	204-207	woka	29-31,00	29-31,00
nal. jačmjeń	218-230	218-230	mócre łupiny	16-17,50	16-17,50
naz. jačmjeń	192-202	192-202	žołte łupiny	23-25,00	23-25,00
wows	199-205	199 205	zeradella	—	—
kukurica	243-248	243-248	raps. wosušk	20-20,60	20-20,60
pšenč. muka	25-29,75	25-29,75	lany wosušk	24-25,00	24-25,00
rżana muka	27-29,20	27-29,25	pom. melasa	—	—
pš. wotruby	15,60	15,60	bórnj. kruški	21-22,50	21-21,60
rżane	14,85	14,85	syno, 50 kg	4,50-5,50	4,50-5,65
lane ſymjo	—	—	rżana ſłoma	1,35-1,55	1,30-1,40
hróch, Viktor.	43-49,00	43-49,00	pšenič. „	1,80-1,85	1,10-1,80
raps	—	—	wowsna „	1,55-1,70	1,55-1,70
pjeluški	25-26,75	25-26,75	jačna „	1,35-1,60	1,35-1 60

Drježdżanska burza (25. III.).

Pšeńca	218-223	běrnjace kruški	23,00-23,20
rožka	205-210	pšeńč. wotruby	15,20-15,60
nalětni jačmjeń	230-242	rżane wotruby	15,40-16,00
nazymsk. jačmjeń	200-220	pšeńčna muka	42,00-43,00
wows	214-219	rżana muka	32,50-33,50
čerwjeny dźećel	140-150	woka	-
raps	-	pjeluški	-
kukurica (Mais)	233-235	hróch	-
suche truhančki	16-16,90	cokrowe truh.	-

Płaczizny rězneho skotu na Drježdżanskich skótnych wikach.

25. měrca.

185 wol., 278 byk., 339 jałojc. a kruw., 2119 ćelat., 967 wowc., 4704 swini.

Płaczizny za

woły: 1. 52—55, 2. 44—49, 3. 31—40;
byki: 1. 52—55, 2. 47—51, 3. 40—46;
kruwy: 1. 48—51, 2. 39—45, 3. 29—35, 4. 24—28;
jałojcy: 1. 53—57, 2. 40—50;
wowcy: 1. 68—72, 2. 60—66;
ćelata: 1. 82—88, 2. 75—80, 3. 65—72;
swinje: (přez 300 pt.) 78—80, 2. (240—300) 76—78, 3. (200—240) 75—76, 4. (160+200) 73—74.
Rancy 68—72.

Nowna zhromadźizna Wotrowskeje nalutowarnje.

Wjesna nalutowarnja wotmě njedźelu swoju nalětnu hłownu zhromadźiznu pola Sołcic, kiž bě pomérnje derje wopytana. Po postrowjacych słowach předsydy knjeza kublerja Rjedy přednjese zličowar k. wučeř Cyž bilancu na lěto 1928.

Aktiva stajichu so na	66 372,63 hr.
passiva	66 279,92 hr.
tak zbywa čisteho wunoška	99,71 hr.

Wobwrót wučinješe 279 181,79 hr. Zličowar a předsydstwo so jenohłósnje wuswobodźi. Liča sobustawow wosta ta sama, mjenujcy runje 100, 4 běchu wustupili a telko zaso přistupi. Zličowar přednjese něšto statistiske ze žiwjenja družstwa. Tak bu nalutowarnja 8. dec. 1891 założena a 23. januara 1892 na sudnistwje zapisana. Wopřija Wotrowsku wosadu a někotre namjezne wsy. Liča dušow staji so tu na 1500. Towarstwowy podźěl jenotliwca wučini 10 hr. We běhu lěta 1928 so 32 nalutowanskich knižkow wudachu. Dale poda přehlad wo wobroće konsuma.

Po wustawkach mějachu z dobladowarstwa wustupić kk. Jakub Wornač z Miłoćić, JurijMička z Wěteńcy a Jurij Bulank z Wotrowa. Tuči so jenohłósnje zaso wuzwolichu. Družstwowy trier ma so předać. Wo tym budźe so na přichodnej zhromadźiznje jednać. Zajimcy móża sej jón pola předsydy wobhladać.

Dla kupa a připrawjenja symjenja čišćaceje mašiny, wo kotrejž je so hižo na poslednjej zhromadźiznje jednało, wuwi so dlóha rozmołwa. Kóždy bě přeswědčeny, zo je wona z wužitkom za naše ratarstwo, zo njetrjebali naši ludźo drohe symjo z dalin kupować. Skónčnje so jenohłósnje wobzamkny, tajku mašinu ze srědkow towarstwa kupić a to pola firmy Neuhaus w Eberswalde za 2000 hr. bjez motora. Knjez kubler Rebiš w Kaneccach je tak přećelny a chce trěbne rumnosće k zaměšcenju towarstwu přewostajić. Wón so tež do wubjerka pódla kk. Michala Rjedy, Jurša a Hajdana we Wotrowje wuzwoli, kiž ma wšo dalše wobstarać a wujednać.

Zličowar zdźěli, zo chcedźa so z 1. haprl. t. l. na 40 000 wjesnych družstwow do kruteho **zwjazka (trusta)** zjednoćić a na tutej podlozy **spytać, k lěpšemu** ratarskeho hospodarstwa skutkować. Při tym naročny też należnosć Raiffeisenskeje banki, kiž je do likwidacije zastupiła, z tym pak hišće nic konkurs přijezwila. W lěće 1926 bě wona tomu blizko, ale Pruska kasa je tu skutkownje zapřimnyła a tak najhóršemu zadźěwała. Tukhwilu ma hišće za 20 milionow hr. stać. Te pak so wuwinaja, zo jenotliwy sobustaw ničo płaćić abo dopłaćić nima.

Nětko rěčeše knjez Rychtař z Budyšina wo posmjertnej pokładni, kiž bě so w družstwje před třomi lětami zawjedła. Zamér jeho wuwjedźenjow bě, płaćenje přinoškow na jenajki čas zjednoćić. Hač dotal płaćachu sobustawy na čas žiwjenja, druzy zaso na 10 abo 20 lět. To čini mnoho dźěła, tuž so skónčnje sobustawy tuchwilu pokładnje na 10 lět płaćenja rozsudźichu. Při tym so zašle 3 lěta na nowy tarif sobu liča. W rozmołwje so wšelake pady rozpominachu, hdyž je pokładnja hižo čuśiwe podpjery wuplaćiła. (Wězo mohłe so naše posmjertne pokładnje w žnpach też podpjerać. Přisp. dopisowarja.)

W dalšim naročnym zličowar wšelake njelube wěcy a napominaše sobustawy, swoje winowatosće napřeco družstwu dokładnje dopjelnić. Předsydstwo njemóže wšelakej liwkosći dale měrnje přihladować. Družstwo dyrbi też swoje winowatosće, na př. płaćenje přinoškow za posmjertnu pokładnju na centralu z dypkom dopjelnić a tuž so žada, zo sobustawy na to dźiwaja.

Na kóncu spominaše zličowar na zemrěteju sobustawku kublerja Symanka a jeho syna a wěnowašo jimaj dźakne słowa do rowa, wosebje prěnišemu, kiž je sobuzałožeł nalutowarnju a dołhe lěta — na wšě 30 lět — w předsydstwje skutkował. Přitomni posłanychu k jeju wopomnjeću a wuspěchu čichi paćeř. Z přećitanjom a skhwalenjom zapisa skónči so dźěłe hač 2 hodźinje trajaca zhromadźizna.

Rubježne mordarstwo w nawječornych Čechach.

S Marijnych kupjel so pišeše: Pola Galleitstallinga, hdyž bu loni wuczerka Fryczez zamordowana, su nowe rubježne mordarſtwa wotkryli. Jako ſo we ſnjedobnym Promendorfje syn 48-letneje khježerki Margaretu Krauſoweje w nozy ze ſabawy wrócki, pytny, ſo běsche ſo nječtko do khježi jeho maczerje ſ mozu dobył. Wón to hnydom policiji powě. Krauſowa leżeſche ſ hróžnej ranu na hłowje morwa we łožu. Mordarjo běsche ju ſ motyku zarażyli. Wobſtejnjenje pokazuja, haſa na rubježne mordarſtwa, kiž je ſo na ſamtżne waſchnje ſtało, każ psched někotrymi dnjemi w Aſchu na Sofiji Krajez. Pschepytowanja żandarmſtwa dawaju nadźiju, ſo ſo bórſy poradźi, mordarja ſajecz, a ſo budźe potom móżno, wujaſnić pjecz mordarſtwow, kiž ſu ſo w poſlednich lětach w nawječornych Czechach ſtałe.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler, zamołwity za lokalne a ſonſtne zdźělenja: A. Hajdan, wſchitcy w Budyschinje. Wudawar: Serbske nowiny w Budyschinje. Tisk: Serbska ludowa tiskarnja w Budyschinje.

Najnowiše z cyłeho swéta.

— **Schkrowa powětrowa łódź „Hrabja Zeppelin" je nad połodnišcej Franzowšcej a Sćrjedźozemskim morjom leczjałoschi šo póndźelu popołdnju w 3 hodź. nad Romom pokazała a schtwórcej hodźiny nad Romom lětała. Romšce wobhdlerstwo powětrowej łódźi je šahorjenjom pschikiwowasche. Łódź teź Vatikanowe město pschelecża. Se wschěch wokonow, balkonow a terrassow ju njelicżomni wobsitni wobkedźbowachu, hacź šo k połodnju wobroći a šo wocżomaj schubi. — Popołdnju w 5 hodźinach „Hrabja Zeppelin" nad Neaplom pschelecża.**

W Freibergu je šo njedźelu 43létny muž na polizajstwje samolwił a rjekł, šo je hrabju Eberharda Stollberga-Wernigerodiskeho sastrělił. Znaty šo Robert Siegmund mjenuje a šo sda duchahorty być. Siegmundowym wudawanjam njewěrja a mjenja, šo chże je šwojej žrjebjewobstorżbu sa někotre dny hospodu namałacź.

Přilopk.

• **Paduschna komornica.** Komornica spaniskeho pósłanskeho atascheja w Pariju, hrabje z Guzmanna, je šo zhubiła a z njej rschetake hódnoscze wězy, kiž běchu nětkuždże milijon frankow winowte, dale wjerschka hromada pjenjes a diplomatiki namjesny paš. Myšla, žebi, so je šo holza do Brüssela nastajiła.

Sukcinja so wotpalila.

W Sommerfeldže je schtwórtk wjeczor straschny wohenj tamniscu žukelnju zapalschił. Sa krótke mjenschiny běsche zyle dołhe twarjenje, w kotrymž kóždy rjad wokrow 56 wokrow wopschija, jenježe plonjo. Pschecziwo wohnjej njemóžesche ani 17 rolow wohnjoweje wobory nicżo wuczinicź. Wohnjowi wobornizy dyrbjachu šo wobmjeršowacź na sdźerżenje žiwotnych twarjenjow. To šo jim też porodźi. Hłowne twarjenja z zyle nowymi maschinami šu plomjenja dospołnje sniczite.

Swójbne powěsće.

Swěrowani: Nječnik dr. dr. Heinrich Megow w Küstrinje z Wórschłu rodź. Arnoldez w Tjoch Hrěšdach pola Budyschina. — Richard Schuster we Warnoczežicach pola Wjelecżina z Luisu rodź. Müllerez we Wjasońu.

Semrěli: Marja Mucźerjowa rodźena Kaliczez w Dobruschi, 69 lět. — Arnošcht Resla w Sšonej Worschczi. — Jan Bernhardt, hejtman w Konjeczach pola Kubschiz. — Horst Löhnert, redaktor w Budyschinje, 26 lět. — Matej Kowak, poldnir a gmejnski přiwótkstejer na Hórach pola Wojerez, 45 lět.

Towarstwowski powěstnik.

Bukecy. „Radosć" spěwa srjedu 27. nalětnika. Přitomnosć wšitkich je nuzna. **Dirigent.**

Domowina. Knjeżny, kotrež chcyše kurzus na ludowej wysokej šuli w Dalkach w Pólskej wopytacź njech so hórzy pola mje zamołwja. Kurzus započnje so 4. meje a traje 5 měsacow. Wuči so tam mjez druhim też serbska literatura a serbske stawizny. Też zarjaduja so wuléty na morjo a na wulku wustajeńcu w Póznanju. Njech so jich prawje wjele zamołwi! Předsyda.

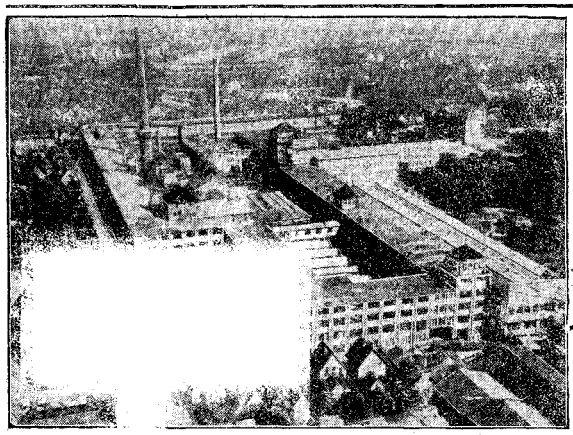
Haslow. Kołojeżdne towarstwo „Błysk" ma jutrownu srjedu hłownu zhromadźiznu.

Kedźbu! Našim serbskim towarstwam k wědźenju: Serbske knihi, kotrež chcych rozdawać, su nětko wšitke rozdawane. Tuž njech so podarmo do Budyšina njenastaji, štóž tu hišće pobył njeje.

Prof. dr. Arnošt Muka.

Khrósćicy. Jednota Sokoł zwučuje kóždu wutoru pola Wjeńkec.

Khrósćicy. Jednota Sokoł změje 7. hapreje (młode jutry) popołdnju ¼4 hodźin swoju hłownu zhromadźiznu pola Wjeńkec.

1 2 3

Znate Opelske twornje kołow a automobilow w Rüsselsheimje při Mainje je amerikanska tworn ja automobilow „General Motors" kupiła. Amerikanska firma je z 125 milijonami hr. 80 proc. wšěch akcijow přewazała. Nětko chcedźa automobile ze wšěmi nowočasnymi připrawami twarić a je po 1800 hr. předawać.

2. **Mr. Sloan,** generalny direktor amerikanskeho towarstwa „General Motors". 1. **Wilhelm z Opel** wostanje z direktorom twornje. 3. **Dr. Fryc z Opel** wostanje tohorunja z direktorom tuteje twornje.

Hobrska garaža za 1000 automobilow

W Newyorku chcedźa w blišchim czasu garažu wotewrić, kotraž 1000 automobilow wopschija. Twarjenje, kiž je 25 poschodow wyschoke, je bjes dwěla najwjetschi twar swojeje družiny zyleho swěta. Mechanizmuš za podstajenje automobilow je tak wudospołnjeny, so móža tři wozy 1000 wozow za najkrótschi czas do tuteje njeprěmerneje kólnje swozyć. Za pschebywanje schoferow, kaž też za tajkich, kotřiž chcedźa z automobilemi wozyć dacź, je runje tak postarane jako za wotstajenje paketow. Wšo njepotrebne na najnowischich pschiprawach k myczu a wupotrjebjenju wozow a maschinow. Saruna ński pjenjes za khowanje automobilow je wurjadnje nikti.

Hrózdna jězba po dróhowej železnicy

S Luxemburga šo powě:

Czah dróhoweje železnizy běsche po puczu z hornjeho dźela města Luxemburga do delnjeho dźela. Po nahle spadowszej horje dele nadoło spinadła njepschichmachu. Wjednik czaha dróhowe je železnizy zhubi knjeżnistwo nad zwojimaj wozomaj, kiž z wulkej spěschnoscu po nahlej dróhy delerżerżechtaj. Někotři zhubjeńdźeni ludźo w zwjerżenym straschu pschi jěsče zwuskałachu a šo cżežko sranichu. Jedyn cżežkosranjeny je hižom wumrěł. Na zbože pak šo wjednik cżaha poradźi, bischcże w poslednim wokomiku jene spinadło sezabnycź, kiž konczinje pschimny, so ke katastrofje njedóńdże. Spodźiwny podawk nětko dokładnje pschepytuja.

Ratmske wozjewjenja z Lubija.

S 1. hapreleju t. l. zmje po błyschczenju wokrejzneho wubjerka postajenje wo wobkhadźe z mlokom do mozu. Postajenje je wupołożene 2 njedźele dołho k wobhladanju na hamtiskim hejtmanstwje wo jstwje cżo. 42 a pola gmejnskich wyschnoscżerow. Jenotliwe wocżišczeje móža zebi zajimzy pola wjerzbnych wyschnoscżow wotewjacź.

W Lubiju, 22. měrza 1929.

Hamtske hejtmanstwo.

Wobkhódny czaš podwišanczho zuduišiwa je wot 2. hapreleje 1929 takle pschemenjeny:

wot 7 hacź 1 hodź. a wot ½3 hacź 5 hodź.
na poslednim dźelawym dnju w tydźenju
wot 7 hacź ½1 hodź.

Pišarnje zu popołdnju, na poslednim dźelawym dnju tydźenja wot 12 hodź. za ludźi zawrjene. Jenož mytne wězy smědźa so wobstaracź.

W Lubiju, 22. měrza 1929.

Hamtske kudniišiwo.

PYTAMY za hosćency

wustojne kuchařki, knjeżny za biffett, domjace a kuchińske holcy ze dobrymi wuswědčenjemi, domjace holcy, kiž dyrbja hosći sobu posłužować, za privatne domjacnosće starše domjace holcy z dobrymi wuswědčenjemi, kiž móža derje warić.

Dźěłowy hamt w Budyšinje
na Hrodźowskej hasy 10 Telefon 2861/2868

Hygieniske wecy
za žony a za muži
žiwotowe wobwjazki a tajke pře wustupowanje, bjedr. formarje, statčiki, podłožki, pjeluchowe kholowčki
Waschnerowa
w Budyšu před Sulerš wrotami 9

Brune ječhańske škórnje wulkosć 42 a módre ječhańske **kholowy,** junu trjebane jara tunjo na předań
NOACK na Jurj. hasy 9,I

Wysokosćelna
čehniwa kruwa
je na předań
w Jatrobju 8 pola Minakata

Serbski Hospodar
ratuńske wulkowikowańske towarstwo z wobm. ruk.
Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247

Naš młyn w Delnim Wujezdźe, telef. čo. 13 dźěła nětko też
dejwo spěchowacu picu
z rjanych a pšeničnych wotrubow, rajsoweje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlepšich a najčišćišich kajkosćach.
Tutu picu předawamy jako
łuzisku dejwo spěchowacu picu
I. družina wopřija 18,06% proteina a 8,42% tuka, škrobowa hódnota (Stärkewert) je 58,1 kg., požiwajomny bělk (Verdauliches Eiweiß) 13,1%.
II. družina wopřija 19,48% proteina a 7,83% tuka, škrobowa hódnota (Stärkew.) 63,3 kg., požiwajomny bělk (Verd. Eiweiß) 14,2%.
Wobě družinje stej po wobswědčenju statneje přepytańje w Möckernje pola Lipska nieskaženej a čistej.

Robalc w Nowej Wjescy
Jakubašowy naslědnik we Wudworju a
Suchi w Rukowe
poručitaj so k wuwjedźenju wšěch zemskich dźěłow kaž pólneje trenaže, k twarjenju wodowodow, planěrowanju, wotkrywku, připrawjenju studnjow a wšěch nastupacych dźěłow. Hižo 30lětne nazhonjenje rukuje za dobre dźěło. Prosymoj, zo bychu Serbja naju předewzaće lubosć přewzali.

Kózl. kožki
a. t. d. kupuje stajnje
Paul Schmulz w Budyšinje
na Žadnej bohatej hasy
Telefon 3385

Kalmuk-jaki
• žonjace . 4.70, 4.50 hr.
muježe . 6.30, 5.70 hr.
ma wječe stajnje na składze
Andr. Kasper
— měšćer 21. Biskop —
w Budyšinje, Burgleju 11

Wšě šulske knihi
dostanječe
w Serbskej knihalni w Budyšinje

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaći měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom 2,25 hr. Do wukraja 18 Kč. Wudawa a čišći Smolerjec knihličšerńa, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšk, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 73 — Budyšin — Srjedu, 27. měrca 1929 — Bautzen — Lětnik 88

8. posedźenje sakskeje ratarskeje komory.

Ratarska komora sakskeho swobodneho stata je wutoru w pożedźenej prjedawšcheje prěnjeje zjemnoweje komory swoje 8. shromadne pożedźenje wotměła. **President Vogel** shromadźinu z dlěšcheje rěcźu wotewri, w kotrejž mjes druhim praji:

Posledniej dwaj měsaznaj je so powschitkownu wobras nascheho ratarstwa jenož mało pscheměnił. Tohodla by smiłowaza rosprawa jenož wospjetowanje teho wopschijała, schtož žnym Wam njedawno pschi składnosći wotewrjenja ratarskeho tydźenja prajił. Teždy drje so nikomu z nas njeje dźało, so nam pschichodne njedźele a měsaznu symu pschinjeßu, kajkuž je z nětcźišcheje generazije ležma něchtó dočakał. Dźenża spósnawamy, so je

kruta zyma nascheniu zyźemu hospodarstwu wulku schkodu naczinisa.

Na temperaturu, kotrejž niže 30 stopnjow leża, drje so sandźenu nazymu pschi pschikrycu běrnowych jamow nichtó njeje pschihotował, tak so so njedźiwamy, hdyž dyrbimy dźenża stwórcźicź, so tu a tam

běrnowe jamy hač na dno zamjerzłe.

S rosprawy němskeje ratarskeje rady możemy wumjasnjeć, so je 40 hač 50 prozentow zyłeho běrnoweho wunoschka w rukach ratarstwa. Hdyž prajimy, so je jenož pjaty dźel z mjerśnjenjom schkodu cźerpiło, to pschego 40 hač 50 milijonow dwójnych zentnarjow wuczinja. Wjes dźela tajki wupad bjes wliwa na wutworjenje płacźinowy fyzionomije a jědźnych běrnow njewostanje, kaž to so wot nětkotrych njedźel na běrnowych wikach pokazuje. Sa ratarstwo je praschenje najwažnjische, kak so najpschispěrawnischo běrny wuwožija. W industriji so zmjerśnjene běrny jenož we wobmjesowanej měrje hodźa pschetrjebaju, dokelž **dźesći transport** njesnjeßu, tak so je najmudrischo, hdyž **so hnydom** jako piza wužija abo sakiźaju.

W kajkim wobstawu je kruta zyma tej naschim zwjerjatam sescheńkodźiła, njeje hischcze jasnje pschewidźeć, hačrunje so schkoda njetrjeba pschewysoko wobličicź, dokelž su zwjerjata so žněžnym pschikryte byle.

Hačrunje su so **jitne płacźiny** pożledni cźaš troschku polepschiłe, njemože to nasche połoženje pscheměnicź, dokelž ma ratar jenož hischcze mało žita na pschedań.

Nascha zyła nadźija sepjera so na pschichodne žně a na wotmyślene sprjenjeżoze organizacije,

kotrychž pschiprawjenje a wutwar do najnusnischich nadawkow naschich hłownych zwjazkow słuscha.

Połoženje **płahowanja zokrowje rěpy** je njedźiwajcy dźakownje powitanje němskotatneje pomocy hischcze pschego thutne, hdyž njedźiwajcy za zokrowje fabriki njemóża płahowarjam rěpy wjetsche płacźiny płacźicź dyžli loni.

Schtož płahowanje skota nastupa, je tajka žadnosć pizy nastała, so **budźe so wobstajk skota dyrbjeć** pomjerschcicź.

Spomnicź ma so, so je nacźišć referentow **sa němskotatny mlokowy** zakoń tele dny wuschoł. Ssmě so wocźakacź, so so też sakske statne knježerstwo k tomu stoji. Nochcza so wottajicź, hospodarskemu ministerstwu też na tymle měrjeze próstwu wuprajicź, so by so wo to prózowało, so by so

bakteriologiski wuzkum pschi ratarskej komorje pschiprawił,

dokelž ratarska komora žrědži njemóże sa to swjesć. Byrnjež **němskotatny mlokowy zakoń** w zwjazku nětcźišcheje formije hischcze nětkotre dyrbjenske postajenja wopschijża, kotrejž najprjódy njespokojnosć budźa, a byrnjež by nuzne było, so bychu so wschelake postajenja pscheměnike, dyrbimy jón tola jako kulturny pokrok wobhładacz, kotryž móże nic jenož sa pschetrjebarjow, ale też sa ratarjow z wužitkom być, tola jenož potom, hdyž móża so trěbne pschepytanja w kamjznym wukrawje ratarskeje komory stacź.

Hrabja Khrystian Stolberg so wuznał.

Hrabja Khrystiana Bjedricha Stolberga staj wutoru zwjazu hodźin Barlinskaj kommisarej Braschwitz a Hoppe pschešłyschałoj. **Słónczuje je młody hrabja so wuznał, so je do zwjezoho nana z njewobhladnjowoscju tšelił.**

Po swojim wopitanju je so z tšelbu saběrał, so by patronu wschelakeho kalibra, kotrejž běchu so smješchake, pschewuběrał. Pschi tym je so jemu wosudny wutšel spuschcził. Hrabja Khrystian je po wuraźnym pschecźu swojeho nana patronu wuběrał. Pschešłyschenje kommisarow so jenicźku na to zamjesowasche, so hrabi Khrystianej žamemu podawk powědacz daschtaj. Najprjódy wón spyta, pschi swojim prjedawšchim wuprajenju wostacź. Hdyž so jemu wschelake njepołnosće a snapschecźiwnosće dopokazachu, zwoje dotalne sadźerźenje spuschcił a **nadrobnje podawk powědasche.** Wusna so, so je wón był, kotryž je durje do sady wocźinił. Hdyž bě so mordarsti wutšel spuschcził, je so, kaž hrabja Khrystian powědasche, psched nanom klaknywschi jemu sadwělowany ruzy wokoschik. Potom je se zwjezoho na dwór běžał. Sso wuznawajo je hrabja Khrystian widźomnje hnuty był. Ssyšeu jemu do wocźow stupachu a druhdy žylnje sapłaka, so bě jemu ledma móżno, někotre złowa rjec. Potom powědasche, cźehodla je to njeswobodowny pschipad był. Mlišche dny běchu chyli sabo na hońtwu bicź. Pschi tym dyrbjesche so tšelba bobu wsacź, kotruž bě hajnik pschedźěłał a sabo wotedał. Hdyž na to tšelbowy chamor pschekładu, so dohlada, so běchu so patronu smješchake. „Pohladaj tola", je wo wusnacźu njeswobodnemu hrabje morjeny nan rjekł, „do kotrych tyłkow jenotliwe patronu žłutschcja." Hrabja Khrystian je na to patronu wuběrał. Sstoro wschě bě pschewuběrał. Hdyž posledniu patronu na rjad pschinjeße, wona w role tcźazy wosta. Wón chzyschce ju wuczahnyć a z nětcźim, schtož niemóżesche nětkole blize wopisacź, schtož pak bě tam namakał, zwita. patronu wustorcźicź. Wschi tym je so **njeswobodnemu wutšel** spuschcźił a je jeho nana na tak zakosne waschnje trjechił.

Barlinska pschepytowaca kommisija **smje** nětko nadawk, namakane woprawstwo z hrabjowym nadrobnym wopisanjom dypk za dypkom pschirunacź a doprudowacź. W tymle swisku je też sajimawe, so je so hrabja Khrystian bórzy po podawku wobdźe dowěrił, kotrejž so w sajimje **halschcho pschepytanja w tu chwilu niewimje.**

Pschešłyschenje z Barlinskimi kriminalnymi sastojnikami, na kotrehož konzu so hrabja Khrystian wusna, pjeć hodźinow trajesche. Wón sastojnikow wo wobdaće prošesche, so bě, njewobhladnjwe morjenje prějo, jeju tak dołho žlepił.

*

Wo hórniku Siegmundu, kotryž je so žam na polizajstwje w Freibergu winował, so je mordarstwo w Janowicach tkucził, so powě, so je kriminalna policija bórzy swěsćiła, so Siegmund njeje duchownje zyle strowy, a so njeje moht mordarstwo stuczicź. Sa cźaš mordarstwa je wón w Groß-Alberdorfu pola Marienberga pschebywał a po hamtiskim wobšwědčenju podpjeru dołał. Siegmund je so mordarstwa winował, so by hospodu w jasnje namakał.

Nowowólby w Sakskej 12. meje.

Shromadne ministerstwo je we wutornischim pożedźenju wobsamkło, so dyrbja so nowowólby k sakskemu žejmej 12. meje wotmječ.

Khowanje cźła marschalla Focha.

Khowanske zwjatocźnosće sa marschalla Focha su so wutoru dopoldnja w 9 hodźinach se zwjatocźnej Božej službu w Notre-Dameskej zyrkwi sapocźałe. Po stónczenju zyrkwinskeje zwjatocźnosće so cźah srjedowa. Mjes wukrajnymi pósłanzstwami je jendźelske najzbylnische. Wono z Walleskeho prynza a wójom marschallow, tódźiłtwoweho marschalla a roskasowarja letarstwa wobstoji. Belgiski prynz Charles, wójnski minister a wotdźelenje belgiskich grenaděrow sastupuja. Italska je marschalla Cavigliu, jenoho wyschkowskeho leutnanta a kompagniju alpskich honjerjow pósłała. Pódła teho so 13 statow sastupuje, mjes nimi Sjednoczene staty z generalom Perschingom. Hdyž so cźeło k postawje města Straßburga na měsnje de la Concorde pschibliżi, so z marseillaiju powitaju. **Němski pósłanz** so pschi zanej offizielnej zarowanskej zwjatocźnosći njewobdźeli, ani pschi zwjatocźnosći w zyrkwi, ant pschi pschewjesenju cźełka, ani pschi khowanju w invalidźskim domje. Sa to so pschi khowańskej zwjatocźnosći jako znamjo cźesćowanja morjweho němska khorhoj na němskim pósłanjstwowym twarjenju na pół scźežora puschcźi.

Jendźelski pósłanc we Washingtonje so za potepjenjom „Imalony" wobhonja.

Potepjenje jendźelskeje łódźe „Imalony" z tšelenju dweju amerikanskeju strażowazeju łódźow so w jendźelskich a amerikanskich nowinach žiwje rospomina. Jendźelski pósłanz we Washingtonje, sir Esme Howard, je so pola knježerstwa Sjednoczenych statow polnoznjeje Ameriki za potepjenjom „Imalony" wobhonjał a je žadał, so by so jemu hnydom rosprawa podała. Kaž „Newyork Herald", a „Tribuna" pischetej, je pósłanz rjekł, so wo należnosći niczo drobnischeho njewě, hač schtož je z nowin słyšnił. Podawk pak móże thutne sćežkwi mjeć.

S New Orleansa so powě, so su muzstwo potepjeneje „Imalony" na kraj pschijeszli. Jedyn z wobsadźi je so z tšelenju z amerikanskeje strażowazeje łódźe morił. Po wuprajenju muzstwow pschibrjóżneje straże je łódź „Imalona" prjedy hač je žwoje operazije w pokrodnju Sjednoczenych statow sapocźała, tři léta w polnozy Sjednoczenych statow z wuspěchom alkohol pschešmykowała. Po rosprawach amerikanskeho knježerstwa je so do jendźelskeje łódźe smutska mjesow amerikanskeho knježerstwa tšelała.

Amerikanski pokładowy sekretar Mellon je wojewił, so su jendźelsku alkohol pschešmykowazu łódź „Imalonu" **z prawom potepili.** Mellon je wolny pschehlad wo podawku a dźele jendźelskeje łódźe podał, pschi cźimž k dopósłanju dóńdże, so je njemóże na tym dwěrjowacź, so je potepjena jendźelska łódź alkohol pschešmykowaza łódź była.

Oficialna rozprawa za Jendźelsku.

Po schkrowej powěsći z Newyorka je amerikanski statny departement póndźelu jendźelskemu pósłanej oficialnu rosprawu wo potepjenju jendźelskeje łódźe „Imalony" podał. Na podłožu wuprajenja kapitanow wobdźelenych amerikanskeju łódźow so praji, so su jendźelsku łódź smutska dwanacze mil wot brjoha sadźerźeli. Napschećiwo tomu kapitan „Imalony" pschi zwojim wuprajenju wostawa, so je jeho łódź 14½ hač 15 mil wot brjoha satkiwjena była, hdyž je so amerikanska łódź „Walcott" poskasała. „Imalona" je potom kótrejž žběhnyła a hischcze dale na morju wuješka. Hdyž je jej Američan kasał: „Sstacź abo tšelam", je kapitan „Imalony" wotmołwił, so nima myšle, po kasaju cźinicź, a so może Američan tšelecź, jeli so so jemu ledźe. Skónczuje je amerikanska łódź tšelecź počzała. S tym je so kapitan „Imalony" tohodla frankł.

Někotry cźaš pósłdźišcho je amerikanska łódź „Dexter" pschijěła. Jej je Jendźelscźan na žame kasanje, so by sastał abo so budźe so do njeho tšelecź, runje tak wotmołwił. Też hdyž bě „Dexter" tšiżecźi granatow hwutšełał a wulku schkodu na „Imalone" nacźinił, je jendźelski kapitan na nowe Amerikanowe kasanje wotmołwił, so móże strażowaza łódź sněrom dale tšelecź. Po nowej tšeleniju je žu jendźelska łódź stónczuje podnórica, a kapitan a muzstwo staj do morja stoczałoj. Khětry wětr je duk a jara wobcźežne dźeło je było, w morju pluwazych swukojcź.

S rosprawy jendźelskeje łódźe je spóznacź, **so je so smutska dwanacźemilskeje zony tšelało, tež je so smutska amerikanskeje knježitwowoje zony jendźelskej łódźi kasało, so dyrbi sajtacź.**

Dokelž je morjeny matrosa na „Imalonje" franzowske narodnoscze, so někto też Franzowsojo z podawkom saběraju. Amerićenjo praja, so maju prawo, też na dalkim morju łódźe potepicź, jeli so so jim smutska dwanacźemilskeje zony pschikasa, so dyrbja sastacź.

Kaž Renterez powěsćenja powě, dyrbi jendźelske knježerstwo należnosć dale pschepytacź, jeli so by so dopokasało, so je so jendźelska łódź hwonka dwanacźemilskeje zony potepiła.

Pólski žejm so do prósdninow pótłał.

Póndźelu w nozy je so žejmowe a senatowe wutkadźenje wo statnym hospodarskim planje stónczniło. **Na to je** so z wukasom statneho presidenta parlamentowe pożydanje sastajiło. Hdy so parlament sajo sendże, **njeje so** hischcze postajiło.

Dźeł zakonja wo pschipuschczenju mišionskich towarstwow so w deputěrtskej komorje pschijał.

W franzowskej deputěrtskej komorje su so schtyri staty zakonja wo pschipuschczenju mišionskich towarstwow pschijale. Komora je knježerstwu znowa powěrjenje wuprajiła.

Sajecje dla skuzowanja redaktora Schlegela w Sagrjebje.

W Nowym Sadu žu ho horuceznoscst Sagrjebskeje policije kobudžekacerja Ujtvideltskeho „Vidowdana" Bogoljubowa Napajicka sajeli. Na njeho tukaju, so je Schlegela zatstrelil. Napajicź je dźen mordarstwa do Sagrjeba pschijeł. Wopschanje, kotrez je ho wo mordarju dało, na nj ho pokasuje. Sajaty prěje, so je f cźinom nészto cźinił k měr.

Schpanistke lětadło je do Brasilistkeje dolecźało.

Kaž „La Nacion" f Rio de Janeira powě, je tam powěsćz doschła, so žu nad Natalom w Brasilistkej lětadło wohladalt, kotrez maju za schpanistke transozeanske lětadło „Jesus del Gran Poder"

Buenos Aires, 26. měrza. **Kaž „Nacion" dale powě, je ho pschikład lětadła „Jesus del Gran Poder" nad Brasilistkej potwjerdźił.** Po tesle powěsći žu lětadło w 2 hodźinomaj 36 minutach brasilianskeho cźasa nad lětanischcźom w Natalu wohladali. Wono dale k połodnischej kronje lecźesche.

Zapokazanje noweho statneho sekretara we Washingtonje.

Dotalny statny sekretar Sjednoczenych statow Kellogg je žiwoje sastojnstwo složił. Sa jeho najźidnika je prestdent Hoover Simona pomjenował. Nowopomjenowany statny sekretar je wutoru do Washingtona pschijeł a budze hacź po jutrach f hosćom prestdenta Hoovera. Tón chce f nim hnydom wschć nalezne praschenja, kaž **pschemenjenja w diplomatiskej službje,** pschistupjenje Sjednoczenych statow k žiwotowemu žiwdej a revolugiju w Mexiku nadrobne rospraicź a sdobom hromadze f tehornuja w Bělym domje kadlaznym Brüjselskim pólźaznom Gibsonom sljeschćo Sjednoczenych statow na pschichodnej wotbronjeslskej konferenzy w Genfu postajicź.

Ze Serbow.

W **Budyschinje,** 27. nalětnika 1929.

— Wo **njedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 753, hygrometer +3, thermometer we dnjo +11. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 754, hygrometer +3, thermometer w nozy +4. Wuhladk na pomrócźene njebjo a zlabsche wocźopjenje. — Sslabsicha nizina je wcźera a sawcźerawscjim nasche krajiny pschecźahnyła a nam mokohojte a kurjawozte wjedro pschinjesła. Nětk pak je ho do Ruskeje wotšalika. Dokelź sskllenza sajo postupuje, smémy wocźakacź, so ho rucze wuwjedri a rjane słónczne wjedro sostupi. Pśches zylu polodnischu Europu wuschestrěwa so wobšicźerna wyschina, kotraž wocźina hižom na nasche wjedro skutkowacź. Nad Atlantiskim morjom pak je ho žyzna nizina wutworiła, kotraž nam nadźiju na rjane jutrowne wjedro tśeho wohrožuje. Sstudź budze wyschina žyzna dosć, so pschiwal nizinu wudźerźi a nam wobstajne wjedro k žywotnym dnjam wobradźi. — Jutsje, Seleny schtwórtk, skhadża słónczko 5,47 hodź. a khowa so 6,24 hodź. Měsacźk skhadża jutsje wjeczor 10,16 hodź. a so dopołdnja 7,02 hodź. khowa.

— W **Michalskej zyrkwi w Budyschinje** sarjaduje k. kantor Polak k wrěnjemu rasej Cźichi pjatk wjeczor w 6 hodź. pschećelowy nészhonor a to swój 18. Dobroczinje skutkuja sobu konzertnej spěwarjy knjeżna Dora Frajschlager (sopran) = serbski žołobik, knjeżna Spehlez (alt), wumělcaj na huslach Erich Hohlfeld a Gottfried Strotscher a organist Albert Müller na pischćelach. Porjad pschinjeseše krasne parte muzica sacra. Nječh je swjatocznej hodźinje bohaty wuont swoźcźemy.

— **Hobrski zirkuš Amarant** njemóžesche, kaž běsche žebi prjedy wotmyślił, so hižom knježeda měrza na žiwoje puczowanje podacź, pschetoż kruta zyma f jeje scźěwkami jemu to njedowoli. Kak cźežko dozyla je, pschi sdźela 35 stop. symy lawy, tigry, słony, wjelbludy strowe a cźile dźerzecź, drje njetrjeba wobsebiho wulożowanja. Zoologiske zahrody žame žu sta swěrjatow sbubile, Amarant na sboże jenož 3 mlode lawy. Tele dny je žebi w Drježdźanskej zoologiskej zahrodze skupinu lawow kupił a tak žiwoju schkodu narunak. We zymstkim pschebytku zyrkusa Amaranta w Pirnje knježi nětk wjesele žiwjenje. Na kónzu měrza zapocznu so hižom prěnje pschedstajenja. A sa krótki cźas hižom pschinidze Amarant tež k nam je žiwotnimi 72 wsami, 125 swěrjatami a nimale 200 wumělcami a pschistajenzami. Wschudźom tež dźensa dobry zyrkusk rad witaja, wosebje hduž pschinjese pschikładny program, kaž Amarant. 60 cźłowiow prenjeje rjadownje ho pschedwjedźen. Posrědkuja so senzacije, to kotrychž tu budze ho tež w Budyschinje a wokolinje rěcźeć. Pokazamy tu jenoź na 4 hlowne cźłowiske f bohatego programa: Amarantowu móznu cźinowu f połnowzneho kraja, 12 krasnych běłych njedwjedźow, dreśwra mórskich lawow, kiž w Němskej žiwojeho runjerza pyta, wósomnatemu athleta Helmuth Lichterfeld, kiž je ho f Londona wrócźił, a 4 wuježdźe wumělcy Serra, kiž f Barlinskeje Zoologiskeje zahrody sano k Amarantej pschindu. Wšitke ho f nanwschitkom we „Sserbskich Nowinach" wojezwi. Wésele budze Amarantowa hótna hra sa Budyschin a wokolinu f wulkej sensaziju.

— **Hrube słótcźiwilowarstwo.** S Kamjenskeho wokrjeża ho nam pische: K wérje njepodobne wobstejnosće knjeżacu na jenym kuble nawjesćowanje Łužicy. Tam žu wjazy skocźatow woprawdźe f hlodom kúnz wsalke a to pschi dostatku na pizy. Lěnja a njerodna hospoda njeje mjenje hacź dwěmaj krutowmaj (jena f njeju bě blisko cźelenju), jenej jasnjej, jeremu cźelecźu a tśjom žuwinjom kónz wsacź daka. Wobdźiwa wěz rosnježe ho po cźasu po mjezy, tak so dyrbjesche słónczinje wjesne pschedsjedźerstwo tajschimnycź, kiž wokrjeżnego słótneho lékarja skasa a bu tak prědk njerodny, kajšuš hacź datal kubło wudźeli njeju. Sahłódnjene kocźata bě do hłubokeho šuchta zahrjebała, žanno hnydom f powjasom wokoło schije. Sbytny stót bě jenoź tśeć a koža, teź dla njedostatka na pizu. Jena krutwa wupi nadobo wjazy bokow wody. Sswinje ležachu smjerśnjene na tolstym łodze w khlěwje, w kotrymž dyrbjachu burje wotpacźcź, dokelź bě hospoda pjeza „kluź sjubila". W tu thwilu maja na tutym kuble hišcźe na 150 zentnarjow běrnow. So po tutych wohanbjacych wobstejnosćach je ji dalsche hospodarjenje wotewsa, je k lépschemu wobeheho slotu nutne. „Sprawny žmili ho nad žwojim ſkotom!" Hdźe wostanje tu wschć fischećsćanske cźuśe a samolwjenje?

— **Póstowa žłužba Cźichi pjatk a jutry.** W Budyschinje žu pożtužowanśe wokna jako njedźelu wotewrjene. Cźichi pjatk žo pożtki na wschi njewumoschnuju. Jutrownicźku wumoschnja žo w mésece jenož listy, na wżach pak listy a pakety. Dnjoh dźeń jutrow pak wumoschowanje pawcźitkownje wotpocźuje, khwatne pożtki a telegramy pak žo wumoschnja.

— **Sakśa krajna loterija.** Pschi pondźelnischim cźehnjenju (20 dźeń) 5. rjadownje 194. sakśeje krajneje loterije padze dobycze wo 40 000 hr. na cźisło 79153; dobycze wo 10 000 hr. na cźisle 81551, 103556; dobycze wo 5 000 hr. na cźisle 24294, 94401; dobycze wo 3 000 hr. na cźisła 58666, 65136, 78088, 78150, 80423, 84083, 98996, 127473, 136442; dobycze wo 2 000 hr. na cźisła 30928, 43786, 54735, 57480, 67281, 70777, 99610, 100532, 107982, 120568, 127586, 131355, 138180, 142168; dobycze wo 1 000 hr. na cźisła 57, 4880, 6909, 10906, 12623, 16377, 21072, 32080, 32526, 37696, 40029, 45323, 61946, 65679, 68172, 70755, 70758, 72844, 73282, 83843, 85041, 85996, 91388, 91439, 94375, 96524, 100175, 115284, 127801, 133033, 139401, 143963, 149594; dobycze wo 500 hr. na cźisła 7009, 7557, 11400, 16910, 18111, 18566, 20413, 29551, 30315, 31500, 33159, 34179, 34626, 43865, 44357, 47588, 49646, 53016, 54898, 55422, 57554, 78948, 84092, 84863, 88304, 96222, 104666, 105280, 109234, 111791, 113407, 113496, 119838, 125981, 126162, 135909, 135991, 137343, 143081, 146751, 148880.

— **Wjetsche wobkhadne sahaczenje** sta so wcźera popołdnju wokoło 2 hodź. na Połnowzej haśy, błiško hósćenza „K Ložnjej". Pohonca Wobstez firmy wjesesche dołhi hermantskí wós, połny nakładowy, f Tšínika fe dwórnischcźu, dokelź pak konje docźahnuwcź njemóžachu, chzasche so sawcźowacź a po runischim Kralowskim walu k dwórnischcźu dojcź. Pschi tom pak mjesesche pschekrótki pschehlad a wós so pschi sawcźowanju mjes khodnikomaj haśy saprě, dokelź bź runje tak schérokí kaž haśa. Po dołhim napinanju, wusóbnjenjom pśekneho dźela wosa a wotewrjenju saschłahi pschinjesenje sahrodneje leżowanje a f pomozu nétkotrych sapschahow koni so słónczenje poradźi, wós nowtsejcź. Wšo bź tutón pschipad wjete wcźipnych a mudrowacźkow nawabił, kiž so runje tak rucze sano pod pólzaznikom dohladom rozbźěchu.

S **Budyschca.** Jutrownicźku, swjatk. nałoh, wuhladokstojny a lubowany kujes wyschschi farar Domaschka swoje rozkhowanske předowanje, we 8 hodź. herbstze a ½10 hodź. němske. Khorowatosć jeho nutsuje, wot swojeho sastojnstwa, kiž je f wulkej lubosću a žiwu wukonjak, wotstupicź. Žyła wobada wobkrótnje, so žiwjeho mózneho předarja a žiwerneho duschowpastyrja sjubi.

Z **Pančic.** Po dołhej zastawey poskića so klóstrskej wokolinje příležnosć, jutrownu póndźelu słyšeć wojeński koncert, kotryž zawěsće změje wosebity wuznam. Tež někotre serbske za orchestr připrawjene cźisła budźe program wopřijeć. Njech so na to dźiwa, zo wšitcy z dypkom dóndu, zo so koncert njeby myłił. Zdobom so přisompnja, zo je přistup k rejam jenož wopytowarjam koncerta dowoleny.

S **Komorowa pola Nakez.** Sjawny puć f Komorowa do Stróže je dla nałoženja na Komorowskich honach wot 25 .měrza hacź do 27. hapreje t. l. sawrjeny. Jěsdny wobkhad pokasuje ho na Wulke Sdźary.

S **Hjelsta.** Njedźelu Palmarum w Hjelsćanskej zyrkwi 9 hólzow a 8 holzow žwój khcźeńsći žlub wobnowi. 8 hólzow a 7 holzow běchu f Hjelsćanskeje schule a 1 hólz a 1 holza f Mukranczanskeje schule.

S **Delnjeho Wujesda.** Pźiwarz **Kokort** f nasćheje wjsy je sandźenu njedźelu **f ponórzagym žakom** schćakru, 10½ punta cźežkin **popadnył.** To je pschipadk, kiž ho kat cźasto njestanje.

S **Wochos.** Sandźenu njedźelu Palmarum běsche pola naš konfirmazija paczeńskich dźěcźi. Na **němskich kemschach** bu 11 dźěcźi **konfirmowanych, a to 5 hólzow a** 6 holzh. Wot tutych žu 4 holzy f Wochožanskeje schule, 2 hólzaj a jena holza f Cźelnjanskeje schule a 3 hólzy a jena holza f Hamorjanskeje schule. Po němskich Božich žłužbach wotmě so herbstka Boża žłužba a **sdobom konfirmazija** herbstich paczeńskich dźěcźi. Konfirmowanych bu 8 hólzow a jana holza, schtož je napadne w naschej ławak tak herbstej wobkadze. Na herbstke paczeńke wucźby bź so f nasćheje wsy jenož jena holza samolwiła a dokelź chzychu so te druhe němšzy konfirmowacź dacź, so wona tež herbstkeje konfirmazije sa. Nasch k. farar herbstkim konfirmandam na wutrobu połoži, so běchu so žiwéru Bohemu žlowu w maczeńcej rěcźi dźerźeli, schtož budźa nadźijomnje cźinicź. Jedyn wosebity pschipad, kiž so tak hnsto njestanje, bź, so mźachu prěni tśi hólzy f Wochos, wjsnke tśi jene a te žane pschećelnjeno a też žiwólne njeno. Woni rékachu wschitkim tśi Erich Ladušk. Njeźu žane pschećelstwo a žu jedyn druhemu

---

Na Librowem grunće.

Roman Teresy Nowákoweje.

(Pokrački.)

Libra dźěsche thwilu mjelcźiży; potom pohlada f porokom na Cźejschku: „Ty žu ka ta młodsina; masch měcź radosć f konschtituzije, a žadźerasch žo a cźerpsch haru — —"

„Schtó też to by tele rěcźe pschećelhyschał! Nó, rjaneho honacza nahadźicze žej do rodu, hdyž žebi Pruschka waschu Terku wosnje! Ani njepowěm cźi, kotry je hórschi hacź Tonik abo Skranka!"

„Cźhcetaj Jelwjam cźesćeś cźinicź", sajmja so Libra. „My žmy žo njeperadźili . . ."

„Njech je kaž njej, ty by žo, Jobko, radźił na tu prawu stronku — ży nad prokuratora, — jenoź tón twój dźensnischi muklad! Ale cźi tam, — to žu tajzy halekarjo!"

„Wschо, schtož je pravda", pschida Hanuš, „Tonika njemóže, teź nasch nan wustacź. Sstudź, ani hdy by je tubla był, njebudźesche jemu Albinku dał."

„Myšlu, to budże Tonik pschećeze rośnma wužiwacź, hdyž pschinidze do lét, — a Skranży žo njedźiwajcze! Tón žo na knjeżich hněwa, žmna žu jemu k wojakam wsali, holzu do města, — brěmjenjom też dosć napołožili . . . A na gruntownikow žo cźerczi, — mysłi, so maja žo lépje . . ."

„Ty jenoź jeho sakituj, Jobko, wopomń, schto je cźi Lojzik kermuschu nadrjebił, — ſ haśbu žu cźekmył!" snaspschećelźiwi Cźejschka. „Njepóndźemy do korcźmy? Tam budźe žo tola też wo tom rěcźeć?"

„Hižo žo njewrócźu", wjesche Libra ſ hłowu. „Naschi budu też wobdźecź chcyć, kaž žebi wulożowacź. Hdyž žym Cyrillej pożcźit cźitanje wot knjeza Palazkeho, dyrbju to někak žam wulożowacź."

„Ja też domoj póndu", pschidruži so Hanuš k Librej. „Nasch nan bórzy lehnyjeź dże, chzu jemu hischcze psched Wjeczorom wujaznicź, schtož žym słyschał. A Albinka budże wjeźołá, so tu nadendu."

Hischcze prjedy hacź wjerschka hórki, wot hata postupowaje, dośnuschtaj, rozeńdźechu so gruntowniwaj; Kukka wrócźi so f Cźejschku a sakoščichtaj do Jukkoweje korcźmy, Hanuš a Libra kroczeschtaj pomału wyšche. Jobk běsche połny njemera; cźuschche, so njeżmě hjeżadnika puschcźicź i nékajkuli žnadź njeprawjwni nahladami wo pschichodnych pomérach. Wotkschołowa žebi někschto trócź, łójesche dych, — ale podarmo pytasche pschimérjenych słowow.

Skónczuje, hdyž so hižo na lěwo wot druhi sjewi Hanušez statok, rjeknu f połpschémnym dychom: „Pěkuje waž proschu, Hamužo, njeprajcze nicžo waschemu nanej, kaž by nam konschtituzija njepokłepschika. Nadźijam žo, so wschitko k naschemu sdoju dopadnje! Sstudź žym to tak prawje njewukożował, — njeschym wucźeny — ale telko je jasne, so kěžor burskemu ludej pupcźeje, a Praha so też postara, so by so Cźecham fschitko njestało . . ."

Hanuš pohlada so spodźiwajo na žwojeho towaršschnika; njerozumi, hdże žo tón se žwojej rěcźu měri. „Wschako ja njechcam naschemu dźědej, a teź nicz nanej nicžo narěcźeć, schtož by wěrnosć njebyła", wotmolwi napołkedu. „Wschako tola njejžym žadyn jelharnik . . ."

„Pěkuje waž proschu, njehuěwajcze žo", naležnje Libra proschesche. „Ja žo jenoź bojm, so by žej Hanužez nan njemyślił, so jenże ſ burstimi gruntami lépje njebudże, — jo robotne brěmjenja na nich wěcźnje žwostanu . . ."

Hanuš pohlada žo spodźiwajo na žwojeho towaršschnika; njerozumi, hdże žo tón se žwojej rěcźu měri. „Wschako ja njechcam naschemu dźědej, a teź nicz nanej nicžo narěcźeć, schtož by wěrnosć njebyła", wotmolwi napołkedu. „Wschako tola njejžym žadyn jelharnik . . ."

„Pěkuje waž proschu, njehuěwajcze žo", naležnje Libra proschesche. „Ja žo jenoź bojm, so by žej Hanužez nan njemyślił, so jenże ſ burstimi gruntami lépje njebudże, — jo robotne brěmjenja na nich wěcźnje žwostanu . . ."

Hanuš pohlada žo spodźiwajo na žwojeho towaršschnika; njerozumi, hdże žo tón se žwojej rěcźu měri. „Wschako ja njechcam naschemu dźědej, a teź nicz nanej nicžo narěcźeć, schtož by wěrnosć njebyła", wotmolwi napołkedu. „Wschako tola njejžym žadyn jelharnik . . ."

Młódschi Hanuš hrabasche žo we włosach. „Dźědk naschi je dźiwny kmót, tajki dźiwnuschki —" wotmolwi so drožo.

„Schto, žym žnadź jemu schpatnh?" knjeż Jobk wschón roshorjeny. „Schto pak žo haśbuje do naschcheho rodu holzu wudacź? Librez ród je žo sachował dobry — ja žym tej jeho cźejeź dźerźał — —"

„Tak, tak", žodwi Hanuš. „Mako tajkich rodow tu je na knjeżitinr, we wschćm wšitcy žebi rady, do wschcheho macźe prawe sapschijesce. A grunt je teź tajki, kaž žo łlusscha. — Je-li žo wopraudźe te brěnjenja pomimo —"

„Bóh Knjes da žo nam tolho docźakacź", wobkruczesche Jobk naležnje. Jenoź to waschemu nanej po pravdźe wukożeze — — žnadź bysche njechał Albinzynemu žodźu sadźewacź? Sźe tola jeje bratr!"

„To niz — a dosć by žo mi lubiło, wudacź ju k wam — na wupłacźenje bychmy tohorunja žnadnje sjedeli. Mam to dźědej ja žo, so njecha ju wot žebje puschcźicź — Ale žnadź da žo běrí rěcźecź — —"

„Hischcze docźakajcze, hacź to budże ſ tej robotu słónczene, ja njejžym naschim też hischcze nicžo prajił. Jenoź žym žo bojał, so bysche to nétkaf njelkestył. Albinka šuseje žo pola naš derje, starschimaj žo lubi, kotry maju ju ja pschećelźiżu — a schtož holzy nastupa, te wudamy, tak rucze hacź žo nam wołóźił"

Libra dopschehowdźi Hanuša hacź do jeho kubła a ſ wopravdźiteje jeho radosće cźerpasche wěłtocź, so žnajmjenscha bratr-hospodaŕ njebudże Albinzy sadźewacź, haj so dopomha jemu slemicź sapjeranje starcho; dźiwnuschcźeho wumenkarja. Budźeschce rad do domsteho saschol a ža holzu žo rozhładnuł, ale bojesche žo, so by žwoju nalężnoscź do cźaka njeyschcrabźił. Wotcźinże tohodla domoj a tam na tawzy psched „khalupku" wutkadowasche hacź do wjecźornje cźitmuty starschimaj, dźědej a starschimaj žotronaj, schtož bésche dźenża wot Bedźeja nawědźił a to spitkim jemu pozcźenem, žo nacźitał. Jemu radźi so tudy lépje hacź tam pschi hatku storhnyeź jich do žwojeho wulkotnjeho radosćneho kuśa.

(Pokracźowanje sćěhuje.)

zuy. To pschindże ſ kcho, ſo je w naſchej wſy tak wjele Ludiſchow, wokolo 25 proz. wobhdlerjow. Se ſerbſkich konfirmandow bě 5 hólzow ſ Wochożanſkeje ſchule a 3 hólzy ſ Cžilnjanſkeje ſchule. S Hamorjanſkeje ſchule jenoje žane ſerbſke paczerſke dźěcži njeſtu, dokelž ſo Hamorjanſke wobhdlerſtwo k Němcowſtwu dźerži a dźěcži ſerbſku rěcź njewobkuježa.

S Kisa pola Muſkakowa. W njewobkedźbowanym wozſamiku padże 3-letna dźowčiczka jeneje tudomneje ſwójby do ſudobja, w kotrymž běſche horza woda. Woſoe dźěcžo ſo jara cžeſko wopari. Jo ſ khorobnym autom teſ hnydom do Khocžebuſkeje khorownje dowjeſechu, hdźež rano bórſy na to wumrě.

Wulki woheń w Barlinskej milinarni.

Dźěłaczerka ſo ſpalita.

Póndźelu popołdnja wudyri wulki woheń w Bergmanez milinarni w Reinickendorfie-Rosenthalu. Jako wobjawa wobora k wohnju dojedże, ſtejeſche hižom prażowanja w plomjenjach. Woheń běſche we wolſiju a druhich wězach, kiž ſo lohko pala, wjele zyrobu namakał. Wohnjowa wobora dyrbjeſche hnydom ſe ſchtyrjomi ſamohibnami pſcheczſiwo wohnju ſakwaczěć, ſo by ſpjatne dwarjenja milinarnje ſchkitaka. Bohužel ſu pſchi wohnju teſ nékotři dźěłaczerjo do ſchkody pſchiſchli. Jena dźěłaczerka, kotrejež draſta ſo ſapali, ſo ſpali. Jedyn dźěłaczer ſo tak cžeſko wopali, ſo dyrbjachu jeho hnydom do khorownje dowjeſeć. Někotři daſchi dźěłaczerjo ſ lóžchimi wobſchkodźenjemi a ſe ſtróżelemi woteńdżechu. Wohnjowa wobora miejeſche nékotre hodźiny napinajeſo dźěła pſchekhować, pſchedy dyžli móżeſche ſaſo wotjěć. Pomjerne wulka ſchkoda, kiž je ſ wohnjom naſtała, narunа ſo ſe ſamoſčenjom.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Drježdżan.** (Schtyri žnjertne ſajedźowjenja ſe plumom.) Wohnjowu woborn ſawołachu njedźelu na tři městna a póndźelu na jene městno na pomoz pſchi ſajedźowjenju ſ plumom. Tola pola wſchitkich ſajedźowjenſkich wohnjowſkich połnuchu žaneho wuſpěcha njemějachu. Saſchi dojedżeni žu 24 létna ſłużobna, 56 létna mandżelſka, 56 létny pišarſki pſjódkſtejeſ a 39 létny rěſnſki miſchtr.

* S **Drježdżan.** (Nubjeżnaj nadpadaj na kokojeſnju.) W nozy k njedźeli ſadżerjeſchtaj njeſnataj cžłowjekaj we Neicku kokojeſnjeho a porafyſchtaj jeho k ſemi. Bliſko pſcheſtyjwazemu poliſajſkemu ſaſtojnikej a nékotrym ludźom, kiž ninto pſchińdźeczu, ſo poradźi, wobeju rubježnikow ſajeć. Wonaj běſchtaj ſdónka na poliſajſku ſtražu dowjeſenaj, dha ſamolwi ſo druhi kokojeſnjy, kotrehož běchu króſko do teho na ſamknym měſnje ſiło rubježnjuju nadpadli a jemu koło kradnyli. Wón ſajateju hnydom ſpóſna. Tſeceſeho ſłóſtnika je poliſija naſajtra teſ ſajała a kradnjene koło w ſłowje namakała. Pachoſlo, kotřiž ſu 17 hacž 24 lět ſtari, budża ſo pſched ſudom ſamolwicž dyrbjeć.

Jutrowna skhadźowanka póndźelu w Haslowje

* S **Drježdżan.** (Nowa khorownja w Drježdżanach.) Měſchczanſka rada a měſchczanſky faſtupjerjo wobſamknychu w ſhromadnym poſedżenju, ſo město Albertſtemu towarſtwu pſchewoſtaji leżownoſcž w pſchedměſcže Rácknitzy. Towarſtwo pak ſo ſa to ſwoja, ſo tam powſchitkownu khorownju ſe 100 łožemi natwari a je-li trjeba hacž 75 procentow Drježdżanſkim khorym wobhdlerjam pſcheſwoſtaji.

* S **Lugawy** w Rudnych horach. (We ſwojim łóžku ſo ſadużyło.) Jako běſche žebi mandżelſka hórnika Kurta Hofmanna nječſto wobſtaraka a ſo domojwróżi, namaka ſwoje 1½ létne dźěcžo ſadużene w ſwojim łóžku. Po ſpytu na ſażowożwjenje dźěſcża, hačrunjeſ hnydom ſ nimi ſapoczachu, njemějachu žaneho wuſpěcha.

* S **Halle. (Straſchny woheń w dźěcžazym penſionacje.)** Póndźelu na ranje ½2 hodź. wudyri woheń w ſchtwórtym połkhodże jeneho domu na Schimmelſtej dróży, w kotrymž běſche dźěcžazy penſionat ſaměſcženy. Wobnjowa wobora dyrbjeſche dźeczi ſ wormami po rěblach wukhowacž, dokelž po ſkhodże huſteho kura dla njemóżeſche nichtó ſo k nim pſchedobyć. Wobornikam ſo na ſhoże poradźi, wſchitke 11 dźěczi wukhowacž. Mějiceſelny penſionata je ſo wſchitka domjaza nadoba ſpalika. Wo naſtaczu wohnja njeje hiſchcże nicžo wěſteho ſnate.

* S **Grünberga** w Schleſyſkej. (Mordarſtwo na dźeſcu.) Sſrjedu popołdnju namakachu na dróży ſ Alikeſſela do Lawaldawy cžłoſko nowonarodżeneho dźěſcża do nowinſkeje papjery ſawalene. Staſne rěcžniſtwo je hnydom ſa mordarſku dźěſcża ſłědżiło ſapoczało.

* S **Bochuma.** (Sſmjertnaj woporaj pſchi ſnjeſoběnju ſ motorſkim kolom.) Na dróży je Stockuma do Bochuma ſojědże ſanježeny pjatk ſ dwěmaj wobſobnoma wobſadżene motorſke koło ſ wulkej ſpěſchnoſcžu wot ſadu do ſapſchaha, kiž roſbuchadła wjeſeſche. Woſmach, ſ kotrymž koleſarjej do woſa ſleczeſchtaj, běſche taſki, ſo wobaj hnydom morwaj leżo woſtaſtchaj. Jeju koło ſo doſpołnje roſbi.

* S **Oſtlowa.** (Wulki woheń pſchi kwaſu w norwegſkim kralowſkim domje.) Jako w Oſſlowje wulki krónprynzowy kwaſ ſwjeczachu, bliſko ſtorthingza (ſejmowe nje) wulki woheń wudyri, kiž ſo na cžłowjeſe wjeſkoru *jako hróſbna iluminazija wuſtěhowaſche. Tworowy dom* firmy Sten a Stroem ſo wotpali. Hobrſke twarjenje ſo hacž na murje ſnicži. Plomjenja roſſwětlichu zyłe ponóſnjo. Pſchicžina wohnja je njeczja pſchetorhnjenje miliny, ke kotremuž dóńdże pſchi iluminaziji twarjenja.

„Europa" hobrska parna łódź so spalita.

W Hamburgſkej łódźnizy Blohm u. Voß ſtojaza nowonatwarjena hobrſka parna łódź „Europa" (46 000 tunow) je ſo wotpalika. Wječera rano ¼4 hodź. wudyri wulki woheń, kaſchoż w Hamburgſkim pſchiſtajowje hiſchcże njepoznja, najſtarſcho w khłódżerni, a w běhu dopołdnja wupſcheſtrě ſo ſ prědkowneho dźěła po zyłej ſyrjedżnej a ſadnjej łódźi. Wſchitke Hamburgſke wohnjowe wobory dźěłachu ſe wſchej mozu na podwiſchenju ſkoro zyły dźeń, ale njeje ſo jim poradźiło, łódź pſched ſniczenjom wukhowacž. Zyła łódźniza běſche jeniczke, dokole widżomne morjo plomjenjow. Jeſelne jeſcženy łódże ſo ſehłachu a prědkowy dźeł ſo doſpołnje wupali. Łódź poczа ſo nakhilecž jako pſcheſo wjazy a wjazy wody na nju ſypkachu, tola napoſledku ſo w jitowiſchczu kruczе ſaſpodu. Swonkownje poſkicža zyła łódź napoład roſbikowa (wrack). Dźeł ſwjeſchneho wutrywa mjes woběmaj wuhnjomaj je ſo hromadu ſypnył. Na mnohich měſtnach ſu ſo ſpręża cžełiſka łódże ſ njeſnjerniej ſahłokeju roſkamałe. Někotre wobornizy ſu ſ kurom ſo ſajedożiſli a *zhorjeli, hewak pak* dźěłaczerjo niczju do ſkhody pſchiſchli. Wokało 3000 dźěłaczerjow, kiž mějachu hacž do wjeſerawſcheje wutory na łódźi dźěło, bu donjoż pſchepuſczenych.

Kak je woheń naſtał, njeje hiſchcże ſnate, rěka, ſo je ſo na wſchelakich tſonach palicž počžało, tuž je ſahajanjenje měſtny (Kurzſchluß) ſ pſchičžinu njebudże. Łódź, kotraž ſo hakle dotwarjeſche, dhebjeſche ſo dżeńſa na wolkladnjuſchczo puſchežeć. Wuhenjej běchu runje hakle ſtajili. W maſchinſkich runnoſczach běchu poſlednje dźěła dokónczili a runje ſapoczachu prěnje dźěła na nutſkownjent wuhotowanju hydleniſkich a towarſchnowſkich měſtnoſczow. Tute dźěła wukonjachu ſo wo dwě hodźinje, t. j. we dwěmaj wotmělenjomaj. Wokoło 1 hodźiny rano njeſtó łódźna ſtraża a wobornik niczo wo wohnju pytkoj; toły króſko do dwěmaj wuſpomnjenkoma **na ſrjedź łódże nadobo prinje plomjenja.**

„Europa" je pſches łódźnizowe ſarjadniſtwo nimal pola wſchech němſkich ſawěſczeńſkich towarſtwow ſawěſczena a pſchi wobjerjenem ſawěſczenju (Rückverſicherung) ſu też wukrajne towarſtwa wobdżelene. Płaczizna hotowege parneje łódże by ſo na 50 miljonow ſtajiła. Stwjerjonorněmſki Lloyd, kiž je nadawk k twarjenju łódże dał, njeſtó łódź hiſchcże pſchewoſaſ, tuž leża ſamolwjenje a ſkhoda pótajſim pola twarjeſe łódźnizy Blohm u. Voß, kotraž pak je ſo pſchecžeſnje materialnej ſkhodże ſawěſczeſcz dała. Pſchedſydża N.-Lloyda je hnydom techniſkeju direktorow do Hamburka póſłał a kohuſtawy pſchedſydſtwa ſu ſo k poſedżenju ſeſtołe. —

Najnowiše z cyłeho swěta.

— Schtrowa powětrjej wo wjedrje ſa juſtiſchi ſchtwórk: Njewobſtajne, temperatura ſo malo pſcheměnja. W Jendżelſkej mile a rjane wjedro.

„Hrabju Zeppelina" ſu wutoru wjeczor w 6 hodźinach 13 minutach nad Jeruſalemom wohladali.

Němſki ſwonkowny minijter dr. Streſemann je lohko na ſaborjenje ſerčenjow ſkhorił.

Swjaſt cžeſtwjenych fronticſich wojowarjow je poſlednje dny w Porurſkej pólne ſwjeczowanja wotmeł. We Hertenſkej wokolinje je ſo pſchi tymle ſwjeczowanju w lěſach hrabje Neſſelrode něhdże 1000 muži wobhdżiło.

Po powěſczi ſ Fuczawa w Chinje je wójſko 10 000 Ruſow něhdyſcheho zarſkeho wójſka, kotrež ſu zyle lěto polodnjiſchi Kiangſi a polodnjiſchi Hunan traſchili, Tingczawju dobyło, knjeżerſtwowe wójſko ſbilo a jeho wjednika ſmjertnje ſranilo.

Po powěſczi ſ města Mexika ſu ſběżarjo pſchi wojowanju w Chihuahuana nékotre ſta knjeżerſtwowych wojakow wobſtrělili. Jenoż pſchi ſamym ſu ſo wojaži ſaſczeſa ſminyli. Knjeżerſtwowa roſprawa praji, ſo wójſko ſ wulkim njedożiwjenjom ſiwnoſcže a munizije cžerpi.

Na wulkej hratrowiſkej haży na ſózku hrodowiſeje dróhi w Drježdżanach ſo pſchi wottorhanju wulka ſcžěna powali. Dwaj dźěłaczerjej ſo ſaſhpnyſchtaj. Na ſhoże pak do próſhnjenizy padnyſchtaj, kotraž bě ſ wulkimi prěcžnymi hrjadami ſawrjena. Staj ſo jenoż lohko ſranilo, jedyn na nohomaj a ramjenjomaj, druhi na hjedrje a na hłowje. Wohnjowa wobora jeſt wulkrjeba a do khorownje dowjeſe.

Hospodarski rozhlad.

ſrjedu 27. nałtnika 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,211	100 pólſk. złotych	47,35
1 jendżelſki punt	20,439	100 čeſkoſł. krónow	12,475
100 ſwjic. frankow	81,04	100 franc. frankow	16,465

Barlinſka burſa ſo wječera ſłaba ſapoczа a ſo dale bóle ſtrjeżowaiſche, kurſy efektow žinjuje poſtupowachu a bórſy wuſſoki ſchkodźenk doſpěchu. Na wikach ſ rentowkami a dołżnymi liſtjenami pak wjeſeſcheho pſchemjenjenja njeſapiſachu.

Produktowe wiki běchu wječera ſaſo trochu kruczſiche. Pſchenica a rožka trochu w płaczinje poſtupiſchtej, hewak pak ſo płaczizny njepſcheměnichu. Wobrot intrajneho žita běſche pak jara žnadowy. Zemnak płaczeſche wječera

w Barlinje:

pſchenicžny 11,15—11,30 hr., rožki 10,25 hr. hacž 10,40 hr., jeczmjenicžny nałtinjeſo hr. 10,90—11,50, naſymikeho 9,60—10,10 hr., wowſa 9,95—10,25 hr.,

w termijnowym wikowanju:

ſa měrz: pſchenicžny 11,07½—11,95 hr., rožki 10,80—10,88½ hr., wowſa 10,97½ hr.

ſa meju: pſchenicžny 11,96½ hr., rožki pak 11,31½ hr., wowſa 11,20—11,21½ hr.

ſa julij: pſchenicžny 12,42½ hr., rožki 11,60 hr. hriwnow, wowſa 11,67½ hr.

Pſchijſtajenja:

Wurſownika pjekarſkeho, Henſel w Budyſchinje na Sſukenſkej haży 19.

" tſchikrykyſcheho, Wilhelm Barth we Wojerezach, Bahnhofſtr. 30.

Pohonża, mlyn w Maſeſchczach a mlyn w Protezach.

Hołza ſa dom, Johanna Lehmannowa w Kamjenzu, we „Stotej Horje".

Na pſchedań:

Kóń, bobry cžahaŕ, Mirus w Hajnizach.

Kóń, bobry cžahaŕ, Julius Keebers w Dubrawzy.

Proſnata, ſylne, Schmeiß w Budeſtezach.

Běłaſaj a jědżne a ſymjotſine běrny w Němſkich Paſlizach cžo. 20.

Sſmjertnu pſchenicžu, nałetnju, Herbſta gruchta we Wětrowje.

Runkliżu, 300 zentnarjow, Hermann Becker w Halſchtrowje.

Pſchenaujeŕ:

Połu ſ lutu, 2 jutrje, pſchi Schołeżiſkej puczu w Kulowje. Dalſche pola wſchelkeho póſt. ſarjadnika na woły. Franza Schönmela, tam.

Sſudnizny na pſchepadżowanje

ſchtwórk 28. nałetnika 1929

w Kamjenzu, komorny dom maſchinſkich tſelbow, pop. w 10 hodź.: pišarſke bitka, tkanjny, kamor, wobraz, klamarſka połkadnja, rěcžny aparat, dźěcžaże jěſdne kolo, maſchina k cžiſczenju žita, knihowy kamor, wóſ ſ lóżchimi wobſchkodźenjemi a ſe ſtróżelemi woteńdżechu. Wohnjowa wobora miejeſche nékotre hodźiny napinajeſo dźěła pſchekhować, pſchedy dyžli móżeſche ſaſo wotjěć. Pomjerne wulka ſchkoda, kiž je ſ wohnjom naſtała, narunа ſo ſe ſamoſčenjom.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Drježdżan.** (Schtyri žnjertne ſajedźowjenja ſe plumom.) Wohnjowu woborn ſawołachu njedźelu na tři městna a póndźelu na jene městno na pomoz pſchi ſajedźowjenju ſ plumom. Tola pola wſchitkich ſajedźowjenſkich wohnjowſkich połnuchu žaneho wuſpěcha njemějachu. Saſchi dojedżeni žu 24 létna ſłużobna, 56 létna mandżelſka, 56 létny pišarſki pſjódkſtejeſ a 39 létny rěſnſki miſchtr.

* S **Drježdżan.** (Nubjeżnaj nadpadaj na kokojeſnju.) W nozy k njedźeli ſadżerjeſchtaj njeſnataj cžłowjekaj we Neicku kokojeſnjeho a porafyſchtaj jeho k ſemi. Bliſko pſcheſtyjwazemu poliſajſkemu ſaſtojnikej a nékotrym ludźom, kiž ninto pſchińdźeczu, ſo poradźi, wobeju rubježnikow ſajeć. Wonaj běſchtaj ſdónka na poliſajſku ſtražu dowjeſenaj, dha ſamolwi ſo druhi kokojeſnjy, kotrehož běchu króſko do teho na ſamknym měſnje ſiło rubježnjuju nadpadli a jemu koło kradnyli. Wón ſajateju hnydom ſpóſna. Tſeceſeho ſłóſtnika je poliſija naſajtra teſ ſajała a kradnjene koło w ſłowje namakała. Pachoſlo, kotřiž ſu 17 hacž 24 lět ſtari, budża ſo pſched ſudom ſamolwicž dyrbjeć.

Jutrowna skhadźowanka póndźelu w Haslowje

* S **Drježdżan.** (Nowa khorownja w Drježdżanach.) Měſchczanſka rada a měſchczanſky faſtupjerjo wobſamknychu w ſhromadnym poſedżenju, ſo město Albertſtemu towarſtwu pſchewoſtaji leżownoſcž w pſchedměſcže Rácknitzy. Towarſtwo pak ſo ſa to ſwoja, ſo tam powſchitkownu khorownju ſe 100 łožemi natwari a je-li trjeba hacž 75 procentow Drježdżanſkim khorym wobhdlerjam pſcheſwoſtaji.

* S **Lugawy** w Rudnych horach. (We ſwojim łóžku ſo ſadużyło.) Jako běſche žebi mandżelſka hórnika Kurta Hofmanna nječſto wobſtaraka a ſo domojwróżi, namaka ſwoje 1½ létne dźěcžo ſadużene w ſwojim łóžku. Po ſpytu na ſażowożwjenje dźěſcża, hačrunjeſ hnydom ſ nimi ſapoczachu, njemějachu žaneho wuſpěcha.

* S **Halle. (Straſchny woheń w dźěcžazym penſionacje.)** Póndźelu na ranje ½2 hodź. wudyri woheń w ſchtwórtym połkhodże jeneho domu na Schimmelſtej dróży, w kotrymž běſche dźěcžazy penſionat ſaměſcženy. Wohnjowa wobora dyrbjeſche dźeczi ſ wormami po rěblach wukhowacž, dokelž po ſkhodże huſteho kura dla njemóżeſche nichtó ſo k nim pſchedobyć. Wobornikam ſo na ſhoże poradźi, wſchitke 11 dźěczi wukhowacž. Mějiceſelny penſionata je ſo wſchitka domjaza nadoba ſpalika. Wo naſtaczu wohnja njeje hiſchcże nicžo wěſteho ſnate.

* S **Grünberga** w Schleſyſkej. (Mordarſtwo na dźeſcu.) Sſrjedu popołdnju namakachu na dróży ſ Alikeſſela do Lawaldawy cžłoſko nowonarodżeneho dźěſcża do nowinſkeje papjery ſawalene. Staſne rěcžniſtwo je hnydom ſa mordarſku dźěſcża ſłědżiło ſapoczało.

* S **Bochuma.** (Sſmjertnaj woporaj pſchi ſnjeſoběnju ſ motorſkim kolom.) Na dróży je Stockuma do Bochuma ſojědże ſanježeny pjatk ſ dwěmaj wobſobnoma wobſadżene motorſke koło ſ wulkej ſpěſchnoſcžu wot ſadu do ſapſchaha, kiž roſbuchadła wjeſeſche. Woſmach, ſ kotrymž koleſarjej do woſa ſleczeſchtaj, běſche taſki, ſo wobaj hnydom morwaj leżo woſtaſtchaj. Jeju koło ſo doſpołnje roſbi.

* S **Oſtlowa.** (Wulki woheń pſchi kwaſu w norwegſkim kralowſkim domje.) Jako w Oſſlowje wulki krónprynzowy kwaſ ſwjeczachu, bliſko ſtorthingza (ſejmowe nje) wulki woheń wudyri, kiž ſo na cžłowjeſe wjeſkoru *jako hróſbna iluminazija wuſtěhowaſche. Tworowy dom* firmy Sten a Stroem ſo wotpali. Hobrſke twarjenje ſo hacž na murje ſnicži. Plomjenja roſſwětlichu zyłe ponóſnjo. Pſchicžina wohnja je njeczja pſchetorhnjenje miliny, ke kotremuž dóńdże pſchi iluminaziji twarjenja.

„Europa" hobrska parna łódź so spalita.

W Hamburgſkej łódźnizy Blohm u. Voß ſtojaza nowonatwarjena hobrſka parna łódź „Europa" (46 000 tunow) je ſo wotpalika. Wječera rano ¼4 hodź. wudyri wulki woheń, kaſchoż w Hamburgſkim pſchiſtajowje hiſchcże njepoznja, najſtarſcho w khłódżerni, a w běhu dopołdnja wupſcheſtrě ſo ſ prědkowneho dźěła po zyłej ſyrjedżnej a ſadnjej łódźi. Wſchitke Hamburgſke wohnjowe wobory dźěłachu ſe wſchej mozu na podwiſchenju ſkoro zyły dźeń, ale njeje ſo jim poradźiło, łódź pſched ſniczenjom wukhowacž. Zyła łódźniza běſche jeniczke, dokole widżomne morjo plomjenjow. Jeſelne jeſcženy łódże ſo ſehłachu a prědkowy dźeł ſo doſpołnje wupali. Łódź poczа ſo nakhilecž jako pſcheſo wjazy a wjazy wody na nju ſypkachu, tola napoſledku ſo w jitowiſchczu kruczе ſaſpodu. Swonkownje poſkicža zyła łódź napoład roſbikowa (wrack). Dźeł ſwjeſchneho wutrywa mjes woběmaj wuhnjomaj je ſo hromadu ſypnył. Na mnohich měſtnach ſu ſo ſpręża cžełiſka łódże ſ njeſnjerniej ſahłokeju roſkamałe. Někotre wobornizy ſu ſ kurom ſo ſajedożiſli a *zhorjeli, hewak pak* dźěłaczerjo niczju do ſkhody pſchiſchli. Wokało 3000 dźěłaczerjow, kiž mějachu hacž do wjeſerawſcheje wutory na łódźi dźěło, bu donjoż pſchepuſczenych.

Kak je woheń naſtał, njeje hiſchcże ſnate, rěka, ſo je ſo na wſchelakich tſonach palicž počžało, tuž je ſahajanjenje měſtny (Kurzſchluß) ſ pſchičžinu njebudże. Łódź, kotraž ſo hakle dotwarjeſche, dhebjeſche ſo dżeńſa na wolkladnjuſchczo puſchežeć. Wuhenjej běchu runje hakle ſtajili. W maſchinſkich runnoſczach běchu poſlednje dźěła dokónczili a runje ſapoczachu prěnje dźěła na nutſkownjent wuhotowanju hydleniſkich a towarſchnowſkich měſtnoſczow. Tute dźěła wukonjachu ſo wo dwě hodźinje, t. j. we dwěmaj wotmělenjomaj. Wokoło 1 hodźiny rano njeſtó łódźna ſtraża a wobornik niczo wo wohnju pytkoj; toły króſko do dwěmaj wuſpomnjenkoma **na ſrjedź łódże nadobo prinje plomjenja.**

„Europa" je pſches łódźnizowe ſarjadniſtwo nimal pola wſchech němſkich ſawěſczeńſkich towarſtwow ſawěſczena a pſchi wobjerjenem ſawěſczenju (Rückverſicherung) ſu też wukrajne towarſtwa wobdżelene. Płaczizna hotowege parneje łódże by ſo na 50 miljonow ſtajiła. Stwjerjonorněmſki Lloyd, kiž je nadawk k twarjenju łódże dał, njeſtó łódź hiſchcże pſchewoſaſ, tuž leża ſamolwjenje a ſkhoda pótajſim pola twarjeſe łódźnizy Blohm u. Voß, kotraž pak je ſo pſchecžeſnje materialnej ſkhodże ſawěſczeſcz dała. Pſchedſydża N.-Lloyda je hnydom techniſkeju direktorow do Hamburka póſłał a kohuſtawy pſchedſydſtwa ſu ſo k poſedżenju ſeſtołe. —

Najnowiše z cyłeho swěta.

— Schtrowa powětrjej wo wjedrje ſa juſtiſchi ſchtwórk: Njewobſtajne, temperatura ſo malo pſcheměnja. W Jendżelſkej mile a rjane wjedro.

„Hrabju Zeppelina" ſu wutoru wjeczor w 6 hodźinach 13 minutach nad Jeruſalemom wohladali.

Němſki ſwonkowny minijter dr. Streſemann je lohko na ſaborjenje ſerčenjow ſkhorił.

Swjaſt cžeſtwjenych fronticſich wojowarjow je poſlednje dny w Porurſkej pólne ſwjeczowanja wotmeł. We Hertenſkej wokolinje je ſo pſchi tymle ſwjeczowanju w lěſach hrabje Neſſelrode něhdże 1000 muži wobhdżiło.

Po powěſczi ſ Fuczawa w Chinje je wójſko 10 000 Ruſow něhdyſcheho zarſkeho wójſka, kotrež ſu zyle lěto polodnjiſchi Kiangſi a polodnjiſchi Hunan traſchili, Tingczawju dobyło, knjeżerſtwowe wójſko ſbilo a jeho wjednika ſmjertnje ſranilo.

Po powěſczi ſ města Mexika ſu ſběżarjo pſchi wojowanju w Chihuahuana nékotre ſta knjeżerſtwowych wojakow wobſtrělili. Jenoż pſchi ſamym ſu ſo wojaži ſaſczeſa ſminyli. Knjeżerſtwowa roſprawa praji, ſo wójſko ſ wulkim njedożiwjenjom ſiwnoſcže a munizije cžerpi.

Na wulkej hratrowiſkej haży na ſózku hrodowiſeje dróhi w Drježdżanach ſo pſchi wottorhanju wulka ſcžěna powali. Dwaj dźěłaczerjej ſo ſaſhpnyſchtaj. Na ſhoże pak do próſhnjenizy padnyſchtaj, kotraž bě ſ wulkimi prěcžnymi hrjadami ſawrjena. Staj ſo jenoż lohko ſranilo, jedyn na nohomaj a ramjenjomaj, druhi na hjedrje a na hłowje. Wohnjowa wobora jeſt wulkrjeba a do khorownje dowjeſe.

Barlinska burſowa płaczizna ſkotu.

Płaczizny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 477.

Połnomjaſne, wukormjene, najwjetſeje rězneje hódnoſce hač do 6 lět	54—57
Młode mjaſne, njewukormjene, ſtarſe wukormjene	50—52
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ſtarſe	45—48
Mjenje picowane wſchěch ſtarobow	37—42

Byki: 528

Połnomjaſne, wuroścene, najwjetſeje rězneje hódnoſce	50—51
Połnomjaſne, młódſe	45—48
Mjenje wukormjene młódſe a derje picowane ſtarſe	43—44
Spatne	40—42

Jałojcy a kruwy: 768.

Połnomjaſne, wukormjene kruwy najwjetſeje rěznaje hódnoſce	39—43
Połnomjaſne, wukormjene jałojcy najwjetſeje rězneje hódnoſce hač do 7 lět	30—37
Starſe wukormjene kruwy a derje wuwite młódſe kruwy a jałojcy	25—28
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20—24
Mjenje a ſpatnje picowane	—

Cołata: 5637.

Najlepše wukormjene (2. druž.)	75—85
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	68—82
Spatne (4.)	45—62

Wowcy: 3721.

Młódże a ſtarše wukormjene (1. družina)	66—70
Starše wukormjene (2.)	60—65
Mjenje wukormjene (Märzſchafe) (3.)	54—59

Swinje: 18 462.

Połnomjaſne, wosebitych raſow a ſich křiżenjow, hač do 1½ lět ſtare	78
Wukormjene	77
Mjaſne	74—76
Spatne	71—72
Raney a kundrosy	69—71

Mužace a žonjace rěče.

Dosć spodźiwna wěrnosć je, so mužojo a žony pola někotrych ludow wšelake rěče rěcža. We najwjazy padach njehodźeše so to hač dotal hišće zwjazniś. Najbóle rozšěrjeny bě hač do dźesatnišćeho dnja nahlad, so su w tajkich padach žony rěč pšchewinjeneho, znadź šahinjeneho rodu, z kotrehož buchu rubjene, wobtkowane, tola su mnohe pady znate, kiž sa to njerěcža. Kaž maja dźěći pola nas husto swoju „dotajnu rěč", tak ma so je žonjacej rěču, kiž ma so wot hrajkanja wotwodźowaś. Naposledku su tajke husto mjes nalatajtkim ludami, kaž na pšikład „bahaša balik" (wobrocźena rěč) domorodnych žónšich w Brunaj na Sumatrje. Druheho raźu pak je bilingwizmuš Karatscha-Jndiczanow, w kotrychž rěči je wěsto jenož malo wurjadnych słowow. Swjetšicha jadna so jenož wo mały rozdźěl w sfuku.

Kižo Cicero je swědźił, so su žónske w nastupanju rěče konservativnjše (po šaltarsku) hač mužojo a so maju archaiske twórby we wjetšej cźěśi. Też Japanska śuje mnohe pady dwojorěcźnjowosće wobeju rodow, ta namakamy pak starše twórby wuwarcźuje w mužaskej rěči. Na tute městno śuścha też pytane wurjekowanje, kaž mamy je w Franzowskej wobkolo léta 1700; podobne nadeńdźemy też w staro-jendźelskim. We woběmaj padomaj je to žónski ród, kiž rěcź yo śwojim waschuju pšchetworja. Tutón sjeh rysy fonetiskeho waschuja je snajlěpšchim dopokazom za to, so mójeja so też dźensa hišćeze rozdźele po sfuku a syuku a z tym rěčne wšchelakorjosće mjes woběmaj rozmaj wuwiźe.

Wšcho to pak njewujasnja bilingwizmuš Karaibow a mnohich druhich ludow, hdźež rozdźěl mjes mužaskej a žonjacej rěču njeleźi w twarjenju po fonetiskim waschuju, ale w nałožowanju dopołnje wšchelakich słowow dohromady. Gramatika a syntax je we woběmaj rěcźomaj ta samo. Rozdźěl leži jenicźkim w tom, so rjad słowow jenicźkeje mužoju, druhi jenicźkeje žony nałožuja. Zwam, kaž też małoletnym hólcam je nałožowanje wójnskeje rěče mužiskich sakasane.

Zyle spodźiwny sjeh namakamy w Nutka, w jenej rěči Jndiczanow, w kotrejž so słowa pšchewarja. Hdyž so se cźełnje braschiwej abo běžnej wožobu rěči. Też pšchi narěči k wozobam, kiž je pšychiśeho stejniśicza njejsu zyle normalne (fluri, schpatniźy atd.) so rěcź pschetwori.

Přindu wusy zaso.

Londouszy mužojo dźedźa sašo wušy (Schnurrbart) **nošyć.**

Pšchiczinu, kiž sa to rěcźa.

Hižo někotre léta prózuja so rozsrěžowazy włošarjo (friźerjo) w Londonje a Pariźu, dotal njewažene wušy sašo k cźesći pšchinjeść. Hač dotal pak bu wšyć prózowanja biśe wuspěcha, połne wušy a wulka broda njepšchihodźi so wjazy za noiwocźažnjeho muža. So by nahlad jendźelskeho mužiskeho śwěta wo tutym prašcheniu słonika, je so wulka jendźelska nowina z napraschowanjom na śwojich cźitarśow wobroćiła. Pšchi tom je so wunpokazało, so bě nětdźe 10 000 mužiskich cźitarjow w theoriji za šawjedźenje wušow, hdyž so jich nahlad też do wopraudźiłosće pšchewjeśi njehodźi. Spodźiwne pšchicziny napraschowani w śwojich wotmołwach njemuja. 69 krjesow pšcheje šebi tołodła wušy, dokelž so potom wjazy tak husto truhacej njetrjebaja, 32 žu nahlada, so žu połne wušy je najlěpšchim napscheśiwnym šrědkom sa porškawu. Pjeco chzeda śwoje hubjene słuby sa wušami chowaś, schesesko wěrja, so budźe jich nóš rjeńšchi, hdyž pod nim wušy rostu. Mjenje narodneje cźesće wobžeži 24 Jendźelcźanow, kiž pšcheja šebi wušy tołodła, so njebychu we wukraju jako Jendźelcźenjo napadli. Schesesko maja wušy sa nušne, dokelž chzeja do wójska sastupiś, 22 mužow nosscha je s pšchinjeceńjesku, dokelž žu we wójsku słužili. Mjenje krosumliwe je, hdyž pšcheje šebi 29 Jendźelcźanow tołodła wušy, dokelž chzeja być podobni kumšćam. Zyły rjetomaž wěri, so žu wušy spomožne sa strowotu, a pjeć krjesow je pšcheśiwdźelenych, so dyrbi kóždy muž měcź wušy, kiž je khory na pluca. Spodźiwny nahlad ma 29 s prascheńych, kiž chzeja wušy nošyć, so bychu na taśe waschnje jenož cźiły powěrt do so śrěbacź mohli. 77 krjesow je s krótka sdźěliło, so žu wušy spomožne sa strowotu. Najspravnischich pak je 475 mužow, kiž chzeja wušy nošyć tołodła, dokelž je mode kśenje lubuja.

Dźiće na skhadźowanku.

Nic jenož studowacy, ně też druzy.
A nichtó wěsće njebudźe tam cuzy.
Hač bur a wotrok, staršej, dźěd a wowka,
Hač hospoza — hač domjaca a dźowka.

Wša młodźina — też z daloka a z blizka,
Kaž z Baćonja, tak z dalokeho Ćiska.
A starši, wosebje wšěch studowacych
A druhich za Serbstwo so zajimacych.

A wosebje, wy studowacy lubi,
Zo při prózdninach so wam njewostudźi.
A nic ty starši jenož, też ty młody,
Kiž bojiš błóta hewak so a wody.

A wy, kiž do dalokosće sće lěni,
Wy dźensa, hdyž je blizko, budźśe prěni.
A wy najdalši, też so njenabojće
A pokažće, zo kruće k Serbam stojće.

My wšo najlěpše poskićić wam chcemy,
Hdyž do Haslowa skhadźować so dźemy.
A korěmař wšitkich rady witać budźe,
Tuž do Haslowa jutry — nihdźe druhdźe

Stóž doma sedźi cyle lube jutry —
Sej jenož přeje khlěba dosć a butry — ?
Tón z tutym nihdźe k nicźom' njedoponiha.
Muž mjez ludom sy cyły — nihdy doma.

Přilopk.

* Deschćź pschinjeśe jo na świtło. Sšydomi lět běšśe W. D. Wallon, kiž běšśe nětdy w Newyorku, w Alasce ja skoro rok. Běšśe pak jenož šnadne hrjódki słota namakał, kiž jemu jenož skromne žiwjenje smóžnichu. Jenoho dnja pak běšśe slink padnył a šiwjty dešćyk běšśe hromady pscheryteje a nasypaneje pjerscheśe khětro swopłokał, so so po dešćeju wulki kruch słota pscheš Wallonowym wocźomaj błyschćeśeše. Wallon wrócźi so do Newyorka a pscheda tutu słota za 78 000 dollarow a běšśe luydom wschitku starosć wotbył.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Industriegelände-Gesellschaft w Drježdźanach-Alberto-wym měšćeje ś swoj. ruk. je prošyło wo dowolnosć, so šmělo na leżownosći wujeneje liśiny cźo. 42 a, sahonje cźo. 252 w Cźornych Nošlizach rěsarju pschiprawiś.

Po §§ 16 a 17 nimšteho pschemysłowskeho porjada so tónle namjet wozjewi s namołwjenjom, so dyrbi so pschihodne pschećiwjenja pschećiwo tutej pschiprawje sa 2 njedźeli wot dnja wozjewjenja, tu sapodate, pschez padnje prawo horschenja, dalokož so njepowołaju na privatne prawa.

W Budyschinje, 22. měrca 1929.

Hamtske hejtmanitwo.

Towarstwowski powěstnik.

Bukecy. „Radosć" spěwa srjedu 27. nalětnika. Přitomnosć wšitkich je nuzna. **Dirigent.**

Haslow. Kołojězdne towarstwo „Błysk" ma jutrownu srjedu hłownu zhromadźiznu.

Kedžbu! Našim serbskim towarstwam k wědźenju: Serbske knihi, kotrež chceych rozdawać, su nětko wšitke rozdawane. Tuž njech so podarmo do Budyšina njenastaji, štóž tu hišće pobył njeje.

Prof. dr. Arnošt Muka.

Pančicy. Jednota Sokoł ma kóždy štwórtk wječor we 8 hodź. w Pančicach na žurli zwnčowanje. Swjedźeń je blizko. Načolnik.

Domowina. Knježny, kotrež chcyše kurzus na ludowej wysokej šuli w Dalkach w Pólskej wopytać, njech so hórzy pola mje zamołwja. Kurzus započnje so 4. moje a traje 5 měsacow. Wuči so tam mjez druhim też serbska literatura a serbske stawizny. Też zarjaduja so wulety na morjo a na wulku wustajeńcu w Poznanju. Njech so jich prawje wjele zamołwi! Předsyda.

Zwjazk serbskich spěw. towarstwow. Nastupajo wulět do Poznanja. Při tutej přileżnosći budu so sćehowace khóry spěwać: „Zerja" čo. 1 a 13. — „Wulka lubosć" čo. 15 a 29. — „Dobry wječor" čo. 7 a k tomu narodna hymna (Rjana Łužica). Jako spěwarjo móža so jenož ći wobdźělić, kiž swój hłós bjezporočnje spěwaja. Też spěwakhmani jenotliwcy su nam lubje witani.

Hłowny dirigent.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Jnčman w Budyšinje. Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy. Za nawěsći: G. Jank w Budyšinje.

PODPISANE BANKI

z tutym wozjewja, zo maja

jutrownu sobotu 30. měrca 1929 wobchodne rumnosće

dospołnje zawrjene.

W Budyšinje, 27. měrca 1929.

Wotnožka němskostatneje banki w Budyšinje
Powš. němski kreditny wustaw filiałka w Budyšinje
Drježdźanska banka filiałka w Budyšinje
Rjemesln, banka z. dr. z w. r. w Budyšinje
Krajnostawska banka w Budyšinje
Měšćanska a stata banka Hornj. Łužicy w Budyšinje
Komercna a privatna banka akc. tow. filiałka w Budyšinje
Drježdźanska wikowanska banka akc. tow. wotnožka w Budyšinje
G. E. Heydemann w Budyšinje
Saksha ratarska banka akc. tow. wotnožka w Budyšinje
Serbska Ludowa banka akc. tow. w Budyšinje

Dobre wobuća

za dźěći žony a muže

kaž też **dźěłanske stupnje, dołhe šikórnje jěchanske šikórnje** najtuńšo

Willy Sommer

na Serbskich Hrjebjach 8

Symjentny dźeśel

čisty, kaž z ruku zwuběrany

zwuběrany dostachmy w plombowanych měchach z hórskich krajinow při šleskočeskich mjezach a poručujemy po najtuńšich płaćiznach

Serbski Hospodař

Ratarske wulkowikowanske towarstwo ž. w. r.
w Budyšinje, tel. 3510 w Khoćebuzu, tel.

Hosćenc w Pančicach

Jutrownu pónđelu

Wojerski koncert

wuwjedźeny wot Budyskeho wojerskeho polka

Započatk 6.30 hodź.

potom

REJE

jenož za wopytarjow koncerta

Jurij Hänsel w Budyšinje

na Sukelnskej hasy 34 :: Telefon čo. 2786

Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska
w Budyšskim hamtskim hejtmanstwje

Skład ratarsk. mašinow a gratu wšěch druziu

Kjutram

poručaju

najl. howjaze—, ćelace a swinjace mjaso po najtuńšich dnjowych płaćiznach

sušene mjasowe a kołbasowe twory, ćej punt 50 pj., ćopie kołbaski a kołbuk. kołbasu

Richard Pólschke

rěznicki mišter

na Zitnej hasy 6

Gardiny

přikrywy a dźěćace šaty

W. Köhler w Budyšinje

Hłownem torhošću 9.

Młoda koza

blizko kózlatam

je na předań

W Gródźanej 2.

Hólcec, kotryž je jutry šulu wukhodźił a chce rady

krawcowstwo

nawuknyć, so hnydom pyta

Jan Rjeda, krawski mišter

w Jaworje

Wupierki

jenož najlěpše twory

80 cm šěrokosć	m	2.20
100 cm	„	m 2.75
115 cm	„	m 3.00
130 cm	„	m 3.50
140 cm	„	m 3.70
160 cm	„	m 4.25

Spravne herbste poštajowanje!

Andr. Kasper

— mišter 21. Pilopp —

w Budyschinje, Burglehn 11

Hdźe???

wupiju dobru šalku kofeja,
dostanu dobry kusk torty abo tykanca

w Biesoldec konditorni w Budyšinje

W ulki wubjerk jutrownych jejow, zajacow a dutkow

Groćane pleńwa a dosp. groćane płoty

kupujeće najlěpje pola firmy

H. Rochau w Kulowje

Žonj. lěkař dr. Wünsche

w Budyšinje

zapućuje hač do 17. hapryla

přiloha k čisłu 13

SERBSKE NOWINY

Srjedu, 27. měrca 1929

Wunamakař inflacije
(wothódnoscenja.)

K 200. žmjerćnemu dnju Jana Lawa.

Hrački, dyrdomdejnik, njekrónowany kral Franzowskeje a jako powołanski hrački — to žu jenotliwe wotrěkti w žiwjenju schotiskeho krajana Jana Lawa, kiž je přeco 200 lětami we wulkej chudobje we Bjenatkach (Benedig) wumrěł. Bještarostne žiwjenje sdaše žo być wotewrjene młodźenzej. Jeho nan běše wuwołany statnik w Edinburgu (w Schotiskej), kiž pódla žiwjeneho njemjeskja jenu banku sarjadowaše, kaž be to tehdom waschnje. Ale młodźenzej, kiž dě na dyrdomdejstwo nałoženy, njeluběješe žo tuta měrna atmosfera.

Hdyž schitrnaceletny hólčik nahle žiwjeneho nana zhubi, dě sa njeho wuzamjena wěz, jo žo sa nanowe powołanje njehodźi. Thdyžkuli najprjedy žiwot wobhladaca a potom žiwjej rozsahlosći žiwy być, njemuniży žiwjej njembrosći k hraczu.

Po prózy pokinym studowanju a přichodźekanych nozach dě žebi słónčnje system wumyślił, kotryž dě sa njeho njemylny. Sdaše žo wopraudže, kaž by hódańczko hracza na sboje wuslědźik. Puczowaše po wschelakich krajach Europy a nadoby žebi po cžasu na 2 milijonaj frankow. Jeho sboże dě tak napadne, jo zohubnaczka jeho wopaczneho hracza winowachu a tak Jana Lawa z Roma, Florenza, Wiena, Amsterdama a Genuy wupokasachu. Ale to młodeho dyrdomdejnika dale njemyleše. Mjes tym be lóšeht a sajimnosć na hraczu zhubił. Nosćeše žo z žiwe hinajšimi problemami (praschenjemi). Přichódźowanje we Hollandskej běše jeho na jenu hałosju finanzneho hospodarstwa kedźbneho sčinilo, njemuniža na praschenje, kak mohło žo psches wudawanje papjerjanych pjenjez bohatstwo jeneho kraja powjetšiciš.

Wróćiwšchi žo do žwojeje schotiskeje domizny, dyšeše knježeństwo tuteho kraja sa žwoje wumyślenje dobyć. Dokelž profet w žiwjenju kraju nicžo njeptacži, wotpokasachu žo jeho namjety swórliwje, ale wěsće. W lěcze 1700 wopuščeži Law žwoju domizny, so by žwoje dyrdomdejske žiwjenje dale wjedł. Bjese wěsteho zyla poda žo najprjódy do Parisa, hdjež wotpjet wulke sumy pjchi hraczu dóby. Pschikładnje cžinješe we hłownym měsće Franzowskeje žnajomstwo, kiž bu za jeho zyle žiwjenje wuznamne. Jemu žo poradźi, žebi dowěrku wójwody z Orleanza dobył, kiž bu po žmjerći Ludwiga XIV. knježićeř nad Franzowskej. S jeho pomozu dóby žebi pschistup te kralej, kiž jeho namjety sacžitny. Ničžo njewuczinjnschi wopuščeši Paris a dundasche prěši a podlu po Europje.

Pschi hračznym blidze słoni wo žmjerći „słónčneho krala", kaž žo Ludwig XIV. też mjenowaše, a jeho pschezo prawy instinkt jemu praješe, so je nětko jeho wulka hodźina žiwjenja pschijschła. Wo najkrótschim puću chwataše do Parisa. Wjeselše pschija jeho nowy knježeř a widźeše w dyrdomdejniku ważneho pomozníka w nuzy. Franzowska dě tehdom tak pschedołżena, so žo sboże zuły stat dohromady zsypny. Najhoniczi radźićeljo radźachu jemu, statny bankrott pschipowědźić. K tutej krocżeli žo Filip Orleanski zenje nawabicž dał njeby. Sslubjenja Lawa klinczachu jemu kaž hudźba we wuschonaj. Dokelž jeho nowy radźićeř jemu wobkrućeji, so budże Franzowska kčežazy stat, jeli na jeho radu posłucha. Law njezadaješe nicžo dale, hacž je žwojich brěhow banku załožeć a bankowki (papjerjane pjenjezy) twdawać. Tutu konzessiju (dowolnosć) dosta 3. měrza 1716 a tak załoži nowe pschedewsacze s 6 milijonami frankami. Jeho woteběrarjo płacžachu twjerde pjenjezy a dostachu za nje wobtrucženje — bankowe wupokasy —, kotrejž mójachu jako na twjerde pjenjezy zaměnicž. Dokelž banka žwoje winowatosće žwěrnje a wěsće dopjelni, rosćeješe dowěra wobydlerstwa k njej. Bórzy běchu bankowe wupokazy wjazy hódne hacž twjerde pjenjezy. A hdyž žo bankowki zamo pschi płaczenju dawkow pschijmachu, napraschowachu žo za tutymi bankowkami hacž na dotal njeběžyschane waschnje.

Tutu pschilodnu konjunkturu njeda žebi Law bjes wuspěcha nimo hicž. Załoži nowe wikowanišče družstwo, kotrejž měješe nadawk, Kanada a Louisiana w Amerizy wotewrjicž a wulkućaž. Družstwo mjenowaše žo „Compagnie des Indes", kotrejž měješe na 100 milijonow frankow kapitala. 200 000 akzijow žo wuda, kóžda we hódnosći 500 frankow. Tři schtwórcžiny tuteje sumy mózachu žo w statnych papjerach saplacžić. Psches tuton wuschiny trif dospě Law, so stotne renty w kursu hładajm pośtupowachu, kotrejž běchu prjedy zkoro wothódnoscjene. Pschez pschekleznu agitaziju zrosumjeješe, kurs nowych akzijow powyschicž. Sa krótti cžaš tute podźěle, kotrejž mějachu zwoprědna hódnosć 500 frankow, na 5000 pośtupowachu. Nowe powěsće wo złotych podkopkach a hobrskich skałach drohotnych kamjenjow ko rosćěrjachu a pschezo nowe akzije žo do wobtłoda podawachu. Hdyž žo Lawowa banka do statneje pschewobroczi, a nowosałożene družstwo 12 prozentow dividendy dawaješe, spekulowachu ludźo kaž wobłudnjeni. Kóždy zsyłaješe tute drohotne akzije žebi nadobyć, fantastiske płacžiny žo za nje žadachu a saplacžichu, hobrski dobytk žo jenjesche a w zyłej Franzowskej krjeżeńske posdacżne bohatstwo. Law posbělschachu hacž do njebjes. Możeješe franzowskemu kralej wulke kredity spočžicž a zlepješe pschez wuschitne spekulazije lud, so žo statny dołh wo wjele zmišuje. Djeržacz měšacžow trajeješe tuta kelliga, kiž wschěch zbohatni. Samo cži, kotrejž žane akzije njemějachu, saplužachu pschez spekulaziju.

Na jenej dróży w Parizu, z mjenom Rue Aninicanepoit, wikowachu z tutymi akzijemi. A tamni zbožowni, kotrejž na tutej dróży bydlachu, zaplužachu hodźiże pjenjezy z tym, so jenotliwe zitny wotnajachu. Mnohy kupzy akzijow njemějachu telko kwile, so bychu trdne podpismo pod kupjene listcžiny w jenym búrowje wukonjeli, ale cžinjachu to hnydom na zhrobjeneje jeneho muža, kiž be na dróży žiwe pisačke bido a bu za to derje saplacženy.

Kónz tuteje njerosumneje spekulazije dě załožny. Hdyž wulzy spekulantojo žwoje akzije pschedawaješe pocžinachu, spadowachu kurzy horbzy. Jana namózna pschiprawa Lawa njemóžeješe tutemu spadowanju zadźěwacž. Akzije spadowachu dale a storhnychu hamo bankowki statneje banki žobu. Dokelž běšche tuta z družstwom sjednocjena, zhubi lud dowěru k bankowkam, kotrejž w njeměrnej mnohosći we wobkładże běchu. Sdamo najwótrišche zakonje njemóžachu rozpadej statneje banki zadźěwacž. Stónczeje běchu akzije a bankowki jenak wjele hódne, njemuniży dozyła wothódnoscjene. Nětko njemóžeješe też krjeżićeř wjazy žwojeho lubuschka zaktiwacž, dyrbješe jeho zajeć dać, je pak jemu podźiwcžu zmóžnił, je je cžetnył. Djewjeć lět pschejżiwi tutón muž w starościach a hubjenstwje, kotremuž bě jedyn zyły lud zako wunožerjej pschijmjeschi. Sabyty a zaputy je nětkuschi lubuschk francowskeho krala w Bjenatkach zemrěł.

Cyrkwinske powěsće.

Zeleny štwórtk dop. w 9 hodź. Bože wotkazanje serbske, w 10 hodź. němske (farař Tischer).

Cichi pjatk rano we 8 hodź. Bože wotkazanje serbske, dop. w 9 hodź. serbske a 11 hodź. němske kemšenje (farař Tischer), pop. w 4 hodź. Bože wotkazanje, němske (farař Tischer).

Zeleny štwórtk.

W Marijnej a Marćinej cyrkwi změje wječor ½6 hodź. superintendent Fröhlich spowědź a Bože wotkazanje za nowokonfirmérowanych a jich přiwuznych, ale też za druhich wosadnych; wječor ½8 hodź. změje farař Schneider spowědź za wosadu.

Zeleny štwórtk wječor we 8 hodź. změje farař Paul w młodźinowni na Hrodowskej hasy 6 zhromadźiznu Módreho kříża.

Swjaty Cichi-pjatk:

W Pětrowskej cyrkwi změje rano ½8 hodź. farař Grosse prědowanje (cyrkw. hudźba); dop. ½10 hodź. ma farař Grosse w drastowni spowědź a swj. wotkazanje za cežkosłyšacych; dop. ½12 hodź. ma farař Siegemund liturgiske kemšenje za dźěći, pop. ½5 hodź. ma farař Paul spowědź a swj. wotkazanje.

W Marijnej a Marćinej cyrkwi ma dop. w 9 hodź. farař Berg prědowanje, w 11 hodź. farař Grosse liturgiske kemšenje za dźěći; wječor we 6 hodź. ma superintendent Fröhlich prědowanje, ke kotremuž so swj. wotkazanje přizamknje.

W Tuchorskej cyrkwi ma pop. ½3 hodź. farař Schneider liturgiske kemšenje k wopomnjeću Khry stusoweje smjertneje hodźiny. Spěwarske sobupřinjesć.

Zbórka za wěrowanske biblije a za Syrisku syrotownju w Jeruzalemje.

Křćenja ma we woběmaj cyrkwjomaj farař Schneider.

Z Barta.

Zeleny štwórtk wječor w 7 hodź. serbska spowědź.

Cichi pjatk rano ½8 hodź. němska spowědź, dop. ½9 hodź. němska a w 10 hodź. serbska Boża służba.

Z Budestec.

Zeleny štwórtk změje farař Bóje dop. w 9 h. serbsku spowědź, a wyšši farař Domaška wječor w 6 hodź. němsku spowědź.

Cichi pjatk změje wyšši farař Domaška rano w 7 hodź. němsku spowědź, we 8 hodź. cand. theol. Rösler němske a dop. ½10 hodź. serbske prědowanje.

Před cyrkw. durjemi je zbórka na našu cyrkej.

Pop. w 2 hodź. serbske liturgiske kemšenje.

Popoidnju w 4 hodź. ma farař Bóje serbska a we 5 hodź. němsku spowědź.

Z Bukec.

Zeleny štwórtk rano w 7 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbska Boża służba.

Cichi pjatk rano ¾7 hodź. němska spowědź, ½9 hodź. němska a w 10 hodź. serbska Boża służba.

I. Symank:

Přinoški k slawiznam łužisko-serbskeje rěcze a literatury.

13] (Pokračowanje.)

Serbska mythologija.[2]

Kóždy normalny človjek trjeba nabožinu. Hdźež je nabožina, tam sluša też bóh, a hdźež je bójstwo, tam je też čescenje boże. Metaphysiske potrjeby pak a kmanosće a nałožki, też dopuščenja a wosudy wšelakich ludow su wšelake.

Serb — Słowjan — běše wot starodawna rólnik. Jako tajki steješe w najwušim zwisku z přirodu. Cuješe so wot přirody wotwisny. Mocy přirody — spomožne abo škodźace — drje wón wobkedźbowaše, so jich wjeseleše, so jich boješe, před nimi rěze — ale jich njedospózna ani njewupózna. Tohodla widźeše we nich nješto nadzemske a nješto potajne. Po jeho zdaću a měnjenju běchu mocy bójske bytosće, běchu bójske wosoby. Potajkim njemóžeše nehdyša serbska nabožina hinaša być khiba čescenje přirody.

Cheemy so na khwilu wzdać wšeje wědy a wšeho nazhonjenja w physicy, chemiji, technicy, meteologiji, astronomiji atd. — so wzdać wšeje křesćanskeje wučby a wšeho zjewenja Božeho — a nětko stupić na brjóh při wodźe — abo kročić po cěmnym lěsu — abo zhladować na mróčne njebjo — abo sluchać na hrimot atd.

Woda so kudźeri, pluskoce, bórboli. Žolmički so słyšeła — žolmički so waleja, so bija, jeśca, ruja. We swětlinje widźiš twój wobraz, a wobraz štomow při brjozy a wobraz wysokeho njebja nad sobu. — Što tam rěči a hrajka? Što tam wobrazuje? Što tam hotwri? To su wosoby: potajne ale žiwe, sylne, hrózbne, přikhilne abo šibałe.

We wysokich štomach a nizkich kerkach šukoce dźiwnuški hłós. Wješki so khileja. Hałozy so mjez sobu majkaja a šlipaja. Z měsačkowym swětłom tworja so traśliwe postawy a wudźeraja rozsochojte wuhladka. — Što tam korjeka hwizda a śepta a ruje? Čeja móc z hałzami hraje? Što z cuzym swětłom lěs rozjasnuja? To su wosoby: njewidźomne drje, ale žiwe, hrajkate, šerjate.

Njebjo, wčera tak jasne a módre, dźensa tak pokhmurjene a čmowe. Mróčele so po njebju waleja, so honja. Błyski sapaja. Hrimot ruje .Tam nadobo surowy wrjeskot. Zemja rži. Dom so pali, płomjenja žeru. Wody so z wysokosće lija; pak miły dešćik wutłu zemju krjepi. — Što je mróčele pjelnił? Što je ćěrł? Što zapłomjenja błyski? Što wutorhnje hrom a hrimot? To su wosoby: žiwe, potajne, mócne — pak darnjawe pak zničace.[3]

W serbskej mythologiji nadeńdźemy a mamy rozeznawać: Boha[4] — nižšich bohow a połbohow.[5]

Serbja wětšachu do „Boha Wjeršneho",[6] jeničkoho. „Bóh wjeršny" knježeše nad človjestwom; też běše wón knježićeř nad wšěmi nižšimi bohami. „Bóh wjeršny" předstaješe bytość, kotraž běše njebjo a zemju sčinila, kiž běše swěcy na wysokim njebju zaswěćila a jim jich kruty khód postajila. „Bóh wjeršny" je běše, kiž čoplotu a zymu, dešć a rosu, kčěw a płodam zrawjenje dawaše, kiž žehliwy błysk po njebju ščeleše a w hrimanju swój sprawny hněw wutřasowaše. Jeho widźomnej zastupnikaj běštej woheń a słónco, kotrejž lud „Swarožica" mjenowaše. „Bóh wjeršny" běše knjez nad cyłej přirodu; wot njeho wukhadźeše dobre a zle: dobre jako wot boha swětła abo „Boha běleho", zle jako wot boha ćmy abo „Boha čorneho".[7] Wo dobroty prošo, abo wočakujo abo za dostate dobroty so dźakujo, khwaleše lud „Běleho boha" a woprowaše jemu; wo wotwobroćenje njezbožja a strachа prošo pak modlachu so „Čornemu bohu".[8]

---

[2] Hakle pozdźe połobskim Serbam, t. r. Łužićanam a Milćanam wozbožace „Lumen ad revelationem gentium" zaswita. Wbohi lud zwosta do ćmy pohanstwa nórjeny a z błudom sputany, doniž „wo wulkosći Boha" w swojej rěči njezasłyša.

[3] A dźensa? Bojaznych ludźi šeri wětr, kotryž wokno časy abo přez škalobu hwizda — šeri nazdalny štom abo kerk, zhnita wjerba abo klon bjez skory — šeri błudnička — šeri škrěk nócneho ptaka, šukotace łopjeno na štomje. Jim su wěcy potajne bytosće. — Pěr.: spiritismus a occultismus!

[4] Knautthen str. 73. „Bóh" deutet ein solches Wesen an, das keiner Veränderung noch Wechsel unterworfen, so daß es gewesen, itzo ist und künftig sein wird. Und pflegen die Wenden (Sorben) öfters des Ausdrucks sich zu gebrauchen: „Bóh wjeršny". Aus welchem erhellen will, daß die Sorben nur ein höchstes Wesen und nur einen wahren Gott geglaubet.

[5] Na postrowy: „Pomhaj Bóh", „Witajće wote mše" atd. a na přeća: „Daj Bóh zboże" atd. wotmołwimy dźensa: „Wjerš pomazy!"

[6] Eduard Bogusławski (übers. Wald. Osterloff): „Die Mythologie der Slaven steht in engem Zusammenhange mit der Mythologie der Litauer und anderer Arier. Es treten nebeneinander der indische Pardżanja, der litauische Perkunas, der griechische Keraunos und der slavische Pjerun — der iranische Bagha und der slavische Bog (bóh, boge) — der indische Svarga und der slavische Svarožič (Svarožišts) — der indische Deva und der slavische Divo (dźivo) — der indische Schiwa und die slavische Živa.

[7] Łužica 1893: Předstajenja wo bohu swětła a bohu čěrna su jara stare. W Persiskej su bóh swětła a bóh čěrna, potajkim běły a čorny bóh česćowany. Stari Grekojo česćowachu Helia, t. j. boha słónca, potajkim běłeho boha. Pola starych Germanow běše słónco swjate, na čož hišće němskej dźenskej pomjenowani „Sonnabend" a „Sonntag" dopominatej.

[8] Su snadź Słowjenjo — Serbjo — ludy klassiskich dobow: Grekow a Romjanow — w swojich nabožniskich wopřijećach pjesakowali? Je dha so runje we słowjanskich ludach prasćenjo (Uroffenbarung) bibliska wěrnosć a wěra do jeničkeho Boha wukhowała? Słowjenjo njeběchu we wěcach wěry dospołniši a nadobniši dyžli klassiske ludstwa, ale też nic špatniši a snadniši.

Pěr. Widmann ... Fischer I str. 122 a str. 303. Grekojo běchu — runja Słowjanam — we wšěm spočatku monotheistojo. Zeus bě jich bóh. Pod jeho knjestwom stoješe přiroda, a wot Olympa, do mróčelow sahaceho — nawjedowaše swět. Zeus dawaše zemi swětłosć a čoplotu, wón ščeleše krupy, błysk a hrimanja. Zemi płódnosć dawajo, stupi Zeus sam k zemi dele, zo by z njej so z mandźelił. Z tym sta so pćenja kročel k polytheismej. Lićba bohow so množeše z tym, zo Grekojo mocy přirody — na zemi a njebju so zjewjace — po něčim jako samostatne bójske bytosće připóznawachu". Runje tak Romjenjo wo Jupiterje z Juno a podobnje „Słowjenjo".

(Pokračowanje sćěhuje.)

Zemrěli: Michał Bohuwěr Běbrach, khěžeŕ w Mješicach, 74 l. 21 dn. stary. — Khorla Rudolf Budich, rěznik w Mješicach, 62 l. 5 měs. 5 dn. — Ernst Albert Meyrich, wobydleŕ w Rodecach, 60 lět 6 m. 5 dnjow stary.

Z Budyšinka.

Zeleny štwórtk budźe wječor we 8 hodź. němska spowědź (sobu za nowokonfirměrowanych, faraŕ Handrik-Poršiski).

Čichi pjatk budźe rano we 8 hodź. serbska spowědź, (sobu za nowokonfirměrowanych), dop. w 9 hodź. serbska, ½11 hodź. němska Boža słužba (faraŕ Răda z Budyšina).

Z Hodźija.

Zeleny štwórtk změje faraŕ Voigt dop. ½9 hodź. serbsku spowědź, hdźež tež lětsa konfirměrowane serbske dźěći prěni króć Bože swjate wotkazanje dostanu, a faraŕ Wjezaŕ ½9 hodź. němske a w 10 h. serbske kemšenje.

Z Hrodźišća.

Zeleny štwórtk dop. w 9 hodź. němski hamt, wosebje za nowokonfirměrowanych, dop. w 10 hodź. němska Boža słužba.

Čichi pjatk rano ½8 hodź. serbski hamt, wosebje za nowokonfirměrowanych, dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža słužba.

Z Hućiny.

Zeleny štwórtk rano we 8 hodź. serbska spowědź.

Čichi pjatk rano ½8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němska a ½11 hodź. serbska Boža słužba.

Z Khwaćic.

Zeleny štwórtk rano we 8 hodź. němska spowědź.

Čichi pjatk rano ½8 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje, pop. w 5 hodź. němska spowědź. Čichi pjatk pondu prěni króć k spowědźi, kiž su njedźelu prjedy swój křćeński slub wobnowili.

Z Klukša.

Čichi pjatk rano we 8 hodź. němska spowědź z Božim wotkazanjom, dop. w 9 hodź. němske kemšenje. Pop. w 2 hodź. serbske kemšenje ze so přizamkacej spowědźu a Božim wotkazanjom. Zběrka za Syrisku syrotownju w Jerusalemje.

Z Kotec.

Čichi pjatk rano ½8 hodź je němska spowědź, dop. w 9 hodź. němske kemšenje (wosadny faraŕ), ½11 hodź. so serbske přědowanje čita (wosadny kantor).

Z Łupoje.

Zeleny štwórtk wječor ½8 hodź. němska spowědź.

Čichi pjatk rano we 8 hodź. serbska spowědź, **dop w 9 hodź.** serbska a ½11 hodź. němska Boža słužba, kotrejž so němska spowědź přizamknje. Zběrka za dom Syriskich syrotow w Jeruzalemje.

Z Malešec.

Čichi pjatk rano ½8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske kemšenje. Pop. w 2 h. němska spowědź, ¼4 hodź. němske kemšenje.

Z Minakała.

Zeleny štwórtk rano we 8 hodź. serbska spowědź, ze serbskej Božej službu (faraŕ Rjenč ze Łupoje.)

Čichi pjatk rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbska Boža słužba (faraŕ Kapleŕ z Budyšina). Zběrka. Pop. w 3 hodź. němska Boža słužba z němskej spowědźu (faraŕ Rjenč). Na Božimaj službomaj zběrka za dom syriskich syrotow w Jeruzalemje.

Z Njeswačidła.

Zeleny štwórtk dop. w 9 hodź. serbska a we 10 hodź. němska spowědź.

Čichi pjatk rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemšenje. Pop. w 2 hodź. němska spowědź. Zběrka za Syrisku syrotownju w Jeruzalemje.

Pokhowani: Karolina Gustla Luisa Kesslerka rodź. Kellermanec, wučeŕska wudowa we Njeswačidle, 82 l. stara. — Gustla Lena Hobrakowa rodź. Berganec, korčmaŕka we Łuzy, 53 l. stara. — Hańža Mierschowa rodź. Kieschenkec z Bóšic, 53 l. stara.

Z Nosaće.

Čichi pjatk dop. ⅛8 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boža słužba. Pop. w 3 hodź. serbska smjertna nutrnosć.

Z Poršic.

Zeleny štwórtk budźe dop. w 9 hodź. němska spowědź za nowokonfirměrowanych.

Čichi pjatk budźe rano ⅛8 hodź. serbska spowědź, sobu za nowokonfirměrowanych, dop. we 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža słužba, pop. w 3 hodź. němska spowědź: knjez faraŕ lic. Mrózak z Budyšinka.

Z Rakec.

Zeleny štwórtk dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemšenje z přědowanjom.

Čichi pjatk rano ⅛8 hodź. serbska spowědź a Boże swj wotkazanje, dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža słužba, pop. w 2 hodź. němske kemšenje z přědowanjom a něšporom. Zběrka za Syrisku syrotownju.

Z Wóslinka.

Zeleny štwórtk rano we 8 hodź. němska a dop. w 10 hodź. serbska Boža słužba, pop. w 5 hodź. serbska spowědź.

Čichi pjatk rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němske a ½11 hodź. serbske kemšenje ze serbskej spowědźu. Zběrka. Pop. w 5 hodź. němska spowědź.

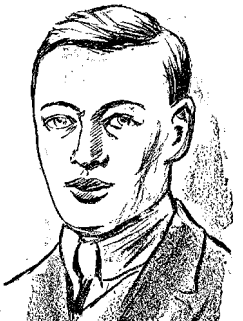
Z Wósporka.

Zeleny štwórtk wječor w 7 hodź. je spowědź.

Čichi pjatk je dop. ½11 hodź. přědowanje, ke kotremuž so spowědź přizamknje.

Hrabja Eberhardt Stollbergski nad Janowicami w Slezyskej bu njedawno na spodźiwne wašnje zatřěleny. Na jeho najstaršeho syna tukaja, zo je skućeŕ a su jeho zajeli.

Hrabja Křesćijan Bjedrich Stollbergski. Jeho winuja, zo je swojeho nana hrabju Eberhardta zatřělił. Tohodla su jeho zajeli. Wón je so wuznał, zo je swojeho nana z njewobhladniwosć zatřělił.

Přilopk.

* **Krodnjene wowcje cźrjewa.** S Marknenkirchena hu powěź, so běchu tśi młodźi ludźo sa nĕdźe 3 000 hriwnow wowcźich cźrjewow kradnyli, ale njebĕchu wot pichelkowańcow žanych pjenjez ja nje dostali. Pśichelkowańcow nĕtko pokhlostaja.

* **Lĕśne wohnje w Cźornym lĕśu.** S Freiburga we Breisgawje hu powěź, so je pjatk popołdnju w lĕśu blisko fušodneho mĕsta Waldkirch lĕśny woheń wudyrił, kiž hu dźĕćśi jamiśchkrile. Na nawišu Kastelskeho hrodu je hu nĕdźe 60 hektarow młodeho lĕśa a kśeśiny wotpalilo. Žyle blisko Freiburga wotpali hu ſ dalšchimaj lĕśnymaj wohnjomaj pśichi Brombergskej hłowje a w Mochowym lĕśu 12 hektarow hódnośtneho jehlinoweho lĕśa.

* **Němska a Schwedska schuliśe dźĕći mjes sobu wumĕnjataj.** Kaž śej to hižom w saŕdźenych lĕtach cźiniłej, tak tej lĕtsa zaso Němska a Schwedska w lĕcźnych wulkich próźninach schuliśe dźĕći mjes sobu wumĕnjataj. Želeśniśej direkcźiji wobeju krajow śej wośjewiłej, so chcźetej tej lĕtsa tute dźĕći darmo wosyć.

* **S granatu rosterhany.** W Katowizach w Hornjej Schlesyjiśi je so schwórtk popołdnja hrudne ſnjerne njeśbože stało. W jenej aluminijowej fabrizy mĕśeśe dźĕłacźeŕ pjerśćeńcow wot granatow wotſtronjeć. Jako runje na jenej granacje dźĕłaśe, tuta rosbuchny a jeho zbłe rostorha a na mĕśtnje mori. Druhi dźĕłacźeŕ woteńdźe ſ lohkimi ſranjenjemi.

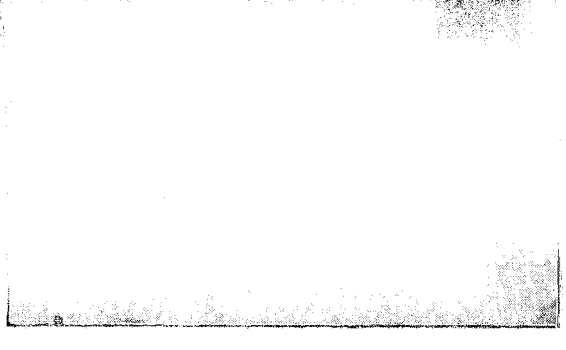
* **Wójaŕ ſo-nimiſi kwaſ.** W Londonje ſnjeśeśe afghanſki kaſaŕ Sadik Bey el Kelany kwaſ ſ knjeſnu Ingeborgu Kunthez. Młoda mandźelśka je dźowka jenoho polizajſkeho majora, mandźeliśi pak je wuſ afghaniſkeje krolownje Suraje.

* **Swinjo dźĕcźo na hrójbne waśchnje moriło.** We lcithrinſkej namjeſnej wſy ſta ſo hróibny podawk. Tśiśetna holcźka leźeśe w korbje w ſadowej ſahrodźe. Nadobo pśicholiźi ſo ji ſwinjo a wobohnu dźĕćecu zyłu hłowu roſkuſo. Teſ hewak ſtaršo dźĕćo hižko ſkuſa. Holcźka

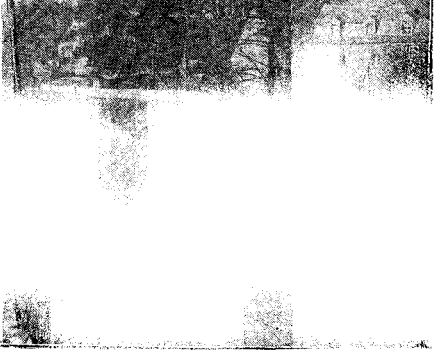
Rubježne morjarſtwo w nawječornych Čechach wnjasnjene.

Khěžeŕku Krauſowu je jeje ſtamſny ſyn ſaraſył.

K wječeraŕſchej powěśći, ſo ſu w Prennedorfje pola Galtenſtallungena w nawječornych Čźechach khěžeŕku Margaretu Krauſowu ſ motyku ſaraženu namakali, mamy dodaś, ſo bu tuto mordaŕſtwo rucźe wujaſnjene. Se mordarjom běśeśe jeje ſtamſny 27 lětny ſyn, ſchewiśi pomocnik Krauſ. Maŕ ſkowaſche nĕkotre tyſac tronow domach, ſo by ſwojenu ſynej dźĕłaŕniu natwariła, khěžeŕ by muhł ſwojeho rjemjeſła hładaś. So by tute pjenjezy ſa ſebje doſtał, je ſyn maŕ ſ motyku ſaraſył. Po pścheſkyſchowanju je ſo wón tej ſwojeho njeſkutka wuſnał. Mĕtko je Krauſ podhładnył, ſo je hiſchće pjeć dalſchich mordaŕſtwow ſtućił, kiž ſu ſo w nawječornych Čźechach w poślednich lĕtach ſtałe.

Wobydlenje hrabinskeje swójby Stollberg-Wernigerodskeje. Tu [illegible]oratny knjez hrabja Eberhardt zatřěleny

Přewodźenje hrabje Stollberg-Wernigerodskeho we Janowicach. Jeho smjerć je wulke powědanje wuwabiła, tuž běchu wjele wójnych z přihladowarjemi.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom 2.25 hr. Do wukraja 18 Kč. Wudawa a čišći Smolerjec knihtišćernja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za znaty rjadk 20 pf. Wobdźěłanje so stajace nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 pf. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pf.

Čisło (Nr.) 74 — Budyšin — Štwórtk, 28. měrca 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Dla Ćicheho pjatka wuńdźe bliže čisło „Serbskich Nowiu“ sobotu připołdnju.

Organizacija za spjenježenje mloka.

We 8. shromadnym pohdźenju sakkeje ratarskeje komory je ratař Hörig z Hintergersdorfa wo namjetach pschedhdydsiwe ratarskeje komory za organisaziju k spjenjenju mloka rosprawił. W kóždym wokrjeżu dyrbja žo družstwa za spjenježenje mloka załožić. Jenotlíwe družstwa žo do zentrale žrjedźeńmšticich mlokarnickich družstwow sjednoca. Tale zentrala ma nadawk w času pschedhdydsiwych wotpowědazu hromadu z wikom bracá a pschedźěłacé dacé. Dokelž je za tole pschedewsaće kapital trěbny, žo namjetuje: 1. wotdźelenje za spěchowanje wotbywanja załožić; 2. so by žo za pad, so krajny wubjerk sakkeho ratarstwa tomu pschihkožuje, wot ratarjow, kotříž dawk do ratarskeje komory płaca, **jenokróćny pschinoschk po 3 hriwnach za kóždu dejaru kruwu žadać.**

Pschi debacje wo rosprawje wo załožownych družstwach žadź. Hartmann ze Sedlitz měnješe, so bychu žo z organisaziju mlokowe płacžiny powyschke a so by žo z tym konkurrenzy swonka Sakskeje połěkowało. Hižo někotre Sakska pod iejle konkurrenzu cekpi. Pódla teho je strach, so budże žo swjatk mlokowych wikowarjow hischcże bóle za mlokom swonka Sakskeje rozhladowacź.

Direktor dr. Schöne njemóžeše pschedrěčnikej pschihłosowacź. Kaž druhe powołkanja dyrbi žebi też sakkeje ratarskeje organisaziju wutworicź, kotraž wotbywanje domowinskeho mloka wuprawja. Pódla powjetschenja produkzije dyrbi žo powjetschenje wotbywanje mloka spěchowacź.

Rhežerkubłeř Schober ze Schunowa sa to rěčeše, so dyrbi žo ratarstwo sa wotbyće swojich wuprodow sjednoćić, jeli so niž dobrowólnje, potom z nuceńjom.

Ratař **Uhlig z Geringswalde namjetowaše**, pschinoschk znižicź.

Rhežerkubłeř ze Sandersleben z Bukersdorfa radżeše, so by žo pschinoschk hač do 3 hriwnow sa dejaru kruwu po ratach sběrał a so bychu žo kruwy jako cżehnitwy tkót swobodne wostajiłe. — Tele namjety žo jenohłósnje pschijachu.

Měšćanska jenotna fronta w Sakskej.

W Sakskej ma industrialne wobhdźełstwo pschewahu. Tohodła žo měšćanske strony boja, so sozialdemokratoju pschi blizšich wólbach do sakkeho žejma wjetschinu dopja. So by žo tomu zadźewało, chcedźa so měšćanske strony do jenotneje fronty pschećiwo sozialdemokratam a kommunistam sjednoćić. Hač žo tónle plan poradźi, njeje do předka widźeć.

Konkurz města Glashütte.

Město Glashütte w sakskich Rudnych horach je pschi Lauensteinskim hamtskim sudnistwje konkurs pschipowědźiło. Dla hubjenych finanzowych wobstejnosćow jemu njeje možno, požčonku 1 milijona hriwnow, kotruž je pschijało, zadarmo. Dohladowańska wyschnosć je po wójnje tule požčonku dowolika. Hłowny wěricel je sjednoćenstwo němskich hypothekiskich bankow.

W Shorjelzu žo shromadźizny pod holym njebjom zakazuje.

W Shorjelzu je wutoru k njeměram dźěłonjeměrjerjow bolschu. Pschi tym su dźěłonjeměrjerjo do policije traflili. Shorjelske policajske zarjadnistwo je tohodła wschě shromadźizny pod holym njebjom a wokokocźahanje po měsecu hač do pónđźelu 8. haprleje zakazało.

Wusud w privatnej skórźbje pręciwo Ludendorffej.

W privatnej skórźbje fotografa Sparra w Kuxhavenje pschećiwo generalej Ludendorffej je žo wutoru zsědowazy wuzud wosjewił: Wobstroženy bo dla zjawneho pschiłožbjenja z rosćerjenjom pisma k pjenjeznemu khłostanju 300 hriwnow k narunanju zjatwa z 50 hriwnami na dźeń zažudźi. Privatny stórżonik ma prawo, w běhu schtyrjoch njedźel zažudźenje na khosty zažudźeneho we Kuxhavenskimaj dźenikomaj, „Hamburgskim Korrespondentu“, „Hamburgskim Zufobnikom kopjenu“ a w „Hamburgskim Echo“ wosjewicź.

W załoženju wuńuda žo praji, so žo wobstorżenemu njeje poradźało, dopokazacź, so žu žo njemoralniše a krajnoscheradniše cźiny stuciše. Też ma žo na to dźiwacź, so je privatny stórżonik po swojej nahladnosći a zaklužbje cźežko schkodował.

Mordarstwo w Janowicach.

S wusnaćom hrabje Khrystiana Stollberga nimaju Barlinzy kriminalistoju mordarstwo w Janowizach za dosć wuzaznjene. Prascheja žo, cźehodła je hrabja Khrystian hakle za tydźeń žo wusnał, so je žewjedo nana z njewobhladniwosću morił? Cźehodła je swopręka wudawał, so chże dla pschicźinow pietety k nanej hakle posdźišcho ręcźeć? Cźehodła je potom zyle wěstu wožobu mordarstwa winował? Dże tu wo muža, z kotrehož žonu je hrabja Eberhard znajomstwo luboješe měł? Cźehodła je žo dźeń posdźišcho potom młody hrabja sam žebje winował? Kak je móžno było, so je hrabja Khrystian, kotryž po mordarstwje sarźišcej zyle sawjercźaneho cźłowjeka cźinješe, se wschém spěchom rubježne mordarstwo ludał? Je hrabja Khrystian žo wopraudźe w nozy mordarstwa zwojej žonje Antoniji wusnał? Ždyž je jenož njewobhladniwosć była, cźehodła to młody hrabja a jeho pschiwusni njeju hnydom wusnali? To by tola w sajimje zwójby było.

Wěrno je, so je je dr. Panitz, kotryž je psches 38 lět stajny domjazy lěkař w hrabinskej zwójbje był, knjeże pschewjedcźeny, so je cźłowjek, kotryž je stał a žo z wěsta samějr, do stareho hrabje tśěli. To žo z tym dopokasuje, so je morwy w stejiscźu wostał, w kotrymž bu morjeny. Dale žo sda, so žu pschiwusni hrabju Khrystiana systematiśay schkitali.

Powěsć, so hrabja Eberhard njeje swoje dawki zapłaćił, njeje wěrna, tola je jeho wobstejenstwo z 500 000 hriwnami hypothekow poćeżene. Njedźiwajcy teho žo zarjadnistwo nadźija, so wobstejenstwo psched bankrottom wobarnuje.

Khowanje cźła maršalla Focha.

Pschi thmurnym wjedrje je žo wutoru z Notre-Dameskeje zyrkwje cźełko marschalla Focha khowało.

Wichž pschedawarnje a banki běchu dopołdnja zatwrjene, a na dróhach, po kotrychž pohrjebny cźah dźěšeše, žo wot ranšich hodźin njeliczomne hromady ludu cźiłchcźachu. Zarwanske wobrjady žo w Notre-Damskej zyrkwi zapoczachu, hdźež bě žrjedź khorwoje łódje na katafalku kaschcej z marschallowym cźełom wustajeny. Kaschcej na franzowskej khorhoji tśešeše a psched nim na puzatkach běchu marschalski kij a mnohe rjady (ordeny) położene. W prědnich zyrkwinych lawkach swójba semrjeteho, republikanski president Doumergue, zuse wotpósłanstwa, franzowscy marschallojo a druzy hosćenjo. Zarowanske wobrjady cźitasche žydom franzowskich arzybiskopow na cźele z Pariskim arzybiskopom kardinalom Dubois. Ždyž běchu žo we 10 hodźinach dopołdnja zarowanske wobrjady skónczyle, žo kaschcej pschi wuswonjenju swonow wschěch Pariskich zyrkwjow z zyrkwje wunješe a žo na lafettu połneje kanony staji. Kaschcej žo z franzowskej khorhoju pschikry, na kotrejž marschallowy płaschcej, mjecź a cźapka leżachu. Wotpółanym wukrajnych wójskow z kaschcoja wiżaze banty dźerżachu. Pschi synkach połnych trubow cźah wotendźe. Na jeho cźele president Doumergue krocźeše. Za presidentom franzowskeje republiki hłedowachu Walesi pryni, Flanderski hrabja, cźełkotłowakski ministerski pschedsydża Udrźal, jubołowjanski wójnski minister Hadźicź, franzowski ministerski pschedsydża Poincare je wschěmi žobusławami knježerstwa, žobusławy franzowskeho parlamenta, diplomatiski korps, wotpółanym wukrajnych wójskow a potom dołhe rjady towarstwow nehdyšnich wojowarjow se khorhojemi.

Wobhdźełstwo z cźicha kaschcej strowješe, psched kotrymž kardinalojo a biskopjo dźěchu. Je to prěni krócź z namjetych cźažow, so žo zyrkwini dostojnizy offizialnje a z jajkej rychu w Franzowskej zjawnje wobdźělichu. Po 11 hodźinach cźah z invalidskemu domej dóńdże, hdźež ko kaschcej pódla kapały generala Turenna staji. Ministerski pschedsydża Poincare měješe dołhu ręcź, w kotrejž Fochowe zasłužby wo Franzowsku a zyły swět zakwjeseše. Ždyž bě žo pschimér wobstankhył, je wschó jeho prózowanje na to cźiło, so by žo bjesstrachowanej Franzowskeje zawěsćiła, a to by Franzowska mohła płody dobyteje wujźicź.

Fochowe naměsto w Parisu.

Wubjerk Parižskeje měšćanskeje rady je namjetej pschihłosował, so by žo Fochowe naměsto na Fochowe naměsto pschemjenowało.

Należnosć potepjeneje „Imalony“ dyrbi žo psched rosrišaznym sudom pschinjesć.

Po Washingtonskich powěsćach žo wočakuje, so budźe knježerstwo Sjednoćenych statow namjetowacź, so by žo należnosć „Imalony“ rosrišaznemu sudej pschedpołožiła. Tón dyrbi postajicź, do kajkeje mjery maju amerikanske strażowaze pschibróžne łódje prawo, pschećiwo zuslym łódjam zakrocźicź. Po powěsćach z New Orleansa podawk z „Imalonu“ sa Ameriku derje njeśteji. Jendźelska piecza njepschipósnawa, so maja amerikanske strażowaze łódje prawo, hač do dalokosće dwanceje mil zuje łódje sadźerźecź a pschepytacź.

Kapitan a muštwo potepjeneje łódje „Imalony“ žo z salby puschczi.

Kapitana potepjeneje łódje „Imalony“ Randell, je žo wutoru za kawźiju 500 dollarow na žywobudu puschcził. Też wobšadzy žydom muži je žo žywoboda dała.

Ropotacaj duchaj.

Wutoru je žo w Londonje k cźeśeśi wróćoświupiazeho amerikanskeho późłanza Houghtona hołcźina wotmeła. Pschi njej je Houghton ręcź wo jendźelsko-amerikanskich a internazionalnych poćahach měł. Praji, so žu druhdy rosdźěle měnjenja, jo pak žane khutne njedorozumjenje njemóže trajnje wobej ludaj dźělicź. Jenož dwaj **ropotacej duchaj** njedowěrjenje mjes Jendźelskej a Ameriku šudźujetaj. Jedyn z njeju žo z khwilemi w Amerizy sjewi, hdźež wudawa, so je Jendźelska rubježny stat, kotryž žo wo prawo a njeprawo njestara, kotremuž žu sajimy druhich ludow bjesdźak, kotryž je nahrabny a jenož na składnosć cźaka, so by Ameriku k semi porasył.

Druhi ropotacaj duch žo druhdy w Jendźelskej sjewi, hdźež wudawa, so je žebi Amerika swoje hobrśeje mozy pschezo bóle wědoma, so ma imperialistiske wotmyślenja, brutalnje a bjeswobhladnje pyta, druhich wulkukacź, swoju mózu jenož k satrascheniu wužiju. S njeje wschém ludam šwěta strach rosły. Houghton na tónzu swojeje ręcże praji: Ždy bychtaj tajle ropotacaj duchaj mórsny ręcźałoj, by pschichod wopraudźe cźłowjeh był, a

wobaj staraj bychtaj derje cźiniłoj, ždy bychtaj žo sašo na wójnsku helu pschihotowałoj.

Tole wopišanje Ameriki a Jendźelskeje pak je wopačne. W nimaj pschećelnje smužleni, pschišlótnji, cźežkodźěłazy pobožni muzjo a žony bydła, kotříž žo jedyn druheho njeboja a kotříž chcedźa w měrje mjes sobu žiwi bycź. Trajny a njestamany měr hižo dźeńź mjes jendźelskim a amerikanskim ludom knježi, ždyž chcetaj wobaj to jenož pschipósnacź.

16 lět — cźasowa mjesa za zenitwu w Jendźelskej.

Wožebity wubjerk jendźelskeho hornjeho žejma žo se praschenjom staroboweje mjesy za swjasanje mandźelstwa saběra. Hač dotal je tale mjesa jara nisła była, 12 lět ta hólzow a holy. Nětko ma žo tale mjesa na 16 lět powyschicź. Pschi debacje je žo też na to pokasało, so by žu žo wójnje jenož 3 holzy w starobje 13 lět wudale, a dwaj hólzaj, dale 28 holzow w starobje 14 lět. Wob lěto žo w Jendźelskej nehdźe 24 holzow wuda, kotreż hischcze njeju 15. lěto pschekrocźiłe.

Juhosłowjansko-grichiski zwjazk.

Sbrjedu pschipołdnju staj w Beograđze grichiski swonkowny minister Karapanos a juhosłowjanski namjetny swonkowny minister Kumanudi pschećelstwowy swojaz mjes Juhosłowjanjej a Grichiśej podpisałoj. Po nim žebi wobej stronje wsajomnje pomoz k zachowanju porjada lubitej, kajkiž je žo z měrowymi srěcźenjemi wutworił. Swjasatej žo na to, so w zanym padźe njebudźetej jena pschećeźiwo druhej z hrónjemi wojowacź, ale so swadźbu se pomozu rosrišaznych žudow wurunatej. Jeli so to wurunanje po diplomatiśkim puczu njeporadźi, so swada Swjasatej Ludow pschedpołoži, abo, jeli so wobej stronje za to

tej, žo rozrizaeenu hudej pšcheboda. Swjask je žo na pjecj lét wobsamknył.

Napjatosć mjez Grichiskej a Italskej.

Po swětowej wójnje je žo Italika w Sstrjedjoseństim morju dwanacje kupow, Dodekanes rěkanych, smrozowała, kotrejž bě teho czasa Turkowskej pschiksluschachu. Wobydlerstwo tychle kupow je grichiske. Italske knjeżeństwo grichisku rěcź runje tak połkóczenje, kaž nemšku w połodnischej Tirolskej a słowjansku w Goriszy a Trientu. Grichiski lud žo pschećiwo italskej pschemocy njemóže wobaraeć, tola cźim wjetscha je bida pschećiwo Italskej. Grichoto žo nadźijeja, so žo junu jich pokrejnikoju na dwanacze kupach italskeho połkóczenja wuswobodźa. Pschi składnosći wotkrjeczenja grichiskeho narodneho swjedżenja w Athenje bě žo w zyrkwi w Athenje mjez druhimi khorhojemi khorhoj Grichow na Dodekanesu stajiła. S tym žo italski generalny konsul wójnje rozhori. Jadasche žehi, so by žo dodekaneska khorhoj wotstronika. Mazedonski generalny gouverneur žo podarmo prózowaschе, italskeho konsula směrowaeź. Tohodla polizija sakrocźi a njedźiwajcy protesta shromadźeneho luda khorhoj wotstroni.

Bolharski kral so z italskej pryncesu wożeni.

W Sofiji žo w sjawnosći powschitkownje wo pschichodnym wożenjenju kralа Borisa rěcźi. Nichtó njepreje, so budźe pschichodna bolharska kralowa italska pryncza Giovanna. Tale żenitwa pak je wobcźežnosće konfekionalneho kharaktera nadeschła. Wótry biskop a žobustawo prawoßławneje synody je prajił, so žo nétko italskej kralowskej swójbje salećł, so by Vatikanowu dowolnosć k pschestupjenju pryncezy Giovanny k prawoßławnej zyrkwi wutkitkowała. Wěste je, so kralowa njemóže hinascheje wéry byeć, dyžli jeny manżelski, każ je to waschnje pschi wschćech europiskich dworach. Tež dźećzi, kotrejž z manżelstwa wuidu, dyrbja žaneho wěrywuznaca byeć, mjez tym so by mohło pschi měschanym manżelstwje wo tym dźiwkowanje nastaeź. S kralom Borisom žo w Bolharskej cźaß prawoßławnych knjeżerjow sapocźina.

Wójsko chinešskeho zentralneho knjeżeństwa Cźiu wopuschcźilo.

Po telegramje z Cźihna je general Cźangczungczang, kotrejž bě pryndy w służbje skónzowaneho marschalla Cźangcźolina, wójsko zentralneho knjeżeństwa sbił. Wono je z mésta Cźihna cźekło.

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 28. nalětnika 1929.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 753, hygrometer 0, thermometer wo dnjo +12. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 753, hygrometer 0 a thermometer w nozy +4. Wuhladny na njepjeschemjenjsze wjedro. — K jutrnemu kiwa nam najskerje pschichodne wjedro. Wyschina žaha wot Jendželskeje pschez srjedźnu Europu hacź na Balkan. Sy mamy mintwe nihopodobne wjedro, wuhladźa ſ koho, so w połnocy wyschina nimo cźahaja. Tych wubóžki nasche strony žadyn pschećezachu. Juttje je Cźichi pjatk. Sstónčko skhadźa 5,45 hodź. a khowa so 6,26 hodź. Měsacź skhadźa w nozy 11,28 a khowa so dop. 7,20 hodź.

— **Jutrowne jěchanje a jeskakulenje w Budyschinje.** Jutry je blisko a ludźo so pilnje na swjate dny pschihotuja. Mnohy wobcźakuja lubych hosći. W Sserbach mamy pak runje jutry wulki wopyt, w nowischim cźasu też z najdalschich stron. S sawami pschikhadźeja ludźo, so dyžby žehi wobhladali rjane žerbske jěchanje jutrownych fichtižerjow. Wot losischeho léta na też Budyschźin ſwoji fichtižerjow, kotříž jěchaja do Radworja a sašo wrócźo. Létsa budźe wobdźělenje hischcze žylnischje hacź loni. Kaž žo powě, pojěcha létsa 34 kraźnych pschijerskich porow je Budyschina do Radworja. Woni wotjěchaju jutrownicźki dopołdnja ½11 hodź. wot Knjeninepe zyrkwje psches Zitne wiki, Lawske hrjebje a Kronprynzowy móst a wrócźa žo popołdnju ½5 hodź. sašo do Budyschina, jěchaju wokoło Pětrowskeje zyrkwje a rospuschcźa žo na to pschi zyrkwi nascheje lubeje Knjenje. — Mnoho wopytarjow sendže žo też wésce sašo pschi kulerju jutrownych jezdow na Hrodźischcźu pola Budyschina.

— **Jutrowne jěchanje w klóschtrje Marijneje Hwjezdy.** Jutrownicźku 31. měrza, pojdu statne omnibusy wot Budyskeho dwórnischcźa po tymle porjedże: 6,45; 9,05; 10,22; 11,45 a 12,15 hodź. Wosy wrócźa žo po słónczenym jěchanju. Wone sastanu na wschitkich sastanischezach. Jězba ſ Budyschina do klóschtra tam a ſem płaci 2,50 hr.

— **Malorentnarjam** wuplaczuje žo podpjera sa mězaz hajrleju wutoru 2. hapreje dopołdnja wot ½10 hacź 12 hodź. w Sdejmowni na Hrodowskej haju 10 po jenym ſhodže wó ſtrowje cźo. 41.

— **Badurschstwje.** W nozy k 27. 3. 28 kradnychu ſ jeneje Schreberskeje zahrody pschi Wuriſtim puczu 10 dobrych rózowych schtomikow. — Dale kradnychu 26. 3. 29 ſ jeneho tudomneho hoscźenja paket, kiž wopschischeše 3½ mtr. běłych a 4 metry cźornych drakotowych tkaninow. — Wo wózowne sdźelenja prošy kriminalny wotrjad w Budyschinje.

— **Nalětne tšelenje nakrajnych żandarmow.** Dnja 26. 3. 29 wotmě žo na tšelnischczu němskotatarskeje woboty we Dešnjej Kinje pod nawjedowanjom knjeza żandarmskeho majora Hartmanna a w pschitomnosći knjeza hamtskeho hejtmana dra. Sieverta nalětnje tšelenje nakrajnych żandarmskich sastajnikow Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa. Tšelachu se ſwobodnej ruki ſ pistolu na 30 metrow ſdaleknosće. Najlepschej tšelaj běschtaj knjesaj żandarmskaj hłowaj ſrazmischtraj Quetzisch we Wolbramezach ſ 82 a Richter w Suszy se 78 kolekami.

— **Sewobdne mjasowe jatki (Freibank) w Budyschinje.** Ssobotu 30. měrza, dopołdnja wot 8 hodź. hacź do 10 hodź. wotedawa žo hyre hołowje mjaso, punt po 40 pf., žyre ſwinjace mjaso, punt po 50 pf.

— **Najmłódschi Tschantschefeje schule w Budyschinje** du wutoru 9. hapreje dopołdnja w 10 hodź. prěni ras do schule. Dóstanu ſwoje wulke tafki a prěnje instrukzije.

— **Saſſka krajna loterija.** Pschi ſwitornischim cźehnjenju (21. dźeń) 5. ſrjadownje 194. ſaſkeje krajneje loterije padže dobycze wo 5 000 hr. na cźišla 38295, 7652, 125184; dobycze wo 3 000 hr. na cźišla 16886, 25832, 27727, 29550, 31249, 46644, 51423, 75903, 81549, 124249, 128027, 135277; dobycze wo 2 000 hr. na cźišla 13275, 17785, 21659, 23103, 25528, 27316, 28986, 34862, 39923, 44134, 52340, 55315, 56149, 59497, 63588, 100851, 120621, 123734, 130267, 138521; dobycze wo 1 000 hr. na cźišla 3781, 4150, 8070, 15413, 16609, 16820, 17737, 21074, 30696, 34685, 40120, 42396, 44554, 45672, 51991, 54231, 54275, 63706, 65288, 66336, 71349, 73283, 82767, 83531, 89180, 101193, 102812...108019, 115452, 116185, 118989, 120623, 127983, 128643, 130641, 135561, 146563, 148799; dobycze wo 500 hr. na cźišla 1573, 4281, 19355, 20584, 24777, 26460, 29080, 31761, 36095, 38597, 39333, 41070, 42133, 43036, 47856, 53745, 57041, 59079, 59302, 61029, 61582, 67644, 73987, 75578, 78480, 79810, 80984, 86962, 88390, 88611, 107684, 111666, 112215, 113228, 114379, 114743, 118856, 123370, 125862, 126906, 127769, 143893, 144199, 147501, 147602, 149732.

S **Bukez.** Katarjše towarjstwo za Bukezy a wokolinu wotmě sandźeny pjatk ſwoju 305. ſhromadźiznu, na kotruž běschе też pjerišny plahowoze towarſtwow pscheproschene. Knjes Hornuf se Sakomja n. Spr. pschedniroschowasche wo plahowanju pjerišny w małym ratarſkim a pokasa na schkodu, kiž ma nasche zyke hospodarſtwo ſ teho, so je plahowanje pjerišny tak sanjechane, dokelž žo tohodla pschewjele wukrajnych jeji dowożuje. Se znadnymi wudawkami a mało prózy hodźi žo plahowanje spěchnjeż. Rěcźnik rospominaschе blize wozschenjenje kurjatkow a kajka pjza je sa kury najpschihódnischa.

S **Bndestjez.** Wczera wjeczor wokoło 6 hodź. ſpóſchischtaj žo konjej Wbohowskeho knjeżeho dwora, kiž běschtaj do nakładżeneho wuhlowego wosa sajschehnjenaj. Na nasej Rajschowskej horje běsche pola wosa ſpinadło sapraziło. Pohonjej njesamó wjazy sadżewacź, so konjej sahrabnu ſ hory bele a pšches Hajnicy a Budestezy cźerjeschtaj. Pschedwschitkim leżownoscu słubi wós prędne prawe koło, so ſ pomocu wotmachanom do Grubkiz pkota sajędze. Konjej buschtaj so boka wjerhnjenaj, roskłamaschtaj wozo a žo wupschahnuschtaj. Jejn pak samóchu hnydom sadżerżeć. Wohonej, kiž běsche pschi wosu běżał, běsche nékotre rasy padnuł. Kaž je dźiwom njebeše pak do cźekeho njeboża pschischok. Je tež dźiw, so pschi łylnym wobhladże, kiž w tutom cźasu na dróhy ſwjesche je, ż wjetschemu snjesbożenju njedóńdże. We tutej khwili woprawdże žadyn awto abo druhi ſapschahnuty ſpótschenymaj konjomaj njeje napschecźo pschijeł. Wustrożani ludźo na dróhy rucze na stronu sesłakachu.

S **Wukranczicy.** Njedźelu Palmarum w tudomnej staroſatherskej zyrkwi pacźeriše dźeći ſwój krześći ſlub wobnowiłu. Je konfirmérowasche duchowny Günther, kotrehož je wjschchi zyrkwinſti kollegij k ſastupowanju farſteho mětna ſ Radebenla powołał. Konfirmérowanych bu 11 dźeći, 4 hołzy a 7 holzow, mjes nimi běchu 2 hołzaj a 1 holza ſe ßotrowskeje Klétnjanskeje wożady. Po konfirmaziji wudżeli žo mkodym kcźesćanam k prénjemu rasej Boże wotkasanje.

Z **Kulowa.** Tu zemrě sdźělteny wójnski invalid Pětr Hejduška. We wójnje 1870/71 běše wón nohu zhubił.

S **Radwjnjeje Hrabowki.** Pschi njepajkej revisiji elektrisneje pschiprawy murjerja H. w Radwjnjej Hrabowaj ſwěźicźich revisijowi ſaſtajnjh Budyskeje milinaatjne padnuschtiwo elektriſkeho pruda. H. běsche ſebi bjes licźaka elektrikli priud wobſtaracź wódżak. Tutón pschipad bu ſudniſtwu wojſejowjeny a H. ma tohodla ſudniske khłostanje wočakacź.

S **Brěſowki** poła Sdźerpcho. Lětnische knjeżeństwo je tudomnemu pomocnemu wuczerju Ribbecka k 1. hapreji do Běleje Wody powołało. Na jeho městno pschidźe na ſamkńnym dnju pomocny wuczeř Menkel ſ Lucźa we Wosjerowskim wokrjesu.

S **Rósbórta.** W bratrowskim domje Joar wobſtachu 4 pomocni bratrja a 1 ſobubratr diakonſke pruhowanje, pschi kotrymž běsche ſuperintendent Lindner ſ Lětnjo pschitomny. Pruhowanych pschijatoja ſa ſwjednikow wuſtawowych dźełarnjow abo ſa pomocnikow w hospodnej a wobſadnej pomocnej ſłużbje. W poßlednim kčeže je 7 bratrow mjeno wuſtawa ſwoje pruhowanje na wożadne pomocnistwo we Wróćźakowju wotpokazało. — Prénje ſarjadowanje pruhowanje wobſta psched pruhowanjskim wubjerkom ſa ſłojnischeje powołańskeje ſchule we Wróćźakowju ſarjadowſki pomocnik Ota Schrade wot tudomneho krajneho radźićelſtwa.

Wusudźenja.

§ Psched Budyſkim ſhromadnym ławniſkim ſudom mjeſeſche ſo wczera ſamolwicź mjeſcźel mjdowedo wójnſtwa August Wilhelm ſ Raſchowa. Tuto jednanje běſche dohra k autowemu njeſoboru, kiž ſo 3. oktobra 1928 w Budyschinje na rózku Lubijſkeje a Tuchorſkeje dróhi ſta a pschi kotrymž bu blidar Ratuſch ſ Budyschina tak cźežko ſranjeny, ſo bórzy na to wumrě. Na tutom dnju běſche Wilhelm we Marrzinſkej autowej wuporjedźeńi na Lubijſkej dróhy ſwój cźežiły auto ſwuporjedźeł dal. Popołdnju běſche dźełacźeſ Jurij Lehmann, kiž pola Wilhelma dźełacźeſe, ſ cźežkim autom po Lubijſkej dróhy do mésta jěł, w ſawinjenju na Tuchorſku dróhu koło pschemake wujeł a njeſboże ſalwinował. Wilhelm běſche khłokłanje wo 100 hr. abo 10 dnjow ſaſtawa pschipóſłane dóſtał, dokelž njeje

Na Librowem grunće.

Roman Terezy Nowákowje.

53] (Pokračowanje.)

XI.

Njedźelu po žwjatkach běſche knjeni Baruſchka Bedrželowa na ſwojeho muża jara roſnjewana. Khmurjeſche ſo, njerěčeſche, a to, kaž ſo ji ſda, dješe wjeſche pschicźiny. Pschi wobjedże ſkoro nicźo njepojeł, hačzrunjeł bě žehi na pjeczenem kóſłatku, połiwzy ſ bibaſkami a brunej juſczby k mjazu jara wjele ſaleſcź dała. Sſedźeſche ſa blidom, mějo ſłowń wo dłóń ſapěru, a hdyž ſo jemu wupraji, ſo bychcźał ſo mahłoj ſa mésto trochu pschedhobdowacź, trjebaj horje pšches wuwos ſ žwjatosjanſkej kapałzy a potom do Hartmanez na piwo, wotbý ju, ſo jemu korczma ani na myſle njeſdźe.

Wscha rosnjerſana wuſdże ſe ſtwy, ſ truhle w komorzy pschińdże žej ſapocźatu wokmjanu wohnju a „pokojezny njebjeſkucź“ a žydże ſo ſ wokniežchu, wuhladowazemu na pucź. Ruče pschebérachu ſo jeje porſty; knjeni Baruſchka běſche na to horda, ſo wuſteji ſo na pschetrykowanje (ſchtrykowanje) kaž najwobrotniſcha ſchulerka: mjes wudatymi ſónſtnimi njebéſche ſo tuto wumělſtwo hiſchcze pschejara jakotwuſo, wuſnamjenjowachu ſo wſchitke jenoż w pschedźenju, ſ kotrymž ſwoje pródże khwilki wupjelnjowachu. Mjes pschetrykowanjom ſwobładowaſche do woczińjeneho „njebjeſkucźa“; ale jeje pobożnoſć njebéſche wulka, ſ nałoſcź Hrubych ſtronkow knihi cźakaſchcźej jeje wótrej wócźi ſo ſ khwilemi na pucź pšched domkom, ale cźaſcźiſcho ſaſtudźichtej ſo k mandżelſkemu, kiž hačz dotal žedźeſche je ſkónczeńej khowu ſa blidom a hładaſche jenoż pšched ſebje, jako by dozyka ſapoumik, ſo jedźi wó ſtwje wona [illegible] dźenja niedźela, jeniczki w tydźenju niedźelſkeho

Schto je jenoż do Bedrželа ſajęło? Pšched tydźenjom, na žwjatkach, běſche roſtwjeſkeleny każ dźěcźo, wobſtajnje ſo wuſmėmaſche; hdyž bě ſo pschecźiwo nėcźemu wupraſika, jako by njeſłyſchał, da jej wſchitko pločźicź, każ to hanna chżyſche, ſwjatnicźki dźěſche popołdnju ſ njej na Boże pożołnowanje a druhi žwjaty dźeń ſašo do Jeriża, do korcźmy, hdyž běſche mjes gruntownikami wjeſke. Poſłuchachu na njeho każ na prédarja, hdyž jim nėkchto roſłożowaſche, a dawachu jemu wſchu cźeſcź, ſchtož ſo knjeni Baruſchcźej jara lubjeſche, hyrnjej hewak pschecźiwo mużeſwonu „mudrowanju“ wobſtajnje bórcźała a ſo krėnika.

A dźenja je kaž ſarėjanu. Pšcheżhudowaſche ſo na ſwójim ſtólzu, khramoſcźeſche ſ grotami, ſo by joho ſ myſlicźkow wintorſka a na ſebje kedźbneho ſcźitika. Bedrželer mjerſaſy ſo pohibnu, ale njerjekny ſłowcźka.

„Potajkim ſo cźi wopraſwdże nihdże hicź njecha?“ wopraſcha ſo napoſledy Baruſchka. „Tajkile kraſny dźeń, — ſłónczko wonka ſwėcźi — tu wo ſtwje pak je tužno a tyſchno.

Muż wſa dłóni wot ſpanjow a pohladny na knjeni Baruſchku ſamyſlenu: „Njemjerjeſaj ſo, — ale njecha ſo mi dźenja mjes ludźi — je ni ſtruchło.“

„A cźehodła dha?“ wuježdże žona hižo ſ wótriſchimi pschihłowkom.

Bedrżel drożeſche ſo wotmolwicź. „Ach — tak nėcźeſnoſkli dla“, rjekny ſkónczńje ſo roſcźahujo.

Knjeni Baruſchka mějeſche jeho ſłowa ſa próſdnu, ſa nju jara ſſchiwdżaju wuréčź: „Zylėzki tydźeń khodźiſch ſa dźełom ſ mjeſcźeſſitimi abo ſam, a hdyž nam Bóh luby Knjes njedźeſcźu wobradźi, by ſrudny a njewěſcźi cźehodła? A ja ſašo njewém, cźehodła by ſebi mje brał? Sſym tola kaž wdowa wdowa.... Nó, mużicź ſe wėſo njebudu, hdyž ſo ſa mnje haibujeſch“, wutładowaſche roſſłobjena. Cźehodła by ſo haibował...“, ſamołwi ſo Bedrżel njekhrobłe. „Mi wschak ſo jenoż won njecha, — radſcho —“ „Radſcho“, padże jemu Baruſchka do rėcźi, „budu ſo w lejſtrach ſchcźeběracź! Hacź bych ja to njewědała?“

Njechaſ cźi na puczu byeć, pódźe k ſuſodźinzu Dworzaczku, je nėkajka hubjena; wėſo je ſama, w Bytrem ſawėſce ani cźłowjeka doma wostało njeje —“ ſchkjeżche muża ſašo. Sawali ſwoje ſchtrykowanje, „njebjeſkucź“ połoži na wokniaju delku a ſwjaſawſchi žehi na hładzy ſcźeżenym włojach zankoſte běłe rubiſchko, dźěſche ſ rospotom ſwoj, ſapraſnjwſchi ſa ſobu też durje do pschedkhėże a wrótka na haju wjedźaze.

Bedrżel pohladny ſe żelnoſcźu ſa njej; muſna, ſo ſ dobrym prawom žada, ſo bychcźał žehi każ wſchitku mėſcźanſku dźenja nėhże wuſchkof, ale njemóżeſche ſo k tomu roſhudźeſcź. — A wnjapnicź żonje, cźehodła ſo ſpjecźuje, też njemóżeſche, wona njewědżeſche jenu roſumika, mėła by jeho wobmyſlenja ſa njepłacźaze, jenoż nowe mjerſanje w domjacznoſći by naſtało. Khwilu hiſchcze žedźeſche a myſleſche; potom ſtany, wotewri brunu truhłu a wucźeże ſ njeje wobhładniwje ſrunnamy walcźk nowiniow. Roſtrė jene cźiſło pšched ſobu na blidze, njecźitajeſe je, ale hładaſche jenoż ſtylnje na titul, ſ wulkimi pišmikami nacźiſcheźanu, „Narodni Nowiny“.

„Hiſchcze pjecź dnjow, a nicźo, nicź to najmjeńſcheho“, ſamówża ſebi ſtylchomnje. „Sawėſcźe je ſſě, jara ſſě...“ Sahłada ſo ſašo do nowinow a ſwaha pocźa je cźitacź a pšcheworėcźeſ. Sa khwilu ſeſrė žehi hłowu do dłónje, kaž prjedy ſahłada ſo nėhże do próſdna. „Běſche to jara rjenje, Knjeże Bożo na njeſwjecźach, a nėtko je najſterſcho po wſchėm“, ſakórcźa ſašo. Pocźa ſo njemėrnje po ſtwje pschekhodźowacź, nowiny ſruna, do truhły je ſkowa, potom ſ kolika pschi durjach ſwa krótku „kasajku“ (ſaku) ſe koſcźanymi knefleni a ſplazniemi czapki. „Sſnadź pola Brtounez nėſchto ſhonju“, rėcźeſche ſam ſ žehi a hižo běrjeſche ſo ſ durjam.

(Pokračowanje ſcźěhuje.)

pjecja sadźiwał, so je Lehmann bjes wjedniskeho wuńdźenja jěł. Wilhelm běšche so pscheciwio tkostanju hórjanskich. Ssud pak so pscheńudźi, so je Wilhelm z wotpohladom jednak a powyschi tkostanje na 150 hr. abo 15 dnjowe jastwa.

K abrahamowinam k. prof. Jana Serbina Bryla.

Jan Serbin dźens ma abrahamowiny.
Bóh žohnuj Twoje złote narodniny,
Zo dołho był by živy.
Też strowy, wjesoły a čiły.

Muž slawny — z ryzyserbskim duchom kmany.
Sy knježe! mjez Serbami lubowany.
Tak čichi, dźěławy a sprawny
A tola genius tak slawny.

Sy dny a nocy pilnje pjero wodźił,
Drje mało spał a zrědka prózdny khodźił —
A za swój lud kaž hobr dźěłał,
Też z nim sy we wsku, stysku spěwał.

Nic całta z mjedom živjenje ći běše,
A w cuzbje hubjenje so Tebi dźěše,
Hdyž wójna wěsty khlěb ći pózrě
A zamoženje z dźěła dołož.

Sy w domiznje so z hórkosćemi bědźił.
Za swětnej česću njejsy ženje žedźił
Złych předsudkow so njenabojiš.
Za swoje Serbstwo kruty stojiš.

Lud serbski hołduje ći wěncy wijo —
A zbožopřeća pisa serbska Klijo:
„Ad multos annos“, přiwolamy,
Hdyž dźensa Tebje wosławjamy.

P. Wićaz.

Ze Saksekeje a dalšich krajow.

* S **Radeberga.** (25 prozentowy nahódnosćenja.) Tudomna nalutowańnja po dotalnym pschehlědze nalutowanki pjeca ſ 25 prozentami nahódnosći.

* S **Drježdżan.** (Paduschi w zyrkwi.) Do jendźelskeje zyrkwje pschi Winsjej dróhy dabuchu so paduschi. 5Woni kradnychu złěbornaj śwjećinkaj, zynowy woltarny khelusch a běły woltarny pschikrywk.

* S **Gery.** (80 lětna žona so sadušyła.) W žuſodnych Stiibnizach wudyri woheń w bydlenju 80 lětneje Cźěžkineje. Wboha staruschka namaka pschi tom ſmjerćz se saduschenjom.

* S **Barlina.** (Ssamomordarſtwo ſ bojoſoćje psched pomocnikom pruhowanjom.) W Neukölnje je so 17 lětny knihowjazarſki wuczobnik Jurij Schmidt ſ bojoſoćje, so pomocnikje pruhowanje njewobſtejo, w starſchiſkim bydlenju ſ plunom sajedojeſi.

Towarſtwowski powěſtnik.

Budyšin. „Nadźija“. Wulětnicy z kolesom do Khróšćic na křižerſke jěchanje wotjědu prěni dźeń jutrow připołdnju ¾12 hodź. wot Serbskeho Domu. Bohate wobdźělenje sobuſtawow a hoſći so wočakuje. — Sobuſtawy so dalo proša, zo bychu so srjedu po jutrach wječor we 8 hodź. bohače wobdźělile na 90lětnym jubileju towarſtwa Budyſkich gymnaziaſtow Societas Slavica Budissinensis.

Serbske blido Čornobóh wuleći 2. dźeń jutrow na Lubijsku horu. Wječor ¾5 hodź. z Pomore so wotjědže na njedźelſki liſćik.

Bukecy. Spěwne towarſtwo „Radosć“ wuhotuje njedźelu, 21. IV. w Stangec hoſćencu, wulki serbski swjedźeń, ze ſolo-spěwami a druhimi předstajenjemi, wulke dźiwadło. Dirigent a předsyda.

Domowina. Knježny, kotrež chcyše kurzus na tudomnej wysokej šuli w Dalkach w Pólskej wopytać, njech so bórzy pola mje zamołwja. Kurzus započnje so 4. meje a traje 5 měsacow. Wuči so tam mjez druhim też serbska literatura a serbske stawizny. Też zarjaduja so wulěty na morjo a na wulku wustajeńcu w Póznanju. Njech so jich prawje wjele zamołwi! Předsyda.

Drježdźanski Hromadnik ma štwórtk 4. jutrownika wječor 1/9 hodź. pola Gusty Zmija Christianska droha 22 swoju měsačnu porjadnu skhadźowanku. K tomu přeprošuje B. Krawc.

Pančicy. Sokolska jednota nima tón tydźeń žane zwučowanje, ale 4. IV. 29. Přińdźe wšitcy. Nač.

Pančicy. Pančanska sokolska jednota wuhotuje njedźelu 14. haprleje 29 w Pančicach swjedźeń. Cyły serbski lud je nanajwutrobniše přeproſony.

Zwjazk serbskich spěw. towarſtwow. Nastupajo wulět do Póznanja. Při tutej přileżnosći budu so sćěhowace khóry spěwać: „Zerja“ čo. 1 a 13. — „Wulkalubosć“ čo. 15 a 29. — „Dobry wječor“ čo. 7 a k tomu narodna hymna (Rjana Łužica). Jako spěwarjo móža so jenož ći wobdźělić, kiž swój *hłós* bjezporočnje spěwaja. Też spěwakhmani jenotliwcy su nam lubje witani.

Hłowny dirigent.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje ſa jutſiſchi pjatk:** Rjenje, jšsěka mjłokojte a mile. W jendźelſkej vjanu mile wjedro. W połnóznej Europje khłodne dešcźe.

W Drježdźanach je policija w Kinsbórſkej dróhy cźischcźernju falſchowanych pjenjes wuſłědźiła a djełacźa wobſtajała. Falſchowańnju wopjeć połkhłostany falſchowař Zimmermann nawjedowaſche. Policiſtowje falſchowarjow faſſapichu, hdyž runje dwaceźiſchrihnowſke bankowki cźiſchcźachu. Wone běchu tak derje ſhotowjene, ſo mójachu je pschekhowarjo lohko mjes ludźimi roſcźerić. Druhdy je ſo ſa jedyn dźeń ſa 70 000 hrihnowich bankowkow nacźischcźało, kotrež ſo někotre hodźiny poſdźiſcho „roſpiſchedachu“. Drježdźanſka policija je ſwoje pschecźiwjanje na Luźizu wupſchestrěła. Myſłu ſebi, ſo je tam khowne ſyſtemy falſchowańſkeje organiſacije.

*

Powětrowa łódź „Hrabja Zeppelin“ je ſo ſrjedu połdnju ſe ſwojeho kěta do Jeruſalema do Friedrichshafena wróćiła.

*

Woheń na hobriſkej parnej łódźi „Europje“ w Hamburgu je ſo ſalak. Nastata ſchłoda něhdźe 25 miliionow hrihnowow kwitnja. Wobnowjenje łódźe budźe ſo ledma ſa lěto dokonjeć móc. Se ſwojom je, ſo 50 tunow wolija, kotrež ſo w tanku khowachu, njeje roſbuchło.

*

Falſchowańnju metallowych pjenjes ſu we wopuſchczenych podkopach pola Kölna wuſłědźili. Hromada gratu i dźełanju złěbornych pjenjes a nowinu ſ nowiſchego cźaſa na to pokazuja, ſo ſu hiſchcźe pſched krótkim tam falſchowarjo dźełali. Policija je někotre wozowby ſajała, pola kotrychž ſu khětru hromadu ſlěbra a wołoja namakali.

Hamtſke woziewjenje z Budyšina.

Přesadź. wužitkn. drjewa

Statny hajniski revěr w Połpicach

Póndźelu 15. haprleje 1929 dop. 1/10 hodź.
w hoſćencu w Ždźeri (njedaloko Klukšanskeho dwórniſća)

945 khójn. zdónk. 10/14 cm = 108 fm; 945 khójn. zdónk. 15/19 cm = 254 fm; 530 khójn. zdónk. 20/24 cm = 260 fm; 189 khójn. zdónk. 25/29 = 148 fm; 34 khójn. zdónk. 30/29 = 41 fm; 345 khójn. klocow 15/39 cm = 53 fm; 370 dub. klocow 15/49 cm = 54 fm; 60 rm khójn. wužitk. šćěpow, 2 m dołhe; 225 rm wužitk. klumpachow, 2 m dołhe. Khójnowe drjewo je bělene.

Drjewniſćo wotdźěl. 56. Wudrjewniſćo wotdźěl. 71, 79 a 105. Dwórniſća: Kluks, Hučin a Klětno 7—8 km.

Hajniski haut w Połpicach.
Póſt Kluks. Telefon Hučin čo. 25.

Hajniska pokhadnja w Drježdźanach.

Zběhnjenje koncesije

Z tutym wozjewjamy, zo je instalaciskimaj firmomaj

Hermann Albinus
w Budyšinje na Moltkowej dróhy 7

Arthur Sadske
w Budyšinje na Seminarskej hasy 11

25. III. 1929 koncesija za naš wokrjes wzata.

Firmje nimataj wjac prawo, kajkeżkuli instalaciske dźěła a wuporjedźenja w domach a připrawach, kiž su našemu wokrjesu přizamknjene, wuwjeść.

Prosymy našich wotběrjarjow, zo njebychu tajke zkazanki tutymaj firmomaj wjac dali, dokelž wot tuteju firmow wuwjedźene dźěła a připrawjenja wjac njepřipóznawamy.

W Budyšinje, 27. III. 1929.

Direkcija měšcanskeje milinarnje.

Hospodarski rozhlad.

ſchtwórtk 28. nałětnika 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,212	100 pólsk. złotych	47,35
1 jendźelski punt	20,489	100 čěskosł. krónow	12,488
100 šwajc. frankow	81,02	100 franc. frankow	16,46

Barlinſka burſa ſapiſa wčera ſajo živy wobrot pich: poſtnupowajcych kurſach. Měrniſche běchu wiki ſe doſłużnymi a rentowymi liſćinami.

Produktowe wiki běchu wčera ſajo jara měrne a pšeńcźne płacźiny ſo ſnowa wotbrjechowachu. Sa to bě rožka wošćbje w poſdźiſchich termijach brózſcha. Zentnar płacźeſche wčera

w Barlinje:

pšeńcźny 11,10—11,25 hr., rožki 10,25 hacź 10,40 hr., jećmjenja nałětn. hr. 10,90—11,50 hr., naſymſkeho 9,60 hr. hacź 10,10 hr., wowſa 9,95—10,25 hr.

w termijowym wikowanju:

ſa měrz: pšeńcźny 11,87½ hr., rožki pak 10,95—10,92½ hr., wowſa 10,93½hr.
ſa meju: pšeńcźny 11,90 hr., rožki 11,25 hacź 11,23¾ hr., wowſa 11,12 hacź 11,15 hr.,
ſa julij: pšeńcźny 12,35 hr., rožki 11,52½ hacź 11,70 hr., wowſa 11,65—11,61¼ hriwnow.

Wčerawiſche płacźiny ſ Drježdźanſkich wikow.

Sarźiana pjerina: Kury ſtare 1,30—1,60 hr., młode 1,40—1,80 hr., hušy młode 1,10—1,60 hr., kački 1,50—1,70 hr., hołoje 0,50—1,30 hr., ſeleri 25—70 pj., bórny 6—7,50 hr., kiſały kał 25 pj., ſeleny 60—70 pj., cźerwjeny 20—25 pj., bźły 20—22 pj., mźd 1,30 hacź 4,50 hr., zybła 23—25 pj., butra 2,10—2,30 hr., twaroh 30—35 pj., muka 27—32 pj., jeja 15—16 pj., ſo wołoſće worjechi 65—80 pj., liny 2,20 hr., karpy 1,50 hr., jabłuka 12—40 pj., krušchwy 10—40 pj., jódźna łoboda 50—60 pj., rapunźle 2,50—2,60 hr.

w Lubiju:

pšeńcźa 10,50—11 hr., rožka 10—10,35 hr., nałětni jećmjeń 11—11,50 hr. a wowſ 10,30—10,60 hr. po zentnarju.

Wiki wčera ſrjedu w Lubiju.

Muſterka 25 pj., ſeleny kał 50—60 pj., cźerwjeny 25—30 pj., wołſti 25 pj., róžcźkowy 60—70 pj. a ſwjerſity 45—120 pj., morchej 20—25 pj., karoty 15 hacź 35 pj., jódźna łoboda 70—90 pj., kolrabi 25 pj., zybła 25—30 pj., ſołotej kěcźk 35—40 pj., ſeleri 50 pj., kěrł 80—120 pj., butra 105—115 pj., jeja 13—15 pjenjezkow, twaroh 25—30 pjenjezkow.

Na pschedań:

Jeja k nałožowanju, hušaze, knježi dwór w Kamjenskej Wołeſchnicy.
Jeja, wigandotſke, Jurij Sebald w Niſkej.
Jeja kacze, Linka w Cźiſchonjach.
Motor elektr., Preuſcha we Sćeńcach.
Sſijowa w Jiłojach 8.
Sſuno, hajnikowniza w Dźěſach, tel. 245.
Łožo ſ matrazu a połleſchcźom, w Lubiju, Hatowa haſa cźiſło 31.
Dunkliza, 800 zentnarjow, Becker w Halſchtrowje.
Kamjentne wóka, Gódan w Wólſchcach.
Konje 3, Mierſch w Kamjencu, Klóſchterſke wrota.
Wołoj, Tamm we Sſlepom.
Kuchiniſke wuhotowanje, Klinga w Hródku, Alma Niedźiołowa haſa.
Meble triebane, radnica we Wóſpyrku.
Koło motorke, Hopa w Rakezach.
„ „ Krupa we Wojerezach, Dwórniſchćowa haſa 24.
„ „ we Wojerezach, Dwórniſchćowa haſa 15.
Koło, Zieglerſke w Budyſchinje, Hornjeńcźiſka haſa 28.
Koło muſaze w Budyſchinje na Hornjeńcźiſkej haſy 34a a na Ryhářſkej haſy 12i.
Duby 3 ſyſlne, we Wojerezach, Różowa haſa 17.
Kruwa młoda, do cźahanja, w Michałkach 20.
Kury w Budyſchinje, Wjeleźanſka dróha 45.
Maſchina ſchdałářſka w Budyſchinje, Seminarſka haſa 9 delka.
Wós dźěźazy we Wojerezach, Hródkowſka haſa 33.
„ „ w Budyſchinje, Khłowne torhoſchćo 4III.
„ „ a łóžko ſ matrazu a ſoſo, w Budyſchinje, Mulka Bratrowſka haſa 16.
Wós ſportſti w Budyſchinje, Schliebenowa haſa 16II na prawo.

Pschijimanja:

Pohenźa, Ryhtař we Wołeſchnizy pola Lubija
„ Pohl w Nowej Wsy pola Kulowa.
„ Nowak, piwowa wikowańnja we Wojerezach.
Pachała, Sperling, kupjele „Heil“ we Sſmjećźanach.
Holzu do domu, Opitz w Kamjencu, Budyſchinſka dróha cźiſło 26.
„ Niebenowa w Khrjebi.
„ Rothowa we Wojerezach, Kreishausſtr. 4.
„ Ungarka we Wojerezach, Dwórniſchćowa haſa 30.
„ knježi dwór w Koſchki.
„ Wahrenz w Hródku, Jurjowa wyſchina 5.
Wuczobnika pjekařſkeho, Scheinert w Kulowje.
Samkarjow, dźěłacźerjow a dźěłacźekiſ, Stahlberg a Co w Hródku.
Jutrownu, Baumhardt we Wojerezach, Drježdźanſka dr. cźiſło 13.
Cźeladnik, hoſećenz winowa kicź w Kettlizach.

Pschedawanje:

w Klětnom we wutwarju Frenoſkich khěžow pjatk 29. nałětnika 1929 pop. w 3 hodź.:
konjej ſylnaj, ſ gratom, ſyjawa, ſykanſowy rěſał ſe motorom, hnójnjowy ſud, woſaj a wſchelaki rólny grat.

Škrowe depeše.

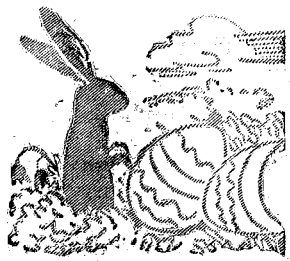
Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. ¾11 hodź.:
Wobrot woſtanje žnadny, płacźiny ſu ſtrowe.
Dop. ¾12 hodź.: Kaž pſched hodźinu.

Płacźiny na Barlinſkich produktowych wikach.

Zito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płacźiny po złotej hriwnje.

	27. 3.	26. 3.		27. 3.	26. 3.
Pšeńca	222-225	223-226	buny	23 24,00	23-24,00
rožka	205-208	205-208	woka	29-31,00	29-31,00
nal. jećmjeń	218-230	218-230	módre łupiny	16-17,50	16-17,50
naz. jećmjeń	192-202	192-202	žołte łupiny	23-25,50	23-25,50
wows	199-205	199-205	zeradella	—	—
kukurica	243-248	243-248	rapa. wonsik	20-20,50	20-20,50
pšenć. muka	25-29,10	25-29,75	lany wonsik	24-25,00	24-25,00
rěana muka	26-29,00	27-29,10	poom. melasa	—	—
pš. wotruby	15,60	15,60	bźrnj. kruski	22-22,50	22-22,50
rěane „	14,65	14,65	syno, 50 kg	4,50-5,50	4,50-5,50
lane symjo	—	—	rěana słoma	1,35-1,55	1,20-1,40
hróch, Viktor.	43-49,00	43-49,00	pšeńć. „	1,80-1,85	1,10-1,30
raps	—	—	wowena „	1,55-1,70	1,55-1,70
pjeńuski	25-26,75	25-26,75	jećna „	1,35-1,60	1,35-1,60

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerſ w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Duchan w Budyšinje. Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy. Za nawěſtki: G. Janak w Budyšinje.

K jutram

Nalětnje mantle
za žony a młode holcy
wot 28.75 hr.

Derje šite
lěčne wobleki
wot 16.50 hr.

K zastupej do šule

Wobleki k hrajkanju
wot 7.50 hr.

Tworykupow. towarstwo

w Budyšinje, z. dr. z wob. ruk.

Jutrowne poskićenje

Jutrowne wěcy
w hobrskim wubjerku
Jeja k darjenju ● Bonboněry

Jutrowna młok. šok. 3 tafle, kóžda 100 gr.	1.—
Jutrowna młok. šok. 200 gr. tafla	—.68

Konserwy

Měšana zelenina 2 puntowska tyza	—.80
Hróch 2 puntowska tyza	—.80
Łamany bromak (Spargel) 2 punt. tyza	1.80
Dołhi bromak 2 puntowska tyza	2.20
Słowki 2 puntowska tyza	—.95
Ananas 2 puntowska tyza	1.35
Brěžki 2 puntowska tyza	1.50
Truskalcy 2 punt. tyza	2.10

Paleny kofej
1/4 punta 1.20, 110, 100, 90, 80, 70, 65 pj.

Thams & Garfs
w Budyšinje

Bodega

při Mjasow. wikach 7

je znowa wuporjedžena a wostanje dale najpřijomniše zetkaniščo z najlěpšim přebywanjom za měšćanow a wjesnjanow. Wšědnje hudźbn. zabawa. — Najtuńše sprawne płaćizny.

K JUTRAM
jutrowne zajacy a jeja, rjane wěcy a dary
šulske dutki
wšelake pječwa k pjelnjenju, jutrowny khlěb, torty, pampuchi poručuje
Konditorńja Fritz Staeckel
w Budyšinje na Seminarskej hasy 9.
Telefon 3779

Hdźe???

wupiju dobru šalku kofeja,
dostanu dobry kusk torty abo tykanca
w Biesoldec konditorni w Budyšinje
Wulki wubjerk jutrownych jejow, zajacow a dutkow

Cunje gardiny

vitraže, kromki, canki, košle, nócne jaki, suknje, łožowe šaty blidowe ruby
J. Erler w Budyšinje na Zwonk. Lawsk. hasy 10
Serbske posłužowanje!!

100.— hriwnow
so na 1 abo 2 měsacaj při sprawnym wróćopłaćenju pytaja
Zhoniś w S. N.

Hłowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje

srjedu, 3. haprleje (po jutrach w 1/2 3 h. w žurli Serbsk. Domu w Budyšinje

Dnjowy porjad:

1. Rozprawa
2. Wopominanje zemrětych sobustawow
3. Přednošk prof. O. Wićaza „Słownik Dolnoserbskeje Rěcy"
4. Woswjećenje 90lětneho wobstaća towarstwa soc. slav. Bud.

Wječor w 8 hodź. w žurli „Serbskeho Domu" **zabawa** wuhotowana wot Serbskeje studowaceje młodźiny.

7. cwingerska pjenjež. loterija

Hrom. pjenježne dobyća 160000 hr.
Čehnjenje 6. a 8. haprleje
Lósy po 1 hr. pola wšěch kolektěrow.

Jutromne třělenje

zaso bjez brónjoweho wopisma móžno, tercerole bjez brónjoweho wopisma, pistole a připrawy pola firmy

Bruno Specht w Budyšinje
puškwjefstwo na Moltkowej drózy 3

Naturski hojeŕ

Rob. Weinhold
nima sobotu 30. měrca
w hotelu „Rachlitz"
w Budyšinje žanu rěčnu hodźinu

Kózl. kožki

a. t. d. kupuje stajnje
Paul Schulz
w Budyšinje
na Zadnej bohatej hasy
Telefon 3385

Kofej

akao
alanlaine smory
KURIO
na Zwonk. Lawskej hasy 24

Gardiny

přikrywy ● dźěćace šaty
W. Köhler w Budyšinje
Hłownem torhošću 9.

Pytam k 15. haprl. abo pozdźišo, čistu

holcu

kiž ma lubosć k dźěćom, wjacy do šule njetrjeba a něšto wo warjenju zrozumi
Frau Dr. Staerker, Dolna bei Heidenau Königstr. 9

Nowosće elektriskich wobswětlenjow

warjadnje tunjo, we wosebitym wobkhodźe
Ernst Böttger
na Sukelnskej hasy 3
Telefon 2305

Kurt Martin Richter
na Kěžorskej drózy

Moje jutrowne poskićenje je směšnje tunjo

Mužace wobleki 49.- 39.- 29.-
solidne
Eleg. wobleki 85.- 78.- 67.- 59.-
z 1 a 2 rynk. najlěpše předźełanje
Lěčne
mantle 59.- 49.- 36.- 27.- 19.-
Klobuki, čapki, zwjeršnje košle a samowjazaki
Wulki wubjerk - małe płaćizny
Njepřemokawe kabaty
we wšelakich mustrach wot 9.50
Hugo Pachaly
před Šulerskimi wrotami 1.
Staroznaty a sprawny wobkhod

Žane klamy! Žane klamy!

350 nowych jězdnych kolow

předawam po najnižšich płaćiznach. Zalutowanje wysokeho wotnajeńskeho pjenjeza za klamy, hobrske nakupowanje za hotowe pjenjezy a wulki wobrot zmóžnjeja najlěpšu tworu tunjo podawać. 25 lět dołho předawam hižo **kola, šijace mašiny a gramofony.** Wobhladajće sebi mój skład bjez toho, zo Was ke kupowanju nuću. Sprawne rukowanje za kóždy kruch. Na přeće też na wotpłaćowanje.

J. Schieback na Mužakowskej dr. 4

Kulturwehr

wjech sebi kóždy w „Serb. knihafni" w Budyšinje skaza. Wukhadźa měsačnje a płaći štwórćělnje 2,50 hr.

Předawam

por młodych, bayerskich čehniwych **wołow** dobraj khodźerjej, 100 ctr. dobreho strowěho łučneho **syna,** 300 ctr. **wowsneje picowy slomy,** jědźne běrny, **jeja k nasadźenju** wot běłych Leghorn, najlěpšeho plahowanja jene jejo po 30 pj.

Mütterlein we Wuślkecach
Telefon Horni Wujezd 22

přiloha k čisłu 74

SERBSKE NOWINY

Stwórtk, 28. měrca 1929

Čichi pjatk.

S chęsesańšuju šmyšleneho człowjeka je Čichi pjatk najcęšćichi dźeń zdźełeho łěta. Niczo mjeńšiche hač jeho žiwa wěriwosć žo na tutom dnju wupruhuje. Tuž dyrbimy žo raz wot wobliwjerdźenych nabožińskich stawiznow wuswobodźić a jako jednory muž ſ bohapytajej wutrobu stupić mjes cźrjódłu wuczobnikow, kotrymž pod křižom na Golgacze žo šurowje rošłama ł njebjeśam wujkaza nadźija. Schto dyrbjachu jśebi myślić w šwojim pokojcźnym sadwělowanju?: Hač žu tuchi chudši ludźo tola w njeprawdźe? Pokojcźnje hišćeze we wošłabjenym wěrjenju: Hdyž Jesuš wumrje, Bóh dyrbi tola wostaś! Kak malo tola tajke wažne wokomiki stutkuja na tajkich, kotřiž je nasłonja! We wušłosći dnja njewidźi duch na jeniu šwjatanebo człowjeka skowanu wěrnosć. Jenož jene twori tu wěstosć: To je wěriwosć ſ luboscu a dowěru njerozwjasanosnje šwjatana. Pśichi rowje naschego Sbóžnika, naschego nabožinskego geniusa człowjeſtwa do wšicho skónčene. Cźerjódła bojaſliwych plakaſche we rospłuntowanju kraſnosć Mesjaša. Wón, Jesuš, njeby wjazy nješ nimi! W tych błahych pak bě Bóh Knjez mózny. S jich sadwělowanych wutrobow posłušny žo mózoše wupśihnuś dobyćerśka mój ſchęsćanſtwa. Niz, dokelž žo woni cźuſachu rosbiśi, ale dokelž woni jako śmjerdźu žurowaje rubjeźnikoſe šmjerśe šwojeho mišćira šwoju wěru wobkhowachu, kotruž błichtej jeho miłosćiwej wocźi jim darile. Na tym rostšěłka žo w kěttyžazach kaž pśeds lěttyžazami žyła mój šenje, luboscź a dowěra, šwjatanej ł wěriwosći. Sśwjata hodźina tajkeho khańenja w mrějazej duſchi. Bójſtwo je ſaſtupiło do šwěrnych wutrobow. W bolosćazych narodźene a w borju wupruhowana a wucźiśćena luboscź, je šylniſcha dyžli wſcho, schtož je šebi człowjek wumyſlił, je dar a wopišmo wěcźneho. To dyrbi buś ſwjaty Cźicheho pjatka, najcęšćichego dnja.

Ale my njemožemy jo wjchitzy jako pastyrjo idraśeśi. Žiwjenje howri a storka naš žobu. Dale, pśichego dale. Runje wošrjedź pjenjeſnyſaſkužnja leśi Čichi pjatk. Nimo toho njeſteitej duchownoscź a duſchownosć wyſoko w kusu. „Sa ſlotom cźiſchći žo a na ſloće wižu tola wſchitko.“ Ale teź nabožina? Sśnano žu tajzy ludźo, kotřiž ſamo je šwojim nabožinſtwom wikuja a wuſtupki cźinja. Ale nabožinu, nč. tu woni njeſnaja. Druſy ſaźo žu pśhes nju tak wurośći, so chzedźa gle ſchulſtwo wot jeje, t. mj. cźeše wuswobodźiś. Najſkerje woni žyte derje wědźa, schto nabožina je. Ale woni nochzedźa žaneje mozy, kotraž je žywiſcha dyžli cźłowječe myślenje a póznaće. Njebjeśa dyrbja buś na šemi, hdyž žebi w šwojich njedoſpołnoſćach teź dyrbja šami šaprajiś. Njewinowatosć wěriweje wutrobы njech ł djabołej dźe. Dožaka, hdyž šouverenita wězam šwoju měru ſpožčazeho cźłowjeſkeho ducha na trónje šedźi!

Dwělowanje kuješi w kraju. Wšo ſo bu-dźeja tajzy ſchęsćeńcźo šłabi, wiſaźy na ſwarkownych šra-wnjenjach wězow a dźiwow. Wěrśenje widźomnych wěcźow je ſapoczątk cźyſeje njewěry. Bójſtwo nima pśheco ſaźo šnowa Sbóžnika, kotryž swoje žiwjenje wobſtaji, jo buchu tajzy mali cźłowjeſtoju prawje łokko moźli buś nabožni. Sśwojorasnoſcź Golgatcźineho dnja je majeſtoſć ſtawiz-niſtich podawjanjow. Schto wobkhwěcźi pak dźeńſtniſchi dźeń wěrnoſcź Cźicheho pjatka?

Schtóž ſtawiznu šnaje a njewobkhladuje je jako cźadu dźiwnych podawkow, njeſteji bjeśmózny we wjerśćatym šwěśe naſcheje pśichitomnoſće. Naſch ſerbſki lud hakle jo wopraſdźe wopſchimnuje ſe šwojej waźnoſći, hdyž jo njeſchłada na tyžazy jenoſtliwych człowjekow, ale hdyž ro-ſumi jo w šwojim myſtiſkim žiwku a wobſtaću. Naſch ſerbſki lud wopſchima naš, nježe naš, dawa nam žiwjenſku hódnoſć, pſchidźeli nam wěcźneho, tak ſo je naſche šyłe myślenje njeſachodne! Hakle jako ſtawiz naſcheho luda poſobnjenemu jo pśhes wſchędny dźeń. Schtóž žebi šwój lud tak wobkhladuje a šwojemu ludej w tajſej myśli šłu-žił, je wopraſdźe naboźiſki, religiołny, wſcho jene, we kajſim žywkowiſkim ſjednoczeńſtwje je žiwy. Cźichi pjatk njepſchinde jene wjazy jako dźeń ſ Golgatha; w ſtaiwi-ſnach ludow, teź naſcheho luda, wobnowi pak jo cźaſto widźazym wocźam. Pomyślimy jenož pśheds tyžazu kłami na naſche podłeżenje, na naſche wojowanje, na naſch tyžazełtu Golgathowy pucź wutupjenja, na 30. łětnu wójnu a poſłednju šwětowu wójnu ſ jeje njewuprjeſtliwej nuſu a ſcźełowazej inſlazyju a na nětcźiſche methody germa-nijowanja. Hdyž raš je šylnej wolu wſchě wſchędne nuſy na wokomik wottſchańśnjeny, pod kotrymiž wſchitzy bóle abo mjenje ſtonamy, widźimy nahu wopraſdźitosć: Cźicho pjatkowy cźaſ pola Sserbow.

Cźaſ ł ſadwělowanju. A teź ſaźo niz cźaſ ł ſadwě-lowanju. Nětdy ſjewi žo wobrot ł lepſchemu. Schtó bha je naſchemu ludej pomhał, ſo tu hišćeze je? So tu šerb-ſki narod hišćeze je, leži jenož na nutſkownych potajnych mozach. My šmy naſch lud łubowali, šmy na jeho ſtrowu njeſtónčźiwu móz twarili a do jeho póſłeſtiwa wěrili. Tehdła tu naſch narod hišćeze je. Wěra je naš wjedła, wěra naš dale powjedźe do pśichodna. Naſcha šerbſka wěra a naſcha nabožińſka wěra, wobej ſtej to ſamo w ſbónku. So my jenož widźimy a wěmy, naš njeſejšyni, ale to, ſo my tón bolosćiwy, miłosćiwy dar Cźicheho pjatka ſ cźiſtymaj rukomaj luboscźe a dowěry a naſcheje wěry pſchijimamy a ſ nim wucźišćiśmy, a hdyž je hodźina pſchi-ſchła jón damy tum, kotřiž žu jeho trěbni.

Bjedrich Helaš.

Čichi pjatk.

Hłoš: Moje žiwjenje žu, Khryſchcźe.

To dźeń je ſrudny, cźmowy,
Haj cźmowy, kaž połnoź, —
Na luboscźi pak nowy
Wón ſcźele šwětła móz.

Jón ſaćmi pſchehrěſchenje
A ſkutki cźěmnoſcźe,
Haj Knjeſa pſcheradźenje
Tón dźeń nam pſchińeſe.

O hłubiny tak ſtraſchnje
Tón dźeń nam pokaże,
A hrěchi ſamopaſchne,
S tym wón žo ſapoczńe.

A ſ domu njebjeſkeho
Sſo połnje wotewrja
Tu luboscź ſa kóždeho,
Haj luboscź bjeſ kónca.

Wot šwěta ſchišowana
Krej šwoju pſchelije
Hač ł šmjerći pſchieſcźěwana —
Wſchak hinak njemóže.

To dźeń je ſrudny, cźmowy,
Da ſpóſnacź moju nóz; —
Na luboscźi pak nowy
Da widźeć hnady mój.

Cyrkwinske powěsće.

Z Budyšina.

Wj Michalskej cyrkwi.

Jutrowničku rano we 8 hodź. Bože wotkazanje němske (farař Kapler), dop. w 9 hodź. němska a ½11 hodź. serbska Boža słužba (farař Tischer).

Druhi swjaty dźeń rano we 8 hodź. Bože wot-kazanje serbske (farař Tischer), dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža słužba (farař Kapler).

Srjedu wječor w 7 hodź. domjaca Boža słužba we Dobruši z Božim wotkazanjom.

Jutrownjčku, 31. měrca 1929.

Prědowański tekst Mark. 16, 1—8.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ½8 hodź. superintendent Fröhlich prědowanje (cyrkwinska hudźba); přip. w 12 hodź. ma farař Schneider prědowanje.

W Marijnej a Marćinej cyrkwi ma rano we 8 hodź. farař Berg spowědź; dop. w 9 hodź. farař Schneider prědowanje (cyrkw. hudźba).

W Tuchońskej cyrkwi ma rano ½7 hodź. farař Große liturgisku jutrownu nutrnosć.

Zběrka za wosadnu diakoniju.

Křenja ma we wobmaj cyrkwjomaj farař Große.

Druhi dźeń jutrow, 1. hapriele 1929.

Prědowański tekst Luk. 24, 13—35.

W Pětrowskej cyrkwi zmjeje rano ½8 hodź. farař Paul prědowanje (cyrkw. hudźba), přip. w 12 hodź. ma farař Siegemund prědowanje.

W Marijnej a Marćinej cyrkwi ma dop. w 9 hodź. farař Siegemund prědowanje (cyrkw. hudźba).

Krajna zběrka za Sakske hłowne bibliske towa-rſtwo.

Křenja ma we wobmaj cyrkwjomaj farař Siegemund.

Wutoru pop. ¾3 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelniće. — Stwórtk wječor we 8 hodź.

Pawoł Krječmar:

Profesor Jan Bryl — 50 lět.

Profesor Jan Bryl narodźi so 29. nalětnika 1879 w Starej Cyhelnicy pola kłóštra Marijneje Wěrdźy. Jeho nan bě znata wosoba wokoliny, bě mjenujcy ze brašku, zapisowarjom Kukowskeho „Kasina“ a swěrny dopisowař „Kat. Posoła“. Jeho mać bě pobožna a pilna dźěłaćerka hač do pózdnjeho wječora žiwjenja. Jan, jeju jenički synk, wopyta w lětach 1885—1891 ludowu šulu w Kukowje, 1891—93 tachantsku šulu a 1893—94 połdra łěta katolski seminar w Budyšinje, wot 1894—1900 bě z khowancom „Serbskeho seminara“ a ze šulerjom statneho gymnazija. Wot łěta 1900 hač 1907 (mjez tym słužeše dwě łěće jako grenaděr w Drježdźanach) wěnowaše so juristiskim a philoſo-fiskim studijam na Karlo-Ferdinandskej univerśiće w Prazy. Bě tehdy pśeni łužiski Serb, kiž češku uni-werzitu jako porjadny posłuchař wopytowaše. W Pra-zy w łěće 1907 założi na Mukowy pohon Češko-Łužiſke towarſtwo „Adolf Černy“ a bu tuteho towarſtwa pśeni předsyda. Sobustawy běchu tehdy posłucharjo lektoratnych hodźin prof. A. Černeho. Kelko spomož-neho je runje tute towarſtwo za našu lubu Łužicu wukonjało, je kóždemu pócowarjej na narodnym po-lu derje znate. Potom poda so do Ruskeje a bě wot łěta 1907—08 najprjedy z domjacym wučerjom w pół-skej zemjanskej swójbje Czudowski (tutón bě teź we Łužicy pobył) potom po wobstatym statnym pruhowanju bu statnje přistajeny pola „Wučerskeho wot-rjada Ministerija za ludowe rozwučenje“ a z wyšším wučerjom na gymnaziju w Moskwje. 1918 po wujed-nanju měra w Brest-Litewsku poda so wróćo do Němskeje, wza sebi prózdniny na njewěsty cas, zo by we němskim wójsku po přikazał wojerskeje wyšnosće swoju wójnsku wojeſku winowatosć dopjelnił. Tak bu někotre měsacy z wojakom.

Hórke horjo, kiž mnohemu přewrót w Ruskej při-njese, teź jemu a jeho mandźelskej zalutowane njebě. Dyrbjachu wšo wobsedźeństwo tam wostajić a we Němskej zawostać. Tak zniči so žiwjenska eksistenca. Běchu to wězo cežke hodźinki domapytanja, ale kru-te kśesćijanstwo, dowěra do Boha a swojeje mocy teź přez tute zle časy dopomhachu, hdyž rěkaše zaso cyle znowa započeć.

Kaž hižo we cas swojich prózdninow, kiž stajnje w domiznje přeživješe, wěnowaše so teź nětko we Łu-žicy w Budyšinje hnydom serbskemu prašenju. Teh-dy přednošowaše w towarſtwach wo swojich nazho-njenjach a pućowanjach po Ruskej, Swedskej, Dan-skej, Italskej, Francowskej a Swicy, nětko pak za-přimny kruće do dźěła. Žołmy narodneho hibanja šěr-jachu so přez serbski kraj. Wón bě jedyn z prěnich, kiž z wobhladniwosću spytachu serbski lud k swoje-mu prawu dowjesć.

Často spóznajemy jeho wulku lubosć k serbskoj narodnosći, kiž ani najzahubniše žołmy časa njezamó-chu pózrjeć, ale kiž je hač do dźensnišeho dnja sto-tore zlote płody a skutki njesła. Přećitajmy sebi to-la łětniki „Łužicy“, „Katolski Posoł“ „Serbske Słowo“ (kiž jónu sam redigowaše) a „Serbskich Nowin“ — wšudźe budźemy čitać mjeno: Jan Serbin — kaž so Jan Bryl spisowaćelscy mjenuje. Njeličomne su jeho literarne nastawki, jeho pokiwy, jeho wopisowa-nja pućowanjow po wšelakich krajach, jeho woslaw-jenja pućowanjow po wšelakich krajach, jeho woslaw-jenske nastawki zasłužbnych wótčincow. Profesor Jan Bryl njeje człowjek, kiž bě česće hladał, ale kiž ze česću swoje wuslědki dźěła kryje. Je často z wujed-narjom kriznych prašenjow. Hižo w Moskwje zastu-powaše prawa katolskeje němskeje mjeńšiny, w Ser-bach dopomnimy so jeho wujednanskeho skutkowa-nja při prašenju wobsadźenja serbskeje fařskeje městnoſće při cyrkwi „Našeje lubeje knjenje“ w Bu-dyšinje.

Wón je Serb kruteho karaktera a zakitař sprawnosće — jeho žiwjeński puć tehodła też černjojty. Wo-sebje prostemu serbskemu ludej je najswěrniši pře-ćel.

Porědko drje zaběra so prof. Jan Bryl ze druhimi prašenjemi, hač ze serbskimi, přetož jeho pjero njewustawajcy płódny žiwoł skutka w kóždym wa-žnym prašenju. Nimo „Serbskich stawiznow zańdźe-nosće a přitomnosće“ spisa w Moskwje rusku bio-grafiju k 60. dr. Arnošta Muki, monografija „Serb-skeho Domu, mnohe wažne nastawki, kiž su zapisa-ne w nowej Bibliografiji, wudatej wot dr. Wjaczław-ka. Wšěm čitarjam „Serbskich Nowin“, — wosebje też čitarkam — budźe derje znaty. W zašłym łěće přełoži wulki roman Khrystiny Rojoweje: „Za wy-soku płaćiznu“, nětko roman „Na Librowym grunće“ wot Therezy Nowakoweje a hišće mnoho druhe-ho. Wuley zajimawe běchu też jeho přełožki „Tolsto-jowych ludowych powědańćkow“.

We słowjanskim swěće ma Jan Serbin jara na-hladne mjeno w kruhu spisowaćelow a je za Serb-stwo mnohich přećelow dobył, kiž pak sebi też jeho wysoko waža.

Tež my Serbja wěmy, što je nam Jan Serbin darił, mjenujcy — wopor swojeho žiwjenja. Dosć wysoko sebi to ważić njemóžemy. Z dźakownej wutrobu přejemy jemu k jeho jutřišim 50. narodninam nanajwu-trobniśo zbožo. Bóh Knjez mytuj jemu jeho swěru, žohnuj dale jeho skutki a jeho dom, zo by było jemu spožčene, hišće prawje dołho k spomoženju skutkować.

zmĕje farař Paul zhromadźiznu Módrelło křiża w ev. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6. — Pjatk, 5. haprleje, pop. w 4 hodź. zeńdże so w Societät Gustav-Adolfske žónske towarstwo.

Bibliska nutrnosć wutoru w evang. towarstwowni, bibliski wječor srjedu we Tuchořskej cyrkwi a katechismowy wječor, pjatk w evang. towarstwowni we jutrownym tydźenju wupadnu.

Z Barta.

Jutrowničku rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža služba.

Druhi swjaty dźeń rano we 8 hodź. němska a ½10 hodź. serbska Boža služba. Zběrka za hłowne bibliske towarstwo.

Z Budestec.

Jutrowničku zmĕje farař Bójc rano w 7 h. serbsku spowĕdź, we 8 hodź. wyšši farař Domaška serbske a ½10 hodź. němske rozžohnowańske prědowanje. Cyrkw. khór spěwa: Mój trošt Jezus Khrystus je, wot Walltarja Böhmy. — Pop. w 2 hodź. ma farař Bójc kemšenje za dźĕći.

Druhi swjaty dźeń zmĕje farař Bójc rano we 7 hodź. němsku spowĕdź, rano we 8 hodź. němske a ½10 hodź. serbske kemšenje.

Na woběmaj swj. dnjomaj zběra so za sakske hłowne bibliske towarstwo.

Z Bukec.

Jutrowničku rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža služba. Cyrkw. khór: Z rowa stanył je Knjez. Pop. w 2 hodź. dźĕćikemšenje.

Druhi swjaty dźeń rano ½7 hodź. serbska spowĕdź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža služba. Pozawnowy khór: Knjez je mój pastyř.

Na wobymaj swj. dnjomaj zběrka za sakske hłowne bibliske towarstwo.

Třeći dźeń jutrow rano we 8 hodź. serbska Boža služba. Pop. w 3 hodź. žónske towarstwo pola Stangec.

Z Budyšinka.

Druhi jutrowny swjaty dźeń budźe dop. w 9 hodź. serbska Boža služba, farař Handrik-Porišski, ½11 hodź. němska Boža služba, knjez superintendent Fröhlich z Budyšina. Zběrka za sakske hłowne bibliske towarstwo.

Z Hodźija.

Jutrowničku zmĕje farař Wjezař rano ½8 hodźin serbsku spowĕdź, farař Voigt ½9 hodźin serbske a w 10 hodź. němske kemšenje. Na woběmaj Božimaj službomaj cyrkwiny khór spěwa: „Dźens Boži syn ma dobyće“ (J. Seb. Bach). ½12 hodźin je Boža služba za dźĕći.

Druhi swjaty dźeń jutrow zmĕje farař Voigt rano ½8 hodźin němsku spowĕdź, farař Wjezař ½9 hodź. němske a w 10 hodź. serbske kemšenje. Na woběmaj Božimaj službomaj so z přewodom byrglow dwojohłósnje spěwa: „Wyskajće, tón Knjez je z rowa stanył!“ (K. A. Karn).

Na wobymaj swjatymaj dnjomaj zběrka za Sakske hłowne bibliske towarstwo.

Třeći swjaty dźeń je popołdnju w 3 hodź. zhromadźizna žónskeho towarstwa w Mrózec hosćencu.

Z Hućiny.

Jutrowničku rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža služba. Khór spěwa: Je horjestanył Khrystł. Zběrka za bibliju.

Druhi swj. dźeń rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža služba.

Z Hrodźišća.

Jutrowničku rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža služba. Cyrkw. hudźba. Zběrka za wosadnu cyrkej.

Druhi swjaty dźeń rano we 8 hodź. serbska Boža služba, wosadny farař, dop. w 10 h. němska Boža služba (farař Konik-Wóspórski). Sobuskutkowanje pozawniskeho khóra. Zběrka za hłowne sakske bibl. towarstwo. Přip. ½12 hodź. dźĕćikemšenje (farař Konik-Wóspórski).

Z Kotec.

Jutrowničku dop. ½11 hodź. je němske prědowanje, a w 12 hodź. křćenje (wosadny farař).

Druhi swjaty dźeń dop. ½9 hodź. němske prědowanje čita (wosadny kantor), w 10 hodź. je serbske prědowanje (farař Krawc z Hrodźišća).

Z Klukša.

Jutrowničku rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska swjedźeńska Boža služba.

Druhi swj. dźeń rano we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. serbska swjedźeńska Boža služba (farař Mikela-Malešanski).

Na wobymaj swj. dnjomaj zběrka za sakske hłowne bibliske towarstwo.

Zemrĕła: Hańža Mikanec, rentudóstawarka w Klukšu, 69 l. 4 m. 19 dn. stara.

Z Łupoje.

Jutrowničku dop. w 9 hodź. serbska a ½11 h. němska Boža služba. — Zběrka za našu cyrkej.

Druhi swj. dźeń dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža služba (cand. theol. Rösler). — Zběrka za sakske hł. bibliske towarstwo.

Z Malešec.

Jutrowničku rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža služba, w 11 hodź. dźĕćikemšenje. Zběrka za sakske hł. bibliske towarstwo.

Druhi swj. dźeń rano we 8 hodź. serbska a ½10 hodź. němska Boža služba, k. farař Křižan z Klukša.

Z Minakala.

Jutrowničku dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža služba (kand. theol. Rösler).

Druhi swjaty dźeń rano we 8 hodź. serbska spowĕdź, dop. w 9 hodź. serbska a ½11 h. němska Boža služba (farař Rjenč). — Na swj. dnjomaj zběrka za sakske hłowne bibliske towarstwo.

Z Njeswačidła.

Jutrowničku rano w 9 hodź. serbske, ½11 hodź. němske kemšenje.

Druhi swjaty dźeń rano w 7 hodź. serbska spowĕdź, we 8 hodź. serbske, ½10 hodź. němske kemšenje. — W 2 hodź. kemšenje za dźĕći.

Na wobymaj swjatymaj dnjomaj zběrka za Sakske hłowne bibliske towarstwo.

Z Nosačic.

Jutrowničku dop. ½9 hodź. němska Boža služba a w 10 hodź. serbska.

Druhi swjaty dźeń dop. ½9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boža služba. Po njej němska spowĕdź.

Zběrka za rozšĕrjenje biblije na woběmaj swj. dnjomaj.

Z Rakec.

Jutrowničku rano we 8 hodź. serbska spowĕdź a Boże swj. wotkazanje, dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža služba. Zběrka za wosadnu sotru.

Druhi swjaty dźeń dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža služba. Zběrka za bibliske towarstwo w Drježdźanach.

Třeći dźeń jutrow dop. w 9 hodź. serbska Boža služba, w 10 hodź. Boža služba za serbske a ½11 hodź. za němske dźĕći.

Z Poršic.

Jutrowničku budźe dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža služba, pop. ½2 hodź. dźĕćikemšenje w Poršicach za wjetše dźĕći.

Druhi swjaty dźeń budźe dop. w 2 hodź. němska Boža služba (knjez superintendent Fröhlich), ½11 hodź. serbska Boža služba; pop. dźĕćikemšenje w Bošecach, ½2 hodź. za młodše, ½3 hodź za starše dźĕći.

Na woběmaj swj. dnjomaj zběrka za sakske hłowne bibliske towarstwo.

Třeći swjaty dźeń wječor we 8 hodź. ev. luth. šulske towarstwo.

Zemrĕli: Handrij Łahoda, wumjenkař we Kubšicach, 78 l. 7 m. 24 dn. stary. — J. Arnošt Bernhardt, hejtman w Konjecach, 63 l. 4 m. 23 dnjow stary.

Z Wóslinka.

Jutrowničku rano we 8 hodź. němska spowĕdź. dop. w 9 hodź. němske a ½11 hodź. serbske kemšenje. Zběrka. Pop. ½4 hodź. Boža služba we Lĕskej.

Druhi swjaty dźeń rano we 8 hodź. serbska spowĕdź. dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemšenje. Zběrka.

Z Wósporka.

Jutrowničku rano ½9 hodź. je prědowanje, w 1 a 2 hodź. wĕrowanje, w 3 hodź. křćenja (wosadny farař).

Druhi dźeń jutrow je rano we 8 hodź. prědowanje, ½10 hodź. kemšenje za dźĕći (kandidat Tetz, w 2 hodź. křćenje.

Z Haslowa — do Haslowa.

Skhadźowanka w Haslowje je wěsće něšto žadne. Štó so wě dopomnić na posledni tajki studentski swjedźeń pola nas? Tuž žadyn dźiw, zo so wšitcy na to prawje wjeselimy, studentstwo samo, kaž tež cyła Haslowska wokolina. Trochu wšak bě Haslowčanam za trach, hdyž „Serbski Student“ nam tajku čornu khorhoj wupowĕsny, zo so Čorna Woda na nas waln a chce nas pózrjeć. Smy, so wě, tajkich wodow, kiž z horow přińdu, wĕdomi. Pokazamy studentam ze prawje sylnym wopytom, zo pola nas so zmahuja tež hišće serbska trikolora: módra, čerwjena a bĕła. Ale skhadźowanka njesmě być jenož swjedźeń za Haslow. Nĕ, ze wšĕch wokolnych a dalšich wjeskow přińdźmy druhi dźeń jutrow stari a młodźi do Haslowa pomhać Čornicu hačić, wohrożenych wukhować, liwkich pohonjeć, ze swĕrnymi so prawje radować. Studenća su wjesoły ludźik, nam zahraja rjenje dźiwadło a štó wě što wšo druhe. Wosebje jich wjeseli, hdyž je tež wopyt popołdnišeje zhromadźizny prawje bohaty. Wohladajmy tež, kak za nas dźĕłaja, to budźe wĕsće najlĕpši kužoł k wječornemu wjeselu.

Přińdźe pak tež wy, lubi studenća, prawje bohaće. My Haslowčenjo chcemy was tež widźeć, hdyž *sće nas takle našerili z tej Čornicu, zo njetrjebamy so* bojeć stracha, zo nam pomhaće twarić krute hańenja, kiž niezamóža jeje žołmiska podmlóć.

Heslo za druhi swjaty dźeń budź: Wšitcy do Haslowa na skhadźowanku, zo njeby Mĕrćinkowa wulka, nowa žurla dosahała. By to był woprawdźity naroduy skutk na tajkele wašnje hačić dźiwje, torhace wody strašneje Čornicy.

Rjany smyk.

Trochu šlědźany, ale hewak smjerćerj dujcheho jchcf ja mała šmojcho pišanja, hdyž jawidźany do pišańnjce fastuji, k sebi, kruče na mjcho shladuje.

„Wohajće!“ wuprawnjejche so tutón, „moja žona mješche dźenja w nozu jara cźĕžki porod, a to . . .“

„Nó, derje, derje, to móžeschće hnydom prajić! Hdje dha bydlicźe?“

Napišta sebi adrcšu a pósła jeho žonje — njedźelnik — 6 blešchi dobrcho wina. Schtyri njedźeli posdźišcho pišaš sosjo slomdši.

„Schto pak je dźenja wadźiło?“ sawoła jemu ichef napschcrśe —

„Moja žona je sašo dźenja w nozu jara cźĕžki porod měła!“

„Dracź tola, muršku, Wascha žona je . . .“ —

„Baba wšo,“ pschetorhny jeho pišař.

Wučerpanje Nemijoweho jězora pola Roma.

Ke krótkemu ranju wot Roma leži Nemijowy jězor. W nim leža podnurjenej krasnje a bohaće wudebjenej łódźi stareho romskeho khĕzora Caligule. Nětko su tam klumpy postajili. Tute z jězora wodu klumpaja. Hižo su wodu wo 5 metrow wuklumpali. Jenož meter hłubje trjebaja wodu hišće wuklumpać, potom budźa so łódźe hižo pokazować.

Walske ryby w Srjedźozemskim morju.

Walske ryby a žrawcy su tež w połnócnych stronach Srjedźozemskeho morja doma. Najskerje je nĕkelka mrětwa mjez nimi wydyriła. Wětry, na tymle morju zkahadźacy, su wjele cźołow tychle hobrskich rybow na brjohi wumjetałe. Přibrjožni wobydlerjo kromi njejsu a dźĕłaja, zo bychu jich mjaso, tuki a a kosće najlĕpje na wužitk stajili. Widźimy, kak zo wulkej cźeślskej pilu tajkeho hobra rózno rĕzaja.

SERBSKE NOWINY

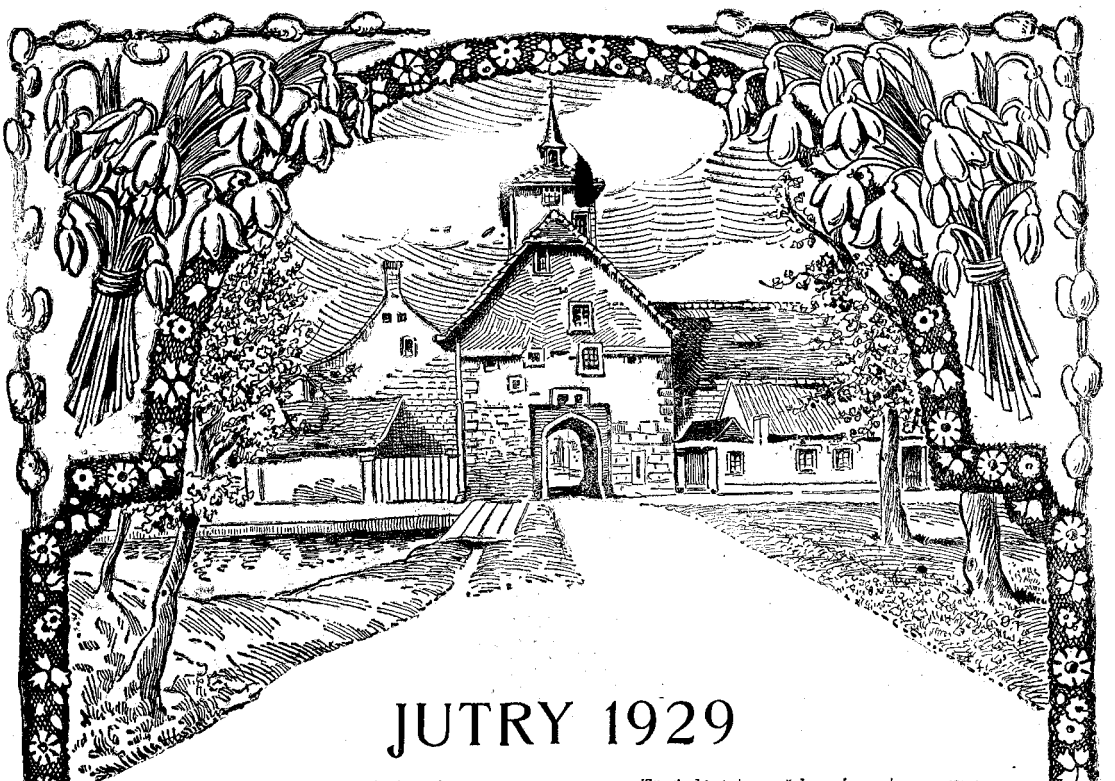
DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća měsačnje we wudawarni 1,10 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom 2,25 hr. Do wukraja 18 Kč. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 pj. Wobćežnje so stajace nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 75 | Budyšin — Sobotu, 30. měrca 1929 — Bautzen | Lětnik 88

Dla jutrowneho swjedźenja wuńdźe bliže čisło „Serbskich Nowin“ wutoru připołdnju.

JUTRY 1929

Jutry znowa witamy po zymje krutej
Z wyskanjom a z wjeselosću lutej.
Znowa zeleni so šěra łuka,
Prěnja fijałka już z pódy kuka.

Prěni škórc sej fifoli a škowrončk hudźi,
Słónco z womory wšu Božu stwórbu budźi,
Wětr nalětni tak miły duje;
Jutry wšón lud zbožowny so čuje.

Jutry křesćan z dźakom khwali Boże dźiwy,
Khrystus, z morwych stanjeny, je dale žiwy;
Wumrěł za nas běše — w rowje pobył —
Třeći dźeń pak nad smjerći bě dobył.

Třeći dźeń tam překrasnjeny stany z rowa,
Haleluja spěwaj křesćanstwo, khwal Boha!
Khwal joh' z modli'wami, z kěrlušemi,
Raduj znowa so ze křižerjemi!

Radujće so dźensa na zemi wšě ludy —
Hač sće wulki lud — hač podtłóčeny khudy!
Jezus za wšěch wumrě, z morwych stany,
Na radosći wšitcy podźěl mamy.

„Bożo žohnuj“ křižer prosy, „naše pola!“
Płody bohate njech płodźi serbska rola.
Bóh chcył zdźeržeć Serbow ludźik mały.
Kiž dźens jemu sćele telko khwały.

P. Wićaz.

Žadanja nědušich zwjaskarjow w nědušej wolškodźeńskej kommisiji.

„Petit Parisien“ pišče: Franzowski wězywnustojny Moreau je pšchi schtwórtkownym rosprajenju wuraśnje rjekł, so ma Franzowska na podłožu mězrowobo rjekźenja prawo, wotschłodźenje sa wobnowjenje sapuśeźenje połnózneje Franzowskeje žadaź. Franzowska je hižo šiwjo **žadanje khętro šnitśa a njemóže dalśe pschiswolenja cźinieć.** Franzowske knjeźerstwo dojednanje njepschitśimu, je kotrymuž šo franzowskemu dalkódźiwarjej na dołhe léta dołhowa cźeźa sa wobnowjenje napołoži. To je normalna a finanzna njemóžnosć, ſ kotrejž dyrbja franzowšzy dawkódźiwarjo sapuśeźenja Mězynow saplaćeć.

Belgiski wězywustojny Francqui je to šame ménjenje sastupowak. Jenaželsžy sastupjerjo schtyri miliardy hriwnow sa schkodu žadaju, kotraž je šo ſ nadpadami zeppelinow, létadłow a podmórskich cźołmow naczinia. Sjednośene staty na njepschemménjenym saplaćenju dołha swjasłarjow wobsteja a teź njeśmu swólnine, šo swojeho podśała pschi wotschkódźenju wotrjeź a wobšadźeńśe khośtu swojich dawkódźiwarjam napołožićź.

Dr. Schachet šu pjatk tele žadanja sdźełił a jeho namołwił, so by šo wuprajił. „Lépje je“, „Petit Parisien“ pišče, „jednanja sastajeć, dyžli wobjamknjenje pschijeć, ſ kotrymuž šo dołžnikej łśpschina dawa, a šo wjetschi dźeł finanzowych cźeźow ſ wójny na ramjenja swjasłarskich dawkódźiwarjow położa. Na franzowskej stronje wschak móža tajkej możnosći směrom napschećo hladaź. Daweſowy plan sa naš ſ połnej spokojnosći dźała. Niz my njejśmy cźi, kotśiž revisiju žadaju. Hdyž wězywuſtojni ſ Jaſnemu dojednanju njedóńdu, móże Daweſowy plan dale płaćiś a skónčne rosrisanje reparazijskeho praschenja móże šo połodźischemu pschihódnischemu cźaſej pschewostaś. **Wuczeńenje wobšadźeńśelo wójśła ſ Porheinſkeje šo wšo w tuttym padze tehórunja wottšerći.** Dokelž rosrażenje jednanjow sa Němsku pódła dalšcheho wobšadźenja Porheinſkeje teź wjele hospodarskich schkodowanjow šobu pschinjeśe, šebi němški wězywuſtojny dr. Schacht hješ dwěla dwójzy pschemyšlił, prjedy hač taſku samołwitosć pschewośnje.

Parišſki „Matin“ powě: Amerikanski wězywuſtojny Young je dr. Schachta namołwił, wubjerkej sdźełić, hač je wón šwólniny, němśke politicźenja na podłožu swjasłarskich žadanjow (šarmanje swjasłarskeho wójnskeho dołha a wójnſkeje schkody) naśtajeź.

Wotmołwjejo je Schacht chzył na samožnosć Němskeje pokazaś. Young pak je jeho pschetorhnył prajiz: Zane liczby. Brajcze nam, hač chcjeze podłoſk našeho jednanja pschijeć.

Wo dr. Schachtowej wotmołwje šo krucze mjeldźi „Matin“ wschak chze wědźeś, so je Schacht šlubił, so šo na namjetnjenu metodu śłaji. Bliźše posdźenje budze 4. hapńeje po jutrach.

Strajk němskich żelesnicarjow.

Swjask němšich żelesnicarjow je šhromadźišmu sakitich sastupjerjow w Drježdźanach wotmék. W njej šu šo sjednowym tarifom, kotryž 31. měrza wotběži, saběrali a wobsamknjenje jenobkóžnje pschijeli, po kotrymž dyrbja šo žadanja żelesnicarjow pschećiśicźeć. Organisazija šo napomina, hnydom trébne pschihotowy cźinicź.

Kupowański strajk ratarjow w Hannoverskel.

Po jenonyžnym wobsamknjenju šhromadźišny dowěrnikow hannoverskeho provinzialneho swjasła šo 1. hapńeje powschitkowny kupowański strajk ratarjow sapočžnje. Tole wobsamknjenje šo někto wokrużeźnym swjasłam wosjewja. Po nim njeźmědźa šo wjazy kupowaź: drasta, schaty, industrijowe wudźełki wschoze druźiny, hospodarske wóźy, ratarske maschiny a grat. Wobschkódźene dyrbi šo še wsajomnej pomozu wuporjedźiś a ſ wupožćenjom woł šuźedow wurunaś. Wuporjedźenja dyrbja šo na najnuśnische wobmjeśowaź. Wot 1. meje dyrbi šo pschestaś, pschikupny hnoj kupowaź. Ménja, so léto a hišće dłźe bjes pschikupnych hnojidłow póńdźe. Ratarjo, kotśiž sozialdemokratiſkim konſumiſkim towarſtwam pschiſłuſcheja, šo pschesradnizy mjenuja. Nowinam, kotreż pschesrjedźuju ratarſtwu njepschećeźelſzy pschu, šo wójna pschipowědźi.

Samsna pomoc sleswigskich ratarjow.

Po měźazy dołhim jednanju je fabrika mjažowych wórow P. Raſcha w Schleswigu, kotraž ma wob léto nětko 3½ miliona wobroła, do rukow w šandbundu organiſowanych ratarjow pschešła. S tym šo ratarjam smóžni, zyłe ſyjenjeźenje žiwoho ſkota, butiry, ſejow a mloka w šajimnje ratarjow Schleswigiſkeho wokrjeha, wuprawiś. Pschedźyła nowoho ratariſkeho pschedewſaca Tönſen je wotjewiś, so je mózno, trébne pjenjeźne ſrědki ſwjeśe, powěda šo wo 800 000 hriwnach, a so budźe němśke ministerſtwo ſa ſejiwjenje a ratariſtwo, kunje kaž pruſke ratariſke ministerſtwo pschedewſace po mózności podpjerowaź.

Staj dwaj wutrčlaj było?

Barlinſkej mordarſtwowej kommiśiji je šo dobrośdaće tśelenjatwuſtojneho inźenieura Schnuderera pschedpołožiło. Tón je spóſnak, so šo njeje niz jedyn ras, ale dwaj raſoj tśeliło. Rośtschełkana kulka, kotruž šu na femi namakali, njeje kulka, kotraž je hłowu hraże Eberharda rosrałyła. Na tejle kulzy njeje šo žana krej namakała. **Kulka, kotraž je hłowu pscherałyła, njeje šo ſ tśelby, kotraž na femi leješche, ale ſ druheje tśelby tśełiła. Druha kulka njeje šo hač dotal namakała.** Po tymle wunoschki dobrośdaća je Barlinſka mordarſtwowa kommiśija ſa wulke měra, kriminalnu polizију proſyła, so by Barlinſki ſudniſki chemik profeſor Brüning dobrośdaće pruhował.

Hdy by dyrbjeśe be wězywuſtojneho trjechiło, njeby šo wo njewobwładnuwe morjenje, ale najſkerje wo ſaražene jednako, kotreż je šo ſnadź po ſwadźenju ſtało.

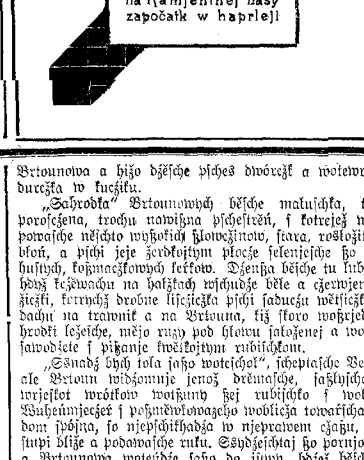
Hrabja Kryſtian je ſchtwórtk wobstejnoſće hinak wopiſał, pschi kotrychž je šo wutſeł ſpuſchcźił. S tym je chzył podaś rosjaſnicź a ſrosumlíwiſchi cźinicź. Niepschejeſnoſće we wuprajenjach młodeho hrabje ſu Barlinſku mordarſkowu kommiśiju pohnule, wuprajenja hrabje Kryſtiana ſ najwjeſtſchim njedowěrjenjom pschijimowaź.

Napschećiwnosć wo ménjenju tśelenjawuſtojneju.

Profeſor dr. Brüning ſ Barlinſkeje pschepytowatnje žiwnoſće je ſobotu Barlinſkemu polizajſkemu prestidiju wunoſchk chemiſkeho pschepytanja pschedpołožił. Sajo je do Hirſchberga pschijeł, ſo by druhe chemiſke pschepytanja cźinił. Po ménjenju profeſora dr. Brüninga je namakana kulka ta ſama, ſ kotrejž je šo hrabja Eberhard morił. S tym je wěſta napschećiwnosć mjes ménjenjom profeſora dr. Brüninga a tśelenjawuſtojneho diplomowego inźenieura Schnuderera naſtała.

Pschełtyſchenje ſobuſtawow hrabiuſkeje ſwójby.

Sſobotu je kriminalna kommiśija ſobuſtawy hrabiuſkeje ſwójby hač do pózdneho popołdnja pschełtyſchała. Krajnoſrudniſki radźeſcel Späthe nima ſnaź hinak hač ſtatny rěcznik a dołakny pschepytowacy ſudnik **jednore ſnjeſłoženje ſa wusamknjene.** Hrabinka je šo, hdyž ju pschełtyſchachu, zyłe ſrafyła a je ſo dyrbjała do łoža denjeſeć.

Pozdaćny tajny zwjazk mjez Českoslowakskej a Francowskej přeciwo přizamknjenju Awstriskeje k Němskej.

„Sudeten-Preſſedienſt“ powě, ſo je šo mjes Franzowſkej a Cźěſkoſłowakſkej tajne ſrěčenje wobſtankto, kotreż šo wobſtejiše pschećiwo pschihamknjenju Awſtriſkeje k Němſkej wěri. Jeli ſo by šo pschihamknjenje do ſkutka ſtajiło, by cźěſkoſłowakſke wójſko Wiń, Linz, Salzburg a induſtrijowe zentry hač do Winſkeho Noweho Města wobhađźiło, mjes tym ſo by franzowſke wójſko do Graza a Klagenfurta pschićahnyło. We Winſkich politiſkich kruhach šo k tomu praji, ſo je mózno, ſo je šo mjes Cźěſkoſłowakſkej a Franzowſkej nješto ſrěčzało, a ſo tole ſrěčenje wojeſke poſtajenja wopſchija. Te pak njejśu jnake. Wěſte je, ſo šu powěſće wo wobhađźenju awſtriſkich měſtow ſ franzowſkim wójſkom ſmješne. S cźěſkoſłowakſkeje ſtrony šo prěje, ſo je powěſć „Sudeten-Preſſedienſta“ wérna.

Sakonjowe naczińi ſa wójnom miſijonſkich ſjednoczeńſtwow šo pschijate.

Deputértika komora njeje wuradźenja ſrjedu w nózným połdeńenju ſtónczkom mohła. Hač dotal šu šo ſakonjowe naczińi ſa wójnom miſijonſkich towarſtwow pschijate. Schtwórtk dyrbjeśe šo ſakonjowy naczińi ſa djełowanje a połźelnje miſijonſke towarſtwo dowuradźiś. Knježeńſtwu je šo w połdeńenju po jeho žadanju pscheźiwo pscheměnjazemu narjeźi radikalneje ſtrony dowěrjenje ſ 321 pschećiwo 260 hłoſam wuprajiło.

Italſka wójnſka łódź „Muggia“ šo potepiła.

Italſki honjak torpedoſkich łódźow „Muggia“ je w chinezkim morju do ſkoka ſaſadźił a šo potepił. Wobhađźa, ſchtyrjo offizjerjo a 100 muži, je šo mohła wutkowaź. Łódź je něhdy awſtriſkemu wójnſkemu łódźiſtwu pschiſłuſchała a je šo w lěće 1912 w Réjy (Fiumje) nairała.

Ruscy wołacy pri afghanskej mjezy?

Dopišowak Londonſkeho „Daily Telegrapha“ ſ Pešawara powě, ſo njepschećeſławaźy powěſće pschikhađźeja, po kotrychž **Ruſka wjele wojakow pschi afghanſkej połnóžnej mjezy ſhromadźuje.** Wójſko pschi ruſko-afghanſkej mjezy je doſpołnje mobiliſowane. So by šo hibanje wójſka potajiło, ſu ruſke wyſchnoſće lakaſake, ruſko-afghanſkej mjezy njeſu pschekrocźiłe. Afghanojo, kotśiž ſu na ruſkej ſtronje mjezy pschebywali, njeſmědźa šo wot ſrjedźeho pschebywanſtwa wotſalićź.

Położenje w Afghanſtanje.

Kaž šo ſ Moſkwy powě, je ſchtwórtk ruſke łśadło ſe Kabula do Taſchkenta pschilećało, w kotrymž běchu ruſſi półkanzlerowy radźeſcel ſ Kabula a dwaj kuźeraj, kotśiž ſu do Moſkwy dale lećeli, ſo bychu rosprawu podali. Wódła teho ſteſ dwě druhej ruſſej łśadle ſ Kabula do Taſchkenta ſ ruſkimi inźenieurami a technikami pschilećałej, kotśiž ſu Kabul dla afghanſkich mużeńſkow wopuſćeźili.

Grichisko-turkowska napjatosć.

W ſkładowni munizije knježeńſtwoweho wójſka je dźeł ſkłada rozbuchnył. Tśo mezikanſky wojaſy **a jedyn** bombu dźełazy němſki dźěłaćeł, Franz Schulenburg rěkazy, a jeho 17letna dźowka ſu ſo morili.

Na Balkanje je powěźcź rosſchérjena, ſo Turkowska pschećiwo Grichiſkej mobiliſuje. Turkowske knježeńſtwo najraſniſcho preje, ſo ſu na wójnu pschećiwo Grichiſkej hotuje. Na druhej ſtronje šo powě, ſo ſu šo **jednanja wo ſamėnjenju wobdźeršstwa w Thrakiſkej dopołnje ſaſtajiłe.** Grichiſke a turkowske nowiny na roshorjene waſchnje piſchu, kaž šo to wot wójny njeje ſtało a pomérny mjes wobėmaj krajomaj ſu hubjeńſke dyžli hdy prjedy. Wuhladny ſa ſrjedźomórſki pakt mjes Grichiſkej Turkowſkej a Italſkej ſu hubjeńſke dyžli hdy prjedy.

Połezina w braziliſkich pschiſtawach.

Argentiniſke ſrowotne wyſchnoſće ſu wosjewile, ſo je šo do braziliſkich pschiſtawow w Pernambuco, Rio de Ja-

Dźiwajo na jeje ſrowoſć njejśu lekarjo dowolili, hrabinku w tu khwilu dale pschełtyſchećź.

Na Librowem grunće.

Roman Terezy Nowákoweje.

54] (Pokračowanje.)

Skoro hižo w pschedchłěži ſaja jeho myſlička, ſchto praji knjeni Baruſchka k jeho nałdemu wotthadej, hdyž bě jej pšched khwilu wobtrucźał, ſo šo jemu won njecha. Ale ſpokojowaſche ſam ſobje ſe ſłubjenjom, ſo šo ſa krótko wrócźi, hišćeze prjedy žony. Kruce ſawrě, wuczahny ruczizju a położ ju na ſnuczene měſtno a hižo ſ drobnymi, ſpěſchnymi kroczelemi bźeźeche ninn ſuźedneje khałupkow a pschetrocźi łatku k Brtounej wótkam wobjazu.

Brtounowa, kiž ſedźeſche pschi wokniu, ſawohkadawſchi hoſcźa, bźeźeſche jemu hnydom wotewrićź: „Je kamarad doma?“ ſarécza ſpěſchnje na nju.

„Je šo něſchto ſtako?“ woprascha šo žona nawjazint, widźo wuheŕnjeczerjowe roshorjene wobliczo.

„Ja wſchak by jenoź ſ miſchtrom rad něſchto ſłowczkow porećał“, wotmołwi Bedrźel, ſezmuja cźapku a ſhładkuje ſej ſ njepokojnej ruku huſte ſwětke włoſy. Psched khwilku je ſej na ſahrodku doſchoł, ſcźeje nam tón wulki ſchtom ſady pſchi ploce a torniczeł teź, je tam wſchitko połne wónje, rjenje ſo pschełpi — —“.

„To by lépje było jeho njebudźićź“, rjekny Bedrźel ſ wuſkoſtilowym rosmyſlenjom. „Njewědźach, ſo budu myliś — —“.

„Ach, jeno [illegible] rad waš wohlada“, pohonjowaſche Brtounowa a hižo dźeſche pſches dwórcźk a wotewrjeſche durcźka w kucźiku.

„Schrobka“ Brtounowych běſche maluſchka, trochu porośćena, trochu nałwižna pſchestrěń, ſ kotrejež wuſtupowaſche nješchto wyſokich ſłowcźinow, ſtara, roſkłońta jabłoń, a pſchi jeje ſerdkoſtym płocźe ſelenjeſche ſo rjada huſtych, kożmaczkowych kećkow. Dźeńża běſche tu libośnje, hdyž ſcźewcźachu na halźkach wſchudźe běle a cźerwjene różiczki, kerchcźi drobne liſcźiczka pſchi ſadźeru wětricźka padachu na trawnik a na Brtounu, kiž ſtoro wobſrjedź ſarohdki leješche, mějo ruzy pod hłowu ſałoſenej a wobliczo ſawodźete ſ pišanje kwećkoſtym rubiſchkom.

„Sſnadź by hyła ſoła ſajo wotcichoł“, ſchepta ſche Bedrźel; ale Brtoun widźomnje jenoź drěmaſche, ſaſłyſchawſchi wrjeſtot wrótkow wotſuny ſej rubiſchko ſ wobliczа. Wuheŕnjeczerjeſ ſ poſměwkowazeho wobliczа towarſtcha hnydom ſpórja, ſo njepſchikhađźa w njeprawem cźaſu, pſchiſtupi bliže a podawaſche ruku. Sſydźeſchtaj ſo pornjo žebi, a Brtounowa wotcichdźe ſażo do ſtiwy, hdyž běſche jej pſchijomniſcho hač wonka.

„Ani hych ſo njenadźał, ſo pſchiſidźeſch“, podótkny jeje muž, „khodźiwſch ſe ſonu njedźeſcheho dnja do tych wjeſkow.“

„Wſchako je teź Baruſchka chzyła, ſo bychmoj ſchłoj ſ ſwojatojanſkej kapałzy abo do Hartmanitz — —. Ale mějach pschejara cźeźku twitrobu — — tohodla ſym k tebi pſchišchoł... Towaršcho, njejśy nicźo neweho ſ Prahi ſłyſchał? Ja wſchóń tſchepotanu, hdyž na to pomyſlu...“

Brtoun ſpodźiwaſy ſpohladnu do roshorjeneho pschecźelowego wobliczа. „Schto teź to hych faſłyſchał? Nicźo njewěm, hač ſchtoź je mi tón ſchtudijeſ ſ Hartmannizišcheje gruchty powědał, a to ſym cźi hižo wcźeraſchcheho dnja rjekł...“

„Wſchak woł teje khwili ninam měra — naſtajnoſći ju widźu, kaž ſo pali, kak tam do zukeho naroda tśelcza a do krwě jón pobija“, ſaſikwli Bedrźel a ſaſy do ſobje porhy. „Cźakach, ſo pschiwidu nowiny, ale póſt pjerca po zyłym kraju njeſthodźi, prajeſche mi póſtmeſchtr, a nowiny ſu pjerca teź pschećakane wutkadźecź.“

„Teź te Hadliczkowe, kotreż ſej dźerźiſch a tiž mi pożcźujeſch?“ woprascha ſo Brtoun.

„Te a wſchitke druhe. Wěſche mi runje bolośnje, hdyž ſym pſched khwilku pohladał na pożłednje cźiſło — — ſchtó dha wě, hdy ſaſo nětkajſe ſawohladam! A hač teź to njeſłu krjeſa Hadliczka a wſchěch tych wótcźinow ſawrjeli.“

„Tak ſe ſnadź njebudźe“, pokojeſche Brtoun, „wſchako mamy tola wot kěźora konſchtituziju, mamy ſwoje prawa!“

„Konſchtituziju!“ ſaſtona Bedrźel. „Ju ſu tola ſóbnyli, je dawno po njej! Sapałowacź kralowſke hłowne měſto, tſěſcź do ſprawnych Cźechow, cźiwiłowacź jich a ſawrécź, je to ſnadź konſchtituzija? Podarmo ſmy ſo wjeſelili, ſo ta ſtara cźěſka ſkała pschidźe k wobnowjenju... Hižo je to jaſne, ſo cźěſki cźłowjek ſwoſtanje ſ tym ſtarym wotrocźkom!“

(Pokračowanje ſcźěkuje.)

neiro a Santos Lokšina sanješka. Wšyske łódże, kotrejž su w tychle pschistawach pschistajite, dyrbja so schesćo dujow sadżerjeć, pschedy hacž so do Buenos-Aires-skeho pschistawa pusćeja.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 30. nalětnika 1929.

— **Wo wjedrje.** Wczera wo dnjo thermometer +5. Dżensa rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer 0, thermometer w nozy +6. Wuhladny na deschczo zo wjedro. Hewak malo pschemjenjenja. — Schkleńza je poslednje dny trochu na hrotne schła. W połnozy cznjachu niżiny nimo a cznjachu so hacź do Ruskeje. Tak steja nasche stromy pod wsim tutych niżinom a jich wubżękow. W Jendżelscej, Schpanskej, Franzowskej a wjeczornej Němskej maja krasne nalětnje wjedro. S biesmročnjeho niebża smjeje so słónzo na semju. Nad tutymi stronami wuzwine so wyschina. Dokelž šmy runje na šamej kronje wyschinow a niżinow, njehodźi so ſ wěstosću prajić, kajke wjedro zwjate dny budże. Snajmjenschka njebudże schpatniske hacź wczera a dżensa. — Nasch wjedrawustojny na sčežkowaze wjedro sa mózne: Njedźelu rjenje a trochu wětrojto, pónđelu najwjetši mutno a potom so wuczesnje, wutoru njewobstajno, srjedu rjenje a trochu wětrojto, schtwórtk a pjatk wichorojto, sobotu pak šu wuhlady kritiske. Nasch wjedrawustojny mění, so budże hapriela powschitkownje rjane a trochu wětrojta. S wapróska budże mjekki njelubły a njewobstajny, tola pospódźi so wuwiedri. — Kupje, Jutrowniczku, schtudża słónczko 5,40 hodź. a kjowo so 6,30 hodź. Mjeśačk schkaża w połnozy 12,38 hodź. a kjowa so dop. 8,13 hodź. Wutoru stupa mjeśačk do poslednjeho wjertlika. Wschudżenak ranja, so budże jerc a symne.

— **Jutrowne jejka** sa dźěći. Rjane wajchanje, darjeć dźěćom jutrowne jejka, może być jara straschne, hdyž so k tomu wužija schokoladowe jejka sa alkoholiske wóschina napołnjene. Swědomnici starschi njedawaju śiwoju dźěćom też żanych likrowych bunow. Po pschepytowanju statneje krajneje městnosće sa sjawne hojenje krowoty wopschija 7 likrowych bunow 18 cem. 13,2-procentowsko alkoholowoje rozpuschćatiny, potajlim 2,38 gr. abo 2,98 cem. cziśteho alkohola. Kaž je znate, je sakasane, wotedawacź pożiwadła, kiž alkohol wopschija, (likrowe bunty, konfekt ſ alkoholom pjelnjeny atd.) we hoicźenjach abo drobnowiskowanstwje na wożoch, kiž njeje šiłsche 18 lět stare.

— **Dżenjaršce wiki.** Jutrowna žołota běsche wjele wjesnych ludźi do Budyschina pschiwjedła. Na wschitkich wikach běsche žylny wobtłud. Butra płaćesche 1,05 hacź 1,10 hr., jeja 12—13 pj., twaroh 25 pj., kóslata punt 80—90 pj., kury a kapony 2—3 hr., hołbje 80 pj. Na seleninowych wikach płaćesche punt cźerwjeneho kalu 30 pj., běłeho 20 pj., wlóšcheho 30 pj., róża žydrojteho kalu 50—120 pj., punt zyble 25 pj., morcheje 25 pj., sellerija 40 pj., jadłowe 20—50 pj., litr laneho wolija 1,80 hr.

— **Societas Slavica Balissimensis,** towarstwo Budyskich gymnasiastow, woswjeći jutrowny srjedu 3. hapril. t. l. swój 90lětny jubilej w Serbskim Domje. Popołdnju 1/3 hodźin je swjedźeńska zhromadźizna z přileżnosću hłowneje zhromadźizny Maćicy Serbskeje. Wječor we 8 hodź. swjedźeńska zabawa z programom „H. Zejler“. Tu poskića so spěwy, recitacije a budźbne přednoški z pomocu Zwjazka Kuž.-Serb. Studentstwa. Njech je towarstwu k jeho 90lětnemu jubilejej bohaty wopyt spožčeny.

— **Jutrowna rauša Boża służba w Tuchorskej cyrkwi.** Při litrurgiskej jutrownej nutrnosći, kotraž so jutrowničku rano 1/47 hodźin w Tuchorskej cyrkwi wotměje, Budyski misijonski dujerski chór sobuskutkuje. K započatkej přednjese spěw ze srjedźenoho wěka „Khryst je stanył“ a potom jutrowny khoral „Dźens Boži syn ma dobyće“. Kěrluše, kiž wosada ze spěwarskich spěwa, přewodźeja so z piščelemi a pozawnami. Cyła nutrnosć z krótkej narěču, traje nětkle 3/4 hodźiny. Tuchorska cyrkej jako městnosć za Bože służby na kěrchowje zda so nam za tajke swjatočnosće na jutrownym ranju wosebje přihódna.

— **Sakša krajna loterija.** Při hrjedźinym cźehnjenju (22. dźeń) 5. rjadownje 194. sakskeje krajneje loterije padże dobyće wo 200 000 hr. na cźišło 29793; dobyće wo 10 000 hr. na cźišło 76935; dobyće wo 5 000 hr. na cźišle 78193, 82860; dobyće wo 3 000 hr. na cźišła 9135, 18280, 46044, 70108, 76691, 78545, 102239; dobyće wo 2 000 hr. na cźišła 1377, 3303, 8759, 17415, 18884, 20938, 46457, 48747, 63894, 76012, 77478, 81221, 115611, 116067, 120095, 130928, 134508; dobyće wo 1 000 hr. na cźišła 8107, 14629, 14741, 17432, 24385, 26286, 27085, 30235, 35368, 37462, 39562, 44224, 44593, 49442, 52729, 53749, 67811, 72691, 76591, 77431, 84307, 85692, 88657, 101797, 103320, 104035, 109398, 114614, 125454, 129789, 131351, 137803, 139244, 144595; dobyće wo 500 hr. na cźišła 3241, 7159, 9030, 22840, 24155, 24600, 24638, 27658, 29415, 38294, 39635, 50761, 53915, 58763, 60854, 62242, 63526, 66009, 72861, 79718, 80096, 81983, 83457, 83824, 87762, 93470, 101092, 104696, 106205, 107457, 108328, 110934, 112079, 112119, 116493, 118704, 119436, 122208, 128527, 129580, 138656, 140531, 145293, 145596, 145786.

S Budestej. Prěni dźeń jutrow, niż druhi dźeń, směje knjes wyschiski farar Domaschka swoje wotšalne předowanje, dop. we 8 hodź. serbsce a 1/210 hodźin němsce. Na Božej służbje chcetej so też Budyska měschczanska rada jako kolatura a superintendentstwo wobdźělić.

S **Wamiz.** Tudomny żelesniski sałtojnik Ota Krawja swjeći je swojej mandżelskej prěni dźeń jutrow słěbornu mandżelsku jubilej. Też na tutym městnje pschejemy mandżelskim jubilarowaj wjele šboha.

S **Bukez.** Nascha jednota „Sokoł“ swuczuje nětko porjadnje sobotu sobotu wjeczor we 8 hodź., prěni króć sobotu p. jutrach. Bratrja, pschiwjedźcje nowe sobuskamy sobu, kotrejž su tkmani sobuskłacź. Też stari bratrja maju pschinjć dla rosrěčenja swuczowanskich hodźin.

S **Bukez.** Nan so pišche: Dnja 19. měrza so nasche je schule wotthadźaze dźěći je swojimi wuczerjemi w pschitomnosći někotrych starschich zwjatočnje rozšohnowachu. Po wuspěwanju sawobneho kěrluscha „Hacź dotal Knjes mje pschinjeźł je“, rěčeješe nasch knjes kantor k dźěćom wutrobne słowa rožohnowanja ſ najšěpschim pschećom do pschichoda. Sšłědowaše spěw šerbskich dźěći: Knjeża wuczerja Soby ja wotthadźanych towarischow a towaršchi. „Sdyž, bratrja, blizšicha hodźinka, mje wot was dźělicź budże“. Němski knjes wuczer Funke pak da jaspěwacź němski spěw: „Muß i denn zum Städtele hinaus“, schtož drje so ja 14lětne dźěći a do tajkeje khutneje hodźiny prawje njepschihodźi a trochu hłubje myślazeho kschesćanskeho człowjeka njespokoji.

FÜR JEDEN BAU!

Nimm Ziegel zur Mauer, nimm Ziegel zum Dach.
Dann bist Du sicher vor Ungemach!

Jede Menge liefert billigst

Ziegelverkaufsstelle m. b. H. Bautzen

Jutry w Serbach.

Hlaj, jutry — swjedźeń wjesela,
Nam swita zaso z nowa,
A powěsć klinči radostna:
„Khrystus je stanył z rowa!“
Kiž za nas hrěšnych člowjekow
Je z luboscu do smjerće šoł.

Tuž halleluja spěwajmy
Po cyłej serbskej zemi,
A z jandźelemi wyskajmy,
Zo smjerći móc so zlemi.
Njech kóžda serbska wutroba
Dźens Bohu česć a khwalbu da.

Też cyłu stwórbu wubudźi
Ze spanja bójska ruka,
Zo z nowa zaso zeleni
So polo, haj a łuka.
Haj, kóžda kwětka, różička
Nětk z nowa zaso woživja.

A ptačatka też spěwaju
Tak lubozuje a krasnje,
Zo přez hory a dolinu
Jich spěwěki klinča jasnje.
Tak wšudźom wšitko wjeseli
So we nalětnjej krasnosći.

Tuž też my Serbja pohrjebać
Wšě mysle chcemy ćmowe
A jutry z rowa zestawać
A žiwjenje wjesć nowe.
O nadźija, ty jutrowna,
Budź zbudźerka też Serbowstwa!

Jurij Sewčik.

S **Bukez.** 21. jutrownika nasche spěw. towarstwo „Radosćej“ wulki žiwjeńsch wuhotuje. Wot hódženi młodźi Sserbja wulke dźiwadło „Dubiejan — kowař“ wuknu. To je hra po basni Sěwj. Cźecha wot E. Schimki spřijana. Sa cźaš rakowskeho knjeżerstwa běsche rosćěrjenje tuteje bažnje krucze sakasane. Ale runje to wabješche. Kóždy ja njej hrabaše. Někto je „Domowina“ hru ja žerbšte jewišćezo pschiprawjenu wudała. 3 njedźele po jutrach ju Bukezjanja k prěnjemu rasej w Sserbach pokasuja. Nichtó njeskoudź tohodła tutu premijeru. Nimo toho znaty chór „Radosćeje“ najrjeńsche spěwy žerbšich komponistow pschednoschuje. Wocźakujemy kóždeho Sserba, tiž žiwój narod lubuje.

S **Maleschez.** Psched dwěmaj lětomaj, a to runje jutry, da so cźrjódka Maleschanow a Pluźnicźanow do dźeła, so bychu prěnje kročele k twarej wodowoda cźinili. S pruczikom so tu a tam pytasche a na wosnamjenjenym městnje so do ryća dachu. Dokelž pak do kruteje skały pschinjdźechu, pschetorhnychu so dźeła a wěz pschepoda so inżeńerej knjesej Wederej ſ Budyschina. Tutón wudźeła sa sapocźanu wěz projekt, po kotrymž zastupjerjo Pluźnicźankeje a Maleschankeje gmejny dale dźełachu. Wobě mjenowanej gmejnje stuschitej do swjaska wobjasnjenych, twar wodowoda šromadnje wuwjesć. W mnohich pohódženjach, kiž běchu nuśne, wutworichu so někotre trěbne wustawki atd. Też wo trěbne pjenjezy so sastupjerjo starachu a je wobstarachu. Někto pschepodachu te dźěła na firmu Meunike nazł. ſ Drježdżan, Löhnert a Röschka ſ Budyschina a Jana Pentera ſ Maleschez. Dnja 26. měrza so pucź wottnyka, po kotrymž maju so roły kłasez a tjeczi dźeń jutrow so ſ dźełami sapocźnje. Sso wě, so małymaj gmejnomaj wěz jara cźežko padnje, ale hdyž stej dyrbjałej na wutas knjeżerstwa wschelake studnje hubjeneje wody dla sawjeć, na knjeżerstwo winowatosći, ſ tunimi pjenjezami sobu sapschimnjeć, so so ta wěz smóžnł k wjeselu wobelu gmejnow a *serbskeho knjerstwa*. Ss.

Z Haslowa. Kaž so nam z wěstoho žórła powě, budże jutrownu póndźelu před wječorom před našej wsu wulke napřemo běhanje a jězdżenje a to ze susodneje wsy hač k Haslowskej korčmje. Dokelž je w Haslowje runje skhadźowanka, drje so nadźijomnje wjele ludźi zeńdże. Nimo wšelakich lěpšinow budża ći napřemo jězdźerjo a běharjo, kotříž budża mjez prěnimi před Haslowskej korčmu, z prěnimi městnami w Měrćinkoe žurli na skhadźowancy mytowani. Tohodła prosymy wšěch, kiž so za tajke nješto zajimuja, zo bychu w prawym času w Haslowje byli a sebi zajimawu a žadnu wěc wobhladali.

S **Wóporka.** Mužiſi ſ Budyschina padże tu ſ wosa Nimo cźežkich kranjenjow na hłowje je drje žo tež hischće nutřkach kranił. Prěnju pomoc poliicźi sinjeložencnnu knjes dr. med. Pühler. Sniješoženy je pjeca šam winc na njeżožu.

S **Lubija.** W nozy ſ žrjedże je tudomneho najeńkeho měschczanskeho kubła Henczla, kiž běsche hakle 37 lět stary, Boża ruczka sajała. Wjeczor běsche so hischće sirowy a cźiły domoſwrócźił a rano jeho mandżelska mortwehe ležu nadeńdże.

S **Kamjenja.** Jutrownicźku poskwjeći so nowy kn. farar ſ kyrkwje ſwj. Marije. Swón je laty w Schillingez ſwonylijerni w Apoldże. S pschileżnosću 700 lětneho wobstaćeho města a cyrkwje dari měschczanska rada tutón ſwón. Schillingez firma je też nowu ſwonjeńsku pschiprawu sa starej ſwonaj podała.

S **Wojerez.** W tudomnej rataršej schuli so saúdźenu hobotu pod nowjedowanjom direktora Herrmanna schulerjo pruhowachu. Běchu też pschitomni saſtupjerjo wo krjeżneje wyschnosće a měschczanskeho sarjadnistwa, ta hornja starschi a pschiwuzni schulerjow. Se schule bu puschczenych 12 schulerjow hornjeje rjadownje, kotříž by diwaj lyſtaj semestraj schulu wopytałe. Někt móża to schtož ha nawnili, w praktiſkim powołanju derje nałožowacź ſ lépschemu zyleho ratarstwa. Nowu hornju rjadownju wopytuje nětko 10 schulerjow.

Se **Zicźenja.** Sswjedu tróšku do pschipołdnja sapali so pschi tudomnym dwórnischczu njedaloko Zokowskeho města ſuha trawa. Wohoń wupschestrě so też na hromadze żelesniſkich tramow, kiž su tam k wuporjenjedżenju żelesniſzy składżene. Dwě hromadze so ſpalischtej. Żelesnizarjo pak dalschemu wupschestrěnju wohnja sadźewachu. Trawa je so najšerje se schkriczału sapalika, kiž je ſ lokomotiwy sleczała.

S **Klětnjeho.** Njedźelu popołdnju w 4 hodź. seńdże so wórczinske žónske towarstwo k małej swjatočnosći, we kotrejž so tudomna khorobna sotra Hilža Klinkez, kotraž je połdra lěta w naschej hrjedźinje ſtuttowała, rožohnowasche, dokelž je do Nitkeje pschesadżena. Wona je žedła se swojej wopornjwej luboscu wutrobu wobwdlekšiwa dobyła, sa cźož je ji mnoho dźaka wěsće. Wupróšnjene městno pak so w blizšich cźašu sajże wobsadźi.

Nowe z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje sa jutšiſchu njedźelu.** Khłódne, njewobstajne, druhdy macźate wjedro. W Jendżelskej wołkłódninje. W połnoznej Europje je šyma a šnjehowanje.

We wokolnosći Arnswalda w Pruskej šu wjazy dyli sto ludźi sajeli, na kotrychž tukaju, so žu na rubiežne honjenje šwěriny khodźili. Żandarmojo šu karabiny, wojeske pistole, woka, padała a rosbuchadła sebrali. Wjazy dyli 50 wožobow je žo hižo wušnałe.

W Martojo pola Trienta w Ztajstej je žo 28. měrza 60 domow je wschej domjazej nadobu ſ wobnjom śnicźiło.

Belgiſkaj lětarjej Vandevelden a Verden, kotraj do belgiſkeje Kongoſkeje kolonije leczeschtaj, staj ſ lětadłom k semi padloj. Lětarjej staj so cźežko ranioj. Lětadło je žo rosbiło.

W jenej ſ najwožebnischich zyrkwjow w Neaplu, we Santa Maria Nuova, je njedźelu woheń wudyrił, ſ kotrymž je žo kapała žiwjateho rowa šnicźiła.

Jendżelski kral Jurij V. je po schtyrimjeźaczinej khorosći wołkhorił a je žrjedu sašo audienzy wotmeł. Se ministerſkim pschedsydu Baldwinom je dlěše rosrěčenje wo politiſkim połoženju měł.

Pytam k juram sylneho

mučobnika

K. Simon

pjekafski mištr

w Delnim Wujezdze

Dźećel. symjo

na předań w Brěžcach 1.

Pytam hnydom abo pozdźišo

holcu do ratarstwa (14—18 l.)

Jurij Smola w Baconju

Telefon 72

Džak.

Kóždemu, kiž ma

drjenje

ischlas

a wić

ja rady

darmo

zdźěłu, što je moju žonu spěšnje a tunjo wustrowiło. 15 pj. za wróćoporto připołožće. Rozprawu jenož pisomnje.

Müller, Obersekretär a. D. Dresden 414 Neustädt. Markt 12

Pytam k 1 meji

staršu žonu

ze wsy jako podpjeru do małeje domjacnosće — 2 wosobje — do Koblnje p. Kluksa. Poskiđenja na Oberlehrer i. R. Zschoch z. Zt. Pfaffendorf

Kreis Lauban Schles.

Dobre khójn. šćěpowe a kuluchowe drjewo, też jako palne drjewo hotowe rězane poručuje

Alfr. Lehmann

drjewowa wikowarnja

w Brěžnje pola Kamjenca

Hygieniske wěcy

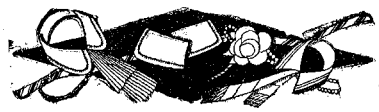
za žony a za mužow

žiwotowe wobwjazki a tajke pře wustupowanje, bjedr. formarje, statčiki, podłožki, pjeluchowe kholowški

Wagnerowa

w Budyš. přeć Sulefak. wrotami 9

Nalětnja drasta

Poskićamy našim sobustawam po najtuńšich płaćiznach

Nalětnje žonjace a holčace mantle wot **28.75 hr.**

Derje dźěłane lěćne wobleki wot **16.50 hr.**

Hrajk. wobleki za dźěći wot. **7.50 hr.**

Wulki wubjerk dźěćacych stupnjow

K započatkej šule:
tornistry z najl. kože, **šulske tafle, kuščiki šćěpj. pisački a wołojniki**

Tworykupowace towarstwo
zap. dr. z wobm. ruk. w Budyšinje

Do Budyšina přišedši zetkujemy so stajnje
w Lehmanec kofejownі
na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118
ff konditorske twory / najlěpše napoje
kofejowe pječwa / jěchny lód
štomowe tykancy / šokoladu
Wosebitosć: Torty
z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar
Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja
We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor **koncert**

Wiesna gruchta w Hodźiju

Sobotu a njedźelu 6. a 7. haprl. a kóždu dalšu sobotu a njedźelu wot wječor 8 hodź.

wulki serijowy skatny tournier
wo myto.

1. myto 200 hr., 2. myto 120 hr. atd.
Hraje so za 100 blidami. — Sadźa so 1·50 hr.
Přećelnje přeprošujetaj
Komitej **Korčmar**

Pytamy hišće
wučobniki
kowařske, klampnařske, blidařske atd. z dźěła z jědźu a z bydlenjom. Žamołwjenja z censurami a rysowanjemi pola
dźěłoweho hamta w Budyšinje
Wotdźělenje za powołanske zaradźenje a wobstaranje wučbnych městnow na Žitnych wikach 18 (w dworje) Telefon 2861 a 2868

Přesadźowanje palneho drjewa

Wutoru 2. haprl. dopol. w 9 hodź.

budźa so na Njeswačidliskim rewěrje we wotdź. 32 a 33 (pola Łomska) sćěhowace drjewa zjawnje za hotowe pjenjezy na městnje na přesadźowanje předawać:

wok 110 rm wužitk. kuluchow. žiw. a jehl. drjewa
" 60 rm kuluchow " " " "
" 56 rm šmrěk. walčiny " " " "
10 hromadow žiweho drjewa

Zetkanje w 9 hodź. na puću z Łomska do Lišeje hory (pola Lišahorsk. polow)

Hajniski hamt w Njeswačidle.

Wšě šulske knihi
su dostać
w Smolerjec knihařni, zap. dr. z w. r.
na Lawskich hrjebjach 4

Jutrownu póndźelu wuhotuje
kolojězdne towarstwo „Wanderlust“
nalětni swjedźeń
w Pěskecach

Dźiwadło a po tym reje. Započatk w 4 hodź. Popołdnju reje
Wšě towarstwa a hosćow přećelnje přeprošuje
kolojězdne tow. „Wanderlust“ za Róžant a wokolinu

Tunje
fofle
dźěćace —·90, mužace 1·20, **95 pf.**
žonjace
Heinrich Mohr
w Budyšinjena Žitn.wikach

Přewzaće wobkhoda

Česć. wobydlerjam we Wotrowje a wokolinje wozjewjam, zo sym Wotrowski młyn a pjekarnju wotnajał.

Budu so stajnje prócować, w młynje a w pjekarni česć. wotběrarjow nanajsprawnišo posłužować. Dźeń 10. haprleje 1929 so znowa wuporjedźany młyn a pjekarnja wotewrі.

Prošu z tutym wšěch wo dobroćiwu podpjeru.

Z počesćowanjom
Fr. Poetsch

Hólčec, kotryž je jutry šulu wukhodźił a chce rady
krawcowstwo
nawuknyć, so hnydom pyta
Jan Rjeda, krawski mištr
w Jaworje

Jan Petrkec nasl.
mějićel E. Schulz
w Khrósće
poručuje k nałětu:
wulki wubjerk rjanych nowočasnych **woblekow** za holcy a žony, tkaninowe a somočano wot 13—35 hr.
Zonjace a dźěćace šaty atd.
Na wšě twory 5% **rabata!**

Wšě družiny
hnojidłow
ma stajnje na składze
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Dźěłowy hamt w Budyšinje
na Hrodowskej hasy **Telef. 2861/2868**

Wotdźělenje za powołanske zaradźenje a wobstaranje wučbnych městnow w Budyšinje na Žitnych wikach 18

Wotnožki we
Wulk. Dubrawje (Telef. Khróst-Łomsk 78)
Biskopicach (Telefon 291)
Korzymju (Telefon 213)
Kumwałdze (Telefon 405)

Posrědkujemy dźěłańske mocy kóždeje družiny wot njewučeneho dźěłaćerja hač najwučenišeho powołańskeho dźěłaćerja a přistajeneho.
Posrědkowanje přistajenych, personala za hosćencow a zastojnikow a dźěłaćerjow za ratarstwo a hajnistwo stawa so we wosebitych wotdźělenjach

---

Nowosće elektriskich
wobswětlenjow a Radio
wurjadnje tunjo, we wosebitym wobkhodźe
Ernst Böttger
na Sukelnskej hasy 3
Telefon 2305

Sym k hojenju
sobustawow powš. wjesn. khorobneje kasy
w Kukowje
(wotnožki w Ralbicach a Sernjanach)
připuščeny.

Rěčne hodźiny wšědny dźeń 8—10 nimo toho pónd. a srjedu 6—7 pop.

Dr. med. Sickert
prakt. lěkař za wšě rany a za porody
w Rakecach
Telefon Njeswačidło 57

Wšě wobuća a wuporjedźenja wobućow spěšnje
derje a tunjo
wobućowy dom Mark w Kukowje

Žonj. lěkař dr. Wünsche
w Budyšinje
zapućuje hač do 17. haprleje

Hdyž chceće
woprawdźe dobry wobraz měć, dha dźiće do fotografiskeho ateljeja
Richard Hutha
mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čo. 13
Kóždu njedźelu wot 1/2 11—3 hodź. wotewrjene

Profesor dr. Hess
wot 5. haprleje na 14 dnjow zapućowany.

Příloha k číslu 75

SERBSKE NOWINY

Sobotu 30. měrca 1929

Clowjestwo před jutrownym rowom.

Pod tschižom stejesche cłowjestwo cżichi pjatk. Žiwjenje sprostny. Smjerćej doby: „Kschižowany, wumrjeł, pohrjebany.“ Tak tśhowa so tśłónczto krwawneho dja. Jeje poślednje pruhi wobswětlowachu skalny row a pobožny cżah żarowazych. Pśched tutymi zmjertnymi wrotami steji praschenje: Budże sajaty smjerće na wěcżnje w cźmowym rowje wostaćej, potom njech śwět ſ mérnej krocżelu nimo njeho dźe, je woporślepjenja był. Budże-li pak puta smjerće rospaczicź, skalny kamjeń na bok cźišnyć, cźełowny pławschcź wot so śichasć, potom je dobyczeř, wjerch żiwjenja, hłowa, tiž wschitke stawy sa żobu cżehnje.

Tute wěcżnje stare a wěcżnje nowe myśle dachu tehdom żidam jedyn wotdźeł romſkich wojakow jako straźnikow nastajeć. Tuczi buchu njetajomni śwědkojo horjestanjeneho, śu wěru do njeho a jutrowne dobycże krucżili. Sslabe murćże, jich wobtykanje psches śibow rěcża nam wo walkim podawku, tiž je so w cźichej nozy stał. S tuteje nozy wudoby so śwětło błónża, jutrownicźka, jutrowne póśelstwo a jutrowna wěra. Njeńsche serja. Japoschtotojo njeběchu pschepěschni póśłojo wěry wo horjestanjenym. W jich buschach bě pschekłapjenje hischcże pschewulke, hacź so buchu so tak prjódzy pschemėnili. Buchu kritikarjo. Wobhladnitwje su dwělowali, pruhowali, wusłuchcheli a potom hakle wěrili. Tuta pomatkosć w jutrownej wěrje su wěsći rukowarjo sa potnu wěrnosć.

Hakle potom, hdyž so poślednja mtha sshubi, poślednja mróczej wot pschełamanych so błónczných pruhow wupjerchła, su jutrowne póśelstwo a jutrownu wěru do cźichżowaneho a horjestanjeneho wosjewili a sa njeho do śmjerće schli. Ssu so krucże pschežwědcźili, so żana wurěcź a wucźeř wjazy możno njeje, so nasdaina śmjerć abo jebanje je wusamknjene. Tak thilachu so pśched wotucżenym rjekom, stanjenym wumožnikom, dachu jemu swoje żiwjenje, lubosć, swoju zylu wołsobu.

„Wón je ſ morwych stanył, halleluja!“ Hdyž jutry pschikhadźeja, dha je to tóždy ras horjestawanje wěry a żiwjenja w śwěrće. — Jutrowna wěra je żiwa, dokeľ je Khrystuš żiwy. Je żiwy w śwěrće, kotryž je naš wumožiŕ. Dulcha żedźi sa wěcżnym njeśmjernym śwětom.

Je hischcże jutrowna wěra żiwa. Mój jutrowneho póśelstwa so hischcże jewi. Nětdy dhajsche njesbožowny cźłowjek swoje żiwjenje wot so cźišnyć a to w jutrownej nozy. Nadobo sćelu jutrowne swony swoje miedźane synki do kraja, wjeśele haleluja klinczi w błiśel zyrkwicżny. Sajaty tu steji. Wěru drje je sshubił. Ale dopomnjenki na wěru ſ dźěcżazych dnjow buchu ſ jeho wumożerjom.

Tak so dźenża mnohim dźe, kotryž sa wěrnosću błędźa. Cźim dale su wot jutrowneho rowa a horjestanjeneho so wotsałili, cźim bliže stupa zuka bjestrósnitnosć njewěry. Wěda bjes wěry wjedźe myślazeho cźłowieka do nozy a sadwělowanja, niż k śwětłu a żiwjenju. Haj, żiwa je mjes nami hischcże wěra naschich prawótzow. Dźenża steja miliony pśched wotwerjenym rowom a wěrja. Zhły śwět żiweho kschesćijanstwa tu njeby był, by-li jutrowny dźiw jebanstwo było. Rowny kamjeń tu leži. Je cźejko, jón na stronu storcźić. Row je wotewrjeny. Wěra ma swoje krute sepjery: „Khrystuš je żiwy!“

Do swuka jutrownych swonow mésćeja so radostne spěwy a kérluschze wěrjazych kschesćijanow. Jutry su śwjedźeń wěry a kruteje nadźije. Jutry su śwjedźeń horjestanjenja kschesćijanskeje dusche ſ horjestanjenym k nowemu, rjeńschemu żiwjenju hnady a pokoja, podłožk wěcżneho żiwjenja. Jutry su śwjedźeń, tiž wot dobyczka rěcźi a k dobyczu mjedźe.

Jutry.

Budź powitany, bźěžerjo,
Ty sjerschta żiwjenja;
My wjeselimy dźenża so
Na sbożu jehnjecża.

Ty pschewinył sy ſ dobyczom
Ssmjerć, straschnosć cźertowsku,
A napjelnił sy ſ wjeselom
Wschěch słyschnych wutrobu.

Nětk měr je bje wschoh' pschestacźa,
Nětk njebjo nasche je;
Se wschitkich prawych jasyka
Nětk klinczi wysłanje.

Dźeł twoje herbstwo żobu nam,
Trosćt słyschnych wutrobi,
Kiž pschindu k twojim pschitwarkam
We śwjatej nadźiji.

Hlaj, wina pohrjebana je
We rowa hłubinje;
A wěra nětk so sradaje,
Ju śmjerć wjaz' njestróji.

Budź tebi khwalba, Jesu nasch,
Ty śwěrny Sbóžnik!
Kiž wěrjazym nětk wotankasch
To kraśne kralestwo.

Jutrowne wjesela a jich sćěhnki.

Wschitke wjesela a sabawy maja nimo wschelakich rjanych dopomnjeńkow też wschelake njelube jeśěhnki. Tak je też ſ jutrami. Pschi rócżnych cźahach, wobsebje pak na jutrownych śwjatych dnjach, wujiwamy wschelake wjesela. Pjeczemy tykanzy, pjeczenje abo wscho możne. Derje tomu, schtóž ma k tomu trěbne žołdki. Wémy pak też, so njeje niczo hórje k śnjeżenju hacź nékotre dobre dny. Nékotrychkuli pschi tajkich śwjatych dnjach pschejara žołdkej hołduje a sćěhnik toho je, so żebi jón ikały. Potom dyrbimy so poscźicź, bycnjesch njechali, dokeľ žołdk tak njez stawuje, a to tohodla, dokeľ smy jón pschenapinali. Naschi žołdk trjeba też wěsty cźaš k wotpocżinjenju. To je katolika zyrkeŵ też ja dobre śpóznała a tak je pósł sawjedła. Schto pak je pósł? Pósł je to, hdyž żebi cźłowjek dobrowólnje něschto na jédzi wotlorhnje, to rěka, so so jenož ſ jenokróczným dopołnym nałuczenjom sa dźeń śpokojimy, a to je pschipołdnju. W druhich cźahach wob dźeń pak jenož małe poślynjenje k żebi wosmjeny. S tajkim poseźenjom so kreŵ wucźisći a wschelake njecziste maćiśny (Stoffe) ſ cźela wundu. Tak potom po tajkim poseźenju jédź lepje wujiemy. Njepomérne jédzenje najwóle dźěcźom wadźi. Na pschikład, nétotre dźěcźi k wobjedu niczo njejédza. Wórsy po wobjedźe pak macź pschecźěhaja a two pomałku proscha. Druhe jaho śledża a wschelake plasti a zokorowe łukti jédza. Pschińdu-li k wobjedu, dha so jim niczeho njecha, dokeľ je žołdk se wschelakimi žłódkimi wėsami sstajeny. Mjes tódźej jédźu dyrbi wjetscha abo mjeńscha pschestawka być a to sa tym, schto śmy jédli. Po tódźej jédźi žołdk jédź wokoło hodźinu abo dwě pschezwykuje. Je-li jédź pschezwykowana, sapocżnje so nowa žołdkowa kiśalina twóricź a ſ njej wschelake žołdkowe juschki, kotrej su k poźiwanju nutsje trěbne. Tute juschki njemuja žo pepsin, hcapsin, chimosin a żelowa kiśalina. Pśredy hacź je dosćej tutych juschkow wutworjenych, traje wokoło dwě hodźinje a te hakle po poźiwanju zyroby. Potajkim, je-li jédź sa 1½ hodźiny spożiwana (verdaut), dyrbimy hischcże dwě hodźinje docźakaćej, pśredy hacź něschto jémy. Sewak nimamy w żołdku dosć kiśalinu a żołdk jédź prawje njespożiwa. Wěsto możemy mjes śnédanju a wobjedom a mjes wobjedom a wjeczerju małe poślynjenje k żebi wsaćej, niż pak so jenje dospołnje najéćej. Sinak je wěsto pola teho, tiž cźeźko dźěła. Żołdk cźeźkodźěłacźerja jédź wjele lepje spożiwa. Njespożiwa-li żołdk dosć derje jédźe, dha nam we żołdku p[illegible] jeho wołanje. S tebo nastanu potom wschelake [illegible]

Najlepjej żebi ſ pschejedźenjom jschłodźiny. Tu żebi żołdk sam żebi poradźa a my wróćamy (erbrechen). Tola to pak druhdy njeposmha a dyrbimy lékarśku pomoc pytacź. S tym mamy cźasto dosć njelube dopomnjeńki na tajke śwjedźeńske dny. Najlepje wobaramy so pschecźiwo tajkim wschelakim tkorośćam ſ pomérnosću w jédźi. Jémy-li něsto pschi jutrach płódke wėzy, jako zokor, schokladu abo marzipan, jémy to wschědnje jenoż po wobjedźe, jenje pak mjes wobjedom a wjeczerju abo mjes śnédanju a wobjedom. Pschejara tuchże jédźe su też cźeźko

Jutrowne serbske spěwy.

Piše Bjarnat Krawc.

Našc wulke křesćijanske swjedźenje su bohaće ze spěwami wobrubjene. Najwjacy puzoli so žórło ludowych spěwow w hodownym času absolutneje radosće; najmjenje zaběra zo ludowa fantazija ze Swjatkami, štož drje bóle we njezaprijomnosći a metafysicy swjatkowneje mysle leži. Pokhórluški a spěwy, basnje a hudźbniny k Jutram dźela so khětro raznje do dweju znapřećiwnych skupinow: na jenej stronje horjo a bolosć, na druhej wjesele a radosć. Napadne je při bliższim připosłuchanju, zo cłowjeska poetiska móc so lěpje wusteji na předstajenje bolosćow a njezboża, dyž-li na wopisanje zboża a radosćow. Wšako cłowjek też ruče zapomni dostatych wokřewjenjow a dobrotow, ale jemu načinjene skřiwdźenja nochce zabyć. Hižo zwjeřšny pohlad na swětowu wumělsku hudźbu tuto wudawanje wobtwjerdźa. Khrystusowe ćerpjenje je zdawna wulkotnje komponowane we tak mjenowanych „passijonach“ přez Sěca, Bacha, Haydna, Beethovena (Wolijowa hora); a „Stabat mater dolorosa“) stała maćeř bolosćiwa) bu komponowane wjele króć wot Astorga, Pergolesi, Suberta, Kiela, Dvořaka a druhich. Při tym dopomnimy so też na přenujace lamentacije a improperije Palaestrinowe. Też w jednorym wumělskim spěwje nadeńdźemy paralelny zjew. Nabožny ludowy spěw wo Jezusowym ćerpjenju je samy reflex hłuboke ho dojeća (začišća) na ćuciwu wutrobu našich prjedownikow. Spěw: „Jezus dźěše do zahrody“, też w němskim ludowym spěwje wjacorje zastupjeny, přewodża našeho Zbóžnika na jeho krawnym puću ke křižu. Smy swědkojo jeho limanja, a widźimy zrudobu kołodo kota w cyłej přirodze. W jednorych słowach abo z basniskej sylnosću předstaji nam ludowy spěw też Marijnu bolosć, lubosćiwu starosćiwosć Zbóžnika a Jana a zbožkarski njemér w přirodze.

Pola Markusa čitamy, slědowacu legendu, tu sylnje skrótšenu:

Gethsemane.

Jezus tam do zahrody dźěše,
swoje hórke ćerpjenje tam wón započa.
Wot potu krawnoh' mokry wšón běše,
rudźachu trawa so a łopjena.
Žehlniwa dźěl bjerje stwórba Boža,
hdyž tak ćerpić Knjeza swojoh' widźeše, Jekiž poskićeŕ je zboža za nas wšeho — Jezusa,
smjerć hórka tam jeho jimaše.
Duša moja, rozpomni to swěru,
dźi z nim zwólniwa sobu do Gethsemanej
a zapřimń to ty z polnej žiwej swěru,
zo za tebje Wumóžnik twój ćerpješe!

Też H. Jordan poskići we swojej zběrcy (1884) rjany, ludowy spěw: „Wj Gethsemane“ z nadobnym hłosom; za 4-hłósny khór wobdźěłany namakamy jón we „Wulkej lubosći“ čo. 28. Ma so takle:

Jezus tón dźěše do zahrody,
k swojom' Wótcowi modleše so:
„Wótče, ty luby Wótče mój,
och njemóhł ja bjez toj martry być?“
„Synko, ty luby synko mój,
ty bjez teje martry wšak njemóžeš być,
sam ćerpiš ty za cyły šćroki swět!“ —

Pětr pak nětk wučehnje mječ swój wótry,
wotruhnje Malchusej wucho!

Jezus měni k tomu:
„Njerubaj, Pětrje, njerubaj z mječom,
tu wójnu njedobdźe wótry twój mječ!
Mojeho Wótca móhł ja prosyć,
zo by, na pomoc dopósłał mi
dźe wjele legionow jandźelow!“

Farař Matej Handrik Slepjanski rozšěri rozhlad wo tej jutrownej wěcy z doskićenym dalšim ludowym spěwom:

„Dźiwno.“

Wj nim słyšimy:
Pój a płač, ty hrěšna wutroba!
Polne wody, polne sylzow, polne krawoh' potu
wobkrjepjene je te bójske wobličo,
padnje też dele we zecenjeju a we nuzy!
Kral njebjes a zemje, sy storčeny, z nohami
pluwany do bójskoh' wobliča [ćeptany,
Krjewjowane sy, jehnjatko!
Wusměšeny sy, martrowany, zacpćty,
z černjowej krónu krónowany,
šwikany, hač krej kopienje na zemju oběi.
Jow widźiš jehnjo bože njewin'wate,
och, kak njese swój kříž tak sćerpnje,
padnje dele we zecenjeju a z bolosću:
pój a płač, ty hrěšna wutroba!

Ze zběrki Michała Hórnika (1863/64) chcu wosebje wuzběhnyć jenu z napismom:

Mysle.

Och wy moje mysle! njekomdźće so,
pójće a pytajće swětłosć.
kříž je hotowy. Jow widźiće Jezusa stać.

O bratřiko, ty jutrowne jehnjatko!
Kak twoja hórka martra a twoje ćerpjenje
přinjese nam wěčne žiwjenje!

Sléduja hrónička, Jezusowe bědźenje a ćerpjenje wopisuje; na kóncu rěka:

Och ja chcu nětkle z Jezusom do rowa hić,
Och ja chcu zaso z Jezusom z rowa stanyć!
Ja wozmu jeho swjaty kříž a sćěhuju za nim.
Och lubši Jezuso, wotwobroćiš naše zležinjenje!

Štó z nas by njeznał „Swjateje Marijne sylzy“ ze H. Zejlerjowych poezijow? Tuta legenda je so při spěwanskich swjedźenjach po Kocorowej hudźbje (khór měšany w moll) husto spěwał. Lubozne a nježne su přirunanja wšelakobarbnych rózow, kiž z Marijnych sylzow, pod křižom tyšniwje rozlatych, zakćěwachu — z njewinowatosću a ze sapatej lubosću Zbóžnika a ze swěru maćerneje.

pośłowne. Tohodla njeżměmy ženje pśichewjele takich tuchich jědzow wuźiwaś. W małej měrje ničo njewadźi. Pomérnosć je ſ najlěpśichim lěkarjom. Wobjeźe pak chźemy pśichipomnjeś, ſo njepomérne wuźiwanje alkohola najrjeńšy ſchkodźi. Na kóždy pad njeżměmy dźěśom žadnu alkohol dawaś. To pak njepśaji jenoź wo piwje, winje a ſpalenju žanom. Alkohol je teź we wſchelakich klóbčoſchach, na pśikład w ſitkrownych jutrownych jejkach a pśalinach, w konjakowych bowlach abo wiſchnjach. Jěźa-li dźěći taſtele wěcy, dha móža jim wone runje tak ſwadźiś kaž wuźiwanje alkoholowych napojow.

Schtóž na ſo po kacźanſkim pśikładowje: „Ne quid nimis“ — niż něćejšo pśichewjele —, tón śmějo teź prawje ſtrowe, ſbožowne a wjeſołe jutry. A te my tola wſchěm gašchim lubym cźitarjam pśejemy.

A tola su jutrowne zajacy.

(Wobraz ſe wźmy.)

Haj wſchak, dźěći ſu hižo ſajecźe hnězda tvarile we ſahrodźe a ſady drjewoweje hromady. A dźeńſa rano, to rěka jutrownicźka, hdyž ſu hnydom w ſpódnich kholowach a na bóžy nohi w drjewjanzach won ſkocźile, ſu woprawdźe rjane pśiſane jejka w kóždym hnězdźe namakale. Sajaj — wſchě tola ſmjerkmyle njejſu — je hakle runje je ſnjeſł, kaž mać měnjeſche, ſu hiſchcźe zyłe cźopśe.

Ale dźěći njewěrja wjacy tak prawje. S pśeńja ſu ſo ſchuli wot wjetſchich zyłe hinak ſłyſchake, a ſa drube, hdyž nan powědaſche, ſo hižo je jejka w nogy ſnjeſł, mikmy mać ſ wocźomaj na njeho. Nadobo je pśichłoſowaſche, ſajeźk je hakle runje ſ dwora won, dokelž ſu jejka zyłe cźopśe. Że widźał, kak je ſajaz pśiches ſahrodny płót ſkocźił. Potajśim wźeła njemóźe zyłe prawa byś. „Że dha woprawdźe jutrowny ſajaz, nano?“ — „Sſo wě, ma bśemjo na khribjecźe kaž „handlěś“, połoji por jejſow do kóždeho hnězda a cźełnje potom ſwoju dróhu dale. Chze wſchitke dźěći wobhoźiś.“

„Macźi, ſu dha woprawdźe jutrowne ſajazy?“ — „Sſo wě, žydnu ſo do kóždeho hnězdźicźka a ſnjeſu runje tak jejka kaž kokoſche.“ — „Nan je pśiſedy pśajił, ſo ma kóždy taſke bśemjeſćko na khribjecźe kaž taſzy handlerjo.“ — „Ach, hdźe teź to. Nětko pak mje woſtajcźe na pokoj!“

„Wěſch, mužo, mohła cźe płazacź kaž kožanu cźapku. Sſy wotrychiwane cźełe! Dyrbíſch dha tym dźěćom kóždy króć hinak błeźiś? Woprawdźe, ſu hotowy njepśech! Bjes dźiwa potom, ſo nochzeja wjazy do jutrowneho ſajaja wěriś. A ſo mi popołdnju doma woſtanjeſch, hdyž ſ dźěćimi łuſt won du. Namakamy pſchi łěžnej kromje někotre jejka a dźěći budu pśeſtrowdźene, ſo tola jutrowny ſajaz je.“

Ale po pſchipołdnju ſtebi hinak pſcheſkładže. Że tola ſkónčnje khtanſiſcho, ſo muža ſobu wośmje, ſo by hólzow bóle pſchi ſtebi měł, hdyž ſkradnu jejka kowa. „Bożo pomhaj cźi, jeli mi mjeſ ſajco ſkaſeſch. — Nó, to pótjej, dźěćo, póndźemy łuſt won do Bożeje ſtwórby, tamle po polach hacź ſ łěſej. Że dźeń dźeńſa jutrownicźka. A ſkónčnje namakamy nětchto wot jutrowneho ſajaza.“

„Dalvaj kedźbu“, ſchrukoge Bjarnat makemu Pětrkej, „te wonaj najpriedy ſobu wośmjetaj a potom ſkowataj. Dawaj pozor kedźbu na nano, ſam budu na macź kedźbowaćź.“

„Macźi, ſchto dha maſch w twojej toſchi, ſo ſo tak jara porcźiſ?“

„Wośtaj jenoź, łuſt tykanza, jeli ſtej po puczu hłódnaj.“

„Nano, ſchto dha ma macź ſwcźo w ſwojej toſchźe?“

„To jenoź ſo dołho njeproſchej, ma tam ſwoje rubiſchko, jeli dyrbjałko na wjeczor bóle ſyma byćź.“

Pětrk běžı dopředka k macźeri: „Macźi, mózu twoje rubiſchko doſtaćź. Bych je rady na nanowy kij ſwjaſak a tak bych rjanu khorhoj měł.“

„Tu mam tykanz a žane rubiſchko“, napiſcheźiwo macź. Bjarnat běži k nanej. „Ssym hłódny, móže mi macź łuſt tykanza dacź?“

„Macź nima tam tola žadyn tykanz, ale rubiſchko.“

Hólcźaj pſchekłepanaj na ſo hładataj a troſchku jědoješe na ſtarſchoju, hdyž takke ſ nimaj dźetaj.

W łěžu nochzetaj ſo ſměrowaćź. Macź drje prajiſ: „Nětko chcemy ſo dźeliś. Wój dźetaj ſ nanom tamle dele a póndźu bóle po ſchcźežźy. Schtóž nětchto namaka, hwiſda.“

Ale móże cźiniś ſchtož chce, naſtajnje pſchihódźetaj hólzaj ſaſo k njej a hładataj.

Stary jutrowny spěw.

(Victimæ paschali.)

Jutrownemu woprej ſławu
Křesćenjo njech wopruja!
Jehnjo přećerpi smjerć krawu,
Wowcy wumó z pokleća.

Khrystus bjezlrěšny ſam Wótca
Z hrěšnikami wujedna.
Podarmo bě smjerće próca,
Živjenje pla[illegible]

Živjenja wjeſch morwy leži
Drje w tym dźiwnym bědźenja,
Tola živy zaſo knježi
Dobyćeiſcy nad ſmjerću.

Powěz, što ſy wohladała
Ducy, Marja Madlena!
Pó ćmě ſće ſym wopytała
Živeho row Khrystusa.

Spóznach krasnoſć ſtawaceho,
Widźach ſwědkow jandźelow,
Ruby, ſaty žałbwaneho,
Ale hewak próżny row.

Haj, je ſtanył hinak njeje.
Khrystus, moja nadźija!
Hižo dźe do Galileje,
Dźiće, tam ſo pokaza.

Wěmy, zo ſo z morwych zběže
Khrystus kral ſam woprawdźe.
Smil ſo nad nami, ty, Knježe,
Wumoženi proſa će!
Amen. Alleluja.

29. 3. 29. Z łaćanſkeho M. Nawka.

„Daj mi ras toſchu“, ſchukaty nan macźeri, hdyž běchu ſaſo hromadźe. „Nětko chzu ja wšyku do ruki wſacź a potom hižo pódźe.“

„Nó, ty byſ kmótr! Njemérnu, ſo wſcho nadobo pſcheradźiſch ſ twojej njeſlěpoſcźu.“ Ale wón ſo njeda wottrajſchiéź a tuž jemu toſchu da.

„Nó, hólcaj, pójtaj nětko łuſt ſe mnu. Dokelž njechaſchtaj dałeko wote mnje hicź, póndźemy hromadźe. Njech nan na tamnym boku łam dźe; wſchak niczo njenamaka.“

Kocźe žmorźe, nětko njepuſchcźitaj nana ſ wocźom, dokelž ma toſchu w ruży. Tak mudraj a pſcheklepanaj hižo ſtaj.

Ale nadobo je ſo ſhubił, kaž by ſo do ſenje zapadł. Mója hładacź a wołacź kaj chźeša, nan je pśiſedz. Stónčnje po dołhej khwili hwiſda a runje tam lebjerka, hdyž je ſo wot nich ſhubił. Na tón błak woni ſaſo wokoło pſchińdu. A to, — macź mohła jeho płazacź, — wacźi ſo tamle tón wožoſ, tón njeſepak a widźa zyłe wěſcźe, kak jejka ſ toſche bjerje a je na ſemju kładźe. Pſcheſahe je ſwiſdaś.

Schto bě cźiniś? Do pětkocźneje jamy ſo ſkowaś a tam naſpjedy jene jejko ſjeść. A jene druhe do ſaka tyknyś. Te drje budźe njeſcźo na cźaſzy ſchlapnyć. Cźłowjek dyrbi tola teź troſchku na ſo myſlíś. Nó haj, pſchi tym je troſchku pſchesahe ſwiſdaś. Njeje jej myſlíś, ſo hižo ju tak błiſko.

„Cźiſch, nano, ty dźeń je ſ macźerneje toſche ſjerjeſch.“

„Sſo wě, ſym hižo telko naſběrał. Nětko połožu je won, ſo bychcźe widźeś, kak ſu w hnězdźe leźałe. Pójtaj pohladacź, hólcaj!“

„Nano, ty ſy tola prajił, ſo je w toſchi macźerne rubiſchko. Hdźe dha je te nadobo woſtałe?“ wjeſeli ſo Bjarnat.

„Hladaj jenoź, ſym je ſaſ dołho do pikejſchineho ſaka tyknył.“ A woprawdźe, na cźiwak rubiſchka w ſaku, kaj bě jej pſchi wotthodźe nutſ tyknył, jeli by na wjeczor ſyma było.

„Nó, myſłach ſej, ſo je tykanz w toſchi, prajeſche tola macź“, doda Pětrk.

„Sſo wě, tykanz je tu teź był, ale tón ſym pśiedy runje ſjeść. Njebě dźeń wjele.“

A dźeńſi wěritej woprawdźe, ma dźeń hiſchcźe ſrjódki wokoło hubY. Te wſchaſ ſu wot jeja, ſchtož wonaj njerozumějitaj.

Macź ſama njewě, ſchto by k tomu prajiła. Po prawom bě wěz khětro ſkſhył, ale ſo zyłe derje pſchi wſchěm wurěcźaſ. Wſcho, ſchtož je prawje.

Ale hólcźaj nochzetaj pſchezo hiſchcźe wěriś dla jutrowneho ſajecźka.

Tola nadobo, hdyž takke ſo łěžu du, wuſkoczi ſajaz. Tak dołho haćź ſa nim hładataj, wośmy tak rucźe jejo ſe ſaka a cźiſnje je do ſajecźeho hnězda. Pětrk je namaka. „Hurra, te je tola ſajaz ſnjeſł. Że hiſchcźe zyłe ſiwke!“ Haj, ſ mojeho ſaka, myſłi nan pſchi ſtebi a dźe hordźe póda ſwoje ſónki, kaj by rjeą dźał: „Schtó je wěźku nětko najlěpje dokonjał, ja abo ty? Nó, potajśim!“

Hólcźaj wěritaj ſaſo krucźe, ſo jutrowny ſajecźk jejka njeże. Staj tola ſe ſwojimaj wocźomaj widźałoj.

Cyrkwinske powěsće.

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku.

Jutrownu póndźelu wječor ½8 hodź. jutrowna ſwjatočnoſć (khórowe ſpěwy a pozawniske přednoški). Wutoru pop. w 4 hodź. bibliska nutrnoſć za Žony. Stwórtk wječor we 8 hodź. bibliska nutrnoſć.

Zjednoćeńſtwowy wothładaŕ Zimmermann změje bibliſku nutrnoſć wutoru w Kumwałdźe, ſrjedu w Korzymju, ſtwórtk we Wjelećinje a pjatk we Tućicach.

Zjednoćeńſtwowy wothładaŕ Křižan změje bibliſku nutrnoſć póndźelu pop. w 3 hodź. w Bělej Horje, wječor w Hlinje, wutoru we Wjazońcy a ſrjedu w Motydle, ſtwórtk we Wolbramecach a pjatk w Hornjej Hórcy.

Z Khwaćic.

Jutrownińcku rano ½9 hodź. ſerbſke a w 10 hodź. němſke kemšenje, wohoje ze zbórku za powšitkowny cyrkw. fond krajneje cyrkwje; pop. w 2 hodź. dźěćikemšenje.

Druhi ſwjaty dźeń dop. ½9 hodź. ſerbſke a w 10 hodź. němſke kemšenje, woboje ze zbórku za ſakſke błowne bibliſke towaŕſtwo.

Naše pismowstwo.

Literatura Łužiſkich Serbow pod napiſmom „La Littérature des Serbes de Lusace“ je w francowſkej rěči w Parizu wušła. Napiſała je tule brožurku znata knjeni M. de Vaux Phalipau jako wosebny wośiž z revue „Les Amis de la Pologne“, wobſahuje tale knižka 32 ſtron, wudebjena ze 14 wobrazami. Francowſkas pisowaćelka čini ſwojemu francowſkemu cźitaŕſtwu naše ródne ſerbſke pismowſtwo tak zajimawe hač ſo hodźi, wězo w cyle krótkich rysach. Po krótkim hiſtoriſkim zawodźe jedna tu wo narodnej pěſni a wo legendach, dale wo wozroděnju ſerbſkeje rěče, kotraž pokazuje ſwoju bohatoſć w rěčnikach a ſłownikach, ſwoju khmanoſć w přełožkach z cuzych literaturow, ſwoju wuznamnoſć w ſerbſkim časopiſmowſtwje a ſwoju wuſtojnoſć a rjanoſć w krasnej literaturje: poeſiji, romanje, dźiwadle. — Wšitkón wobſah je z krótka a jaſnje podaty, z drobnymi citatami a z paralelnym pokazanjom k pólſkej abo češkej literaturje, z późnaćemi, kiž wopſ[illegible]dźe překwapuja, a z luboſću, kotraž dobywa ći[illegible], kotříž snadź přeni króć nješto wo Łužicy cźitaja. [illegible] knižka rěči najkraſniſu rěč wo naſim narodnym bycu, wo naſich kulturnych wosobje literarnych pomnikach, kiž teź pred ſwětom z česću wobſteja. Dwě drjeworyćinje Měrćina Nowaka — reja a přaza — a cyły rjad znatych ſerbſkich wótčincow — mjez nimi Smoleŕ (nic Marko, kaž je zmylnje podpiſane, ale Jan Arnoſt), Hórnik, Ćišinſki, Muka, A. Černý, Urban, Jan Skala, J. Radyſerb-Wjela, Mina Witkoje, Józef Páta a Vlad. Zmeſkal — přihódnje dowupjelnja tule zajimawu knižku. Na jeje kónću cźitamy zapis francowſkich dźěłow (wšo hromadźe 38) wo Łužicy wot léta 1920 hač 1928 wudatych. Dospolny titul réka: M. de Vaux Phalipau: La Littérature des Serbes de Lusace. Editions des „Amis de la Pologne“ 16. Rue de l' Abbé de l' Epée, Paris (5e) 1929.

Přilopk.

* **Pśiched ſudniſtwom ſo ſaſtełił.** S Altony ſo powěſ: Nataŕ ſ Flottbeka, kotrehož leśownoſcźe mějachu ſo ſrjedu dopołdnja ſudniſcy na pśeſtawanje pśichedowacź, je ſo pśiched ſudniſtwom w Altonje ſaſtełił.

Puć do niebieskeho kraleſtwa.

Pokaſak njebo farać H. Lenk.

2] (Pokračowanje.)

S łatarnju w ruży.

Dyrbjało dha ſo mnu tak jara ſtě byćź? Nimaja dha druzy wjele wjazy dźěła na ludźeli hacź ja. Kajki je tole naduty urian a kajki ſłupeńc je tón tamle. A tule ſtaru kleſkawu ſnajemy hižo dołho. A tamna! Na, ta teź jenoź do Božeho domu dźe, hdyž je ſo nowu ſukniju wobſtełka! — Tak dźemy ſ łatarnju do luda a wobſtwěźimy ludźi wot wſchěch bokow. Schtó dha pak naſ wobſtwěśkuje? Jene woko widźi naſ a hłada do kóždeho kucźika naſcheje wutroby. A ſchto tam widźi? So ſyny to ſame cźiniłi, w cźimž druzheho ſudźachmy, a ſnano dwójzy abo trójzy telko. Tuto wohnjojśe wócźko widźi wſchitko, wſchitko. Pſched nim njeje cźemnoſć cźemna a nóz ſtwórcźi ſo jako dźeń. (Pſalm 139, 12). Możemy jemu twucźekinyć? „Hdy bych ja ſtył do njebjeſ, ty ty tam; a hdy bych ſebje póſtłał do ſěle, dha ty ty teź tam, wośmu-li ſtebi ſkřidła ranſchich ſerjow, ſo bych bydlił pſchi najdalſchim morju, dha by wſchak mje twoja ruka tam wjedła.“ Tak praji biblija. Kak pak pſchińdźe, ſo ruka wſchehomóžneho njeje naſ hižo dawno pſched ſtwórbu ſudnyj ſtoł ſtajiła? Dokelž njebjeſki ſudnik dźeń wote dnja na to cźaka, ſo bychmy ſo połěpſchili a pſchidawa nam hižo wiele lět po ſwojej dobrocźiwoſći, ſcźerpliwoſći a dołhocźakanju. A my? Wobkedźbujemy my to? Abo kładźemy pſchezo hrěch na hrěch, ſo bywa hora pſchezo wyſchſcha a wyſchſcha. Cźakaj jenoź, dźeń pſchińdźe, hdźež budźe rěkaćź: „Nětk budźeſch ſudźeny!“ Schtó wě, kak blizko cźi tón dźeń je. A potom? potom budźe tón pratvy ſudnik kóždemu daćź po jeho ſkutkach. — Dźeń jako dźeń, nóz jako nóz, hdy my tudy ſe ſpjatami połkowanje naſchich wotemrětych pſchihotujemy, cźehnje łeto wot léta bjeſkónčnyj cźaſ duſchow, wjedźenych wot ſunjerneho jandźela, k Božemu ſudnemu ſtołej a kóždo duſcha doſtanje ſwój wuſud. Pſchińdźe-li nětk duſcha, kiž je w ſcźerpliwoſći a w Bohu ſpodobnych ſkutkach po tym wěcznym žiwjenju žedźała, dha wón ju wita a ju ſ khwalbu a ſe cźeſću do njebjeſkeje ſwjatnišy wośmje. Pſchińdźe-li pak duſcha, kiž je ſo tudy Bohu pſchećiwjała, jeho wérnoſći, jeho ſłowam njeje pośłuchała, ale cźiniła, ſchtož běſche njeprawe a ſe, dha wón ju ſ ſamej ſaneje hnady njeſwopokaja, ale jej ſwój hněw cźucź dawa a ju tam pſchepokaja, hdźež je ſtył a ſrudoba; hacź je duſcha na ſemi we wośebnym hrodze bydliła abo w niſkej khěžy, wſcho jene, Bóh na wożołu njehlada, něſchto taſke móżemy jenoź pola cźłowjekowe nadeńcź, niż pak pola Boha. — Kak móże pak Bóh ſ taſkej duſchu do ſuda hicź, kiž cźaſ ſiwjenja niczo wo Božich 10 kaſnjach ſłyſchała njeje? Wo to ſo ty njeſtaraj, pſchetož Bóh cźini ſwoju wěz prawje, pſchetož, kotříž bjes ſakonja ſu ſpřešchili, cźi budźa bjes ſakonja ſudźeni, a kotříž ſu pſchi ſakonju hřešchili, cźi budźa pśiches ſakoń ſudźeni, pſchetož pśiched Bohom njeſłu pratwi cźi, kotříž ſakoń ſłyſcha, ale kotříž ſakoń cźinja, cźi budźa pratwi cźiniteni. Póhanam je ſakoń do wutroby ſapiſany a jich ſwědomjo wobſtwěźeji jim teź to, k tomu teź jich myſle, kotrež ſo mjes ſobu wobſkorkuja abo teź ſamoſtujeja. Nětk pak ſu kóždy dźeń a kóždu nóz tajſzy pśiched Boha ſtajeni, kotříž ju ſakoń ſłyſcheli, ſ tymi budźe ſo wótricźko wobthodźeć a na ſwětko pſchińdźe, ſchtož je ſo tu potajne dźerźało, myſle, łóſchty, ſadoſće, kotreż ſanemu cźłowjeſej pſcheradźiśe njejſu a ſłowa a rěcźe, wo kotrychž ſej myſłachu, ſo ſu dawno ſabyte. Teź ſkutki, kiž tudy na ſwětko pſchiſchle njejſu, tam na ſwětko pſchińdu. Wſchitko budźe ſjawne. Wěſcźe tola Bóh teź to dobre na ſwětko pſchinjeſe a byrnjeź jeneho łacźneho jenoź ſ wodu wokſchewiłi; tola wono budźe teź na wahu kładźene, ſo ſtmy wjele cźiniś dyrbjeli, a njejſmy cźiniłi. Ssmy dyrbjeli luboſć a ſmilnoſć wopokazacź, ſ mérej radźićź, podćłoćenym pomhaćź, jatmožnu dawacź, thorym pomoc pſchinjeſeć a trudnych troſchtowacź. Dźiš to wſcho budźe wažene, na kotru ſtronu dha budźa waha padacź? Na tu ſtronu, hdźež ſteji napiſane: „k ſatamanſtwu“ abo na tamnu, hdźež ſteji napiſane: „k ſbožnoſći“? Schto pomha nam nětk, ſo ſ łatarnju druhich ludźi ſmylki, błahoſće, brachi a hrěchi wobſtwěśiłujemy. Niczo nam njepomha, zyłe niczo. —

Z wobknodnacho žiwjenja.

S powolanje strony so nam pisńe:

Ratar, kiž dyrbi žebi dženja nowu mlokowu zentrifugu kupić, njewě husto, kotru jmanku a kotry system dyrbi wolić. Kóždy wikowar khwali swoju twora. Kóždy zentrifugowy puczowaŕ, wsńo jene, hač je nětdy nahajo, cźerjowu kremu abo myslhaje paśe pśechadowat a wo zentrifugach nicźo njerozumi, spyta ratarjej swoju jmanku jako najlěpšu narěcźeć. Ratař njetnaje husto ani fabriku a puczowarjeho ani zentrifugu, a dyrbi swoju lohkowěrliwosć posłušćo hórko wobžarowacź. Pśichi wuporjedźenjach njewě, hdźe ma so wobroćiźć, fabrika je daloko, puczowarjeho njemóże namakaś abo njerozumi nicźo wo zentrifugach a ninia žanych schrubikow domach na składze. Srěcźane płacźenja maju so i dypkom hač na dźeń na fabriku sapósłaćź, hewak pśichidu płacźeńśe pśichkasy a drohe stórźby. Tohodla mudry ratař jenož wot snateje maschinoweje firmy abo jeje sastupjerjow śebi zentrifugu kupi, kotraž jamo wuporjedźa a je pśicht płacźenju na tóźde waschnje pśistupna. Jako wobsebje sprawna podawańska firma porucźe so nam hižom 20 lět snata firma

Max Wendel w Shorjelu,

pśechadowańcza mlokowych a ratarskich maschinow, Dentaniplatz 55, pódla hoscźenca Stoteho stónża, a jeje pśenjona zentrifugowa jmanka **„Em-We-seperator“.**

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Skótne a wolace wiki w Nieswačidle

srjedu. 3. haprleje 1929 Gmejnska rada

Hłowny ... Marko Smolerjo w Budyšinje. Za ... w Budyšinje. Za hospodarski dźěl: ... Wudawarnja a ... w Budyšinje.

Towarstwowski powěsnik.

Budyšin. Jednota Sokoł w Budyšinje je na jutrownu srjedu wječor we 8 hodź. do Serbskeho Domu na jubilejny swjedźeń serbskich gymnazijastow pśeprošeny. Njech tam prawje wjele dźeja. Na zdar.
Starosta.

Budyšin. „Nadźija“. Wulětnicy z kolesom do Khróšćic na křižerske jěchanje wotjědu pórši dźeń jutrow pśipołdnju 3/4 12 hodź. wot Serbskeho Domu. Bohate wobdźělenje sobustawow a hosći so wocakuje. — Sobustawy so dale proša, zo bychu so srjedu po jutrach wječor we 8 hodź. bohaće wobdźělile na 90lětnym jubileju towarstwa Budyskich gymnaziastow Societas Slavica Budissinensis.

Bukecy. Spěwne towarstwo „Radosć“ wuhotuje njedźelu, 21. IV. w Stangec hoscźencu, wulki serbski swjedźeń, ze solo-spěwami a druhimi předstajenjemi, wulke dźiwadło. Dirigent a předsyda.

Domowina. Naša **hlowna zhromadźizna** budźe 3. njedźelu po jutrach, 21. haprleje, w Małym Wjelkowje w Streubelec hoscźencu. Cas so hišće postajl. Předsydstwo a wubjerk małej ważne posedźenje jutrownu srjedu 1/2 12 hodźin w Serbskim Domje. Pśitomnosć wšěch sobustawow je nuzna. **Předsyda.**

Hodźij. Serbske tow. „Jaroměr Imiš“ ma wutoru, 3. dźeń jutrow, wječor 1/2 8 hodźin pola Mrózec prěnju pruhu dźiwadła.

Pančicy. Sokolska jednota nima tón tydźeń žane zwučowanje, ale 4. IV. 29. Přińdźe wšitcy. Nać.

Pančicy. Pančanska sokolska jednota wuhotuje njedźelu 14. haprleje 29 w Pančicach swjedźeń. Cyły serbski lud je nanajwutrobniśo pśeprošeny.

Serbske blido Čornobóh wuleći 2. dźeń jutrow na Lubijsku horu. Wječor 8/5 hodź. z Pomore so wotjědźe na njedźelski lisćik.

Z. W. Zwjazka Serb. Rat. Rorosta zeńdźe so njedźelu 7. haprleje 1929 popołdnju z dypkom 3 hodźin pola Natušec w Khróšćicach k jara ważnej zhromadźiznje. Wšitkich knjezow a towaršow z tutym wutrobnje přeprošuje **předsyda Z. S. R. D.**

Rěčmy serbscy

Gardiny — Štory

rips — brokat madras — tkaniny k naćahanju — kromki vitraže — wumjelske gardiny — tkaniny za zawěški — mull — dobry voile, pisany a běły — nowocźasne rolleaux k ćahanju najpyšńišeho a najlěpšeho wuwjedźenja — gardiny so po samsmych a zapodatych naćiskach zhotowja.

Žane wulke wukładne wokna, ale za to wulki wu bjerk a jara tunjo

Kurt Erler w Budyšinje jenoz na Žitnych wikach II. napśeco „Zlot. Hwězdy“. Telefon 3519

Rěčmy serbscy

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Wobruče za **koła**
hr. 3.90, 4.50, 4.75, 5.50.
Šlawdi hr. 1.95, 2.25
nowe koła a přisluž. potrjeby najtuńšo pola
Bratrow Thomas
w Budyšinje na Kamjentnej h. 16

Hospodarski rozhlad.

žobotu 30. nałcźnika 1929:

Barlinska bursa

wosta teź jaiódźeny schtwórtk žiwa a kursy efektow postupowachu. Wiki z rentowymi a dołžnymi liśćinami běchu mócne.

Na **produktowych wikach** knjeźeśe jaiódźeny schtwórtk cźichśina. Płacźiny so njepśeměnichu. Jenož posłušćo termije sasa trochu kleńuchu. Saiódźeny schtwórtk płacźeśe zentnar

w Barlinje:

pśichcźiny 11,10—11,25 hr., rožki 10,25 hr.
hač 10,40 hr., jećmjenja nałcźinjeho 10,90—11,50 hr., nałmańśeho 9,60 hač 10,10 hr., wowsa 9,95—10,25 hr.

w termijowym wikowanju:

ja meŕc: pśicheźny 11,90—11,92½ hr., rožki 10,90—10,87½ hr., wowsa 11,10 hr.,
ja meju: pśicheźny 11,92½ hr., rožki pak 11,25—11,22¼ hr., wowsa 11,62½ hr.
ja julij: pśicheźny 12,38¾—12,40 hr., rožki 11,53¾ hr.

schtwórtk w Kamjenzu:

pśicheźny 10,50—10,70 hr., rožki 10,10 hr.
hač 10,20 hr., wowsa 10,50—10,60 hr.
jećmjenja nałcźinjeho 11—11,25 hr. a prošata 26—38 hr., běhaki 65—70 hr.

Na skótne wiki w Khorćebuzu

běchu pśichwjeźeli 1100 prošatow a 190 běhakow. Wone płacźachu

prošata:	
małe	20—26 hr.
śrjejne	26—32 hr.
wulke	32—38 hr.
běhaki:	
małe	38—60 hr.
śrjejne	60—85 hr.
wulke	85—105 hr.

Wiki schtwórtk w Kamjenzu.

Krěn 1,20 hr., kolrabi 20 pj., šwjdrotyj kal 70—100 pjenjezkow, jězyca loboda 75 pj., morchej 25 pj., zybła 25 pj., jabluka 30—50 pj., běły kal 25 pj., seleny 60 pjenjezkow, butra punt 1,90 hr. hač 2 hr., jeja pak 15 pjenjezkow, cźerwjeny kal 30 pj., kišały 25—30 pj., rózicźkowy 70—90 pj., cźerwjena rěpa 30 pj., šadźenki zyblowe 50—200 hr.

Wiki šadźenu śrjedu w Halschtrowje.

Pśicheźa 10,60—10,80 hr., rožka 10—10,25 hr. a nałcźni jećmjeń 11,50—12 hr., wowsa 10,40 hr. hač 10,60 hr., jeja 14 pj., butra 1,10 hr., prošata 26 pj. hač 36 pj., běhaki 60—70 pj., zybła 25 pj., holbje 1 hr., dźeśel 1 hriwnu.

Wiki w Khorćebuzu.

Howjaze mjaso 1—1,40 hr., cźelaze 1—1,20 hr. a stopjaze 1,20—1,40 hr., świnjaze 1,10—1,40 hr., jeja 15—16 pj., butra 1,90 hr., twaroh 30 pj., łany wolij 1,50 hr., liny 1,70 hr., karpy 1,40 hr., schćuki 1,50 hr., holbje 0,80—1 hr., kury 2,50—3,50 hr., kapony 3 hač 4 hr., libjata 1,60—2,20 hr., karnikle schtuka 2 hač 2,50 hr., cźerwjeny kal 30 pj., běły 30 pj., zybła, 30 pj., jabluka 35—50 pj., kaćki 1,60 hr., kóssata 90 pj.

Pśichsitajeja:

Pśichedawańcu, Žitny dom w Kamjenzu.
Wuršownika moleźśkeho, Vogt w Budyschinje, Moltkowa haša.
Holzu do domu w Budyschinje, Nowoměschćańska dr. 9.

Na pśichedań:

Jeja k naładowanju, wot Rhodelanskich, cźornych italskich, Barnefeldtskich a amerik. Leghornskich, tunjo we Brěmjenju cźo. 11.

Krutwa podbžobna w Jitru 39.
Kosa běła, bjez rohow, we Wulkim Wjelkowje 8.
Kóń šymy, starschi, Doman w Municzonku.
„ 2-létny, w Dobruschi 8.
Wół podbžobny, w Cźornowje 10 pola Kamjenza.
Wós sportowy, a stólcź, w Budyschinje, Korlowa h. 3III.
„ desskowany, na 5—6 zent. a mjažowy šud, Schmidt w Budyschinje, Pod Hrobom 56.
Prošata, kowańca w Bźlej.
Bidła schićzowe, w Budyschinje, Rózowa haša 11.
Kachle hlinjane, w Budyschinje, Bohata haša 20.
Jeja k naładowanju huchaze w Dažinje.
Kabat cźorny w Budyschinje, Schliebenowa haša 10 delka na lěwo.
Sofa plischowy w Bikopizach, Wyšoka haša 3.
Kolo motorske, Burkhardt w Stachowje 37.
Kolo motorske, w Budyschinje, na Hrodźišćeźu 5.
Kolo žonjaze a gramofon s beskami, w Budyschinje, Fabrikske haša 6I 1.
Runkliza. knježi dwór w Cźichorizach, w Budyschinje, Mužakowska dróha 27.

Ssudnjizy na pśicheźadźowanje

wutoru 2. haprleje 19929

w Jaworje w hoscźencu pśichíp. w 1 hodź.: mužaze kolo, **w Halschtrowje** w knježim domje dop. w 10 hodź.: wschelake mebje, muku, hajaza maschina, schijaza maschina, wschelake schaty a drasty,

śrjedu 3. haprleje 1929,

w Halschtrowje, w radnizy, dop. w 10 hodź.: dźeśeze kolo a koleśowej wobruk.

Drjewowa awkcija

śrjedu 3. haprleje pop. w 2 hodź. pśichi železniznje w Dubrinkskej holi: **brěkowe a khójnowe kulachi, walcźina** a dźělba pśeńkow k kopanju.

Serbska Ludowa Banka.

towarstwo na akcije w Budyschinje.

wolnił dźeńtydźenja w Sserbskim Domje w Budyschinje swoju hlownu zhromadźiznu. Po jakoślišnym pśicheđpišanju bě notaŕ a justizny radźićel knjes prawišnik Žyž je sapisowaŕjom. Knjes direktor **dr.** Pośedel poda rozprawu wo sanźeńym lěcźe. Bankowy nowy dom w Khorćebuzu je s Božej pomozu hotowy. Haćcźunjeź nětdźe 100 000 hriwnow płacźi, ma banka z wotnajerjow telko dołhodow, so **so** hišćeźe je 7 proz. zadani a Banka we nim barmo śedźi. Stwy pśichi semi w sadnim domje je delnjonlužiskej Maćicy Sserbskej darmo pśichewostajiła. Na nalutowańskich pjenjesach je pśichrosłk śwjeśelazy. We běhu sanźeńeho lěta je nimale wo milijon št. hriwnow pśichrosłk. Haćcźunjeź běchu pomjery w ludowym hospodarstwje jara wobsuźne a wobcźežne. Filiali w Khorćebuzu a Wojerezach śej s dobytkom dźěłaśej. Agentury po rjenje wuwiwaja. Rospravu zhromadźizna z wulkim spokojenjom pśichija. Knjes **dr.** Žyž, wjednik filijale w Khorćebuzu, boda, so **so** na nalutowańske pjenjezy tam runje wo 100 proz. pśichrosłe a so wobźežne na wyšach dowěra ke Sserbskej Banzy rozcźe. Tola teź w Khorćebuzu hamom śebi wobkhobnizy Banku dźeń a bóle waża.

Knjes wyšschi wurcźeŕ Lodnja-Bukecźanšti jako **so**-bustaw kontrolowazeho wubérka dohladowańskeho praji, **so** je tutón wubérk stajnje swoje dźěła wukonjał, wošćeje je śwéru sa tym hladaŕ. **So** pjenjezy na krute wóstośće **so** wupožeźuja. **W** tutym nastupanju je wscho w dobrym porjedźe nadeschoł. — S dohladowańskwa wustupowazej **so**-bustawaj, knjesa kublerja Wrobla w Cźornezach a knjesa wyšschiceho wurcźerja Hilu w Khróšćizach znowa wuźiwolichu. Dividendu zhromadźizna na 8 proz. postajł.

Drobnowikowanske płacźizny w Budyšinje

30. měrca 1929 po hamtskim postajenju.

Wšě płacźizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora	najniž. płacźizny hr	najwyš. płacźizny hr
Howjaze mjaso z kosćemi . 1 kg	2,00	2,40
Celace mjaso . . . . . 1 „	2,40	2,80
Skopjace mjaso . . . . . 1 „	2,60	3,00
Swinjace mjaso . . . . . 1 „	2,40	2,80
Tukrajny swinjacy šmalc . 1 „	2,40	3,20
Pšeńćna muka . . . . . 1 „	0,44	0,56
Rźana muka . . . . . 1 „	0,44	0,46
Khlěb . . . . . 1 „	0,35	0,37
Jědźne běrny . . . . . 1 „	0,12	0,16
Rajs . . . . . 1 „	0,48	1,20
Hróch . . . . . 1 „	0,60	1,00
Soki . . . . . 1 „	0,60	1,20
Amerik. swinjacy šmalc . . 1 „	1,56	1,80
Sušeny połc . . . . . 1 „	—	2,80
Dobre mloko . . . . . 1 lt.	—	0,28
Jědźna butra . . . . . 1 kg	4,20	4,60
„ „ wukrajna . . . 1 „	—	—
Jeja . . . . . štuka	0,12	0,15
Jědźne buny . . . . . 1 kg	0,50	0,80
Cokor, drobny . . . . . 1 „	—	0,60
Petrolej . . . . . 1 „	—	0,40
Kamejatne wuhlo (domj. tepj.) 1 ctr.	—	2,20
Brunicowe briketty . . . . 1 „	—	1,45

Płacźizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symje po tunach abo 1000 kg, hewak 100 kg.

	Płacźizny po złotej hriwnje				
	28. 3.	27. 3.		28. 3.	27. 3.
Pšeńca	222-225	222-225	buny	23-24,00	23-24,00
rožka	205-208	205-208	woka	29-31,00	29-31,00
nal. jećmjeń	218-230	218-230	módre lupiny	16-17,50	16-17,50
naz. jećmjeń	192-202	192-202	žolte lupiny	23-25,50	23-25,50
wows	199-205	99-205	zeradella	—	—
kukurica	243-248	243-248	rapz. wosušk	20-20,60	20-20,60
pšeńć muka	25-29,50	25-29,50	lany wosušk	24-25,00	24-25,00
rźana muka	26-29,00	26-29,00	poon. melasa	—	—
pš. wotruby	15,60	15,60	běrnj. kruški	21-22,50	22-22,50
rźane „	14,85	14,85	syno, 50 kg	4,50-5,50	4,50-5,50
lano symjo	—	—	rźana słoma	1,35-1,55	1,20-1,40
hróch, Viktor.	43-49,00	43-49,00	pšeńć. „	1,30-1,35	1,10-1,30
raps	—	—	wowsna „	1,55-1,70	1,55-1,70
pjeluśki	25-26,75	25-26,75	jećna „	1,35-1,60	1,35-1,60

Wićne płacźizny Stwórtk

28. III. Wšo po złotej hriwnje	w Kamjencu za 1 centn.	w Lubiju za 1 centn.
Pšeńca	10,50—10,70	10,50—11,00
Rožka	10,10—10,20	10,00—10,35
Jećmjeń (nałšt.)	11,00—11,25	11,00—11,60
Wows	10,50—10,60	10,30—10,60
Syno	7,50—8,00	6,75—7,25
Słoma z maš. młóc. . . .	2,75—3,50	2,50—8,00
Słoma k zasłanju	3,00	—
Słoma z ruku młóc. . . .	3,50	3,50—3,75
Běrny pola ratarja . . .	3,50—4,00	—
„ hać na železnicu . .	—	—
Butra	1,90	1,10—1,20
Jeja	0,15	0,18—0,18
Pšeńćne wotruby	—	8,10—8,30
Rźane wotruby	—	8,10—8,30
Pšeńćna muka	—	16,25—16,75
Rźana muka	—	15,75—16,25
Prosata, wulke	—	—
„ „ srjejne	26—38	—
„ małe	—	—

— **Budyško-Wósporska autowa pósta.** Pśiśi wjeń jutrow pojedźe wogjebity wós 8,15 hodźin z Budyschina na Nowe Porschizy a Worzyn do Wósporka. We Wósporku wróći ke 9.30 hodźinu.

1839 **1929**

Societas Slavica Budissinensis

towarstwo Budyskich gymnasiastow, woswjećí jutrownu srjedu, 3. haprleje 1929

90 lětny jubilej w Serbsk. Domje

Porjad:

Popołdnju 1/2 3 h. **swjedźeńska zhromadźizna** při přileżnosći hłowneje zhromadźizny Maćicy Serbskeje. Wječor w 8 hodź. **swjedźeńska zabawa** z programom „H. Zejler". Poskića so spěwy, recitacije a hudźbne přednoški z pomocu „Zwjazka Łužisko-Serbskeho Studentstwa". — Wšěch lubych Serbow, wosebje nětkuších sobustawow přeprošuje. „Societas"

Hosć. we Worklecach

Jutrownu póndźelu

REJE

Poručam mój wulki skład **ratařskich mašinow, centrifugow, butrobasow, jězdn. kolow, šijacych mašinow** atd. Wšě wuporjedźenja ratařskich mašinow a kolow derje, spěšnje a tunjo

Hermann Petsche! zamk. mišter w Nieswačidle

Přijomne wotplačenje

Ratarjo!

kotřiž chcedźa najwyšši butrowywunošk docpěć, dostanu nowy

„Em-We" separator

MODEŁ 1929, bjez wjazanja ke kupjej 4 njedźele NA PRUHU

5 lětne rukow.

za dobre zběranje smjetany, lohki běh a najlěpši material.

Stare centrifugi so za wysoku płaćiznu sobu zamjenjeja.

Max Wendel wikowańja z ratařskimi mašinami Demšanipl. 55 pódla hosć. „K słónču" w Zhorjelcu

Jednore a dobre

Telefon čo. 2115

„Em We" butrowe mašiny

Symjentny dźećel

čisty, kaž z ruku zwuběrany

zwuběrany dostachmy w plombowanych měchach z hórskich krajinow při šleskoćěskich mjezach a poručujemy po najtuńšich płaćiznach

Serbski Hospodař

Ratařske wulkowikowanske towarstwo ž. w. r. w Budyšinje, tel. 3510 **w Khóćebuzu, tel.**

Groćane pleťwa a dosp. groćane płoty

kupujeće najlěpje pola firmy

H. Rochau w Kulowje

Emil Höhne w Bukecach

zamkarski mišter

Skleńčane-, porelinowe- a niklowe twory, darjeńki kóždeje družiny a wšě **hospodarske wěcy.**

Připrawjenja radia

najsprawnišo!
Najlěpše referency
Na přijomne wotplačowanje
Předwjedźenje pola Was doma

Gustav Krawc w Budyšinje

na Róžowej hasy 8 a 13

Kupujće

Časniki

pola

Kokša w Nieswačidle

Wuporjedźerjnja

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy

z 5—8 procentami

po wučinjenju

Šćkowe konto z 4 % bjez dalšich wudawkow
Dawamy kredity, wobstaramy hypothcki a hodnostne papjery kaž wšě druhe bankowske dźěła

Přijimamy a wupłaćujemy tež pola filialkow we Wojerecach a w Khóćebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem Měsće, Wulkich Zdźarach, Khrósćicach, Barće, Delnim Wujezdźe

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Kennen Sie die 20000 Preise darunter als 1. Preis 1 Landhaus im Werte von 12000.- RM.?

Verlangen Sie sofort **„Härtner's Ratgeber" Nr. 8** sowie unseren Katalog kostenlos.

Sonderverkauf zu bedeutend herabgesetzten Preisen!

Art. 12: **300000 Stück** Küchenhandtücher, Gr. ca. 44/100 cm . **20 Pf. p. St.**
Art. 13: **150000 Stück** Wischtücher, rot oder blau kariert, Größe 45/45 cm . . . . . **16 „ „ „**
Art. 16: **100000 Meter** Dirndlstoffe, in schönen, dezenten Mustern, prima Qualität . . . . . **49 „ p. m**
Art. 18: **200000 Meter** bedruckten Schürzenstoff, in schönen Mustern, waschecht . . . . . **65 „ „ „**
Art. 19: **100000 Meter** Damast, gebleicht, prima Qualität, ca. 80 cm breit . . . . . **95 „ „ „**
Art. 21: **100000 Meter** Hemdentuch, gute Qual., ca. 80 cm breit **42 „ „ „**
Art. 22: **50000 Meter** Stangenleinen, Streifsatin (Dimity), ca. 80 cm breit . . . . . **69 „ „ „**
Art. 23: **100000 Meter** Roheretonnes (Nessel), ca. 70 cm breit **33 „ „ „**
Art. 26: **10000 Stück** Tischdecken, 130/160 cm, weiß, damastartig mercerisiert . . . . . **2,50 M. p. St.**
Art. 27: **Damenhemden,** Trägerform, mit Bogenausschnitt und dekorativ schönen, dezenten Fältchen, gute Qualität . . . . . **95 Pf. „ „**
Art. 718: **Baumw.-Mousseline,** 68 cm breit, mehrfarbig . . . . . **60 „ p. m**
Art. 35: **Parade-Kopfkissen,** aus schneeweiß gebleichtem, stark fadigen Linon, beste Strapazier-Qualität, Größe 80/80 cm mit ca. 8 cm breiten Einsatz aus guter Stickerei **1,50 M. p. St.**

Von diesen Artikeln werden jedem Kunden nur 12 Stück bzw. 20 Meter — so lange der Vorrat reicht — verabfolgt. Fordern Sie unseren Katalog, welchen wir Ihnen kostenlos zusenden.

Versand erfolgt per Nachnahme. — Versandspesen zum Selbstkostenpreis. — Abgabe erfolgt nur an Private.

Wenn die Ware nicht entspricht, zahlen wir den vollen Betrag sofort zurück. — Bestellungen von RM. 30,— ab portofrei

Härtner & Co.

Mech. Weberei, Hof Bay. H 713

Der Deutsche Rundfunk

— weitersagen!

ist führend in allen Rundfunkfragen

Die größte Funkzeitschrift! — bringt wöchentlich alle ausführlichen Programme der in- und ausländischen Sender

Heft 20 Pf., Monatsbezug RM 2.— / Man bestellt beim Postamt od. einer Buchhandlung / Probeheft umsonst vom Verlag Berlin N 24

Hosćenc w Pančicach

Jutrownu póndźelu

Wojerski koncert

wuwjedźeny wot Budyskeho wojerskeho połka

Započatk 6.30 hodź.

potom

REJE

jenož za wopytarjow koncerta

Hypotheki

na ležownosće w měsće a na wsach. **Požčonki** na zastojnikow a kruće přistajenych z wotplačenjom po měsačnych dźělbach. **Kupowanje a předawanje ležownosćow a wobkhodow** kóždeje družiny. Dowěrliwe zaradźowanje a pomoc we wšěch pjenježnych naležnosćach a sudniskich wěcach. Mnoho připóznaća.

Hypothek. bjuro Wenzel

na Hórnčerskej hasy 11 Telefon 3690

Woschitu wobkhod

za

nowočnicy, šćipanje, (Klemmer)

dalokowidy atč.

Specialist
nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na Hošće hasy (Nowotwař khorobna kasy)

Handrij Mróz w Bukecach

Kolesarnja. Casnikař. Wuporjedźerjnja. Centrifugi.

Wotnajeński awto

za kwasy, křižna atd. najtuńšo. — Telefon Pomore 323

Stupnje, kufry, žonjace toše, mošnički, štrykowane *lacy, spódnje kholowy, rukajcy, žonjace* šlypry a spódnje suknje poručuje tunjo

Pawoł Schreiter w Bukecach

sedlařski mišter.

Zubna praksis C. Rech w Rakecach

Rěčne hodźiny: 9—1 a 3—6 hodź.

w Khróšćicach wot 3. haprleje
Srjedu 3—6 hodź.
Njedźelu wot 10—2 h.

w Njeswačidle 37c pola Albert Irrgang wot 4. haprl.
póndźelu 2—6 hodź.
a štwórtk 9—1 hodź.

— Hojenje też za sobustawow khorobnych kasow —

Skhadźowanka

Skhadźowanka

jutrownu póndźelu

w Haslowje!

Popołd. w 3 hodź.: **Studentsko-ludowa zhromadźizna — 2 přednoškaj!**

Wječor w 1/2 8 hodź.: **žortne dźiwadło, hudźba, reje. Bohaty program!**

Wšěch lubych Serbow a přećelow serb. studentstwa přeprošuje tež hižo na zhromadźiznu

Jurij Henčl, t. č. hłowny starši.